31
3 F
5

VIII. E

(R)

Digitized by Google

Digitized by Google

BREVIARIUM

HISTORICO-CHRONOLOGICO-CRITICUM,

ILLUSTRIORA

PONTIFICUM ROMANORUM

GESTA.

CONCILIORUM GENERALIUM

ACTA,

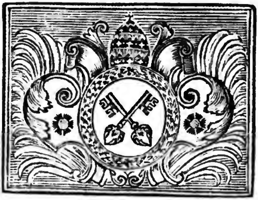
Nec non complura cùm Sacrorum Rituum, tùm antiquæ Eccleſiæ Diſciplinæ Capita complectens;

Collecta & ordinata ſtudio & operâ R. P. FRANCISCI PAGI

Ord. Minorum Conventualium S. Franciſci S. T. D.

Præmittuntur INDICES Alphabetici & Chronologici Pontificum Rom. Imperatorum, Regum Oſtrogothorum & Longobardorum in Italia, ac Scriptorum, qui in quolibet Tomo citantur.

In fine ſubjiciuntur Faſti Conſulares, & Tabulæ annorum CHRISTI, ac in iis Litterarum Dominicalium, Paſchatum & Indictionum cuilibet anno convenientium, tandemque Indices Rerum copioſi.



CONGREG. MISSIONIS SS. IO. ET PAULI

ANTVERPIÆ.

Apud JOANNEM VAN DER HART.

M. DCC. XVII.

Digitized by Google

Digitized by Google

BREVIARIUM

HISTORICO-CHRONOLOGICO-CRITICUM,

ILLUSTRIORA

PONTIFICUM ROMANORUM

GESTA,

CONCILIORUM GENERALIUM

ACTA,

Nec non complura cùm Sacrorum Rituum, tùm antiquæ Eccleſiæ Diſciplinæ Capita complectens;

Collecta & ordinata ſtudio & operâ R. P. FRANCISCI PAGI

Ord. Minorum Conventualium S. Franciſci S. T. D.

TOMUS PRIMUS,

Continens Geſta Pontificum XCVII, à SANCTO PETRO ad HADRIANI I Obitum, *ſeu* ad annum Chriſti DCCXCV.

Præmittuntur Indices Alphabetici & Chronolog. Pontificum Rom. Imperatorum, Regum Oſtrogothorum & Longobardorum in Italia, ac Scriptorum, qui in hoc Tomo citantur.

In fine ſubjiciuntur Faſti Conſulares ab anno CCCXCVI, & Tabula annorum Chriſti, ac in iis Litterarum Dominicalium, Paſchatum & Indictionum cuilibet anno convenientium, Tandemque Index Rerum copioſus.

ANTVERPIÆ.

Apud JOANNEM VAN DER HART.

M. DCC. XVII.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

JAmdiu ſingularis eruditionis Vir Ludovicus Vives ſecum reputans, quàm diligenter & quantâ curâ Alexandri, Hannibalis, Scipionis, Pompeii, Cæſaris & aliorum Ducum: Socratis, Platonis, Ariſtotelis & aliorum Philoſophorum Acta perſcripta ſint, & ſempiternæ memoriæ commendata, ut periculum non ſit, ne unquam excidant, libro quinto de Tradendis diſciplinis queſtus eſt, Actą Apoſtolorum, Martyrum & Divorum noſtrę religionis, maximis tenebris operta ferè ignorari, tantò licet, ſive ad cognoſcendum, ſive ad imitandum, quàm Ducum & Philoſophorum fructuoſiora. Eam in rem antiquus Auctor Anonymus in Vita Sancti Domnoli Cenomanenſis ſexto Eccleſię ſeculo Epiſcopi, *Non ſumus neſcii*, inquit, *Veteribus id ſtudio fuiſſe, ut ſua ætatis egregios viros ſcriptorum ſuorum monumentis ad poſterorum notitiam tranſmitterent, eorum præclarè dicta & facta, aut literis conſignarent, aut picturis exprimenda, aut æri inſculpenda, vel marmoris ſpectato opere repræſentanda curarent. Putabant enim ſe opere pretium facturos, ſi qua in iis vel aliis utilia, vel cognitione digna, vel ad imitationem præclara viderentur, ea ſuâ induſtriâ & labore poſteris innoteſcerent: ut ita neque ſuo ſeculo* I. *Pontificia Hiſtoria neceſſitas.*

Digitized by Google

alieni à ſtudio religionis & pietatis, neque erga poſteritatem parum officioſi viderentur. Quod illi de Actis Apoſtolorum, Martyrum, Sanctorum & Egregiorum virorum ſcripsêre, potiori jure dicendum de Romanorum Pontificum geſtis: cum enim à Sede Romana Eccleſiaſticæ res auctoritatem & motum ſumere conſueverint, ab Hiſtoria Pontificali, ut fundamento, ut matrice, ut magiſtrâ, complura, ne dicam omnia, Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ capita ita pendent, ut abſque ipſa, eorum rudis & imperfecta tantùm cognitio haberi poſſit. Unde ejus obſcuritati pellendæ, & difficultatibus expediendis inſudaſſe plurium Eruditorum virorum, à duobus & amplius ſeculis, laborem & induſtriam, neminem in his tantillùm exercitatum latet.

II. *Pontificia Hiſtoria fabulis referta.*

Bartholomæus Platina circa finem ſeculi decimi quinti, Alphonſus Ciaconius exeunte ſeculo decimo ſexto, Romanorum Pontificum geſta ſub unius libri volumine coarctarunt; huncque, triginta poſt annis, Andreas Victorellus & Ferdinandus Vghellus, ac nuper Auguſtinus Oldoinus notis illuſtrarunt. Poſtremus tandem poſt Oldoinum ad hanc meſſem animum admovit & manum Joannes Palatius, eorumdem Pontificum geſta, anno ſeculi proxime elapſi nonageſimo Venetiis evulgans: verùm cum in iis Operibus ſuppoſititia à ſinceris diſcreta non ſint; cum præterea quamplures Eruditorum de rebus Hiſtoricis & Chronologicis obſervationes in iiſdem adhuc deſiderentur; & denique cum Ciaconius ad quatuor magnæ molis Tomos excreverit; Joannes verò Palatius quinque Tomis Pontificum geſta complexus ſit; Eccleſiaſticarum rerum ſtudioſi, & comprimis tyrones, vel dubiis plus æquo fidem adhibent, vel falſis ſeducti in errorem labuntur, vel ex nummaria difficultate non valent tot volumina comparare, vel ab eorum lectione præ numero & mole deterrentur.

III. *Illis & aliis non neceſſariis purgata prodit.*

Quare Eccleſiaſticarum rerum cupidis maximè conducere, iiſque pergratum futurum exiſtimavi, ſi Breviarium Geſtorum Romanorum Pontificum concinnarem, fabulis & mendis Chronologicis purgatum, ſicuti & omnibus aliis, quæ ad eorum cognitionem nihil conducunt, puta Imperatorum, Regum & Princi-

Principum rebus geſtis, vel etiam Conciliis provincialibus & nationalibus quantumcumque celebrioribus, in quorum partem Pontifices Romanos veniſſe, nulla antiqua monumenta tradunt; hæc enim omnia Hiſtoriæ Pontificiæ adventitia mihi viſa ſunt. Eam in rem quæcumque in peculiaribus Tractatibus, Operibuſque criticis à Viris doctis ſunt annotata, & ad ſeverioris criticæ leges diſcuſſa, ſparſim in hoc Opus inſerui, licet quidam ex illis ſint è ſecta Proteſtantium; quia cum ex his plures Hiſtoriæ & Chronologiæ Chriſtianæ difficultatibus elucidandis non parum laboris inſumſerint, neminem ſua laude fraudandum duxi: qua in re ſanctum Hieronymum auctorem habui, qui in Apologetico adversùs Rufinum, *Laudavi*, inquit, *Euſebium in Eccleſiaſtica Hiſtoria, in digeſtione temporum, in deſcriptione Terræ ſanctæ &c. Num ex eo Arianus ſum, quia Euſebius, qui hos libros condidit, Arianus eſt?*

Non ſolum Decretales Pontificum Romanorum Epiſtolas uſque ad Siricium, quas conſtat à pſeudo-Iſidoro ſuppoſitas, aliaque apocrypha, nobis à dictis Geſtorum Pontificalium Scriptoribus obtruſa rejeci, ſed & quandoque vel veterum, vel recentiorum Scriptorum errores emendavi, tùm ex aliis, qui mihi ſubſequenti viam indicarunt, tùm proprio marte. Mihi ſatis non fuit, annum & menſem, quibus aliqua res notabilis contigit, annotare; ſed & diem etiam addidi, cum illum detegere potui, quod ingens eſt in multis caſibus adiumentum. Brevitati ſic ſtudui, ut claritati tamen nuſquam deeſſe conatus ſim, & nunquam omiſerim, quod aliqua ex parte in rem meam facturum deprehendi. Verba ipſa Auctorum, licet plerumque incompta, niſi diffuſiora fuerint, expreſſi, ſciens venerabiliorem eſſe antiquitatem etiam minùs eloquentem, quàm comptam prurientemque auribus novitatem. Stylo & phraſi vulgari uſus ſum: verbis tandem ſuperfluis & inaniloquentia abſtinui, *quandoquidem*, ut ſcribit Gregorius Presbyter in Prologo Vitæ ſancti Gregorii Nazianzeni Epiſcopi, *& balbutientium infantium ſermunculi, præſertim à ſimplici animo prodeuntes, parentibus jucundiores eſſe ſolent, quàm robuſtiores adultorum ſermones, & faſtuoſa ac phalerata orationes.*

IV. *Veterum Pontif. decretales rejectæ.*

In

V. *Accuratiores editiones Scriptorum Eccleſiaſt. adhibitæ.*

In rebus Hiſtoricis deſcribendis Euſebium, Socratem, Sozomenum, Theodoretum ex verſione Henrici Valeſii, omnibus aliis accuratiore laudavi, & in aliis antiquis Scriptoribus citandis, quantùm licuit, poſteriores editiones ſecutus ſum. Porrò nemo mirari debet, ſi Eruditiſſimos, imò & Eminentiſſimos Viros Baronium, Bonam, Noriſium, alioſque primæ claſſis Auctores, ſine præfatione reverentiæ, vel ſecutus fuerim, vel confutaverim, aut ipſorum nomina abſque honoris titulo compellarim; id enim à me factum, tùm quia brevitati ſtudui; tùm quia veritus ſum, ne id nimis affectatum aliquibus videretur; tùm denique, quia eorum ſolis prolatis nominibus, eruditio & pietas, quibus ſummi viri à vulgaribus diſtinguuntur, ſe ſe ſtatim animo offerunt.

VI. *Mutationes in Pontificum Rom. electionibus.*

Omnes mutationes in Romanorum Pontificum electionibus & ordinationibus factas ſuis locis indicavi, ab eo præſertim tempore, quo Honotius Imperator Bonifacii Papæ hujus nominis primi electioni ſe immiſcuit, quod jus poſtea, in magnum Eccleſiæ Romanæ damnum & dedecus degeneravit, cum Italiæ Reges ſibi illud uſurparunt, & tandem Imperatores ad ſe, & ad Exarchas Ravennatenſes tranſtulerunt.

VII. *Oſtienſis Epiſcopus Pontificis Rom. præcipuus conſecrator.*

Romanos Pontifices à tribus Epiſcopis, inter quos primum ſemper locum obtinebat Oſtienſis, conſecrari ſolitos, Viri docti jam pridem animadverterunt: ſed nemini obſervatum legi, privilegium conſecrandi Pontificem, ita Oſtienſi Epiſcopo fuiſſe proprium, ut ſi hic eligeretur Pontifex, vel conſecrationi adeſſe non poſſet, Archipresbyter Oſtienſis, ejus loco, ei intereſſe deberet. Primum habemus ex Gaufredo Priore Voſienſi, qui pag.327. ſui Chronici, quod extat Tomo 2. Bibliothecæ Labbei, loquens de Lucio III, antea Epiſcopo Oſtienſi, ait: *Feria 3. eligitur Humbaldus, qui Pontifex erat Oſtiæ & Veliternenſis urbium. Sequenti Dominica prima Septembris coronatur & inſignitur à Theodino Epiſcopo Portuenſi, & ab Archipresbytero Oſtienſi juxta conſuetudinem.* Secundum nos docet Cencius de Sabellis Cardinalis, poſtea Papa ſub Honorii III nomine, in Ordine Romano, cujus partem Baronius anno MCXCI, & Mabillonius Tomo 2. Muſei Italici integrum

integrum publicavit, in eo enim ſcribit: *Poſt hæc autem in proxima die dominica Electus cum omnibus ordinibus & nobilibus Romanis vadit ad Eccleſiam Beati Petri: ubi ad altare majus, prout in Ordine continetur, ab Epiſcopo Oſtienſi ſpecialiter, & aliis Epiſcopis de Curia conſecratur, hoc addito, quod ſi forte Epiſcopus Oſtienſis præſens non fuerit, Archipresbyter Oſtienſis, ſeu Veliternus intereſſe debet conſecrationi.*

Idem denique nos docet Jacobus Caietanus in Ordine Romano XIV apud eumdem Mabillonium ibidem; loquens enim de conſecratione, ſeu de benedictione, quæ dabatur Epiſcopo, qui in Papam electus erat, cap. 14. ait: *Electus ſedet in faldiſtorio in plano poſito inter altare & ſedem eminentiorem: & ibi coram ipſo veniunt Albanenſis, Portuenſis & Oſtienſis Epiſcopi, vel Archipresbyter Oſtienſis, ſi non ſit Epiſcopus. Qui Albanenſis dat primam orationem, ſcilicet* Oremus, Deus, &c. *Secundam Epiſcopus Portuenſis.* Oratio, ſupplicationibus &c. *Tertiam Epiſcopus, vel Archipresbyter Oſtienſis.* Oratio, Deus qui Apoſtolum, &c. Ex his patet deceptum eſſe Joannem Garnerium, cum in Notis ad titulum 8. capitis 2. Libri Diurni Romanorum Pontificum ſcripſit, fuiſſe privilegium Eccleſię Oſtienſis conſecrare Romanum Pontificem, *antequam alii Epiſcopi in numero Cardinalium cenſerentur:* nam cum prima mentio ſeptem Epiſcoporum Cardinalium medio ſeculo octavo occurrat; ſeculo tamen decimo quarto ineunte, quo Jacobus Caietanus Ordinem Romanum laudatum compoſuit, hoc privilegium Oſtienſi Epiſcopo adhuc competebat, licet jam à longo tempore, ut mox oſtendam, plures alii Epiſcopi in Cardinalium collegium cooptarentur. Addit ibidem Garnerius: *Nunc verò cum inter eos* (ſcilicet Cardinales) *plures ſint Epiſcopi, qui tres aliis ætate præeunt, conſecrandi Pontificis jure gaudent.* Verùm ex dictis convincitur, aliam rationem quærendam eſſe, cur conſecratio Pontificis ad tres antiquiores Cardinales devoluta ſit. Hoc porrò privilegium Archipresbytero Oſtienſis Eccleſiæ jam ſeculo ſexto fuiſſe conceſſum, ex eo deducitur, quod cum, teſte Anaſtaſio Bibliothecario, poſt electionem Pelagii hujus nominis primi, *non eſſent Epiſcopi, qui eum ordinarent, inventi ſunt Epiſcopi,*

VIII. *Hoc jure adhuc gaudebat ſeculo decimo quarto.*

Ioannes de Peruſio, & Bonus de Ferentino, & Andreas Presbyter de Oſtia, & ordinaverunt eum Pontificem; licet enim Andreas ab Anaſtaſio appelletur tantum Presbyter, norunt tamen Eruditi, Archipresbyterum, Presbyteri, ſicut Archidiaconum, Diaconi nomine ſæpe ab Antiquis exprimi. Eadem ſine dubio de cauſa Joannes Veliternenſis Epiſcopus, qui Romanam ſedem medio ſeculo undecimo ſub Benedicti X nomine invaſit, à Presbytero Oſtienſi conſecratus ſeu benedictus eſt.

IX. *Coronationis Romanorum Pontificum ritus.* Electum Pontificem in Eccleſia Lateranenſi fuiſſe inthronizatum, & proxima die dominica in Vaticana ſancti Petri Baſilica de more conſecratum, ac poſtmodum conſecratione peracta, iterum ad Lateranum proceſſiſſe coronatum ſeculo undecimo, habemus tùm ex Actis Vaticanis, tùm ex Pandulpho in Vita Paſchalis II, tùm ex aliis Auctoribus, tùm denique ex variis Ordinibus Romanis ſeculo duodecimo exaratis, qui extant apud Mabillonium Tomo 2. Muſei Italici, quibus inſtruimur, morem tuliſſe, ut peracta conſecratione, expletiſque in Vaticana Baſilica Miſſarum ſolemniis, Pontifex pallio, mitra pretioſa, chirotecis & anulo Pontificali ornatus, veniret ad portam, vel ad gradus Eccleſiæ, ubi aſcenſo pulpito, ſedebat in ſede ibi præparata: & ſedenti in ſede prior Diaconorum Cardinalium extrahebat ei mitram, & imponebat capiti ejus coronam, ſeu Regnum, ſeu Phrygium, ſeu Mitram turbinatam cum corona; ſicque proceſſione ordinata, Papa equitans equum faleratum, non coopertum à parte anteriori; ex parte verò poſteriori coopertum de ſcarleto, proceſſionaliter procedebat ad Lateranum inſignitus Regno, ſeu Phrygio, ſeu Tiara Pontificali hodierna, cum hoc ſolo diſcrimine, quod illud Regnum, ſeu Phrygium, ſeu Tiara Pontificalis uſque ad Bonifacium VIII fuerit cum unico coronamento; uſque ad Vrbanum V cum duplici; deinceps verò cum triplici Qua de re agam in Pontificatu Alexandri III, ubi & ritûs hujus antiquitatem oſtendam, & mitrarum, quibus Romanus Pontifex per annum utebatur, differentiam à Regno, ſeu Phrygio, ſeu Mitra Turbinata cum corona, quam in die ſuæ coronationis, & in aliis ſolemnitatibus geſtabat, indicabo. Ex

quibus

Digitized by Google

quibus corruet quod ſcribit Aegidius Viterbienſis, Cardinalis à Leone X creatus, qui apud Ciaconium in Notis ad Vitam Pauli II ait, Mitram illam Turbinatam, ſub ejuſdem tantum Pauli II Pontificatu, Regnum vocari cœptam, & trium coronarum ambitu fuiſſe exornatam.

X. *Subdiaconi à Pontificatu Rom. non excluſi.*

Omnibus huc uſque Viris doctis poſt Baronium perſuaſum fuit, Subdiaconos Romanæ Eccleſiæ à Pontificatu Romano fuiſſe excluſos uſque ad Deusdedit, in cujus Pontificatu Baronius ſcribit: *Vt autem Subdiaconus, Romanus Pontifex crearetur, nunc primùm accidit, abſque majorum exemplo.* Hunc vulgarem errorem in ejuſdem Deusdedit Vita refutavi, oſtendique Silverium, ante Pontificatum fuiſſe tantum Subdiaconum; ibidemque ſcripſi, Subdiaconos, anno tantum DCCLXIX, a Pontificatu fuiſſe excluſos decreto Synodi Romanæ ſub Stephano III, vulgò IV, in qua ſtatutum eſt, *ne ullus unquam præſumat laicorum, neque ex alio ordine, niſi per diſtinctos gradus aſcendens, Diaconus, aut Presbyter Cardinalis fuerit, ad ſacrum Pontificatûs honorem poſſe promoveri.* Sed poſtea detexi, nonobſtante illo decreto, medio ſeculo undecimo, Subdiaconos potuiſſe eligi in Summos Pontifices. Poſt mortem enim Victoris II, anno MLVII, Fridericus Cardinalis, qui ei ſucceſſit, ante electionem à Romanis conſultus de perſona eligenda, quinque propoſuit, ſcilicet *Humbertum ſanctæ Ruſinæ Epiſcopum, Epiſcopum Velitrenſem, Peruſinum, Tuſculanum, & Hildebrandum Eccleſiæ Romanæ Subdiaconum*, ut ſcribit Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 97. Nec dici poteſt eo in loco legendum eſſe, *Hildebrandum Eccleſiæ Romanæ Archidiaconum*, quia, ut ſuo loco oſtendi, Hildebrandus, à Nicolao tantùm Papa hujus nominis II, qui anno MLIX Eccleſiam regendam ſuſcepit, Archidiaconus renunciatus eſt. Ex quo convincitur, Subdiaconos anno MLVII à Pontificatu Romano non fuiſſe excluſos; alioquin fruſtrà Fridericus Cardinalis Hildebrandum, tunc adhuc Subdiaconum, eligendum Romanis propoſuiſſet.

XI. *Cardinalium dignitas ſeculo nono non erat inferior Epiſcopali.*

Ex hoc porrò Stephani III decreto eruitur, maximam ſeculo octavo fuiſſe ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium dignitatem; unde mirari ſubit Jacobum Cohellium in libro cui titulum fecit,

Notitia Cardinalatûs anno 1653. Romæ in fol. edito, cap. 8. ex Gomeſio in proœmio Regular. Cancell. tit. *Epiſcoporum dignitatis diminutio*, ſcripſiſſe, Cardinalium dignitatem, ita Epiſcopali fuiſſe inferiorem, ut ante Clementis V & Joannis XXII tempora, ideſt ante ſeculum decimum quartum, Epiſcopi dignitate minui & gradu deprimi exiſtimarent, ſi ex Epiſcopis in Cardinalium collegium cooptarentur. Quæ omnia vel dubia, vel falſa exiſtimo. Nam quod ſpectat ad ſuperioritatem dignitatis Cardinalium, ejus veſtigia quædam habemus medio ſeculo nono in Leonis IV Vita ab Anaſtaſio Bibliothecario ſcripta, in qua tradit, hunc Pontificem anno DCCCLIII Romæ Synodum congregaſſe, ad quam Anaſtaſius tit. Sancti Marcelli Presbyter Cardinalis *fuit per tres vocatus Epiſcopos, Nicolaum videlicet, Petronatium & Joannem*, ut reſponderet de criminibus, de quibus accuſabatur. Quod, juxta antiquam conſuetudinem, in Patriarcharum judiciis fieri ſolitum erat. Si quando enim majorum ſedium Orientis Epiſcopos ad judicium vocari contingeret, per tres ſaltem Epiſcopos conveniendi erant, ut variis exemplis probat Joannes Garnerius in Mario Mercatore Tomo 2. pag. 338. & nos diximus in Pontificatu Cœleſtini primi num. XVI. Ex quo deduci mihi poſſe videtur, Cardinales tunc Patriarchis æquales extitiſſe, ideoque & eorum dignitatem ita fuiſſe ſublimem & eminentem, ut licet Epiſcopalis ordo, ſive gradus, uti ſacramentalis eſt, ſuperioritatem poteſtatis ſupra alios ordines Sacerdotales habeat, adminiſtratione tamen, qua Cardinales Summo Pontifici in univerſa Eccleſia regenda, & in majoribus cauſis definiendis aſſiſtunt, eorum dignitas Epiſcopali jam tunc fuerit ſuperior & dignior, cùm Anaſtaſius licet tantum Presbyter Cardinalis, per tres tamen ad Synodum fuerit vocatus Epiſcopos, ut fieri ſolitum erat in judiciis Patriarcharum. Certè cum aliquis ad judicium, ſive ſeculare, ſive eccleſiaſticum juridicè vocatur, dies & locus ſe ſiſtendi judicio, ei non denunciantur per ſuperiores, ſed per inferiores, vel ad ſummum per æquales. Dicendum igitur ſeculo nono Cardinales Epiſcopis ad minus pares extitiſſe. Sed aliud ſuperioritatis indicium ineunte

ſeculo

Digitized by Google

ſeculo duodecimo nobis ſuppeditat Synodus Verulanenſis, quam refert Mabillonius Muſei Italici Tomo I. part. 2. pag. 242. quæ anno MCXI præcepto Paſchalis II celebrata eſt *ſub domino Pontifice Læto conſidentibus cum eo juſſu domini Papæ Gregorio Cardinale ſanctorum Apoſtolorum, & Ogdone Anagnino Præſule, necnon domino Auguſtino Ferentinate Epiſcopo.* Seculo itaque duodecimo ineunte Gregorius licet tantum Presbyter Cardinalis ſuperioritatem obtinuit in Synodo Verulanenſi ſupra Epiſcopos Anagninum & Ferentinum.

Nec obſtat quod idem Cohellius in ſuæ confirmationem opinionis adducit, ſcilicet Epiſcopos etiam Cardinales ſubſcribere aliquando diplomatibus Pontificum, poſt alios Epiſcopos, qui non erant Cardinales; hoc, inquam, nihil obſtat, quia, juxta antiquam conſuetudinem, tam Conciliis, quam diplomatibus primo loco ſubſcribebant Epiſcopi, ſive Cardinales, ſive non, ſecundum antiquitatem conſecrationis, poſtea Presbyteri, deinde Diaconi. Qui modus ſubſcribendi deducitur ex ipſis ſubſcriptionibus, quas refert Cohellius. Nam cum capite quinto Epiſcopos Septem Cardinales hoc ordine numerarit, Epiſcopum Oſtienſem primum, Epiſcopum Sylvæ Candidę, ſeu ſanctæ Rufinæ ſecundum, Epiſcopum Portuenſem tertium, Epiſcopum Sabinum quartum, Epiſcopum Præneſtinum quintum, Epiſcopum Tuſculanum ſextum, & Epiſcopum Albanenſem ſeptimum; explicare debuit, cur Epiſcopus Sylvæ Candidæ, qui ex ipſo, erat ſecundus inter Epiſcopos Cardinales, ſubſcripſit tamen damnationi præfati Anaſtaſii tit. S. Marcelli Presbyteri Cardinalis, apud Baronium anno 853. poſt Portuenſem, qui erat tantum tertius inter Epiſcopos Cardinales; & cur Epiſcopus Tuſculanus, qui erat ordine ſextus, ſubſcripſit ante Præneſtinum, qui erat ordine quintus, diplomati Paſchalis II cujus ſubſcriptiones ipſemet Cohellius refert. Hujus ſubſcribendi modi alia ratio, meo quidem judicio, afferri non poteſt, quam prioritas conſecrationis Epiſcopalis. Quod ſi quis dicat Cohellium non bene retuliſſe ordinem Epiſcoporum Cardinalium, qui apud Joannem Diaconum à nobis in eodem Stephano III laudatum talis eſt:

XII. *Opinionis contraria fundamentum rejicitur.*

†† 3 Oſtienſis

Oſtienſis Epiſcopus primus, Epiſcopus ſanctæ Rufinæ ſeu Sylvæ Candidæ ſecundus, Epiſcopus Portuenſis tertius, Epiſcopus Albanenſis quartus, Epiſcopus Tuſculanus quintus, Epiſcopus Sabinenſis ſextus, Epiſcopus Præneſtinus ſeptimus; recurrit tamen eadem difficultas; cur Epiſcopus Sylvæ Candidæ, qui erat ſecundus, ſubſcripſerit dicto diplomati contra Anaſtaſium Cardinalem, poſt Portuenſem, qui erat tantum tertius; & cur Epiſcopus Sabinenſis, qui erat tantum ſextus, ſubſcripſit diplomati Vrbani II apud Baronium anno 1092. ante Albanenſem, qui erat quartus. Ex quibus inferendum eſt, nihil deduci poſſe ex illis ſubſcriptionibus pro ſuperioritate Cardinalium inter ſe, nec conſequenter Epiſcoporum ſupra Cardinales.

XIII. *Epiſcopi ante ſeculum XI Cardinalitia dignitate non exornati & quare.*

Si hæc non ſufficiant ad demonſtrandam ſuperioritatem Cardinalium ſupra Epiſcopos ſeculo nono, ſequentia, ni fallor, ſufficient ad oſtendendum eumdem Cohellium perperam ſcripſiſſe Epiſcopos dignitate minui, & gradu ſe deprimi exiſtimaſſe, ſi ex Epiſcopis fierent Cardinales, & hoc uſque ad Clementis V & Joannis XXII tempora. Nam Ciaconius ſcribit, S. Leonem IX, Joannem Mincium poſtea Antipapam ſub Benedicti X nomine, Epiſcopum Veliternenſem, Cardinalem creaſſe; fallitur tamen in eo quod ait, Veliternenſem Eccleſiam tunc inter Cardinalitias numeratam fuiſſe, cum Cardinales Epiſcopi eſſent tantum numero ſeptem, in quorum numero non potuit computari Epiſcopus Veliternenſis, niſi poſtquam illius Epiſcopatus ab Eugenio III unitus eſt Oſtienſi. Victor II, ex eodem Ciaconio, Petrum Epiſcopum Labicanum Cardinalem dixit. Labicum porrò ſive Lavicum erat urbs Epiſcopalis in Campania Romana. Quod ſi quis dubitet de illorum Epiſcoporum Cardinalatu, nullo modo dubitare poterit de Conrado Archiepiſcopo Moguntino, quem Alexander III Presbyterum Cardinalem tit. S. Marcelli creavit; multo minus de Willelmo Theobaldi IV Campaniæ Comitis filio, ad Albas manus cognominato, quem jam Archiepiſcopum Remenſem idem Alexander III in Concilio Lateranenſi tertio, ſeſſione ſecunda, anno MCLXXIX dixit pariter Presbyterum Cardinalem tit. S. Sabinæ, ut teſtantur

Rogerius

Digitized by Google

Rogerius Hovedenus in Annalibus, Chronographus Aquicinctinus & Rigordus in Philippo Auguſto. Si quis verò quærat, cur ante medium ſeculum undecimum, vel duodecimum Epiſcopi non fierent Cardinales, ratio in promptu eſt, quia ſcilicet tunc Cardinales obligabantur ad reſidentiam ſicut Epiſcopi, ideoque non poterant ſimul eſſe Epiſcopi & Cardinales, cum non poſſent duobus in locis reſidere. Cardinales obligatos fuiſſe ad reſidentiam ſeculo nono, jam viri docti deduxerunt ex Anaſtaſii Bibliothecarii verbis in laudata Leonis IV Vita, in qua tradit, prædictum Anaſtaſium tit. S. Marcelli Presbyterum Cardinalem, ad Synodum vocatum venire noluiſſe, ideoque *canonicè* depoſitum, & omni Sacerdotali honore privatum, *eò quod parochiam ſuam per annos quinque contra canonum ſtatuta deſeruiſſet, & in alienis uſque demoraretur.* Ex quibus etiam inferendum, Cardinales ab obligatione reſidentiæ fuiſſe diſpenſatos; cum Epiſcopi in Cardinalium collegium cooptari cœperunt; vel cum Cardinales Epiſcopali dignitate ſunt exornati, quod ultimum accidit medio ſeculo undecimo, quo Alexander II, juxta Ciaconium, Hugonem Cardinalem Presbyterum creavit, qui non multò poſt dictus eſt Archiepiſcopus Lugdunenſis. Deinde Gregorius VII Joannem Monachum & Abbatem Dolenſem, Presbyterum Cardinalem SS. Silveſtri & Martini in Montibus tit. Equitii renunciavit, qui poſt hæc factus eſt Archiepiſcopus Dolenſis. Innocentius etiam II Balduinum diſcipulum S. Bernardi dixit Presbyterum Cardinalem, hic autem poſtea fuit Archiepiſcopus Piſanus. Ita Ciaconius, cui tamen aſſentiri non poſſum in eo quod ſcribit, Hugonem, poſtea Archiepiſcopum Lugdunenſem, dictum eſſe Cardinalem ab Alexandro II, cum enim Hugo anno MLXXIII menſe Octobri, dictus ſit Epiſcopus Dienſis, cum antea eſſet Cameratius Eccleſiæ Lugdunenſis, ut ſcribit Hugo Flaviniacenſis in Chronico, ſi poſtea dictus eſt Cardinalis, ut nullum dubium eſt, id factum à Gregorio VII, ex quo & probatur ſeculo undecimo Epiſcopos ad Cardinalatum jam promoveri ſolitos eſſe. Ceterùm Hugo ex Dienſi Epiſcopatu ad Lugdunenſem tranſlatus eſt anno tantum MLXXXII, eodem Hugone Flaviniacenſi teſte.

Vacante

Digitized by Google

XIV. *Eccleſia Rom. vacante ſede, à Cardinalibus ſeculo XI adminiſtrata.*

Vacante ſede Romana Presbyteros Eccleſiam gubernaſſe, infitias non ibit, qui Chronicon Damaſo attributum, & Anaſtaſium Bibliothecarium in Sixto II perlegerit. Ille mos ſeculo ſexto jam deſierat; tunc enim vacante ſede, vel Pontifice abſente, Archipresbyter, Archidiaconus & Primicerius Notariorum Eccleſiam adminiſtrabant uſque ad conſecrationem Pontificis electi, quod uſque ad Benedictum II duraſſe mihi pene certa ſtat ſententia. Ab eo quippe tempore illi tres Eccleſiam quidem gubernabant vacante ſede, ſed uſque ad electionem tantum; electione verò peracta, Electus ſolus Eccleſiam rexit, ut in ejuſdem Benedicti II Vita oſtendi. Quo autem tempore, vacante ſede, adminiſtratio tranſlata fuerit ad ſacrum Cardinalium collegium facile non eſt divinare. Conjicere tamen poſſumus id contigiſſe, non quidem anno MCCXLI, ut eo anno num. XXI inſinuat Spondanus, ſed anno milleſimo quinquageſimo nono, quo Nicolaus II in Synodo Romana electionem Romani Pontificis ſolis Cardinalibus attribuit; ex quo tempore eorum dignitas majori in pretio haberi cœpit. Certè ſeculo duodecimo non multum provecto, jus illud competiiſſe Cardinalibus, habemus ex Arnulpho Sagienſi Archidiacono, poſtea Luxovienſi Epiſcopo, qui in Tractatu *de ſchiſmate orto poſt Honorii Papæ deceſſum*, quem edidit Dacherius Tomo 2. Spicilegii, cap. 4. verba faciens de Innocentio II, qui Pontificatum recuſabat, Cardinales ſic ei loquentes inducit: „Si acquieſcis exhibebimus „obſequium, ſi recuſas exigimus de inobedientia pœnam. „Eadem enim quæ Papæ ſuperſtitis eſt, ipſo decedente, penes „nos præcipiendi & ulciſcendi conſiſtit auctoritas donec alius „inducatur. *His dictis*, ſubdit Arnulphus, *parabant excommunicationis proferre ſententiam.* Ab eodem anno MLX, abſente Pontifice, Eccleſiæ regimen fuiſſe penes aliquot Cardinales à Pontifice deſignatos, multum veriſimile videtur, nam anno MCXVIII, cum Gelaſius II in Galliam ſecedere decreviſſet, Petrum Portuenſem Epiſcopum pro ſe Vicarium conſtituit, & Cardinales aliquot ei in auxilium ſociavit, ut teſtatur Pandulphus in ejus Vita.

Non

Non hæc ſolum ſuis locis annotavi, ſed etiam detegere conatus ſum, quo tempore deſierit conſuetudo, quæ in Eccleſia Romana vigebat, ordinandi per ſaltum, omiſſo ſcilicet Presbyteri gradu, Diaconos Eccleſiæ Romanæ, quos, potius quàm Presbyteros, in Romanos Pontifices eligi ſolitos, ex Veterum monumentis eo pertinentibus manifeſtum eſt. Hæc & alia quædam de prærogativa Romani Pontificis, juxta quam ſolus ſemper potuit, quibuſcumque diebus Diaconos, Presbyteros & Epiſcopos ordinare: item multa de ſacris Ritibus & de antiqua Eccleſiæ diſciplina, quæ hic referre non vacat, identidem obſervavi, ratus ea lectoribus, rerum præſertim ſacrarum ſtudioſis faſtidium generare non poſſe; ſed illis potius maximo emolumento futura, cum ex iis Eccleſiaſticorum Rituum vetuſtas probetur contra hæreticos. XV. *Diaconi in Pontifices Rom. electi per ſaltum ordinati.*

Quod attinet ad Chronologiam Pontificiam innumeris adhuc mendis ſcatentem, cum ea ſit baſis quædam Hiſtoriæ, mirum eſt, quod ante noſtra fermè tempora, de ea in integrum reſtituenda, tollendiſque, quæ in ea occurrunt difficultatibus, ſeriò cogitatum non fuiſſe videatur. Quid enim certi eſſe poteſt, ubi incerta ſunt tempora, nec quot quiſque Pontifex Romanus annis, & quando Pontificatum inierit, ac Eccleſiam ſucceſſori regendam reliquerit exploratum eſt? Ab hac cura ſuſcipienda, duo, ni fallor, Viros Eruditos averſos reddidêre. Primum, omnes Anaſtaſii, ſeu libri Pontificalis editiones hactenus in lucem emiſſæ, quæ adeo ſunt imperfectæ, ut Nicolaus Fabrotus, qui ultimam adornavit cum pleriſque variis lectionibus, ex variis MSS. codicibus deſumptis, quas calci operis adiecit, ibidem fateatur librum Pontificalem mendis ſcatere, ſeque eo fine lectiones illas adjeciſſe, ut earum ope aliqua alia caſtigatior editio curari poſſit. Lucæ Holſtenio in mentem venerat provinciam illam ſuſcipere, jamque priorum Pontificum Vitas uſque ad Felicem IV, juxta quatuor aut quinque præſtantiſſimos codices MSS. emendaverat, quas nuper Emmanuel Schelſtratius in libro, cui titulum præfixit, *Antiquitas Eccleſiæ*, publicavit. Verùm liber Pontificalis adeo corruptus, in numeris præſertim, ut non ſolum MSS. illa, XVI. *Chronologia Pontificia mendis ſcatens quare non reſtituta?*

cum varia alia ſuperſint, non ſufficiant; ſed etiam Catalogi veterum Pontificum, qui ex eodem variis temporibus exorti fuêre, omninò requirantur, ut quid libri illius Auctor, qui nonniſi ſeculo decimo quarto Anaſtaſio tribui, & ſub ejus nomine citari cœpit, verè ſcripſerit, liquidò innoteſcere poſſit. Secundum, ex Euſebio, ejuſque tàm Hiſtoriæ, quàm Chronici Continuatoribus repetendum. Græci enim res in Eccleſia Romana geſtas parùm calluêre; & divus Hieronymus, Proſper, Marcellinus, aliique Latini, qui ſequentia tempora digeſſerunt, pauca de Romanis Pontificibus habent, eaque plerumque parum accurata.

XVII. *Auctor libri Pontificalis quibus adjumentis uſus?*

Auctor tamen libri Pontificalis, qui octavo ſeculo vixiſſe creditur, & uſque ad Gregorium II illum perduxiſſe, pro captu illorum temporum ſatis diligens fuit, durationem cujuslibet Pontificatûs ex Necrologiis Vrbis, ubi eum floruiſſe, ex variis ejus Operis locis colligitur, aliiſque publicis monumentis eruit; & ubi illa defuêre, quod in prioribus ſeculis præcipuè contigit, uſus eſt Chronico, quod ſub Damaſi Papæ nomine circumfertur, & in Liberio deſinit; alioque Chronico, ex Bibliotheca Chriſtinæ quondàm Sueciæ Reginæ ab Henſchenio primùm publicato, quod in Felice IV abſolvitur. Prioris operis parens, unicus Auctor fuit, ut libro laudato oſtendit Schelſtratius, non verò tres diverſi, ut credidit Henſchenius; vixitque tempore Liberii Papæ, ut ex iis, quæ habet de ejus Pontificatu, eruitur. Is tamen de prioribus Pontificibus uſque ad Soterem, vel circiter, parum edoctus fuit, & duo, quæ ſuperſunt ejus exemplaria MSS. quorum prius nunc in Bibliotheca Vaticana, poſterius in Cæſarea aſſervatur, non ſolum in numeris, ſed etiam in quibuſdam Pontificatibus depravata ſunt.

XVIII. *Auctius Chronicon Veterum Pontif. poſt ſeculum VI exaratum.*

Poſterioris Chronici, quod in Critica Baroniana, & in hoc Breviario, ſub titulo Auctioris veterum Pontificum Chronici citatur, duo etiam tantum ſuperſunt MSS. exemplaria. Primum, quod fuit Reginæ Sueciæ, nunc in Bibliothecam Vaticanam translatum; alterum in Bibliotheca Colbertina aſſervatum; ſed utrumque ex uno eodemque codice, ut ea conferenti patet, deſcriptum. Hic Catalogus ab Henſchenio in Prolegomenis ad Tomum

Tomum primum Sanctorum menſis Aprilis primùm publicatus, quem tamen poſtea accuratiorem edidit Schelſtratius laudatus diſſert.3. ubi cap.4. cum Henſchenio & Papebrocio, ac Dodvvello in Diſſertatione ſingulari de Romanorum Pontificum primæva ſucceſſione, exiſtimat, eum ab incerto Auctore collectum eſſe imperante Juſtiniano. Sed mirum eſt Viros doctiſſimos in eam opinionem abiiſſe eo, ut videtur, tantum fundamento, quod terminetur in Felice IV, qui ſub Juſtino & Juſtiniano Romanam Eccleſiam adminiſtravit. Quot enim libri, quot Chronica, & quot Romanorum Pontificum Catalogi ſuperſunt,quos Scriptores ad ſua tempora non perduxêre? Opus non eſt id hoc loco exemplis comprobare, cum tot paſſim in Hiſtoria Eccleſiaſtica occurrant. Imò ex eo quod hujus Chronici Pontificii collector,in Pontificatu Felicis IV deſcribendo, tam fœdè hallucinatus fuerit, certum inde argumentum deduci debet, eum poſt ſeculum ſextum lucubrationem ſuam in lucem emiſiſſe, cum Auctores nullibi minus fallantur, quàm in rebus eorum ætate geſtis referendis. Si Schelſtratius, aliique, quæ Auctor ille anonymus, de tribus aut quatuor Pontificibus ultimo loco ab eo memoratis, ſcribit, examinaſſent, ex erroribus, in quos incidit, eum longe poſt Juſtinianum vixiſſe concluſiſſent, cum eum in iſtis, non minus quàm in aliis cæcutire deprehendiſſent.Pearſonius Diſſert.1. de Succeſſione primorum Romæ Epiſcoporum cap. 12. num.5. ſcribit, ſe cum Blondello ſentire, librum illum ſub finem ſeculi ſexti ab impoſtore exaratum, editumque. Ego verò tardius exaratum exiſtimo, ob errores, qui in poſterioribus Pontificibus continentur; ſed de Auctoris ſinceritate & bona fide dubitandi locum non video. Schelſtratius ibidem pro ſua opinione Pearſonium laudat, qui tamen eam refellit.

XIX. *Chronologia Pontificia reſtitutio non deſperanda.*

Licet autem tam liber Pontificalis, quàm duo hæc Chronica in multis depravata ſint, quia tamen ex Catalogis Pontificum emaculari poſſunt, Chronologiæ Pontificiæ reſtitutio non deſperanda. Huic reſtitutioni plurimùm obfuit ignoratio uſûs, quarto Eccleſiæ ſeculo & deinceps obſervati, ut nempe Pontifices Romani diebus dominicis, aut feſtis ſolemnioribus ordi-

narentur, hinc enim factum, ut poſteriores Hiſtorici eorum ordinationis diem ignorantes, & præterea mortem cum translatione, ſæpe ab Hiſtoricis tantum memorata, confundentes, ſuſdeque omnia verterint, tanquam vitæ & necis Pontificum arbitri, de eorum temporibus locuti fuerint, ac rem difficilem majoribus tenebris offuderint. Primus videtur fuiſſe Onuphrius Panuinius, qui ad hunc morem animum adverterit; is enim in Catalogo Pontificum Romanorum Hiſtoriæ Platinæ à ſe ſubjuncto, poſt Gregorium Magnum ſubinde notat aliquorum Pontificum conſecrationes, modò in diem Dominicam, modò in aliquod Chriſti, aut Deiparæ feſtum incidiſſe; qui tamen in diebus, quibus conſecrati ſunt alii Pontifices, memorandis, certam quam detexerat regulam ſervare neglexit. Poſt Onuphrium aliqui alii Viri docti, præſertimque Blondellus in Apologia pro ſententia Hieronymi de Epiſcopis & Presbyteris Amſterodami anno 1656. edita, eam regulam ſemper adhibet, quando de Romanæ Eccleſiæ Pontificibus ei ſermo habendus. Sed cum, durantibus Eccleſiæ perſecutionibus Pontifices Romani quibuſcumque diebus indiſcriminatim conſecrarentur, & nonniſi ferè de illis loquatur, viam, quæ tenenda erat, monſtravit quidem, ſed Chronologiam Pontificiam hac ſolùm, & quidem egregia obſervatione promovit.

XX. *Ab Annotatore Baronii multùm provecta.* Tandem nuper Daniel Papebrocius dies ordinationum omnium Pontificum Romanorum in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Pontificum detegere conatus eſt, incredibili hanc in rem collato labore, nihilque intentato relicto, ut illos diebus dominicis, aut feſtis ſolemnioribus affigeret. Verùm cum ſibi perſuaſerit ab Apoſtolica traditione fluxiſſe, ut Pontificum ordinationes diebus Dominicis fierent, & quaſdam regulas veritati contrarias ſtatuerit, à Siricio uſque ad Gregorium II, ut de aliis taceam, dies tantum, quibus Pelagius I, Vitalianus & Bonifacius IV conſecrati fuêre, è tenebris educere potuit, ut in Critica Baroniana probatum exiſtimo ab Antonio Pagio, qui novem Regularum ibidem ad annum Chriſti ſexageſimum ſeptimum ſtatutarum, & decem Catalogorum Veterum Pontificum Tomi primi

primi initio editorum ope, Chronologiam Pontificiam uſque ad decimum tertium ſeculum non parum promovit, licet ingenuè fateatur, dies emortuales & ordinationum Pontificum à Veteribus non notatos detegere ſæpe potis non fuiſſe, præſertim ineunte ſeculo decimo.

Has Regulas hîc in pauca contrahere neceſſarium duxi, in eorum gratiam, ad quorum manus Baronii Critica non pervenit. XXI. *Et quidem ope novem Regularum quas ſtatuit.*

1ª. Regula eſt, in Chronologia Pontificia Latinis potiùs, quàm Græcis inhærendum, illiſque utpote Eccleſiæ Romanæ alumnis majorem fidem habendam.

2ª. Regula eſt, uſque ad medium ſeculum quartum, Damaſi librum, ſeu Chronicon, ſaltem à Soteris Pontificatu, Pontificali libro, ceteriſq; de Romanis Pontificibus ſcriptis, præferendum eſſe.

3ª. Regula eſt, in priori parte Chronici Damaſi, in quo nullus Conſulatus bis repetitur, obitus Pontificum ſemper cum ultimo pari Conſulum illigari, uti & plerumque ſucceſſoris initium.

4ª. Regula eſt, tempus cujuſcumque Pontificis, non ab electionis, ſed ab Epiſcopalis ordinationis die numerandum eſſe uſque ad medium ſeculum undecimum.

5ª. Regula eſt, ante conſtitutam à Conſtantino Magno Eccleſiæ pacem, Pontificum Romanorum ordinationes quibuſcumque diebus indiſcriminatim peractas.

6ª. Regula eſt, poſt Maxentium ab eodem Conſtantino debellatum, & pacem Eccleſiæ datam, ordinationes eorumdem Pontificum diebus dominicis, vel feſtis ſolemnioribus factas fuiſſe.

7ª. Regula eſt, per tria priora Eccleſiæ ſecula, ſi Linum fortè excipias, nullos Vicarios Romanorum Pontificum fuiſſe inſtitutos, quidquid in contrarium ſcripſerint quidam Viri docti.

8ª. Regula eſt, dies quibus ſancti Pontifices coluntur, aut quos eorum morti, vel ſepulturæ Anaſtaſius, Martyrologi, aliique attribuunt, aliquando eſſe dies emortuales, aliquando dies ſolum, quibus ſepulturæ mandati fuêre, aliquando dies alicujus eorum Translationis aut Reliquiarum Elevationis: Exequias verò Romanorum Pontificum, ſaltem ante decimum ſeculum, vel die mortis, vel uno, aut altero pôſt die ſemper peractas eſſe.

9[a]. Denique Regula eſt, quando Martyrologi aut Chronicorum Pontificiorum Scriptores in alicujus Pontificis emortuali die aſſignando, uno tantum die inter ſe differunt, priorem ad mortem, poſteriorem ad ſepulturam, quæ poſtridie contigit, referendum eſſe.

XXII. *Septima ex his Regulis confirmata.* Ex his Regulis ſeptima, quæ Vicarios, ſeu, ut nunc loquimur, Coadjutores cum jure futuræ ſucceſſionis omninò rejiciendos eſſe ſtatuit, confirmari poſſe mihi videtur ex Concilio Romano ab Hilaro Papa anno quadringenteſimo ſexageſimo quinto celebrato, ex quo conſtat, Epiſcoporum Vicarios, ſeu ſucceſſores, Pontificibus viventibus electos & conſecratos, toti retrò antiquitati fuiſſe incognitos. Nundinarius Barcinonenſis Epiſcopus ſucceſſorem ſibi deſignaverat Irenæum, cui provinciæ Epiſcopi & Aſcanius Metropolitanus ſuffragabantur, ipſumque Optimates & plebs, utpote meritis & morum integritate inſignem poſtulaverant, & tamen Hilarus in eo Concilio Irenæum à regimine Eccleſiæ Barcinonenſis excludi voluit, *ne Epiſcopalis honor hæreditarium jus putetur*, inquit in Epiſtola ad Aſcanium Tarraconenſem Metropolitam, & reliquos provinciæ Epiſcopos, ex Romani Concilii ſententia datâ. Vnde Hilarus Patres Concilii alloquens pag. 1061. Collectionis Conciliorum Labbei ita habet: *Præterea, Fratres, nova & inaudita (ſicut ad nos miſſis de Hiſpania Epiſtolis, ſub certa relatione pervenit) in quibuſdam locis perverſitatum ſemina ſubinde naſcuntur. Denique nonnulli Epiſcopatum, qui nonniſi meritis præcedentibus datur, non divinum munus, ſed hæreditarium putant eſſe compendium ...... atque ideo, ſi placet, etiam hanc licentiam generaliter de Eccleſiis auferamus, ne (quod turpe dictu eſt) homini quiſquam putet deberi quod Dei eſt.* Cum ergo ſucceſſorum, vel Vicariorum ordinationes, *nova & inaudita perverſitatum ſemina* appellat Hilarus, veriſimile non eſt, aliquando Pontifices Romanos, ſibi Vicarios aut ſucceſſores deſignaſſe & conſecraſſe; multò minùs id in more poſitum fuiſſe uſque ad Melchiadem, qui ultimus eorum Vicariorum dicitur à Papebrocio, ſi enim id uſus tuliſſet uſque ad annum trecenteſimum decimum, illum Hilaro & Epiſcopis Romani Concilii fuiſſe incognitum, nullus ſibi facile perſuaſerit.

Octava

Digitized by Google

Octava pariter Regula, quæ inter alia ſtatuit, Romanorum Pontificum exequias, ſaltem ante ſeculum decimum, vel die mortis, vel uno, aut altero poſt die ſemper peractas eſſe, extendi debet ad minus uſque ad medium ſeculum duodecimum, quo Hugo Epiſcopus Oſtienſis in Epiſtola, qua mortem Eugenii III, de qua ſuo loco agemus, Abbatibus & Capitulo Ciſtercienſi ſignificans, diſertè ſcribit, ejus exequias *præter morem conſuetum ...... per biduum* fuiſſe *à Clero & populo* celebratas. Quod ſi exequiæ illius Pontificis per biduum ſunt celebratæ *præter morem conſuetum*, mos ergo adhuc ferebat, mortuos Pontifices, vel die eorum mortis, vel altero poſt die celebrare. XXIII. *Octava Regula extenſio & confirmatio.*

Breviarium itaque iſtud Hiſtorico-Chronologico-Criticum de Romanorum Pontificum Geſtis aggrediens, Lectorem monitum volo, me Annotatoris Baronii Chronographiæ ſtandum duxiſſe, tùm quia omnibus aliis exactior mihi viſa eſt, tùm quia nepotem patrui, diſcipulum Magiſtri ſententiam ſequi & tueri, propinquitati & accepti beneficii memoriæ conſentaneum eſt. Quæcumque pariter in ejuſdem Annotatoris quatuor Tomis reperiuntur de Romanis Pontificibus in hoc Opus tranſtuli, & quandoque illuſtrare conatus ſum. Pleraque etiam ſunt in hoc Opere ex Baronio, multa ex Bona, nec pauca ex aliis, quædam etiam ex noſtris obſervationibus minimè aliis tacta, quæ tamen retractare paratus ſum, ſi vel novo adhibito ſtudio, vel alio ſuggerente cognoſcam, me à veritate deviaſſe, ſemper in mente habens verba illa ſancti Ambroſii de ſuis ſcriptis adeo ſibi parùm fidentis, atque hæc ad Sabinum lib.6. Epiſt. 40. ſcribentis: *Unumquemque fallunt ſua ſcripta, & Auctorem prætereunt: atque ut filii etiam deformes delectant, ſic etiam Scriptorem indecori ſermones ſui palpant.* XXIV. *Annotatoris Baronii Chronologia adhibita.*

Illuſtriora tantum Pontificum Geſta attigi, quòd omnia repræſentare immenſæ foret operæ, & ſcitè dixit Conſtantinus Manaſſes in Annalibus num.133. *Guſtus etiam perexiguus, dolii totius, & contexti egregiè pepli documentum fimbria præbet: & leo magnanimus, ex unguibus agnoſcitur.* His adde, quod hactenus quidem publicis religionis noſtræ negotiis occupatiſſimo, non licuit mihi in vaſto adeo mari, eorum, qui Pontificiam Hiſtoriam juviſſent, exſpiſcari omnia ex animi ſententia: poſtea verò quàm ab iis liber factus ſum, cum inconcuſſam inter afflictæ valetudinis incommoda & dolores, mentis ſemper conſtantiam præferre, & animi firmitudinem retinere, mihi ſæpe integrum non fuerit, hoc Opus altiores radices agere non potuit. Alias hujus brevitatis cauſas, Chriſtiana charitas & religioſa modeſtia propalare XXV. *Pontificia Hiſtoria cur tam breviter ſcripta.*

palare pronunc. non ſinunt, quas forsàn animi dolentis acerbitas, & præſertim fama, quam proximo debemus, in editione Tomi tertii in lucem proferre cogent.

XXVI. *Conſulatus & alii temporum characteres neceſſarii.*

Sed, ut ad inſtitutum meum redeam, Breviarium iſtud non Hiſtoricum tantum & Chronologicum, verùm etiam Criticum eſſe volui, ut ſeculi hujus genio obſequerer, cui nihil placet, niſi critico ſale reſperſum ſit. Ceterùm ne Lector identidem in Conſulatibus, in annis Imperatorum, in Paſchatis die, & in Indictionibus, Romanorum Pontificum Epiſtolis ſubinde ſubjunctis cæcutiat, non abs re fore mihi viſum eſt, præter Imperatorum & Regum Italiæ, ac Scriptorum, qui in quolibet Tomo citantur, Chronologicas tabulas, Faſtos etiam Conſulares, cum Indictionibus, Paſchate & littera Dominicali, cuilibet anno convenientibus, ſaltem à tempore Conſtantini Magni, à cujus Imperio & Indictionis initium, & finis controverſiæ de die, quo Paſcha celebrandum eſt, reperi debent, repræſentare; hos enim omnes temporum characteres quarto Eccleſiæ ſeculo & deinceps neceſſarios eſſe nemo diffitebitur.

XXVII. *Præfationis peroratio.*

Quam difficilem in hoc Opere concinnando provinciam ſubierim, non ignoravi, neque idcircò deſperavi, fore cum Dei gratia, ut facerem hoc in genere pleriſque ſatis, & quibus ſatis non fuerit, aut qui aliquod erratum deprehenderint, facile, ut putavi, excuſabunt, ignoſcentque in Opere tam vario ac tam moleſto. Mihi tamen non levi ſolatio fuerit hujuſmodi labori inſudaſſe, quem & quæcumque à me ſcripta ſunt, *prudentiæ tuæ* Erudite Lector, *diſcutienda offerre volui, ut per te errata corrigantur, hiantia ſuppleantur, ſupervacanea rejiciantur, res ſcitu digna eorum loco ſubſtituantur, ſtoliditas mea, ſicubi lapſa ſit, veniam obtineat, & contra inſultantium ſannas auctoritatis tuæ præſidiis muniatur: quamquam, ut mihi teſtis eſt Deus, non valde moveor, ſi quis Momus arrogans, adducto ſupercilio carpere me velit, dummodo ſtudioſis & Deum timentibus ſimplex rerum geſtarum veritas patefacta ſit*, verba ſunt Wolferi Auctoris Vitæ ſancti Godehardi Hildensheimenſis Epiſcopi apud Bollandianos ad diem quartum menſis Maii, quæ ad propoſitum meum accommodavi, non ad oſtentationem, ſed quia, cùm uni veritati inſiſtens, ab omni affectu humano alienus fuerim, ut quiſque, quem alia jam antea non occupaverit opinio, ex Operis lectione intelligere poterit, illud cenſoriæ quidem æquorum Criticorum virgulæ, ſed neutiquam naſutis & mordacibus cenſoribus, qui me parum moverent, obnoxium eſſe debere exiſtimavi.

Index

Index Alphabeticus

PONTIFICUM ROMANORUM

Qui in hoc Tomo continentur, quatuor Columnis diſtinctus, in quarum *priori* eſt Ordo Seſſionis, in *ſecunda* nomen Pontificis, in *tertia* annus Ordinationis, in *quarta* annus Obitus, vel Abdicationis.

	A.		
LXXIX.	Adeodatus	672.	676.
LIX.	Agapetus	535.	536.
LXXXI.	Agatho	678.	682.
VII.	Alexander	108.	116.
V.	Anacletus	83.	95.
XLI.	Anaſtaſius I.	398.	401.
LII.	Anaſtaſius II.	496.	498.
XII.	Anicetus	151.	161.
XX.	Anterus	235.	235.
	B.		
LXIV.	Benedictus I.	574.	578.
LXXXIII.	Benedictus II.	684.	685.
XLIV.	Bonifacius I.	418.	422.
LVII.	Bonifacius II.	530.	532.
LXVIII.	Bonifacius III.	607.	607.
LXIX.	Bonifacius IV.	608.	615.
LXXI.	Bonifacius V.	619.	625.
	C.		
XLV.	Cæleſtinus	422.	432.
XXIX.	Caius	283.	296.
XVII.	Calliſtus I.	217.	222.
III.	Clemens I.	67.	77.

Digitized by Google

IV.	Cletus	77.	83.
LXXXV.	Conon	686.	687.
XC.	Conſtantinus	708.	715.
XXII.	Cornelius	251.	252.
	D.		
XXXIX.	Damaſus	366.	384.
LXX.	Deuſdedit	615.	618.
XXVI.	Dionyſius	259.	269.
LXXX.	Donus I.	676.	678.
	E.		
XIV.	Eleutherus	170.	185.
VI.	Evariſtus	95.	108.
LXXVII.	Eugenius I	654.	657.
XXXII	Euſebius	310.	310.
XXVIII.	Eutychianus	275.	283.
	F.		
XXI.	Fabianus	236.	250.
XXVII.	Felix I.	269.	274.
XXXVIII.	Felix II.	355.	358.
L.	Felix III.	483.	492.
LVI.	Felix IV.	526.	530.
	G.		
LI.	Gelaſius I.	492.	496.
LXVI.	Gregorius I.	590.	604.
XCI.	Gregorius II.	715.	731.
XCII.	Gregorius III.	731.	741.
	H.		
XCVII.	Hadrianus I.	772.	795.
XLVIII.	Hilarus	461.	468.
LXXII.	Honorius I.	625.	638.
LIV.	Hormiſdas	514.	523.
X.	Hyginus.	137.	141.

XLII.

	I.		
XLII.	Innocentius I.	401.	417.
LV.	Joannes I.	523.	526.
LVIII.	Joannes II.	532.	535.
LXIII.	Joannes III.	560.	573.
LXXIV.	Joannes IV.	640.	642.
LXXXIV.	Joannes V.	685.	686.
LXXXVII.	Joannes VI.	701.	705.
LXXXVIII.	Joannes VII.	705.	707.
XXXVI.	Julius I.	337.	352.
	L.		
XLVII.	Leo I.	440.	461.
LXXXII.	Leo II.	682.	683.
XXXVII.	Liberius	352.	366.
II.	Linus	65.	67.
XXIII.	Lucius I.	252.	253.
	M.		
XXX.	Marcellinus	296.	304.
XXXI.	Marcellus	308.	310.
XXXV.	Marcus	336.	336.
LXXVI.	Martinus I.	649.	654.
XXXIII.	Melchiades	310.	314.
	P.		
XCV.	Paulus I.	757.	767.
LXII.	Pelagius I.	555.	560.
LXV.	Pelagius II.	578.	590.
I.	Petrus	54.	65.
XI.	Pius I.	141.	151.
XIX.	Pontianus	230.	235.
	S.		
LXVII.	Sabinianus	604.	606.
LXXXVI.	Sergius I.	687.	701.
LXXIII.	Severinus	640.	640.

LX.	Silverius	536.	537.
XXXIV.	Silveſter I.	314.	335.
XLIX.	Simplicius	468.	483.
XL.	Siricius	384.	398.
LXXXIX.	Siſinnius	708.	708.
VIII.	Sixtus I.	116.	126.
XXV.	Sixtus II.	257.	258.
XLVI.	Sixtus III.	432.	440.
XIII.	Soter	161.	170.
XXIV.	Stephanus I.	253.	257.
	Stephanus Electus	752.	752.
XCIV.	Stephanus II,	752.	757.
XCVI.	Stephanus III.	768.	772.
LIII.	Symmachus	498.	514.
	T.		
IX.	Teleſphorus	126.	137.
LXXV.	Theodorus	642.	649.
	V.		
XV.	Victor I.	185.	197.
LXI.	Vigilius	537.	554.
LXXVIII.	Vitalianus	657.	672.
XVIII.	Urbanus I.	222.	230.
	Z.		
XCIII.	Zacharias	741.	752.
XVI.	Zephyrinus	197.	217.
XLIII.	Zoſimus	417.	418.

Index

Digitized by Google

Index Chronologicus

PONTIFICUM ROMANORUM

Qui in hoc Tomo continentur, quatuor Columnis ſicut prior diſtinctus.

I.	Petrus	54.	65.
II.	Linus	65.	67.
III.	Clemens	67.	77.
IV.	Cletus	77.	83.
V.	Anacletus	83.	95.
VI.	Evariſtus	95.	108.
VII.	Alexander	108.	116.
VIII.	Sixtus I.	116.	126.
IX.	Teleſphorus	126.	137.
X.	Hyginus	137.	141.
XI.	Pius	141.	151.
XII.	Anicetus	151.	161.
XIII.	Soter	161.	170.
XIV.	Eleutherus	170.	185.
XV.	Victor	185.	197.
XVI.	Zephyrinus	197.	217.
XVII.	Calliſtus	217.	222.
XVIII.	Urbanus	222.	230.
XIX.	Pontianus	230.	235.
XX.	Anterus	235.	235.
XXI.	Fabianus	236.	250.
XXII.	Cornelius	251.	252.
XXIII.	Lucius	252.	253.
XXIV.	Stephanus I.	253.	257.
XXV.	Sixtus II.	257.	258.
XXVI.	Dionyſius	259.	269.
XXVII.	Felix I.	269.	274.

INDEX

XXVIII.	Eutychianus	275.	283.
XXIX.	Caius	283.	296.
XXX.	Marcellinus	296.	304.
XXXI.	Marcellus	308.	310.
XXXII.	Euſebius	310.	310.
XXXIII.	Melchiades	310.	314.
XXXIV.	Silveſter	314.	335.
XXXV.	Marcus	336.	336.
XXXVI.	Julius	337.	352.
XXXVII.	Liberius	352.	365.
XXXVIII.	Felix II.	355.	358.
XXXIX.	Damaſus	366.	384.
XL.	Siricius	384.	398.
XLI.	Anaſtaſius I.	398.	401.
XLII.	Innocentius	401.	417.
XLIII.	Zoſimus	417.	418.
XLIV.	Bonifacius I.	418.	422.
XLV.	Cæleſtinus	422.	432.
XLVI.	Sixtus III.	432.	440.
XLVII.	Leo I.	440.	461.
XLVIII.	Hilarus	461.	468.
XLIX.	Simplicius	468.	483.
L.	Felix III.	483.	492.
LI.	Gelaſius	492.	496.
LII.	Anaſtaſius II.	496.	498.
LIII.	Symmachus	498.	514.
LIV.	Hormiſdas	514.	523.
LV.	Joannes I.	523.	526.
LVI.	Felix IV.	526.	530.
LVII.	Bonifacius II.	530.	532.
LVIII.	Joannes II.	532.	535.
LIX.	Agapetus	535.	536.
LX.	Silverius	536.	537.
LXI.	Vigilius	537.	554.
LXII.	Pelagius I.	555.	560.
LXIII.	Joannes III.	560.	573.

Digitized by Google

LXIV.	Benedictus I.	574.	578.
LXV.	Pelagius II.	578.	590.
LXVI.	Gregorius I.	590.	604.
LXVII.	Sabinianus	604.	606.
LXVIII.	Bonifacius III.	607.	607.
LXIX.	Bonifacius IV.	608.	615.
LXX.	Deusdedit	615.	618.
LXXI.	Bonifacius V.	619.	625.
LXXII.	Honorius I.	625.	638.
LXXIII.	Severinus	640.	640.
LXXIV.	Joannes IV.	640.	642.
LXXV.	Theodorus	642.	649.
LXXVI.	Martinus I.	649.	654.
LXXVII.	Eugenius I.	654.	657.
LXXVIII.	Vitalianus	657.	672.
LXXIX.	Adeodatus	672.	676.
LXXX.	Donus I.	676.	678.
LXXXI.	Agatho	678.	682.
LXXXII.	Leo II.	682.	683.
LXXXIII.	Benedictus II.	684.	685.
LXXXIV.	Joannes V.	685.	686.
LXXXV.	Conon	686.	687.
LXXXVI.	Sergius I.	687.	701.
LXXXVII.	Joannes VI.	701.	705.
LXXXVIII.	Joannes VII.	705.	707.
LXXXIX.	Siſinnius	708.	708.
XC.	Conſtantinus	708.	715.
XCI.	Gregorius II.	715.	731.
XCII.	Gregorius III.	731.	741.
XCIII.	Zacharias	741.	752.
	Stephanus Electus	752.	752.
XCIV.	Stephanus II.	752.	757.
XCV.	Paulus I.	757.	767.
XCVI.	Stephanus III.	768.	772.
XCVII.	Hadrianus I.	772.	795.

IMPE-

Digitized by Google

IMPERATORES ROMANI.

AVguſtus, cujus anno 39. juxta probabiliorem opinionem verum & proprium Chriſti Natale collocandum eſt: & Natale Dionyſianum, ſeu Era communis quam adhibet Eccleſia, ejuſdem Imperatoris anno 45. Obiit anno ejuſdem Eræ 14. die 19. menſis Auguſti.

Tiberius anno Chriſti 14. imperium iniit. Obiit anno 37. die 16. Menſis Martii.

Caius Caligula ab anno 37. ad diem 24. Januarii anni 41. imperium adminiſtravit,

Claudius ab anno 41. ad diem 13. Octobris anni 54.

Nero ab anno 54. ad diem 9. Junii anni 68.

Galba ab anno 68. ad diem 15. Januarii anni 69.

Otho à die 17. Januarii anni 69. ad diem 16. Aprilis ejuſdem anni.

Vitellius à die 2. Januarii anni 69. ad diem 21. Decembris ejuſdem anni.

Veſpaſianus à die prima Julii anni 69. ad 27. Junii anni 79.

Titus ab anno 79. ad diem 13. Septembris anni 81.

Domitianus ab anno 81. ad 18. Septembris anni 96.

Nerva ab anno 96. ad diem 27. Januarii anni 98.

Trajanus ab anno 98. ad diem 10. Auguſti anni 117.

Hadrianus ab anno 117. ad diem 10. Julii anni 138.

Antoninus Pius ab anno 138. ad diem 7. Martii anni 161.

Marcus Aurelius ab anno 161. ad diem 17. Martii anni 180. Ab hoc Imperatore novo exemplo dictus eſt Auguſtus.

Lucius Verus qui cum eo imperavit uſque ad exeuntem Decembrem anni 169.

Commodus à die 17. Martii anni 180. ad diem 31. Decembris anni 192.

Helvius Pertinax ab anno 192. ad diem 28. Martii anni 193.

Didius Iulianus à die 28. Martii ad diem primam Junii ejuſdem anni 193.

Severus à die 13. Aprilis anni 193. ad diem 4. Februarii anni 211.

Caracalla ab anno 211. ad diem 8. Aprilis anni 217.

Macrinus à die 11. Aprilis anni 217. ad diem 3. Junii anni 218.

Elagabalus à die 16. Martii anni 218. ad diem 6. Martii anni 222.

Alexander

Digitized by Google

IMPERATORES ROMANI.

Alexander Mammææ filius ab anno 222. ad diem 15. Martii anni 235.

Maximinus ab anno 235. ad annum 238. poſt diem 15. Martii.

Gordianus pater & filius à menſe Aprilis anni 237. ad menſem Julium ejuſdem anni.

Pupienus & *Balbinus* à die 9. Iulii anni 237. ad menſem circiter Maium anni 238.

Gordianus III. à morte Pupieni & Balbini ad menſem circiter Maium anni 244.

Philippus cum *Philippo* filio à menſe circiterMartio anni 244. ad menſem circiter Iulium anni 249.

Decius cum *filio* à menſe circiter Julio anni 249.uſque ad initium circiter Decembris anni 251.

Gallus & *Hoſtilianus* cum *Voluſiano* Galli filio à morte Decii ad menſem circiter Maium anni 253. excepto *Hoſtiliano* qui peſte periit autumno anni 252.

Valerianus ab anno 253. ad æſtatem circiter ineuntem anni 259. quo captus eſt à Perſis.

Gallienus ſolus à captivitate Valeriani patris uſque ad menſem circiter Martium anni 268. Auguſtus antea à patre dictus anno 253.

Claudius II. à Martio exeunte anni 268. ad menſem circiter Novembrem anni 270.

Aurelianus à menſe Novembri anni 270. ad Martium anni 275.

Tacitus à die 25. Septembris anni 275. ad diem 13. Aprilis anni 276.

Probus à menſe Aprili anni 276.ad initium menſis Auguſti anni 282.

Florianus eodem tempore quo Probus imperium tenuit, ſcilicet à morte Taciti ad æſtatem anni 276.

Carus ab anno 282. ad finem circiter Decembris anni 283.

Carinus & *Numerianus* ejus filii ab eo Auguſti dicti circa initium Auguſti anni 283. imperarunt: Numerianus occiſus poſt menſem Auguſtum anni 284. Carinus poſt initium menſis Auguſti anni 285.

Diocletianus à die 17. Septembris anni 284. ad Kalendas Maii anni 305. quo die imperium abdicavit.

Maximianus Herculius Diocletiani collega dictus Kalendis Aprilis anni 286. ad Kalendas Maii anni 305. quo etiam die imperium abdicavit.

Conſtantius Chlorus Auguſtus à Kalendis Maii anni 305. Obiit die 25. Julii anni 306.

Galerius Maximianus Auguſtus itidem dictus Kalendis Maii anni 305. ad menſem circiter Maium anni 311.

Conſtantinus Magnus Conſtantii Chlori filius à die 25. Julii anni 306. ad diem 22. Maii anni 337.

Conſtantius cum fratribus *Conſtantino & Conſtante* à die 9. Septembris anni 337. ad diem 3. Novembris anni 361.

Julianus dictus *Apoſtata* ab anno 361. ad diem 26. Junii anni 363.

Jovianus ab anno 363. ad diem 16. Februarii anni 364.

Valentinianus Senior à die 26. Februarii anni 364. ad diem 17. Novembris anni 375.

Gratianus ab anno 375. ad diem 25. Auguſti anni 383.

Valentinianus Iunior Senioris filius ſolus ab anno 383. ad diem 15 Maii anni 392.

Theodoſius poſt cædem Valentiniani Junioris uſque ad diem 17. Januarii anni 395.

Honorius ab anno 395. ad diem 15. Auguſti anni 423.

Valentinianus III. à die 23. Octobris anni 425. ad diem 26. Martii anni 455.

Petronius Maximus à die 27. Martii ad diem 12. Junii ejuſdem anni 455.

Eparchius Avitus à die 10. Julii anni 455. ad diem 17. Maii anni 456.

Iulius Majorianus à die primà Aprilis anni 457. ad diem 2. Auguſti anni 461.

Libius Severus à die 19. Novembris anni 461. ad diem 15. Auguſti anni 465.

Flavius Anthemius à die 12. Aprilis anni 467. ad diem 11. menſis Iulii anni 472.

Flavius Glycerius à die 5. Martii anni 473. ad menſem circiter Iunium anni 474.

Iulius Nepos à die 24. Iunii anni 474. ad exeuntem Auguſtum anni 475.

Romulus Auguſtus ſeu *Auguſtulus* à die 31. Octobris anni 475. ad diem 23. Auguſti anni 476. quo die Odoacer Rex Herulorum dictus eſt Rex Italiæ & Auguſtulus depoſitus.

IMPERATORES ORIENTIS.

Conſtantinus M. à die 25. Iulii anni 306. ad diem 22. Maii anni 337.

Conſtantius ejus *filius* à die 9. Septembris anni 337. ad diem 3. Novembris anni 361.

Iulianus dictus *Apoſtata* ab anno 361. ad diem 26. Iunii anni 363.

Iovianus

Iovianus ab anno 361. ad diem 16. Februarii anni 364.

Valens à die 28. Martii anni 364. ad diem 9. Auguſti anni 378.

Theodoſius à die 19. Ianuarii anni 379. ad diem 17. Ianuarii anni 395.

Arcadius ab anno 395. ad Kalendas Maii anni 408.

Theodoſius Iunior ab anno 408. ad diem 28. Iulii anni 450.

Marcianus à die 24. Auguſti anni 450. ad initium Februarii anni 457.

Leo Magnus cum *Leone* Zenonis *filio* à die 7. Februarii anni 457. ad annum 474. quo uterque obiit.

Zeno cum *Leone filio* à menſe Februario, & poſt mortem ejus à menſe Novembri ejuſdem anni 474. ad diem 9. Aprilis anni 491.

Anaſtaſius I. à die 11. Aprilis anni 491. ad diem 9. Iulii anni 518.

Iuſtinus ab anno 518. ad diem primum Auguſti anni 527.

Iuſtinianus ab anno 527. ad diem 14. Novembris anni 565.

Iuſtinus Iunior ab anno 565. ad diem 5. Octobris anni 578.

Tiberius Conſtantinus ab anno 578. ad diem 14. Auguſti anni 582.

Mauricius ab anno 582. ad exeuntem circiter Novembrem anni 602.

Phocas tyrannus à die 23. Novembris anni 602. ad initium Octobris anni 610.

Heraclius à die 5. Octobris anni 610. ad diem 11. Februarii anni 641.

Conſtantinus ejus filius à morte patris ad diem 25. Maii ejuſdem anni 641.

Heracleonas Conſtantini frater uſque ad menſem Octobrem ejuſdem anni 641.

Conſtans ab anno 641. ad menſem circiter Octobrem anni 668.

Conſtantinus Pogonatus ab anno 668. ad initium Septembris anni 685.

Iuſtinianus Iunior ab anno 685. ad annum 695. quo eum imperio deturbavit menſe circiter Septembri.

Leontius Patricius qui imperium tenuit uſque ad annum 698. quo eum depoſuit.

Tiberius Apſimarus qui imperavit uſque ad menſem circiter Decembrem anni 705.

Iuſtinianus iterum eodem menſe Decembri anni 705. reſtitutus eſt in imperium quod tenuit uſque ad menſem Decembrem anni 711.

Philippicus antea dictus Bardanes à menſe Decembri anni 711. ad diem 3. Iunii anni 713.

Digitized by Google

Anaſtaſius II. antea dictus *Artemius* à die 4. Iunii anni 713. ad menſem circiter Ianuarium anni 716.

Theodoſius ab eodem menſe anni 716. ad Martium circiter anni 717.

Leo Iſaurus à die 25. Martii anni 717. ad 18. Iunii anni 741.

Conſtantinus Copronymus ab anno 741. ad 13. Septembris anni 775.

Leo IV. ab anno 775. ad diem 8. Septembris anni 780.

Conſtantinus cum *matre Irene* ab anno 780. ad annum 790. ſolus ad annum 797.

REGES OSTROGOTHORVM
In Italia.

Anno 476. & die 23. Auguſti *Odoacer* Rex Herulorum Auguſtulum Imperatorem depoſuit & dictus eſt Rex Italiæ; ſed eum occidit Theodoricus Gothorum Rex anno 493. à quo anno initium ducit regnum Oſtrogothorum in Italia.

Theodoricus ab anno 493. ad diem 30. Auguſti anni 526.

Athalaricus ab anno 526. ad annum 534.

Theodatus ab anno 534. ad annum 536.

Vitiges ab anno 536. ad 539.

Ildibadus ab anno 539. ad 541.

Eraricus eodem anno 541. & regnum obtinuit & occiſus eſt.

Totila ab anno 541. ad 552.

Teia eodem anno 552. Rex creatus occiſus eſt in prælio, vel anno deſinente, vel ſequentis initio: & cum eo deſiit Oſtrogothorum in Italia regnum, quod ultra annos LX prorogatum non eſt, cum cœperit anno 493. quo Theodoricus Odoacrem Regem occidit.

REGES LONGOBARDORVM
In Italia.

Alboinus ab anno 568. ad annum 574.

Clephus ab anno 574. ad annum 576.

Poſt mortem Clephi Longobardi Duces ſibi triginta præficiunt, & Ariſtocratiam conſtituunt, quæ decem annis durat.

Autharis fit Rex Longobardorum anno 586. & regnat uſque ad annum 590.

Agilulfus à menſe Novembri anni 590. ad annum 616.

Adaloaldus ab anno 616. ad 626.

Arioaldus ab anno 626. ad 630.

Rotharis ab anno 630. ad 646.

Rodaldus ab anno 646. ad 651.

Aribertus ab anno 651. ad 659.

Gode-

Digitized by Google

Godebertus ab anno 659. ad 662.
Grimoaldus ab anno 662. ad 671.
Berthariðus ab anno 671. ad 688.
Cunibertus ab anno 688. ad 700.
Luitpertus ab anno 700. ad 701.
Ragumbertus anno 701. regnum invadit annoque 702. moritur.
Aribertus II. ejus filius ab anno 702. ad 712.
Anſprandus anno 712. regnat per tres menſes & moritur.
Luitprandus ejus filius ab anno 712. ad 744.
Rachis ab anno 744. ad 749.
Aiſtulphus ab anno 749. ad 756.
Deſiderius ab anno 756. ad 774. quo Carolus Magnus Francorum Rex regnum Longobardorum deſtruxit, quod ideo per annos tantum CCVI. duravit. Ab eo anno Carolus dictus eſt Rex Longobardorum.

Index Alphabetico-Chronologicus

PRÆCIPVORVM AVCTORVM

Qui in hoc Tomo citantur, quique floruerunt ante annum 1500.

A.	*Clar. an.*
Abbo Floriacenſis.	970.
Abulpharaius *vide* Gregorius.	
Acacius Epiſcopus Cpolitanus.	471.
Ado Viennenſis Epiſc.	859.
Adrevaldus Floriacenſis.	890.
Æneas Pariſienſis.	859.
Agathias.	530.
Agobardus Lugdunenſis Epiſc.	813
Aimoinus Floriacenſis.	1001.
Aimoinus Pariſienſis.	872.

	Clar. an.
Albinus Alcuinus.	780.
Alcimus Avitus Viennenſis Epiſc.	490.
Aldhelmus Epiſcopus Anglus.	680.
Alexander III. Papa.	1159.
Alexius Ariſtinus.	1166.
Algerus Leodienſis.	1130.
Amalarius Metenſis.	812.
Amalarius Trevirenſis.	810.
Ambroſius Mediolanenſis Epiſc.	374.
Ammianus Marcellinus.	380.

Digitized by Google

INDEX AUCTORUM.

Clar. an.

Amphilochius Iconienſis. 370
Amulo Lugdunenſis. 841.
Anaſtaſius Bibliothecarius. 870.
Anaſtaſius Sinaita. 561.
Anianus Monachus. 401.
Anianus alter. 507.
Anſelmus Mantuanus. 1061.
Ariſtides Athenienſis. 123.
Arnobius Afer. 300.
Arnulphus Sagienſis Archidiac. *deinde* Luxovienſis Epiſc. 1160.
Arſenius Epiſc. Cp. collector Canonum. 1255.
Athanaſius Alexandrinus. 326.
Atticus Epiſc. Cpolitanus. 406.
Audentius Hiſpanus Epiſc. 360.
Audoënus Rotomagenſis Epiſc. 640.
Auguſtinus Hipponenſis. 396.
Auguſtinus Patricius Poientinus Epiſc. 1483.

B.

Balſamon, *vide* Theodorus.
Barlaamus Calaber. 1340.
Bartholomæus Platina. 1474.
Baſilius Magnus. 370.
Baudemundus Abbas. 690.
Beda venerabilis. 701.
Bernardus Clarevallenſis. 1115.
Biclarienſis Abbas. 584.
Blaſtares, *vide* Matthæus.
Burchardus Canonum Collector. 996.

C.

Clar. an.

Cæleſtius Hæreticus. 407.
Caius Theologus. 210.
Caſſianus, *vide* Joannes.
Caſſiodorus Senator. 514.
Cedrenus, *vide* Georgius.
Celſus. 150.
Clemens Alexandrinus. 192.
Codinus, *vide* Georgius.
Conſtantinus Manaſſes. 1150.
Conſtantinus Porphyrogenneta. 911.
Conſtantinus Auctor Vitæ S. Germani Autiſſiod. 440.
Creſconius Afer Breviator Canonum. 690.
Cummeneus Albus. 660.
Curopalates, *ſive* Joannes Scylitzes. 1081.
Cyprianus Carthaginenſis. 248.
Cyprianus Auctor Vitæ Cæſarii Arelat. 546.

D.

Dacius Mediolanenſis. 527.
Deusdedit Canonum Collector. 1086.
Dionyſius Alexandrinus. 254.
Dionyſius Corinthius. 170.
Dionyſius Exiguus. 533.
Dunelmenſis, *vide* Simeon.

E.

Eddius Auctor Vitæ Wilfridi Eboracenſis. 730.
Egin-

Digitized by Google

INDEX AUCTORUM.

	Clar. an.
Eginhardus.	814.
Elmacinus, *vide* Georgius.	
Ennodius Ticinenſis.	511.
Epiphanius Conſtantienſis.	368.
Evagrius Scholaſticus.	594.
Eucherius Lugdunenſis.	434.
Euſebius Cæſarienſis.	315.
Euſebius Emiſenus.	340.
Euthymius Zigabenus.	1126.
Eutychius Patriarcha Alexandrinus.	933.
F.	
Facundus Hermianenſis.	540.
Fauſtus Caſſinenſis.	606.
Fauſtus Regienſis.	472.
Felinus Sandeus.	1494.
Ferrandus Diaconus Breviator Canonum.	533.
Firmilianus Cæſareæ Cappadocum Epiſc.	233.
Florentius Vigornienſis.	1118.
Florus Magiſter.	830.
Fortunatus, *vide* Venantius.	
Fredegarius Scholaſticus.	740.
Fridegodus Auctor Vitæ Audoëni.	960.
Frodoardus presbyter Remenſis.	960.
Fulgentius Ruſpenſis.	507.
G.	
Gelaſius Cæſarienſis.	380.
Gelaſius Cyzicenus.	746.
Gelaſius II. Papa.	1118.
	Clar. an.
Gennadius Maſſilienſis.	495.
Georgius Alexandrinus Patriarcha.	620.
Georgius Cedrenus.	1057.
Georgius Codinus.	1460.
Georgius Elmacinus.	1238.
Gildas Badonicus.	581.
Glycas, *vide* Michael.	
Godefridus Viterbienſis.	1170.
Gratianus Decretorum Collector.	1131.
Gregorius Abulpharaius.	1284.
Gregorius Nazianzenus.	370.
Gregorius Nyſſenus.	370.
Gregorius IV. Papa.	828.
Gregorius VII. Papa.	1073.
Gregorius Turonenſis.	573.
Guillelmus Durandus *ſeu* Durantes.	1286.
Guillelmus Tyrius.	1174.
Guitmundus.	1066.
H.	
Hadrianus II. Papa.	867.
Hadrianus III. Papa.	884.
Hegeſippus.	170.
Henricus Huntindonienſis.	1150.
Hermannus Contractus.	1040.
Hieronymus Stridonienſis.	378.
Hilario Monachus.	1450.
Hilarius Arelatenſis.	430.
Hilarius Pictavienſis.	354.
Hilduinus.	814.
Hincmarus Remenſis.	845.

Hono-

INDEX AUCTORUM.

Clar. an.

Honoratus Maſſilienſis. 490.
Honorius Auguſtodunenſis. 1130.
Honorius III. Papa. 1216.
Hovedenus, *vide* Rogerius.
Hugo Etherianus. 1177.
Hugo Victorinus. 1120.
Humbertus Cardinalis. 1050.
Huntindonienſis, *vide* Henricus.

I.

Idacius Clarus. 385.
Idacius Lemicenſis. 445.
Ildefonſus Toletanus. 660.
Innocentius III. Papa. 1198.
Joachimus Abbas. 1200.
Joannes Caſſianus. 424.
Joannes Chryſoſtomus. 398.
Joannes Climacus. 564.
Joannes Damaſcenus. 730.
Joannes Diaconus Auctor vitæ S. Gregorii M. 875.
Joannes Diaconus de Eccleſia Lateranenſi. 910.
Joannes VIII. Papa. 872.
Joannes Scholaſticus Collector Canonum. 564.
Joannes Scotus, dictus Erigena. 858.
Joannes Scylitzes, *vide* Curopalates.
Joannes Trithemius. 1483.
Jobius Monachus. 530.
Jornandes. 552.
Irenæus Lugdunenſis. 167.

Clar. an.

Iſidorus Hiſpalenſis. 595.
Iſidorus Peluſiota. 412.
Judas Theologus & Hiſtoricus. 202.
Julianus Hæreticus. 420.
Julianus Pomerius. 498.
Julianus Toletanus. 680.
Julius Africanus. 220.
Ivo Carnotenſis. 1092.
Juſtinus Martyr. 140.

L.

Lactantius. 303.
Lambertus Schafnaburgenſis. 1077.
Landulphus Sagax. 845.
Leo Marſicanus, *ſeu* Oſtienſis. 1101.
Leo III. Papa. 795.
Leo IV. Papa. 847.
Leo IX. PP. 1049.
Leontius Byzantinus. 590.
Liberatus diaconus. 553.
Luitprandus Cremonenſis. 946.
Lupus Ferrarienſis. 830.

M.

Malmesburienſis, *vide* Willelmus.
Marcellinus Comes Chronici Auctor. 534.
Marculphus. 660.
Marianus Scotus. 1059.
Marius Aventicenſis. 581.
Marius Mercator. 418.
Martinus Polonus. 1277.

Matthæus

Digitized by Google

INDEX AUCTORUM.

	Clar. an.
Matthæus Blaſtares.	1335.
Matthæus Paris.	1240.
Matthæus Weſtmonaſterienſis.	1377.
Maximus Abbas Monothelitarum profligator.	645.
Meſſianus Auctor Vitæ S. Cæſarii Arelat.	546.
Methodius Cp. Epiſc.	842.
Michael Cerularius.	1051.
Michael Glycas.	1120.
Minutius Felix.	220.
Muſæus Maſſilienſis.	458.

N.

Nicephorus Calliſtus.	1333.
Nicephorus Cp.	806.
Nicetas Pectoratus.	1050.
Nicolaus I. Papa.	858.
Nicolaus II. Papa.	1058.

O.

Optatus Milevitanus.	368.
Ordericus Vitalis.	1140.
Origenes.	230.
Oroſius.	416.

P.

	Clar. an.
Palladius Helenopolitanus.	404.
Paſchaſinus Lilybetanus.	443.
Paſchaſius Radbertus.	844.
Paterius.	601.
Paulinus Aquileienſis.	776.
Paulinus Nolanus.	393.
Paulus Diaconus.	774.
Paulus V. Papa.	1605.
Paulus Samoſatenus.	260.
Petrus Cantor.	1190.
Petrus Chryſologus.	435.
Petrus Diaconus Caſſinenſis.	1137.
Petrus de Natalibus.	1470.
Philaſtrius.	380.
Philippus Abbas Bonæ Spei.	1140.
Philo Iudæus.	40.
Philoſtorgius.	425.
Photius.	858.
Platina, *vide* Bartholomæus.	
Polycarpus Smyrnenſis Ep.	150.
Poſſeſſor.	520.
Procopius.	527.
Proſper Aquitanus.	444.
Prudentius.	405.
Ptolomæus Lucenſis.	1303.

R.

Rabanus Maurus.	847.
Radulphus de Diceto.	1197.
Ranulphus Ceſtrenſis.	1350.
Regino Prumienſis.	892.
Robertus Montenſis.	1210.
Rodericus Toletanus.	1208.
Rogerius Hovedenus.	1200.

†††††† Rufinus

Digitized by Google

INDEX AUCTORUM.

	Clar. an.
Rufinus Aquileienſis.	397.
Rupertus Tuitienſis.	1110.

S.

Salvianus.	440.
Severus Sulpicius.	400.
Sidonius Apollinaris.	472.
Siffridus Miſnenſis.	1307.
Sigebertus Gemblacenſis.	1101.
Simeon Dunelmenſis.	1130.
Simeon Magiſter & Logotheta Canonum Collector.	1170.
Simeon Metaphraſtes.	913.
Sixtus V. Papa.	1585.
Socrates.	439.
Sophronius Hieronymi de Script. Eccleſ. Interpres.	390.
Sozomenus.	440.
Suidas.	980.

T.

Tacitus.	100.
Tajus Cæſarauguſtanus.	646.
Tertullianus.	192.
Theodoretus.	423.
Theodorus Balſamon.	1180.
Theodorus Lector.	518.
Theophanes Chronographus.	787.
Theophilus Alexandrinus.	385
Theoſterictus.	828.
Thomas Stubs.	1360.
Trifolius Presbyter.	520.

V.

	Clar. an.
Valentinus Papa.	827.
Venantius Fortunatus.	560.
Victor Tununenſis.	555.
Victor Vitenſis.	484.
Vigornienſis, *vide* Florentius.	
Vincentius Bellovacenſis.	1244.
Vincentius Lirinenſis.	434.
Voconius.	460.
Uſuardus.	876.
Urbanus II. Papa.	1088.

W.

Walafridus Strabo.	842.
Wandelbertus.	650.
Wernerus Rolvvink Auctor Faſciculi Temporum.	1480.
Weſtmonaſterienſis, *vide* Matthæus.	
Willelmus Malmesburienſis.	1130.
Willelmus Tyrius, *vide* Guillelmus.	
Willibaldus.	742.

Z.

Zonaras.	1118.
Zoſimus Hiſtoricus.	425.

Auctores

INDEX AUCTORUM.

Clar. an.

Auctores Anonymi.

Alexandrini Chronici Auctor deſinit anno 628.
Annaliſta Bertinianus deſinit an. 882.
Annaliſta Fuldenſis deſinit an. 882.
Annaliſta Laureshamenſis deſinit an. 920.
Annaliſta Loiſelianus deſinit in Roberto Rege Hugonis Capeti filio.

Clar. an.

Annaliſta Mailroſenſis deſinit an. 1270.
Annaliſta Metenſis deſinit an. 904.
Annaliſta Moiſſiacenſis deſinit an. 819.
Annaliſta Nazarianus desinit an. 1138.
Annaliſta Petavianus. 1015.
Chronicon S. Vincentii de Wlturno desinit an. 1071.

††††††

BREVIARIUM

BREVIARIUM GESTORUM PONTIFICUM ROMANORUM.

JESUS CHRISTUS,

Pontifex in Æternum.

JEſus Chriſtus, Dei Filius, ex Maria Virgine natus eſt ſecundùm probabiliorem opinionem anno Urbis conditæ 748. ante eram vulgarem VI. Juliano XL, Auguſti XXXIX, Cyclo Solis IV, C. lunæ 15. indict. 13. toto orbe in pace compoſito, quo tempore, ut, ex Suetonio in Auguſto habet Oroſius lib. *6.* cap. 22. Auguſtus *Domini appellationem ut homo declinavit,* adulatores repreſſit, *& graviſſimo corripuit edicto, Dominumque ſe poſthàc appellari, ne à liberis quidem aut nepotibus, vel ſeriò vel joco paſſus eſt.* Octavo poſt nativitatem die circumciſus, *vocatum eſt nomen ejus Jeſus.* Magi, audita Chriſti nativitate, ſeu potius divinitùs ſignificata, ab Oriente venerunt Jeroſolymam, indeque Bethleëm, ut eum adorarent, eoque adorato, muneribuſque oblatis, in ſomnis admoniti, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reverſi ſunt in regionem ſuam. Herodes enim Rex Judææ ſimul ut Chriſtum natum comperit, necare decrevit, plurimoſque tunc parvulos, dùm unum inſectatur, occidit. Tanti facinoris Joſeph per Angelum admonitus accepit puerum & matrem ejus, & fugit in Ægyptum, ibique manſit uſque ad obitum Herodis. Quanto tempore Chriſtus in Ægypto manſerit, quove anno in Palæſtinam redierit, incertum; *Chriſti vitæ Synopſis.*

Digitized by Google

certum; ſed cùm evangelii auctoritate, Scriptores omnes æquè conſentiant, ſtatim poſt Herodis obitum, Joſeph de reverſione ab Angelo fuiſſe admonitum, & Herodis mors ultra annum urbis 750. aut 751. protrahi probabiliter non poſſit, reditus Chriſti in Palæſtinam ultrà annum urbis 752. ante æram vulgarem 2. differri nequit. De adoleſcentia, ac juventute Chriſti, Evangeliſtæ nihil tradunt, ſolus Lucas cap. 2. poſtquam dixit, cùm eſſet annorum duodecim, Mariam & Joſeph inveniſſe illum in Templo ſedentem in medio Doctorum, audientem illos & interrogantem eos, ſubdit: *deſcendit cum eis & venit Nazareth, & erat ſubditus illis.* Ibidem manſit uſque ad annum ætatis trigeſimum primum incipientem, eræ vulgaris XXVI, quo, die ſexta Januarii, ſecundùm Antiquorum traditionem, à Joanne baptizatus eſt in Jordane. Cum per tres annos integros Evangelium prędicaſſet, expletis vitæ annis XXXIII, menſibus III, ſub Pontio Pilato Judææ Præſide cruci affixus eſt die XXV Martii anni eræ vulgaris XXIX, duobus Geminis Conſulibus, ut Tertullianus, Julius Africanus, Auguſtinus, Hieronymus, aliique diſertè docent, & eclipſis Solaris Chriſto patiente viſę, & à Phlegonte Tralliano memoratæ, auctoritate ſuadent. Tertio poſt die reſurrexit à mortuis, cùmque ſe tertiò diſcipulis ſuis manifeſtaſſet, terque Simoni Petro dixiſſet; *diligis me plus his*, & Petrus reſpondiſſet, *Tu ſcis quia amo te*, Jeſus dixit ei, *paſce agnos meos*, *paſce oves meas*, iiſque verbis conſtituit eum principem Apoſtolorum, & univerſalis Eccleſiæ curam ei commiſit, ut enim ait S. Bernardus lib. 2. de Conſiderat. iis verbis Chriſtus *non deſignat aliquas* oves, *ſed aſſignat omnes.* Quadrageſimo itaque poſt reſurrectionem die, Chriſtus aſcendens in cœlum, Petrum Vicarium in terris, ejuſque ſucceſſores reliquit, à quo ideo in Apoſtolica Romana ſede fluit ſeries Summorum Pontificum univerſalis Eccleſiæ, quorum res geſtas uſque ad Clementem undecimum feliciter in throno Apoſtolico ſedentem hîc ſummariè deſcribere conſtitui.

S. PETRUS APOSTOLUS, *Pontif. I.*

Anno Domini LV.

SEC. I.
I.
S. Petrus Antiochenam Eccleſiam fundat.

S. Petrus Apoſtolus, primus Pontifex Romanus, ante vocationem *Simon* dictus, Galilæus de Bethſaida, Joannis filius, cum Sancto Andræa fratre ad Apoſtolatum vocatus, cujus prædicationem, miracula, & perſecutiones Sanctus Lucas in Actis Apoſtolorum memorat, poſt Chriſti in cœlos Aſcenſionem, quæ contigit anno Eræ Chriſtianæ XXIX, vixit annos circiter XXXV, cùm, ex mox dicendis, anno LXV Martyrium ſub Nerone ſubierit. Eo tempore, pręter ea quæ de eo Sanctus Lucas memoriæ commendavit, Antiochenam, quo anno

anno certò definiri non poteſt, fundavit Eccleſiam, ut teſtantur non ſolùm liber Pontificalis, S. Chryſoſtomus, Homilia de Translatio. S. Ignatii, S. Hieronymus de Script. Eccleſ. in Petro & alibi, S. Leo ſerm. 1. in Natal. Apoſt., S. Gregorius Magnus lib. 6. Epiſt. 37. ſed etiam Euſebius in Chronico ad annum Chriſti 38. Verum quidem eſt, hæc verba apud Euſebium: *Petrus Apoſtolus Antiochenam Eccleſiam fundavit*, &c. deſiderari in quibuſdam Euſebii Chronici codicibus mss. ideoque videri ſuſpecta; ſed conceſſo, quod addita fuerint Chronico ejus, id tamen dici non poteſt de iis quæ in eodem Chronico referuntur ad annum Chriſti 44. *Petrus Apoſtolus natione Galilæus, Chriſtianorum Pontifex primus, cum primùm Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam proficiſcitur*, &c. Ea enim verba in mss. deſiderari non animadvertit Arnaldus Pontacus in Notis ad Euſebii Chronicon. Quot annis Antiochiæ ſederit, incertum.

II. *Jeroſolymitano Concilio præſidet.*

Auctor Chronici Alexandrini ſcribit Paulum veniſſe Jeroſolymam, ob controverſiam de Circumciſione, anno ſexto Claudii Imperatoris, ideoque anno Chriſti quadrageſimo ſexto, quo Concilium Jeroſolymitanum, cui præfuit Sanctus Petrus, Apoſtolis nondum à ſe invicem disjunctis, celebratum dicit. Huic Concilio occaſionem dedit ſeditio orta Antiochiæ propter Judæos volentes, ut gentibus ad Deum converſis, lex Circumciſionis, legiſque Moyſi ſervandæ obligatio imponeretur: cujus moris, ut obſervandi à Chriſtianis, quidam Cerinthum autumant auctorem. Sed quidquid ſit, re ad Apoſtolos per Paulum & Barnabam relatâ, Concilium actum eſt, in quo Petrus pro jure Primatûs ſui, prærogativâ ſuffragii potitus eſt, *in cujus ſententiam Jacobus Apoſtolus, & omnes ſimul Presbyteri tranſierunt*, inquit S. Hieronymus Epiſt. 89. quæ eſt ad S. Auguſtinum, ex quo & patet Jacobum, poſt Petrum, ſententiam dixiſſe, quòd in illius Diœceſi Concilium haberetur.

III. *Decreta in eo Concilio*

Tria hoc in Concilio decreta ſunt: nam cum Petrus dixiſſet: *Nunc ergo quid tentatis Deum imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque patres noſtri, neque nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti credimus ſalvari quemadmodum & illi*: poſtea ſtatuitur primò, ex Jacobi conſilio: *Non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad Deum.* Secundò, ut ſcriberetur ad alias Eccleſias id quod definitum fuerat, his verbis: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis, nihil vobis imponere ultra oneris quàm hæc neceſſaria: ut abſtineatis vos ab immolatis ſimulachrorum; & ſanguine & ſuffocato & fornicatione.* Tertiò, mittendos Antiochiam duos Apoſtolos Paulum & Barnabam, & cum iis duos diſcipulos Barſabam & Silam, qui decretoriam Epiſtolam deferrent. Hæc conſtant ex cap. 15. Act. Apoſt.

IV. *S. Petrus Romam non venit ſub Claudio Imp.*

S. Petri Romam adventum Euſebius in Chronico refert ad annum Claudii Imperatoris ſecundum, qui inchoatur menſe Februario anni Chriſti

SEC. I. Chriſti XLII. ſed, ut inquit Valeſius in notis ad Euſebium lib. 2. cap. 16. ſententia hæc refelli videtur ex Actibus Apoſtolorum, ex quibus conſtat, Petrum in Judæa & Syria ſemper manſiſſe uſque ad ultimum annum Agrippæ Regis. Qui cum Petrum Jeroſolymis in vincula conjeciſſet, paulò poſt, divinâ eum inſequente juſtitiâ, extinctus eſt Cæſareæ, ut refert Lucas. Cùm igitur anno quarto Claudii mortuus ſit Agrippa, ut inter omnes convenit, Petrus ante annum Claudii quintum, Chriſti XLV. Romam proficiſci non potuit. Sed & auctor Chronici Alexandrini mox laudatus ſcribens, Concilium Jeroſolymitanum, cui Petrus præfuit, celebratum anno Chriſti XLVI, Petri Romam adventum tardiùs refert, ex ejus enim ſententiâ ſequitur Petrum ante annum ſeptimum Claudii, Chriſti XLVII, Romam profectum non eſſe. Preterea, qui Claudio imperante Petrum Romam veniſſe volunt, coguntur duplicare profectionem ejus in Urbem, & duplex item ejus cum Simone Mago certamen comminiſci, primò quidem temporibus Claudii, dein principatu Neronis, quod tamen à nullo Veterum proditum eſt, ut ait Baluzius in notis ad Lactantium.

V. *Sed ſub Nerone.*

Veroſimilior itaque videtur opinio, quæ ſtatuit Petrum ſub Nerone Imperatore Romam profectum eſſe, quam ſecutus eſt Auctor libri Pontificalis, ſcribens: *Petrus ingreſſus eſt in urbem Romam Nerone Cæſare.* Idem teſtatur Lactantius lib. de mortibus Perſecutorum cap. 2. ubi ait: *Apoſtoli per annos XXV uſque ad principatum Neroniani Imperii, per omnes provincias & civitates, Eccleſiæ fundamenta miſerunt. Cumque jam Nero imperaret, Petrus Romam advenit, & editis quibuſdam miraculis quæ virtute ipſius Dei data ſibi ab eo poteſtate faciebat, convertit multos ad juſtitiam, Deoque templum fidele ac ſtabile poſuit.* Ex quibus prior opinio aſſerens Petrum ſub Claudio Romam veniſſe, ibique annis viginti quinque ſediſſe, invictè refellitur; cum enim Nero menſe Octobri, anni Chriſti quinquageſimi quarti, imperare cœperit, & Petrus ſub eo Romam venerit, ac martyrium ſubjerit, hæc de viginti quinque annis Romanę Petri Sedis opinio ſubſiſtere non poteſt. Orta autem videtur ex viginti quinque annis, quos prędicationi omnium Apoſtolorum idem Lactantius attribuit: *Per annos*, inquit, *XXV uſque ad Principatum Neroniani Imperii per omnes provincias & civitates* Evangelium prædicarunt; tot enim pręcisè anni reperiuntur à Chriſti Aſcenſione ad initium Imperii Neronis. Sancti itaque Petri Romana Sedes ad ſummum decennalis fuit, ut ex ejus martyrio conſtabit.

VI. *Alexandrinam Eccleſiam per S. Marcum fundat.*

Romæ exiſtens S. Petrus Sanctum Marcum in Ægyptum deſtinavit, ubi Eccleſiam Alexandrinam fundavit. S. quippe Epiphanius hæreſi 51. ſcribit: *Poſt Matthæum ſecutus eſt Marcus, juſſus a Sancto Petro*

Romæ

Digitized by Google

Romæ Evangelium edere: & ubi ſcripſiſſet, mittitur à Sancto Petro in Ægyptiorum Regionem. Primum Alexandrinum Epiſcopum fuiſſe Marcum aſſerit Euſebius lib. 2. cap. 24. his verbis: *Interea Nerone octavum Imperii annum agente, primus poſt Marcum Evangeliſtam Alexandrinæ Eccleſiæ adminiſtrationem ſuſcepit Annianus.* Idem Euſebius laudatus cap. 16. & 17. agit de inſtitutione Alexandrinæ Eccleſiæ à Sancto Marco, & de moribus Chriſtianorum, quos ipſe formaverat; & cap. 15. ait, Sanctum Marcum, fidelium Romę exiſtentium hortatu, Evangelium ſcripſiſſe: *Quod cum Petrus per revelationem Sancti Spiritus cognoviſſet, delectatus ardenti hominum ſtudio, librum illum auctoritate ſua comprobaſſe dicitur, ut deinceps in Eccleſiis legeretur.* Ideo autem Eccleſia Alexandrina primum locum poſt Romanam obtinuit, quia Marcus eandem, Petri nomine id ſtatuentis erexit, quod teſtatur Gelaſius Papa in decreto de libris apocryphis: *Secunda autem ſedes*, inquit, *apud Alexandriam, Beati Petri nomine, à Marco ejus diſcipulo & Evangeliſta conſecrata eſt: ipſe enim à Petro Apoſtolo in Ægyptum directus verbum veritatis prædicavit & Martyrium conſummavit.* SEC. I.

VII. *S. Marcus plures in Ægypto Epiſcopos creavit.*

Porrò non ſolùm Alexandrinam Eccleſiam fundavit Sanctus Marcus, ſed & plures alias in Ægypto, quidquid dicat Dallæus vir è ſecta Proteſtantium, contendens, totam Ægyptiacam Eccleſiam unicum Epiſcopum habuiſſe à Sancto Marco uſque ad Demetrium, qui anno centeſimo octogeſimo octavo Epiſcopus Alexandrinus dictus eſt. Opinionem illam hauſit Dallęus ex Eutychio Patriarcha Alexandrino qui Annales ab Orbe condito ad annum 940. ſcripſit, in quibus ait Demetrium primùm in Ægypto tres Epiſcopos creaſſe. Verùm hiſtoriola illa de tribus Epiſcopis à Demetrio primò in Ægypto ordinatis, minimè fide digna eſt, ut notavit Pearſonius Epiſcopus Ceſtrienſis è ſecta etiam Proteſtantium, in prima parte Vindiciarum Sancti Ignatii cap. ult. non ſolùm quia Eutychius decimi ſeculi Scriptor Alexandrinę Eccleſiæ Hiſtoriam parùm diligenter pertexuit; ſed etiam quia contrarium ex optimis Auctoribus colligitur. Certè hæc Eutychii traditio Græcis, atque Latinis ignota fuit: traditio verò illi contraria, de Epiſcopis à S. Marco in Ægyptiaca diœceſi inſtitutis, & Græcis & Latinis, atque Arabibus innotuit, ut videre eſt apud Simeonem Metaphraſtem in Vita S. Marci, & Synaxario Græco, ubi de S. Marco. Rabanus Maurus eadem cum Metaphraſte tradit, ut & Notkerus, Alfridus Cantuarienſis Epiſcopus, & Ordericus Vitalis. Inter Arabas Martyrologium Melchitarum ait, Marcum in *Barcam* profectum eſſe, & Eccleſiis conſtituiſſe Epiſcopos. Et Severus de Vitis Patriarcharum Alexandrinorum apud Abrahamum Ecchellenſem inquit, Marcum Pentapolim perrexiſſe, & Epiſcopos ordinaſſe. Qua de re plura Pearſonius laudatus.

A 3 Ibidem

Digitized by Google

SEC. I. VIII. *Nomen Papæ prius Romano, quàm Alexandrino Episc. tributum.*

Ibidem Pearſonius tanquam falſum & futile rejicit, quod perſuaſum habuêre Alexandrini, ſcilicet *Papæ* nomen Alexandriȩ Epiſcopis primùm datum, & à populo Ægyptiaco uſurpatum; ac ab illis ad Romanos Pontifices devolutum, ut tradunt *Georgius Homaidius*, & *Abulacrus Habbaſides* apud Ecchellenſem. Hunc autem titulum Heraclȩ, qui anno ducenteſimo triceſimo, Demetrio in Epiſcopatum Alexandrinum ſucceſſit, potiſſimùm, tributum fuiſſe, ut oſtenderent, excogitarunt hanc hiſtoriam, populum nempe, diſcrimen illud inter Ægypti Epiſcopos nuper inſtitutos, & Alexandrinorum Patriarcham animadvertiſſe, ut poſtea vulgarem Epiſcopum *Abba*, Patriarcham verò *Papam*, id eſt, *avum* appellarent; quoniam ipſi Epiſcopi Patriarcham *Abbam* vocarent. Sed hæc pura commenta ſunt, vox enim *Papas* apud Græcos, nunquam *avum* ſignificavit, ſed patrem, ut pluribus demonſtrat Pearſonius, eratque hæc liberorum ab ipſa linguȩ Græcȩ origine blanda appellatio patri data, & poſteriores Græci eandem appellationem etiam illis tribuerunt, quos quaſi patrum loco habemus, ut videre eſt apud Scholiaſten Homeri. Et juniores ſenioribus, tanquam filii parentibus, titulum hunc dabant; & ubi ætati dignitas aliqua acceſſit, titulus venerationis habebatur, ut legere eſt apud Suidam. Sub hac venerationis nota *Papas* à Græcis, *Papa* à Latinis primævȩ Eccleſiæ temporibus attribuebatur Epiſcopis, quos ſpiritualium patrum loco habuerunt. Sed nulla hîc *avi*, nulla *patris patrum* notio. Quod ſecundò apparet, ex eo quod titulus ille eodem ævo, quo de Heracla uſurpatus eſt, aliis Epiſcopis, quàm Patriarchis communis erat. Clerus Romanus ad Clerum Carthaginenſem: *Didicimus ſeceſſiſſe benedictum Papam Cyprianum à Clementino Subdiacono.* Hieronymus in Epiſtola ad Theophilum data, Anaſtaſium Papam appellat, alioſque etiam eodem nomine indigitat. Ita reliqui ejuſdem ȩvi nomen *Papæ* cuilibet Epiſcopo tribuebant. Denique uſitatum hunc titulum ante Heraclam Alexandrinum Epiſcopum, docet nos Tertullianus lib. de pudicitia cap. 13. ubi de Epiſcopo Romano ait: *In eum hominis exitum, quantum potes miſericordiæ illecebris bonus paſtor, & benedictus papa concionaris.* Cum igitur vox *papa*, nunquam avum ſignificet, ſed omnibus Epiſcopis ſemper tributa fuerit, & priùs quidem Epiſcopo Romano, quàm Alexandrino, inania ſunt omnia, quȩ ab Alexandrinis conficta.

IX. *S. Petrus plura Romæ miracula patrat.*

Simonem Magum Romæ fuiſſe, & ob artes magicas ſummo in honore habitum referunt Juſtinus Martyr Apologia 2. & Irenæus lib. 1. adversùs hæreticos cap. 20. Hunc, ut prodit Arnobius lib. 2. adversùs Gentiles pag. 23. Eccleſiam vehementer conturbantem, precibus proſtravit Sanctus Petrus: Cum enim Simon magicis artibus, ut ſe Deum probaret, duobus ſuffultus Dæmoniis evolaſſet, orationibus

Apoſto-

Digitized by Google

Apoſtolorum Petri & Pauli fugatis Dæmonibus, delapſus in terram, populo ſpectante disruptus eſt. Acta Sanctorum Petri & Pauli ex Græcis translata, à Lippomano & Surio ad diem XXIX Junii edita, habent Sanctos Apoſtolos Chriſtiana fide imbuiſſe duas fœminas Neronis Imperatoris pellices, quæ deinceps pudicè vivere ſtatuerunt. Parte alia, cùm Nero Romam incendi juſſiſſet, ob idque in odium omnium veniſſet, abolendo rumori, inquit Tacitus lib. 15. Annal. crimen conjecit in Chriſtianos, eoſque hac de cauſa quæſitiſſimis pœnis affecit.

X. *Martyrium cum S. Paulo patitur.*

Qua re (ideſt miraculis & converſionibus quæ per Petrum & Paulum fiebant) *ad Neronem delata --- primus omnium perſecutus Dei ſervos Petrum Cruci adfixit, & Paulum interfecit*, ſubdit Lactantius laudatus. Martyrium illud contigit *Nerva & Veſtino Conſulibus*, ut legitur in Catalogo Veterum Pontificum, ideoque anno Chriſti ſexageſimo quinto. Baronius quidem Sanctorum Apoſtolorum martyrium differt in annum Chriſti ſexageſimum ſeptimum, quem ipſe vocat ſexageſimum nonum, aitque ſuam ſententiam graviſſimos habere aſſertores, nimirum Cajum antiquum Theologum, Zephirinum Romanum Pontificem, & Dionyſium Corinthiorum Epiſcopum; quos omnes citans Metaphraſtes apud Surium die XXIX Junii, iiſdem adſtipulatur, atque concordat, dùm, anno trigeſimo ſexto poſt paſſionem Domini, eos necatos affirmat. Ita Baronius. Sed hinc potius noſtra ſententia confirmatur: Antiqui enim, ut ſuperiùs diximus, Chriſtum *duobus Geminis* Conſulibus, ideoque anno Eræ Chriſtianæ vigeſimo nono paſſum arbitrati ſunt; à quo anno ad ſexageſimum quintum, triginta ſex effluxere. Ab eo computo non diſſentiunt Hieronymus de Scriptoribus Eccleſiaſticis, tam in elogio Divi Petri, quàm Divi Pauli, Pontificale Romanum, Chryſoſtomus, Iſidorus, Beda, Rabanus, Nicephorus aliique, tradentes Petrum & Paulum triginta ſeptem annis pòſt paſſionem Chriſti elapſis, martyrio, coronatos eſſe, nam hi utrumque extremum annum incompletum pro completo numerant, in quo ſolùm à prioribus differunt. Paſſi ſunt autem die vigeſima nona Junii, qua in omnibus ferè martyrologiis eorum memoria recolitur, & quidem in prima Eccleſiæ perſecutione à Nerone Imperatore excitata, de qua mox.

XI. *Scripta S. Petri legitima.*

Duas Sanctus Petrus ſcripſit Epiſtolas, quæ *Catholicæ* nominantur. De priori nulla unquam dubitatio fuit; de poſteriori propter ſtyli diſſonantiam nonnulla apud aliquos ambiguitas extitit: Sed ſi quis prioris Epiſtolæ ſtylum penitiùs inſpiciat, non multùm diſſidere à ſtylo poſterioris, facilè animadvertet, atque id etiam Magdeburgenſes fatentur. Utramque certè Epiſtolam & Canonicam & Sancti Petri eſſe, Eccleſia docuit in Conciliis Laodiceno, Carthaginenſi tertio, Florentino,

Digitized by Google

SEC. I. rentino, & Tridentino. Evangelium Sancti Marci à quibuſdam Sancti Petri dicitur, quia, ut ſcribit Sanctus Hieronymus, Marcus auditor ejus & interpres, rogatus à fratribus illud ſcripſit, juxta quod Petrum referentem audierat: *Quod cùm Petrus audiſſet, probavit & Eccleſiæ legendum ſua auctoritate dedit*, ita Hieronymus in lib. de Script. Eccleſiaſt. in Marco.

XII. *Spuria.* Sanctus Doctor ibidem in Petro multos alios libros ſub ejus nomine ſcriptos fuiſſe commemorat, nempe unum, qui *Auctarium* ejus inſcribitur, alium *Evangelii*, tertium *Prædicationis*, quartum *Apocalypſeos*, quintum *Judicii*, ſed eos omnes inter Apocryphas Scripturas reputari ibidem aſſerit. Præterea in Auctario Bibliothecæ Patrum extat Liturgia ſeu Miſſa Apoſtolica, quam ex Codice manuſcripto Cardinalis Sirleti, Sancti Petri inſcriptione inſignitam, Græcè & Latinè edidit circa finem Seculi decimi ſexti Guillelmus Lindanus Ruremundenſis Epiſcopus; ſed eam ſuppoſititiam eſſe oſtendit Cardinalis Bona lib. 1. Rerum Liturgicarum cap. 8. cùm in ea reperiantur quædam Orationes ex libro Sacramentorum Sancti Gregorii Magni, & conſarcinata ſit ex Miſſa Latina, & ex Liturgiis Jacobi, Baſilii, & Chryſoſtomi. Quibus, aliiſque rationibus ritè perpenſis ſuſpicatur eam ſcriptam fuiſſe eodem ſeculo decimo ſexto à quodam Sacerdote Italo-Græco, qui ei Petri nomen præfixit, vel quia Canon Romanæ Eccleſiæ, cujus Petrus fundator fuit, præcipua ejus pars eſt, vel ut ei, tanti nominis interpoſitione, auctoritatem conciliaret. De Translatione corporum SS. Petri & Pauli lege dicenda in Sixto II.

PRIMA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

XIII. *Nero primam perſecutionem movet.* PRimam in Chriſtianos perſecutionem movit Nero Imperator, & quidem anno Chriſti LXIV, in qua SS. Petrus & Paulus Principes Apoſtolorum Martyrio coronati ſunt. Ea non ſolum in Chriſtianos Romæ, ſed & contra omnes ubique per Romanum Imperium degentes ſævit, ut videre eſt in Critica Baroniana. Hanc fuiſſe primam, quam Ethnici Principes adversùs Eccleſiam excitarunt, docet Tertullianus Apologet. cap. 5. *Conſulite*, inquit, *Commentarios veſtros: illic reperietis primum Neronem in hanc ſectam tùm maximè Romæ orientem Cæſariano gladio ferociſſe. Sed tali dedicatore damnationis noſtræ etiam gloriamur. Qui enim ſcit illum, intelligere poteſt, nonniſi grande aliquod bonum à Nerone damnatum.* De eadem perſecutione legendus Euſebius lib. 2. hiſt. Eccleſiaſt. cap. 25.

S. LINUS

S. LINUS *Pontif. II.*
Anno Domini LXV.

S. Linus, natione Italus, patria Volaterranus, anno Chriſti LVI, juxta Damaſi Chronicon, S. Petri Vicarius ſeu coadjutor conſtitutus eſt, eique, juxtà S.Hieronymum, in Pontificatum anno LXV ſucceſſit. Ejus meminit S. Paulus in Epiſtola ſecunda ad Timotheum Hic, ſi Auctori libri Pontificalis fides, ex præcepto S. Petri inſtituit, ut mulier in Eccleſiam velato capite introiret. Duabus ordinationibus Presbyteros decem & octo, Epiſcopos quindecim ordinavit. In prima itidem perſecutione ſub Nerone, juſſu Saturnini Conſularis, cujus filiam à Dæmonum vexatione liberaverat, martyrio coronatus eſt anno Chriſti LXVII, eodem Chronico Damaſi teſte, poſtquam annos XI cum aliquot menſibus, ab anno ſui Vicariatûs in multis antiquis Catalogis numeratos, ſediſſet, quamvis verè Romanus Pontifex non fuerit ante S. Petri mortem. Lino annos duodecim etiam attribuit S. Epiphanius Hæreſi 27. cap. 6. Colitur die XXIII menſis Septembris. I. *S. Lini Pontificatus brevis.*

Libri duo de Paſſione SS. Petri & Pauli, qui Græco Sermone à S. Lino ſcripti & Orientalibus Eccleſiis deſtinati dicuntur à Sigeberto cap. 5. libri de Viris Illuſtribus, & ab Auctore Actorum SS. Nerei & Achillei, quæ èxtant apud Surium ad diem XII. Maii, ab omnibus ferè eruditis rejiciuntur ut ſpurii, & erroribus ac fabulis ſcatentes, ideoque è Bibliotheca patrum expungendi. II. *Libri de Paſſione SS. Petri & Pauli ipſis falsò adſcripti.*

S. CLEMENS *Pontif. III.*
Anno Domini LXVII.

S. Clemens Romæ, patre Fauſtino natus eſt. Ejus meminit Paulus Epiſt. ad Philippenſes 4. *Cum Clemente & cæteris adjutoribus meis, quorum nomina ſunt in libro vitæ.* Eum Petri Apoſtoli diſcipulum vocat Origenes. Succeſſit Lino, ut ſcribunt Tertullianus lib. de Præſcriptione Hæreticorum cap. 32. Vetuſtus Auctor Conſtitutionum Apoſtolicarum, & plures alii, licet non pauci Clementem poſt Cletum ſediſſe dicant. Sed in re incerta à laudato Damaſi Chronico diſcedendum non eſſe cenſemus, præſertim cum ex Epiſtola Clementis ad Corinthios conſtet, eam ſcriptam eſſe ante excidium Templi Jeroſolymitani, & durantibus ejus ſacrificiis, ideoque ante annum Chriſti ſeptuageſimum primum, ex quo evincitur Clementem ante Cletum ſediſſe, cum Cletus ſex ad minus annos cum aliquot menſibus Pontificatum tenuerit. I. *S. Clemens ſedet ante S. Cletum.*

SEC. I. Clementem ſeptem Notarios inſtituiſſe, eiſque Urbis regiones diviſiſſe, ut Acta martyrum conſcriberent, & poſteritati tranſmitterent, ſcribit libri Pontificalis Auctor. Poſtquam annos novem, menſes undecim & dies duodecim Eccleſiam Romanam rexiſſet, anno Chriſti ſeptuageſimò ſeptimo Pontificatum abdicavit, ut ex Epiphanio Hæreſi 27. colligitur. Cum deinde Evangelicæ prædicationi totus intentus, multos ad Chriſti fidem traduceret, jubente Trajano Imperatore, in Cherſoneſum Tauricam relegatur, ubi duo millia Chriſtianorum ad ſecanda marmora damnatorum, aquæ penuria laborantium invenit. Ibi facta oratione in vicinum collem aſcendit, ubi agnum vidit, ſub cujus dextro pede fons divinitùs abundantem aquam ſcaturiebat, qua omnes recreati ſunt, & multi ad Chriſti fidem converſi. Qua re permotus Trajanus ſatellites ſuos miſit, qui Clementem, alligatâ ad collum anchorâ, in mare projecerunt, ſed non multò pòſt, cùm mare ad tria milliaria receſſiſſet, ſacrum ejus corpus ad littus delatum eſt, atque eo loci ſepultum, extructo templo ubi fons divinitùs emanarat. Martyrium illud anno tertio Trajani, ideoque anno Chriſti centeſimo collocant Euſebius, Hieronymus & alii. Colitur die XXIII Novembris, quo ad Deum tranſiit. Ejus corpus ſedente Adriano II. Romam translatum eſt, & deinde, petente Ludovico Auguſto hujus nominis II, ad Monaſterium Caſæ-aureæ ab ipſo fundatum in Inſula Piſcaria, ad Benacum Lacum, hodie in ditione Venetorum, aſportatum eodem Adriano II annuente, ut legere eſt Tom. 3. Criticæ Baronianæ.

II. *Sub Trajano Martyrio coronatur.*

III. *Ejus Scripta ſincera.*

Sanctus hic Pontifex duas ad Corinthios ſcripſit Epiſtolas, quarum priorem, quam Orbis eruditus deperditam deplorabat, ferè integram anno 1633. publicavit Patricius Junius Scotus ex antiquiſſimo Codice MS. Bibliothecæ Regis Angliæ, circa primi Concilii Nicæni tempora, manu Theclæ nobilis fœminæ Ægyptiæ exarato. Extat tom. I. Conc. Labbei. Poſterioris fragmenta tantùm quædam Latina ſuperſunt interprete Vendelino, ſed cum Græco rursùs excuſa ibidem. Aliud etiam ejuſdem Epiſtolæ ſecundæ fragmentum ex S. Damaſceni Parallelis deſumptum Græcè exhibet Joannes Baptiſta Cotelerius in Patribus Apoſtolicis. Illas duas Epiſtolas genuinas & germanas eſſe probatur ex Veterum teſtimoniis, qui illas citant. Priorem quidem S. Irenæus lib. 1. adversùs Hæreſes cap. 3. memorat ut traditionis promptuarium. Eam itidem laudant Origenes lib. 2. de Principiis cap. 3. S. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum, Euſebius lib. 3. Hiſt. Eccleſiaſt. cap. 38. S. Hieronymus in Catalogo Scriptorum Eccleſiaſt. in Clemente, Photius in Biblioth. Cod. 113. aliique. Poſterioris meminêre idem Photius Cod. 126. & S. Epiphanius Hæreſi 30. num. 15. Quantum autem

ex his

Digitized by Google

ex his fragmentis colligitur, hæc poſterior Epiſtola ſalutaria documenta, *admonitionemque vitæ melioris* continebat, ut ſcribit ibidem Photius. Quæ adverſùs illas adducuntur argumenta refellit Natalis Alexander ſeculo primo. SEC. I.

IV. *Suppoſititiæ.*

Præter has duas Epiſtolas, quinque aliæ ſub S. Clementis nomine circumferuntur, quarum duæ priores ſunt ad Jacobum fratrem Domini; tertia ad omnes Epiſcopos, Presbyteros & Fideles; quarta ad Julium & Julianum; quinta ad Jeroſolymitanos: ſed cum illæ omnes tanquam ſuppoſititiæ ab Eruditis rejiciantur, ſicuti & decem Libri Recognitionum, Itinerarium S. Petri, Diſputatio ejuſdem Apoſtoli cum Appione, & Liturgia, quæ eidem Clementi adſcribuntur, de iis, ut pote jam ab omnibus rejectis & damnatis agere ſuperfluum & inutile judicamus, de quibus legendus idem Natalis Alexander laudatus. Porrò omnia Clementis opera, tùm genuina, tùm Spuria in unum collecta & annotationibus illuſtrata Græcè & Latinè edidit idem Cotelerius in Patribus Apoſtolicis Pariſiis 1672. fol.

V. *Conſtitutiones Apoſtolorum ei non adſcribendæ*

Sed hîc paucis agendum de *Conſtitutionibus* & *Canonibus Apoſtolorum* nomine inſcriptis, quarum duarum collectionum Auctorem multi faciunt Sanctum Clementem; quia licet ambæ inter Apocrypha recenſeantur, *Canones* tamen *Apoſtolorum* vulgò dicti, ſingulari quadam Eccleſiæ primitivæ doctrinâ referti ſunt. Conſtitutiones quidem octo libris comprehenſas Carolus Bovius Oſtunenſis Epiſcopus anno 1573. in lucem emiſit, & è Græco in Latinum Sermonem tranſtulit: eas poſtea Franciſcus Turrianus latinè interpretatus eſt, & Commentariis illuſtravit. Verùm harum Conſtitutionum Auctor non eſt Clemens Romanus, quia Euſebius lib. 3. cap. 15. & Hieronymus de Script. Eccleſiaſt. cum de ſcriptis S. Clementis agunt, unam duntaxat illius ad Corinthios Epiſtolam recenſent. Præterea Humbertus Cardinalis Epiſcopus Sylvæ Candidæ, Leonis IX apud Conſtantinopolim Legatus, Nicetæ Pectorato Conſtitutionum Apoſtolicarum loca quædam contra Sabbati jejunium objicienti, his verbis reſpondet: *Hoc aſſerere conaris ex Apocryphis libris & Canonibus pari ſententia SS. Patrum repudiatis.* Et paulò pòſt: *Unde nos quoque omne apocryphum abjicientes dedignamur audire eorum fabuloſas traditiones, quia non ſunt ut lex Domini.* Citaverat autem Nicetas quintum & ſeptimum librum Ordinationum ſeu Conſtitutionum Apoſtolicarum. Ex qua Humberti reſponſione Chriſtianus Lupus in parte 2. ad Canonem 2. Trullanum colligit, Conſtitutiones illas Apocryphas eſſe, fuiſſe ſententiam Sedis Apoſtolicæ, cujus Legationem Humbertus gerebat. Præter Lupum legendi etiam Schelſtratius in parte 2. Antiquit. Illuſtr. Diſſert. 2. cap.

SEC. I. 2. Natalis Alexander ſeculo primo, aliique qui plura de his Conſtitutionibus habent.

VI. *Nec Canones Apoſtolorum licet antiqui.* Quod attinet ad Collectionem, quæ ſub ejuſdem Clementis nomine circumfertur, qui Apoſtolorum Canones numero LXXXV, in unum corpus collectos fidelibus propoſuiſſe perhibetur, eam Marca lib. 3. cap. 2. num. 5. anteriorem Synodo Nicæna, ſed poſteriorem anno CCLVIII videri ſcribit. Ratio prioris eſt, quia Conſtantinus Imperator in Epiſtola 2. ad Euſebium & Antiochenos citat Canonem decimum tertium, ex quo eruitur eos Canones ante Nicænam Synodum cognitos fuiſſe. Eos verò fuiſſe poſteriores anno ducenteſimo quinquageſimo octavo ex eo deducit, quod Firmilianus Cæſareæ Epiſcopus iis uſus non eſt ad probandam conſuetudinem, quæ vigebat in Oriente repudiandi hæreticorum baptiſmi: cum tamen ipſi apertè faverent: Canon enim XLV ſic conceptus eſt: *Epiſcopum, vel Presbyterum, qui hæreticorum baptiſmum vel ſacrificium admiſerit, deponi jubemus. Quæ enim eſt conventio Chriſti cum Belial? Vel quæ pars eſt fideli cum infideli?* Et Canon XLVI: *Epiſcopus, vel Presbyter eum, qui verè habet baptiſmum, ſi de integro baptizaverit, vel ſi eum, qui ab impiis, pollutus eſt, non baptizaverit, deponatur, ut qui irrideat mortem & crucem Domini & non diſcernat ſacerdotes à falſis ſacerdotibus.* Cum itaque Firmilianus in Epiſtola ad Cyprianum contra hæreticorum baptiſma militans, conſuetudinem à Stephano Papa laudatam, ſtylo acriori quàm oportebat Catholicum Epiſcopum, excipiens, anno CCLVI aut CCLVII quo eam ſcripſit, Canones prædictos non allegarit, ex ejus ſilentio colligere eſt, incognitos ea ætate fuiſſe Canones Apoſtolicos.

VII. *Quo ſenſu hi Canones Apocryphi dicti.* Eos Canones poſt Concilii Nicæni tempora tam in Oriente, quàm in Occidente apud quoſdam Catholicos prævaluiſſe (variâ tamen de eorum numero fortunâ) licet colligere ex antiquiſſima Canonum Collectione, quæ primùm in Oriente à Græcis fuit confecta, & ante tempora Dionyſii Exigui extitit. Unde quod Gelaſius Papa in Romana ſeptuaginta Epiſcoporum Synodo poſuit: *Liber Canonum Apoſtolorum apocryphus*, commodo ſenſu venit intelligendum. Præterquam enim quod hæc verba non habentur in Codice Juſtelli, dici poteſt, id à Papa Gelaſio dictum, quia hi Canones non ſunt ab Apoſtolis, ſed ab aliis collecti: unde rectè Marca laudatus num. 7. *Variæ ſunt claſſes apocryphorum in notitia Gelaſii, ut obſervarunt Viri Eruditi; cum non ea tùm figmenta hæreticorum veniant in hunc ſenſum, ſed etiam Opuſcula Tractatorum, in quibus ſunt nævi quidam.* Nec alio exemplo indigemus, quàm Euſebii Hiſtoriâ, quam apocryphis accenſet Gelaſius, cum tamen parum antea illam recipiendam ſtatuiſſet,

Digitized by Google

ſtatuiſſet, quòd nimirum velit hos Hiſtoriarum libros nævis quibuſdam permixtos, licet, inquit, *propter rerum notitiam ſingularem, quæ ad inſtructionem pertinent, uſquequaque non dicimus renuendos.* Idem, inquit Schelſtratius laudatus cap. 1. dicendum de Canonibus Apoſtolorum, ſingulari quadam Eccleſiæ primitivæ Doctrinâ refertis, licet aliunde ob certos nævos inter Apocrypha à Gelaſio recenſitis. SEC. I.

VIII. *Occidentalis Eccleſia ex eis admittit quinquaginta.*

Neque ab antiquis, tàm Græcis, quàm Latinis Scriptoribus, ſubdit idem Schelſtratius, hi Canones fuère rejecti, ut patet ex quinquaginta Canonibus ubique olim receptis, & confirmat poſt Gelaſium Collectio Dionyſii Exigui. Poſt Dionyſium Creſconius, neſcio cujus civitatis in Africa Epiſcopus, qui in ſua Collectione uſque ad quinquaginta Canones Apoſtolorum enumerat, & ad titulos ſuos comprobandos adducit. Meminit & Anaſtaſius Bibliothecarius Stephani Papæ IV, ſeu potius III, qui in Synodo Lateranenſi anno 769. ſtatuit actione IV: *Non amplius ſuſcipiantur Apoſtolorum Canonum prolata per S. Clementem, niſi quinquaginta capitu, quæ ſuſcepit Sancta Dei Catholica Romana Eccleſia.* Publicavit hoc Concilium Holſtenius, & laudatam ex eo deciſionem confirmat Humbertus Leonis IX Legatus in reſponſione ad libellum Nicetæ Presbyteri & Monachi contra Latinos editum; *Clementis librum, id eſt, Petri Apoſtoli Itinerarium, & Apoſtolorum Canones numerant Patres inter apocrypha exceptis quinquaginta capitulis, quæ decreverunt Orthodoxæ fidei adjungenda.* Et hæc quidem de Eccleſia Occidentali, quinquaginta Apoſtolorum Canones non improbante, ſed demùm per Pontifices & Synodos approbante, & ubique ferè recipiente.

IX. *Orientalis octoginta quinque.*

At latiùs ſeſe extendit Orientis Eccleſia in recipiendis Apoſtolorum Canonibus, quos octoginta quinque omnium primus ſuæ quinquaginta titulorum Collectioni inſeruit Joannes Scholaſticus, ut notat Juſtellus in Præfatione ad Tomum 2. Bibliothecæ Juris Canonici, & idem Joannes Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter ex ordine Scholaſticorum, qui in Præfatione ait: *Sancti Domini Diſcipuli & Apoſtoli octoginta quinque Canones Clementis operâ ediderunt.* Eos, poſt hanc Joannis Collectionem, recepit & probavit Synodus Trullana Canone 2. & poſt eam Synodus generalis VII, quæ actione 1. conſenſit ex Bibliotheca Patriarchii Conſtantinopoleos, tàm Canonum SS. Apoſtolorum, quàm SS. Synodorum libros in medium afferri: *Et Notarius Venerabilis Patriarchii legit: Canon SS. Apoſtolorum quinquageſimus tertius* (nunc quinquageſimus ſecundus) *Si quis Presbyter eum, qui convertitur à peccato, non ſuſceperit, ſed abjecerit, deponatur, &c.* Uſque ad LXXVII recenſet Alexius Ariſtinus Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus in Synopſi Canonum, quæ nunc primùm publicata eſt in

 Tomo

Digitized by Google

SEC. I. Tomo 2. Bibliothecæ Juris Canonici, ubi poſt Ariſtinum ſubnectitur Epitome Canonum Symeonis Magiſtri & Logothetæ, in qua exhibentur Canones Apoſtolorum octoginta duo. Subnectitur & Synopſis Canonum Arſenii Monachi, qui ad cap. 4. ſubdit: *SS. Apoſtolorum Canones LXXXV*, & alios Apoſtolorum Canones paſſim exhibet, ut octoginta quinque Canones admiſiſſe conſtet, quos & diu ante illos Collectores admiſit Photius in Nomocanone, ad quem edita Præfatione ſcribit: *Canones qui SS. Apoſtolorum dicuntur, Clementis operâ Collecti LXXXV.* Ex quibus videre licet Orientales paſſim omnes LXXXV Canones admiſiſſe, qui de facto poſt Decretum Gratiani juſſu Gregorii XIII. editum, inveniuntur, uti & paſſim in omnibus Conciliorum editionibus. Plura Schelſtratius laudatus, & Natalis Alexander Differt. XVII. Seculi primi Eccleſiæ. Videndus etiam Cotelerius in Notis ad Canones Apoſtolicos, quæ habentur in parte ſecunda Operum SS. Patrum qui temporibus Apoſtolicis floruerunt pag. 327.

S. CLETUS *Pontif. IV.*
Anno Domini LXXVII.

I. *S. Cletus Urbem in XXV parochias diſtinguit.*

S. Cletus, natione Romanus, patre Æmiliano, ſubrogatus eſt in locum S. Clementis anno Chriſti ſeptuageſimo ſeptimo, ſedemque Romanam rexit, ut laudatum Damaſi Chronicon teſtatur, per ſpatium annorum ſex, menſium duorum & dierum ſeptem, ad annum uſque octogeſimum tertium, quo, ſub Domitiano, martyrio coronatus eſt. Ex præcepto S. Petri viginti quinque Presbyteros ordinaſſe in urbe Roma dicitur in libro Pontificali, ideſt Urbem in totidem Parochias diſtinxiſſe. Martinus Polonus in Chronico ſcribit, Cletum fuiſſe primum qui in literis, verbis illis uſus eſt: *Salutem & Apoſtolicam benedictionem*, quod etiam legitur ad diem XXVI Aprilis, quo idem Sanctus colitur, in Breviario Romano Pii V juſſu edito. Sed præter quamquod nullæ S. Cleti literæ extant, ſcriptum id à Martino Polono abſque ullius veteris Auctoris teſtimonio. Illa itaque Formula antiquior non eſt ſeculo VII, quo in finem vergente, Joannes V & Sergius I eâ uſi ſunt, ut conſtat ex eorum Reſcriptis à Mabillonio in opere de Re Diplomatica productis. Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Romanorum Pontificum ante Leonem IX, vel ſaltem ante Gregorium VII eam Formulam ſtabili uſu receptam non fuiſſe aſſerit.

S. ANA-

Digitized by Google

S. ANACLETUS *Pontif. V.*
Anno Domini LXXXV.

S. Anacletus, natione Græcus, Patriâ Athenienſis, S. Cletum eodem Chriſti anno octogeſimo tertio excepit. Eccleſiam, quam ſuper corpus Sancti Petri Apoſtoli Presbyter inchoarat, Pontifex creatus perfecit ex Libro Pontificali. Duabus Ordinationibus menſe decembri habitis creavit Diaconos tres, Presbyteros quinque, Epiſcopos diverſis in locis ſex. Pontificatum tenuit uſque ad annum Chriſti nonageſimum quintum, quo Martyr occubuit ſub Domitiano, poſt Sedem annorum duodecim, menſium decem & trium dierum. Non deſunt Viri Doctiſſimi qui Cletum & Anacletum non diſtingunt, & unum eundemque eſſe affirmant; ſed in re incerta à communi opinione non diſcedimus. Colitur S. Anacletus die XII menſis julii. I.

S. Anacletus à S. Cleto diverſus.

Tres circumferuntur Anacleti Papæ Decretales Epiſtolæ, quas Eruditi ſuppoſititias judicant. Prima eſt ad omnes Epiſcopos & Fideles, ſed confuta eſt tàm ex locis Scripturæ ſecundùm Vulgatam Verſionem, quàm ex Clementis ad Jacobum Epiſtolis, uti ex Rufini, Damaſi, aliorumque auctoritatibus. Secunda eſt ad Epiſcopos Italiæ, in qua ſunt teſtimonia ex Auguſtino, Idacio, Gregorio Magno deprompta. Tertia ad omnes Epiſcopos, agitque de Patriarchis, quorum nomen hoc & ſequenti ſeculo ignotum. Denique habet teſtimonium ex Concilio Romano ſub Gelaſio, & ex aliis poſterioribus Patribus. II.

Decretales tres ei falsò adſcriptæ.

Quod attinet ad alias Romanorum Pontificum Decretales Epiſtolas uſque ad Siricium, quas ex Iſidori Mercatoris Collectione, Conciliorum editores in ſuas editiones tranſtulerunt, licet eæ magna conſenſione receptæ fuerint etiam ante medium ſeculum undecimum, quo publicè in Scholis cœperunt recitari; à quo tempore non ſolùm poſteriorum Romanorum Pontificum Epiſtolæ illarum teſtimoniis abundarunt, ſed etiam omnium Doctorum ſcripta ubique perſonarunt: eas tamen non genuinas, ſed ſuppoſititias eſſe omnes ferè Eruditi ingenuè fatentur, inter quos Petrus de Marca lib. 3. de Concordia Sacerdotii & Imperii, & Schelſtratius in parte 2. Antiquitatis Illuſtratæ Diſſert. 3. III.

Succeſſorum ejus decretales uſque ad Siricium ſuppoſititiæ.

Rationes arguendi has Epiſtolas ſuppoſitionis attigit idem Marca laudatus cap. 5. §. 1. Primò, ob verborum ſordes à ſecundi ſeculi, quo datæ dicuntur, elegantiâ & nitore alienas. Secundò, ob ſtyli diſſimilitudinem, & eundem ſcribendi characterem, qui in omnibus Epiſtolis occurrit; ita ut ab uno Auctore, non à diverſis Pontificibus IV.

Fundamenta ſuppoſitionis.

conſcriptæ

Digitized by Google

SEC. I. conſcriptæ eſſe videantur. Tertiò ex uſu frequentiſſimo Vulgatæ Scripturarum verſionis; unde fit, ut poſt Hieronymi ætatem effictas eſſe neceſſe ſit. Quartò, quod & Hieronymo, qui Scriptorum Eccleſiaſticorum Catalogum texuit, & Innocentio, & Leoni, cæteriſque Pontificibus, quorum germanæ Epiſtolæ ad nos pervenerunt, omninò fuerunt incognitæ, uti Dionyſio Exiguo, qui dum Romæ magno ſtudio & diligentia præteritorum Apoſtolicæ Sedis Præſulum conſtituta colligebat, tempore Juſtiniani Imperatoris, à Siricio initium ſumſit. Quintò, ex obſervatione Antonii Auguſtini Tarraconenſis Archiepiſcopi, qui in Notis ad Capitula Adriani Papæ omnium primus annotavit: *Ipſa legum Imperatoriarum verba, & quæ ſub Aniani nomine extant ad Codicem Theodoſianum Scholia, in illis Epiſtolis uſurpata fuiſſe: quamvis Pontifices, quibus Epiſtolæ tribuuntur, duobus & tribus ſeculis Codicis Theodoſiani editionem præceſſerint.* Videri poteſt Antonius Auguſtinus in laudatis Notis Capp. 7. 8. 16. & ſeqq. Sextò, quia Blondelli induſtria ab aliquot annis eò proceſſerit, ut ſententias & verba ipſa, ex quibus Epiſtolæ contextæ ſunt, & à quibus Auctoribus petita, accuratiſſimè demonſtraverit in libro, qui inſcribitur *Pſeudo-Iſidorus & Turrianus vapulantes.* Franciſcus enim Turrianus eas antea ut genuinas publicaverat ſub Iſidori Mercatoris nomine.

V. *Alia ſuppoſitionis argumenta.*

Septimò, quia uſque ad Adriani primi tempora nullus Catholicorum Scriptorum, nullus Romanorum Pontificum, Synodorum nullæ, teſtimonium aliquod ex hiſce literis adduxerint; quinimò Photius tempore Nicolai primi, eas ſeſe in Oriente nuſquam vidiſſe teſtatus ſit; cui, licet earum Auctoritatem admiſerit, favere videtur Hincmarus Metropolita Remenſis, qui & ideò frequentiùs à literis Siricii Papæ initium duxit, & in teſtimoniis ſubſequentium Siricio Pontificum hæſit. Octavò, ex Leone Papa IV, qui ante Nicolaum I in Epiſtola ad Epiſcopos Angliæ de his Decretalibus conſultus, reposuit, Sedem Apoſtolicam admittere regulas *Præſulum Romanorum Silveſtri, Siricii, Innocentii, Zozimi, Celeſtini, Leonis, Gelaſii, Hilari, Symmachi, Hormiſdæ, Simplicii, & Gregorii Junioris*, qui *omninò ſunt, & per quos judicant Epiſcopi, & per quos Epiſcopi ſimul judicantur.* Hæc circa annum DCCCL Leo IV ſcripſit, ubi non Epiſtolas Decretales à Clemente aut Anacleto, ſed poſt ſtatuta Silveſtri Papæ, à Siricio inchoat. Nonò, ex Codice Vigilano, quem à Vigila Monacho anno 876. compilatum tradit Garzias Loaiſa in Præfatione Conciliorum Hiſpaniæ, aitque continere Epiſtolas decretales centum & unam, ſed incipere à Damaſo & finire ad Gregorium Primum. Decimò, denique, ex veteri Codice Canonum Eccleſiæ Romanæ iterùm edito Moguntiæ anno 1525. ut adversùs Lutherum Eccleſia eo ſe tueretur.

Habet

Habet titulus, hunc Codicem ex tribus vetuſtiſſimis exemplaribus tranſcriptum, & tamen ſolas Epiſtolas decretales exhibet à Siricio uſque ad Gregorium Magnum. Quæ à Turriano, aliiſque, qui eas Epiſtolas ut genuinas agnoſcunt, in medium afferuntur, levia ſunt, & à Viris Eruditis ſoluta. SEC. I.

Quis præfatas decretales Epiſtolas ſub ementito Iſidori Mercatoris nomine fabricaverit, ac priſcis Pontificibus ſuppoſuerit, incertum; illud ſolùm conſtat Riculphum Moguntinum Epiſcopum, qui circa finem ſeculi Eccleſiæ octavi, & initium noni floruit, Pſeudo-Iſidori librum ex Hiſpania in Gallias allatum, primum Gallorum accepiſſe, ac publicaſſe, ut ſcribit Hincmarus Remenſis Metropolita Opuſculo contra Nepotem cap. 54. à quo tempore Fidelium non minus quàm Epiſcoporum erga decretales illas Epiſtolas nata veneratio; licet enim ſuppoſititiæ ſint, & laudandum ſit Blondelli criterium, quo illas priſcis Pontificibus abjudicavit, immeritò tamen ab eo, aliiſque hæreticis, *atrocioribus verbis* dilacerantur, *cùm è ſententiis & verbis legum, Canonum antiquorum, & SS. Patrum, qui quarto ſeculo floruerunt, ſi pauca demas* concinnatæ ſint, ut inquit Marca laudatus. Porrò omnium Epiſtolarum pſeudigrapharum inſcriptiones in uno quoque Pontifice afferemus, ne imperitus Lector exiſtimet, omnes omninò Romanorum Pontificum Epiſtolas genuinas non eſſe; cum certum ſit Epiſtolas S. Cornelii, quæ extant inter opera S. Cypriani; Epiſtolas Julii primi, quæ referuntur à S. Athanaſio Apologiâ 2. Epiſtolas Liberii, quæ à S. Hilario in Fragmentis recenſentur, Epiſtolam Damaſi ad Illyrici Epiſcopos, quam Theodoretus lib. 2. Hiſt. Eccleſiaſt. cap. 22. exſcripſit, aliaſque ejuſdem Pontificis Epiſtolas apud S. Hieronymum extantes; omnes denique Veterum Pontificum Epiſtolas, quæ à ſanctis Patribus aut priſcis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptoribus referuntur, genuinum eorumdem Pontificum fœtum eſſe.

VI. *Ejus ſuppoſitionis Auctor incertus.*

SECUNDA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

SEcundam in Chriſtianos perſecutionem excitavit Domitianus Auguſtus, & quidem anno Chriſti nonageſimo tertio. Ea graviſſima fuit, in Chronico enim Alexandrino ad annum XCIV legitur: *Brutus* (legendum Brutius ut apud Euſebium) *narrat magnam Chriſtianorum copiam ab XIV Domitiani anno ſublatam & Martyrio affectam.* Diu etiam duravit, ut legere eſt in Critica Baronii. Ea ſæviente Sanctus Joannes Apoſtolus in Inſulam Pathmos relegatus eſt, poſtquam Romæ in ferventis olei dolium immiſſus eſſet. Qua in inſula ſcripſit Divinam Apocalypſim. Periit etiam in ea perſecutione Flavius Clemens vix depoſito ordinario Conſulatu

VII. *Domitianus ſecundam perſecutionem excitat.*

SEC. I. ſulatu, anno XCV cum ipſo Domitiano geſto. Flavia Domitilla ejuſdem Flavii Clementis neptis in Inſulam Pontiam deportata. De hac perſecutione legendus Euſebius lib. 3. cap. 17. & ſeqq.

S. EVARISTUS *Pontif. VI.*

Anno Domini XCV.

I. *S. Evariſtus Titulos in Vrbe dividit*

S. Evariſtus, natione Græcus, ex patre Juda, de civitate Bethleëm, in locum Anacleti ſuffectus eſt Pontifex, ut tradunt Optatus Milevitanus, S. Auguſtinus & alii. Eum Titulos in urbe Roma Presbyteris diviſiſſe, ideſt domus fidelium Divino cultui mancipatas, in quibus Chriſtiani Synaxes agere conſueverant; & ſeptem Diaconos ordinaſſe, qui Epiſcopum prædicantem cuſtodirent, ideſt ei aſſiſterent, ſcribit Auctor Libri Pontificalis, ſicuti & eum tribus ordinationibus menſe Decembri, Presbyteros VI, & Diaconos II, Epiſcopos diverſis in locis V creaſſe. Pontificatum geſſit annis tredecim, menſibus ſeptem, diebus duobus. Martyrio vitam finivit ſub Trajano anno Chriſti CVIII. Colitur die XXVI Octobris.

II. *Duæ ejus Decretales ſpuriæ.*

Decretales duæ Evariſto ſupponuntur Epiſtolæ. Prima *ad omnes Epiſcopos Africæ*, quam falſam oſtendit locus prolixus Idatii Clari ad Warimadum Arianum huic Epiſtolæ inſertus. Idatius autem exeunte quarto ſeculo floruit. Secunda ſcripta dicitur *omnibus per Ægyptum dominis conglutinatis fratribus*, ſed in ea refertur, tacito Auctoris nomine, alius locus ex prima Epiſtola Clementis Papæ juxta latinam interpretationem à Rufino editam, cùm tamen hic, quinti Eccleſiæ ſeculi initio adhuc in vivis fuerit. Denique incipit cum verbis Leonis primi, *Vnum vos, fratres, ſentire oportet & agere, &c.*

III. *Eccleſiarum dedicationis origo ipſi falsò adſcripta.*

Sunt qui Evariſto, originem conſecrationis Templorum adſcribunt, ſed multò certius eſt Apoſtolicum inſtitutum eſſe, quod è Veteri Teſtamento ad Novum, ab Apoſtolis ad ſucceſſores emanavit, quem ritum ſervavit Eccleſia, totius Orientis & Occidentis conſenſu, niſi dicamus cum Cardinali Bona lib. 1. Rer. Liturg. cap. 20. num. 3. ab hoc Pontifice ſcripto promulgatum, quod ſola traditione ab anteceſſoribus acceperat. Aut forte addidit ad veteres Ceremonias, ut ſine Miſſæ ſacrificio Baſilicæ non conſecrarentur, ut ex illo referunt Canonum Collectores. Nam quod aliqui ſcribunt ante Imperium Conſtantini Magni nullas fuiſſe Eccleſiarum dedicationes propter metum perſecutionis, id de publicis & ſolemnibus, non verò de privatis & clam peractis intelligendum exiſtimat Bona laudatus, apud quem hac de re plura. De benedi-

Digitized by Google

benedictione ac dedicatione Eccleſiarum legendus etiam Edmundus Martene lib. 2. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 13. ubi plura ſingularia habet. SEC. II.

TERTIA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

IV. Trajanus tertiam movet perſecutionem.

TErtiam Eccleſiæ perſecutionem ab anno Chriſti centeſimo ſeptimo, Trajani Imperatoris decimo orditur Euſebius in Chronico, quia ſcilicet eo anno plurimùm aucta, uſque ad Trajani obitum eſt continuata. Anno CXI cùm Plinius Secundus Bithyniæ Proconſul habita quæſtione de Chriſtianis, eos falſis criminibus accuſari deprehendiſſet, ad Trajanum ſcripſit Epiſtolam XCVII libri X, retulitque eos nullius impietatis aut violationis legum eſſe reos: ſe ſolùm animadvertiſſe, quòd primo diluculo à ſomno excitati, Chriſto tanquam Deo hymnos canerent: cæterùm adulteria, homicidia & reliqua hujuſmodi crimina illos etiam averſari, cunctaque ex præſcripto legum agere. Reſcripſit Trajanus in hæc verba: *Conquirendi non ſunt, ſi deferantur & arguantur puniendi ſunt.* In illa Perſecutione Symeon Cleophæ filius Jeroſolymorum Epiſcopus annos natus CXX cruci affixus eſt, cujus martyrium ex Hegeſippo deſcribit Euſebius lib. 3. cap. 32. Martyrium pariter ſubiit S. Ignatius Epiſcopus Antiochenus ex eodem Euſebii libro cap. 36. uterque anno CXVI, ut legere eſt Criticæ Baronianæ anno CVII. Hæc perſecutio duravit uſque ad annum Adriani Imperatoris decimum, Chriſti CXXVI, qui ejus æſtum mitigavit, ſuorum Decennalium occaſione, de quo legendus Euſebius lib. 4. cap. 8. ubi iſta refert ex S. Juſtino in Apologia ad Imperatores, & cap. 9. Adriani Epiſtolam exhibet, ne quis Chriſtianorum, indictâ cauſâ puniatur. Legenda itidem Baronii Critica.

S. ALEXANDER *Pontif. VII.*

Anno Domini CVIII.

SEC. II.

I. Conſtituta ab Alexandro Papa.

S. Alexander, natione Romanus, patre Alexandro, S. Evariſtum excepit, Eccleſiamque regere cœpit die ſecunda Martii anni Chriſti centeſimi octavi. Auctor Libri Pontificalis de eo ſcribit: *Hic paſſionem Domini miſcuit in precatione ſacerdotum, quando Miſſæ celebrantur.* Ad quæ verba Petrus Urbevetanus in Scholiis ineditis notat, *ibi videlicet, tam beatæ paſſionis.* Alii etiam paſſim ſcribunt hanc orationem, *unde & memores Domine*, quæ poſt conſecrationem à Sacerdote dicitur, ab Alexandro inſtitutam. Sed ſi præcisè de memoria Paſſionis ſermo ſit, ſive iſtis, ſive aliis verbis fiat, ea certè

SEC. II. non fuit, inquit Cardinalis Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 13. num. 3. ab hoc Sancto Pontifice inſtituta, ut præclarè obſervat Baronius anno CXXXII num. 3. habemus enim hac de re expreſſum in Evangeliis præceptum Domini, & Paulus I. ad Corinth. cap. 11. luculentum ejuſdem rei teſtimonium præbet dicens: *Quotieſcunque manducabitis panem hunc & Calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat.* Idem Libri Pontificalis Auctor ait, Alexandrum decreviſſe, ut Aqua benedicta in habitaculis hominum aſſervaretur, quem uſum aquæ benedictæ ab Apoſtolis traditione emanatum, & Alexandri decreto ſtabilitum probat Baronius loco citato. Sacerdos ad Conſecrationem accedens præmittit hanc orationem: *Quam oblationem, &c.* Tum ait Sacerdos: *Qui pridie quàm pateretur accepit panem, &c.* Quam clauſulam, *qui pridie &c.* idem Auctor libri Pontificalis, Valfridus & alii, ab Alexandro additam opinati ſunt. Sed rectiùs ſenſit Alcuinus etiam Apoſtolis in uſu fuiſſe, de quo, ſicuti & de Conſecratione, ejuſque forma & ritu lege Bonam loco laudato; qui & cap. 9. num. 3. obſervat aquam in calice vino miſceri ex Chriſti inſtitutione, non verò, ut quidam perperàm ſcribunt, ex decreto Alexandri, qui ideò dicitur hujus mixtionis auctor, quia adversùs hæreticorum errores, quod ex Domini & Apoſtolorum traditione acceperat ſcripto firmavit. Prolixam de hoc argumento ſcripſit Epiſtolam S. Cyprianus ad Cæcilium ordine 63. quam laudat S. Auguſtinus lib. 4. de Doctr. Chriſt. cap. 21.

II. *Nihil ab eo de Azymis ſtatutum.* Quidam recentiores, quorum anteſignanum idem Cardinalis Bona credit eſſe Martinum Polonum in Chronico, ſcribunt Alexandrum ſtatuiſſe, ut oblatio fieret ex azymo & in modica quantitate: ſed in antiquis ſancti Alexandri Actis, nihil ab eo de Azymis ſtatutum legitur, nec per undecim ſecula aliquis proferri poteſt, qui de hoc Alexandri ſtatuto teſtimonium perhibeat, ut habet idem Cardinalis lib. 1. Rerum Liturgicarum c. 23. n. 6. apud quem plura de azymis, de quibus etiam lege dicta in Innocentio primo, ubi & diximus azymorum uſum in Eccleſia Occidentali ſemper viguiſſe.

III. *Ad Concilium Siculum mittit Presbyterum* In Libello Synodicò legitur Concilium, quod in Sicilia celebratum fuiſſe dicitur hac occaſione. Heracleon quidam Valentini diſcipulus cum docuiſſet ſemel baptizatum hominem, ſive juſtum, ſive peccatorem non poſſe amplius in peccati nævum incurrere, licet ejus opus edat; & Alexandrum Papam Epiſcopi ea de re conſuluiſſent, hicque Sabinianum Presbyterum ad ipſos deſtinaſſet, collecti omnes Epiſcopi, quorum numerus & nomina ignorantur, ſoli enim Euſtachius Lylibæorum & Theodorus Panormæorum nominantur, Heracleonem, qui aufugerat, latâ ſententiâ damnarunt. Licet autem liber ille, è quo eruitur, tàm hujus, quàm aliquot aliorum Conciliorum ſubſequentibus Pontificibus notitia, dubiæ ſit apud nonnullos

Digitized by Google

auctoritatis, cum tamen Labbeus & Baluzius in ſua nova collectione Conciliorum illa referant, illis poſſumus aſſentiri, ut inquit Auctor Anonymus Delectûs Actorum Eccleſiæ univerſalis, ſeu novæ ſummæ Conciliorum Tom. II. in Notis ad Canones pag. 7. & ſeq. *SEC. II.*

IV. *Sub Trajano Martyrium facit Alexander.*

Multos infideles ad Chriſti fidem perduxit Alexander, quam ob rem poſt longam carceris inediam ſub Trajano, die tertia menſis Maii anni Chriſti CXVI martyrio coronatur, ſepultus viâ Nomentanâ, ſeptimo ab Urbe lapide, ubi ſecuri percuſſus fuerat, cum Theodulo & Eventio presbyteris. Tribus ordinationibus, Presbyteros ſex, Diaconos duos, Epiſcopos per diverſa loca quinque creavit. Ideò autem dixi, eum Pontificem ordinatum die ſecunda Martii, quia cum martyrium ejus contigerit die tertia Maii, ut ejus Acta, Auctius Chronicon Veterum Pontificum, Martyrologium Hieronymianum, aliæque Tabulæ Eccleſiaſticæ teſtantur, & parte alia ex Damaſi Chronico conſtet, eum ſediſſe annis octo, menſibus duobus, die uno, ejus ordinatio dici ſecundæ Martii neceſſariò affigenda eſt. Eum occiſum ſub Trajano, non ſub Hadriano, aſſerunt ejus Acta, antiqua Breviaria Romana MSS. & excuſa, genuinum Martyrologium Bedæ, & Martyrologia tàm Rabani, quàm Notkeri, imò & in Breviario Romano, juſſu Pii V edito, legebatur eum rexiſſe Eccleſiam ſub Trajano, licet in hodierno legatur ſub Hadriano. Annus Martyrii, nempe CXVI, Æliani & Veteris Conſulatu notatus, habetur etiam in laudato Damaſi Chronico, in Auctiori Chronico Veterum Pontificum, in Luitprando, Anaſtaſio, & in geſtis MSS. Pontificum, ut obſervat Henſchenius in Apparatu ad Chronologiam Pontificiam Actis Sanctorum menſis Aprilis præfixo. Hæc ideò præter morem minutiùs hîc explicata ſunt, quia cum ante Alexandrum ſciri non poſſit, quibus diebus, aut menſibus Pontifices Romani ſedere cœperint, ex anno martyrii Alexandri, manifeſtè liquet præcedentium Pontificum Romanorum Chronologiam valdè depravatam, meliùs reſtitui non potuiſſe, quàm beneficiò Chronici Damaſi.

V. *Decretales tres ipſi falsò adſcriptæ.*

Decretales tres Alexandro Papæ attribuuntur, quas Petrus de Marca, Chriſtianus Lupus, aliique Viri Doctiſſimi rejiciunt. Prima ſcripta eſt ad omnes Orthodoxos, habetque plura ex aliis ſubſequentium ſeculorum Conciliis & Patribus, præſertimque inſignem locum ex Idatio & Epiſtola ſuppoſititia Benedicti primi, incipientem ab illis verbis num. 6. *Si Trinitas non eſt quare tertiò* Sanctus *dixerunt*; & finientem, *ipſa eſt Patris & Filii.* Secunda ſcripta eſt ad omnes Epiſcopos, habetque locum Oſeæ cap. 4. ex verſione S. Hieronymi, qui trecentis annis poſt Alexandrum vixit. Tertia data eſt ad omnes Sacerdotes, habetque etiam locum Micheæ cap. 2. ex verſione Hieronymi, & clauſulam ſermonum S. Auguſtini.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

SEC. II.

S. SIXTUS *Pontif. VIII.*
Anno Domini CXVI.

I.
S. Sixti conſtitutum de literis formatis.

S Sixtus, natione Romanus, ex patre Paſtore, poſt S. Alexandri martyrium, Romanam Eccleſiam regendam ſuſcepit eodem Chriſti anno centeſimo decimo ſexto. Decrevit ex libro Pontificali, ut quicunque Epiſcopus evocatus fuerit ad Sedem Romanam Apoſtolicam, rediens ad parochiam ſuam non ſuſciperetur, niſi cum Formatis ſalutationis ad plebem per Sedem Apoſtolicam. Literas enim Formatas ſeu Communicatorias dabat Epiſcopis Sedes Apoſtolica, & Commercio earum totus Orbis in una Communionis ſocietate concordabat, ut affirmat Sanctus Optatus Milevitanus. Ad hunc porrò locum tàm Auctioris Chronici Veterum Pontificum, quàm Libri Pontificalis, Epiſtolarum decretalium auctor ſecundam Sixti Epiſtolam compoſuit, quæ eſt de vaſis ſacris, à ſolis miniſtris tangendis, & de non redeundo ſine formatis Epiſtolis, inquit Schelſtratius in Nota ad Sixtum.

II.
Sacra vaſa ab aliis quàm à Miniſtris tangi vetat Sixtus.

Conſtituit etiam ex eodem libro Pontificali, ut ſacra vaſa ab aliis quàm à ſacris miniſtris non tangerentur. Ideò autem id vetuit Sixtus, quia tàm Calix, quàm Patena erant vaſa conſecrata; extat enim in ordine Romano utriuſque conſecratio, unctione Chriſmatis, certiſque precibus adhibitis. Idem decrevit poſteà Concilium Laodicenum anno circiter CCCLXIII celebratum, in quo Canone 21. ſancitum eſt, non oportere Subdiaconum vaſa ſacrata contingere; & Concilium Agathenſe anno DVI ſub Symmacho Canone 66. ſtatuit non oportere inſacratos miniſtros contingere vaſa Dominica. Subdiaconis tamen data facultas iſta eſt in Concilio Bracarenſi ſub Joanne III anno DLXIII Canone X: *Placuit ut non liceat cuilibet ex Lectoribus ſacra Altaris vaſa portare, niſi his qui ab Epiſcopo Subdiaconi fuerunt ordinati.* Acolythis etiam eamdem licentiam conceſſam ex ordine Romano manifeſtum eſt.

III.
Hymnum Sanctus, &c. ſacrificio Miſſæ non addidit.

Plerique ſcribunt, *Sanctus*, *Sanctus*, *Sanctus*, &c. à Sixto ſacrificio Miſſæ additum eſſe, ſed Auctius Chronicon Veterum Pontificum, id ſolùm à Sixto Conſtitutum ait, ut Sacerdote hymnum illum incipiente, etiam populus eumdem cantaret. Quia verò progreſſu temporis quidam abuſus irrepſerant, ut non niſi in ſolemnibus Miſſis diceretur, eo tollendo hic Canon à Concilio Vaſenſi anno DXXIX editus eſt: *Ut in omnibus Miſſis, ſeu in matutinis, ſeu in quadrageſimalibus, ſive in illis quæ pro defunctorum Commemoratione fiunt, ſemper* Sanctus, Sanctus, Sanctus, *eo ordine quo modo ad Miſſas publicas dicitur dici debeat; quia tam Sancta & tam dulcis, & deſiderabilis vox, etiamſi*

diù

diù noctuque poſſit dici, faſtidium non poterit generare. Altera pars hymni, *Benedictus qui venit in nomine Domini Oſanna in excelſis*, Chriſto Domino à turbis in ſolemni Jeroſolymæ ingreſſu ante paſſionem decantata fuit. De hujus hymni ritu & origine legendus Cardinalis Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 10. *SEC. II.*

IV. *Decretales duæ ipſi ſuppoſitæ.*

Martyrio vitam finivit S. Sixtus ſub Hadriano Imperatore anno Chriſti centeſimo vigeſimo ſexto, poſtquam ſediſſet annos decem, menſes duos, diem unum, ideòque circa diem tertium menſis Julii, cum Sanctus Alexander ejus deceſſor die tertia menſis Maii paſſus ſit. Tribus ordinationibus Presbyteros XI, Diaconos III, Epiſcopos per diverſa loca quatuor creavit. Ejus duæ Epiſtolæ circumferuntur, quas Marca, Baluzius, aliique ſuppoſitionis arguunt. Prima eſt ad omnes Chriſti fideles, in qua habentur teſtimonia ex Idatio, Enchiridio Sixti Philoſophi, aliiſque deſumpta. Secunda habet hanc inſcriptionem, à primitivæ Eccleſiæ Præſulibus alienam: *Sixtus univerſalis Apoſtolicæ Eccleſiæ Epiſcopus omnibus Epiſcopis in Domino ſalutem*, continetque quædam teſtimonia, ex Hiſtoria Tripartita, aliiſque petita.

S. TELESPHORUS *Pontif. IX.*
Anno Domini CXXVI.

I. *S. Teleſphorus non inſtituit Miſſam in nocte Nativitatis*

S. Teleſphorus, natione Græcus, Anachoreticam vitam ducens, Sanctum Sixtum excepit. Ei tribuitur inſtitutio Miſſæ, quæ in nocte Nativitatis Domini ubique celebratur, ejuſque decretum refert Gratianus cap. nocte ſancta, de conſecrat. Diſt. 1. Sed Epiſtola decretalis Teleſphori, è qua canonem Gratianus excerpſit, ſuppoſititia eſt: nam id evidenter ex eo convincitur, quod pervigilium & pernoctatio, imò & ipſa feſtivitas Nativitatis, multis annis poſt Teleſphorum ſtata die coli cœperunt, nempe ſub Julio primo, ut Florentinius in Notis ad Martyrologium Hieronymianum diffusè probat exercitatione 2. Præterea, Epiſtola illa, quæ dicitur ſcripta ad omnes Epiſcopos, incipit cum verbis Damaſi Papæ Epiſtola ad Illyricos: *Credimus S. fidem veſtram in Apoſtolorum eruditione laudatam.* Habet inſuper plura alia ex Damaſi Epiſtolis teſtimonia, item ex Pſal. 25. 36. & 51. verſionis S. Hieronymi. De feſto Nativitatis Chriſti vide dicta in Julio primo.

II. *Non eſt auctor hymni gloria in excelſis Deo.*

Anaſtaſius in vita S. Teleſphori ait, ipſum conſtituiſſe, ut ante ſacrificium hymnus diceretur Angelicus, hoc eſt, *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Hæc prima hujus hymni verba è cœlo ad nos Angelorum voce derivata ſunt, cætera quis addiderit incertum. Quidam Teleſphorum eorum auctorem fa-

Google

SEC. II. ciunt, ejuſque ſententiæ ſunt Sigebertus in Chronico & Innocentius III lib. 2. de myſteriis Miſſæ cap. 20. Sed hanc opinionem rejicit Cardinalis Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 4. num. 4. quia Auctor libri Pontificalis non dicit ipſum ea verba addidiſſe, ſed tantum conſtituiſſe, ut ante ſacrificium hymnus diceretur Angelicus; & tunc forſitan, inquit, verba tantum Evangelica in uſu erant, ſicut extant in Liturgia Jacobi, non verò integer hymnus. Obſervat etiam totum hymnum tempore Sancti Athanaſii jam in uſu fuiſſe, cùm hic lib. *de Virginitate* versùs finem ejus meminerit his verbis: *Hymnumque dicito Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Laudamus te, Benedicimus te, Adoramus te*, & quæ ſequuntur. Unde concludit Patres Concilii quarti Toletani, circa annum DCXXXIII celebrati, cautiùs locutos eſſe, qui Canone 12. aiunt, reliqua quæ ſequuntur poſt verba Angelorum, *Eccleſiaſticos Doctores compoſuiſſe*, quicunque illi fuerint. De hymno illo plura habet Bona laudatus. Vide dicenda in Symmacho.

III. *Non inſtituit Jejunium quadrageſimale.* Inſtitutio Jejunii Quadrageſimalis Teleſphoro à quibuſdam tribuitur apud Euſebium in Chronico, ad annum Chriſti CXXXVI, ubi ita legitur: *Quadrageſimale jejunium à Teleſphoro per hoc tempus inſtitutum, ac præceptum quidam ſcribunt.* Verùm hæc verba in MSS. Codicibus deſiderari, ideoque Chronico Euſebii inſerta eſſe, jam animadverterunt Arnaldus Pontacus, & Joſephus Scaliger in Notis ad illud Chronicon. Rabanus quidem Maurus lib. 2. de Inſtitut. Clericor. cap. 34. & Rupertus Tuitienſis Abbas lib. 4. de Divinis Officiis cap. 9. idem ſcribunt ac Euſebius, ſed dicendum Rabanum & Rupertum deceptos fuiſſe, ſive teſtimonio libri Pontificalis, ſive interpolato jam Euſebii Chronico, & recentiores eſſe Auctores, quibus præ ſanctis Hieronymo, & Leone fides ſit adhibenda, ut habet Natalis Alexander ſeculo 2. diſſert. 4. art. 3. ubi probat antipaſchale Jejunium ex Apoſtolorum traditione acceptum probabilius aſſeri.

IV. *Non inſtituit ut Miſſa horâ diei tertiâ celebraretur.* Denique Anaſtaſius, ſive libri Pontificalis Auctor ſcribit Teleſphorum conſtituiſſe, ne quis præſumeret ante curſum horæ tertiæ Miſſas celebrare, quod Decretum referunt Amalarius lib. 3. cap. 42. & Strabo cap. 23. Sed hos decepit Pſeudo Iſidorus, qui primorum Pontificum Epiſtolas decretales auſu temerario finxit, totique Eccleſiæ tanquam legitimas merces obtruſit: quid enim, inquit Cardinalis Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 21. num. 5. magis alienum à conditione illius ſeculi, quo Chriſtiani, furentium Imperatorum gladios declinantes, ſummo ſtudio latitabant, quàm hujus legis editio, quæ nullo modo poterat obſervari; Noctu & in occultiſſimis locis conveniſſe fideles ad Synaxim Tertullianus in libro de fuga in perſecutione

ſecutione & alibi nos docet, qui aliquot annis poſt Teleſphorum *SEC. II.*
ſcribere cæpit, imperante Severo; nec aliter ſanè poterant, ut & dignitati ſacrificii, & propriæ vitæ ſecuritati proſpicerent. Probabilis igitur ſententia eſt, magiſque congrua, quam refert Baronius anno CCCLXXXII, hanc tertiæ horæ præfixionem à Sancto Damaſo ſancitam fuiſſe, ex præſcripto, ut aiunt, Canonis Nicæni, qui tamen non extat. Qui plura de his cupit legat Bonam Cardinalem laudatum.

Teleſphorus martyr occubuit Hadriano imperante anno Chriſti *V.*
centeſimo trigeſimo ſeptimo, ut habet Chronicon Damaſi, poſtquam *Martyrio*
ſediſſet annis undecim, menſibus tribus & diebus tribus. Colitur *coronatur.*
in Martyrologio die quinta menſis Januarii. Quatuor ordinationes habuit menſe Decembri, Presbyterorum XV, Diaconorum VIII; Epiſcopos autem per diverſa loca ordinavit tredecim.

S. HYGINUS *Pontif. X.*

Anno Domini CXXXVII.

S. Hyginus, natione Græcus, patria Athenienſis, profeſſione Phi- *I.*
loſophus, eodem Chriſti anno centeſimo trigeſimo ſeptimo Ro- *S. Hygini*
manæ Eccleſiæ gubernationem ſuſcepit. De ejus geſtis hoc ſolum *conſtitutum.*
legitur in libro Pontificali: *Hic Clerum compoſuit & diſtribuit gradus*, quæ ita intelligenda eſſe cenſet Baronius, quòd cùm ea, quæ ad Eccleſiaſticam pertinent hierarchiam, jam à temporibus Apoſtolorum eſſent compoſita, æquum eſſe exiſtimare, aliqua tantùm antiquæ formæ ab Hygino fuiſſe addita, vel eadem illuſtrata.

Hygino ſedente Valentinus & Cerdo Hæreſiarchæ Romam perre- *II.*
xerunt, & multas apud fideles turbas excitarunt. Marcion verò *Eo ſedente*
alter Hæreſiarcha Ponticus, cùm ob inceſtum Eccleſiâ pulſus fuiſ- *hæretici Ro-*
ſet, Hygino jam mortuo Romam ſe contulit, ut colligitur ex Ire- *mam turbas*
næo lib. 1. cap. 28. & Epiphanio hæreſi 42. cap. 1. Quare cùm Hy- *cient.*
gynus anno Chriſti centeſimo quadrageſimo primo, & quidem die decima Januarii ad cœleſtem patriam tranſierit, poſtquam annos duntaxat quatuor ſediſſet, eodem pariter anno Marcionis Romam adventus, tempore interpontificii collocandus eſt. Porrò Philaſtrius lib. de hæreſ. cap. 46. ſcribit, Marcionem primò in Aſia errores ſuos docuiſſe, ibique à Joannis Apoſtoli diſcipulis, potiùs quàm ab ipſo Joanne convictum, Romam veniſſe. Sed cùm, Sede vacante, à Presbyteris qui Eccleſiam, ut mos erat, adminiſtrabant, ne Eccleſiæ quidem aditum impetrare potuiſſet, in Pontum rediit, & majores trahens ſpiritus, vehementiùs in eoſdem ſuos errores cœpit incum-

Digitized by Google

SEC. II. bere, de quibus legendus Natalis Alexander ſeculo 2. ubi & de Valentini, ac Cerdonis Hæreſibus agit.

III. Decretales ipſi falsò adſcripta.

Tres Hyginus ordinationes menſe Decembri fecit, quibus Presbyteros XV, Diaconos V, ordinavit, & Epiſcopos per diverſa loca ſex. Decretales duæ ipſi attribuuntur ſuppoſitionis ſuſpectæ. Prima eſt ad univerſos in Apoſtolica Sede & Doctrina degentes, in qua refertur locus ex Idatio contra Warimadum cap. 3. deſumptus, aliuſque ex Aniano ad Conſtit. 15. tit. 1. lib. 9. & alia ex Ennodio, qui ſeculi ſexti initio vivebat. Secunda, ad Athenienſes data, magis germana non eſt, ut inter Eruditos convenit.

IV. Patrinorum in baptiſmo antiquitas, officium & numerus.

Neſcio unde hauſerit Ciaconius hunc Sanctum Pontificem voluiſſe unum ſaltem patrinum, ſeu ſuſceptorem, unamve matrinam baptiſmo intereſſe; de hoc enim Hygini decreto non ſolùm libri Pontificalis Auctor, ſed & omnes Antiqui ſilent. Suſceptorum tamen inſtitutio, inquit Edmundus Martene lib. I. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 1. art. 16. num. 10. ad ipſa ferè Eccleſiæ incunabula referenda eſt, ut potè cujus meminêre Tertullianus lib. de Baptiſmo cap. 18. S. Baſilius Epiſtolâ 128. & S. Auguſtinus multis in locis. Eorum inſtituendorum cauſa præſertim fuit, ut baptizandos Epiſcopo offerrent, ut videre eſt apud Dionyſium de Cœleſti Hierarchia, unde *offerentes* dicti; ut eoſdem rebus neceſſariis inſtruerent, fidem pro eis profiterentur, orationem Dominicam redderent, abrenunciationem ſponderent, ex quo *ſponſoris* nomen ipſis inditum eſt, id quod maximè erga infantes præſtabant; tandemque ut eos de ſacro fonte prodeuntes ſuſciperent, & ſimul cum ipſis per totam octavam communicarent. Initio maſculos ſoli mares, puellas ſolæ fœminæ ſuſcipiebant, & unicus in baptiſmo ſuſceptor erat; poſtea tot tum patrini, tum matrinæ extitêre, ut eorum numero aliquos limites à Conciliis præfigi oportuerit, illum ad ternarium reducentibus. *Ad elevandum puerum de ſacro fonte*, inquit Concilium Baiocenſe anni 1280. cap. 4. *tres tantum recipiantur*; ideſt ad ſuſcipiendum maſculum duo mares, & una fœmina; ad puellam, duæ fœminæ cum uno viro deſignentur, ut conſtat ex Concilio Wigornienſi anni 1240. cap. 5. & ex Exonienſi anni 1287. cap. 2. Plura hac de re Martene laudatus, ubi & refert, quinam ab officio ſuſceptoris arcendi ſunt. Suſceptorum porrò nomina à Subdiacono infra actionem in canone fuiſſe recitata, oſtendit ex MS. Pontificali Eccleſiæ Pictavienſis ab annis circiter 800. exarato, ibidem cap. 12. relato, in quo poſt illa verba, *memento domine famulorum famularumque tuarum*, continuò ſine mora adjungitur: *qui electos tuos ſuſcepturi ſunt ad ſanctam gratiam baptiſmi tui.* „ Et taceatur uſque dum à Subdiacono „ recitentur nomina virorum ac mulierum, qui ipſos infantes ſuſcepturi

Digitized by Google

„ turi ſunt. Quæ ut fuerint recenſita illicò in Canonis tenorem regreditur ita : *Et omnium circumſtantium, quorum tibi fides cognita eſt.* SEC. II.

S. PIUS *Pontif. XI.*

Anno Domini CXLI.

S. Pius, natione Italus, Patriâ Aquileienſis, Rufini filius, juxta Sanctum Irenæum hoc tempore viventem, Tertullianum, Euſebium, Epiphanium, aliosque, Sancto Hygino immediatè ſucceſſit, licet Optatus Milevitanus & Auguſtinus Anicetum ante Pium sediſſe ſcribant. Verior enim & magis recepta eſt prior ſententia, cui præter Auctores laudatos, adſtipulantur Hegeſippus, qui ſub eodem Aniceto Romam venit, duo Nicephori, ac demùm tàm Latini, quàm Græci recentiores omnes. Huic Pontifici tribuitur decretum de celebrando Paſchate die Dominico, ſed Epiſtolam decretalem Pii, ex qua id conjicitur, ei ſuppoſitam conveniunt omnes Eruditi. Præterea licet decretum illud à Pio editum eſſe legatur in Chronico Euſebii his verbis: *Sancitum eſt à Pio ut Reſurrectio Dominica, Die Dominica celebretur, quod à pluribus poſtea Pontificibus confirmatum eſt*; Arnaldus tamen Pontacus in Notis, teſtatur illa verba non reperiri in MSS. Codicibus Chronici Euſebii, ideoque ex eo penitùs delenda; cùm præſertim ex ipſomet Euſebio lib. 5. Hiſt. Eccleſiaſt. cap. 23. conſtet tale Decretum, de celebrando Paſchate die Dominica, ab Apoſtolis ſancitum fuiſſe. Quare Joſephus Saliger, in nova editione Chronici Euſebiani, ex eo verba illa expunxit.

I. *S. Pius ſedit ante Anicetum.*

Sed extat apud Gratianum cap. de Conſecratione diſt. 2. Decretum Pii Papæ *de pœnitentia ejus, cujus negligentiâ de ſanguine Domini aliquid ſtillat.* Illud autem tale eſt: *Si per negligentiam aliquid de ſanguine Domini ſtillaverit in terram, linguâ lambatur, tabula radatur; ſi non fuerit tabula, ut non conculcetur, locus corradatur, & igne conſumatur, & cinis intra altare recondatur, & ſacerdos quadraginta diebus pœniteat. Si verò ſuper altare ſtillaverit calix, ſorbeat miniſter ſtillam, & tribus diebus pœniteat. Si ſuper linteum altaris, & ad aliud ſtilla pervenerit, quatuor diebus pœniteat. Si uſque ad tertium, novem diebus pœniteat. Si uſque ad quartum, viginti diebus pœniteat, & linteamina quæ tetigerit ſtilla, tribus vicibus miniſter abluat, calice ſuperpoſito, & aqua ablutionis ſumatur, & juxta altare recondatur.* Ex hoc & aliis Decretis de ritu & modo culpas in ſacramentum Euchariſtiæ commiſſas expiandi, & ſupplendi defectus in ipſo ſacrificio occurrentes, oſtendit Edmundus Martene lib. 1. de antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 5. art. 5. quantâ reverentiâ erga ſacram Euchariſtiam Veteres ducerentur, quam reverentiam

II. *Ejus decretum ex quo realis præſentia Chriſti in Euchariſtia eruitur.*

D 2 rectè

Digitized by Google

SEC. II. recte ſcribit non infimum tenere locum debere inter varia rationum momenta, quibus realis in Euchariſtia Chriſti præſentia comprobari poteſt. Si enim, inquit, ex Tertulliano lib. de Corona militis cap. 3. Chriſtiani ſuo tempore *Anxie* patiebantur, ſi quid ex Euchariſtia in terram decideret: & ex Origene Homilia 13. in Exodum, *Reos* ſe eſſe credebant, & rectè credebant fideles, ſi quando id per negligentiam accidiſſet; quæ tandem tantæ anxietatis cauſa? quæ culpa, quod crimen *Reos* conſtitueret, & rectè conſtitueret? ſi præter panem & vinum, meramque figuram aliud nihil agnoviſſent in Sacramento. Aliud ergo, & illud magnum aliquid credebant: & quid illud? Niſi realis in Euchariſtia Chriſti præſentia.

III. Decretales ipſi falſo adſcriptæ. Poſtquam Pius annos decem, menſes quatuor, dies tres ſediſſet, & quinque ordinationibus menſe Decembri, Presbyteros XVIII, Diaconos XI, & Epiſcopos per diverſa loca XII creaſſet, mortem obiit anno CLI. Colitur die undecima menſis Julii. Duæ Pii circumferuntur Decretales, quarum prior eſt ad univerſos Chriſti fideles, poſterior Italicis fratribus directa, ſed ambæ Viris Doctis ſuppoſititiæ creduntur. Neque magis, inquit Labbeus, probantur duæ aliæ Epiſtolæ Pii Papæ ad Juſtum Viennenſem Epiſcopum, quas ex archivio Viennenſi deſumtas Baronius Annalibus inſeruit.

S. ANICETUS *Pontif. XII.*

Anno Domini CLI.

I. S. Anicetus de die Paſchatis cum S. Polycarpo contendit. S. Anicetus, natione Syrus, ex patre Joanne, de vico Amiſæ, eodem Chriſti anno CLI Pium excepit. Eum conſtituiſſe *ut Clericus comam non nutriret, ſecundùm præceptum Evangelii*, ſcribit Auctor libri Pontificalis. Eo ſedente Sanctus Polycarpus Smyrnæ Epiſcopus Romam venit, & quidem Antonino Pio imperante, ut Euſebius in Chronico, & in Hiſtoria lib. 4. cap. 23. Hieronymus & Suidas in Polycarpo, Marianus Scotus, Ado in Chronico, aliique tradunt. Annum nos docet Auctor Chronici Alexandrini, qui ad Conſulatum Tertulli & ſacerdotis, ad annum ſcilicet Chriſti CLVIII ſcribit: *Polycarpus Smyrnæ Pontifex, vir admiratione ſuſpiciendus, Apoſtolorum auditor & ab ipſis Epiſcopus inſtitutus, adhuc ſuperſtes, Aniceto Pontifice Romam venit, ob controverſiam de tempore, quo celebrandum eſſet Paſcha.* Qua de controverſia legendus Irenæus in Epiſtola ad Victorem Papam, cujus inſigne fragmentum nobis conſervavit Euſebius lib. 5. hiſt. Eccleſiaſt. cap. 24. *Cum beatiſſimus Polycarpus*, inquit, *Aniceti temporibus Romam veniſſet, atque inter illos de quibuſdam aliis rebus modica eſſet controverſia, ſtatim mutuo pacis oſculo ſe complexi ſunt: de hoc capite non magnoperè inter ſe contendentes*, ſcilicet de die Paſchatis celebrandi, de quo antea locutus fuerat.

Digitized by Google

SEC. II.

II. *Cum eo tamen communicat.*

Contendebat Anicetus Paſcha celebrandum eſſe Dominica proxima lunæ decimæ quartæ poſt æquinoxium vernum; Polycarpus autem, juxta Aſianorum morem volebat illud cum Judæis celebrandum luna decima quarta, quem morem ut abjiceret, Anicetus Polycarpo ſuadere non potuit: nullum tamen inter ipſos propterea diſſidium fuit, ſubdit enim Irenæus apud Euſebium ibidem: *Neque enim Anicetus Polycarpo perſuadere unquam poterat, ut obſervare deſineret, quippe qui cum Joanne Domini noſtri diſcipulo, & cum reliquis Apoſtolis, quibuſcum familiariter vixerat, eum morem perpetuò obſervaſſet. Neque item Polycarpus Aniceto perſuadere conatus eſt, ut obſervaret, cum Anicetus eorum, qui ante ſe fuerant presbyterorum morem ſibi retinendum eſſe diceret. Quæ cum ita ſe haberent, communicarunt ſibi invicem: & Anicetus in Eccleſia conſecrandi munus Polycarpo honoris cauſa conceſſit: tandemque cum pace à ſe invicem diſceſſerunt: tàm iis qui obſervabant, quàm illis qui minimè obſervabant, pacem communionemque totius Eccleſiæ retinentibus.*

III. *Aniceti ſententia in Synodo Rom. firmatur.*

Hæc quæſtio ſine dubio agitata eſt in Synodo, quam Libellus Synodicus dicit à S. Aniceto Romæ congregatam, cui adfuit Sanctus Polycarpus, & alii decem Epiſcopi: quæ *definivit tremendam & ſalutarem Domini noſtri Jeſu Chriſti & Dei Paſſionem in Sancta Paraſceve myſticè celebrandam, Reſurrectionem autem vitæ auctricem ipſa celebri & magna Dominica omnimodo eſſe peragendam*, contra eos, qui Judaico more luna decima quarta Divinum celebrabant Paſcha, aliiſque ritibus & typis id ipſum perficiebant.

IV. *Eo ſedente S. Hegeſippus Romæ vixit.*

Sub Aniceto Romæ vixit Sanctus Hegeſippus, qui, Sancto Hieronymo teſte, *libros quinque Actuum Eccleſiaſticorum* ſcripſit, quorum quidem librorum non niſi fragmenta quædam apud Euſebium in libris Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſuperſunt, à Petro Halloixio Tom. 2. Scriptorum Eccleſiæ Orientalis producta, & notis illuſtrata. In illis autem libris, ut ait Sanctus Hieronymus, Hegeſippus aſſerit ſe Romam veniſſe ſub Aniceto, & ibi perſeveraſſe uſque ad Eleutherum ejus urbis Epiſcopum, qui Aniceti quondàm Diaconus fuerat. Hegeſippus porrò iſte diverſus eſt ab Hegeſippo illo vulgari, qui tractat de rebus Judæorum à temporibus Machabæorum uſque ad urbis Jeroſolymitanæ excidium, quique vixit poſt annum DCCCCLXVIII, ut obſervat Miræus in Notis ad Sancti Hieronymi Scriptores, verbo *Hegeſippus*.

V. *Decretales ipſi attributa Spuria.*

Sedit Sanctus Anicetus annis decem, annoque centeſimo ſexageſimo primo Martyrio vitam finivit. Colitur in Eccleſiaſticis Tabulis die decima ſeptima menſis Aprilis. Quinque fecit ordinationes menſe Decembri, Presbyterorum decem & ſeptem, Diaconorum quatuor, Epiſcopos verò novem per diverſa loca creavit. Unica ejus decre-

Digitized by Google

SEC. II. talis Epiſtola ad Galliæ Epiſcopos circumfertur, quæ cum incipiat ab his verbis, *Bonorum operum & ſpiritualium ſtudiorum Deum auctorem eſſe, &c.* non dubium quin ſuppoſititia ſit, cum hæc ſint ipſiſſima Leonis primi verba Epiſtolâ 32. juxta veterem ordinem. Sunt & in ea alia loca ex eodem Leone & Vigilio Papa deſumpta, quæ de ejus ſuppoſitione nos dubitare non ſinunt.

QUARTA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

VI. *Quarta Eccleſiæ perſecutio.*

Marcus Aurelius & Lucius Verus Imperatores quartam in Chriſtianos perſecutionem moverunt, de qua Euſebius tàm in Chronico, quàm in proœmio libri quinti Hiſtoriæ Eccleſiaſt. Ea graſſante S. Polycarpus Smyrnæ Epiſcopus, S. Joannis Apoſtoli diſcipulus, die XXVI Martii anni CLXIX cum multis aliis martyrium paſſus eſt, ut auctor eſt Euſebius lib. 4. cap. 15. Sanctus etiam Juſtinus Philoſophus Chriſtianus ex Flavia Neapoli Syriæ Palæſtinæ oriundus, poſt duas Apologias in Chriſtianorum favorem Imperatoribus oblatas, pro Chriſti fide mortem oppetiit, & quidem anno CLXV, ſi Auctori Chronici Alexandrini fides; de eo Euſebius citatus cap. 16. Hac perſecutione in Galliis propagatâ, anno Chriſti CLXXVII complures Chriſtiani occiſi ſunt, quos inter excelluerunt martyres Lugdunenſes, Potinus Epiſcopus Lugdunenſis, Attalus, Alexander medicus, Sanctus Diaconus, Maturus, Blandina & Biblis, & Ponticus quindecim annorum adoleſcens, quorum certamina egregiè deſcripta legi poſſunt in Epiſtola Eccleſiarum Viennenſis & Lugdunenſis ad Eccleſias Aſiæ & Phrygiæ data apud Euſebium lib. 5. cap. 1. & ſeqq.

S. SOTER *Pontif. XIII.*
Anno Domini CLXI.

I. *S. Soter exules & ad metalla damnatos adjuvat.*

Soter, natione Campanus, patria Fundanus, patre Concordio, ſubrogatus eſt in locum S. Aniceti, ſedemque tenuit annos novem, & aliquot menſes ac dies, ab anno centeſimo ſexageſimo primo ad annum uſque centeſimum ſeptuageſimum, quo poſt quinque ordinationes menſe Decembri habitas, quibus Presbyteros XVIII, Diaconos IX, & Epiſcopos per diverſa loca XI creavit, ad cœleſtem patriam tranſiit. In libro Pontificali de eo ſolùm legitur: *Conſtituit ne ulla Monacha pallam ſacram contingat, nec incenſum ponat in ſancta Eccleſia.* De Sotere & Eccleſia Romana illuſtre extat teſtimonium Dionyſii Corinthiorum Epiſcopi. Cum enim Eccleſia Romana eſſet opulentiſſima, aliarum Eccleſiarum inopiam

Digitized by Google

piam liberalitate ſua ſublevabat, & fratribus ad metallum damnatis, aut in exilium miſſis alimenta & munera ſubmittere conſueverat, quem *morem*, inquit Dionyſius apud Euſebium lib. 4. cap. 23. *Beatus Epiſcopus veſter Soter non ſervavit ſolùm, verùm etiam adauxit; tùm munera ſanctis deſtinata copiosè ſubminiſtrans, tùm fratres peregrè advenientes, tanquam liberos ſuos pater amantiſſimus beatis ſermonibus conſolando.* Hæc S. Dionyſius in Epiſtola ad Romanos data. In hunc uſum fiebant collectæ in Eccleſia Romana, de quibus extant aliquot S. Leonis Papæ ſermones. Quæ laudabilis conſuetudo jam indè à primis Apoſtolorum temporibus inſtituta, in poſtrema etiam perſecutione Diocletiani ſervata eſt, ut lib. 4. cap. 23. teſtatur Euſebius: Quo tempore Eccleſia Romana Chriſtianis ad metalla Palæſtinæ & per Ægyptum damnatis collectas pecunias miſit. De hoc more Romanæ Eccleſiæ præter Dionyſium Corinthiorum, loquitur etiam Dionyſius Alexandrinus in Epiſtola ad Stephanum Papam, quam refert Euſebius lib. 7. cap. 5. *Syriarum quidem Provinciæ omnes*, inquit Dionyſius, *cum Arabia, quibus identidem neceſſaria ſuppeditatis.* Ita Valeſius in Notis ad cap. 23. libri 4. Euſebii. Colitur S. Soter die XXII. Aprilis. *SÆC. II.*

II. Decretales ipſi ſuppoſita.

Decretales duæ Sancto Soteri adſcribuntur, quæ Viris Eruditis exiſtimantur ſuppoſititiæ. Prior eſt ad Campaniæ Epiſcopos, in qua habetur teſtimonium ex Idatio deſumtum. Secunda verò Epiſtola, ad Epiſcopos Italiæ ſcripta, habet varia ex Leone primo & Martino primo, quæ eam commentitiam probant.

S. ELEUTHERUS *Pontif. XIV.*
Anno Domini CLXX.

I. S. Eleutherus prædicatores in Angliam mittit.

S. Eleutherus, natione Græcus, patria Nicopolitanus, ex patre Abundantio, quem Sanctus Hieronymus, in Aniceto à nobis laudatus, ejus quondàm Diaconum fuiſſe aſſerit, ineunte menſe Maio ejuſdem anni centeſimi ſeptuageſimi, poſt Soterem ordinatus eſt, ſeditque annos quindecim, dies viginti quatuor, ideoque uſque ad diem vigeſimum quintum menſis Maii anni centeſimi octogeſimi quinti, quo die mortalitatem explevit. Eleutherus, inito Pontificatu, Epiſtolam accepit à Lucio Britanniæ Rege, quâ rogabatur, ut divini verbi Miniſtros ac Sacerdotes in Britanniam mitteret, qui populum in fide & moribus inſtruerent. Quare hic Sanctus Pontifex Fugatium & Damianum, ſeu Donatianum miſit, qui Regem & alios Chriſtiana Religione imbutos ſacris myſteriis initiarunt. De ea converſione, præter librum Pontificalem, habemus teſtimonium Bedæ, qui lib. 1. Hiſt. Gentis Anglorum cap. 4. ait:

Cum

Digitized by Google

SEC. II. *Cum Eleutherius vir ſanctus Pontificatui Romanæ Eccleſiæ præeſſet, miſit ad eum Lucius Britannorum Rex Epiſtolam obſecrans, ut per ejus mandatum Chriſtianus efficeretur, & mox effectum piæ poſtulationis conſecutus eſt.* Porrò Eleutheri Papæ tempore, Britanniam à Romanis nondùm totam ſubactam, ſed potius adhùc magnam partem populi trans murum habitantis Regem habuiſſe, probat Baronius anno CLXXXIII num. 5.

II *Decretalis ipſi falsò adſcripta.* Eleutherus ordinationes tres menſe Decembri fecit Presbyterorum duodecim, & Diaconorum octo. Creavit etiam Epiſcopos per diverſa loca quindecim. Ejus unica circumfertur decretalis Epiſtola ad Epiſcopos per Gallias conſtitutos, quæ incipit: *Magno munere miſericordiæ Dei, totius Eccleſiæ Catholicæ multiplicata ſunt gaudia.* Sed hæc verba deſumpta ſunt ex S. Leonis Epiſtola 54. juxta veterem ordinem. Præterea auctor illius Epiſtolæ vulgatam novi Teſtamenti verſionem ſequitur. Sunt & aliæ in ea ſuppoſitionis notæ Viris Eruditis obſervatæ. Colitur S. Eleutherus die 26. Maii.

S. VICTOR *Pontif. XV.*

Anno Domini CLXXXV.

I *S. Victor paſchatis diem determinat.* S. Victor, Felicis filius, natione Afer, die duodecima menſis junii ejuſdem anni centeſimi octogeſimi quinti in locum Eleutheri ſubrogatus eſt. Eo ſedente cùm Theophilus Cæſareæ Epiſcopus Romam veniſſet, Victor Synodum celebravit, in qua decretum eſt Paſcha, non decimâ quartâ lunâ primi menſis die, ſed potiùs die Dominico poſt decimam quartam lunam, & poſt vernale Æquinoctium occurrente, juxta Apoſtolorum traditionem eſſe celebrandum, ut habet Euſebius lib. 5. cap. 23. Synodo adfuère Epiſcopi quatuordecim ex Libello Synodico. Idem Theophilus auctoritate Victoris, Concilium etiam Cæſareæ in Palæſtina eadem de cauſa coegit, cujus fragmentum extat apud Bedam de Æquinoctio vernali. Rationes Victoris ſunt, ne communicemus cum Judæis Chriſti interfectoribus. Secundò, ut in tota Eccleſia ſit una ratio Paſchatis celebrandi, & pauci Orientales judaizantes, omnibus Occidentalibus, pluribuſque Orientalibus populis & Epiſcopis aliter ſentientibus, cedant. Denique, quia aliter facientes Orientales, quandoque uno anno bis, quandoque nunquam Paſcha celebrarent, quæ ſunt tres rationes, quibus Conſtantinus Magnus in Epiſtola ad omnes Eccleſias, quæ legitur apud Euſebium lib. 3. de Vita Conſtantini, decreti hujus æquitatem confirmat poſt Concilium Nicænum, in quo Victoris conſtitutum confirmatum eſt.

Aſianos

Digitized by Google

Aſianos Paſcha decimâ quartâ Lunâ celebrandum contendentes excommunicavit Victor, ut habet Euſebius lib. 5. cap. 24. ſed ad Divi Irenæi preces pacem initam, & in gratiam ſtatim rediiſſe Aſianos cum Victore, deducitur tùm ex ipſius Irenæi literis, tùm ex Sozomeno lib. 7. cap. 19. Præterea Victor Theodotum Coriarium Byzantinum Hæreſiarcham, qui Chriſtum hominem tantummodò, non etiam Deum eſſe aſſerebat, damnavit & ab Eccleſia ejecit, ut teſtatur Euſebius lib. 5. cap. 28. Duas hic Sanctus Pontifex ordinationes fecit menſe Decembri, Presbyterorum quatuor & Diaconorum ſeptem: Epiſcopos præterea per diverſa loca duodecim ordinavit, obiitque die vigeſima octava menſis Julii anni centeſimi nonageſimi ſeptimi, poſtquam ſediſſet annos duodecim, menſem unum, dies ſexdecim, & ſepultus eſt in Vaticano, nullus enim Antiquorum dixit eum martyrio vitam finiiſſe.

SEC. II.
II.
Aſianos excommunicat & Theodotum Hæreſiarcham damnat.

Quatuor Victori Epiſtolæ attribuuntur Viris Eruditis ſuſpectæ. Prima eſt ad Theophilum, non Alexandriæ, ſed Cæſareæ Epiſcopum, ita ut primus error ſit in inſcriptione. Inchoat verò cum verbis Leonis primi Epiſtola 53. juxta veterem ordinem, habetque plura loca ex eodem Leone deſumpta. Secunda Epiſtola eſt ad univerſos Africæ Epiſcopos, & iterum incipit cum verbis Leonis primi Epiſtola 4: *Semper enim in æterno conſilio Dei, manſit humani generis*, &c. habetque locum Iſaiæ 24. ex verſione S. Hieronymi. Tertia Victoris Epiſtola ad Deſiderium Viennenſem Epiſcopum, & quarta ad Parocodum Epiſcopum de quæſtione Paſchatis, in quarum ultima dicitur, Orientalem Eccleſiam, propter Paſchæ celebrationem, ab Occidentali disjunctam; & in priori Presbyteros, qui Apoſtolos viderunt, uſque ad illa tempora Viennenſem Eccleſiam rexiſſe, ſuſpectæ fidei ſunt, inquit Labbeus Tom. I. Conciliorum, & reverà ſtylum recentiorem ſapiunt.

III.
Epiſtolæ ipſi ſuppoſitæ.

S. ZEPHYRINUS *Pontif. XVI.*

Anno Domini CXCVII.

S. Zephirinus, Romanus, ex patre Habundio, die ſeptima menſis Auguſti ejuſdem anni centeſimi nonageſimi ſeptimi Victori ſucceſſor datus eſt, ſedemque Romanam adminiſtravit uſque ad diem duodecimum menſis Julii anni ducenteſimi decimi ſeptimi, non verò uſque ad diem decimum, ut errore Typographi legitur in Critica Baroniona ad annum CCXIX num. 11, ubi etiam pro die ſeptima Auguſti, dies decima irrepſit. Auctor libri Pontificalis aſſerit, eum ſtatuiſſe, ut ordinationes publicè in Eccleſia peragerentur,

SEC. III.
I.
S. Zephyrinus Montaniſtas anathemate percellit.

Digitized by Google

SEC. III. tur, prout etiamnum obſervatur: ac præterea ut celebranti Epiſcopo adſtarent omnes ſacerdotes iſtius Eccleſiæ. Zephyrino ſedente Severus Imperator perſecutionem in Chriſtianos excitavit, quâ durante Zephyrinus, ut gregi ſuo provideret, delituit, ſed eâ ſedatâ, è Latebris emergens & munia Pontificia obiens, Natalium olim Confeſſorem, poſtea pecuniæ corruptione Theodotianorum hæreticorum Epiſcopum factum, ſed tandem cilicio & ſacco indutum, ac cineribus aſperſum, ad pedes ejus ſe ſupplicem abjicientem, & patrati ſceleris exomologeſim agentem recepit. Proclum celeberrimum Montani diſcipulum à Gaio ſpectatiſſimæ vitæ & eruditionis viro, manifeſtæ temeritatis ſuper nova Prophetia defendenda convictum, omneſque Pſeudo Prophetiæ defenſores, & inter alios ipſum Tertullianum anathemate perculit. Origenem pro Chriſti cauſa profugum, qui, ut ait Euſebius lib. 6. cap. 14. *Zephyrino Romanam Eccleſiam gubernante ſe in urbem Romanam adveniſſe ſcribit, cum ſibi in votis fuiſſet, ſicut ipſemet alibi dixit, Romanam Eccleſiam omnium antiquiſſimam coràm videre*, humaniter & comiter ſuſcepit.

II. *Decretales ipſi affictæ.*

Tandem poſtquam Zephyrinus annis decem & novem, menſibus undecim, & diebus quinque ſediſſet, ad cœleſtem patriam tranſiit die duodecima Julii anni ducenteſimi decimi ſeptimi, ordinationibus quatuor menſe Decembri habitis Presbyterorum tredecim & Diaconorum ſeptem. Epiſcopos etiam tredecim per diverſa loca creavit. Duæ ejus circumferuntur Epiſtolæ commentitiæ exiſtimatæ. Prior eſt ad Epiſcopos Siciliæ, & incipit cum verbis Hilari Papæ Epiſt. 3. *Divina circa nos gratia memores.* Poſterior eſt ad Epiſcopos Ægypti, & ab his verbis exorditur: *Tantam à Domino hujus Sancta Sedis & Apoſtolica Eccleſia fundatore, &c.* Quæ ſunt ipſa S. Leonis primi verba Epiſt. 24. juxta veterem ordinem. Leguntur in utraque Epiſtola, Sancti Proſperi, aliorumque variæ ſententiæ.

III. *Idololatris, homicidis & adulteris pœnitentia denegata.*

Pontifices ſub ipſo Chriſtianæ Religionis exordio, ut peccati majus odium incuterent, neve indulgentiæ facilitate ſacramenta quandoque vileſcerent, nonnunquam peccatoribus veniam omnem funditùs denegandam cenſuerunt; non quod ſolvendi dimittendique peccata auctoritatem in Eccleſia deſiderarent, quod fuit perverſum Montaniſtarum & Novatianorum dogma; ſed quod firmiter crederent, eum, qui ſolvendi & remittendi delicta poteſtatem Presbyteris fecit, ligandi ſimul & retinendi facultatem tribuiſſe. De atrocioribus ſceleribus, idololatria, homicidio, & adulterio, id probant Veterum teſtimonia non pauca. De adulterio habemus Cypriani luculentum de quibuſdam ſuis deceſſoribus teſtimonium in Epiſto'a 51. ad Antonianum: *Et quidem, inquit, apud anteceſſores noſtros quidam de Epiſcopis iſtic in Provincia noſtra dandam pacem mœchis non*

non putaverunt, & in totum pœnitentiæ locum contra adulteria clauſerunt. SEC. III
Et ne quis de Epiſcopis illis perverſi dogmatis aliquid ſuſpicetur, ait ipſos non propterea *ab Epiſcoporum ſuorum collegio* receſſiſſe.

IV. *Adulteris à Zephyrino P. conceſſa.*

Controvertitur an Zephyrinus Romanus Pontifex Montani Hæreſim propugnaverit, aut ipſi faverit. Sed neutrum dici poteſt, nam quem adulteris Epiſcopi illi Africani clauſerant, pœnitentiæ locum aperuit Romæ Zephyrinus; qua de re redarguit eum Tertullianus in libro de Pudicitia, quod excluſis, & in perpetuum rejectis idololatris & homicidis, ſolum adulterii crimen ad veniam exceperit: *Quid agit*, inquit, *molliſſima & humaniſſima diſciplina? Aut omnibus eis hoc eſſe debebis. Beati enim pacifici: aut ſi non omnibus noſtra eſſe. Idololatram quidem & homicidam ſemel damnas, mœchum verò de medio excipis, idololatriæ ſucceſſorem, homicidii anteceſſorem, utriuſque collegam.* Joannes quidem Morinus lib. 9. de Pœnitentia cap. 20. aſſerit Zephyrinum idololatris, homicidiſque perinde ac mœchis indulgentiam conceſſiſſe, Tertullianumque hæreticum factum, Eccleſiæque Romanæ hoſtem infenſiſſimum Summo Pontifici impoſuiſſe, id quod probare conatur variis ipſius Tertulliani, aliorumque SS. Patrum teſtimoniis.

V. *Non item idololatris & homicidis.*

Verùm, ut inquit Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 6. art. 2. num. 3. quaſcunque hujus rei demonſtrandæ gratiâ Morinus adducit auctoritates, non detegunt in Tertulliano calumniam, verùm id unum probant duntaxat, communem Eccleſiæ Catholicæ doctrinam fuiſſe, penes ipſam reſidere auctoritatem & poteſtatem omnia omninò peccatorum genera verè pœnitentibus dimittendi, generalemque Eccleſiarum omnium praxim ita paſſim obtinuiſſe, quæ tamen non ſuſtulit exceptiones quaſdam, nec impedivit quominùs Epiſcopi quidam Africani, Romanaque Eccleſia, atque adeò Zephyrinus ipſe, gravioribus ſceleribus, diſciplinæ ſeverioris cauſâ, ad peccatores intrà Chriſtianæ legis limites continendos, veniam denegarent, quam tamen omnibus concedere poſſe nuſquam dubitarunt. Africanis Epiſcopis, ac Zephyrino haud minùs ſeveriores extitêre in Hiſpania Patres in Concilio Illyberitano congregati, non paucis editis Canonibus, quibus atrocioribus criminibus, qualia ſunt præſertim idololatria, homicidium & adulterium denegandam eſſe pœnitentiam decernunt. Porrò Zephyrinum, nec Montani propugnaſſe hæreſim, nec ipſi ullatenùs faviſſe oſtendit Natalis Alexander ſeculo 3. diſſert. 1.

QUINTA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

VI. *Perſecutio ſub Severo gravis & diuturna.*

Zephyrino ſedente, Eccleſia, quæ poſt Marci Aurelii perſecutionem, nonnulla pace potita fuerat, graviter afflicta fuit,

 quintam

Digitized by Google

SEC. III. quintam in eam perſecutionem excitante Severo Imperatore, anno Imperii ſui decimo, Chriſti ducenteſimo ſecundo, quâ Chriſtianos uſque ad mortem ſuam, ideſt, uſque ad annum ducenteſimum undecimum, vel vexavit, vel vexari permiſit, quod perinde illis erat. De ea Euſebius lib. *6.* cap. 1. *Cum Severus perſecutionem adverſus Eccleſias excitaſſet, per omnes quidem ubique locorum Eccleſias ab Athletis pro pietate certantibus illuſtria ſunt confecta martyria.* Tum cap. ſeq. *Severo annum imperii decimum agente, cum perſecutionis ardentiſſimum flagraret incendium, atque innumerabiles martyrio coronarentur, Origenis animum adhuc admodum pueri tanta cupido occupavit martyrii, ut ſe periculis ipſis objiceret.* Annum ætatis decimum ſeptimum tùm agebat Origenes. Leonidem Patrem ad martyrii coronam, quam Alexandriæ obtinuit, literis hortatus eſt. Ea perſecutione ſæviente S. Irenæus Epiſcopus Lugdunenſis cum maxima populi ſui parte Lugduni ſublatus eſt. Felicitas item & Perpetua Martyrium paſſæ ſunt, non quidem apud Tuburbum Mauritaniæ urbem, ut legitur in Martyrologio Romano, ſed Carthagine, ut Proſper in auctiori Chronico, Beda in lib. de Sex ætatibus, Rabanus in Martyrologio, aliique teſtantur, & probat Henricus Valeſius in Præfatione quam præfixit Actis earumdem Sanctarum Martyrum ab Holſtenio in lucem editis. Ea Acta iterùm contulit cum duobus Codicibus MSS. Ruinartus in Actis ſinceris & ſelectis Martyrum pag. 85. Uno verbo tam acerba fuit hæc perſecutio, ut Judas Scriptor Eccleſiaſticus, qui tunc temporis Commentarios in ſeptuaginta Danielis hebdomadas edidit, Antichriſti adventum ſcripſerit imminere, ut teſtatur Euſebius lib. *6.* cap. 7. Duravit autem uſque ad mortem Severi, ſeu, ut jam dixi, annum Chriſti CCXI.

S. CALLISTUS *Pontif. XVII.*

Anno Domini CCXVII.

I. *S. Calliſtus Eccleſiam trans Tiberim & cæmeterium erigit.*

S. Calliſtus, Romanus, Domitii filius, die decima ſeptima Julii ejuſdem anni ducenteſimi decimi ſeptimi Eccleſiæ præficitur. Eo ſedente, cum Chriſtiani, quemdam locum, qui publicus fuerat Romæ occupaſſent, contrà popinarii dicerent, ſibi eum deberi, reſcripſit Alexander Imperator melius eſſe, ut quomodocunque illic Deus coleretur, quam popinariis dederetur, quod refert Baronius ex Lampridio, & exiſtimat Calliſtum eo in loco Eccleſiam in honorem partûs Sanctiſſimæ Virginis Dei Genitricis Mariæ erexiſſe, quæ creditur eſſe Eccleſia Sanctæ Mariæ trans Tiberim, quæ etiamnum extat; in libro enim Pontificali de Calliſto legitur: *Hic fecit Baſilicam trans Tiberim*, & deinde additur: *Et fecit aliud Cæmeterium*

Viâ

Digitized by Google

Viâ Appiâ ubi multi ſacerdotes & martyres requieſcunt, *quod appellatur* *uſque in hodiernum diem Cœmeterium Calliſti*, cujus frequens mentio eſt in Actis Sanctorum, qui ibidem ſepulti ſunt: ideoque verum non eſt, quod à Burneto notatum fuit in literis de Itinere Italico cœmeteria eſſe Gentilium, & primùm quinto ſeculo Chriſtianos in iis ſepeliri conſueviſſe. *SEC. III.*

II. Decretales ipſi falsò attributa. Calliſtus ordinationibus quinque menſe Decembri Presbyteros ſexdecim, Diaconos quatuor creavit, & Epiſcopos per diverſa loca octo: tandemque diuturno carcere detentus, poſt longam famem & quotidiana verbera, è feneſtra domûs, in qua cuſtodiebatur, in puteum præcipitatus, martyrii coronam adeptus eſt die vigeſima octava Septembris, cum sediſſet annos quinque, menſes duos, dies decem; ejus tamen memoria die decima quarta Octobris recolitur, quia eo die, anno ducenteſimo vigeſimo ſecundo, poſt dies decem & ſeptem à die martyrii, corpus ejus levatum eſt, & in Cœmeterio Calepodii viâ Aureliâ ſepultum. Decretales duæ Calliſto attribuuntur, quæ à viris Doctis inter ſuppoſititias numerantur. Prior ad Benedictum quemdam Epiſcopum incipit cum verbis Gelaſii Epiſt. 9. *Fraternitatis amore conſtringimur, & Apoſtolico*, &c. habetque varia loca ex Proſpero, Ambroſio, Leone I, Concilio Romano ſub Symmacho, aliiſque deſumta. Poſterior data eſt ad omnes Galliarum Epiſcopos, incipitque cum verbis Simplicii Papæ Epiſt. 1. *plurimorum relatu comperimus*, &c.

S. URBANUS *Pontif. XVIII.*
Anno Domini CCXXII.

I. S. Urbanus Valerianum S. Ceciliæ ſponſum baptizat. S. Urbanus, natione pariter Romanus, ex patre Pontiano, poſt quinque dierum interpontificium, ideòque incunte Octobri ejuſdem anni duceteſimi vigeſimi ſecundi Calliſto ſucceſſor datus, ita ſe geſſit in Epiſcopatu, ut Chriſtianum nomen longè latèque diffuderit per orbem terræ; Valerianum enim clariſſimæ virginis Cæciliæ ſponſum, necnon & plures nobiles Romanos, inter eos autem Tiburtium Valeriani fratrem, & Maximum cubiculi Imperatoris Præfectum baptiſavit, eoſque omnes ad martyrii gloriam hortationibus ſuis perduxit. Martyrio & ipſe coronatus eſt die vigeſima quarta Maii anni duceteſimi trigeſimi, poſt Sedem annorum ſeptem, menſium ſeptem & aliquot dierum, ſepultus in Cœmeterio Prætextati viâ Appiâ.

II. Decretalis ejus ſpuria. Ordinationes quinque menſe Decembri fecit Presbyterorum novem & Diaconorum quinque: Epiſcopos verò per diverſa loca octo creavit. Ejus Reliquiæ in magna ſemper veneratione Romæ fuere, Gregorius enim Papa hujus nominis tertius, anno DCCXXXI

E 3 Pontifex

Digitized by Google

SEC. III. Pontifex Romanus dictus, *Cœmeterium beatorum Martyrum Januarii, Urbani, Tiburtii, Valeriani, atque Maximi, & eorum tectum in ruinis poſitum de novo perfecit*, inquit Anaſtaſius Bibliothecarius, & Sanctus Paſchalis Papa hujus nominis primus, anno DCCCXVII Papa creatus, ejuſdem S. Urbani & aliorum martyrum corpora ſub Sacro Altari collocavit, ut idem Anaſtaſius refert. Ejus martyrii Acta legenda apud Bollandum ad diem XXV menſis Maii. Unica decretalis ei attribuitur, eaque ad omnes Chriſtianos ſcripta, ſed cùm conſarcinata ſit ex teſtimoniis Pomerii, Iſidori, Eucherii, aliorumque non poteſt non eſſe ſuppoſititia.

III. *Primus vaſa ſacra non fecit argentea.* Urbanum feciſſe omnia miniſteria ſacrata argentea, & patenas argenteas XXV appoſuiſſe narrat libri Pontificalis Auctor: hinc tamen non inferendum, ut quidam perperàm faciunt, tunc primùm ex argento cuſos calices fuiſſe. Nam liber Pontificalis refert quid Urbanus fecerit, quid verò ab aliis ante ipſum factum ſit, & quibus vaſis uſi ſint, non dicit. Ita rectè Cardinalis Bona Rer. Liturgic. lib. I. cap. 25. num. 2. qui, memoriæ ſine dubio lapſu, addit contrarium erui ex facto Sancti Laurentii martyris, qui integro ferè ante Urbanum ſeculo vaſa ſacramentorum Eccleſiæ in uſus pauperum vendidit. Nam Laurentius poſt Urbanum primum vixit, cum fuerit Diaconus Sixti ſecundi, annoque tantum ducenteſimo quinquageſimo octavo martyrium ſubierit. Ibidem tamen idem Cardinalis de Calice ejuſque origine, materia, & forma aliiſque Eccleſiæ vaſis doctè & fusè agit, ſcribitque ex Apoſtolorum pietate & maxima veneratione, quâ divina myſteria corporis & ſanguinis Chriſti proſequebantur, non levi conjectura inferri poſſe, eos curaſſe ut vaſa ſacra ex pretioſo metallo fabricarentur.

S. PONTIANUS *Pontif. XIX.*

Anno Domini CCXXX.

I. *S. Pontianus Pontificatum abdicat.* S. Pontianus, natione Romanus, ex patre Calpurnio, die vigeſimâ ſecundâ menſis junii ejuſdem anni ducenteſimi trigeſimi Romanus Pontifex dictus eſt, ſed aliquâ potiùs, ut creditur, calumniâ circumventus, quàm Chriſtianæ religionis causâ, ab Alexandro Imperatore, unà cum Hyppolito presbytero in inſulam Sardiniam relegatus, die XXVIII Septembris anni CCXXXV Pontificatum abdicavit, poſtquam ſediſſet annos quinque, menſes tres & dies ſeptem. Tum, Maximini Imperatoris mandato, fuſtibus verberatus martyrium conſummavit die decima nona menſis Novembris ejuſdem anni, cujus corpus poſteà à Fabiano Papa Romam tranſlatum eſt, & in Cœmeterio Calliſti ſepultum. Duas menſe Decembri ordina-

ordinationes habuit, Presbyterorum ſex, Diaconorum quinque, Epiſcoporum per diverſa loca ſex. Pontiano Decretales duæ adſcribuntur, quæ cum ex Gregorii magni & Sixti præſertim laciniis conſutæ ſint, viris doctis ſuppoſititiæ reputantur. *SEC. III.*

SEXTA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

SEvero Imperatore mortuo, Chriſtianis pax reddita eſt, ut habet Sulpitius Severus, qui ubi de ejus morte locutus eſt, ait: *Interjectis deinde annis VIII & XXX pax Chriſtianis fuit, niſi quod medio tempore Maximinus nonnullarum Eccleſiarum Clericos vexavit*, ab anno autem CCXI, Severi emortuali, ad annum CCXLIX, quo Decius ſeptimam perſecutionem inſtauravit, anni XXXVIII interjiciuntur. Ideo autem Sulpitius tam jejunè, de perſecutione à Maximino Imperatore excitata, loquitur, quia ea non fuit univerſalis, ſed tantum localis; Firmilianus enim Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopus in Epiſtola ad Cyprianum, loquens de Maximini perſecutione, & de fidelibus hùc atque illùc fugientibus, ait: *Erat tranſeundi facultas, eo quòd perſecutio illa non per totum mundum, ſed localis fuiſſet.* In ea perſecutione Pontianus Romanus Pontifex martyrium ſubiit, ut jam dictum eſt. Legendus Euſebius lib. 6. cap. 28. ubi ſcribit, Maximinum hanc perſecutionem excitaſſe, gravi odio ſucceníum adversùs familiam Alexandri Imperatoris, in qua plerique erant Chriſtiani, & poſtea ſubdit: *Quo tempore Origenes librum* de martyrio *compoſuit*, quem *Ambroſio & Protoctecto Cæſarienſis Eccleſiæ presbytero dedicavit.* Liber ille Origenis de exhortatione ad martyrium à paucis annis Baſileæ prodiit.

II Perſecutio ſub Maximino non fuit univerſalis.

S. ANTERUS *Pontif. XX.*

Anno Domini CCXXXV.

SAnterus, natione Græcus, ex patre Romulo; die vigeſima prima Novembris ejuſdem anni ducenteſimi trigeſimi quinti ordinatus eſt. Poſtquam menſem unum & dies tredecim ſediſſet, martyrio coronatus eſt à Maximo Præfecto, quòd geſta Martyrum diligenter à Notariis exquiſiviſſet, & in Eccleſia recondidiſſet, ſi Auctori libri Pontificalis fides ſit adhibenda, & quidem tertia Januarii anni CCXXXVI. Epiſcopum unum creavit, in civitate Fundis Campaniæ, per menſem Decembrem, ut videre eſt in Leone II num. XIV.

I S. Anteri Pontificatus brevis.

Unica Epiſtola Antero attribuitur, ſcripta ad Epiſcopos provinciarum Boeticæ & Toletanæ de mutatione Epiſcoporum, de qua Antonius Auguſtinus cap. 62. collectionis Hadriani I, ait, ſuſpectum nomen

II. Decretalis ipſi adſcripta.

SEC. III. nomen eſſe Toletanæ provinciæ, cum illis temporibus Toletum oppidum fuerit minus nobile. Præterea incipit cum verbis Siricii Papæ Epiſtola 2. *Optarem, fratres Chariſſimi, ſemper dilectionis & pacis veſtræ* &c. continetque plura teſtimonia ex Ennodio, & inſignem locum ex divo Hieronymo, qui incipit: *Habent omnes ſimplicitatem columbæ.*

S. FABIANUS *Pontif. XXI.*

Anno Domini CCXXXVI.

I. *S. Fabianus divinitùs electus.*

S. Fabianus, Romanus, patre Fabio, poſt octo dierum interpontificium ſubrogatus eſt in locum Anteri die undecima Januarii ejuſdem anni ducenteſimi trigeſimi ſexti, eumque divinitùs electum, dum in ipſis fidelium Comitiis derepentè columba è ſublimi devolans, ejus capiti inſedit, auctor eſt Euſebius Hiſtoriæ Eccleſiaſt. lib. 6. cap. 29. Cum olim Sanctus Clemens ſeptem Notarios inſtituiſſet, ut celeriter exciperent verborum notis geſta dictaque Martyrum, jam Fabianus, inquit Baronius, conſiderans hanc ſcribendi rationem eſſe valdè obſcuram, ideò ſeptem Notariis totidem præfecit Subdiaconos, qui curarent literis integrè perſcribi, quod notis compendioſè exceptum antea erat; dicente Anaſtaſio, ad hoc Fabianum feciſſe *ſeptem Subdiaconos, qui ſeptem Notariis imminerent, ut geſta Martyrum in integro colligerent.* Per multa ſecula perſeveravit, ut ſeptem tantùm in Eccleſia Romana Diaconi miniſtrarent, quibus Fabianus illud muneris addidit, ut quatuordecim Urbis regionibus præeſſent, ſingulis binas aſſignans, ut pauperum in eis degentium curam gererent; unde eſt nomen ex munere inditum, ut iidem *Diaconi Regionarii* dicerentur. Fabianus Chriſtianam Religionem propagare, propagatamque ædificiis illuſtrare ſtuduit, unde idem Anaſtaſius ait, eum multa ædificia in cœmeteriis fieri juſſiſſe: quippe in cryptis arenariis ſubter terram latebant ſepulchra Sanctorum Martyrum, in quibus ſynaxes à fidelibus habebantur, quæ deinceps à fidelibus, orandi causâ, frequentatæ ſunt. Privatum hæreticum, à Concilio Africano XC Epiſcoporum condemnatum, Eccleſiaſtica communione privavit. Tandem Imperator Decius, Dei Sacerdotibus infenſus, S. Fabianum morte affecit die vigeſima Januarii anni CCL, poſtquam ſediſſet annos quatuordecim, dies decem; & quinque ordinationes feciſſet Presbyterorum XXII & Diaconorum VIII, ac inſuper Epiſcopos XI per diverſa loca creaſſet, ſepultus in Cœmeterio Calliſti Viâ Appiâ.

II. *Philippos Impp. non baptizavit.*

Euſebius in Hiſtoria lib. 6. cap. 34. & in Chronico ſcribit, Philippum Imperatorem cum Philippo filio Chriſtianum fuiſſe, & Acta Sancti Pontii Martyris docent, Fabianum Papam ambos illos Im-

peratores

peratores baptizaſſe, quibus fidem adhibuit Baronius & poſt eum plures celebres Scriptores, inter quos Petrus Daniel Huetius Epiſcopus Abricatenſis lib. 1. Origenianorum cap. 3. qui Euſebio & Auctori Actorum Sancti Pontii, addunt Paulum Oroſium lib. 7. cap. 13. Vincentium Lirinenſem lib. adversùs Hæreſes cap. 23. & ante eos Divum Hieronymum lib. de Script. Eccleſiaſt. cum de Origene loquitur. Sed verior videtur opinio Annotatoris Baronii contrarium ſentientis. Conſtat enim ex Lactantio, Euſebio coævo, & Criſpi Conſtantini M. filii præceptore, in proœmio lib. 1. de Inſtitut. cap. 1. Conſtantinum, primum ex Imperatoribus Chriſto nomen dediſſe: *Hoc opus*, inquit, *nunc nominis tui auſpicio inchoamus, Conſtantine Imperator maxime, qui primus Romanorum Principum repudiatis erroribus, Majeſtatem Dei ſingularis, ac veri, & cognoviſti & honoraſti.* Idem ſcribit Anonymus Auctor Vitæ Sancti Pachomii Abbatis, qui ſeculo quarto etiam vixit, in ea quippe capite primo ait: *Cum finem accepiſſet perſecutio, regnavit Conſtantinus M. Imperatorum Romanorum primus Chriſtianus, &c.* Eadem ferè verba habent Ambroſius in funere Theodoſii Magni, & Sulpicius Severus, qui anno quadringenteſimo duos ſacræ Hiſtoriæ libros publicavit; ſicuti & Theodoretus lib. 5. cap. 39. ubi utriuſque Philippi converſionem his verbis explodit: *Ante Conſtantini maximi principatum quotquot Romani Imperatores fuerunt adversus pietatis cultores furere non deſtiterunt.* Præterea Ethnicorum Auctorum de nova ab iis Imperatoribus ſuſcepta religione ſilentium, & multorum inſuper, tum Chriſtianorum præter jam laudatos, tum Ethnicorum conſenſus, à quibus primus inter Imperatores Chriſtum profeſſos celebratur Conſtantinus, jure meritò convincunt, ambos Philippos à Chriſtianis partibus fuiſſe alienos. Certè ſi fidem profeſſi fuiſſent, veriſimile non eſt, tacituros id fuiſſe Ethnicos Scriptores. *SEC. III.*

III. *Philipporum converſio dici non poteſt occulta.*

Ad hæc reſpondet Huetius initiatum Chriſti ſacris à Fabiano Papa fuiſſe Philippum, ſed occultè, idque clam Ethnicos habuiſſe, ne quid inde res ſuæ detrimenti caperent, quas priſtinæ religionis ejuratæ fama forſitàn conturbaſſet. Sed hæc reſponſio directè adverſatur Euſebio, qui in Hiſtoria ſcribit, Philippum publicè in Eccleſiam à Babyla Epiſcopo Antiocheno admiſſum, precationum participem fuiſſe factum, poſtquam crimina confeſſus in pœnitentium ordinem redactus eſt. Nec eſt quod dicat Huetius, Euſebium id à Babyla factum ex incerta auditione retuliſſe, cum dicat, *fama eſt*; ſi enim id fama ferebat, ex eo oppoſitum ejus ſententiæ convincitur, Philippum ſcilicet non fuiſſe *occulte* Chriſtianum, ſed converſionem ejus omnibus innotuiſſe. Deinde non conveniunt Baronius & Huetius, quo tempore Philippus Chriſti doctrinam amplexus

Digitized by Google

SEC. III. fit.] Baronius id contigiſſe dicit, cùm Seculares Ludos exhibuit; anno ſcilicet CCXLVII; Huetius verò ſub ipſa imperii initia, ideoque anno CCXLIV, quo Antiochiæ erat. At neutrum dici poteſt; non quidem primum, conſtat enim, ut mox oſtendetur, Philippum more Ethnicorum Imperatorum Ludos Seculares celebraſſe: nec etiam ſecundum, cum ipſemet Huetius ex hoc fateri cogeretur, eum poſtea iterùm ad vomitum rediiſſe, aſcendendo Capitolium & victimas immolando, quod utrumque fecit anno CCXLVII in Secularibus Ludis. Ex quibus ſequitur Philippum, nec imperii ſui initio, nec antequam Ludos Seculares exhiberet Chriſto nomen dediſſe.

IV. *Acta S. Pontii in multis fabuloſa.* Baronium & Huetium ad Euſebii opinionem tuendam pertraxiſſe videntur Acta Sancti Pontii Martyris, à Stephano Baluzio poſtea ex tribus Codicibus MSS. Bibliothecæ Colbertinæ lib. 2. Miſcellaneorum publicata. Sed Annotator Baronii ea longè poſt S. Pontii Martyrium ſcripta fuiſſe, & Scriptori coætaneo affictà probat; unde Baronius ipſe fatetur, plura in iis Actis contenta deſiderari apud Mombritium, ſeque putare, ea ab aliquo fuiſſe addita. At ea non ſolum eſſe fabuloſa, ſed etiam eſſe Auctoris Actorum, non verò alicujus Interpolatoris, demonſtrant editiones Baluzii & Bollandi, qui ad diem XIV Maii ea etiam publicavit, ad fidem MSS. concinnatæ. Ex iis itaque Actis nihil hanc in rem erui poteſt. Quod attinet ad Euſebium, vel ejus Hiſtoria ab aliquo eſt interpolata, ſicut ejus Chronicon ab Hieronymo, vel certè falſis rumoribus deceptus eſt. In Chronico enim ſupponit in celebratione Ludorum Secularium Philippi plura gentilitatem redolentia peracta eſſe, quod manifeſtè repugnat narrationi libri ſexti ejus Hiſtoriæ. Quoad Vincentium Lirinenſem, Caſſiodorum & alios, qui Philippum Chriſtianum fuiſſe, perſuaſum habuere, illi in errorem tracti ſunt à Paulo Oroſio, qui & ipſe deceptus eſt, ut ſtatim oſtendo.

V. *Philipporum converſio deſtruitur ex Secularibus Ludis ab iis editis.* Ejus verba loco laudato hæc ſunt: *Ludis magnificis auguſtiſſimus omnium præteritorum hic natalis* (nempe urbis Romæ) *annus à Chriſtiano Imperatore celebratus eſt. Nec dubium eſt, quin Philippus hujus tantæ devotionis gratiam & honorem ad Chriſtum, & ad Eccleſiam reportarit: quando vel aſcenſum fuiſſe ab eo capitolium, immolataſque ex more hoſtias, nullus Auctor oſtendit*; hæc enim erant indicia gentilitiæ ſuperſtitionis. Quare cum crederet Oroſius, ea ſpectacula Chriſtianis prohibita à Philippo omiſſa in ſuis Ludis Secularibus, eum Chriſtianum fuiſſe ſibi & aliis perſuaſit. Verùm hallucinatur Oroſius; nam Victor de Cæſaribus cap. 28. divertè docet in Ludis Secularibus Philippi immolatas fuiſſe victimas: *Cum Pontificum lege,*

Digitized by Google

lege, inquit, *hoſtiæ mactarentur, ſuis utero maris, fœminarum genitalia apparuere. Id aruſpices ſolutionem poſterorum portendere, vitiaque fore potiora interpretati: quod fruſtratum iri æſtimans Imperator Philippus, tum quia forte præteriens filii ſimilem pro merito ephebum conſpexerat, uſum virilis ſcorti removendum honeſtiſſime curavit.* Ex quibus apparet in Ludis Secularibus Philippi, *ſuem* impuriſſimum animal mactatum fuiſſe, exemplo Severi Imperatoris, qui in ſuis Secularibus Ludis *porcam* immolarat, ut eius nummis conſtat. Similia ſcribit Euſebius in Chronico, ubi habet: *Regnantibus Philippis milleſimus annus Romanæ urbis expletus eſt, ob quam ſolemnitatem innumerabiles beſtiæ in Circo magno interfectæ, Ludique in campo Martio theatrales, tribus diebus ac noctibus, populo pervigilante celebrati.* Quibus ex verbis etiam deducitur Philippum in Capitolium aſcendiſſe; quia ut tradit Zoſimus lib. 2. conſcenſo capitolio, & conſuetis ibidem immolatis hoſtiis, ad conſtructum inde theatrum progreſſus fiebat, & Appollini ac Dianæ Ludi dedicati edebantur, ut oſtendit Blondellus in libro contra primatum Eccleſiæ. Tandem omnia Spectacula, quæ Chriſtianis interdicta erant, in Ludis à Philippo editis repræſentata fuiſſe, indicat etiam Capitolinus in Gordiano Juniori cap. 33. *Fuerunt ſub Gordiano*, inquit, *Romæ elephanti triginta & duo, quorum ipſe duodecim miſerat, Alexander decem: alces decem: tigres decem*, &c. *quæ omnia Philippus Ludis Secularibus vel dedit, vel occidit.* SEC. III.

VI. *Item ex nummis tunc percuſſis.*

Non ex Scriptoribus tantùm, tum Chriſtianis, tum Ethnicis, ſed & ex ipſis numiſmatibus habemus, Philippum in Ludorum ſecularium celebratione nihil immutaſſe, ſed quæcumque in præcedentibus geſta fuerant, ſervaſſe. Angelonius pag. 308. ejus nummum exhibet, in cujus poſtica ſcriptum eſt, SÆCULUM NOVUM, & repræſentatur Templum quatuor columnarum cum ara, circa quam quinque figuræ ſacrificantes. Spanhemius fol. 853. alium producit, in quo etiam habetur, SÆCULUM NOVUM, & exhibentur ſeptem figuræ ſacrificantes. Tandem Mediobarbus in Numiſmatis Impp. recitat inſcriptionem nummi Philippi ſenioris, quæ ſic habet: P. M. Tr. P. IIII. Cos. P. P. ideſt, Pontifex Maximus, Tribunitiæ poteſtatis IV, Conſul, Pater patriæ, in eoque viſitur figura ſacrificans ad aram: Tribunitiam autem poteſtatem IV jam menſe Martio anni CCXLVII, quo Ludi Seculares exhibiti, jam gerebat Philippus ſenior. Plura alia ſuperſunt Numiſmata, in quibus gentilitiæ ſuperſtitionis ab utroque Philippo profeſſæ certa veſtigia extant, quæ hic brevitatis gratiâ omitto, cum ex his & Auctoribus laudatis, clarè apparet, eos Imperatores gentiles fuiſſe, & conſequenter tam Oroſium, quàm alios contrarium ſcribentes, deceptos eſſe.

Digitized by Google

SEC. III.

VII.

Litera Origenis ad Philippum non probant ejus converſionem.

Neque contra noſtram opinionem facit, quod prodit idem Euſebius lib. *6.* cap. *36.* ubi de libris ab Origene compoſitis mentionem facit: *Extat*, inquit, *ejus Epiſtola ad Imperatorem ipſum Philippum, & altera ad conjugem illius Severam*, quibus ex verbis Baronius & Huetius deducunt, Euſebium facilè intelligere potuiſſe, an verè Philippus Imperator Chriſtianus eſſet. Nam Euſebius non aſſerit ſe ſe eas Epiſtolas legiſſe, etſi verè Philippus, ejuſque conjux literas illas acceperint, non inde magis ſequitur eos Chriſtianos fuiſſe, quam Antoninum Imperatorem Evangelio credidiſſe, quod ad eum Juſtinus Martyr ſcripſerit. Denique major fides non videtur adhibenda Euſebio, Philippum Imp. Chriſtianum facienti, quam eidem lib. 1. Hiſt. cap. 13. affirmanti *Abgarum* Edeſſenorum Regem, auditis Chriſti miraculis ad ipſum literas dediſſe, & Chriſtum mutuas ad eum literas ſcripſiſſe, quibus ſe miſſurum ad ipſum unum ex Apoſtolis ſuis pollicitus eſt, miſſumque narrat à Thoma Apoſtolo Thadæum unum ex LXX diſcipulis, qui Servatoris promiſſa impleret. Neque enim minus ſuppoſititia Philippi Imperatoris pœnitentia ab Euſebio narrata, quam duæ Epiſtolæ Abgari ad Jeſum & Jeſu ad Abgarum, quam utramque Gelaſius Papa in decreto de libris apocryphis, inter libros apocryphos recenſet. Nec etiam major fides Hieronymi de converſione Philippi loquentis, quam cum in lib. de Script. Eccleſiaſt. de Seneca ſcribit: *Quem non ponerem in catalogo Sanctorum, niſi me illæ Epiſtolæ provocarent; quæ leguntur à plurimis Pauli ad Senecam, & Seneca ad Paulum.* Priores Chriſtiani, inquit Annotator Baronii, fidei noſtræ promovendæ toti addicti, & ſummo animi candore præditi, ſe ſe ſæpe nimis faciles in iis, quæ religioni favebant, præbuerunt, ut innumera exempla demonſtrant.

VIII.

Ejus converſio malè etiam poſt Ludos rejiceretur.

Non me fugit reſponderi poſſe Philippum factum eſſe Chriſtianum poſt exhibitos Ludos ſeculares. Sed id repugnat Euſebio laudato in Hiſtoria ſupponente eum Antiochiæ ipſo Imperii initio pœnitentiam egiſſe, ubi Huetius obſervat, poſtea Philippum eò ſe ſe nuſquam contuliſſe; & Actis S. Pontii, quæ eum converſum dicunt, *cùm diis ſuis ſacrificandum pergere* vellet ad celebrationem milleſimi anni Urbis; & tandem Paulo Oroſio, cujus verba mox recitavimus. Cùm ergo hæc opinio nullius Auctoris teſtimonio nitatur, aliis duobus prioribus abſurdior videretur. Utrumque itaque Philippum à Fabiano Papa, vel à quovis alio baptizatum, purum figmentum eſſe non dubito.

IX.

Decretales pſeudigraphæ.

Tres circumferuntur Fabiani Epiſtolæ Pſeudigraphæ omnium virorum doctorum judicio. Prima eſt, *dilectiſſimis ubique Catholicæ Eccleſiæ comminiſtris*, incipitque cum verbis Leonis Epiſt. 4. *divinis præceptis &*

& Apoſtolicis &c. Secunda, *omnibus Orientalibus Epiſcopis, & cunctis plebibus*, incipitque cum verbis Zoſimi Papæ Epiſt. I. *exigit dilectio veſtra*, &c. Tertia denique, *dilectiſſimo fratri Hilario Epiſcopo*, incipitque cum verbis Hilari Papæ Epiſt. 3. *divinæ circa nos gratiæ memores*, &c. Plura alia in iis deprehenduntur ſuppoſitionis argumenta. Suppoſititia pariter quæcunque a Gratiano veluti Fabiani decreta laudantur. Poſt Martyrium S. Fabiani ob atrociſſimam Imperatoris Decii perſecutionem ſedes vacavit annum unum cum aliquot menſibus. SEC. III.

SEPTIMA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

X. *Perſecutio excitatur à Decio Imp.*

DEcius Imperator, occiſis duobus Philippis, in Imperio confirmatus, graviſſimam perſecutionem, circa finem anni ducenteſimi quadrageſimi noni, molitus eſt, in qua paſſus eſt S. Fabianus Romanus Pontifex; paſſa eſt & S. Agatha in Sicilia. Multorum fidelium in ea perſecutione lapſus luxit Eccleſia, ut conſtat ex Sancto Cypriano variis in Epiſtolis & libro *de lapſis*, quem poſt Decii interitum compoſuit. Hujus perſecutionis meminit Sanctus Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus, in Epiſtola ad Fabium Antiochenum apud Euſebium lib. 6. cap. 41. Obſervandum tamen martyres, de quibus Dionyſius, in dicta Epiſtola loquitur, paſſos non eſſe ſub Decio, ſed Philippo imperante, anno nempe CCXLVIII, quo Alexandriæ orta perſecutio ex motu populari, quales motus ea in urbe frequentes erant. Serapio itaque, Apollonia virgo, aliique, de quibus in dicta Epiſtola, non ſub Decio, ſed ſub Philippo morte affecti, licet in Martyrologiis eorum paſſio ſub Decio referatur; quod factum, quia perſecutionem ſub Philippo & Decio motam, Antiqui pro unica reputarunt. In hac Decii perſecutione Origenem lapſum, contra Baronium & Valeſium probant Petavius in Animadverſionibus ad Epiphanium & alibi, atque Huetius lib. 1. Origenianorum apud Pagium in Critica Baronii, ad annum CCLI.

XI. *A Gallo & Voluſiano continuatur.*

Mortuo Decio, Gallus & Voluſianus Imperatores, iterùm perſecutionem excitarunt, ſed cùm ea localis fuerit, & Romæ tantum locum habuerit, neque Euſebius in Chronico, neque D. Auguſtinus lib. 18. de Civitate Dei cap. 51. neque Sulpitius Severus eam numerarunt, neque Euſebius in Hiſtoria martyres ſub Gallo & Voluſiano paſſos memoravit. Imò Oroſius qui lib. 7. decem perſecutiones, quibus Eccleſia afflicta, cum decem plagis, quibus percuſſa eſt Ægyptus, confert, ſeptimam plagam ſub Gallo & Voluſiano deducit ex peſtilentia, quæ omne propemodum genus hominum & pecudum neci dedit, non verò ex tormentis fidelibus inflictis. Legendum cap. 14. ejuſdem libri. Ideò porrò hæc perſecutio localis tantum

 fuit,

Digitized by Google

SEC. III. fuit, neque in Oriente aut Africa locum habuit, ut probat Annotator Baronii ad annum 252. quia cùm Galli imperium breve fuerit, totieſque Barbari in Romanorum terras irruerint, conjectandi locus eſt omnium provinciarum Imperii Romani Præfectos, potiùs in propriam conſervationem & populorum quietem, quàm in Chriſtianorum perniciem intentos fuiſſe, ut advertit Lombertus in Præfatione ad Opera S. Cypriani.

S. CORNELIUS *Pontif. XXII.*

Anno Domini CCLI.

I. S. Cornelius Novatianum damnat.

S. Cornelius, Caſtini filius, Romanus, die tantùm quarta Junii anni ducenteſimi quinquageſimi primi Eccleſiæ Romanæ adminiſtrationem ſuſcepit. Sanctus Cyprianus Epiſtolâ 52. ad Antonianum, poſtquam dixit Cornelium vim paſſum eſſe, ut Epiſcopus fieret, de illius electione hæc ſubdit: *Factus eſt autem Cornelius Epiſcopus de Dei, & Chriſti ejus judicio, de Clericorum penè omnium teſtimonio, de plebis, quæ tunc adſuit, ſuffragio, & de ſacerdotum antiquorum, & bonorum virorum collegio; cum nemo ante ſe factus eſſet, cum Fabiani locus, ideſt, cum locus Petri, & gradus cathedræ ſacerdotalis vacaret, quo occupato de Dei voluntate, atque omnium noſtrûm conſenſione firmato; quiſquis jam Epiſcopus fieri voluerit, foris fiat neceſſe eſt, nec habeat Eccleſiaſticam ordinationem, qui Eccleſiæ non tenet unitatem. Quiſquis ille fuerit, licet multum de ſe jactans, & ſibi plurimùm vendicans, profanus eſt, alienus eſt, foris eſt. Et cum poſt primum ſecundus eſſe non poſſit; quiſquis poſt unum, qui ſolus eſſe debeat, factus eſt, non ſecundus ille, ſed nullus eſt.* Novatianus Presbyter Romanus, qui ex Philoſophia & dicendi peritia magnum faſtum ſibi comparaverat, ob Cornelii electionem invidiæ ſtimulis agitatus, cœpit unà cum Novato Presbytero Africano, adversùs eumdem Cornelium agere, & multa de eo falſa jactare, adeò ut nonnullos ex Confeſſoribus, qui in nupera perſecutione vincula ſuſtinuiſſent, in partes ſuas traxerit, & per tres rudiores & ſimpliciores Epiſcopos, vi & fraude ad hoc adactos clanculùm ordinatus fuerit Epiſcopus Romanus, ſicque omnium primus Eccleſiam Romanam turpi ſchiſmate ſcindere auſus eſt. Quare Cornelius menſe Octobri Synodum Romæ convocavit ſexaginta Epiſcoporum, & multo plurium Presbyterorum & Diaconorum, in qua Novatianus cum ſuis anathemate percuſſus; & aliquo pòſt tempore Confeſſores jam antea lapſos ad pacem Eccleſiæ recepit, qua de re ad Fabium Antiochenum Epiſcopum literas dedit, quarum inſigne fragmentum extat apud Euſebium lib. 6. cap. 43.

Sed

Digitized by Google

Sed cùm poſteà Romæ aræ ubique fumarent, & Chriſtiani Diis ſacrificare recuſarent, Cornelius circa menſem Julium anni CCLII, à Gallo Imperatore Centumcellas in exilium miſſus, ut ex Chronico Damaſi liquet. Ibi accepit literas Sancti Cypriani Carthaginenſis Epiſcopi, quibus hic Sanctus ſe oſtendit incredibili lætitia exultare, propter glorioſam confeſſionem Cornelii & fratrum, ac præcipuè lapſorum, qui reſtituti, in hoc agone ſteterunt fortes & inſuperabiles. Novatianus enim & ſocii Cornelium Papam diffamabant, quòd eos qui idolis ſacrificaverant, pœnitentes in Eccleſiæ communionem ſuſcepiſſet, contendens lapſis, & immundis ſacrificiis coinquinatis, quamquam eos dignè pœnituiſſet, ſpem omninò Eccleſiaſticæ communionis denegandam, Deo ejuſmodi cauſam remittens, qui ſolus peccata dimittere poteſt. Porrò diu contra Cornelium & ejus ſucceſſores Romæ Epiſcopus fuit è Secta Novatiani, à quo Novatianorum hæreſis manavit, ſcilicet uſque ad Cæleſtini Pontificatum, à quo deinceps publicè Epiſcopum habere prohibiti ſunt, ut Auctor eſt Socrates lib.7. Hiſtoriæ Eccleſiaſt. cap. 11. *SEC. III.* *II.* *A Gallo Imp. in exilium mittitur.*

Sanctus hic Pontifex ſub Gallo & Voluſiano, Centumcellis in exilio obiit die decima quarta Septembris ejuſdem anni CCLII, poſtquam annum unum, menſes tres, & dies aliquot ſediſſet; factis menſe Decembri duabus ordinationibus, Presbyterorum IV, Diaconorum IV; Epiſcopos inſuper ſeptem per diverſa loca creavit. Acta, quæ ſub ejus nomine circumferuntur, ſuppoſititia ſunt & adulterina, ſicuti & duæ ejus Epiſtolæ, quarum prima eſt, *chariſſimis atque dilectiſſimis fratribus ſanctæ Dei Eccleſiæ filiis*, &c. Secunda, *Rufo Epiſcopo*: utraque enim falsâ Conſulum notâ inſignitur, & conſuta eſt ex variis ſententiis Leonis, & Martini primi, ac Conciliorum ipſo poſteriorum. Epiſtolæ tamen ejus, quæ extant inter opera S. Cypriani, legitimæ ſunt & ſinceræ, ſicuti & ejus ad Lupicinum Epiſcopum Viennenſem Epiſtola. De Tranſlatione facta per Sanctum Cornelium corporum SS. Petri & Pauli, quam meritò rejicit Baronius, lege dicenda in Sixto II. *III.* *Ejus Epiſtolæ duæ & Acta ſuppoſititia.*

Initium Schiſmatis Novatianorum & Concilia contra eos, ſedente Cornelio celebrata.

NOvatus Presbyter Carthaginenſis, graviſſimorum criminum reus, cum ſe propediem ab Epiſcopis damnandum prævideret, Romam furtim profectus eſt, ubi Novatiano Presbytero Romano conflandi ſchiſmatis auctor fuit. Novatianus quondàm energumenus, in lecto baptizatus urgente morbo, cum convaluiſſet ceremonias *IV.* *Novatianus primum ſchiſma in Eccleſia Rom. conflat.*

baptiſmi

SEC. III. baptiſmi in ſe ſuppleri nequaquam curavit, nec ſacramentum Confirmationis, quod ex Eccleſiæ diſciplina, ſtatim poſt baptiſma conferebatur, ſuſcepir. Aliquanto tempore elapſo, Presbyter factus eſt, Epiſcopo de regulis Eccleſiaſticis cum ipſo diſpenſante, quæ prohibebant, ad Clerum eos promoveri, qui in lecto baptizati eſſent. Hæc & plura alia de eo narrat Sanctus Cornelius in Epiſtola ad Fabium Antiochenum, cujus fragmentum refert Euſebius lib. 6. cap. 43. ubi & aperit, quibus artibus Epiſcopatum invaſerit. Novatianus factus Antipapa ad Sanctum Cyprianum Epiſcopum Carthaginenſem Legatos miſit; at Cyprianus nec ejus ordinationem approbavit, nec cum ſchiſmaticis communicavit.

V. *Novatianorum errores.* Error palmaris Novatiani & Novatianorum in eo poſitus erat, quod negarent, ut jam dictum eſt, Eccleſiam lapſis in perſecutione indulgere poſſe: deinde cæteris etiam criminibus poſt baptiſmum commiſſis, nullam ab ea tribui poſſe veniam aſſererent. Eos, qui à Catholicis ad illorum ſectam deficiebant, rebaptizabant. Secundas nuptias damnabant, & bigamos à communione ſua arcebant in perpetuum. In adminiſtratione Baptiſmatis, Chriſmatis delibutionem non adhibebant. Tandem celebrationem Paſchatis, lunâ ipsâ decimâ quartâ vel Dominica proximè ſequente, vel ut rem indifferentem ſtatuerunt in Concilio Angari, Siricio Papa ſedente, celebrato: ex quibus patet Novatianos hæreſim cum ſchiſmate conjunxiſſe.

VI. *Concilia contra eos celebrata.* Præter Concilium Romanum à Sancto Cornelio, menſe Octobri anni ducenteſimi quinquageſimi primi contra Novatianum & ſequaces celebratum, de quo ſuperiùs, aliud à Sancto Cypriano Carthagine, menſe Maio anni ducenteſimi quinquageſimi ſecundi coactum, in quo definitum eſt lapſis dandam eſſe pacem, peractâ pœnitentiâ plena & diuturna. Tandem poſt mortem Fabii Antiocheni Epiſcopi, qui Novatiani partibus nimis favebat, Demetrianus ejus ſucceſſor eodem anno ducenteſimo quinquageſimo ſecundo, Synodum contra Novatianum celebravit, cujus meminit Libellus Synodicus. Quod autem aliqui Scriptores tradunt, aliud Concilium in Italia contra eumdem Antipapam coactum eſſe ſub Cornelio, nullibi id legitur; ſed ſolùm, quia non pauci in Italia Epiſcopi Concilio Romano minimè interfuerant, Cornelium eorum quoque ſententias ſeorſim poſtulaſſe, undę Concilium Italicum ex Hieronymo conflatum eſt.

S. LUCIUS

Digitized by Google

S. LVCIVS *Pontif. XXIII.*

Anno Domini CCLII.

S. Lucius, natione Romanus, Porphyrii filius, Sanctum Cornelium excepit, ordinatus circa diem vigeſimum quintum Septembris ejuſdem anni ducenteſimi quinquageſimi ſecundi. Sed cùm Gallus Imperator, eum non minùs fortiter, quàm Cornelium, confeſſionem nominis facere, & plebem ad moriendum pro fide Chriſtiana impellere videret, illum etiam pari exilio mulctavit, à quo non multò pòſt reverſus, ſi Auctori libri Pontificalis fides, Conſtituit, ut duo Presbyteri, & Diaconi tres ubique locorum Epiſcopum comitarentur, ejus vitæ & actionum teſtes. Sanctus Cyprianus tùm ordinationis, tùm confeſſionis Lucii certior factus, cum collegis ſuis literas communicatorias ad eum ſtatim dedit: priores quidem non ſuperſunt, ſed earum diſertè meminit ipſe Cyprianus in exordio Epiſtolæ ad eumdem poſt reditum miſſæ: *Et nuper quidem tibi, frater cariſſime, gratulati ſumus, cum te honore geminato in Eccleſia ſua adminiſtratione, Confeſſorem pariter & ſacerdotem conſtituit Divina dignatio.* I. *S. Lucius moritur confeſſor.*

Lucius ordinationes duas menſe Decembri habuit, quibus creavit Presbyteros quatuor & Diaconos totidem: Epiſcopos verò per diverſa loca ſeptem. Obiit die quarta Martii anni ducenteſimi quinquageſimi tertii, ſepultus die ſequenti in cœmeterio Calliſti Viâ Appiâ, non quidem Martyr, ſed Confeſſor; nomen enim ejus memoratur, non in Indiculo depoſitionis Martyrum, ſed in Indiculo depoſitionis Epiſcoporum apud Bucherium de Doctrina Temporum; nec refert quod dicatur martyr à Sancto Cypriano in Epiſtola à Baronio anno 257. num. 5. recitata, nam ex modo loquendi illorum temporum, Lucius vocatur martyr, quia pro fide in exilium miſſus fuit, multaque pro ea pertulit. Unica Lucii circumfertur Epiſtola ad Galliæ, atque Hiſpaniæ Epiſcopos, Viris Eruditis ſuppoſititia. Incipit enim cum verbis Leonis primi Epiſtola 28. ſecundùm veterem ordinem: *Literas Dilectionis veſtræ, quas ad B. Petri Apoſtoli Sedem, &c.* habet inſuper plura Conciliorum ſubſequentium teſtimonia, locum Pſalmi 82. ex interpretatione Sancti Hieronymi, & quædam Agathonis Papæ verba. II. *Decretalis ipſi ſuppoſita.*

Digitized by Google

S. STEPHANVS *Pontif. XXIV.*

Anno Domini CCLIII.

I *S. Stephanus hæreticos non rebaptizandos decernit.*

S. Stephanus, natione etiam Romanus, Julii filius, poſt interpontificium duorum menſium, & dierum novem, creatus eſt Pontifex die decima tertia menſis Maii, anni ducenteſimi quinquageſimi tertii, Valeriano, quantùm conjecturâ aſſequi poſſumus, jam imperante. Hic, ſi vera ſcribit Libri Pontificalis Auctor, conſtituit, ut Sacerdotes & Levitæ ſacris veſtibus in Eccleſia tantùm uterentur. Eo ſedente orta eſt in Eccleſia controverſia, an qui ab hæreticis baptizati eſſent, cum ad Eccleſiam Catholicam ſe conferrent, eſſent denuò baptizandi. S. Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus, cum Afris Epiſcopis tria Carthagine Concilia congregavit, in quibus hæreticos nonniſi per baptiſmum, ab errore priùs purgatos, admittendos eſſe cenſuit; ſed Stephanus Papa Romæ Synodum cum collegis celebravit, & in hunc modum ex ea ad S. Cyprianum ſcripſit: *Si quis à quacunque hæreſi venerit ad nos, nihil innovetur, niſi quod traditum eſt ut manus illi imponatur in pœnitentiam: cum ipſi hæretici alterutrum venientes ad ſe non baptizent, ſed communicent tantum;* Baptizatos itaque ab hæreticis iterùm baptizari vetuit.

II. *Non excommunicavit Orientales contrarium ſentientes.*

Stephanus Africani Concilii Legatos ad ſe pro hac cauſa miſſos, duriùs habuit, ſed nec Afros, nec Orientales, qui in eamdem cum Africanis ſententiam abierant, excommunicavit, ut ſcribit Baronius. Eum enim ultra minas non proceſſiſſe, ex eo apparet, quòd Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus, qui teſte Hieronymo in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, in Afrorum ſententiam magis propendebat, poſt Stephani obitum ad Sixtum ejus ſucceſſorem ſcripſit, ut ejus ſententiam ſuper ea re flagitaret. Præterea Firmilianus Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus, qui idem cum Cypriano ſentiebat; quique irâ ſuccenſus in Stephanum Papam ad Cyprianum ſcripſit, vocatur tamen, æquè ac Dionyſius *beatæ recordationis* vir, à Patribus ſecundi Concilii Antiocheni contra Paulum Samoſatenum congregati, in Epiſtola Synodica ad Dionyſium Romanum Pontificem. *Nam*, inquiunt, *& ad Dionyſium Alexandrinum, & ad Firmilianum Cappadociæ Antiſtitem, beatæ recordationis viros literas dedimus.* Quod ſi Firmilianus à Stephano Papa excommunicatus fuiſſet, eum Epiſcopi Synodi Antiochenæ *beatæ recordationis virum* non appellaſſent; nec Eccleſia Græca, quæ die XXVIII Octobris in Menologio ejus memoriam celebrat, hominem ab Apoſtolica Sede excommunicatum Faſtis ſuis inſeruiſſet. Stephanus itaque Orientales non excommunicavit.

Sed

Digitized by Google

Sed nec etiam Africanos aliquo anathemate perculit. Graviter quidem commotus eſt, & indignè tulit, quòd Africana Synodus adversùs receptam totius Eccleſiæ conſuetudinem Hæreticos rebaptizandos eſſe ſtatuiſſet, remque tanti ponderis & momenti, non conſulto priùs Romanæ Urbis Epiſcopo, decernere auſa eſſet: & Epiſcopos, quos Cyprianus & collegæ ad ipſum miſerant unà cum decretis illius Synodi primò quidem admittere noluit, ſed poſtea eos admiſit, & ad Cypriani literas reſcripſit, ut colligitur ex ejuſdem Cypriani Epiſtola ad Pompeium. Quæ quidem Stephani literæ licet paulò acerbiores, & iniquiores viſæ tunc fuerint Cypriano, nihilominus tamen pacem inter ſe ambo retinuerunt. Unde Cyprianus poſt illas Stephani literas, eum fratrem nominat in laudata ad Pompeium Epiſtola. Id apertè confirmat Hieronymus in Dialogo adversùs Luciferianos, de Cypriano ita loquens: *Sciens illum hæc non cum anathemate eorum, qui ſe ſequi noluerant, edidiſſe: ſiquidem in communione eorum permanſit, qui ſententiæ ſuæ contrairent.* Ex quibus concludendum eſt, nullum in his excommunicationis à Stephano latæ indicium reperiri. Sanctus Cyprianus, teſte S. Auguſtino lib. 2. contra Donatiſtas, & Epiſtolâ 48. ſecundùm veterem ordinem, ſententiam poſtea mutavit, & S. Stephano adhæſit. Controverſia porrò hæc terminata eſt in primo Concilio Oecumenico Nicææ anno 325. celebrato; illud enim omnes Hæreticos cum eorum Baptiſmo in Eccleſiam ſuſcipiendos ſanxit, ſi ad eam ejuratis erroribus, reverterentur, exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis, ut ait Hieronymus in laudato Dialogo adversùs Luciferianos. SEC. III. III. *Nec etiam Africanos.*

Proteſtantes, imò & quidam Catholici exiſtimant, Stephanum damnando morem Cypriani & Africanorum Antiſtitum, necnon Firmiliani & Orientalium de rebaptizandis Hæreticis, in extremum errorem lapſum eſſe, ac decreviſſe quorumcumque Hæreticorum Baptiſma, etiamſi conſueta & ſolemni Eccleſiæ forma, & ritu collatum non eſſet, ratum eſſe & legitimum, proindeque non iterandum. Verùm hæc opinio omninò improbabilis eſt. Si enim eum in errorem lapſus fuiſſet Stephanus, his temporibus univerſa Eccleſia verſata eſſet in errore: omnes quippe Epiſcopi, vel Cypriani, vel Stephani ſententiam tuebantur; utraque autem ſecundùm ipſam etiam Proteſtantium hypotheſim, erronea erat. Præterea Cyprianus in citata ad Pompeium Epiſtola, teſtatur, Stephanum Baptiſmum Hæreticorum ratum habuiſſe ob vim & efficaciam verborum Evangelicorum, quibus confertur. Quare Stephanus ſemper ſuppoſuit, Baptiſmum verbis Evangelicis, ut ratus eſſet, conferri debere. Qua de re legendus Schelſtratius parte 2. Antiquitatis Illu- IV. *Ejus decretum explicatur.*

 ſtratæ

SEC. III. ſtratæ diſſert. 1. art. 2. ubi fusè oſtendit totam quæſtionem Stephanum inter & Cyprianum fuiſſe de Baptiſmo Hæreticorum, ſuppoſito quòd in nomine Chriſti, ſeu Trinitatis illum conferrent.

V. *Ejus corpus transfertur.* Cum Stephanus sediſſet annos quatuor, menſes duos, dies viginti unum, ut legitur in Chronico Damaſi, ſub Valeriano & Gallieno Auguſtis Martyrium fecit die ſecunda menſis Auguſti anni ducenteſimi quinquageſimi ſeptimi, ſepultus in cœmeterio Callisti, Viâ Appiâ, die tertia ejuſdem menſis, poſtquam duabus ordinationibus Presbyteros ſex, & Diaconos quinque creaſſet, Epiſcopos verò per diverſa loca quatuor. Ejus corpus anno ſeptingenteſimo ſexageſimo primo, die decima ſeptima menſis Auguſti tranſtulit Paulus primus Papa, in Eccleſiam noviter à ſe conſtructam in domo, quæ ſibi parentali ſucceſſione obvenerat, SS. Stephani & Sylveſtri dictam, nunc S. Sylveſtri de capite, ut refert Baronius eo anno, de qua translatione vide dicta in Sancto Sylveſtro num. VIII.

VI. *In cryptis Martyrum ubi celebrabat decollatus eſt.* Sancti Stephani Acta apud Surium die ſecunda menſis Auguſti teſtantur, eum *in cryptis martyrum aſſiduè Miſſas & Concilia* celebraſſe, & *ibi dum miſſarum ſolemnia perficeret* ei in Sede caput amputatum fuiſſe. Id quod confirmat Martyrologium Romanum ad eumdem diem; ex quibus eruitur tempore perſecutionis, cum nequidem in privatis domibus ulla ſupereſſet celebrantibus ſecuritas, in cryptis ſubterraneis, Sanctorumque Martyrum ſepulchris & cœmeteriis ſacros conventus peractos eſſe. Unde Paulus Aringhus in ſua Roma Subterranea lib. 1. cap. 31. ſcribit: *Cum illuc frequentes jugiter convenirent, in cœmeteriis cubicula, aptatis utraque ex parte ſedilibus, ſacro item erecto altari, extruebantur, qua de cauſa Pontificiæ ad hanc uſque diem ſedes extant, quæ in cœmeterio præſertim B. Agnetis viâ Nomentanâ conſpiciuntur, ubi Pontifex, dum Natalitiis beatorum Martyrum, nec non ſacris ſynaxibus de more intereſſet, eminentiori præ cæteris conſpicuus loco, ac nobili locatus throno ſedere conſueverat.* Porrò, non ſolis perſecutionum temporibus hic ritus offerendi in cœmeteriis obtinuit, ſed multò etiam poſtea; nam & Liber Pontificalis in Joanne III, qui anno DLX Pontificatum adeptus eſt, teſtatur ipſum conſtituiſſe, *ut oblationes & amula vel luminaria in eadem cœmeteria per omnes Dominicas miniſtrarentur*, & de Sergio, qui exeunte ſeculo ſeptimo florebat, ait hunc *tempore presbyteratûs ſui impigrè per cœmeteria diverſa miſſarum ſolemnia* celebraſſe.

VII. *Decretales ipſi falsò adſcriptæ.* Duæ Stephano Papæ adſcribuntur Decretales, quæ Viris Doctis adulterinæ habentur. Prima eſt ad Hilarium Epiſcopum, & incipit cum verbis Leonis primi Epiſt. 46. juxta veterem ordinem: *Quanquam ſperem dilectionem tuam ad omne opus bonum &c.* in eaque habentur

tur plura teſtimonia ex Codice Theodoſiano, aliiſque deſumpta. Secunda eſt ad univerſos Epiſcopos, incipitque cum verbis ejuſdem Leonis Epiſt. 40. juxta eumdem ordinem: meminit Patriarcharum, quod nomen, Stephani Papæ tempore nondum uſurpatum, refertque loca ex Epiſtolis 25. & 26. Sancti Bonifacii & aliorum. *SEC. III.*

OCTAVA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

VIII. Valerianus Imp. perſecutionem movet.

Octavam Perſecutionem moverunt Valerianus & Gallienus Auguſti anno Chriſti ducenteſimo quinquageſimo ſeptimo, ſuaſu & impulſu Macriani, qui Valeriano perſuaſit, ut Chriſtianos deferret atque rejiceret. Hunc Macrianum Baronius, & poſt eum alii ſcribunt fuiſſe Magum Ægyptium. Verùm Valeſius, & Pearſonius in Annalibus Cyprianicis, Macrianum neque Magum, neque Ægyptium fuiſſe, ſed Magorum, qui ex Ægypto erant, Archiſynagogum, hoc eſt maximum Patronum extitiſſe rectè probant, ut apud eos & in Critica Baroniana ad annum CCLVII videre eſt. Hæc perſecutio aucta eſt anno 258. quia Valerianus Antiochiam petens, ab eodem Macriano, cui totam rem publicam credendam eſſe duxit, excitatus, multo in Chriſtianos acerbior & crudelior evaſit. Atque ita tandem, *reſcripſit Valerianus ad Senatum, ut Epiſcopi, Presbyteri, & Diacones animadvertantur, Senatores verò & viri egregii & equites Romani, dignitate amiſſa, etiam bonis ſpolientur, &c.* ut habet Cyprianus in Epiſtola ad Succeſſum ordine 80. Pamelio 82. Eodem anno CCLVIII idem Sanctus Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus die decima quarta menſis Septembris, ut in ejus Paſſione legitur, Martyrio vitam finivit. Eamdem Martyrii Palmam retulerunt Sancti Stephanus & Sixtus Romani Pontifices. Sed Valeriano à Perſis capto, Gallienus pacem Chriſtianis conceſſit, anno ducenteſimo quinquageſimo nono, edicto hac de re promulgato, quod periit, nam illud quod refert Euſebius lib. 7. cap. 13. datum eſt poſt mortem Macriani in favorem Ægyptiorum, qui à Pace primo edicto excluſi fuerant.

S. SIXTUS II. *Pontif. XXV.*

Anno Domini CCLVII.

I. S. Sixtus SS. Petri & Pauli corpora transfert.

S. Sixtus hujus nominis II, natione Græcus, patriâ Athenienſis, Philoſophi filius, Sanctum Stephanum excepit, ordinatus circa diem vigeſimam quartam menſis Auguſti ejuſdem anni ducenteſimi quinquageſimi ſeptimi. Ejus Geſta in Pontificatu nos latent,

Digitized by Google

SEC. III. id tantùm ex Indiculo depoſitionis Martyrum obſervat Pearſonius in Annalibus Cyprianicis, Sanctum Sixtum SS. Petri & Pauli Apoſtolorum corpora ad Catacumbas tranſtuliſſe, ut ibi tutiùs ſtationes haberi poſſent, magis in dies ſæviente perſecutionis ardore. In Indiculo enim, inquit, depoſitionis Martyrum habetur: *Tertio Kalendas Julii Petri in Catacumbas, & Pauli Oſtienſe, Tuſco & Baſſo Coſſ.* Qui Conſulatus competit in annum CCLVIII, quo Sixtus ſedit uſque ad diem ſextum Auguſti. Ubi ſermo eſt de Tranſlatione Corporum Sanctorum Petri & Pauli. Liber Pontificalis Pontificem permutando, ut ſæpe ſolet, Cornelium pro Sixto poſuit, indeque Pſeudo-Iſidorus eamdem hiſtoriam fictitiæ Cornelii Epiſtolæ inſeruit. Sixtus igitur non Cornelius, hæc trophæa, quæ ut tradit Cajus, qui circa annum Chriſti CC ſcripſit, tunc temporis in Vaticano aſſervabantur, in Catacumbas tranſtuliſſe videtur.

II. *Martyr ſub Valeriano.* Martyrium ſubiit Sixtus die ſexta menſis Auguſti anni ducenteſimi quinquageſimi octavi, ſub Valeriano & Gallieno Imperatoribus, & cum eo Beatus Quartus, ut legitur in Epiſtola Sancti Cypriani ad Succeſſum: ſed Feliciſſimus & Agapitus Diaconi; Januarius, Magnus, Vincentius, Stephanus Subdiaconi, alio die Martyrium ſubierunt, ut legere eſt in Critica Baronii anno CCLVIII num. 5. & ſeq. Poſt triduum, die ſcilicet decima Auguſti Sanctus Laurentius Diaconorum primus, cui Sanctus Sixtus coronam prædixerat, Martyrio itidem coronatus eſt. Duas Sixtus ordinationes habuit menſe Decembri Presbyterorum quatuor & Diaconorum ſeptem. Epiſcopos præterea duos ordinavit. Sepultus eſt in cœmeterio Calliſti. Sedit in Pontificatu menſes undecim dies circiter tredecim.

III. *Ejus decretales ſpuriæ.* Duæ Decretales ei attribuntur, quarum prima ſcripta eſt *Grato Coepiſcopo*, ſecunda, *fratribus per Hiſpaniarum provincias conſtitutis*, ſunt adulterinæ ut potè conſarcinatæ ex variis poſteriorum Pontificum & Conciliorum ſententiis & verbis. Poſt Sixtum Sedes Romana vacavit anno ferè uno, nempe uſque in diem XI Kalendas Auguſti, ſeu uſque ad diem XXII Julii anni CCLIX, ut legitur in Chronico Damaſi, & durante interpontificio Presbyteri vacanti Eccleſiæ præfuerunt; ut idem Damaſus tradit.

S. DIONYSIUS *Pontif. XXVI.*

Anno Domini CCLIX.

I. *S. Dionyſius Parochias dividit.* S. Dionyſius ex Monacho, cujus generatio non reperitur, poſt unius fermè anni interpontificium, Romanam Sedem regendam ſuſcepit

ſuſcepit die vigeſima ſecunda menſis Julii anni ducenteſimi quinquageſimi noni, ut ait Damaſus in Chronico. Hic, juxta Auctorem libri Pontificalis, & Epiſtolam ipſi falsò adſcriptam, de qua mox, Parochias, Diœceſes inſtituit; quod ita intelligendum dicit Baronius, quòd pluribus Eccleſiarum Presbyteris in perſecutione martyrio vitâ functis, eaſdem iterùm diviſerit & pro ratione diſtribuerit.

SEC. III.

II. *S. Dionyſium Alexandrinum innocentem declarat.*

S. Dionyſius anno Chriſti CCLXII, qui ſecundùm Baronium eſt CCLXIII, hanc ob cauſam Synodum Romæ celebravit. Dionyſius Alexandrinus cùm accepiſſet Sabellium hominem in Libya intra ditionis ſuæ fines natum, adorandæ Trinitati perſonarum diſtinctionem auferre, eum ſcripto refellit, & perſonarum in eadem natura Divina diſtinctionem multis confirmavit. Sed accuſatus à Pentapolitanis, quaſi non perſonarum tantùm, ſed etiam naturæ Divinæ diſtinctionem, ac diverſitatem tueretur; Dionyſius Papa, coram quo accuſatus fuerat, Dionyſium Alexandrinum ad Concilium citat, qui Pontificis decreto parens, Epiſtolam mentis ſuæ indicem, & criminis objecti purgatricem, quæ extat apud Baronium numero XXXIV cum quatuor Apologeticis libris pro ſui defenſione conſcriptis propediem afferendis, mittit. Ex quo Summus Pontifex convocato Concilio Dionyſium Alexandrinum omnis erroris expertem, nec niſi calumniâ accuſatum declaravit, teſte Athanaſio in illo Commentario, quem de ſententia Dionyſii adversùs Arianos conſcripſit.

III. *Synodum contra Paulum Samoſatenum non celebravit.*

Hunc Sanctum Pontificem, aliam Synodum Romæ contra Paulum Samoſatenſem Antiochenum Epiſcopum, Chriſti Divinitatem negantem celebraſſe, Baronius credit, idque teſtari Sanctum Athanaſium in libro de Synodis, quod multos viros doctos decepit. Hæc Athanaſii verba: *Duo enim Dionyſii, diu ante eos ſeptuaginta fuêre, qui Samoſatenſem ſuſtulêre; quorum alter Romæ, alter Alexandriæ præſul erat*, quæ ſic explicavit Baronius, quaſi relativum *Qui*, ad utrumque Dionyſium referretur, licet ordinem dicat ad ſeptuaginta Epiſcopos, qui in Concilio Antiocheno Paulum condemnavêre: hos enim in eodem de Synodis libro Athanaſius vocat *ſeptuaginta Epiſcopos Pauli Samoſatenſis condemnatores*, quod Athanaſium legenti patet. Synodus itaque illa Romana ſuppoſititia.

IV. *Paulus damnatus in Synodo Antiochena ſecunda.*

Paulus autem Samoſatenus damnatus eſt in ſecundo Concilio Antiocheno, quod autumno anni CCLXIX, ſedente adhuc Dionyſio incœptum, ſub Felice ejus ſucceſſore abſolutum eſt. Porrò Paulus Samoſatenus tàm in Trinitatis, quàm in Incarnationis fide lapſus erat: in priori quidem quòd ſolum Patrem Deum eſſe putaret: in poſteriori, quòd Chriſtum merum hominem eſſe diceret, & in eo

Verbum

Digitized by Google

SEC. III. Verbum extitiſſe negaret. Ejus hæreſim pluribus explicat Petavius lib. 1. de Incarnatione cap. 3. Ejus damnatio hic paucis aperienda, ut potè quæ ſub Dionyſio facta fuerit in duobus Conciliis Antiochenis.

V. *Ejus Synodi geſta & epocha.*

Cum errores Pauli Samoſateni Epiſcopi Eccleſiæ innotuiſſent, collecta eſt Synodus Antiochiæ, quam alii anno ducenteſimo ſexageſimo quarto, alii verò anno ducenteſimo ſexageſimo ſexto affigunt, in qua Paulus metuens, ne è ſede dejiceretur, deceptis per ſimulationem Epiſcopis indemnis abſceſſit. Sed cum in priſtinos errores & ſcelera lapſus eſſet, collecto iterùm Antiochiæ Epiſcoporum Concilio, è ſede depoſitus eſt, eique Domnus ſubrogatus. Ex eo Concilio ſcripta eſt Synodica ad Dionyſium Papam, quam refert Euſebius lib. 7. cap. 30. Sed falſum eſt quod ſcribit Baronius anno CCLXXII, quo ſecundum illud Concilium conſignat, & poſt eum Collectores Conciliorum, ac nuperus Auctor Delectûs Actorum Eccleſiæ Univerſalis ſeu novæ ſummæ Conciliorum, Patres ſcilicet illius Concilii, ſive in Synodica ad Dionyſium Papam, ſive in profeſſione fidei, quæ huic Concilio adſcribitur, ſcripſiſſe Chriſtum Deo Patri *conſubſtantialem* eſſe, & Euſebium profeſſionem fidei Patrum Synodi, quæ hæreſim Arianorum prorſùs jugulabat, conſultò prætermiſiſſe. Nam, ut oſtendit Valeſius in Notis Euſebianis lib. 7. cap. 30. hæc profeſſio fidei non eſt Patrum Antiocheni Concilii, ſed Nicæni. In parte enim 3. ſeu Tom. 3. Actorum Synodi Epheſinæ pag. 378. titulus profeſſionis illius ita conceptus legitur. *De Incarnatione Verbi Dei, filii Patris, definitio Epiſcoporum, qui Niceæ in Synodo convenerunt, & expoſitio ejuſdem Synodi adverſus Paulum Samoſatenum.* Euſebius itaque immeritò reprehenſus. Decepti ſunt etiam & Baronius & Collectores citati, ſcribentes Epiſtolam Patrum Synodi Antiochenæ ad Paulum Samoſatenſem, quæ extat in Bibliotheca Patrum & apud Baronium anno CCLXVI, ſcriptam eſſe à priori Synodo Antiochena, ſcripta eſt enim initio Conſeſsûs poſterioris Synodi, ut Valeſius loco laudato demonſtrat. Denique hæc poſterior Synodus Antiochena celebrata non eſt anno CCLXX aut CCLXXII, ſed anno CCLXIX, & quidem circa anni finem, & dum ea celebraretur, Dionyſius Papa ſupremum diem obiit ut videre eſt in Critica Baroniana. Ei non tredecim tantum aut ſexdecim Epiſcopi interfuerunt, ſed ſeptuaginta ut habet Athanaſius in lib. de Synodis.

VI. *Decretalis falsò Dionyſio adſcripta.*

Vixit Dionyſius in Pontificatu annos decem, menſes quinque, dies quatuor; mortuus eſt enim, eodem Damaſi Chronico teſte, die vigeſima ſexta menſis Decembris anni ducenteſimi ſexageſimi noni. Duas tantum ordinationes fecit menſe Decembri Presbyterorum duodecim & Diaconorum ſex; Epiſcopos inſuper ſeptem per diverſa

Digitized by Google

diverſa loca creavit. Ejus Epiſtola decretalis de diviſione Parochiarum ad Severum Cordubenſem Epiſcopum ſcripta, viris doctis ſuppoſititia creditur: incipit enim cum verbis Leonis primi Epiſtola 24 ſecundùm veterem ordinem: *olim ab initio tantam percepimus à B. Petro Apoſtolorum Principe* &c. continetque varia loca ex S. Gregorio magno deſumta. Alia ejus Epiſtola ad Urbanum præfectum ipſi etiam falsò attributa, ipſo fatente Baronio anno CCLXI num. 53. *SEC. III.*

S. FELIX *Pontif. XXVII.*
Anno Domini CCLXIX.

S. Felix, natione Romanus, ex patre Conſtantio, poſt duorum dierum interpontificium in Sancti Dionyſii locum ſubrogatus eſt die vigeſima nona Decembris ejuſdem anni ducenteſimi ſexageſimi noni. Huic ritum celebrandi *miſſas ſupra ſepulchra martyrum* acceptum fert liber Pontificalis; ad quæ verba Schelſtratius ait: Aliæ lectiones habent, *ſupra memorias martyrum*. Sepulchra enim, vel ob inſcriptiones & ſigna martyrii, vel ob oſſa martyrum ibidem poſita, vocabantur *memoriæ martyrum*, & ex hac Felicis Conſtitutione, ortum habuiſſe putem Canonem XXXIV Illyberitanum, *ne cereum in cœmeteriis incendatur, inquietandi enim ſpiritus Sanctorum non ſunt.* Quod nimirum Gentiles ex cerei lumine detegerent loca, in quibus martyres ſepulti erant, quorum ſepulchra ex illo indicio dejiciebant. Porrò cum hoc temporibus Diocletiani non licuerit, crediderim tunc oſſa martyrum in aliis locis ſub altaribus collocari cœpiſſe, & ex illo profluxiſſe ritum Eccleſiæ, conſecrandi altaria cum martyrum Reliquiis, quæ ſub illis conduntur ab Epiſcopo conſecrante. Ita Schelſtratius in Notis ad librum Pontificalem ſub Felice. Idem Auctor libri Pontificalis, & Auctius Chronicon veterum Pontificum addunt, Felicem ſepultum eſſe in cœmeterio ſuo, viâ Aureliâ, milliario ſecundo ab urbe Roma, ubi Baſilicam ædificaverat, & quamvis, inquit Schelſtratius ibidem, viri eruditi dubitent de loco hujus Eccleſiæ, an ibi ſita fuerit, ubi nunc Sancti Pancratii Baſilica conſpicitur, videtur tamen longiùs ab Urbe diſtaſſe, & nunc ruinis ſuis obruta eſſe.

I. S. Felix miſſas ſuper martyrum ſepulchra celebrandas ſtatuit.

Obiit S. Felix die vigeſima ſecunda Decembris anni ducenteſimi ſeptuageſimi quarti, ut ad eum diem legitur in martyrologio Hieronymiano, poſtquam annos quatuor, menſes undecim & dies viginti quinque ſediſſet; & quidem ante perſecutionem Aurelianeam, ideoque in Indiculo Bucheriano *depoſitionis Epiſcoporum* memoratur, non verò in Indiculo *depoſitionis martyrum.* Ordinationes duas menſe Decembri fecit Presbyterorum novem & Diaconorum quinque. Epiſ-

II. Decretales ei ſuppoſita.

Digitized by Google

SEC. III. copos etiam quinque per diverſa loca ordinavit. Tres ejus circumferuntur Decretales, prima ad Paternum Epiſcopum, altera ad Galliæ Præſules, tertia denique ad Benignum Epiſcopum, ſed eas ſuppoſititias eſſe, jam à pluribus viris doctiſſimis demonſtratum.

NONA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

III. *Perſecutio ſub Aureliano Imp.*

AUrelianus, anno ducenteſimo ſeptuageſimo Imperator creatus, in Chriſtianos benè affectus fuit, & adversùs Paulum Samoſatenum, à poſteriori Synodo Antiochena, tanquam novæ hæreſeos auctorem damnatum, edictum emiſit: *proceſſu verò temporis,* inquit Euſebius lib. 7. cap. 30. *aliter de nobis ſentiens quorumdam conſiliis cœpit impelli, ut perſecutionem adversùs noſtros commoveret.* Licet autem ea brevis fuerit, ut poſtè ſub finem vitæ ab Aureliano intentata, ingentem tamen martyrum numerum fecit. De ea legendus Annotator Baronii ad annum CCLXXII.

S. EVTYCHIANUS *Pontif. XXVIII.*

Anno Domini CCLXXV.

I. *S. Eutychianus non martyr, ſed confeſſor.*

S. Eutychianus, natione Tuſcus, de civitate Lunæ, patre Marino, vel Martino, ad Pontificiam dignitatem aſſumptus eſt die quinta menſis Januarii anni ducenteſimi ſeptuageſimi quinti. Ei acceptus fertur fruges & fructus benedicendi ritus, de quorum aut quorum libet aliorum humanis uſibus inſervientium benedictione, quæ in miſſa fiebat à Sacerdote, legendus Cardinalis Bona lib. 2. Rer. liturgic. cap. 14. num. 5. Liber Pontificalis addit eum trecentos quadraginta duos martyres manu ſua ſepeliiſſe, ac conſtituiſſe, ut quicunque fidelium Martyrem ſepeliret, ſine Dalmatica aut colobio (ideſt tunica ſine manicis) purpurato nullatenus faceret, quod honoris causâ conſtitutum eſt. Sed cum idem honos Pontificibus, ac ipſis etiam Diaconis tribueretur ut S. Gregorius indicat lib. 4. Dialog. cap. 40. Decreto ſuo idem lib. 4. Epiſt. 44. ſancivit ne feretrum, quo Romani Pontificis corpus ad ſepeliendum ducitur, Dalmaticis tegeretur. Ad cœleſtem patriam tranſiit die ſeptima Decembris anni CCLXXXIII, poſtquam Sedem tenuiſſet annis octo, menſibus undecim, diebus tribus, ut in ſæpe citato Damaſi Chronico legitur, qui diem ejus mortis etiam memorat, nempe diem ſeptimam menſis Decembris; in Martyrologio enim Hieronymiano, ubi notatur dies octavus Decembris, ſermo eſt de die ejus ſepulturæ. In Martyrologio Romano Eutychianus dicitur paſſus ſub

Digitized by Google

ſub Numeriano, ſed cum Baronius neque in eo, neque in Annalibus hujus Martyrii teſtem ullum afferat, & Eutychianus, non in Indiculo *depoſitionis martyrum*, ſed in Indiculo *depoſitionis Epiſcoporum* apud Bucherium ponatur, hic Sanctus Pontifex inter Confeſſores numerandus videtur. Certè, uterque Indiculus, Conſtantio Conſtantini Magni filio imperante ſcriptus, omnibus Martyrologiis antiquior eſt, ideòque ei magna fides habenda. *SEC. III.*

II. Ejus translatio, & decretales.

Sancti Eutychiani corpus in patriam Lunam relatum, nunc invenitur atque honoratur Sarzanæ, urbe vicina, ditionis Genuenſis, quæ Lunæ penitùs deſolatæ, deſtructæque in honore Cathedrali ſucceſſit. Eutychianus quinque ordinationibus menſe Decembri habitis, Presbyteros XIV, Diaconos V fecit, Epiſcopos verò IX per diverſa loca. Sepultus eſt in Cœmeterio Calliſti viâ Appiâ. Duæ ei decretales adſcribuntur, prima ad omnes per Boëticam provinciam conſtitutos Epiſcopos; ſecunda ad Epiſcopos Siciliæ, quæ ſuppoſititiæ ſunt; cum in iis poſteriorum Pontificum loca integra recitentur, & alia multa ſuppoſitionis indicia habeantur.

S. CAJUS *Pontif. XXIX.*

Anno Domini CCLXXXIII.

I. S. Cajus Confeſſor etiam non Martyr.

S. Cajus, natione Dalmata, Salonitanus, ex patre Cajo, ex genere Diocletiani Imperatoris, Eutychiano ſubrogatus eſt, die decima quinta Decembris ejuſdem anni ducenteſimi octogeſimi tertii, poſt octo dierum interpontificium. In libro Pontificali ab eo conſtitutum dicitur, ut per omnes ſeptem ordines ad Epiſcopatum aſcenderetur. Eccleſiam rexit uſque ad diem XXI Aprilis anni CCXCVI, quo die à Wandelberto depoſitus dicitur, poſtquam ſediſſet annos duodecim, menſes quatuor, dies ſeptem, ut habet Chronicon Damaſi. Mortuus eſt autem non Martyr, ſed Confeſſor, ut legitur in Catalogo Reginæ Sueciæ à Papebrocio in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Pontificum, & à Schelſtratio in ſecunda parte Antiquitatis Eccleſiæ publicato, ac à nobis ſæpiùs laudato, ſub titulo Auctioris Chronici Veterum Pontificum; unde in Indiculo depoſitionis Epiſcoporum, non Martyrum apud Bucherium memoratur.

II. S. Suſannæ Acta vel in toto, vel in parte ſuppoſititia

Nec obſtat quod Baronius ex libro Pontificali & ex Actis Sanctæ Suſannæ ſcribit, Cajum nempe cum fratre Gabinio Patre S. Suſannæ Martyrio coronatos eſſe, quòd Diocletianus, mortuâ Valeriâ filia, Galerii Maximiani uxore, ut hunc ſibi magis conciliaret, illi

 voluiſſe

Digitized by Google

SEC. III. voluiſſe nuptiarum fœdere conjungere Suſannam, quam in ſua cognatione haberet gradu propinquiorem, ut potè filiam Gabinii, filii Maximi, ſeu Maximiani, Diocletiani germani; illud enim ſubſiſtere non poteſt, cum certum ſit, Valeriam Galerii Maximiani conjugem marito ſupervixiſſe, ut obſervavit Baluzius in Notis ad librum Lactantii, de Mortibus Perſecutorum, indeque conſtat S. Suſannæ Acta, vel in toto, vel in parte eſſe ſuppoſititia.

III. *Caii decretalis ſpuria.* Cajus ordinationibus quatuor menſe Decembri creavit Presbyteros XXV, Diaconos VIII, & Epiſcopos per diverſa loca V. Sepultus eſt in cœmeterio Calliſti viâ Appiâ. Unica ejus circumfertur Epiſtola decretalis ad Felicem Epiſcopum, ſed eam ut adulterinam rejiciunt Eruditi, ut potè conſutam ex Innocentii, Leonis & Vigilii Epiſtolis, præter alia ſuppoſitionis indicia, quæ in ea deprehenduntur.

S. MARCELLINUS *Pontif. XXX.*

Anno Domini CCXCVI.

I. *S. Marcellini lapſus commentitius.* S. Marcellinus, natione Romanus, ex patre Projecto, poſt duorum menſium & dierum octo vacationem ſedis, ordinatus eſt die trigeſima menſis Junii, ut legitur in Chronico Damaſi, ejuſdem anni ducenteſimi nonageſimi ſexti. Eo ſedente Diocletianus & Maximianus Imperatores cruentam & univerſalem perſecutionem indixerunt; in qua Auctor libri Pontificalis tradit, Marcellinum minis adactum thus idolis adoleviſſe, & poſt paucos dies, actâ pœnitentiâ Martyrio coronatum fuiſſe. Addunt alii Marcellinum in Concilio Sinueſſano, cujus etiamnum habentur Acta, propriâ confeſſione, & trecentorum Epiſcoporum ſuffragio, ob nefandum ſacrificium damnatum eſſe. Sed tàm lapſum Marcellini, quàm Synodi Sinueſſanæ Acta ſuppoſititia eſſe probarunt Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Pontificum pag. 43. Natalis Alexander ſeculo tertio, aliique viri docti. Cur enim, inquiunt, Donatiſtæ, qui omnem verterunt lapidem in tot Conciliis & Collationibus, ut unum Cæcilianum traditionis arguerent, Marcellini Pontificis lapſum & Thurificationem ſæpius non prodiderunt, ac probaverunt? Certè in celeberrima illa, mandato Imperatoris facta Collatione Carthagine, Catholicos inter & Donatiſtas, cum ſe paratos jactitarent hæretici, ad convincendum traditionis Melchiadem Romanum Pontificem, & prolixa admodum acta legi petiviſſent; nihil in eis, quo reus probaretur, penitùs inventum

Digitized by Google

ventum eſt, ut refert Auguſtinus in Breviculo Collationis cap. 18. & libro poſt Collationem edito cap. 12. & 13. At ſi verè lapſus eſſet Marcellinus, ibi lapſum ejus objicere non omiſiſſent, ad creandum negotium Melchiadi, qui ejus Presbyter fuerat; ſicut ex perſona Felicis Aptungitani Cæciliano moverunt quæſtionem, quòd ab eo fuiſſet ordinatus, qui fuerat ſacrorum librorum traditor. *SEC. III.*

II. Concilium Sinueſſanum ſuppoſititium.

Præterea, in Actis illis Concilii Sinueſſani dicitur Marcellini condemnationem ad Diocletianum eſſe perlatam, cum eſſet in bello Perſarum, quod apertæ convincitur falſitatis, cum biennio antequam ſe imperio Diocletianus abdicaret, de Perſis profligatis Romæ triumphum cum Herculio collegâ egerit: deinde incredibile eſt, quòd, ſæviente perſecutione Diocletiani, omnium ſcilicet crudeliſſima, trecentorum Epiſcoporum cogi potuerit conventus, eo ſcilicet paulo minor, qui in maxima Eccleſiæ pace, totis viribus adnitente Conſtantino Imperatore, Nicææ in Bythinia fuit poſteà congregatus. Ad hæc, nulla apud quoſvis Scriptores, ſive prophanos, ſive Eccleſiaſticos, Sinueſſanæ civitatis, & cryptæ Cleopatrenſis, in qua celebratum fingitur iſtud Concilium, occurrit vel levis memoria. Multa alia ab iiſdem viris doctis afferuntur ſuppoſitionis & falſitatis indicia, apud ipſos & in Critica Baroniana legenda.

III. S. Marcellinus an martyr?

Poſtquam S. Marcellinus ordinationibus duabus menſe Decembri, Presbyteros IV, Diaconos II creaſſet, ac per diverſa loca Epiſcopos V, ad Deum tranſiiſſe videtur die vigeſima quarta menſis Octobris anni trecenteſimi quarti, ordinatus enim fuerat die trigeſima menſis Junii anni duценteſimi nonageſimi ſexti, & in Chronico Damaſi dicitur ſediſſe annis octo, menſibus tribus, diebus viginti quinque. Eum Martyrium ſubiiſſe, ut habet Baronius ex Anaſtaſio, parum veroſimile, nomen enim ejus legitur in ſæpius laudato Indiculo depoſitionis Epiſcoporum apud Bucherium.

IV. Marcellinus à Marcello diverſus.

Marcellini mentionem facit Euſebius in Chronico; Hieronymus verò in Martyrologio Marcelli tantùm meminit, quò fit ut aliqui viri doctiſſimi, Marcellinum & Marcellum diſtinguendos non eſſe exiſtimarint. Sed hi, meo judicio, decipiuntur, Auctor enim Chronici Damaſo attributi, Liberio ſedente vixit, & utriuſque Pontificis non ſolùm meminit; ſed etiam quot annis & diebus quilibet ſedit, memorat. Præterea Auguſtinus, qui exeunte ſeculo quarto floruit, utrumque agnovit, quemadmodum & Optatus Milevitanus à Baronio laudati.

V. Decretales ipſi ſuppoſita.

Duas Decretales Marcellino adſcriptas, ſuppoſititias eſſe jam viri

Digitized by Google

SEC. III. viri docti obſervarunt. Prima eſt ad univerſos Epiſcopos per Orientales Provincias, incipitque cum verbis Hormiſdæ Epiſt.62. *Quid tàm dulce ſollicito &c.* Secunda dicitur ſcripta ad Salomonem Epiſcopum, & incipit cum verbis Leonis primi Epiſtola 93. juxta veterem ordinem: *Quam laudabiliter pro catholicæ fidei veritate.* Conſarcinata eſt ex teſtimoniis Idacii ad Warimadum Capp. 51. 52. 53. & 55. & Hormisdæ Papæ Epiſt. 24. 25. aliiſque.

DECIMA ECCLESIÆ PERSECUTIO.

VI. *Perſecutio ſub Diocletiano generalis & cruenta.*

PErſecutio in milites ſub Galerio Maximiano anno ducenteſimo nonageſimo octavo incepta, perſecutionem generalem quaſi quoddam prælud̄ium præceſſit: hæc enim anno tantum trecenteſimo tertio, die vigeſima tertia Februarii à Diocletiano & Maximiano decreta, dieque ſequenti edictum propoſitum Nicomediæ, ac deinde ad cæteras Imperii civitates miſſum. Hujus Perſecutionis cauſam in Chriſtianos, jam turpiter moribus depravatos, & in Epiſcoporum diſcordias rejicit Euſebius. Aliam adducit Lactantius libro de mortibus Perſecutorum cap. 14. à Galerio Maximiano confictam, hunc nempè *ut* Diocletianum *ad propoſitum crudeliſſimæ Perſecutionis impelleret, occultis miniſtris Palatio* ſubjeciſſe *incendium. Et cum pars*, inquit, *conflagraſſet, Chriſtiani arguebantur velut hoſtes publici, & cum ingenti invidia ſimul cum Palatio, Chriſtianorum nomen ardebat: illos conſilio cum Eunuchis habito de extinguendis Principibus cogitaſſe, duos Imperatores domi ſuæ penè vivos eſſe combuſtos &c.* Tam atrox fuit illa perſecutio, ut neque domui Regiæ pepercerint Diocletianus & Galerius; ſubdit enim Lactantius laudatus cap. 15. *Furebat ergo Imperator* (nempe Diocletianus) *jam non in domeſticos tantùm, ſed & in omnes, & primam omnium filiam Valeriam* [Galerii Maximiani uxorem] *conjugemque Priſcam ſacrificiis pollui coegit*, quæ ideò Chriſtianæ erant. In hac perſecutione Eccleſiæ ſolo æquatæ, Scripturæ Sacræ igne conſumptæ. Chriſtiani, qui publicis honoribus aucti fuerant, exauctorati, cæteri libertate privati. Multos hæc Perſecutio Martyres Cælo dedit, multorum certamina recenſet Euſebius lib. 8. De hac etiam legendus Oroſius lib. 7. cap. 17.

VII. *Ab ea Galliæ immunes.*

Galliæ, ubi Conſtantius Chlorus, Conſtantini Magni Pater imperabat, ab hac perſecutione immunes fuêre; Lactantius quippe ibidem ſcribit: *Conſtantius ne diſſentire à majoribus præceptis videretur, Conventicula, ideſt parietes, qui reſtitui poterant, dirui paſſus eſt, verum autem Dei Templum, quod eſt in hominibus incolume ſervavit.* Tum cap. 16. *Vexabatur ergo univerſa terra, & præter Gallias, ab Oriente uſque*

SEC. IV.

uſque ad Occaſum, tres acerbiſſimæ beſtiæ ſæviebant. Lactantio ſuffragatur Euſebius lib. 8. cap. 13. Quomodo autem hæc conciliari poſſint cum hiſtoriis plurimarum Galliæ civitatum & provinciarum, quæ ſuos martyres hac perſecutione ad Deum translatos prædicant, lege in Critica Baroniana ad annum CCCIII.

VIII. *Perſecutionis finis.*

Kalendis Maii anni trecenteſimi quinti Diocletianus & Maximianus Herculius Imperatores abdicarunt, & vitam privatam amplexi ſunt, quare perſecutio aliquandiù ceſſavit; ſed anno trecenteſimo octavo in Oriente recruduit, & pax univerſæ Eccleſiæ reddita non eſt ante menſem Junium anni trecenteſimi decimi tertii, quod colligitur ex eodem Lactantio, qui cap. 48. ejuſdem libri ait: *Sic ab everſa Eccleſia* (à die ſcilicet XXIII Februarii anni CCCIII) *uſque ad reſtitutam* [ſcilicet uſque ad diem XIII Junii anni CCCXIII, quo jam dixerat propoſitum fuiſſe Nicomediæ edictum de reſtaurandis Eccleſiis] *fuerunt anni decem, menſes plus minus quatuor.*

Concilium Illyberitanum.

IX *Illyberitani Concilii epocha, & auctoritas veneranda.*

MArcellino ſedente, vel ſaltem durante Interpontificio, veroſimile eſt celebratum fuiſſe Illyberitanum in Hiſpania Concilium, cum ex ejus Canonibus conſtet, illud celebratum ipſo perſecutionis tempore, & parte alia certum ſit Oſium Cordubenſem Epiſcopum ei interfuiſſe, qui tamen anno trecenteſimo decimo tertio, jam in Conſtantini Magni comitatu erat. Hujus Concilii auctoritatem elevant, erroreſque plurimos ipſi affingunt Baronius & Bellarminus; ſed venerandam eſſe ejus auctoritatem, in cujuſque fide nihil non integrum, in ejus diſciplina nihil non ſanctum reperiri pluribus probare conatur Natalis Alexander ſeculo tertio diſſert. 21. In eo Canones LXXXI conditi ab Epiſcopis undeviginti, qui ei adfuerunt, cum triginta ſex Presbyteris. Horum Canonum, explicationem habemus in Opere Ferdinandi de Mendoza, *de confirmando Concilio Illyberitano ad Clementem VIII Pontif. Max.* quod extat Tom. I. Conciliorum editionis Labbei.

S. MARCELLVS *Pontif. XXXI.*
Anno Domini CCCVIII.

SEC. IV.

I. *S. Marcellus in exilium à Maxentio miſſus.*

S. Marcellus, natione Romanus, ex patre Benedicto, poſt interpontificium annorum trium, menſium octo & dierum trium Pontifex dictus eſt, & ordinatus anno trecenteſimo octavo, die vigeſima ſeptima Junii, quæ Dominicalis fuit, ſedemque tenuit anno uno, menſibus ſex & diebus viginti; obiit enim die decima ſexta menſis

Januarii

Digitized by Google

SEC. IV. Januarii anni trecenteſimi decimi, ut docent liber Pontificalis, Martyrologium Hieronymianum, genuinum Bedæ Martyrologium, & Sacramentarium Gelaſii ac Gregorianum. Damaſus Papa ejus epitaphii, quod extat apud Baronium auctor dicitur, ex quo eruitur eum à Maxentio in exilium pulſum eſſe; licet enim hic Imperii initio, Perſecutioni finem impoſuerit, poſtea tamen nullum impietatis aut libidinis genus prætermiſit, ut tradit Euſebius lib. 8. cap. 14. donec triennio ferè poſt Sancti Marcelli obitum, à Conſtantino Magno debellatus eſt. Marcellum viginti quinque titulos Romæ conſtituiſſe, ſeu Parochiales Eccleſias, propter Baptiſmi & Pœnitentiæ adminiſtrationem, & propter ſepulturas martyrum ſcribit Auctor libri Pontificalis, qui addit eum ordinationes aliquot menſe Decembri feciſſe Presbyterorum viginti ſex & Diaconorum duorum; Epiſcopos vero per diverſa loca unum ſupra viginti ordinaſſe, ac ſepultum eſſe in cœmeterio Priſcillæ viâ Salariâ. Porrò licet aliqui, ex eo quod Euſebius in Chronico Marcelli mentionem non faciat, inferant eum diverſum non eſſe à Marcellino, certum tamen videtur ex ſuperiùs dictis in Marcellino, eos eſſe duos Pontifices inter ſe diverſos.

II. Ejus Decretales ſpuriæ. Duæ Marcello Decretales attribuuntur, quæ ſuppoſititiæ ſunt. Prima eſt ad Epiſcopos Antiochenæ provinciæ, in qua leguntur loca ex Acacio Conſtantinopolitano Epiſcopo, Hilaro, Innocentio, Gregorio, Leone, & aliis deſumta. Secunda eſt ad Maxentium, dequa Baronius in Annalibus, qui tamen eam commentitiam eſſe non advertit. Incipit enim cum verbis Sancti Gregorii Epiſt. 114. libri ſeptimi; continet aliorum loca quamplura, & Scripturam citat ex verſione Divi Hieronymi, ſubnotaturque eodem Conſulatu fictitio ac præcedens, ſcilicet, *Maxentio & Maximo V. C. Coſſ.*

S. EVSEBIVS *Pontif. XXXII.*

Anno Domini CCCX.

I Sub Euſebio Crux inventa non eſt. S. Euſebius, natione Græcus, patre Medico, Pontificatum adeptus eſt die quinta Februarii, quæ Dominicalis erat anno trecenteſimo decimo, poſtquam ſedes vacaſſet dies viginti, ut tradunt liber Pontificalis & Auctius Chronicon veterum Pontificum, in quibus tamen falsò legitur Crucem Domini ſub Euſebii Pontificatu inventam fuiſſe, cum conſtet ex antiquis Auctoribus non contigiſſe Dominicæ Crucis inventionem ante tempora Concilii Nicæni. De ea inventione poſt Concilium illud hæc leguntur in fine Chronici Euſebii ſecundùm editionem Pontaci: *Helena Conſtantini mater divinis monita viſionibus,*

Digitized by Google

viſionibus, beatiſſimum Crucis ſignum, in quo mundi ſalus pependit, apud Jeroſolymam reperit; quamquam enim ea verba non reperiantur in pleriſque Euſebii mſſ. Codicibus, leguntur tamen in pluribus aliis, & in editionibus anterioribus; imò hæc Inventio iiſdem ferè verbis refertur apud Sulpitium Severum lib. 2. Idacium, Adonem & alios, apud Rufinum lib. 6. cap. 8. apud Ambroſium de obitu Theodoſii, apud Sozomenum lib. 2. cap. 1. apud Theodoretum lib. 1. cap. 18. & plures alios ab Arnaldo Pontaco in Notis ad hunc Euſebiani Chronici locum laudatos, in quibus ea inventio ad Nicæni Concilii tempora refertur. Præterea Helenam Conſtantini matrem, ſub Euſebio Papa Dominicam Crucem Jeroſolymis inveniſſe, nulla ratione dici poteſt, cum nihil tum Conſtantinus in Syria haberet, quæ Maximini tyrannide premebatur, neque adhuc plenè in Chriſtum credebat, quod poſt Crucis in cœlo viſionem, quæ anno tantum CCCXII contigit, ardentiſſimè fecit, ideoque hoc tempore Chriſtianam religionem nondum ſuſceperat, ſicut nec mater ejus Helena. Denique ſub Euſebii Pontificatu, Macarius nondum erat Epiſcopus Jeroſolymorum, quam Eccleſiam anno tantum CCCXII regendam ſuſcepit, & tamen ſub eo facta ſupponitur S. Crucis inventio. *SEC. IV.*

II. *Epiſtola ei falsò adſcripta.*

Obiit S. Euſebius die vigeſima prima Junii ejuſdem anni trecenteſimi decimi, poſtquam ſediſſet menſes quatuor, dies ſedecim, & ordinaſſet Epiſcopos quatuordecim, Presbyteros tredecim, Diaconos tres, ſepultus in Cœmeterio Calliſti viâ Appiâ. Tres ejus circumferuntur Epiſtolæ, ſed confictæ & ſuppoſititiæ. Prima data eſt *ad Epiſcopos Galliæ*, incipiens à verbis Gregorii lib. XI. Epiſtola XXXVI. *Scripta ſanctitatis veſtræ*, &c. continetque plura ex Ennodio deſumta. Secunda Epiſtola eſt *ad Ægyptios*, in eaque refertur locus ſatis amplus ex quinta Synodo Romana ſub Symmacho. Tertia eſt ad *Epiſcopos Tuſciæ & Campaniæ*, incipitque à verbis Hormiſdæ Epiſtola 25. *Benedictus dominus noſter, qui per miſericordiam ſuam Romanam Eccleſiam*, &c. In ea mentio inventionis Sanctæ Crucis, quam, ex ſuperiùs dictis, conſtat, Euſebii tempore, nondum inventam fuiſſe.

III. *Ejus decretum de Extrema Unctione.*

Extat apud Jvonem Carnotenſem decreti part. 15. c. 35. Euſebii Papæ Decretum, ex quo Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 7. art. 2. infert Sacramentum Extremæ Unctionis ante Viaticum ægrotis collatum fuiſſe, & conſequenter antequam jam omni ſalutis ſpe amiſſa, vita & ſenſibus carere inciperent. Jubet enim Euſebius illo decreto, ut Sacerdos circa ægrotantem pœnitentem *orationes dicat, & ungat eum oleo Sancto, & Euchariſtiam ei donet.* Ex eo enim ſequitur Euchariſtiam, poſt Unctionem, ægrotis adminiſtratam fuiſſe, cum tamen Viaticum non niſi mente integra, & corpore non deficiente ſuſcipi debeat. Acta Sancti Leonis IX

Digitized by Google

SEC. IV. Papæ à Wiberto Archidiacono deſcripta lib. 2. cap. 16. aſſerunt etiam hunc Sanctum Pontificem decreviſſe, *ut quoniam plures Epiſcoporum, Abbatum, ceterorumque fidelium confluxerunt turbæ, eis præſentibus inungeretur ſacri olei liquore. Super quo facto exhilaratus uſquequaque, munituſque corporis & ſanguinis Domini communione*, &c. Alterum hujus moris argumentum repetit idem Martene ex conſuetudine iterandæ Unctionis per ſeptem continuos dies; ac tandem ex Ceremoniis unctionis, quæ aliquando fiebat in Eccleſia, imò infirmis non ſemper jacentibus, ſed genuflexis aut ſedentibus. Ex quibus rectè infert, hæc omnia peragi haudquaquam potuiſſe in eum, qui exhauſtis omnibus viribus, & penè exſanguis eſſet corpore, ac proinde ſtatim ut certum ineſſet ſalutis periculum, infirmos iunctos fuiſſe, ac poſtea Viaticum recepiſſe.

S. MELCHIADES *Pontif. XXXIII.*

Anno Domini CCCX.

I. Melchiadis decretum de Euchariſtia ad abſentes mittenda.

S. Melchiades, ſeu Miltiades, natione Afer, Sancto Euſebio ſucceſſit, ordinatus die ſecunda menſis Julii ejuſdem anni trecenteſimi decimi, quæ in Dominicam incidebat, ut legitur in Chronico Damaſi. De eo libri Pontificalis Auctor ſcribit: *Hic fecit ut oblationes conſecratæ, per Eccleſias ex conſecratu Epiſcopi, dirigerentur, quod declaratur fermentum*; ad quæ verba, etiam relata in Auctiori Chronico Veterum Pontificum, Schelſtratius in Antiquitate illuſtrata pag. 412. „ ait: Ob Diſciplinam Arcani Euchariſtia hoc loco Fermentum voca- „ tur, ut diſſertatione ea de re edita monſtravimus. Euchariſtiam „ namque Epiſcopis & Presbyteris ad Urbem venientibus, mittere „ conſueverant Pontifices, ut teſtatur Divus Irenæus apud Euſebium „ lib. 5. cap. 24. Intelligit Schelſtratius ſingulare Opus, quod in lucem emiſit de Diſciplina Arcani, in quo cap. 7. art. 5. de hoc Melchiadis decreto fusè diſſerit, & probat per quinque priora Eccleſiæ ſecula, tàm Romanos Pontifices in Decretis, quàm fideles in Colloquiis, Euchariſtiæ ſacramentum ſub fermenti nomine occultaſſe. De eodem Fermento lege dicenda in Siricio & Innocentio, ubi Melchiadis decretum explicatur. Addit Auctor libri Pontificalis, Melchiadem conſtituiſſe, *ne ulla ratione die Dominica, aut quinta feria, jejunium quis fidelium ageret, quia hos dies Pagani quaſi ſacrum jejunium celebrabant.* Tandem Melchiades Romæ Concilium celebravit, in quo condemnati ſunt Donatiſtæ, de quo mox.

II. Dies mortis Melchiadis.

Ad cœleſtem patriam tranſiit die decima menſis Januarii anni trecenteſimi decimi quarti, poſtquam, ut legitur in Chronico Damaſi & in Catalogis, annos tres, menſes ſex & dies novem ſediſſet,

Digitized by Google

ſediſſet, unde ejus depoſitio, tàm in Indiculo depoſitionis Epiſcoporum apud Bucherium, quàm in Martyrologio Hieronymiano ad eamdem diem decimam Januarii memoratur. Verum quidem eſt in eodem Martyrologio ad diem ſecundam menſis Julii itidem haberi: *Depoſitio Milriadis Papæ*, ſed hæc verba intelligenda de aliqua ejus Translatione, quæ die ejus ordinationis facta fuerit. Sepultus eſt in cœmeterio Calliſti: ordinationem unam menſe Decembri fecit Presbyterorum ſeptem, Diaconorum quinque. Epiſcopos prætereà duodecim per diverſa loca ordinavit. *SEC. IV.*

Inter Pontificum Romanorum Epiſtolas decretales habetur una Melchiadis *ad omnes Hiſpaniæ Epiſcopos*, quæ dicitur *data Kalendis Maii Voluſiano & Ruffino Viris Clariſſimis Coſſ.* quæ non poteſt non eſſe ſuppoſititia, cum jam à die decima Januarii illius anni, ſcilicet trecenteſimi decimi quarti, Melchiades fato functus fuiſſet. Præterquamquod citatur in ea Scriptura juxta Hieronymi verſionem, & refertur prolixum fragmentum ex Eucherii Homilia de Pentecoſte, quæ communiter tribuitur, vel Euſebio Emiſſeno, vel Fauſto Regienſi Melchiade junioribus. *III. Decretalis ipſi falsò attributa.*

Initium Schiſmatis Donatiſtarum & Concilium Romanum contra eos celebratum.

SChiſma Donatiſtarum, cujus initium plerique omnes cum Baronio, ad annum trecenteſimum ſextum revocant, anno tantum trecenteſimo duodecimo inchoatum eſt, poſtquam pax Africanæ Eccleſiæ reddita fuit à Maxentio: *Tempeſtas perſecutionis*, ait Optatus lib. 1. contra Parmenianum, *peracta & definita eſt. Jubente Deo, indulgentiam mittente Maxentio, Chriſtianis libertas eſt reſtituta. Botrus & Celeuſius, ut dicitur, apud Carthaginem ordinari cupientes, operam dederunt, ut abſentibus Numidis, ſoli vicini Epiſcopi peterentur, qui ordinationem apud Carthaginem celebrarent. Tunc ſuffragio totius populi Cæcilianus eligitur, & manus imponente Felice Aptungintano Epiſcopo, ordinatur*, &c. Perſecutioni autem in Africa finis impoſitus eſt anno tantum CCCXII, ut probat Annotator Baronii. Botrus & Celeuſius, cùm ſpe ſua ſe dejectos viderent, conjurare adversùs Cæcilianum ordinatum Epiſcopum Carthaginenſem, cœperunt, & adhibitâ in ſocietatem Lucilla, potentiſſima fœmina, Cæciliano infenſa, ac ſenioribus plebis Catholicæ, quibus Menſurius, Cæciliani deceſſor, ornamenta Eccleſiæ commendaverat, Epiſcopos Numidiæ, qui non mediocrem injuriam ſibi factam putabant, quòd ad Cæciliani ordinationem evocati non fuiſſent, Carthaginem con- *IV. Donatiſtarum ſchiſmatis initium & cauſa.*

I 2 venire

SEC. IV. venire curarunt, qui numero ſeptuaginta congregati, Cæcilianum abſentem, quòd evocatus venire noluiſſet, damnaverunt; duo crimina illi objicientes. Primum quod à Traditoribus ordinatus fuiſſet Epiſcopus; deinde quòd cùm eſſet Diaconus victum afferri Martyribus in cuſtodia poſitis prohibuiſſet. Poſt hæc in locum Cæciliani Majorinum ordinarunt Epiſcopum in gratiam Lucillæ, cujus domeſticus erat. Hoc eſt initium Schiſmatis Donatiſtarum, ſic dictorum à Donato à Caſis Nigris Epiſcopo, Majorini ordinatore, quem Auguſtinus in Breviario Collationis tertiæ, & in libro Retractationum ſcribit, Cæciliano adhuc Diacono ſchiſma feciſſe Carthagine, ejuſque facinoris reum poſtea convictum fuiſſe in Synodo Romana ſedente Melchiade. Sed quoniam in ordinatione Cæciliani vehementiùs erupit, idcircò ſchiſmatis initium ab illa ordinatione deſumitur.

V. *Schiſmatici ad Imperatorem recurrunt.*

Schiſmatici adversùs Cæcilianum ſcripſerunt libellos, & Anulinum Africæ Proconſulem interpellarunt, ut eos ad Conſtantinum, tunc in Galliis agentem, mitteret, quibus eum rogabant, ut de Gallia judices dari præciperet. Imperator lectis Donatiſtarum libellis, ſubiracundè reſpondit, teſte Optato Milevitano: *Petitis à me in ſeculo judicium, cum ego ipſe Chriſti judicium expectem.* Dedit tamen judices Maternum Agrippinenſem, Rheticium Auguſtodunenſem & Marinum Arelatenſem Epiſcopos, qui cum Melchiade Papa, & aliis Epiſcopis Italis ab ipſo deligendis cauſam Cæciliani judicarent.

VI. *Synodus Rom. in cauſa Donatiſtarum.*

Congregata eſt Romæ Synodus, die ſecunda Octobris, feria ſexta, ideoque anno Chriſti trecenteſimo decimo tertio, in domo Fauſtæ in Laterano. Ei præfuit Melchiades, cui aſſidebant tres præfati Epiſcopi & quindecim Itali. In Donatum à Caſis-nigris lata ſententia eſt ſuffragantibus univerſis, *quod confeſſus ſit rebaptizaſſe, & Epiſcopis lapſis manum impoſuiſſe, quod ab Eccleſia alienum eſt. Teſtes inducti à Donato confeſſi ſunt ſe non habere quod in Cæcilianum dicerent. Cæcilianus omnium ſupramemoratorum ſententiis innocens eſt pronunciatus, etiam Miltiadis ſententiâ, quâ judicium clauſum eſt his verbis*: „Cum conſtiterit Cæcilianum ab iis, qui cum Donato venerant, juxta profeſſionem ſuam non accuſari, nec à Donato convictum eſſe, in aliqua parte conſtiterit, ſuæ communioni Eccleſiaſticæ integro ſtatu retinendum meritò eſſe cenſeo. Referuntur hæc ab Optato Milevitano lib. I. adversùs Parmenianum, qui alteram partem ſententiæ, de damnatione ſcilicet Donati, & de ſuſceptione Epiſcoporum partis Majorini prætermiſit. Huic Synodo Marcus Presbyter, poſtea, Sancto Sylveſtro mortuo, Romanus Pontifex, interfuit, ut videre eſt apud Valeſium in Notis ad librum 10. Euſebii cap. 8. & in Critica

Baronii

Digitized by Google

Baronii anno CCCXIII. Ferunt tum Donatiſtas condemnatos, à ſententia Epiſcoporum Concilii ad Imperatorem appellaſſe, dictumque à Conſtantino, cum id accepit: *O rabida furoris audacia! Sicut in cauſis Gentilium fieri ſolet appellationem interpoſuerunt.* Diſputatur inter Doctos num hæc ad Imperatorem appellatio facta fuerit in hoc Romano, an in Arelatenſi Concilio ſub Silveſtro. *SEC. IV.*

VII. Donatiſtarum ſchiſma in hæreſim evadit.

Porrò Donatus à Caſis nigris confeſſus eſt ſe rebaptizaſſe & Epiſcopis lapſis manum impoſuiſſe, quia Schiſma Donatiſtarum in hæreſim evaſerat, cujus hi præcipui errores. Primò Baptiſmum extra Eccleſiam collatum nullum eſſe contendebant, & quia Eccleſiam intra ſuam ſectam coarctabant, ideò Catholicos à ſe deceptos, ſuoque ſchiſmati implicitos rebaptizabant. Secundò, Eccleſiam in cæteris orbis regionibus Traditorum contagio, malorumque communione periiſſe aſſerebant, & in Africa remanſiſſe in ſola parte Donati, ideoque Epiſcopis lapſis manus de novo imponebant. Tertiò tandem Eccleſiam Catholicam meretricem vocabant, ut refert S. Auguſtinus in Concione de geſtis cum Emerito. Qui plura cupit de ſchiſmate Donatiſtarum, legat diſſertationem ab Henrico Valeſio de eo editam, Euſebii editioni ſubjunctam, & Natalem Alexandrum ſeculo quarto.

S. SILVESTER *Pontif. XXXIV.*

Anno Domini CCCXIV.

I. S. Silveſter fit Papa.

Silveſter, natione Romanus, ex patre Rufino, Sancto Melchiadi ſucceſſit, ordinatus die ultima Januarii anni trecenteſimi decimi quarti, in quam Dominica incidebat, qui mos, poſt redditam à Conſtantino Magno Eccleſiæ pacem, ſervatus fuit, & Romani Pontifices, vel die Dominica, vel feſto aliquo ſolemniori inaugurati. Silveſtrum à Marcellino Papa Presbyterum ordinatum, non verò à Melchiade, docet S. Auguſtinus contra Petilianum de unic. Baptiſm. cap. *16.*

II. Ejus Acta ſuppoſititia.

Acta S. Sylveſtri narrant eum anno trecenteſimo decimo quinto Synodum Romæ celebraſſe, cui diverſarum provinciarum Epiſcopi numero LXXV interfuerint, & Helenam tunc adhuc gentilem, ſed à Judæis penè Judæam effectam, Conſtantinum filium ad Judæorum religionem amplectendam invitaſſe; ſed hæc omnia planè fictitia ſunt. Quis enim ſibi perſuadeat in unum Concilium conveniſſe Chriſtianorum Antiſtites, & Judæorum Sacerdotes, quod tamen in illis Actis legitur, ad diſputationem de religione incundam? Quis duodecim Rabbinos ab Iſſachar ſummo ſacerdote delectos ſibi

 fingat,

Digitized by Google

SEC. IV. fingat, qui contra Chriſtianam fidem diſputarent; cum à tempore excidii Jeroſolymitani deſierint creari ſummi Pontifices. Quare Sancti Silveſtri Acta planè ſuppoſititia ſunt.

III. *Indulgentiæ in eis memoratæ commentitiæ.* In iiſdem Actis variæ etiam indulgentiæ à Sancto Silveſtro dicuntur conceſſæ, tàm Baſilicæ Lateranenſi, quàm Baſilicæ Sancti Sebaſtiani extra muros, quæ ſunt etiam commentitiæ, quòd manifeſtè liquet ex verbis in lapide Baſilicæ Sancti Sebaſtiani expreſſis: *Eamdemque* (indulgentiam à Silveſtro largitam) *ſucceſſores ejus in Feſtis duplicibus, & in Quadrageſima duplicarunt*, cùm tamen duplicium Feſtorum appellatio ſeculo decimo tertio primùm cepiſſe videatur. Qua de re plura Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico, ubi rectè ſcribit, tam diuturnam tolerantiam Apoſtolicæ Sedis, ſub cujus oculis tùm in Lateranenſi, tùm in aliis nonnullis antiquiſſimis Eccleſiis manent expoſita monumenta indulgentiarum, velut à Sancto Silveſtro, eas viſitantibus conceſſarum, ſufficientem videri, ad ſupplendum quemcunque juris aut facti defectum. Quamvis enim nequeat efficere Pontifex, ut à Silveſtro datæ ſint, quæ datæ non fuerunt; facere tamen poteſt ut eæ revera iſtic nunc obtineantur, æquè ſi ab ipſo Silveſtro promanaſſent. De Indulgentiis vide dicenda in Sergio II.

IV. *S. Silveſter Conſtantinum non baptizavit.* Fictitium pariter eſt quod legitur in iiſdem Actis & in libro Pontificali, Sanctum Silveſtrum Romæ Conſtantinum Imperatorem baptizaſſe, eumque à lepra mundaſſe; hunc enim in extremis conſtitutum & ſub mortem Nicomediæ baptiſmum ſuſcepiſſe, præter Euſebium, Socratem, Sozomenum, Hieronymum in Chronico, alioſque antiquos, Ambroſius & Athanaſius in libro de Synodis, ubi Ariminenſis Synodi, anno CCCLIX celebratæ, Patrum, Conſtantium Conſtantini filium alloquentium verba recitat, diſerté teſtantur. Certè Lepra, quæ Conſtantinum impulerit ad baptiſmum Romæ accipiendum, ut ab ea ſanaretur, antiquioribus Scriptoribus ignota, eòque magis fit incredibilis, quò Julianus Apoſtata fidentiùs objecit Chriſtianis, quòd eorum *baptiſma lepram leproſi non aufert*. Si enim adeò recenti memoria leproſus Conſtantinus lepræ ſordes baptiſmo deterſiſſet, Cyrillo Alexandrino id refutaturo libro ſeptimo contra Julianum illius ſucceſſorem & generum, quid poterat offerri ſpecioſius, atque ad illius convictionem potentius? nihil tamen hujuſmodi Cyrillus, ſed cum Chriſtum etiam leproſos mundaſſe dixiſſet, excuſat baptiſmum ejus, ad emundandas ſordes non corporis, ſed animi inſtitutum eſſe.

V. *Conſtantini rebaptizatio rejecta.* Neque audiendi ſunt, qui utramque de Conſtantini baptiſmo ſententiam conciliaturi, Romæ quidem à Silveſtro Papa baptizatum eſſe dicunt, ſed Nicomediæ rebaptizatum ab Euſebio Nicomedienſi;

Digitized by Google

medienſi ; nam rebaptizationem ab Arianis , ante Vandalicæ perſecutionis tempora tentatam nemo cum fundamento dixerit , nec debet, tota Antiquitate ſilente, recipi. Quis enim , ſaltem vivente Conſtantino, auſus fuiſſet Nicænæ Synodi profeſſores , quam ille ſemper & ubique ſpectabat , & omninò ſartam tectam volebat, affirmare hæreticos , quorum proinde Baptiſmus invalidus crederetur ? ut autem Ariani jam tum tale quidpiam clàm auſi eſſent, necdum poſſet dici , quod Euſebius Nicomedienſis , Arianiſmi notam conatu omni à ſe tunc amoliri ſtudens, partem habuerit in ea impietate , ut ait Papebrocius in Vita Sancti Conſtantini ad diem XXI Maii, ubi pluribus & ſententiam de baptiſmo ei Romæ collato , & ejuſdem rebaptizationem rejicit. Ibidem etiam examinat & reprobat , quod in libro Pontificali legitur , nempe Silveſtrum Conſtantini Perſecutionem fugientem , in montem Soractem fugiſſe , ex quo redux eum baptizavit. *SEC. IV.*

VI. Synodus Rom. ſuppoſititia.

Suppoſititia pariter eſt alia Synodus Romana , quæ in eiſdem S. Silveſtri Actis tertio Kalendas Junii poſt baptizatum Conſtantinum , eo præſente collecta dicitur , Hincmaro Remenſi , Petro De Marca , Labbeo , Lupo , aliiſque Viris Eruditis teſtibus. Quomodo enim die trigeſima menſis Maii anni CCCXXIV, Synodus illa celebrari potuit , præſente Conſtantino , qui toto illo anno , bello Liciniano occupatus , in Oriente verſatus eſt , ut videre eſt in Critica Baroniana. Ejus plurima alia ſuppoſitionis capita nuper retulit Schelſtratius in ſecunda parte Antiquitatis Illuſtratæ diſſert. 3. cap. 8. de ſupra dictis Synodis & baptiſmo Conſtantini , legendus etiam Natalis Alexander ſeculo IV.

VII. S. Silveſtri mors.

S. Silveſter , poſtquam ordinationes ſex , menſe Decembri feciſſet , Presbyterorum XLII & Diaconorum XXVI, ac Epiſcopos inſuper LXII per diverſa loca creaſſet , ad Deum tranſiit die trigeſima prima menſis Decembris anni trecenteſimi trigeſimi quinti, ideoque ſedit annis viginti uno , menſibus undecim , ut in ſæpe citato Chronico Damaſi legitur , ejus enim Depoſitio die XXXI Decembris memoratur etiam in Martyrologio Hieronymiano & in Indiculo depoſitionis Epiſcoporum apud Bucherium. Sepultus eſt in cœmeterio Priſcillæ viâ Salariâ.

VIII. Controverſia de Tranſlatione corporis ejus.

De Tranſlatione corporis ejus quæſtio eſt , an Romæ in Eccleſiam à Paulo primo in ejus honorem conſtructam , cum corpore Sancti Stephani , Papæ & martyris tranſlatum ſit anno DCCLXI, vel DCCLXII, an verò ſedente Stephano II anno DCCLII ad Monaſterium Nonantulanum. Baronius anno DCCLXI refert conſtitutum ſeu Bullam Pauli Papæ , in qua eorum Sanctorum Tranſlatio dicitur facta ad eam Eccleſiam indictione XIV , ſeu anno

DCCLXI,

Digitized by Google

SEC. IV.

DCCLXI, corpus quidem S. Stephani die XVII Auguſti, corpus verò S. Silveſtri die XIX Junii; in editione Conciliorum Labbeana legitur XIX Julii. Papebrocius verò in Conatu Chronico-Hiſtorico in Stephano refert eamdem Pauli Papæ Bullam, ex Joanne Giaccheti Serrano in libello, quem de ipſa Eccleſia edidit, datam, ut ipſe ait, indictione XV ſeu anno DCCLXII, & corpus S. Silveſtri non die XIX Junii, ſed die XVIII in eam Eccleſiam translatum dicitur. Idem tamen Papebrocius in Paulo, illam Bullam ſuppoſititiam eſſe ſuſpicatur; quòd notæ temporum, quibus inſignitur, inter ſe non conveniant; ſed quod, meo judicio, ſuſpicionem auget, eſt, quod cum Translationes Sanctorum ſeculo octavo diebus Dominicis, vel Feſtis ſolemnioribus fierent, neutro tamen ex his annis DCCLXI & DCCLXII, dies XVII Auguſti, & dies XVIII, aut XIX Junii Dominicales fuerunt. Præterea Auctor Anonymus Vitæ S. Anſelmi, Abbatis Nonantulani in Italia primi, quæ extat ſeculo IV Benedictino, parte prima, quem Mabillonius paulò poſt S. Anſelmum, qui ſeculo octavo floruit, vixiſſe oſtendit; diſertis verbis aſſerit Stephanum II Papam ad petitionem Aiſtulphi Longobardorum Regis, conceſſiſſe S. Anſelmo corpus Sancti Silveſtri Papæ, quod translatum eſt ad dictum Monaſterium Nonantulanum, & alias literas refert ejuſdem Stephani Papæ, quibus donationes eidem Monaſterio factas, ac corpus S. Silveſtri Anſelmo confirmat, datas *menſe Januario*, *indictione ſexta Pontificatûs* ejus *anno primo*, ideoque anno DCCLIII. Vel ergò cum Baronio ad annum DCCLII num. XV dicendum, non corpus Sancti Silveſtri, ſed ejus Reliquias Nonantulam translatas, vel Pauli primi Bullam ſuppoſititiam eſſe, cum dictus Anonymus Nonantulanus & Sigebertus diſertè dicant corpus S. Silveſtri Anſelmo datum fuiſſe.

IX. *Conſtituta ab eo de Corporali, & altaribus lapideis.*

Apoſtolos non in nudo altari, ſed pannis ſeu linteis ornato ſacrum celebraſſe omninò credendum eſt, ob maximam reverentiam, quâ Sanctiſſimum Chriſti corpus venerabantur, nunc utimur Sindone, cui *Corporalis* nomen ab Eccleſiaſticis Scriptoribus inditum eſt. At Silveſter in libro Pontificali conſtituiſſe dicitur, ut Sacrificium altaris non in ſerico, neque in panno tincto, ſed tantùm in lineo ex terra procreato conſecraretur; ſicut corpus Domini in ſindone linea & munda ſepultum fuit. De Corporali plura habet Bona Cardinalis lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. Plerique ſcribunt à S. Silveſtro conſtitutum, ut Altaria lapidea eſſent; ſed hujus decreti nulla mentio apud Antiquos reperitur. Et licet Gregorius Nyſſenus, qui eodem ſeculo quo Silveſter claruit, altaris lapidei tanquam communiter tunc uſitati meminerit Orat. in Baptiſmum

Chriſti;

Chriſti; Sanctus tamen Athanaſius, eo ipſo ſeculo, ligneum commemorat in Epiſtola ad Solitarios. Ex quibus intelligitur promiſcuum tunc uſum in Oriente altaris lignei & lapidei viguiſſe. Poſtea ſancivit Eccleſia, ut nemini, liceat celebrare, niſi in altari lapideo conſecrato; ſed quis hoc primùm certa lege firmaverit, an Silveſter, an alius adhuc incertum eſt. De Altaribus ligneis, lapideis, argenteis, aureis, eorumque forma, lege Edmundum Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 3. art. 6. ubi & de vaſis ſacris olim ad celebrandam Miſſam adhibitis. *SEC. IV.*

X. Unctionem verticalem in Baptiſmo inſtituit.

Inter antiquos Baptiſmi ritus frequentior occurrit apud Veteres mentio unctionis verticalis ex Chriſmate à presbytero factæ. Ipſius inſtitutionem adſcribit idem libri Pontificalis Auctor Sancto Silveſtro his verbis: *Et hic conſtituit, ut baptizatum liniat Presbyter Chriſmate levatum de aqua propter occaſionem tranſitûs mortis.* Auctori libri Pontificalis concinunt Amalarius lib. 1. de Eccleſiaſticis officiis cap. 27. Walfridus lib. de Rebus Eccleſ. cap. 26. Rabanus de Inſtitutione Clericorum lib. 1. cap. 8. Rupertus lib. 5. de Divinis officiis cap. 16. & Hugo Victorinus lib. 2. de Sacram. part. 7. cap. 3. Ex quibus, ut inquit Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ ritibus art. XV, meritò infert Menardus in Notis ad librum Sacramentorum S. Gregorii Papæ pag. 144. antiquos Scriptores Silveſtro ſuperiores, ubi de unctione ſeu Chriſmatione locuti ſunt, intelligendos eſſe de Confirmationis ſacramento, & quia Græci carent verticali unctione, eorum Patres antiquos, cum de unctione Chriſmatis agunt, de illa quæ fit in fronte ab Epiſcopo eſſe interpretandos. Ex ejuſdem porrò Silveſtri inſtitutione hæc unctio ad ſolos presbyteros, non verò ad diaconos ſpectat; unde in Concilii Toletani primi circa annum CCCC celebrati Canone 20. ſtatutum eſt, diaconum non chriſmare, ſed presbyterum abſente Epiſcopo, præſente verò, ſi ab ipſo fuerit præceptum.

XI. Primus cum Tiara in capite pingitur.

S. Silveſtri imago ab antiquo pingitur cum Tiara in capite, quod deceſſores ejus omnes nudum præferunt. Cauſam ex opinione vulgi refert Jacobus S. Georgii ad velum aureum Cardinalis lib. 2. de Coronatione Bonifacii VIII, quòd nempe Conſtantinus à Sancto Silveſtro baptizatus *proprium ſibi regnum*, *ſeu phrygium* (id eſt coronam) *Silveſtri in vertice preſſerit.* Sed hoc, ut apparet, ſumptum eſt ex famoſa Conſtantini donatione urbium & provinciarum aut ſaltem civitatis Romanæ ſedi Apoſtolicæ, quæ, ipſo etiam fatente Baronio, ſuppoſititia eſt. In illa enim præcipitur, ut Silveſter & ejus ſucceſſores Pontifices Romani, coronâ ex auro puriſſimo & gemmis pretioſis uti debeant, ſicuti ipſe Conſtantinus utebatur.

K Pape-

Digitized by Google

SEC. IV. Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Pontificum cenſet, omiſſis illis fabulis dici poſſe, quod conſtituta per Conſtantinum Eccleſiaſtica pace, Silveſter vel propria electione, vel ipſius mandato, pileum ſumſerit Romano more, Symbolum libertatis, eumque auro phrygio, ſeu diademate ornatum infernè, quà caput tangit, ad ſignificandum regale ſacerdotium, ſacerdotum omnium principi collatum à Chriſto: cui Bonifacius VIII alteram coronam impoſuit, exprimi eo volens utriuſque regni corporalis & ſpiritualis prærogativam: triplicis denique coronamenti Tiaram ante annos circiter trecentos aſſumpſiſſe Urbanum Quintum numeri myſtici forſan cauſâ.

Concilium Arelatenſe Contra Donatiſtas.

XII. Concilium Arelatenſe contrà Donatiſtas.

SUb Sancto Silveſtro ſchiſma Donatiſtarum majores vires ſumſit, quare in Concilio Arelatenſi primo damnati ſunt. Cum enim quererentur Donatiſtæ apud Conſtantinum Imperatorem de Romana Synodo ſub Melchiade Papa anno CCCXIII celebrata, quod non rectè judicaſſet, neque omnia cauſæ, de qua agebatur, momenta expendiſſet, Conſtantinus Concilium Arelatem convocavit ad Kalendas Auguſti anni trecenteſimi decimi quarti, Silveſtri Romani Pontificis primo, ad quod convocati ſunt Epiſcopi ex locis diverſis ac propè infinitis plurimi, ut teſtatur Conſtantinus in Epiſtola ad Chreſtum Syracuſanum Epiſcopum. Ne verò Epiſcopi ſumptuum exceſſu deterriti à Synodo abeſſent, juſſit Imperator publicum ipſis viaticum à Præſidibus provinciarum ſuppeditari, tractoriaſque ad hunc finem ipſis dari literas, ut ejuſdem Imperatoris literæ ad Ablavium Africæ Vicarium certum faciunt. Ducentos Epiſcopos ei interfuiſſe communior & verior eſt opinio.

XIII. An in eo finita ſit controverſia de Baptiſmo hæreticorum?

In eo Concilio cauſa Cæciliani, & ſchiſmatis Donatiſtarum diſcuſſa eſt, iſti damnati, Cæcilianus abſolutus, & viginti duo Canones conditi, quorum octavus baptiſma hæreticorum in Patre & Filio & Spiritu Sancto collatum, ratum eſſe decernit, & rebaptizationes prohibet contra Donatiſtas, ex quo, & ex tam copioſo Epiſcoporum numero, Launoius exiſtimavit, Divum Auguſtinum, per plenarium Concilium, in quo quæſtio de baptiſmate hæreticorum, finita eſt, intellexiſſe Concilium Arelatenſe; Joannes verò Nicolai exiſtimat, S. Auguſtinum, non de Concilio Arelatenſi, ſed de Nicæno œcumenico intelligendum eſſe. Utriuſque rationes legi poſſunt in Critica Baroniana, ubi Auctor Joannis Nicolai ſenten-

Digitized by Google

tiam tuetur, & probat inſuper incertum prorsùs eſſe, an Conſtantinus huic Concilio Arelatenſi interfuerit.

Abſoluta Synodo Patres de rebus in ea geſtis & Canonibus conſtitutis relationem ad Silveſtrum Papam miſerunt, honorificâ ad eum datâ Epiſtolâ, qua dicti Concilii, canonumque confirmationem & promulgationem ad ipſum pertinere agnoſcunt. *Placuit,* inquiunt, *per te, qui majores diœceſes tenes, potiſſimum omnibus inſinuari.* XIV. *Actorum confirmatio à S. Silveſtro petita.*

Initium Hæreſis Arianæ & Concilium Nicænum, Generale primum.

SUb eodem Sancto Silveſtro emerſit Arii hæreſis, cui damnandæ cum auctore ipſius Nicænum magnum Concilium convocatum eſt, ac celebratum. Ariana hæreſis ab Ario ejus auctore initium & nomen ſortita eſt. Is ex Lybia, quæ Ægypto vicina eſt, & Alexandriæ contributa, oriundus, externa, corporis, oris, & habitus ſpecie eam præferebat virtutem, gravitatem & modeſtiam, quâ facilè hominibus illuderet. Meletio Lycopolis in Ægypto Epiſcopo, contra Sanctum Petrum Alexandrinum Epiſcopum ſchiſma facienti, propterea quod ab ipſo, ob idololatriæ crimen, aliaque ſcelera, fuiſſet in Concilio Epiſcoporum depoſitus, ſe adjunxit, ſed poſteà ex ſchiſmate converſus, ab eodem Sancto Petro Diaconus ordinatus eſt, à quo ſubinde Eccleſiâ pulſus, poſt ejuſdem Sancti Martyrium, quod anno trecenteſimo undecimo contigit, in Eccleſiam irrepſit, & ab Achilla ejus ſucceſſore in communionem ſuſceptus, Presbyter factus eſt. Quo, anno trecenteſimo decimo tertio mortuo, ambitio & invidia in Sanctum Alexandrum, quem ſibi in electione ad Epiſcopatum Alexandrinum prælatum ægrè ferebat, ipſum ad fabricandam hæreſim impulit. Licet autem ea initio Epiſcopatûs Sancti Alexandri innoteſcere cœperit, ejus tamen initium repetendum videtur ab anno trecenteſimo vigeſimo primo, quo damnata eſt in Concilio Alexandrino, cui interfuerunt centum ferè viginti Epiſcopi. XV. *Arii patria & hæreſis initium.*

Errores Arii & ejus ſequacium hi erant. Sancto Alexandro de myſterio Sanctiſſimæ Trinitatis in Conventu Eccleſiaſtico diſſerente, & Filium Patri honore parem, ejuſdemque cum ipſo ſubſtantiæ prædicante, Arius palàm apertèque reſtitit, aſſerens unum eſſe verè, proprièque dictum Deum, ſcilicet Patrem. *Solum ingenitum, ſolum æternum, ſolum nullo principio inchoatum, ſolum verum,* XVI. *Ejus errores.*

 ſolum

Digitized by Google

SEC. IV. *ſolum immortalitate præditum, ſolum ſapientem, ſolum bonum, qui genuit filium unigenitum ante tempora æterna, per quem ſecula condidit.*

XVII. *Circa myſterium Trinitatis.*

Secundò, aſſeruit filium eſſe creaturam Dei perfectam, non eſſe conſubſtantialem Patri, non eſſe coæternum Patri, neque Patris naturam, ut in ſe eſt, cognoſcere, nec ſuam ipſius; alienum externumque eſſe à Patre quantum ad ſubſtantiam; fuiſſe tempus quando non erat; Verbum mutabilitati obnoxium eſſe, & in libero ejus arbitrio fuiſſe, quamdiu vellet bonum permanere. Deum porrò, cum præcognoſceret eum bonum futurum, anticipando illi hanc gloriam dediſſe, quam homo poſtmodùm ex virtute mereretur: ipſum proinde participatu gratiæ Deum fieri, ut reliquos omnes, ſic & ipſum titulo tenùs Deum vocari. Quæ Arii blaſphemiæ decerptæ ſunt ex libro, cui titulum fecit, *Taleja*, & ex Auctoribus Eccleſiaſticis hujus temporis.

XVIII. *Circa myſterium Incarnationis.*

Tertiò, erravit etiam Arius circa myſterium Incarnationis, Verbum namque Divinum corpus aſſumpſiſſe inanime aſſeruit, animæque partes impleviſſe Divinitatem, ut teſtatur Theodoretus. Tandem hymnum glorificationis pervertit, ſuos cantare docens, *Gloria Patri, per Filium, in Spiritu Sancto.* Arianos poſteà rebaptizaſſe Catholicos, qui ad ſuam ſectam veniebant, ſcribit S. Auguſtinus lib. de Hæreſibus, unde Auctor libri Pontificalis in Liberio, & in Felice de ea rebaptizatione loquitur. Veroſimiliter tamen exiſtimat Papebrocius, à nobis de baptiſmo Conſtantini loquentibus laudatus, rebaptizationem ab Arianis non tentatam ante tempora Vandalicæ perſecutionis.

XIX. *Convocatur Concilium Nicænum.*

Cùm Arius, poſt Synodum Alexandrinam, in qua ejus hæreſis damnata fuerat, in Palæſtinam abiiſſet, ibi plures ſectatores habuit; quare Conſtantinus Imperator Concilium Generale convocandum cenſuit in urbe Nicææ Bythiniæ Metropoli, & reverà convocavit de aſſenſu Silveſtri Pontificis Romani, quod ex eo conſtat, quod cum ob ſenilem ætatem, ut habent Euſebius, Theodoretus & alii, Silveſter Synodo adeſſe non potuerit, Legatos miſerit, qui ſuo nomine Concilio præfuere. Illi autem fuerunt Oſius Cordubenſis Epiſcopus, Vitus, ſeu Vito, & Vincentius Presbyteri Sancti Silveſtri, cujus erant legati, ut liquet ex Gelaſio Cyziceno lib. 2. hiſtoriæ Concilii Nicæni cap. 5. ex libro, ut ipſe ait, Euſebii de Vita Conſtantini cap. 7. Trecenti decem & octo Epiſcopi ei interfuerunt ex Sancto Athanaſio in Epiſtola ad Jovianum Imperatorem, Epiphanio Hæreſi 69, Hilario contra Conſtantium, Rufino lib. 1. cap. 1. & Theodoreto lib. 1. cap. 7. Erant Viri & vitæ ſanctitate, & miraculis, & Divinarum Scripturarum ſcientia

planè

Digitized by Google

planè admirabiles; de quibus Beatus Ambroſius ad Gratianum Auguſtum. *Trecenti*, inquit, *decem & octo ſacerdotes tanquam Abrahæ electi judicio, conſona fidei virtute victores, velut trophæum, toto orbe ſubactis perfidis, extulerunt: ut mihi videatur hoc eſſe Divinum, quod eodem numero in Conciliis fidei haberemus oraculum, quo in hiſtoria habemus exemplum.* SEC. IV.

Adfuit etiam Concilio Conſtantinus Imperator, & infrà Epiſcopos, nonniſi ipſis annuentibus ſedit. Inchoatum eſt Concilium die decima nona menſis Junii, anno Chriſti trecenteſimo vigeſimo quinto, Silveſtri Pontificis duodecimo, Conſtantini Imperatoris vigeſimo, ad quem orationem habuit Concilii nomine, Euſtathius Antiochenus Epiſcopus. Orationem viciſſim habuit elegantiſſimam Imperator, quâ Patres ad concordiam adhortatus eſt, de quibus legendi Euſebius lib. 3. de Vita Conſtantini cap. 10. & duobus ſeqq. Socrates lib. 1. cap. 8. & Theodoretus lib. 1. cap. 7. qui teſtantur Imperatorem Patribus ſumptus neceſſarios regali munificentia miniſtraſſe. Synodus habita eſt in Eccleſia, non verò in Palatio, ut quidam volunt, Euſebii verba malè interpretantes. Porrò cum in ipſo Concilii ingreſſu libellos Imperatori adversùs orthodoxos Antiſtites porrexiſſent Ariani, quò eis infenſum redderent Imperatorem, & ad expugnandam Catholicam fidem, faciliorem aditum ſibi aperirent, indicto die cunctos libellos comburi juſſit Conſtantinus ut refert Rufinus lib. 1. hiſt. cap. 1. XX. *Conſtantinus Imp. Concilio adeſt.*

Celeberrimo huic conſeſſui præfuiſſe Oſium Cordubenſem Epiſcopum, Vitum & Vincentium Presbyteros, Silveſtri Papæ, cujus erant Legati, nomine, habemus ex Gelaſii Cyziceni libro 2. Hiſtoriæ Concilii Nicæni cap. 5. ubi ex tertio libro Euſebii de Vita Conſtantini cap. 7. ſe iſta tranſcripſiſſe profitetur. *Ipſe etiam Hoſius ex Hiſpaniis, nominis & famæ celebritate inſignis, qui Silveſtri Epiſcopi maximæ Romæ locum obtinebat, unà cum Romanis Presbyteris, Vitone & Vincentio, cum aliis multis in conſeſſu illo adfuit.* Verum eſt Euſebii textum ea nunc non habere, quæ ex eo Cyzicenus refert, in eo enim tantùm legitur: *Ab ipſa quoque Hiſpania vir ille multo omnium ſermone celebratus, unà cum reliquis aliis conſedit.* Sed mutilum eſſe in vulgatis Euſebii editionibus hunc locum, optimè notavit Petrus de Marca. Quis enim erit Hiſpanus ille, quamvis famæ celebritate conſpicuus, ſi nomen ejus ſilentio damnetur? Certè incredibile eſt Euſebium, eo in loco recenſentem Provincias, quæ Epiſcopos ſuos ad Synodum Nicænam miſerunt, in illa tam accurata narratione, Italiam, ipſamque urbem Romam omiſiſſe. At licet concederetur Euſebii textum in vulgatis editionibus purum eſſe, non inde tamen Viti & Vincentii Legatorum Silveſtri præſidentia deſtrueretur. Ibidem XXI. *Præſides Concilii.*

 quippe

SEC. IV. quippe ſubjungit Euſebius: *Aberat quidem Regia urbis Antiſtes ob ſenilem ætatem: ſed præſto erant Presbyteri, qui vices ejus implerent.* Quæ verba de Epiſcopo Romano, non Byzantino, ſeu Conſtantinopolitano, intelligenda eſſe rectè vidit Henricus Valeſius in Notis ad illum Euſebii locum; tempore enim Concilii Nicæni nondum dedicata erat Conſtantinopolis, nec Regiæ urbis vocabulo decorata; nec ejus fundamenta jacta erant; Annotator enim Baronii fusè probat, ejus conſtructionis initium pertinere ad menſem Novembrem anni CCCXXV. Confirmant hanc explicationem Sozomenus & Theodoretus; ille lib. 1. cap. 17. ſcribens, ſicut Euſebius, Epiſcopum urbis Romæ *propter ſenectutem* abſuiſſe. *Verùm illius vice* adfuiſſe Vitonem & Vincentium *Romanæ Eccleſiæ Presbyteros.* Theodoretus verò lib. 1. cap. 7. ubi ita habet: *Epiſcopus autem urbis Romæ ob extremam ſenectutem abſuit ipſe quidem, duos tamen miſit Presbyteros, qui ipſius nomine geſtis Concilii ſubſcriberent*, quæ verba ex Euſebio laudato deſcripta videntur. Quare etiamſi concedatur Euſebii textum purum eſſe, ex ejus verbis tantum inferri poſſet, Oſium quidem non præfuiſſe, ſed ex ejus ſententia negari non poſſet, Vitonem & Vincentium miſſos Romani Pontificis *vices ejus* impleſſe, ut ait Euſebius, vel Concilio adfuiſſe ut Romani Pontificis *nomine geſtis Concilii ſubſcriberent*, ut ſcribit Theodoretus, cui conſentit Sozomenus laudatus: idem autem eſt, adeſſe Concilio Romani Pontificis nomine, vel vices illius gerere, ac illi præeſſe, ut multi viri docti jam probarunt & inter alios Natalis Alexander Sec. IV. & Annotator Baronii ad annum 325.

XXII. Siniſtra in Conciliis honorabilior dexterâ.

Neque dicas cum Joanne Launoio in Epiſtola ad Raimundum Formentinum, Epiſcopum, qui in dextro ordine primam ſedem occupabat, perbrevi oratione Imperatorem affatum eſſe, teſte Euſebio lib. 3. de Vita Conſtantini cap. 11. illum autem, qui orationem habuit, fuiſſe Euſtathium Antiochenum Epiſcopum, ut conſtat ex Theodoreto laudato, ideoque primum locum habuiſſe in Concilio Euſtathium, atque ipſi præfuiſſe. Jam enim Baronius, aliique ex eo reſponderunt, primum in dextro ordine locum honoratiorem non fuiſſe, ſed primum in ordine ſiniſtro: quod probatur exemplo Concilii Calchedonenſis, in cujus prima Actione ita diſpoſitus legitur Epiſcoporum conſeſſus, ut à ſiniſtra parte Sedis Apoſtolicæ Legati, & poſt ipſos Epiſcopi Conſtantinopolitanus & Antiochenus, à dextris verò Dioſcorus Alexandrinus, quamvis proximè damnandus, & Juvenalis Jeroſolymorum ſederunt. Quamvis igitur primus à dextris ſederit Euſtathius in Concilio Nicæno, non ſequitur quod præfuerit. Deinde cùm in medio conſeſſûs Epiſcoporum ſacroſancta Evangelia in ſublimi loco collocarentur, quæ

typum

Digitized by Google

typum Chriſti Domini gererent ; ex eo intelligitur , illos , qui à parte ſiniſtra ſederent , à dextris Chriſti fuiſſe ; eos verò, qui in parte dextera , Chriſto fuiſſe à ſiniſtris. Quò etiam reſpicit vetus Ordo Romanus , in quo hæc de conſeſſu in Eccleſia leguntur : *Sedebunt ea locali diſpoſitione , ut intrantibus Eccleſiam Epiſcopi ſint ad ſiniſtram , Presbyteri verò ad dexteram : ut quando Pontifex ſederit , & ad eos reſpexerit , Epiſcopos ad dextram, Presbyteros contueatur ad ſiniſtram.* Qua ratione ſiniſtra honoratior dexterâ in Eccleſiaſticis conventibus habebatur , indeque Conciliorum Præſides non à dextris , ſed à ſiniſtris ſedebant.

SEC. IV.

XXIII. *In Bullis plumbeis S. Petrus ſiniſtrum, S. Paulus dexterum locum occupat.*

Hanc ſedendi rationem nobiliorem eſſe , demonſtrari etiam poteſt ex Bullis plumbeis nongentorum circiter annorum , in quibus extant expreſſæ imagines Apoſtolorum Petri & Pauli , Paulo ad dexteram Petri collocato. Ut enim, inquit Marca in Opuſculis poſthumis à Stephano Baluzio publicatis , de Primatu Petri loquens , quod dextrum latus videtur , ſi Pauli imago cum Petri imagine comparetur , eſt latus ſiniſtrum , ſi referatur ad inſpicientes. Ex qua relatione ſæpe metiendus eſt honoris gradus in conventibus publicis. Hinc profectum, ut Epiſcopus in parte chori ſedeat , quæ dextra eſt ingredientibus , & tamen reſpondet cornu ſiniſtro altaris , in quo ſiniſtrum & dextrum latus nuncupamus , reſpectu habito ad Divini numinis præſentiam , ac ſi Dei majeſtas ibi ſederet , veluti ſuper Cherubim , ut in veteri Teſtamento ; vel Chriſti corpus , vultu ad populum obverſo, ibi conſiſteret. Ex hac quoque ratione ingreſſus tractum, ut in auditorio publico , Parlamentorum Galliæ Præſides , id latus occupent , quod ſiniſtrum eſt , ſi conſeſſus ordo à perſonis ſedentium ducatur : quod tamen reſpondet lateri dextro adſtantis cœtûs. Quod ſplendidiùs eminet, Rege in Senatu Pariſienſi pro tribunali ſedente. Ad ejus enim ſiniſtram conſident Pares Franciæ Eccleſiaſtici , quibus præcipuus honor defertur , Duces verò dextram occupant : quæ latera vices mutant , habita adſtantium ratione , ita ut eorum dexteræ reſpondeat ordo Parium Eccleſiaſticorum. Ita Marca laudatus , cui ſuffragatur Joannes Mabillonius lib. 2. de Re Diplomatica cap. 14. num. 13. Quare ex præſenti uſu confirmatur , ſiniſtram in Synodis honoratiorem & nobiliorem fuiſſe dextera. Unde ex his bullis plumbeis , præcipui honoris Paulo impenſi argumentum , quidam abſurdè traxerunt , ut oſtendit ibidem Marca. Cæterùm nulla in hoc mutatio facta eſt ante Leonem III, cujus tempore , ut obſervavit Joannes Lucius , Auctor Hiſtoriæ Dalmatiæ & Croatiæ , apud Papebrocium in Conatu Chronico-Hiſtorico ſub Pontificatu ejuſdem Leonis, dextera

Digitized by Google

SEC. IV. tera cœpit eſſe honoratior ſiniſtrâ; ut ibidem narrabimus. Alias Launoii objectiones referunt & refellunt Natalis Alexander, & Annotator Baronii locis laudatis.

XXIV. Concilium à Conſtantino indictum de aſſenſu Silveſtri Papæ.

Quod attinet ad convocationem Concilii, illud à Conſtantino Imperatore convocatum eſſe docent idem Euſebius lib. 3. de Vita Conſtantini cap. 6. Socrates lib. 1. cap. 5. Theodoretus lib. 1. cap. 7. Sozomenus lib. 1. cap. 16. Gelaſius Cyzicenus loco citato, imò & ipſi Patres Nicæni in Epiſtola Synodica ad Eccleſiam Alexandrinam, quam refert Theodoretus lib. 1. cap. 9. & plures alii. Hinc tamen inferri non poteſt, auctoritatem convocandi Concilia Oecumenica ad Romanum Pontificem non pertinere; cum Eccleſia eam in Romanis Pontificibus agnoverit, eamque ei attribuant Patres ſecundi Concilii Oecumenici Conſtantinopoli habiti, in Epiſtola Synodica ad Damaſum, ab eodem Theodoreto lib. 5. cap. 9. relata, ubi ad literas Romani Pontificis Concilium indicentis ſe convenire debere agnoſcunt Epiſcopi Orientales, adduntque: *Nunc verò poſtquam Synodum Romæ nutu Dei congregantes, nos etiam pro fraterna erga nos charitate veſtra, tanquam membra propria, per religioſiſſimi Imperatoris literas evocaſtis.* Agnoverunt itaque Romanum Pontificem potuiſſe Romæ indicere Concilium Generale, ad quod ne convenirent, anguſtiam temporis, velut excuſationis legitimæ rationem protulerunt, ſeque ob ſuarum Eccleſiarum diſcrimen in Oriente detineri. Præterea ex eo quod Conſtantinus Concilium Nicænum convocarit, inferri nullo modo poteſt, jus convocandi Concilia Oecumenica ad Romanum Pontificem non pertinere; cum Conſtantinus abſque aſſenſu Silveſtri Papæ illud non convocarit. Quod conſtat, ex eo quod Silveſter Legatos miſerit, qui ſuo nomine Concilio præfuêre. Hinc Synodus Sexta Generalis Actione 18. in ſermone acclamatorio Silveſtrum cum Conſtantino Nicænam Synodum congregaſſe diſertè aſſerit: *Arius*, inquit; *diviſor & partitor Trinitatis inſurgebat, & continuò Conſtantinus ſemper Auguſtus, & Silveſter laudabilis magnam atque inſignem in Nicæa Synodum congregabant.* Plura hac de re Annotator Baronii.

XXV. Convocationis Concilii cauſa.

Tribus de cauſis convocata fuerat Nicæna Synodus. Prima, ob Arianæ hæreſeos damnationem. Secunda, ad diſſenſiones Eccleſiarum circa tempus Paſchatis celebrandi, componendas. Tertia, ad extinguendum ſchiſma Meletii Epiſcopi Lycopolis in Ægypto, qui quarto ſeculo ineunte, ut jam dictum eſt, odio motus in Sanctum Petrum Epiſcopum Alexandrinum, propterea quod ab ipſo ob idololatriæ crimen aliaque ſcelera, fuiſſet depoſitus, ordinationes ipſi debitas uſurparet; licet enim nihil circa fidem innovaſſet, ſchiſma tamen conflaverat, & Ario cum ſuis Partiariis ſuppetias tulerat, ut

teſtantur

teſtantur Athanaſius Apologia 2. & Socrates lib. 1. Hiſt. Eccleſiaſt. cap. 3. *SEC. IV.*

Quod ſpectat ad primum caput, Arius in Synodo vocatus eſt, auditus, hæreſeos & blaſphemiarum convictus à Patribus, & à Sancto Athanaſio adhuc Diacono, qui Verbi Divini cauſam propugnaturus, cum Sancto Alexandro Epiſcopo Alexandrino venerat, anathemate confoſſus eſt, hæreſiſque damnata. Editum Symbolum fidei & anathematiſmi pronunciari adversùs omnes impias Arianorum poſitiones his verbis: *Eos autem qui dicunt: erat aliquando quando non erat, & antequam naſceretur, non erat; & quia ex iis quæ non ſunt, factus eſt; aut ex alia ſubſtantia, vel eſſentia dicunt eſſe, vel creatum, vel mutabilem, vel convertibilem filium Dei, anathematizat Catholica & Apoſtolica Eccleſia.* Porrò mox à Nicæna Synodo omnes Græcorum Eccleſiæ aſſumpſere Nicænum Symbolum, tanquam novam Chriſtianæ profeſſionis teſſeram, Catholicos ab Arianis diſcernentem, ut convictus Arianus haberetur, quiſquis illud non admitteret. Sed ubi prodiit Conſtantinopolitanum, ab omnibus Græcorum Eccleſiis, nomine tamen minimè mutato, in Nicæni locum ſuffectum eſt, ut dicemus in Damaſo Papa, loquentes de Concilio Conſtantinopolitano primo, Generali ſecundo. *XXVI. Arius cum ſua hæreſi damnatur.*

Ut autem lector ante oculos habeat quid Concilium Symbolo Apoſtolorum addiderit, abs re non erit Symbolum Nicæni Concilii hic exhibere, tale autem eſt: *Credimus in unum Deum, Patrem Omnipotentem, omnium viſibilium & inviſibilium factorem. Et in unum Dominum Ieſum Chriſtum filium Dei, ex Patre natum unigenitum, ideſt, ex ſubſtantia Patris; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; natum, non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt, & quæ in cœlo, & quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt, & homo factus, paſſus eſt, & reſurrexit tertia die, & aſcendit in cœlos: & iterum venturus eſt judicare vivos & mortuos, & in Spiritum Sanctum. Eos autem qui dicunt,* et cætera numero ſuperiori recitata. Quid poſtea addiderit Conſtantinopolitanum Concilium in Damaſo Papa videbimus, ubi & Symbolum ab illo Concilio editum exhibebimus. *XXVII. Symbolum fidei editur.*

Quoad ſecundum caput, controverſia de tempore Paſchatis celebrandi, in Synodo ad finem perducta eſt, & decreto Oecumenico conſtitutum, ut Dominica proximè ſequente lunam decimam quartam poſt vernum æquinoctium illuceſcentem Paſcha celebraretur, ut conſtat ex Epiſtola Synodica ipſius Concilii ad Alexandrinam Eccleſiam, quam refert Theodoretus lib. 1. cap. 9. & *XXVIII. [Paſcha] tempus determinatur.*

Digitized by Google

SEC. IV. ex Epiſtola Conſtantini Imperatoris ad Eccleſias, de iis, quæ in Concilio Nicæno geſta erant apud Euſebium lib. 3. de Vita Conſtantini. Hoc Decretum Eccleſiæ Syriæ, Ciliciæ, & Meſopotamiæ, quæ in celebratione feſti claudicabant, amplexæ ſunt. De eo lege dicta in Victore Papa.

XXIX. *Quid de Meletio Lycopolitano?*

Quoad tertium caput, ſancitum eſt à Patribus cum Meletio clementiùs agentibus, ut in propria civitate, nimirum Lycopolitana maneret, nullamque haberet poteſtatem vel cuiquam manus imponendi, vel quempiam ad aliquod munus Eccleſiaſticum deligendi, vel in aliorum regionem & civitatem, ejus rei gratiâ commeandi; ſed ut ſolum dignitatis & officii nomen retineret. Id conſtat ex dicta Synodica Concilii ad Alexandrinam Eccleſiam apud Theodoretum laudatum.

XXX. *Canones in Concilio editi.*

Poſt hæc Patres Concilii viginti Canones ediderunt, quibus diſciplinam Eccleſiaſticam ſanciverunt. Unde Canones, quos ex antiquo exemplari Arabico deſcriptos publicavit Franciſcus Turrianus, num. LXXX, vel LXXXIV verſionis Abrahami Ecchelenſis Maronitæ, qui vulgò Canones Arabici vocantur, ſuppoſititii ſunt, licet illos omnes ut legitimos cunctæ Orientis Sectæ agnoverint. Varia enim continent, quæ contra omnem antiquitatem, imò contra Nicænum Concilium pugnant. Confecti illi ſunt poſt Concilium Calchedonenſe, cum in illis ſæpiùs *Patriarchæ* nomen legatur, quod tamen tunc primùm audiri cœpit. Tandem Patres Epiſtolam Synodicam ad Eccleſiam Alexandrinam ſcripſerunt, quam referunt Theodoretus & Socrates, uterque lib. 1. cap. 9. Epiſtola autem Concilii ad Silveſtrum Papam quam exhibent Conciliorum Collectores, & reſcriptum Silveſtri ad Nicænam Synodum, ab omnibus Eruditis ut ſuppoſititia monumenta exploduntur. Finitum eſt Concilium die XXV menſis Auguſti, ut videre eſt in Critica Baronii.

XXXI. *Arius exilio mulctatus, obit extra Eccleſiæ communionem.*

Quod porrò ſpectat ad Arium, quem diximus à Concilio damnatum & anathemate confoſſum, id ita intelligendum non eſt, ut Ario nominatim anathema dixerint Patres, ſed generaliter cunctis qui impia illa dogmata profiterentur, ut conſtat ex dicta Epiſtola Synodica ad Eccleſiam Alexandrinam, in quâ aiunt tantùm, Arii opinionem diſcuſſam eſſe atque examinatam coram ſacratiſſimo Imperatore, omneſque Epiſcopos uno conſenſu anathema dixiſſe impiis verbis Arii atque ſociorum. Arium ſimulatâ pœnitentiâ expoſitioni fidei tandem ſubſcripſiſſe, & nunquam in exilium miſſum eſſe, ſcribit Baronius, Auctore Hieronymo in Dialogo contra Luciferianos. Verùm, ut notavit Valeſius in Notis ad lib. 2. Sozomeni cap. 16. Hieronymus memoriæ vitio lapſus eſt hoc loco, dum Arium à Con-

à Concilio Nicæno ſuſceptum eſſe dicit. Factum id enim non in Concilio Nicæno, ſed in Jeroſolymitano anno CCCXXXV celebrato. Vnde poſt Concilium Nicænum cum obſtinatus eſſet in hæreſi in exilium à Conſtantino Imperatore amandatus eſt, à quo poſtea revocatus poſtquam ſatisfactionis libellum dictæ Synodo Jeroſolymitanæ obtuliſſet; extra communionem tamen Eccleſiæ defunctus eſt, ut ſcribit Athanaſius in Epiſtola ad Serapionem. Quæ omnia fuſiùs tractantur ab Auctore Criticæ Baronianæ ad annos CCCXXV, CCCXXVII, & CCCXL. *SEC. IV.*

S. MARCUS *Pontif. XXXV.*

Anno Domini CCCXXXVI.

I. S. Marcus Oſtienſem Epiſc. Pallio donat.

S. Marcus, natione Romanus, ex patre Priſco, poſt ſeptemdecim dierum interpontificium, Sanctum Silveſtrum excepit, ordinatus die decima octava Januarii anni CCCXXXVI Dominicali & feſto Cathedræ Sancti Petri ſacra. Liber Pontificalis ipſi acceptum fert, quod Epiſcopus Oſtienſis Romani Pontificis conſecrator pallio utatur. Poſtquam unica ordinatione, Presbyteros quinque, & Diaconos ſex creaſſet, & Epiſcopos per diverſa loca ſeptem, obiit die ſeptima Octobris ejuſdem anni, Damaſi Chronico teſte, poſt Sedem menſium octo & dierum viginti. Ejus quidem depoſitio notatur in Martyrologio Hieronymiano ad diem ſextam Octobris, ſed id intelligi debet de aliqua ejus Translatione eo die facta. Die enim ſeptima Octobris etiam memoratur in Sacramentario S. Gregorii. Sepultus eſt in Cœmeterio Balbinæ viâ Ardeatinâ.

II. Epiſtola ei falsò adſcripta.

Tomo ſecundo Operum S. Athanaſii pag. 623. & ſeq. referuntur Epiſtolæ duæ, quarum prior hunc titulum præfert: *Epiſtola Athanaſii & Ægyptiorum Epiſcoporum ad Marcum Papam pro exemplaribus Concilii Nicæni, quia Ariani eorum exemplaria incenderant.* Poſterioris titulus eſt: *Reſcriptum Marci Papæ de miſſione capitulorum Nicæni Concilii, Athanaſio & omnibus Ægyptiorum Epiſcopis.* Hæc autem ultima ſupponit Ægyptios dira Arianorum perſecutione vexatos, diſpendium paſſos eſſe Nicænorum Canonum, qui unà cum omnibus aliis libris, ab iiſdem incenſi fuerant, quorum exemplar à Romana Eccleſia poſtulaverint. At perſecutionem ab Arianis nullam paſſi ſunt Ægyptii, ſub Conſtantini, ſed tantum ſub Conſtantii imperio. Deinde LXX Canones à Nicæna Synodo conditos aſſerit contra fidem Alexandrini codicis, à S. Cyrillo miſſi ad Africanos Antiſtites, qui viginti tantùm exhibebat. Præterea S. Athanaſius anno trecenteſimo trigeſimo ſexto, quo Marcus Papa ſedit, jam exul agebat

L 2 in

Digitized by Google

SEC. IV. in Galliis: non potuit itaque Alexandriâ ſcribere ad Marcum Romanum Pontificem, ut ipſum ſcripſiſſe hæc Epiſtola ſupponit. Unde ea ſuppoſitionis indicia militant etiam contra priorem Epiſtolam. Certè utramque ut purum ac putum figmentum rejicit Baronius; utraque enim confuta eſt ex variis ſententiis Cæleſtini primi, Attici Conſtantinopolitani Epiſcopi, S. Leonis & Agathonis.

III. Oſtienſis Epiſc. Pontificis Rom. conſecrator. Ex eo quod Anaſtaſius ſcribit Sanctum Marcum Oſtienſi Epiſcopo Romani Pontificis conſecratori Pallium dediſſe, Ciaconius in Leone II & Sigonius in Hiſtoria de regno Italiæ ad annum 682. ſcribunt Oſtienſem Epiſcopum ſolum fuiſſe Epiſcopi Romani conſecratorem, uſque ad Leonem II, qui à tribus Epiſcopis, Oſtienſi ſcilicet, Portuenſi & Veliternenſi ordinatus eſt; ſed in ejuſdem Leonis Pontificatu oſtendemus, Romanos Pontifices à tribus Epiſcopis ſemper ordinatos fuiſſe, inter quos primum locum obtinebat Oſtienſis, ſecundum Portuenſis, tertium Albanenſis: licet enim tàm Leo II, quàm Joannes V ordinati fuerint ab Oſtienſi, Portuenſi & Veliternenſi Epiſcopis, Veliternenſis tamen non erat unus ex conſecratoribus ordinariis, ſed ideò tunc Oſtienſi & Portuenſi additus, quia, ut ait Anaſtaſius in Leone II, vacabat Sedes Albanenſis. Hic mos poſteà, quo tempore me latet, deſiit, & alius obtinuit, ſcilicet ut prior Epiſcoporum Cardinalium, cum duobus aliis Epiſcopis, ex Senioribus, id muneris obiret. Auguſtinus Patricius lib. 1. cap. 3. ſec. 2. Rituum S. R. E. obſervat tamen ſuo tempore ſolam Sixti quarti ordinationem factam eſſe, non à priore Epiſcoporum Cardinalium, ſed à Cardinali Rotomagenſi, qui Epiſcopus Oſtienſis erat.

IV. Pallium quibuſdam Epiſcopis conceſſum. Primus, quem ſciamus, ex Epiſcopis, hoc honore affectus ut Pallio uteretur, eſt Epiſcopus Oſtienſis, qui illud à Marco Papa accepit. Pallium enim ſolis Patriarchis & Archiepiſcopis competit. Illud tamen poſtea Romani Pontifices aliis Epiſcopis conceſſerunt, vel intuitu meritorum, vel alia juſta de cauſa. Siagrio Epiſcopo Auguſtodunenſi à Gregorio magno conceſſum eſt, cujus extat hac de re ad illum Epiſtola 114. lib. 7. Actardo Nannetenſi ab Adriano II, ut conſtat ex ejuſdem Pontificis Epiſtola ad eum directa. Idem privilegium habuit Theodulfus Aurelianenſis & plures alii, de quibus legendus Bona Cardinalis lib. 1. Rer. liturgic. cap. 24. num. 16. ubi addit, nunc eo uti, perpetuo privilegio, Lucenſem & Ticinenſem Epiſcopos in Italia, & Bambergenſem in Germania. Romanus Pontifex, cujus eſt ſuper omnes Eccleſias ſummum jus ac plenaria poteſtas, pallio ſemper & ubique utitur. Reliqui, tùm Archiepiſcopi, tùm Epiſcopi eo uti non poſſunt niſi intra Eccleſiam quibuſdam & deſignatis diebus, cum miſſarum ſolemnia celebrant, idque ex antiqua conſuetudine, quam indicat Gregorius Magnus lib. 2. Epiſt. 54.

Joanni

Digitized by Google

Joanni Archiepiſcopo Ravennati, & lib. 4. Epiſt. 50. Virgilio Arelatenſi. *SEC. IV.*

Pallii origo in utraque Eccleſia Occidentis & Orientis antiquiſſima eſt. Baronius eam Marco Papa antiquiorem putat, qui tamen in eo obiter corrigendus eſt, quod anno 430. num. 26. crediderit Cæleſtinum Papam ad Cyrillum Alexandrinum miſiſſe inſignia Vicariæ poteſtatis, ideſt phrygium ſive pallium, ſive capitis tegumentum, quam *mitram* vocant, quod quidem refertur à recentioribus Græcis, ſed ſine Veterum teſtimonio, & reijcitur à Joanne Garnerio in diſſert. 2. de Synodis habitis in cauſa Neſtorii pag. 350. Iſidorus Peluſiota, qui anno circiter 412. florebat, lib. 1. Epiſt. 136. ad Herminium, Pallii meminit, deque ejus uſu & myſtica ratione fusè diſſerit. Porrò pallium eſt faſcia lanea candida tribus circiter digitis lata, & in modum circuli contexta quæ ſuper humeros imponitur, ex quo circulo alia ſimilis faſcia ante pectus, alia deorſum ex oppoſito pendet, duæ ſuper humeros demittuntur: quæ faſciæ purpureis crucibus ſunt inſignitæ. Ipſum autem pallium tribus aciculis, ſive ſpinulis aureis alligatur. Fit ex lana agnorum candidorum ſine macula, qui in die S. Agnetis in ejuſdem Eccleſia Viâ Nomentanâ ſingulis annis offerri ad miſſam ſolemnem & benedici ſolent, ac Subdiaconis Apoſtolicis conſignari, & in aliquo Monaſterio Sanctimonialium nutriri, donec veniat tempus ipſos tondendi. Ex quorum lana texuntur pallia, quæ in Baſilicam Vaticanam delata ſuper corpora Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli ponuntur in vigilia Natalis ipſorum, ibique tota nocte dimittuntur, ac die ſequenti deputatis cuſtodienda traduntur. De Pallio plura idem Cardinalis Bona laudatus, ex quo pleraque ex his excerpta.

V. Pallii origo & materia.

S. JULIUS *Pontif. XXXVI.*

Anno Domini CCCXXXVII.

S. Julius, natione Romanus, ex patre Ruſtico Sanctum Marcum excepit, ordinatus die ſexta Februarii, quæ anno trecenteſimo trigeſimo ſeptimo in Dominicam incidebat. Eo ſedente univerſus Oriens tumultuabatur ob hæreſim Arianam, & Arianorum odium in S. Athanaſium Epiſcopum Alexandrinum. Anno trecenteſimo quadrageſimo primo celebratum eſt Concilium Antiochenum, cui occaſionem dedit dedicatio Templi Antiocheni, quod à Conſtantino Magno inchoatum, ſub Conſtantio abſolutum eſt, unde Athanaſius in libro de Synodis ait: *Antiochiæ novam Synodum per cauſam Encaniorum coegerunt.* Quare Conſtantius Imperator Aria-

I. Concilium Antiochenum ſub Iulio PP.

SEC. IV. nus, prætextu hujus dedicationis, Orientis Epiſcopos convocavit. Hanc Synodum Arianorum Conciliabulum credidit Baronius, & omnes alii poſt eum uſque ad Schelſtratium, qui in libro, quem edidit de ſacro Antiocheno Concilio, oſtendit quadruplici titulo Synodum Antiochenam impetitam fuiſſe. Primò, quod Arianorum Conciliabulum fuerit. Secundò, quod Athanaſium depoſuerit. Tertiò, quod fidem perverterit. Quartò, quod diſciplinam Eccleſiaſticam impugnarit. Sed Vir Doctiſſimus ibidem oſtendit, hæc quatuor non convenire primordiis Antiochenæ Synodi à nonaginta Patribus celebratæ, ſed fini, aut noviſſimis Antiocheni Conciliabuli, à quadraginta circiter Euſebianis celebrati, Actis.

II. *Iulius in Synodo Rom. S. Athanaſium abſolvit.* Cum verò ante illud Concilium Euſebius Nicomedienſis Epiſcopus legationem miſiſſet ad Julium Romanæ Urbis Epiſcopum, rogans ut cauſæ Athanaſii judex ipſe eſſe vellet, Julius S. Athanaſium & Euſebianos Romam evocavit, ubi poſtquam advenit Athanaſius, Julius Elpidium & Philoxenum Presbyteros ſuos in Orientem miſit, Euſebianos ad Synodum Romanam evocaturos. Euſebiani ab his Romam ad cauſam dicendam citati, audito nomine Eccleſiaſtici judicii, adeò contremuerunt, ut ad ſolitas artes converſi, Julii Presbyteros ultrà diem Synodo præfinitam à Julio, detinuerint, vanaſque prætulerint excuſationes, quòd metu Perſici belli; Romam ipſis proficiſci non liceret. Quare Concilium Romanum jam antea indictum Julius celebravit anno CCCXLII. Huic adfuêre quinquaginta Epiſcopi, curâ Vitonis Silveſtri Pontificis in Nicæna quondàm Synodo Legati. Ibi cauſa S. Athanaſii ad examen vocata eſt, iſque communione & Epiſcopatu dignus judicatus, ut purus criminum, quæ ipſi affinxerant Euſebiani: lectæ ſunt in Concilio literæ Euſebianorum ad Julium Papam, Synodi Antiochenæ nomine datæ, quæ ſtylo inſolenti & contentioſo erant ſcriptæ, & multiplicem adversùs Pontificem querelam continebant. Iis reſpondit ex Concilii ſententia Pontifex, cujus Epiſtola, quam refert S. Athanaſius Apologia 2. adversùs Arianos, inſigne eſt Eccleſiaſticæ diſciplinæ promptuarium.

III. *Item Marcellum Ancyranum.* Marcellus Ancyranus Epiſcopus, qui anno trecenteſimo trigeſimo ſexto in Synodo Conſtantinopolitana, in qua S. Athanaſius exulare juſſus eſt, Epiſcopatu depoſitus & exilio mulctatus fuerat, quique ad ſedem ſuam reverſus, iterùm de hæreſi accuſatus, in dicto Concilio Antiocheno damnatus fuerat, in hac Synodo Romana coràm Julio Papa cauſam dixit, & innocens declaratus eſt; Athanaſius quippe in Epiſtola ad Solitarios de eo ſcribit: *Ille autem*

Digitized by Google

tem Romam profectus, *ſe ſe innocentem docuit*; ſed communionem SEC. IV.
ante ipſi Julius non reſtituit, quàm fidei profeſſionem in ſcriptis illi tradidiſſet, quam refert Epiphanius hæreſi 72. Verum eſt Baronium exiſtimare, eam profeſſionem fidei non eſſe eam, quam Julius per omnia conſentientem eſſe tradit Eccleſiæ Catholicæ; quòd licet in ea multa ad Arianorum impietatem confutandam reperiantur, tamen quod potiſſimùm exigebatur à profeſſore Catholico, nomen *conſubſtantialis* in ea non legatur. Sed ſilentium illud Marcello minimè vitio vertendum, cùm nullus eum accuſaret, quod non crederet conſubſtantialitatem, quam ſubſcripſerat & defenderat in Concilio Nicæno, ſed tantum ei imputaretur error contrarius, Sabellianorum nempè & Pauli Samoſateni. Porrò licet Marcellus tàm in hâc Synodo Romana, quàm in Sardicenſi, de qua mox, abſolutus fuerit, eum tamen ab hæreſis ſuſpicione liberare aliqui fruſtrà contendunt, cum ab Athanaſio, & poſteà ab omnibus hæreticus agnitus fuerit, ut videre eſt in Critica Baroniana ad annum CCCXLVII, & apud Schelſtratium in diſſert. 3. de ſacro Concilio Antiocheno cap. 5. ubi obſervatur ejus hæreſim, nonniſi poſt multos ab ejus obitu annos innotuiſſe.

IV. *Iidem à Synodo Sardicenſi in ſedes reſtituti.*

Poſt Synodum Romanam Euſebiani improbâ iterum audaciâ, in Eccleſiis perturbandis, inſidiiſque Athanaſio tendendis, uſi ſunt. Quare Julius Pontifex cauſam Athanaſii ad Conſtantem Imperatorem retulit, & commendavit, ut apud fratrem Conſtantium pro ejus in ſua ſede reſtitutione ageret. Conſtans ad Conſtantium fratrem hac de re ſcripſit, & ambo Imperatores Concilium Sardicæ, quæ urbs confinis eſt Illyrici, Myſiæ, & Thraciæ in annum trecenteſimum quadrageſimum ſeptimum indixerunt, ut manifeſtè patet ex eadem Athanaſii ſecunda Apologia, ex ejus Epiſtola ad Solitarios, & ex ipſa Synodica Epiſtola Patrum Synodi ad omnes Epiſcopos. Huic Synodo trecentos ferè Epiſcopos interfuiſſe auctor eſt Athanaſius in dicta ad Solitarios Epiſtola. In ea S. Athanaſius, Marcellus Ancyranus, Aſclepas Gazenſis & alii ab Euſebianis iniquè damnati, abſoluti ſunt. Epiſtola Synodica ad Julium Papam ſcripta, in qua illa verba notatu digna ſunt, quibus egregiè aſſeritur Romani Pontificis primatus: *Hoc enim optimum & congruentiſſimum eſſe videbitur, ſi ad caput, ideſt ad Petri Apoſtoli ſedem, de ſingulis quibuſcumque provinciis, domini referant Sacerdotes.* Idem conſtat ex Epiſtola Synodica ad Eccleſiam Alexandrinam, & ex Epiſtola Synodica ad omnes Epiſcopos, quæ à Sancto Athanaſio Apologia 2. referuntur. Viginti Canones ab ea Synodo conditos numerant Græci; viginti & unum Latini. Tertius, quartus, & ſeptimus Canon jus appellationum in Epiſcoporum cauſis afferunt

SEC. IV. runt Romano Pontifici, *ad honorandam Sancti Petri Apoſtoli memoriam.*

V. *Ius appellationum in eo Pontifici Rom. aſſertum.*

Ex iis quidam aſſerunt, ſed falsò, jus appellationum ad Romanam Sedem non confirmatum, ſed inſtitutum à Concilio Sardicenſi; nam hoc ipſo quo Romanus Pontifex eſt jure divino omnium Epiſcoporum primus, & cæteris juriſdictione ſuperior, ac Eccleſiæ caput, conſequens eſt, ut ad ipſum Epiſcopi, cum injuriam patiuntur, appellare poſſint. Quare jus appellationum Epiſcopalium ad Romanam Sedem Pontificii primatûs appendix eſt. Et reverà, inquit Perronius Cardinalis in Replica ad Reſponſionem Magnæ Britanniæ Regis cap. 3. ſi jus illud à Concilio Sardicenſi inſtitutum eſſet, qua ratione Julius Romanus Pontifex pluribus ante Concilium illud annis hæc ad Euſebianos ſcripſiſſet: *Oportuit ſecundum Canonem, & non iſto modo, judicium fieri; oportuit ſcribere omnibus nobis, ut ita ab omnibus quod juſtum eſſet, decerneretur. Epiſcopi enim erant, & non vulgares Eccleſiæ, qui iſta patiebantur, ſed quas ipſi Apoſtoli ad fidem inſtruxerunt. Cur igitur & in primis de Alexandrina civitate nihil nobis ſcribere voluiſtis? An ignari eſtis hanc conſuetudinem eſſe, ut primùm nobis ſcribatur, ut hinc quod juſtum eſt definiri poſſit? Quapropter ſi iſtic hujuſmodi ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, id huc ad noſtram Eccleſiam referri oportuit.*

VI. *Petri de Marca ſententia refellitur.*

Petrus de Marca lib. 7. de Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 3. exiſtimat jus in Sardicenſi Synodo quæſitum Epiſcopo Romano, diverſum prorſùs eſſe à judicio appellationis, nihilque aliud ei conceſſum, quàm ut decernere poſſet cauſæ retractationem. Verum jam Viris doctis obſervatum, Synodum hanc non ſolum jus concedendi reviſionem, ſed poteſtatem judicandi appellationes ab Epiſcopis depoſitis factas ad Romanam Sedem, Pontifici Romano aſſeruiſſe & confirmaſſe. Quæ contra hæc vir Doctiſſimus affert, ab aliis confutata, oſtenſumque, appellationum uſum, tùm in Eccleſia Orientali, tùm in Occidentali poſt Concilium Sardicenſe frequentem fuiſſe; ejuſque initia perperàm detrudi ab eodem Præſule ad Concilii Trullani tempora in Eccleſia Græca, & ad octavum ſeculum in Latina. De his legendus Natalis Alexander Seculo IV. Porrò Canones in hoc Concilio Sardicenſi ſancitos explicat Chriſtianus Lupus in parte 1. Decretorum & Canonum Synodorum generalium & provincialium.

VII. *Photinus in Synodis Mediolanenſi & Rom. damnatus.*

Urſacius & Valens Epiſcopi Pannonii, hic Murſiæ, ille Singidonis, qui in ſuſpicionem Arianæ hæreſis venerant, ideòque à Synodo Sardicenſi damnati fuerant, libellum ſupplicem porrexerunt Synodo Mediolanenſi eodem anno trecenteſimo quadrageſimo ſeptimo

ſeptimo congregatæ, quo Arii & Photini perfidiam damnabant, à qua ſuſcepti ſunt in communionem. Hæc Synodus, quæ celebrata eſt præſentibus Julii Papæ Legatis, ut teſtatur S. Hilarius in fragmento de Synodis, vel Presbyteris Romanæ Eccleſiæ præſentibus, ut docet Epiſtola Concilii Ariminenſis, habita eſt ut in Photini Epiſcopi Sirmienſis hæretici cauſam inquireretur, ut ibidem habet Hilarius. Numeroſam fuiſſe Synodum oportuit, cum de ſtatu Metropolitani Epiſcopi & de cauſa fidei ageretur. Prima autem Photini damnatio facta eſt in hac Synodo Mediolanenſi, & repetita à Julio Papa in Synodo Romana biennio pòſt habita; & tandem in Synodo Sirmienſi anno trecenteſimo quinquageſimo primo, quadriennio poſt Mediolanenſem, in quâ ultima Photinus primò damnatus ac depoſitus eſt. Harum trium Synodorum Epochæ in Critica Baroniana exactè diſcuſſæ. *SEC. IV.*

VIII. Quæ fuerit ejus hæreſis.

Porrò Photini hæreſis hæc fuère capita. Primò, Deum ſolitarium eſſe & more judaïco confitendum effutiit, nullam Verbi Divini, aut Spiritûs Sancti putans eſſe perſonam, ſed unam eſſe Patris & Filii & Spiritus Sancti operationem prædicans. Secundò, Chriſtum initium accepiſſe ex Maria, & merum eſſe hominem aſſeruit, quæ conſtant ex Epiphanio hæreſi 71. Theodoreto lib. 3. hæreticarum fabular. & aliis.

IX. Iulii PP. mors.

Julius Pontifex Sirmienſi Synodo non diù ſupervixit; obiit enim die duodecima Aprilis anni trecenteſimi quinquageſimi ſecundi, poſtquam ſediſſet annos quindecim, menſes duos, dies ſex, ut legitur in Chronico Damaſi. Sepultus eſt viâ Aureliâ, in cœmeterio Calepodii, indeque poſteà translatus ad Baſilicam ſui nominis, ſive Sanctæ Mariæ trans Tiberim. Tribus ordinationibus menſe Decembri fecit Presbyteros decem & octo, Diaconos quatuor, Epiſcopos præterea novem per diverſa loca ordinavit.

X. Scripta ejus.

Ex omnibus Julii Papæ ſcriptis ſuperſunt duæ tantum Epiſtolæ ab Athanaſio in Apologia ſecunda relatæ; quarum altera ad Euſebianos, altera ad Eccleſiam Alexandrinam miſſa. Duæ verò Decretales, quæ ſub ejus nomine circumferuntur, quæque in editionibus Conciliorum leguntur ad Orientales ſcriptæ, & Epiſtola Orientalium ad ipſum Julium ſuppoſititiæ ſunt, & conſorcinatæ ex variis Latinorum Scriptorum fragmentis à Decretalium fabricatore.

XI. Iulius feſtum Natalis Chriſti diei XXV Decembris affixit.

Joannes Archiepiſcopus Nicenus in Epiſtola de die Natali, quam Combefiſius ex Græco tranſtulit, & annotationibus illuſtravit, narrat Cyrillum Jeroſolymitanum Epiſcopum ad Julium Pontificem literas dediſſe, quibus moneret impoſſibile eſſe, ut in Epipha-

SEC. IV. niæ ſolemnitate triplicis ſolemnitatis memoria in ſacris, ac inter ſe diſtantibus locis peragoretur, inter quas celebritates, cum Natalis Domini eſſet, ex Jacobi fratris Domini, ſive traditione, ſive permiſſione accidit, ut Romæ optimè re diſcuſſa, & diligenti, quam adhibet ſupputatione adhibita, Natalis Domini verum diem in XXV Decembris incidere conſtaret: *Inque hunc modum*, inquit, *Julius Romanus Patriarcha menſes Hebreorum atque Romanorum compoſuit: à quo tempore cœpit Romana Eccleſia lætis gaudiis celebrare Natalem Salvatoris diem XXV Decembris, tradiditque celebrandam univerſis Eccleſiis.* Hinc addit D. Baſilium non modo in ſuis Moralibus ſignaſſe Salvatoris Natalem diem XXV Decembris, ſed Gregorio Nazianzeno in mandatis dediſſe, *in Synodo Conſtantinopolitana promulgari, ac celebrari XXV Decembris*, quanquam quidam non aſſenſerint; tandem ſub Arcadio & Honorio, dum hic Bizantium aliquando accederet, cooperante Sancto Joanne Chryſoſtomo, & ex Cypro accerſito Sancto Epiphanio, definitum quoque in Oriente eſſe, ut eadem die XXV Decembris Natalis Domini celebraretur: quibus aſſenſum & reliqui deinceps Patriarchæ dederint. Sub Honorio autem feſtum Natalitium jam Romæ ritu ſolemni celebratum, ita narrat. *Romani ſua die Natale Domini celebrarunt, cum lectionibus perfectis, multiſque tropariis atque modulis.* Extat hæc Joannis Niceni Epiſtola tom. 2. Auctarii Bibliothecæ Patrum pag. 311.

XII. *Eodem die poſtea fuit celebratum in Cappadocia.*

Hæc conſonant cum his quæ habet Gregorius Nyſſenus Epiſcopus initio orationis funebris in S. Baſilium fratrem, in qua, poſtquam locutus eſt de feſtis quæ præceſſerunt Chriſti Apparitionem ſeu Natale, ita habet: *Sed primam celebritatem unà cum aliis non numero: nam quæ propter divinam unigeniti filii apparitionem per partum Virginis feſtivitas inſtituta eſt, ea non ſimpliciter ſancta celebritas eſt, ſed ſancta ſanctarum, & celebritas celebritatum. Igitur quæ hanc conſequuntur numeremus. Primum nobis Apoſtoli & Prophetæ ſpiritualis cœtûs initium fecerunt, ſunt autem hi Stephanus, Petrus, Jacobus, Joannes & Paulus. Deinde poſt hos conſervato ordine ſuo, Paſtor & Magiſter præſentem nobis celebritatem auſpicatur*, nempe Baſilius, cujus feſtum Græci primo Januarii die celebrant, quem diem ex Gregorio Nyſſeno anteceſſerat apparitionis Chriſti *per partum Virginis feſtivitas*; poſt quam celebrabatur ſolemnitas S. Stephani Protomartyris, quam proximè ſequebatur Apoſtolorum Petri, Jacobi, Joannis & Pauli feſtivitas, quæ una eademque die agebatur, ut idem S. Gregorius nos docet in Oratione *de laudibus S. Stephani.* Deinde ſequebatur celebritas S. Baſilii die prima Januarii. Eumdem morem de celebratione Natalis & Epiphaniæ in Eccleſia ſua obtinuiſſe teſtis eſt Gregorius

Digitized by Google

gorius Nazianzenus in Orat. 39. in Epiphaniam pag. 632. ubi Nativitatis Domini, & Magorum adorationis feſtivitatem, de qua peculiarem orationem habuit, ab Epiphaniæ feſto diverſam fuiſſe disertè affirmat: *At Chriſti quidem Nativitas apta ſolemnitate priùs tum à feſti duce, & auſpice, tum à vobis, atque adeò ab omnibus, tàm qui in mundo verſantur, quàm qui in mundo ſublimiores ſunt celebrata eſt*, &c. *Nunc verò alia Chriſti actio, aliudque myſterium ſequitur*, nempe Epiphaniâ, quæ ideò poſt Nativitatem celebrabatur. SEC. IV.

Joannis Niceni narratio etiam confirmatur ex iis, quæ habet Chryſoſtomus in Sermone 35. de Chriſti Nativitate, qui extat Tomo 5. ejus Operum pag. 466. ſcilicet ante decem annos idem feſtum Natalis Domini, ſeorſim ab Epiphania, die XXV Decembris celebrari cœptum fuiſſe. Erat tùm S. Ioannes Chriſoſtomus, quo tempore eam orationem habuit, nondùm Epiſcopus, ſed Presbyter tantùm Antiochenæ Eccleſiæ, ut oſtendit Combefiſius in Notis ad laudatam Ioannis Niceni Epiſtolam; ſed ſive orationem dixerit Antiochiæ, ſive Conſtantinopoli, vix decennium præteriiſſe docet, ex quo Natalis Domini verus cognoſceretur: *Et quidem*, inquit, *nondum decimus annus eſt, ex quo hic ipſe dies manifeſtè nobis innotuit.* Pergit deinde narrare ex Eccleſia Occidentis, in qua Natalitii diei antiqua traditio erat, in Orientalem, ita ejus celebritatem rediiſſe, ut non omnibus ſtatim arrideret, Dominum menſe Decembri natum eſſe: *Hic dies cum ab exordio iis, qui in Occidente habitant, cognitus fuerit, nunc ad nos demùm, non ante multos annos transmiſſus.* Dicit poſtea diſſenſionem hujus rei inter doctos fuiſſe, aliis eam tanquam rem novam rejicientibus, aliis verò tanquam antiquitati etiam Orientalium conſonam, ſed jam diu antiquatam ſuſcipiendam & reſtituendam contendentibus. Gretzerus quidem ad caput 8. Codini negat hanc Homiliam eſſe S. Chryſoſtomi, eidem tamen validiſſimis argumentis adſtruunt, tàm Caſaubonus Exercitatione 2. in Baronium, quàm Combefiſius loco laudato. Videndus hac de re Florentinius in Notis ad Martyrologium Hieronymianum Exercitatione 2. pag. 195. & ſeqq. ubi etiam fusè differit de Pervigilio ejuſdem feſti. Legendus itidem Zacagnius in Præfatione Tomi 1. ad Collectanea Monumentorum Veterum Eccleſiæ Græcæ ac Latinæ num. 33. ubi exiſtimat verba Sancti Chryſoſtomi ſuperiùs relata, intelligenda eſſe de Antiocheni Patriarchatûs Eccleſiis, in quibus Ægyptiorum more, una eademque die, Epiphaniæ & Nativitatis feſtum antiquitùs agebatur. Non me latet Combefiſium laudatum ſcribere Ioannis Epiſcopi Niceni Epiſtolam de die Natali novam eſſe, & XIII. *Item in Oriente.*

Digitized by Google

SEC. IV. fabulis plenam: ſed quidquid hac de re ſit, quæ ex ea ſuperiùs retulimus, fabulis accenſenda non ſunt, cum confirmata quodammodo videantur ex duobus Sanctis Gregoriis Nyſſeno & Nazianzeno, ac Sancto Chryſoſtomo locis citatis.

XIV. *Secundo ſeculo an celebraretur incertum.*

Ceterùm quo præcisè tempore Feſtum Natalis Chriſti celebrari cœperit, incertum omninò remanet. Certè Clementis Alexandrini ætate, ideoque ſeculo ſecundo exeunte, vel nondum celebratum, vel peculiari diei affixum non fuiſſe, ſaltem in Ægypto ubi vivebat, & in provinciis vicinis, deduco ex Libro 1. Stromat. ubi circa finem ſcribit: *Sunt autem qui curioſius Natali Domini non ſolum annum, ſed etiam diem addunt, quem dicunt XXVIII anni Auguſti, in XXV Pacon*, ideſt vigeſimum diem menſis Maii, non verò diem decimum quintum, ut quidam volunt; menſis enim Pacon Ægyptiorum initium ducit à die vigeſima ſexta Aprilis noſtri. Et paulò pòſt: *Quin etiam dicunt ex iis aliqui eum natum eſſe XXIIII, vel XXV Pharmuti*, ideſt die decima nona, vel vigeſima Aprilis noſtri; menſis enim Pharmut Ægyptiorum incipit vigeſima ſeptima die Martii noſtri. Ex quibus neceſſariò inferendum videtur non ſolum Natalem Domini peculiari diei affixum non fuiſſe, ſed etiam non fuiſſe tunc celebratum, ſicut celebrabatur ejus baptiſmus, quod tradit idem Clemens Alexandrinus ibidem: *Baſilidis autem ſectatores*, inquit, *ejus quoque baptiſmi diem celebrant, totam præcedentem noctem in lectionibus tranſigentes.*

XV. *Poſtea celebratum eodem die quo Epiphania.*

Illud tamen certò conſtat priſcis Eccleſiæ temporibus, & poſt Clementem Alexandrinum, feſtum Epiphaniæ idem fuiſſe ac feſtum Natalis Chriſti, quo ſcilicet Salvator noſter mortalibus ſeſe conſpiciendum præbuit, & Epiphania tàm Chriſti Natalem, quàm adventum Magorum, & Chriſti baptiſmum ſignaſſe, ut demonſtrat Dionyſius Gothofredus ex SS. Patribus in Commentario Legis V Theodoſii Iunioris *de Spectaculis*, anno quadringenteſimo vigeſimo quinto datæ. Feſtum autem Epiphaniæ celebrabatur, tàm in Occidente, quàm in Oriente menſis Ianuarii ſexta die: de Occidente teſtatur Ammianus Marcellinus Scriptor Gentilis lib. 21. cap. 2. de Oriente verò teſtes ſunt Epiphanius lib. 3. & Caſſianus Collat. lib. 10. cap. 2. & quo tempore Chryſoſtomus habuit orationem primam in Pentecoſten, tres tantum, præter Dominicum, dies feſti colebantur, ſcilicet Paſcha, Pentecoſte, & Epiphania, ſeu natale Chriſti. Poſteà Conſtantinopolitani à Romanis edocti, quartum feſtum addidêre, & diem Natalis à die Epiphaniæ diſtinxêre, & quidem paulò poſtquam Divus Chryſoſtomus prædictam orationem 1. in Pentecoſten, quæ Tomo 5. ejus Operum extat,

Digitized by Google

tat, habuit. Ab illo tempore Natalis Chriſti Feſtivitas in Oriente menſe Decembri celebrari cœpit, remanente tamen priſtina, Januario menſe, Epiphaniorum ſolemnitate. Sed aliæ tunc cauſæ illius appellationis & feſtivitatis reddi cœptæ; nam qui dies priùs colebatur, vel celebrabatur ut Natalis Chriſti, jam cultus eſt ut baptiſmum ejus repreſentans, & Magorum adventum. Qua de re legendus idem Chriſoſtomus in Oratione de Baptiſmo Chriſti, & Hieronymus lib. 1. Comment. in Ezechielem. Hæc ex Gothofredo laudato, apud quem plura.

XVI. *Alio die quam Epiphania celebrari jubet Iuſtinianus Imp.*

Hanc utramque celebritatem tunc fuiſſe diviſam conſtat etiam ex laudata lege Theodoſii Iunioris Imp. *de Spectaculis*; in ea enim Natalem & Epiphaniam Chriſti diſertè diſtinguit Imperator. Hæc tamen inſtitutio ab omnibus Orientalibus recepta non eſt. Nam Abulpharaius in Hiſtoria Dinaſtiarum pag. 94. mentionem facit Epiſtolæ anno quingenteſimo quinquageſimo primo à Iuſtiniano Imperatore ad Epiſcopos ſcriptæ, ex qua id nobis innoteſcit: *Anno*, inquit, *vigeſimo quinto imperii ſui, ad omnes ubique Epiſcopos ſcripſit, ut feſtum Natalis celebrarent vigeſimo quinto Canuni prioris* (Decembris ſcilicet noſtri) *& Epiphaniam ſexto Canuni poſterioris* [videlicet menſis Ianuarii;] *dictoque ejus paruerunt, exceptis Armenis: illi ſiquidem morem priorem retinuerunt, quo utrumque feſtum eodem die celebrant.* Porrò Armeni, ut id obiter notem, qui Iuſtiniani Imperatoris decreto parere renuerunt, jam inde tempore Gregorii Illuminatoris circa Conſtantini Magni tempora fidem Chriſtianam receperant, ſed anno quingenteſimo trigeſimo ſexto ſe ab Eccleſia abſtraxerant, & Eutychianam hæreſim profitebantur. Qua de re legendus Auctor Criticæ Baronianæ ad annum Chriſti. 535.

S. LIBERIUS *Pontif. XXXVII.*

Anno Domini CCCLII.

I. *Liberius à Conſtantio Imp. petit, ut Concilium celebretur.*

S. Liberius, natione Romanus, ex patre Auguſto, poſt duorum menſium & aliquot dierum interpontificium, Pontificiam ſedem aſcendit, ordinatus die vigeſima prima Iunii, quæ anno trecenteſimo quinquageſimo ſecundo Dominicalis fuit. Statim Orientales Epiſcopi ipſum in partes ſuas pertrahere tentarunt, ſed hic Orientalibus reſcripſit, ſe iis conſentire non poſſe: dinque Athanaſii cauſam damnare conſtanter recuſavit. Quare ut imminentem, non tàm adverſus Athanaſium, quàm univerſam Eccleſiam Catholicam, ac præſertim adverſùs Occidentales Epiſ-

Digitized by Google

copos perſecutionem, anno CCCLIII ad Conſtantium Imperatorem, qui, profligato Magnentio Arelate ſubſtiterat, Legatos miſit Vincentium Capuanum Epiſcopum, Marcellum Campaniæ & alios nonnullos, quibus in mandatis dedit, ut ab eo Concilium generale Aquileiæ celebrandum impetrarent, in quo priùs de fide, tùm de cauſa Athanaſii ageretur.

II. Arelatenſis Pſeudo-Synodus contra S. Athanaſium.

Legatorum Liberii occaſione Concilium Arelate coactum eſt, in quo Imperator, Urſacio & Valente Epiſcopis Arianis, qui poſt Concilium Mediolanenſe, de quo in Julio egimus, ad vomitum redierant, inſtigantibus, unà cum Saturnino Arelatenſi Epiſcopo etiam Ariano, pleroſque Epiſcopos Orthodoxos, & ipſum in primis Vincentium Capuanum, Liberii Papæ Legatum, Athanaſii damnationi ſubſcribere coëgit; hic eſt ille Vincentius, qui in Synodo magna Nicæna, Silveſtri Legatione functus eſt, quique etiam in magno Sardicenſi Concilio cum aliis Epiſcopis judex ſederat, ad cognoſcendam & judicandam Athanaſii cauſam, & candidum, ut aiunt, calculum pro ejuſdem abſolutione, in urnam ſæpè injecerat. Poſtea tamen adversùs eoſdem Arianos, pro tuenda fide Catholica perſeveravit infractus, ut de Concilio Ariminenſi loquentes dicemus. Solus fermè ex Epiſcopis Orthodoxis in Conciliabulo Arelatenſi, invicti animi ſpecimen dedit Paulinus Trevirenſis Epiſcopus, qui ob fidem & Athanaſii innocentiam, egregiè fortiterque propugnatas, ab Arianis exauctoratus, & à Conſtantio in exilium apud Phrygiam amandatus eſt, ubi anno CCCLVIII glorioſus Confeſſor occubuit. Hujus Conciliabuli hiſtoria deprompta eſt ex Liberii Epiſtola ad Conſtantium, ex Sancti Athanaſii Apologia prima & aliis.

III. Antiochena Synodus contra eumdem.

Parte alia Ariani Epiſcopi numero circiter triginta Antiochiæ in Synodo anno trecenteſimo quinquageſimo quarto congregati, *ad omnes ubique conſtitutos Epiſcopos literas ſcripſerunt, quibus affirmabant, Athanaſium contra leges Eccleſiæ rediiſſe Alexandriam, non in Synodo priùs innocentem declaratum, ſed per contentionem eorum, qui idem cum illo ſentiebant: hortatique ſunt, ut neque cum illo communicarent, neque ad eum ſcriberent*, ut ſcribit Sozomenus lib. 4. cap. 8.

IV. Legatio Liberii ad Conſtantium Imp.

Liberius, auditis iis, quæ prioribus à ſe miſſis Legatis ad Conſtantium Imperatorem, contigiſſent, aliam rursùs legationem ad eumdem Imperatorem anno trecenteſimo quinquageſimo quarto miſit. Legati autem ad tantum opus delecti ſunt Lucifer Epiſcopus Calaritanus in Sardinia, Pancratius Romanæ Eccleſiæ Presbyter, & Hilarius ejuſdem Eccleſiæ Diaconus, quibus, ex mandato ejuſdem Pontificis, ſe adjunxit Euſebius Vercellenſis Epiſcopus,

Digitized by Google

Epiſcopus, qui ad Conſtantium adhuc in Galliis agentem Liberii Papæ Epiſtolam detulerunt, quæ extat in fragmentis Sancti Hilarii & apud Baronium. Illi, quod poſtulabant, à Conſtantio obtinuerunt, convocationem videlicet Concilii generalis in annum ſequentem trecenteſimum quinquageſimum quintum. *SEC. IV.*

Eo itaque anno, & quidem non multùm affecto, ſcilicet ante finem menſis Maii, pauci ex Oriente Epiſcopi, ex Occidente trecenti & amplius, ut teſtantur Socrates & Sozomenus, Mediolani congregati ſunt. Lucifer Calaritanus atque Collegæ, Apoſtolicæ Sedis Legati, nec non Sanctus Euſebius Epiſcopus Vercellenſis, prævidentes tyrannidem in hac Synodo, à Conſtantio Imperatore Ariano exercendam, ægrè admodum ad illam acceſſère, & præcipuè Euſebius, qui tamen duabus Epiſtolis, quarum prior eſt Arianorum, poſterior eorumdem Legatorum, ad Concilium evocatus, ad illud acceſſit, cum ſolidis diebus decem cunctatus eſſet, ut teſtatur S. Hilarius ad Conſtantium ſcribens. Hæ duæ Epiſtolæ à Baronio ex Actis S. Euſebii, & ex Tabulario Vercellenſis Eccleſiæ editæ, extant Tomo primo Conciliorum. *V. Synodus Mediolanenſis.*

Euſebio Vercellenſi & Legatis Apoſtolicis in Eccleſiam & Synodum admiſſis, Ariani, qui fidei Nicænæ everſionem, & omnium Epiſcoporum, qui Athanaſii damnationi non ſubſcriberent, exilia meditabantur, ab iis poſtularunt, ut in Athanaſium ſubſcriberent; ſed, ut ſubdit Hilarius laudatus, Euſebius reſpondit: *De ſacerdotali fide prius oportere conſtare: compertos ſibi quoſdam ex iis qui adeſſent, hæretica labe pollutos; expoſitam fidem apud Nicæam poſuit in medio: ſpondens omnia quæ poſtularent, eſſe facturum, ſi pro fidei profeſſione ſcripſiſſent. Dionyſius Mediolanenſis Epiſcopus Chartam primus accepit, ubi profiteri ſcribendo cœpit. Valens calamum & chartam è manibus violenter extorſit.* Tum Ariani, Mediolanenſis populi, qui Catholicam fidem egregio ſtudio conſervabat, metu, Synodum ab Eccleſia ad palatium tranſtulerunt. Ibi, ut ait Sulpitius Severus lib. 2. hiſt. ſacræ, *Epiſtolam ſub Imperatoris nomine emittunt omni pravitate refertam: eo nimirum conſilio, ut ſi eam æquis auribus populus recepiſſet, publica auctoritate cupita proferrent: ſin aliter fuiſſet excepta, omnis invidia eſſet in Rege; & ipſa venialis; quia etiam tunc cathecumenus ſacramentum fidei meritò videretur potuiſſe neſcire. Igitur lectam in Eccleſia Epiſtolam populus averſatur.* *VI. Legati Apoſtolici damnationi Athanaſii ſubſcribere recuſant.*

Cum Euſebius Vercellenſis, Lucifer Calaritanus, Pancratius & Hilarius, Apoſtolici in propugnanda fide & juſtitia, pectoris viri, damnationi Athanaſii ſubſcribere recuſarent, Conſtantius Impe- *VII. A Conſtantio Imp. exilio damnantur.*

SEC. IV. Imperator eos exilio damnavit ; & Hilarius, Urſacii, Valentis, & eunuchorum Conſtantii malis artibus, flagris immaniter cæſus eſt, ut diſcimus ex Sancto Athanaſio in Epiſtola ad Solitarios. Dionyſius Mediolanenſis Epiſcopus, qui imprudenter Athanaſii damnationi ſubſcripſerat, adjunctus poſtea in confeſſionis gloria Apoſtolicis Legatis, & cum eis in exilium miſſus, ibidem mortuus eſt, in cujus ſedem Conſtantius Imperator Auxentium Arianum intruſit.

VIII. Sicuti & Liberius PP. His non contentus Imperator Liberium Papam Mediolanum acceſſit, quò cum perveniſſet, noluit damnationi S. Athanaſii, ſecundùm Imperatoris vota, aſſenſum præbere ; tùm quòd comperta ipſi eſſet ſanctiſſimi illius Antiſtitis innocentia, & Arianorum in eum invidia : tùm quòd fidem Nicænam per cuniculos peti videbat, cum ſtrenuum ejus propugnatorem S. Athanaſium perſequebantur. Unde Conſtantio id ab eo extorquere conanti reſpondit Liberius : *Ego verò poſtulo, ut primùm quidem generalis præcurrat ſubſcriptio, quæ fidem Nicææ expoſitam confirmet. Deinde ut revocatis ab exilio fratribus noſtris, & in ſedes ſuas reſtitutis, ſi ii qui tumultus in Eccleſiis nunc excitant, Apoſtolicæ fidei conſentire viſi fuerint, tunc univerſi Alexandriam convenientes, ubi & accuſatus ipſe & accuſatores ſunt, & defenſor eorum, examinato illorum negotio, concordem ſententiam proferamus.* Hæc conſtant ex Dialogo quem Imperator cum Liberio habuit Mediolani, relato à Theodoreto lib. 2. Hiſt. Eccleſ. cap. 16. in quo cedro dignæ ſunt illæ voces, quibus Conſtantio exilii minas intentanti reſpondit : *Fratribus qui Romæ ſunt jam vale dixi. Potiores enim ſunt Eccleſiaſticæ leges quam domicilium Romæ.* Aliquibus diebus elapſis cum Imperator Liberium acciviſſet, neque is de ſententia diſcederet, eum Beroëam Thraciæ relegari præcepit.

IX. Liberius ſubſcribit Athanaſii damnationi & tertiæ fidei formulæ Sirmienſi. Elapſo biennio à Liberii exilio, Conſtantius Romam profectus eſt, ubi à matronis Romanis rogatus, ut eum ab exilio redire juberet, ut ait Theodoretus lib. 2. cap. 17. Imperator *cum Epiſcopis ſuis re communicata, redditurum ſe eis hominem pollicitus eſt, ſi in eamdem cum Epiſcopis ſuis concederet ſententiam.* Liberius itaque & tædio victûs, & deſiderio impotenti recuperandæ ſedis æſtuans, vim etiam & verbera paſſus, & Athanaſium damnavit, & formulæ fidei ab Arianis ſibi oblatæ ſubſcripſit ; ideoque anno CCCLVIII, ut ait Hieronymus in Chronico, Liberius *victor Romam ingreſſus eſt*, & quidem die ſecunda Auguſti, ut habet Anaſtaſius : *Ingreſſus Liberius in urbem Romam quarto nonas Auguſti.* Nec dici poteſt ejus Romam reditum anno CCCLVII contigiſſe, cum non ante ab exilio revocatus fuerit, quam ſubſcripſerit formulæ, quæ conſcripta eſt

Digitized by Google

eſt à tertia Synodo Sirmienſi anno CCCLVIII celebrata. Certè anno CCCLVII menſe Decembri Liberius nondum Romæ erat cum lex 14. Cod. Theod. *de Epiſcopis* data menſe Decembri Mediolani, directa ſit ad Felicem Epiſcopum Romanum, ideòque Liberius ſedi ſuæ nondum reſtitutus erat. Hæc porrò Formula cui Liberius ſubſcripſit, videtur eſſe ea, quam Hilarius in fragmentis vocat perfidiam ab Arianis conſcriptam, & quam Liberius catholicam vocat, ac à Demophilo ſibi oblatam ſuſcepiſſe ſe dicit in Epiſtola ad Orientales. *SEC. IV.*

Cum poſt tertiam Synodum Sirmienſem anno trecenteſimo quinquageſimo octavo, ut legere eſt in Critica Baronii, celebratam, in qua conſcripta eſt illa fidei formula, cui Liberius ſubſcripſit, non tàm pax inter Orientales ſanciri viſa eſſet, quàm inter ipſos nova emergere diſſidia, Conſtantius Imperator Oecumenicam Arimini Synodum indixit anno trecenteſimo quinquageſimo nono celebrandam; ſed eamdem, conſilio Arianorum, duas in partes diviſit; ita ut Orientales Seleuciæ in Iſauria; Occidentales verò Arimini in Æmilia convenirent. Orientales quidem numero CLX Seleuciæ congregati Epiſcopi, cum mutuis ſeſe accuſationibus divexarent, Concilium in duas partes ſciſſum eſt, & nova fidei formula ab Acacio Cæſareæ Paleſtinæ Epiſcopo, prioris factionis duce edita, in qua, exploſis vocabulis, *Conſubſtantialis*, & *æquiconſubſtantialis*, tamquàm à Scripturis abhorrentibus, ſimilitudinem filii cum patre fatebatur, verbumque *diſſimile* anathemate damnabat, rejecta eſt ab alterius factionis Epiſcopis Semiarianis, qui filium patri ſimilem in ſubſtantia propugnabant, non verò ſola voluntate ut Acacius. Quare Acaciani diſceſſerunt; Semiariani verò in Eccleſiam convenientes, eos adeſſe recuſantes abdicarunt & excommunicarunt. De his legendi S.Athanaſius lib.de Synodis, Socrates,lib.2.cap.31.& ſeq. Sozomenus lib.4. cap.21. & Severus Sulpitius lib.2. qui ſcribit S.Hilarium Pictavienſem Epiſcopum huic Synodo adfuiſſe. Unde ipſe Hilarius, quæ in ea geſta ſunt accuratiùs narrat lib. contra Conſtantium. *X. Synodus Seleucienſis.*

Quadringentos Epiſcopos Ariminenſi Concilio interfuiſſe auctor eſt idem Severus Sulpitius loco laudato. Epiſcopis in unum congregatis lectæ ſunt Conſtantii Imperatoris literæ, quibus jubebat ut ſolùm tractaretur de fide. Valens & Urſacius Ariani, tertiam fidei formulam Sirmienſem in medium protulerunt, quæ filium patri ſimilem ſecundum Scripturas docet; ſed licet ea Imperatori placuiſſet, à Patribus tamen rejecta eſt. Deinde Nicæna fides unanimi Catholicorum Antiſtitum ſuffragio probata; hancque ad omnia ſufficere judicatum. Urſacius, Valens & alii quatuor Epiſ- *XI. Ariminenſis Synodi Patres Arianæ perfidiæ ſubſcribunt.*

SEC. IV. copi Ariani damnati, & Epiſtola Synodica ad Conſtantium Auguſtum data, quam refert Athanaſius lib. de Synodis. Hanc Epiſtolam Patres ad Imperatorem per Legatos mittunt, quos ut benignè ſuſcipiat, orant. Supplicant denique ut Epiſcopos, quos & gravitas ætatis, & paupertas affligit, in patriam reduci jubeat, ne Eccleſiæ abſentibus Epiſcopis deſertæ relinquantur. At Urſacius & Valens, qui Legatorum Orthodoxorum, adventum prævenerant, ita Imperatoris animum exacerbarunt, ut Epiſcopi à Concilio miſſi nullum reſponſum referre potuerint. Hæc omnia Arianorum artibus facta teſtatur Theodoretus, ut Orthodoxos Epiſcopos mora diutûrniore fatigatos, tædioque oppreſſos, ad deſtructionem decretorum compellerent, quæ contra hæreſim ejuſque defenſores ediderant. Sed Catholici Præſules datis ad Conſtantium literis profeſſi ſunt, nunquam ſe à priori propoſito & ſententia diſceſſuros, idemque ſe Concilii Legatis in mandatis dediſſe. Verùm cùm Epiſcopi à Concilio miſſi, compulſi eſſent ad Arianorum perfidiam ſubſcribendam, atque cum ipſis communicandum, in eam prævaricationem non ſoli adducti ſunt, ſed & omnes penè Orthodoxarum partium Antiſtites, de quorum lapſu legendi S. Athanaſius in Epiſtola ad Africanos, S. Hilarius in fragmentis & alii.

XII. Liberius ſubſcribere recuſat.

Liberius Papa & Vincentius Capuanus Epiſcopus, qui Arianorum ſordibus anteà labefactati viſi fuerant, ad meliorem frugem converſi pro fide Catholica intrepidi ſteterunt, & Arianorum perfidiæ ſubſcribere recuſarunt, ut patet ex Epiſtola Damaſi Papæ & Synodi Romanæ ad Illyrios à Theodoreto lib. 2. cap. 22. relata, & ex Legatione Concilii Lampſaceni ad ipſum Liberium miſſa. Cum enim, defuncto Joviano Imperatore, Epiſcopi Helleſponti & Bythiniæ, aliique conſubſtantialitatis aſſertores Concilium Lampſaci, quæ civitas eſt in Helleſponto, anno trecenteſimo ſexageſimo quarto celebraſſent, in quo decreverunt doctrinam illam ratam fore, quæ filium patri ſubſtantia ſimilem aſſerebat, celebrato Concilio Legationem miſerunt ad Liberium Papam, Legatiſque in mandatis dederunt, ut nequaquam cum Liberio de fide diſſentirent, ſed communicarent cum Eccleſia Romana, fidemque conſubſtantialis ratam facerent. Legati Romam advenientes, Concilii literas obtulerunt, ſed Liberius eas recipere nolebat, quòd eos Arianæ hæreſeos ſuſpectos haberet. At illi ſe Catholicos eſſe profeſſi ſunt, eique libellum obtulêre, in quo verba ipſa Nicæni Symboli conſcripta erant. Hæc conſtant ex Sozomeno lib. 6. cap. 7. & ex Socrate lib. 4. cap. 4. & 11. quo in ultimo loco idem Socrates ſubjicit libellum à præfatis Legatis Liberio traditum: quo profiteatur ſe fidem Catholicam tenere, ſervareque, quæ

Digitized by Google

quæ à ſacroſancto Concilio Nicæno confirmata fuerit, in qua vox Conſubſtantialis, ad perverſam Arii doctrinam expugnandam, ſanctè pièque poſita eſt. Deinde, Arium, impiam ejus doctrinam, & erroris fautores execrantur & damnant. Tertiò; dicunt anathema nominatim fidei formulæ in Concilio Ariminenſi recitatæ, utpotè quæ Nicænæ fidei repugnat. Quartò, exponunt fidem ſuam, quæ in omnibus Nicæna fides eſt. Iſto libello Liberius Legatos, tanquam ſponſione obſtringens, in communionem recepit, datiſque literis illos dimiſit. Quod ſanè certum eſt de orthodoxa Liberii fide argumentum. *SEC. IV.*

XIII. Imò Concilium Ariminenſe caſſat.

Sanctus item Athanaſius in Epiſtola ad Solitariam vitam agentes narrat, Euſebium Conſtantii Imperatoris Ariani Eunuchum multa B. Petro munera obtuliſſe, ſed Liberium ejuſdem Eccleſiæ cuſtodem acriter increpaſſe, quod illa inferri in Eccleſiam paſſus eſſet, ipſaque tanquam illicita & execranda ab Eccleſia projici mandaſſe. Verùm quid hæremus, cum certiſſimum de orthodoxia Liberii argumentum nobis ſuppeditet Siricius Papa in Epiſtola, quam ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum ſcripſit, de qua mox. In ea enim, capite primo diſertè aſſerit, non ſolùm Liberium magna animi fiducia, Arianorum procaciæ perditiſſimis illis temporibus reſtitiſſe, Arianæ fidei formulæ in Concilio Ariminenſi recitatæ non ſubſcribendo, ut plerique omnes ſcribunt, ſed ulterius proceſſiſſe, & Concilium illud irritaſſe & caſſaſſe. Siricii verba num. XV recitata.

XIV. Ejus magna in Eccleſia fama.

Certè magnam fuiſſe in Eccleſia Catholica Liberii famam, S. Ambroſii elogium prædicat, qui lib. 3. de Virginibus, quem ſcripſit ad Marcellinam ſororem, ait: *Quoniam quæ habuimus, digeſſimus ſuperioribus libris duobus, tempus eſt, ſoror ſancta, ea quæ mecum conferre ſoles, beatæ memoriæ Liberii præcepta revolvere, ut quò vir ſanctior, eò ſermo accedat gratior*, ubi poſtea intexit ejuſdem Liberii ſermonem habitum in ejuſdem Marcellinæ ſpiritualibus nuptiis, cum ſe Deo perpetua Virginitate dicaret. Sed, ut quæ ſunt Ariminenſis Concilii abſolvam, Epiſcopis illius Concilii, ob lapſum adeo lugendum hæreſeos notam non eſſe inurendam diſſertatione peculiarii oſtendit Natalis Alexander Seculo IV.

XV. Generalia ad provincias decreta dirigit.

Liberius Papa Ariminenſi Concilio caſſato, generalia ad Chriſti fideles decreta miſit, quæ quidem ad nos non pervenerunt, ſed eorum mentio eſt in Epiſtola Siricii Papæ ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum anno trecenteſimo octogeſimo quinto ſcripta, capite enim primo ita legitur: *Prima itaque pagina tuæ fronte ſignaſti, baptiſatos ab impiis Arianis, plurimos ad fidem Catholicam feſtinare, & quoſdam de fratribus noſtris, eoſdem denuò baptizare velle, quod non*

SEC. IV. *licèt, cum hoc fieri & Apoſtolus vetet, & Canones contradicant, & poſt caſſatum Ariminenſe Concilium, miſſis ad provincias à veneranda memoria prædeceſſore meo Liberio generalia decreta prohibeant, quos nos cum Novatianis, aliiſque hæreticis, ſicut eſt in Synodo conſtitutum, per invocationem ſolam ſeptiformis Spiritûs, Epiſcopalis manûs impoſitione, Catholicorum conventui ſociamus. Quod etiam totus Oriens, Occidenſque cuſtodit: à quo tramite vos quoque poſthàc minimè convenit deviare, ſi non vultis à noſtro collegio Synodali ſeparari ſententiâ.* Hic tamen obiter obſervandum Gregorii Magni tempore hæreticos quidem in Occidente ſola manuum impoſitione, ſed in Oriente cum addito Chriſmate exceptos fuiſſe, ut videre eſt in ejus Epiſtola LXI libri IX ad Hibernos Epiſcopos. Arianos per manuum impoſitionem in Eccleſia Romana recipi, aſſerit etiam Innocentius Papa in Epiſtola XVIII ad Alexandrum Antiochenum Epiſcopum cap. 3.

XVI. Ad Deum migrat.

XVI. Poſtquam Liberius duabus ordinationibus menſe Decembri Presbyteros XVIII, & Diaconos V feciſſet; ac inſuper Epiſcopos XIX per diverſa loca ordinaſſet, vitam cum morte commutavit die vigeſima tertia menſis Septembris anni trecenteſimi ſexageſimi ſexti, ſepultus Viâ Salariâ in Cœmeterio Priſcillæ. Annum & diem obitûs non notat Chronicon Damaſi, quod ante Liberii mortem exaratum oſtendit ſpatium vacuum relictum, ad diei & anni numerum, quando Liberius moreretur, notandum. Annum mortis habemus ex Chronico Euſebii juxta editionem Pontaci, & ex Præfatione libelli precum Marcellini & Fauſtini Presbyterorum Luciferianorum, ad Imperatores Valentinianum, Theodoſium & Arcadium; ubi diem ejus ſepulturæ notant, nempe diem vigeſimum quartum Septembris, ut etiam habetur in Martyrologio Bedæ; in Hieronymiano verò notatur dies mortis, nempè vigeſimus tertius Septembris, ſicuti & in antiquo Martyrologio Sancti Cyriaci. Sedit itaque annos quatuordecim, menſes tres & dies tres. Inter ejus Epiſtolas una eſt *ad omnes Epiſcopos*, altera *ad Athanaſium & Ægyptios Epiſcopos*, quæ à Viris Eruditis Spuriæ reputantur, ut potè conſarcinatæ ex Epiſtolis Siricii, Leonis, Martini primi, & aliorum.

S. FELIX II. *Pontif. XXXVIII.*

Anno Domini CCCLV.

I. Felix II Liberio in exilium pulſo ſubrogatur.

I. S. Felix II, natione Romanus, ex Patre Anaſtaſio, Liberio, cujus erat Diaconus, anno trecenteſimo quinquageſimo quinto, ut vidimus, in exilium pulſo, ordinatus eſt Pontifex Romanus, & qui-

Digitized by Google

& quidem ab Arianis hominibus in Conſtantii palatio, cum non poſ- *SEC. IV.*
ſet à Catholicis, ſeditque annos plus minus tres, uſque ad diem vigeſimum nonum menſis Julii anni trecenteſimi quinquageſimi octavi, quo die depoſitus dicitur ab Epiſcopatu in Auctiori Catalogo veterum Pontificum, quatuor nempe diebus ante Liberii ingreſſum in urbem Romanam, qui, ut diximus, die ſecunda Auguſti ejuſdem anni contigit: *Felix depoſitus*, ut habetur in illo Catalogo, *de Epiſcopatu, habitavit in prædiolo ſuo à die III Kalendas Auguſti.* Marcellinus & Fauſtinus, ſchiſmatici Presbyteri Romanæ Eccleſiæ, in Præfatione precum, quas exhibuerunt Theodoſio Imperatori, ſcribunt: *Tertio anno rediit Liberius, cui obvians cum gaudio populus Romanus exivit; Felix notatus à Senatu & populo de Urbe propellitur*, & poſteà addunt: *Poſt annos octo* (ex quo Roma pulſus eſt Felix) *Valentiniano & Valente Coſſ.* (ideſt anno Chriſti trecenteſimo ſexageſimo quinto) *X Kalendarum Decembrium defunctus eſt Felix.* Illis autem Presbyteris, licet alias mendaciſſimis, tutò hac in re fides adhiberi poteſt, cum ea narrent, quæ in conſpectu totius Urbis geſta erant.

Controvertitur an Felix verè fuerit Pontifex Romanus. Perronius Cardinalis in ſua ad Magnæ Britanniæ Regem Reſponſione, Bellarminus in defenſione Felicis Papæ, & Henſchenius in Appendice Tomo 3. SS. menſis Aprilis ſubjecta, oſtendunt Felicem verum fuiſſe Pontificem, quòd in antiquo Pontificum Catalogo, imò & in Libro Pontificali legatur, dum Liberius in exilium duceretur congregaſſe *ſe Sacerdotes cum conſilio Liberii*, & ordinaſſe *in locum ejus Felicem.* Unde in Inſcriptione ſarcophagi ejuſdem Felicis anno 1582. ſub Gregorio XIII. in Æde SS. Coſmæ & Damiani reperti, legitur: *Hic jacet corpus S. Felicis Papæ & martyris, qui Conſtantium hæreticum damnavit.* Nec dici poteſt id intelligendum de Felice primo, hic enim, ut in ejus Pontificatu diximus, martyrium paſſus non eſt, cum ante perſecutionem Aurelianeam ad Deum migrarit. Quia tamen quæ de Felicis ſecundi martyrio tradit Anaſtaſius & ex eo Ado, aliique Martyrologi, fabuloſa videntur, & Marcellinus ac Fauſtinus laudati, cum morte naturali defunctum tradunt, dicendum cum Auctore Criticæ Baronii, Felicem II ideò martyrem appellatum fuiſſe, quod multa pro Chriſto pertulerit, idque ex modo loquendi prioribus Eccleſiæ ſeculis uſurpari ſolito, non verò quod ejus cauſa occiſus fuerit. Unde Fronto Canonicus Regularis ordinis Sancti Auguſtini ſcribit, extare Litanias in codice MS. à ſeptem, aut octo ſeculis exarato, in quibus Felix II. in numerum Pontificum refertur, cum *Sancti* ac *Confeſſoris* nomine. Licet autem Patres Concilii Sirmienſis ad Felicem Epiſcopum & ad

II. *An fuerit verè Pontifex Rom.*

 Clerum

SEC. IV. Clerum urbis Romæ ſcripſerint, ut Liberium redeuntem ſuſciperent, utque ambo ſimul, ſcilicet Felix ac Liberius Epiſcopatum adminiſtrarent, quod idem Conſtantium Imp. ſtatuiſſe refert Theodoretus lib. 2. cap. 17. certum tamen eſt ex eodem Theodoreto ibidem & ex libello precum Fauſtini & Marcellini laudato, Liberio Romam redeunte, Felicem aliò ſe contuliſſe, & in prædiolo ſuo habitaſſe; ubi defunctus eſt. Chriſtianus Lupus in parte quinta ad Dictatum Gregorii VII, aliique viri docti econtrà contendunt Felicem II non fuiſſe verum Pontificem. Utraque opinio ſuos patronos, ſuaſque rationes habet, nihilque certi de hac controverſia dici poteſt, ſed illud certum Felicem ut martyrem coli in Breviario & Martyrologio Romanis die XXIX menſis Julii, quemadmodum in Martyrologio Adonis, aliiſque, & in Sacramentario S. Gregorii legi officium in *Miſſa S. Felicis Martyris & Pontificis.* De Felicis Epiſcopatu Romano, ejuſque martyrio legendus Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico, ubi & plura ab Auctore libri Pontificalis relata, rejicit.

S. DAMASUS *Pontif. XXXIX.*

Anno Domini CCCLXVI.

I. Damaſus Romæ contra Urſicinum Antipapam Synodum celebrat.

S. Damaſus, Hiſpanus, Antonii filius, poſt dierum ſeptem ſedis vacationem Liberio ſucceſſit, ut ait Anaſtaſius, ordinatus die prima Octobris anni trecenteſimi ſexageſimi ſexti, quæ erat dies Dominica. Sed ejus electio turbata eſt ab Urſicino Romano Diacono, qui in ſchiſmate electus eſt contra Damaſum legitimis ſuffragiis electum, ut mox dicetur. Ipſo ſui Pontificatus initio, & ante finem anni trecenteſimi ſexageſimi ſexti, aut ſaltem initio anni trecenteſimi ſexageſimi ſeptimi Synodum Romæ celebravit adverſùs Urſicinum Antipapam, & adverſus Valentem ac Urſacium, alioſque hæreticos jam damnatos, cujus Synodica à Conciliorum Collectoribus inter Acta Synodi Illyricianæ perperàm relata, ejus enim hæc eſt inſcriptio: *Dilectiſſimis fratribus per Illyricum fidem paternam retinentibus, Epiſcopi Italiæ in Domino Æternam ſalutem.* In ea ſcribunt Epiſcopi illi, ſe Concilii Ariminenſis reciſionem mittere, ſubduntque: *Auctores autem hæreſis Arianæ vel Aëtianæ Valentem & Urſacium, cæteroſque eorumdem conſortes, non nunc eſſe, quod manifeſtari apud Illyricum cœperunt, ſed olim condemnaſſe manifeſtum eſt.* Ideò autem ea Synodica ad Illyrios miſſa, quia Valens Murſi, Urſacius Singindonis in Illyrio ante depoſitionem Epiſcopi fuerant. Unde Sanctus Athanaſius in Epiſtola ad Africanos, ait: *Gratias habemus & illius pietati* (nempe Damaſi) *& cæteris, qui cum ipſo fuerunt Epiſcopis, quod Urſacio & Valente*

Valente

Digitized by Google

Valente cum ſociis ſuis ejuſdem ſententiæ ejectis, concordiam Eccleſiæ conſervarint. Numeroſam fuiſſe illam Synodum deducitur ex eadem Athanaſii Epiſtola, in ea enim ante laudata verba legitur: *Sufficiunt ſcripta Damaſi comminiſtri noſtri dilecti & magnæ Romæ Epiſcopi, & tàm multorum cum ipſo congregatorum Epiſcoporum.* Porrò eam Synodum initio Pontificatûs Damaſi coactam, probatur ex eo quod Auctor libelli Synodici ſcribat Damaſum, ubi Pontificatum adeptus eſt, *confeſtim Synodum* congregaſſe; & certè S. Hilarius, qui anno trecenteſimo ſexageſimo ſeptimo obiit, ejus Synodicam inter fragmenta recitat. SEC. IV.

II. Secunda Synodus Rom. ſub Damaſo.

Secundam Synodum Damaſus Romæ coegit adverſùs Auxentium Arianum in ſedem Mediolanenſem intruſum, & quidem anno trecenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, cujus Synodi Epiſtolam Synodicam ad Epiſcopos Illyrios ſcriptam referunt Theodoretus lib. 2. cap. 22. Sozomenus lib. 6. cap. 23. & Nicephorus lib. 11. cap. 31. Huic Synodo interfuere Epiſcopi tantum nonaginta tres *ex reſcripto Imperiali*, ut habetur in epigraphe Synodicæ Collectionis Romanæ ab Holſtenio publicatæ. Pluribus in ea actum eſt *de Conſubſtantialitate Spiritûs Sancti cum Patre*, ut legere eſt in laudata Synodica & in Fragmentis Epiſtolæ Damaſi ei ſubjectis in eadem Collectione Romana & ex ea Tomo 2. Concil. editionis Labbei pag. 893. Unde hæreſis Macedonianorum in Occidente primùm damnata eſt in hoc Concilio Romano; nam quod quidam aiunt, eam primùm proſcriptam in Occidente à Patribus Concilii Illyriciani, ſubſiſtere non poteſt, cum conſtet Synodum Illyricianam, poſt acceptam hujus ſecundæ Synodi Romanæ ſub Damaſo Epiſtolam Synodicam, congregatam eſſe, ut legere eſt in Critica Baronii.

III. Macedonianorum hæreſis initium.

Hæc Macedonianorum hæreſis proſcripta eſt poſteà in Concilio Oecumenico Conſtantinopolitano primo, de quo infrà. Ejus autem hoc fuit initium. Euſebio Nicomedienſi ſedis Conſtantinopolitanæ invaſore defuncto, Macedonius ab Arianis anno trecenteſimo quadrageſimo ſecundo illius Eccleſiæ Epiſcopus ordinatus eſt; ſed cum propter multa crimina anno trecenteſimo quinquageſimo nono exauctoratus eſſet, novam hæreſim condidit, aſſerens Spiritum Sanctum non ejuſdem cum Patre & Filio honoris participem, ſed utriuſque miniſtrum eſſe, ac creaturam; unde non ſolum in hac, ſed etiam in quarta Synodo Romana ſub Damaſo, de Conſubſtantialitate Spiritûs Sancti actum, & in hac ultima dicti ſunt anathematiſmi contra plures hæreticos, & nominatim contra Macedonianos: *Anathematizamus*, inquit Damaſus in Epiſtola quam ad Paulinum ex hac Synodo miſit, *Macedonianos, qui de Arii ſtirpe venientes, non perfidiam mutaverunt, ſed nomen.* Et infra: *Si quis dixerit Spiritum Sanctum facturam eſſe, aut per Filium factum, anathema ſit . . . . . Si quis non dixerit Patris & Filii*

Digitized by Google

SEC. IV. *lii & Spiritûs Sancti unam divinitatem, poteſtatem, majeſtatem, potentiam, unam gloriam, dominationem, unum regnum, atque unam voluntatem ac veritatem, anathema ſit ...... Si quis non dixerit Spiritum Sanctum adorandum ab omni creatura, ſicut & Filium & Patrem, anathema ſit.* Hæc porrò ſecunda Synodus Romana præcipuè contra Auxentium coacta, videtur eſſe effectus monitionis factæ Damaſo Papæ à S. Anathaſio, qui ex Synodo Ægyptiaca, quam anno trecenteſimo ſeptuageſimo primo celebravit, ad Damaſum ſcripſit, ut conſtat ex ejuſdem Athanaſii Epiſtola ad Africanos, in qua ait ſcripſiſſe ſe ad Damaſum *contra Auxentium invaſorem Mediolanenſis Eccleſiæ*, & mirari ſe *cur nondum depoſitus ejectusque ſit ex Eccleſia.*

IV. *Tertia Synodus Rom. ſub Damaſo.* Tertia à Damaſo Romana Synodus anno trecenteſimo ſeptuageſimo quinto habita, cui Petrus Alexandrinus Epiſcopus, Sancti Athanaſii ſucceſſor, interfuit, de qua Sozomenus lib. 6. cap. 25. loquens de duobus Apollinaribus patre & filio, hæc habet: *Primus Damaſus Epiſcopus urbis Romæ, & unà cum illo Petrus Alexandrinus Antiſtes, cum hanc hæreſim* (ſcilicet Apollinariſtarum) *latius ſerpere intellexiſſent, Concilio Romæ congregato, eam ab Eccleſia Catholica alienam eſſe decreverunt.* Ad hanc Synodum non referuntur anathematiſmi adverſùs Arianos, alioſque hæreticos ex Epiſtola Damaſi Papæ à Theodoreto lib. 5. cap. 11. recitati, ut credit Baronius; neque Epiſtola Damaſi, quæ incipit: *Quod debitam Apoſtolicæ ſedi reverentiam exhibet*, quæ recitatur ab eodem Theodoreto lib. 5. cap. 10. Non eſt enim Epiſtola Synodalis hujus Concilii, ut etiam Baronius, & alii poſt eum arbitrati ſunt, ſed eſt Epiſtola decretalis ipſius Damaſi diu poſt ſcripta, ut notavit Valeſius in Notis ad Theodoretum. Denique in libello Synodico de hac tertia Synodo Romana legitur: *Petrus* (poſtquam Alexandriâ ejectus fuit) *Romam contendit: Eoque recepto, Papa Damaſus Romæ divinam & ſanctam Synodum convocavit: Quæ amentem illum Apollinarium, Stephanumque ejus diſcipulum* (legendum Timotheum, qui Apollinaris diſcipulus fuit) *& Latronem Lucium anathemate notavit*, Ex quibus etiam conſtat Apollinaris hæreſim in Occidente primùm à Damaſo Papa damnatam.

V. *Apollinariſtarum errores.* Porrò palmaris Apollinaris hæreſis fuit, quod naturam hominis in Chriſto ſemiplenam putavit, hoc eſt animâ carentem, cujus vicem ſupplebat corpori Verbum ipſum caro factum. Secundò, Apollinariſtæ aſſerebant corpus Chriſti Divinitati conſubſtantiale eſſe, ex quo ſequebatur poſſibilem eſſe divinitatem Verbi, & reverà cruciatus & mortem eſſe perpeſſam. Tertiò, aſſerebant Verbum divinum carnem ex Virgine non ſumſiſſe, ſed ex Cœlo attuliſſe. Quartò, divinam ipſam Verbi ſubſtantiam in carnem converſam eſſe effutiebant. Tandem circa Trinitatem erravit Apollinaris, quoſdam dignitatis gradus

Digitized by Google

gradus excogitans, magnum ſcilicet, majus & maximum; ut magnus Spiritus Sanctus, major Filius, maximus Pater diceretur. Alia Apollinaris deliria apud Natalem Alexandrum ſeculo IV legenda. SEC. IV.

VI. *Quarta Synodus Rom. ſub Damaſo.* Quartam indixit Damaſus Romæ Synodum anno trecenteſimo ſeptuageſimo octavo, tàm adverſùs varios hæreticos, quàm adverſùs Epiſcopos è factione Urſicini Antipapæ. Quare cum in Epiſtola ſive Synodali ſive Decretali Damaſi à Theodoreto lib. 5. cap. 10. relata, dicat Damaſus: *Quid depoſitionem Timothei à me denuò poſtulaſtis? qui & hic judicio ſedis Apoſtolicæ, præſente etiam Petro Alexandrinorum urbis Epiſcopo, depoſitus eſt unà cum magiſtro ipſius Apollinare*, apparet jam antea Apollinarem & Timotheum anno trecenteſimo ſeptuageſimo quinto in Concilio Romano tertio fuiſſe damnatos, ideoque hanc Damaſi Epiſtolam ad hoc quartum Concilium Romanum eſſe referendam. Ad hanc pariter Synodum referuntur anathematiſmi adverſùs Arianos, alioſque hæreticos ex Epiſtola Damaſi ad Paulinum Antiochenum Epiſcopum, dum eſſet Theſſalonicæ, miſſa, à Theodoreto lib. 5. cap. 11. recitati. In libello enim Synodico poſt narratam Valentis Imperatoris mortem, quæ die nona Auguſti anni trecenteſimi ſeptuageſimi octavi contigit, legitur: *Gratianus filius* (ſcilicet Valentiniani, de quo locutus fuerat) *Occidentis & Orientis Imperator factus, pios Epiſcopos ab exilio revocavit. Quo tempore Beatus etiam Damaſus, ſacram Romæ convocavit Synodum adverſus Arianos, Pneumatomachos, & alios plurimos hæreticos; expoſitamque definitionem divinorum capitum, Theſſalonicam ad Paulinum miſit, quæ ex divina diſpenſatione ubique maxima perfecit, & Trinitatis homouſion adorandam eſſe omnibus perſuaſit.* Ad hanc Synodum Romanam referenda quæ diximus de Macedonianis in ſecunda Damaſi Romana Synodo.

VII. *Ex ea ſcribitur ad Impp. contra Urſicinum.* Hujus Synodi quartæ Patres ad Gratianum & Valentinianum Imperatores ſcripſerunt de damnatione ſchiſmaticorum & factione Urſicini, quorum Epiſtola refertur Tomo 2. Conciliorum editionis Labbei, cum reſcripto Gratiani Auguſti, juxta illius Epiſtolæ relationem, dato ad Aquilinum Urbis Vicarium; licet enim Urſicinus anno trecenteſimo ſeptuageſimo quarto Valentiniani Imperatoris judicio in Gallias relegatus fuiſſet, ipſe tamen, ejuſque exemplo nonnulli Epiſcopi Eccleſiis incubabant, & contemptis Cognitoribus, vel fugatis, plures ex ea factione Eccleſias ſuas retinebant. Quare Imperatores jubent ſententias in ſeditioſos aliàs latas executioni mandari. Hic porrò locus ſe offert de Urſicini ſchiſmate ſermonem habere.

Urſicini ſchiſma contra S. Damaſum.

VIII. *Urſicinus fit Antipapa.* URſicinus, Romanus Diaconus anno trecenteſimo ſexageſimo ſexto, mortuo Liberio Papa, Romanam Eccleſiam nefando

O ſchiſmate

Digitized by Google

SEC. IV. ſchiſmate turbavit, ordinatus eſt enim Epiſcopus contra Damaſum legitimis electum ſuffragiis, & multos ex Clero, populoque Romano ſuas in partes pertraxit. Ex quo tam atrox ſeditio orta eſt, ut ſi Ammiano Marcellino lib. 27. fides, in Baſilica Sicinini uno die 137. cives occiſi ſint. Cum verò ſchiſmatici legitimam Pontificis electionem convellere non poſſent, ad calumnias converſi, Sanctiſſimum virum Damaſum adulterii accuſarunt, quem Sanctus Hieronymus Epiſtolâ 50. ad Pammachium, virginem, Eccleſiæque virginis doctorem appellat, & cujus integerrimos mores antiqui Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ Scriptores, Socrates, Theodoretus, & Sozomenus prædicant.

IX. *Impp. ſtudium ad extinguendum ſchiſma.* Extinguendo Urſicini ſchiſmati Catholici Imperatores auctoritate ſua adlaborarunt; Prætextatus enim Urbis Præfectus ſub Valentiniano Auguſto eum Româ expulit Ammiano laudato teſte; reſcriptumque ab eodem Imperatore accepit, quo jubebatur Baſilicam à ſchiſmaticis occupatam Damaſo reſtitui, eoſque etiam Urbe pelli. Prætereà, ut mox dictum eſt, Valentinianus, ut Eccleſiæ paci conſuleret, Urſicinum in Gallias exulem miſit, unde revocatus eſt ea lege, ut nec Romam, nec in Suburbicarias regiones, nec ipſe, nec ſchiſmatis fautores pedem inferre poſſent. Valentiniano mortuo Urſicinus Romanam ſedem iterùm invadere conatus eſt: Epiſcopi in ſchiſmate ordinati, & Catholicorum Antiſtitum judicio exauctorati, quas invaſerant Eccleſias retinuerunt, quò factum ut Gratianus Auguſtus Urſicinum in Gallias exularit, & ad petitionem Patrum Synodi quartæ Romæ ſub Damaſo celebratæ ſchiſmaticorum inſolentiam latâ lege cohibuerit, ut conſtat ex Synodica illius Concilii, & ex reſcripto Gratiani, de quibus ſupra.

X. *Diu ſchiſma duravit.* Eidem Imperatori ſupplicavêre Patres Concilii Aquileienſis anno trecenteſimo octogeſimo primo, Præſide Sancto Ambroſio Mediolanenſi Epiſcopo celebrati, Epiſtolâ quæ extat Tomo 2. Conciliorum, quaque Imperatores obſecrant, ne Urſicino ſedem Romanam poſt damnationem repetere molienti, faciles aures præberent. Poſtea tamen, mortuo Damaſo, Siricius non ſine tumultu, ab Urſicino excitato, in ejus locum ſubrogatus eſt, ut ibidem dicemus. Ceterùm Auctor libri Pontificalis, ipſo fatente Baronio, falsò ſcribit Urſicinum, poſtquam Româ pulſus eſt, conſecratum fuiſſe Neapolitanæ Eccleſiæ Epiſcopum, cum ex Gratiani & Valentiniani Junioris reſcripto anno trecenteſimo ſeptuageſimo octavo emanato, conſtet eum tunc longinquo exilio mulctatum; nec Marcellinus ejus partiarius in libello, quem Theodoſio Imperatori obtulit, aut ullus veterum Scriptorum id referant.

Conci-

Concilium Conſtantinopolitanum primum, Generale ſecundum.

XI. Concilium Cpolitanum quo ſenſu Oecumenicum?

ANno Damaſi Papæ decimo quinto, Theodoſius Imperator Epiſcopos Orientis Conſtantinopolim convocavit, præcipuè adverſus Macedonii hæreſim, inconſulto Damaſo, qui ideò Legatos ad illud concilium non miſit, qui ejus nomine eidem præeſſent. Unde iſtud Concilium per ſe non eſt habitum pro Oecumenico, ſed tantùm ex poſt-facto, Damaſo nempe, hanc illi ſuo conſenſu dignitatem & auctoritatem tribuente. Licet enim Eccleſiaſticæ regulæ Synodos facere, & decreta in Eccleſijs ſancire abſque Romanorum Pontificum auctoritate vetent; non prohibent tamen abſque ejus auctoritate, Nationales Synodos, vel totius etiam Orientis Concilia convocari, quæ Oecumenica quidem non ſunt vi convocationis ab Imperatoribus, Patriarchis vel Metropolitanis factæ, eorum tamen auctoritatem conſequuntur, ſi Romani Pontificis aſſenſus accedat.

XII. Orientales Epiſc. ad Synodum Rom. venire detrectant.

Anno trecenteſimo octogeſimo, Damaſus Concilium Romæ indixerat ad diſcutiendam Maximi Cynici, qui thronum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ invaſerat, cauſam; quod cum Orientales Epiſcopi detrectaſſent, iterum anno trecenteſimo octogeſimo primo Italiæ Epiſcopi poſt Concilium Aquileienſe, Theodoſium Imperatorem rogarunt, ut Romæ generalis Synodus Orientalium ſimul & Occidentalium congregaretur. Ad quam convocati à Damaſo Epiſcopi Orientales, moram ſuam Conſtantinopoli excuſarunt, quòd ob ſuarum Eccleſiarum diſcrimen in Oriente detenti, Romam proficiſci non poſſent, temporis anguſtias inſuper cauſati: Agnoſcentes nihilominus Romani Pontificis auctoritatem quâ eos ad ſuum Concilium jure convocabat, ut legere eſt in eorum Epiſtola Synodica, quæ data eſt ab Epiſcopis Orientalibus Conſtantinopoli anno trecenteſimo octogeſimo ſecundo iterum congregatis, dum Synodus Romæ agebatur: in qua Synodica relationem eorum quæ anno trecenteſimo octogeſimo primo in Concilio Oecumenico geſta decretaque fuerant, per Legatos ad Damaſum & Occidentales Epiſcopos mittunt. Hæc Synodica refertur à Theodoreto lib. 5. cap. 9.

XIII. Concilium Cpoli celebrant.

Centum itaque & quinquaginta Orientales Epiſcopi, Præſide Timotheo Alexandrino menſe Maio anni trecenteſimi octogeſimi primi Synodum Oecumenicam celebrarunt, in qua Maximus Cynicus Conſtantinopolitanæ ſedis invaſor abdicatus eſt, & ſedes Sancto Gregorio Nazianzeno confirmata, cui tamen, ſtudio pacis nuncium

Digitized by Google

SEC. IV. remiſit. Unde in ejus locum Nectarius, vir ex ordine Senatorio, adhuc Cathecumenus, eodem in Concilio ſuffectus eſt. Secundò, Macedonii, Apollinaris, & Eunomii confixæ ſunt hæreſes, editumque adverſus illas fidei Symbolum, quo Nicæna fides magis expoſita fuit & confirmata. De hæreſibus Macedonii & Apollinaris locuti ſumus, de priori quidem in ſecunda, de poſteriori verò in tertia Synodo Romana ſub Damaſo. De Eunomii Epiſcopi Cyziceni blaſphemiis legendus Baronius Tomo 4. Annalium. Tandem Canones Eccleſiarum adminiſtrationem ſpectantes editi. Septem Græci Collectores exhibent. Tres duntaxat editos fuiſſe longè probabilius eſt: alios verò in altera Synodo Conſtantinopolitana alio tempore ſancitos, hic Concilio adſcriptos fuiſſe ab iis, qui codicem Eccleſiæ Græcæ compoſuerunt.

XIV. Canon pro Eccleſia Cpolitana non eſt ſpurius.

Canon tertius, qui eſt de ſecundo Epiſcopi Conſtantinopolitani in Eccleſia loco, & honoris primatu poſt Romanum, commentitius non eſt, ut putavit Baronius; cum antiqui omnes codices, & collectiones omnes antiquæ mediæ ætatis & poſteriorum ſeculorum illum contineant; & præterea Socrates lib. 5. cap. 8. Sozomenus lib. 7. cap. 9. & Nicephorus lib. 12. cap. 13. illum conditum teſtentur. Illum autem Canonem tertium ſecundo non adverſari, imò nec illo aliquid derogatum fuiſſe juribus Eccleſiæ Alexandrinæ videre eſt in Critica Baronii ad annum trecenteſimum octogeſimum primum. Sed quid quid ſit, certum eſt illum Canonem ab Eccleſia Romana receptum non fuiſſe, ac diſertè probatum ante Innocentium III, qui in Concilio Lateranenſi IV Canone 5. ſedem Conſtantinopolitanam inter Patriarchicas ſecundo loco numerat, propriamque ei aſſerit, ſecundam, à Romana dignitatem.

XV. Concilium finitur.

Concilium finitum fuiſſe die nona menſis Julii colligitur ex eo quod Canones illum diem præferunt; certè die trigeſima ejuſdem menſis Theodoſius dedit legem 3. Codicis Theodoſiani *de fide Catholica*, in qua mentio eſt Nectarii Epiſcopi Conſtantinopolitani in Concilio ordinati; ex qua, & ex lege 8. ejuſdem Codicis *de hæreticis* deducitur, eo die jam Concilio finem impoſitum fuiſſe. Statim atque celebratum eſt Concilium, ejus confirmationem Patres ab Imperatore Theodoſio poſtulaverunt, non quod eam Concilio Oecumenico neceſſariam exiſtimarent, ſed ut hac ratione Imperatorem adſtringerent ad fidem protegendam, hæreticoſque profligandos, nec non ad Canonum obſervantiam ſuis etiam legibus impetrandam.

XVI. Ejus Acta à Damaſo PP. confirmantur.

Patres poſteà Concilii Conſtantinopolitani, ſequenti anno trecenteſimo octogeſimo ſecundo, celebrati, ut jam dictum eſt, de rebus in Synodo Oecumenica decretis Synodalem per Epiſtolam monuerunt

nuerunt Damaſum Papam, quæ apud Theodoretum lib. 5. cap. 9. **SEC. IV.** inſcripta eſt: *Dominis cariſſimis & religioſiſſimis fratribus & comminiſtris Damaſo, Ambroſio, Brittoni, Valeriano, Aſcholio, Anemio, Baſilio & reliquis Sanctis Epiſcopis, qui in magna urbe Roma collecti ſunt,* &c. Eâ Epiſtolâ Patres, eorum quæ acta fuerant in Synodo Oecumenica, & quorum relationem mittunt, confirmationem poſtulant, cum aiunt: *Quibus tanquam canonicè ac legitimè apud nos conſtitutis, veſtram quoque reverentiam gratulari hortamur, intercedente ſpirituali caritate: & Domini timore, omnem quidem affectum comprimente; Eccleſiarum autem ædificationem privatæ erga ſingulos benevolentiæ & gratiæ præponente.* Hæc Synodica miſſa eſt Damaſo per tres Epiſcopos, Cyriacum, Euſebium, Priſcianum. In ea cauſam cur Romam vocati non adiiſſent, explicarunt, & Oecumenicæ Synodi, quam ſuperiori anno Conſtantinopoli celebrarant, Acta Romano Pontifici recognoſcenda miſerunt, quæ ab eo confirmata ſunt. Quo ex tempore ea tanquam per Apoſtolicam ſedem approbata ſummæ ſemper venerationi fuere.

XVII. Symbolum Conſtantinopolitanum ubique receptum.

Quod attinet ad Conſtantinopolitanum Symbolum, illud ſtatim ac prodiit, ab omnibus Græcorum Eccleſiis in Nicæni locum, nomine tamen non mutato, ſuffectum eſt. Unde omnes Conſtantinopolitanâ poſteriores Synodi & Patres, quoties de Nicæno Symbolo loquuntur, paſſim intelligunt Conſtantinopolitanum; neque tamen Conſtantinopolitanum, ſed Nicænum vocant. Etiam hodie nos quod ad miſſarum ſolemnia cantamus, Nicænum dicimus, cum tamen ſit Conſtantinopolitanum, ut obſervavit Lupus Tomo I. Concil. Cap. 4. ubi addit in Eccleſia urbis Romæ ſervatum fuiſſe antiquum morem recitandi Symbolum Apoſtolorum, quòd nulla hæreſis ibi ſumſerit exordium. Eodem jure Symbolum Apoſtolicum ſine additamento retinuerunt Eccleſia Africana, Italica, Gallica, Latinæ omnes, ut liquet ex Auguſtino, Chryſologo, aliiſque Latinis Epiſcopis, qui iſtud ſolum leguntur Cathecumenis tradidiſſe. Cum enim Theodoreto, Sozomeno, atque Socrate teſtibus, Ariana hæreſis Illyrici fines tranſire nunquam valuerit, apud Europeos novâ profeſſionis teſſerâ opus non fuit. Excipiendæ tamen ſunt Hiſpaniarum Eccleſiæ quæ à Gothis, Arianis, Vandalis & Suevis pervaſæ & poſſeſſæ, ſicuti trinam baptiſmatis merſionem in unicam, ita Apoſtolicum Symbolum in Nicænum mutaverunt, id eſt Conſtantinopolitanum, ut clarè habetur in tertia Synodo Toletana anno quingenteſimo octogeſimo nono celebrata, in qua conſilio Recaredis Hiſpaniarum Regis ſtatuitur: *Ut per omnes Eccleſias Hiſpaniæ & Galliciæ ſecundùm formam Eccleſiarum Orientalium Concilii Conſtantinopolitani Symbolum recitetur.* Imitatæ id poſtmodùm ſunt quædam ſub

O 3 Carolo

SEC. IV. Carolo Magno Gallicanæ Eccleſiæ; aliæ tamen, ac ipſa capella Regia imitarì non ſunt auſæ, donec à Leone III veniam impetraſſent. Nam Romana Eccleſia necdum ſub Joanne octavo eamdem cantandi conſuetudinem receperat, poſteà tamen, ne à ſubditis ſibi Hiſpaniarum & Galliarum Eccleſiis, morem hunc deponere nolentibus, diſſonaret, illud Symbolum intra miſſarum ſolemnia cantavit.

XVIII. *Cathecumenis tradi ſolitum.* Edmundus Martene lib. 1. de antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 1. art. 11. num. 10. exiſtimat poſt Concilium Conſtantinopolitanum primum Cathecumenis, antequam baptizarentur, traditum eſſe Symbolum Nicænum, quod probat ex Concilio Conſtantinopolitano ſub Menna, anno quingenteſimo trigeſimo ſexto celebrato, ubi actione 5. legitur: *Nam ſpecialiter Symbolum trecentorum decem & octo Sanctorum Patrum, in quo baptizamur, ipſæ tres ſanctæ Synodi conſonè confirmarunt.* Sed cùm, ex dictis, Conſtantinopolitanum Symbolum in Nicæni locum ſubrogatum fuerit, nomine non mutato, in hoc & aliis locis ab eo citatis ſuſpicor ſermonem eſſe de Symbolo Conſtantinopolitano, quod dicitur Nicænum, quia illo Nicæna fides magis expoſita fuit & confirmata. Unde ipſemet Martene fatetur in vulgato Ordine Romano, in Ordine Gelaſiano, in Pontificali Salsburgenſi, in vetuſtiſſimo Codice Remenſi annorum 900. & in primo Ordine Scrutinii Codicis Gellonenſis notari Conſtantinopolitanum Symbolum non Nicænum. Et ſanè convenientiùs videtur Conſtantinopolitanum Cathecumenis traditum fuiſſe, ut de divinitate Spiritûs Sancti edocerentur, quæ in Nicæno clarè expreſſa non erat, ut fuit in Conſtantinopolitano.

XIX. *Hic recitatur.* Symbolum porrò Conſtantinopolitanum tale eſt: *Credimus in unum Deum, Patrem Omnipotentem, factorem cæli & terræ, viſibilium omnium & inviſibilium. Et in unum Dominum Ieſum Chriſtum, filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia ſecula, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero; natum, non factum, homouſion Patri, hoc eſt ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ; per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis: & incarnatus eſt ex Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & homo factus eſt: crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus & ſepultus: & tertia die reſurrexit ſecundùm Scripturas: aſcendit in cælos, ſedet ad dexteram Patris; inde venturus eſt cum gloria judicare vivos & mortuos; cujus regni non erit finis. Credimus in Spiritum Sanctum, Dominum & vivificantem, ex Patre procedentem, & cum Patre & Filio adorandum & glorificandum: qui locutus eſt per Prophetas. Et unam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confitemur*

unum

Digitized by Google

unum baptiſma in remiſſionem peccatorum. Expectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri ſeculi. Amen. S E C. IV.

Damaſus Papa multis pro Eccleſia exhantlatis laboribus ad Deum migravit die decima menſis Decembris anni trecenteſimi octogeſimi quarti, poſtquam annos octodecim, menſes duos, dies decem ſediſſet. Diem mortis nobis conſervavit S. Hieronymus in Martyrologio: annos, menſes & dies Sedis Auctius Chronicon Veterum Pontificum: annus verò mortis deducitur ex Epitaphio Siricii ejus ſucceſſoris ab Annotatore Baronii relato ex quo conſtat Siricium anno CCCLXXXIV Pontificatum adeptum eſſe. Quinque ordinationes fecit menſe Decembri Presbyterorum XXXI, Diaconorum IX: Epiſcopos verò LXII per diverſa loca conſecravit, & viâ Ardeatinâ in ſua Baſilica ſepultus eſt, plures enim Martyrum Baſilicas erexit, plurium ſepulchra verſibus exornavit, ſibique ipſi epitaphium edidit. Inter Sanctos miraculis clarus recenſetur & inter Scriptores Eccleſiaſticos. XX. *Damaſus PP. moritur.*

Sanctum Hieronymum Stridonienſem in ſcribendis Epiſtolis, & in Eccleſiaſticis negotiis adjutorem habuit, ejuſque juſſu idem Hieronymus novum Teſtamentum Græcæ fidei reddidit. Hic in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis de eo ſcribit: *Damaſus Romanæ urbis Epiſcopus, elegans in verſibus componendis ingenium habuit, multaque & brevia Opuſcula heroico metro edidit, & propè octogenarius ſub Theodoſio Principe mortuus eſt.* Ejus Opera à Martio Mileſio Zarazanio collecta, ſed Epiſtola VIII quæ dicitur ſcripta *Stephano Archiepiſcopo Concilii Mauritaniæ & univerſis Epiſcopis Africanæ Provinciæ*, ſuppoſititia eſt, ut oſtendit ſubſcriptio: *Data Flavio & Stilicone V. V. C. C. Coſſ.* Flavius enim Stilico unus & idem eſt, qui anno CCCC, Aureliano collega, Conſulatum geſſit, & iterum anno CCCCV collega Anthemio. Præterea prænotatur Epiſtola: *Damaſus ſervus ſervorum Dei, atque per gratiam ejus Epiſcopus Sanctæ Eccleſiæ urbis Romæ*, cum tamen ante Gregorium primum Pontifices Romani non ſeſe *ſervos ſervorum Dei* in Epiſtolis appellarent. XXI. *Ejus ſcripta.*

Liber etiam Pontificalis, ſeu Pontificale Tomis Conciliorum inſertum Damaſo perperam tribuitur, ut inter Eruditos convenit. Nec denique Hieronymi ad Damaſum, & Damaſi ad Hieronymum Epiſtola inter Opera Damaſi numeranda, ut oſtendit Schelſtratius in ſecunda parte Antiquitatis illuſtratæ. Quoad Catalogum veterum Pontificum, quo uſque ad Liberium, in quo deſinit, uſi ſumus, quique Chronici Damaſi nomine à nobis appellatus eſt, Damaſi partum non eſſe rectè vidit Baronius, ſicuti & falſum eſſe quod de eo in libro Pontificali legitur, eum nempe conſtituiſſe ut Pſalmi, diu, noctuque in Eccleſiis canerentur, quaſi primus XXII. *Quædam ei falſò adſcripta.*

ſacri

SEC. IV. ſacri illius moris fuerit auctor, ut enim probat Bona Cardinalis cap. 16. de Divina Pſalmodia, in Eccleſia Occidentali, hunc alternatim per antiphonas modum inſtituit S. Ambroſius, quem Damaſus Apoſtolico decreto ſtabilivit. Qua de re plura apud eumdem Bona legenda, ubi & pag. 458. ait cautè intelligendum eſſe quod Gregorius Magnus lib. 7. Epiſtola 64. apud Baronium ſcribit, Damaſum nempe Papam ex B. Hieronymi traditione accepiſſe, ut ad imitationem Jeroſolymitanæ Eccleſiæ, Romæ concineretur *Alleluia*. Non enim, inquit Bona, cœpit eo tempore in Eccleſia Romana cantari *Alleluia*, ſed cum tempore tantùm Paſchali cantaretur, tunc ſancitum eſt, ut etiam extra illud frequentaretur.

XXIII. *Non eſt Auctor decreti de libris recipiendis.* Ait inſuper loco laudato Bona pag. 447. multos doctores alioquin fide digniſſimos legem canendæ Doxologiæ, *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto, ſicut erat*, &c. in fine Pſalmorum ad Damaſum Papam referre, à quo hac de re ſanctionem editam aiunt Divo Hieronymo ſuadente. Sed iſti decepti ſunt ob Epiſtolam Hieronymi ad Damaſum, quam mox adulterinam eſſe diximus. Concilium Vaſenſe ſeu Vaſionenſe ſecundum, ſub Felice IV anno DXXIX celebratum Canone V ſtatuit, ut in Eccleſia poſt *gloria*, dicatur, *ſicut erat in principio* adversùs eos, qui Dei filium à tempore cœpiſſe blaſphemant. Damaſus non eſt etiam auctor decreti de Scripturis Divinis, & Opuſculis Sanctorum Patrum quæ in Eccleſia Catholica recipiuntur, ſeu decreti *de libris recipiendis & non recipiendis*, licet in Collectione Creſconiana, librariorum errore, decretum illud Damaſi nomen præferat; quia plerique Opuſculorum in eo memoratorum Auctores, poſt Damaſum vixerunt & ſcripſerunt. Qua de re plura in Gelaſio.

S. SIRICIUS *Pontif. XL.*

Anno Domini CCCLXXXIV.

I. *Siricius fit Papa.* S. Siricius, Romanus, ex patre Tiburtio, Pontificium thronum aſcendit die vigeſima ſecunda Decembris ejuſdem anni trecenteſimi octogeſimi quarti in die Dominica, poſtquam ſedes dies undecim vacaſſet. Ejus electio aliquantulùm turbata eſt factione Urſicini, quem Schiſmatici Damaſo ſubſtituere volebant, ut indicant literæ Valentiniani Auguſti ad Pinianum Urbis Præfectum à Baronio anno CCCLXXXV relatæ.

II. *Scribit ad Himerium Tarraconenſem Epiſc.* Ipſo ſui Pontificatûs initio, tertio idus Februarii anni trecenteſimi octogeſimi quinti celebrem illam *ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum* Epiſtolam ſcripſit, quâ ejus relationi ad Damaſum miſſæ reſpondet,

reſpondet, quæque quindecim capitibus conſtat, quibus Eccleſiaſtica diſciplina reſtauratur, & in ea decreta obſervari vult non tantum in Provincia Tarraconenſi, ſed & in Carthaginenſi, Boëtica, Luſitana, atque Gallæcia. Hæc prima eſt Decretalium Romanorum Pontificum, quam Eruditi paſſim tanquam veram agnoſcunt, primaque quæ in antiquis Eccleſiæ Latinæ Collectionibus legitur. *SEC. IV.*

III. Celebrationis baptiſmi tempus traditur.

Conſtans eſt & indubitata apud Eruditos ſententia ſacramentum Baptiſmi primis Eccleſiæ ſeculis, in ſolis Paſchæ & Pentecoſtes ſolemnitatibus adminiſtratum fuiſſe. Cui conſuetudini cum Hiſpani addidiſſent, non ſolùm diem Natalis Chriſti & Epiphaniam, ſed etiam Apoſtolorum, Martyrumque dies feſtos, Siricius in dicta ad Himerium Epiſtola, non ſolùm auctoritate Sedis Apoſtolicæ fretus, ſed omnium etiam Eccleſiarum conſuetudinem in medium adducens, ea de re commotus, in hæc verba ſcribit: *Sequitur deinde baptizandorum, prout unicuique libitum fuerit, improbabilis & emendanda confuſio, quæ à noſtris Conſacerdotibus, quod commoti dicimus, non ratione auctoritatis alicujus, ſed ſola temeritate præſumitur; ut paſſim ac liberè in Natalitiis Chriſti, ſeu Apparitionis, nec non & Apoſtolorum, ſeu Martyrum feſtivitatibus, innumeræ, ut aſſeris, plebes baptiſmi myſterium conſequantur: cum hoc ſibi privilegium & apud nos, & apud omnes Eccleſias, Dominicum ſpecialiter cum Pentecoſte ſua Paſcha defendat; quibus ſolis per annum diebus, ad fidem confluentibus generalia baptiſmatis tradi convenit ſacramenta.* Hæc in dictæ Epiſtolæ ſecundo decreto de quo &. vide dicenda in Leone. De primo autem decreto, quod eſt de Arianis non rebaptizandis vide dicta in Liberio.

IV. Synodum Romæ celebrat.

Anno trecenteſimo octogeſimo ſexto, menſe Januario Siricius Romæ Synodum octoginta Epiſcoporum celebravit in Baſilica S. Petri, cujus extat Epiſtola Synodalis ad Epiſcopos Africanos data *Romæ in Concilio Epiſcoporum octoginta, ſub die VIII Idus Ianuarii, poſt Conſulatum Arcadii Auguſti, & Bautonis Virorum Clariſſimorum Conſulum.* Novem capitulis Siricius Papa in hac Synodo conſtitutis, Eccleſiaſticam diſciplinam in Africa collapſam reſtituere conatus eſt. De Novatianis ac Montenſibus primo cautum, ut venientes ad Eccleſiam per manus impoſitionem conciliarentur. Per Montenſes intelligit Donatiſtas, qui ita dicti ſunt, quòd Romæ primùm Eccleſiam ſuam in monte habuerint. De hoc decreto vide dicta in Liberio. Monuit prætereа ne Sacerdotes atque Diaconi conjugati, cum ordinati eſſent, cum uxoribus permanerent. Cujus decreti meminit Innocentius Papa in Epiſtola ad Exuperium Epiſcopum Toloſanum. Auctor Criticæ Baronii anno 418. num. 66. ait in Concilio

Digitized by Google

SEC. IV. cilio Carthaginenſi quinto anno 398. celebrato, cum de incontinentia Clericorum referretur, placuiſſe Patribus, Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos ab uxoribus abſtinere *ſecundùm priora ſtatuta*, ideſt juxta definitionem Conciliorum antecedentium. Verùm cum magna eſſet Clericorum Afrorum incontinentia, duæ Siricii Epiſtolæ, ex quibus altera ad nos non pervenit, in Concilio Zellenſi anno 418. coacto, relectæ ſunt, & juxta earum præſcriptum, decreta iterum aliquot diſciplinæ capita, quorum ſummam retulit Ferrandus in Breviatione Canonum Eccleſiæ Romanæ cap. 60. De Canone IX, in quo Siricius hortatur Presbyteros ad continentiam, legendi Marca lib. 1. de Concordia cap. 8. & Schelſtratius in Diſſert. 3. de Eccleſia Africana cap. 12.

V. Ejus ad Himerium & Africanos Epiſtola ſincera.

Has duas ad Himerium Tarraconenſem, & ad Epiſcopos Africanos Epiſtolas, Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Veterum Pontificum adulterinas ſuſpicatur, ſed de earum ſinceritate dubitandi locum non eſſe oſtendit Criticæ Baronianæ Auctor Tomo primo, qui & Tomo ſecundo poſterioris Epiſtolæ ſinceritatem ex Schelſtratio & Natali Alexandro adſtruit contra Queſnellum, qui in diſſertatione 15. ad Opera Sancti Leonis Magni, tàm eam Epiſtolam, quàm Concilium Zellenſe, in quo recitata fuit, ſuppoſititia perperàm credit.

VI. Jovinianum Hæreſiarcham damnat.

Anno trecenteſimo octogeſimo ſecundo Jovinianus Monachus è Monaſterio Mediolanenſi, in quo ſub Catholico nomine, & habitu Monaſtico aliquandiu delituit, egreſſus, quàm ſolutè & impurè vixerit, Hieronymus egregiè deſcribit lib. 1. contra Jovinianum cap. 2. addens hunc Hæreſiarcham ſenſiſſe virgines viduas & maritatas ejuſdem eſſe meriti; renatos plena fide in baptiſmo, à Diabolo non poſſe ſubverti: nullum eſſe abſtinentiæ ciborum meritum: omnium, qui baptiſmum ſervaverint, eſſe unam in regno cœlorum remunerationem. Omnia peccata paria eſſe dicebat Jovinianus ex Sancto Auguſtino lib. de Hæreſibus, ex quo & habemus eum eò impietatis adactum eſſe, ut negaret ſanctiſſimam Deiparam Mariam in partu Virginem fuiſſe, ſed reliquarum more fœminarum corruptam. Cum autem illos errores Romæ ſpargeret, nonnullas Sanctimoniales, quarum de pudicitia ſuſpicio nulla præceſſerat, in nuptias dejecit. Pammachius Senator Sanctæ Paulæ gener, eum ad Siricium Pontificem detulit, ut conſtat ex Epiſtola 50. S. Hieronymi ad eumdem Pammachium fidei Catholicæ ardentiſſimum propugnatorem data. Quare Jovinianus à Siricio damnatus eſt & extra Eccleſiam ejectus in Synodo Romana, ut conſtat ex Epiſtola ſecunda Siricii ad Eccleſiam Mediolanenſem data, & tranſmiſſa per Legatos Creſcentem, Leopardum & Alexandrum, qui

ejuſdem.

eiuſdem hæreſeos, ac hæreticorum damnationem, in Concilio Mediolani celebrando, procurarent. Siricii Epiſtolâ & Legatis honorificè exceptis, S. Ambroſius Mediolani Concilium congregavit, in quo ſecundùm Siricii judicium, Jovinianus ejuſque ſectatores damnati ſunt, ut conſtat ex Synodica illius Concilii Epiſtola, quæ inter S. Ambroſii Epiſtolas legitur. Sed an Jovinianus in Concilio Mediolanenſi anno CCCXC coacto, vel in alio damnatus fuerit, incertum. *SEC. IV.*

VII. Item Bonoſum Sardicenſem Epiſc.

Bonoſus Sardicenſis Epiſcopus Chriſtum purum hominem aſſerens, duoſque in Salvatore filios agnoſcens, æternum unum, alterum temporalem: aſſerens prætereà Deiparam Virginem, à partu Chriſti; alios ſuſcepiſſe liberos, ab Anyſio Theſſalonicenſi & cæteris Illyrici Epiſcopis, quibus fuerat à Synodo Capuana circa annum CCCLXXXIX celebrata, cauſæ illius cognitio demandata, damnatus eſt. Ejus errorem damnavit etiam Siricius Pontifex, ut conſtat ex ejus Epiſtola ad Anyſium & cæteros Epiſcopos per Illyricum conſtitutos. Marius tamen Mercator in Diſſertatione ad XII anathematiſmos Neſtorii, illum Hæreſiarcham à Damaſo prædamnatum ſcribit; quod ita intelligendum cenſet Garnerius in Notis ad illam diſſertationem, quòd damnatus fuerit Bonoſus à Damaſo, ſub nomine tùm Marcelli, tùm Photini, quorum hæreſim renovavit: illi enim in Synodo Romana, ex qua profeſſio fidei ad Paulinum Antiochenum miſſa eſt, proſcripti ſunt, de qua Synodo Romana anno CCCLXXVIII celebrata in Damaſo egimus. Sed licet id verum ſit, quia tamen hæreſis Photini in tribus Conciliis ſub Julio, nempe Mediolanenſi, Romano & Sirmienſi, jam ante Damaſum damnata fuerat, ſi ad hæreſim Photini Marius Mercator reſpectum habuiſſet, non à Damaſo, ſed à Julio Bonoſum prædamnatum dixiſſet; unde ad ſolam Marcelli hæreſim reſpexit Mercator, reverà enim hæreſis Marcelli, & conſequenter Bonoſi qui eam renovavit, damnata eſt in illo Concilio Romano ſub Damaſo his verbis apud Theodoretum lib. 5. cap. 11. *Anathematizamus eos, qui duos filios aſſerunt, unum ante ſecula, & alterum poſt aſſumptionem carnis ex Virgine.* Photiniani nihilominus dicti ſunt poſteà Bonoſiaci, ut liquet ex Audentio Epiſcopo Hiſpano, qui, ut refert Gennadius lib. de Scriptor. Eccleſiaſt. cap. 14. *Scripſit adverſus Manichæos & Sabellianos, & Arianos, maximè quoque ſpeciali intentione contra Photinianos, qui nunc vocantur Bonoſiaci &c.*

VIII. Vices ſuas per Illyricum committit Theſſalonicenſi Epiſc.

Illyrico in Orientale & Occidentale anno trecenteſimo ſeptuageſimo nono diviſo, ut probat Annotator Baronii, ſicut in Eccleſiaſticis, ut ante eam diviſionem, totum Illyricum Epiſcopo Romano

Digitized by Google

SEC. IV. ſeu Patriarchæ Occidentis ſuberat, ita & poſt illam eidem ſubditum remanſit. Hæc tamen diviſio Epiſcopis Conſtantinopolitanis cupiditatem injecit, Illyricum Orientale ſuæ ſedi ſubjiciendi, quod non ſemel tentarunt. Pontifices Romani, ut eorum conſiliis obviam irent, Epiſcopum Theſſalonicenſem Vicarium Sedis Apoſtolicæ in illis partibus conſtituendum judicarunt. Theſſalonicenſis enim Epiſcopus ante eam diviſionem totius Illyrici Primas erat. Verùm non convenit inter Eruditos, quis primus Romanorum Pontificum Epiſcopos Theſſalonicenſes hoc honore affecerit. Aliqui id referunt ad Damaſum, cujus tempore Acholius & Anyſius Theſſalonicenſem ſedem tenuere: alii verò, ut Baluſius in Supplemento lib. 5. Marcæ de Concordia Sacerdotii & Imperii capite 23. Siricium hujus Vicariatûs auctorem faciunt. Quæ ſententia ibidem à viro doctiſſimo pluribus probata, præferenda. Siricius enim ſcribens ad Anyſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ut videre eſt in Collectione Holſteniana, nullam Damaſi mentionem facit, haud dubiè facturus, ſi eadem auctoritas Anyſio tributa ab illo fuiſſet. Præterea Leo primus repetens primordia Vicariatûs Epiſcoporum Theſſalonicenſium in Epiſtola ad Anaſtaſium, in eadem Collectione edita, à Siricio incipit, omiſſo Damaſo. Licet autem Leo in ea Epiſtola dicat ſe committere Anaſtaſio Epiſcopo Theſſalonicenſi vices ſuas per Illyricum, addatque ſe id facere exemplo Damaſi, id ita intelligendum, quod Damaſus mandata interdùm aliqua, ubi occaſio tulit, dedit Acholio & Anyſio. Sed quidquid ſit, certum eſt Leonem loqui tantùm de Anyſio & Rufo, Anaſtaſii deceſſoribus, ideòque Vicariatum illum ſub Anyſio incepiſſe, & ſic vel ſub Damaſo, vel probabilius ſub Siricio.

IX. *Siricii conſtitutum de Eucharistia.*

In libro Pontificali de Siricio hæc leguntur: *Hic conſtituit ut nullus Presbyter miſſas celebraret per omnem hebdomadam, niſi conſecratum Epiſcopi loci deſignati ſuſciperet declaratum, quod nominatur fermentum.* Decretum à Melchiade Papa editum ex eodem libro Pontificali, in eo Pontifice retulimus, in quo etiam de fermento agitur, quæ Baronius anno CCCXIII numero 49. & ſeqq. de Eulogiis, ſeu pane benedicto intelligenda cenſuit nomine fermenti. Sed nunc inter Eruditos convenit, tàm in illis duobus decretis, quàm in alio, de quo in Innocentio primo loquemur, agi de primitivæ Eccleſiæ conſuetudine, qua Epiſcopus ad urbis Presbyteros, qui ſacrificio diebus Dominicis adeſſe non poterant, ſacramenta mittebat, ut obſervavit Schelſtratius in Opere de diſciplina Arcani cap. 7. art. 5. Vide dicta in Melchiade, & dicenda in Innocentio, ubi Melchiadis & Siricii decreta fuſiùs explicantur.

Idem

Idem libri Pontificalis Auctor aliud decretum à Siricio editum ſcribit hoc modo: *Hic conſtituit, ut ſi quis converſus de Manichæis rediret ad Eccleſiam, nullatenus communicaretur, niſi tantùm relegatione monaſterii diebus vitæ ſuæ teneretur obnoxius, ut jejuniis & orationibus maceratus, & probatus ſub omni examinatione, uſque ad ultimum diem tranſitûs ſui, & ob humanitatem Eccleſiæ Viaticum eis largiretur.* Ad quæ verba Schelſtratius in parte 1. Antiquitatis Illuſtratæ pag. 465. ait: „Cum Manichæorum hæreſis non modo praviſſima, ſed etiam obſ„cœna fuerit, nullam leviorem pœnam illis Siricius imponendam „cenſuit, quàm perpetuæ pœnitentiæ in monaſterio peragendæ: „unde duo quædam conſequuntur, & monaſteria ante Siricium „fuiſſe, & gravioribus delictis pœnitentiam perpetuam impoſitam „fuiſſe; cum hoc tamen moderamine, quod in ultimo conſtitutis „Viaticum concederetur.

SEC. IV. X. *Item aliud de Manichæis.*

XI. *Siricius à Rufino Aquileienſi deceptus excuſatione dignus.*

Cum Rufinus Aquileienſis Presbyter, ex Oriente redux Romam anno trecenteſimo nonageſimo ſeptimo veniſſet, ibi hæreſes Origenianas diſſeminavit, & verſionem ſuam librorum Periarchon Origenis, ibidem anno trecenteſimo nonageſimo octavo publicavit, ſtatimque Româ exiens literas *formatas* ſeu *communicatorias* à Siricio Papa obtinuit, ejus ſimplicitati illudens, quia ſcilicet nondùm Romæ Origenis hæreſis ſatis patefacta erat. Eas literas poſteà oppoſuit Rufinus Anaſtaſii Papæ literis, quibus ob tentatam Periarchon interpretationem increpabatur, quod ei exprobrat Hieronymus in Apologia ſecunda: *Siricii jam in Domino dormientis profers Epiſtolam, & viventis Anaſtaſii dicta contemnis.* Quæ verba oſtendunt Hieronymum crediďiſſe Siricium ſomno Sanctorum in Domino obdormiiſſe. Et tamen Baronius anno CCCXCVII arbitratur Siricium, quòd periclitanti Eccleſiæ occaſione errorum Origenis, non ſtatim occurrerit, celeri morte ſublatum eſſe: hancque Siricii conniventiam in pavendum illorum Pontificum exemplum adducit; qui cauſam fidei paulò ſegniùs tractantes, quàm celeriter ex hac vita ſubtracti ſunt. Verùm, ut inquit Florentinius in Notis ad Martyrologium Hieronymianum, ad diem XXVI menſis Novembris, cui Sancti Siricii nomen inſcribitur; Siricius plures in diuturnitate Cathedræ Pontifices Romanos æquavit, plures ſuperavit, & ſeptuagenario major è vivis exceſſit. Præterquamquod mortem Siricii ultionis divinæ argumentum nôn eſſe convincunt verba, quæ de Anaſtaſii ejus ſucceſſoris breviori vitâ habet idem Hieronymus, *quem diu Roma habere non meruit*; malè enim eadem vitæ feſtinata abſciſſio, in uno ad inſimulandam negligentiam, eodem contextu induceretur, in alio ad ſanctitatis indicium. Certè quia Siricius, dum viveret, benè de Rufino ſenſit, nondum cognitâ ejus venenatâ

SEC. IV. doctrinâ, à ſanctitate non decidit, ſicuti neque Divus Auguſtinus dum Epiſtolam ordine XV, nunc LXXIII ſcribens, Rufinum conciliare Hieronymo laborans, illum magni fecit, quamquam Apologetica & amarulenta Opuſcula inter utrumque vulgata fuiſſent ſub Anaſtaſio.

XII. Siricius contra hereticos pugnavit. Pugnavit certè Siricius contra Manichæos & Priſcillianiſtas in pluribus cum eis ſentientes; cumque omnes radicitùs, Romæ præſertim, evellere non poſſet, legem à Theodoſio Magno impetravit, ut ſecularibus pœnis tollerentur, quod etiam conjectatur Baronius anno 389. num. 64. Pugnavit etiam contra Flavianum Antiochenæ ſedis minus legitimum occupatorem, & Synodo inobedientem, iteratò datis ad Imperatorem literis, & Capuanâ ob id Synodo indictâ, eodem Baronio ibidem num. 68. teſte. Denique Jovinianum Chriſtianorum Epicurum damnavit, ſicuti & Bonoſum Sardicenſem Epiſcopum, ut mox dictum eſt. Plura ſuppeditabit Florentinius citatus adverſus omnia Siricio objecta.

XIII. Ad Deum tranſit. Poſtquam Siricius pro fide & pro eradicandis gentilitatis reliquiis, à Theodoſio Magno lege impetratâ, ut idolorum fana Romæ deſtruerentur, quod eo ſedente factum eſſe Proſper in Chronico & Auguſtinus teſtantur, plurimùm deſudaſſet, ad Deum tranſiit die vigeſima ſexta menſis Novembris anni trecenteſimi nonageſimi octavi, ad quem diem inſcribitur Martyrologiis excuſo Bedæ, Divi Hieronymi, Rabani, aliiſque ad diem vigeſimum ſecundum menſis Februarii inter prætermiſſos à Bollando citatis. Sedit itaque annos tredecim, menſes undecim, dies quinque, ſepultus in cœmeterio Priſcillæ, viâ Salariâ. Ordinationes quinque menſe Decembri fecit, Presbyterorum XXXI, Diaconorum XVI; & Epiſcopos per diverſa loca XXXII ordinavit.

XIV. Hieronymum in Orientem abire permiſit. De ejus ſanctitate Baronius dubius, eum in Romano Martyrologio non repoſuit, ad quod motus eſt tum propter rationes jam dictas, tùm quòd non probaret Siricium exemplo Damaſi in conſcribendis Epiſtolis Hieronymi operâ uſum non fuiſſe, neque hunc, ut par erat, foviſſe. Certè negari non poteſt Hieronymum à Siricio, initio Pontificatûs, non magni factum; quòd plures Romani Clerici, invidiâ & odio in Sanctum Doctorem flagrantes, perſecutionem in eum moverint, ac grave aliquod crimen Sancto Viro impoſuerint, id enim ex illius Epiſtolis colligitur, & monet Baronius anno CCCLXXXV num. VIII. Nec difficile erat, magis magiſque in eum illos iraſci, qui palàm eos redarguebat, dum Romæ eſſet, & in Epiſtolis ad amicos poſt diſceſſum datis, vehementer exagitabat, dum *Phariſæorum Senatum* vocabat; & apertis verbis inſcitiæ, atque pravorum morum arguebat.

Digitized by Google

arguebat. Quare Siricius criminoſis relationibus adversùs Hieronymum forſitàn circumventus, ad ſedandos tumultus illum Romæ non retinuit, ſed ſanctorum locorum & ſtudiorum ardore inflammatum permiſit Jeroſolymam regredi. Acceſſit, quòd Sanctus Doctor in Jovinianum vehementer calamum ſtringens, ita virginitatem extuliſſe viſus eſt, ut matrimonium quodammodo damnare crederetur. Quod licet ab ejus mente prorſùs abhorreret, illa tamen communis tunc Romæ fama fuit. Unde Pammachius Romæ pariter coactus eſt exemplaria Opuſculorum adversùs Jovinianum ſubtrahere, quod S. Hieronymus Epiſtola LII ad ipſum Pammachium, prudenter & amanter factum laudavit.

XV. *Clerici Romani S. Paulinum apud Siricium criminantur.*

Siricium etiam in Sanctum Paulinum Epiſcopum Nolanum minus æqui animi fuiſſe deducit Baronius, ex ejuſdem Sancti Epiſtola prima, nunc ordine quinta ad Sulpitium Severum, in qua dolens, dum Romæ fuit, Zelotyporum incendia Clericorum, addit: *Sed plenius indicare potuerunt conſervi noſtri pueri tui, quantum nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ ſuperba diſcretio.* Ex his, inquam, Siricium Paulino infenſum deducit Baronius, vel quòd illum inter ſuos Clericos computare noluerit, vel averſatus fuerit, quia repentè ex Laico Paulinus Vir Conſularis & Senatorius in Hiſpania, Presbyter, quamvis coactus, evaſerit. Sed facilè potuit ex eodem penu Clericorum & Curiæ Romanæ Paulinus criminari apud Siricium, & invidiam in eum conflare, ut in Hieronymum, quod jam Monachus, contra laxioris vitæ Clericos declamaret. Sed verè etiam fatendum eſt, Paulinum ex humana ratione optimum ſemper non fuiſſe hominum, & eorumdem morum æſtimatorem, dum Siricium ſuperbæ diſcretionis inſimulat, quem Hieronymus nimiæ ſimplicitatis & innatæ bonitatis quodammodò coarguit; & quanquàm ſanctitate morum Paulinus polleret, minùs acris ingenii reputari poteſt, dum de unoquoque bonum præſumens, quemadmodum & Siricius, etiam Rufinum Aquileienſem, ex Palæſtina, cum pace & amplexibus Hieronymi diſcedentem, magni fecerit; Vigilantium, in longo Hiſpaniarum itinere, non agnoſcens, laudaverit; & Melaniam Origeniſtarum errorum anteſignanam, ſanctam dixerit, & pluribus laudibus cumulaverit, ut animadvertit Baronius anno CCCXCVII num. III. Cum ergo hæc ſanctitati Paulini non obfuerint, ex eodem capite, quæ Baronius notavit, Siricii ſanctitati non detrahunt. Sed de Siricii ſanctitate plura Florentinius laudatus; quibus addo mirum videri non debere, quod Siricius fidem adhibuerit iis quæ contrà S. Paulinum & S. Hieronymum à Clericis Romanis dicebantur, vel è contrà; cum Sanctus Bernardus Claræ vallenſis Abbas,

cujus

SEC. IV. cujus tanta fuit exiſtimatio apud Reges & Summos Pontifices, innocenter adhæſerit factioni contra S. Willelmum electum & conſecratum Epiſcopum Eboracenſem, quem Epiſtolâ CCXXXIV *idolum Eboracenſe*, & Epiſtolâ CCCLX *peſtem communem* appellat, quia magni ac piiſſimi viri falſis relationibus quandoque decipiuntur. Sed ſicut criminationes adverſùs Willelmum Eboracenſem excogitatæ, non obſtitêre, quominus Honorius III eum Sanctorum Catalogo adſcriberet, ita dicendum ſcripta à Sancto Paulino in Siricium, ejus ſanctitati nequicquam obfuiſſe. Cum Siricio finem Chronici Euſebiani ſupplemento imponit D. Hieronymus.

XVI. *Floret S. Maro Abbas.* Florebat hoc tempore Beatus Maro Abbas, à quo Maronitæ Syriam inhabitantes nomen accepêre, ut teſtatur Fauſtus Naironus Maronita in Diſſert. de Origine, nomine, ac religione Maronitarum Romæ anno 1679. publicatâ, in qua ſanctum illum virum hoc tempore floruiſſe colligit, ex eo quòd Sanctus Joannes Chryſoſtomus in Epiſtola ab exilio, anno CCCCIII, vel ſequenti ſcripta *ad Maronem Monachum & Presbyterum* illum laudaverit. Cum autem de Maronitis in Hormiſdæ & Honorii Pontificum Romanorum geſtis agendum nobis ſit, hic in anteceſſum, quædam ex dicta diſſertatione de iis delibanda ſunt. Antequam Catholicum Syriæ regnum in varias ſectas ſcinderetur, omnes illius incolæ Syrorum nomine appellabantur: & qui ex Syris ſecuti ſunt Macedonium, *Macedoniani*; qui Apollinarem, *Appollinariſtæ*; qui Neſtorium, *Neſtoriani*; qui Eutychem, *Eutychiani*; qui Jacobum, *Jacobitæ* dicti ſunt. Cum verò totus fermè Oriens à fide Catholica quodammodò deficere videretur, tùm ob Ethnicam pravitatem, tùm ob peſtiferos inſultus Macedonii, Apollinaris, aliorumque Hæreſiarcharum, qui Neſtorium ac Eutychetem præceſſerant, Divus Maro Abbas divino afflatus ſpiritu, ut ait Theodoretus, collem quendam, qui ab Ethnicis ſuperſtitiosè colebatur, occupavit, & quod ibi erat fanum conſecravit Deo, varioſque Syriæ incolas non modò in avita Catholicæ fidei religione, quam ab Apoſtolis ſuſceperant, retinuit; verùm etiam innumeros ad Monaſticam vitam adduxit, quod innuit idem Theodoretus in Hiſtoria Religioſa pluribus in locis, in quibus beati Maronis, ejuſque diſcipulorum, virtutis ejus imitatorum Vitas deſcribit.

XVII. *Maronitæ ab eo ſic dicti.* Cum ejus diſcipuli per totam Syriam varia erexiſſent Monaſteria, illud præcipuè Apamæam inter & Emeſſam, propè Orontem fluvium, ſub præceptoris ſui nomine extruxerunt celeberrimum, & Maronis veſtigia ſectati ſunt; indèque factum, ut qui ex Syris non erant adhuc hæreſeos veneno infecti, & ad præfatos Monachos confluerent, ab aliis nationibus hæreticis *Maronitæ* nuncuparentur, quia ſcilicet

ſcilicet

Digitized by Google

ſcilicet Catholicam illam fidem, à qua nunquam deſciverant, Sancti Maronis ejuſque Monachorum operâ incorruptè conſervaſſent. Obſervat illud inter alios Baronius in Notis ad Martyrologium die XXI Octobris in feſto S. Malchi ejuſdem Monaſterii Monachi, ubi ait, ſicut à Studio, *Studitas*, & à Saba, *Sabaitas*, pari eademque ratione *Maronitas* à S.Marone appellationem ſortitos eſſe. *SEC.IV.*

XVIII. Non verò à quodam Marone hæretico.

Quidam recentiores Maronem, à quo Maronitarum natio denominata eſt, ſcribunt fuiſſe Joannem Maronem hæreticum Monothelitam, qui ſeptimo ineunte ſeculo vixit, laudantque Willelmum Tyrium tanquam teſtem oculatum lib. 22. belli ſacri cap. 8. quem ſequuntur Baronius ad annum 1182. Joannes Morinus in Tractatu de Sacris Ordinationibus, Joannes Cardinalis Bona in Epiſtola ad Mabillonium, aliique. Sed tantùm abeſt, ut Joannes ille Monachus Monaſterii S. Maronis, hæreticus Monothelica fuerit, ut ſanctimoniæ etiam laude claruerit, & ob egregia in hæreticos facinora, alter *Maro*, ex nomine Monaſterii cognominatus fuerit. Joannes Cervera de Vera, qui multa perſcrutatus eſt in Itinerario Jeroſolymitano cap.27. ait, *Maronitas propter diverſitatem religionum, quæ in Syria vigebant, petiiſſe à Romano Pontifice, ut eis proprium præficeret Patriarcham, quorum petitionibus annuens Summus Pontifex, Patriarchali dignitate Maronem inſignivit, qui tunc temporis Romam pervenerat, illumque miſit ad Maronitas, qui ſanctiſſimè vixit; ex quo tempore Maronitæ proprium ſibi ſemper elegerunt Patriarcham.* Illum autem Joannem Maronem Romam veniſſe tempore Honorii Papæ, in ejus Pontificatu videbimus. Quoad Willelmi Tirii opinionem eam refutavit idem Naironus, & Auctor Criticæ Baronii ad annum 1182., qui & ad annum 635. ad Joannis Morini rationes reſpondet, oſtenditque mirum non eſſe *Maronitas* ſic dictos etiam à viris Catholicis, cum etiamnum extent in Oriente fideles, *Chriſtiani Sancti Thomæ* Apoſtoli appellati, & aliàs, qui Ario & Meletio adverſati ſunt, nuncuparentur Euſthatiani à Divo Euſthatio Epiſcopo Antiochiæ qui contra eos inſurrexerat, ut aſſerit Nicephorus Callixti lib.9. capp.23. & 48.

XIX. Ejus diſcipuli defenſores fuère Catholicæ religionis.

Porrò fidem Monachorum Monaſterii Beati Maronis ſemper Catholicæ veritati conſonam fuiſſe, deducitur ex eo, quod cum per Orientem eorum fama diffuſa eſſet, adversùs inſurgentes hæreſes firma dicerentur propugnacula, eorumque Monaſterium, tanquam princeps Monaſteriorum Syriæ Secundæ ab omnibus haberetur, ſicut Quintæ Synodi Generalis Acta declarant, ubi Paulus Diaconus, qui eidem Synodo interfuit, & Joannes Presbyter in Epiſtolis Monachorum ejuſdem provinciæ ad Juſtinianum Imperatorem, & ad Menam Patriarcham Conſtantinopolitanum, quæ ibidem recitantur,

Digitized by Google

SEC. IV. *Monachi & Ambaſciatores* dicuntur *Monaſterii Beati Maronis Primatis Monaſteriorum Syriæ Secundæ*, & pro omnibus Monaſteriis ejuſdem Syriæ ſubſcribunt. Et in Epiſtola Archimandritarum Syriæ Secundæ ad Hormiſdam Papam, anno DXVII data, primo loco ſubſcribit, *Alexander Archimandrita, ſeu Abbas Sancti Maronis.* Sic etiam in libello Monachorum tractûs Apameenſis ad Secundæ Syriæ Epiſcopos, qui inſertus eſt eidem Concilio Quinto Act. 1. idem legitur. Quo circa hæreticorum furor adversùs præfatos Monachos adeò incaluit, ut multa illis temporibus paſſos eſſe ab Acephalis, Severianis, Eutychianis, & à Petri Fullonis aſſeclis, qui in Triſagio Trinitatis crucifixionem admittebant, oſtendat idem Naironus laudatus.

S. ANASTASIUS *Pontif. XLI.*

Anno Domini CCCXCVIII.

I. *S. Anaſtaſius fit PP.* S. Anaſtaſius, natione Romanus, Maximi filius, non multo poſt S. Siricium excepit, nam cum ſedes diebus tantum octo vacaſſet, ordinatus eſt die quinta menſis Decembris in Dominica eodem anno trecenteſimo nonageſimo octavo. Annum habemus ex Proſperi & Marcellini Chronicis, dies verò eruitur ex ejus Sedis duratione ab Orderico & à pluribus Catalogis rectè annotata.

II. *Origenis errores damnat.* Jam in Siricio diximus Rufinum Aquileienſem Origenis acerrimum defenſorem, ejus errores Romæ diſſeminaſſe, ejuſque libris Periarchon latinitate donatis aureo poculo Romanis venenum propinaſſe. Eam ob cauſam S. Hieronymus Rufinianæ interpretationis perſpectam fecit perfidiam & Rufini verſionem coarguit, data ad Pammachium & Oceanum Epiſtolâ LXV. Hieronymi criminationes Apologiâ duplici depellere conatus eſt Rufinus, cui duplicem quoque Apologiam Sanctus Hieronymus oppoſuit. Contentione effervefcente, & Romanos, alioſque toto orbe Chriſtianos diverſa in ſtudia diſtrahente, Anaſtaſius Pontifex Romanus Origenis errores hæreſeos notâ inuſſit, ut Teſtatur Theophilus Alexandrinus in Epiſtola ad quoſdam Monachos, quam Juſtinianus profert in Tractatu ad Menam, & S. Hieronymus lib. 2. Apologiæ cap. 6. Rufinum prætereà ad cauſam dicendam Romam vocavit; qui frivolis excuſationibus, Pontificis citationem eludens, fidei profeſſionem ad ipſum miſit. Quare Anaſtaſius libros Periarchon proſcripſit, Rufinum interpretem caſtigavit, damnavit Origenem Auctorem, populos terruit edictis Principum, & Joannem Jeroſolymitanum

lymitanum Epiſcopum, Rufini atque Origenis fautorem arguit, ſeriòque monuit ne ſibi pateretur illudi ab homine erroris defenſore. Hæc conſtant ex celeberrima illa, & Apoſtolici vigoris Epiſtola ab Anaſtaſio Papa ad prædictum Joannem Ieroſolymorum Epiſcopum data, in qua ſic loquitur Pontifex: *Origenis quidem ſcripta, & errores damnavimus: interpretem verò, cum non ſatis, neque ſua Præfatione ad libros Origenis, neque Apologia ad nos miſſa, ſe purgaverit, imo fortè iiſdem erroribus reipſa conſentiat, Romam ad judicium Sedis Apoſtolicæ vocavimus, & renuentem venire eadem ſententiâ involuimus. Damnationis autem Epiſtolam fratribus noſtris Venerio* (Mediolanenſi) *& Chromatio* (Aquileienſi, Epiſcopis) *ſcripſimus.*

SEC. IV.

III. *Rufinum Potriarchon interpretem etiam damnat.*

De harum certè literarum ſinceritate dubitari non poteſt, cum S. Hieronymus lib. 2. Apologiæ primæ adversùs Rufinum ſcribat, datas ab Anaſtaſio literas, quibus Origenem toto orbe proſequeretur; iiſque acceptis Venerium Mediolanenſem, & Chromatium Aquileienſem coegiſſe Synodos, in quibus *pari ſententia, quia & pari ſpiritu,* hæreticum Origenem denunciaverunt populis. Damnatum præterea à ſe Rufinum Anaſtaſius Papa ſatis oſtendit his poſtremis Epiſtolæ verbis: *Ipſe denique viderit, ubi poſſit abſolvi.* Paulò ante, hæc verba in ea leguntur: *Illud quoque quod eveniſſe gaudeo, tacere non potui: beatiſſimorum noſtrorum Principum manaſſe reſponſa, quibus unuſquiſque Deo ſerviens ab Origenis lectione revocatur, damnatumque ſententia Principum, quem lectio reum profana prodiderit, hactenus ſententia mea formam præceſſerit.* Ad quæ verba Garnerius in Notis ad eam Epiſtolam Tomo I. Operum Marii Mercatoris pag. 109. relatam, ait: Imperialium reſcriptorum adverſus Origeniſtas meminit Hieronymus his verbis, Apologiâ 1. adverſùs Rufinum: *Imperatorum quoque reſcripta, quæ de Alexandria & Ægypto Origeniſtas pelli jubent, me ſuggerente dictata ſunt.* Hanc porro Origenis & Rufini damnationem contigiſſe anno quadringenteſimo primo, eodemque Epiſtolam illam ab Anaſtaſio Papa datam probat Annotator Baronii eo anno num. IX. & ſeqq.

IV. *Concilii Carthag. legatio ad Anaſtaſium PP.*

Eodem anno quadringenteſimo primo ex Concilio Carthaginenſi miſſam ad Anaſtaſium Papam legationem refert Baronius, poſtquam celebratum eſt aliud Concilium itidem Carthagine Idibus Septembris ejuſdem anni ex omnibus Africæ Provinciis, prius enim celebratum fuerat XIV Kalendas Iulias, quam ultimam Synodum monitu ejuſdem Anaſtaſii indictam eſſe cenſet. Cum autem utraque Synodus eodem anno coacta fuerit, ſub unius Concilii *Quinti* nomine exhibetur in Collectione veteri. De utraque Synodo legendus Marca in Diſſert. de Veter. Collect. Can. cap. 8. & 9. & Schelſtratius in Diſſert. 3. de Eccleſia Africana cap. 10. qui plura

Digitized by Google

SEC. IV. notant de Canonibus in iiſdem Synodis editis. Addit Baronius deſiderari literas quas Pontifex ſcripſit ad Epiſcopos Africanos.

V. *Anaſtaſii conſtitutum.* Liber Pontificalis de S.Anaſtaſio ſcribit: *Hic conſtituit, ut quotieſcunque Evangelia ſancta recitantur, Sacerdotes non ſederent ſed curvi ſtarent.* Huic decreto Baronius credit occaſionem dediſſe contentionem, quæ his temporibus Romæ Presbyteros inter & Diaconos oborta erat: hi enim adminiſtrantes res Eccleſiæ, Presbyteros ſpernebant; Presbyteri autem in eoſdem inſurrexêre, atque ex conſuetudinis Eccleſiæ Romanæ præſcripto, ipſis ſedentibus, eos ſtare debere, contendebant. Sed eo uſque contentio progreſſa eſt, ut etiam cum ſtantes Diaconi coram populo legerent Evangelium, Presbyteri tamen aſſurgere non dignarentur, ad majorem Diaconorum humiliationem: quod Anaſtaſius Pontifex decreto emendavit, ſi libro Pontificali fides ſit adhibenda.

VI. *Ejus obitus.* Tandem S. Anaſtaſius, quem Hieronymus Epiſtolâ VIII ad Demetriadem, *ditiſſimæ paupertatis & Apoſtolicæ ſollicitudinis* virum appellat, in Domino abdormivit die decimaquarta menſis Decembris ejuſdem anni quadringenteſimi primi, poſtquam, Orderico lib.2. Auctiori Chronico Veterum Pontificum, pluribuſque Catalogis in Critica Baroniana citatis, teſtibus, *annos tres, dies decem* ſediſſet, habitis menſe Decembri duabus ordinationibus Presbyterorum IX & Diaconorum V. Epiſcopos prætereà X diverſis in locis conſecravit, & ſepultus eſt in cœmeterio ſuo juxta vicum Urſi Pileati intra Urbem.

VII. *Theophili Alex. & S. Hieronymi de eo teſtimonia.* In Epiſtola Iuſtiniani ad Menam Epiſcopum Conſtantinopolitanum, ubi ſermo eſt de damnatione Origeniſtarum ab Anaſtaſio, refertur egregium Theophili Alexandrini de hoc Sancto Pontifice elogium: Audiamus, inquit „Iuſtinianus, & Sanctum Theophilum „Epiſcopum Alexandriæ ex Sermone ad quoſdam Monachos ſcrip„to, qui Origeni aſſentirentur; ſic enim dicit: *Quare anathematizantes Origenem, cæteroſque hæreticos, exemplo noſtro & Anaſtaſii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi, qui ex veteribus certaminibus clarus, nobiliſſimi populi Dux creatus eſt, quem & univerſa beatorum Occidentis Epiſcoporum ſequitur Synodus, quæ accepit ac probavit Alexandrinæ Eccleſiæ ſententiam in impium latam.* Hæc Theophilus; ſed præſtat audire S.Hieronymum, qui in Epiſtola XVI ad Principiam Virginem eum magnifico hoc elogio commendat: *Succedit in Pontificatum vir inſignis Anaſtaſius, quem diù Roma habere non meruit, ne Orbis caput ſub tali Epiſcopo truncaretur: imò idcircò raptus atque tranſlatus eſt, ne ſemel latam ſententiam precibus ſuis flectere conaretur, dicente Domino ad Hieremiam:* „Ne oraveris pro populo iſto, neque depreceris in „bonum: quia ſi jejunaverint non exaudiam preces eorum: & ſi

„holocauſta

Digitized by Google

„ holocauſta & victimas obtulerint, non ſuſcipiam eas, in gladio
„ enim & fame & peſtilentia conſumam eos. (Hieremiæ 14.) Quæ
ad Romæ excidium, quod anno quadringenteſimo nono contigit,
referenda. *SEC. IV.*

Epiſtolæ duæ decretales Anaſtaſio Papæ attribuuntur, ſed utraque ſuppoſititia. Prior enim, quæ dicitur ſcripta *cunctis Germaniæ & Burgundiæ regionis Epiſcopis*, non ſolum mendoſâ Conſulum notâ ſubſcripta eſt, contextaque ex variis Innocentii, Leonis, & Flavii Conſtantinopolitani ſententiis, ſed etiam ſupponit Burgundiones Chriſtianos fuiſſe, quos tamen conſtat adhuc Gentiles extitiſſe. De ejus ſinceritate dubitat Baronius; ſed de ſecunda, *Neriano nobiliſſimo viro* directa non loquitur, quæ tamen eadem ſuſpicione ac præcedens laborat, non ſolùm ob falſam Conſularem notam, ſed etiam ob ſtylum, qui procùl abeſt ab Anaſtaſiano, & ob materiam, quæ è fontibus Innocentii, Leonis & Gregorii hauſta. *VIII. Decretales ei falsò tributæ.*

S. INNOCENTIUS *Pontif. XLII.*

Anno Domini CCCCI.

S. Innocentius, natione Albanenſis, ex patre Innocentio, poſt ſeptimum ab Anaſtaſii morte diem Pontificium thronum aſcendit, ideoque die vigeſima prima menſis Decembris Sancto Thomæ Apoſtolo ſacra, eodem anno quadringenteſimo primo. *Hic*, ſi vera ſcribat liber Pontificalis, *conſtituit ſabbato jejunium celebrari, quia ſabbato Dominus in ſepulchro poſitus eſt, & diſcipuli* ejùs *jejunaverunt*. Quod ita intelligendum eſt, ut Innocentius fuerit primus, qui jejunium ſabbati obſervari decreto ſuo præceperit; nam anteà hunc uſum Romæ receptum fuiſſe teſtis eſt Sanctus Ambroſius, qui Divo Auguſtino interroganti tale reſponſum dedit: *Quando Romæ ſum, jejuno ſabbato*, quod ipſemet Auguſtinus commemorat Epiſtola 36. aliàs 86. ad Caſulanum. Innocentius Sabbaticum jejunium obſervandum ſtatuit in Epiſtola ad Decentium Eugubinum Epiſcopum, de qua infrà. *SEC. V. I. Innocentius jejunium ſabbati obſervari decreto ſtatuit.*

Idem libri Pontificalis Auctor aſſerit Innocentium *Conſtitutum feciſſe de regulis monaſteriorum*. Ad quæ verba Holſtenius notat inde apparere imperitiam Scriptoris libri Pontificalis. Sed Schelſtratius in Nota ad illa verba miratur hominem eruditum hæc animadvertiſſe: à Damaſi enim ætate, inquit, Monachi Romam venerant ductore Divo Athanaſio; Romanaſque virgines & matronas Monacharum inſtituta docuerat Divus Hieronymus, adeò ut *II. Conſtitutum facit de Monaſteriis.*

Digitized by Google

SEC. V. Innocentius primus, qui diù poſt Damaſum floruit, de regulis monaſteriorum ſtatuta edere potuerit; præſertim cum Siricius Innocentii prædeceſſor, ab hæreſi Manichæorum revertentes, in Monaſteriis ad agendam pœnitentiam recludi voluerit, ut in Siricio num. X. diximus. Unde Innocentius in Epiſtola ad Victricium Epiſcopum Rotomagenſem, ſtatuit decreto decimo, propoſiti ſui tenaces, & Monaſticæ diſciplinæ obſervatores eſſe Monachos qui ad Clerum promoventur.

III. Scribit ad Victricium Rotomagenſem Epiſc.

Non me latet Heterodoxos dictam Innocentii ad Victricium Rotomagenſem Epiſtolam ſugillare, vel etiam penitùs rejicere; quòd in ea quædam ſint decreta, quæ de verbo ad verbum continentur in Epiſtola Siricii. Sed cum decreta XII & XIII ejuſdem Innocentii Epiſtolæ, de quibus loquuntur Heterodoxi, citentur ex Epiſtola Innocentii in Concilio Turonenſi III, anno DLXVI, vel DLXVII celebrato, & ibi approbentur, & Innocentius meliùs facere non potuerit, quàm majorum inſtituta tradere, nemo jure dubitaverit de illa decretali Epiſtola Innocentii, quam Dionyſius Exiguus inſeruit integram in Codice Eccleſiæ Romanæ, ſicuti nemo dubitaverit de Epiſtola Siricii, à Concilio Zellenſi, & à Ferrando laudata.

IV. Quædam decreta in ea Epiſtola contenta.

Hanc decretalem Epiſtolam ad Victricium ſcripſit Innocentius Papa anno quadringenteſimo quarto, eâque eum monet, ut illam Epiſcopis ſuffraganeis & vicinis Eccleſiis notam faciat, ut cognoſcatur quæ ſit Romanæ Eccleſiæ praxis. Innocentius Epiſtolam illam *Librum Regularem* appellat, qui alius eſſe non videtur ab iis decretis, quæ adeò Epiſtolæ ipſi conjuncta ſunt, ut illius partem conſtituere videantur. Tredecim decreta in ea continentur, quorum tertio ſtatuit, cauſas Clericorum, tam ſuperioris, quam inferioris ordinis ab Epiſcopis Provinciæ judicari, ſecundùm Nicænos Canones, *ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri.* Duodecimo ſtatuit, *eas, quæ Chriſto ſpecialiter nupſerunt, & velari à Sacerdote meruerunt, ſi poſteà vel publicè nupſerint, vel ſe clanculò corruperint, non admittendas eſſe ad agendam pœnitentiam, niſi is, cui ſe junxerant, de ſeculo receſſerit: & eas, quæ vivente adhuc viro, alteri nupſerint, haberi adulteras, nec eis concedendam eſſe agendæ pœnitentiæ licentiam, niſi unus ex eis fuerit defunctus.* Decimo tertio tandem & ultimo decreto ſtatuit: *Pœnitentiam aliquanto tempore iis eſſe agendam, quæ nupſerint, poſtquam in propoſito virginitatis ſemper manere promiſerant, etiamſi velatæ non fuerint.* Cætera Decreta in Tomis Conciliorum legenda.

V. Scribit ad Exuperium Toloſanum Epiſc.

Secunda Innocentii decretalis Epiſtola, anno quadringenteſimo quinto data, eſt ad Exuperium Toloſanum Epiſcopum, & ſeptem Decreta

Digitized by Google

SEC. V.

Decreta ſeu Canones continet. Primo Clericos incontinentes, nempe Sacerdotes & Diaconos omni honore Eccleſiaſtico privandos decernit: & ſanctiſſimam cælibatûs legem à Siricio deceſſore ipſis poſitam confirmat. Septimo librorum Canonicorum Indicem deſcribit, eoſque ab Eccleſia receptos velut ſacros & divinos teſtatur & pronuntiat: quem indicem cum legent Calviniani & Lutherani, ſe ab Eccleſiæ veteris ſenſu & fide, quoad numerum librorum Canonicorum, agnoſcant alienos, non enim Innocentius ſententiam ſolùm ſuam exponit, ſed Eccleſiæ doctrinam & traditionem ab Apoſtolis ad ſua tempora derivatam, & in Romana Eccleſia conſervatam.

VI. *Primum ejus decretum Epiſtola ad Decentium de Oſculo pacis.*

Tertia decretalis Innocentii ad Decentium Eugubinum Epiſcopum Epiſtola quæ apud Auctores Eccleſiaſticos prima reperitur, quamvis inter poſtremas numeranda ſit ut potè ſcripta anno quadringenteſimo decimo ſexto, octo Decreta continet, ex quorum primo quidam Innocentio, oſculi pacis, quo Sacerdos in miſſa Miniſtros, tum illi, omneſque fideles ſe invicem ſalutant in ſignum unionis & mutuæ charitatis, inſtitutionem falsò adſcribunt; non enim inſtituit, ſed abuſum emendavit, qui irrepſerat ut contrà uſum Romanæ Eccleſiæ, pax alicubi ante confecta myſteria traderetur, cum neceſſariò indicenda ſit poſt conſecrationem, ut pacis oſculo demonſtretur, populum ad omnia, quæ in myſteriis aguntur, atque in Eccleſia celebrantur præbuiſſe conſenſum. Deinde ejuſdem oſculi tanquam ab Apoſtolis inſtituti mentionem faciunt Veteres & Orthodoxi Patres, ut videre eſt apud Bonam Cardinalem de Reb. Liturgic. lib. 2. cap. 16. num. 6.

VII. *Quartum de jejunio ſabbati, & ſacrificio Feriâ ſexta Paraſceues.*

Quarto decreto ſtatuit, ut jam num. 1. dictum eſt, Sabbati jejunium obſervandum eſſe: & inſuper ex traditione Eccleſiæ provenire dicit, Eccleſiam Latinam die Paraſceues & ſabbato ante Paſcha à ſacrificio abſtinere: nam quæ ſabbato celebratur miſſa, non ad diem, ſed ad noctem ipſam ſabbati pertinet: *Sexta feriâ*, inquit, *propter Paſſionem Domini jejunamus, ſabbatum prætermittere non debemus, quod inter triſtitiam atque lætitiam temporis illius videtur incluſum. Nam utique conſtat Apoſtolos biduo iſto, & in mœrore fuiſſe, & propter metum Judæorum ſe occultaſſe. Quod utique non dubium eſt in tantum eos jejunaſſe biduo memorato, ut traditio Eccleſia habeat iſto biduo ſacramenta penitùs non celebrari.* Græci quidem, qui ut advertit Edmundus Martene in Tractatu de Antiqua Eccleſiæ diſciplina in Divinis officiis celebrandis cap. 23. num. 5. non ſolum iſto biduo abſtinent à ſacrificio, ſed etiam per totam Quadrageſimam, Sabbatis, Dominiciſque duntaxat exceptis; cum feſtum Annuntiationis in feriam ſextam Paraſceues incidit, hac die celebrare non recuſant.

Ita

Digitized by Google

SEC. V. Ita Typicum illorum cap. 21. aqud Allatium de Miſſa præſanctificatorum capite ultimo : *Magna feria ſexta fit oblatio , ſi in ea advenerit Annuntiatio. Licet enim aliter Canones ſtatuant , invenimus nihilominus in Synaxario magnæ Eccleſiæ in oratoriis Deiparæ dicatis fieri oblationem & perfectam miſſam celebrari.* In utraque tamen Eccleſia, feriâ ſextâ Paraſceues peragitur miſſa Præſanctificatorum , in qua ex diei præcedentis ſacrificio tàm ipſe celebrans , quàm alii Clerici , ipſeque populus univerſus olim communicabat , inquit Martene laudatus;

VIII. Quintum de Euchariſtia explicatur.

Quintum decretum his verbis conceptum eſt : *De fermento quod die Dominica per titulos mittimus , ſuperfluè nos conſulere voluiſti , cum omnes Eccleſiæ noſtræ intra civitatem ſint conſtitutæ , quarum Presbyteri, quia die ipſa propter plebem ſibi creditam nobiſcum convenire non poſſunt, idcirò fermentum à nobis confectum per Acolythos accipiunt , ut ſe à noſtra communione , maximè illâ die , non judicent ſeparatos. Quod per Parochias fieri debere non puto; quia nec longè portanda ſunt ſacramenta; nec nos per cœmeteria diverſa conſtitutis Presbyteris deſtinamus , ſed Presbyteri eorum conficiendorum jus habent atque licentiam.*

IX. Euchariſtia ad abſentes mitti ſolita.

In Melchiade & Siricio decreta retulimus , in quibus etiam de fermento mentio , ſicut & in hoc Innocentii ; ad quæ Lupus Tomo 3. Conciliorum in Reſponſis ad Michaelis Cerularii calumnias notat, primis Eccleſiæ temporibus , ob paucitatem fidelium , non fuiſſe in civitatibus plures , quam unam Eccleſiam , in Eccleſia unum, non plura altaria , & ad altare illud , unum non plura ſacrificia eodem die fuiſſe oblata , quæ omnia ex variis antiquitatis monumentis conſtant , ex quibus apparet ; uſum obtinuiſſe , ut Epiſcopi diebus Dominicis in Eccleſia ſacrificium offerendo præſentem populum ex oblatis communicarent, ad abſentem verò ex oblatis conſecratis mitterent. Hinc Juſtinus Martyr in Apologia pro Chriſtianis teſtatur , diebus Solis , ſeu Dominicis Sacramenta per Diaconos ad abſentes delata fuiſſe. Per abſentes autem non ſolum infirmos & captivos , ſed etiam Sacerdotes , qui miſſæ Pontificali adeſſe non poterant , Lupus intelligit.

X. Fermentum appellata.

De hac itaque conſuetudine explicandum eſt Melchiadis decretum , quod , ubi plures ob fidelium multitudinem Eccleſiæ inſtitutæ eſſent , oblationes ex conſecratu Epiſcopi , diebus nimirum Dominicis dirigerentur. De ea etiam intelligendum eſt illud Siricii, ut nullus Presbyter Miſſas celebraret per omnem hebdomadam, niſi die Dominico conſecratum Epiſcopi ſuſcepiſſet. Hæc enim Innocentius clariſſimè explicat, cum fateatur, die Dominico per Titulos intra civitatem conſtitutos conſecratum mitti conſueviſſe, quod Acolythi ad Presbyteros , qui illa die propter plebem ſibi creditam ſacrificio

ſacrificio Pontificali intereſſe non potuerant, perferebant. Vocat autem Innocentius hoc ipſum conſecratum *Sacramenta*, negatque ad cœmeteria extra urbem conſtituta deſtinanda eſſe: *Quia*, inquit, *non longè portanda ſunt Sacramenta*, quod de corpore & ſanguine Chriſti intelligendum vix negari poteſt. *S E C. V.*

XI. *Quare ſub hoc nomine occultata.*

Schelſtratius in Opere de Diſciplina Arcani cap.7. art.5. ſollicitè inquirit, cur iis in decretis tam obſcurè agatur de Euchariſtia, ut divinari quaſi oportuerit, an per fermentum, corporis & ſanguinis Chriſti Sacramenta intelligerentur. Potuiſſent enim Summi Pontifices claris verbis decernere, Euchariſtiam, quia fermenti inſtar fidelium unionem fovet, ex conſecratu Epiſcopi ad abſentes Presbyteros tranſmitti debere. Verùm nihil horum, nec Melchiades nec Siricius dicunt, ſed ſub fermenti nomine totum ſacramentum comprehendunt. Neque ipſe populus aliud, quàm fermenti nomen ſacris donis tribuebat. Horum rationem ex diſciplina Arcani & occultatione ſacrorum myſteriorum, quam per quinque priora ſecula in uſu fuiſſe putat, deſumit Schelſtratius; ex qua factum, ut tam Romani Pontifices in decretis, quam fideles in colloquiis, Sacramenta Euchariſtiæ ſub fermenti nomine occultarint. Hinc idem Schelſtratius articulo ſequenti oſtendit, ex diſciplina Arcani pleroſque Patres de realis corporis & ſanguinis Chriſti præſentia locutos, Euchariſtiam typum, figuram, Simbolum, imaginem, myſterium frequenter dixiſſe, non quod corpus & ſanguinem Chriſti, in ea contineri negarint, ſed quod Cathecumenis ſeu non initiatis ex Eccleſiæ diſciplina eam occultari voluerint.

XII. *Fermenti nomine non intelligitur panis benedictus.*

Anonymus Auctor novæ Summæ Conciliorum, ſeu Delectûs Actorum Eccleſiæ univerſalis in Notis ad illam Innocentii Epiſtolam, obſervat hoc loco quondàm uſos fuiſſe Græcos, Latinis objicientes, Eccleſiam Occidentalem olim non in azymis, ſed in fermentato ſolitam conſecrare. Cujus objectionis vim nonnulli ut declinarent, per hoc fermentum die Dominico per Titulos miſſum, benedictum panem intellexerunt, qui in ſignum mutuæ communionis mitteretur: cum alii, inquit, Eruditi, inter quos Sirmondus & Cardinalis Bona, cum doctioribus exiſtiment, hac voce fermenti conſecrati, ipſam Euchariſtiam deſignari, ut in Ordine Romano legitur: vixque aliter Innocentii, cui præiverant Siricius & Melchiades, verba poſſint exponi. Dominicus Macri Canonicus Eccleſiæ Viterbienſis refert Epiſtolam Latinii exiſtimantis, fermentum hoc aliter non poſſe quam de Euchariſtia intelligi; additque vetus Kalendarium tùm ineditum in Pariſienſi Sanctæ Genovefæ Monaſterio aſſervari, in quo hæc cæremonia ſic mittendi Euchariſtiam notatur, prout Romæ antiquitùs fieri ſolebat in ſabbato ante Domi-

SEC. V. nicam Palmarum. Hanc Latinii Epiſtolam idem Macri edi curavit in ſuo Hierolexico.

XIII. Azimorum uſus in Occidentali Eccleſia perpetuus.

Verùm Cardinalis Bona non ſolùm exiſtimat, hac voce fermenti conſecrati Euchariſtiam deſignari; ſed etiam aſſerit, ideò *fermenti nomen à prædictis Pontificibus Euchariſtiæ tributum, quia in pane fermentato conficiebatur.* Cardinalem Bonam præceſſerat Jacobus Sirmondus, qui in ſingulari de azymo diſquiſitione, ſic in Eccleſia Latina fermentum ab initio prævaluiſſe docet, ut ante ſeculum decimum azymi uſus in ea prorsùs fuerit inauditus. Sed Mabillonius primùm in Præfatione ad Seculum III Benedictinum, deinde in Diſſertatione de azymo & fermentato, contrariam ſententiam ſequitur, pluribuſque probat ab ipſo naſcentis Eccleſiæ exordio Latinos azymis uſos eſſe, poſtquam ſolidè, ni fallor, ad Sirmondi & Bona argumenta reſpondit. Ad decreta autem Melchiadis, Siricii & Innocentii dicit, non ideò in iis Euchariſtiam fermentum dictam eſſe, quia ex fermento confecta erat, ſed ob myſticam rationem, ſcilicet, ut ait Sirmondus, ut Eccleſiis, ad quas mittebatur, fermenti vicem gereret, eiſque, unionis inter ſe vinculum eſſet, ſicut fermentum maſſæ cui commiſcetur: vel etiam, ut addit Mabillonius, fermentum dicebatur Euchariſtia, *ad tegendum profanis rei ſacræ Arcanum pro more illorum temporum.* Et quidem ſi benè perpendantur verba relata in Melchiade & Siricio, ſtatim intelligitur fermenti nomen Euchariſtiæ eſſe adſcititium, non ex natura rei petitum, ut probant hæc verba, *quod declaratur, quod nominatur fermentum.* Et certè Chriſto non in Euchariſtia ſolùm, ſed etiam extra hoc ſacramentum fermenti nomen inditum fuiſſe, patet ex literis Epiſcoporum Phœniciæ Maritimæ ad Leonem Imperatorem Conciliorum Tomo IV, in quibus ſuam de Concilio Calchedonenſi mentem aperientes, hæc habent: *Eos qui prodigiosè non ex Dei genitrice Virgine eſſe noſtrum fermentum credunt, deſtruxit.* Alia utriuſque opinionis argumenta legi poſſunt, tùm apud Mabillonium locis laudatis, tùm apud Edmundum Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 3. art. 7.

XIV. Arcani diſciplina ex Innocentio & Patribus probata.

Sed, ut ad dictam Innocentii ad Decentium Eugubinum Epiſtolam redeam, ex ea Arcani diſciplina primis Eccleſiæ ſeculis cautè cuſtodita probatur, cum Innocentius ad Catholicum Epiſcopum ſcribens, ne quidem de forma conſecrationis, ſed nec & de forma confirmationis ſcribere voluerit; capite enim 3. de hoc ultimo Sacramento loquens, ait: *Verba verò dicere non poſſum, ne magis prodere videar, quam ad Conſultationem reſpondere*; de qua ideò diſciplina hic agendi locus ſe offert. Notum eſt illud Auguſtini Tractatu 96. in Joannem: *Cathecumenis ſacramenta fidelium non produntur*; & illud

& illud magni ejuſdem Eccleſiæ Doctoris : *Neſciunt Cathecumeni quid accipiant Chriſtiani.* Notum quoque eſt illud Chryſoſtomi homilia 27. in Matthæum : *Euchariſtiæ myſterium ...... initiati ſolummodo noverunt.* Et illud Cathecheſis prioris Cyrilli Jeroſolymitani ad baptizandos : *Sciunt initiati vim hujus poculi ; ſcietis vos quoque paulò poſt.* Apud ipſas Philoſophorum ſectas diù ante Chriſti adventum obſervatum fuiſſe, ut profani procul à ſacris arcerentur oſtendit Schelſtratius laudatus ex Jamblico lib. 2. de Vita Pythagoræ cap. 28. & ex Clemente Alexandrino lib. 5. Stromatum. SEC. V.

XV. *Fideles non reſpiciebat.*

Porrò inter omnes convenit eam diſciplinam pro Cathecumenis, Judæis & Gentilibus obſervatam fuiſſe, non verò pro fidelibus ſeu baptizatis, quibus cuncta religionis Catholicæ myſteria abſque ulla verborum ambage exponi poterant. Putabant enim Patres ſequendum grave illud Chriſti mandatum apud Matthæum cap. 7. *Non eſſe dandum ſanctum canibus, nec margaritas prejiciendas eſſe ante porcos.* Cum verò Sancti Patres unanimi voce ex verbis Chriſti relatis diſciplinam Arcani introductam fuiſſe aſſerant, liquet eam ex traditione Apoſtolica proveniſſe : neque enim communis ille Eccleſiarum conſenſus ex decreto alicujus particularis vel generalis Concilii ortum duxit, ſed omnes per orbem Eccleſiæ eandem diſciplinam obſervarunt, abſque eo quod certo quodam tempore ea cœpiſſe reperiatur. Quare juxta D. Auguſtini regulam, hæc una eſt ex iis, quæ ex traditione Apoſtolica ad nos pervenêre.

XVI. *Non ſoli ritus, ſed & dogmata ſacramentorum occultata.*

Proteſtantes Arcani diſciplinam apud Orthodoxos in mera rituum occultatione olim ſitam fuiſſe dicunt. Sed complura ſunt ſanctorum Patrum teſtimonia, ex quibus luce clarius monſtrari poteſt, antiquam Eccleſiæ diſciplinam non ſolum in ſymbolis ſacramentorum, eorumque ritibus, ſed etiam in rebus per ipſa ſignificatis, ſeu contentis, occultandis viguiſſe. Extat celeberrimum totius Italiæ teſtimonium, quod Julius primus ſuo nomine ad Euſebianos tranſmiſit, & contra eoſdem urget Athanaſius in Apologia ſecunda. Non ſolùm enim accuſant Euſebianos, quòd de calice & menſa ſermonem habuiſſent in præſentia Præfecti, aſſiſtentibus tùm Ethnicis, tùm Judæis ; ſed quòd coràm iiſdem, præſentibus quoque Catechumenis, *quæſtionem de Sanguine & Corpore Chriſti habuiſſent.* Quæ his verbis totius Ægypti Epiſcopi in Synodica ad omnem ſub cœlo Eccleſiam deplorant: *Coram Ethnicis hominibus quæſtiones de Eccleſia, de Calice, de menſa Domini, de ſanctis ſanctorum habuêre.* Nam per ſancta ſanctorum intelligenda ſunt ſacramenta corporis & ſanguinis Chriſti, quæ Gentilibus, Judæis, Cathechumenis, occultanda, non publicanda erant.

Digitized by Google

SEC. V.

XVII. *Quædam dogmata publicabantur, quædam occultabantur.*

Deinde Schelſtratius ex Origene lib. 1. contra Celſum probat eamdem de myſterio Arcani diſciplinam in Eccleſia tàm quoad dogma, quàm quoad ritus receptam fuiſſe. Ibi enim enumerat Origenes dogmata, quæ palàm prædicabantur, ut Incarnationis, Paſſionis, & Reſurrectionis Dominicæ. Non loquitur autem de Sanctiſſimæ Trinitatis myſterio, neque de Sacramento Euchariſtiæ, neque de aliis Sacramentis, quòd illa ex iis eſſent, quæ non communicabantur quibuſvis, adeoque circa quæ diſciplina Arcani obſervanda erat, prout de myſterio Euchariſtiæ tractaturus, homilia 13. in Exodum diſertis verbis præmonuit. Chryſoſtomus etiam homilia 40. in primam ad Corinthios Epiſtolam profitetur, ſe non audere loqui de forma baptiſmatis & ſymbolo, quibus ſanctiſſimæ Trinitatis myſterium exponitur: *Non audeo*, inquit, *propter eos, qui non ſunt initiati: ii enim expoſitionem nobis faciunt difficiliorem, ut qui nos cogunt, vel non apertè dicere, aut eis arcana enuntiare. Sed tamen dicam, quoad ejus à me fieri poterit, tectè & adumbratè, &c.* Sanctus etiam Cyrillus Jeroſolymitanus Catecheſi 6. agens de myſteriis in ſymbolo contentis, ait: *Hæc myſteria ſacramentaque nunc patefacit Eccleſia ei, qui ex Catechumenis excedit; nec moris eſt Gentilibus exponere: non enim Gentili cuiquam de Patre, & Filio, & Spiritu Sancto myſteria declaramus, neque palàm apud Catechumenos de myſteriis verba facimus, ſed multa ſæpe loquimur occultè, ut fideles, qui rem tenent, intelligant, & qui non tenent, non lædantur.*

XVIII. *Ex ea diſciplina ſacramentorum numerus malè impugnatus.*

Ex hac Arcani diſciplina provenit, quod primis Eccleſiæ ſeculis nulli Tractatus de Septem Sacramentis, quorum noſtris temporibus tam frequens mentio, ſcripti ſint. Dicunt quidem Proteſtantes, antiquiores Patres à Commentariis de Septem Sacramentis abſtinuiſſe, quòd numerum illum Sacramentorum non admiſerint. Sed id ex Orientalis Schiſmaticæ, & Occidentalis Orthodoxæ Eccleſiæ conſenſione facilè refellitur. Neque enim Orientales Schiſmatici cum Orthodoxis Latinis in unam eamdemque ſententiam ab octingintis annis conſpiraſſent, niſi illam à majoribus accepiſſent. Alia itaque ratio quærenda. Cum Tractatus de ſeptem ſacramentis eduntur, neceſſe eſt illorum ritus exponere, materiam & formam, quibus conficiuntur, determinare; dogma ipſum de omnibus ad ſacramentorum conſecrationem & adminiſtrationem ſpectantibus minimè celare. Quæ tamen priſca Eccleſiæ diſciplina oculis & auribus Gentilium, Judæorum & Catechumenorum religioſè occultabat; quorum profanationem metuentes Antiqui, ab iis abſtinebant in ſermonibus, & ſibi cavebant, neque in ſcriptis de iis agebant. Contra verò poſtquàm ſexto Eccleſiæ ſeculo diſciplina illa abolita fuit, frequens ſacramentorum memoria non tantùm apud Græcos, ſed

Digitized by Google

ſed etiam apud Latinos, ſaltem à Caroli Magni tempore: apud Græcos verò poſt tempora Photii, qui in ſua Bibliotheca ex Jobio Monacho *ſeptem ſacroſancta Chriſti Eccleſiæ myſteria* celebrat. Diſciplina itaque Arcani in cauſa fuit, quod ſex primis Eccleſiæ ſeculis, Catholici Scriptores à Tractatibus de Sacramentis abſtinuerint, rariùs & obſcuriùs de iis ſcripſerint, neque de eorum numero recenſendo ſolliciti fuerint. Quæ omnia occaſione Decretalis Innocentii Papæ ad Decentium Eugubinum, ex Schelſtratio in Diſſertatione laudata excerpere haud abs re eſſe nobis viſum eſt, ex ea enim diſciplina complures Patrum ſententiæ, quas Proteſtantes contra Catholicos adducunt, exponi poſſunt. Porrò quo circiter tempore ea diſciplina, tàm in Oriente, quàm in Occidente deſierit, dicemus in Pontificatu Eugenii Papæ primi. SEC. V.

XIX. *Aliæ Innocentii decretales.*

Eſt & alia Decretalis Innocentii Epiſtola ad Felicem Nucerianum Epiſcopum, quinque Canonibus conſtans, & altera ad Macedoniæ Epiſcopos, quæ omnes Eccleſiaſticæ diſciplinæ teſtes locupletiſſimas eſſe perſpicuum eſt; earum omnium Canones in Collectione Conciliorum legendi. Quoad Decretalem quam dedit ad Synodum Toletanam, ut collapſæ in Hiſpaniis diſciplinæ mederetur, præſertimque vitiis ordinationum, in quibus Canones impunè violabantur, ea data non eſt ad Toletanam Synodum Stilicone Conſule celebratam, ea enim pertinet ad annum CCCC, quo Anaſtaſius, non Innocentius, ſedebat; ſed ad aliam Synodum Toletanam, ſedente Innocentio coactam, cujus Acta perierunt.

XX. *S. Ioannes Chryſoſtomus Epiſcopatu CP. deponitur.*

Sedente Innocentio magnus anno quadringenteſimo tertio Conſtantinopoli tumultus excitatus eſt, ſchiſmaque in Eccleſiam invectum, ob Eudoxiæ Auguſtæ, Arcadii Imperatoris uxoris odium in S. Joannem Chryſoſtomum Epiſcopum Conſtantinopolitanum, quod Orationem habuiſſet ad populum, quæ omnium generaliter mulierum vituperationem continebat. Auguſta enim illatam ſibi contumeliam putans, curavit ut Synodus adversùs eum convocaretur, ad quam *præcipuè ei confluxere, qui Joanni variis de cauſis erant infenſi*, inquit Socrates lib. 6. cap. 15. Conventus ille dictus eſt *ad Quercum*, Suburbium Calchedonis. Theophilus Epiſcopus Alexandrinus ei præfuit, adfuerunt Epiſcopi triginta ſex. In eo Joannes depoſitus eſt, & ab Imperatore in exilium amandatus, ex quo paulò pòſt, juſſu Imperatoris revocatus, rogatuſque à populo, ut in Epiſcopali Cathedra ſederet, ac pro more ſolito pacem apprecaretur, repoſuit: *Id judicum decreto fieri debere, & oportere, ut ii, à quibus condemnatus eſſet, mutatâ ſententiâ ipſum abſolverent*, ut refert Socrates citatus cap. 16. ſciebat enim in Concilio Antiocheno anno CCCXLI habito, hoc decretum factum eſſe:

R 3 *Epiſcopus*

Digitized by Google

SEC. V. *Epiſcopus à Synodo depoſitus, ſi ſacra celebrare auſus fuerit, redeundi poteſtatem non habet.* Quare nolebat ſedem ſuam recuperare ſine majoris Synodi judicio, ut Canonem Antiochenum, quocunque ſenſu exponeretur, obſervaſſe videretur. Tandem tamen ad preces populi acquievit. Baluzius in ſua editione Conciliorum hujus Synodi hiſtoriam texuit, ab Auctore conſcriptam, qui tum aſſiduus erat Divo Chryſoſtomo, à Palladio nimirum Helenopolitano Epiſcopo, cujus Dialogum de Vita Chryſoſtomi nunc habemus ſanum & integrum beneficio Emerici Bigotii.

XXI. *Iterùm damnatur.* Anno quadringenteſimo quarto nova Synodus Conſtantinopoli coacta, in qua S. Joannes iterùm depoſitus, & ab Arcadio Imperatore iterùm exilio mulctatus. In ea Synodo lectus eſt Canon IV dicti Concilii Antiocheni, quem Theophilus Epiſcopus Alexandrinus, præcipuus Chryſoſtomi adverſarius miſerat, in quo legebatur: *Si quis Epiſcopus aut Presbyter injuſtè, ſive juſtè depoſitus, ex ſe ipſo abſque Synodo in Eccleſiam redierit: hic jam excuſationis non habeat locum, ſed omninò expellatur*; cum tamen Canon Concilii Antiocheni adverbium illud *injuſtè* non contineat. Chryſoſtomus duplici reſponſo uſus eſt; ac primò quidem conatus eſt oſtendere ſe ſe Canoni Antiocheno ſatisfeciſſe; deinde cum nec ſic quidem adverſariorum calumniam effugeret, reſpondit objectum Canonem non ad Eccleſiam Catholicorum, ſed ad Eccleſiam Arianorum pertinere, quia ſcilicèt Canon à Theophilo productus, alius omninò erat à Canone Concilii Antiocheni, Canon enim Theophili editus erat non à Catholicis Epiſcopis Antiochiæ congregatis, ſed à ſolis Euſebianis poſt Synodum Antiochenam in odium Athanaſii. Unde Georgius Patriarcha Alexandrinus vocat Canones à Theophilo tranſmiſſos *adúlterinas & falſi nominis ſcripturas.* Qua de re plura Schelſtratius in Diſſert. 5. de Concilio Antiocheno cap. *6.*

XXII. *Appellat ad Innocentium PP. de primo judicio.* Chryſoſtomum, poſtquam ſede dejectus eſt, ad Innocentium Papam appellaſſe conſtat ex Epiſtola Honorii Imperatoris ad Arcadium in Oriente imperantem apud Baronium anno CCCCIV num. LXXX & ſeqq. ubi refert tùm Chryſoſtomum, tùm Theophilum ipſum Legatos ad Innocentium miſiſſe, qui ejus ſuper judicio in Chryſoſtomum lato ſententiam referrent: *Miſſi*, inquit; *ad Sacerdotes urbis æternæ, atque Italiæ utraque ex parte Legati. Expectabatur ex omnium auctoritate ſententia informatura regulam diſciplinæ. Integrum nempè eſſe debuerat nec quidquam novari, dum definitio deliberata procederet; cum intereà mirum quoddam præcipitium feſtinationis exarſit, ut non expectatis literis Sacerdotum, qui fuerant mutua partium legatione conſulti, non examinatis rebus, in exilium traderentur Antiſtites, animadverſioni priùs addicti, quàm ſententiam Judicii Epiſcopalis experti.* *Denique*

Digitized by Google

Denique quam immatura illa damnatio fuerit, res probavit. Namque hi, quorum expectabatur auctoritas (nempe Pontificis Romani & ejus aſſeſſorum) *pacifica Joanni communione permiſſa, faciendam concordiam cenſuerunt, nec quemquam putarunt ante judicium conſortio repellendum.* SEC. V.

Sententiam verò depoſitionis à Theophilo Alexandrino, ejuſque conſortibus anno quadringenteſimo tertio, in Synodo ad Quercum latam, reſcidiſſe & in irritum miſiſſe Innocentium, liquet tùm Palladii, tùm Innocentii ipſius teſtimonio. Palladius quidem in Dialogo de Vita Sancti Joannis Chryſoſtomi ſcribit: *Ad hac reſcripſit Beatus Innocentius Papa, communioneque utriuſque partis admiſſa, Theophili judicium caſſum, atque irritum eſſe decrevit, dicens, oportere conflari aliam irreprehenſibilem Synodum Occidentalium & Orientalium Sacerdotum, cedentibus Concilio amicis primùm, deinde inimicis; neutrarum quippe partium ut plurimùm rectum eſſe judicium.* Innocentius verò Epiſtolâ XXXI ad Theophilum, quam idem Palladius recitat: *Frater Theophile*, inquit, *nos & te, & fratrem noſtrum Joannem, communionis noſtra eſſe decrevimus, ſicuti & in prioribus literis apertè ſatis expreſſimus, & nunc in ſententia noſtra & voluntate perdurantes, rursùs eadem ſcribimus. Et quotieſcunque ſcripſeris, niſi debitum ſequatur, convenienſque judicium, propter ea qua magno cum dedecore geſta ſunt, poſſibile non eſt nos à Joannis communione diſcedere.* XXIII. *Illud caſſat Innocentius.*

Nec de judicio tantum Theophili, anno ut diximus CCCCIII lato, ad Romanum Pontificem appellavit Chryſoſtomus, ſed etiam de judicio, quod alii Epiſcopi, incentore Theophilo, in illum anno CCCCIV tulerunt. Cum enim Epiſcopi, Chryſoſtomi hoſtes, eum iterùm damnaſſent, ille Innocentii tribunal iterum appellavit, ut ſignificant illa ejus verba in Epiſtola ad Innocentium, prout refertur à Palladio: *Scribite precor, & auctoritate veſtra decernite, hujuſmodi iniquè geſta, nobis abſentibus, & judicium non declinantibus, nullius eſſe roboris. Porrò qui talia geſſere, eos Eccleſia cenſura ſubjicite. Nos autem inſontes, neque convictos, neque deprehenſos, neque ullius criminis reos comprobatos, Eccleſiis noſtris jubete reſtitui, ut charitate frui, & pace cum fratribus noſtris conſueta poſſimus.* XXIV. *Chryſoſtomus appellat de ſecundo judicio.*

Sententiam in hoc ſecundo judicio adversùs Chryſoſtomum latam æquè reſcidiſſe Innocentium, his rationibus demonſtrat Natalis Alexander in parte II Seculi IV Diſſert. XXVII. In Dialogo Palladii Theodorus Romanæ Diaconus Eccleſiæ refert verba Commonitorii ab Innocentio dati Legatis, quos à ſuo latere miſit Conſtantinopolim, ut adeſſent Synodo, quam ad iſtius cauſæ pleniorem XXV. *Illud etiam reſcindit Innocentius.*

SEC. V. pleniorem diſceptationem, & ultimam definitionem fieri peroptabat. In hoc enim Commonitorio hæc inter alia leguntur: *Non oportere Joannem judicium aggredi, niſi illi prius Eccleſia, communioque redderetur, ut omnis dilationis occaſione ſublata, ſua ſponte Concilium ingredi poſſet.* Præterea Theodoretus lib. 5. cap. 34. *Epiſcopi Occidentis*, inquit, *non prius cum Epiſcopis Ægypti & Orientis & Boſphori, atque Thraciæ communicare voluerunt, quam nomen illius ſanctiſſimi viri*, (nempe Joannis Chryſoſtomi) *in tabulas, in quibus nomina Epiſcoporum mortuorum continebantur, retuliſſent; atque Arſacium ejus ſucceſſorem ne ſalutare quidem dignati ſunt.* At decernere non potuit Innocentius ut nomen Chryſoſtomi decreto Concilii Orientalis ex tabulis Eccleſiæ expunctum eiſdem reſtitueretur, niſi reſciſsâ ſententiâ, quæ in illum lata fuerat.

XXVI. *Hæc judicia irritantur ab Innocentio extra Synodum.* Hinc Innocentius Alexandrum Antiochenum Patriarcham, & Acacium Beroënſem Epiſcopum Apoſtolicâ communione priùs non donavit, quàm memoriæ Chryſoſtomi feciſſent ſatis, ejuſque nomen in ſacra Dipptycha retuliſſent, ut patet ex Epiſtola XVII Innocentii ad Alexandrum, & ex Epiſtola XIX ejuſdem Innocentii ad Acacium Beroënſem, idem decernentis. Hinc Gelaſius Papa ad Epiſcopos Dardaniæ ſcribens, Epiſtolâ XIII Chryſoſtomum ſolius Sedis Apoſtolicæ judicio abſolutum teſtatur abſque ulla Synodo. Denique Facundus lib. 6. docet Chryſoſtomi damnationem ab Innocentio fuiſſe reſciſſam. Quæ probatio ex appellatione Chryſoſtomi deprompta, eò majoris eſt roboris ad probandum appellationum uſum poſt Concilium Sardicenſe, quòd ejus cauſa non eſſet fidei; ſed meræ diſciplinæ. Quare non admittenda diſtinctio, quam aliqui viri Eruditi excogitarunt inter cauſas fidei, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ: dum priores ad Sedem Apoſtolicam ſemper deferri potuiſſe, per appellationem Epiſcoporum dejectorum confeſſi ſunt; non autem poſteriores. Hunc enim uſum invaluiſſe in Eccleſia tam Orientali, quam Occidentali, pluribus poſt Concilium Sardicenſe ſeculis, demonſtrat Natalis Alexander laudatus.

XXVII. *Quare.* Advertendum tamen cum eodem viro Erudito parte I Seculi V cap. 4. de Conciliis Nationalibus & Provincialibus art. 2. Innocentium eam Chryſoſtomi appellationem decretorio judicio voluiſſe in Synodo Oecumenica judicari, omnemque dediſſe operam, ut ea congregaretur, propter periculum ſchiſmatis imminens, ſi cum ſolis Italiæ, aut totius etiam Occidentis Epiſcopis cauſam tam gravem judicaret. Cum enim Orientalium maxima pars Epiſcoporum, Arcadius Imperator & Eudoxia Imperatrix, Chryſoſtomum ut legitimè depoſitum haberent, Arſaciumque ac deinde Atticum in ejus Sedem intruſos, ut legitimos Antiſtites Conſtantinopolitanos venera-

Digitized by Google

venerarentur, timendum erat, ne Orientis Eccleſia, communionem cum Occidentali penitùs abrumperet, ſi Romanus Pontifex Arſacium, ac deinde Atticum invaſores Conſtantinopolitanæ Sedis in ordinem redegiſſet, ac in Theophilum, aliosque Epiſcopos ipſi nequitiâ & iniquitate conſiliorum fœderatos, Canonum quos impunè violaverant, ſeveritatem diſtrinxiſſet: Sed proviſorio nihilominus decreto, Synodum prædatoriam ad Quercum reſcidit Innocentius: ac tandem decretorio, cum Oecumenicæ Synodi celebrandæ nulla ſpes ſupereſſet, Orientales compellens ad memoriam Joannis Chryſoſtomi inter Canſtantinopolitanos Epiſcopos in Eccleſia Dypticha reſtituendam, nec priùs ſuſpenſam redintegrans cum Orientalibus communionem, quam id executioni mandaſſent; pluribus deinde probat communionem Orientalis Eccleſiæ cum Occidentali ſuſpenſam potius fuiſſe, quàm abruptam, nec ad ſchiſma uſque negotium illud proceſſiſſe: ſed ſolum formatarum literarum commercium fuiſſe interturbatum. *SEC. V.*

Ex quibus inferendum eſt falſum omninò eſſe, quod ſcribunt quidam poſt Baronium, Innocentium nempè, ob procuratam S. Joannis Chryſoſtomi depoſitionem, & ejus excidium, Arcadium Imperatorem & Eudoxiam Auguſtam excommunicaſſe, freti Epiſtolâ Innocentii ad Arcadium, & binis ejuſdem Arcadii Epiſtolis ad Innocentium, quas è Glyca & MS. Bibliothecæ Vaticanæ deprompſit Baronius. In Epiſtola enim Innocentii, quæ anno quadringenteſimo octavo data ſupponitur, ſermo eſt de Eudoxia vivente, quæ tamen jam ab anno quadringenteſimo quarto ſupremum diem obierat. Quare ejuſdem Epiſtolæ nec Palladius, nec Socrates, nec Theodoretus, nec Sozomenus, nec Zonaras, nec aliqui ex Latinis mentionem fecere, primuſque Georgius Alexandrinus, qui ſeptimo Eccleſiæ ſeculo vixit, ex quo Nicephorus & Glycas eam hausêre, illius meminit. Idem judicium ferunt viri Eruditi de binis Arcadii ad Innocentium Epiſtolis.

XXVIII. Innocentius Arcadium & Eudoxiam Augg. non excommunicavit.

Falsò etiam quidam aſſerunt Innocentium in communionem ſuam recepiſſe Atticum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, hic enim ſcripſit quidem ad Cyrillum Epiſcopum Alexandrinum de inſcribendo Sancti Joannis Chryſoſtomi nomine in ſacris Diptychis, ſed Attici Epiſtola anno tantum CCCCXX ſcripta, quo ſolùm anno Chryſoſtomi nomen in myſticis tabulis ab Attico inſcriptum, Theophanes enim anno Incarnationis ſecundùm Alexandrinos CCCCXII, qui Kalendis Septembris anni CCCCXIX inchoatur, ſcribit: *Hoc anno Atticus Epiſcopus extra Eccleſiam conventus celebrantes conſpicatus, Joannis Chryſoſtomi nomen ex Eccleſiæ Diptychis memorari præcepit: unde & plures hoc pacto Eccleſiæ reſtituit.* Cedrenus quidem in Chronico

XXIX. Atticum Epiſc. CP. non recepit in communionem.

 teſtatur,

SÆC. V. teſtatur id contigiſſe anno XIV Theodoſii, quem anno CCCCXXI à Kalendis Septembris inchoat, ſed quidquid ſit, apparet Atticum vivente Innocentio, nomen Chryſoſtomi in Dypticha non retuliſſe, ideoque ab Innocentio non fuiſſe in communionem ſusceptum, nec conſequenter ſub eo pacem inter Occidentalem & Orientalem Eccleſias reſtitutam, ſed ſub Bonifacio Zoſimi ſucceſſore.

XXX. *Legatur ad Honorium Imp. pro pace cum Alarico.*

Cum Alaricus Gothorum Rex Romam anno quadringenteſimo nono obſidione cinxiſſet, & Senatus Romanus ad pacem ineundam ad Honorium Imperatorem Ravennæ conſiſtentem Legationem miſiſſet, Innocentius Papa ejus potior pars fuit, unde Oroſius lib. 7. cap. 39. ſcribit, eum tanquam juſtum Loth ſubtractum à Sodomis apud Ravennam poſitum fuiſſe, tempore irruptionis Gothicæ in urbem Romam. Ravennæ exiſtens auctor fuit Honorio Imperatori condendi legem 12. Codicis Theod. *de Maleficis* datam VIII Kalendas Februarii anni quadringenteſimi noni, & inſcriptam Cæciliano Præfecto Prætorio Italiæ, quâ Honorius non tantùm urbe Româ, ſed etiam civitatibus aliis omnibus Mathematicos expelli jubet. Hujus legis promulgandæ occaſionem præbuiſſe Innocentium rectè vidit Gothofredus in ejus Commentario. Cum Pelagiana hæreſis primùm ſub Innocentii Pontificatu ab Apoſtolica ſede damnata fuerit, antequam de hac damnatione agamus, hîc eorum errores & eorumdem initium detegendum.

Initium Hæreſis Pelagianæ.

XXXI. *Pelagianæ Hæreſis initium.*

PElagius Monachus, gente Britannus, magiſtrum habuit Rufinum Aquileienſem, ut teſtatur Marius Mercator in Præfatione libri Subnotationum in ſcripta Juliani, ubi loquens de mortalitate Adami, ait: *Hanc ineptam & non minus inimicam rectæ fidei quæſtionem, ſub ſanctæ recordationis Anaſtaſio Romanæ Eccleſiæ Summo Pontifice, Rufinus quidam natione Syrus Romam primus invexit, & ut erat argutus, ſe quidem ab ejus invidia muniens, & per ſe proferre non auſus, Pelagium gente Britannum Monachum tunc decepit, eumque ad prædictam apprimè imbuit, atque inſtituit vanitatem.* Ubi Marius loquitur de Rufino Aquileienſi, quem, quia diù in Syria manſerat, natione Syrum credidit. Cum autem Rufinus ex Syria, ubi viginti quinque annis moratus fuerat, anno trecenteſimo nonageſimo ſeptimo Romam redierit, ex eaque anno trecenteſimo nonageſimo octavo exierit, ut in Siricio Papa diximus, uno ex illis duobus annis Pelagium decepit, non quidem ſedente Anaſtaſio, ſed Siricio; verùm quia Pelagius hæreſim diſſeminare cœpit ſub Anaſtaſio, tàm

Digitized by Google

tàm Marius Mercator laudatus, quàm Hieronymus, ejus initium repetunt ab Anaſtaſii Pontificatu; Hieronymus enim in Epiſtola VIII ad Demetriadem, loquens de hæreſi Pelagiana Romam invecta, ait: *Dum eſſes parvula, & ſancta ac beatæ memoriæ Anaſtaſius Epiſcopus Romanam regeret Eccleſiam, de Orientis partibus hæreticorum ſæva tempeſtas ſimplicitatem fidei, quæ Apoſtolica voce laudata eſt, labefactare & polluere conata eſt.* Quare Pelagius ſedente Anaſtaſio, ideoque ante annum quadringenteſimum ſecundum hæreſim ſuam Romæ diſſeminavit. SEC. V.

XXXII. *Pelagii magiſtri & præcurſores.*

Ante Rufinum errorem Pelagianorum docuerat Theodorus Mopſueſtenus Epiſcopus, ut idem Marius Mercator laudatus ſcribit ipſo Commonitorii ſui adversùs hæreſim Pelagii initio: *Quæſtio*, inquit, *contra Catholicam fidem apud nonnullos Syrorum & præcipuè in Cilicia à Theodoro quondam Epiſcopo oppidi Mopſueſteni jam dudum mota, nunc uſque penes paucos eorum admodum reditur, nec ea palàm profertur; ſed ab ipſis qui de ea contracantur, velut Catholicis intra Eccleſias interim retinetur.* Præter Theodorum, & Rufinum Aquilejenſem, Evagrius Ponticus, Sextus Philoſophus, Palladius Galata, imò & ipſe Origenes, quem Pelagii *amaſium* Hieronymus in Dialogo 3. adversùs Pelagium vocat, Pelagio prævivère; ſed præter duos primos, alii non tàm doctores, quàm præcurſores dici debent juxta Hieronymum. Pelagius Cœleſtium diſcipulum habuit, cumque auditorialem Scholaſticum è foro ad altiorem vitam traxit, ſimulque infecit errore, quem à Rufino acceperat: *Huic Pelagio adhæſit Cœleſtius*, ut ait Marius Mercator in Præfatione libri Subnotationum, *nobilis natu quidem, & illius temporis auditorialis Scholaſticus, ſed naturæ vitio eunuchus matris utero editus.*

XXXIII. *Pelagianorum errores de peccato originali.*

Pelagianorum errores erant præcipuè circa Peccatum Originale, circa Liberi Arbitrii vires, & circa Gratiam. Dogma eorum circa peccatum originale, quod erat veluti cæterorum omnium baſis, iſtud erat: *Progenitores humani generis, Adam & Evam mortales à Deo creatos, nec quemquam poſterorum ſui prævaricatione trangreſſi læſiſſe; ſed ſibi tantum nocuiſſe, ſeque mandati reos apud Deum fuiſſe, alterum penitùs nullum.* In Commentariis Epiſt. S. Pauli ad Romanos, cum ad celebrem illum locum Pelagius veniſſet: *Proptereà ſicut per unum hominem peccatum intravit in hunc mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes pertranſiit, &c.* eos tantum reos dixit, atque obnoxios illa prævaricatione teneri, qui hunc in prævaricandis Dei mandatis voluerint imitari, non omnes, qui ex ejus ſunt per ſucceſſionum ſeriem ſemine generati: atque hinc pronunciat, nullum hominem prorsùs per generationem læſum fuiſſe, nec lædi peccati Adæ transgreſſione; ſed imitatione, inquit, quia prior ille in

S 2 genere

SEC. V. genere humano peccavit; & illum reum & obnoxium fieri, qui hunc propriâ voluntate, non naſcendo, ſed peccando fuerit imitatus. Hæc totidem verbis Marius Mercator in Commonitorio, ubi ſubjungit Pelagio adhæſiſſe Cœleſtium, qui auſus eſt palàm publicèque his verborum ſententiis, ejuſdem ſenſum paſſim diſſeminare per populos, ideſt, *Adam mortalem factum, qui ſive peccaret, ſive non peccaret, fuiſſet moriturus.* 2°. *quoniam peccatum Adæ ipſum ſolum læſit, & non genus humanum.* 3°. *quoniam infantes qui naſcuntur, in eo ſtatu ſunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem.* 4°. *quoniam neque per mortem Adæ omne genus humanum moritur, quia neque per reſurrectionem Chriſti omne genus hominum reſurgit.* 5°. *quoniam infantes, etiamſi non baptizentur, habent vitam æternam.* Quæ quinque capitula unam impiiſſimam & nefandam ſententiam generant, inquit Marius Mercator. Qui ex illa ſententia alii errores naſcerentur, explicat Natalis Alexander Seculo V cap. III art. III.

XXXIV. *De Libero Arbitrio.* Circa liberum arbitrium in eo erraverunt Pelagiani, quod liberum arbitrium æquè ſanum, æquè validum, æquè perfectum, æquè felix in Adami poſteris admitterent, ac in Adamo ipſo; non verò infirmum, ſaucium, captivum, qua ex infirmitate convaleſcere, qua ex ſervitute eripi non poſſit, niſi gratiâ Salvatoris ſanetur & liberetur: quod S. Auguſtinus contra Pelagianos cum Eccleſia Catholica aſſerebat. Decretum erat Pelagii: *Peccatum non potuiſſe humanam debilitare, vel mutare naturam.* Juliani Pelagiani dogma erat, *Ad operandam juſtitiam liberum arbitrium & poſt peccata tàm plenum eſſe, quàm fuit ante peccata.* Contra verò S. Auguſtinus proximam poteſtatem ad bonum amiſſam eſſe Adami peccato, & ipſi & ejus poſteris, aſſerit, eamque non reſtitui niſi gratiæ beneficio lib. 3. ad Bonifacium cap. 8. Alios circa liberum arbitrium Pelagianorum errores enumerat idem Natalis Alexander laudatus §. 2.

XXXV. *De Gratia.* Tandem Pelagiani circa Gratiam errabant. *Dei gratiæ in tantum inimici fuerunt, ut ſine hac poſſe hominem crederent facere omnia divina mandata*, inquit S. Auguſtinus lib. de Hæreſibus cap. 88. Non una ipſis fuit erroris iſtius propugnandi ratio, ſed multiplex & varia, quæ variis hæreſeos Pelagianæ diſtinguendis ſtatibus, anſam dedit, inquit idem Natalis Alexander §. 3. ubi eos omnes eodem §. & ſeqq. doctè exponit, apud quem legendi.

XXXVI. *Duæ Synodi Pelagium damnandi cenſent.* Sub Innocentii Pontificatu contra eam hæreſim coactum eſt Concilium Carthaginenſe anno quadringenteſimo decimo ſexto, in quo Pelagii, & Cœleſtii ejus diſcipuli errores anathemate confoſſi ſunt. Statim Synodus quoque Numidiæ Mileni celebrata, cui interfuit Auguſtinus, exemplo Synodi Carthaginenſis eoſdem errores damnavit, licet Patres utriuſque Synodi Pelagii ac Cœleſtii perſonæ pepercerint, forsàn

Digitized by Google

forsàn quia in Synodo Dioſpolitana in Palæſtina anno quadringenteſimo decimo quinto habita Pelagius abſolutionem ſuffuratus fuerat, vel potiùs per crebra mendacia damnationem declinaverat; nam Synodus Dioſpolitana ab Auguſtino, aliiſque celebratur, veluti prima de hac hæreſi victoria, cum tantum abſit, ut in ea abſolutus fuerit Pelagius, ut potius ſuo ſemet ore damnarit, quod frequenter Pelagianis exprobrat Auguſtinus.

XXXVII. *Earum Patres cauſam ad Sedem Apoſtolicam referunt.*

Utraque illa Synodus, nempe Carthaginenſis & Milevitana, diſcuſſo negotio, relationem miſit ad Innocentium Papam, ut ipſe ſuâ auctoritate firmaret, quod Epiſcopi cenſuiſſent de damnando Pelagio & Cœleſtio, eorumque hæreſi. Retulerunt, inquit Marca in Diſſert. de Veter. Collect. Canon. cap. 14. ad Papam Innocentium, ut ipſe ſummo jure decernat. Hæc enim ſunt verba Synodi Carthaginenſis: *Cenſuimus hujuſmodi perſuaſionis auctores, Pelagium & Cæleſtium anathematizari oportere.* Definiunt, quid agendum videatur, ſed non pronuntiant: id ſummæ Sedi reſervant, cujus auctoritas per univerſam Eccleſiam expanſa porrigitur. Quod docent ſequentia verba: *Hoc itaque geſtum, domine frater, ſanctæ Charitati tuæ intimandum duximus, ut ſtatutis noſtræ mediocritatis, etiam Apoſtolicæ ſedis adhibeatur auctoritas, pro tuenda ſalute multorum, & quorundam etiam perverſitate corrigenda.* Eodem tendit Synodica Concilii Milevitani, quæ Epiſcoporum culpæ imputandum fore ait, ſi quæ ſunt ſuggerenda ſedi Apoſtolicæ, pro Eccleſiæ commodo, tacuerint. Quapropter de nova hæreſi ad Innocentium reſcribunt, ut ipſe paſtoralem diligentiam magnis periculis adhibeat: *Quia te Dominus gratiæ ſuæ præcipuo munere in Sede Apoſtolica collocavit, talemque noſtris temporibus præſtitit, ut nobis potius ad culpam negligentiæ valeat, ſi apud tuam venerationem, quæ pro Eccleſia ſunt ſuggerenda, tacuerimus, quam ea tu poſſis vel faſtidioſe, vel negligenter accipere, magnis periculis infirmorum membrorum Chriſti paſtoralem diligentiam, quæſumus, adhibere digneris. Nova quippè hæreſis & nimium pernicioſa tentat aſſurgere inimicorum gratiæ Dei.*

XXXVIII. *Epiſtola quinque Epiſcoporum ad Innocentium non eſt Synodica.*

Præter Synodicas Conciliorum Carthaginenſis & Milevitani Epiſtolas, quinque Epiſcopi ſcilicet Aurelius, Alypius, Auguſtinus, Evodius ac Poſſidius alias literas familiares communi nomine eidem Innocentio ſcripſêre, quibus Pelagii cauſam apud illum expoſuêre, aſſerentes ipſius Innocentii præſertim intereſſe, huic tanto malo mederi, propterea quod in Vrbe plurimi eſſent Pelagiani dogmatis ſectatores. Auguſtinus in Epiſtolis ad Valentinum CCXV, aliàs XLVII, & CLXXXVI, aliàs CVI ad Paulinum, eas literas non Synodicas, ſed familiares appellat. In priori quidem, quando ait: *Quod ſcriptum eſt ad Papam Innocentium Romanæ urbis Epiſcopum de Concilio provinciæ Carthaginenſis, & de Concilio Numidiæ, & aliquanto*

SEC. V. *diligentius à quinque Epiſcopis*, &c. In poſteriori verò quando num. 2. ait: *Scripſimus etiam ad beatæ memoriæ Papam Innocentium, præter Conciliorum relationes, literas familiares, ubi de ipſa cauſa aliquanto diutius egimus.*

XXXIX. *Innocentius Pelagianum dogma damnat & auctores à Communione ſeparat.*

Ad laudatas Conciliorum Carthaginenſis & Milevitani Synodicas, & Epiſtolam familiarem quinque Epiſcoporum reſcripſit Innocentius Papa ſexto Kalendas Februarii anni quadringenteſimi decimi ſeptimi. Et primò quidem Patres dictorum Conciliorum laudat, tùm quòd olim in hac cauſa pronuntiaſſent, nempe adversùs Cæleſtium, tùm quòd nunc venerationem debitam Sedi Apoſtolicæ conſeruent, eam conſulendo, & omnia ad ejus judicium referendo, quod à Dioſpolitanis Patribus omiſſum miratur Innocentius, qui poſteà addit diſcuſſam fuiſſe ab Epiſcopis quæſtionem, hæreſim quoque damnatam, ſed nondum promulgatam ſententiam, quæ decreto Sedis Apoſtolicæ proculdubio egebat, ut omnes teneret. Tandem Innocentius poſt longam diſputationem duo quædam conſtituit, ac primùm quidem nefarium Pelagii dogma condemnat, ut regulæ fidei contrarium: *Quiſquis ergo huic aſſentiens videtur ſententiæ, quo dicat adjutorio nobis non opus eſſe divino, inimicum ſe Catholicæ fidei, & Dei beneficiis profitetur indignum*, inquit in Epiſtola ad Synodum Carthaginenſem. Deinde auctores hæreſeos à communione ſeparat, donec reſipiſcant, quos nominatim appellat in reſcripto ad Concilium Milevitanum: *Quare Pelagium Cæleſtiumque, id eſt, inventores vocum novarum, quæ, ſicut dicit Apoſtolus, ædificationis nihilum, ſed magis vaniſſimas conſueverunt parere quæſtiones, Eccleſiaſticâ communione privari, Apoſtolici vigoris auctoritate cenſemus, donec reſipiſcant à Diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ſecundùm ipſius voluntatem, eoſque interim Dominico ovili non recipi, quoad ipſi perverſæ vitæ, quam ſecuti ſunt, tramitem deſerere voluerint.*

XL. *Pelagium Romam evocari noluit.*

Quia verò quinque Epiſcopi ſuperiùs nominati Epiſtolâ familiari eum monuerant, Pelagii cauſam à pluribus in Urbe foveri, & Dioſpolitanam Synodum ab eo deluſam ambigua gratiæ ſignificatione, adjicientes quoque conſilium ſuum, ut aut Pelagium Romam evocaret, aut cum eo literis ageret, ut reſponderet quam intelligeret gratiam; huic Epiſtolæ reſpondit Innocentius, ut refert Marca laudatus, neſcire ſe an in urbe ſint, qui Pelagii doctrinæ faveant, ſaltem latere, nec ſimilia jactare. Quod attinet ad purgationem Pelagii in Oriente actam, habere ſe quidem geſta Epiſcopalia à Laicis hominibus ad ſe perlata, ſed dubitare an vera ſint. Nullam Innocentius Actorum Dioſpolitanæ Synodi rationem habet, Pelagiumque non habet pro abſoluto & purgato ab accuſatione, quam Gallicani Epiſcopi inſtituerant, etſi à Synodo Dioſpolitana abſolutus fuiſſet.

Digitized by Google

fuiſſet. Noluit autem Pelagium Romam evocare, aut cum eo per literas agere, ut monebant quinque Epiſcopi, ſed ſuo ipſius libro convictum communione privavit. *SEC. V.*

XLI. *Quare.*
Nefas putabit aliquis & alienum à judiciorum ordine, proſequitur Marca, inauditum hominem damnare. Sed ſi quis expendat veterem uſum, inveniet ſceleris alicujus, homicidii puta, per teſtes convictum, ſtatim communione abſtentum, nullâ admonitione præviâ, quâ vocaretur ad ſe purgandum; ut cenſurâ illâ coactus, ad Epiſcopum accederet, aut innocentiam ſuam probaturus, aut confeſſione crimen agnoſcens, beneficium pœnitentiæ petiturus. Quod tantò accuratius obſervandum erat in hæreſeos crimine, quantò diligentius huic morbo occurrendum. Rectè itaque & juxta vetuſtum illum morem ſubjungit Innocentius de Pelagio loquens: *Qui ſi confidit, novitque non noſtra dignum damnatione, quod dicat jam hoc ſe totum reſutaſſe quod dixerat, non à nobis acceſſiri, ſed ipſe debet potius feſtinare, ut poſſit abſolui*, ſcilicet ab excommunicatione, quâ illum Innocentius perculit.

XLII. *Synodus Rom. in Pelagii cauſa, fictitia.*
Garnerius has omnes Epiſtolas ab Innocentio in Africam miſſas, in aliqua Synodo Romana ab eo coacta, datas putavit in Diſſertatione de Synodis in cauſa Pelagianorum habitis, hoc fundamento nixus, quod prædeceſſoribus, ſive ſucceſſoribus ejus ſolemne fuerit, decretales Epiſtolas, de dogmatibus præſertim, in Concilio ſcribere, & inde in univerſum orbem mittere. Quod idem cenſet Marca lib. 7. de Concordia cap. 12. num. 5. Sed quia hujus Synodi Romanæ nullus Antiquorum meminit, neutri hac in re aſſentitur Baronianæ Criticæ Auctor, dicens Auguſtinum lib. 4. ad Bonifacium cap. 12. reſpondentem ad Pelagianos, qui poſtquam à Zoſimo Papa damnati fuiſſent, provocabant ad Concilium, ſcribere: *Aut vero congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur: quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit: cum potius rariſſima inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit. Multòque ſint, atque incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic improbari, damnarique meruerunt, atque inde per ceteras terras devitandæ innoteſcere potuerunt.* Imò ipſi Pelagiani, poſtquam ab Innocentio, & poſteà à Zoſimo hæretici declarati ſunt, de Romanis clericis tantum queſti inveniuntur, ut videre eſt apud Auguſtinum lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. & ſeq.

XLIII. *Pelagiana hæreſis à Sede Apoſtolica primùm damnata.*
Proſper in Carmine de Ingratis, innuit Sedem Apoſtolicam primam fuiſſe, quæ damnaverit Pelagianam hæreſim, his verſibus:

Peſtem ſubeuntem prima reſcidit
Sedes Roma Petri quæ paſtoralis honoris
Facta caput mundo, quidquid non poſſidet armis
Relligione tenet. Non ſegnior inde Orientis
Rectorum cura emicuit:

Non

SEC. V. Non facile eſt explicare hos verſus, cum Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus anno quadringenteſimo duodecimo, quinquennio ante Innocentium, Pelagianam hæreſim proſcripſerit. Varii viri Eruditi & inter eos Baronius & Garnerius in diverſas hac de re ſententias abierunt, quibus omiſſis exiſtimo veriorem eſſe Marcæ opinionem, qui in Diſſert. de Veter. Collect. Canonum cap. 15. ita difficultatem ſoluit, arbitratur enim, à Sede Apoſtolica primùm Pelagii atque Cæleſtii dogma proſcriptum, tanquam Catholicæ fidei contrarium, generali decreto. Nam Carthaginenſis Synodus ſub Aurelio repulit quidem Cæleſtium à Presbyterio & ab Eccleſiæ communione, quòd errores ſpargeret. Sed hæc erat privata in eum hominem cenſura, quam ille appellatione ad Romanam ſedem ſe ſe eluſiſſe putabat, ipſique adeò Africani ad eam referendum tunc quoque cenſuerant, à qua proinde totius rei definitio expectabatur. Itaque Proſper non immeritò Romanæ Sedi primam Pelagianæ hæreſeos damnationem tribuit.

XLIV. Explicatur locus Proſperi de damnatione Pelagianorum.

Majus negotium faceſſit quod ſubjungit Proſper, Palæſtinorum Epiſcoporum in Oriente judicio, ideſt Synodi Dioſpolitanæ, dogma quoque Pelagianum condemnatum, quod cum actum fuerit anno quadringenteſimo decimo quinto & reſcripta Innocentii ad Synodos Africanas promulgata ſint anno quadringenteſimo decimo ſeptimo, primi videntur Epiſcopi illi hac de re decreviſſe. Sed facilis eſt reſponſio, inquit Marca laudatus, Pelagium illi non condemnarunt, abſoluerunt per ignorantiam facti; & quamvis gratiam Chriſti probarent, ſeque illius vindices gererent, non damnaverunt ignotos ſibi per Pelagii verſutiam errores. Eorum itaque cura profuit Eccleſiæ ad aſſerendam Gratiam, ſed nullo eorum decreto hæreſis ignota proſcribi disertè potuit. Gravior eſt quæ procedit ex unico apud Proſperum verbo difficultas, à qua ſe eruditiſſimus Petavius expedire non potuit. Videtur enim ſignificare, poſt damnatam Pelagii hæreſim, in Oriente Palæſtinos Epiſcopos judicaſſe, *Inde Orientis Rectorum cura emicuit*, cùm certum ſit judicium Dioſpolitanum anteceſſiſſe duobus annis Romani Pontificis decretum. *Inde* hoc in verſu non tempus, ut putant, ſed locum ſignificat. Scribebat Proſper in Occidente, & habita ratione climatis ait: *Inde Orientis Rectorum cura emicuit*; ac ſi diceret: *Hinc* in Occidente peſtis adversùs gratiam reſciſa eſt, & *Inde* in Oriente ejus quoque rei curam geſſerunt Epiſcopi Palæſtini. Quæ omnia ex Marca exſcripta. Qui plura de hæreſi Pelagiana volet Legat Marcam laudatum, Cardinalem Noriſium in Hiſtoria Pelagianorum, Garnerium in Diſſertationibus ad Marium Mercatorem & Auctorem Criticæ Baronianæ ex quo præcipuè ſuperiora narravimus.

Poſt

Digitized by Google

SEC. V.

XLV. *Innocentius Theſſalonicenſem Epiſc. conſtituit S. Sedis Vicarium.*

Poſt Siricium Anaſtaſius, ac dein Innocentius Vicariam ſuam poteſtatem Epiſcopo Theſſalonicenſi per Illyricianas provincias commiſère. De Anaſtaſio conſtat ex Epiſtola Innocentii ad Anyſium Theſſalonicenſem data, in qua apud Holſtenium in Collectione Romana id disertè aſſerit. Innocentius autem, Anyſio mortuo, eam commiſit Rufo ejuſdem ſedis Epiſcopo de Sede Apoſtolica bene merito, his verbis apud eumdem Holſtenium ibidem pag. 48. *Divinitùs ergo hac procurrens gratia ita longis intervallis diſterminatis à me Eccleſiis diſcat conſulendum, ut prudentia gravitatique tua committendam curam cauſaſque, ſi qua exoriantur, per Achaia, Theſſalia, Epiri veteris, Epiri nova & Creta, Dacia Mediterranea, Dacia Ripenſis, Maſia, Dardania, & Pravali Eccleſias Chriſto Domino annuente cenſeam. Verè enim ejus ſacratiſſimis monitis lectiſſima ſinceritatis tua providentia ac virtuti hanc injungimus ſolicitudinem; non primitùs hac ita ſtatuentes, ſed prædeceſſores noſtros Apoſtolicos imitati, qui beatiſſimis Acholio & Anyſio injungi pro eorum meritis iſta voluerunt.* Paulò poſt addit. *Arripe igitur, dilectiſſime frater, noſtra vice per ſupraſcriptas Eccleſias, ſalvo eorum Primatu, curam; & inter ipſos Primates, primus, quidquid eos ad nos neceſſe fuerit mittere, non ſine tuo poſtulent arbitratu. Ita enim aut per tuam experientiam, quidquid illud eſt finietur, aut tuo conſilio ad nos uſque perveniendum eſſe mandamus.*

XLVI. *Novatianos Roma perſequitur.*

Hic non omittendum Innocentium multas Eccleſias Novatianis Romæ degentibus ademiſſe, Socrates enim lib. 7. cap. 9. ſcribit: *Anaſtaſium deinde excepit Innocentius: qui quidem primus Novatianos Roma degentes perſequi cœpit, multaſque eis Eccleſias ademit.* Cœleſtinus poſteà omnes alias Eccleſias eis abſtulit & eorum Epiſcopum clam in privatis ædibus plebem colligere compulit, ut in eo Pontifice dicemus.

XLVII. *Baſilicam SS. Gervaſ. & Protaſii dedicat.*

Liber Pontificalis præter ſuperiùs, initio hujus Pontificatûs narrata, ſcribit: Innocentium feciſſe *ad ornatum baptiſterii cervum argenteum ad fundendam aquam penſantem libras quindecim*, quia ſcilicet, cum benedicta ſemel aqua multitudini baptizandorum, quæ ad plura hominum millia, in magnis præſertim civitatibus exurgebat, ſufficere non poſſet, ſtatim ut Pontifex baptizandum in ſacrum fontem mergere cæperat; deductâ per canales aquâ in ipſum continuò influebat. Fecit & ex eodem Anaſtaſio vas ad oleum chriſmatis argenteum penſantem libras quinque, & alia quædam apud ipſum legenda. Porrò hæc fecit in Eccleſia SS. Gervaſii & Protaſii, quam dedicavit.

XLVIII. *Moritur.*

Paulò poſt Pelagianorum damnationem, ex qua tantam gloriam ſibi comparavit Innocentius Pontifex, ad Deum migravit, die ſcilicet duodecima menſis Martii anni quadringenteſimi decimi ſeptimi,

SEC. V. ad quem diem inſcribitur Martyrologiis, Romano à Roſweido publicato, omnium, quæ ad nos pervenere, vetuſtiſſimo, Hieronymiano à Florentinio è tenebris eruto, alio vetuſto S. Hieronymo attributo, quod legitur Tomo IV Spicilegii Dacheriani, alio antiquiſſimo edito ab Holſtenio cum Actis SS. Martyrum Felicitatis & Perpetuæ, aliiſque multis MSS. à Bollando ad diem XII Martii in Vita SS. Innocentii & Rafi Epiſcoporum recitatis. Quare cum Anaſtaſius, tàm in codicibus vulgatis, quàm in pluribus MSS. doceat eum ſediſſe annos quindecim, menſes duos, dies viginti, quod & legitur in Mariano Scoto, Orderico lib. 2. Honorio Auguſtodunenſi, Adone, Beda vulgato, & variis catalogis, manifeſtè patet ejus initium diei vigeſimæ primæ Decembris anni quadringenteſimi primi à nobis rectè affixum fuiſſe. Quod magis conſtabit ex initio Pontificatus Zoſimi ejus ſucceſſoris.

S. ZOSIMUS *Pontif. XLIII.*

Anno Domini CCCCXVII.

I. *Zoſimus fit Papa.*

ZOſimus, natione Græcus, ex patre Apronio, vel Abramio, Innocentio ſucceſſor datus eſt, pòſt ſex dierum interpontificium, die ſcilicet decima octava menſis Martii ejuſdem anni quadringenteſimi decimi ſeptimi, in Dominica. Certè die vigeſima quinta ejuſdem menſis jam Pontifex erat, quod conſtat ex Epiſtola Paſchaſini Epiſcopi Lilybetani ad Sanctum Leonem Magnum, quæ poſt priorem ejuſdem S. Leonis Epiſtolam in nova ejus Operum editione collocatur. Cùm enim, Leone Eccleſiam regente, magna ſuper Paſchate anni quadringenteſimi quadrageſimi quarti controverſia inter Alexandrinos & Occidentales orta fuiſſet, Sanctus Pontifex hac de re conſuluit Paſchaſinum, qui in ea, quam ad eum reſcripſit Epiſtola, meminit controverſiæ, anno quadringenteſimo decimo ſeptimo eadem de re exortæ, aitque: *Non ergo una dies longius poſita terreat; ne cum hoc evitamus incurramus errorem, ſicut tempore recordationis domini mei prædeceſſoris veſtri Zoſimi: Conſulatu Honorii Aug. XI & Conſtantii II. Tunc enim cum declinaretur, ne X Kal. Maii Paſcha teneretur, celebratum eſt VIII Kal. Aprilis, ideſt, pro emboliſmo communis annus tentus, & error graviſſimus eſt ortus*; ex quo ſequitur Zoſimum anno CCCCXVII, quo Paſcha in Occidente celebratum eſt die vigeſima quinta Martii, jam fuiſſe Pontificem. Imò & die vigeſima ſecunda ejuſdem menſis jam Pontificatum obtinebat, cùm ejus Epiſtola univerſis Epiſcopis per Gallias & Septem provincias conſtitutis, dicatur *data XII Kalend. Aprilis, Honorio XI & Conſtantio II Coſſ.* ideoque

ideoque die vigeſima ſecunda Martii anni CCCCXVII. *SEC. V.*

II. *Cæleſtium Innocentem credit.*

Cæleſtius, auditâ Innocentii morte, ex Oriente Romam ſtatim advolavit, ut teſtatur Marius Mercator in Commonitorio his verbis: *Prædictus tamen Cæleſtius etiam hinc* (nempe Conſtantinopoli) *ejectus ad urbem Romanam ſub ſancta memoria Zoſimo Epiſcopo, tota feſtinatione perrexit.* Ubi Romam pervenit, Zoſimus Papa in Sancti Clementis Baſilica conceſſum habuit, & quidquid ad eam uſque diem, in ejus cauſa actum fuerat, excuſſum eſt, introductuſque etiam Cæleſtius, ac lectus libellus, quo fidem ſuam teſtabatur, ut ſcribit Zoſimus in Epiſtola ad Aurelium & univerſos Epiſcopos Africæ, anno quadringenteſimo decimo ſeptimo data, in qua Conſules leguntur, ſed dies & menſis deſiderantur. Cæleſtii profeſſio Zoſimo viſa eſt Catholica, non quòd, quæ dogmata Cæleſtii continebat, ipſe approbaret; ſed quòd Apoſtolicæ Sedis judicium amplecti ſe paratiſſimum ille exhiberet. *In homine acerrimi ingenii*, inquit Auguſtinus lib. 2. contra duas Epiſtolas Pelagianorum cap. 3. *qui profectò, ſi corrigeretur, plurimis profuiſſet, voluntas emendationis, non falſitas dogmatis approbata eſt.* Non putavit tamen Zoſimus, ejus libellum ſibi debere ſufficere, ſed variis interrogationibus ejus animum exploravit, ut liquet ex laudata Zoſimi ad Epiſcopos Africanos Epiſtola. Nec tamen Cæleſtium excommunicationis vinculis, quibus innodatus erat, abſolvendum eſſe judicavit: *Sed interpoſito duorum menſium tempore, donec reſcriberetur ex Africa, reſipiſcendi ei locus ſub quadam medicinalis ſententia lenitate conceſſus eſt*, inquit Auguſtinus lib. 2. de Peccato originali cap. 7. quod Aurelio, ceteriſque Epiſcopis Africanis per literas Zoſimus ſignificavit *datas XI Kalend. Octob.* ejuſdem anni CCCCXVII. Illis literis ſanctos illos Præſules duriùs increpuit, dolens Pelagii, ac Cæleſtii vices, qui cùm Catholica ſaperent, hæreſeos damnati fuiſſent.

III. *Sicuti & Pelagium.*

Poſtquam Zoſimus pro Cæleſtio ſcripſit ad Epiſcopos Africanos, Pelagius ſuam quoque Epiſtolam, qua hæreſis crimen à ſe depelleret, miſit cum adjuncta fidei profeſſione, in qua ſincerè quid crederet, quidve reſpueret, ſe ſe declarare prædicabat. In ea, Cæleſtium imitatus, ea capita, quorum nemo illum poſtulabat, multis diſputat, ſed ubi ad baptiſmi quæſtionem venit, *Baptiſma* inquit, *unum tenemus, quod iiſdem ſacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus, aſſerimus eſſe celebrandum.* Quæ verba nihilominus ipſum ad originalis culpæ confeſſionem non adſtringebant. Sic neque exprimebat, qualem gratiam agnoſceret neceſſariam, & ex iis quæ Auguſtinus de Pelagianorum fraudibus tradit, intelligimus illam fidei expoſitionem, in qua nihil prorſus videtur niſi orthodoxum, januam eorum omnibus erroribus patefacere. Eâ tamen

T 2 acceptâ

Digitized by Google

SEC. V. acceptâ Zoſimus ſcripſit ad Epiſcopos Africanos ſupra citatam Epiſtolam XI. Kalend. Octob. datam, in qua ait, liquidò purgare ſe Pelagium, ac fidem ſuam tantâ perſpicuitate exponere, ut locum malignis interpretationibus nullum relinqueret. Verùm culpam, quam Zoſimus imprudens admiſerat, poſteà correxit, ideoque Auguſtinus eum, quantum in ſe fuit, excuſavit.

IV. *Epiſcopi Afri adversùs Zoſimum expoſtulant.* Epiſcopi Africani, acceptis Zoſimi Papæ literis, anno quadringenteſimo decimo octavo duo Concilia celebrarunt, quorum primum S. Auguſtinus Africanum ſemper appellat, licet Carthagine celebratum fuerit. Ei CCXIV Epiſcopi interfuerunt. Ex eo obteſtatio ad Zoſimum Papam miſſa; graviter in ea expoſtulabant Patres Concilii adversùs Zoſimum, quòd poſt habito, & Africanæ Eccleſiæ, & Romanæ per Innocentium judicio, quo finita Cæleſtii cauſa fuerat, ad novum eam examen revocaſſet. Deinde cum intelligerent ex Epiſtolis Zoſimi, hunc ad Pelagium, Cæleſtiumque abſolvendos feſtinare, niſi accuſatores Romam occurrerent, & ſuæ accuſationis capita probarent: obteſtatorium libellum interpoſuerunt, quo ſuum ſibi jus ſervari poſtulabant, & ut nihil de ſententia in utrumque illum prolata immutaretur; ſed in eodem cuncta relinquerentur ſtatu, ſaltem donec unum è ſuis Romam mitterent cum idoneis cauſæ inſtrumentis, quibus hæreticorum artes aperirentur, doceretur que quàm legitimè & canonicè damnati eſſent. Ex eo itaque Concilio omnia geſta in cauſa Cæleſtii ad Zoſimum miſſa ſunt.

V. *Zoſimus Cæleſtium & Pelagium damnat.* Cum eo loco res eſſet, Zoſimus examinatis, quæ hactenùs adversùs Cæleſtium tàm Romæ, quàm in Africa facta fuerant, eum ad pleniorem audientiam, ſummumque judicium vocavit; ſed hæreſiarcha cum artes ſuas patere, nullumque ſupereſſe tergiverſandi modum videret, ſe ſe examini ſubduxit. Cujus fuga ubi innotuit, continuò lata in eum ac Pelagium decretoria ſententia, ſcriptaque univerſis mundi Epiſcopis à Zoſimo grandis illa Epiſtola, quam Tractoriam Marius Mercator vocat, & cujus aliqua tantum nobis fragmenta reſtant. Hæc Mercatoris hac de re in Commonitorio verba: *Epiſcopis verò ex Africa reſcribentibus, omnemque cauſam, quæ apud eos facta fuerat, exponentibus: miſſis etiam geſtis exinde, quæ fuerant tunc cum illo, vel de illo confecta, vocatur ad audientiam pleniorem, ut quæ promiſerat, feſtinaret implere, ideſt, ut damnatis prædictis capitulis, ſententia Afrorum Pontificum, quâ fuerat communione privatus, abſolveretur; non ſolum non adfuit, ſed etiam ex memorata Romana urbe profugit: atque ab hoc à beatæ memoriæ prædicto Zoſimo Epiſcopo ſcriptis ampliſſimis vel longiſſimis perdamnatus eſt; in quibus & ipſa capitula, de quibus accuſatus fuerat, continentur, & omnis cauſa tàm de Cæleſtio ſupraſcripto,*

Digitized by Google

præſcripto, quàm de Pelagio magiſtro ejus praviore videtur eſſe narrata (quorum ſcriptorum & nos hîc habemus exemplaria) & ad omnes Orientales Eccleſias, Ægypti diœceſim & Conſtantinopolim & Theſſalonicam, & Jeroſolyma, ſimilia eademque ſcripta ad Epiſcopos tranſmiſſa eſſe ſuggerimus.

VI. *Honorius Imp. Zoſimo rogante Pelagianos Roma pellit.*

Zoſimus Tractoriam ſuam & geſta Synodi Africanæ ad Honorium Imperatorem Ravennæ agentem miſit, petens, ut Cæleſtius omneſque Pelagiani Urbe pellerentur, & toto Chriſtiano orbe tanquam hæretici haberentur. Iis acceptis Honorius reſcriptum emiſit, quod Baronius ex codice Monaſterii Sancti Vedaſti anno CCCCXVIII Annalibus inſeruit, & poſteà Salmaſius, Uſſerius lib. de Britannic. Eccleſ. primordiis, Baluzius in Appendice ad Salvianum, & nuper Garnerius partim collatione editorum, partim MSS. ope correctius dedit in Diſſert. 3. de Conſtitutionibus Imperatorum editis in cauſa Pelagianorum. In eo reſcripto ad Palladium Præfectum Prætorio Italiæ directo, Honorius ait: *Illuſtris tua auctoritas victura in omne ævum, lege nos ſtatuiſſe cognoſcat, ut pulſis ex Urbe primis capitibus dogmatis execrandi, Cæleſtio atque Pelagio, ſi qui hujus de cetero ſacrilegii ſectatores, quibuscunque locis potuerint reperiri, aut de pravitate damnata aliquem rurſus proferre ſermonem, à quocunque correpti ad competentem judicem pertrahantur.* Imperiale edictum juſſione ſua proſecuti ſunt Præfecti Prætorio Junius Quartus Palladius Italiæ, Monaxius Orientis, & Agricola Galliarum, qui decreto ſuo, quod adhuc extat, juſsêre Pelagium & Cæleſtium ex Urbe ejici, omneſque iſtorum erroris convictos facultatibus ſuis ſpoliari, ac perpetuo mulctari exilio. Honorii reſcriptum dicitur *datum pridie Kalend. Maias, Ravennæ, D. D. N. N. Honorio XII & Theodoſio VIII A A. C C.* ideoque anno CCCCXVIII, poſt menſem ſcilicet & aliquot dies, quam Zoſimus tertiam ad Afros Epiſtolam die XXI Martii ſcripſiſſet, qui ideo intra illud tempus, & Cæleſtium poſtremò ad judicium vocavit, & Tractoriam ſuam adversùs Pelagianos ad univerſos orbis Epiſcopos dedit.

VII. *Afri Epiſc. gratulatorias literas Zoſimo ſcribunt.*

Epiſcopi Africani Carthagine in Concilio, quod à D. Auguſtino plenarium dicitur, congregati, Zoſimi Tractoriam receperunt, & Epiſtolam gratulatoriam ad ipſum ſcripſerunt, quâ, de Pelagianorum damnatione, Zoſimo, ut par erat gratulati ſunt. Hujus Epiſtolæ & Zoſimi Tractoriæ mentio eſt cap. 8. capitulorum, quæ Epiſtolæ Cæleſtini Papæ ad Epiſcopos Galliarum, ſubjici ſolent. Cæleſtinus, cui illa capitula attribuuntur ait: *Quod omnia ſtudia & omnia opera, ac merita Sanctorum ad Dei gloriam, laudemque referenda ſint, quia nemo aliunde ei placeat, niſi ex eo, quod ipſe donaverit: in quam nos ſententiam dirigit beatæ recordationis Papæ Zoſimi regularis auctoritas, cum ſcribens ad „ totius orbis Epiſcopos, ait:* Nos autem inſtinctu Dei (omnia enim „ bona ad auctorem ſuum referenda ſunt, unde naſcuntur) ad fra-

SEC. V. „ trum & Coëpiſcoporum noſtrorum conſcientiam univerſa retuli- „ mus. *Hunc autem ſermonem ſinceriſſima veritatis luce radiantem tanto Afri Epiſcopi honore venerati ſunt, ut ita ad eumdem virum ſcriberent:* „ Illud verò quod in literis, quas in univerſas provincias curaſti eſſe „ mittendas poſuiſti dicens: Nos tamen inſtinctu Dei &c. *ſic accepimus dictum, ut illos, qui contra Dei adjutorium extollant humani arbitrii libertatem, diſtricto gladio veritatis, velut curſim tranſiens amputares. Quid enim tam libero feciſti arbitrio, quam quod univerſa in noſtræ humilitatis conſcientiam retuliſti? Et tamen inſtinctu Dei factum eſſe fideliter ſapienterque vidiſti, veraciter, fidenterque dixiſti.* „ Ideo utique, quia „ præparatur voluntas à Domino, & ut boni aliquid agant, pater- „ nis inſpirationibus ſuorum ipſe tangit corda filiorum: quotquot „ enim ſpiritu Dei aguntur, hi filii Dei ſunt; ut nec noſtrum deeſſe „ ſentiamus arbitrium, & in bonis quibuſque voluntatis humanæ „ ſingulis motibus magis illius valere non dubitemus auxilium. Ita Cæleſtinus. Laudatam Epiſtolam ab Africanis Epiſcopis in Concilio plenario congregatis, ubi Zoſimi Tractoriam recepêre, ſcriptam eſſe oportet, cum Zoſimus ſub finem anni quadringenteſimi decimi octavi vivere deſierit, nec aliud ante mortem ejus in Africa Concilium congregatum fuerit.

VIII. *Zoſimus etiam ad Orientales. Tractoriam ſuam miſit.*

Porrò ex eo, quod num. V retulimus ex Mario Mercatore, Zoſimum Tractoriam ſuam *ad Orientales Eccleſias, Ægypti diœceſim, & Conſtantinopolim, & Theſſalonicam, & Ieroſolyma* miſiſſe Cardinalis Noriſius lib. 2. Hiſtoriæ Pelagianæ cap. 6. infert anno primo Zoſimi inter Romanam & Orientis Eccleſiam pacem conflatam, quam tamen in Innocentio diximus, ſub Bonifacio tantum Zoſimi ſucceſſore factam; quia, inquit, Zoſimus ad Eccleſias Alexandriæ, Antiochiæ & Conſtantinopolis de Pelagianis ab ſe damnatis ſcripſit. Unde licet Cyrillus Alexandrinus & Atticus Conſtantinopolitanus id temporis nondum Chryſoſtomi nomen in Diptycha retuliſſent, noluit tamen Zoſimus Innocentii veſtigiis inhærere, ſed ea diſſentione omiſſa, eoſdem per literas convenit. Verùm Auctor Criticæ Baronianæ, hoc non obſtante, exiſtimat Zoſimum non ſe alio modo geſſiſſe erga Epiſcopos Orientales memoriæ Chryſoſtomi inimicos, quàm ſe Innocentius geſſerat, neque pacem inter Romanam & Orientalem Eccleſiam reſtitutam ante Bonifacii Pontificatum. Sed cum duæ iſtæ Eccleſiæ ſchiſmate inter ſe diviſæ non eſſent, Zoſimum, damnatis Pelagianis, Tractoriam ſuam non minus ad Orientales quam ad Occidentales Epiſcopos miſiſſe. Ita anno CCCCXVII num. XIV, & poſteà num. XV explicat ex Morino in Exercitat. Eccleſiaſt. lib. 2. cap. 17. & ſeqq. in quo conſiſteret illa ſuſpenſio à communione & literis Eccleſiæ Romanæ, tandemque concludit, debuiſſe Zoſimum Tractoriam

Digitized by Google

riam ſuam ad Orientales, ſicuti & ad Occidentales inſcribere, quod & præſtitit. *SEC. V.*

IX. *Arelatenſis Eccleſiæ privilegia auget.*

Cum controverſia eſſet inter Arelatenſem, & Viennenſem Epiſcopos de jure Metropolico, quod uterque ſibi deberi contendebat, Zoſimus Epiſt. VII decrevit juxta Patrocli Arelatenſis preces, ut civitatis Arelatenſis Epiſcopus, *jam inde à Trophimo ordinationis ſeriem temporibus roboratam* poſſideat, non ſolum in provincia Viennenſi, ſed etiam in utraque Narbonenſi, cujus prærogativæ rationem reddit Epiſtola VIII ad Hilarium Narbonenſem: *Quoniam Trophimus Sacerdos quondam Arelatenſi urbi ab Apoſtolica Sede tranſmiſſus ad illas regiones, tanti nominis reverentiam primus exhibuit, & in alios non immeritò, ea quam acceperat auctoritate transfudit.* Edixit etiam ut Clericorum nemo ex quavis Galliarum provincia Romam abſque Arelatenſis Epiſcopi literis proficiſceretur, Epiſtolâ V *ad univerſos Epiſcopos per Gallias & ſeptem provincias conſtitutos.* Hanc quidem Epiſtolam Zoſimo abjudicavit Joannes Launoius, ſed ejus objectiones ſolvit Natalis Alexander Diſſert. XV in Hiſtoriam Eccleſiaſticam ſeculi primi, & Queſnellus in Diſſertatione Apologetica pro S. Hilario Arelatenſi cap. 6.

X. *Paſchalis Cerei benedictionem omnibus parochiis conceſſit.*

Zoſimo tribuit Liber Pontificalis, quod licentiam benedicendi per ſingulas Parochias Cerei Paſchalis conceſſerit. Quod non ita intelligendum eſt, inquit Cardinalis Baronius, quaſi Zoſimus Cerei Paſchalis uſum primus inſtituerit, ſed illud tantum à Zoſimo inſtitutum, ut idem Cereus, qui in majoribus tantum Baſilicis incendi ſoleret, æque ſingulis Parochiis concederetur: antiquiorem enim fuiſſe in Eccleſia ejuſdem Cerei benedictionem, docet Prudentius, qui de eo hymnum compoſuit.

XI. *Uſum Stolæ diaconis tribuit.*

Idem liber Pontificalis aſſerit, eum conſtituiſſe, ut Diaconi lævas tectas haberent de pallis linoſtinis. Nomine hujus pallæ intelligenda eſt Stola Diaconalis ex lino & lano contexta, quam Diaconi in humero ſiniſtro deferunt, ad differentiam Sacerdotalis, à collo ante pectus pendentis. Hic autem uſus jam à tempore Concilii Laodiceni anno circiter trecenteſimo ſexageſimo tertio celebrati, invaluerat, ut Diaconi ſtolâ uterentur in ſacris miniſteriis. Canone enim XXII ſtatuitur Subdiaconos cum Ovariis aſſiſtere non debere, & Canone XXIII Lectores, Cantoreſque cum Ovariis agere officium ſuum non debere. Ad quem ultimum Canonem Auctor Anonymus in Notis ad Conciliorum Canones obſervat, Lectoribus & aliis uti Ovariis fuiſſe prohibitum, ne ordinum gradus confunderentur: Ovarium autem idem fuiſſe ac ſtolam ſeu, ut alii volunt, ſudarium, quo os abſtergeretur, quod tandem in manipulum evaſit. Veriſimilius tamen eſſe Ovarium hic ſumi pro ſtola, quæ olim latitudine ſua humeros tegebat,

Digitized by Google

SEC. V. tegebat, & cujus oram tantum retinuimus, quæ circa collum defertur: Græcis in hoc à Latinis diſcrepantibus, quod apud illos ante pectus & retrò, Crucis in modum, Orarium illud decuſſetur.

XII. *De appellationibus ad Sedem Rom.* Sub Zoſimi Pontificatu controverſia de Appellationibus ad Romanam Sedem Africanam Eccleſiam cum Romana commiſit, ſed quia hæc controverſia Bonifacio ſedente magis agitata eſt, ideo de eâ in ejus Pontificatu ſermo erit.

XIII. *Zoſimi Papæ obitus.* Zoſimus, poſtquam Sedem Romanam annum unum, menſes novem, & dies novem tenuiſſet, obiit die vigeſima ſexta menſis Decembris anni quadringenteſimi decimi octavi, quo die colitur in Martyrologio Romano, & Baronius in Notis ad eum diem credit, ejus meminiſſe Bedam in ſuo Martyrologio ad diem XVIII ejuſdem menſis; ſed Zoſimus ille, Martyrio clarus, nihil commune habet cum Zoſimo Papa.

S. BONIFACIUS *Pontif. XLIV.*

Anno Domini CCCCXVIII.

I. *Bonifacius fit Pontifex Rom.* Bonifacius, natione Romanus, ex patre Secundo Presbytero, Zoſimo ſucceſſit, & ordinatus eſt die vigeſima nona menſis Decembris ejuſdem anni quadringenteſimi decimi octavi in Dominica, poſt duorum dierum interpontificium; in Anaſtaſio enim Holſtenii accuratè habetur: *& ceſſavit Epiſcopatus per dies* II, & parte alia in Martyrologio Hieronymiano ad eumdem diem legitur: *Et Romæ Felicis & Bonifacii Epiſcoporum de ordinatione*, ideſt, *Et Romæ Felicis & Bonifacii Epiſcoporum dies ordinationis.*

Schiſma tertium in Eccleſia Rom. contra Bonifacium.

II. *Eulalius ſchiſma conflat.* Eodem die quo Bonifacius ordinatus eſt, minor pars Cleri, facto ſchiſmate, elegit Eulalium Archidiaconum, contra Bonifacium Presbyterum, qui eodem die videtur etiam ordinatus. Hac de re Symmachus Urbis Præfectus Eulalio favens adversùs Bonifacium retulit ad Honorium Auguſtum Ravennæ conſiſtentem, cujus literæ à Baronio anno CCCCXVIII referuntur. Illis literis addidit Symmachus: *Et quoniam pietatis veſtræ eſt, de hac parte ferre judicium: ſtatim pro competenti ſollicitudine, veſtram Majeſtatem credidi conſulendam: ut quod de hac parte pietas veſtra decernat, præcepto Veſtri numinis evidenter informet*, &c.

III. *Inde ortum ut Principes ſe immiſcuerint electioni Pontif. Rom.* Ex hoc Bonifacium inter & Eulalium diſſidio factum putat Auctor Criticæ Baronianæ, ut primùm Honorius, deinde Italiæ Reges, alii

Digitized by Google

alii a'iis temporibus, ſe ſe Romani Pontificis electioni immiſcuerint, *SEC. V.* quod malum à parvis profectum initiis, in grande Romanæ Eccleſiæ dedecus poſteà degeneravit.

Honorius Imperator mendaci Symmachi relatione commotus in Bonifacium, quaſi poſt electionem Eulalii in ſedem ſe tyrannicé intruſiſſet, & Eulalius juxta ſacros Canones, ſervatis ritibus omnibus, legitimé electus fuiſſet; ut in re certa, quæ nullo indigeret examine, vel Epiſcoporum conſultatione, adversùs Bonifacium reſcriptum dedit, ad eumdem Symmachum, quo decernit, ordinationem Eulalii eſſe legitimam, monetque Bonifacium eſſe coercendum, qui ſi acquieſcere nolit, ex Urbe pellatur. Symmachus hæc omnia nunciaturus Bonifacio, qui unà cum ſuis ſe continebat in Baſilica Sancti Pauli extra Urbem, eum accerſit per miniſtrum ſuum, qui ad eum accedens à populo verberatur. Quod cum accepiſſet Symmachus, publicari primùm juſſit literas Imperatoris pro Eulalio datas, inde Urbis oſtia claudi, ne Bonifacius in Urbem redire poſſet. Inter hæc autem Eulalius in Urbe agens, ad S. Petri Baſilicam accedens, ibi ſacra egit, ſuorumque immenſa lætitia ſuſceptus eſt. IV. *Honorius Imp. pro Eulalio ſtat.*

Inter hæc Presbyteri, qui erant ex parte Bonifacii, cum ſcirent Honorium Imperatorem, mendacii Symmachi relatione eſſe deceptum; eumdem Imperatorem de veritate certiorem reddunt, eique libellum ſupplicem offerunt, quo rem geſtam, quomodo revera ſe habuerit, certa fide narrarunt, adjicientes Bonifacium veterem Presbyterum, in Lege doctiſſimum, ac bonis moribus comprobatum, & (quod eum magis ornabat) invitum, acclamatione totius populi, ac conſenſu meliorum civitatis electum, divinæ inſtitutionis ordine conſecratum. Nam ſubſcribentibus plus minus ſeptuaginta Presbyteris, aſtantibus novem diverſarum provinciarum Epiſcopis ejus electionem competenti tempore fuiſſe celebratam; ac prius omnia quæ ſolemnitas exigebat, celebrata eſſe. Eulalium verò, circumventis pauciſſimis Presbyteris, malè acceptis his, ac diverſæ cuſtodiæ mancipatis, qui ad prohibendum cum literis venerant, exhibito etiam cum aliis Oſtienſi Epiſcopo, quem prope mortuum conſtaret accitum, in locum ſibi non debitum, incuſtodito religionis ordine, per ambitum proruiſſe. Deinde Imperatori ſupplicant, ut Eulalium jubeat ad Comitatum adduci, profitentes Sanctum Papam Bonifacium cum ſuis Sacerdotibus affuturum. V. *A Presbyteris Rom. de veritate certior fit.*

Honorius his ſupplicibus literis à Romanis Presbyteris acceptis, reſcripſit ad Symmachum, ut agat tàm cum Bonifacii, quàm cum Eulalii parte, ut ambo ſe Ravennam conferant ad ſextum Idus Februarii. Scripſit etiam ad Epiſcopos diverſarum provinciarum, ut omnes Ravennæ præſto eſſent, quò de tanta controverſia diſceptarent; VI. *Bonifacium & Eulalium Ravennam advocat.*

SEC. V. rent; quibus, ubi illùc conveniſſent, ſcripta commonitione ſignificavit, ne cum ipſis ſederent judices, qui Bonifacii electioni præſto fuiſſent; ne iidem fautores alterius partis, indices etiam eſſe viderentur. Habita itaque Ravennæ Synodus, ſed re infecta, alia apud Spoletum indicta, ad quam Africanos Epiſcopos Honorius invitavit, interimque tàm Bonifacius, quàm Eulalius Urbe abſtinere juſſi ſunt; Achilleo Spoletino Epiſcopo, qui Pontificis vices in ſacris gereret Paſchatis tempore, Romam directo.

VII. *Bonifacium Sedi ſuæ reſtituit.*

Dum Synodus pararetur, & Bonifacio, ut dictum eſt, ac Eulalio prohibitum eſſet, ne Urbem ingrederentur, ad vitandos tumultus, quos ipſorum præſentia excitaſſet, Regis mandatis non paruit Eulalius, Urbem namque ingreſſus ſeditioni faces ſubminiſtravit. Quam ob cauſam, Honorii edicto, Symmacho Urbis Præfecto ſuggerente, pulſus Eulalius, & Romam Bonifacius revocatus eſt, ipſique confirmata Sedes Pontificia, quam legitima electione adeptus fuerat, & ſingulari moderatione fuerat promeritus; ac tandem mandatum de Synodo Spoleti habenda per Largum Africæ Proconſulem revocatum fuit. Honorii Epiſtola ad Symmachum de Bonifacio in Urbem reſtituendo, quam refert Baronius anno CCCCXIX, dicitur *data III Nonis Aprilis, Accepta VI Idus Aprilis*. Ex quibus patet Schiſma uſque ad medium circiter menſem Aprilem anni quadringenteſimi decimi noni duraſſe.

VIII. *Eccleſiæ quieti pro funera electione conſuluit.*

Bonifacius in ſedem ſuam reſtitutus, pacificè ſedens, egit apud Honorium Imperatorem, ut Eccleſiæ paci in futurum proſpiceret, ne ſchiſmate novo poſt ſuum obitum ſcinderetur. Sanctiſſimi Pontificis votis annuit religioſus Imperator, edixitque, ſi duo per ambitum electi fuiſſent, nullum ex his fore Pontificem: *Sed illum ſolum in Sede Apoſtolica permanſurum, quem ex numero Clericorum, nova ordinatione, divinum judicium, & univerſitatis conſenſus elegiſſet.* Id conſtat ex reſcripto Honorii ad Bonifacium apud Baronium anno CCCCXIX num. XLI. Quo tempore Eulalius unà cum ſuis apud Antium, non longè ab Urbe exul agebat, in Eccleſia S. Hermetis operiens obitum Bonifacii, longa ætate & mala valetudine fracti & debilitati. Verùm ipſum Eulalium Nepeſinæ Eccleſiæ poſtmodùm factum fuiſſe Epiſcopum ſcribit Auctor libri Pontificalis.

IX. *Bonifacius contrà Pelagianos conſtitutionem obtinet ab Imp.*

Non ſolùm Bonifacius Eccleſiæ paci in futurum proſpexit, ſed etiam contra Pelagianos ab Honorio conſtitutionem obtinuiſſe videtur, cum Proſper contra Collatorem cap. 41. ſcribat: *Sanctæ memoriæ Bonifacius, piiſſimorum Imperatorum Catholica devotione gaudebat, & contra inimicos gratiæ Dei non ſolum Apoſtolicis, ſed etiam Regiis utebatur edictis.* Hujus conſtitutionis meminit ipſe Honorius in Epiſtola, *V Idus Junias Ravennæ* ad Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum data,

quâ

Digitized by Google

quâ ſignificat ſe ſe conſtitutionem, quam anno CCCCXVIII dederat adversùs Pelagium atque Cæleſtium renovaſſe, ſimulque ſanxiſſe, ut quiſquis eos, ubicumque terrarum ageret, ſciens non denuntiaret, aut expelleret, ipſemet in exilium pelleretur. Quæ conſtitutio ad Aurelium cum prædictis literis miſſa, ad nos non pervenit. Aurelius hac acceptâ, literas ad Epiſcopos Byzacenæ provinciæ, atque Arzugitanæ dedit Kalendis Auguſti, in quibus conſtitutionem Imperatoriam ab Epiſtola ſibi directa ſecernit, eoſque omnes ad ſubſcribendum Cæleſtii & Pelagii damnationi cohortatur, quod Honorius in dicta Epiſtola jubet.

X. *Subſcriptiones de hæreticorum damnatione in uſum vocata.*

Valde refert hujus Epiſtolæ verba notare. Non enim aliàs unquam, inquit Garnerius in Diſſert. 3. ubi actum eſt de profligandа hæreſi, præceſſit ulla, quod ſciamus, conſtitutio Principum Chriſtianorum, de conveniendis univerſis Epiſcopis, ſive qui defuiſſent Concilio, in quo fuiſſet, aut condita fidei formula, aut damnata cum auctoribus hæreſis; ſive etiam, qui in ſua ſinguli ſede quieſcerent, neque ſuſpecti haberentur nomine hæreſis, ut ſubſcriberent latæ ab Eccleſia in aliquem hominem ſententiæ. Nulla certè in toto Codice Theodoſiano eſt, nullaque apud Scriptores rerum Eccleſiaſticarum: quæ enim jactantur de Euſebio & Theocgnide in cauſa Ariana, habent ſpeciem longè diverſam. Hæc igitur conſtitutio cenſeri poteſt meritò exemplar conſequentium plurimarum. Lex autem ſubſcribendi ſancita eſt Sacerdotali primùm, deinde Imperiali auctoritate, ut patet ex laudatis numero ſuperiori Proſperi de Bonifacio verbis, aliiſque ejuſdem ſeculi Scriptorum teſtimoniis, ab eodem Garnerio in Diſſert. de ſubſcriptionibus exactis in cauſa Pelagianorum, recitatis.

XI. *Subſcriptio Tractoria Zoſimi Papæ.*

Sicut porrò in cauſa Eutychiana, non alia fuit fidei formula, quam Epiſtola Sancti Leonis *de Incarnatione* ad Flavianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum, ita nec in Pelagiana, alia fuiſſe videtur, quam Zoſimi Papæ Tractoria ad univerſos totius orbis Epiſcopos; quod cum alii non obſcurè, tum Marius Mercator in Commonitorio clariſſimè teſtatur his verbis: *Hæc omnia ſupraſcripta capitula, ut jam ſuperius dictum eſt, continet illa beatæ memoriæ Epiſcopi Zozimi Epiſtola, quæ Tractoria dicitur, qua Cæleſtius, Pelagiusque damnati ſunt, quæ & Conſtantinopolim & per totum Orbem miſſa, ſubſcriptionibus Sanctorum Patrum eſt roborata, cui Julianus & reliqui ejus complices ſubſcribere detrectantes, conſentaneoſque ſe nolenteſque eiſdem Patribus facere, non ſolum Imperialibus legibus, ſed & Sacerdotalibus ſtatutis depoſiti, atque exauctorati, ex omni Italia deturbati ſunt.*

XII. *Diſſidium in Africa de appellationibus ad Sedem Rom.*

Apiarius Siccenſis Presbyter ob morum depravationem ab Urbano Epiſcopo S. Auguſtini diſcipulo depoſitus, cum contra Africanarum

SEC. V. canarum Eccleſiarum uſum, Papam Zoſimum appellaſſet, ab eodem benignè exceptus, communioni & ordini reſtitutus eſt, miſſo ad hoc in Africam anno quadringenteſimo decimo octavo Fauſtino Potentiæ in Piceno Epiſcopo, cum duobus aliis Legatis, ut Apiarii cauſam retractarent. Sed mortuo paulò poſt Zoſimo, Apiarii cauſa in plenaria Synodo Africæ anno quadringenteſimo decimo nono coacta, diſceptata eſt. Contendebant Africani ab ipſis Chriſtianæ religionis in Africa primordiis conſuetudinem obtinuiſſe, ut Presbyteri, Diaconi, & Clerici inferiores in ſuis quiſque provinciis judicarentur, appellatione ad tranſmarinos judices omninó interdicta, de quo decretum emiſſum eſt in Concilio plenario totius Africæ anno CCCCXVIII celebrato, ob tentatam, ut videtur, ab Apiario appellationem. Sed cum Zoſimus totum quod geſſerat, decretorum Concilii Nicæni auctoritate nixum ſcripſiſſet, donec lucius Concilii Acta ſincera exhiberentur, interim ſtatuerunt Africani, Epiſcopos juxta Zozimi ſententiam, ad ſummum Pontificem poſſe appellare; Presbyteros autem & alios intra provinciæ ſuæ fines Epiſcoporum tantum judicio, remotâ appellatione ſubjici.

XIII. *Eas appellationes tandem admittunt Afri.*

Epiſcopi Africani Legatos ad Cyrillum Alexandrinum & Atticum Conſtantinopolitanum Epiſcopos miſerant, ad exquirenda Nicæni Concilii ſtatuta, quæ anno CCCCXIX adducta ſunt menſe Novembri, & ex Africa ad Bonifacium Papam miſſa, ut fidem facit titulus Symboli Nicæni in Concilio vulgò Africano ſub numero CIV. *Exemplaria Concilii Nicæni directa ſub die VI Kalend. Decemb. poſt Conſulatum Honorii XII & Theodoſii VIII Bonifacio urbis Romæ Epiſcopo.* Bonifacio mortuo, idem Apiarius, Cæleſtino Pontifice, immanium criminum iterùm accuſatus, damnatuſque, Cæleſtini patrocinium imploravit, à quo Eccleſiaſticæ communioni reſtitutus eſt, miſſo in Africam iterum Fauſtino Legato, ut cum Epiſcopis Apiarii cauſam retractaret. Hic verò conſcientiæ reæ ſtimulis actus univerſa crimina, quæ diu, perfracta fronte negarat, tandem confeſſus eſt. Epiſcopos tamen Africanos admiſiſſe tandem appellationes ad Romanos Pontifices, liquet ex iis exemplis quæ apud Baronium legi poſſunt. Ceſsêre ergo Africani, quia Pontifices Romani nihil voluerunt remittere ex jure ſibi legitimè quæſito in Concilio generali Occidentis, Sardicenſi nimirùm; cum poſſeſſioni eorum conſenſiſſent Africani Epiſcopi, qui ad certum tempus morem geſſerant deſiderio Summorum Pontificum. Subſidio fuit exemplum Galliarum & Hiſpaniarum, apud quas in uſum revocatum eſt privilegium illud. Tum etiam Novella Conſtitutio Valentiniani, ſuggerente S. Leone Papa anno CCCCXLV data, quæ Summo Pontifici ſupremam auctoritatem tribuit in judiciis Epiſcoporum, ſive ii Galli ſint, aut

ex

Digitized by Google

ex aliis provinciis; quod Africanos coegit ad obſervationem Canonum Sardicenſium. Prætereà incurſio Vandalorum, qui Ariani erant, & in Africa anno quadringenteſimo vigeſimo octavo dominari cæpêre, Africanos neceſſitate adigebat ad arctiſſimam unionem cum Eccleſia Romana. Veſtigia tamen quædam contradictionis extant in Epiſtolis Papæ Leonis, in cauſa Lupicini. Sed acquieviſſe eos conſtat ex Ferrando, ex capitibus LIX & LX Breviarii Canonum. Quæ excerpta ex Marca lib. 7. de Concordia cap. 15. num. 5. SEC. V.

XIV. *Literas Iuliani ad Auguſtinum Bonifacius mittit.*

Anno quadringenteſimo decimo octavo S. Auguſtinus intelligens à Valerio Comite, apud nonnullos ſibi imponi, quod nuptias damnaret, aſſerendo Originale peccatum, librum primum de nuptiis & concupiſcentia ad eumdem Comitem tranſmiſit. Contra quem librum Julianus Eclanenſis quondàm Epiſcopus, Pelagianæ hæreſeos patronus, quatuor libros ſcripſit, & quidem ineunte anno CCCCXIX tempore ſchiſmatis contra Bonifacium concitati, cujus in illis libris meminit. Inter hæc cum Alypius Tagaſtenſis Epiſcopus Ravennam, incertum qua de cauſa veniſſet, inde Romam profectus eſt, ubi eum Bonifacius Papa perhonorificè excepit. Idem Julianus duas literas ſcripſerat, alteras Romam ad decipiendos Clericos Romanos miſſas, alteras Theſſalonicam ad Rufum Theſſalonicenſem Epiſcopum directas. Utræque literæ cum per Italiam ſecretó circumferrentur, quorundam Catholicorum vigilantiâ detectæ fuerant, & ad eumdem Bonifacium miſſæ, qui eas Alypio cum Roma diſceſſit., tradidit, Auguſtino deferendas cum excerptis quibuſdam ex quatuor Juliani libris, contra primum de nuptiis ſcriptis, quæ à Valerio Comite acceperat. Alypium utramque Epiſtolam à Bonifacio accepiſſe teſtatur Auguſtinus ipſe lib. 1. ad Bonifacium cap. 1.

XV. *Auguſtinus ad Bonifacium libros mittit contra illas literas.*

Auguſtinus iis excerptis & duabus Epiſtolis acceptis, nulla interpoſitâ mora reſpondit, alterumque de Nuptiis & concupiſcentia librum elucubravit in prioris defenſionem, illumque eidem Valerio Comiti nuncupavit. Scripſit pariter quatuor libros doctiſſimos contra illas duas Epiſtolas Pelagianorum, eoſque ad Bonifacium Papam miſit, ut ejus probarentur auctoritate. Continent illi plurima non tantum dogmatica, ſed etiam Hiſtorica, præſertim de rebus cum Cæleſtio Romæ geſtis à Zoſimo Papa, & de Pelagianorum querelis, eorumque appellatione à Sedis Apoſtolicæ judicio ad Synodum generalem, quibus abundè ſatisfacit Sanctus Doctor. In quarto docet opus non eſſe Synodo, ut hæreſis aperta damnetur, longè plures hæreſes judiciis particularibus, quam Synodis univerſalibus extinctas & hæreticos propter ſuperbiam urgere, ut congregetur Synodus; perinde tales ſint, propter quos totus Orbis commoneri debeat. Qua

SEC. V. de re vide dicta in Innocentio num. XLII. Porrò Julianus ordinatus erat ab Innocentio, ut teſtatur Marius Mercator, Epiſcopus & quidem Eclani urbis Hirpinorum non longè diſtantis à Benevento, quâ everſâ, Epiſcopalis Sedes Frequentum, vulgò *Frigento* tranſlata fuit. Sed Julianus eo Epiſcopatu à Zoſimo Papa dejectus fuerat, ut aſſerit Marius Mercator in Præfatione in Tractatus Neſtorii adverſùs hæreſim Pelagianam: *Julianum ex Epiſcopo Eclanenſi cum participibus ſuis hujus hæreſis ſigniferum & anteſignanum olim ab Apoſtolica ſententia exauctoratum, atque depoſitum, in amicitiam interim cenſuit ſuſcipiendum,* nempe Neſtorius. Plura de Juliano Annotator Baronii.

XVI. *Theodoſii lex de Illyrio ab eodem Imp. reſcinditur.*

Bonifacio ſedente, Theodoſius Orientis Imperator anno quadringenteſimo vigeſimo primo *pridie Idus Julii* reſcriptum dedit, quo jura Epiſcopatus Conſtantinopolitani, ad Illyricum quoque extendit, ideoque Illyricianam Dioëceſim Romano Pontifici aufert, & tranſcribit in jus Patriarchicum Regiæ civitatis. Sed, ad poſtulationem Honorii patrui, Theodoſius eamdem legem reſcidit anno CCCCXXII, ut patet ex reſcripto ejuſdem Theodoſii ad Epiſtolam Honorii, quæ publicavit Holſtenius in Collectione Romana pag. 81. & ſeqq. Ea autem lex data fuerat ad inſtantiam Epiſcoporum Illyricianorum, ait enim Theodoſius in reſcripto ad Honorium: *Omni ſupplicantium Epiſcoporum per Illyricum ſubreptione remota ſtatuimus obſervari, quod priſca Apoſtolica diſciplina & canones veteres eloquuntur. Super qua re ſecundum formam oraculi perennitatis tuæ ad Viros illuſtres Præfectos Prætorii Illyrici noſtri ſcripta porreximus, ut ceſſantibus Epiſcoporum ſubreptionibus antiquum ordinem ſpecialiter faciant cuſtodiri.*

XVII. *Bonifacius vices ſuas committit Rufo in Illyrico.*

Cum Rufus Theſſalonicenſis Epiſcopus, & Sanctæ Sedis per Illyricum Vicarius Bonifacium Papam de quibuſdam diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus conſuluiſſet, & Bonifacius ad ejus conſulta reſpondiſſet ex auctoritate Sedis Apoſtolicæ, Rufus paſſus eſt contradictionem à nonnullis provinciarum illarum Epiſcopis, dum exequi curaret Bonifacii mandata. Quare cum Rufus ad Bonifacium reſcripſiſſet, ne ſibi infauſtum harum conſtitutionum exitum imputaret, Bonifacius ut illum magis excitaret ad conſervandum debitam Sedi Apoſtolicæ reverentiam, vices ei ſuas, ut factum fuerat à ſuperioribus Pontificibus, delegavit literis ad ipſum datis *XIII Kal. Octob. Monaxio v. c. conſ.* ideoque anno CCCCXIX, quæ extant apud Holſtenium pag. 54.

XVIII. *Illyricianos Epiſc. in officio continere tentat.*

In literis illis Bonifacius non exprimit, quæ fuerint illa conſtituta, quæ recepta non ſunt à quibuſdam partium illarum Epiſcopis. Quare ea aliunde repetenda ſunt, & quidem ex aliis ejuſdem Bonifacii Epiſtolis, ex quibus colligitur Rufum ad eum retuliſſe, Epiſcopos illos, ſe inconſulto, Synodum Corinthiacam indixiſſe, pro retractanda

traƈtanda cauſa Perigenis, qui Patrenſis Epiſcopus ordinatus, quoniam ejus civitatis incolæ illum admittere recuſabant, in Metropolitana Sede Corinthi Conſtitutus fuerat à Summo Pontifice. Addiderat etiam Rufus Vicariatum ſibi conceſſum in contemptum veniſſe, huncque etiam in ſui perſonam redundare. Reſcripſit ergo Bonifacius nova tentamenta Epiſcoporum Illyricianorum, quæ vetuſtati contraria erant, valere non poſſe, nec cauſas à Sede Apoſtolica definitas retraƈtari in provinciis: ſtatum Perigenis Corinthiorum Metropolitæ, nulla poſſe penitus ratione turbari, & Concilia intra Illyricum congregari non poſſe extra conſcientiam Rufi, adeóque hunc honorandum propter Apoſtolicam vicem, abſque quo non liceat Epiſcopos ordinare per illas provincias. *S E C. V.*

Sollicitum præſertim habebat Bonifacium, inquit Baluzius in Supplemento ad librum 5. Marcæ de Concordia cap. 24. cauſa Perigenis, charitate ſanè erga hominem Sedi Apoſtolicæ addiƈtiſſimum, ſed præcipuè propter convulſam ab Epiſcopis Illyricis Romani judicii definitionem, qui poſt illud, eam cauſam rursùs judicare moliebantur in Concilio Corinthiaco, ut videre eſt in Epiſtola ab eodem Bonifacio ad Epiſcopos per Illyricum *V. Idus Martii* data anno CCCCXXII & ab eodem Holſtenio recitata. Dupliciter enim in hoc peccabatur adversùs Sedis Apoſtolicæ Majeſtatem. Primò, quòd eam cauſam retraƈtare præſumerent, quæ ſupremo Romani Pontificis arbitrio judicata fuerat. Deinde, quòd eam Synodum celebrare cogitarent, præter conſenſum Rufi Epiſcopi Theſſalonicenſis, qui Vicarius erat Romanæ Sedis per omnes Illyrici provincias. Hæc duo capita complexus eſt Bonifacius, in Epiſtola ad Rufum, eadem die qua præcedens data, nempe V. Idus Martii. *Ad Synodum quæ dicitur illicitè congreganda de cauſa fratris noſtri & Coepiſcopi Perigenis, cujus ſcripſimus ſtatum, nulla poſſe penitùs ratione turbari, talia ſcripta direximus, quibus univerſi fratres intelligant, primò convenire ſe citra ſuam conſcientiam minimè debuiſſe, deinde de noſtro non eſſe judicio retraƈtandum. Nunquam etenim licuit de eo rurſum, quod ſemel ſtatutum eſt ab Apoſtolica Sede, traƈtari.*

XIX. *Cauſa Perigenis ſollicitum habet Bonifacium.*

Adeò altè inſederat hæc cauſa animo Bonifacii, ut ad Epiſcopos Illyricos, qui ad Synodum Corinthiacam conventuri erant, prædiƈtas literas ſcribens, apertè comminatus abſtentionem ſit, ſi Perigenis cauſam iterum ad diſcutiendum in medium adducerent, cujus honor dubius & incertus per regulas omninò eſſe non poſſet, poſt ſententiam Romani Pontificis: *Congregetur ergo*, inquit, *ut redeamus ad cauſam hujus injuriæ, Synodus, cujus dileƈto conſultum ſemper ſuperhabens Concilii recognoſcat arcanum: & fiet quod quidem fieri per regulas omninò non poteris, fratris & Coepiſcopi noſtri Perigenis honor dubius*

XX. *Non vult eam retraƈtari.*

Digitized by Google

 bius & incertus, quem in ſedem Eccleſiæ ſupradictæ noſtra ſententia conlocavit. Et infra: *Convenientes, ut condecet, fratres, ne quis volens in noſtra communione durare, fratris & Conſacerdotis noſtri Perigenis iterum ad diſcutiendum in medium nomen adducat, cujus Sacerdotium Apoſtolus Petrus ſemel jam Spiritûs Sancti ſuggeſtione firmavit.*

XXI. *Iubet ad ſe referri quid circa eum fiet.* Diſplicebat itaque Bonifacio Papæ Epiſcoporum Illyricianorum audentia, qui Concilia congregare præſumebant citra conſcientiam Rufi. Nam Innocentius Papa ei conceſſerat, ut quoties cauſa aliqua eveniret, quæ congregationem Sacerdotum requireret, poſſet quos vellet Epiſcopos, de quibuſcumque Eccleſiis evocare, & cum eis controverſias definire. Sed ultra hoc conſtituit Bonifacius, ne liceret Epiſcopis Illyricianis convenire, ideſt Concilia celebrare contra conſcientiam ejuſdem Rufi. Quare cum inaudiſſet Epiſcopos illos Synodum indixiſſe apud Corinthum pro retractanda cauſa Perigenis, commotus & *exagitatus*, ut ipſe ait in eadem Epiſtola, propterea fuit, Synodumque non aliter celebrari mandavit, quam ex auctoritate Rufi, electionem verò Judicum à Rufo faciendam eſſe: *Sanè quoniam ſervandus accuſatori locus eſt*, inquit ibidem Bonifacius, *ne audentiam penitus incitare videamur, ſi quid ab eodem, poſtquam Epiſcopus noſtris eſt auctoritatibus conſtitutus, contra diſciplinam & propoſitum Sacerdotis fertur admiſſum, Coepiſcopus noſter Rufus, cui ad vicem noſtram cuncta committimus, cum ceteris fratribus, quos ipſe delegerit, negotium curabit audire, ad noſtram relaturus omnia notitiam quæcunque cognitioni ejus rerum curſus & ordo monſtravit.* Porrò valuiſſe Apoſtolicæ Sedis auctoritatem circa Perigenem, ex eo liquet, quod ſemper is dignitate ſua poſitus ſit. Bonifacium verò ſtatuiſſe, ut ordinationes Epiſcoporum citra conſcientiam Rufi celebrari non poſſent, oſtendunt eadem Epiſtola ad Epiſcopos Illyricianos, aliaque ab eodem Bonifacio ad Epiſcopos Theſſalos eadem die data.

XXII. *Eccleſiæ Narbonenſis jura reſtituit.* Bonifacius Narbonenſis Eccleſiæ jura à Zoſimo deceſſore ſuo imminuta, Epiſtolâ 3. ad Hilarium Narbonenſem ſcripta reſtituit, & Patroclum Arelatenſem Epiſcopum, ad cujus preces Zoſimus Narbonenſem Eccleſiam Arelatenſi ſubjecerat, quique Lutubenſi Eccleſiæ, in Occitania inferiori, ad Narbonenſem provinciam ſpectanti, Epiſcopum ordinaverat, coercuit, Nicænorum Canonum executionem imperans, quibus ſtatutum erat, ut ſingulis provinciis proprius Metropolitanus præeſſet.

XXIII. *Valentini Epiſc. cauſam in Synodo iudicari decernit.* Cùm Clerici Valentinæ civitatis Maximum Epiſcopum variorum criminum, & Manichææ præſertim hæreſeos reum ad Bonifacium Papam detuliſſent, ad quem noverant majores cauſas ex Eccleſiæ diſciplina referendas, Pontifex Epiſtolâ 2. ad Epiſcopos Galliæ

hujus

Digitized by Google

hujus negotii cognitionem Septem provinciarum Epiſcopis demandavit : *Decrevimus*, inquit, *veſtrum debere intra provinciam eſſe judicium, & congregari Synodum ante diem Kalendarum Novembrium*; jure tamen relationis ad Sedem Apoſtolicam ſervato, ad quam ab ipſis Conciliis Nationalibus poterat appellari. *SEC. V.*

Poſtquam Bonifacius annos tres, menſes octo, dies ſeptem ſediſſet, ad Deum migravit, & quidem die quarta menſis Septembris anni quadringenteſimi vigeſimi ſecundi, quo die in Martyrologio Hieronymiano legitur : *Romæ in cœmeterio Maximi, Viâ Salariâ, depoſitio Bonifacii Epiſcopi*, & parte alia ex eodem Martyrologio, initio ejus Pontificatus laudato, conſtat eum ordinatum fuiſſe die vigeſima nona Decembris anni quadringenteſimi decimi octavi. In Criti a Baronii complures citantur MSS. Codices Anaſtaſii & plures Auctores qui ejus ſedis durationem, ad tres annos, menſes octo & dies ſeptem contrahunt. In libro Pontificali dicitur ſepultus in cœmeterio *S. Felicitatis Martyris, viâ Salariâ*, ſed falsò, cum ex Ciaconio conſtet cœmeterium S. Felicitatis fuiſſe proximum Callisti, viâ Appiâ, ubi hodie extat ſacellum ejuſdem Martyris, in quo legitur inſcriptio *Bonifacii Papæ I Confeſſoris*, & loculus ejus conſpicitur, ubi quondam depoſitum fuit ejus corpus. XXIV. *Moritur.*

Hic juxta eumdem libri Pontificalis Auctorem *Conſtituit, ut nulla mulier, vel Monacha pallia ſacrata* (vel ut unus codex habet, pallam ſacratam) *contingeret, aut lavaret, aut incenſum poneret in Eccleſia, niſi miniſter*; *nec ſervum Clericum fieri*, nec obnoxium curiæ vel cujuslibet rei. Addit Pontificalis libri Auctor Bonifacium durante ſchiſmate, in Baſilica ſanctæ Martyris Agnetis, ſicut conſuetudo erat, celebraſſe *baptiſmum Paſchæ*, quia inquit Schelſtratius in Nota ad illum locum, licet urgente neceſſitate ſemper baptizare licuerit, baptiſmus tamen extra neceſſitatem, tantum bis in Eccleſia ſolemniter olim conferebatur, vigilia nimirum Paſchatis & Pentecoſtes. Unde hoc loco baptiſmus Paſchæ vocatur, ut à baptiſmo Pentecoſtes diſtinguatur. XXV. *Eius conſtituta.*

S. CÆLESTINUS *Pontif. XLV.*

Anno Domini CCCCXXII.

CÆleſtinum, natione Campanum, ex patre Priſco, die decima menſis Septembris anni quadringenteſimi vigeſimi ſecundi, die Dominicâ, poſt dierum ſex interpontificium ordinatum Romanum Pontificem probat Auctor Criticæ Baronii ex ordinatione Hilari, quæ cum certa ſit, ex ea interpontificia, initiumque I. *S. Cæleſtinus ordinatur Papa.*

 ac

SEC. V. ac finem ſucceſſorum Bonifacii, nempe Cæleſtini, Sixti III & Leonis magni, digerere neceſſe eſt.

II. *Pelagianos Italiâ pellit.* Sanctus Cæleſtinus, deceſſorum ſuorum veſtigiis inhærens, Pelagianorum conatus infregit, eoſque totâ Italiâ expulit. Illi quidem ſingulos quoſque Romanæ Eccleſiæ Præſules, ſub eorum Pontificatûs initiis ſubdolè tentare ſueti, iiſdem artibus in Cæleſtini gratiam irrepere tentarunt, at illum deceſſoribus longè infeſtiorem experti ſunt. Ubi enim ſub Bonifacio extra centeſimum ab Urbe lapidem, ex Conſtantii Imperatoris decreto, à Baronio anno CCCCXX num. II relato, licet pertineat ad annum CCCCXXI quo Conſtantius Imperator dictus eſt, degere juſſi ſunt, Cæleſtinus procùl ab Italiæ finibus eos rejecit, ut docet Proſper lib. contra Collatorem cap. 41. *Venerabilis memoriæ Pontifex Cæleſtinus, cui ad Catholicæ Eccleſiæ præſidium multa dominus gratiæ ſuæ dona largitus eſt, ſciens damnatis non examen judicii, ſed ſolum pœnitentiæ remedium eſſe præſtandum, Cæleſtium, quaſi non diſcuſſo negotio, audientiam poſtulantem, totius Italiæ finibus juſſit extrudi, adeo & prædeceſſorum ſuorum ſtatuta, & decreta Synodalia inviolabiliter ſervanda cenſebat, ut quod ſemel meruerat abſcindi, nequaquam admitteret retractari.* Hinc Patres Concilii Epheſini parte II Act. V. *Perlectis in ſancta Synodo*, inquiunt, *Commentariis Actorum de depoſitione impiorum Pelagianorum, & Cæleſtianorum, & quæ à pietate tua de ipſis decreta & conſtituta ſunt, judicavimus & nos ea ſolida firmaque permanere debere.* Garnerius in Diſſert. de Synodis in cauſa Pelagianorum habitis, putat anno CCCCXXIV, aut CCCCXXV coactam à Cæleſtino Romæ Synodum adversùs Epiſcopos Pelagianos, qui formulæ fidei à Zoſimo præſcriptæ ſubſcribere pertinaciter detrectabant; ſed ſicut tempus Synodi illius; ita & Synodus valde incerta.

III. *S. Germanum in Britanniam contra eos mittit.* Non ſolum ex Italia, ſed etiam ex Britannia Pelagianam hæreſim eliminare conatus eſt Cæleſtinus; Proſper enim in Chronico ſub Conſulibus anni quadringenteſimi vigeſimi noni, ſcribit: *Agricola Pelagianus, Severiani Epiſcopi Pelagiani filius, Eccleſias Britanniæ dogmatis ſui inſinuatione corrupit. Sed actione Palladii Diaconi Papa Cæleſtinus Germanum Antiſiodorenſem Epiſcopum vice ſua mittit, & deturbatis hæreticis Britannos ad Catholicam fidem dirigit.* Eam autem Legationem S. Germanus ſuſcepit collega Sancto Lupo Epiſcopo Trecenſi, cujus vitam Anonymus ſcripſit, in qua ait: *Exacto biennii ſpatio* (ab Epiſcopatu nempe Lupi anno CCCCXXVIII ad eum evecti) *cum ſancto Germano contra hæreſim Pelagianam, quæ ſanam oppugnabat fidem, in Britanniam profectus eſt.* De hac Germani Legatione legendus Conſtantius Presbyter in ejus Vita apud Surium ad diem XXX Julii, & Beda lib. 1. cap. 17.

Anno

Digitized by Google

Anno poſtea quadringenteſimo trigeſimo primo Cæleſtinus Scotis Epiſcopum dedit eumdem Palladium Diaconum, cujus ſuaſu Sanctum Germanum in Britanniam miſerat; ſcribit enim idem Proſper ſub illus anni Conſulibus: *Ad Scotos in Chriſtum credentes ordinatur à Papa Cæleſtino Palladius, & primus Epiſcopus mittitur*, quod etiam habet Beda lib. 1. cap. 13. dicens, id contigiſſe anno Theodoſii Junioris octavo, à morte nempe Honorii Imperatoris deducto. Magna controverſia eſt, Hibernos inter & Scotos de Palladii Apoſtolatu, Hibernis, quos certum eſt à veteribus *Scotos* appellatos fuiſſe, contendentibus ad ſuam inſulam Palladium miſſum; contra verò Scotis, ſeu, ut nunc loquimur, Scoto-Britannis illum ſibi vindicantibus. Difficultatem auget Proſper lib. contra Collatorem cap. 41. de Cæleſtino Papa ſcribens: *Nec ſegniore cura ab hoc eodem morbo* (nempe Pelagiana hæreſi) *Britannias liberavit, quando quoſdam inimicos gratiæ ſolum ſuæ originis occupantes etiam ab illo ſecreto excluſit Oceani, & ordinato Scotis Epiſcopo, dum Romanam inſulam ſtudet ſervare Catholicam, fecit etiam barbaram Chriſtianam.* Romani *barbarorum* nomine deſignabant gentes omnes à ſua ditione & cultu alienas, ideoque hæc Proſperi verba, *fecit etiam barbaram Chriſtianam*, aliqui de Scotia, aliqui de Hibernia interpretantur. Qua de re legendi Uſſerius in lib. de Britann. Eccleſ. Primordiis cap. 16. Alfordus in Annalibus Britannicis ad annum CCCCXXXI, aliique Scriptores Anglici & Hiberni, qui inter ſe de hac Palladii miſſione digladiantur. *SEC. V.* IV. *Palladium pro Scotis Epiſcopum ordinat.*

Sed quidquid ſit de hac controverſia, certum eſt, & inter omnes convenit, circa hæc tempora Sanctum Patricium in Hiberniam miſſum, & Hiberniæ Apoſtolum appellandum eſſe. Ei enim Hiberni debent, quod patria ſua facta ſit *Sanctorum Inſula* & literarum, ſcientiarumque fuerit aliquandò gymnaſium. Nam quamvis nonnulla Chriſtianæ doctrinæ ſemina ante eum in Hibernia ſparſa fuerint, & ideò Sanctus Palladius *ad Scotos in Chriſtum credentes* miſſus dicatur, converſæ tamen Hiberniæ decus & titulus uni debetur Patricio, per quem non pauci aliqui atque ex vulgo homines; ſed Reges & Principes, populique gregatim ſalutari tincti baptiſmate, jugo fidei ſubmiſère cervices. Ipſe Sanctam Brigidam velavit, aliqua Concilia à Spelmanno relata congregavit, ejuſque operâ plurimæ ſparſim Eccleſiæ erectæ, in iiſque Epiſcopi ordinati. Sancti Patricii Epiſcopi, Apoſtoli, & Primatis Hibernii Vitam exhibet Bollandus ad diem XVII Martii, & in Commentario prævio, ubi pluribus de triplici ejus captivitate, vita Monaſtica & peregrinationibus differit, exiſtimat mortem ejus contigiſſe anno quadringenteſimo ſexageſimo, licet Marianus Scotus, Sigebertus & alii V. *Hibernorum converſio S. Patricio debetur.*

Digitized by Google

SEC. V. eam conſignent anno quadringenteſimo nonageſimo primo. Licet autem tam multa in Sanctorum Hibernorum Vitas irrepſerint fabulis ſimillima, Patricianæ tamen Hiſtoriæ Chronotaxim veroſimilibus conjecturis innixus Bollandus digeſſit.

VI. *Cæleſtinus Illyrici Vicariatum Theſſalonicenſi Epiſc. continuat.* Vicariatum Sedis Apoſtolicæ per Illyricum Rufo Theſſalonicenſi Epiſcopo continuavit Cæleſtinus Papa; Holſtenius enim in Collectione Romana exhibet ejus Epiſtolam, Perigeni, aliiſque novem Epiſcopis per Illyricum conſtitutis inſcriptam, ſine die & Conſule datam, ex qua diſcimus, Felicem Epiſcopum provinciæ Dyrracenæ, quorundam accuſantium factione circumventum penè oppreſſum fuiſſe, ſi Cæleſtini diligentia non interceſſiſſet. Ea occaſione Cæleſtinus Illyricianis Epiſcopis ſignificat, jam inde ab antiquitate Sedem Apoſtolicam derivaſſe partem aliquam ſuæ ſollicitudinis in provincias Illyricianas, earumque curam Theſſalonicenſi Eccleſiæ ſemper eſſe commiſſam: confirmaſſe ſe eam auctoritatem Rufo Epiſcopo Theſſalonicenſi, cui eos obedire præcipit in omnibus cauſis Eccleſiaſticis: *Sine ejus conſilio*, inquit Cæleſtinus, *nullus ordinetur, nullus uſurpet eodem inconſcio commiſſam illi provinciam colligere niſi cum ejus voluntate Epiſcopos præſumant, per eum etiam ad nos, ſi quid eſt, referatur.* Mox pœnam excommunicationis intentat illis, qui his conſtitutis Apoſtolicæ Sedis non obedierint: *Sed hac præceptione cognoſcant & eum, qui refragrandum noſtra auctoritati, vel illius crediderit juſſioni, à fraternitatis cœtu, cum ipſe ſe ſeparet, ſegregandum.* Hæc Epiſtola recitata eſt in Synodo Romana Bonifacio II ſedente celebrata. Eſt porrò Dyrrachium urbs Macedoniæ, poſita in ora occidua maris Jonii, inter Brunduſium Italiæ urbem & Theſſalonicam.

Initium hæreſis Neſtorianæ, & Concilium Epheſinum, Generale tertium.

VII. *Neſtorius fit Epiſcopus Conſtantinopolitanus.* CÆleſtino ſedente emerſit Neſtorii hæreſis, quam damnavit in Synodo Romana ante Concilium Epheſinum coacta. Ejus hæreſis initium & Concilia contra eam ſub Cæleſtini Pontificatu celebrata, hic paucis deſcribere juvat. Cum Siſinnius Epiſcopus Conſtantinopolitanus circa finem anni quadringenteſimi vigeſimi ſeptimi obiiſſet, & inter agendum de ſucceſſore Clerus Conſtantinopolitanus diviſus eſſet, viſum eſt Theodoſio Imperatori Neſtorium ex Eccleſia Antiochena accerſere. Erat ille Germanicia oriundus, oppidulo Syriæ, &, ut ſcribit Evagrius Monaſticam vitam profeſſus erat in Laura Sancti Euprepii prope Antiochiam, ubi verſabantur Joannes poſteà Patriarcha Antiochenus, & Theodoretus dein

dein Cyrenſis Epiſcopus. Magiſtrum habuit Theodorum Mopſueſtenum, à quo didicit malè ſentire de Incarnatione Verbi. Cumque magnam ſanctitatis ſpeciem affectaret, Conſtantinopolim à Theodoſio evocatus, & Epiſcopus Kalendis Aprilis anni quadringenteſimi vigeſimi octavi ordinatus, illuc venit cum Anaſtaſio Presbytero, omnium conſiliorum ſuorum ſocio, quo poſtmodum uſus eſt velut adminiſtro ſui in Deiparam odii. SEC. V.

VIII. *Hæreſim ſuam propalat.*

Neſtorius ipſo ſuæ ordinationis anno hæreſim ſuam propalavit, ſed aliter primum ejus factum narrant Scriptores. Nam Cyrillus in Epiſtola ad Acacium Beroënſem dicit, dum frequens eſſet in Eccleſia populus, Neſtorio in cathedra Eccleſiæ ſedente, Dorotheum quemdam Epiſcopum ſurrexiſſe, & magna voce exclamare auſum eſſe: *Si quis Mariam Deiparam eſſe dixerit, anathema ſit.* Socrates verò lib. 7. cap. 32. ita rem narrat: *Anaſtaſius Presbyter, qui unà cum eo* (ſcilicet Neſtorio) *Antiochiâ illuc venerat, ejuſque conſuetudine ſemper uſus erat, & in magno honore ab illo habitus, eique in rebus gerendis conſiliarius, quodam tempore in Eccleſia docuit*, Mariam à nemine Deiparam vocari debere: eam enim hominem eſſe, & ab homine Deum non poſſe naſci. *Hæc verba omnium animos tam Clericorum quam Laicorum magnoperè conturbarunt.* Quocunque modo res acciderit, non tantum patienter tulit Neſtorius, Anaſtaſium, Dorotheumque impiè locutos, ſed & ipſe in magna Eccleſia, ubi frequens erat omnium ordinum conſeſſus, Sermonem habuit de Incarnatione Dominica, qui totum continet venenum impietatis tunc primùm ab eo propalatæ: *Habet matrem Deus*, inquit inter alia Neſtorius, *ergo excuſabilis gentilitas matrem Diis ſubintroducens. Non, vir optime, Maria peperit Deum*, &c. *peperit hominem deitatis inſtrumentum*, &c.

IX. *Fideles ad ejus blaſphemiam cohorruere.*

Illum ſermonem recitat Marius Mercator apud Garnerium Tomo 2. pag. 5. Contra illam Neſtorii blaſphemiam Proclus panegyricam orationem de laudibus Deiparæ Virginis de qua mox, Cyrillus Epiſtolam ad Monachos Ægypti ſcripsêre, & Caſſianus ſeptem libros edidit, quos idcircò de Incarnatione inſcripſit, quia in his pugnabat contra Neſtorii Tractatum de Incarnatione. Ad tantam Neſtorii blaſphemiam cohorreſcentibus omnibus, ea fuit auditorum indignatio, ut eodem die quo ſermo dictus eſt, *ſimplex quidam Monachus, ſtatim habita concione, cum fidei ſtudio arderet, in medium Eccleſiæ progreſſus, cum Synaxis celebraretur, impietatis præconem, quòd hæreticus eſſet, ab ingreſſu prohibere conatus ſit.* Sed vir Sanctus Neſtorii oppreſſus potentiâ flagris publicè cæſus eſt, ac in exilium miſſus, ut teſtantur Monachi Conſtantinopolitani in ſupplicatione Imperatori oblata, quæ extat parte 1. Concilii Epheſini

SEC. V. cap. 30. ubi cap. 14. refertur Epiſtola S. Cyrilli ad Cæleſtinum, in qua teſtatur, Monachos, & Senatùs, populique Conſtantinopolitani maximam partem, ne ſe Neſtorii communione pollurerent, mox à Synaxibus abſtinere cæpiſſe. Duo itaque Neſtorii fuêre palmares errores. Primus, hominem in utero Virginis formatum, alium eſſe ab Unigenito Dei Verbo, & Incarnationem eſſe meram inhabitationem Dei Verbi in homine velut in ſuo Templo, adeoque Deum non eſſe natum, paſſum & mortuum; nec Chriſtum eſſe Deum, ſed Templum duntaxat Dei. Alter ejus error erat, quod Beatiſſimam Virginem Mariam Deiparam eſſe negaret, ut jam dictum eſt. Unde hæreſis Neſtoriana maximam habet convenientiam cum hæreſi Ebionis, & Pauli Samoſateni, ac cum dogmatis Diodori Tarſenſis, & Theodori Mopſueſteni, quam convenientiam, pluribus explicat Garnerius pag. 306. & ſeqq.

X. *Presbyteri & Laici in Neſtorium inſurgunt.*

Neſtorius poſt priorem illum Sermonem, alterum fecit anno quadringenteſimo vigeſimo nono velut adversùs Arianos & Macedonianos, reipſa verò adversùs Catholicos, quo priorem confirmare viſus eſt. Quo tempore contigit mirabile quiddam, atque audax facinus, quod narrat Cyrillus lib. 1. Contradict. de Euſebio cauſarum patrono, qui propter ſingularem doctrinam & pietatem Dorylæi Epiſcopus poſtea renunciatus eſt. Is cum inter Laicos verſaretur, impiè Dicentem pro concione Epiſcopum auſus eſt verbo palàm arguere, ſuæque fidei, atque animoſæ in hæreſes fortitudinis ſpecimen dedit. Fecit & tertium Sermonem Neſtorius brevi poſt tempore, velut in Apollinariſtas, in quo venenum paulò artificioſius texit, tantoque nocentius populis infudit, quod videretur in Apollinariſtas, qui naturas in Chriſto confundebant, inviſum Catholicis ea tempeſtate nomen, invehi; quamquam hæreſim ſuam de Chriſto puro homine, & ſola præſtantia à ceteris hominibus diverſo, tacere non potuit. Contra hunc idem Euſebius laicus obteſtationem publicè propoſuit, eoque facto omnium animos inflammavit in fidei ſtudio, adversùs Neſtorium hæretica Pauli Samoſateni dogmata renovantem. Refertur hæc Euſebii obteſtatio in parte 1. Concilii Epheſini cap. XIII. Exemplo Laicorum incenſi Presbyteri, cùm in Eccleſia, quæ *Irene Maritima* dicebatur, in pravum dogma invecti eſſent, continuò minis & auctoritate frendentis Epiſcopi ſilere juſſi ſunt: unde accidit, ut populus uſitatam fidei prædicationem requirens publicè inclamaret: *Imperatorem habemus, Epiſcopum non habemus.*, ut legitur in ſupplic. Baſilii parte 1. Concilii Epheſini cap. 30.

XI. *Neſtorius à Proclo refellitur, & Proclum refellit.*

Proclus Cyzicenus Epiſcopus, pergebat populum, ut ante docere, dumque fieret ampliſſima quædam Synaxis, habuit in maximo

mo ordinum omnium cœtu, pro Deipara Virgine contra Neſtorium Orationem Panegyricam, in qua, licet adverſarii nomen tacuerit, præſentem Epiſcopum reveritus, hæreſim tamen omnibus notam ſummo auditorum plauſu refellit. Habita eſt autem illa Oratio die feſto ſolemniore, ideoque Chriſti aut beatæ Virginis, & probabiliter die XXV Martii. Licet dicenti Proclo magnus plauſus ab omnibus datus ſit, auſus eſt tamen Neſtorius continuò pro more populum affari, ſummaque impudentia ac impietate, Procli præcipua quoque dicta reprehendere, imò & blaſphemiæ damnare. His non contentus Neſtorius, tres iterum habuit Sermones, tribus conſequentibus poſt Paſchalia Synaxibus, quibus tres præcipuas Procli ſententias arguit, quod Deus ſit paſſus & mortuus, quod Deus ſit noſter Pontifex, quod beata Virgo dici debeat Deipara.

XII. *Cyrillus ſcribit Monachis Ægypti ut ſe Neſtorio opponant.*

Miſerat Neſtorius per fidos homines primum ſuum tractatum de Incarnatione, cum nonnullis aliis homiliis in provincias, ad peſtem latius ſpargendam. His in Ægyptum perlatis Cyrillo Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopo neceſſitas impoſita eſt ſcribendi ad Monachos, ut obviam iret malo, quod propter nonnullorum, quorum in manus ſcripta venerant, imperitam ſimplicitatem & credulam levitatem timeri poterat. Ita rem narrat Cyrillus Cæleſtino Papæ in parte 1. Concilii Epheſini cap. XIV. Cum exempla illius Cyrilli ad Monachos Ægyptios Epiſtolæ, Conſtantinopolim fuiſſent deportata, tanto adjumento fuerunt, ut plurimi è Magiſtratu, ejus rei cauſâ, per literas Cyrillo gratias egerint, quod Neſtorio iræ contra Cyrillum ſuſceptæ fomentum ſubminiſtravit. Quare cum in urbe Regia Ægypti quidam verſarentur, in quos Alexandrinus Epiſcopus propter infamiam vitæ ex Canonum præſcripto animadverterat, eos Neſtorius ſubornavit, ad calumniam Cyrillo faciendam, dandoſque adversùs ipſum ſibi & Theodoſio Imperatori libellos, quibus argueretur, non Eccleſiam modo malè adminiſtrare; ſed in Ægypto etiam contra Imperatorem & Magiſtratus turbas ciere, ut videre eſt in parte 1. Concilii Epheſini cap. 12. & in Apologet. Cyrilli ad Theodoſium.

XIII. *Cæleſtinus pp. Cyrillum conſulit.*

Cum Cæleſtinus accepiſſet non Conſtantinopoli ſolùm, ſed toto Oriente turbatum eſſe occaſione Sermonum Neſtorii, offenſus inde, cum aliis Epiſcopis, quorum in cœtu relationem de cunctis fieri voluerat, conſulendum ratus eſt ſuper ea re Cyrillum, an perinde ſe res haberet, atque fama jactabat. Harum Cæleſtini literarum meminit Cyrillus in Epiſtola prima ad Neſtorium. Inter hæc cum Neſtorius ad Cæleſtinum datâ ſemel & iterum Epiſtolâ, ipſius animum occupare tentaſſe, S. Cyrillus veritus, ne Romano Pontifici imponeret, ipſum de illius erroribus certiorem fecit, & de iis quæ

in

Digitized by Google

SEC. V. in ipſum huc uſque egerat. Epiſtola inſcripta eſt: *Beatiſſimo, Deoque dilectiſſimo Patri Cæleſtino in Domino ſalutem.* Alexandrinus Antiſtes, ſecundæ Sedis Epiſcopus, Romanum *Patrem* vocat, ob Primatûs utique reverentiam. Duo præterea in illa Epiſtola notanda veniunt. Primò, quod teſtetur Cyrillus hanc eſſe Eccleſiarum conſuetudinem, ut de emergentibus ubique terrarum hæreſibus ad Sedem Apoſtolicam referatur. *Vetus*, inquit, *Eccleſiarum conſuetudo ſuadet, ut ejuſmodi res Sanctitati tuæ communicentur.* Secundò, quod ait, ſe auſum non fuiſſe inconſulto Cæleſtino, & inexpectata Sedis Apoſtolicæ ſententia, ſe à Neſtorii communione ſubtrahere: *Non prius autem*, inquit, *illius communionem palamque aperteque deſerimus, quam hæc ipſa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde quid hîc ſentias præſcribere; quo liquidò nobis conſtet, communicarene nos cum illis oporteat, an verò liberè eidem denuntiare, neminem cum eo communicare, qui ejuſmodi erroneam doctrinam fovet ac prædicat. Porrò tuæ Integritatis mens, & ſuper hac re ſententia, piiſſimis, Deoque devotiſſimis Macedoniæ Epiſcopis, nec non totius Orientis Antiſtitibus perſpicuè per literas exponi debet. Nam cupientibus illis anſam dabimus, ut omnes uno animo in una ſententia perſiſtant, rectæque fidei, quæ jam impugnatur, opem ferant.*

XIV. *Reſpondet ad Neſterii literas.* Cæleſtinus anno quadringenteſimo trigeſimo acceptis Neſtorii literis, & Quaternionibus apertam continentibus blaſphemiam, indignatus prætereà quod Neſtorius Pelagianis Epiſcopis auxilium præberet, diutiùs reſponſionem diſtulit; & acceptis à Cyrillo Alexandrino literis, quibus ejus errores memorabantur, ſtatim acres ad Neſtorium literas dedit, quibus illum uti veterum hæreticorum patronum, novæque inſuper hæreſeos auctorem increpavit. Eas tamen literas non rectà ad Neſtorium perferendas voluit Cæleſtinus, ſed per Poſſidonium Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconum ad Cyrillum in Ægyptum miſit, qui illas poſtea Conſtantinopolim tranſmitteret.

XV. *Eum damnat in Synodo Rom.* Eæ autem literæ datæ ſunt in Synodo Romana, quàm Cæleſtinus ſub initium menſis Auguſti celebrâvit, in qua lata eſt ſententia excommunicationis & depoſitionis in Neſtorium, niſi intra decimum à denuntiatione diem errores ſuos aperta & ſcripta confeſſione damnaret. Reſtituti quoque in Eccleſiæ communionem, qui propter fidem à Neſtorio ejecti fuerant; Alexandrino tandem Præſuli exequendæ ſententiæ provincia demandata. Damnati ſunt in eadem Synodo Pelagiani, ut qui ſocietate erroris cum Neſtorio jungerentur, eadem ſententia percellerentur. Denique ex Synodo ſcriptæ ſeptem Epiſtolæ à Summo Pontifice, Cyrillo ſcilicet, ut ſedis Apoſtolicæ vice in hoc negotio fungeretur; Neſtorio, ut ad pænitentiam rediret;

Digitized by Google

rediret; Clero Conſtantinopolitano, ut conſtans remaneret in fide; Joanni Antiocheno; Rufo Theſſalonicenſi; Juvenali Jeroſolymitano; Flavio Philippenſi, ideſt, majorum ſedium Orientis Epiſcopis, ut ſtrenuè cauſam fidei agerent. Recitantur hæ literæ Part. 1. Concil. Epheſ. Capp. XV, XVIII, XIX & XX, conſignanturque eadem temporis nota, *III Idus Auguſti Theodoſio XIII & Valentiniano III Coſſ.* ideoque pertinent ad annum quadringenteſimum trigeſimum. SEC. V.

XVI. *Alexandrina Synodus contra Neſtorium.*

Cyrillus acceptis Cæleſtini Papæ literis Concilium in Ægypto coegit, & quidem Alexandriæ, indeque Synodicam miſit Neſtorio, quâ continebantur tria, fidei expoſitio, duodecim anathematiſmi ſubſcribendi, & denuntiatio ſententiæ ab eodem Cæleſtino latæ, quæ refertur part. 1. Concil. Epheſ. cap. XXXVI. Legati ſunt à Synodo Epiſcopi quatuor, qui literas Cæleſtini, & Synodicam darent Neſtorio, Cleroque Conſtantinopolitano, ac Archimandritis. Ii fuêre Theopemptus Cabaſorum, Daniel Darnenſium, Potamion & Macarius Epiſcopi; conſuetudo enim erat conveniendi Epiſcopos majorum ſedium, ſi quando vocandi eſſent ad judicium, per tres ſaltem Epiſcopos, ut variis exemplis probat Garnerius pag. 338.

XVII. *Aſſerit realem Chriſti præſentiam in Euchariſtia.*

In ea Synodica Cyrilli & Concilii Alexandrini eſt inſignis locus, quo realis Chriſti corporis in Euchariſtia præſentia, & incruentum Miſſæ ſacrificium aſſeruntur: *Quin & illud* (inquit Cyrillus, & cum eo Patres Synodi) *non poſſum hoc loco non adjicere, nempe dum Unigeti Filii, hoc eſt Jeſu Chriſti mortem & reſurrectionem ex mortuis annuntiamus, ejuſdemque in cœlum aſſumptionem confitemur: incruentum in Eccleſia ſacrificium nos celebrare, atque ad myſticas benedictiones accedere, eaque ratione ſanctificari, utpotè ſacræ carnis, & pretioſi ſanguinis Chriſti omnium noſtrûm Salvatoris participes effecti. Neque enim illam ut carnem communem ſuſcipimus: abſit hoc, neque rurſum tanquam divinam inhabitationem ſortiti, aut dignitatis tantum Verbo conſociati, ſed tanquam verè vivificam, ipſiuſque Verbi propriam*, & cetera apud Baronium anno CCCCXXX num. LV legenda.

XVIII. *Neſtorius tertiò ſcribit ad Cæleſtinum PP.*

Antequam ſententia Cæleſtini ad Neſtorium deferretur, hic tertiam ad Cæleſtinum Epiſtolam dedit, in qua poſtquam Cyrillum perſtrinxit, indictam à Theodoſio Imperatore generalem Synodum monet, idque callidè, velut inſultans Pontifici ob declinatam ipſius ſententiam: *Placuit verò*, inquit, *piiſſimis Imperatoribus, Domino adjuvante, etiam Synodum inexcuſabiliter totius Orbis terrarum indicere, propter inquiſitionem aliarum rerum Eccleſiaſticarum*, quæ vox, *inexcuſabiliter*, & ſacra Imperatoris ad Metropolitas, indicant non obſcurè, inquit Garnerius, qui primus hanc Neſtorii Epiſtolam publicavit, Synodum rogatu Neſtorii indictam, & communicatam cum ipſo indictionis quoque formam. Quare cum indictionis Synodi

SEC. V. Epheſinæ decretum, *XIII Kalend. Decembris* conſignetur, ea Epiſtola non multo poſt data, & quidem ante diem XXX Novembris, quo redditæ ſunt Neſtorio decretoriæ Cæleſtini literæ, in ea ſiquidem earum literarum Cæleſtini non fit mentio, utique non omittenda, ſi acceptæ à Neſtorio jam fuiſſent.

XIX. *Cæleſtini & Cyrilli literas recipit ex Synodis datas.* Dum hæc Conſtantinopoli geruntur, eo appulerunt quatuor Epiſcopi à Synodo Alexandrina ad Neſtorium miſſi, literaſque Apoſtolicas Cæleſtini, & Synodicas Cyrilli ejus Vicarii Neſtorio dederunt, & quidem die trigeſima Novembris, ut Theopemptus Legatorum unus narravit Patribus Epheſinis Part. 1. Act. 1. *Die Dominica*, inquit, *poſt Synaxim peractam, in Epiſcopium aſcendimus, ibidemque toto præſente Clero, cunctiſque ferè Illuſtribus adſtantibus, literas, de quibus ſermo eſt, Neſtorio tradidimus: quibus acceptis conſtituit nobis, ut ſequenti die ſermonem cum eo haberemus. Abivimus ergo: at poſtero die reverſos non admiſit, neque etiam ſatisfecit literis, ſed publicè pro concione, eadem, quæ ante, & his quoque deteriora dogmata propoſuit*, nempe die ſexta Decembris, quo die Sermonem illum habuit, quem recitat Garnerius pag. 85. quemadmodum & pag. 93. alium à Neſtorio dictum, *die altera ideſt Dominica*, ſeptima menſis Decembris die.

XX. *Anathematiſmis XII Cyrilli totidem opponit.* Neſtorius acceptis Romanæ & Alexandrinæ Synodorum literis, confeſtim exemplum Antiochiam miſit, ad Joannem Antiochenum Epiſcopum amicum ſuum, rogans ut à doctiſſimis Epiſcopis ſui conſilii, & nominatim ab Andrea Epiſcopo Samoſateno, hoc tempore inter Orientales doctrinæ, pietatiſque fama celebri, & à Theodoreto Epiſcopo Cyrenſi ſcribendum curaret adversùs duodecim anathematiſmos Cyrilli in hujus Synodica contentos, quaſi Apollinaris, Ariive hæreſim renovarent. Illi anathematiſmi nihil aliud ſunt, quam Patrum ſententiæ, quibus nihil continetur, quod non ubique ac ſemper omnes docuiſſent. Omnes reducuntur ad quatuor propoſitiones. Prima, quod Dei Filius verè ſit factus homo. Secunda, quod idem ſit, & non alius, filius Dei, qui filius hominis, atque ita Deus ex muliere natus ſit, duaſque Verbum generationes habuerit. Tertia, quod Virgo ſit Deipara. Quarta, quod Immortalis mortem pertulerit, & idem crucifixus, qui adorandus. Contra dictos anathematiſmos Cyrilli Andreas Samoſatenus, & Theodoretus Cyrenſis ſcripſêre, ſed eorum objecta ante Paſcha anni quadringenteſimi trigeſimi primi Cyrillus diluit duplici Apologetico, altero adverſùs Orientales Epiſcopos, altero adverſùs Theodoretum. Vterque extat apud Garnerium pagg. 133. & 178. Sed cum interim videret Neſtorius anathematiſmos Cyrilli, quaſi totidem telis ſuam doctrinam peti: duodecim & ipſe anathematiſmos condidit, ſingulos ſingulis Cyrillianis reſpondentes, qui recitantur in Part. 1. Concil, Ephes, Cap. XXIX.

Antequam

Digitized by Google

Antequam Neſtorio redderentur & literæ Cæleſtini Papæ ex Synodo Romana datæ, & Synodica Cyrilli, Joannes Antiochenus Epiſcopus ad ipſum miſerat literas ad ſe à Cæleſtino & à Cyrillo ſcriptas; cumque Neſtorius ex iis intelligeret, quanta ſuo capiti impenderet tempeſtas, tentavit eam in caput Cyrilli convertere. Quare cum ipſum apud Theodoſium, tùm impietatis in Deum, tùm criminis in Imperatorem accuſaſſet, petiit convocari generale Concilium, in quo judicium de reo inſtitueretur. Theodoſius, Neſtorii inſtinctu, illud Concilium indixit, atque ex univerſis Dioeceſibus Epiſcopos ad diem Pentecoſtes anni quadringenteſimi trigeſimi primi Epheſum vocavit, miſſis ad Majorum Sedium Antiſtites Cæleſtinum Romanæ, Rufum Theſſalonicenſis, Cyrillum Alexandrinæ, Joannem Antiochenæ, Juvenalem Jeroſolymitanæ, Capreolum Carthaginenſis, literis. Ut autem ſingulos ſive excuſatione vel mora, cum ſuis, quos idoneos ſcirent, venire juſſit, ita vetuit, *ne ulla interim ante coactam Synodum, communemque ejuſdem, quæ de omnibus danda eſſet, ſententiam, fieret privatim à quibuſcumque innovatio*, ut legitur Part. I. Concil. Epheſ. Cap. XXX. Conſulebat ſcilicet Neſtorio, quem alioquin ſententia Sedis Apoſtolicæ de ſuo ſolio erat dejectura. Datum eſt Theodoſii Edictum *Conſtantinopoli XIII Kalend. Decemb. Theodoſio XIII & Valentiniano III. AA.* CC. ideoque anno quadringenteſimo trigeſimo. SEC. V. XXI. *Theodoſius Synodum Epheſinam indicit.*

Porrò Synodum indictam non eſſe conſilio Cæleſtini ex eo conſtat; quod literæ Cæleſtini redditæ ſunt Neſtorio die tantum trigeſima Novembris, duodecim ſcilicet diebus poſtquam Synodus indicta eſt; pugnantes enim alioquin ſententias eodem tempore habuiſſet Cæleſtinus; cùm hinc damnationis ſententiam definitivam ferret in Neſtorium; & executores ſententiæ mitteret; inde cauſam Concilio permitteret. Parte alia Neſtorius ipſe petitam à ſe Synodum fatetur; unde & Synodi petitor à Cæleſtino dicitur & Legatis Sedis Apoſtolicæ: & ipſe Philippus Presbyter ex Legatis Apoſtolicis unus, ſtudioſiſſimus inprimis Pontificiæ dignitatis aſſertor, non à Cæleſtino, ſed ab Imperatoribus indictum Concilium teſtatus eſt, ac eo tempore congregatum; quo ſententia Pontificis in Neſtorium lata mandanda erat executioni; & executionem Cyrillo, non Oecumenicæ Synodo, Cæleſtinus commiſit, ut ex literis Neſtorii ac Cæleſtini & ex Actis Concilii apertè conſtat. Ex quibus ruit ſententia Petri de Marca qui lib. 4. de Concordia cap. 4. num. 1. ait, videri Neſtorium ad Imperatorem appellaſſe, ab eoque reſcriptum obtinuiſſe, quo tàm Romanæ, quàm Alexandrinæ Synodi ſententia vel ſuſpenderetur, vel antiquaretur omninò, ruit, inquam, illa opinio, quia fundatur in eo quod Marca ſupponit prius XXII. *Sine Cæleſtini conſilio.*

 ſignificatam

SEC. V. ſignificatam fuiſſe Neſtorio utriuſque Synodi ſententiam, quam vel quæreretur apud Imperatorem, vel Concilium ipſius rogatu indiceretur, quod repugnat tùm Sacræ Theodoſii, tùm auctoritati Marii Mercatoris, tùm ipſi Neſtorio. Unde cum ſententia Sedis Apoſtolicæ denunciata non fuerit, niſi poſt Synodum indictam, quod Marcam fugiebat, præventa potius videri debet, quam Edicto ſuſpenſa, ſi propriè loqui velimus.

XXIII. *Ad eam Legati ex Synodo Rom. mittuntur.* Cum Cæleſtinus anno quadringenteſimo trigeſimo primo Sacram Imperatoris accepiſſet, Romam evocavit Occidentales Epiſcopos initio menſis Maij, hique *illic congregati*, ut ajunt Patres Epheſini Concilii in Relatione ad Imperatores, & rectam de fide ſententiam magno conſenſu prædicarunt, eoſque, qui diverſa ſentirent, alienos eſſe penitùs ſacerdotio, & Clero, & gradu definierunt. In ea Synodo Romana delecti Legati, qui in Epheſina Cæleſtini præſentiam ſupplerent, Arcadius & Projectus Epiſcopi, ac Philippus Presbyter Romanus. Illis Legatis Cæleſtinus mandata ſeu inſtructiones dedit, quæ licet non extant; Baronius tamen ex Epiſtola Cæleſtini ad Synodum Epheſinam colligit, ſic à Cæleſtino, Romanaque Synodo miſſos eſſe Legatos in Orientem, non ut redditis irritis, quæ ab eodem Pontifice adversùs Neſtorium decreta erant, cauſa ejuſdem novo ſubjaceret examini; ſed potius ut ſententiæ in Neſtorium à Cæleſtino latæ iidem eſſent executores. Quod ſanè confidentius aſſeruiſſet Baronius, ſi Commonitorium Cæleſtini à Baluzio ex duobus codicibus MSS. altero Colbertino, altero Vaticano erutum vidiſſet; ex eo enim manifeſtè conſtat Legatos Apoſtolicæ Sedis ad Synodum Epheſinam miſſos, ut exequerentur, quæ à Cæleſtino jam ſtatuta fuerant quoad res Neſtorii, & decretis Concilii pondus Apoſtolicæ auctoritatis adderent. Illud Commonitorium dicitur datum *die VIII Iduum Majarum Baſſo & Antiocho Conſulibus*, ideoque anno quadringenteſimo trigeſimo primo.

XXIV. *Epheſina Synodus inchoatur.* Licet terminum Synodo Epheſinæ à piiſſimis Imperatoribus poſitum fuiſſe ſacram Pentecoſtes diem, ideoque diem ſeptimam menſis Junii, conſtet tùm ex Epiſtola ipſius Synodi ad Cæleſtinum, tùm ex Epiſtola Cyrilli ad quoſdam de Clero Conſtantinopolitano, quæ extat Tomo 3. Conciliorum pag. 562. Patres tamen Concilii in Epiſtola ad Imperatores pag. 570. ajunt: *Vigeſimo ſecundo die menſis Junii ſecundum Romanos congregati ſumus.* Joannes Antiochenus Epiſcopus, qui de induſtriâ per viam trahebat moram cum Orientalibus, hujus dilationis cauſa fuit; ſcripſit tamen Cyrillo per Epiſcopos duos, cum abeſſet tantum itinere quinque aut ſex dierum, qui non ſemel teſtati ſunt, ſibi datum in mandatis à Joanne, ne ſacra Synodus prorogaretur, ſi ipſum tardari amplius contingeret. Quare cum diebus ſexdecim fruſtra expectatus fuiſſet,

Digitized by Google

fuiſſet, Synodus inchoata eſt; ſtatimque diviſa in duas communiones; minor Neſtorio, major & ſanior pars Cyrillo adhæſit, præſertim Memnon Epheſinus Epiſcopus. SEC. V.

XXV. *Ei præfuit S. Cyrillus nomine S. Cæleſtini.*

Sed antequam hæc proſequamur, de Præſide & numero Patrum Synodi hic paucis agendum. Joannes Launoius Doctor Pariſienſis negat Cyrillum vices Cæleſtini Papæ in Concilio tenuiſſe, ſed, ut notat Baluzius in Notis ad Marium Mercatorem pag. 488. nullus tergiverſationi locus eſſe poteſt, cum in monumentis, *quæ geſta ſunt in Epheſo ſub præſentia eorum, qui de Roma venerunt Epiſcoporum atque Presbyterorum*, de Cyrillo dicatur, *regente etiam locum Sanctiſſimi & Beatiſſimi Archiepiſcopi Romanorum Eccleſiæ Calaſtini.* Adfuit igitur Cyrillus & tanquam Epiſcopus Alexandrinus, & tanquam Vicarius Cæleſtini, ſicut paulò poſt Flavianus Epiſcopus Philippenſis interfuit, & ſuo, ac Rufi Theſſalonicenſis nomine. Certè Cyrillus in Actis Concilii hoc titulo ubique exornatur, etiam poſt adventum Legatorum Romanæ ſedis, ut patet ex Actione IV, ubi Legati Romani ſtatim poſt Cyrillum ante reliquos omnes Epiſcopos nominantur. Imò & ante adventum Legatorum, vice Cæleſtini præfuerat, ut liquet ex Actione prima: *Conſidentibus in ſanctiſſima Eccleſia, quæ appellatur Maria, religioſiſſimis & ſanctiſſimis Epiſcopis, Cyrillo Alexandriæ, qui & Cæleſtini quoque ſanctiſſimi ſacratiſſimique Romanæ Eccleſiæ Archiepiſcopi locum obtinebat, & Juvenali Ieroſolymorum*, &c. neque injuriâ, cum ei à Cæleſtino Sedis Apoſtolicæ auctoritas delegata eſſet ad executionem ſententiæ contra Neſtorium in Romana Synodo latæ, de quo negotio agebatur in Concilio Epheſino.

XXVI. *Numerus Patrum Synodi.*

De numero Epiſcoporum, qui Synodo adfuêre, Veteres non conſentiunt, ſed Baluzius citatus rectè aſſerit illam opinionem videri veriorem, quæ ducentos aut circiter fuiſſe docet, id enim legitur in Collectione Creſconiana, in qua *nominantur & numerantur Epiſcopi, qui Epheſina Synodo interfuerunt centum nonaginta*, & idem numerus reperitur in Græco Codice Bibliothecæ Regiæ num. 206. Standum itaque, ut rectè Baronius, teſtimoniis Cyrilli & Epiſcoporum Synodi Epheſinæ, quæ manifeſtè docent Epiſcopos, qui huic Synodo interfuere, non fuiſſe ultra ducentos octodecim.

XXVII. *In Actione prima Neſtorius deponitur.*

In prima Actione Concilii, quæ die vigeſima ſecunda menſis Junii celebrata eſt, feriâ ſecundâ, lectis omnibus inſtrumentis, & inter ea, Neſtorii Epiſtolâ ad Cyrillum, quæ incipit, *Admirabilium literarum tuarum contumelias, &c.* quæ unanimi Patrum calculo exploſa eſt, ob eamque Neſtorius anathemate confixus, tanquam hæreticus; lectâ inſuper Cæleſtini Pontificis ad Neſtorium Epiſtolâ, & Synodicâ Cyrilli ad Neſtorium, illi per Theopemptum, Danielem, Potamionem & Macarium Epiſcopos traditis: exceptis ſubinde

Digitized by Google

SEC. V. illorum teſtimoniis, quibus aſſeruerunt Neſtorium non ſatisfeciſſe, neque Cæleſtini, neque Cyrilli, & Synodi Alexandrinæ literis, ſed publicè pro concione eadem quæ ante, & his deteriora dogmata propoſuiſſe: lata eſt in Neſtorium hæreſeos nefariæ convictum reum & auctorem, exauctorationis & excommunicationis ſententia, in qua maximè notandum quod Synodus ad eam ferendam *coactam* ſe dicit *per Sacros canones, & Epiſtolam Sanctiſſimi Patris, & Comminiſtri Cæleſtini, Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi.* Hæc ſententia poſtridie, nempe die vigeſima tertia menſis Junii Neſtorio ſignificata eſt.

XXVIII. *Joannes Antiochenus Conciliabulum celebrat.* Joannes Antiochenus Epiſcopus, quinto die à lata in Neſtorium ſententiâ advenit, die ſabbati, ideoque die vigeſima ſeptima Junii, eademque die ſuum Conciliabulum egit, &, ut habet Relatio quintæ Actionis ad Cæleſtinum Papam, *Joannes ſimul atque Epheſum ingreſſus eſt, antequam pulverem ex itinere contractum excuſſiſſet, antequam ſe veſte exuiſſet, rem auſus eſt impiam. Etenim privatum ſcriptum quoddam confecit, depoſitioniſque nomen & contumeliam impegit Sanctiſſimo Cyrillo & pientiſſimo Memnoni. Excommunicationis nomine etiam univerſæ Synodo contumeliam fecit.* Inſuper *hoc ſcripto etiam publico mandata depoſuit legenda quibuſlibet; Theatri parietibus affigens, ut ſuæ impietatis ſpectaculum exhiberet.*

XXIX. *Tentat impedire ne Cyrillus Miſſam celebret.* Tum, ut legere eſt in cap. XII Synodici Tragædiæ adverſus Irenæum, Joannes Antiochenus, præſente ſua Synodo, ac Candidiano Comite, qui ab Imperatore à Concilium miſſus fuerat, ut ordinem ſervari curaret, dixit Cyrillum aliosque Epiſcopos, in quos ſententiam tulerat, velle *Miſſarum celebrare collectam*, ſeque rogare magnificentiam ejus, ut ad eos tranſiret & conteſtaretur, *ne calcarent Eccleſiaſticas Sanctiones & pia decreta, neque collectam celebrarent viri, quorum juſtè quidem quidam depoſiti, alii verò communione privati ſunt propter hæreticam veſaniam, & inexplicabiles tumultus illicitos, piarumque Sanctionum contemptum.* Candidianus hæc poſtea retulit ad Synodum: *Ego in ipſo ſabbato ad veſperam rogavi, & ſequenti die valde diluculò vadens ad Reverendiſſimum Epiſcopum Cyrillum, ideſt Dominico die* (ideoque XXVIII menſis Junii) *non ceſſavi rogare atque precari, ut meæ poſtulationi concederet. Illi verò non acquieſcentes exierunt, collectamque fecerunt. Contra quos contendere ultra non valui.* Liquet autem ex Actis Synodalibus Joannem auditâ Candidiani relatione, concluſiſſe Cyrillum cum ſuis denuò prævaricatum eſſe, deliquiſſe in quartum canonem Antiochenum, & minatum eſſe ſe ſe ad Principes relaturum.

Statim

Statim poſt primam Synodi Actionem Candidianus Neſtorio fa- *SEC. V.*
vens retulerat ad Imperatorem de geſtis in Concilio ; retulerat & XXX.
Neſtorius, ſed ita mendaciter, ut animum Theodoſii, jam in *Theodoſius*
Neſtorium pronum, & à Cyrillo averſum in totam Synodum com- *reſcindit ge-*
moverint. Candidiani relatione Conſtantinopoli lectâ, Theodoſius *ſta in prima Actione.*
reſcripſit continuò per Palladium Magiſtrianum, juſſitque omnia reſcindi, tanquam vitio geſta, & communi ſententia examinari dogmata, ut tanto facilius omnes conſentirent; nec ulli faciendi poteſtatem exeundi Epheſo, ſive in patriam, ſive ad comitatum, priuſquam omnia ritè abſoluta eſſent, quò foret neceſſitas rei maturandæ. Synodus queſta eſt, Candidiani artibus factum hactenus, ut veritas lateret Imperatori, petiitque ab eo accerſiri, & unà quinque Epiſcopos, qui coràm exponerent, quid rerum ab utraque parte, & qua ratione geſtum eſſet.

Interim die decima Julii Arcadius & Projectus Epiſcopi & Phi- XXXI.
lippus Presbyter Cæleſtini Pontificis Legati Epheſum appulêre, & *Actiones II,*
excepti ſunt à Concilio, celebrataque eodem die Actio ſecunda *III & IV Sy-*
Synodi Oecumenicæ, in qua lectæ ritu ſolemni Cæleſtini literæ: *nodi.*
ipſi à Patribus acclamatum: *Novo Paulo Cæleſtino, Cæleſtino cuſtodi fidei, Cæleſtino cum Synodo concordi: Cæleſtino univerſa Synodus gratias agit.* Poſtridiè habita Actio tertia, in qua lecta quæ ante geſta fuerant in depoſitione Neſtorii; & dicta in eumdem Neſtorium à tribus Legatis ſigillatim ſententia; poſtea relatum à Synodo ad Imperatorem de Legatorum adventu, & utriuſque Eccleſiæ conſenſu in damnatione Neſtorii; ac tandem poſtulata diſcedendi facultas quaſi omnia peracta eſſent. Actio quarta celebrata eſt die decima ſexta Julii, in qua oblatus à Cyrillo & Memnone libellus quo apud Sanctam Synodum exſpoſtularunt, de injuria ſibi ab Orientalibus facta, petieruntque vocari Joannem Antiochenum, qui cum non compareret, pronunciatum à Patribus irrita eſſe, quæ Joannis Synodus feciſſet adversùs Cyrillum & Memnonem; decretumque, ut hac de re ſcriberetur Imperatori, ac tertiò citaretur Joannes, priuſquam iure in ipſum ageretur.

Actio quinta habita eſt die decima ſeptima menſis Julii, & Joan- XXXII.
nes tertiò vocatus, qui cum renuiſſet Legatos Epiſcopos per ſe *Reliquæ Sy-*
audire, Synodus latâ in eum, ejuſque Epiſcopos excommunicationis *nodi Actio-*
ſententiâ, ſtatuit iterum irrita eſſe, quæ adversùs Cyrillum, alioſ- *nes.*
que geſta eſſent. Interim Joannes tentavit occupare literis Imperatoris animum, ab eoque petiit Synodum vocari, aut Conſtantinopolim, aut certè Nicomediam, unde citiùs nuncii perferrentur in urbem Regiam. Irenæus Comes, quem Joannes ad Imperatorem miſerat, Conſtantinopolim venit, & procuravit damnationem Cyrilli in Eccleſia publicari,

Digitized by Google

SEC. V. publicari. Verùm adveniente Joanne Medico & Syncello Cyrilli, Aula in duas partes ſciſſa eſt. Vicit ſententia de mittendo è Primoribus aliquo, qui tres eſſe depoſitos nomine Theodoſii juberet, Cyrillum, Memnonem, & Neſtorium, omneſque in unam Synodum cogeret. Miſſus igitur Joannes Comes Sacrarum, cum literis Imperatoris ad omnes utriuſque partis Epiſcopos nominatim inſcriptis, ut coitionis in unam Synodum initium darent. Ex relatione ad Cæleſtinum facta, conſtat Pelagianorum depoſitionem ab ipſo decretam Epheſinos patres confirmaſſe in hac actione quinta. Die vigeſima Julii celebrata ſexta Actio, in qua damnatum Symbolum Theodori. Die denique ultima Julii coacta ſeptima Actio.

XXXIII. *Legati Synodi, & Schiſmaticorum Cpolim evocantur.*

Interim Joannes Sacrarum Comes Epheſum advenit, & Epiſcopos ambarum partium ad ſuum diverſorium vocavit. Adfuerunt Joannes Antiochenus & Neſtorius cum ſuis; adfuit & Cyrillus cum aliis Epiſcopis, ortaque eſt altercatio, aliis negantibus Neſtorium intereſſe debere, aliis contra contendentibus, & Cyrillum rejicientibus. Comes Neſtorium & Cyrillum in cuſtodiam tradidit, monuitque Imperatorem, Epiſcoporum animos irreconciliabiles eſſe. In his rerum anguſtiis jubet Imperator Neſtorium à Concilio recedere, & ex utraque parte Legatos ad Regiam urbem venire. Suos Legatos elegit ſacra Synodus, ſuoſque Orientalis factio, qui ultimi ſuis ad ſocios literis ſe Calchedone fuiſſe die quarta Semptembris teſtantur. Imperator Legatos Shiſmaticorum in villa Rufiniana quinquies audivit, & quidem ſatis benevolè in ſpeciem, ſed juſſit Legatis Synodi Catholicæ ſe ſe comitari, ut Epiſcopum Conſtantinopoli ordinarent, Orientalibus interim Calchedone relictis. Hi tandem poſt acceptam abeundi poteſtatem, miſerunt ſuis Epheſum, deploratam eſſe Neſtorii cauſam, & Cyrillianos tyrannide, adulatione & donis omnes decepiſſe. Quid à ſuis Legatis Oecumenica Synodus acceperit, Acta non referunt, ſed tantum Cyrillum die trigeſima menſis Octobris Alexandriam appuliſſe, & à ſuis quaſi triumphantis exercitûs ductorem acceptum eſſe. Hæc ſumma rerum poſt ſeptimam Actionem geſtarum.

XXXIV. *Maximianus fit Epiſcopus CP. & Synodum celebrat.*

Epiſcopi à Synodo Oecumenica ad Theodoſium Imperatorem miſſi Conſtantinopolim pervenientes, die vigeſima quinta menſis Octobris, quadrimeſtri ſpatio poſt Neſtorii abdicationem elapſo, Maximianum ex Monacho Preſbyterum, non quidem excultiſſimum literis, ſed probatæ fidei ac pietatis virum Conſtantinopolitanum Epiſcopum ordinarunt. Neſtorius in ſuum Sancti Euprepii Monaſterium ante portas Antiochiæ ſitum à Theodoſio amandatus eſt; unde poſtea ad alia loca deportatus, ejuſque libri jubente Theodoſio combuſti,

Digitized by Google

combuſti, ut legere eſt in Annalibus Baronii, & in eorum Critica: SEC. V.
Maximianus ſtatim ab ordinatione ſua in Synodo Conſtantinopolitana literas de more dedit ad primas Sedes, atque etiam ad Epiſcopos Veteris Epiri, quos ſchiſmatici fallere tentabant, proinde ac ſi Sanctæ Synodi communione fruerentur, quamvis à priſtina ſententia non receſſiſſent. Synodus Epheſina in Epiſtola, quam ad omnes orbis Eccleſias miſit, enumerat Epiſcopos à ſe gradu, vel Chriſtiana communione privatos, & inter eos meminit Joannis Antiocheni Patriarchæ, Dorothei Metropolitani Epiſcopi, Helladii Tarſenſis, Himerii Nicomedienſis, & Eutherii Thyanenſis. Horum verò, quia à Synodo Epheſina depoſitorum, ob ſingularem eorum contumaciam, depoſitio, in hac Maximiani Synodo Conſtantinopolitana, confirmata. Hoc decretum retulit Synodus ad Cæleſtinum, ut ab eo confirmaretur, & Maximianus ex ea Synodo ad eumdem Cæleſtinum Synodicas miſit.

Verùm Cæleſtinus, die decima quinta Martii anni quadringenteſimi trigeſimi ſecundi, reſpondens ad Synodicas Maximiani, & ad Relationem Synodi Epheſinæ de ejus meritis ac virtutibus, decretum illud quoad omnes ſuas partes confirmandum non judicavit. Cenſuit enim omnes Neſtorii aſſeclas, & Epheſi damnatos Epiſcopos, à ſuis ſedibus non extrudendos, nec eiſdem omnem ſpem veniæ & reſtitutionis præcidendam. Quare exiſtimavit decretum iſtud nimis durum, ac contrarium antiquo Canoni, olim S. Athanaſii ſuaſu à Romana Eccleſia edito, quo ſolis Hæreſiarchis, licet pœnitentibus tollebatur ſpes priſtini gradûs recuperandi. Hunc canonem quoad Neſtorianos Cæleſtinus obſervari voluit, & quidem cum alia extenſione, illorum nempe reſpectu, *quos propriè cum auctoribus hæreſis conſtat omnium fratrum ſubſcriptione damnatos.* Deinde affirmat Pontifex non tantum à Romana Eccleſia hanc clementiam inductam; ſed etiam per Imperiales leges ſtabilitam, ideoque non poſſe non adhiberi redituros è Neſtorii hæreſi Epiſcopos, debere ipſum cum ſuo dogmate anathematizare, atque ita Eccleſiis ſuis reddi; hanc profeſſionem exigi & præſtari debere etiam ab Epiſcopis, qui Principi obrepſerant, & qui per ſecularem auctoritatem Eccleſias ſuas receperant. Ubi loquitur Cæleſtinus de Joanne Antiocheno, aliiſque apud Epheſum damnatis Epiſcopis; quos ad propria dimittens Theodoſius, orthodoxos & innoxios judicarat. Hos enim Cæleſtinus ad iſtam profeſſionem compelli mandat. Denique eamdem clementiam erga Joannem Antiochenum adhibendam jubet, licet factionis caput, & omnium ſuffragiis damnatum, quia nempe non propter hæreſim, ſed propter tumultum ac contumaciam damnatus fuerat.

XXXV. *Cæleſtinus reſtringit decretum Synodi Epheſinæ adverſus Neſtorianos Epiſc.*

SEC. V. XXXVI. *Semipelagianiſmi initia.* Semipelagianiſmi initia referuntur ad annum quadringenteſimum vigeſimum octavum; cùm eo anno S. Auguſtinus ſcripſerit Epiſtolam CCXVII, aliàs CVII ad Vitalem Carthaginenſem datam. In ea Auguſtinus, ſciens Vitalem virum Eruditum docere initium fidei non eſſe donum Dei, fortiter reclamavit, aitque: *Illi* (nempe Pelagiani) *omnia ad fidelem piamque vitam hominum pertinentia ita tribuunt libero arbitrio, ut habenda ex nobis, non à Domino putent eſſe poſcenda: tu autem, ſi ea, quæ de te audio, vera ſunt, initium fidei, ubi eſt etiam initium bonæ, hoc eſt piæ voluntatis, non vis donum eſſe Dei, ſed ex nobis nos habere contendis, ut credere incipiamus: Cetera autem religioſa vita bona Deum per gratiam ſuam jam ex fide petentibus, quærentibus, pulſantibus donare conſentis.* Vitalem ex precibus Eccleſiæ confutat Auguſtinus, ac duodecim regulas proponit ad fidem Eccleſiæ pertinentes circa quæſtionem de gratia Dei.

XXXVII. *Cæleſtinus Semipelagianos comprimit.* Cum Semipelagianorum factio quæ in Africa ortum habuit, in Galliis augeretur, Proſper Aquitanus Presbyter, S. Leonis Papæ poſtea Notarius, & Hilarius vir Laicus, qui Auguſtini doctrinam defendendam ſuſceperant, Romam ad Cæleſtinum Papam profecti, obtinuerunt anno circiter quadringenteſimo trigeſimo ſecundo Epiſtolam ad Galliæ Epiſcopos datam, in qua eoſdem acriùs increpuit, quòd tantam licentiam Presbyteris darent, *ut indiſciplinatas quæſtiones vocantes in medium pertinaciter prædicent adverſantia veritati.* Eâdem Epiſtolâ, S. Auguſtini nomini obſtrepentes reprimit, huncque debitis exornat laudibus. Extat ea Tom. II Concil. ſed ſine die & Conſule, cùm tamen in ea ſermo ſit Auguſtini tanquam mortui, hæc Epiſtola vel anno CCCCXXXI, vel inſequenti ſcripta.

XXXVIII. *Non eſt Auctor Capitulorum de gratia.* Huic Epiſtolæ in pleriſque codicibus ſubjiciuntur *præteritorum Sedis Apoſtolicæ Epiſcoporum auctoritates de gratia Dei & libero voluntatis arbitrio,* ſed hæc jure meritò diſtinguuntur ab Epiſtola Cæleſtini in editione Labbeana. Nam decem iſtorum capitulorum ſtylus planè diverſus eſt à ſtylo Epiſtolæ. Sirmondus Tom. I. Concil. Gall. ea capitula Cæleſtino abjudicat, ſed certum illorum Auctorem proferre non audet. Queſnellus Tom. II Oper. S. Leonis M. diſſert. 3. divum Leonem M. verum horum parentem eſſe exiſtimat. Verùm Cardinalis Noriſius in Vindiciis Auguſtinianis Cap. 8. putat ea capitula eſſe Proſperi Aquitani; & Antelmius in diſſert. de Veris Operibus SS. Leonis M. & Proſperi Aquitani; & Antelmius in diſſert. de Veris Operibus SS. Leonis M. & Proſperi Aquitani Queſnellii opinionem evertit, & ex vocibus & locutionibus, quibus Proſper uti ſolet, cum verbis hujus Indiculi minutatim collatis oſtendit, unum eumdemque Proſperum in Præfatione

Digitized by Google

fatione, ad objectiones Vincentii Lerinenſis, indicare ſe ex Sedis Apoſtolicæ mandato capitula illa compoſuiſſe. De Semipelagianorum damnatione agetur ſub Bonifacio II. De eorum erroribus legendus Natalis Alexander Seculo. V.

XXXIX. *Scribit ad Viennenſem & Arelatenſem Epiſc.*

Cæleſtinus Epiſtolâ ſecundâ ad Epiſcopos provinciæ Viennenſis & Narbonenſis plura ſtatuit. Primò, reprehendit Clericos qui in veſtitu novum uſum induxerant, incedentes amicti pallio & lumbos præcincti, quos jubet, illum, quem à majoribus accepiſſent habitum retinere, quòd præſtaret moribus magis, quam indumentis Sacerdotalem præ ſe ferre decorem. Secundò, prohibet ne pœnitentia morientibus denegetur, *horremus*, inquit, *fateor, tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de Dei pietate deſperet, quaſi non poſſit ad ſe quovis tempore concurrenti ſuccurrere, & periclitantem ſub onere peccatorum hominem, pondere quo ſe expediri deſiderat, liberare*, &c. Tertiò, vult per gradus Eccleſiaſticos promovendos eſſe Epiſcopos, non ex laicis aſſumendos, neque criminoſos. Quartò, decernit ut unaquæque provincia ſuo eſſet contenta Metropolitano, Bonifacii conſtitutionem confirmans circa Narbonenſem & Arelatenſem Eccleſiam. Quintò, vetat nullum invitis Epiſcopum dari, & abſque Cleri, plebiſque conſenſu conſecrari. Vacantis Eccleſiæ Clericos, extraneis, ut in ſacris electionibus, anteponi; nullum digamum, nullum viduæ maritum ordinari præcipit, factaſque hujuſmodi perſonarum ordinationes illegitimas pronunciat. Tandem Maſſilienſis Epiſcopi, qui unius è ſuis Coepiſcopis interfectori gratulatus fuiſſe dicebatur, cauſam Gallicanis Epiſcopis provinciarum Viennenſis & Narbonenſis, judicandam delegat.

XL. *Novatianum Epiſc. Româ pellit.*

Non ſolùm Pelagianos Italiâ, ſed etiam Novatianorum Epiſcopum, Româ expulit. Socrates enim qui lib. 7. cap. 9. dixerat Innocentium Novatianos Romæ degentes perſequi cæpiſſe, multaſque eis Eccleſias ademiſſe, poſtea cap. 11. ejuſdem libri ſcribit: *Huic* (nempe Bonifacio) *ſucceſſit Cæleſtinus. Et hic quoque Novatianis Eccleſias quas Romæ habebant, ademit; & Ruſticulam eorum Epiſcopum clàm in privatis oedibus plebem colligere compulit.*

XLI. *Ejus Conſtitutum de Pſalmis Davidicis.*

Cæleſtinus, ſi libri Pontificalis Auctori fides ſit, *conſtituit, ut* 150. *Pſalmi David ante ſacrificium pſallerentur antiphonatim, quod ante non fiebat, niſi tantum recitabantur Epiſtolæ Pauli Apoſtoli, & Sanctum Evangelium, & ſic Miſſæ fiebant.* Ad quæ verba Schelſtratius hæc obſervat. Lucas Holſtenius notat in margine, *ante canonem. Romualdus intelligit introitum Miſſæ.* In quo tamen nunquam 150. Pſalmi cantati ſunt, ſed pars unius pſalmi tantum. Unde hunc locum de matutinis quis rectiùs intelligere poſſet, in quibus per anni circulum

Digitized by Google

SEC. V. omnes fere pſalmi David antiphonatim canuntur. Deſumpſit Author hæc verba ex ſecundo catalogo, à quo non nihil differt catalogus Palatino-Vaticanus, in quo legitur ut Antiphona ante ſacrificium caneretur: quo loco aliqua verba deſiderantur. Neque introitus ex pſalmis Davidicis antiphonatim olim canebatur à Clero in Eccleſiis; ſed matutinum, inſtituente id Cæleſtino, ut ex libro Pontificali colligitur.

XLII. *Ejus obitus.* Tandem Cæleſtinus, tot pro Eccleſiæ bono præclarè geſtis, poſtquam ſediſſet annos novem, menſes decem & dies novem, anno quadringenteſimo trigeſimo ſecundo ad Deum migravit die decima octava, aut decima nona menſis Julii: nam quædam exemplaria MSS. Anaſtaſii Thuanea, Ordericus lib. 2. Abbo Floriacenſis, Luitprandus, Proſper, variique catalogi habent eum ſediſſe annos novem & menſes decem; dies verò novem inſuper habentur tam in Anaſtaſio vulgato, quam MS. Colbertino, pluribuſque Catalogis.

S. SIXTUS III *Pontif. XLVI.*

Anno Domini CCCCXXXII.

I. *Sixtus III ſuccedit Cæleſtino.* SIxtus hujus nominis III, Romanus, ex patre Sixto, poſt quinque, aut ad ſummum ſex dierum ſedis vacationem, ad culmen Apoſtolicum evectus eſt die vigeſima quarta menſis julii, quæ anno quadringenteſimo trigeſimo ſecundo Dominicalis erat. Hic eſt ille Sixtus Presbyter Romanæ Eccleſiæ, qui anno quadringenteſimo decimo octavo, primus omnium adverſus Pelagium & Cæleſtium anathema pronuntiaverat ſedente Zoſimo Papa; idque S. Auguſtinus ea de cauſa ab eo factum affirmat, quod Pelagiani ſparſiſſent calumniam, Sixtum favere Pelagianis, jactantes habere ſe Sixtum amicum atque patronum: ad quam quidem diluendam calumniam, Sixtus magnis ſumptis ſpiritibus, ad debellandam eam hæreſim cum auctoribus atque ſectariis inſurrexit. Hæc conſtant ex Auguſtini ad ipſum Sixtum Epiſtolis 104. & 105. ſecundùm veterem ordinem.

II. *Scribit ad Neſtorium & Orientis Epiſc. pro pace.* Ubi Sixtus dictus eſt Pontifex nihil prætermiſit, ut Neſtorium ad ſuæ hæreſeos damnationem perduceret. Gennadius enim lib. de Scriptor. Eccleſiaſt. cap. 54. inquit: *Similiter etiam Sixtus ſucceſſor Cæleſtini pro eadem re, & ad ipſum Neſtorium, & ad Orientis Epiſcopos adversùs errorem ejus ſuccidendum ſententias direxit.* Unde ipſemet Sixtus in literis ad Joannem Antiochenum anno quadringenteſimo trigeſimo tertio datis, à Baronio ibidem

Digitized by Google

ibidem recitatis, ſcribit: *Credo ad dilectionem tuam rerum curſus & ordo pertulerit, qualiter ei (ſcilicet Neſtorio) voluimus noſtra admonitione ſuccurrere, retinuimus eum in præceps euntem, qui erat blaſphemiarum pondere in profunda mergendus.*

III. *Gaudet de pace inter Cyrillum & Ioannem Antioch.*

Cùm, circa finem anni quadringenteſimi trigeſimi ſecundi, pax compoſita eſſet inter Cyrillum Alexandrinum & Joannem Antiochenum, hic ad Sixtum Papam ſcripſit, Synodicaſque literas dedit ex Synodo Antiochena, in qua Joannes aſſenſus eſt damnationi Neſtorii, & Maximiani in Epiſcopum Conſtantinopolitanum ordinationi. Præter illas literas Synodicas Sixto, Cyrillo & Maximiano inſcriptas, Joannes & Cyrillus ſuis ſinguli literis ad Sixtum retulerunt. Joannis Antiocheni ad Sixtum relatio periit ſed indicatur in reſcripto ejuſdem Sixti ad eumdem Joannem dato, in quo affirmat eam fuiſſe ſolemniter lectam in Synodo, quam ejus Natalis dies congregarat. Multùm de hac pace gaviſus eſt Sixtus, ut ex ejus ad Joannem & ad Cyrillum literis conſtat.

IV. *Metropolitæ duo ad Sixtum appellant.*

Helladius Tarſenſis & Eutherius Thyanenſis Metropolitæ, poſtquam viderunt, non ſolùm ſe ſe à pace excluſos; ſed etiam depoſitionem ab Epheſina Synodo factam, & à Conſtantinopolitana Maximiani confirmatam, probari etiam & admitti à Joanne Patriarcha, nihilque ſibi nunc ſupereſſe præter exilium, Theodoſio Imperatore pacem initam omnibus modis tuente, & adverſariis manum præſidiariam præbente, appellarunt ad Sixtum Romanum Pontificem, non ſolùm adversùs pacem, ſed etiam adversùs omnia Epheſini Concilii Acta. Quod nos docet Epiſtola ejuſdem Eutherii Thyanenſis Alexandro Hieropolitano & Theodoreto Cyrenſi data, quæ legitur Cap. CXVI Synodici adversùs Tragædiam Irenæi, ex qua & deducitur hanc appellationem interjectam, ante datam initæ paci à Sixto confirmationem. Eutherius autem & Helladius Tarſenſis Alexandrum & Theodoretum rogant, ut hanc communem appellationis formulam, cui ideo adhæreant alii quam plures Epiſcopi, Romam tranſmittant, quod & factum eſſe manifeſtè declarat alia Eutherii & Helladii Epiſtola ad Sixtum Papam ſcripta, quæ etiam legitur cap. CXVII ejuſdem Synodici.

V. *Appellationis hujus fundamenta.*

In hac ad Sixtum Epiſtolâ Eutherius & Helladius varia in medium adducunt adversùs Cyrillum, ac ejus capitula, quæ dicunt blaſphemam vocum novitatem continere; Cyrillum juſſiſſe ea ſubſcribi à Neſtorio, alioquin deponendo; Neſtorium hæreticis dolis conſentire noluiſſe, & ob id ſolùm ab Epheſina Synodo damnatum, & quidem ante multorum qui expectabantur, Epiſcoporum adventum, atque ita ſine Synodo. Varia etiam in medium adducunt adversùs Joannem Antiochenum, præſertim, quòd, quæ juſtè egerat, poſtea

SEC. V. retractarit, ac lapſus ſit in manifeſtam prævaricationem, Cyrillum ſine pœnitentia, ac anathemate ſuorum capitulorum in communionem admittens. Contra Epheſinam Synodum plura etiam afferunt, præſertim quòd Cyrillum, qui reus erat, in Præſidem admiſerit, Neſtorium ſine debito examine, ac ante convocatorum Epiſcoporum adventum damnarit; quòd promiſſionibus, minis & fraudibus, ut ſententiæ in Neſtorium ſubſcriberent, adduxerit: quòd Epiſcopos, qui recuſabant, etiam damnarit, & alios ſuperordinaverit. Denique appellantes non detrectant damnare Neſtorium, ſed volunt judiciali ordine & juxta Sacros Canones id fieri.

VI. *Plures alii ei adhærent.* *Rogamus*, inquiunt, *& Sanctis tuæ Religioſitatis provolvimur pedibus, ut manum porrigas ſalutarem, & auferas mundi naufragium, omniumque horum inquiſitionem jubeas fieri, & his illicitis cœleſtem ſuperduci correctionem. Ut revocentur quidem S. Paſtores, qui injuſtè ſunt à ſuis ovibus effugati, & reddatur gregibus ordo, & antiqua concordia.* Rogant ſe ac alios, aut ejectos, aut dejectos Epiſcopos, in integrum reſtitui, per Papam omnia retractari, ac etiam definiri. Tum pergunt: *Olim quidem concurriſſemus nos ad Sanctitatem tuam, qui è diverſis regionibus ſumus; idest ex Euphrateſia, ex utraque Cilicia, ſecunda Cappadocia, Bithynia, Theſſalia, & Maſia, niſi detineret nos luporum terror, inſidiantibus gregibus ad rapinam, & ad errorem, omnemque adverſitatem. Unde coacti ſumus noſtra vice dirigere religioſiſſimos Clericos & Monachos, qui impleant locum noſtrum.* Ex quibus patet diverſarum provinciarum Epiſcopos huic appellationi adhæſiſſe.

VII. *Orientalium ad Papam appellationes antiquiſſimæ.* Quid poſt eam appellationem interpoſitam fecerit Sixtus, neque in laudato Synodico, neque alibi legimus. Lupus quidem in Notis ad caput CXVII Synodici autumat, Pontificem eam admiſiſſe, & ante datas Cyrillo & Joanni Antiocheno literas, quibus pacem confirmabat, maturè omnia retractaſſe, etiam Conſtantinopolitanam Maximiani Synodum, & appellantes non quidem in omnibus, ſed in quibuſdam exaudiviſſe, quod probare conatur ex utraque illa Sixti Epiſtola. Verùm nihil in eis legitur, quod contrarium non inſinuet, ut ait Criticæ Baronianæ Auctor, ideoque exiſtimandum Pontificem ſancita à Synodo Epheſina effectum ſortiri voluiſſe, niſi quòd aliqua in Synodo Maximiani facta circumſcripſit, & quatuor Metropolitanos in ea, dignitate depoſitos in integrum reſtituit, dummodo articulis pacis ſubſcriberent. Ex hoc porrò egregio antiquitatis monumento apparet, quantum hallucinati fuerint, qui voluêre Orientales Epiſcopos,

nunquam

Digitized by Google

nunquam olim ad Romanos Pontifices, ſed ſemper ad generalem totius Eccleſiæ Synodum provocaſſe. Imò idem Criticæ Baronii Auctor anno 433. ſcribit Alexandrum Hieropolitanum Epiſcopum cum tota ſua provincia ad Sixtum appellaſſe, & Irenæum Synodici Auctorem, licet Neſtorianum, ideoque ab Apoſtolica Sede averſum, Romanas Appellationes probaſſe; & uſum appellationum à Pontifice malè informato ad melius informandum, ſeu petendæ Apoſtolici judicii retractationis; non à generali Synodo, ſed ab ipſo eodem Pontifice, aut ejus ſucceſſore, antiquiſſimum eſſe.

VIII. *Sixtus Petrum Chryſologum Epiſc. Ravenn. ordinat.*

Anno quadringenteſimo trigeſimo tertio, ut narrat Hieronymus Rubeus ex antiquis Ravennatenſis Eccleſiæ monumentis, Sixtus Papa à Sancto Petro Apoſtolo per viſum ſibi apparente admonitus fuit, quem in Joannis Ravennatenſis Epiſcopi mortui locum ordinare deberet. Quo tempore cum Sanctus Cornelius Forocornelienſis Epiſcopus, unà cum ſuo Diacono Petro, Chryſologo nomine, ipſum Sixtum Pontificem inviſeret, Petrum intuens Sixtus, ipſum planè illum eſſe cognovit, quem Princeps Apoſtolorum in Ravennatem Epiſcopum fore ordinandum oſtenderat. Moxque jubet Ravennates adeſſe, & qui inſtituendus eſſet ipſorum Epiſcopus docuit: ſed illis, qui Romam cum electionis decreto advenerant, reclamantibus, & aſſerentibus inſuper haud moris eſſe, ex alterius Eccleſiæ Clero aſſumi aliquem in Eccleſiæ Ravennatis Epiſcopum, compulſus fuit Sixtus, viſionem illam Ravennatibus notam facere, qui tandem acquieſcentes, gaudentes cum Petro, à Sixto ordinato Epiſcopo reverſi ſunt; exituque dilucidè declaratum eſt, nonniſi à Deo electum fuiſſe, quem admiranda morum ſanctitudo, & doctrina inſignis mirificè commendarunt.

IX. *Anaſtaſium Theſſalonic. Vicarium ſuum in Illyrio conſtituit.*

Illyrium in Orientale & Occidentale anno trecenteſimo ſeptuageſimo nono diviſum fuiſſe diximus in Siricio Papa, ſed poſt annos LVIII, anno nempe quadringenteſimo trigeſimo ſeptimo ad priſtinam formam rediit, quia Valentinianus III ut ait Jornandes in lib. de Succeſſ. Regnorum cap. 97. *à Roma Conſtantinopolim ob ſuſcipiendam in matrimonium Eudoxiam Theodoſii Principis filiam venit, dataque pro munere ſocero ſuo tota Illyria, celebratis nuptiis ad ſua regna cum uxore receſſit.* Pontifices tamen Romani, poſt iſtam donationem, jus ſuum retinuere in omnes Illyrici Eccleſias uſque ad Leonem Iſaurum, qui increpitus à Gregorio III, quod uſum Imaginum in Templis abrogaſſet, & confringi juſſiſſet, provinciarum quæ à Sicilia uſque ad Thraciam per

Illyricum,

SEC. V. Illyricum, Epirum, Achaïam & Macedoniam porrigebantur, adminiſtrationem ab Eccleſia Romana avulſit & Conſtantinopolitanæ tribuit. Sixtus autem anno quadringenteſimo trigeſimo ſeptimo ſcripſit *univerſis Epiſcopis Synodo apud Theſſalonicam congregandis*, ut videre eſt in Collectione Holſteniana, prohibuitque, ne invito, vel inſcio Anaſtaſio Epiſcopo Theſſalonicenſi, Rufi ſucceſſore, ullus auderet aliquem ordinare. Data eſt Epiſtola XV Kalendas Januarii. Eadem die ſcripſit ad Proclum Conſtantinopolitanum Epiſcopum: *Illyricianæ omnes Eccleſiæ, ut à deceſſoribus noſtris accepimus, & nos quoque fecimus, ad curam nunc pertinent Theſſalonicenſis Antiſtitis, ut ſua ſollicitudine, ſi quæ inter fratres naſcantur, ut aſſolent, actiones, diſtinguat atque definiat, & ad eum quidquid à ſingulis Sacerdotibus agitur, referatur.*

X. *Iulianum Pelagianum in Eccleſiam non admittit.*

Julianus hæreticus ille Pelagianus ſive Cæleſtianus, qui plures libros contra S. Auguſtinum ſcripſit, quique ex Epiſcopatu Eclanenſi jamdiu depoſitus fuerat, & à S. Cæleſtino Italiâ cum aliis Pelagianis pulſus, molitus eſt ſub Sixto in Eccleſiæ communionem irrepere, ſed eum rejecit Sixtus, ut teſtatur Proſper in Chronico, qui ſub Conſulibus anni CCCCXXXIX ſcribit: *Hac tempeſtate Iulianus Eclanenſis, jactantiſſimus Pelagiani erroris aſſertor, quem dudùm amiſſi Epiſcopatûs intemperans cupido exagitabat; multimodâ arte fallendi correctionis ſpem præferens, molitus eſt in communionem Eccleſiæ irrepere. Sed his inſidiis Sixtus Papa, Diaconi Leonis hortatu vigilanter occurrens, nullum aditum peſtiferis conatibus patere permiſit, & ita omnes Catholicos de rejectione fallacis beſtiæ gaudere fecit, quaſi tunc primùm ſuperbiſſimam hæreſim Apoſtolicus gladius detrunca ſſet.*

XI. *Accuſatio Sixti PP. & Polychronii Epiſc. ſuſpectæ fidei.*

Circumferuntur Acta Synodi Romanæ de cauſa Sixti III, à Baſſo Exconſule accuſati, quòd ſtupro ſe polluiſſet, in qua dicitur purgatus, Clero, Senatu & Imperatore præſentibus; ſed hæc Acta falsâ Conſulum notâ conſignantur, & anochroniſmis ſcatent, quæ ſuppoſitionem produnt. Nec ullum robur illis accedit ex Epiſtola Sixti ad Epiſcopos Orientales; cum contexta ſit ex ſententiis Concilii Toletani VIII, Felicis III, Gregorii Magni, Hadriani I, Codicis tàm Theodoſiani, quàm Juſtinianei, Aniani Interpretis & Sixti Pithagoræi. Ejuſdem farinæ ſunt Acta *de Synodali accuſatione & expurgatione Polychronii Epiſcopi Ieroſolymitani*, quæ ſub Pontificatu Sixti Romæ dicuntur habita. Toto enim ſedis Sixti tempore, Juvenalis præfuit Eccleſiæ Jeroſolymitanæ, & nihil illis Actis inſulſius. Refertur quidem accuſatio & purgatio Sixti in libro Pontificali, ſed cum in eo aliæ fabulæ recitentur, utraque hiſtoria ſuſpectæ fidei haberi debet.

Poſtquam

Digitized by Google

Poſtquam Sixtus Baſilicam Sanctæ Mariæ Majoris, quæ Baſilica Liberii ab Antiquis dicebatur reſtauravit & exornavit, & multa munera contulit, ſanctiſſimè obiit die undecima menſis Augusti anni quadringenteſimi quadrageſimi, poſtquam ſediſſet *annos octo, & dies decem & novem*, ut omnia exemplaria Anaſtaſii tàm edita, quàm MSS. cunctique ferè catalogi habent. Anaſtaſius neque diem mortis, neque ſepulturæ ejus, præter morem, indicavit; neque Proſper eum Kalendis Aprilis in Chronico mortuum tradidit, ut memoriæ lapſu ſcripſit Baronius, qui tamen eum die XXVIII Martii mortuum credit, diem cultûs pro die mortis ut aſſolet, ſumens.

SEC. V. XII. *Sixtus PP. moritur.*

Rectè tamen oſtendit libros tres *de divitiis*, *de malis doctoribus*, *de caſtitate*, malè Sixto attributos eſſe. Quod idem aſſerendum eſt de *Hypomnoſtico*, ſeu Hypomgnoſtico, ſeu, ut aliqui vocant, *Subnotationum libro*, aut *Commonitorio*, quòd Auctoris conſilium fuiſſe videatur, ut Eccleſiæ Catholicæ doctrinam contra Pelagianos compendio traderet. Hoc opus ab Auguſtino compoſitum fuiſſe tradidit Hincmarus in Epiſtola ad Amolonem & Eccleſiam Lugdunenſem de Gotteſchalco ſcripta; ſed Hincmarum confutarunt Remigius Archiepiſcopus & Eccleſia Lugdunenſis, ac Prudentius Epiſcopus Tricaſſinus, ut videre eſt in Appendice ad Tomum X Operum Sancti Auguſtini in editione Patrum Benedictinorum. Garnerius quidem in Diſſert. VI de ſcriptis adversùs hæreſim Pelagianam, Sixtum III inter eos numerat, qui adversùs illam ſcripſère, ipſique libros ſex Hypomgnoſticon aſſerit. Sed rationes ejus id minimè evincere oſtendit Natalis Alexander ſeculi Eccleſiæ quinti parte 1. pag. 214. & ſeqq. ubi etiam refellit, quod idem Auctor probare conatus eſt, tres ſcilicet laudatos libros de divitiis, & alios duos, Pelagianis erroribus ſcatentes Sixto adhuc Presbytero tribuendos eſſe. Auctores itaque omnium iſtorum librorum perperàm Sixto Papæ, aut Sixto Presbytero adſcriptorum, hactenùs ignoti.

XIII. *Libri ei falsò attributi.*

S. LEO *Pontif. XLVII.*

Anno Domini CCCCXL.

S. Leo, natione Tuſcus, ex patre Quintiano; Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, poſt dierum XLII ſedis ceſſationem, conſecratus eſt Romanus Pontifex die vigeſima ſecunda Septembris, in quam eodem anno quadringenteſimo quadrageſimo

I. *S. Leo fit PP.*

A a Dominica

SEC. V. Dominica cadebat. Proſper enim, qui hoc tempore vivebat, in Chronico ait: *Defuncto Xyſto Epiſcopo XL amplius diebus Romana Eccleſia ſine Antiſtite fuit, mirabili pace, atque patientiâ præſentiam Diaconi Leonis expectans.* Fuit autem natione Tuſcus, non Romanus, licet idem Proſper ſcribat: *Leo legatione publica accitus, & gaudenti patria præſentatus, XLVII Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus ordinatur*, ibi enim Proſper interpretari debet de Italia, quam Leonis patriam appellat, unde antiquiſſimi Codices MSS. Anaſtaſii Vaticani, Caſinenſes, Regii, Florentini & alii habent Leonem fuiſſe *natione Tuſcum.* Tandiu dilata eſt ejus conſecratio quia *tunc eum inter Aëtium & Albinum* (Romani exercitus duces) *amicitias redintegrantem Galliæ detinebant, quaſi ideò longe eſſet abductus, ut & electi meritum & eligentium judicium probaretur*, ut ſcribit idem Proſper.

II. *Diaconi ſæpius ad Eccleſiæ regimen aſſumpti.*

Erat porrò S. Leo S. R. E. Diaconus, qua occaſione hîc obſervandum venit cum Queſnello ejus Operum Editore, pluries accidiſſe ut Diaconi, quàm Presbyteri ad Eccleſiæ ſupremum regimen aſſumerentur. Primò, quia Diaconi Eccleſiæ res, non temporales tantùm, ſed etiam ſpirituales penitius noverant: eſt enim Diaconus Epiſcopi oculus & adjutor. Deinde, notiores erant omnibus civitatis ordinibus. Poſtea, cum haberent omnia in poteſtate, devinciebant ſibi facilè Clericorum animos. Denique, ut plurimùm plus dignitatis afferebant, quàm alii: ſiquidem Archidiaconi, (qui nomine Diaconorum hîc intelliguntur) ſi benè ſe geſſiſſent, oſtenderant, omnibus ſe animi dotibus, ad animorum regimen utilibus, excellere.

III. *S. Leo primum ſermonem habet ipſo ordinationis ſuæ die.*

Statim ac in Pontificali ſpecula poſitus eſt Leo, plebem ſibi commiſſam, non vitæ ſolum exemplo excitare, ſed proprii etiam oris officio erudire eſt aggreſſus. Idem enim vir Eruditus obſervat ipſa ordinationis die, non autem in ejuſdem anniverſario, primum ejus ſermonem habitum eſſe; in eo quippe Sanctus Pontifex ait, *ſatis dignum* eſſe, *à ſacrificiis Dominicæ laudis obſequium conſecrati Pontificis inchoari.* Unde falſum eſt quod ſcribit Sozomenus lib. 7. cap. 19. *In eadem urbe* (Roma) *nec Epiſcopus, nec alius quiſpiam, in Eccleſia populum docet*; S. enim Leo, primus è Romanis Pontificibus id non præſtitit, nam, ut in Liberio diximus, S. Ambroſius lib. 3. de Virginibus deſcribit ſermonem Liberii Papæ, habitum in Baſilica S. Petri, in Marcellinæ, ejuſdem Ambroſii ſororis, ſpiritualibus nuptiis, cùm ſe Deo perpetuâ virginitate dicaret.

IV. *Manichæos & Priſcillianiſtas perſequitur.*

Devaſtatâ à Vandalis Africa complures Manichæi Romam venerant,

veneraut, ibique Catholicis admixti latentes conventus agebant, & plures impiâ ſuâ doctrinâ ſeducebant. Primus Leonis congreſſus adversùs illos fuit, & plurimos diligentiâ ejus detectos, narrat Proſper ſub Conſulibus anni CCCCXLIII: eorum libri innumeri Romæ combuſti, & ex ipſis Manichæis plures ad ſanitatem revocati. Tum anno ſequenti CCCCXLIV S. Leo Epiſtola VIII, quæ aliàs erat II, ad Epiſcopos per Italiam, data III Kalendas Februarii, plurimos Manichæorum vigilantiâ ſuâ in urbe Roma detectos eſſe, & pari ab eis ſollicitudine inveſtigandos admonet. Hæc Epiſtola per provincias ad omnes Epiſcopos miſſa eſt, cum Idacius illorum temporum æqualis ſcribat: *Per Epiſcopum Romæ tunc præſidentem geſta de Manichæis per provincias diriguntur.* Anno poſtea quadringenteſimo quadrageſimo ſeptimo eoſdem Manichæos in Hiſpania repreſſit, & Priſcillianiſtas, quorum errores partim erant cum Manichæis communes, partim proprii. Illam autem Priſcillianiſtarum ſectam contrivit, datâ ad Turribium Aſturicenſem Epiſcopum Epiſtolâ XCIII, in qua ſingula hujus ſectæ capita ſeorſim conterit, ac Turribium, Epiſcopoſque Gallæciæ & Luſitaniæ ad Concilium vocat, ut ſimùl videant, quid adversùs gliſcentem hæreſim agendum ſit. Hanc Leonis Epiſtolam legant, qui impios Priſcillianiſtarum mores noſſe voluerint. SEC. V.

Non ſolos Manichæos & Priſcillianiſtas, ſed etiam Pelagianos ſanctus Leo inſectatus eſt. Cum enim hi in provincia Veneta, damnatis in ſpeciem tantùm erroribus Pelagianis, in Catholicorum conſortium recepti, hæreſim clanculùm reſtaurarent, Septimius Epiſcopus Altini, Sanctum Leonem hac de re per literas certiorem fecit, iſque Januario Antiſtiti Aquileienſi totius provinciæ Metropolitæ per literas injunxit: *Vt congregata Synodo provincialium Sacerdotum, omnes ſive Presbyteri, ſive Diaconi, ſive cujuſcunque Clerici ordinis, qui de Pelagianorum, Caleſtianorumque conſortio in communionem Catholicam ea imprudentiâ ſunt recepti, ut non prius ad damnationem ſui coarctarentur erroris, nunc ſaltem poſtea quam hypocriſis eorum ex quadam parte detegitur, ad veram correctionem, quæ & ipſis prodeſſe, & nullis poſſit nocere, cogantur, &c.* Scripſit eodem tempore Sanctus Leo ad Septimium Altinenſem eadem de re. Vtraque adversùs Pelagianos Epiſtola, ſine ullo temporis charactere data, & utraque à Photio Cod. LIV his verbis memorata: *Cum temporis deinde progreſſu ſectæ hujus homines* [nempe Pelagiani] *per hæreſis ſuæ abjurationem Eccleſiæ reſtituti eſſent; iterum malum ab ipſis principium ſumpſit; ut Septimio Epiſcopo* V. *Sicuti & Pelagianos.*

Aa 2 *renaſcens*

SEC. V. *renaſcens eadem lues, antequam longius ſerperet, fuerit reprimenda, datis ad Leonem Romæ tunc Sedem Apoſtolicam tenentem, literis, qui Leo ferventi Zelo contra impietatem illam depugnavit.* Loquitur & Photius de iiſdem Leonis Epiſtolis Cod. LIII, quandò ait: *Scripſit & Leo Romanus Epiſcopus de Pelagianis converſis, quomodo debeant recipi, quando convertuntur, ſcriptis ſuam opinionem damnantes.*

VI. *Non eſt Auctor librorum de vocatione omnium gentium.* Idem Photius Cod. LIV aſſerit, poſt repreſſos à Septimio Epiſcopo & Leone Pelagianos, Romæ plures liberiùs pro hæreſi loquentes Proſperum confutaſſe, ait enim: *Poſt non diu rurſum veluti exiſtere atque enaſci è mala radice impudenter, cum cœpiſſet, Romæ etiam quidam pro hæreſi liberè locuti ſunt, quos Vir ſanè divinus Proſper libellis adverſus eos in vulgus editis facilè diſſipavit, extinxitque: Leone etiamnum, quem diximus, Romanam Sedem gubernante.* Antelmius in Diſſert. 3. de Veris Operibus SS. Leonis Magni & Proſperi Aquitani, oſtendit libellos illos à Proſpero contra Pelagianos editos, eſſe duos libros de vocatione omnium gentium, Proſpero à quibuſdam perperàm abjudicatos, ubi & refellit Queſnellum, qui eos libros ſancto Leoni attribuit.

VII. *Arelatenſem Eccleſiam ſuis privilegiis exuit.* Anno quadringenteſimo quadrageſimo quarto orta eſt contentio inter ſanctum Leonem & Hilarium Epiſcopum Arelatenſem. Celidonius Epiſcopus Veſontionenſis in Concilio, incerto loco habito, à ſancto Hilario Epiſcopatu depoſitus, ad Sanctum Leonem appellavit. Sanctus Hilarius Romam ſtatim contendit; ſed cùm à Leone acriter increpitus fuiſſet, & Celidonius manifeſta teſtium reſponſione ab iis immunem ſe probaſſet criminibus, ob quæ fuerat exauctoratus; Hilarius clam Roma, quaſi inſalutato hoſpite ſe ſubduxit & Arelatem rediit. In ejus autem abſentia Celidonius in ſedem ſuam reſtitutus eſt à Sancto Leone, in Synodo Romana, in qua & Projecti contra Hilarium querimoniæ diſcuſſæ ſunt. Scilicet Hilarius Projecto Epiſcopo alienæ provinciæ ægrotanti, alium ſuperordinaverat. Ordinatum contra Canones S. Leo cum ſua Synodo ſubmoveri decrevit, & Projectum in ſuo Sacerdotio permanere. Scripſit autem S. Leo *ad Epiſcopos per provinciam Viennenſem conſtitutos* Epiſtolam LXXXIX, nunc XI, in qua irritis redditis, quæ ab Hilario præſumpta fuerant, inter alia ſtatuit, ut non ultra Hilarius auderet *conventus indicere Sinodales*, utque præter conſenſum Leontii provinciæ Viennenſis antiquioris Epiſcopi Concilium alterius Provinciæ non celebretur; *Metropolitanis privilegii ſui dignitate ſervata.* Romani Pontificis ſententiam,

Digitized by Google

ſententiam, ſubſecutum eſt Valentiniani Imp. reſcriptum Romæ datum VIII. Idus Junii anni quadringenteſimi quadrageſimi quinti, quod ſic habet: *Decernimus, ne quid tàm Epiſcopis Gallicanis, quàm aliarum provinciarum contrà veterem conſuetudinem liceat, ſine viri venerabilis Papæ urbis æternæ auctoritate, tentare, ſed illis omnibusque pro lege ſit, quidquid ſanxit, ſanxeritque Apoſtolicæ Sedis auctoritas*, ex Cod. Theod. tit. 24. de Ord. Ep. S. EC. V.

Cujus provinciæ Epiſcopus fuerit Celidonius diu agitatum fuit, ſed poſtquam Vita S. Romani Abbatis Jurenſis in lucem prodiit, Eruditi eum Veſontionenſis ſeu Biſuntinæ Eccleſiæ Epiſcopum fuiſſe non dubitarunt. Sanctus autem Hilarius, Zoſimi Papæ reſcripto & Vicariâ poteſtate ab illo ſuis deceſſoribus conceſsâ uſus, Celidonium Epiſcopum dignitate dejecit, quod indicat Sanctus Leo in laudata ad Epiſcopos Viennenſis provinciæ Epiſtolâ, in qua ab eo Hilarius accuſatur, tanquam *ordinationes ſibi omnium per Gallias Eccleſiarum vindicans.* Fretus illa poteſtate Hilarius Celidonium, quem reum credidit, Epiſcopatu depoſuit; unde idem Sanctus Leo ait: *Manſiſſet namque, in illum* (nempe Celidonium) *prolata ſententia, ſi objectorum veritas extitiſſet.* Quod nequaquam ſcripſiſſet S. Leo, ſi nulla omninò fuiſſet Hilarii in Celidonium juriſdictio. Iratus tamen S. Leo Hilario, ſive quòd, ut ipſemet ait, *B. Petro nolles eſſe ſubjectus, & frequentiùs temerariis & inſolentibus verbis ſententiam damnationis expeteres*; ſive quod Synodi Romanæ judicio ſtare nollet, clàmque Româ receſſiſſet, Arelatenſem Eccleſiam ſuis exuit privilegiis, juraque Metropolis in Viennenſem tranſtulit. Sed Hilario, anno quadringenteſimo quadrageſimo nono mortuo, Epiſcopi Viennenſis provinciæ pro Ravennio ejus ſucceſſore Epiſtolam ſeu libellum ad S. Leonem miſerunt, reſtituique Metropolitano Arelatenſi jura ſuæ Eccleſiæ poſtularunt. Sanctus verò Leo anno quadringenteſimo quinquageſimo litem ita compoſuit, ut Viennenſi Metropoli quatuor Epiſcopatus attribueret Valentinum, Tarentaſienſem, Genevenſem & Gratianopolitanum: reliquos ſubjecerit Arelatenſi Metropoli.

VIII. *Ea ex parte reſtituit.*

Quia porrò quæ, de hac inter S. Leonem & S. Hilarium controverſia referuntur ab eodem S. Leone, & à S. Honorato Epiſcopo Maſſilienſi in Vita ejuſdem S. Hilarii, valdè inter ſe diſcrepant; Queſnellus arbitratur Honorato credendum eſſe, indeque prolixam Apologiam texuit *pro Sancto Hilario Arelatenſi*

IX. *S. Hilarium Arelat. poſt mortem pro viro Sancto habet.*

 Epiſcopo

SEC. V. *Epiſcopo.* Papebrocius verò longè rectiùs ſtatuit potiorem in hujus cauſæ narratione, eſſe auctoritatem S. Leonis, quàm Honorati Auctoris Vitæ S. Hilarii, quia Leo tàm Sanctus fuit, ut mentiri nollet; tàm antiquus, ut nemo propinquior haberi poſſit teſtis hujus rei, cui interfuit, quamque ipſe, ut judex geſſit. Sed quidquid ſit, S. Leo Hilarium mortuum pro viro Sancto habuit, ut conſtat ex ipſius Epiſtola CVI ad Epiſcopos per Arelatenſem provinciam conſtitutos, in qua ait: *Quod ergo in Arelatenſium civitate, defuncto ſanctæ memoriæ Hilario, virum etiam nobis probatum fratrem Ravennium, ſecundùm deſideria Cleri, Honoratorum & plebis unanimiter conſecraſtis, bonum fraternitatis veſtræ opus noſtro judicio roboramus.* Ex quo & colligitur, S. Hilarium pro ſua ergà Sedem Apoſtolicam debita reverentia, nihil non egiſſe, ut S. Leonem placaret, ac promereretur; ac ab omni deinceps contentione quieviſſe, Auxiliaris potiſſimùm urbis Romæ Præfecti conſilio, quod indicat S. Honoratus in laudata S. Hilarii Vita. Probabiliter igitur dici poſſe videtur S. quidem Hilarium privilegia, olim ſedi ſuæ ab Apoſtolica Sede conceſſa per Zoſimum, ſed ab ejus ſucceſſoribus vel revocata vel imminuta, propugnaſſe pertinaciùs; ſed parte alia S. Leoni fuiſſe obreptum, huncque falſis adverſariorum Hilarii delationibus circumventum, de quo audiendus Baronius, de hac & ſimili cauſa Sancti Mamerti Viennenſis Epiſcopi, ad annum CCCCLXIV num. ultimo loquens: *Non mireris, Lector*, inquit, *Romanum Pontificem adversùs Mamertum adeo vehementer inſurgere, virum, ut declararunt eventa, ſanctitate inſignem. In his enim, quæ contentioſi fori ſunt, per facile eſt quemquam decipi. Perſimile etiam S. Leoni accidit, qui in S. Hilarium eadem fermè ex cauſa acerrimè invectus eſt. Quis neſciat ſæpe accidere, ut falſis accuſationibus, & ſubreptionibus aures Pontificum repleantur; & cum putent agere quod juſtum appareat, exagitent innocentem?*

Initium hæreſis Eutychianæ, & Concilium Calchedonenſe, Generale quartum.

X. *Eutyches hæreſim ſuam docet.*

SEdente Sancto Leone exorta eſt Eutychiana hæreſis, cujus initium, & Concilia contra eam celebrata hîc compendiosè exhibenda. Eutyches Presbyter, Archimandrita, ſeu Abbas celeberrimi cujuſdam in urbe Regia Conſtantinopoli Monaſterii, teſte Liberato cap. II. ex nimio in Diodorum Tarſenſem, & Theodorum Mopſueſtenum olim Epiſcopos odio, lapſus eſt in blaſphemam impietatem Apollinaris, *myſterii Incarnationis dogma corrumpens, & divinitatem Unigeniti, & humanitatem vocans unam naturam, commixtionemque & confuſionem*

Digitized by Google

confuſionem aſſerens factam, & ſalutarem paſſionem ipſi incommutabili Deitati adnectens, ut ſcribit Facundus lib. 8. cap. 5. exhibens fragmentum Epiſtolæ Domni Epiſcopi Antiocheni ad Theodoſium Imp. Aſſerebat itaque Eutyches Chriſtum eſſe ex duabus naturis, ſed non in duabus, ideſt, duas fuiſſe ante unitionem naturas, unicam poſtea: unde illud conſectarium, Chriſtum conſubſtantialem nobis non eſſe ſecundum carnem. Cum autem dicta Domni Antiocheni ad Theodoſium Imp. Epiſtola ſcripta ſit anno circiter quadringenteſimo quadrageſimo ſecundo, Eutychianæ hæreſis initium ab eo anno repetendum; unde Sanctus Anaſtaſius Synaita ſcribit: *Annis circiter poſt* (Epheſinum ſcilicet Concilium) *decem Eutyches quidam Archimandrita Conſtantinopoli exortus, qui diceret totum Chriſtum eſſe naturam unicam.*

XI. *In judicium vocatur apud Flavianum Epiſcopum CP.*

Gelaſius Papa in Epiſtola XVI ad Epiſcopos Dardaniæ, initium hæreſis Eutychianæ ab anno quadringenteſimo quadrageſimo octavo repetit; quia eo anno Eutyches in judicium vocatus eſt apud Flavianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum, accuſante Euſebio Dorylæi in Phrygia Salutari Epiſcopo, Eutychetis amico, cujus rei meminit Breviculus Eutychianiſtarum: *Cum Eutychen Euſebius Dorylyanus Epiſcopus ſuadere talia reperiſſet, zelo fidei, quem etiam, cum agens in rebus eſſet, oſtendit, (ipſe enim Neſtorium quoque in tempore reprehendit in Eccleſia res ſacrilegas prædicantem) detulit ad Flavianum Epiſcopum.* Accuſatio ſummopere Eutychetem offendit, quare apud S. Leonem queſtus eſt, *quod Neſtoriana hæreſis quorundam rursùs ſtudiis pullularet.* Leo ejus zelum laudavit, ac benignè reſcripſit, *XII Kal. Martii* anno quadringenteſimo quadrageſimo nono. Hinc Acta Quinti Concilii ajunt: *Leo Sanctæ memoriæ Papa antiquioris Romæ, & ſuſcepit Eutychetem, & reſcripſit, comprobans eum, & tamen poſtea condemnavit, & anathematizavit eum, ut hæreticum.* Sed antequam ad Judicium Epiſcopale deferretur Eutyches, jam ad Theodoſium Imp. delata fuerat à Domno Antiocheno Epiſcopo accuſatio de reviviſcente Apollinaris hæreſi, Eutychetis induſtriâ & artibus, ut conſtat ex citata Domni Synodica Epiſtola ad Theodoſium apud Facundum lib. 8. cap. 5. ex qua diſcimus, quinam fuerint illi, quos Eutyches apud S. Leonem tacitè infamabat, tanquàm Neſtorii ſequaces & patronos: clarum eſt enim eum de Domno & Theodoreto, & aliis hujuſmodi loqui, qui de anathematizatis per Eutychen Diodoro & Theodoro apud Theodoſium conqueſti fuerant.

XII. *Damnatur in Synodo Cpolitana.*

Coacta eſt illicò Conſtantinopoli à Flaviano Epiſcopo Synodus, ſub die VI Idus Novembris anni quadringenteſimi quadrageſimi octavi, non quidem ordinaria, ſed ex iis ſolis Epiſcopis qui reperti ſunt in comitatu. Occaſionem cogendæ Synodo dedit orta quæſtio

inter

SEC. V. inter Florentium Sardorum Epiſcopum, Lydiæ Metropolitanum, & duos ſuæ provinciæ Epiſcopos: quâ finitâ actum eſt de Eutyche, qui olim Neſtorianæ hæreſi profligandæ cum Sancto Dalmatio Monacho navarat operam. Eutyches ſæpiùs ab Euſebio Dorylæi Epiſcopo amicè admonitus de abjiciendo errore, in eo obſtinatè perſtiterat, cùmque etiam in Synodo duas quidem aſſeruiſſet naturas ante unionem; unam verò poſt unionem, damnatus eſt à Synodo, nequicquam obnitente Chryſaphio Eunucho, Imperii Adminiſtro, quem minùs Eutychetis amor, quàm Flaviani odium urgebat. Subterfugit judicium hæreticus, qui tamen ex ſcriptis ſuis convictus eſt. Synodus ſeptem actionibus completa, eique ſubſcripſêre Epiſcopi omnes numero XXXII, & Archimandritæ numero XXIII. Epiſcopi hac formula ſubſcripſerunt: *Baſilius Epiſcopus N. judicans ſubſcripſi.* Archimandritæ verò: *N. Presbyter & Archimandrita, ſubſcripſi in depoſitione Eutychetis*, quia ſcilicet Epiſcopi Conciliis adſunt ut judices; Abbates verò ut honorifici ſpectatores: illi ſententiam dicunt; iſti ſententiæ ab Epiſcopis latæ aſſenſum præbent. Porrò Eutychetis ut hæretici ſententia prolata eſt his verbis: *Lachrymantes & lugentes perfectam ejus perditionem decrevimus per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ab eo blaſphematum, extraneum eum eſſe ab omni officio Sacerdotali, & à noſtra communione, & primatu monaſterii.*

XIII. *Ad Pontificem Rom. appellat.* Eutyches cum auctoritate Chryſaphii & tutela Theodoſii Auguſti doctrinam ſuam tectam, ſartamque non cerneret, ad Romanum Pontificem confugit, quòd abſentem circumvenire in promptu eſſet. Ejus literæ leguntur in Synodico adverſus Tragædiam Irenæi à Chriſtiano Lupo publicato cap. 222. In earum fine ait Eutyches: *Subjunxi autem his literis meis utrumque libellum, & eum, qui ab accuſatore meo oblatus eſt Synodo, & qui à me quidem geſtus eſt, non tamen ſuſceptus.* Sed in ea Epiſtola nulla mentio de Eutychetis appellatione. Tum caput 223. ejuſdem Synodici continet libellum conteſtatorium ab Eutychete propoſitum in Conſtantinopolitana urbe, ut docent verba Leonis in Epiſtola VIII ad Flavianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum. Sanctus Leo, de his quæ Conſtantinopoli geſta erant, non admonitus à Flaviano, ne vel innocentem condemnaret, vel reum abſolveret, ad Theodoſium Imperatorem Flavianumque ſcripſit. Protinùs ad Summum Pontificem reſcripſit Flavianus, & Acta Conſtantinopolitanæ Synodi in cauſa Eutychetis, ſimùl cum Epiſtola ad eum miſit.

XIV. *S. Leo ſcribit ad Theodoſium & ad Flavianum.* Acceptis Flaviani literis, Leo opem, operamque ſuam adversùs Eutychetem pollicetur, & per illuſtrem virum Rhodanum Epiſtolam miſit, quam primùm Queſnellus publicavit ordine 22., quam & ſecuta

Digitized by Google

& ſecuta eſt alia ad Theodoſium, quæ ordine eſt 23., in qua Nicænæ fidei ſe inhærere profitetur, Neſtorii & Eutychis dogmata condemnat, poſtulatque Synodum intra Italiam congregari. In ea ampliores literas promittit per Flaviani nuncium perferendas; fuitque illa celebrata adeo ad Flavianum Epiſtola, aliàs ordine X, nunc XXIV, laudata Calchedone, Patribus approbata, & retenta ad fidem Eccleſiæ de Incarnatione Chriſti explicandam, ut eâ, quaſi Lydio lapide, ſincera adulterinaque fides probetur. Ea Epiſtola olim integra in Eccleſia Romana legebatur tempore Adventûs, quod etiam in Eccleſiis Galliarum factitatum eſſe eruit Queſnellus ex MS. Codice Bibliothecæ Regiæ. Eam anno quadringenteſimo quadrageſimo nono detulerunt Legati Leonis Papæ ad pſeudo-Synodum Epheſinam, de qua mox. *SEC. V.*

XV. *Eutychis cauſa retractatur Cpoli.*

Interea Eutyches ſupplices libellos dat Imperatori, Actaque Synodi Conſtantinopolitanæ diminuta, falſataque arguit. Imperator Chryſaphii Eunuchi ſermonibus deceptus, retractari Acta jubet, & videre an quid omiſſum, mutilum, adulteratumque reperiatur. Quamobrem eoſdem Epiſcopos, qui ſuperiorem Synodum Conſtantinopoli celebrarant, jubet iterum anno quadringenteſimo quadrageſimo nono cogi, ſed illis Thalaſſium Epiſcopum Cæſareæ in Cappadocia præficit, amoto Flaviano Conſtantinopolitano, cui jus ſedendi aufertur. Quinto itaque Idus Aprilis cæpta eſt Synodus: ad examen Acta revocantur; nihil depravatum aut immutatum reperitur, omniaque uti geſta erant, ita ſcripta eſſe omnes approbant.

XVI. *Pſeudo-Synodus Epheſina.*

Eutyches, dum hac viâ omnes aditus intercluſos intelligit, Dioſcori Epiſcopi Alexandrini, Flaviano inimici, patrocinium implorat. Dioſcorus ad Imperatorem ſcribit, aliamque Synodum poſtulat, cui per literas Imperatoris jubetur præſidere, rejecto ex illo cætu Theodoreto, qui Dioſcoro infenſus erat, & Eutychianæ doctrinæ apertè contrarius. Indicta eſt itaque Synodus apud Epheſum tertio Kalendas Aprilis anni quadringenteſimi quadrageſimi noni, antequam retractarentur Acta Concilii Conſtantinopolitani anno CCCCXLVIII celebrati, ut ad Kalendas Auguſti inciperetur. Ad illam S. Leo, ab Imperatore invitatus, Legatos miſit Julium Puteolanum Epiſcopum, Renatum Presbyterum tituli Sancti Clementis & Hilarum Diaconum. Synodus incæpta eſt die tantùm octava menſis Auguſti, eique interfuêre centum triginta Epiſcopi, præſeditque Dioſcorus Alexandrinus. Eutyches introductus continuò confeſſionem fidei propoſuit, falſitatis & ſimulationis plenam, ac ambage verborum perplexam. Retractata deinde Acta ejus condemnationis, iſque declaratus innocens & ſolutus ab excommunicationis

 vinculo.

Digitized by Google

SEC. V. vinculo. Flavianus vindex fidei condemnatur, cum Euſebio Dorylæi Epiſcopo; plurimique Pontifices proſcripti condemnatique, interquos Ibas Edeſſenus Epiſcopus, Theodoretus Cyrenſis, & ultimus omnium Domnus Antiochenus. Imò cum omnia ſuſque deque gererentur, & Epiſcopi convocati, intentato quaſi faucibus gladio, ejuſmodi decretis ſubſcriberent,& contra jus & æquitatis leges omnia fierent, Flavianus, qui ad Summum Pontificem appellaverat, non modo injuriis, ſed & verberibus plagiſque affectus, Epipæ, quæ civitas eſt Lydiæ, quò in exilium amandatus eſt, *ſeu ſupervenienté, ſeu ingeſta morte* ſpiritum Deo reddidit eodem anno CCCCXLIX, ut habet Marcellinus in Chronico. In tanta rerum deſperatione Legati Leonis Papæ obfirmatè reſtiterunt conatibus hæreticorum adversùs condemnationem Flaviani, indeque in cuſtodiam dati. Ex quibus geſtis jure *prædatoria*, aut *Latrocinalis* hæc Synodus appellata eſt.

XVII. *Ejus Acta à S. Leone reſcinduntur.* Hilarus Diaconus, Leonis Papæ Legatus, cum poſt infinita ſuperata vitæ diſcrimina ex Epheſina pſeudo-Synodo ſe ſubduxiſſet, Romamque adveniſſet, à Leone Papa excipitur, qui auditâ rerum, ut evenerant narratione, Concilium Romæ coëgit, in quo quidquid Epheſi fuerat actum, damnavit ac reſcidit. Crebris deinde inſtitit literis, Theodoſium & Pulcheriam Auguſtam urgere, ut unanimi conſenſu Synodus altera, quâ Epheſinam ignominiam & labem deleret,intra fines Italiæ cogeretur. Sed & cum multis Italiæ Epiſcopis obviam prodiit Valentiniano Auguſto, qui cum matre Galla Placidia & conjuge Eudoxia, religionis causâ Romam ad Apoſtolorum limina veniebat, & tùm eas, tùm Valentinianum orando compulit, uti Theodoſio ſcriberent, efficerentque, ut alio rurſus Concilio, quæ Epheſi perperàm geſta fuerant, retractarentur. Verùm Eutychianis fabulis ac dolis irretita Theodoſii mens, nullis literis, nullis precibus, nulla ſuorum neceſſitudine flecti potuit. Quin potius publicis legibus Flavianum damnavit, Epheſinamque prædatoriam Synodum Nicænæ juſſit æquari. At neque leves, neque feras tanti facinoris pœnas dedit. Si quidem non multò pòſt dum equitaret, collapſo equo graviter eliſus, atque mortuus eſt die vigeſima octava menſis Julii anni quadringenteſimi quinquageſimi, nullo hærede relicto.

XVIII. *Synodus Cpolitana Eutychem damnat.* Theodoſio Imperatore mortuo, Pulcheria Auguſta ejus ſoror, ſuffragante Senatu & exercitu, Orientis Imperium & ſe ipſam in matrimonium dedit Marciano Clariſſimo Senatori, genere Thraci & filio viri rem militarem exercentis. Marcianus ubi Imperium ſuſcepit, ſancti Leonis hortatu de Concilio generali cogendo cogitavit,

interimque

interimque Conſtantinopoli Synodum haberi juſſit, in qua lecta celeberrima illa Epiſtola S. Leonis aliàs X, nunc XXIV ad Flavianum, quam omnes ſua ſubſcriptione confirmarunt. Ad alios deinde Metropolitanos miſſa, qui cum ſuæ provinciæ Epiſcopis eam approbarunt. Anathema dictum Neſtorio & Eutychi, & eorum hæreſis Conſtantinopoli proſcripta, ut teſtatur S. Leo in Epiſtola LXVIII ad Paſchaſinum Lylibætanum, data menſe Julio anni CCCCLI. Sed falſum eſt quod ſcribit Baronius & poſt eum Auctor Anonymus Delectûs Actorum Eccleſiæ univerſalis ſeu Novæ Summæ Conciliorum, in ea nempe Synodo vetitum eſſe, ne Dioſcori Alexandrini, Juvenalis Jeroſolymitani & Euſtathii Beryti Epiſcoporum nomina ex Dyptichis recitarentur; Sanctus enim Leo in Epiſtola LX aliàs XL ad Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum, Idibus Aprilis anni CCCCLI etiam data, ait: *De nominibus autem Dioſcori, Juvenalis & Euſtathii ad ſacrum altare non recitandis dilectionem tuam haud decet cuſtodire, quod noſtri ibidem conſtitui faciendum eſſe dixerint.* Quare, ut rectè notat Queſnellus, Leo ad Anatolium ſcribit, non tanquam de re geſta, ſed tantum definienda à ſuis Legatis cum Anatolio. *SEC. V.*

XIX. *Marcianus apud Nicæam Synodum indicit.*

Licet S. Leo differri Synodum Oecumenicam, & in Italia fieri optaret, Marcianus tamen Imperator, neceſſitate rerum & votis Orientalium ſollicitatus, Synodi indicendæ conſilium cæpit, & edicto ſuo juſſit Epiſcopos *ad Nicæam civitatem proximis Kalendis Septembris* anni quadringenteſimi quinquageſimi primi advenire. Sanctus itaque Leo, acceptis Imperatoris literis, extemplò de Legatis mittendis cogitavit, ad eumque ſcripſit Epiſtolam LXIX, aliàs XLIX, ſignificavitque, ſe Legatos mittere, ad vices ſuas implendas, Paſchaſinum Lylibæi Epiſcopum, Bonifacium Presbyterum, & Julianum Coënſem. Data Epiſtola VI Kalendas Julii. Præfatis Legatis poſtridie duos alios adjunxit, Lucentium Epiſcopum, & Baſilium Presbyterum.

XX. *Calchedonem eam transfert.*

Interim cùm Attila Hunnorum Rex in Galliis victus fuiſſet, & Orientem versùs iter cæpiſſet, totumque Illyrium perturbari ob imminentium Barbarorum metum, ex literis Præfectorum accepiſſet Imperator, neque Nicæam poſſet ſe conferre, Concilium Nicæa Calchedonem, quæ Conſtantinopoli ſeptem tantum ſtadiis abeſt, tranſtulit; eamque Epiſcopis inſinuavit, Edicto dato X Kalendas Octobris. Translationi huic etiam occaſionem dedit obſecratio Legatorum Apoſtolicæ Sedis, qui Imperatorem enixè rogaverant, ut adeſſet Sancto Concilio, proteſtati, ſe, ipſo abſente, illuc non venturos. Iſta conſtant ex Epiſtolis Marciani

Digitized by Google

SEC. V. Imperatoris ad Synodum, quæ Nicæam convenerat, relatis part. I. Concil. Calched. num. 41. & ſeq. ex Liberato cap. 13 Breviarii, & ex Evagrio lib. 2. cap. 2. Porrò Synodum à Marciano Auguſto primùm Nicæam convocatam, deinde ab eodem Calchedonem tranſlatam, conſentiente Sancto Leone, rectè probat Natalis Alexander ſeculo V Diſſert. XI partis II, ubi & oſtendit, eumdem S. Leonem Synodo præfuiſſe per Legatos Paſchaſinum Lylibætanum & Lucentium Aſculanum Epiſcopos, & Bonifacium Presbyterum; quibus Julianum Coënſem, ut conſiliorum participem, potius quam legationis ſocium adjunxit.

XXI. *Actio prima Synodi.* Incæpta eſt Synodus octavo Idus Octobris anni Chriſti quadringenteſimi quinquageſimi primi, in ampliſſima Sanctæ Virginis & Martyris Euphemiæ Baſilica, in civitatis ſuburbiis ſita. Ibi adfuerunt ampliſſimus Senatus & aliquot alii Proceres, ut tumultus prohiberent, ut judiciorum ordinem ſervarent, utque ſecundùm Canones omnia agi curarent, non ut de rebus ad fidem & religionem ſpectantibus decernere ac judicare deberent. In prima Actione Apoſtolici Legati dixerunt, fas non eſſe, ut Dioſcorus, qui reus ſit, & ab aliis judicandus, inter Epiſcopos ſedeat de aliis judicaturus; quare, decernentibus Magiſtratibus, juſſus eſt in medio ſedere ut reus. Actorem egit Euſebius Dorylæi Epiſcopus. Tum Conſtantinus, qui erat à Secretis Conſiſtorii, recitavit omnia Acta tùm Conſtantinopolitanæ, tùm pſeudo-Synodi Epheſinæ. Quibus perlectis Flavianus & Euſebius Dorylæi à labe hæreſeos vindicati ſunt, & præter jus æquumque exauctoratos privatoſque communione pronuntiatum eſt. Decretum, Dioſcorum Alexandrinum, Juvenalem Jeroſolymitanum, Thalaſſium Cæſarienſem Cappadociæ, Euſebium Ancyranum, Euſthatium Berytenſem, Baſilium Seleucienſem, auctores latrocinii Epheſini eâdem pœnâ plectendos, quâ immeritò Flavianum, alioſque affecerant, ea conditione: *Si placuerit diviniſſimo & piiſſimo Domino noſtro*, ut habent Acta, ideſt Marciano Imperatori, ad quem & totam Actionem referendam cenſuerunt Patres.

XXII. *Actiones ſecunda & tertia.* Actione ſecunda de fide agi cœptum eſt. Publicè recitatum Nicænum, Conſtantinopolitanumque Symbolum; deinde Cyrilli ad Neſtorium & Joannem Antiochenum literæ, cum pax inter eos inita eſt: tùm S. Leonis ad Flavianum Epiſtola, cui illis verbis acclamaverunt Epiſcopi: *Petrus per Leonem ita locutus eſt: Apoſtoli ita docuerunt.* Dioſcorus ſcelerum conſcientiâ conſternatus huic ſecundæ Synodi Actioni non interfuit, ſicuti nec tertiæ, in qua cùm ad judicium poſceretur, & tertiò vocatus venire contemneret, Apoſtolici Legati ſummatim commemoratis ſceleribus, quorum & Alexandrinorum teſtimoniis, & publicis Pſeudo-

Pſeudo-Synodi Epheſinæ Actis convictus fuerat, ex Leonis Pontificis ſententia pronunciant, illum & Epiſcopali honore, & Sacerdotum functionibus omnibus privatum eſſe. Eam ſententiam Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ceterique Patres univerſi graviſſimis verbis comprobant, atque Auguſto & Auguſtæ ſiſinificant, ac publicis evulgant edictis, & Alexandrinæ perſcribunt Eccleſiæ. SEC. V.

XXIII. *Actio quarta.*

Actione quarta reditum eſt ad conſtabiliendam fidei formulam, & ad Leonis Epiſtolam. Rogati Patres quid de ea Epiſtola cenſerent, ſuo ſinguli ordine reſponderunt, Symbolis Nicæno & Conſtantinopolitano conſentaneam eſſe, nec non fidei à Sancto Cyrillo in Epiſtolis expoſitæ, ideoque ſe illi ſubſcripſiſſe. Juvenalis, Thalaſſius, Euſebius, Baſilius & Euſtathius, de quibus in prima Actione locuti ſumus, qui in hac Actione eamdem S. Leonis Epiſtolam ſua ſubſcriptione approbarunt, in Synodum ſunt admiſſi, & omnes qui dictam Epiſtolam, ut inviolabilem orthodoxi dogmatis normam venerati ſunt, veniam facilè conſequuntur, præter Ægyptios Epiſcopos, & nonnullos Archimandritas; qui tamen petierunt, ut liceret ſibi novum Epiſcopum Alexandrinum, ex cujus voluntate ſubſcriberent, opperiri. Neque id ipſis denegatum, jurejurando tamen & vadimonio obſtrictis, ſe Calchedone non abituros quoad ſancta Synodus imperarit.

XXIV. *Actio quinta.*

Actione quinta definitio fidei lecta eſt, quæ omnibus Patribus non placuit. Apoſtolicæ Sedis Legati & aliquot Orientis Epiſcopi, multa deeſſe ad profligandam hæreſim Eutychianam, conteſtati ſunt. Ad id enim ſatis non eſſe, ut Chriſtus *Ex duabus naturis* diceretur: ſed neceſſe eſſe, ut *In duabus naturis inconfusè, immutabiliter & indivisè* ſubſiſtere diceretur. Habitus itaque ex ſingulis provinciis delectus quorumdam Epiſcoporum, qui in eam rem incumberent cum Legatis Apoſtolicis & Anatolio Epiſcopo Conſtantinopolitano, ſeorſim in Eccleſiæ Secretario. Juſſu tandem Imperatoris id perfectum eſt, & conſcripta receptaque fidei definitio, quæ Symbolum Nicænum & Conſtantinopolitanum, Epiſtolas Synodicas S. Cyrilli & memoratam S. Leonis Epiſtolam, & illa verba, propter quæ tanta fuerat contentio, continebat: *Unum eumdemque Chriſtum, Filium, Dominum, Unigenitum, in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisè, inſeparabiliter agnoſcendum, &c.*

XXV. *Sexta Actione Marciano præſente habita.*

Poſtquam Marciano Auguſto renunciatum eſt, id à Patribus definitum eſſe, confeſtim octavo Kalendas Novembris Calchedonem venit, & ſextæ Actioni interfuit, non oſtentandæ poteſtatis gratiâ

Digitized by Google

SEC. V. ſed ut univerſos Patres ad rectæ fidei rationem cohortaretur; idque oratione latinè primò, deinde græcè pronunciata. Ex qua tantus extitit animorum ardor, ut poſt benevolentiſſimas erga Imperatorem & Auguſtam acclamationes, in eam formulam, quam tunc Apoſtolici Legati cum Anatolio & collegis ediderant, ab univerſis Epiſcopis itum ſit, ſummoque conſenſu ſubſcriptum. Deinde Marcianus capitula quædam Synodo propoſuit approbanda. Denique in honorem ſanctæ Martyris Euphemiæ, & in Sanctæ Synodi memoriam, civitatem Calchedonenſem Metropoleos nomine adauxit, ſalvâ Nicomediæ propriâ dignitate.

XXVI. *Actiones VII & VIII.* Actione ſeptima, cauſa Juvenalis Ieroſolymitani & Maximi Antiocheni compoſita eſt, cùm judicio Synodi, tùm mutuo partium conſenſu. De quibuſdam provinciis inter eos erat contentio. Actione octava Theodoretus juſſus eſt dicere in Neſtorium anathema, quo facto Eccleſiæ ſuæ Cyrenſi reſtitutus eſt, ex qua Latrocinii Epheſini decreto fuerat dejectus & expulſus, ſive potius approbata ejus reſtitutio à Sancto Leone facta.

XXVII. *Actiones IX. & X.* Actionibus nona & decima, cauſa Ibæ Edeſſeni Epiſcopi acta eſt. Relecta ſunt quæ de eo Antiochiæ, Tyri, & Beryti acta fuerant; is depoſitus à Dioſcoro in Pſeudo-Synodo Epheſina, libellum Imperatori obtulerat; ſed re delata ad Synodum Calchedonenſem, probatæ vitæ & integræ fidei compertus eſt, & dicto in Neſtorium & Eutychetem anathemate, ſedi ſuæ reſtitutus eſt. Decretum tandem, abolendam eſſe penitus Pſeudo-Synodi Epheſinæ memoriam.

XXVIII. *Actio XI de Domno Antioch. non eſt commentitia* Actio undecima, quæ eſt de Domno Antiocheno Epiſcopo, non eſt commentitia ut arbitratur Queſnellus Diſſert. IX in Opera S. Leonis. Nam Baluzius in Præfatione ad Concilium Calchedonenſe num. XXXII & ſeqq. eum hac in re deceptum eſſe ſolidè demonſtrat, & ad omnia ejus argumenta reſpondet. Domnus Antiochenus Epiſcopus ab Epiſcopis Epheſinæ Synodi latrocinalis depoſitus eſt, in ejuſque locum ordinatus Maximus ab Anatolio Epiſcopo Conſtantinopolitano, jubente Theodoſio Imperatore. Omnia hujus latrocinii Acta in irritum miſit Sanctus Leo, reſtituit Epiſcopos qui è ſuis ſedibus dejecti fuerant: Domnus unus ab eo non eſt reſtitutus; imò confirmatus eſt Epiſcopatus Maximi, qui ipſi superordinatus fuerat. Domno verò annuum ex Eccleſiæ Antiochenæ facultatibus, permittente Synodo, conceſſit Maximus.

XXIX. *Actiones XII, XIII & XIV.* Actionibus duodecimâ, & decimâ tertiâ, Baſſiani & Stephani controverſia dirempta eſt. Ille ex ſede Epheſina depoſitus, iſte ſubrogatus fuerat. Judicatum fuit, ut neuter ſederet; tertius ordinaretur; & utrique

Digitized by Google

utrique ſumptus ex ærario Eccleſiæ ſubminiſtrarentur. Actione decima quarta, actum eſt de contentione inter Athanaſium & Sabinianum de Epiſcopatu Perrenorum. Athanaſius Epiſcopus, à ſuis accuſatus dignitate motus fuerat, & Sabinianus in ejus locum ordinatus, per Dioſcorum ſede pulſus. Decretum autem fuit ut Sabinianus Epiſcopus Epiſcopatu Perrhenſi in Euphrateſia provincia frueretur, ac dignitatem Epiſcopatûs haberet: *Et ſubſtitutus ſit*, inquit Concilium, *& paſcatur ſicut Reverendiſſimus Antiochenorum Maximus ſecundùm facultatem Perrhenorum Sanctiſſima Eccleſia diſpoſuerit*. Sabiniano igitur tribuitur Coadjutoria, cum futura ſucceſſione; Athanaſius quippe, qui in eodem Epiſcopatu confirmatus eſt, niſi convinceretur, ſenex erat. Vbi obſervandum eſt penſiones è beneficiorum Eccleſiaſticorum fructibus delibatas, nullibi ante Calchedonenſe Concilium memorari; à quo etiam ſtatutum eſt, ut mox diximus, ut Baſſianus & Stephanus poſt exauctorationem alerentur Eccleſiæ Epheſinæ ſumptibus, collaris ex ærario præfatæ Eccleſiæ. Hæ penſiones utrique conceſſæ ratione paupertatis, ad quam poſt exauctorationem redacti erant, &, ut loquitur Synodus, *nutrimenti gratiâ & conſolationis*.

XXX. *In Act. XV fit canon de Eccleſia Cpolitana.*

In actione decima quinta, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Clerici petiêre, ut de Sede Conſtantinopolitana Patres aliqua conſtituerent. Legati dixerunt id ſibi non eſſe in mandatis; Judices verò pronunciarunt rem eſſe Synodi, ſtatimque ex ea diſceſſêre, & eos Legati ſecuti ſunt. Patres nihilominus, utriſque abſentibus, complures Canones condiderunt. Græci Codices habent XXX, Latini XXVIII, ex quibus vigeſimus octavus confirmat Patriarchica privilegia, à Concilio primo Conſtantinopolitano ſub Damaſo, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ conceſſa, ut ſcilicet primo poſt Sedem Romanam honore frueretur, juſque & poteſtatem haberet in Thraciæ, Ponti & Aſiæ Diœceſes, earumque Metropolitas, & Barbarorum inſuper Epiſcopos ordinaret.

XXXI. *Adversùs illum reclamant Legati in Act. ultima.*

Id poſtquam audivêre Legati Apoſtolici in Actione decima ſexta & ultima, Kalendis Novembris habita, poſtularunt ut relegeretur canon de ſede Conſtantinopolitana, ſe abſentibus conditus. Eo recitato, cùm omnium ferè Patrum ſubſcriptionibus, Lucentius Sedis Apoſtolicæ Legatus, Judices interpellans dixit: *Primò Gloria veſtra perpendat, quâ circumventione cum ſanctis Epiſcopis geſtum ſit, ut non conſcriptis canonibus, quorum mentionem fecerunt, ſubſcribere ſunt coacti*. Conclamaverunt omnes: *Nemo coactus eſt*. Quia verò de canonibus erat controverſia, Judices juſſerunt, ut canones ab utraque parte proferrentur, quod poſtquam factum fuit, hi canonem iterùm recenſitum ſua firmaverunt

aucto-

SEC. V. auctoritate, Patribus acclamantibus: *Hæc juſta ſententia. Hæc omnes dicimus*, &c.

XXXII. *Illum improbat S. Leo.* Sed reclamavit Lucentius Apoſtolicæ Sedis Legatus, & meritò; unde S. Leo huic definitioni vehementer ſuccenſuit; utpotè quæ Nicænos canones evertens, nitatur reprobato Conſtantinopolitani primi Concilii tertio canone; & falsò aſſerat Romanam Eccleſiam, non niſi accepto à Patribus, quod in univerſam Eccleſiam habet, potiri Primatus privilegio: hinc eodem Conſtantinopolitanam Sedem; utpotè cum Romana factam jam æqualem, donandam eſſe. Quàre S. Leo, ſicut eorum, quæ adversùs hæreticos illi decreverant, fuit conſtantiſſimus approbator, ita ſe ambitionis acerrimum præbuit vindicem, haud quaquàm paſſus Eccleſiarum jura, quæ à Nicænis Patribus conſtituta fuerant, commutari. Itaque canonem illum XXVIII improbavit, qui & è numero canonum expunctus eſt à Græcis ipſis. Canones verò ceteros Concilii tacito ſaltem conſenſu approbavit, eoſque Eccleſia recepit univerſa. Porrò Synodus à DCXXX Patribus celebrata, ineunte menſe Novembri anni CCCCLI abſoluta.

XXXIII. *S. Proterius Epiſc. Alex. ad S. Leonem ſcribit.* Dioſcoro ab Epiſcopatu Alexandrino in Concilio depoſito, Ægyptii Epiſcopi, eo abſoluto, Alexandriam redierunt, & Proterium ejuſdem Eccleſiæ Archipresbyterum, Patriarchàm elegerunt anno CCCCLIII. Hic ſtatim ac conſecratus eſt, literas dedit ad S. Leonem, anno CCCCLIV allatas per Neſtorium Phragoneos Epiſcopum, qui Romam non rectà contendit, ſed per Conſtantinopolim iter faciens, literas Imperatoris ei etiam detulit, in quibus de novo Alexandrinorum Antiſtite Proterio magnificè loquebatur. Hujus fides primò Leoni ſuſpecta fuerat, quia charus olim Dioſcoro, qui curam tutelamque Alexandrinæ Eccleſiæ illi commiſerat, quandò ad Synodum Calchedonenſem profectus eſt. Gratæ Leoni literæ fuêre, quia ejus rectam fidem, ut Marcianus Imperator priùs teſtatus fuerat, declarabant; quibus & Leo egregiè reſpondit Epiſtolâ, quæ inter Leoninas eſt CIII, quam Queſnellus ex codice Cardinalis Grimanii publici juris fecit; quâ Proterio fidei integritatem gratulatus eſt.

XXXIV. *S. Leonis ſollicitudo pro Eccleſia Alex.* Timotheus quidam cognomento Ælurus, & Petrus Moggus Diaconus noluerunt communicare Proterio; & audita morte Marciani Imperatoris, quæ anno quadringenteſimo quinquageſimo ſeptimo contigit, hæretici qui Dioſcorum ſequebantur, Timotheum Ælurum Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopum ordinarunt, Sanctumque Proterium occiderunt, unde Theodorus Lector lib. 1. & Evagrius lib. 2. cap. 8. teſtantur Timotheum Ælurum, Proterio adhuc vivente ſedem ejus invaſiſſe. De Alexandrinæ Eccleſiæ deplorando ſtatu certior

Digitized by Google

certior factus S. Leo, plures ad Imperatorem Leonem Marciani SEC. V. ſucceſſorem, literas dedit, quibus ipſum hortatus eſt, ne ea, quæ in Synodo Calchedonenſi definita eſſent, retractari pateretur, aut novum Concilium celebrari, quod hæretici poſtulabant. Hortatur præterea, ut Alexandrinæ Eccleſiæ pacem reſtituat, & ex ea expellat Timotheum invaſorem, qui ab eodem Leone Auguſto anno quadringenteſimo ſexageſimo ex ea Eccleſia ejectus, in exilium deportatus eſt, ut mox dicetur.

Leo Auguſtus, cui Synodum fruſtrà peti ab hæreticis viſum eſt, poſtquam Synodo Calchedonenſi finita eſſet controverſia, collationem, quam iidem hæretici, procraſtinandi animo petebant, non cenſebat denegandam. Ideò rogabat S. Leonem, ut Epiſcopos mitteret ex Occidente, qui quaſdam quæſtiones elucidarent. Hæreticorum aſtutiam agnovit prudentiſſimus Pontifex, & licet collationem non probaret, tamen ſe miſſurum Epiſcopos pollicetur, qui præſentiam ſuam ſuppleant, non ad pugnam cum hæreticis inſtaurandam; ſemel enim definita Nicææ & Calchedone retractanda non eſſe. Hanc Epiſtolam ſcripſit S. Leo IX Kalendas Aprilis anni CCCCLVIII, eſtque veteri ordine LXXVIII, novo CXXXII. Legatos miſit Conſtantinopolim Geminum & Donatianum Epiſcopos, ejuſque legationis occaſione Epiſtolam dedit ad Imperatorem tertio Kalendas Septembris, quæ de Incarnationis myſterio prolixiorem tractationem continet, & plurima difficillimaque SS. Patrum teſtimonia ſubjecta habet, quibus Eutychiana hæreſis jam pridem in Eccleſia damnata oſtenditur. XXXV. *Cpolim Legatos mittit S. Leo.*

Literis Sancti Leonis, Legatorumque precibus permotus Imperator, anno quadringenteſimo ſexageſimo Timotheum Ælurum Alexandriâ ejici juſſit, & alium Synodi Calchedonenſis vindicem ipſi ſubſtitui. Timotheus Cherſonam relegatus eſt, ut habent Liberatus, & Victor Tununenſis. Qua de re gratulatoriam ad Leonem Auguſtum Epiſtolam dedit S. Leo XV Kalendas Julii ejuſdem anni CCCCLX, veteri ordine XCIX, novo CXXXVII. Pulſo Timotheo Æluro, electus Timotheus alter, cognomento Salophaciolus, ideſt Albus, & in Alexandrina Sede collocatus, literas de ordinatione ſua dedit ad S. Leonem per Danielem Presbyterum & Timotheum Diaconum. Ad ipſum viciſſim ſcripſit S. Leo, Epiſtolâ CI veteri ordine, novo CXXXIX, ſuamque illi gratulatus eſt electionem. Quid poſtea acciderit dicetur ſub Simplicio. XXXVI. *Ejus operâ pax Eccleſiæ Alex. redditur.*

Anno quadringenteſimo quinquageſimo ſecundo Attila, qui maximâ ſuorum jacturâ in Galliis ab Aëtio victus fuerat, viribus auctus Aquileiam nobiliſſimam Italiæ urbem, alteram Romam antiquitùs dictam, & alias nobiliſſimas civitates expugnavit, & diruit, perditurus & ipſam urbem Romam unà cum Imperio, niſi S. Leo XXXVII. *Leo Attilam Hunnorum Regem mitem reddit.*

Digitized by Google

SEC. V. ejus animum miraculosè mitigaſſet. Nihil *inter omnia conſilia Principis, ac Senatus, populique Romani ſalubrius viſum eſt*, inquit Proſper in Chronico, *quam, ut per Legatos pax truculentiſſimi Regis expeteretur. Suſcepit hoc negotium cum viro Conſulari Albieno, & viro Præfectorio Trigetio Beatiſſimus Papa Leo, auxilio Dei fretus, quem ſciret nunquam piorum laboribus defuiſſe. Nec aliud ſecutum eſt, quàm præſumpſerat fides; nam totâ legatione dignanter acceptâ, ita ſummi Sacerdotis præſentia Rex gaviſus eſt, ut & bello abſtineri præciperet, & ultra Danubium promiſſa pace diſcederet.* Attila itaque Hunnorum Rex, flagellum Dei dictus, Leonis divina eloquentia perſuaſus ut regrederetur, interrogatus à ſuis, cur præter conſuetudinem inflexus eſſet, atque tàm humiliter Romani Pontificis imperata faceret, reſpondit: ſe vidiſſe, Leone loquente, aſtantem alium quemdam habitu Sacerdotali decorum, & quid Divinum præ ſe ferentem, minantemque mortem, niſi Leonis Papæ juſſa capeſſeret. Hæc refert Baronius ex veteribus Romanæ Eccleſiæ monumentis.

XXXVIII. *Originem dat Nunciis Sedis Apoſtolicæ.*

Anno quodringenteſimo quinquageſimo tertio S. Leo ſcripſit ad Julianum Epiſcopum Coënſem, ut vice ſua functus aſſumeret ſpecialem curam, *ne hæreſis, vel Neſtoriana, vel Eutychiana in aliqua parte reviviſceret.* Ea Epiſtola aliàs LVI, nunc eſt LXXXVI. In Epiſtola verò ad Marcianum Imperatorem LXXXIV, de eodem Juliano loquens Leo ait: *Vicem ipſi meam contra temporis noſtri hæreticos delegavi: atque propter Eccleſiarum paciſque cuſtodiam, ut à Comitatu veſtro non abeſſet, exegi.* Data ea *VI Idus Martii Opilione V. C. Coſ.* ideoque anno Chriſti CCCCLIII. Quibus ex verbis & ſimilibus Marca lib. 5. de Concordia cap. 15. & ſeqq. & Queſnellus in Notis ad eaſdem Epiſtolas, Vicariorum, ſeu, ut nunc loqui conſuevimus, Nunciorum Sedis Apoſtolicæ in Comitatu agentium, originem deducunt. Qua in inſtitutione, Orientalium Patriarcharum morem ſecutus eſt S. Leo; illi enim Apocriſarios ad Imperatores Orientis deſtinarunt ab eo tempore, quo ſedes Imperii Byzantium tranſlata. In multis tamen Leo ſe ſe ab eiſdem pro ſua prærogativa diſcrevit. Viderat Sanctus Pontifex per novam Neſtorii hæreſin Orientales Eccleſias diris procellis jactatas, vix & ne vix quidem per Concilii Epheſini definitiones quieviſſe. Non ignorabat etiam Conſtantinopolitanum Antiſtitem canone ſecundi Concilii generalis fretum, totis viribus amplificandæ poteſtati ſuæ incumbere, nec priùs molitionibus ſuis finem poſiturum, quàm ſibi majores Primates ſubjeciſſet; quibus ſubjectis timendum erat, ne de minuenda pariter Romanæ Sedis auctoritate aliquando cogitaret. Quare exiſtimavit, aliquem in urbem Regiam mittendum, qui fidei, & Eccleſiaſticæ paci vigilaret, ageretque apud Imperatorem, de compeſcendis conatibus eidem

Digitized by Google

eidem fidei, ac paci contrariis. Clericis aut Presbyteris Apocriſariorum munus creditum fuit priori ævo, eamque ob cauſam imprimis inſtitutum, Edictiſque Imperatorum ſancitum, ne ad Comitatum venirent Epiſcopi, quod ex Juſtiniani Novella VI cap. XI manifeſtum eſt: nunc ſæpè Epiſcopis munus illud committitur. Sed de Legatis, Apocriſariis aut Reſponſalibus Romanorum Pontificum ad Imperatores, pro negotiis univerſalis Eccleſiæ procurandis, legendus Marca laudatus. De origine verò Nunciorum Apoſtolicæ Sedis in Comitatu Francorum Regum vide dicenda in Gregorio III.

Anno quadringenteſimo quinquageſimo quinto Genſerico Vandalorum Regi urbem Romam improvisò aggredienti & ingredienti S. Leo occurrit, ipſumque pluribus allocutus, obtinuit ut igne & ferro, quò civitatem delere parabat, abſtineret, ſola direptione contentus, ut refert Proſper in Chronico: Romanam *urbem omni præſidio vacuam Genſericus obtinuit, occurrente ſibi extra portas Sancto Leone Epiſcopo, cujus ſupplicatio, ità eum, Deo agente lenivit, ut cum omnia poteſtatis ipſius eſſent, tradita ſibi civitate, ab igne tamen & cæde, atque ſuppliciis abſtineretur. Poſt quatuordecim igitur dies ſecura & libera ſcrutatione omnibus opibus ſuis Roma vacuata eſt, multaque millia captivorum . . . . . cum Regina & filiabus ejus Carthaginem abducta ſunt.* Tres primarias Baſilicas à direptione defendit Sanctus Pontifex. Nam cum reſarciendis damnis poſt cladem animum adjiceret, argentea & magni ponderis vaſa, olim tribus Baſilicis Conſtantinianæ, Sancti Petri, & Sancti Pauli à Conſtantino data conflari juſſit & per Titulos Urbis diſtribui, ut habet liber Pontificalis, qui & complures Baſilicas ejus pietate & ſolicitudine ædificatas, inſtaurataſque memorat. XXXIX. *Genſerico Vandalorum Regi obviam procedit.*

Anno quadringenteſimo quinquageſimo ſecundo conſuluit ſanctum Leonem Theodorus Forojulienſis in Galliis Epiſcopus de pœnitentiæ diſciplina. Ad eum Sanctus Leo Epiſtolâ, quæ in Collectione Conciliorum eſt ordine XCI, fusè & clarè reſpondet regulis tamen ab Innocentio in Epiſtola ad Exuperium Toloſanum, & Cæleſtino in Epiſtola ad Epiſcopos Viennenſis & Narbonenſis provinciæ, traditis prorſus inhærendo: Indulgentiam Dei niſi ſupplicationibus Sacerdotum non poſſe obtineri: peccatoribus per pœnitentiæ actiones eluenda eſſe delicta, ut deinde ad communionem admittantur. Iis verò, quos inſtans periculum, aut morbi vis premit, non denegandam eſſe reconciliationem, ſi petierint, aut petiiſſe antea, circumſtantium fidelium teſtimonio, comprobantur. Queſnellus Tom. 2. Operum S. Leonis teſtatur hanc Epiſtolam, tot, tantique momenti conſtitutionibus exuberare, & tot antiquæ diſciplinæ obſervationes exhibere, *ut multa*, inquit, XL. *Conſulitur à Theodoro Forojulienſi Epiſc.*

 eſſent

Digitized by Google

SEC.V. *eſſent amotanda*; quod tamen diligenter præſtat, multaque congerit, quæ Joannem Morinum in ſuis de pœnitentia Commentariis ſuggerant. Hæc porrò S. Leonis Epiſtola eodem anno CCCCLII ſcripta.

XLI. *Reſpondet ad Inquiſitiones Ruſtici Epiſc. Narbonenſis.* Conſultus eſt etiam Sanctus Leo, anno quadringenteſimo quinquageſimo nono, à Ruſtico Epiſcopo Narbonenſi circà ſacramenta Baptiſmi, Ordinis, Pœnitentiæ & Matrimonii, Clericorum continentiam, Virginum conſecrationem & alia hujuſmodi ad mores & regimen Eccleſiæ pertinentia. Ad XIX Inquiſitionum ejus capita, reſponſa dedit Sanctus Leo, ex quibus diſcimus; baptizandos abſque conditione parvulos, de quibus neſcitur, an ſint baptizati. Eos qui in ægritudine pœnitentiam accipiunt, & cum revaluerint, agere eam nolunt, deſerendos non eſſe. Pœnitentes in foro litigare poſſe; melius tamen facturos ſi Eccleſiaſticum præ forenſi judicio expetant. Ruſtici Inquiſitiones & Leonis Reſponſiones extant in Epiſtola XCII Sancti Leonis in Collect. Concil. Ad ſecundam Ruſtici Inquiſitionem reſpondet Leo: *Alienum eſt à conſuetudine Eccleſiaſtica, ut qui Presbyterali honore, aut in Diaconi gradu fuerint conſecrati, ii pro crimine aliquo ſuo per manûs impoſitionem remedium accipiant pœnitendi, quod ſine dubio ex Apoſtolica traditione deſcendit.* Quibus ex verbis eruitur, inquit Queſnellus in Notis ad Epiſtolas LXXXIV ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, & XI ad Dioſcorum, minoris ordinis Clericos, inter quos Subdiaconi numerabantur, non ſemper agendæ pœnitentiæ lege exemptos fuiſſe. Sed quod hanc diſciplinam à conſuetudine Eccleſiaſtica, imò *ex Apoſtolica traditione* arceſſit Leo, illud benignè intelligendum: nec enim de hac traditione uſpiam apparet; cum potiùs, tribus ferè primis ſeculis, Clericos etiam majores pœnitentiæ publicæ fuiſſe ſubjectos, multis probet Morinus in Commentario de pœnitentia. Ita Queſnellus, qui poſtea explicat quænam fuerit mens Sancti Leonis, & quomodo ipſius verba interpretanda.

XLII. *Confeſſio publica ab Eccleſia nunquam præcepta.* Idem Sanctus Leo in Epiſtola CXXXVI novæ editionis, veteris verò LXXX ad Epiſcopos per Campaniam, Samnium, & Picenum conſtitutos, confeſſionem publicam ab Eccleſia non ſolùm nunquàm præceptam, ſed etiam *contra Apoſtolicam regulam* præſumptionem eſſe teſtatur: ejus prolixum locum hic referre juvat, quia inſuper egregium auricularis confeſſionis ſecundùm *Apoſtolicam regulam* continet teſtimonium: *Illam etiam contra Apoſtolicam regulam præſumptionem*, inquit, *quam nuper agnovi à quibuſdam illicita uſurpatione committi, modis omnibus conſtituo ſubmoveri: ne videlicet de ſingulorum peccatorum genere, libello ſcripta profeſſio publicetur, cum reatus conſcientiarum ſufficiat ſolis Sacerdotibus indicare confeſſione ſecreta. Quamvis enim plenitudo fidei videatur eſſe laudabilis,*

Digitized by Google

dabilis, quæ propter Dei timorem apud homines erubeſcere non vereatur: tamen quia non omnium hujuſmodi ſunt peccata, ut ea, qui pœnitentiam poſcunt, non timeant publicare, removeatur tam improbabilis conſuetudo, ne multi à pœnitentiæ remediis arceantur, dum aut erubeſcunt, aut metuunt inimicis ſuis facta ſua referari, quibus poſſint legum conſtitutionibus percelli. Sufficit enim illa confeſſio quæ primum Deo offertur, tum etiam Sacerdoti, qui pro delictis pœnitentium precator accedit. Tunc enim demum plures ad pœnitentiam poterunt provocari, ſi populi auribus non publicetur conſcientia confitentis. Quo ex loco eruitur publicam ſeu ſolemnem confeſſionem aliqua Eccleſiaſtica lege præceptam non fuiſſe; eam tamen *ob vindictam ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem, tum ob aliorum exemplum, tum ob Eccleſiæ ædificationem* laudabiliter fieri potuiſſe docet Concilium Tridentinum Seſſ. 14. c. 5. Habemus inſuper in hac Epiſtola rationes, quibus à præcipienda publica confeſſione repreſſa fuit Eccleſia.

XLIII. *Leo reprehendit eos qui in Martyrum Natalitiis baptiſmum conferebant.*

Antiqua Eccleſiæ praxis fuit ſacramentum Baptiſmi ſolemniter adminiſtrare in ſola Paſchali ſolemnitate & in Pentecoſte, quod infinitis prope veterum Scriptorum teſtimoniis demonſtrari poteſt. Ad has feſtivitates non Hiſpani ſolùm, de quibus locuti ſumus in Siricio Papa, ſed etiam Campani, Samnii & Piceni, vel ſaltem quidam ex illis Martyrum dies feſtos addiderant. Hos reprehendit idem Sanctus Leo in dicta Epiſtola CXXXVI ſcribens: *Magna indignatione commoveor & multo dolore contriſtor, quod quoſdam ex vobis comperi ita eſſe Apoſtolicæ traditionis oblitos, & ſtudio ſui erroris intentos, ut præter Paſchalem feſtivitatem, cui ſola Pentecoſtes ſolemnitas comparatur, audeant ſibimet, non aliqua humanæ infirmitatis neceſſitate cogente, ſed ſola indiſciplinati arbitrii libertate, jus baptiſmatis vindicare, & in Natalitiis Martyrum regenerationis celebrare myſteria.* Poſt S. Leonem quinque potiſſimum dies deſignati in Galliis reperiuntur, nempe Natalis Domini, Epiphania, Paſcha, Pentecoſtes & feſtum Sancti Joannis Baptiſtæ. Imò Hiſpani non ſolùm in Natali Domini & in Epiphania, ſed etiam in Apoſtolorum & Martyrum feſtis diebus, ante S. Leonem baptiſma conferebant, ut in Siricio diximus. Sed talibus anguſtiis coarctari nolebat ſanctus Auguſtinus, qui, ut inquit Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 1. art. 1. num. 2. etiam omni die licitum eſſe ſuſcipere baptiſmum aſſerit ſermone 6. in Quadrageſima. Cui Auguſtini ſententiæ favet Innocentius primus Papa in Epiſtola ad Victricium Rotomagenſem Epiſcopum cap. 9. ubi Sacerdotes & Levitas, idcircò ab uxoribus abſtinere debere aſſerit, quòd *nec prætereat dies, quâ vel à ſacrificiis divinis, vel à baptiſmatis officio vacent.* Sanctus tamen Leo Apoſtolicam traditionem ſe ſequi laudatis verbis aſſerit.

Digitized by Google

SEC. V.

XLIV. *Extra Paſcha & Pentecoſten, baptiſmus aliquando collatus.*

Quamvis porrò à deſignatis olim baptiſmi temporibus recedere piaculum duceretur, nihilo tamen minus, ut ait Henricus Valeſius in Notis ad librum 7. cap. 11. Hiſt. Eccleſ. Euſebii, *quando ingruebat perſecutio, ſolebant priùs Epiſcopi populum congregare, ut eum ad retinendam Chriſti fidem exhortarentur: deinde infantes & catechumenos baptizabant, ne ſine baptiſmo ex hac luce migrarent.* Quod probat ex facto Dorothei cujuſdam Theſſalonicenſis Epiſcopi tempore Juſtini Imp. quod refertur in Suggeſtione Germani, Felicis & Dioſcori miſſa ad Hormiſdam Papam anno DXIX. Cujus rei praxim videre eſt etiam in Actis Sancti Stephani Papæ & Martyris cap. 1. apud Surium 2. Auguſti, ut notat Edmundus Martene, ex quo hæc excerpta loco laudato, ubi & oſtendit, idem etiam præſcripſiſſe faciendum tempore obſidionis & in formidine naufragii eumdem Leonem Papam Epiſtolâ XVI.

XLV. *Qua tempore deſierit mos in Paſchate & Pentecoſte tantum baptizandi.*

Hanc autem certis duntaxat diebus, maximè in Paſcha & Pentecoſte baptizandi conſuetudinem, ad finem uſque ſeculi undecimi perſeveraſſe credit idem Martene, & eo tempore abrogari cœptam, ſeculo tamen medio decimo tertio in Anglia adhuc viguiſſe. Sed Concilium Londinenſe anno 1237. celebratum quod hanc in rem laudat, non dicit baptizandum tantùm eſſe ſabbato ante Reſurrectionem Domini & ante Pentecoſten, ſed ſolùm invehitur in eos, qui periculum ſuſpicabantur, ſi præfatis diebus pueri baptizarentur: *Quod*, inquit Concilium, *arbitrari vel utcunque metuere, ſanæ fidei penitùs adverſatur, & manifeſtè convincitur falſitatis: cum Summus Pontifex perſonaliter illud myſterium ſolemnizet, & diebus baptizet ſolemniter memoratis, & in aliis mundi partibus ſervat Eccleſia illud idem.* Unde licet tunc temporis uſus baptizandi ſolemniter in diebus Reſurrectionis & Pentecoſtes duraret, inde concludi non poteſt, aliis anni temporibus baptiſmum non fuiſſe adminiſtratum. Hanc baptizandi extra ſolemnitates Paſchæ & Pentecoſtes conſuetudinem, jam ſeculo ſexto deſinente ab Eccleſia Romana inductam, manifeſtè patet ex Epiſtola XXIV libri IV Regiſtri Sancti Gregorii, qua hic Pontifex permittit cuidam Epiſcopo ut Judæos agri Agrigentini, *aut die Dominico, aut ſi celeberrima feſtivitas fortaſſè occurrerit, omnipotentis Dei miſericordia protegente baptizet*, ut in Sancto Gregorio dicemus. Hanc porrò S. Leonis ad Epiſcopos per Campaniam, Samnium & Picenum Epiſtolam anno CCCCLIX ſcriptam, ex eo conſtat quod dicatur data *pridie Nonas Martii Recimero Conſule*, qui eo Chriſti anno Conſulatum geſſit. A variis aliis Epiſcopis conſultus Sanctus Leo, decretales ad eorum conſulta reſcripſit Epiſtolas, ſapientia, eruditione, & ſtudio in diſciplinam Eccleſiaſticam conſpicuas.

XLVI. *Quid S. Leo Canoni miſſæ addiderit?*

Auctor libri Pontificalis refert, S. Leonem conſtituiſſe, ut intra actionem ſacrificii diceretur *Sanctum ſacrificium, immaculatam hoſtiam,* quæ

Digitized by Google

quæ ſunt poſtrema verba orationis illius, quam dicit Sacerdos peractâ conſecratione. An vero hæc ſola verba huic orationi, an ipſam integram orationem Canoni Leo addiderit, Pamelius noluit definire Tom. 1. Liturgicorum pag. 572. At Cardinalis Bona lib. 2. cap. 13. num. 3. Rer. Liturgic. cenſet, Leonem nihil addidiſſe niſi prænotata verba, quia Auctor quæſtionum veteris & novi Teſtamenti apud Auguſtinum Tom. 4. qui ſe ſcribere teſtatur deſinente ſeculo quarto, quique ideo Leone eſt antiquior, hujus orationis, quæ incipit, *ſupra quæ propitio*, mentionem facit, eaque etiam extat apud Ambroſium lib. 4. de Sacramentis. SEC. V.

XLVII. *Moritur Leo, & ejus Reliquiæ transferuntur.*

Poſtquam Sanctus Leo annos viginti unum, menſem unum, & dies tredecim ſediſſet, ad Deum migravit die quarta menſis Novembris anni quadringenteſimi ſexageſimi primi, ut probat Annotator Baronii ad eum Chriſti annum, ubi & oſtendit à tempore tantum Gregorii XIII feſtum ejus diei XI menſis Aprilis affixum fuiſſe. Sepultus eſt in Baſilica Sancti Petri, ut habet liber Pontificalis. Tres poſtea ejus Reliquiarum Translationes factæ ſunt. A quo Pontifice prima fuerit facta, ignoratur; ſed ſecunda, facta eſt à Sergio Papa hujus nominis primo anno DCLXXXVIII, quarto Kalendas Julii, indictione prima, quod conſtat ex ejus epitaphio, in quo legitur: *Depoſitus III Idus . . . . . & iterum translatus huc à beato Papa Sergio I V Kal. Jul. indict.* 1. & in codice M. S. Virdunenſis cænobii Sancti Vitoni apud Mabillonium Tom. 3. Analect. pag. 431. additur: *Sedit in Epiſcopatu annos XXI, menſem I, dies XIII.* Tertia ejuſdem Sancti Pontificis Translatio, peracta eſt à Paulo quinto; Henſchenius enim ad diem XI menſis Aprilis quo colitur, recitat Hiſtoriam elevati & translati corporis ejus ex M S. Catalogo Eccleſiæ ſancti Petri in quo legitur: *Sacrum ipſum corpus unà cum oſſibus aliorum Leonum, ſecundi, tertii, & quarti ſolemni ritu in novum Templum translatum fuit, memorata die XXVII Maij, Dominica infra octavam Aſcenſionis MDCVII poſt cantatas veſperas. Huic Translationi præſentes fuerunt,* &c. Sanctiſſimus Dominus noſter Paulus Papa V voluit videre corpora eorumdem Sanctorum, viditque illa multo animi ſui ſolatio. In ea Hiſtoria etiam legitur corpus Sancti Leonis M. ante hanc Translationem conditum fuiſſe in capſa lignea, in qua quieſcebat *corpus Beatiſſimi Leonis Magni Papæ primi à Sergio I reconditum.*

XLVIII. *Ejus Opera vera & ſuppoſita.*

Monumentum quovis ære perennius ſibi vivens poſuit Leo Magnus ſuis lucubrationibus nunquam interituris, quas Queſnellus cum variis MSS. codicibus contulit, ejus Epiſtolas ordine Chronologico digeſſit, varias, quæ numquam lucem viderant, è tenebris eruit, ac quotquot ad Sanctum Leonem datæ ſunt ab aliis, ejus-

dem

Digitized by Google

SEC. V. dem literis inſeruit, quia iis melius intelligendis ſæpè neceſſariæ ſunt. Capitula tamen *de gratia & libero voluntatis arbitrio*, Epiſtolam *ad Demetriadem*, & duos *de vocatione omnium gentium* libros, quos Sancto Leoni attribuit Queſnellus, jure merito Sancto Proſpero Aquitano vindicat Antelmius in Diſſertatione de Veris Operibus SS. Leonis M. & Proſperi Aquitani.

S. HILARUS *Pontif. XLVIII.*

Anno Domini CCCCLXI.

I. *S. Hilarus creatur Papa.* S. Hilarus Diaconus, non Hilarius, ut ex literis argenteis & muſiuis, quæ extant in baptiſterio Lateranenſi, & ex vetuſtis quibuſdam codicibus eruiſſe ſe dicit Onuphrius in Annotat. ad Platinam, natione Sardus, ex patre Criſpino, poſt dierum ſeptem interpontificium, ut in libro Pontificali legitur, Sancto Leoni ſucceſſor datus eſt die duodecima menſis Novembris ejuſdem anni quadringenteſimi ſexageſimi primi, ordinatus die Dominica. Quod Marianus Scotus in Chronico ex aliquo antiquo monumento ſine dubio eruit, & deducitur ex Concilio Romano anno CCCCLXV, die XVII Novembris, ut habent Acta, Romæ celebrato ab Epiſcopis, quos Hilari Papæ Natalis feſtivitas congregarat, ideſt dies ordinationis, Natalis nomine expreſſæ. Fuerat Hilarus Legatus Sancti Leonis in pſeudo-Synodo Epheſina, in qua Dioſcori tyrannide, cuſtodiæ traditus eſt, ex qua ſe ſubducens poſt infinita ſuperata vitæ diſcrimina Romam tandem advenit.

II. *Confirmat tres Synodos generales.* Sanctus hic Pontifex, ſi Auctori libri Pontificalis fides, *fecit Decretalem & per univerſum Orientem ſparſit de fide Catholica & Apoſtolica, confirmans tres Synodos, Nicænam, Epheſinam & Calchedonenſem* (codex Florentinus ab Holſtenio laudatus apud Schelſtratium habet, quatuor Synodos) *vel Tomum Archiepiſcopi Leonis, & damnavit Eutychem, Neſtorium & Dioſcorum, vel omnes ſequaces eorum, & omnes hæreſes, & confirmans auctoritatem & principatum Sanctæ Sedis Apoſtolicæ.*

III. *Scribit ad Arelatenſem & alios Epiſcopos Gallicanos.* Hilarus anno quadringenteſimo ſexageſimo ſecundo, literis octavo Kalendas Februarii datis, creationem ſuam Leontio Arelatenſi Epiſcopo ſignificavit, quæ Epiſtola, ut ex ipſius lectione conſtat, circularis fuit, de more & conſuetudine ad omnes Eccleſias transmiſſa. Poſt hæc autem accidit, ut cum Hermes quidam Biterrenſibus ordinatus Antiſtes, nec ab iis ſuſceptus, intruſiſſet ſe in Eccleſiam Narbonenſem, acriter Hilarus reprehendit Leontium Arelatenſem, quòd id non indicaſſet, jubetque ut ejus invaſionis relationem transmittat. Tùm tertio nonas Decembris ejuſdem anni CCCCLXII,

Digitized by Google

CCCCLXII, Epiſtolâ VIII ad Epiſcopos Provinciarum Viennenſis, SEC. V.
Lugdunenſis, Narbonenſis primæ & ſecundæ, & Alpium maritimarum datâ, ejuſdem Hermis ambitum temerarium ſevera animadverſione caſtigavit. Ipſum enim ita permiſit Eccleſiæ Narbonenſi præſidere, ut nullas ordinationes celebrare poſſet in Provincia Narbonenſi, earum celebrandarum jura ad Conſtantium Uceticæ Eccleſiæ Epiſcopum, transferens, & poſt mortem Conſtantii ad antiquiorem provinciæ Antiſtitem, donec Hermes obiiſſet. Poſt Hermis enim obitum Narbonenſi Eccleſiæ jus ordinationum reſtitui decrevit.

IV. *Concilia quot annis celebrari decernit.*

Magna Synodus Nicæna canone V ſtatuerat bis in anno Concilia celebrari debere, ad quem canonem Sanctus Leo reſpexit cum ad Epiſcopos Siciliæ ſcripſit, ſaluberrimè à Sanctis Patribus conſtitutum, ut bini debeant in annos ſingulos Epiſcoporum eſſe Conventus. In Regienſi Concilio ſub Sixto III can. 7. & in Arauſicano primo ſub Sancto Leone can. 29. ordinatum fuerat, ut ſingulis annis Epiſcopi congregarentur. Quare Hilarus intelligens reſtaurandæ diſciplinæ nullum medium convenientius eſſe, quam frequentium Conciliorum celebrationem, ea per annos ſingulos in Eccleſia Gallicana, ex quibus poſſent provinciis congregari præcepit, dictâ ad Epiſcopos Gallicanos Epiſtolâ, hancque ſollicitudinem demandavit Leontio Arelatenſi; ita tamen, *ut in dirimendis gravioribus cauſis, & quæ illic non* poſſent *terminari*, *Apoſtolicæ Sedis ſententia* conſuleretur. Vetuit etiam ne abſque Metropolitani literis, quiſquam extra provinciam diſcederet, quas ſi propter ſimultatem non poſſet impetrare, Arelatenſis Epiſcopus cum duobus aliis Metropolitanis cauſas expenderet. Ad Gallicanos denique Epiſcopos querelam Leontii Arelatenſis Epiſcopi audiendam, judicandamque remiſit, quâ ſuæ diœceſeos parochias quaſdam ab Hilario deceſſore ſuo in alios tranſlatas, Eccleſiæ ſuæ reſtitui à Pontifice petierat.

V. *Cyclum* DXXXII *annorum à Victorio componi curat.*

Baronius ſcribit Hilarum anno quadringenteſimo ſexageſimo tertio novum Cyclum annorum DXXXII per Victorium Aquitanum componi curaſſe; ſed cyclus ille, ſive canon Paſchalis compoſitus eſt à Victorio anno CCCCLVII, dum adhùc Hilarus urbis Romæ Archidiaconus erat, ſub Conſulatu Conſtantini & Rufi, ut liquet ex Præfatione Victorii. Editus eſt autem occaſione Paſchatis anni CCCCLV, de quo magna Orientales inter & Occidentales contentio fuerat. Sanctus enim Leo, ne quid ſimile impoſterùm contingeret, per quempiam è ſuis talium intelligentem, Paſchalem canonem conſcribi voluit, negotiumque Hilaro, tunc ſuo Archidiacono, & poſtea in Sede Petri ſucceſſore, commiſit, & Hilarus Victorio Aquitano: unde Hilarus in Epiſtola ad Victorium ait: *Quapropter dilectiſſime frater, tanta rerum ambiguitate permotus, tua dilectionis*

ſtudio fidenter injungo, ut per otium diligenter inquiras, vel unde ſupradicta diverſitas oriatur, &c. Eum autem non dixiſſet fratrem Hilarus, ſi tunc fuiſſet Pontifex Romanus. Canonem illum Paſchalem promulgavit Ægidius Bucherius in Opere de Doctrina Temporum & pluribus expoſuit. De eo etiam doctiſſimè diſſerit Cardinalis Noriſius in Diſſert. de Paſchali Latinorum cyclo annorum LXXXIV, Legenda quæ de eo cyclo dicuntur in Critica Baroniana.

VI. *Adverſus Mamerti Epiſc. Viennenſis factum ſcribit.* Cum Mamertus Viennenſis Epiſcopus, Dienſi Eccleſiæ in Delphinatu poſitæ, quæ ad Arelatenſis Epiſcopi diœceſim pertinebat, Epiſcopum, ipſis etiam Dienſibus invitis ordinaſſet, Hilarus literis ad Leontium Arelatenſem VI Idus Octobris, Baſilio Viro Clariſſimo Conſule, ideoque anno CCCCLXIII datis, cum monet ut in Conventu Synodali, qui annis ſingulis eſt congregandus, quæ ſunt acta diſcutiat, rationem facti exigat, *ac deinde*, inquit, *omnium literis noſtra* intimetur *notitia, ut quod Sancto Spiritu dictante eſt faciendum, ac comprimendos conatus illicitos ordinemus.* Eſt Epiſtola ordine IX. Ad Epiſcopos autem provinciarum Viennenſis, Lugdunenſis, Narbonenſis primæ & ſecundæ Epiſtolam X, nulla temporis nota inſignitam eadem de re ſcribit, & tandem Epiſtolam XI, datam ſexto Kalendas Martii P. C. Baſilii Viri Clariſſimi Conſulis, ideoque anno CCCCLXIV, quâ jubet Verano Vencienſi Epiſcopo, ut moneat Mamertum, ut ab ordinationibus indebitis, ſub honoris ſui privilegiorum periculo, impoſterum obſtineat. Eum verò, qui fuerat à Mamerto Dienſibus Epiſcopus ordinatus, Leontii Arelatenſis, à quo rite conſecrari debuerat, arbitrio confirmari præcepit. Hoc in decreto Hilari videre eſt ardentiſſimum ejus ſtudium vigilantiamque ſingularem in procuranda per totam Eccleſiam, & maximè per diœceſes Patriarchatui ſuo ſubjectas, canonum executione, ac eorumdem tranſgreſſione vindicanda. Utrum verò Mamertus reverà peccaverit contra canones & contra S. Leonis conſtituta, qui quatuor duntaxat civitates Viennenſi Metropoli addixerat; an vero Hilarus falſis accuſationibus & ſurreptionibus in Mamertum virum ſanctiſſimum invectus fuerit, ſub judice lis eſt.

VII. *Concilium Romæ celebrat.* Anno quadringenteſimo ſexageſimo quinto Concilium celebravit Hilarus Papa Romæ in Baſilica Sanctæ Mariæ die XVI Kalendarum Decembris, ut habent Acta, quæ correctiora edita ſunt, quam ante fuerant, à Chriſtiano Lupo in fine Tom. I. Epiſtolarum Caſinenſium. Actum in eo de diſciplina Eccleſiaſtica, & de Hiſpaniarum Eccleſiis. Quinque canones ſeu decreta in eo condita ſunt: quorum primo ſtatuitur canones Nicænos, vel Apoſtolicæ Sedis decreta cuſtodiri debere. Secundo, ut bigami, aut viduæ, aut corruptæ mariti ad Eccleſiaſticos gradus non accedant. Tertio, ut pœnitentes,

Digitized by Google

nitentes, aut inſcii literarum, ſive defectu membrorum, aut deciſione aliquid minus habentes, ad ſuperiorem ordinem non accedant. Quarto, ut quæ Epiſcopus, vel deceſſor ejus illicite ordinavit, ab eo qui ſupereſt, emendentur. Quinto, ut nullus Epiſcopus ſibi ſucceſſorem eligat. *SEC. V.*

VIII. *Irenæum à regimine Barcinonenſis Eccleſiæ removet.*

Hoc ultimum decretum factum eſt, quia, ut conſtat ex Epiſtola ſecunda Hiſpanorum Epiſcoporum ad Hilarum, Nundinarius Barcinonenſis Epiſcopus ſucceſſorem ſibi deſignaverat, conſentientibus provinciæ Tarraconenſis Epiſcopis. Quare Hilarus Epiſtolâ ſuâ ſecundâ ad Aſcanium Tarraconenſem Metropolitam & reliquos Tarraconenſis provinciæ Epiſcopos, ex Romanæ Synodi ſententia datâ die trigeſima Decembris ejuſdem anni CCCCLXV, Irenæum à regimine Barcinonenſis Eccleſiæ excludi voluit, *ne*, inquit, *Epiſcopalis honor hæreditarium jus putetur, quod nobis ſola Dei noſtri benignitate confertur*, licet provinciæ Epiſcopi, & Aſcanius Metropolitanus Irenæo ſuffragarentur, ipſumque Optimates & plebs, utpotè meritis & morum integritate inſignem poſtulaſſent. Silvanus præterea Calaguræ in eadem provincia Tarraconenſi Epiſcopus, Presbyterum alienum proprio Epiſcopo ſuperordinaverat in eadem Eccleſia. Factum inſolens ad Sedem Apoſtolicam detulerunt Hiſpani Antiſtites, quod Calaguræ & vicinarum civitatum Optimates apud Romanum Pontificem excuſarunt. Violatorum canonum veniam Silvano conceſſit Hilarus, ut & aliis Epiſcopis de ipſo conqueſtis, quoniam nonnulli Epiſcopos abſque Metropolitani conſenſu, quibuſdam civitatibus ordinaverant.

IX. *Hiſpanorum Epiſc. in Apoſtolicam ſedem reverentia.*

Ideo autem Silvani cauſam ad Romanum Pontificem detulerunt Hiſpani Epiſcopi, quia ſchiſmatis cauſa erat; & Pontificii Primatûs præcipua pars eſt, Eccleſiæ unitatem ſartam tectam ſervare. *Proinde,* inquiunt, *quia his præſumptionibus, quæ unitatem dividunt, quæ ſchiſma faciunt, velociter debet occurri: quæſumus ſedem veſtram, ut quid ſuper hac parte obſervari velitis, Apoſtolicis affatibus inſtruamur.* In eadem Epiſtola Hiſpani Epiſcopi religioſam ſuam erga Apoſtolicam Sedem reverentiam oſtendunt, cum ſcribunt: *Etſi extaret neceſſitas Eccleſiaſticæ diſciplinæ, expetendum revera nobis fuerat illud privilegium ſedis veſtræ, quo ſuſceptis regni clavibus poſt reſurrectionem Salvatoris, per totum orbem beatiſſimi Petri ſingularis prædicatio univerſorum illuminationi proſpexit; cujus Vicarii principatus ſicut eminet, ita metuendus eſt ab omnibus & amandus. Proinde Deum in Vobis penitus adorantes, ad fidem recurrimus Apoſtolico ore laudatam, inde reſponſum quærentes, unde nihil errore, nihil præſumptione, ſed Pontificali totum deliberatione præcipitur.*

Digitized by Google

SEC. V.

X.

Qua occaſione Concilium Rom. coactum?

Concilium iſtud Romanum congregatum eſt occaſione diei Natalis, ſeu diei ordinationis Hilari Papæ, ut ipſemet inſinuat in præcepto, ſeu in Synodica Epiſtola jam laudata ad univerſos Epiſcopos Tarraconenſis provinciæ data, in qua ait: *Lectis in Conventu fratrum, quos Natalis mei feſtivitas congregarat, literis veſtris.* Hilarus ordinatus fuerat die XII menſis Novembris, ut jam dictum eſt; is autem dies anno CCCCLXV in feriam ſextam incidit. Quare Epiſcopi eo die congregati initium fecerunt à divino cultu, in eoque perſeverarunt duobus ſequentibus diebus, ſabbato nempe & Dominica. Quibus confectis hortantur Papam, *ut quæcumque pro diſciplina Eccleſiaſtica neceſſaria ſint curâ diligentiore* tractet, quemadmodum legitur initio Actorum Synodalium; interimque coeunt ſequentibus diebus, & ea conſtituunt ac decernunt, quæ in Epiſtola ad Tarraconenſes ipſemet Hilarus exponit. Hunc Majorum morem, ut poſt rem divinam die Dominico peractam, inchoarentur Synodi egregiè illuſtravit Tentzelius in Schediaſmate *de Natalitiis Epiſcoporum*, ubi & oſtendit non ſolum Pontifices Romanos, ſed & alios omnes Epiſcopos diem Natalem ſuum celebraſſe.

XI.

Hilarus Eccleſiæ Ebredunenſi jura ſua reſtituit.

Auxanius Aquenſis in Provincia Metropolita ſecundæ Narbonenſis ab Hilaro Papa per obreptionem impetraverat jus Metropolicum in Eccleſiis quibuſdam provinciæ Alpium maritimarum, quod in ſuæ dignitatis imminutionem factum, Ingenuus Ebredunenſis Epiſcopus Alpium maritimarum Metropolitanus, apud Sedem Apoſtolicam conqueſtus eſt. Hilarus cauſæ cognitionem Leontio Arelatenſi (non vero Forojulienſi ut habet Binius in Notis, hic enim jam anno CCCCXXXIII obierat, ut videre eſt apud Antelmium in Initiis Eccleſiæ Forojulienſis) Verano Vencienſi, & Victuro Epiſcopis demandavit. Interimque ſtatuit, ut Cemelenenſis civitas, & Nicenſe Caſtellum uni Epiſcopo ſubeſſent, juxta deceſſoris ſui decretum, miſſo in irritum Auxanii facto, qui in iſtarum civitatum altera Epiſcopum ordinaverat: decernens ut Metropolitani quique ſuis contenti eſſent finibus, nullaque ratio haberetur illorum, quæ ab Apoſtolica Sede contra canones per obreptionem eſſent impetrata. Hilari Epiſtola, ordine IV, nullâ temporaria notâ inſignitur, ideoque ignoratur quo anno ſcripta ſit.

XII.

Anthemio Imp. reſiſtit.

Anno quadringenteſimo ſexageſimo ſeptimo Leo Orientis Imperator Anthemium Patricium Romam miſit Imperatoremque conſtituit, qui, ut ſcribit Chronographus à Cuſpiniano editus ſub Conſulibus anni CCCCLXVII, levatus eſt Imperator Romæ pridie Idus Aprilis. Huic impellente Philotheo Macedoniano ejus familiaritate ſuffulto, diverſarum Conciliabula nova ſectarum in urbem Romam inducere volenti, Apoſtolicâ conſtantiâ reſtitit Hilarus, & *apud beatum*

Petrum

Digitized by Google

Petrum Apoſtolum palam ne id fieret clara voce eum conſtrinxit, *intantum ut non ea facienda cum interpoſitione ſacramenti, idem promitteret Imperator*, inquit Gelaſius Papa in Epiſtola ordine XIII ad Epiſcopos Dardaniæ. SEC. V.

Ex hoc ſolo loco, etiamſi aliæ probationes deficerent, jugulatur ſententia Papebrocii ſcribentis in Conatu Chronico-Hiſtorico ad Catalogum Pontificum Romanorum, Hilarum Papam die vigeſima prima Februarii anni quadringenteſimi ſexageſimi ſeptimi ad Deum tranſiiſſe; licet enim verum ſit, ejus mortem diei XXI Februarii aſſigendam eſſe, ea tamen differri debet ad annum quadringenteſimum ſexageſimum octavum, poſtquam Romanam Eccleſiam ſanctè adminiſtraſſet annos ſex, menſes tres, dies decem, ut habetur in libro Pontificali, in ſex Catalogis Criticæ Baronianæ Tomo primo præfixis, in Catalogo Vaticano-Palatino, & in pluribus auctoribus in eadem Critica ad annum CCCCLXVII laudatis. Si autem die XXI Februarii anni quadringenteſimi ſexageſimi ſeptimi obiiſſet, falsò ſcriberet Gelaſius eum Anthemio Imperatori Romæ reſtitiſſe, cum hic dictus ſit Imperator Romæ die XII menſis Aprilis ejuſdem anni. Ex quo & priorum Pontificum Romanorum Chronologia confirmatur. XIII. *Moritur.*

Hilari munificentiam extollit libri Pontificalis Auctor ſcribens eum feciſſe tria Oratoria in Baſilicæ Conſtantinianæ Baptiſterio, S. Joannis Baptiſtæ, S. Joannis Evangeliſtæ & S. Crucis, omniaque ex argento & lapidibus pretioſis ornaſſe. Et confeſſionem S. Joannis Evangeliſtæ feciſſe ex argento penſantem libras centum & crucem auream. Et in ambobus Oratoriis januas æreas argento cluſas. In Oratorio verò S. Crucis feciſſe confeſſionem ubi lignum poſuit Dominicum, & crucem auream cum gemmis penſantem pondo librarum viginti: in confeſſione feciſſe januas ex argento penſantes libras quinquaginta: ſupra confeſſionem arcum aureum penſantem libras quatuor, quem portant columnæ onychinæ; & ubi ſtat agnus aureus penſans libras duas. Plura alia refert idem liber Pontificalis, quæ ejus munificentiam produnt, apud eum legenda. Legendus & Joannes Diaconus Junior in libello de Eccleſia Lateranenſi §. 12. & ſeq. ubi ſcribit hunc Pontificem duo memorata Oratoria S. Joannis Baptiſtæ & S. Joannis Evangeliſtæ, è regione hinc inde diſpoſita conſtruxiſſe, retro Baſilicam Salvatoris, & feciſſe in eodem loco Bibliothecas duas, eaque omnia in Baſilica Conſtantiniana ad S. Mariam conſtituta repoſuiſſe. Porrò tria illa Oratoria in Baſilica Conſtantiniana erexit Hilarus, quia cum recens regenerati ſolerent ſtatim poſt ſuſceptum baptiſma corpori & ſanguini domini participare, aliquot etiam Oratoria in ſacris Baptiſteriis XIV. *Ejus munificentia.*

Digitized by Google

SEC. V. vulgò erigebantur, in quibus Miſſa celebrari poſſet ad communionem renatorum. De Baptiſteriis, ſeu, ut nunc loquimur, fontibus baptiſmalibus lege Edmundum Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 1. art. 2. Bollandus ſcribit ad diem XXI. Februarii Hilari nomen adſcriptum eſſe Florario SS. & Maurolyci, Galeſinii, Caniſii Martyrologiis, variiſque Calendariis & Greveni ad Uſuardum Auctario.

S. SIMPLICIUS *Pontif. XLIX.*

Anno Domini CCCCLXVIII.

I. *Simplicius fit Papa.*

S. Simplicius natione Tiburtinus, patre Caſtino, poſtquam Sedes Romana dies tantum quatuor vacaſſet, ordinatus eſt die vigeſima quinta menſis Februarii, quæ anno quadringenteſimo ſexageſimo octavo Dominicalis fuit, quod ex ejus ſedis duratione, de qua infrà, manifeſtè conſtabit, non quidem quoad annum ordinationis, hic enim ex morte Hilari certò innoteſcit, ſed quoad diem & menſem.

II. *Decretum Synodi Calchedon. pro Eccleſia CP. approbare recuſat.*

Simul ac Conſtantinopoli innotuit Simplicium Papam Hilaro ſubrogatum fuiſſe, Leo Imperator, quod obtinere non valuit à Sancto Leone, nec ab Hilaro, à Simplicio Papa impetrare ſategit, ut rata haberentur decreta ab Epiſcopis Synodi Calchedonenſis, quæ pertinebant ad privilegia Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. Verùm & ipſe Simplicius vehementius reſtitit, obſtititque ejus conatui, miſſo ad hoc Probo Epiſcopo Canuſino Legato Conſtantinopolim. Teſtatur id Gelaſius Papa in Epiſtola XIII ad Dardaniæ Epiſcopos his verbis: *Eaque nihilominus ſub Sanctæ memoriæ Papa Simplicio Legatum Sedis Apoſtolicæ Sanctæ memoriæ Probum Canuſinæ urbis Epiſcopum, Leone Principe tunc petente, præſentem docuiſſe nullatenus poſſe tentari, neque his prorſus præbuiſſe conſenſum, atque ideo non ad civitatis cujuslibet reſpiciant qualitatem, ſed modum diſpenſationis Eccleſiaſticæ paterna traditione firmatum convenienter obſervent.*

III. *Zeno Imp. pro ejuſdem Eccleſiæ privilegiis ſanctionem edit.*

Baronius exiſtimat Leonem Imperatorem Orientis anno quadringenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, impellente & ſuadente Acacio, qui anno quadringenteſimo ſeptuageſimo primo, Gennadio in Epiſcopatum Conſtantinopolitanum ſucceſſerat, ſanctionem emiſiſſe, qua cuncta conceſſa Eccleſiis privilegia jam perdita reſtitueret, atque firmaret: ut hac via, quod Anatolius Gennadii prædeceſſor, reſiſtente Sancto Leone, de Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Primatu, viſus fuerat feciſſe diſpendium, ipſum illi in integrum reſtitueret; poſteaque ſanctionem illam, quæ eſt XVI Cod. Juſtin. *de Sacro-*

Digitized by Google

Sacroſanctis Eccleſiis refert. Sed licet verum ſit Acacium conatum eſſe impetrare à Leone Imperatore, ut Conſtantinopolitana Sedes, poſt Romanam, locum principem obtineret, juxtà decreta Conciliorum Conſtantinopolitani & Calchedonenſis, prædicta tamen lex, quâ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ privilegia reſtituuntur, non à Leone Imp. ſed à Zenone Auguſto emiſſa, flagitatu Acacii, & quidem anno quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo; quo Zeno in Imperium reſtitutus eſt, ut probat Annotator Baronii. Leo autem Imp. nihil impetrare potuerat à Simplicio, ut mox dictum eſt. SEC. V.

IV. *Simplicius Hiſpalenſem Epiſc. Primatem declarat.*

Simplicius Papa Epiſtolâ primâ, Zenoni Hiſpalenſi Epiſcopo vices ſuas in omnibus Hiſpaniarum Eccleſiis delegavit ad curandam Canonum executionem: ſed quo anno incertum eſt, quòd Epiſtola illa Conſulibus careat. Quare Hiſpalenſis Epiſcopus in Hiſpaniis ante ceteros, Primatûs jure potitus eſt. Poſtea Sanctus Leander Hiſpalenſis etiam Epiſcopus Concilio III Toletano, anno DLXXXIX celebrato, ut Sedis Apoſtolicæ Vicarius interfuit, ut habet Sanctus Iſidorus in Chronico lib. 2. Iſte Primatus ad Conconcilii Toletani XII tempora, ſeu ad annum uſque circiter DCLXXXI perduravit. Verùm Hiſpalenſis Epiſcopus ſolus in Hiſpaniis Primas non fuit. Hormiſdas enim Papa Joanni Tarraconenſi Epiſcopo vices ſuas commiſit anno DXVII, ut patet ex ejus Epiſtola XXIV.

V. *Ejus ſollicitudo pro Eccleſia Alex.*

Timotheus Ælurus, ut in Sancto Leone diximus, S. Proterio Epiſcopo Alexandrino vivente, Alexandrinam Eccleſiam invaſerat, ſanctumque Proterium interfici curaverat, ſed anno CCCCLX Leone Imperatore præcipiente ex ea ſede dejectus, & Cherſonam exilio relegatus, alius pro eo Timotheus Salophaciolus Synodi Calchedonenſis defenſor Epiſcopus ordinatus fuerat. Verùm cum Baſiliſcus anno CCCCLXXVI Orientis imperium invaſiſſet, damnare cœpit Calchedonenſem Synodum & Catholicos perſequi. Quare Timotheum Ælurum promulgato edicto ab exilio revocavit, qui cum iterum Eccleſiam Alexandrinam invaſiſſet, Timotheus Salophaciolus in monaſterio latere coactus eſt. Simplicius, ut huic malo occurreret, tres Epiſtolas anno quadringenteſimo ſeptuageſimo ſexto ſcripſit, primam ad Baſiliſcum, quæ in Collectione Conciliorum Labbei eſt ordine IV, in qua Simplicius petit ab Imperatore Baſiliſco, ut Timotheum Ælurum, qui Alexandrinam Sedem occuparat, & clàm Conſtantinopoli ſuas hæreſes diſſeminabat, Regia poteſtate cohibeat. In epigraphe quidem hujus Epiſtolæ Librarius poſuit, *Zenoni Auguſto*, ſed Auctor Criticæ Baronianæ anno CCCCLXXVI legendum

Digitized by Google

SEC. V. legendum oſtendit, *Baſilico Auguſto*; & tàm eam, quàm duas alias, nempe quintam Simplicii ad Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, & ſeptimam ad Presbyteros & Archimandritas Conſtantinopolitanos contra Timotheum Ælurum, non eſſe ſcriptas menſe Januario, ſed menſe Junio.

VI. *Pro ea & pro Eccleſia Antioch. Romæ Synodum celebrat.*

Parte alia Petrus Fullo, qui ab anno CCCCLXIII Eccleſiam Antiochenam turbare cæperat, eam poſtea invaſit: qua temeritate commotus Leo Imperator, anno CCCCLXXI Synodum Epiſcoporum fieri præcepit, in qua Fullo depoſitus ac damnatus, jubente Leone in Oaſim deportatus eſt. Sed anno CCCCLXXVI in Sedem Antiochenam à Baſiliſco tyranno reſtitutus, ex ea iterum pulſus eſt anno CCCCLXXVII. Holſtenius in Collectione Romana publicavit Epiſtolam Simplicii Papæ ad Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quæ ſine die & Conſule eſt, ex qua diſcimus, Simplicium, ab Acacio, de Synodo à ſe Conſtantinopoli indicta monitum, petiiſſe ut hæretici in ea damnarentur. Extat ea Epiſtola Tom.IV Concil. pag.1039. Quare anno CCCCLXXVIII Acacius Conſtantinopoli, Simplicius Romæ Synodum celebravit. In illis Timotheus Ælurus, Petrus Fullo, Joannes Apamenus & Paulus Epheſiorum Epiſcopus damnati ſunt. Felix enim III Simplicii Papæ ſucceſſor in Epiſtola ad Clericos & Monachos Orientales apud Baronium anno 483. num. 52. ait: *Quos tunc hypocrita Acacius ita fecit ab Apoſtolica ſede damnari, ut his etiam vocabulum Chriſtianorum tolleretur, quod geſta apud eum habita manifeſtant.* Quæ verba nonniſi de Synodalibus geſtis intelligi poſſunt.

VII. *Petrus Fullo in ea damnatur ob additionem Triſagio factam.*

Porrò Petrus Fullo damnatus eſt in Synodis Conſtantinopolitana & Romana, quod Triſagio Hymno in Eccleſia cani ſolito, ex his tantum verbis compoſito: *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis miſerere nobis*, clauſulam hanc adjeciſſet: *Qui crucifixus es pro nobis*, ut nempe Theopachiſtarum hæreſim, qua Fullo infectus erat, induceret, & Deo Trino, ad quem ſuperiora ſpectabant, paſſionem adſcriberet. Id conſtat ex Epiſtola Simplicii Papæ ad Petrum Fullonem, quæ incipit, *Quis dabit capiti meo aquam*, &c. quæ in Conciliorum Collectione Felici III malè adſcribitur, eſtque ordine III; & ex alia Epiſtola ad eumdem Fullonem, quæ incipit, *Quoniam peſtiferis doctrinis imbutus*, &c.eſtque ordine IV inter Felicianas, quæ duæ Epiſtolæ Simplicio reſtitui debent, ut videre eſt in Critica Baronii. In iis Epiſtolis Simplicius invehitur in Fullonem, quod Triſagiæ deprecationi additionem illam induxerit. Executio ſententiæ, qua Petrus Fullo damnatus & Antiocheno Epiſcopatu dejectus, demandata Acacio, ut docet Gelaſius Papa in laudata Epiſtola XIII ad Dardaniæ Epiſcopos, & in Commonitorio ad Fauſtum, ubi

Digitized by Google

ubi loquens de Timotheo Alexandrino & Petro Fullone Antioche- *SEC. V.*
no, aliiſque Epiſcopis, ait: *Sola Sedis Apoſtolicæ ſunt auctoritate dejecti; cujus rei teſtis etiam ipſe ducitur Acacius, qui præceptionis hujus extitit executor.*

Petro Fullone, ut ſuperius dictum eſt, anno CCCCLXXVII dignitate moto, Joannes Apamenus ordinatus eſt Epiſcopus Antiochenus; ſed hoc quoque poſt tres menſes ejecto, Stephanus vir ſpectabilis Antiochiæ promovetur Epiſcopus. Stephano anno CCCCLXXXI demortuo ſucceſſit Stephanus Junior, ut ſcribit Theophanes, *quem fidei perduelles, pro ſua in Petrum Fullonem propenſione, in amentiæ ſubſidium furorem armantes, in Sancti Martyris Barlaam Baptiſterio acutis calamis perfoſſum & necatum in Orontem fluvium projecerunt. Zeno porrò facinus attentatum ulturus Acacio Conſtantinopolitano Præſuli, ut Antiochia crearet Epiſcopum, mandavit: qui conſecravit Calendionem.* Hunc, non verò Stephanum Juniorem Conſtantinopoli Antiochenum Epiſcopum ordinatum, disertè etiam tradit Theodorus Lector lib. 2. Stephani Junioris cædem, & Calendionis ordinationem, contrà Nicænorum Canonum tenorem, & antiquum uſum Conſtantinopoli factam, graviter tulit Simplicius Papa. Diſpenſationem tamen conceſſit, ſeu veniam infractorum Canonum, rogante Zenone Imperatore, ea lege, ut uſurpata ab Acacio Antiocheni Epiſcopi conſecratio, non traheretur in exemplum, & ſervarentur Canones, ita ut Antiochenus Epiſcopus & creatio ejus reſervaretur Synodo Orientalis diœceſeos, ut liquet ex Epiſtolis XIV Simplicii ad Zenonem, & XV ac XVI ad Acacium, quas anno CCCCLXXXII datas probat idem Criticæ Baronianæ Auctor. Ex hoc Smplicii facto Romani Pontificis Primatus ſupra omnes Epiſcopos evidenter oſtenditur, quippe qui cum Patriarchis etiam Orientalibus de canonibus Conciliorum etiam Oecumenicorum diſpenſet.

VIII. *Simplicius confirmat electionem Antioch. Epiſcopi contra canones factam.*

Cum Timotheus Salophaciolus Epiſcopus Alexandrinus anno CCCCLXXVI Epiſcopatu dejectus fuiſſet à Timotheo Æluro, hicque anno ſequenti à Zenone Imperatore pulſus eſſet & Timotheus reſtitutus, mortuo tamen eodem anno CCCCLXXVII Timotheo Æluro, Petrus Moggus ſeu Mongus, ipſius conſors ab uno hæretico Alexandrinis Epiſcopus ordinatur. Hunc nihilominus dejici juſſit Imperator Zeno & reduci Timotheum Salophaciolum. Sed cum hic anno CCCCLXXXI obiiſſet, Joannes Talaia, à Græcis *Tabennioſita* cognominatus, quod eſſet ex numero Tabennenſium Monachorum, qui apud Canopum monaſterium, jam inde à Cyrilli temporibus habitabant, à Catholicis ordinatus eſt Epiſcopus Alexandriæ, ſtatimque literas Synodicas ex more miſit ad Simplicium

IX. *Joannes Talaia fit Epiſcopus Alexandrinus.*

Digitized by Google

SEC. V. Papam & ad Calendionem Epiſcopum Antiochiæ, ut ex Breviculo Hiſtoriæ Eutychianiſtarum, & ex Liberato liquet. Ad Acacium verò Conſtantinopolitanum Epiſcopum Synodicas mittere neglexit, ſeu, quòd amicitiæ Illi Magiſtri officiorum nimis confideret, ſeu, quòd jamdiu antea infenſus erat Acacio. Ea res Acacii animum graviter commovit, & Imperatoris animum adversùs eum exaſperavit.

X. *Imperator contra eum ad Simplicium PP. ſcribit.*

Imperator ſcripſit primò ad Simplicium Papam per Uranium Subdiaconum literas, quibus Joannem tanquam perjurii reum, quod quidem Acacio etiam Epiſcopo notum eſſe perhibebat, Sacerdotio judicabat indignum. Satius autem eſſe dicebat, ut ad procurandam Eccleſiarum Ægypti unitatem atque concordiam Petrus Moggus in Sedem Alexandrinam reſtitueretur. Imperatoris literis acceptis Simplicius Papa, qui Joannis Talaiæ Apocriſatios in communionem ſuam recipere, ejuſque ordinationem ſententia ſua confirmare jam paratus erat, pedem repreſſit, ne contra Imperatoris teſtimonium quicquam præpropere egiſſe videretur. Mox per eumdem Uranium reſcripſit Imperatori, quod quidem ad Joannis ordinationem attinet, lecto Imperatoris teſtimonio ſuſpendiſſe ſe ab ejus confirmatione, quod verò ad reſtitutionem Petri Moggi ſpectat, eum utpotè hæreticum, & ab hæreticis poſtulatum nec poſſe, nec debere reſtitui, quippe qui Apoſtolico judicio damnatus, in priſtino errore adhuc permaneret. Periêre hæ ſimplicii literæ, ſed extant, quas eodem tempore ſcripſit ad Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quæ datæ ſunt *Idibus Iulii Severino V. C. Coſ.* ideoque anno CCCCLXXXII, ſuntque in Collectione Conciliorum ordine XVII.

XI. *Ioannes ſede pulſus ad Rom. Pontif. appellat.*

Zeno Imperator, ſpretâ Simplicii Papæ reſponſione, ſcripſit ad Pergamium Ducem Ægypti, & ad Apollonium Auguſtalem, *ut Ioannes expelleretur ab Alexandrina ſede, quaſi eam contra ſuum jusjurandum, quod in Regia civitate dedit, arripuiſſet: cooperaretur Petro Moggo, ut remaneret in ſede; nec prius hoc faceret, niſi ſuſciperet Henoticum Principis, Synodicas deſtinaret Epiſtolas Conſtantinopolitano Acacio, & Simplicio Romano & ceteris Archiepiſcopis. Acacius verò promittente Petro facere unitatem, nec adhuc implente legitimè nomen ejus in Diptychis recitari permiſit tanquam jam Alexandrini Præſulis in Sede Apoſtolica poſiti*, inquit Liberatus cap. 12. Joannes, ut legitur in Breviculo Hiſtoriæ Eutychianiſtarum Romam venit, & *ſicut decebat ab Apoſtolica Sede*, ad quam appellaverat, *ſuſceptus eſt*. Dum Romæ eſſet Simplicio Papæ perſuaſit, ut pro ſua cauſa adversùs Petrum Moggum, ad Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſcriberet. Quod quidem prompto ac libenti animo fecit Simplicius.

Digitized by Google

plicius. Acacius verò acceptis Simplicii literis reſpondit, ſe Joannem quidem Epiſcopum Alexandriæ minimè agnoſcere; Petrum verò Moggum juſſu Zenonis Auguſti in communionem ſuſcepiſſe. His literis graviter commotus Simplicius reſcripſit, Acacium non rectè neque ordine egiſſe, qui Petrum communi ſententia damnatum in communionem recepiſſet. *SEC. V.*

Cum Joannes Talaja libellum pararet offerre Simplicio varia in Acacium crimina continentem, Simplicius morte præventus eſt, antequam Acacius poſtremis ejus literis reſpondiſſet, ut prodit Liberatus cap. 18. Obiit enim hic Sanctus Pontifex die ſecunda menſis Martii anni quadringenteſimi octogeſimi tertii, eodemque die in Baſilica Sancti Petri Apoſtoli ſepultus eſt, ut habet Anaſtaſius, poſtquam ſediſſet *annos quidecim & dies ſex*, ut legitur in uno exemplari MS. Colbertino Anaſtaſii, in Catalogis IV & V Tom. I Criticæ Baronianæ præfixis, & in Mariano Scoto. XII. *Simplicius PP. moritur.*

Mabillonius in Commentario prævio ad ordinem Romanum paragr. 16. hæc de Simplicio obſervavit: *Primi Apoſtolici*, inquit Amalarius in lib. 2. cap. 1. *ſemper in Decembrio menſe, in quo Nativitas Domini noſtri Ieſu Chriſti celebratur, conſecrationes miniſtrabant uſque ad Simplicium, qui fuit à B. Petro XLIX. Ipſe primus ſacravit in Februario.* Idem teſtatur Micrologus ex Romano Pontificali, quo nomine librum de geſtis Rom. Pontif. intelligit. Sanè inter tot Pontifices, qui ad finem ſeculi noni ordinationes fecerunt; unus Leo II in menſe Majo ordinationes fecit; & in menſe Septembri unam Gregorius Magnus, alii poſt Simplicium omnes, vel menſe Decembri, vel in prima, vel in mediana hebdomada Quadrageſimæ, nulli, quod quidem ſciatur in ſabbato Paſchæ. Hæc, inquit Criticæ Baronianæ Auctor, rectè Mabillonius, niſi quod aſſerit Leonem II menſe Majo ordinationem feciſſe, in ejus enim Pontificatu oſtendemus, illum menſe Junio ordinationem ſuam peregiſſe. XIII. *In tempore ordinationum immutationem facere creditur.*

Sed hac de tempore ſacrarum ordinationum quæſtione mature examinata, mihi quidem videtur & Amalarium & viros doctiſſimos falli, dum ſcribunt Romanos Pontifices uſque ad Simplicium ſemper in menſe Decembri ordinationes peregiſſe: ſicut enim poſt Gelaſium, qui primus eas quatuor Temporibus affixit, Romani Pontifices huic communi regulæ adſtricti non erant, ſed quibuscumque ſabbatis Diaconos, Presbyteros & Epiſcopos ordinabant, ut in Leone II oſtendemus, ita ante Simplicium, legi de ordinationibus menſe Decembri faciendis, ob principem dignitatem XIV. *Pontifices Rom. quibuscumque ſabbatis ordinare poterant.*

 non

Digitized by Google

 non alligabantur, ſed aliis menſibus, ubi opus erat, ad ſacros ordines promovebant. Anaſtaſius quidem uſque ad Simplicium ordinationes omnes menſe Decembri à Romanis Pontificibus factas memorat, verùm, ut ſcribit Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 8. art. 4. num. 5. non negat etiam aliis quatuor Temporum jejuniis, aut ab ipſis etiam, aut ab aliis eorum juſſu Epiſcopis celebratas fuiſſe. Hæc conjectura robur accipit, ex eo quod Chronicon Damaſo attributum, quo, ex alibi dictis, nullum antiquius monumentum de duratione Pontificum Rom. ſupereſt, diſertè ſcribit, Euſebium Papam ſediſſe tantum *menſes quatuor, dies ſedecim*, & fuiſſe *à XIV Kalend. Maias, uſque in diem XVI Kalendas Septembris*, qui ideo nullum menſem Decembrem in ſuo Pontificatu vidit, & tamen Anaſtaſius teſtatur eum ordinationem feciſſe per menſem Decembrem; qui Anaſtaſii error non extat in Chronico Reginæ Sueciæ, tàm ex editione Papebrocii in conatu Chronico-Hiſtorico, quàm Schelſtratii in Antiquitate Eccleſiæ; utrobique enim Euſebius dicitur ordinationes tres feciſſe, nulla menſis Decembris mentione facta, ex quo neceſſario ſequitur eum alio menſe, quam Decembri ordinationes peregiſſe. Idem dicendum de Marco Papa, qui ex eodem Damaſi Chronico *ſedit menſes VIII dies XX. . . . . ex die XV Kalendas Februarii, uſque in diem Nonarum Octobrium*, ideoque ſacros ordines conferre non potuit menſe Decembri, ut ſcribit Anaſtaſius: unde Baronius anno CCCXXXVI num. 61. ait *totum illud de duabus* à Marco *habitis ordinationibus menſe Decembri* evaneſcere. Præterea ex Pontificibus LVI in dicto Reginæ Sueciæ Chronico memoratis, quindecim reperiuntur, quorum ordinationes factæ dici poſſunt alio menſe, quàm Decembri, in iis prætermiſſo; ſunt autem Anacletus, Evariſtus, Sixtus, Pontianus, Anterus, Cornelius, Sixtus II, Euſebius, Liberius, Siricius, Anaſtaſius, Sixtus III, Hormiſda, Joannes I & Felix IV, in quo illud Chronicon deſinit; imò cum in eo mentio non ſit ordinationum peractarum à Simplicio, Symmacho, & Felice IV menſe Februario, apparet Auctorem dicti Chronici, tempora ordinationum peractarum extra menſem Decembrem, ideoque extra regulam communem, vel ignoraſſe, vel potius conſultò prætermiſiſſe, & Anaſtaſium, qui eo Chronico uſus eſſe creditur, exiſtimaſſe omnes ordinationes à Pontificibus factas menſe Decembri, quia alius menſis in eo Chronico non exprimebatur, & ordinationes generales de more & juxta antiquas regulas in menſe Decembrio peragebantur, à quibus tamen regulis immunes erant Epiſcopi Romani, qui Diaconos & Presbyteros quibuſcumque ſabbatis ordinabant, imò & Epiſcopos quibuſcumque diebus, etiamſi non

Digitized by Google

non eſſent Dominici, cujus rei illuſtre exemplum habemus in ſancto Agapito Papa, qui anno DXXXVI, Conſtantinopoli exiſtens, Mennam Patriarcham Conſtantinopolitanum conſecravit die decima tertia menſis Martii, quæ eo anno in feriam quintam incidebat. Hanc conjecturam Eruditorum examini ſubmitto, paratus ſententiam mutare ſi eam claudicare arbitrentur. Vide dicenda in Gelaſio & in Leone II. SEC. V.

S. FELIX III. *Pontif. L.*

Anno Domini CCCCLXXXIII.

S. Felix hujus nominis III, patriâ Romanus, ex patre Felice Presbytero, ſancti Gregorii Magni atavus, poſt quinque dierum interpontificium, Simplicio ſucceſſor datus eſt; ordinatus eſt enim die Dominica, ſexta Martii, ejuſdem anni quadringenteſimi octogeſimi tertii, ut ex ſedis ejus duratione conſtabit. Porrò Felicem III, non verò IV fuiſſe Gregorii Magni atavum, rectè probat Baronius in Annalibus & in Notis ad Martyrologium Romanum ad diem XXV menſis Februarii, qua de re vide dicenda in Felice IV. I. *Felix III ordinatur Pontif. Rom.*

Joannes Talaia Epiſcopus Alexandrinus, tunc Romæ exiſtens, ut in Simplicio diximus, libellum, quem huic paraverat porrigendum, varia in Acacium Epiſcopum Conſtantinopolitanum crimina continentem, obtulit Felici; ut habet Evagrius lib. 3. cap. 18. *Cum libelli*, inquit, *à Joanne Felici porrecti eſſent adverſus Acacium, ut qui illicitè Petro* (ſcilicet Moggo in ſedem Alexandrinam intruſo) *communicaret, & alia quadam gereret contra ſacrorum canonum praſcriptum, Felix Vitalem ac Miſenum Epiſcopos ad Zenonem miſit poſcens, ut Synodus Calchedonenſis firmaretur, & Petrus tanquam hareticus expelleretur, utque Acacius Romam mitteretur, rationem redditurus eorum, qua Joannes ei objiciebat.* Quarum ſedium fuerint Epiſcopi, Vitalis & Miſenus, diſcimus ex Breviculo Hiſtoriæ Eutychianiſtarum, in quo Vitalis dicitur Epiſcopus Troëntinus ex Picena regione, quod oppidum Truentum dictum, nunc eſt exciſum; & Miſenus dicitur Cumanæ Eccleſiæ Epiſcopus, ex regione Campaniæ; Cuma verò erat urbs Campaniæ, prorsùs etiam nunc everſa. Directi ſunt autem *ſub hac inſtructione*, ut legitur in eodem Breviculo, *ut Petrus de Alexandrina pelleretur Eccleſia, & ut libello ſancti Joannis Epiſcopi Alexandrini reſponderet Acacius, atque ipſi denunciaretur Acacio ut anathema diceret Petro.* Libellus citationis Acacii extat Tom. IV Concil. pag. 1098. II. *Legatos Cpolim mittit & Acacium Romam citat.*

SEC. V. Legatis in mandatis dedit Felix, ne quicquam agerent, priuſquam

III. cum Cyrillo Acæmetenſium Monachorum Præpoſito *eſſent collocuti*, *& ab eo quid agendum eſſet didiſciſſent*, inquit Evagrius laudatus cap. 19. Legati, cùm Abydum veniſſent, illic ab Imperatoris ſatellitibus comprehenſi, & chartis eorum ablatis, cuſtodiæ mancipati ſunt, ut ſcribit Theophanes. Primò quidem minatus eſt Imperator, ſe ſe eos interfecturum, niſi Petro & Acacio communicarent. Sed cum minæ nihil proficerent, ad blanditias converſus, donis ac muneribus eos corrumpere aggreſſus eſt. Imò, addito jurejurando, tàm ipſe, quàm Acacius iiſdem pollicitus eſt, integram cauſam Apoſtolicæ Sedi ſervandam eſſe, nec ullum inde præjudicium cauſæ futurum, ſi Legati cum Acacio & Petro communionis ſocietatem iniiſſent. Teſtatur id Gelaſius Papa in Epiſtola XIII ad Epiſcopos Dardaniæ, haud procul ab initio: *Sed Acacius non ſolùm deſpexit ſatisfacere poſtulatis; verùm etiam ipſam legationem Sedis Apoſtolicæ, blandimentis, præmiis, perjuriiſque deceptam, quibus ei cum Imperatore promiſit, integram Præſulis Apoſtolici cauſam de omnibus eſſe ſervandam, Petri communione pollutam redire perfecit.* Cum ergo Vitalis & Miſenus variis artibus decepti fuiſſent, è cuſtodia producti, unà cum Acacio & Petri Mongi Apocriſariis ad Eccleſiam proceſſerunt, & Miſſarum ſolemnia celebrarunt, reclamantibus licet Orthodoxis, & prævaricationem hanc, eſſe perditionem rectæ fidei, ſemèl, iterùm, ac tertiò conteſtantibus. Primum quidem conteſtationis libellum, funiculum ad hamum circumligantes, uni ex Legatis ſuſpenderunt, ſecundum verò in codicem immiſerunt, tertium olerum cophino inſerentes ad Legatos miſerunt, ut ſcribit Theophanes.

Legati, Acacii communione polluuntur.

IV. His ita geſtis, Legati operti ignominia ac dedecore revertuntùr; cum non ſolùm ea, ad quæ miſſi fuerant, non egiſſent, ſed cum Petro Mongo, ad quem expellendum directi erant, inita communione polluti eſſent. Zenonis & Acacii literas, quas illi ad Felicem Papam reſcripſerant, Romam redeuntes ſecum detulerunt, plenas contumeliarum in Joannem Talajam: Petri verò Mongi laudibus ac præconiis refertas. Epiſtolæ Zenonis partem refert Evagrius lib. 3. cap. 20. De Acacii Epiſtola, Felix Papa, Synodus Romana, & Auctor Breviculi Hiſtoriæ Eutychianiſtarum mentionem faciunt. Poſt diſceſſum Legatorum Felix Eccleſiæ Romanæ defenſor, quem Felix Papa ex latere ſuo Legatum miſerat, Vitalis enim & Miſenus ex Sacerdotali collegio delecti fuerant, cogente morbi neceſſitate tardiùs Legatos ſubſecutus, ita contumelioſè exceptus eſt ab Acacio, ut nec in conſpectum ſuum admittere ſuſtinuerit, ut teſtatur Felix Papa in ſententia damnationis Acacii.

Romam redeunt.

Digitized by Google

Acacii. Liberatus addit, detruſum eſſe in cuſtodiam & chartas *SEC. V.*
ejus ablatas, quia nempe Acacio & Petro, ſicut Vitalis & Miſenus fecerant, communicare noluerat.

V. *In eos & in Acacium Synodus Rom. ſententiam fert.* Priuſquam Legati Romam reverſi eſſent, fama adventum eorum præveniens, prævaricationem eorum ubique divulgaverat. Quare Felix Papa Synodum ſexaginta ſeptem Epiſcoporum anno quadringenteſimo octogeſimo quarto in Baſilica Sancti Petri collegit. Illic Vitalis ac Miſenus, cum legationis ſibi mandatæ rationem reddere juberentur, & ad vanas excuſationes converterentur, Felix Papa primò Vitalem ac Miſenum Epiſcopos Sacerdotio & communione privavit. Petrum deinde Mongum Alexandrinum, & Acacium Conſtantinopolitanum à Sacerdotali collegio & ab Eccleſiaſtica communione pronunciavit alienos. Hæc eſt prima damnatio Acacii in Synodo Romana habita *die V Kalendas Auguſti Venantio Coſ.* ideoque anno CCCCLXXXIV. Hujus Synodi Romanæ unicum hodie ſupereſt fragmentum, pars ſcilicet Sententiæ ab univerſa Synodo prolatæ in Petrum & Acacium. Extat ea Tom. IV Concil. pag. 1073. incipitque, *multarum transgreſſionum* &c. quid in ea reprehenderent Græci, & quid Romani reſponderent, legi poteſt in Critica Baronii eodem anno.

VI. *Sententia Acacio intimatur.* Sententia in Acacium, à Synodo Romana lata, miſſa eſt per Tutum Eccleſiæ Romanæ defenſorem, quemadmodum & Epiſtola ad Zenonem Auguſtum, quâ rogabant Epiſcopi, ut Synodi decretis obtemperaret. Tutus ſententiâ, & literis acceptis, in Orientem navigavit, ſententiam damnationis, quam attulerat, Acacio inter Altaria tradidit, ejuſque pallio affixit, ut ſcribunt Victor Tununenſis, Liberatus & Theophanes. Sed & Edictum Felicis Papæ univerſis in urbe Conſtantinopoli legendum propoſuit. His omnibus fideliter peractis, dolis Acacii circumventus eſt. Nam, ut liquet ex Epiſtola Felicis Papæ ad Monachos urbis Conſtantinopoleos & Bithyniæ, quæ Tom. IV Concil. pag. 1085. legitur, miſſus ad Tutum ſenex quidam Maronas nomine, magnam pecuniæ vim ei pollicitus eſt, ſi Acacio omnia, quæ Romæ contra ipſum agebantur, aperire vellet. Verùm Rufinus & Thalaſſius Archimandritæ & cæteri Monachi Conſtantinopoli & per Bithyniam conſtituti, ſimul atque Tutus Romam reverſus eſt, literas ſcripſerunt ad Felicem Papam, miſſis etiam Tuti ipſius literis, quibus in Conventu Epiſcoporum lectis, officio pariter & ſacroſancta communione privatus eſt anno quadringenteſimo octogeſimo quinto.

Interea

Digitized by Google

SEC. V. Interea cum Felix Pontifex videret res adeo in Oriente eſſe turbatas, ut nulla penitus foret ſpes Joannem Talaiam Epiſcopum Alexandrinum in ſuam ſedem reſtitui poſſe, eumdem Antiſtitem, Nolanæ in Campania nobili præfecit Eccleſiæ, quod teſtatur Liberatus Diaconus in Breviario cap. 18. *Ioannes verò Talaia habens Epiſcopi dignitatem*, inquit, *remanſit Romæ: cui Papa Nolanam dedit Eccleſiam, quæ eſt in Campaniæ regione; in qua plurimos reſidens annos, in pace defunctus eſt.*

VII. *Ioannes Talaia Eccleſiæ Nolanæ præficitur.*

VIII. *Petrus Fullo, Acacius & Petrus Mongus in ſecunda Synodo Rom. damnantur.*

Acacius deteriora committens, ejecto ex Eccleſia Antiochena Catholico Epiſcopo Calendione, quem ipſe ordinaverat, Petrum Fullonem ejuſdem ſedis invaſorem, ab eaque ejectum, & in Synodis Romana & Conſtantinopolitana ſub Simplicio damnatum, in eam ſedem à Zenone Imperatore reſtitui curavit, Calendione expulſo, & in Oaſim relegato, ex quo factum, ut Eutychianis hæreticis aditus panderetur, & in locum Catholicorum Antiſtitum ſubrogarentur hæretici, ut teſtatur Gelaſius Papa, tàm in ſæpius laudata Epiſtola XIII ad Epiſcopos Dardaniæ, quàm in ea, quam ad Epiſcopos Orientales ſcripſit ordine XV. Hanc Antiochenæ Eccleſiæ calamitatem cùm accepiſſet Felix Papa, Synodum Epiſcoporum Romæ, anno quadringenteſimo octogeſimo quinto, tertio Nonas Octobris coegit, cujus ſupereſt Epiſtola ejuſdem Felicis ad Zenonem Auguſtum ordine V. Eâ nuntiat Felix Imperatori, Petrum Fullonem, Synodali Judicio, ſententia anathematis condemnatum, ideoque ab ejus communione abſtinendum eſſe. Hortatur præterea eumdem Imperatorem, ut Fullonem depoſitum ex Antiochena Eccleſia expellat. Superſunt præterea Epiſtola Felicis Papæ ad Presbyteros & Archimandritas Conſtantinopoli & Bithyniæ conſiſtentes, in Collectione Concil. pag. 1124. cum hac inſcriptione *Epiſtola Synodi Romanæ ad Clericos & Monachos Orientales*; Epiſtola denique ejuſdem Pontificis ad Vetranionem Epiſcopum ibidem pag. 1092. In hac itaque Synodo Petrus Fullo, qui tyrannico more Antiochenſem Eccleſiam occupabat, anathemate perculſus eſt, & Acacius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, cum Petro Mongo Alexandrinæ Eccleſiæ invaſore, iterata excommunicatione damnatus.

IX. *Perſecutio Orthodoxorum in Africa.*

Felice tertio ſedente, Hunericus Vandalorum in Africa Rex Arianus, cum per quinque annos quà in Manichæos, quà in ſuos Arianos ſæviiſſet, furorem omnem ſuum in Orthodoxos convertit, perſecutionemque in eos excitavit anno CCCCLXXXIII, eodemque anno Victor Vitenſis prodit eum *Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos & alia Eccleſiæ membra, idest quatuor millia nongenta ſexaginta ſex in exilium eremi* deſtinaſſe. Præceptum præterea dedit univerſis

verſis Africæ Epiſcopis Orthodoxis, ut ad fidei ſuæ rationem reddendam Carthaginem anno CCCCLXXXIV convenirent. Quo anno decretum emiſit, quo omnes Africanarum provinciarum Epiſcopi Orthodoxi, qui Carthaginem convenerant, Eccleſiis ſuis ſpoliati & in exilium miſſi ſunt. Poſt Hunerici obitum, qui menſe Decembri ejuſdem anni CCCCLXXXIV contigit, cùm Gundabundus ejus ſucceſſor pacem Eccleſiis donaſſet, & Catholicos ab exilio revocaſſet, illi qui lapſi fuerant in perſecutione, & ob id ab hæreticis Arianis denuo baptizati fuerant, dolentes in Eccleſiam recipi cum lachrymis expetebant. *SEC. V.*

X. *Synodus Rom. de lapſis in ea.*

Felix Papa Concilium Romæ triginta & octo Epiſcoporum congregavit anno quadringenteſimo octogeſimo ſeptimo, in quo decreta tria ſtatuta ſunt. Primo, ut Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi, qui licet pœnis adacti, lapſi fuerant, excommunicati laica tantum communione in morte donentur. Secundo, ut alii Clerici, Monachi & laici poſt triennium inter audientes, poſtea ſine Euchariſtiæ perceptione per vitam viaticum eis in morte non negetur. Tertio, ut ætate parvuli licet pœnitentes ſub manûs impoſitione retineantur, donec communionis capaces ſint. Quod ſi interea quis in vitæ diſcrimen veniat, communione quidem donetur, ſed vitæ reſtitutus ſpatium temporis eidem præſtitutum implere teneatur. Iiſque vetatur ad Eccleſiaſticam militiam prorſus unquam accedere. Hæc conſtant ex Epiſtola VII Felicis Papæ ad univerſos Epiſcopos ex Concilio data, licet anno tantum CCCCLXXXVIII miſſa.

XI. *Felix Zenonis Imp. Henoticum rejicit.*

Cùm Imperator Zeno, anno CCCCLXXXII, Henoticum, ſeu unitivum edictum, vel ſuadente, vel dictante Acacio emiſiſſet, & ad Ægyptiacæ diœceſeos Antiſtites, Monachos, plebemque Chriſtianam direxiſſet animo conciliandæ pacis, & procurandæ Eccleſiarum unitatis, illud maximè diſplicuit, tùm Simplicio, tùm Felici ejus ſucceſſori, qui parum religioſum Principem ad officium revocare, & ad fidei tuitionem accendere graviſſimis literis conatus eſt. Sed nec ipſe, nec Eccleſia Edictum illud diſertè damnavit, tùm ne Zenonis animum exacerbaret, & graviora inde ſchiſmata & mala orirentur, quorum difficilior eſſet ſanatio: tùm quia Zeno Synodum Calchedonenſem diſertè non damnavit, nec hæreſim ullam adſtruxit Henotico ſuo, imo damnavit Eutychianum dogma, & aliunde privatis literis ad Romanos Pontifices, & nominatim ad Felicem III datis, quarum fragmentum refert Evagrius lib. 3. cap. 20. Calchedonenſem Synodum profeſſus eſt; *Pro certo habere debes*, inquit Zeno apud Evagrium, *& pietatem noſtram, & ſupra memoratum ſanctiſſimum Petrum & univerſas ſacroſanctas Eccleſias,*

SEC. V. *Sanctiſſimum Calchedonenſe Concilium amplecti atque venerari, quod cum fide Nicani Concilii prorſus conſentit.* Qua ex Epiſtola, & ex ipſius Henorici verbis Natalis Alexander ſeculo V Diſſert XVIII, illud nullam hæreſim continere oſtendit. In eo Zeno non aliud Symbolum admittendum decernit, quam Nicænum: approbat XII Sancti Cyrilli capitula. Neſtorium & Eutychem damnat anathemate. Illud tamen Eccleſia meritò rejecit, non ſolùm quia laici Principes decernere de fide non poſſunt; ſed etiam quia Zeno in eo definitionem Synodi Calchedonenſis, & Epiſtolam S. Leonis ad Flavianum, ſummo totius Synodi conſenſu receptam, & voces *ex duabus, & in duabus naturis*, quibus Eutychianam hæreſim jugularunt, ſilentio premendo, ſua œconomiâ condeſcendit hæreticis, qui illas execrabantur. Unde Zenonis nomen poſt mortem ex ſacris Diptychis expunctum, quando pax inita eſt inter Orientalem Eccleſiam & Romanam ſub Hormiſdæ Pontificatu.

XII. *Ad deum tranſit.* Cum Sanctus Felix Papa annos VIII, menſes XI, dies XVIII ſediſſet, ut habent Anaſtaſius MS. Colbertinus, varii Catalogi, Regino, Martinus Polonus, Luitprandus & Hermannus Contractus, ad cœleſtem patriam tranſiit die vigeſima quarta menſis Februarii anni quadringenteſimi nonageſimi ſecundi. Eum poſt obitum Tarſiliæ Virgini pronepti ſuæ, Gordiani patris Sancti Gregorii Magni ſorori conſpicuum, eam ad regnum cœleſte vocaſſe narrat ipſemet Gregorius Homilia 38. in Evangel. & lib. 4. Dialog. cap. 16.

S. GELASIUS *Pontif. LI.*

Anno Domini CCCCXCII.

I. *Gelaſius fit Papa.* GElaſius, natione Afer, ex patre Valerio, poſtquam Epiſcopatus dies quinque ceſſaſſet, ut habet Anaſtaſius, cui conſentiunt exemplaria ejus MSS. Ordericus & varii catalogi, thronum Pontificium aſcendit die prima menſis Martii, in quam anno quadringenteſimo nonageſimo ſecundo Dominica incidebat.

II. *Epiſtolas ſcribit de ſua electione.* Factus Pontifex electionem ſuam Epiſtolâ ordine III in Collectione Conciliorum Epiſcopis Dardaniæ nunciavit, quos hortatus eſt, ut cum Eutychianiſtis non communicarent. Ea autem Epiſtola data non eſt initio ſui Pontificatûs, retardatus eſt enim, ut ipſemet ait, propter continuorum tempeſtatem bellorum. Quare cum pax inter Theodoricum & Odoacrem anno CCCCXCIII peracta ſit, veroſimile eſt eam Epiſtolam eo pariter anno ſcriptam; Epiſtola enim XII

Digitized by Google

XII ad Æonium Arelatenſem Epiſcopum de initiis ſui Pontificatûs etiam ſcripta, data eſt anno CCCCXCIV, & quidem X Kalendas Septembris. SEC. V.

Primam Gelaſius Papa Synodum Romæ celebravit *octavo Idus Martii*, *Flavio Viatore V. C. Coſ.* ut in Actis legitur, ideoque anno quadringenteſimo nonageſimo quinto. In ea Miſenus olim Apoſtolicæ Sedis Legatus Conſtantinopolim à Felice Papa, Acaciana communione infectus, ob idque ab eodem Felice, cum Vitali alio Legato, Sacerdotio & communione privatus, ut in eodem Pontifice diximus, Sedis Apoſtolicæ miſericordiam, atque communionem flagitans, causâ ejus diſcuſsâ, cum Eccleſia à Gelaſio reconciliatus eſt, Vitali altero Legato jam in excommunicatione mortuo. *Profeſſus ergo Miſenus regulariter ſe omnes hæreſes, Eutychianam præcipuè cum Eutychetei, Dioſcoro, Timotheo Æluro, Petro Alexandrino, Acacio Conſtantinopolitano, Petroque Antiocheno, vel cunctis eorum ſucceſſoribus, ſectatoribus, & communicatoribus deteſtari, eoſque anathemate ferire perpetuo, communionis Apoſtolicæ, & Sacerdotalis gratiam, quam Catholica traditione percepit, recipiet dignitatis*, inquit Gelaſius in Synodo, cui decreto omnes Epiſcopi numero quinquaginta quinque ſubſcripſerunt.

III. *Primam Romæ Synodum celebrat.*

Autumno ejuſdem anni quadringenteſimi nonageſimi quinti, vel veroſimilius anno quadringenteſimo nonageſimo ſexto, Gelaſius ſecundam Synodum Romæ celebravit. Cùm enim Eccleſia jam à pluribus annis multis referta libris apocryphis medicam manum averet, quæ ſinceros à ſuppoſititiis diſcerneret, Gelaſius Papa convocato Romæ Concilio, ordinem librorum, quem Romana Eccleſia ſuſciperet, aut deteſtaretur, vel dubios tantùm haberet, digeſſit. Decretum illud de Scripturis divinis & Opuſculis Sanctorum Patrum, quæ in Eccleſia Catholica recipiuntur, valde urget Heterodoxos, qui traditionem rejiciunt, & librorum canonicorum numerum pro libito, ac ſectarum ſuarum commodo mutilant. Job enim, Tobiæ, Judith, Macchabæorum libri, Epiſtola ad Hæbræos, Apocalypſis Joannis, Petri duæ, Joannis Apoſtoli tres, Judæ una in eo memorantur. Uno verbo omnes, tàm novi, quàm veteris Teſtamenti libri. Statuitur poſtea in eodem Concilio ordo Patriarchalium Eccleſiarum, nempe Romanæ, Alexandrinæ & Antiochenæ: quatuor itidem Conciliorum generalium mentio. Item Sanctorum Patrum Opera quædam recenſentur, quibus tandem accedit noticia librorum apocryphorum, quos Eccleſia non recipit. Huic decreto ſubſcripsêre ſeptuaginta & duo Epiſcopi.

IV. *Decretum edit de libris recipiendis & non recipiendis.*

Catholici inter ſe non conveniunt de hujus decreti auctore; alii enim illud Damaſo, alii Hormiſdæ Romanis Pontificibus tribuunt.

V. *Illius decreti Damaſus non eſt Auctor.*

SEC. V. Sed Criticæ Baronianæ Auctor oſtendit Gelaſium hujus decreti certum & indubitatum auctorem eſſe. Nam primò quod attinet ad Damaſum, ei certè tribui non poteſt, cum plerique Opuſculorum in eo memoratorum Auctores poſt Damaſum vixerint & ſcripſerint. Cum enim damnatorum voluminum index texitur, inter ea libri Caſſiani ac Fauſti Reienſis numerantur hoc modo: *Opuſcula Caſſiani Presbyteri Galliarum apocrypha*, *Opuſcula Fauſti Regienſis Galliarum apocrypha.* Caſſianus autem & Fauſtus poſt Damaſum vixerunt & ſcripſerunt.

VI. *Neque etiam Hormiſdas.* Neque etiam Hormiſdæ Papæ tribui poteſt illud decretum. Nam ſeculo ſexto ineunte, cum orta eſſet contentio, non ſolum in Occidente, ſed etiam in Oriente de Fauſti libris, Poſſeſſor Epiſcopus Africanus à Traſamundo Africæ Rege in exilium miſſus, dum Conſtantinopoli morabatur, conſultus de illis, conſuluit ipſemet Hormiſdam Papam, quid de iiſdem libris ſentiendum eſſet. Poſſeſſoris Relatio ad Hormiſdam extat Tom. IV Concil. pag. 1529. diciturque accepta *XV Kalendas Auguſti Ruſtico V. C. Coſ.* ideoque anno DXX. Hormiſdas reſpondet Poſſeſſori die XIII menſis Auguſti Epiſtolâ LXX, in qua inter alia ait: *Non improvide veneranda Patrum ſententia fideli poſteritati, quæ eſſent Catholica dogmata, definiit; certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda, ſancto Spiritu inſtruente præfigens, ne opinioni ſuæ lector indulgens, non quod ædificationi Eccleſiaſticæ conveniret, ſed quod voluptas ſua concepiſſet, aſſereret.* Quæ verba manifeſtè inſinuant decretum de libris recipiendis & non recipiendis, non ab Hormiſda, ſed ab aliquo ex ejus deceſſoribus in aliqua Synodo Romana emiſſum; non quidem ab Anaſtaſio & Simmacho, qui Gelaſium ſecuti ſunt, & Hormiſdam anteceſſêre, cum nullus unquam id aſſeruerit, nulluſque codex MS. alterutrius nomen præferat; ſed à Gelaſio, cui innumeri codices illud attribuunt. Qui plura hac de re cupit, legat laudatam Baronii Criticam ad annum CCCCXCIV.

VII. *Gelaſius Euphemium CP. Epiſc. in communionem non recipit.* Acacio Conſtantinopolitano Epiſcopo, de quo ſupra, tàm in Simplicio, quàm in Felice locuti ſumus, anno quadringenteſimo octogeſimo nono extra Eccleſiæ communionem mortuo, ei ſubſtitutus eſt Flavita. Sed hoc quoque poſt tres menſes vita functo, ſucceſſor ei datus eſt Euphemius, qui ut habet Evagrius lib. 3. cap. 23. Calchedonenſem Synodum ſuſcepit & veneratus eſt, ac Petrum Mongum eidem Synodo anathema dicentem exoſum habuit. Vbi Ephemius accepit Gelaſii electionem, more Majorum ad ipſum Epiſtolam ſcripſit, qua & ſuæ fidei profeſſionem inſeruit, ut ſic conſequi mereretur Catholicæ Eccleſiæ communicationem. Cùm verò Gelaſius inveniſſet quidem ejus fidei profeſſionem in omnibus conſonam

Digitized by Google

conſonam Catholicæ veritati, reperit tamen quod in Euphemio reprehenſione dignum eſſet, nimirum quòd nequaquam è Diptychis nomen Acacii prædeceſſoris expunxiſſet, ſed pateretur in ſacris recitari cum aliis Epiſcopis orthodoxis; ideoque Euphemium, virum licet inprimis Catholicum, nec alios Orientis Antiſtites communionis honoribus donare voluit, niſi Acacii nomen è Diptychis expungerent. Quæ conſtant ex Epiſtolis I ad Euphemium, XIII ad Epiſcopos Dardaniæ, & XV ad Epiſcopos Orientales. Scripſit etiam Gelaſius Epiſtolam graviſſimam & eloquentiſſimam ad Anaſtaſium Imperatorem, qua ipſum hortatur ut Apoſtolicæ Sedi obtemperet, & damnato Acacii nomine, Eccleſiarum pacem reſtituendam curet, ea eſt ordine VIII. *SEC. V.*

VIII. Scribit contra Pelagianam hæreſim.

Gelaſius Pelagianam hæreſim in Dalmatia & Piceno reviviſcentem damnavit, confutavit, extinxit tribus Epiſtolis, quarum primâ, ordine V, Honorium Dalmatiæ Epiſcopum monet, ne hæreſim Pelagianam, à tot Pontificibus deteſtatam reviviſcere ſinat. Secundâ, ordine VI ad eumdem ſcripta, dicit eum mirari non debuiſſe, quòd admonuerit invigilandum, ne iterum Pelagiana hæreſis pullularet. Tertiâ ordine VII, ad omnes Epiſcopos per Picenum data, tria præcipua hæreſis Pelagianæ capita refellit. Primum ſcilicet parvulos ſine peccato originali naſci. Secundum, hos pro ſolo peccato originali non damnari. Tertium, gratiam ad ſalutem non eſſe neceſſariam, illamque ſecundum hominum merita conferri. Hæ Epiſtolæ, ſaltem quinta & ſeptima anno quadringenteſimo nonageſimo tertio datæ ſunt. Extat etiam Tom. IV Concil. Tractatus Gelaſii Papæ adverſus Pelagianam hæreſim pag. 1240. & ſeqq. Gelaſio Joannes Talaja Epiſcopus Alexandrinus Apologiam contra Pelagianam hæreſim nuncupavit, cujus meminit Photius Cod. LIV.

IX. Baptiſmum gratis conferri ſtatuit.

Anno quadringenteſimo nonageſimo quarto, Pontifex ut collapſam reſtauraret diſciplinam, Decretalem ad Epiſcopos per Lucaniam, Brutios & Siciliam conſtitutos ſcripſit Epiſtolam ordine IX, capitibus XXVIII conſtantem, quorum quinto ſtatuit nihil de baptizandis conſignandiſque fidelibus exigendum eſſe: *Baptizandis*, inquit, *conſignandiſque fidelibus Sacerdotes pretia nulla præfigant, nec illationibus quibuslibet impoſitis, exagitare cupiant renaſcentes; quoniam quod gratis accepimus, gratis dare mandamur. Et ideo nihil à prædictis prorſus exigere moliantur, quo vel paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati, redemptionis ſuæ cauſas adire deſpiciant. Certum habentes, quod qui prohibita deprehenſi fuerint admiſiſſe, vel commiſſa non potius ſua ſponte correxerint, periculum ſubituri proprii ſint honoris.* Id ante Gelaſium etiam vetuerat Concilium Illiberitanum canone

 XLVIII.

SEC. V.

XLVIII. Poſt Gelaſium Concilium quidem Emeritenſe circa annum DCLXVI celebratum, canone IX ſtatuit, quod ſi quis voluntarie aliquid offerat, accipiatur; ſed multò rigidius fuit Concilium Toletanum XI anni DCLXXV, quod nequidem ſponte oblata percipi voluit canone VIII, addens: *Si ſciente loci Epiſcopo, tale quidpiam à ſubditis perpetratur, idem Epiſcopus duobus menſibus excommunicationi ſubjaceat.* Et ſi quis ex neceſſitate aliquid etiam ſponte oblatum receperit; *Si Presbyter eſt trium menſium excommunicatione plectatur; ſi Diaconus, quatuor: Subdiaconus vero vel Clericus his cupiditatibus ſerviens, competenti verbere, & debita excommunicatione plectendus eſt*, & juſtè quidem, nihil enim aliud clamant Concilia, nihil aliud ſummorum Pontificum decreta, nihil aliud editæ ab Epiſcopis Sanctiones, quàm ſacramentorum Miniſtros ac præſertim baptiſmi, pretium à baptizatis exigere non debere, quia quod gratis acceperunt gratis dare debeant, ut inquit Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 1. art. 4. num. 6.

X. *Ordinationes ſacras quatuor Temporibus affigit.*

Capite, ſeu decreto undecimo ſtatuit: *Ordinationes Presbyterorum & Diaconorum, niſi certis temporibus & diebus exerceri non* debere, *ideſt, quarti menſis jejunio, ſeptimi & decimi, ſed & etiam Quadrageſimalis initii, ac mediana Quadrageſima die, ſabbati jejunio circa veſperam noverint celebrandas*, ubi de quatuor anni Temporibus, ut nunc vocamus, ſermo eſt. Et hæc eſt prima, quæ quidem nobis relicta eſt, Pontificia conſtitutio, qua ordinationes ad tempora ſolemnium jejuniorum revocantur. Vide dicta in Simplicio & dicenda in Leone II.

XI. *Eccleſiæ reditus in quatuor partes dividit.*

Vigeſimo ſeptimo capite Eccleſiæ reditus & oblationes fidelium in quatuor partes dividit, quarum una ſit Pontificis, altera Clericorum, pauperum tertia, quarta Eccleſiæ fabricis applicetur. *De quibus*, inquit, *ſicut Sacerdotis intererit, integram miniſtris Eccleſiæ memoratam dependere quantitatem, ſic Clerus* (legendum forſan Clericus) *ultra delegatam ſibi ſummam, nihil inſolenter noverit expetendum. Ea vero quæ Eccleſiaſticis ædificiis attributa ſunt, huic operi veraciter prærogata, locorum doceat inſtauratio manifeſta ſanctorum; quia nefas eſt, ſi ſacris ædibus deſtitutis, in lucrum ſuum Præſul impendia his deſignata convertat*, &c. Alia capita Tom. IV Concil. legenda pag. 1186. & ſeqq. In Epiſtola autem ſequenti ordine X eodem anno data ad Epiſcopos Siciliæ, dicit Pontifex Eccleſiæ facultates ab Epiſcopis, Clericis & pauperibus diſtribui debere.

XII. *Lupercalia Romæ abolet.*

Gentilitiam Lupercalium ſuperſtitionem Romæ ſuſtulit Gelaſius Papa, & Andromachum Senatorem alioſque Romanos, qui ſuperſtitioſam illam obſervationem aboleri ægrè ferebant, egregio edito Tractatu confutavit, in quo damnat eorum celebrationem: & non ex eorum intermiſſione, ſed ex ſceleribus Romæ mala contigiſſe probat. Extat ille Tractatus eodem Tom. IV Concil. pag. 1234. & ſeqq. ex quo conſtat Ge-

laſium

Digitized by Google

laſium inſtituiſſe ut Litaniæ fierent in die purificationis B. Mariæ Virginis. *SEC. V.*

Miſſarum etiam ordinem digeſſit, ejuſque Miſſalia extabant anno Domini DCCCXXXI in Abbatia Centulenſi, ſive Sancti Richerii. Sic enim recenſentur in Chronico ejus monaſterii lib. 3. cap. 3. Tom. IV Spicilegii Dacheriani, in indice Bibliothecæ, *de libris ſacrarii, qui miniſterio altaris deſerviunt, miſſales Gregoriani tres, Miſſalis Gregorianus & Gelaſianus modernis temporibus ab Albino ordinatus. Miſſales Gelaſiani XIX.* Joannes Diaconus in Vita S. Gregorii M. lib. 2. cap. 12. ſcribit Gregorium Codicem Gelaſianum in unius libri volumine coarctaſſe, de Miſſarum ſolemniis multa ſubtrahendo, nonnulla adjiciendo, pauca convertendo. Collectarum, quibus in Miſſa utimur primum auctorem fuiſſe Gelaſium, omnes rerum Eccleſiaſticarum Scriptores aſſerunt, & antiqua monumenta evincunt. XIII. *Miſſarum ordinem digeſſit.*

In libro Pontificali de Gelaſio legitur: *Fecit ſacramentorum Præfationes & orationes cauto ſermone.* Ad quæ verba Schelſtratius in Notis habet: Extat in Bibliotheca Palatino-Vaticana Sacramentarium M S. annorum circiter mille, in quo continentur Præfationes ante Gregorii tempora in Eccleſia Romana uſu receptæ, quæ forſan illæ ſunt, de quibus hoc loco mentio reperitur: unde non male illud Sacramentarium Gelaſianum vocatur. Ita Schelſtratius. Ex hoc loco quidam Gelaſio tribuunt Præfationum inſtitutionem. Sed Cardinalis Bona lib. 2. Rer. liturgic. cap. 10. concedit quidem plures à Gelaſio editas fuiſſe, nihilominus tamen contendit certum eſſe in ipſis Eccleſiæ primordiis jam uſum Præfationum extitiſſe, earumque inſtitutionem vel Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris tribuendam, quod deinde pluribus probat. Extat alter Codex Sacramentarius Gelaſii Papæ tribus conſtans libris; nempe de Anni circulo; de Sanctorum Natalitiis; & de Dominicis diebus, variiſque cauſis, cujus vetuſtatem manifeſtò arguit, quòd, in Symbolo non habeatur vox, *Filioque.* Quòd, plures deſint Miſſæ ſeptimo & octavo ſeculo uſurpari ſolitæ. Denique, quòd pauciora quàm in aliis liturgiis Sanctorum Natalitia celebrentur. Codex ille ex Bibliotheca Floriacenſi anno 1562. direpta & diſtracta, in manus incidit Pauli Patavii Senatoris Pariſienſis, ac tandem in Bibliothecam Chriſtianæ Suecorum Reginæ tranſiit, à qua illum recepit & in lucem emiſit Thomaſius Romæ anno 1680. Hic in Præfatione notat, exiguo tempore poſt Gregorium Magnum fuiſſe exaratum. Huic adjunxit tria antiquiſſima Miſſalia, ſcilicet Gorhicum, Francorum, & Gallicanum vetus; quæ tria poſtea cum obſervationibus de liturgia Gallicana Joannes Mabillonius recudi curavit anno 1685. Pariſiis. XIV. *Præfationes multas edidit.*

Canonis Miſſæ incipientis ab oratione, *Te igitur clementiſſime Pater,* uſque ad orationem Dominicam; quæ abſoluto canone alta voce recitatur, quidam Gelaſium Papam Auctorem faciunt, alii Muſæum Presbyterum Maſſilienſem, alii Voconium Epiſcopum Caſtellanenſem. XV. *Non eſt Auctor Canonis Miſſæ.*

SEC. V. nenſem in Mauritania, qui teſte Gennadio libros Sacramentorum compoſuerunt. Anſelmus Epiſcopus lib. de Laudibus virginitatis cap. 23. à Gregorio Magno editum exiſtimat. Sed ipſe Gregorius Epiſtola LXIV lib. 7. ait à Scholaſtico compoſitum; quicunque autem fuerit ille Scholaſticus, certum eſt antiquiorem fuiſſe Gelaſio & aliis ſuprà nominatis. Nec credendum Polydoro Virgilio qui lib. 5. de Invent. rerum cap. 10. à multis Pontificibus compactum Canonem aſſeverat: licet enim aliqui paucula quædam verba adjunxerint; ipſum tamen, ut ait Vigilius Papa in Epiſtola ad Eucherium, *ex Apoſtolica traditione ſuſcepimus.* Concilium quoque Tridentinum Seſſ. 22. cap. 4. conſtare Canonem docet, ex ipſis Domini verbis, ex Apoſtolorum traditionibus, ac Sanctorum Pontificum inſtitutionibus. Obſervandum nihilominus venit cum Cardinali Bona laudato cap. 11. ubi plura habet de Canone, neminem ex Pontificibus poſt Gregorium Magnum quidpiam addidiſſe Canoni aut immutaſſe. De clauſula, quam Anaſtaſius dicit additam à Gregorio III, ſuo loco agetur.

XVI. *Decretum edit contra Manichæos ſub ſpecie vini non communicantes.*

Apud Gratianum *de Conſecr. Diſt. 2. comperimus* extat Canon Gelaſii adversùs eos, qui ſumpta tantummodo corporis ſacri portione à calice abſtinebant: *Comperimus*, inquit Gelaſius, *quod quidam ſumpta tantummodo corporis ſacri portione, à calice ſacri cruoris abſtineant, qui procul dubio, quoniam neſcio qua ſuperſtitione docentur obſtringi, aut integra ſacramenta percipiant, aut ab integris arceantur: quia diviſio unius ejuſdemque myſterii ſine grandi ſacrilegio non poteſt provenire.* Superſtitio Manichæorum erat vinum eſſe fel principis tenebrarum & à Diabolo creatum, unde communionem ſub ſpecie vini ſumere recuſabant, ut teſtatur Leo M. Serm. 4. de Quadrageſima. Ut igitur Catholico nomine latitantes proderentur, idem remedium adhibuit Gelaſius, quo pridem Leo uſus fuerat, præcipiens ut ſub utraque ſpecie omnes communicarent: ne ſi Catholici à calice abſtinerent, ſe de hæreſi Manichæorum ſuſpectos redderent: aut ipſi Manichæi eo ſigno detegi non poſſent, ſi idem facerent quod Catholici ſub ſpecie ſola panis communicantes. Cùm verò ait Gelaſius, diviſionem myſterii ſine grandi ſacrilegio provenire non poſſe, eoſdem Manichæos perſtringit, qui hauſtum vini reſpuentes tanquam fel Diaboli, divina myſteria procùl dubiò mutilabant, ſeque grandi ſacrilegio obſtringebant. Hæc ex Baronio deſumta, & ex Cardinalis Bonæ lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 18. ubi oſtendit communionem ſub utraque ſpecie, nec divinitùs inſtitutam, nec unquam antiquos Patres eam ad ſalutem neceſſariam eſſe docuiſſe; licet ſemper & ubique, ab Eccleſiæ primordiis, uſque ad ſeculum XII, ſub ſpecie panis & vini fideles communicarint. Profeciſſe porrò hujuſmodi remedium

Digitized by Google

remedium ad Manichæos detegendos, planè docent quæ Auctor libri Pontificalis de Gelaſio habet: *Hujus temporibus*, inquit, *inventi ſunt Manichæi in urbe Roma, quos exilio deportari præcepit, quorum codices ante fores Baſilicæ Sanctæ Mariæ incendio concremavit.*

XVII. *Tractatus ejus de vinculo excommunicationis.*

Gelaſius Tractatum edidit, quem de anathematis vinculo inſcripſit, quo probare aggreſſus eſt Acta Calchedonenſis Concilii ea tantum rata, quæ Sedes Apoſtolica approbavit: juſta eſſe quæ in Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum à Felice III ſtatuta erant, & Petrum Mongum Alexandrinæ ſedis invaſorem à Sede tantum Apoſtolica abſolvi potuiſſe. Extat Tom. IV Concil. eumque commentati ſunt Auguſtinus Barboſa in ſuis Collectaneis Doctorum part. 1. decreti diſt. 15. cap. 3. & Didacus Covaruvias lib. 4. variarum reſolutionum.

XVIII. *Auctor eſt Operis de duabus naturis.*

Tomo IV Bibliothecæ Patrum editionis Pariſienſis extat ſub nomine Gelaſii Papæ Opus de duabus naturis contra Neſtorium & Eutychetem, quem alii adſcribunt Gelaſio Cyziceno, alii Gelaſio Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopo. Verùm, ut Spondanus in margine Epitomes Baronianæ ad annum CCCCXCVI notavit, liber ille ſub Gelaſii Papæ nomine citatur à Sancto Fulgentio, ipſo etiam Afro, Gelaſio æquali, in libro de quinque quæſtionibus, apud Ferrandum Diaconum cap. 18. Addit Labbeus in lib. de Script. Eccleſ. citari etiam à Joanne II Papa in Epiſtola ad Avienum, ceteroſque Senatores, qua fidem de Chriſti divinitate & Incarnatione exquiſitis undequaque teſtimoniis confirmat, aliiſque recentioribus: Sirmondum teſtem eſſe, in MSS. Codicibus probæ notæ, deſcriptum reperiri opus illud inter indubitatas Gelaſii Epiſtolas; tandemque Gennadium Maſſilienſem cap. 94. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & ex eo Honorium Auguſtodunenſem libello 2. cap. 93. ipſumque etiam Auctorem libri Pontificalis illud Gelaſio Papæ adſcribere. Quoad argumentum, quod inde deſumunt Heterodoxi, ut probent ſubſtantiam panis & vini in Euchariſtia remanere, illis jam abunde ſatisfactum eſt à Baronio anno CCCCXCVI num. XI & ſeqq. ab Auctoribus Catholicis qui de controverſiis tractarunt, ac nuper à Natali Alexandro part. 1. quinti ſeculi Eccleſiæ pag. 680. & ſeqq. Sed hîc omittere non poſſum, unicum ex recentioribus Auctorem reperiri, nempe Joſephum Pamphilium Epiſcopum Signinum, qui vivebat anno 1579. hoc opus Joanni Papæ tribuentem pag. 22. Chronic. Auguſtin.

XIX. *Libri ejus deperditi.*

Tandem libri Pontificalis Auctor, & Gennadius laudatus ſcribunt, Gelaſium feciſſe hymnos in ſimilitudinem Ambroſii Epiſcopi, ſed hymni illi periêre, ſicuti & ejus Commentarii in tredecim Divi Pauli Epiſtolas, à Pelagianis fæcibus non immunes, utpotè ab Hæreticis, vel ſuppoſiti, vel corrupti, teſte Caſſiodoro de Inſtitut. Divin. Script. cap. 8.

SEC. V.

XX. *Non eſt Auctor Breviculi Hiſt. Eutychian.* Valeſius in lib. I. Obſervat. Eccleſiaſt. ad Evagrium cap. I. & paſſim in Notis ad eumdem Evagrium, Gelaſio Papæ attribuit Tractatum inſcriptum: *Breviculus Hiſtoriæ Eutychianiſtarum*, ſeu, ut vetus habet inſcriptio: *Geſta de nomine Acacii.* Sed dubitandum non eſt, quin deceptus fuerit; prior enim hujus libelli pars totidem verbis excerpta eſt ex Breviario Liberati Diaconi, qui Opus illud Juſtiniano imperante elucubravit; poſterior verò ex ipſis Gelaſii Epiſtolis collecta, ut legenti patet.

XXI. *Vitam cum morte commutat.* Poſtquam Gelaſius annos quatuor, menſes octo, dies octodecim ſediſſet, ut Luitprandus, Ordericus, Honorius Auguſtodunenſis, Regino, Hermannus Contractus, & plures Codices MSS. Anaſtaſii habent, mortuus eſt die decima nona menſis Novembris anni quadringenteſimi nonageſimi ſexti, ſepultus in Baſilica S. Petri die vigeſima prima ejuſdem menſis, ut tradit Anaſtaſius vulgatus. Gelaſii laudes celebrat Dionyſius Exiguus in Epiſtola ad Julianum Presbyterum, in qua ejuſdem Pontificis doctrinam, pietatem, & exhantlatos pro Catholica fide labores eximiè commendat. Habetur hæc Epiſtola in calce prioris partis Collectionis Romanæ Holſtenii.

S. ANASTASIUS II. *Pontif. LII.*

Anno Domini CCCCXCVI.

I. *Anaſtaſius Gelaſio ſuccedit.* S. Anaſtaſius hujus nominis II, natione Romanus, ex patre Petro, poſt ſex dierum interpontificium, ut legitur in Auctiori Chronico veterum Pontificum, Romanam cathedram regendam ſuſcepit, ordinatus die vigeſima quarta menſis Novembris ejuſdem anni quadringenteſimi nonageſimi ſexti, quæ Dominicalis erat, quod ex ejus ſedis duratione, ab Anaſtaſio rectè memorata confirmabitur.

II. *Legatos Cpolim mittit.* Ipſo ſui Pontificatûs initio, ut Anaſtaſium Imperatorem ab hæreſi ad meliorem mentem avocaret, Germanum Capuanum, & Creſconium Tridentinum Epiſcopos, Conſtantinopolim ad eumdem Imperatorem Legatos miſit, cum Epiſtola ad ipſum data, quâ petebat, ut nomen Acacii, Conſtantinopolitani quondàm Epiſcopi, extra Eccleſiæ communionem defuncti, ex Diptychis planè expungeretur. Ut Alexandrinos moneret Imperator ad fidem ſinceram & ad pacem redire Catholicam; eâque admonetur Imperator, ut conſtitutis Apoſtolicæ Sedis obtemperet. In propoſito illo piiſſimo nihil effecit Sanctus Pontifex, nam Imperator, detentis doloſè Conſtantinopoli Legatis, per fraudem & dolum magno conatu elaboravit, ut ipſum Romanum Pontificem, ad ſubſcribendum Zenonis Henotico induceret.

Quam

Digitized by Google

Quam in rem uſus eſt, operâ Feſti cujuſdam Senatoris Romani, qui ob civilia quædam negotia, ut habet Theodorus Lector lib. 2. Hiſt. Eccleſiaſt. ad Imperatorem Anaſtaſium miſſus, favore ejuſdem Imperatoris impetravit, ut ſacra Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli memoria, à Schiſmaticis aliquandiu neglecta, honorificentiùs & ſplendidiùs celebraretur: *quamvis igitur antea quoque celebrata fuiſſet, deinceps poſt petitionem Feſti, longe majori ſplendore ea feſtivitas peracta eſt.* Et paulò pòſt: *Porrò Feſtus occultè, ut ajunt, Imperatori ſuggeſſerat, ut Epiſcopo Romano perſuaderet, ut Zenonis Henotico ſubſcriberet. Sed cum Romam veniſſet, Anaſtaſium Epiſcopum jam mortuum reperit. Quare operam dedit, ut per ſchiſma promotus Edicto illi ſubſcriberet*, nempe Laurentius ſchiſmaticus contra Symmachum electus. SEC. V. III. *Nihil pro pace Eccleſiæ proficit.*

Ex his apparet Anaſtaſium Papam, antequam à Feſto de perfidia tentaretur, integrum atque ſincerum in Catholica fide deceſſiſſe. Falſum itaque & ineptum omnino eſt, quod in libro Pontificali legitur, Anaſtaſium nempe Papam, Acacium à Felice tertio, & à Gelaſio deceſſoribus jam ante prædamnatum, multiſque jam annis ſub eodem Felice tertio mortuum, in ſedem ſuam revocare, aut ſaltem nomen ejus ſacris Diptychis reſtituere voluiſſe; eodemque tempore multos Clericos & Presbyteros ſe ab ipſius communione ſeparaſſe, eo quod communicaſſet ſine conſilio Epiſcoporum vel Presbyterorum vel Cleri, Diacono Theſſalonicenſi nomine Photino, qui communicaverat cum Acacio. Hæc enim ex dictis falſa omnino eſſe demonſtrantur. Porrò Anaſtaſium Papam nullam cum Imperatore Anaſtaſio concordiam iniiſſe, ſed magis illum execratum eſſe, oſtendit Baronius anno CCCCXCVII. IV. *Defenditur à calumnia ipſi afficta.*

Cum per univerſam Eccleſiam Orientalem innotuiſſet, ab Apoſtolica Sede Legatos miſſos eſſe Conſtantinopolim pro pace Eccleſiarum concilianda, Apocriſarii Alexandrinæ Eccleſiæ egerunt id ipſum cum Legatis Conſtantinopoli agentibus, nimirùm ut Eccleſia Alexandrina in communicationem Catholicam ab Eccleſia Romana reciperetur; libellumque ſupplicem iiſdem obtulêre Legatis, qui extat Tom. IV. Concil. Sed cùm in illa fidei profeſſione Apocriſarii Alexandrinæ Eccleſiæ nullum verbum poſuiſſent de Synodo Calchedonenſi, & nefandiſſimos hæreticos Dioſcorum, Timotheum & Petrum vellent ſalvos, atque eorum nomina inter diptycha nominari, digni judicati ſunt qui repellerentur ab Apoſtolica Sede. V. *Legatis ejus libellus offertur ab Alexandrinis.*

Sedente Anaſtaſio, cum nullus eſſet reperiri in toto terrarum orbe penitùs Princeps Chriſtianus Catholicus: nam & qui vela- VI. *Clodoveus Rex Francorum baptizatur.*

Digitized by Google

SEC. V. mento fidei Orthodoxæ diu latuit Anaſtaſius Imperator, apertiſſime cognitus eſt hæreticus: Romæ verò & in Italia Rex Theodoricus, & in Gallia Viſigothorum Alaricus, & Gundobadus Burgundionum Ariani prorſus erant: itemque Suevi & ſi qui alii in Hiſpania: in Germania autem & Britannia adhuc Pagani: Francorum Rex Clodoveus, cùm per invocationem nominis Chriſti victoriam de Alemannis meruiſſet obtinere, à Sancto Remigio Epiſcopo Remenſi baptizatus eſt, non quidem anno CCCCXCIX, ut credidit Baronius, ſed anno CCCCXCVI, ipſo initio Pontificatûs Anaſtaſii, in die Nativitatis Domini, ut conſtat ex Epiſtola Aviti Viennenſis Epiſcopi in Burgundiæ regno, ad ipſum Clodoveum ſcripta, quæ extat Tom. IV Concil. pag. 1266. in qua ait: *Igitur qui celeber eſt Natalis Domini, ſit & veſtri, quo vos ſcilicet Chriſto, quo Chriſtus ortus eſt mundo; in quo vos animam Deo, vitam præſentibus, famam poſteris conſecraſtis.* Eadem, quâ Clodoveus, die *baptizata eſt & ſoror ejus Alboſledis.* Tum *converſa eſt & alia ſoror ejus Lantechildis nomine, quæ in hæreſim Arianorum dilapſa fuerat, quæ confeſſa æqualem Filium Patri & Spiritum Sanctum chriſmata eſt*, inquit Hincmarus in Vita Sancti Remigii. Uſus iſte baptizandi in Natalitiis Domini, poſt converſionem Clodovei Regis perſeveravit apud Francos. Guntramnus enim Rex Francorum apud Gregorium Turonenſem lib. 8. cap. 9. quæritur dilatum eſſe nepotis ſui baptiſmum ultra Natalis Domini ſolemnitatem.

VII. *Gratulatorias Anaſtaſii PP. literas recipit.*

Ubi Anaſtaſius Papa accepit Clodoveum baptiſmo regeneratum, ſtatim gratulatorias ei literas per Eumerium Presbyterum miſit, à Dacherio Tom. V Spicilegii publicatas, in quibus ait: *Tuum glorioſe fili, in Chriſtiana fide cum exordio noſtro in Pontificatu contigiſſe gratulamur. Quippe ſedes Petri in tanta occaſione non poteſt non lætari, cum plenitudinem gentium intuetur ad eam veloci gradu concurrere, & per temporum ſpatia repleri ſagenam, quam in altum juſſus eſt mittere idem Piſcator hominum & cœleſtis Jeruſalem beatus claviger.* Cum autem Anaſtaſius menſe Novembri anni CCCCXCVI ordinatus fuerit Pontifex Romanus, Clodovei baptiſmus pertinet ad diem Chriſti Natalitium ejuſdem anni, & Anaſtaſii ad Clodoveum Epiſtola circa initium anni CCCCXCVII ſcripta.

VIII. *Conſtitutum Anaſtaſii de Eccleſia Arelat. periit.*

Anaſtaſius quoddam conſtitutum ediderat in controverſia quæ verſabatur inter Arelatenſem & Viennenſem Epiſcopos; Symmachus enim Papa in Epiſtola prima ad Æonium Arelatenſem Epiſcopum data tertio Kalendas Octobris anni quingenteſimi, ait: *Conſtat inter Arelatenſem & Viennenſem Eccleſiam aliquod de ordinandis Epiſcopis in vicinis civitatibus oriri luctamen: illa re videlicet faciente, quod deceſſor noſter ſanctæ recordationis Anaſtaſius, tractans confuſionem provinciæ,*

aliquæ

Digitized by Google

aliqua contra veterem conſuetudinem juſſerit obſervari, deceſſorum ſuorum videlicet ordinationem, quod non oportebat, ſub qualibet neceſſitate tranſgrediens, &c. Deinde antiqua Sedis Apoſtolicæ decreta obſervari jubet. Sed decretum Anaſtaſii nullibi reperitur. De hac & alia Symmachi Papæ ad Æonium Epiſtola circa hanc controverſiam agetur in Symmacho. *SEC. V.*

IX. *Anaſtaſii PP. obitus.* Poſtquam Anaſtaſius Papa annum unum, menſes undecim, dies quatuor & viginti ſediſſet, ut habent libri Pontificalis Auctor, omnes fere Catalogi, Ordericus lib. 2. & Hermannus Contractus, obiit die decima ſeptima menſis Novembris anni quadringenteſimi nonageſimi octavi, & die decima nona ejuſdem menſis ſepulturæ mandatus eſt in Baſilica beati Petri Apoſtoli, ut legitur in eodem libro Pontificali, in quo & habetur, eum feciſſe confeſſionem ſancti Laurentii Martyris ex argento, quæ penſabat libras centum.

S. SYMMACHUS *Pontif. LIII.*

Anno Domini CCCCXCVIII.

SEC. VI.

I. *Symmachus fit Papa.* Symmachus, natione Sardus, ex patre Fortunato, poſtquam Sedes Romana vacaſſet dies quatuor, ut habent liber Pontificalis, varii Catalogi Tom. I. Criticæ Baronianæ præfixi, & Ordericus, eam regendam ſuſcepit die vigeſima ſecunda menſis Novembris, in quam anno quadringenteſimo nonageſimo octavo Dominica cadebat. Vnde idem libri Pontificalis Auctor aſſerit Symmachum fuiſſe à die X Kalendarum Decembrium, uſque in diem XIV Kalendarum Auguſti, Symmachi emortualem, ut ſuo loco dicetur.

II. *Laurentius fit Antipapa.* Feſtus Romanus Senator, qui, ut in Anaſtaſio Papa diximus, Imperatori Anaſtaſio promiſerat ſe effecturum, ut Anaſtaſius Papa Zenonis Henotico ſubſcriberet; cùm Romam rediiſſet, & Anaſtaſium mortuum inveniſſet, operam dedit, ut alius per ſchiſma promotus Edicto illi ſubſcriberet. Multis igitur pecunia corruptis, effecit, ut quidam nomine Laurentius, natione Romanus, Archipresbyter tituli ſanctæ Praxedis eligeretur. Duo itaque ordinati ſunt, Symmachus quidem in Baſilica Conſtantiniana, Laurentius verò eadem die in Baſilica Sanctæ Mariæ. *Et à majori quidem parte ordinatus eſt Symmachus, unus ex Diaconis: ab aliis verò Laurentius*, inquit Theodorus Lector lib. 2. Hiſt. Eccleſiaſt. qui addit ex duplici illa electione cædes, rapinas, & alia innumera mala perpetrata eſſe.

Digitized by Google

SEC. VI.

III. *Theodoricus Rex pro Symmacho ſententiam dicit.*

At non Clerus tantùm, ſed & Senatus Romanus ea de cauſa mutuis inter ſe diſcordiis, rixiſque certavit; partis alterius, nempe Laurentii, Patrocinium ſuſcipientibus dicto Feſto, atque Probino potentiſſimis Senatoribus: alteri verò parti, ſcilicet Symmachi, Fauſto Exconſule, & aliis Senatoribus faventibus. Quare *conſtruxerunt*, vel conſtituerunt, *partes*, inquit Auctor libri Pontificalis, *ut ambo Ravennam pergerent, ad judicium Regis Theodorici. Qui dum ambo introiſſent Ravennam, hoc judicium æquitatis invenerunt, ut qui primò ordinatus fuiſſet, vel ubi pars maxima cognoſceretur, ipſe ſederet in Sede Apoſtolica. Quod tandem æquitas in Symmacho invenit & cognitio veritatis. Et factus eſt Præſul Symmachus.* Theodoricus itaque Italiæ Rex, licet Arianus, comperiens Symmachum priùs ordinatum, & pluribus electum ſuffragiis, ſecundùm ipſum ſententiam dixit. Ita compreſſum ad tempus incendium eſt.

IV. *Symmachus primam Romæ Synodum cogit.*

Symmachus in Apoſtolica Sede conſtitutus, anno quadringenteſimo nonageſimo nono, Kalendis Martii Synodum Romæ coegit, in qua actum eſt de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis, & de præcludenda ſchiſmaticis via. Ob id decretum, ut cujuſvis ordinis Clerici, qui Papa incolumi ſuffragium alicui in proxima futura Romani Pontificis electione polliciti fuiſſent, aut ſacramento ſe in alicujus gratiam obſtrinxiſſent, loci ſui dignitate & communione privarentur. Decretum ſecundò, ut poſt obitum Papæ, ille Apoſtolicæ Sedis conſecraretur Epiſcopus, qui conſentientibus totius ordinis Eccleſiaſtici ſuffragiis electus eſſet: vel ſi ſtudia eſſent diverſa, vinceret ſententia plurimorum: ſic tamen ut careret Sacerdotio, qui captus promiſſione, non recto judicio de electione decreviſſet. Baronius putat Laurentium, qui contra Symmachum electus fuerat, in hac Synodo Romana factum fuiſſe Epiſcopum Nucerinum. Sed id tantum factum eſt in ſecunda Synodo Romana ſub Symmacho, ut in ea dicetur. Huic verò primæ Synodo ſubſcripſit Laurentius his verbis: *Cœlius Laurentius Archipresbyter tituli ſanctæ Praxedis his ſubſcripſi & conſenſi Synodalibus conſtitutis, atque in hac me profiteor manere ſententia.* Ea Synodus non à Theodorico Rege, ut habet Theodorus Lector loco laudato, ſed à Symmacho convocata, ut habet liber Pontificalis, & legitur in principio Actorum Synodi. Eam celebratam Kalendis Martii anni CCCCXCIX habent vulgatæ editiones, in quibus legitur, *Poſt Conſulatum Paulini V. C. Kalendis Martii, in Baſilica beati Petri Apoſtoli, Synodo Præſidente beatiſſimo Papa Symmacho*, &c. Conſulatus autem Paulini incidit in annum CCCCXCVIII. Huic Synodo Epiſcopi ſeptuaginta duo interfuêre.

V. *Symmachi pro Eccleſia Arelat. Epiſtola.*

Hoc eodem anno CCCCXCIX, cùm Æonius Arelatenſis Epiſcopus

Digitized by Google

copus apud Symmachum Papam queſtus eſſet, Viennenſem Epiſco- SEC.VI.
pum *contra regulas Eccleſiaſtici conſtitui*, Eccleſiæ ſuæ jura invaſiſſe, Symmachus, qui ſtatuta à prædeceſſoribus ſervari volebat, Æonio injungit, ut aliquem ad ſe dirigat, qui *apud ſe veritatem cauſæ alleget*, atque Viennenſem Epiſcopum moneat, quò is quoque hominem proprium dirigat, qui partis ejus allegationes competenter inſinuet. Symmachi Epiſtola refertur, licet inverſo ordine, Tom. IV Concil. pag. 1292. ejuſque initium: *Movit quidem nos*, eſtque ordine II, cum dici deberet I, data eſt enim *ſub die III Kalendas Novemb. poſt Conſulatum Paulini V.C.* ideoque anno CCCCXCIX. Tum Symmachus acceptis aliis literis ab Æonio per Creſcentium Presbyterum miſſis, quibus dicebatur Anaſtaſium Papam *aliqua contra veterem conſuetudinem* juſſiſſe obſervari, Æonium commonuit, *ut in ordinandis per ſingulas urbes Sacerdotibus* (controverſia enim erat inter utrumque Epiſcopum de ordinatione Epiſcoporum) *cana ac reverenda ſervetur antiquitas, nec novella Conſtitutio vetuſtæ ſanctionis robur imminuat.* Ubi loquitur Symmachus de diviſione utriuſque provinciæ à Leone Magno aliàs facta, quam infringi pati nolebat, ideoque reſcindit quæ in contrarium ab Anaſtaſio conſtituta fuerant. Hæc Epiſtola eſt ordine prima Tom. IV Concil. cum debeat eſſe ſecunda, ut potè *data III Kalendas Octob. iterum poſt Conſulatum Paulini Junioris V.C.* ideoque anno Chriſti quingenteſimo, cum prior anno illum præcedente data ſit.

VI. *Symmachus Viennenſem Epiſc. ad ſe tuendum invitat.*

Avitus Viennenſis Epiſcopus queſtus eſt apud Symmachum, quòd hanc de ordinationibus Epiſcoporum controverſiam in favorem Arelatenſis Eccleſiæ judicaſſet. Ad eum enim reſcripſit Symmachus Epiſtolam ordine XII datam *III Idus Octobris Avieno & Pompeio Conſulibus*, ideoque anno quingenteſimo primo, in qua ait, ei *ſalvum eſſe allegare quod putaverit allegandum, & proponere quod viderit proponendum. Nam licèt*, inquit, *confuſionem provinciæ à prædeceſſore noſtro ſanctæ memoriæ Anaſtaſio Epiſcopo præter Eccleſiæ conſuetudinem, & antiqua prædeceſſorum noſtrorum ſtatuta factam eſſe diximus, & non eſſe tolerandam; attamen ſi ea quæ fecit rationabiliter feciſſe fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil eſſe ab eo contra Canones attentatum, quia quod fit præter regulam, modo ſit ex juſta cauſa, non infringit regulam, quam ſola pervicacia & antiquitatis contemptus lædit.* Et infra: *Quamobrem pergat dilectio tua, rationes quæ prædeceſſorem noſtrum ad tractandam prædictam confuſionem impulerunt ad nos dirigere, ut & ſciamus quid fuerit ſtatuendum, & in Domino lætemur beatæ memoriæ Anaſtaſium, nihil feciſſe retractandum.*

Nihil

Digitized by Google

VII. *Sententiam fert, pro Eccleſia Arelat.*

Nihil poſtea in hac controverſia definitum reperimus à Symmacho ante annum quingenteſimum decimum tertium , quo ad petitionem Cæſarii Arelatenſis Epiſcopi confirmavit diviſionem provinciæ inter Viennenſem & Arelatenſem Eccleſias à Leone Papa conſtitutam , Epiſtolâ IX ad univerſos Galliæ Epiſcopos *datâ Idibus Novembris Probo Viro Clariſſimo Conſule* ; licet enim Collectores Conciliorum eam referant ad annum DII, quia eo anno Probus Conſul fuit cum Avieno Juniore, data tamen eſt anno DXIII quo alter Probus fuit Conſul Occidentalis ; Probus autem Conſul anno DII fuit Conſul Orientalis ; & mos ferebat, ut quando unius tantum Conſulis in Actis publicis mentio fieret , Occidentales Conſulem Occidentalem, & vice verſa Orientales Orientalem memorarent. Hinc quia Probus anno DII Conſul in Oriente deſignatus fuerat, Synodus Romana tertia Symmachi ſolo Avieni Junioris Conſulis Occidentalis nomine notata reperitur.

VIII. *Reſpondet conſultationibus Cæſarii Epiſc. Arelat.*

Ad annum pariter quingenteſimum decimum tertium revocanda eſt Epiſtola ordine quinta Symmachi ad Cæſarium Arelatenſem, quæ reſponſa ſex complectitur, ad petitiones ſex Cæſarii contentas in libello ab eodem Cæſario Symmacho oblato ; cùm enim hæc Epiſtola data ſit VIII Idus Novembris Probo Viro Clariſſimo Conſule, ad eumdem Chriſti annum revocanda propter rationem numero ſuperiori adductam. Ad primam Cæſarii conſultationem reſpondet Symmachus , poſſeſſiones Eccleſiæ datas aut relictas alienari non poſſe : *Niſi forſitan aut Clericis honorum meritis , aut monaſteriis religionis intuitu , aut certè peregrinis neceſſitas largiri ſuaſerit : ſic tamen , ut hac ipſa non perpetuò, ſed temporaliter donec vixerint perfruantur.* Hinc quæ fuerit beneficiorum Eccleſiaſticorum origo manifeſtum fit. Cùm enim ſolerent Clerici ab Eccleſia per Epiſcopum ſingulis menſibus meritam ſtipem accipere , contigit poſtea ut aliquibus ex his , Eccleſiæ poſſeſſiones , quoad viverent , ab ipſo Epiſcopo concederentur, quæ beneficia dici cæperunt , eo quod, ut habet Symmachus , bene meritis tantummodo eas concedi liceret. Alia diſciplinæ Eccleſiaſticæ capita ſancivit Symmachus in dicta ad Cæſarium Epiſtola, quæ Tom. IV Concil. legi poſſunt.

IX. *Secundam Romæ Synodum celebrat.*

Anno Chriſti quingenteſimo Symmachus ſecundam Romæ Synodum coegit , cujus Acta ad nos non pervenêre. Hæc Laurentium ſchiſmaticum , ut Eccleſiam turbare deſineret, Nuceriæ Epiſcopum renunciavit , nam Theodorus Lector laudatus ſcribit : *Cum hujuſmodi perturbatio tres continuos annos in urbe Roma perſeveraſſet* (ab anno ſcilicet CCCCXCVIII) *Theodoricus Afer , qui tum Romæ regnabat , quamvis ſecta eſſet Arianus , collecta tamen Synodo , Symmacho quidem Epiſcopatum urbis Romæ confirmavit : Laurentium vero cujuſdam urbis,*

Digitized by Google

urbis, quæ Nuceria dicitur, Epiſcopum conſtituit. In textu tamen græ- *SEC. VI.*
co Theodori non dicitur perturbationem *tres continuos annos* duraſſe, ſed tantùm fuiſſe *trium annorum.* Neque enim toto illo triennio Laurentius turbas excitavit, cum ſubſcripſerit priori Synodo Romanæ, ut jam diximus. Porrò hanc ſecundam Synodum Romanam, cum anno quingenteſimo, accuratè connectit Hermannus Contractus ex editione Caniſii, licet quota ordine fuerit, non exprimat.

X. *Item tertiam.* Annis quingenteſimo primo, & quingenteſimo ſecundo, omnia Romæ tranquilla fuêre, quia Laurentius ſchiſmaticus, qui anno quingenteſimo *intuitu miſericordiæ*, ut loquitur Auctor libri Pontificalis, Nucerinus Epiſcopus creatus fuerat, ante annum quingenteſimum tertium, Romanam ſedem iterùm non invaſit. Anno tamen quingenteſimo ſecundo Symmachus celebravit tertiam Romæ Synodum, quæ vulgò Palmaris appellatur, licet ut mox dicetur Synodus Palmaris anno tantum quingenteſimo tertio celebrata fuerit. Extat hæc Synodus Romana tertia Tom. IV Concil. & his verbis inchoatur: *Flaviano* (legendum Flavio) *Avieno Viro Clariſſimo Juniore Conſule ſub die VIII Iduum Novembrium, in Baſilica beati Petri Apoſtoli*, &c. *Benè quidem fraternitas veſtra Eccleſiaſticis legibus obſecuta*, &c. Hujus Synodi celebrationis cauſa fuit abrogatio legis Odoacris Italiæ Regis, qua Baſilius Præfectus Prætorio ſanxerat, ne abſque Italiæ Regis conſenſu electio Romani Pontificis fieret. Secundò, ne liceret Summo Pontifici quidquam ex Eccleſiæ bonis alienare. Irrita declarata ſunt hæc capita, quia facta à laico Principe. Suâ tamen & Synodi auctoritate ſtatuit Symmachus, ut nulli Romanorum Pontificum, vel Presbyterorum, qui Titulis erant præpoſiti, Eccleſiæ prædia quæcunque alienare, vel commutare liceret; nec etiam eorum uſumfructum concedere, niſi Clericis captivis & peregrinis. Huic Synodo adſuêre Epiſcopi LXIV, inter quos eminebant Laurentius Mediolanenſis, Petrus Ravennas & Eulalius Syracuſanus.

XI. *Laurentius iterùm ſchiſma excitat.* Anaſtaſius, ſive libri Pontificalis Auctor, poſtquam retulit Laurentium ſchiſmaticum, Nucerinum Epiſcopum conſtitutum eſſe, narrat quæ anno quingenteſimo tertio contigêre: *Poſt annos IV* (ab anno ſcilicet Chriſti quingenteſimo, quo Laurentius dictus Epiſcopus Nucerinus) *zelo ducti aliqui ex Clero, & alii ex Senatu, maximè Feſtus & Probinus incriminarunt Symmachum, & ſubornaverunt teſtes falſos, quos miſerunt Ravennam ad Regem Theodoricum, accuſantes B. Symmachum, & occultè revocaverunt Laurentium, poſt libellum Romæ factum, & fecerunt ſchiſma, & diviſus eſt iterum Clerus. Et alii communicabant Symmacho, alii Laurentio. Tunc Feſtus & Probinus Senatores miſerunt*

Digitized by Google

SEC. VI. *relationem Regi & cœperunt agere, ut Viſitatorem daret Rex Sedis Apoſtolicæ. Tunc Rex dedit Petrum Alticina* [ſeu potiùs Altinæ] *civitatis Epiſcopum, quod Canones prohibebant.* Secundum itaque ſchiſma ſub Symmacho anno quingenteſimo tertio exortum, & Petrus Altini Epiſcopus Romam ad tumultus compeſcendos à Theodorico Italiæ Rege miſſus eſt. Petrus Altinus Romam profectus, nullâ Symmachum reverentiâ proſecutus eſt; quod tamen Rex ipſi inprimis præceperat; nullam Eccleſiaſticæ pacis curam geſſit, ſed à ſchiſmaticis in partes tractus turbavit omnia, ut teſtatur Ennodius Ticinenſis in Apologetico pro Symmacho. Eſt porrò Altinum civitas propè littus Venetiæ poſita, quæ cum everſa fuiſſet, Epiſcopatus Torcellum, haud procùl inde diſſitum, ſeculo ſeptimo translatus eſt.

XII. *Theodoricus Rex Synodum Romæ dictum Palmarem convocat.* Theodoricus Italiæ Rex, ut iſtis tumultibus finis imponeretur, juſſit Romæ Synodum celebrari, cui interfuêre Epiſcopi CXV. Synodus iſta quarta Romana ſub Symmacho, *Palmaris* appellata, à loco ubi celebrata eſt. Hanc porrò Synodum quartam eſſe Palmarem probat Auctor Criticæ Baronianæ ex Codice MS. San-Germanenſi tempore Caroli Magni exarato, in quo poſt relatas tres Synodos Romanas ſub Symmacho, legitur: *Quarta Synodus habita Romæ, Palmaris.* Ejus initium eſt: *Sancta Synodus* &c. ut in Collectione Concil. pag. 1323. in qua perperam vocatur tertia, & ibidem malè addita eſt nota temporaria, quæ deeſt in dicto Codice MS. San-Germanenſi.

XIII. *De conſenſu Symmachi PP.* Synodum, conſentiente Symmacho, à Theodorico Rege convocatam, ex Actis perſpicuum eſt: *Memorati Pontifices*, inquiunt Acta, *quibus allegandi imminebat occaſio, ſuggeſſerunt, ipſum, qui dicebatur impetitus, debuiſſe Synodum convocare; ſcientes quia ejus ſedi primùm Petri Apoſtoli meritum, vel Principatus; deinde ſecuta juſſionem Domini Conciliorum venerandorum auctoritas, ei ſingularem in Eccleſiis tradidit poteſtatem: nec antedictæ ſedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio, in propoſitione ſimili forma aliqua teſtaretur. Sed potentiſſimus Princeps ipſum quoque Papam in colligenda Synodo voluntatem ſuam literis demonſtraſſe ſignificavit. Vnde à Manſuetudine ejus pagina poſtulata ſunt, quas ab eo directas conſtabat; haſque dari Sacerdotibus ſine tarditate conſtituit.*

XIV. *Schiſmatici tumultus in Synodo excitant.* Synodus ante diem nonum menſis Auguſti coacta fuerat; ſed ob confuſionem, quæ nata eſt, aliqui ex Urbe deceſſerunt, aliique cæptum judicium reliquêre. Quod cum accepiſſet Theodoricus Rex, per Germanum & Caroſum Epiſcopos præceptionem miſit, qua jubet ut ſecundo conventu Synodo finem imponant, & abſentes Epiſcopos oppeꝛiantur, quò diſſenſione ſummota, cauſa

Digitized by Google

cauſa terminum ſortiatur, pax Eccleſiæ & Vrbi reddatur. Ingreſſus & Synodum Symmachus primo conventu, qui in Baſilica Julii actus eſt: ad alterum item Seſſorianum proficiſcebatur, cum ab adverſariis in via circumventus, ac cæſis ſuis penè oppreſſus eſt. Poſt eam cædem commonitus Symmachus, an rurſus ad Synodi judicium exire vellet, compelli ſe jure poſſe negavit. Theodoricus Rex præceptionem aliam dedit *ſub die Kalendarum Octobris* directam *univerſis Epiſcopis ad Synodum convocatis*, in qua ait, decuiſſe eos jam finiiſſe negotium, ſeque mirari denuò ab eis conſultum fuiſſe, ideoque ſe illis eadem quæ antea intimare, ut proferant ſententiam, de qua ſint *rationem Divino judicio reddituri.* SEC. VI.

Synodus itaque duabus Actionibus conſtat. In prima Symmachus Papa ingreſſus eſt Baſilicam Julii, *in qua Pontificum erat congregatio*, & de evocatione Synodi Regi gratias retulit, ac dixit ſperare ſe, *ut Vſitator, qui contra religionem, contra ſtatuta Veterum, vel contra regulas Majorum, à parte Cleri, vel ab aliquibus fuerat poſtulatus, ex ordinatione Antiſtitum, prima fronte cederet: & omnia quæ per ſuggeſtionem inimicorum ſuorum amiſerat, poteſtati ejus legaliter ab honorabili Concilio redintegrarentur, ſeu redderentur: & tanti loci Traſul priùs ſtatui priſtino redderetur; & tunc, non ante, veniret ad cauſam: & ſi ita rectè videretur, accuſantium propoſitionibus reſponderet.* Hæc ex Actis, quæ addunt, Concilium hæc retuliſſe ad Regem, qui, agentibus Symmachi inimicis, juſſit eum ante patrimonii, vel Eccleſiarum receptionem, cum impugnatoribus ſuis in diſceptatione confligere. XV. *Prima Actio Synodi.*

Actus deinde ſecundus conventus; ſed *dum eſſet Synodus in Jeruſalem Baſilica Seſſoriani Palatii conſtituta, aliquibus Sacerdotibus viſum eſt, ut libellus, quem accuſatores paraverant, ſuſciperetur à Synodo.* At dum veniret Pontifex, *ut cauſam diceret, ab irruentibus turbis æmulorum ſuorum ita tractatus eſt, ut multis Presbyteris, qui cum ipſo erant mortis occaſio fuerit.* Rebus varia confuſione turbatis, rursùs Synodus ſcripſit ad Regem, ſignificavitque Symmacho, qui penè fuiſſet oppreſſus, à ſtatutis Canonibus non poſſe compelli. Reſpondit Rex *in Synodali eſſe arbitrio in tanto negotio ſequenda praſcribere, nec aliquid ad ſe præter reverentiam de Eccleſiaſticis negotiis pertinere*, ſeque tantum velle, ut *proviſione Concilii pax in Civitate Romana Chriſtianis omnibus redderetur.* XVI. *Actio ſecunda ejuſdem Synodi.*

Cum jam in prima Actione compertum fuiſſet Schiſmaticos ad dicendum contrà Pontificem teſtimonium, ſervos adduxiſſe, quos Canones, & leges ipſæ ſeculi non admittunt, Synodus his acceptis Theodorici literis, decrevit ut Symmachi cauſa Divino judicio ſervaretur, & ab æmulorum ſuorum accuſationibus liber, puruſque XVII. *Symmachus abſolvitur & Laurentius relegatur.*

Hh 2 criminis

SEC. VI. criminis declaratus, ſacra miniſteria obiret, omnibuſque Pontificatûs maximi juribus in Vrbe & extra frueretur: Clerici verò, qui ab eo defecerant, officiis ſuis ex miſericordia reſtituerentur, dummodò eidem ſatisfacerent, ut fuſiùs in Actis continetur. Poſt hanc Synodum Symmachus Laurentium in exilium mitti curavit, ſubdit enim Theodorus Lector laudatus: *Laurentius tamen haud quaquam quievit, ſed Epiſcopatum urbis Romæ adhuc ambire non deſtitit: quam ob cauſam eum deponi, & in exilium mitti curavit Symmachus. Atque hoc modo ſeditio conſopita eſt.* Ceterùm Romana Synodus cauſam Symmachi Pontificis maximi judicare ſummo jure non potuiſſet, niſi ſe illius judicio ſubjeciſſet Symmachus, ut probat Natalis Alexander Diſſertatione prima ſeculi ſexti, in qua & ad Joannis Launoii objectiones reſpondet.

XVIII. *Symmachus quintam Romæ Synodum habet.* Schiſmatici adhuc tumultuantes, contrà Synodum hanc, opus ſcripſerunt, cui titulus erat: *Adversùs Synodum abſolutionis incongruæ.* His ex Synodi quintæ, anno quingenteſimo quarto celebratæ, mandato, reſpondit Ennodius Ticinenſis Diaconus libello Apologetico, quem pro quarta Synodo Romana, & Symmacho ipſo ſcripſit, ut legitur initio ejuſdem Synodi Romanæ quintæ, ubi dicitur: *Libellus, qui Synodali auctoritate contrà eos, qui adversùs quartam noſtram Synodum, quæ habita eſt Romæ, palàm mutire præſumpſerunt, ab Ennodio conſcriptus eſt, coràm omnibus deferatur, & in præſentia omnium legatur,* &c. *Hic libellus integerrimè Synodaliter ab omnibus tueatur, atque inter quartæ & quintæ Synodorum noſtrarum Actiones interponatur, & ita ſicut harum Synodorum decreta habeatur, quia Synodali auctoritate conſcriptus eſt, & roboratus.* Ex quibus intelligitur, vel Synodum quartam Palmarem Ennodio mandaſſe, ut libellum illum Apologeticum elucubraret; quod tamen dici non poſſe videtur, cum ſit reſponſum ad libellum *adversùs Synodum abſolutionis incongruæ*, qui poſt quartam Synodum ſcriptus eſt; vel potius Synodum quintam, ubi congregata eſt, hoc mandatum Ennodio dediſſe, & libello confecto, eamdem Synodum robur ſuæ confirmationis addidiſſe. In hac quinta Synodo Symmachus Pontificiæ manſuetudinis inſigne dedit exemplum, cum Patres damnationis ſententiam in accuſatores ſuos, ac Synodi quartæ obtrectatores mox laturos, pro iiſdem rogavit: *Et licet,* inquit, *juſtè damnentur, propter miſericordiam tamen conſerventur, ut in nobis illa Domini declaretur ſententia, quâ præcipitur ita fratribus dimitti, ſicut ſibi à Domino cupiunt dimitti.*

XIX. *Quædam in ea decreta.* Denique ut Pontificum honori conſuleretur impoſterum, Canones antiqui ab hoſtibus Symmachi, in ejus accuſatione conculcati, reſtituti ſunt & con-

Digitized by Google

& confirmati, quibus cavetur ne *oves quæ paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi à recta fide exorbitaverit, præſumant.* Sancitum præterea, ut Epiſcopis, quæ ablata fuerant, reſtituantur, priuſquam ipſorum cauſæ inſtituatur cognitio. Tandem decretum, *accuſatoribus inimicis, vel de inimici domo prodeuntibus, vel qui cum inimicis immorantur, aut ſuſpecti ſunt, ne credatur*, ideſt ne inimici, aut inimicorum domeſtici, vel ſuſpectæ quævis perſonæ ad accuſationem Epiſcoporum admittantur. SEC. VI.

XX. *Symmachus Anaſtaſium Imp. excommunicavit.*

In quanam ex ſuperius relatis Synodis Anaſtaſius Imperator à Symmacho Papa excommunicatus fuerit, incertum; illud tantum certò conſtat, Apologiam ſuam adverſùs calumnias Imperatoris edidiſſe Symmachum poſt Synodum quartam Romanam Palmarem dictam, cum in ea Apologia dicat: *Inter imbres lapidum totus evaſi.* Quare cum Symmachus lapidibus impetitus fuerit, dum celebraretur hæc quarta Synodus, ea Apologia poſt annum quingenteſimum tertium ab eodem edita eſt. Ex ea Apologia conſtat Anaſtaſium Imperatorem, Acacii memoriæ, & hæreticis Calchedonenſis Concilii hoſtibus communicantem & faventem, à Symmacho Papa excommunicatum fuiſſe. Quam ob rem furore perſitus Imperator libellum famoſum adversùs Pontificem vulgavit, quo ipſum inter alia convitia, Manichæum vocabat. Huic libello reſpondit Symmachus dictâ Epiſtolâ Apologeticâ, in qua de Anaſtaſii excommunicatione hæc habet: *Dicis, quod mecum conſpirante Senatu, excommunicaverim te. Iſta quidem ego, ſed rationabiliter factum à Deceſſoribus meis ſine dubio ſubſequor. Nos non te excommunicavimus, Imperator, ſed Acacium: Tu recede ab Acacio, & ab illius excommunicatione recedis: Tu te noli miſcere excommunicationi ejus, & non es excommunicatus à nobis: ſi te miſces, non à nobis, ſed à te ipſo excommunicatus es.* In eadem Apologia Symmachus Pontificiam cum Imperatoria dignitatem conferens, Pontifices Regibus ſuperiores eſſe oſtendit, illiſque reverendos; Principibuſque parendum non eſſe docet, cum aliquid adverſùs Dei legem jubent.

XXI. *Sextam Romæ Synodum cogit.*

Incertum pariter, quo anno Symmachus ſextam Synodum Romæ convocaverit, quia in ea nullus temporis character legitur. Baronius & Conciliorum Collectores eam cum anno quingenteſimo quarto illigant, à quibus ſine aliquo fundamento recedendum non eſt. Sextam illam fuiſſe inter Symmachianas, conſtat ex eo quod his verbis inchoetur: *Cum in unum apud B. Petrum Apoſtolum Sancta ſexta Synodus canonicè à B. Symmacho Romæ congregata reſediſſet*, &c. Hæc habita eſt contrà invaſores rerum Eccleſiaſticarum, decretumque, ut niſi eas reſtituerint, velut manifeſti hæretici anathematizarentur, neque aliter quam per ſatisfactionem ad communionem Eccleſiæ admitte-

Hh 3 rentur.

Digitized by Google

SEC. VI. rentur. Additum eſt eadem ſententia teneri omnes, qui facultates Eccleſiæ ſub ſpecie largitatis Regiæ obtinuiſſent, eo quod Regum non ſit de bonis Eccleſiæ decernere. Nec licere Imperatori vel Regi, contrà Divina mandata & Patrum conſtituta, ſibi aliquid quovis modo uſurpare.

XXII. *Lauriacenſi Archiep. Pallium mittit.*

Teodorus Epiſcopus civitatis Lauriaci in Norico poſitæ, quæ nunc eſt vicus Auſtriæ ſuperioris ad Danubium fluvium, pallium à Symmacho Papa petiit & impetravit, ut conſtat ex ejus Epiſtola XI ad Theodorum: *Diebus vitæ tuæ*, inquit Symmachus, *pallii uſum* . . . . . *ab Apoſtolica ſede, ſicut decuit popoſciſti: quod utpotè ab eiſdem Apoſtolis fundatæ Eccleſiæ Majorum more lubenter indulſimus, ad oſtendendum, te Magiſtrum & Archiepiſcopum, tuamque Sanctam Lauriacenſem Eccleſiam provinciæ Pannoniorum ſedem fore Metropolitanam.* Hæc Metropolis extincta eſt poſtea anno DLXVIII, iterumque ſeculis ſequentibus reſtituta, ut legere eſt Tomo tertio Criticæ Baronianæ.

XXIII. *Africæ Epiſcoporum exulum miſeriam ſublevat.*

Cùm, ſedente Symmacho, Traſamundus Vandalorum Rex anno quingenteſimo quarto perſecutionem in Africa excitaſſet, ex diverſis provinciis Epiſcopos ducentos viginti, vel ut alii volunt, ducentos viginti quinque relegatos eſſe conſtat. Symmachus, ut legitur in libro Pontificali, *omni anno per Africam, vel Sardiniam ad Epiſcopos, qui in exilio erant retruſi, pecuniam & veſtes miniſtrabat*, quæ eadem verba exſcripſit Marianus Scotus in Chronico ad annum D V ſecundùm editiones hodiernas. Cùmque perſecutio illa durarit uſque ad mortem Traſamundi, quæ contigit anno DXXII, ab anno DIV quo initium ſumpſit, uſque ad annum DXIV, quo Symmachus obiit, hic Africanos Epiſcopos exules pecuniâ & veſtibus juvit. Idem libri Pontificalis Auctor addit eum captivos per Liguriam & per Mediolanum, & per diverſas provincias pecuniâ redemiſſe.

XXIV. *Manichæos perſequitur.*

Symmachus præstereà cum inveniſſet Manichæos in urbe Roma, eorum omnia ſimulacra, vel codices ante fores Baſilicæ Conſtantinianæ incendio concremavit, & eos ipſos exilio relegavit, vel potius exilio relegari curavit, ex libro Pontificali.

XXV. *Non eſt Auctor hymni. Gloria in Excelſis.*

Ex eodem libro Pontificali habemus Symmachum conſtituiſſe, ut omni die Dominico, vel Natalitiis Martyrum hymnus diceretur Angelicus, ideſt *Gloria in excelſis Deo*, antea enim in Miſſa tantum nocturna Nativitatis Dominicæ cantari ſolebat, ex Teleſphori decreto, ſi vera ſunt, quæ Sigebertus in Chronico, & Innocentius III lib. 2. de Myſteriis Miſſæ cap. 20. ſcribunt. Sed forſàn tunc verba tantum Evangelica in uſu erant: conſtitutum verò Symmachi ad totum hymnum extenditur, qui jam antea compoſitus erat, Sanctus enim Athanaſius ejus recitationem ſuadet virgini quam inſtituit

libro

Digitized by Google

libro *de Sancta Virginitate.* Ex quo & ſequitur, hymnum illum à quibuſdam Symmacho malè adſcriptum eſſe. Vide dicta in Teleſphoro. Porrò ſi conſtitutum Symmachi ad omnes Presbyteros extendatur, dicendum eſt Sanctum Gregorium illud reſtrinxiſſe ad ſolos Epiſcopos, Miſſæ enim ordinem in libro Sacramentorum deſcribens ait: *Item dicitur Gloria in excelſis Deo, ſi Epiſcopus fuerit, tantummodo die Dominico, ſive diebus feſtis. A Presbyteris autem minimè dicitur niſi in ſolo Paſcha.* Quando verò *Letania agitur, neque Gloria in Excelſis Deo, neque Alleluya canitur.* *SEC. VI.*

Poſtquam Sanctus Symmachus à die X Kalendarum Decembrium anni CCCCXCVIII, uſque ad diem XIV Kalendarum Auguſtarum ſediſſet, ut docet Anaſtaſius ſive libri Pontificalis Auctor, Senatore Conſule ad Deum migravit, poſtquam, ut idem Auctor ait, annos quindecim, menſes ſeptem, dies viginti ſeptem Romanæ Eccleſiæ præfuiſſet, ideoque mortuus eſt die decima nona menſis Julii anni quingenteſimi decimi quarti. Tot enim ſedis annos, menſes & dies ei attribuunt varii MSS. Codices Anaſtaſii, in fine editionis Regiæ memorati, tres Catalogi Tom. I Criticæ Baronianæ præfixi, Ordericus lib. 2. Luitprandus & Regino. De pluribus Sanctorum Baſilicis à Symmacho vel à fundamentis erectis, vel inſtauratis, vel amplificatis, vel exornatis legendus idem Anaſtaſius. XXVI. *Ad Deum tranſit.*

S. HORMISDAS *Pontif. LIV.*

Anno Domini DXIV.

Hormiſdas, natione Campanus, ex patre Juſto, de civitate Fruſinone poſtquam Sedes Romana vacaſſet diebus ſeptem, ut ſcribit Auctor libri Pontificalis, Symmacho ſuffectus eſt, ordinatus die vigeſima ſeptima menſis Julii quæ Dominicalis erat, eodem anno quingenteſimo decimo quarto. I. *Hormiſdas fit PP.*

Cùm Anaſtaſius Imperator res ſuas in Oriente deploratas eſſe videret, ob rebellionem Vitaliani Magiſtri equitum, qui profitebatur ſe pro Orthodoxorum fide & revocando Macedonio Epiſcopo Conſtantinopolitano, quem relegaverat, omnia agere, juravit ſe Macedonium revocaturum, Concilium Heracleæ acturum, & ad illud Romanum Pontificem evocaturum. Indicto igitur Heracleæ Concilio, quinto Kalendas Januarii anni quingenteſimi decimi quarti literas ad Hormiſdam Papam dedit, quæ extant Tom. IV Concil. quibus de futura Synodo indicta ad diem Kalendarum Juliarum anni quingenteſimi decimi quinti eum certiorem reddit, ac rogat, ut *Sanctitas ſua cum quibus ſibi placuerit Reverendiſſimis Epiſcopis, quos de Eccleſiis ſub* II. *Anaſtaſii Imp. literas pro pace Eccleſiæ recipit.*

SEC. VI. *ſub ſui Sacerdotii cura conſtitutis idoneos & inſtructos erga orthodoxam religionem eſſe probaverit, ad præfatam Heracleotanam civitatem intra diem Kalendarum Iuliarum venire dignetur.* Eadem de re ſcripſit Imperator ad eumdem Hormiſdam Papam pridie Idus Januarii anni quingenteſimi decimi quinti, extat Epiſtola eodem Tom. Concil. pag. 1421. prior verò pag. 1425.

III. *Ad eum Legatos mittit.* Hormiſdas poſterioribus literis acceptis, antequam priores ei redditæ eſſent, octavo Idus Julii ejuſdem anni quingenteſimi decimi quinti Epiſtolam ordine IV ad Imperatorem ſcripſit, in qua ejus zelo commendato, quoad Concilium, per Legatos ſe reſponſurum pollicitus eſt. Sed prioribus acceptis literis Anaſtaſii, die tertio Idus Auguſti ejuſdem anni eidem reſpondit Epiſtolâ V, in qua ſpopondit ſe adfuturum Concilio, quamvis nulla antiquitatis monumenta, vel exempla, deceſſores ſuos Orientalibus Conciliis per ſe ipſos adfuiſſe probarent, modo Synodi Calchedonenſis decreta non revocarentur in dubium, & damnarentur Dioſcori, Timothei Æluri, Petri Mongi, Acacii & conſortium cum Eutychete nomina. Legatos tamen deſtinavit Ennodium Ticinenſem Epiſcopum, Fortunatum Epiſcopum, Venantium Presbyterum & Vitalianum Diaconum, eiſque Commonitorium, ſive Indiculum Tom. IV Concil. pag. 1426. extantem dedit, quo declaratur, quonam modo ſe apud Imperatorem gerere deberent. Legati Conſtantinopolim profecti ſubdolis Anaſtaſii Imperatoris artibus paci Eccleſiæ Orientalis conſulere non potuerunt. Ad Concilium tamen Heracleæ indictum Epiſcopos circiter ducentos acceſſiſſe teſtatur Theophanes in Chronico, qui addit eos, tàm à ſceleſto Imperatore, quàm à Timotheo Conſtantinopolitanæ ſedis invaſore deluſos, re infecta receſſiſſe. *Plebs autem omnis*, inquit, *& Senatus univerſus Anaſtaſium, ceu perjurum conviciis impetebat. Ad quem nefarius ille impudentiſſime dicebat: haberi legem, qua Imperatorem in neceſſitate conſtitutum pejerare ac mentiri jubeat.*

IV. *Legati redeunt re infecta.* Redeuntibus Legatis Anaſtaſius Imperator ad Hormiſdam Papam fidei profeſſionem miſit, quæ extat in ejus Epiſtola eodem Tomo Concil. pag. 1432. qua Neſtorium & Eutychetem ſe execrari teſtatur; eorumque & perſonas & dogmata anathemate percellere. Synodum etiam Calchedonenſem, quam hactenus inſectatus fuerat, ſe recipere ſimulat, quam nec alia Synodus in irritum miſit, nec ipſe lege lata reſcidit, nec illam anathemate confixit, ſicut nec Epiſtolam Sancti Leonis ad Flavianum. Damnationi verò & expunctioni nominis Acacii ſe non poſſe conſentire ſcribit, propter ſcandalum, quòd inde Eccleſiæ Orientales paterentur. Aliàs ſe & iſtud caput, propter ſtudium unitatis, Pontifici conceſſerunt,

Digitized by Google

conceſſerunt, omnia tamen per Concilium meliùs diſponenda ſe ſperare. *SEC. VI.*

V. *Anaſtaſius ad Hormiſdam Legatos mittit.*

Addidit Anaſtaſius redeuntibus Legatis Sedis Apoſtolicæ, duos ex parte ſua Legatos Theopompum Comitem Domeſticorum, & Severianum Comitem Sacri Conſiſtorii, cùm ad ſalutationis officium, tùm ad ea referenda, quæ de Eccleſiarum pace concilianda Imperator ipſe cum ſuis Præſulibus contulerat. Id conſtat ex Epiſtola Anaſtaſii ad Hormiſdam, quæ extat loco citato Concil. pag. 1434. datâ XVII Kal. Auguſti, anno Chriſti DXVI, Conſtantinopoli. Scripſit etiam per eoſdem Legatos ad Senatum Romanum, ut negotium pacis apud Pontificem, & Theodoricum Regem urgeret. Epiſtola data Calchedone V Kal. Auguſti, ibidemque extat pag. 1436. Hormiſdas Imperatoris fraude nondum detecta, reſpondet Epiſtolâ VI, laudat ejus ſtudium de pace concilianda, monetque, ut tandem danatis hæreticis, eorumque ſectatoribus & communicatoribus, initum de unitate Eccleſiarum redintegranda conſilium ad exitum perduceretur. Hæc Epiſtola miſſa eſt per dictos Legatos Theopompum & Severianum, ſicuti & reſcriptum Senatûs Romani ad eumdem Imperatorem, quo Pontificem pacis eſſe ſtudioſiſſimum ſcribunt, eamque ex Acacii damnatione pendere.

VI. *Hormiſdas alios Legatos, ſed fruſtra ad Imp. deſtinat.*

Anno quingenteſimo decimo ſeptimo, Hormiſdas Papa cùm animo deſtinaſſet, alteram ad Anaſtaſium Imperatorem legationem mittere, Ennodium Ticinenſem, & Peregrinum Miſenatis Eccleſiæ in Campania Epiſcopos, ad eam obeundam delegit, iique Epiſtolam XI ad Anaſtaſium Auguſtum tertio nonas Aprilis ab Hormiſda datam detulerunt, qua Pontifex ad Acacii damnationem ipſum graviſſimè adhortabatur, illius æquitatem & neceſſitatem oſtendens. Scripſit etiam per eoſdem Legatos ad Timotheum Conſtantinopolitanum Epiſcopum hæreticum, & ad univerſos hæreticos Epiſcopos Orientis Epiſtolas XII & XIII, eodem die, quo ſuperior, datas pro unitate Eccleſiarum. Ad Epiſcopos orthodoxos pariter gratulatorias ordine XIV, quibus laudat eorum in fide conſtantiam, ac de fine miſſæ à ſe legationis certiores facit. Scripſit denique ad Clerum, Monachos, plebemque orthodoxam Conſtantinopoleos Epiſtolam XVI, qua eos hortatur ad vitandam hæreticorum communionem, & ad ſtudium pro fide Catholica & Synodo Calchedonenſi. Sed Imperator damnationi Acacii conſenſum præbere nolens, & Hormiſdæ mandata impatienter ferens, remiſit Legatos pace infecta: Hormiſdæ nimiam duritiam, datis ad eum die quinta Julii literis Tom. IV Concil. pag. 1460. relatis exprobravit, ſicque Legati re infecta redierunt.

VII. *Maronitæ Synodum Calched. tuentur.*

Eodem anno quingenteſimo decimo ſeptimo Archimandritæ & Monachi ſecundæ Syriæ, ſeu Maronitæ ad Hormiſdam Papam relationem miſerunt eorum quæ patiebantur ab hæreticis Eutychianis, præſertim à Severo Antiocheno, & Petro Apameenſi, quæ extat ibidem

Digitized by Google

pag. 1461. in qua legitur: *Quoniam Chriſtus Deus noſter principem paſtorum & doctorem & medicum animarum conſtituit Vos, & veſtrum Sanctum Angelum; dignum eſt paſſiones, quæ nobis contigerunt, exponere, & immiſericordes oſtendere lupos, qui diſſipant gregem Chriſti. Qui autem ſint iſti, & qui adverſus nos armaverint, audiſtis utique Beatiſſime: Severus ille & Petrus, qui nunquam in Chriſtiano numero reputati ſunt, qui per ſingulos dies Sanctam Calchedonenſem Synodum, Sanctiſſimum & Beatiſſimum Patrem noſtrum Leonem* (Papam hujus nominis primum) *publico anathemate impetentes, qui judicium dei nihil æſtimantes, & colendos Canones Sanctorum Patrum conculcantes, Epiſcopos quidem principali potentia facientes exhiberi, & nos cogentes illudere prædictam Sanctam Synodum ſuppliciis inæſtimabilibus affligentes, euntibus nobis ad mandram Domini Simeonis pro cauſa Eccleſiæ, inſidiati ſunt nobis in itinere perditi, coinquinati, & ſupervenientes occiderunt ex nobis CCCL.; quoſdam autem vulneraverunt, alios vero qui potuerant ad colenda altaria fugere ibidem peremerunt, & monaſteria incenderunt.* Unde in Martyrologio Romano ad diem XXXI menſis Julii habetur: *In Syria Sanctorum trecentorum quinquaginta Monachorum, qui ob defenſionem Synodi Calchedonenſis ab hæreticis occiſi ſunt.*

VIII. *Hormiſdam PP. ad eam tuendam excitans.*

Hormiſdas Papa maxime doluit de tanto ſcelere, ſcripſitque ad Archimandritas Syriæ Epiſtolam ordine XXIII, quæ extat Græcè & Latinè in Concilio Conſtantinopolitano ſub Menna anno DXXXVI celebrato Actione V Tom. V Concil. pag. 143. in qua ait, catholicam religionem per ipſos viſam eſſe inconcuſsè ſervatam, illoſque commendat & ſolatur de iis quæ paſſi fuerant, dicens: *Benedixi Deum fidem militum ſuorum inter adverſa ſervantem.* Hi itaque Monachi tanquam Catholicæ fidei anteſignani, ut eamdem fortiter tuerentur, varios ex ſuis poſtea miſerunt Romam, Conſtantinopolim & per univerſam Syriam ſecundam, quibus Hormiſdam Papam, Mennam Patriarcham Conſtantinopolitanum, Juſtinianum Imperatorem, & omnes Syriæ Epiſcopos enixè rogabant, ut unà ſimul adverſùs hæreſes inſurgerent, ut in citata Epiſtola eorumdem Monachorum ad Hormiſdam legitur, & in libello ad Mennam Patriarcham Concilium Conſtantinopoli celebrantem, Tom. V Concil pag. 115. & ſeqq. relato. In Epiſtola ad Hormiſdam ita loquuntur: *Deprecamur ergo Beatiſſime, ſupplicantes & rogantes, ut exurgatis cum fervore & zelo, & vindicetis fidem contemptam, Canones conculcatos, Patres blaſphematos & talem Synodum anathemate impetitam.* Libelli Mennæ & Juſtiniano oblati legi poſſunt eodem Tomo Conciliorum. Hæc & plura alia habet Fauſtus Naironus Maronita in Diſſert. de Origine, nomine, ac religione Maronitarum.

IX. *Iuſtinus Imp. de pace cum Hormiſda ſincerè agit.*

Anaſtaſio Imperatore, die nona menſis Aprilis anni quingenteſimi

mi decimi octavi mortuo, in ejus locum ſubrogatus eſt Juſtinus maximus Calchedonenſis Concilii defenſor, qui Kalendis Auguſti ſe in Imperatorem electum eſſe Hormiſdæ ſignificavit, aliiſque literis VII Idus Septembris Conſtantinopoli datis, ab Hormiſda petiit per Gratum Comitem, ut ad pacem Orientali Eccleſiæ reconciliandam, & ad lapſos recipiendos, Conſtantinopolim Legatos mittere dignetur. Joannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus, per eumdem Gratum miſſa fidei profeſſione ad Hormiſdam, qua Synodum Calchedonenſem recipere ſe teſtabatur; & Sancti Leonis, Hormiſdæque ipſius nominibus in ſacra Diptycha reſtitutis, viam ad unitatem aperuit. Hormiſda in Epiſtola XXIX ad Joannem reſponſoria, ipſum ad communionem Eccleſiæ admittendum pollicitus eſt; ſi nomen Acacii è ſacris Diptychis expungeret: *Iſta*, inquit, *laudanda ſunt, ſi perfectionis ſubſequatur effectus: quia recipere Calchedonenſe Concilium, & ſequi ſancti Leonis Epiſtolas, & adhuc nomen Acacii defendere, hoc eſt inter ſe diſcrepantia vindicare.* SEC. VI.

X. *Hormiſdas Legatos Cpolim mittit.*

Anno itaque quingenteſimo decimo nono, Hormiſdas non dubitans, quin Juſtinus Imperator, & Joannes Cappadox Epiſcopus Conſtantinopolitanus, qui anno præcedenti Synodum Conſtantinopoli celebrarat, in qua excommunicatis Eutychianis, eorumque defenſoribus, receptum eſt Calchedonenſe Concilium cum Sancti Leonis Epiſtola, cujus nomen in ſacris Diptychis reſtitutum, ſincerè de pace agerent, Germanum & Joannem Epiſcopos, Blandum Presbyterum, Felicem & Dioſcorum Diaconos, Legatos Conſtantinopolim miſit, eiſque Indiculum rerum agendarum dedit, & Epiſtolas ad Juſtinum Imp. ad Euphemiam Auguſtam ejus conjugem, ad Joannem Epiſcopum Conſtantinopolitanum, ad Archidiaconum & Clerum Conſtantinopolitanum, ad Juſtinianum Domeſticorum Comitem, poſteà Juſtini in imperio collegam & ſucceſſorem, ad quoſdam Patricios, ad Præfectum Prætorio Theſſalonicenſem, & ad quaſdam celeberrimas fœminas Senatorias, perferendas, quæ omnes extant Tom. IV Concil. à pag. 1476. ad 1484. Libellum fidei præterea edidit, tradiditque Legatis, cui ſubſcribere Conſtantinopolitanus Epiſcopus, aliique Antiſtites deberent, antequam in communionem Sedis Apoſtolicæ reciperentur. Eo libello, Acacio dicebatur anathema: non item Euphemio & Macedonio ejuſdem ſedis Epiſcopis Joannis deceſſoribus; eorum enim damnationem ab Epiſcopis non eſſe exigendam exiſtimavit Hormiſdas; ſatis eſſe, ſi eorum nomina ex ſacris Diptychis expungerentur, quod conſtat ex Indiculo Legatis dato, ibidem pag. 1476. relato.

XI. *Communio inter utramque Eccleſ. redintegratur.*

Ubi Legati Conſtantinopolim pervenerunt, Joannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus libello fidei, ab iiſdem ſibi oblato ſubſcripſit; anathema

Digitized by Google

SEC. VI. thema dixit in Acacium: Epiſcoporum, qui in ejus communione perſtiterant, Euphemii ſcilicet & Macedonii; nec non Anaſtaſii & Zenonis Imperatorum nomina ex Eccleſiæ Tabulis expunxit. His conditionibus pax conſtituta, & redintegrata communio eſt Eccleſiam Conſtantinopolitanam inter & Romanam eodem anno quingenteſimo decimo nono. Hæc conſtant ex libello Joannis Conſtantinopolitani ad Hormiſdam, qui extat eodem Tomo Concil. pag. 1486. Quare Hormiſdas Epiſtola XLV ad Joannem ſcripta ipſum laudat, quod ad unitatem Eccleſiæ redierit, & hortatur, ut Alexandrinæ & Antiochenæ Eccleſiarum unionem procuret, & Epiſtola XLIV ad Juſtinum gratulatur ejus operâ Conſtantinopoli pacem vigere, &, ut hoc ipſum Antiochiæ & Alexandriæ faciendum curet, etiam hortatur. Hormiſdæ Papæ Legati, inquit Theophanes in Chronico, hanc pacem ſancivêre, *freti Vitaliani adhuc viventis potentia, & Joannis Cappadocis Conſtantinop. Epiſcopi etiam ſuperſtitis diligentiâ.*

XII. *Euphemii & Macedonii nomina in diptycha reſtituta.* Porrò licet Euphemii & Macedonii nomina è ſacris Dyptychis expuncta fuerint, à communione tamen Catholica Epiſcopi illi non ſunt ſegregati. Id conſtat ex Indiculo laudato, quem dedit Hormiſdas prædictis Legatis, in quo numero V dicit Hormiſdas: *Quod ſi de anathemate Acacii conſentiens* (nempe Joannes Cpolitanus Epiſcopus) *ſucceſſores ejus dixerit recitandos, ob hoc quod propter definitionem Calchedonenſis Synodi aliqui eorum exilio fuerint deportati, inſinuabitis nibil vos de libelli forma poſſe decerpere, in qua ſequaces damnatorum pariter continentur. Sed ſi eos ab hac non poteritis intentione deflectere; ſaltem hoc acquieſcite, ut anathematizato ſpecialiter per libellum, quem vobis dedimus, Acacio, de prædeceſſorum ejus nominibus taceatur, abraſis eorum de Diptychorum inſcriptione vocabulis. Quo facto Epiſcopum Conſtantinopolitanum in veſtram communionem accipite.* Hormiſdas itaque Euphemium & Macedonium anathematizandos non cenſuit, imò cùm, anno DXX, Juſtinus Imp. Epiſtolâ, quæ extat Tom. IV Concil. pag. 1527. petiiſſet, ut damnato Acacii nomine, & erroris auctoribus anathematizatis, ceterorum nomina in Diptychis retinerentur, & Hormiſdas Epiſtola LXXVIII ad eum reſcribens in priori ſententia perſtans, petita minimè conceſſerit; ne tamen Eccleſiis Conſtantinopolitanæ, Ponti, Aſiæ, Palæſtinæ, ac totius præſertim diœceſeos Orientalis ſeu Antiocheni Patriarchatûs vis inferri videretur, negotium omne anno DXXI, Epiphanii tunc Epiſcopi Conſtantinopolitani prudentiæ permiſit, cui ideo Vicariam Sedis Apoſtolicæ Præfecturam delegavit Epiſtolâ LXXX, *ſeptimo Kalendas Aprilis Valerio V. C. Conſ.* data. Orientales itaque Epiſcopi in ſedis Apoſtolicæ communionem tandem admiſſi ſunt, quamvis Euphemium & Macedonium non damnaſſent, eorumque nomina è Diptychis expungi paſſi non

non eſſent. Certè Macedonii nomen in Diptychis, quibus inſcriptum fuerat, remanſiſſe, & à quibus ablatum reſtitutum fuiſſe, indicat ſacer cultus ei à Græcis exhibitus, & eorum Menæa fidem faciunt. *SEC. VI.*

Jam ſuperiùs diximus Siricium, Innocentium, Bonifacium & XIII.
Cæleſtinum Pontifices Romanos, Epiſcopos Theſſalonicenſes ſan- *Epiſcopi*
ctæ ſedis Vicarios per Illyricum conſtituiſſe, quæ prærogativa vi- *Theſſalonic.*
detur duraſſe uſque ad Pontificatum Gelaſii, quo tempore Epiſco- *Sedis Apoſt.*
pus Theſſalonicenſis Vicaria illa poteſtate videtur privatus, quia *Vicariatu*
Acacii ſchiſmati adhærebat, quod patet ex eo quod Gelaſius in *privati.*
Epiſtola XI ad Epiſcopos Dardaniæ & Illyrici, Metropolitæ Theſſalonicenſis in ſchiſmate defendendo obſtinationem increpat: & parte alia quia Nicolaus I, in Epiſtola ſecunda ad Michaelem Imperatorem, enumerans Pontifices, qui vices ſuas per Illyricum Theſſalonicenſibus Epiſcopis commiſerunt, incipit à Damaſo & Siricio, poſteaque nominat Innocentium, Bonifacium, Cæleſtinum, Sixtum, Leonem, Hilarum, Simplicium, Felicem, atque Hormiſdam, nulla Gelaſii, Anaſtaſii II, & Symmachi mentione facta, ex quo conjicere licet Epiſcopos Theſſalonicenſes Gelaſii tempore ſchiſmati adhæſiſſe, ob idque Vicariatu ſedis Apoſtolicæ per Illyricum privatos.

Cùm autem ſub Pontificatu Hormiſdæ, & quidem anno DXV XIV.
Dorotheus Epiſcopus Theſſalonicenſis ad Hormiſdam literas dediſ- *Id confirmat*
ſet, quibus ejus electioni congratulabatur, Hormiſdas Epiſtolâ *Hormiſdas*
III, ſine die & Conſule ad ipſum data, pietatem ejus laudat *PP.*
& ſtudium in Romanam ſedem, &, ut conjectura eſt, eidem Dorotheo vices ſuas per Illyricum commiſit, quo jure non multò pòſt privatus eſt, quia anno DXVI, Anaſtaſii Imperatoris metu, communicavit cum Timotheo Epiſcopo Conſtantinopolitano ſchiſmatico. Quod conſtat ex Theophane in Chronico, qui poſtquam ſcripſit Monachos, deſerta Palæſtinæ loca inhabitantes, fortiter pro Synodo Calchedonenſi pugnaſſe, ſubdit: *Epiſcopo verò Theſſalonicenſi* [Dorotheo ſcilicet] *ob Imperatoris metum cum Timotheo Conſtantinopolitano Epiſcopo communionem tenente, quadraginta Illyrici, Græciaque Epiſcopi unà convenientes, Tabulis etiam teſtibus profeſſi ſunt, ab eo velut Metropolita ſe diſcedere, miſſiſque Romam Tabulis, Romani Pontificis communionem obſervare polliciti ſunt.* Hincque factum, ut cum Dorotheus, non obſtante communione ſua cum Acacio, privilegio deceſſorum ſuorum uti vellet per totam Illyricam diœceſim, Joanne Nicopolitano Epiri Metropolita contradicente, Dorotheum Hormiſdas Epiſtolâ XXII data pridie Idus Aprilis anno DXVII, redarguit: *Quo pudore rogo, privilegia circa te illorum manere deſideras,*

SEC. VI. *quorum mandata non ſervas? Et reverentiam, quam non exhibes fidei, cupis tibi Eccleſiaſtica poteſtate deferri?* Poſt Hormiſdam Theſſalonicenſes Epiſcopi vices ſedis Apoſtolicæ in Illyrio non geſſere.

XV. *Epiſcopi Illyrici & Dardaniæ à ſchiſmate recedunt.* Epiſcopos verò Illyrici ad communionem cum Hormiſda Papa rediiſſe ipſo tempore Anaſtaſi Imperatoris, præter laudata Theophanis numero ſuperiori verba, evincit Epiſtola ejuſdem Hormiſdæ XXX ad Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum *VI Idus Septembres Florentio V. C. Conſule*, ideoque anno DXV data, in qua ait: *Epiſcopi tam Dardani, quam Illyrici penè omnes, ne ſint errore condemnandi præterito, petentes beati Petri Apoſtolorum principis communionem, & ſcriptis & legationibus deſtinatis, ſe Apoſtolicæ Sedis regulis obedire confirmant.* Dardaniæ autem & Illyrici Epiſcopi à Theſſalonicenſi Metropolita pendebant. Idem etiam ſcripſit Hormiſdas Epiſtolâ X ad Avitum Viennenſem Epiſcopum, *XV Kalend. Martias Agapito Coſ.* datâ, ideoque anno DXVII, in qua ſcribit, Epiri Metropolitanum, hoc eſt, Nicopolitanum Epiſcopum *cum Synodo ſuâ nuper* ſegregatum *ab impiis, ad Apoſtolicam communionem, deprompta quæ fuerat profeſſione, ſe* contuliſſe. Antea dixerat Dardaniam & Illyricum, ut ſibi Epiſcopi ordinarentur expetiiſſe. Ad hunc porrò Joannem Nicopolitanum Epiſcopum plures extant Epiſtolæ Hormiſdæ eodem Tomo Conciliorum.

XVI. *Synodus Theſſalonic.* In libello Synodico refertur Synodus ſub Hormiſda & Juſtino Imperatore anno DXVIII celebrata Theſſalonicæ his verbis: *Cum igitur Anaſtaſius* (Imperator) *in lecto impiam animam fulgure ab irato Deo immiſſo efflaſſet, eique Juſtinus pius in imperia ſucceſſiſſet: Beatus Hormiſdas Papa Romanus, plurimos Epiſcopos Theſſalonicam miſit, ut ſacram Calchedonenſem Synodum confirmarent. Quam divinam & ſanctam Synodum, qui malè ſentiebant, noctu crudeliter incenſa domo, ubi erant congregati, diſſiparunt: & ſanctos illos viros ſemiuſtulatos abegerunt.* Ex hac Synodo, ſicuti & ex mox dictis, conſtat Illyrici Epiſcopos Romano Pontifici ſubditos fuiſſe.

XVII. *Hormiſdas vices ſuas committit Hiſpalenſi & Tarraconenſi Epiſcopis.* Anno quingenteſimo decimo ſeptimo Hormiſdas Epiſtolâ XXIV ad Joannem Tarraconenſem Epiſcopum IV Nonas Aprilis data, vices ſuas ad cuſtodiam canonum in provinciis Hiſpaniarum Joanni Tarraconenſi commiſit, ſervatis privilegiis Metropolitanorum. Epiſtolâ verò XXVI, ſine die & Conſule datâ eaſdem vices ſuas demandavit Salluſtio Epiſcopo Hiſpalenſi per Boeticam & Luſitaniam, ſervatis etiam *privilegiis, quæ Metropolitanis decrevit antiquitas.*

XVIII. *Decretalem ad Hiſpanos ſcribit.* Collapſam in Hiſpaniis diſciplinam, ſcriptâ ad illius Eccleſiæ Epiſcopos Epiſtolâ XXV, quarto Nonas Aprilis ejuſdem anni DXVII reformavit. Tria ſunt illius Decretalis capita. Primum ſpectat ordinationes Sacerdotum, quos è Laicis aſſumi vetat. Pœnitentiæ etiam publicæ aliquando

Digitized by Google

aliquando addictos conſecrari prohibet. Secundo capite, Metropolitanos invigilare præcipit, *ut nec electio Præſulis empta detur pretiis, nec obſequentis ſit quæſita operibus.* Tertio denique capite, Concilia bis per annos ſingulos ſecundùm canones, aut ſaltem ſemel celebrari decernit; quod medium eſt ad conſervationem diſciplinæ efficaciſſimum: *Difficile eſt enim*, inquit, *ut cujuſcunque cor pravis ſic cogitationibus induretur, ut à ſe patiatur culpanda fieri, cum noverit ſibi judicium ſubeundum eſſe Concilii.* SEC. VI.

XIX. Monachi Scythæ libellum offerunt Legatis Hormiſdæ Cpoli.

Anno quingenteſimo decimo nono, Legatis Hormiſdæ Papæ Conſtantinopoli agentibus Monachi Scythæ, inter quos eminebat Joannes cognomento Maxentius, hanc ſententiam, *Unus è Trinitate in carne crucifixus eſt*, omnibus & credendam & defendendam, ad ſeditionem uſque inculcabant. His acriter reſtitit Victor Diaconus, ac plerique alii in eo offenſi, quòd novam populis theſim proponerent, veluti Calchedonenſis Synodi decreta non ſufficerent. Cùmque libri Fauſti non modò in Occidente, verùm etiam in Oriente ab aliis defenderentur, ab aliis acerrimè confutarentur, iidem Monachi illos ut hæreticos damnabant, dum plures Byzantii eos Catholicos eſſe aſſerebant. Unde lites in immenſum crevêre, & Principes etiam viros in partes diſtraxêre. Vitalianus, qui anno DXX Conſulatum geſſit, Monachis favebat; Juſtinianus verò, Juſtini Imperatoris nepos, eis adverſabatur in ea quæſtione. Monachi Scythæ, quòd ab adverſariis tanquam Eutychiani per contemptum ſe traduci viderent, fidei libellum Legatis Hormiſdæ exhibuerunt, in quo ſuam de Chriſto fidem pluribus exponebant. Eò tamen dicta omnia collimabant, ut à Legatis hæc inibi inſerta theſis reciperetur: *Unus de Trinitate crucifixus eſt in carne.* Poſteà, quid de Divina gratia contra Pelagianos & Cæleſtianos ſentirent, explicabant. Contrà verò Fauſti ſententiam in fine concludebant: *Abominantes etiam eos, qui contra vocem Apoſtoli audent dicere, noſtrum eſt velle, Dei autem perficere, cum idemet Doctor, & velle & perficere donum teſtetur eſſe Divinum.*

XX. Repulſi à Legatis Romam pergunt.

Legati hiſce de rebus nihil ſe à Pontifice in mandatis habuiſſe dicebant, imò apertè ſibi injunctum, ne aliis ſe ſe cauſis immiſcerent. Verùm interceſſione Imperatoris Juſtini coacti, Monachis tandem aures dedêre; & illis, cum Victore Diacono alterius factionis primipilo, ſæpius auditis, quò hominum moleſtia ſe ſe liberarent, tale demùm reſponſum dedêre: *Quod non eſt ſcriptum à Papa Leone non ſuſcipimus.* Novas enim præter Synodum Calchedonenſem theſes de Chriſto populis inculcare, & hunc articulum, *Unus è Trinitate crucifixus eſt carne*, uti appendicem Synodo adjicere (ita enim Legati ſuſpicabantur) temeritati atque inſolentiæ proximum judicabant.

Nihil

SEC. VI. Nihil tamen coram Legatis de gratia & libero arbitrio, vel de Fauſti libris diſputatum fuit. Monachi hac repulſa in indignationem acti, Romam ad Hormiſdam legationem mittere decernunt. Quatuor Monachi ad eam obeundam electi, ſed ubi primùm eos Romam profectos innotuit, Juſtinianus & Legati literas ad Hormiſdam dederunt, quibus eumdem de iis, quæ in illa quæſtione cum Monachis acta eſſent, certiorem reddebant, ſimulque Pontificem hortabantur, ut Monachos procùl à conſpectu ex Urbe pelleret. Legatorum literæ datæ III Kal. Julias anni DXIX, & Epiſtola Juſtiniani, leguntur Tom. IV Concil. pag. 1516.

XXI. *Hormiſdas uſque ad adventum Legatorum judicium ſuſpendit.*

Hormiſdas ſuum aliquanto tempore judicium ſuſpendit, ſed cum decreviſſet Monachos Byzantium dimittere, causâ ad Joannem Patriarcham Conſtantinopolitanum delegatâ, hoc ſummopere Legatis Apoſtolicis diſplicuit; nolebant enim cauſam ad Joannis tribunal devolvi, quem à Vitaliano Monachis acquiſitum ſuſpicabantur. Quare cùm poſteà accepiſſet Hormiſdas, non ſolùm Vitalianum, ſed & Juſtinianum mutatâ ſententiâ, Monachis patrocinari, & hunc pro iis ex accuſatore ſtrenuum interceſſorem agere; ex alia verò parte Dioſcori unius ex Legatis Pontificiis Epiſtolam recepiſſet, Joannem uti divenditæ fortè Monachis fidei inſimulantis, integram cauſam pendere juſſit uſque ad reditum Legatorum. Quod cum Monachorum Oratoribus, qui Romæ aderant, innotuiſſet, diuturnioris in Urbe moræ impatientes, clàm ſe Româ ſubducere tentarunt. Verùm id Hormiſdas prohibuit, ut conſtat ex ejus Epiſtola LXIII ad Legatos, III Nonas Decembris data. Acta hæc anno DXIX. Ceterùm cùm Legati ad Hormiſdam Papam ſcripſiſſent, eam theſim ſic à Monachis exprimi, *Unum de Trinitate crucifixum*, ideoque in ſuſpicionem vocatos; quaſi unam tantum in Chriſto naturam prædicarent; Monachi eo dicto ſe in invidiam trahi proteſtati ſunt; eorum enim hæc erat aſſertio: *Unum de Trinitate paſſum carne*, unde in libello fidei hæc ſcripſerunt: *Deum Verbum Unigenitum Filium Patris Dominum N. Ieſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt carne, Unum de tribus ſubſiſtentiis unius Divinitatis eſſe credimus.*

XXII. *Juſtinus & Juſtinian. Monachos Hormiſdæ commendant.*

Anno DXX Juſtinianus, qui Monachos Scythas protegebat, iterùm ad Hormiſdam Papam, in eorum favorem ſcripſit, & in ſuis literis eos apprimè Catholicos conteſtatus, litem verbo tenùs tantum eſſe autumabat, iterùmque rogabat, ut jam tandem eos cum reſponſo dimitteret, quorum doctrinam juxtà traditionem Patrum dici vulgò affirmabat. His Juſtiniani literis reſpondit Hormiſdas Epiſtolâ LXVII, eâque perſtringit Juſtinianum, qui ſententiam in Scytica cauſa mutaſſet; illum tamen hortatur, ut cum Impera-

Digitized by Google

Imperatore agat, quò Victor, aliique, qui à Monachis accuſabantur, Romam mittantur, ut meliùs cauſa tractari poſſit. Juſtinus etiam Imperator *XV Kalendas Februarii Vitaliano & Ruſtico Coſſ.* ideoque anno DXX, eadem de cauſa ad Hormiſdam ſcripſit. *SEC. VI.*

XXIII. *Monachi Epiſcopis Africanis exponunt, quid de perſona Chriſti ſentiant.*

Scythæ Monachi longiores Romæ moras trahentes, Pontificios Legatos opperiri juſſi; Epiſcopos Africanos, qui à Traſamundo Vandalorum Rege in Sardiniam exules deportati fuerant, miſſo Legato cum profeſſionis fidei libello in partes pellicere tentarunt. Communi conſenſu libellum in octo capita digeſtum producunt, eumque per Joannem Diaconum ad Epiſcopos Africanos dirigunt. In eo libello uſque ad caput quintum incluſivè, de perſona Chriſti Domini ſuam ipſorum fidem exponunt; capite verò quarto de illa theſi adeò controverſa hæc ſcribunt: *Idem Deus Verbum etiam cum propria carne Unus eſt ex Trinitate, non quod caro ejus ſit de ſubſtantia Trinitatis, ſed quia caro Verbi Dei eſt, qui eſt Unus ex Trinitate.*

XXIV. *Item quid de gratia & libero arbitrio.*

Defenſa theſi de Verbo uno ex Trinitate paſſo in carne, à capite ſexto uſque ad finem libri, de gratia & libero arbitrio quid ſentiant, in eodem libello exponunt. Inde de peccato originali, ejuſque pœnis, de humani generis gratia reparatrice, juxta Sancti Auguſtini doctrinam copioſè & eruditè diſſerunt; in fine capitis ſexti fidem præcipuè dari à Deo tradunt, ac fine meritis prædeſtinationem.

XXV. *A præſulibus Africanis commendantur.*

Præſules Africani, quorum ingens apud Sardiniam erat numerus, Monachorum Scytharum libello lecto, non modo illorum fidem ex integro commendarunt; verum etiam alterum & ipſi volumen pari titulo *de Incarnatione & gratia* ſepoſuerunt, in quo omnes Scytharum ſententias approbarunt, aliiſque inſuper ſolidioribus argumentis muniverunt. Illi autem fuerunt quindecim Epiſcopi, quorum nomina initio libri recenſentur; unius tamen Fulgentii Ruſpenſis, qui ſcientiâ ceteros antecellebat, ſtylo volumen illud elucubratum fuiſſe ex diſcipulo Sancti Fulgentii in ejus Vita cap. 20. colligitur. Illa fidei Monachorum commendatio initio ſtatim præfixa apparet: *Veſtram*, inquiunt, *ſimul alacres & fidem cognovimus & ſalutem; imo in agnitione fidei veſtræ nobis ſalus innotuit.* Fauſti ſententiam de initio fidei ex viribus naturæ à capite 17. acutè refellunt; nullâ tamen cenſurâ Fauſtum perſtringunt; illius enim libros nondum viderant.

XXVI. *Monachi Romam relinquunt.*

Dum hæc in Sardinia geruntur, Legati Scytharum, cùm Dioſcorum unum ex Pontificiis Legatis, quem hoſtem infenſiſſimum ſemper experti fuerant, propediem Romæ adfuturum intelligerent, ne ejus auctoritate opprimerentur, diuturniorem ſe Romæ moram facere non poſſe dictitantes, ex Urbe egreſſi ſunt. Antequam tamen

SEC. VI. Româ evaderent, libellos atque exemplaria, quibus eorum de Trinitate & Divinâ gratiâ ſententia exprimebatur, ad Principum ſtatuas appenderunt, ut eo pretextu aliquod receptui velamen eſſet. Eoſdem ad Principum ſtatuas exclamaſſe ſcribit Hormiſdas ad Poſſeſſorem, ut populum Romanum in commiſerationem traherent, quorum tamen clamores ſurda aure Romanos pertranſiſſe eodem auctore accepimus.

XXVII. *Hormiſdas ad conſultationem de Fauſti libris poſſeſſori reſpondet.* Poſſeſſor unus ex Africanis Præſulibus à Traſamundo in exilium miſſis, tunc Conſtantinopoli morabatur. Hunc Vitalianus & Juſtinianus induxerunt ad Hormiſdam Pontificem de Fauſti Regienſis libris conſulendum. Poſſeſſoris Epiſtolam, Juſtino Diacono delatore, accepit Hormiſdas eo tempore, quo amaro in Monachos erat animo, ob nuperam eorumdem diſceſſionem jure indignatus. Epiſtolâ LXX, data Idibus Auguſti, Poſſeſſori reſpondens Hormiſdas, in priori ejus parte pluribus in Monachos invectus eſt, eoſque tantum non hæreticos appellavit. De Fauſto verò hanc ſententiam tulit, his verbis conceptam: *Hi verò quos vos de Fauſti cujuſdam Galli Antiſtitis dictis conſuluiſſe literis indicaſtis, id ſibi reſponſum habeant: Neque illum recipi, neque quemquam, quos in auctoritate Patrum non recipit examen Catholicæ fidei, aut Eccleſiaſticæ diſciplinæ ambiguitatem poſſe gignere aut religioſis præjudicium comparare.* Cùm verò paſſim diceretur Fauſtus contra Sanctum Auguſtinum ſcripſiſſe, idem Sanctus Pontifex ea ſententia, libris Fauſti omni prorſus auctoritate exutis, volumina poſtrema Sancti Auguſtini legenda ingeſſit, veluti puriſſimos fontes indicans, è quibus doctrinam Catholicam de libero arbitrio & gratia Dei haurirent. Hæc omnia ex libro 2. cap. 18. & ſeqq. Hiſtoriæ Pelagianæ Cardinalis Noriſii ſummariè deſcripta, ubi & demonſtratur, Monachos Scythas, non ſolùm ab hæreſi Eutychiana immunes fuiſſe, ſed etiam ejuſdem hæreſis ſtrenuos expugnatores extitiſſe, licet obſtinatum eorum ſtudium, quo præconceptæ ſententiæ ad ceterorum uſque contemptum adhæſêre, culpâ non caruerit. Legi etiam poteſt Natalis Alexander ſeculo VI Diſſert. 11. Porrò hanc Monachorum Scytharum propoſitionem anno DXXXIV approbavit Joannes II, ut in ejus Pontificatu dicetur, quam Hormiſdas intempeſtivam judicans, & turbandæ potiùs, quàm ædificandæ Eccleſiæ opportunam, nequidem examinare voluit, eam intactam & indiſcuſſam relinquens, cujus prædicationem tunc nocituram prævidebat, quòd nonnullam, ſpecie tenùs, affinitatem habere videretur cum recèns damnato Petri Fullonis dogmate, & quod abſque ejus ope Synodus Calchedonenſis Eutychetis & Neſtorii hæreſim confixiſſet.

XXVIII. *Moritur.* Poſtquam Hormiſdas Papa annos novem & dies undecim ſediſſet, mortuus eſt die ſexta menſis Auguſti anni quingenteſimi vigeſimi tertii, ſepultuſque

pultuſque eſt *in Baſilica Beati Petri Apoſtoli octavo Idus Auguſti Conſulatu Maximi*, inquit Anaſtaſius, qui conſulatus incidit in eumdem annum DXXIII. Ornamenta ab eo Eccleſiis collata refert idem Auctor apud quem legenda. Eum non eſſe Auctorem decreti de libris recipiendis & non recipiendis, jam ſuprà probatum eſt in Gelaſio. *SEC. VI.*

S. JOANNES *Pontif. LV.*

Anno Domini DXXIII.

S. Joannes, natione Tuſcus, Conſtantii filius, ordinatus eſt Romanæ Eccleſiæ Præſul die decima tertia menſis Auguſti, in quam anno quingenteſimo vigeſimo tertio Dominica cadebat, poſtquam, ut habent Anaſtaſius, & Ordericus lib. 2. ceſſaſſet Epiſcopatus diebus ſeptem. I. *Ioannes PP dicitur.*

Sedente Joanne, cùm Juſtinus Imperator ex Auctore Miſcellæ lib. 15. orthodoxæ fidei ſtudio omnimodis ſatagens, ut hæreticorum nomen extingueret, ſtatuiſſet, ut Arianorum Eccleſiæ Catholico ritu conſecrarentur; Theodoricus Italiæ Rex Arianus indigno admodum animo hujuſmodi legem ferens, dum ipſe nullum unquam religionis causâ Catholicis negotium faceſſiſſet, imò ipſam Romanam Eccleſiam à Schiſmaticorum oppreſſione levaſſet; Theodoricus, inquam, Joannem Papam Ravennam accerſivit, eumque compulit legationem ad Juſtinum Imperatorem ſuſcipere pro Arianorum causâ. II. *A Theodorico Rege Cpolim legatur.*

Duo erant illius Legationis capita, ut eruo ex Anaſtaſio, Auctore Miſcellæ & Anonymo Scriptore, qui Hiſtoriam Cæſaream à Conſtantio Chloro uſque ad interitum Theodorici Regis ſummariè deſcripſit, quem Henricus Valeſius Ammiani Marcellini libris à ſe notis illuſtratis ſubjecit. Hic de illa legatione ſcribit: Theodoricus *evocans Ravennam Ioannem Sedis Apoſtolicæ Præſulem, dicit ad eum; Ambula Conſtantinopolim ad Iuſtinum Imp. & dic ei inter alia, ut reconciliatos hæreticos in Catholica reſtituat religione* (ubi Theodoricus Arianos, Catholicos appellat, & hæreticos, qui Catholicam religionem ſuſcipere coacti fuerant.) *Cui Papa Ioannes ita reſpondit: Quod facturus es Rex, facito citiùs.* (Minabatur enim Theodoricus ſe in Occidente adverſus Orthodoxos illa facturum, quæ in Oriente adverſus Arianos Juſtini legibus decreta ſciviſſet) *Ecce in conſpectu tuo adſto, hoc tibi ego non promitto me facturum, nec illi dicturus ſum. Nam in aliis cauſis, quibus mihi injunxeris, obtinere ab eodem, annuente Deo, potero. Jubet ergo Rex iratus navem præparari & ſuperimpoſitum eum cum aliis Epiſcopis & Senatoribus Conſtantinopolim dirigit.* Hoc primum caput legationis Joannis rejectum fuiſſe, aſſerit idem III. *Primum caput ejus legationis rejicitur.*

 Anonymus,

SEC. VI.

Anonymus, qui ſubdit: *Sed Deus qui fideles cultores ſuos non deſerit, cum proſperitate perduxit. Cui Iuſtinus Imp. venienti ita occurrit, ac ſi B. Petro: cui audita legatione omnia repromiſit facturum, præter reconciliatos, qui ſe fidei Catholicæ dederunt, Arianis reſtitui nullatenus poſſe.*

IV. *Secundum caput admittitur.*

Secundum legationis caput erat, ut Eccleſiæ Arianis ablatæ eis reſtituerentur, & ne Ariani hæreſi ſua per vim abducerentur. Primum conſtat ex Auctore Chronici Veterum Pontificum ſcribente: *Iuſtinus autem Auguſtus omnem conceſſit petitionem; & propter ſanguinem Romanorum, reddidit hæreticis Eccleſias, ſecundum voluntatem Theodorici Regis; ne Chriſtiani, maximè Sacerdotes ad gladium mitterentur.* Rectè igitur Anaſtaſius & Auctor Miſcellæ ſcripſerunt, Joannem Papam & Senatores Romanos à Juſtino Imperatore, fletibus eorum permoto, obtinuiſſe, ut Eccleſiæ ablatæ Arianis reſtituerentur, ipſumque Juſtinum ab iis inſequendis deſtitiſſe. Baronius quidem, & poſt eum alii, volunt tàm Anaſtaſium, quàm Autorem Miſcellæ falſa in hac parte narrare, idque demonſtrare non ſolùm Epiſtolam à Joanne Papa, poſt ſuum reditum ad Italiæ Epiſcopos ſcriptam, qua jubet Eccleſias Arianorum conſecrari; ſed etiam indignationem Theodorici Regis, qui Joannem & Senatores Conſtantinopoli reduces in carcerem conjecit. Verùm ea Joannis ad Epiſcopos Italiæ Epiſtola ſuppoſititia eſt, ut mox dicetur; & Joannes cum Senatoribus inhumaniter à Theodorico habitus, quia Juſtinus reconciliatos Arianos, qui ſe fidei Catholicæ dederant, Arianis reſtitui noluit; nec Joannes id ab Imperatore poſtulavit, quod reverà ab eo petere non poterat. Obtinuerunt etiam iidem Legati ne Ariani ab hæreſi per vim abducerentur, quod ipſis mandatum fuiſſe ſcribit Theophanes, & conceſſum ajunt Anaſtaſius his verbis, *dum omnia obtinuiſſent à Iuſtino Aug.* & Auctor Miſcellæ his, *quorum fletibus Iuſtinus permotus, eis quod petebant conceſſit, Arianoſque ſui juris reliquit.*

V. *Joannes Cpoli Latinorum ritum adhibet.*

Joannes Papa Conſtantinopolim *appellens & ab Epiphanio Patriarcha invitatus, congreſſum denegavit, donec ipſe, qui Romanus eſſet Pontifex, primum in conſeſſu locum ſupra Epiphanium obtinuiſſet. Ioannes cunctis quidem Epiſcopis communionis impertiit commercium, quod cum Timotheo Alexandrino ſibi nullum eſſe propoſuit*, inquit Theophanes. Dum Conſtantinopoli eſſet, ritum Romanum adhibuit, ait enim Marcellinus in Chronico: Joannes *ſolus duntaxat Romanorum ſibi deceſſorum, Vrbe digreſſus, Conſtantinopolim venit, miro honore ſuſceptus eſt. Dexter dextrum Eccleſiæ inſedit ſolium, diemque Domini noſtri Reſurrectionis plena voce Romanis precibus celebravit.* Ritum poſtea etiam latinum adhibuit Legatus Agathonis Papæ Conſtantinopoli anno DCLXXXI, ut infrà videbitur. Porrò Joannes Papa diem illum Reſurrectionis

ſeu

ſeu Paſchatis Conſtantinopoli celebravit anno DXXV, quo Paſcha celebratum eſt die XXX menſis Martii: anno enim DXXVI, quo Paſcha celebratum eſt die XIX Aprilis, Joannes Ravennæ obiit die XVIII Maii, ideoque die Paſchatis jam erat in Italia. SEC. VI.

Joannem Papam ſummo cum honore excepit Juſtinus Imperator & ab ipſo coronari voluit: *Occurrerunt B. Joanni Papæ*, inquit Anaſtaſius, *à milliario XII omnis civitas cum cereis & crucibus in honorem B B. Apoſtolorum Petri & Pauli.* Et Paulo poſt: *Tunc Juſtinus Auguſtus dans honorem Deo, humiliavit ſe pronus in terram, & adoravit beatiſſimum Ioannem Papam.* Et poſtea: *Juſtinus autem Imperator gaudio repletus eſt, quia meruit temporibus ſuis Vicarium beati Petri Apoſtoli videre in regno ſuo, de cujus manibus cum gloria coronatus eſt Juſtinus Auguſtus*, qui, ut ſubdit idem Auctor, Joanni Papæ obtulit patenam auream cum gemmis, penſantem libras viginti; calicem aureum cum gemmis penſantem libras quinque; ſcyphos argenteos quinque; pallia auro texta quindecim, quæ ipſe Joannes detulit ad beatos Apoſtolos Petrum & Paulum, & ad Sanctam Mariam & ad Sanctum Laurentium. VI. *Juſtinum Imp. coronat.*

Porrò licet Juſtinus Auguſtus jam coronatus fuiſſet à Joanne Patriarcha Conſtantinopolitano, ut conſtat ex ejuſdem Joannis Epiſtola ad Hormiſdam Papam, iterùm tamen à Joanne Papa coronari voluit, quod, præter Anaſtaſium, disertè teſtatur Aimoinus lib. 2. cap. 1. ſcribens, Joannes Papa *Juſtino Auguſto ut Vicarius beati Petri imperialem impoſuit coronam.* Nec inſolens fuit ſubſecutis ſeculis Imperatores & Reges ſecundò, aut etiam tertiò coronari. Ante Juſtinum quidam Imperatores, à temporibus Theodoſii Junioris, qui teſte Theodoro Lectore lib. 2. à Proclo Patriarcha Conſtantinopolitano coronatus eſt, coronam imperialem ſuſceperunt ab Epiſcopis, ſed nullus ante Juſtinum ab aliquo Pontifice Romano ſolemnem benedictionem acceperat. Antequam Imperatores benedictione Pontificali donarentur, fidei profeſſionem emittebant, de qua, ſicuti & de ritu quo conſecrabantur lege Edmundum Martene lib. 2. cap. 9. de Antiquis Eccleſiæ ritibus. De benedictione Imperatorum Occidentis poſt imperii renovationem lege dicenda in Leone III, & de benedictione Regum dicenda in Zacharia. VII. *Primus ex Pontificibus Rom. Imp. coronavit.*

De Joanne Papa Conſtantinopoli exiſtente hæc habet Sanctus Gregorius Magnus lib. 3. Dialog. cap. 2. *De quo illud mirabile à noſtris ſenioribus narrari ſolet, quod in Conſtantinopolitana urbe, ad portam, qua vocatur Aurea, veniens, populorum turbis ſibi occurrentibus, in conſpectu omnium roganti cæco lumen reddidit, & manu ſuperpoſita oculorum tenebras fugavit.* Anonymus Valeſianus VIII. *Multa miracula patrat.*

Digitized by Google

SEC. VI. laudatus ſimile quid in Joannis morte accidiſſe refert, de Joanne enim ex Oriente Ravennam reduce loquens, ait: *Revertens igitur Ioannes Papa à Iuſtino, quem Theodoricus cum dolo ſuſcepit, & in offenſa ſua eum eſſe jubet, qui poſt paucos dies defunctus eſt. Ergo euntes populi ante corpuſculum ejus, ſubitò unus de turba, arreptus dæmonio cecidit, & dum perveniſſet cum lectulo ubi locatus erat, uſque ad hominem, ſubitò (is) ſanus ſurrexit & præcedebat in exequias. Quod videntes populi & Senatores cœperunt reliquias de veſte ejus tollere. Sic cum ſummo gaudio populi deductum eſt corpus ejus foris civitatem.* Alia miracula ab eodem Sancto Pontifice in itinere Conſtantinopolitano patrata refert Gregorius loco laudato.

IX. *Martyr moritur.* Anaſtaſius, & Auctor Miſcellæ clariùs loquuntur de Theodorici Regis in Sanctum Joannem perſecutione, ſcribunt enim, quòd cum Joannes, atque Legati in Italiam rediiſſent, Theodoricus Rex eos omnes in carcerem detruſit, & quidem *Ravennæ*, ubi *defunctus eſt in cuſtodia XV Kalend. Iunias, Martyr*, &c. *Cujus corpus tranſlatum eſt de Ravenna, & ſepultum eſt in Baſilica B. Petri Apoſtoli ſub die VI Kalend. Iunii*, quo die memoria ejus recolitur in omnibus antiquis Martyrologiis, quorum varia citat Papebrocius in ejus Vita, ad diem XXVII Maii relata, licet ut habet Anaſtaſius, mortuus ſit die XVIII ejuſdem menſis.

X. *Epiſtola dua ei afficta.* Tomo IV Conciliorum refertur Epiſtola hujus Sancti Pontificis *ad omnes Italiæ Epiſcopos* ſcripta, quam Baronius germanam credit, in qua Joannes aſſerit, ſe dum Conſtantinopoli eſſet, Arianorum Eccleſias conſecraſſe, eoſque hortatur, ut in agro dominico viriliter elaborent, idemque in Italia præſtent. At ea Epiſtola una eſt ex iis, quas Iſidorus Mercator ſuppoſuit, fundatus in verbis Gregorii Turonenſis in lib. de Miraculis & gloria Martyrum, ubi cap. 40. nulla Joannis legationis mentione facta, ſcribit; Joannem cum ad Epiſcopatum veniſſet, Eccleſias hæreticorum in Catholicas dedicaſſe, & quidem in Italia; & carceri mancipatum eſſe, cum acceſſiſſet deprecaturus pro Catholicis ob conſecrationem Eccleſiarum jam peractam periculo expoſitis. Et tamen fabricator Epiſtolæ id factum affirmat poſt legationem ſuſceptam, idque Conſtantinopoli & in partibus Orientis, & Theodoricum ei infenſum fuiſſe ob Eccleſias Orientalibus orthodoxis reſtitutas. Turonenſis fatetur ſe ſola relatione quæ ſcribit accepiſſe; at quantum hujuſmodi relationes errori obnoxiæ ſint, vel hoc ſolum exemplum demonſtrat. Præterea data fingitur Epiſtola III Idus Junii, ad quem diem Joannes non pervenit, mortuus, ut dictum eſt, die XVIII Maii: dicitur etiam data *Maximo & Olybrio Coſſ.*

qui

Digitized by Google

qui duobus diverſis annis Conſulatum geſſêre. Ea tamen Epiſtola fucum fecit Baronio, qui etiam Joannis ad Zachariam Archiepiſcopum Epiſtolam datam *XV Kal. Novemb. Maximo & Olybrio Coſſ.* in nota tantùm Conſulari peccare autumavit, licet conſorcinata ſit ex variis locis Epiſtolarum Innocentii, Zoſimi, Symmachi & Ennodii, ut jam viris doctis obſervatum. SEC. VI.

S. FELIX IV *Pontif. LVI.*

Anno Domini DXXVI.

Felix hujus nominis IV, natione Samnita, ex patre Caſtorio, poſt Joannis mortem non ſtatim electus eſt. Theodoricus enim Italiæ Rex, jus eligendi Pontificis Romani ſibi attribuit, & Felicem IV Clero, Senatui, populoque Romano propoſuit. Diu quidem illi reſtitêre; ſed ea tandem lege res compoſita eſt, ut more priſtino à Clero Pontifex eligeretur, & à Rege aſſenſu ſuo confirmaretur, certa pecuniæ ſumma pro confirmatione imperata, non tantùm Romano Pontifici, ſed etiam omnibus Epiſcopis, qui ſub Gothorum ditione in Italia gemebant, quæ in pauperes erogaretur, ut innuit Athalaricus, Theodorici nepos ac ſucceſſor, in ſuo Edicto adversùs Simoniacos apud Caſſiodorum lib. IX Epiſt. XV. Extat ejuſdem Athalarici ad Senatum urbis Romæ Epiſtola, ex eodem Caſſiodoro lib. VIII Epiſt. XV deſcripta, apud Baronium, de facta Felicis per Theodoricum electione. Ea creandi Pontificis Romani ratio obtinuit, quandiu Gothorum in Italia floruit imperium, imò quandò illud deletum, Juſtinianus Imperator jus approbandi Pontificis Romani ſibi retinuit, ut ſuo loco dicetur.

I. *Theodoricus Rex confirmandi Papam jus ſibi attribuit.*

Mortuo itaque ſancto Joanne die decima octava menſis Maii anni quingenteſimi vigeſimi ſexti, Epiſcopatus ceſſavit, non dies LVIII, ut in vulgatis Anaſtaſii codicibus legitur, ſed dies LV, ſcilicet uſque ad diem duodecimum menſis Julii, quo die, qui in Dominicam incidebat, Felicem ordinatum ex ipſomet Anaſtaſio colligitur, qui ait fuiſſe Felicem, *à die quarto Iduum Juliarum uſque in quarto Idus Octobris*, à die autem decima octava menſis Maii, quo juxta Anaſtaſium mortuus eſt Joannes, ad diem duodecimum Julii intercurrunt tantum dies LV, quo tempore probabile eſt multum altercatum fuiſſe de electione, & licet in alium forſan conſſpiraſſent eligentium vota, Theodorico tamen eum non probante, ſed deligente ſummæ probitatis virum Felicem, eam conditionem licet duram Romanos tandem ſubiiſſe.

II. *Felix IV fit Pontifex Rom.*

Felicis

SEC. VI.

III. *Baſilicam SS. Coſmæ Damiani conſtruit.*

Felicis res geſtas, ob injuriam temporum, jejunas admodum nobis eſſe relictas, maximè dolendum. De eo hæc tantum habet Auctor libri Pontificalis ſive Anaſtaſius: *Hic fecit Baſilicam ſanctorum Coſmæ & Damiani in urbe Roma, ad locum, qui appellatur Via ſacra, juxta templum urbis Romæ. Hujus temporibus conſumpta eſt Baſilica ſancti Martyris Saturnini Viâ Salariâ, quam à fundamentis reſtituit.* Cum porrò ſanctorum Coſmæ & Damiani nomina in Canone Miſſæ recenſeantur, hic ex Cardinali Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 12. num. 3. obſervandum tria fuiſſe paria ſanctorum ejuſdem hominis Coſmæ & Damiani: unum Martyrum in Arabia, alterum Confeſſorum in Aſia, tertium Martyrum, qui Romæ martyrium ſubierunt. Priorum memoria in Menæis legitur die XVII Octobris; Confeſſorum die prima Novembris; Romanorum die prima Julii. Omnes fuerunt profeſſione Medici & dicti Anargyri, quia ſine pretio ægrotos curabant. Ex qua profeſſionis & nominum ſimilitudine facile æquivocatio & confuſio oriri potuit; & credibile eſt, quòd cum amiſſa fuiſſent Acta Coſmæ & Damiani Romanorum Martyrum, per ignorantiam ſeu negligentiam, Arabes, quorum paſſio illuſtrior fuit, ſubſtitutos, ita ut coli cæperint Arabes die XXV Septembris. Agit de his omnibus Florentinius in Notis ad Martyrologium Hieronymianum ad eumdem diem, & advertit Romanis, non Arabibus dicatam hanc fuiſſe Eccleſiam à Felice IV, eorumque Natalitia, tùm in veteri Calendario, tùm in libro Sacramentorum Sancti Gregorii, eidem diei XXVII Septembris adſcripta fuiſſe, & hos procul dubio eſſe, qui in Canone Miſſæ nominantur cenſet Cardinalis Bona laudatus.

IV. *Tria paria ſunt SS. Coſmæ & Damiani.*

De his omnibus ſanctis extat ex MSS. Græcis Syntagma Hiſtoricum Viennæ in Auſtria editum, interprete Simone Vuangnereckio, cui Præfationem adjecit Apologeticam Reinoldus Denhius, ubi pertractat quomodo confuſa ſint horum omnium Acta, & quid in Notis ad diem XXVII Septembris peccaverit Baronius. Sed hic omittere non poſſum Tomo I Auctarii magnæ Patrum Bibliothecæ Pariſinæ extare egregium Georgii Metropolitæ Nicomedienſis Encomium de ſanctis Anargyris Theodotæ filiis à Combefiſio Latinitate donatum, in quo Theodotam quoque matrem Cœlitibus adſcriptam aſſerit; ſed cum in elogio Martyres non appellentur, Florentinius laudatus ſuſpicatur illud dictum eſſe de ſanctis Coſma & Damiano Confeſſoribus, quamvis Combefiſius in Notis illud Martyribus adſcribat.

V. *Felix prohibet laicos ordinari Sacerdotes.*

Extat Tomo IV Concil. Epiſtola Felicis Papæ ad Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum de Laicis ante probationem ad Sacerdotium non promovendis, quam Baronius anno 488. Felici tertio adjudicaverat,

Digitized by Google

judicaverat, quia in præcedentibus Conciliorum editionibus dicitur *data III Non. Feb. P. C. M. Sev. Boetii V. C.* qui Conſulatus in eum annum incidit. Sed Sirmondus veram hujus ſubſcriptionis lectionem ex M. S. Arelatenſi reſtituit, in eo enim legitur: *Data III Nonas Februarias poſt Conſulatum Mavortii* anno DXXVII Conſulis. Ea itaque Epiſtola non à Felice III, quo ſedente Cæſarius tantùm Monachus erat, ſed à Felice IV anno DXXVIII ſcripta.

VI. *Non fuit S. Gregorii M. atavus.*

Felicem quartum Sancti Gregorii Magni Romani Pontificis atavum fuiſſe exiſtimavit Joannes Diaconus in Vita S. Gregorii lib. 1. cap. 1. & poſt eum Leo Oſtienſis in Chron. lib. 1. cap. 1. in fine. Sed Baronius tàm in Annalibus, quàm in Notis ad Martyrologium Romanum, ad diem XXV Februarii, in eam ſententiam propendet, ut opinetur non Felicem quartum, ſed Felicem tertium fuiſſe atavum Sancti Gregorii: nam Felix tertius, inquit, Romanus fuit, quartus autem Samnis natione, & patria Beneventanus: & perſpicuum eſt omnibus, Sanctum Gregorium non ex Samnitibus originem ducere, ſed ab antiquis Romanis Senatoribus, quod & ipſe Joannes Diaconus, abſque ulla dubitatione confirmat. Prætereà ſi tempora attendamus, quibus vixit uterque Felix, magis congruit, ut Felix tertius, quam quartus atavus Sancti Gregorii dici debeat: ſi enim numeres annos ab obitu Felicis tertii, uſque ad electionem S. Gregorii Papæ jam ſenis, intercurriſſe invenies annos centum & unum; ſi autem recenſeas annos ab eo tempore quo Felix quartus ex hac vita deceſſit, uſque ad ejuſdem S. Gregorii Pontificatum, annos tantum ſexaginta numerabis. Ex quibus concludit æquius videri, ut Felix tertius potiùs dicatur ejus atavus, quam quartus, qui eodem S. Gregorio jam nato, geſſit Pontificatum.

VII. *Synodus Arauſicana II contrà Semipelagianos.*

Cum Semipelagianorum factio in Galliis hoc tempore potentior eſſet, quam ut Epiſcoporum viribus ſuperari poſſet, Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus Felicis quarti auxilium imploravit, quò hoſtes de ſuperiori loco percuteret, iiſque dejectis Catholica doctrina in nobiliſſima provincia ſarta tectaque ſervaretur, inquit Cardinalis Noriſius lib. 2. Hiſt. Pelag. cap. 23. ubi geſta in Synodo Arauſicana II accuratè explicavit. Celeberrimus in urbe Arauſicana Conventus agebatur, in dedicatione Baſilicæ à Liberio Ex-Præfecto Prætorio extructæ. Erat hic Cæſario amiciſſimus, à quo lethali vulnere ſauciatus, ſanitati reſtitutus fuit, ut tradit Meſſianus lib. 2. de Vita Cæſarii cap. 5. Arauſicam non modo ſacri Antiſtites, ſed & nobiliſſimi quique confluxerant; ideoque Cæſarius oportunam occaſionem nactus, coacto Epiſcoporum, ac Virorum Illuſtrium Senatu, Sententias à Sede Apoſtolica ad ſe tranſmiſſas protulit; id enim ex Præfatione Synodi Arauſicanæ II quinto nonas Julii anni DXXIX celebratæ

SEC. VI. colligitur, ubi hæc recitantur: *Pervenit ad nos eſſe aliquos, qui de gratia & libero arbitrio minus cautè, & non ſecundum fidei Catholicæ regulam ſentire velint. Unde id nobis ſecundum auctoritatem & admonitionem ſedis Apoſtolicæ juſtum & rationabile viſum eſt, ut pauca capitula ab Apoſtolica ſede nobis tranſmiſſa, quæ ab antiquis Patribus de certis Scripturarum voluminibus, in hac præcipuè cauſa collecta ſunt, ad docendos eos, qui aliter, ac oportet, ſentiunt, ab omnibus obſervanda proferre, & manibus noſtris ſubſcribere deberemus; quibus lectis, qui huc uſque, non ſicut oportebat de gratia & libero arbitrio credidit, ad ea quæ fidei Catholicæ conveniunt, animum ſuum inclinare non differat.* Tredecim Epiſcopi huic Synodo ſubſcripsêre.

VIII. *Canones in ea conditi.* In ea conditi ſunt Canones viginti quinque, quibus Semipelagianorum ſententiæ condemnatæ ſunt, Apoſtolicæ Sedis auctoritate, ita ut abſque hæreſeos nota à quovis impoſterum propugnari non potuerint, præſertim cùm ut in Bonifacio Papa Felicis quarti ſucceſſore videbimus, Bonifacius illam Synodum confirmarit. In ea Caſſiani & Fauſti ſententiæ damnatæ ſunt. Initium fidei, ipſum etiam fidelitatis affectum donum Dei eſſe decernitur Canone V. Gratiam Dei non dari petentibus, quærentibus, pulſantibus, ſed dari potius ut velimus, & petamus, & quæramus, & pulſemus Canone VI. Adjutorium Dei etiam ſanctis ſemper implorandum, quò poſſint in bono opere perdurare Canone X. Unde perſeverantia Dei donum eſſe intelligatur. Canone verò XXII humani arbitrii adversùs Divinam gratiam tumor eliditur: *Nemo habet de ſuo niſi mendacium & peccatum.* Qui Canones omnes ex divi Auguſtini ſententiis conflati. Baronius in Appendice Tomi X in addendis ad Tomum VII ait: *Recitant*, Patres Arauſicani, *capita in Gallias ab ipſo Romano Pontifice miſſa, profitentes ea cuncta haud recentem eſſe Eccleſiæ doctrinam, ſed antiquorum Patrum definitionem, eamdemque Apoſtolicæ Sedis auctoritate firmatam, quæ Apoſtolica Sedes, ut ſuis locis ſuperius eſt declaratum, ſancti Auguſtini ſe profeſſa eſt de gratia & libero arbitrio probare ſententiam.* Porrò quæ poſt Canonem XXV addita ſunt in hac Synodo, Cardinalis Noriſius citatus non arbitratur eſſe tranſmiſſa à Felice IV, ſed potius ab ipſis Arauſicanis Patribus adjuncta ad Semipelagianorum technas evertendas, ac Fauſti ſectatores penitus convincendos.

IX. *Ei præfuit Cæſarius ut Legatus Felicis PP.* Huic Synodo Arauſicanæ ſecundæ præfuit Sanctus Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus tanquam Felicis IV Pontificis Romani delegatus, ut disertè docet Hincmarus Remenſis Archiepiſcopus in libro de Prædeſtinatione cap. 12. ubi ait: *Nam ideo dicuntur electi, quia de maſſa perditionis ſunt gratia electi, nullum habentes meritum antequam eligantur, quorum electio ipſa eſt Dei miſericordia, ſicut in Arauſica Synodo, cui Beatus Cæſarius ex delegatione Sedis Apoſtolicæ præſedit, & capitula ab Apoſtolica*

Apoſtolica Sede directa, ſubſcribenda & tenenda omnibus protulit, cap. XIV SEC. VI.
dicitur, nullus miſer, &c. Cæſarium Synodo Arauſicanæ præfuiſſe ex delegatione Sedis Apoſtolicæ repetit iisdem verbis Hincmarus cap. 22. pagg. 134. & 142. editionis Sirmondi. De hujus Synodi, ſicuti & de Valentinæ, anno DXXX celebratæ, confirmatione agemus in Bonifacio II Felicis ſucceſſore.

X. *Felicis PP. obitus.*

Poſtquam Felix IV annos quatuor, menſes duos & dies ſex, non vero XIV, ut Librariorum errore in Anaſtaſio legitur, ſediſſet, ad Deum tranſiit die decima octava menſis Septembris anni quingenteſimi trigeſimi. Errorem in Anaſtaſii textum irrepſiſſe, ex eo conſtat, quod cum dixiſſet Felicem fuiſſe à die IV Idus Juliarum, uſque ad IV Idus Octobris, dicere debebat eum ſediſſe ultra annos quatuor, menſes tres, qui intercurrunt inter IV Idus Julii & IV Idus Octobris, & tamen in eo ſcriptum eſt, ſediſſe annos quatuor, menſes duos, & dies quatuordecim; quare mendum cubat in eo quod legitur, Felicem ſediſſe uſque ad IV Idus Octobris, & legendum uſque ad XIV Kal. Octobris; & loco, ſedit annos quatuor, menſes duos, dies XIV, legendum ſediſſe annos quatuor, menſes duos, dies ſex, quod neceſſariò ſequitur ex iis, quæ Anaſtaſius de Joanne, Felice & Bonifacio ſcribit. Dies autem ille IV Idus Octobris ad aliquam Felicis Translationem referendus; ejus enim nomen inſcriptum eſt Martyrologio Caniſiano ad eum diem. Holſtenius qui librum Pontificalem uſque ad Felicem IV emendavit, eum ſanctum appellat.

XI. *Epiſtolæ ipſi affictæ.*

Duæ Felicis IV circumferuntur Epiſtolæ, quarum prima dicitur data *Kal. Martii Lampadio & Oreſte Coſſ.* altera *XII. Kal. Novemb. Lampadio & Oreſte. Coſſ.* Verùm, ut jam viris doctis obſervatum, utraque ſuppoſititia eſt, cum contineat phraſes poſteriorum ſeculorum, & ſententias ex Epiſtolis Sancti Gregorii magni, aliiſque emendicatas; ac denique *XII Kal. Novemb.* Felix IV in vivis non fuerit.

BONIFACIUS II. *Pontif. LVII.*

Anno Domini DXXX.

I. *Bonifacius II fit Papa contrà Dioſcorum.*

Bonifacius hujus nominis II, natione Romanus, patre Sigilbaldo, poſt trium dierum interpontificium, qui leguntur in Codice MS. Colbertino Anaſtaſii, in variis Catalogis, ac pleriſque aliis MSS. Anaſtaſii, ſicuti & in eo quo uſus eſt Baronius, & in Orderio lib. 2. Felici IV ſubrogatus eſt, ideoque ordinatus die vigeſima prima Septembris anni quingenteſimi trigeſimi, in quem diem feſtum Sancti Matthæi Apoſtoli incidit. Creato autem ipſo Pontifice in Baſilica Julii, adverſùs eum in ſchiſmate

SEC. VI. in Baſilica Conſtantiniana ordinatus eſt Dioſcorus, qui putatur eſſe Diaconus ille, qui ſub Hormiſda Pontifice Romano legatione functus eſt ad Juſtinum Imperatorem, unà cum collegis Germano & Joanne Epiſcopis, Blando Presbytero, atque Felice Diacono. Quæ fuerit ſchiſmatis occaſio incertum, ſed certum eſt ex Anaſtaſio, paucis diebus ſuperſtitem fuiſſe Dioſcorum, cum quo ſchiſma feliciter extinctum eſt. Bonifacius eum mortuum anathematizavit, quod anathema æmulationi & dolo tribuit Anaſtaſius in ejus Vita. Verùm illud tanquam injuſtum Agapetum Papam poſtea ſuſtuliſſe, tradit idem Auctor in ejuſdem Agapeti Vita.

II. *Primam Romæ Synodum celebrat.*

Duas ſub Bonifacio Romanas Synodos ex Anaſtaſio explicat Baronius, in quarum priori, in Sancti Petri Baſilica congregata, Bonifacius *fecit conſtitutum, ut ſibi ſucceſſorem ordinaret; quo conſtituto cum chirographis Sacerdotum & jurejurando ante confeſſionem beati Petri Apoſtoli Diaconum Vigilium conſtituit*, ideſt ſucceſſorem. Baronius ſcribit, quod cum Gothorum Reges impiè ſibi uſurpaſſent Romani Pontificis electionem, ad hujuſmodi uſurpatam licentiam ex Gothorum manibus extorquendam, Bonifacium Eccleſiæ conſultum eſſe judicaſſe, ut nullo relicto ſedi vacanti loco, ſucceſſorem ſibi eligeret. Quod licet ſpeciem quamdam juſtitiæ præſe ferret, poſtea tamen ab omnibus eſt reprobatum atque reſciſſum.

III. *Conſtitutum in ea revocat in ſecunda.*

Nam, ut ſubdit idem Anaſtaſius, *eodem tempore*, ſeu, non multo poſt, *facta iterum Synodo, hoc cenſuerunt*, caſſaverunt, *Sacerdotes omnes propter reverentiam Sanctæ Sedis, & quia contra canones hoc fuerat factum, & quia culpa eum*, Bonifacium, *reſpiciebat, ut ſucceſſorem ſibi conſtitueret, ipſe Bonifacius Papa reum ſe confeſſus eſt majeſtatis, quod Diaconem Vigilium ſui ſubſcriptione chirographi ante confeſſionem beati Petri ſucceſſorem conſtituiſſet, ac ipſum conſtitutum in præſentia omnium Sacerdotum, & Cleri & Senatus incendio conſumpſit.* Idem Baronius ait Bonifacium reum majeſtatis ex ea parte Gothis videri potuiſſe, quod contra Regis voluntatem, ad quem Romani Pontificis electionem ſpectare Theodoricus ſtatuerat, ſucceſſorem ſibi inſtituiſſet. Sed quod addit, illud conſtitutum in priori Synodo Romana fuiſſe à Bonifacio ambitione & conſilio Vigilii, conſtare ex decreto anathematis Silverii Papæ in Vigilium, ſubſiſtere non poteſt; cum ex infra dicendis in Silverio, decretum illud ſit ſuppoſititium.

IV. *Tertiam Romæ Synodum cogit.*

Poſt Baronii mortem Lucas Holſtenius Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus in Collectione Romana publicavit ex Barberina Bibliotheca tertiam Synodum à Bonifacio II Romæ coactam, quæ duabus ſeſſionibus conſtat. Habita ea *poſt Conſulatum Lampadii & Oreſtis VV.CC. ſub die VII Iduum Decembrium*, ideoque anno quingenteſimo trigeſimo primo,

in

in cauſa Stephani Lariſſenſis Epiſcopi , Metropolitani Theſſaliæ, *SEC.VI.* qui canonicè electus & ordinatus , mox Probiani , unius è ſuffraganeis ſuis , aliorumque improborum factione , ab Epiphanio Conſtantinopolitano Patriarcha irregulariter exauctoratus Apoſtolicam Sedem appellarat. Miſit Stephanus querimoniarum & appellationis libellos per Theodoſium Echinienſem in Theſſalia Epiſcopum; nec non Epiſtolas Damaſi , Siricii , Innocentii primi , Cæleſtini, Sixti , & Leonis Pontificum Romanorum , quibus probavit, Romanum Pontificem Illyrici Eccleſias jure Patriarchico ſemper rexiſſe , præter jus Primatûs , quo Eccleſiæ præeſt univerſæ. Duplicem illam poteſtatem optimè diſtinxit idem Theodoſius Echinienſis Epiſcopus ſeſſione II dicens : *Nam conſtat , venerandos Sedis veſtræ Pontifices , quamvis in toto mundo Sedes Apoſtolica Eccleſiarum ſibi jure vindicet principatum , & ſolam Eccleſiaſticis cauſis undique appellare neceſſe ſit , ſpecialiter tamen gubernationi ſuæ Illyrici Eccleſias vendicaſſe.*

Ex libello Elpidii , Stephani , & Timothei Epiſcoporum ab eodem Stephani Lariſſæi procuratore Synodo porrecto liquet, Epiphanium Epiſcopum Conſtantinopolitanum , ejuſque ſuffraganeos nihil prætermiſiſſe, ut Illyrici Eccleſias ſibi ſubjicerent , & Illyricianos Epiſcopos ab ea ſubjectione abhorruiſſe. Inquiunt enim tres illi Epiſcopi : *Quia ſtudii eorum eſt , ut ſub ordinationem & jus ſanctæ Regiæ civitatis Eccleſia nos miſeros efficiant. Pro quibus omnibus lugentes die ac nocte omnium Salvatori Jeſu Chriſto Deo noſtro lachrymas fundimus , & miſeram noſtram prætendimus canitiem , ſupplicantes , ne nos in manibus eorum tradi patiamini.* Quid in eo Concilio ſtatutum fuerit , incompertum, cum manuſcriptum , ex quo duæ laudatæ ſeſſiones deſcriptæ , in calce mutilatum ſit. Verùm Illyricum hoc tempore Romano Epiſcopo ſubditum fuiſſe , docet Synodus Theſſalonicenſis, de qua in Hormiſda Papa egimus. *V. Illyrici Epiſc. Pontifici Rom ſubditi.*

Cùm Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus ſub Felice IV, anno quingenteſimo vigeſimo nono, Arauſicanam Synodum , de qua in Felice , contrà Semipelagianos celebraſſet , ejuſque Synodi auctoritate eorum audaciam infringere non potuiſſet , Valentinam in Delphinatu Synodum indixit anno quingenteſimo trigeſimo ſub eodem Felice, ut frequentioribus ſuffragiis Catholica doctrina approbaretur. Statuta enim, inquit Cardinalis Noriſſus lib.2. Hiſt. Pelag. cap. 23. in Arauſicana Synodo , minori fortè apud nonnullos auctoritate valebant, quod inter Templi conſecrationem , quaſi aliud agentes , Synodum Epiſcopi habuiſſe dicebantur. Synodo Valentinæ Cæſarius adverſa valetudine præpeditus adeſſe non potuit, ejus tamen vices pro Divinæ gratiæ defenſione ſuſtinuit Cyprianus To- *VI. Valentina Synodus.*

SEC. VI. lonenſis Epiſcopus, cujus Synodi Acta periêre. Id conſtat ex Cypriano in Vita Sancti Cæſarii cap. 30. ubi ait: *Ob hæc Antiſtites Chriſti ultra Iſaram conſiſtentes charitatis amore collecti in Valentina civitate conveniunt, ubi etiam beatus Cæſarius infirmitatis cauſâ ſollicitans, ſicut diſpoſuerat properare non potuit. Miſit tamen præſtantiſſimos viros de Epiſcopis cum Presbyteris & Diaconis, inter quos etiam Cyprianus Telonenſis Epiſcopus Antiſtes magnus & clarus enituit, omnia quæ dicebat, de Divinis utique Scripturis firmans, & de antiquiſſimis Patrum conſtitutionibus probans, nihil per ſe in Divinis profectibus quemquam arripere potuiſſe, niſi fuerit primitùs Dei gratia præveniente vocatus*, &c. *Quorum intentionibus vir Dei Cæſarius dedit veram & evidentem ex Traditione Apoſtolica rationem.*

VII. *A Bonifacio ſimul cum Arauſicana II confirmatur.* Celebratâ, ſub finem Pontificatûs Felicis IV, Valentina Synodo, Cæſarius Armenium Abbatem circa menſem Auguſtum anni quingenteſimi trigeſimi Romam miſit, ut à Felice IV confirmationem obtineret eorum quæ in Arauſicana & Valentina Synodis definita fuiſſent. Certè hanc ultimam à Bonifacio fuiſſe confirmatam diſertè ſcribit Auctor Vitæ Sancti Cæſarii, qui poſt laudata verba, ſubdit: *Beatæ memoriæ Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa, eadem colluctatione comperta, calcata intentione jurgantium, proſecutionem ſancti Cæſarii Apoſtolica auctoritate firmavit.* Mortuus enim erat Felix IV, & Bonifacius II ordinatus, cùm Armenius Romam pervenit. Bonifacius in Epiſtola ad Cæſarium, quæ extat Tom. IV Concil. pag. 1687. ait: *Per filium noſtrum Armenium Presbyterum & Abbatem literas tuæ fraternitatis accepimus, quas ad nos, ut apparet, inſcius adhuc Sacerdotii mihi commiſſi, ſub ea, qua in Deo tenemur charitate direxeras, quibus credideras poſtulandum, ut id quod à beatæ recordationis deceſſore noſtro Papa Felice pro Catholica fidei popoſceras firmitate, mea explicaretur inſtantia. Sed quia id voluntas ſuperna diſpoſuit, ut quod per nos ab illo ſperaveras, à nobis potiùs impetrares; petitioni tuæ, quam laudabili fidei ſollicitudine concepiſti, Catholicum non diſtulimus dare reſponſum.* Et infra: *Quapropter affectu congruo ſalutantes ſuperſcriptam confeſſionem veſtram conſentaneam Patrum regulis approbamus.* Quibus verbis Synodus Arauſicana II confirmatur. Vnde in Codicibus MSS. Foſſatenſi & Laudunenſi, Synodo Arauſicanæ II præponitur Epiſtola laudata Bonifacii II ad Cæſarium, cum hac adnotatione: *In hoc codice continetur Synodus Arauſicana, quam per auctoritatem S. Papa Bonifacius confirmavit.* Quod porrò legitur in fine Epiſtolæ, eam datam *VIII. Kalend. Februarias Lampadio & Oreſte VV. CC. Coſſ.* anno ſcilicet DXXX additum fuit Epiſtolæ, quia Felix IV mortuus tantùm eſt die XVIII Septembris ejuſdem anni, eique

Bonifacius

Digitized by Google

Bonifacius poſt triduum ſubſtitutus. De quibus lege Baronii Criticam anno DXXIX & ſeq. *SEC. VI.*

Anaſtaſius ſcribit Bonifacium II ſediſſe *annos duos & dies viginti ſex*, ſepultum autem eſſe in Baſilica beati Petri Apoſtoli, *ſub die XVI Kalend. Novemb. Conſulatu Lampadii*, ſed legendum, iterùm poſt Conſulatum Lampadii, qua formula notatur annus DXXXII, ut demonſtratur in eadem Baronii Critica, ad annum DXXXI. Quare cùm Bonifacius Pontificatum inierit die vigeſima prima Septembris anni quingenteſimi triceſimi, mortuus eſt die decima ſexta menſis Octobris anni quingenteſimi trigeſimi ſecundi, & die decima ſeptima ejuſdem menſis ſepultus. VIII. *Bonifacius II PP. moritur.*

Circumfertur Epiſtola ſub nomine Bonifacii II ad Eulalium Alexandrinum Epiſcopum, de reconciliatione Carthaginenſis Eccleſiæ ſcripta, quæ omnino commentitia eſt. Notoriè enim falſum eſt Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum, & ceteros Africanos Antiſtites, adeoque & ſanctum Auguſtinum ipſum, Bonifacii I & Cæleſtini temporibus inſtigante Diabolo, contra Eccleſiam Romanam inſurrexiſſe, & extùnc Africanam Eccleſiam, à Romanæ communione fuiſſe ſegregatam, uſque ad Pontificatum Bonifacii II, quod tamen ſcribit Epiſtolæ hujus artifex. Præterea contexta eſt ex verbis Romanorum Pontificum, Leonis, Hormiſdæ & Gregorii Magni, ideoque à Baronio ipſo & ab omnibus Eruditis ut ſpuria rejicitur. Tandem ſi ea Epiſtola conferatur cum Epiſtola LXIV Hormiſdæ Papæ, ad Joannem Melicitanum Epiſcopum, de ſimili argumento, apparebit impoſtorem hanc ita tranſcribere, ut ſola commutet nomina, quo deridendum ſe præbet. IX. *Epiſtola ei falsò tributa.*

JOANNES II *Pontif. LVIII.*

Anno Domini DXXXII.

JOannis II, cognomento Mercurii, natione Romani, ex patre Projecto, de Cælio monte, ordinatio affigenda eſt diei triceſimæ primæ menſis Decembris ejuſdem anni quingenteſimi trigeſimi ſecundi, licet enim Dominicalis non fuerit, erat tamen Romæ ſacra ſancto Silveſtro Pontifici Romano, ut conſtat ex iis quæ Baronius in Notis ad Martyrologium Romanum, & Florentinius in Notis ad Martyrologium Hieronymianum, habent. In exemplari enim Anaſtaſii MS. Colbertino, in duobus Freherianis, in uno Thuaneo, in Caſinenſi & Antuerpienſi, in duobus Catalogis Tom. I Criticæ Baronianæ præfixis, habetur vacaſſe ſedem menſes duos, & dies quindecim; & in Gotfrido Viterbienſi, dies LXXVI, quod idem eſt, quia hic diem mortis Bonifacii in I. *Bonifacio II ſuccedit Ioannes II.*

Digitized by Google

SEC. VI. in interpontificio includit, quem alii excludunt: ex quo neceſſariò ſequitur Joannem II die trigeſima prima menſis Decembris fuiſſe ordinatum, cùm Bonifacius II die decima ſexta menſis Octobris mortalitatem expleverit.

II. *Edictum contra Simoniacos ab Athalarico Rege obtinet.*

Interpontificio durante, complures ut ad Pontificatum adipiſcendum ſibi aditum præpararent, Eccleſiæ bona effuderant, & alii pecuniâ aliquos ex Senatoribus corruperant; quod indignè ferens Senatus, adverſùs eos, qui ideo turpiter aliquid accepiſſent, Senatusconſultum promulgavit. Joannes verò Papa electus apud Athalaricum Regem egit, ut qui Eccleſiaſticos canones proculcarent, Regis perterrerentur edicto: per Defenſorem enim Eccleſiæ ab ipſo Athalarico petiit, ut adverſùs hujuſmodi Simoniacos, Regia ageret poteſtate, pœniſque ſecularibus eoſdem comprimeret, quos nec Dei timor, neque Eccleſiaſtica cenſura corrigeret. Athalaricus adverſus Simoniacos edictum emiſit, quo Senatûſconſultum confirmatum eſt, de quo locuti ſumus initio Pontificatus Felicis IV, quodque extat apud Caſſiodorum lib. IX Epiſt. XV, & apud Baronium anno DXXXIII.

III. *Monachorum Scytharum propoſitio Romæ examinatur.*

Sub Hormiſdæ Pontificatu diximus, Monachos Scythas multa peregrinationum incommoda, multoſque labores pertuliſſe ad defenſionem illius propoſitionis, *Unus è Trinitate paſſus eſt carne.* Hæc autem propoſitio à Joanne II tandem approbata. Monachis Scythis acerrimè reſtiterant alii Monachi *Acemetæ* dicti, qui videntes Scytharum cauſam ſuperiorem evadere, & tàm Epiſcopis Orientalibus, quàm Juſtiniano Imperatori propoſitionem illam probari æmulatione quadam accenſi, Legatos ad Joannem II anno quingenteſimo triceſimo tertio miſêre, Cyrum & Eulogium, qui opinionem ſeu errorem, in quem, æſtu pugnæ, abrepti erant, apud Sedem Apoſtolicam defenderent, ejuſque approbationem à Summo Pontifice impetrarent. In eo Acæmetarum error verſabatur, quod negarent, *Unum de Trinitate incarnatum & carne paſſum, & beatam Mariam verè & propriè eſſe Dei Genitricem.* Adverſùs illos miſit Juſtinianus Romam Hypatium Epheſiorum Epiſcopum, & Demetrium à Philippis, qui Sedem Apoſtolicam conſulerent de his quæſtionibus, & fidem Imperatoris; imò totius Orientalis Eccleſiæ, in ipſius ad Romanum Pontificem Epiſtola, quæ extat Tom. IV Concil. pag. 1742. expoſitam approbari obtinerent.

IV. *Nec Eutychianis nec Neſtorianis favebat.*

Dum Romæ, quid in hac quæſtione de Scytharum Monachorum propoſitione decernendum ſit, accuratè quæritur, Anatolius Romanæ Eccleſiæ Diaconus Ferrandum Carthaginenſis Eccleſiæ Diaconum conſuluit, quæ ejus eſſet de hac quæſtione ſententia. Ferrandus in Epiſtola ad Anatolium egregiè quæſtionem illam explicavit, oſtendit-

Digitized by Google

oſtenditque propoſitionem, de qua controverſia erat, nullatenùs favere Eutychianis, imò tàm eorum, quàm Neſtorianorum errores pariter perimere: *Nihil planè*, inquit, *diutius cogitans reperire valui, unde poſſet hæc ſententia, (quod à quibuſdam jactatur) Eutychianis favorem præbere. Primum enim mendacium delirantis Eutychetis hoc fuit, Unigenitum Deum, quando homo fieri dignatus eſt, non ſibi aſſumſiſſe carnem de utero virginali. Secundum verò, non eſſe nunc in Chriſto ſubſtantias duas, Divinitatis & humanitatis, ſed ex duabus his unam factam ſubſtantiam. Retractemus igitur utraſque ſententias, & ſi vel uni earum coaptari poſſit iſta ſententia, quæ Unum de Trinitate paſſum fatetur ſollicitius inquiramus. Quid, rogo, proficit ad negandum Filio Dei materni corporis veritatem, quando unus de Trinitate paſſus aſſeritur? Nonne ſi unus de Trinitate eſt, verè filius Dei eſt; & ſi paſſus eſt, verè habet materni corporis veritatem? Alioquin tolle corpus ex matre ſumptum, & quomodo pati potuit pura Divinitas? Perpende qualis eſt caro Mariæ: ſine dubio paſſibilis & mortalis. Vt ergo eſſet caro Verbi paſſibilis & mortalis, ex illa carne habuit originem, quæ fuit paſſibilis & mortalis. In prole igitur cognoſce ſimilitudinem generis per teſtimonium paſſionis, & expugnari magis Eutychianos, quam foveri, quando Vnus de Trinitate paſſus aſſeritur, velis, nolis, adverte*, &c. *Sine dubio enim ſub his verbis etiam prædicator unius in Chriſto ſubſtantiæ confutatur. Vt ſit enim Chriſtus Vnus de Trinitate, ad Divinitatem pertinet; ut credatur paſſus, ad humanitatem. Non eſſet, qui paſſus eſt, Vnus de Trinitate, niſi unam haberet cum Patre & Spiritu Sancto Divinitatem. Sileat ergo unius naturæ in Chriſto prædicator: duas enim naturas commemorat, qui unum de Trinitate paſſum fatetur. Vnum de Trinitate paſſum Neſtorianis non immeritò diſplicet. Introducere enim quartam perſonam volunt, cui accidiſſe æſtimant paſſiones. Eutychianis autem Unum de Trinitate paſſum, non rectè placet, ſi tamen placet. Ipſi enim duas Chriſti permanere naturas evidenter contendunt negare, quibus per hoc capitulum manifeſta re contradicitur.* SEC. VI.

V. *Eam multi malè interpretantur.*

Nihilominus ob eamdem propoſitionem multæ tragædiæ ſunt excitatæ, quia in varios ſenſus diſtrahi poteſt, de quibus agit Lupus in Notis ad Synodum Epheſinam. Trifolius Presbyter in Epiſtola ad Fauſtum, quæ extat Tom. IV Concil. pag. 1590. eam ſiniſtro prorsùs interpretamento excepit, aitque: *Iſta doctrina de fonte Arii prodivit, & eſt conveniens omnibus hæreſibus*, &c. Verùm is error Presbytero iſti condonandus, qui à Fauſto Senatore de iſta propoſitione interrogatus per Epiſtolam, nec certior factus de fide & doctrina Scytharum Monachorum, ſed de turbis duntaxat ab ipſis Conſtantinopoli & Romæ excitatis, facile ſibi perſuaſit eos propoſitionem illam hæretico ſenſu aſſerere, maximè cùm & legatos Hormiſdæ Pontificis Romani, adverſarios habuiſſent, & ipſummet Pontificem,

SEC. VI. ut in Hormiſda diximus. Præterea nec ipſa propoſitio Scytharum fideliter ad Trifolium relata eſt, ut liquet ex Epiſtolæ ejus initio. Quæſivit enim ab eo Fauſtus Senator, quid de illa propoſitione ſentiret: *Vnus de Trinitate crucifixus eſt*; & tamen propoſitio Monachorum Scytharum hæc erat: *Vnus de Trinitate crucifixus eſt carne*. Omnia Trifolii dubia reſolvit Natalis Alexander Diſſert. 1. Seculi VI.

VI. *Ioannes PP. eam approbat.* Joannes itaque Papa, acceptis Juſtiniani Imp. literis, ejuſque legatione, de quibus mox locuti ſumus, in Synodo Romana propoſitionem hanc, *Vnus è Trinitate crucifixus eſt carne*, examinavit, fidei profeſſionem literis Imperatoris inſertam approbavit, nec non Edictum fidei, quod ante miſſam legationem promulgaverat, ne Acæmetarum Legati aliquam ipſi calumniam ſtruerent: *Proinde*, inquit Joannes in Epiſtola ad Juſtinianum, VIII Kalend. Aprilis Juſtiniano Aug. & Paulino Coſſ. data, ideoque anno DXXXIV, quæ extat Tom. IV Concil. pag. 1744. *Serenitatis veſtræ apices per Hypatium atque Demetrium ſanctiſſimos viros, Fratres & Coepiſcopos meos, reverentia conſueta ſuſcepimus: quorum etiam relatione comperimus, quod fidelibus populis propoſuiſtis Edictum amore fidei, & pro ſubmovenda hæreticorum contentione, ſecundùm Apoſtolicam doctrinam, Fratrum & Coepiſcoporum noſtrorum interveniente conſenſu, quod quia Apoſtolicæ doctrinæ convenit, noſtra auctoritate confirmamus.*

VII. *Monachos Acæmetas damnat.* In eadem Epiſtola Pontifex, Acæmetas Monachos, obſtinato animo in errore perſeverantes, communione privavit, niſi ad ſanam mentem redirent: *In quibus*, inquit, *obſervantes ea, quæ ab ipſorum ſunt ſtatuta Pontifice, eos minime in noſtra communione ſuſcepimus, & ab omni Eccleſia Catholica eſſe juſſimus alienos, niſi errore damnato, doctrinam noſtram quantocyus ſequi, habita regulari profeſſione, ſignaverint.* Eodem anno DXXXIV Joannes Papa, eadem de cauſa, literas ad Avienum, Liberium, alioſque Senatores dedit, quæ extant eodem Tomo Concil. pag. 1751. in quibus tres ſibi ab Imperatore propoſitas quæſtiones teſtatur, de quibus diſſidia orta erant. Prima, *utrum Vnus ex Trinitate Chriſtus Deus noſter dici poſſit:* hoc eſt, Una de Tribus perſonis Sanctæ Trinitatis perſona? Secunda, *an Deus Chriſtus carne pertulerit, impaſſibili Deitate?* Tertia, *an propriè & veraciter Mater D. N. Jeſu Chriſti Maria ſemper Virgo debeat appellari?* Quas propoſitiones tanquam fidei Catholicæ conſentaneas ſe probaſſe ſcribit Joannes II, eaſdemque ſubjectis Scripturæ ſacræ & SS. Patrum teſtimoniis confirmat. Denique Vigilius Papa, cùm Trium Capitulorum proſcriptioni conſentire nollet, ut Juſtiniani animum quoquo modo deliniret, in Encyclica Epiſtola propoſitionem ſupra memoratam ſe approbare teſtatus eſt: *Paſſus*, inquit, *carne eſt pro nobis Dei filius, crucifixus carne eſt, & mortuus carne eſt.* Eadem etiam propoſitio anno DLIII definita fuit in Synodo Quinta Collat.

Digitized by Google

Collat. VIII canone IV & ſeq. Hæc ex Baronii Critica excerpta. *SEC. VI.* De Monachis Scythis vide dicta in Hormiſda.

VIII. *Acæmeti quare ſic dicti?*

Porrò Monachi, à Joanne Papa damnati, erant fundati à Sancto Alexandro, cujus vitam exhibet Bollandus ad diem XV Januarii. Appellati autem ſunt Acæmeti, ſeu Inſumnes, non quòd inſomnes & conniventes oculis, perpetuis ſe vigiliis exercerent, ut quidam ſcripsêre, ſed quòd Divina in eorum Eccleſiis hymnologia non intercideret, nullâque horâ vacaret à laudibus Divinis; quam perpetuam pſalmodiam in quædam Galliarum Cœnobia poſtmodùm introductam videre eſt in eadem Baronii Critica anno DXXII. Primum ſuum monaſterium Sanctus Alexander inſtituerat ad Euphratem, ubi diſcipulos congregaverat, eique per annos viginti præfuerat. Ad cujus normam, alia ab ejus diſcipulis, ipſo vivente condita. Demùm Sanctus Alexander Conſtantinopolim venit, ubi monaſterium ædificavit, ibique obiit circa annum CCCCXXX. De Acæmetis legendus Ducangius in Gloſſario mediæ & infimæ latinitatis.

IX. *Ioannis PP. Epiſtola de Contumelioſi Epiſc. Regienſis cauſa.*

Cùm Contumelioſus Regienſis Epiſcopus adulterii accuſatus, propria confeſſione convictus fuiſſet, eum Sanctus Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus ex Epiſcopatu dejecit plena in Synodo, ac relationem iſta de cauſa ad Joannem Papam miſit, qui Synodi judicium confirmavit, illumque officio exutum in monaſterium detrudi juſſit ad agendam pœnitentiam; ſed ne Eccleſia Regienſis deſtituta videretur, in Contumelioſi locum Viſitatorem dari decrevit, qui tamen ea ſolum, quæ ad ſacroſancta myſteria pertinent exequeretur, nihil de ordinibus Clericorum, aut de Eccleſiaſtica facultate præſumens, & hoc donec proprium Sacerdotem Eccleſia Regienſis habere poſſet: & illorum omnium curam Sancto Cæſario demandavit. Hæc conſtant ex Epiſtolis ejus IV ad Epiſcopos Galliæ, V ad Presbyteros & Diaconos Contumelioſi olim Epiſcopi, & VI ad Cæſarium; quarum duæ priores datæ ſunt *VII Idus Aprilis Paulino Iuniore Viro Clariſſimo Conſule*, ideoque anno DXXXIV. Epiſtolæ ad Cæſarium, quæ eſt ſine die & Conſule, adjunxit Pontifex titulos canonum, ſecundùm quos Clerici criminis convicti, à ſacris in perpetuum miniſteriis arceri debent. Tres illæ Epiſtolæ extant Tom. IV Concil. De cauſa Contumelioſi iterùm ſermo erit in Agapeto, Joannis II ſucceſſore.

X. *Caſſiodorus ſe Ioannis PP. precibus commendat.*

Floruit ſub iſto Pontifice Magnus Aurelius Caſſiodorus Senator, vir maximus, religioſiſſimus & doctiſſimus; licet enim à Theodorico Rege, qui pluribus ante Joannis Pontificatum annis obiit, ad varias dignitates evectus fuiſſet, anno tamen tantum DXXXIV ab Athalarico Theodorici ſucceſſore, auctus eſt Præfectura Prætorii, quæ erat culmen honoris altiſſimum. Caſſiodorus tanto munere inſignitus, ad Joannem

SEC. VI. Romanum Pontificem ſcripſit Epiſtolam, qua venerationem erga illum propenſiſſimam ſignificavit, ejuſque preces apud Deum flagitavit, ut, quâ par erat integritate, Magiſtratum ampliſſimum gereret: *Monete me quæ ſunt agenda ſolicitè*, inquit, *bene agere vel correptus exopto: quia difficilius errat ovis, quæ voces deſiderat audire paſtoris: nec facile efficitur vitioſus, cui admonitor inſiſtit aſſiduus. Sum quidem Judex Palatinus, ſed veſter non deſinam eſſe diſcipulus: nam tunc iſta rectè gerimus, ſi à veſtris regulis minimè diſcedamus.* Et infra: *Sedes illa* (nempe Romana) *toto orbe mirabilis proprios tegat affectione cultores, quæ licet generalis mundo ſit præſtita, Vobis etiam cognoſcitur & localiter attributa.* Eam Præfecturam anno DXXXVIII aut inſequenti depoſuit Caſſiodorus, & quietioris vitæ deſiderio in urbem Scyllacium, Brutiorum tùm primariam, in qua clariſſimis parentibus natus erat, contendit, juxta quam conſtructum à ſe monaſterium, veluti tutiſſimum ſalutis portum ingreſſus eſt, ut oſtendit Galetius Benedictinus è Congregatione S. Mauri in ejus Vita, quam collegit ex ejus Operibus, quæ in duos Tomos diſtributa nuper in lucem emiſit. Annus mortis ejus incertus veteribus monumentis deficientibus. De ejus virtutibus ac vita Monaſtica legendus idem Galetius.

XI. *Africanorum Epiſc. decretum de monaſteriis.* Epiſcopi Africani numero CXVII Concilium anno quingenteſimo triceſimo quinto Carthagine, ut videtur, celebrarunt, & quidem ante menſem Auguſtum, ut oſtendit Annotator Baronii, ad reſtituendam collapſam, ob longam ſervitutem, Eccleſiaſticam diſciplinam. Ex eo ad Joannem Pontificem Epiſtolam Synodicam ſcripſerunt, & ad eumdem legationem miſerunt, qua perfuncti ſunt Petrus & Lucius Epiſcopi, atque Liberatus Diaconus Carthaginenſis Eccleſiæ, cui Reparatus præſidebat. Legati cum Romam venientes Joannem defunctum inveniſſent, Agapeto Papæ, qui in locum ejus ſucceſſerat, Synodales literas dederunt. Quid eæ continerent, & quid ab eodem Papa reſponſum ſit, in ejus Pontificatu dicemus. Sed hîc omittendum non eſt, decretum in eodem Concilio editum, cujus nulla mentio in dictis literis Synodalibus, quodque legitur Tom. IV Concil. pag. 1785. ubi poſtquam aliàs conſtituta in favorem monaſterii Ruſpenſis à Sancto Fulgentio conſtructi, confirmata ſunt, de Monachorum ſtatu ita decretum eſt: *Cetera verò monaſteria etiam ipſa libertate pleniſſima perfruantur; ſervatis limitibus Conciliorum ſuorum in hac duntaxat, ut quandocumque voluerint ſibi Clericos ordinare, vel oratoria monaſteriis dedicare, Epiſcopus loci hanc gratiam compleat, ſalva libertate Monachorum; nihil ſibi in eis præter hanc ordinationem vindicans, neque Eccleſiaſticis eos conditionibus, aut angariis ſubdens. Oportet enim in nullo monaſterio quemlibet Epiſcopum cathedram collocare: nec aliquam ordinationem, quamvis leviſſimam facere,*

niſi

niſi Clericorum, ſi voluerint habere: eſſe enim debent Monachi in Abbatum ſuorum poteſtate. At quando ipſi Abbates de corpore exierint, qui in loco eorum ordinandi ſunt, judicio Congregationis eligantur: nec officium ſibi hujus electionis vindicet aut præſumat Epiſcopus. Si qua verò contentio, quod non optamus, exorta fuerit, ut iſta Abbatum aliorum Concilio ſive judicio finiatur. S E C. VI.

Poſtquam Joannes II annos duos, menſes quatuor & dies viginti ſex ſediſſet, anno quingenteſimo trigeſimo quinto, ſexto Kalendas Junii vitam cum morte commutavit, quem diem præferunt quinque exemplaria MSS. Anaſtaſii, Ordericus lib. 2. Luitprandus, Abbo & Marianus Scotus in Chronicis, qui diem illum, ab Anaſtaſio ſine dubio acceptum notarunt. Eamdem annorum & dierum ſeſſionem Joanni tribuunt omnia Anaſtaſii exemplaria, tàm edita, quàm MSS. omnes Catalogi Pontificum, & cum his Hermannus Contractus & Ordericus citatus. Error tamen in Anaſtaſio à Librariis admiſſus quoad dies, in illis enim numerandis duos denarios omiſerunt, quod ex dictis neceſſariò ſequitur. XII. *Ioannis PP. obitus.*

Joannis Papæ circumfertur Epiſtola *ad Valerium Epiſcopum*, quam adulterinam eſſe multa probant. Ithacii nempe adverſus Warimadum, & Leonis primi Epiſtolæ XV ſententiæ in illam intruſæ, ſtylus ab aliis ejuſdem Pontificis Epiſtolis diverſus, Conſulum nota mendax, & ſummus virorum Eruditorum conſenſus. XIII. *Epiſtola ei falsò adſcripta.*

S. AGAPETUS *Pontif. LIX.*

Anno Domini DXXXV.

S. Agapetus, natione Romanus, ex patre Gordiano Presbytero, Clericus ad SS. Joannem & Paulum, Pontificalem cathedram aſcendit, poſtquam, ut tradit Anaſtaſius, ſedes vacaſſet *diebus ſeptem*, ideoque ordinatus eſt die tertia menſis Junii, in quam anno quingenteſimo trigeſimo quinto Dominica cadebat. Verum quidem eſt quædam exemplaria Anaſtaſii & Gotfridum Viterbienſem in Chronico habere *dies ſex*, ſed ſi hic numerus retinendus ſit, excluditur dies emortualis Joannis, ſi prior præferatur, includitur. I. *Agapetus fit PP.*

Diximus in Bonifacio II hunc Pontificem anathematizaſſe Dioſcorum Antipapam, cujus anathematis meminit Anaſtaſius in ejus Vita, illudque æmulationi & dolo tribuit. Juſtinianus etiam Imperator in Edicto adversùs Tria Capitula Dioſcorum ob cauſam pecuniariam, ideſt ob Simoniæ crimen, poſt mortem anathematizatum ſcribit. Agapetus, ubi Pontificatum adeptus eſt, anathema II. *Decretum Bonifacii II contra Dioſcorum irritat.*

Digitized by Google

SEC. VI. illud, ſeu injuſtum ſuſtulit, ut tradit idem Anaſtaſius in ejus Vita. Quam ob cauſam injuſta viſa ſit Agapeto excommunicatio in Dioſcorum Antipapam à Bonifacio lata, ex veteribus monumentis minimè compertum eſt.

III. *Reſpondet ad conſultationes Africanorum.* Legati Synodi Africanæ, quos diximus ad Joannem Papam cum Synodalibus literis miſſos, Romam perrexerunt mortuo jam Joanne, ideoque eas literas Agapeto Papæ reddidêre, quibus Sedem Apoſtolicam conſulebant Africani Patres de Arianis ad Eccleſiam redeuntibus, utrum in ſuis honoribus ſuſcipiendi eſſent? Et de parvulis in eorum ſecta baptizatis, utrum adulta ætate poſſent in Clerum admitti? Rogabant denique Pontificem, ne Clericos, relictis plebibus ſuis, ad tranſmarinas regiones ſine cauſa navigantes, ad communionem ſuſciperet, niſi ſuorum Epiſcoporum formatis Epiſtolis, ſe pro Eccleſiarum utilitate miſſos probarent. Reſpondit Pontifex Africanis Epiſtolâ II, Arianos ad Eccleſiam venientes ſingulari charitate, non tamen in ſuis officiis & honoribus ſuſcipiendos; nec eorum filios, qui ab hæreticis eſſent baptizati promovendos ad Clerum. De Clericis verò, qui relictis plebibus ſuis ad tranſmarinas regiones navigabant ſine cauſa, ita reſpondet: *Illud quoque quod Catholicos, qui præſunt, aut militant Eccleſiæ, ſine Sacerdotum ſuorum literis ſuſcipi à nobis minimè debere mandatis, & canonibus eſt congruum, & diſciplinis prodeſſe judicamus, ac fidei, qui permanendo in Eccleſiis, in quibus militant, & miniſterii ſui poterunt aſſiduitate, in Dei Salvatoris noſtri amore ferveſcere, & quæ in pervagatione reprehenſibilia ſunt, vitare.* Epiſtola data eſt quinto Idus Septembris anni quingenteſimi trigeſimi quinti.

IV. *Contumelioſi Epiſc. appellationem ſuſcipit.* Contumelioſus Regienſis in ſecunda provincia Narbonenſi Epiſcopus à ſancto Cæſario in Synodo depoſitus, ut dictum eſt in ſuperiori Pontificatu, ad Apoſtolicam Sedem appellavit. Licet Synodi ſententia à Joanne II Papa fuiſſet confirmata, Agapetus tamen appellationem ejus admiſit: Contumelioſum ab Eccleſiaſtici patrimonii adminiſtratione ſuſpenſum manere juſſit Epiſtolâ VII ad Cæſarium data XV Kalendas Auguſti poſt Conſulatum Paulini Junioris, ideoque anno DXXXV, ſola illi Miſſarum celebratione, quam præſumpſerat, permiſſa, donec ab Apoſtolica Sede delegarentur Judices, qui negotii examen in Provincia inſtaurarent. Interim verò Cæſarium arguit, quòd nonobſtante appellatione, ſententiam contrà Contumelioſum latam executioni mandari permiſiſſet.

V. *Canonum diſpenſationem recuſat.* Agapetus duabus Epiſtolis, nempe ſexta ad eumdem Cæſarium eodem die, nempe XV Kalendas Auguſti, & quarta ad Juſtinianum Imperatorem Idibus Octobris ejuſdem anni quingenteſimi trigeſimi

Digitized by Google

trigeſimi quinti datis, ſe canonum obſervantiſſimum oſtendit. Priori enim, Cæſario ſupplicanti, ut aliqua Eccleſiæ prædia in gratiam pauperum alienare liceret, annuere noluit, id canonibus vetitum reſpondens, quos violare ſibi integrum non erat: *Nec*, inquit, *tenacitatis ſtudio, aut ſecularis utilitatis cauſa hoc facere nos credatis; ſed Divini conſideratione Judicii, neceſſe nobis eſt, quidquid ſancta Synodalis decrevit auctoritas, inviolabiliter cuſtodire.* Poſteriori verò Epiſtolâ, Juſtiniano negavit diſpenſationem canonum, quam poſtulabat in gratiam Arianorum ad Eccleſiam redeuntium, ſcilicet, *ut & in his honoribus, in quibus fuerunt apud hæreticos perſeverent, & promoveantur ad alios*, ſcribens ſibi nefas eſſe *Synodalia Sedis Apoſtolicæ infringere conſtituta, cum ſententia clamet Apoſtoli*: „Si tamen „quæ deſtruxi, ea iterum reædifico, prævaricatorem me ipſe con„ſtituo. Galat. 2. Illud idem reſponderat Agapetus ad conſultationes Epiſcoporum Africanorum Epiſtola II, ut mox diximus, Arianos ſcilicet ad Eccleſiam redeuntes, ſingulari quidem charitate, non tamen in ſuis officiis & honoribus eſſe ſuſcipiendos.

VI. *Legationem ad Imp ſuſcipere cogitur.*

Cum Theodatus, Gothorum in Italia Rex, timeret ne Beliſarius, qui in Sicilia cum exercitu Juſtiniani Imperatoris hiemabat, Italiam invaderet, tantum diſcrimen antevertendum putavit, non alio obice, quàm Summi Pontificis Legatione, qua pacem peteret ab Imperatore, de qua legatione hæc ſcribit Liberatus Diaconus in Breviario cap. 21. *Quo tempore Theodatus Rex Gothorum ſcribens ipſi Papæ & Senatui Romano, interminatus non ſolum Senatores, ſed & uxores, & filios, filiaſque ſe gladio interempturum, niſi egiſſent apud Imperatorem, ut deſtinatum exercitum ſuum de Italia ſubmoveret. Sed Papa pro eadem cauſa legatione ſuſcepta Conſtantinopolim profectus eſt.* Agapetus ejuſmodi ſubire provinciam barbarico coactus imperio, cum pecunias ad expenſas in via faciendas non haberet, Regio Arcario opus habuit vaſa ſacra oppignerare, quæ tamen poſteà, Caſſiodori præfecti Prætorio operâ, reddita fuiſſe Eccleſiæ Sancti Petri, à qua ſublata fuerant, patet ex ipſius Epiſtola XX lib. XII Var. ad Arcarios ſcripta.

VII. *In itinere mutum & claudum ſanat.*

Agapetus jam Conſtantinopolim pervenerat medio menſe Martio anni quingenteſimi trigeſimi ſexti; fidei enim confeſſio quam Juſtinianus ei obtulit, dum Conſtantinopoli eſſet, ſignatur in codice Vaticano apud Cardinalem Noriſium in Diſſertatione Hiſtorica de Vno ex Trinitate carne paſſo, data *XVII Kal. Aprilium P.C.* ideſt poſt Conſulatum *Beliſarii V.C.*, ideoque die decima ſexta Martii anni DXXXVI. Imò jam Conſtantinopoli erat die decima tertia Martii, ut mox videbitur. Agapetus in itinere conſtitutus in quodam Græciæ loco mutum & claudum

Digitized by Google

SEC. VI. claudum natum per ſanctiſſimi Miſſæ ſacrificii oblationem ambulare & loqui fecit, ut indubitatus eſt teſtis Sanctus Gregorius Magnus lib. 3. Dialog. cap. 3. Ut planè illud contigerit Agapeto, quod olim primo Romano Pontifici, eidemque Apoſtolorum Principi Petro, dum rogatus à mendico claudo eleemoſinam dare, pro petita pecunia, qua carebat, ſanitatem omni pretioſiorem auro contulit.

VIII. *Anthimum CP. Epiſc. in communionem admittere recuſat.* Anaſtaſius ſcribit, Agapetum à Juſtiniano Imperatore omnia obtinuiſſe pro quibus miſſus fuerat, ſed redarguitur ex Liberato hujus temporis Scriptore, qui loco laudato ait, Imperatorem minimè acquieviſſe Agapeto pacem Theodato petenti, quòd magnam pecuniarum vim in exercitu comparando jam inſumpſiſſet. Quare ſpe pacis fruſtratus, Chriſti legationem cœpit obire. Anthimum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopum intruſum hæreticum, poſt Epiphanii Patriarchæ obitum, ex Trapezuntino Epiſcopatu ad illam Eccleſiam tranſlatum agente Theodora Imperatrice, Eutychianis partibus addicta, quarum princeps erat Anthimus, in ſalutationem & communionem ſuſcipere noluit, niſi priùs, libello oblato, ſe Orthodoxum probaret, & ad ſedem ſuam Trapezuntinam reverteretur. Nec à ſententia dimoveri unquam potuit, quamvis id vehementer ab ipſo peteret Imperator, (cui nondum compertus fuerat Anthimus hæreticus) nec non Theodora Auguſta, imò & recuſanti exilium minaretur: quando & conſtantiſſimè Agapetus Imperatori reſpondit: *Ego quidem peccator ad Iuſtinianum Imperatorem Chriſtianiſſimum venire deſideravi: nunc autem Diocletianum inveni: qui tamen minas tuas non pertimeſco.* Cùm verò poſt hæc interrogatus ab eo, coram Imperatore Anthimus, renuiſſet confiteri duas in Chriſto naturas, tunc idem Imperator fraude comperta, *humiliavit ſe*, inquit Anaſtaſius, *Sedi Apoſtolicæ, & adoravit beatiſſimum Papam Agapetum.*

IX. *Eum deponit & Mennam ejus loco ordinat.* Deinde Agapetus Anthimum Sacerdotio & Chriſtiana communione privavit, ejuſque loco Mennam Presbyterum, Præpoſitum Xenodochii Majoris conſtituit & conſecravit Epiſcopum Conſtantinopolitanum, ut narrat Liberatus in Breviario cap. laudato 21. *Petentibus*, inquit, *Principibus ut Anthimum Papa in ſalutatione & communione ſuſciperet, ille fieri, inquit, poſſe ſi ſe libello probaret Orthodoxum, & ad Cathedram ſuam reverteretur. Impoſſibile eſſe aiebat tranſlatitium hominem in illa ſede permanere: Auguſtâ verò clàm promittente munera multa, & rurſus Papa minas intentante, in hoc Papa perſtitit ne ejus audiret petitionem. Anthimus verò videns ſe ſe depulſum, pallium quod habuit Imperatoribus reddidit, & diſceſſit, ubi eum Auguſta ſuo patrocinio tueretur. Tunc Papa, Principis favore, Mennam pro eo ordinavit Antiſtitem,*

conſecrans

conſecrans eum manu ſua in Baſilica Sanctæ Mariæ. Ea ordinatio peracta **SEC. VI.**
eſt ab Agapeto die XIII menſis Martii ; in Codice enim Vaticano laudato legitur pag. 45. *Exemplar libelli Mennæ Presbyteri ac Xenodochi , qui factus eſt Epiſcopus Conſtantinopolitanus ſub die III Idus Martias , iterum poſt Conſulatum* Paulini *Iunioris Viri Clariſſimi.* Ex quo conſtat verum eſſe quod ſuperiùs diximus Agapetum die XIII menſis Martii jam Conſtantinopolim perveniſſe , ideoque in Anaſtaſio, ubi legitur eum perveniſſe Conſtantinopolim *X Kalendas Maii* , legendum eſſe , *X Kalendas Martii.* Porrò Primatum glorioſiùs exercere non potuit Romanus Pontifex , quàm Conſtantinopolitanum Patriarcham hæreticum exauctorando , & in ejus locum alium ordinando , idque nullâ convocata Synodo.

Antequam Mennas ab Agapeto Papa ordinaretur, ſuæ fidei profeſſionem publicè edidit , eique ſubſcripſit , quam olim præſcripſiſſe diximus Hormiſdam Papam omnibus Orientalibus communionem Catholicam expetentibus. Poſtquam verò ordinatus eſt, obtulit rursùm more Majorum , Romano Pontifici Agapeto libellum fidei, quo omnes condemnavit hæreſes, & Catholicam fidem profeſſus eſt, quod disertè aſſerit Vigilius Papa in Epiſtola ad Juſtinianum , quæ extat Tom. V Concil. pag. 314. Hiſque omnibus peractis, idem Agapetus Pontifex , literis ſuis circularibus, omnes Epiſcopos Orientales, de cunctis reddidit certiores , quarum quidem extat exemplar ad Petrum Jeroſolymitanum Epiſcopum eodem Conciliorum Tomo pag. 47. ubi etiam inter Mennæ dignitatis prærogativas adnumerat, quod à temporibus Petri Apoſtoli nullum alium unquam Orientalis Eccleſia ſuſcepiſſet Epiſcopum Romanæ Sedis manibus ordinatum. **X.** *Profeſſionem fidei Mennæ ſuſcipit.*

Poſtridie ab ordinatione Mennæ Juſtinianus Imperator Epiſtolam dedit ad Agapetum, cujus initium : *Ante tempus in hac Regia urbe*, &c. In ea narrat Imperator, ſe Edictum contra Acæmetas, Neſtorium & Eutychianos publicaſſe, ejuſque tenorem Epiſtolæ à ſe ad Joannem Papam ſcriptæ inſeruiſſe , *quam*, inquit, *pro integritate fidei memoratus prædeceſſor veſter libenti gratulatione ſuſcipiens , ſuo ac totius Eccleſiæ Romanæ firmavit aſſenſu* , ubi intelligit decreta à Joanne II Papa contra Acæmetas Monachos , de quibus in ejus Pontificatu locuti ſumus. Rogat autem Imperator Agapetum, ut decreta à Joanne auctoritate ſua confirmaret. Extat ea Epiſtola Tom. IV Concil. pag. 1788. Data autem dici debet pridie Idus Martii , ſeu die XIV ejuſdem menſis. Poſtea die decima ſexta Martii Imperator profeſſionem fidei à ſe ſignatam ad eumdem Pontificem deſtinavit , quæ incipit his verbis : *Prima ſalus eſt recta fidei*, &c. extatque eodem Tomo Concil. pag. 1801. **XI.** *Item profeſſionem fidei Juſtiniani.*

SEC. VI. Agapetus Juſtiniani Epiſtolam cum inſertis literis ad Joannem II Papam, reſcripto ad eumdem Principem approbavit. Initium Epiſtolæ Agapeti eſt: *Gratulamur venerabilis Imperator*, & extat loco laudato pag. 1789.

XII. *Eam confirmat, & Acæmetas Monachos damnat.* Significat Agapetus Juſtiniano expoſitionem fidei ab illo per Legatos ad Joannem Papam deceſſorem ſuum miſſam, & ab eodem Pontifice roboratam, ſe quoque laudare & amplecti, addens: *Non quia laicis auctoritatem prædicationis admittimus, ſed quia ſtudium fidei veſtræ Patrum noſtrorum regulis conveniens confirmamus atque roboramus.* Poſtea quoslibet eidem profeſſioni fidei, *præſenti definitione* iterum confirmatæ, repugnantes, *ſanctæ communionis extraneos* declarat. Deinde ait: *Unde & Cyrum ejuſque ſequaces, jam ante pro hac inſania ab Eccleſia Catholicæ communione ſuſpenſos, niſi reſipiſcant, nullatenus patimur eos ſacræ communioni reſtitui.* Inſaniam vocat Acæmetarum obſtinatam pervicaciam, qua contra definitionem à Joanne II emanatam negabant Chriſtum Unum eſſe ex Trinitate, qua de re vide dicta in Joanne Papa. Tandem inſerit Epiſtolam Imperatoris ad Joannem II, & concludit: *Et huic fidei quiſquis contradicere præſumpſerit, à Catholica communione ſe noverit alienum. Data XV Kal. Aprilis Conſtantinopoli, poſt Conſulatum Beliſarii V. C.* Harum Epiſtolarum & profeſſionum fidei Chronologiam reſtituit Cardinalis Noriſius in laudata Diſſertatione, ex Codice Vaticano, ut legere eſt in Critica Baronii ad annum DXXXV & ſeq.

XIII. *Cpoli moritur.* Cum autem poſt hæc ſanctiſſimus hic Pontifex in Italiam reverti diſponeret, * ex hac vita Conſtantinopoli migravit, ut tradit Liberatus laudatus cap. 22. *His peractis*, inquit, *conſtituens Papa apud Imperatorem Apocryſarium Eccleſiæ ſuæ Pelagium Diaconum ſuum, dum in Italiam reverti diſponit, Conſtantinopoli obiit.* Anaſtaſius verò ſcribit: *Poſt dies aliquantos ægritudine correptus, defunctus eſt Conſtantinopoli. Cujus corpus in loculo plumbeo translatum eſt Romam uſque ad Baſilicam beati Petri Apoſtoli, ubi & ſepultus eſt duodecimo Kalendas Octobris.* Mortuus eſt autem ante diem ſecundam Maii anni quingenteſimi trigeſimi ſexti, quo, in Concilio Conſtantinopolitano dicitur *Vir ſanctæ memoriæ.* Veroſimile autem eſt eum obiiſſe die XXII Aprilis, poſtquam ſediſſet menſes decem, dies novemdecim, quo die colitur in Martyrologiis MSS. Vaticano Sancti Petri, Barberino, aliiſque, & in Appendice ad Martyrologium Adonis. Vix alius Pontifex inveniri poteſt, qui adeò brevi temporis ſpatio Eccleſiæ Catholicæ præſidens, talia tantaque perfecerit; cujuſque æquè apud Occidentales atque Orientales ſint ampliſſima conclamata præconia.

Ante-

Digitized by Google

Antequam Agapetus Conſtantinopolitanum iter ſuſciperet, illùc præmiſerat Sabinum Canuſinum, Epiphanium Aſculanum, Aſterium Salernitanum, Ruſticum Feſulanum, & Leonem Nolanum Epiſcopos, quos Apoſtolicæ Sedis Legatos conſtituerat. Eos nulla imminuta poteſtate Conſtantinopoli reliquit, quando deceſſit. His, communicato cum Menna Conſtantinopolitano Epiſcopo conſilio, cura potiſſima fuit, ut quæ ab Agapeto vivente conſtituta fuiſſent, iiſdem obſervandis Orientales Epiſcopi ſuis ipſorum verbis obligarentur. Quare ab ipſo Menna & Legatis Apoſtolicis celebratum eſt Conſtantinopoli ſexto Nonas Maii ejuſdem anni DXXXVI Concilium, cui interfuerunt quinquaginta Epiſcopi, in quo Conſtitutum eſt, ut quæ ab Agapeto contra Anthimum & hæreticos Acephalos decreta fuerant, executioni mandarentur. Damnati iterum fuêre Anthimus: Severus, Petrus Apameenſis & Zoaras. Decretorum Agapeti ac Synodi executionem Juſtinianus imperavit. Novella XLII & hæreticos illos in exilium miſit. Data eſt VIII Idus Auguſti poſt Conſulatum Beliſarii V. C. ut in Actis Concilii legitur, cujus quinta & ultima ſeſſio habita eſt pridie Nonas Junias. Baronius & cum eo alii exiſtimant, Concilium illud in monaſterio ſancti Dii Archimandritæ celeberrimi congregatum fuiſſe; verùm illud habitum in Occidentali atrio venerabilis ædis beatæ Mariæ Virginis, oſtendit Henricus Valeſius in Notis ad lib. 4. Evagrii cap. 3. *S E C. VI.* XIV. *Ejus decreta in Synodo CP. confirmantur.*

Circumfertur Epiſtola Agapeti Papæ, ad Anthimum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ invaſorem, quæ in Collectione Conciliorum quinta eſt, ſed eam ſuppoſititiam eſſe demonſtrant falſa Conſulatûs nota, & ingentes laciniæ ex Epiſtola XCVII ſancti Leonis, ac ex ſententiis Hormiſdæ & Auguſtini. Unde Baronius eam impoſturæ ſuſpicione non vacare, ſcribit ad annum 535. num. 88. XV. *Epiſtola ei falsò adſcripta.*

S. SILVERIUS *Pontif. LX.*

Anno Domini DXXXVI.

Cum auditus eſſet Romæ obitus ſancti Agapeti Papæ, atque jam haberentur more majorum ſacra comitia de novo creando Pontifice, Theodatus Rex Gothorum, ut tradit Anaſtaſius in Silverio, Silverium natione Campanum, Hormiſdæ quondàm Pontificis Romani filium, ex legitimo ante Pontificatum matrimonio ſuſceptum, per vim & metum ordinari curavit Pontificem, quamvis multi ex Clero ejus electioni refragarentur, cui tamen poſtea, ad evitandum ſchiſma, ſubſcripſerunt. I. *Silverius fit Pontif. Rom.*

 Unde

SEC. VI. Unde ſpecies addita poſtmodùm calumniæ, quaſi Gothis faveret. Simoniacam labem ipſi perperam inurit idem Anaſtaſius. Liberatus enim in Breviario cap. 22. ubi de Silverio ex Subdiacono, ut ipſe ſcribit, in Pontificem electo agit, nec alius quiſquam Antiquorum, nihil penitùs habet de pecunia à Silverio collata. Ordinatus eſt autem Silverius die octava menſis Junii, in quam anno quingenteſimo trigeſimo ſexto Dominica cadebat. Licet enim Codices MSS. Anaſtaſii in interpontificio, quod fuit poſt mortem Agapeti, varient, præferenda tamen videtur lectio eorum qui habent, interpontificium fuiſſe unius menſis & dierum viginti octo, qui nihilominus unum diem plus numerant; ex tempore quippe quo ſedit, ſequitur eum ordinatum die octava Junii, & conſequenter Interpontificium fuiſſe dierum *quadraginta ſeptem*, qui leguntur in Catalogis I & III Tomo primo Criticæ Baronianæ præfixis.

II. *Vigilius tractat de invadendo Pontificatu.* Interea vero, ut tradit Liberatus loco laudato, Vigilius Agapeti defuncti Diaconus Conſtantinopoli degens, cum Theodora Auguſta ſecretò egit ut Pontificatum obtineret, eique promiſit, ſi in Papam eligeretur, ſublaturum ſe Synodum Calchedonenſem, atque Anthimum, Severum, alioſque ipſis confœderatos Acephalos communione donaturum. Theodora, ut Vigilium in Sedem Apoſtolicam intruderet, Beliſario Patricio in mandatis dedit, ut ipſi faveret. Romam profectus Vigilius Silverium ordinatum invenit. Quare Beliſarium Ravennæ ſedentem adiit, literiſque Auguſtæ ipſi traditis, adjectaque duorum auri centenariorum promiſſione, ſi redacto in ordinem Silverio, crearetur ipſe Pontifex, ſuis illum ſtudiis addixit. Hic porrò Vigilius ille eſt, quem jam temporibus Bonifacii II diximus, pertentaſſe ab eo vivente ſubrogari in Sedem Apoſtolicam, contrà leges omnes & conſuetudines Eccleſiaſticas.

III. *Silverio in exilium miſſo, fit Antipapa.* Beliſarius Romam reverſus, ut Imperatrici pareret, faveretque Vigilio, calumniam Silverio ſtruxit, operâ Marci Scholaſtici & Juliani Prætoriani, fictis literis quaſi à Silverio ſcriptis ad Regem Gothorum, quibus cum ipſo de tradenda urbe Roma ageret, eam enim tunc obſidebat Vitiges Gothorum Rex Theodati ſucceſſor. Hanc donec ederent calumniam, Beliſarius & Antonina ejus uxor Silverio perſuadere nitebantur ut Imperatrici morem gereret, Calchedonenſem tollendo Synodum & Acephalis communicando. Vim timens Pontifex in Baſilicam Sanctæ Sabinæ ſe recepit: unde fraude eductus, & accepto à filio Antoninæ juramento, ingreſſus palatium, Beliſarii juſſu, Monaſtica veſte, à Subdiacono quem perverterat, indutus eſt, eodemque agente Beliſario Pataram civitatem Lyciæ in exilium deportatus, in ejuſque locum Vigilius intruſus eſt. Hæc autem acciderunt

Digitized by Google

acciderunt durante urbis Romanæ obſidione, ut tradit Procopius lib. 1. de bello Goth. cap. 25. ideoque anno DXXXVII, quo Romana urbs à Vitige Rege obſeſſa eſt. Id confirmatur ex Anaſtaſio in Silverio & ex Continuatore Marcellini qui tradunt hæc accidiſſe *Indictione XV*, quæ anno DXXXVII in curſu erat. Depoſitus eſt autem Silverius die decima octava Novembris, ut ex ejus ſedis duratione conſtabit. Vigilius verò ordinatus eſt *X Kalendas Decembris*, ſeu die XXII Novembris, quæ erat Dominicalis, ut teſtatur Anaſtaſius in Vigilio. SEC. VI.

IV. *Silverius Romam redit & iterum ex ea pellitur.*

Cum Silverius Pataram deportatus fuiſſet, Patarenſis Epiſcopus, ut addit Liberatus loco laudato, Juſtinianum Imperatorem adiit, *& judicium Dei conteſtatus eſt de tanta ſedis Epiſcopi expulſione; multos eſſe dicens in hoc mundo Reges, & non eſſe unum ſicut ille Papa eſt ſuper Eccleſiam mundi totius, à ſede ſua expulſus. Quem audiens Imperator, revocari Romam Silverium juſſit, & de literis illis* (quas ad Regem Gothorum Vitigem ſcripſiſſe dicebatur) *judicium fieri, ut ſi probaretur ab ipſo fuiſſe ſcriptas, in quacumque civitate Epiſcopus degeret: ſi autem falſa fuiſſent probata, reſtitueretur ſedi ſuæ.* Imperatoris itaque juſſione Romam rediit Silverius: ſed Beliſarius Sanctum Pontificem Vigilio petenti tradidit, qui eum in Palmariam Inſulam, Antiquorum Martyrum palmis fæcundam deduci curavit, ut ait Liberatus, Anaſtaſius ſcribit in Inſulam Pontiam, Inſulæ Palmari vicinam.

V. *Vigilius Synodum Calched. anathematizat.*

Tunc Vigilius promiſſionem ſuam, quam Theodoræ Auguſtæ fecerat de duobus auri centenariis, & de communicando cum Acephalis, per Antoninam Beliſarii conjugem implens, ſcripſit Epiſtolam à Liberato laudato recitatam, quam & Baronius anno 538. num. 14. refert, qui tamen negat eam eſſe Vigilii, licet fateatur eum ſimoniacam labem contraxiſſe ſpondendo aurum ut Pontifex fieret. Verùm Cardinalis doctiſſimi conjecturas id non evincere probat ejus Annotator ad eumdem annum, ubi & oſtendit Epiſtolam illam non ſolum à Liberato, ſed etiam à Victore Tununenſi, Scriptore pariter coævo recitari, & Facundum Hermianenſem lib. contra Mocianum disertè teſtari Vigilium in univerſam Eccleſiam anathema dixiſſe, indeque confirmari quod poſt illam Epiſtolam ſcribit Liberatus: *Sub hac Epiſtola Vigilius fidem ſuam ſcripſit, in qua duas in Chriſto damnavit naturas, & reſolvens Tomum Papæ Leonis, ſic dixit: Non duas Chriſtum naturas confitemur, ſed ex duabus naturis compoſitum Unum filium, Unum Chriſtum, Unum Dominum.* Ex hoc tamen nullum penitùs Apoſtolicæ Sedi præjudicium illatum; cum ejus tunc Vigilius invaſor, Silverius autem germanus Pontifex eſſet. Ea porrò Epiſtola data eſt ſub finem anni DXXXVII, aut ſequentis initio, certè ante Silverii mortem.

Digitized by Google

SEC. VI.

VI. *Silverius in exilio moritur.* Sanctus hic Pontifex in exilio ærumnis confectus, inediaque conſumptus die vigeſima Junii extremum diem clauſit, ejuſque memoriam, ſub Martyris titulo quotannis, eo die Eccleſia celebrat. Sepultus eſt autem, ut ait Anaſtaſius, in eodem loco, & ad ejus ſepulchrum multitudo concurrens languentium ſanitatem obtinere conſuevit. Ejus mors immerito adſcribitur Vigilio. Procopius enim in Hiſtoria Arcana cap. 1. loquens de Antonina Beliſarii uxore, ait: *Fuit illi miniſter ſceleris quidam ex famulis Eugenius nomine, qui & commiſſi contra Silverium piaculi ſatelles fuerat,* ubi Alemannus in Notis ad librum illum obſervat Procopium indicare Silverium ferro, aut alia ſanguinaria hominis arte necatum: inſuperque Liberatum ſcribere, Silverium inedia defeciſſe, quod ab aliis acceperat; Sed Procopium ſcripſiſſe, quæ ipſemet viderat. Quoad annum mortis Silverii, Baronius credit eſſe annum DXL, Annotator verò Baronii annum DXXXVIII: ſed cùm, tàm Anaſtaſius, quàm Catalogi Pontificatum Silverii in ejus depoſitione abſolvant, quocumque ex illis annis obierit, Chronologiæ Pontificiæ nihil officit. Licet uſque ad mortem ſemper legitimus perſeveraverit Pontifex, Anaſtaſius tamen ſedis ejus durationem ad *annum unum, menſes quinque, & dies undecim* coarctat, ex quo ſequitur verum eſſe quod ſuperius diximus, eum ſcilicet depoſitum die decima octava menſis Novembris anni quingenteſimi trigeſimi ſeptimi.

VII. *Epiſtola ab eo contra Vigilium ſcripta ſpuria.* Extat Tomo V Concil. Epiſtola Silverii Papæ ad Vigilium, qua ei exprobrat ambitionem Sedis Apoſtolicæ & ſimoniæ crimen admiſſum, eumque ſententia anathematis condemnat; cui ſubſcribunt quatuor Epiſcopi, nempe Terracinenſis, Fundanus, Firmanus & Minturnenſis, quos Baronius ſupponit in Inſula Palmaria cum Silverio Papa Concilium celebraſſe, & in Vigilium anathematis ſententiam tuliſſe. Verùm illa Epiſtola, cujus initium: *Multis de trangreſſionibus irretitum*, &c. ſuppoſititia eſt, ut oſtendunt ſtyli barbaries, falſa nota Conſularis, & emendicatæ ex Epiſtola Felicis II ad Acacium ſententiæ. Præterea nullo Hiſtoricorum teſtimonio confirmantur, quæ de Vigilio narrat Silverius, ſcilicet *cruentis ſanguine manibus* Leviticum munus affectaſſe: *Deceſſoribus ſuis* ſubrepſiſſe, & Senatûs juſtitiâ repreſſum fuiſſe. Tertiò denique incredibile eſt Silverium, quem ſtatim à dejectione ſua ſub inimicorum cuſtodia detentum, ac in exilium deportatum Liberatus teſtatur, indicto Epiſcoporum Conventu anathematis ſententiam in Sedis ſuæ pervaſorem pronuntiaſſe. Neque enim id contingere potuit eo tempore, quo Pataram, patriâ pulſus, ſede privatus Pontifex incolebat, cùm huic anathematis decreto, non Aſiani, ſed Itali ſubſcribant Epiſcopi. Poſt reditum Silverii, excommunicatum Vigilium nemo dixerit; ſtatim enim Silverius Vigilio æmulo ſuo traditus eſt, & in Palmariam, vel Pontiam Inſulam deportatus,

portatus, ubi veriſimile non eſt, cuſtodum vigiles oculos fallere, Synodos indicere, canonicas ſanctiones condere, anathematiſmos in adverſarios torquere potuiſſe. *SEC. VI.*

VIII. *Amatoris ad Silverium & hujus ad Amatorem Epiſtola conficta.*

Suppoſititia pariter eſt Amatoris Epiſcopi Auguſtodunenſis ad Silverium Epiſtola, quam pſeudo-Iſidori fœtum eſſe probant phraſis ſoleciſmis & barbariſmis fœda, verba Ennodii, Silverii calamitatum Hiſtoria, qui ſtatim atque Pataram, exilii ſui locum deportatus eſt, ab Imperatore, Patareni Epiſcopi precibus exorato, Romam revocatus fuit. Itaque Pataræ Amatoris munera non recepit; qui, tàm exiguo temporis intervallo, vix de Pontificis calamitate certior fieri potuit. Romam verò redux, traditus eſt Vigilio & in Palmariam Inſulam adductus. Ibi igitur Amatoris Epiſcopi eleemoſinis ſuſtentatum Silverium veriſimile non eſt. Denique per hæc tempora, non Amator, ſed Agrippinus Auguſtoduni ſedebat, ab anno ſcilicet DXXV, & anno DXXXVIII interfuit Concilio Aurelianenſi III: & Agrippino, non multò pòſt, ſucceſſit Nectarius, ut legere eſt apud San-Marthanos. Ex quo ſolo convinceretur etiam falſitatis Epiſtola Silverii ad Amatorem, etiam ſi Conſularis nota mendax, ſtyli barbaries, phraſes, & ſententiæ ex legibus Honorii & Arcadii Imperatorum, ex Leone & Gregorio Romanis Pontificibus & Bonifacio Moguntino Archiepiſcopo excerptæ, ejus falſitatem non probarent.

VIGILIUS *Pontif. LXI.*

Anno Domini DXXXVII.

I. *Vigilius ordinatur Antipapa.*

Vigilius, natione Romanus, ex patre Joanne, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, & Agapeti Papæ Conſtantinopoli Apocriſarius, anno quingenteſimo trigeſimo ſexto, poſt Agapeti mortem, Romam reverſus cum literis Theodoræ Auguſtæ, ut in Pontificem Romanum eligeretur, operâ Beliſarii, Sanctum Silverium, jam Romæ ordinatum & ſedentem, in exilium à Beliſario mitti curavit anno quingenteſimo trigeſimo ſeptimo, die decima octava Novembris; ipſeque in ejus locum intruſus, ordinatus eſt Antipapa die vigeſima ſecunda ejuſdem menſis, ut in Silverio narravimus. Certè per aliquot dies vacaſſe ſedem poſt Silverii depoſitionem, colligitur ex Procopio lib. 1. de Bello Gothico cap. 25. ubi poſtquam dixit Beliſarium in Græciam Silverium relegaſſe, ſubdit: *Ac Vigilium paulo poſt ad Pontificatum provexit.* Liberatus etiam, Silverii depoſitione narrata, ait: *à ſuis ulterius non eſt viſus. Et altera die Beliſarius convocatis Presbyteris & Diaconibus & Clericis omnibus mandavit eis, ut alium ſibi Papam eligerent.* Ex quibus inferre licet, die XIX Novembris anni DXXXVII, qui eſt *altera* dies à depoſitione Silverii, Vigilium electum fuiſſe, & ordinationem ejus dilatam in proximam

Dominicam,

SEC. VI. Dominicam, ſcilicet in diem XXII Novembris, ad quem diem reſpexit Procopius, ſcribens *paulo poſt* irrogatum Silverio exilium, Vigilium ad Pontificatum evectum. Unde duo ex Catalogis Tom. I Criticæ Baronianæ præfixis habent ceſſaſſe ſedem *diem I*, reſpicientes ad ejus electionem; & Anaſtaſius reſpiciens ad ordinationem ſcripſerat ceſſaſſe ſedem dies V, ſed à Librariis addita eſt ſine dubio unitas, ex ipſomet enim Anaſtaſio conſtat Vigilium ordinatum die XXII Novembris, cum ſcribat eum diem fuiſſe diem Natalis ejus. Ab eo itaque die, uſque ad mortem Silverii, Vigilius fuit Antipapa, de quo vide dicta in Silverio.

II. *Scribit ad profuturum Epiſc. Bracarenſem.* Tres ſuperſunt Vigilii Antipapæ Epiſtolæ, de priori egimus in Silverio; ſecunda in Conciliorum Collectione ſcripta dicitur *ad Eutharium* adverſus Priſcillianiſtas & Arianos; ſed Baluzius Tomo I novæ Collectionis Conciliorum pag. 1468. demonſtrat eam inſcribi debere *Profuturo*, qui hoc tempore Bracarenſis Epiſcopus erat, idque auctoritate plurium codicum Bibliothecæ Colbertinæ; & inſuper ejus, ſub nomine Profuturi, mentio eſt in geſtis Concilii primi Bracarenſis, ubi fertur ſcripta ad interrogationem ejus, & propter prolixitatem geſtis minime inſerta. Ex hac Epiſtola intelligimus errorem rebaptizantium, olim à Sancto Stephano Papa hujus nominis primo, & poſtea in Concilio Nicæno damnatum, ac à Sancto Auguſtino in Africa impugnatum, ſeculi ſexti initio in Hiſpaniis ab Arianis & Priſcillianiſtis redintegratum fuiſſe. Datam illius Epiſtolæ reſtituit idem Baluzius ex exemplari Colbertino, in quo dicitur, *data Romæ III Kal. Julii Flavio Joanne Viro Clariſſimo Conſule*, cùm in Collectione Conciliorum dicatur *data Kal. Martii Voluſiano & Joanne Viris Clariſſimis Coſſ.* cum tamen nullus per hæc tempora Voluſianus Conſulatum geſſerit, & Joannes ſolus ſine collega, anno DXXXVIII, in Oriente Conſul proceſſerit, ut omnes Faſti habent, & habetur in ſequenti Vigilii Epiſtola.

III. *Item ad Cæſarium Arelat. Epiſc.* Romanum Pontificem Theodebertus Francorum Rex conſuluerat, de pœnitentia cuidam viro injungenda, qui nuptias inceſtuoſas in regno ſuo cum uxore fratris ſui contraxerat. Vigilius tunc occupans Sedem Apoſtolicam, ad Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum ſcripſit Epiſtolam ordine tertiam, quæ tamen deberet eſſe ſecunda, cum ante priorem data ſit. In ea ait Vigilius, *tale commiſſum non parva cordis afflictione* poſſe *expiari. Sed quia (ſicut charitatem tuam bene noſſe confidimus) modus pœnitentiæ præſentium potius Sacerdotum inſpectioni committitur, ut juxta compunctionis meritum, veniæ quoque poſſit indulgeri remedium: tuæ hoc potius æſtimationi credimus relinquendum.* Et poſt pauca: *Illud quam maximè præcavendum, ut ne ipſe qui hoc noſcitur admiſiſſe, ad eoſdem vomitus revertatur: ſed diviſis etiam habitationibus*

Digitized by Google

tionibus commanentes, ab omni ſuſpicione commiſſi facinoris reddantur immunes. Data pridie Nonas Martius Fl. Joanne V. C. Coſ. Baronius & cum eo Conciliorum Collectores exiſtimarunt, Romanum Pontificem conſultum fuiſſe de pœnitentia, quæ ipſi Theodeberto Regi propter inceſtuoſas nuptias eſſet imponenda. Sed licet Theodebertus Rex cum Deuteria adultera per triennium vixerit, ab illo ſcelere jam reſipuerat, nec unquam lapſus eſt in inceſtum; cumque fratrem non haberet, uxorem fratris accipere non potuit. Quare hæc de Theodeberto intelligi non poſſunt, ſed de quodam Franco, qui cum uxore fratris ſui illicitum conjugium inierat, ut rectè vidit Cointius in Annal. Eccleſiaſt. Francorum anno DXXXVIII num. 3. & ſeqq. *SEC. VI.*

IV. *Legitimus Papa declaratur poſt Silverii mortem.*

Idem Baronius exiſtimavit Vigilium, poſtquam Silverii mortem ac miracula eam ſecuta accepiſſet, pœnitentia ductum Pontificatui male uſurpato renuntiaſſe, & poſt dies ſex, ut habet Anaſtaſius, libera Cleri electione iterum Pontificem Romanum electum eſſe. Verùm ex dictis conſtat, Anaſtaſium ibi non loqui de vacatione ſedis, quæ poſt Silverii mortem contigerit, ſed de ea, quæ accidit à die decima octava Novembris anni DXXXVII, poſtquam Pontificatu depoſitus fuit, ad diem ordinationis Vigilii, quæ quinto poſt die peracta eſt, nempe XXII Novembris. Mortuo poſtea Silverio conſenſit quidem Clerus Vigilii Pontificatui, & ſuffragiis ſuis legitimum Eccleſiæ Paſtorem declaravit, tàm Beliſarii potentia coactus, quàm Eccleſiaſticæ pacis & unitatis ſtudio; ſed aliquam abdicationem interveniſſe gratis aſſeritur, & ſine ullo alicujus Auctoris teſtimonio.

V. *Quatuor Synodos generales profitetur & Anthimum damnat.*

Subito itaque Vigilius in alterum virum mutatus, Sancto Spiritu, qui Eccleſiam regit, operante, quæ aliàs in Synodi Calchedonenſis fidem ad Theodoram Auguſtam ſacrilegè ſcripſerat, ſolemni fidei profeſſione delevit, ut videre eſt in ejus Epiſtola IV ad Juſtinianum Imperatorem ſcripta, qua quatuor Synodos Oecumenicas, & Sancti Leonis Epiſtolas, aliorumque deceſſorum, ſe recipere, & ſecundùm eas credere profeſſus eſt, confirmavitque Agapeti Papæ in Anthimum è ſede Conſtantinopolitana depoſitum, alioſque Acephalos conſtitutum. Eadem de re ſcripſit Vigilius ad Mennam Epiſcopum Conſtantinopolitanum Epiſtolâ V, qua gratulatur eum, hæreticis damnatis, ſanctas quatuor univerſales Synodos amplecti; & ab hæreſi reſipiſcentes recipi debere ſtatuit, dummodo anathema dicant eis, qui prædictas quatuor Synodos in cauſa fidei non ſequuntur, vel Sancti Leonis Papæ venerabilia conſtituta in omnibus non confitentur. In fine legitur: *Flavius Dominicus vir Clariſſimus, Comes Domeſticorum, Exconſul ac Patricius, has ſchedas à beatiſſimo atque Apoſtolico Papa Vigilio in cauſa fidei factas*

SEC. VI. *ad Domnum noſtrum Juſtinianum piiſſimum & Chriſtianiſſimum Principem; ſed & ad Mennam virum beatiſſimum Conſtantinopolitanæ Archiepiſcopum civitatis relegens, conferens, conſentienſque ſubſcripſi die XV Kalendas Octobris, Iuſtino Viro Clariſſimo Conſule* anno Chriſti DXL, quo ideo utraque Epiſtola ad Juſtinianum & ad Mennam ſcripta eſt à Vigilio, qui eas Romæ prædicto Dominico tradidit, ut patet ex Epiſtola ad Mennam.

VI. *Vices ſuas committit Archiep. primæ Iuſtinianæ.* Juſtinianus Imperator patriæ ſuæ Achridæ, ſive primæ Juſtinianæ, quæ civitas eſt in Dardania Europæa, etiamnum ampla, ornandæ cupidus, Novellâ XI ad Catellianum Archiepiſcopum primæ Juſtinianæ directâ, datâque *Beliſario V. C. Conſule* anno ſcilicet DXXXV, conſtituit, ut primæ Juſtinianæ Antiſtes, non ſolùm Metropolitanus, ſed etiam & Archiepiſcopus fieret, & ut ſub ejus auctoritate eſſent provinciæ Illyricianæ, quas nominat in Novella CXXXI. Jus autem omne in provincias illas abrogat Epiſcopo Theſſalonicenſi, tàm pro celebratione Conciliorum, quàm pro ordinationibus Metropolitanorum, quos ad conſecrationem Archiepiſcopi primæ Juſtinianæ pertinere impoſterum debere ſancivit, ita ut ipſe à generali provinciarum illarum Synodo ordinaretur. Petiit autem Juſtinianus ab Agapeto Papa, ut novo huic Archiepiſcopo vices Apoſtolicæ Sedis injungeret per illas provincias; ſed Agapetum noluiſſe huic petitioni acquieſcere, patet ex dicta Novella CXXXI anno DXLI data, in qua Juſtinianus indicat Vigilium vices ſuas dicto Archiepiſcopo conceſſiſſe, ſic enim loquitur: *Per tempus autem beatiſſimum primæ Iuſtinianæ noſtræ patriæ Archiepiſcopum ſemper ſub ſua juriſdictione Epiſcopos provinciarum Daciæ Mediterraneæ, & Daciæ Ripenſis, & Prævalis & Dardaniæ, & Myſiæ ſuperioris, atque Pannoniæ, & ab eo hos ordinari, ipſum vero à proprio ordinari Concilio, & in ſubjectis ſibi provinciis locum obtinere eum Sedis Apoſtolicæ Romæ, ſecundum ea quæ definita ſunt à Sanctiſſimo Papa Vigilio.*

VII. *Archiepiſcopi primæ Iuſtinianæ Pontifici Rom. ſubjecti.* Novam illam Archiepiſcopi primæ Juſtinianæ dignitatem acceptam non fuiſſe Illyricianis Epiſcopis, præcipuè vero Theſſalonicenſi, in cujus diminutionem iſta conſtituta fuerant, dubitandum non videtur, inquit Baluzius in ſupplemento lib. 5. de Concordia cap. 29. ex quo hæc excerpta. Manſit tamen novo Archiepiſcopo auctoritas, quam illi lege ſua ex commendatione apud Romanos Pontifices procuraverat Juſtinianus. Diſcimus iſtud ex Epiſtolis Sancti Gregorii Magni LIII & LIX lib. IV Indict. XIII, quæ docent eum unà cum pallio vices ſuas Joanni Epiſcopo primæ Juſtinianæ commiſiſſe juxta morem, & *iteratam*, ut ipſe ait, innovationem. Unde rectè ſcribit Marca in lib. de Primat. paragrapho 47. id circa Epiſcopos ſedis illius obſervatum eſſe per il-

las

Digitized by Google

las tempeſtates, ut Romani Pontifices ſingulis Archiepiſcopis, *SEC. VI.* ſtatim ac iſti conſecrati erant, vices Apoſtolicæ Sedis & pallium conferrent, ac cauſas, perſonaſque eorum ſubjectas fuiſſe cenſuræ Romanorum Pontificum; quod ibidem ex S. Gregorio M. demonſtrat Marca. Primæ Juſtinianæ auctoritas effecit, ut ei *Patriarchæ* dignitas & appellatio à nonnullis Scriptoribus tributa ſit, uti à Curopalate cap. de Patriarch. Deſignat. & Barlaamo in ſuis adversùs Græcos Schiſmaticos Diſputationibus.

VIII. *Vigilius vices ſuas committit Auxanio Epiſc. Arelat.*

Anno quingenteſimo quadrageſimo quinto Auxanius Epiſcopus Arelatenſis, in cujus gratiam Childebertus Francorum Rex ſcripſerat, accepit à Vigilio Papa uſum pallii, qui inſuper ei vices ſuas delegavit, ut liquet ex Epiſtola VII Vigilii ad eum *data XI. Kalendas Iunias IV P. C. Baſilii V. C.* qua & eum Vigilius admonet, ut pro Imperatore Deum oret, pacemque inter ipſum & Childebertum Regem conſervare ſtudeat. Eodem quoque die Vigilius ad Epiſcopos, quos ſub poteſtate Primatus Arelatenſis eſſe vellet Epiſtolam IX dedit, ex qua liquet eum duplicis generis Epiſcopos Arelatenſi Primati ſubjicere, eos ſcilicet, qui de regno ſunt Childeberti, & eos, qui ab ipſo ſolent conſecrari, ſive Childeberto, ſive aliis Francorum Regibus Clotario & Theodeberto ſubdantur. Cùm autem Primatum Arelatenſem adeo exactè deſcribit, palàm oſtendit ei non fuiſſe obnoxios ceteros Galliarum Epiſcopos, quorum diœceſes erant extra regnum Childeberti, & extra provincias, in quas Epiſcopus Arelatenſis, Metropolita primi ordinis, jus Metropolicum exercebat. Inſcripta eſt enim Epiſtola: *Dilectiſſimis fratribus, univerſis Epiſcopis omnium provinciarum per Gallias, qui ſub regno vel poteſtate glorioſiſſimi filii noſtri Childeberti Regis Francorum conſtituti ſunt, ſed & his qui ex antiqua conſuetudine ab Arelatenſi conſecrati ſunt, vel conſecrantur Epiſcopo; Vigilius.* In ea munus Vicarii per partes exponit, declaratque quibus in rebus Epiſcopos ei parere velit.

IX. *Item judicium cauſa Prætextati Epiſc.*

Eodem pariter die Vigilius tertiam Epiſtolam ordine VIII ad eumdem Auxanium Arelatenſem ſcripſit, de cognoſcenda cauſa Prætextati Epiſcopi, qui laicum ante convenientem probationem ſacris ordinibus initiarat. Baronius & Conciliorum Collectores hanc Epiſtolam recitant, incerti cujus ſedis Epiſcopus fuerit Prætextatus. Verùm Cointius in Annal. Eccleſiaſt. Francorum rectè aſſerit eum fuiſſe Epiſcopum Cabellicum in provincia Viennenſi ſecunda, ſive Arelatenſi; cum ejus nomine Optatus Abbas Concilio Aurelianenſi V, anno quingenteſimo

SEC. VI. quadrageſimo nono celebrato ſubſcripſerit. Mortuo Auxanio, Vigilius anno DXLVI vices etiam ſuas commiſit & pallii uſum conceſſit Aureliano ejus ſucceſſori, ut conſtat ex Vigilii Epiſtola X ad Aurelianum, *data X Kalendas Septembres quinquies poſt Conſulatum Baſilii Viri Clariſſimi*, quæ omnes tam ad Auxanium, quam ad Epiſcopos Galliæ & ad Aurelianum Epiſtolæ datæ ſunt ex Sicilia, ut ex dicendis conſtabit.

Initium Controverſiæ de Tribus Capitulis, & Concilium Cpolitanum II, Generale quintum.

X. *Origenes damnatur.* Nunc explicanda eſt controverſia de Tribus Capitulis, quorum occaſione celebrata eſt Quinta Synodus œcumenica, Conſtantinopolitana ſecunda, ex Cardinali Noriſio in Diſſert. de Synodo Quinta cap. 3. & ſeqq. Pelagius Vigilii Papæ Apocriſarius Conſtantinopoli, ut Theodori Cæſareæ Cappadocum Epiſcopi, magni Origeniſtarum patroni, qui magna apud Juſtinianum gratia & auctoritate pollebat, potentiam atque exiſtimationem deprimeret, cum Menna Epiſcopo Conſtantinopolitano, Juſtiniano ſuaſit, ut libellos contrà Origenem, ac ſectatores, à Monachis ſibi oblatos ſuſciperet, & Origenem damnaret: *Annuit*, inquit Liberatus cap. 23. *Imperator facillimè, gaudens ſe de talibus cauſis judicium ferre. Jubente eo dictata eſt in Origenem & in illa capitula anathematis damnatio, quam ſubſcribentes unà cum Menna Archiepiſcopo apud Conſtantinopolim reperti, deinde directa eſt Vigilio Romano, Zoilo Alexandrino, Æphremio Antiocheno & Petro Ieroſolymitano. Quibus eam accipientibus & ſubſcribentibus, Origenes damnatus eſt mortuus, qui vivens fuerat ante damnatus.* Encyclicam itaque Epiſtolam ſcripſit Juſtinianus ad quinque Orbis Patriarchas, in qua Origenis errores de myſterio Trinitatis, de animarum præexiſtentia, de anima Chriſti, aliiſque de rebus refert, ac ſanctorum Patrum teſtimoniis eoſdem impugnat, quorum ſummarium continetur in novem canonibus, quos Epiſtolæ ſubjicit, & notis illuſtrat Lupus in Commentario ad Synodum Quintam. Ubi hæc Epiſtola publicata, atque, teſte Liberato laudato, à Vigilio Papa, aliiſque Patriarchis ſubſcripta fuit, grave Origenianæ doctrinæ vulnus illatum eſt. Hæc poſt annum DXL & ante annum DXLIV geſta.

XI. *Controverſia de Tribus Capitulis ex ea damnatione orta.* Ex damnatione Origenis orta de Tribus Capitulis controverſia, quæ ingentium turbarum & calamitatum origo fuit; Origenis enim defenſione deſperata, ad ultionem animum doloſè verterunt Origeniſtæ. Theodorus Cæſareæ Metropolita, cognomento Arcidas, quem diximus

diximus magnum fuiſſe Origeniſtarum patronum, Juſtiniano Imperatori ſuaſit, Acephalos compendio ad ſubſcribendam Synodum Calchedonenſem adduci poſſe, ſi tria tantum, quibus hi plurimum offendebantur, corrigeret. Nempe ſi damnaretur Theodorus Epiſcopus Mopſueſtiæ Neſtorii Magiſter, cujus laudes habentur in Epiſtola Ibæ Epiſcopi Edeſſeni in Synodo Calchedonenſi recitata. Deinde ſi prohiberentur libri Theodoreti Epiſcopi Cyrenſis contra XII Capitula Sancti Cyrilli in Epheſina Synodo conſecrata, quos libros Patres Calchedonenſes non comdemnarant, contenti dicto contra Neſtorium à Theodoreto præſente anathemate. Tandem ſi rejiciatur memorati Ibæ Epiſtola ad Marim Perſam, in qua laudat Theodorum, ſanctum Cyrillum accuſat, ac Epheſinam Synodum, latæ citra examen præcipitis contra Neſtorium ſententiæ inſimulat. His tribus capitulis proſcriptis, ſubitam Theodorus Cæſareæ Metropolita pollicetur Acephalorum unionem. *SEC. VI.*

XII. *Juſtinianus Edictum contra illa Capitula emittit.*

Ea tamen mente hæc Juſtiniano ſuggerere viſus eſt Theodorus, ut Concilii Calchedonenſis correctio ſtrueretur, quod uſque ad minimum iota Pelagius Romanæ Sedis Apocriſarius cum Occidentali Eccleſia, ſartum tectumque volebat. Theodora Auguſta, quæ palam Acephalis ſtudebat, id ipſum quod ſuaſerat Antiſtes Cæſareenſis, Juſtiniano inculcat, ſed eo conſilio peſſima mulier facinus moliebatur, ut ubi ſemel Calchedonenſis Concilii correctio in aliquibus fieret, jam univerſim ejuſdem auctoritas collaberetur, ac nullius ponderis evaderet, quod alicubi erraſſe monſtraretur: *Hæc audiens Imperator*, inquit Liberatus in fine ſui Breviarii, *& dolum doloſorum minime proſpiciens, ſuggeſtionem eorum libenter accepit, & facere promptiſſimè ſpopondit.* Et poſtea: *Annuit his Princeps, & hoc ſe latus implere promiſit, & relinquens operis ſui ſtudium unum in damnationem Trium Capitulorum condidit librum pro delictis noſtris nobis omnibus notiſſimum.* Hoc eſt primum Edictum à Juſtiniano Imperatore contra Tria Capitula emiſſum, quod non extat, ut mox videbitur.

XIII. *Et quidem anno DXLIV.*

Quo anno hoc Edictum contra Tria Capitula à Juſtiniano emiſſum fuerit, non conſtat. Baronius anno DXLVI vulgatum tradit, ſed invictè refellitur à Cardinali Noriſio laudato, & ab Auctore Criticæ Baronianæ ad eumdem annum, ex eo quod certum ſit ex Facundo Hermianenſi lib. 4. cap. 4. Ephremium Epiſcopum Antiochenum & Petrum Jeroſolymitanum huic ſubſcripſiſſe: & tamen prior obiit anno DXLV, poſterior verò anno DXLIV; ex quo manifeſtum eſt Edictum emiſſum eſſe vel ſub finem anni DXLIII, vel tardiùs anno DXLIV.

Digitized by Google

SEC. VI. Præterea Vigilius circa finem anni DXLIV Roma Conſtantinopolim profectus eſt: antequam autem Româ egrederetur, Edictum Juſtiniani jam emiſſum erat, cum, teſte Facundo laudato, Romani eum ante diſceſſum rogaverint, ne illi acquieſceret; ex quo neceſſariò conſequitur Edictum anno DXLIV, jam non multum affecto, à Juſtiniano promulgatum eſſe.

XIV. *Illud Edictum ad nos non pervenit.* Idem Baronius Edictum contra Tria Capitula putat eſſe illud, quod extat Tomo quinto Conciliorum pag. 683. cujus initium eſt: *Scientes, quod nihil aliud*, &c. Verùm ex verbis in eo poſitis illud poſt annum DL emiſſum eſſe oſtendit idem Cardinalis Noriſius. De Theodoro enim Mopſueſteno ibidem ſcribit Juſtinianus: *Deleverunt ipſi* (ſcilicet Clerici Mopſueſtiæ) *ex illo à ſacris Eccleſiæ Diptychis ejus nomen, ſicut geſta in eadem civitate apud Concilium Epiſcoporum illius provinciæ confecta oſtendunt.* At hoc Concilium anno DL celebratum eſt & recitatur in Synodo Quinta Actione V. Ejus initium ita reſtituit Baluzius in nova Collectione Conciliorum: *Imperii Divini & piiſſimi D. N. FL. Juſtiniani perp. Aug. Imperatoris anno XXIV* (loco XXIII, qui legitur in Collect. Concil. Labbei) *poſt Conſul. Baſilii V. C. anno IX, menſis Junii XVII inſtantis* (ideſt currentis, ut Auctor Criticæ laudatus oſtendit) *XIII Indict. in Mopſueſtia Colonia*, &c. Quare edictum illud, quod contra Tria Capitula à Juſtiniano publicatum Collectores Conciliorum & Baronius producunt, poſt annum DL concinnatum fuit. Præterea Facundus Hermianenſis loco citata, in primo Juſtiniani Edicto hæc inſerta fuiſſe ſcribit: *Si quis dicit hec nos ad abolendos, aut excludendos Sanctos Patres, qui in Calchedonenſi fuère Concilio, dixiſſe, anathema ſit.* Quæ ſanè verba in Edicto à Collectoribus Conciliorum & à Baronio laudato non continentur. Primum itaque Juſtiniani Edictum, anno DXLIV emiſſum, ad nos non pervenit.

XV. *Eccleſiam diviſit.* Stephanus Diaconus, qui Pelagio à Vigilio Romam evocato Apocriſarii munere apud Imperatorem fungebatur, palam Edicto reſtitit, ac Mennam Conſtantinopolitanum Epiſcopum ab datum conſenſum, fractæ fidei reum increpuit, cui & à pluribus Epiſcopis libelli dati ſunt ad Vigilium tranſmittendi, in quibus proteſtabantur: *Quod à Conſtantinopolitano Epiſcopo coacti ſubſcriberent.* Facundus tamen Hermianenſis lib. 4. cap. 4. ſcribit Mennam Conſtantinopolitanum, Petrum Jeroſolymitanum; & Ephremium Antiochenum Epiſcopos, licet nolentes & invitos Edicto ſubſcripſiſſe. Pelagius Diaconus, qui tunc Romæ verſabatur, quique Origeniſtarum impugnator erat, adversùs Edictum inſurrexit, ſicuti & Epiſcopi Africani. Diviſa igitur eſt in partes Eccleſia; nam Oriens Edictum recepit; at Occiden-

Digitized by Google

Occidentales Illyrici, Itali, Galli, Hiſpani, &c, ut jam dictum eſt, Africani pro Tribus Capitulis depugnarunt. *SEC. VI.*

XVI. *Vigilius PP. Cpolim evocatur.*

Vigilius itaque ac reliqui Occidentis Epiſcopi Edictum contra Tria Capitula ſubſcribere recuſabant, arbitrati id abſque gravi in Synodum Calchedonenſem injuria perfici nullo modo poſſe. Quare cum per hujuſmodi Ecc'eſiarum diſſidia annus traheretur, Juſtinianus curavit plena Synodo quæſtionem in Regia urbe diſcuti. Quò tamen Patriarchas faciliùs eo pertraheret, Acephalorum ſectæ ad Orthodoxam ſocietatem reducendæ ſtudium prætexuit. Vigilius etiam ab Imperatore ad Synodum vocatus fuit, qui tamen non rectà Conſtantinopolim perrexit, ſed in Siciliam ivit, eo conſilio, ut ibidem Synodus cogeretur. Diu in Sicilia permanſit, nam Procopius lib. 3. de Bell. Goth. cap. 6. loquens de ejus Conſtantinopolim adventu, ait: *Vigilius Romanus Pontifex Byzantium Imperatoris accitu venit ex Sicilia, ubi jam diu degerat profectionis illius cauſa.* Diutinam Vigilii in Sicilia moram probant etiam Legationes quas ibidem excepit. Africæ quippe & Sardiniæ Epiſcopi eum per Oratores rogarunt, ne novis Juſtiniani contra Tria Capitula decretis acquieſceret, ut teſtatur Facundus lib. 4. cap. 3.

XVII. *Româ diſceſſit.*

Româ egreſſus eſt Vigilius circa finem anni DXLIV, & quidem die XXII Novembris, ut ait Anaſtaſius, qui ſcribit, eum fuiſſe *Natalis ejus diem*; licet enim ibidem multa fabuloſa de Vigilio habeat, inde tamen non ſequitur eum etiam in die, quo Româ diſceſſit, falſum eſſe. Annus eruitur ex Victore Tununenſi, qui ejus profectionem narrat *poſt Conſulatum Baſilii V. C. anno IV*, qui ſecundùm ejus ſupputandi modum eſt annus DXLIV. Præterea Vigilius ipſe in Epiſtola Encyclica anno DLII Nonis Februarii data, tradit hæc ſe ad Juſtinianum ſuo nomine per nuncium deferenda dixiſſe: *Nos ad Pietatem tuam feſtinantes ante ſeptem annos de civitate noſtra ſic egreſſi ſumus, ut nulla haberemus privata negotia.* Quare cum ſeptem annos numeret, ex quo Româ diſceſſerat, confirmat quod ſcribit Victor laudatus, eum Româ diſceſſiſſe anno DXLIV, & quidem exeunte, ut ex Anaſtaſio diximus.

XVIII. *Invitus & coactus.*

Vigilium profectionem illam invitum & coactùm ſuſcepiſſe docet idem Victor Tununenſis loco laudato, ubi ſcribit: *Juſtinianus Imperator Acephalorum ſubreptionibus inſtigatus Vigilium Romanum Epiſcopum ſubtiliter compellit, ut in urbem Regiam properaret, & ſub prætextu congregationis eorum, qui ab Eccleſia ſunt ſocietate diviſi Tria Capitula condemnaret.* Clerici etiam Italiæ in Epiſtola, quam anno DLI Legatis Francorum Conſtantinopolim proficiſcentibus ſcripſerunt inquiunt:

Veniens

SEC. VI. Veniens ibi (ſcilicet Conſtantinopolim) *ante ſex annos iſtos Beatiſſimus Papa Vigilius , magis autem , ut quod verius eſt dicatur, prope violenter deductus.* Ex quo etiam confirmatur Vigilium anno DXLIV Româ exiiſſe. Hæc tamen non favent Anaſtaſio ſcribenti Vigilium captum eſſe Romæ juſſu Theodoræ Auguſtæ ab Anthemio Scribone , & navi impoſitum per vim Conſtantinopolim deductum , quæ & plura alia ab eodem Anaſtaſio narrata ſunt merè fabuloſa ut obſervavit Baronius. Certè Juſtiuianus , qui Vigilium in ſuam ſententiam pertrahere volebat , eum indignè haberi mandare non potuerat. Vnde Victor Tununenſis ait tantum eum *ſubtiliter* compulſum, & Clerici Italiæ *prope violenter* deductum eſſe.

XIX. *In Sicilia moras trahit.*

Dum Vigilius in Sicilia moras traheret , ad eum Conſtantinopoli venit Datius Mediolanenſis Metropolita (ibi enim morabatur vel fuga lapſus ad evadendas cruentas Gothorum manus, ut ait Baronius , vel cauſa fidei ibidem exactus , ut ſcribit Sanctus Gregorius Papa lib. 3. Dialog. cap. 4.), à quo intellexit Mennam Patriarcham Conſtantinopolitanum , latam à Juſtiniano contra Tria Capitula ſententiam ſubſcripſiſſe , indeque non modo Stephanum Vigilii apud Juſtinianum Apocriſarium , ſed pleroſque etiam Epiſcopos ac laicos ab ejus communione ſe ſegregaſſe: unde Vigilius in literis ad Mennam , quas Facundus in libro contra Mocianum laudat , ſcribit : *In Sicilienſi inſula conſtituti , fratre & Coepiſcopo noſtro Datio referente didicimus , quod ipſe & alii Conſacerdotes noſtri & multi filii Eccleſiæ Chriſtianæ à tua ſe nihilominus communione ſubtraxerint.* Quare Facundus loquens de profectione Vigilii ex Sicilia, ait Vigilium per literas Mennam increpaſſe , quod Edicto Juſtiniani ſubſcripſiſſet. Quomodo poſtea cum eo ſe geſſerit Conſtantinopoli infra dicetur.

XX. *Romanis obſeſſis frumentum mittit.*

Interea cum anno DXLVI Vigilius accepiſſet Romam à Torila Gothorum Rege obſeſſam penuria laborare , plurimas onerarias naves frumento repletas Romanis in ſubſidium ſubmiſit , quas ubi hoſtium excubiæ Romanum portum plenis velis venientes animadvertiſſent , rem ſuis ſignificarunt , qui diſpoſitis inſidiis univerſas portum citra ullam ſuſpicionem ſubeuntes intercepére. Captus eſt inter alios Valentinus Epiſcopus Sylvæ Candidæ, qui cum Romanorum conſilia , quòd ea fortè neſciebat , prodere recuſaret , à vero aliena exponere eumdem Totilas ſuſpicatus, utraque manu obtruncata dimiſit. Hæc conſtant ex Procopio lib. 3. de Bell. Goth. cap.15.

XXI. *E Sicilia Cpolim pergit.*

Tandiu in Sicilia remanſit Vigilius , non ſolùm ut Synodum in

Digitized by Google

in ea Inſula fieri poſſe impetraret, quo ex Oriente, Occidente, at- *SEC. VI.*
que Africa Epiſcopi facili navigatione ſe conferrent; verùm etiam ne Romam à Gothis obſeſſam periculoſis temporibus deſerere videretur. Sed tandem anno DXLVI jam, ut videtur, multum provecto, factâ in Peloponeſo exſcenſione terreſtri itinere Conſtantinopolim perrexit; nam per Helladem & Illyricum eumdem iter habuiſſe tradit Facundus lib. 4. cap. 3. Theſſalonicæ obviam habuit Sebaſtianum Diaconum Apoſtolicæ Sedis in Dalmatia Quæſtorem, quem in provinciam Vigilius redire juſſit mandans, ne Conſtantinopolim accederet, niſi poſt exactas Prævalis penſiones. Ingreſſus eſt autem Conſtantinopolim Vigilius die XXV Januarii anni DXLVII, ut habet Continuator Marcellini ad eum Chriſti annum.

XXII. *Mennam CP. Epiſc. à communione ſuſpendit.*

Vigilius ſummo honore à Juſtiniano Imperatore exceptus eſt, ut teſtatur Theophanes in Chronico, ubi addit: *Tantis honorum & cultûs indiciis ab Imperatore decoratus, adeò animatus eſt, ut à communione excluſionem menſes quatuor ſuſtinendam Menæ Conſtantinopolitano Epiſcopo in pœnam imponeret.* Sed Theodora Imperatrix Mennam Vigilio conciliavit, ſubdit enim Theophanes: *Vigilius pariter à Theodora Auguſta rogatus, Junii die vigeſimo nono, qui ſanctis Apoſtolis ſacer, Patriarchæ Conſtantinopolitano Menæ pacem reſtituit.* Quare cum Mennas per quatuor menſes à communione ſuſpenſus fuerit, ab ea circa finem menſis Februarii à Vigilio Papa excluſus fuerat. Id autem accidiſſe anno DXLVII demonſtrat idem Theophanes ſcribens: *Eodem anno die XI Maii ſancta Pentecoſtes ſabbato cum ludi Circenſes celebrarentur, &c.* Quo Paſchali charactere deſignatur annus DXLVII, Paſcha enim eo anno die XXIV Martii celebratum eſt. Decretum etiam contra Acephalos promulgavit Vigilius, quamvis ipſis faveret Theodora Auguſta, ut teſtatur S. Gregorius M. lib. 2. Epiſt. 36. ad Epiſcopos Hyberniæ.

XXIII. *Concilium Cpoli cogit.*

Interim tamen Vigilius experiebatur, quàm prudenter deceſſores Pontifices Græcorum Synodis non interfuiſſent. Talis enim ac tanta eidem violentia inferebatur, ut in publico Conventu ſemel in haſce querelas feratur erupiſſe: *Conteſtor, quia etſi me captivum tenetis, beatum Petrum Apoſtolum captivum facere non poteſtis.* Horum teſtis venit Italiæ Clerus in Epiſtola, ſeu libello ſupplici dato Legatis Childeberti Francorum Regis Conſtantinopolim proficiſcentibus, quo enixè rogabantur, ut Vigilii Papæ cauſam ſuſciperent. Hoc unum, ut ſuperiùs diximus, petebat Vigilius, ut in Sicilia, vel alio quopiam loco Occidenti proximiori Oecumenica Synodus haberetur, ad quam Latini commodè commeare poſſent. Sed ex Juſtiniani decreto res in urbe Regia ventilanda erat. Quare urgente Synodum Imperatore, Vigilius Conſtantinopoli Concilium

Pp quorum-

Digitized by Google

SEC. VI. quorumdam Epiſcoporum anno DXLVIII coegit. *Adfuêre*, inquit Facundus in libro contra Mocianum, *ſeptuaginta circiter Epiſcopi cum Romano Antiſtite congregati.* Sed cum ſecus quam ſperabat Vigilius, rem ſuccedere animadverteret, eodem Facundo & quibuſdam aliis Afris Tria Capitula vehementius propugnantibus, Acta Synodi interrumpens ſtatuit per ſemetipſum ſententiam proferre.

XXIV. *Judicatum emittit.* Diuturnioris itaque in Urbe Regia moræ impatiens, ac Juſtiniani violentiis fractus *Judicatum* ad Mennam Conſtantinopolitanum Patriarcham ſcripſit, in quo propugnata huc uſque Tria Capitula, mutata derepente ſententiâ damnavit, adjecta tamen clauſulâ: *Salva in omnibus reverentia Synodi Calchedonenſis.* Ipſe Vigilius in literis contra Theodorum Cæſareæ Metropolitam rem ita narrat: *Pro ſcandalo refrænando condeſcendentes quorumdam animis, quos aliqua diſpenſatione credidimus temperandos, quia tu jam eos pluribus annis inquietiſſimus ſtimulator accenderas, quædam pro tempore medicinaliter exiſtimavimus ordinanda, tali ſcilicet conditione, ut omni impoſterum perturbatione ſopita, nihil ultra nec verbo, nec literis quiſquam facere ex eadem cauſa præſumeret.* Jam enim Vigilius videre cæperat, quod Græci rectè monebant, Tria Capitula ad Synodum Calchedonenſem non ſpectare, quæ jam finita erat, antequam illa nominarentur, & de quibus Leo Magnus minimè ſententiam tulerat, quippe qui Acta Synodi uſque ad definitionem fidei ſolummodo approbarat. Judicatum porrò tradidit Vigilius Mennæ ſabbato Sancto, ſeu die XI Aprilis, ut ipſemet aſſerit in Epiſtola ad Ruſticum & Sebaſtianum Romanæ Eccleſiæ Diaconos.

XXV. *Occidentales contra illud inſurgunt.* Utrique parti ſe feciſſe ſatis Vigilius putavit, Græcis, quod Tria Capitula condemnaſſet; Latinis, quod ſalva Synodo Calchedonenſi id ſe feciſſe conteſtaretur. Præſto erant Vigilio inter alios Ruſticus & Sebaſtianus doctiſſimi Romanæ Eccleſiæ Diaconi, qui uterque Judicatum ſummis laudibus extulit. At Facundus Epiſcopus Hermianenſis qui etiam Conſtantinopoli aderat, Vigilium mendacii, proditionis, colluſionis cum Acephalis, ambitionis, venalitatis arguit, ut videre eſt in libro præſertim contra Mocianum. Africani non modo Judicatum non approbarunt, ſed eidem conſentientes Eccleſiaſtica communione privarunt. Idem ab Illyricis Epiſcopis factum. Fremebat univerſus occidens, palamque Juſtiniani juſſis non modo Epiſcopi, ſed integræ plebes refragabantur; unde Imperator ex Vigilii Judicato lites in immenſum auctas intelligebat, quas tamen eo ſcripto componendas ſperaverat. Quamobrem famæ ſuæ conſulens Vigilius, datis ad nobiles Epiſcopos literis, ſcilicet ad Valentinianum Tomitanum in Ponto Metropolitam & ad Aurelianum Arelatenſem anni DL initio, docuit in Judicato ſuo

ſuo ſe nihil contra Calchedonenſis Synodi reverentiam admiſiſſe. Utraque Epiſtola inſerta eſt Actis Quintæ Synodi Collatione VII.

XXVI. *Ruſticus & Sebaſtianus Diaconi à Vigilio excommunicantur.*

Anno quingenteſimo quadrageſimo nono Ruſticus & Sebaſtianus Diaconi Eccleſiæ Romanæ, magni illi, ut numero ſuperiori diximus, Judicati præcones ac laudatores, Felicis Monachi Africani, Gillitani monaſterii Hegumeni perſuaſionibus victi, à priori ſententia diſceſſère, ac perfricta fronte à Vigilii communione ſegregati, hoſtium numerum auxère, ac literas quaquà versùm diſſeminarunt, quibus ſignificabant Vigilium *aliquid ſcripſiſſe, quod reperiatur adverſum definitioni Sanctæ Calchedonenſis Synodi*, teſte ipſomet Vigilio in ſententia adversùs eos lata anno DL, poſt diem XVIII menſis Martii, ut oſtendit Auctor Criticæ Baronii eo anno num. IV. Vigilius enim juſta contrà eoſdem indignatione concepta, ubi ad meliorem frugem eos reverti nolle cognovit, utrumque anathemate perculſum dignitate ac gradu ſubmovit. Sententia in eoſdem à Vigilio lata inſerta eſt Actis Synodi Quintæ Collat. VII. Ruſticus erat Vigilii Papæ nepos, & Baluzius Tomo I novæ Collectionis Conciliorum in Præfatione ad Acta Synodi Calchedonenſis num. XXV, & pag. 1228. oſtendit hunc Ruſticum unum eumdemque cum illo fuiſſe, qui priorem verſionem latinam Concilii Calchedonenſis cum codicibus antiquis contulit.

XXVII. *Illyrici Epiſc. pro Tribus Capitulis Synodum celebrant.*

Eodem anno quingenteſimo quadrageſimo nono Epiſcopi Illyrici, ubi primùm Judicatum Vigilii ad eos pervenit, Synodum indixêre, & communi conſilio Trium Capitulorum defenſionem ſuſcepêre, teſte Victore Tununenſi ad eumdem annum ſcribente: *Illyriciana Synodus in defenſione Trium Capitum Juſtiniani Auguſti ſcribit, & Benenatum primæ Iuſtinianæ civitatis Epiſcopum obtrectatorem eorumdem Trium Capitum condemnat.* Mirum non eſt, inquit Cardinalis Noriſius in eadem Differt. de Synodo Quinta cap. 4. Benenatum ſolum ex Illyrici Metropolitis contra Tria Capitula ſenſiſſe, erat enim Epiſcopus, novæ Juſtinianæ à Juſtiniano Imperatore præfectus.

XXVIII. *Africani Vigilium excommunicant.*

Anno quingenteſimo quinquageſimo Africani Antiſtites, Reparato Carthaginenſi Epiſcopo duce, grande facinus auſi, non modò Judicatum rejecerunt, verùm etiam Vigilium ipſum anathemati ſubjecerunt, teſte Victore Tununenſi in Chronico, qui fuſiùs, quàm ceteri, geſta in cauſa de Tribus Capitulis ſuis faſtis inſeruit: *Poſt Conſulatum Baſilii*, inquit, *anno X*, ideoque anno DL, *Africani Antiſtites Vigilium Romanum Epiſcopum damnatorem Trium Capitulorum Synodaliter à Catholica communione, reſervato ei pœnitentiæ loco, recludunt, & pro defenſione Trium memoratorum*

SEC. VI. *Capitulorum literas ſatis idoneas Iuſtiniano Principi per Olympium Magiſtrianum mittunt.* Ex quo patet Africanos Epiſcopos eo uſque temeritatis erupiſſe, ut ipſum Pontificem Romanum palam anathemate percellerent. Sed & eoſdem pari pœna Vigilius mulctaverat, nam Judicati detractores ipſo facto anathemati ſubiiciebantur, quod ex his, quæ in ſententia ejuſdem Vigilii contra Ruſticum & Sebaſtianum leguntur, intelligitur: *Quos pro hoc*, ait Vigilius, *quod contra Iudicatum noſtrum ſcripſerant, per ejuſdem Iudicati ſeriem conſtabat jam à nobis communione ſuſpenſos.*

XXIX. *Iuſtinianus reſcribit contà Illyricos & Africanos.* Juſtinianus Imperator acceptis Actis Synodalibus Epiſcoporum Illyricorum, quibus anno quingenteſimo quadrageſimo nono Tria Capitula defenderant, Actiſque Concilii in Africa eamdem in rem anno quingenteſimo quinquageſimo coacti, contra Illyricos & Africanos reſcripſit, ut docet Iſidorus in libro de Viris Illuſtribus cap. 12. *Iuſtinianus*, inquit, *Imperator condidit quoque & reſcriptum contra Illyricianam Synodum, & adverſus Africanos Epiſcopos, in quo Tria Capitula damnare contendit.*

XXX. *Vigilius ſibi Iudicatum reſtitui curat.* Vigilius nulla re in dies magis angebatur, quam quod Judicatum emiſerat, cujus ſcripti non ſemel eumdem pœnituit; videbat enim Occidentales ob id, omni erga Apoſtolicam Sedem reverentia depoſita, rebellaſſe. Quare prudenti conſilio cum Juſtiniano egit, ut à Menna ſibi Judicatum illud reſtitueretur, unde poſtea in Synodo plenaria, velut ex integro eadem cauſa tractaretur, nullaque fieri poſſet ex priori illo decreto Patribus in dicenda ſententia præſcriptio. Judicatum itaque ſuum ex Mennæ manibus recepiſſe Vigilium, omnemque deinceps uſque ad Concilium, de Tribus Capitulis quæſtionem, ſub anathematis pœna interdixiſſe, teſtatur Clerus Italiæ in libello Francorum Legatis tradito, ipſeque Vigilius in ſententia contra Theodorum lata. Illius Judicati nec unicum exemplum apud Mennam remanſiſſe, eo argumento probat Cardinalis Noriſius laudatus cap. 4. quod cum poſtea Collatione VII Quintæ Synodi ex ſcriptis Vigilii Tria Capitula ab Apoſtolica Sede damnata eſſe demonſtrare Græci Patres conarentur, ac ſententiam contra Diaconos Romanos Ruſticum & Sebaſtianum, itemque Epiſtolas ad Valentinianum Tomitanum, & Aurelianum Arelatenſem Epiſcopos, Judicatum minimè protulerunt. Ita Cardinalis Noriſius.

XXXI. *Quare illud in Collatione VII Synodi Quintæ non lectum?* Verùm poſt editam illam de Synodo Quinta diſſertationem, Baluzius in nova Collectione Conciliorum Acta vulgata Concilii Quinti cum MSS. Bellovacenſi & Pariſienſi diligenter contulit, multas varias lectiones ex his notavit, & præterea varia fragmenta publicavit quæ ſunt magni momenti, inter ea inſigne fragmentum ex

ex Judicato Vigilii quod ad nos non pervenit, ſupplevitque ſacram Divalem Juſtiniani, quæ mutilata in omnibus Conciliorum editionibus legitur. In hac Epiſtola, ſeu Epiſtolæ fragmento ait Juſtinianus, Vigilium in ſuo Judicato Tria Capitula anathematizaſſe his verbis: *Et quoniam his quæ nobis de nomine Theodori Mopſueſtini ſcripta porrecta ſunt, multa contraria rectæ fidei releguntur, nos monita Pauli ſequentes Apoſtoli dicentis*, Omnia probate, quod bonum eſt retinete, *ideoque anathematizamus Theodorum, qui fuit Mopſueſtiæ Epiſcopus cum omnibus ſuis Scriptis, & qui vindicant eum. Anathematizamus & impiam Epiſtolam, quæ ad Marin Perſam ſcripta eſſe ab Iba dicitur, tanquam contrariam rectæ Chriſtianorum fidei, & omnes qui eam vindicant, vel rectam eſſe dicunt. Anathematizamus & Scripta Theodoreti, quæ contra rectam fidem, & duodecim Capitula Sancti Cyrilli ſcripta ſunt.* „ Et hæc quidem in ea, quæ dicitur Judicatum, inſerta ſunt, inquit Juſtinianus in dicta Epiſtola. Ex quibus patet Juſtinianum & conſequenter Mennam Patriarcham apud ſe retinuiſſe exemplum Judicati Vigiliani. Ideo autem lectum non fuit Collatione VII, quia Vigilius die decima quarta Maij, duodecim diebus ante eam Collationem, quæ habita eſt die XXVI ejuſdem menſis, Conſtitutum ſuum ediderat, quo Tria Capitula defendebat, ideoque Judicatum ab eo revocatum cenſebatur. SEC. VI.

Cum accepiſſet Juſtinianus nomen Theodori è ſacris Diptychis Eccleſiæ Mopſueſtenæ, cujus olim Epiſcopus fuerat, eraſum eſſe, ad Joannem Metropolitam Juſtinopolitanum in Cilicia minori, & ad Coſmum Epiſcopum Mopſueſtiæ literas dedit die XVII Junii anni DL, ut collecta provinciæ Synodo inveſtigaretur, quandonam id factum eſſet. Adfuêre cum Joanne Metropolita octo alii Epiſcopi, ſeniores Clerici, & Nobiles civitatis. Prolata ſunt Mopſueſtenæ Eccleſiæ Diptycha, in quibus Antiſtitum illius ſedis nomina ita inſcripta legebantur: *Pro requieſcentibus Epiſcopis Protogene, Zoſimo, Olympio, Cyrillo, Thoma, Baſſiano, Auxentio, Palatino, Jacobo, Zoſimo, Theodoro, Simone*, qui duo ultimi paulo ante defuncti erant. Recitato hoc Diptycho Stephanus Presbyter annos ſeptuaginta uno minus natus dixit: *Nullatenus ſcio, vel audivi Theodorum, qui olim in noſtra civitate fuit Epiſcopus, nominatum in ſacris Diptychis. Cognovi autem ex quo huic connumeror Clero, quod illo adempto ex ipſis aliquando Cyrillus Alexandrinæ civitatis Epiſcopus in illius loco inſertus eſt ſacris Diptychis requieſcentium Epiſcoporum, qui uſque nunc pro ipſo prædicatur.* Idem ceteri tum Clerici, tum Nobiles cives conteſtati ſunt. Itaque Theodorus inter Olympium & Thomam in ſacris olim libris legebatur, ex quibus poſtea expunctus fuit. Hæc expunctio declarabat Theodorum mortuum fuiſſe in communione Eccleſiæ, poſt mortem verò errorum XXXII. *Mopſueſtia Synodus celebratur.*

SEC. VI. errorum accuſatum, atque convictum communione privatum fuiſſe. Synodus itaque Mopſueſtena hanc ſententiam de Theodoro pronunciavit, cauſâ ejuſdem diligenter diſcuſſa: *Nunc veritatis revelata eſt ratio & valde evidenter declarata eſt, Theodorum veterem in antiquis temporibus extra prædicationem divini myſterii fuiſſe, & Sacris Diptychis ejectum eſſe, & in illius vocabulum inſcriptum eſſe Cyrillum Sanctæ memoriæ.* Patres hoc ipſum ſtatim Juſtiniano Imperatori per literas ſignificarunt, cujus etiam rei Vigilium certiorem reddidêre, ut juſſerat Imperator. Extat Epiſtola ad Vigilium Collat. V. Synodi Quintæ.

XXXIII. *Vigilius Theodorum Cappadocem increpat.* Succeſſit annus quingenteſimus quinquageſimus primus Vigilio infauſtus ob Juſtiniani furorem, & in Apoſtolicam Sedem injurias. Theodorus Cæſareæ Metropolita induciarum impatiens, fidemque ſervare neſcius, contra Tria Capitula librum publicè coram pleriſque Epiſcopis in Palatio legendum curaverat. Quod ubi Vigilius accepit, hominis petulantiam execratus, graviori quidem pœna eumdem afficere decreverat, ſed quod ille Juſtiniano cariſſimus erat, mitius conſilium iniens eumdem accerſitum, patrati facinoris reprehendit. Ille ut erat prono ad fingendum animo, facti veniam ſupplex petiit, impetravitque, quoſt poſtea ei exprobravit Vigilius in Sententia contra eum lata. At ingens Pontificis ad parcendum facilitas, ad graviora facinora tentanda eum promptiorem reddidit, ut ex ſequentibus apparebit.

XXXIV. *Epiſcopi Afri malè habentur.* Advenêre hoc eodem anno quingenteſimo quinquageſimo primo Conſtantinopolim evocati Africani Epiſcopi Reparatus & Firmus, ille Proconſularis, hic Numidarum Primas, Primaſius Adrumetinus, ac Verecundus Nicenſis, pro Trium Capitulorum defenſione obſtinatiſſimi. In reparatum totius Africæ Primatem vehementior impreſſio facta eſt, at ille nec gratia, nec minis inflexus eſt, ſed Tria Capitula conſtanter propugnavit. Quare indignatus Imperator eum in exilium miſit, in quo vixit uſque ad annum DLXIII. Nunquam tamen Synodum Quintam recipere voluit, quam Romani Pontifices ſubſcripſerant, ſed in ſchiſmate mortuus eſt. Firmus Numidarum *Primas donis Principis corruptus*, ut habet Victor Tununenſis, *damnationi eorumdem Capitulorum aſſenſum præbuit.* Primaſius diu contra Juſtinianum ſtetit, ſubſcripſit enim hoc eodem anno decretum contra Theodorum, & anno DLIII Vigilii Conſtitutum. Verùm à Juſtiniano relegatus, audita morte Boëthii Primatis Byzaceni, ut ei ſuccederet, Capitulorum damnationi nomen dedit, & in Africam reverſus, cùm rapinis & violentiis Eccleſiæ ſtatum turbaret, à provinciæ Synodo depoſitus eſt, ut ſcribit Victor Tununenſis ad annum poſt Conſulatum Baſilii XII. Verecundus Nicenſis, cùm Juſtiniani furori ſe ſubduxiſſet, Calchedonem

chedonem fugiens, ibidem mortuus eſt, ut infra dicetur. *SEC. VI.*

XXXV. *Juſtinianus ſecundum contra Tria Capitula Edictum publicat.*

Juſſerat Juſtinianus nobiliores ſingularum provinciarum Epiſcopos Conſtantinopolim accedere. Sed cùm Africani Tria Capitula defenderent, & Illyrici venire noluiſſent, ac inſuper videret ex Occidente paucos ad Synodum accedere, neque Vigilium ſine Occidentalibus Epiſcopis quidquam decernere velle, incentore Theodoro Cæſareæ Epiſcopo, eodem anno DLI, Edictum contra Tria Capitula publicavit, atque palàm in Eccleſia Regiæ urbis, & alibi ſuſpendi juſſit. *Conſtantinopoli verò*, inquit Clerus Italiæ in ſuo libello, *cæperunt iterum Beatiſſimum Papam Vigilium compellere, ut ſi Afri, atque Illyriciani, vel Dalmata Epiſcopi nollent, ipſe cum Græcis Epiſcopis ea Capitula condemnaret. Sed Beatiſſimo Papa Vigilio nullatenus acquieſcente Edicta ex nomine Imperiali, tam in Eccleſia Conſtantinopolitana, quam in diverſis locis ſuſpendi fecerunt, per quæ eadem Capitula damnarentur.* Iſtud ſecundum Juſtiniani Edictum contra Tria Capitula à priori, anno DXLIV emiſſo, diverſum eſſe, jam ſupra probatum eſt. Iſtud autem circa diem XIV Julii anni DLI appenſum eſſe oſtendit Card. Noriſius laudatus cap. V.

XXXVI. *Quid contineret illud Edictum?*

In hoc Edicto Juſtinianus Eccleſiæ dogmata contra Arium, Neſtorium atque Eutychetem ſtatuit, recipit quatuor Synodos Oecumenicas, poſtea novem Canones ſtatuit contra Neſtorianos, atque Eutychianos, qui ad verbum omnes ferè approbati ſunt à Synodo Quinta. Poſtea hunc Canonem ponit: *Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Neſtorium & Eutychen, & omnes, qui ſimilia eis ſapuerunt, vel ſapiunt, talis anathema ſit.* Quo in canone cum Origenis nomen non legatur, optimè colligit Baronius Edicti auctorem fuiſſe Theodorum Cappadocem Origeniſtarum ducem. Cumque in eodem quoque Acephalorum hæreſis pluribus proſcribatur, Cardinalis Noriſius rectè deducit eumdem Theodorum non fuiſſe Acephalum, in qua ſecta eum fuiſſe tradit Liberatus in Breviario cap. 24. Poſtea Juſtinianus tranſit ad Tria Capitula, quibus ſub pœna anathematis damnatis, diffuſam diſputationem init contra Trium Capitulorum defenſores, oſtenditque hæreticos, vel ſchiſmaticos, licet defunctos poſſe damnari.

XXXVII. *Acephali hæretici qui?*

Porrò Acephalos dictos fuiſſe illos hæreticos qui neque Sanctum Cyrillum Alexandrinum, neque Joannem Antiochenum aut Orientales Epiſcopos ſequebantur, auctor eſt Liberatus in Breviario cap. 9. ubi loquens de defenſione Orientalium Epiſcoporum pro duabus naturis Chriſti à Cyrillo compoſita, ait: *Quam quicumque tunc minimè receperunt, hos eſſe puto auctores Acephalorum, qui neque Cyrillum habent caput, neque, quem ſequantur, oſtendunt.* Leontius tamen

SEC. VI. tamen lib. de Sectis nonniſi poſt Concilium Calchedonenſe Acephalos hæreticos nominari cœpiſſe ſcribit. Sed inter utrumque Auctorem concordiam iniri poſſe vult Garnerius in Hiſtoria Theodoreti cap. 6. apud quem legi poteſt.

XXXVIII. *Vigilius Juſtiniani Edictum improbat.*

Sed ut ad Tria Capitula redeam, ubi Vigilius Edicta Principis contra Tria Capitula publicè affixa intellexerit, in Placidianam domum, tùm Latinos, tùm Græcos Epiſcopos venire juſſos hiſce admonuit: *Quicumque Edictis iſtis conſenſum præbere voluerit, ſciat ſe ab Apoſtolicæ Sedis communione ſuſpenſum.* Ita Clerus Italiæ. Ipſemet Vigilius in Epiſtola Encyclica, quam anno DLII ſcripſit, teſtatur ſe hoc eodem anno DLI, coràm diverſis provinciarum Epiſcopis, ac Conſtantinopolitano Clero in Placidiana domo publicè protuliſſe hæc verba: *Rogate piiſſimum Principem, ut Edicta ſua, quæ præcepit appendi, removere dignetur, & Conſtitutum commune expectare, ideſt ut ſcandalizati Epiſcopi Latinæ linguæ, ad Synodum veniant, aut certè remota omni violentia ſuas ſcripto declarent ſententias. Quod ſi forte preces noſtras audire noluerit, vos nulli rei præbeatis aſſenſum, quæ ad diviſionem tendit, nec contra conſtitutum comminatione aliqua veniatis. Quod ſi hoc forſitan, quod non credimus, feceritis, noveritis ex præſenti die, ut prævaricatores Apoſtoli Petri per miniſterium vocis meæ haberi ſuſpenſos.*

XXXIX. *Idem faciunt Datius Mediol. & Zoilus Alex.*

Poſt verba mox laudata Clerus Italiæ addit: *Sed & Sanctus Datius Mediolanenſis Epiſcopus conteſtationem omnibus ſub magna vociferatione depoſuit, dicens:* Ecce ego & pars omnium Sacerdotum, inter quos „ Eccleſia mea conſtituta eſt, ideſt, Galliæ, Burgundiæ, Spaniæ, „ Liguriæ, Aemiliæ, atque Venetiæ, conteſtor, quia quicum„ que in Edicta iſta conſenſerit, ſupraſcriptarum provinciarum Ponti„ fices communicatores habere non poterit. Quia conſtat apud me „ Edicta illa Sanctam Synodum Calchedonenſem & fidem Catholi„ cam perturbare. Datium nihilominùs Mediolanenſem damnationi Trium Capitulorum ante mortem, quæ anno DLII contigit, ſubſcripſiſſe tradit Victor Tununenſis in Chronico, quod tamen valde dubium eſſe oſtendit Annotator Baronii. Zoilus Epiſcopus Alexandrinus, qui Edicto conſenſum dare noluit, depoſitus eſt, & in ejus locum Apollinarius ſubſtitutus, & quidem ante menſem Septembrem ejuſdem anni DLI, ut in eadem Critica Baronii legere eſt.

XL. *Vigilius in S. Petri Eccleſiam ſe recipit.*

At Theodorus Cappadox auctor Edicti, Græcorum catervam ſecum trahens, ad Eccleſiam in qua ſuſpenſa erant Edicta, ſe contulit, ac ſacroſancta myſteria celebravit. Juſtinianus indignatus, Vigilium non ſolùm Edictis Imperatoris adverſari, verùm etiam & eidem obtemperantes, ab illo Eccleſiaſtica communione privari, eum

Digitized by Google

eum cuſtodiæ tradi juſſit, qui ſibi timens, unà cum Datio Mediolanenſi Epiſcopo in Eccleſiam Sancti Petri in Hormiſda ſe recepit, ut non ſolùm Clerus Italiæ; ſed ipſemet etiam Vigilius in laudata Encyclica narrat: *Cum in eadem Eccleſia*, inquit, *à comitatu Prætoris cum multitudine armatorum militum veniente, tanquam ad bellum inſtructa acie, à ſancto ejus altare tracti pedibus traheremur, & ſuper nos etiam ipſa altaris menſa ceciderat, niſi Clericorum noſtrorum fuiſſet manibus ſuſtentata.* Ibidem autem eam violentiam menſe Auguſto ſibi factam affirmat. SEC. VI.

XLI. *Sententiam fert in Theodorum & Mennam Epiſcopos.*

Quare Vigilius non jam fomenta, ſed ferrum admovendum ratus, in Italorum Epiſcoporum congreſſu pluribus Theodori Epiſcopi Cæſarcenſis in Apoſtolicam Sedem injuriis recenſitis, quas & ſcripto conſignavit, hanc contra eumdem ſententiam protulit: *Theodorum Cæſareæ Cappadociæ civitatis quondàm Epiſcopum ſententiæ promulgatione tàm Sacerdotali honore, & communione Catholica, vel omni officio Epiſcopali, ſeu poteſtate ſpoliatum eſſe decernimus.* Mennam verò Conſtantinopolitanum Patriarcham, ac conſentientes Epiſcopos à ſacra tantùm communione ſuſpendit. Hæc ſententia *data XIX Kalend. Septemb. imperante Domino Iuſtiniano PP. Auguſto anno XXV, poſt Conſulatum Baſilii anno X*, ideoque die XIV menſis Auguſti anni DLI. Eam tamen ſententiam minimè publicandam duxit Vigilius, veritus ne Juſtinianum, cujus furorem jam expertus erat, in rabiem rurſus impelleret, Theodoro præſertim omnia ex arbitrio faciente.

XLII. *Calchedonem fugit.*

Extat Tomo V Conciliorum Epiſtola Encyclica Vigilii, aliàs mutila, nunc integra, in qua ſuarum calamitatum ſeriem Pontifex exponit. Cum apud divi Petri in Hormiſda moraretur Beliſarius & Cethegus, & Petrus Exconſules, ipſeque Juſtinus Imperatoris nepos, cum Marcellino Quæſtore ad Vigilium venêre, ut accepto juramento in Placidianas ædes veniret, ſecus vel *ſub omni violentia* è Templo retrahendum. Sed cum ibidem ſe recepiſſet, & tamen tàm ſancta fide poſthabita, in dies ſævius ſe tractari animadverteret; ſemel, iterùm, ac tertiò Beliſarium, alioſque Judices conteſtatus eſt, ut jusjurandi religione tenerentur, *quatenus*, inquit, *nullas inquietudines, aut moleſtias, ſicut nobis juratum fuerat, pateremur.* Interea Juſtinianus veritus, ne Vigilius iterùm è Placidianis in Templum confugeret, miſſo clàm milite ædes ſedulò cuſtodiendas juſſit, quod ubi Vigilio ſignificatum fuit, biduo ante Natalem Domini fugam meditatus, nocte intempeſta ex Placidiano Palatio cæcis veſtigiis diſcedens Calchedonem transfretavit, atque apud D. Euphemiæ domicilium habuit. Vigilium Datius Mediolanenſis ſecutus eſt, aliique etiam Latini Epiſcopi, inter quos fuit Vere-

Digitized by Google

SEC. VI. cundus Nicenſis in Byzacena provincia Epiſcopus, quem paulò pòſt ibidem defunctum ſcribit Victor Tununenſis.

XLIII. *Juſtiniani Legatos recipit.* Anno quingenteſimo quinquageſimo ſecundo Juſtinianus Vigilii conſtantiam, ut experimentis ſibi ſatis jam probatam proſpiciens, ſepoſitis minis eumdem per Legatos convenit; Legatione autem Beliſarius, aliique mox memorati quinto Kalendas Februarii perfuncti ſunt. Illi cum Vigilio egerunt, ut accepta iterum publica fide, Conſtantinopolim rediret, quibus Pontifex in hanc ſententiam reſpondit: *Si cauſa Eccleſiæ ordinatur, ut pacem ejus, quam avunculi ſui* (ideſt Juſtini Imperatoris) *piiſſimus Princeps fecit temporibus, & modo reſtituat, ego ſacramentis opus non habeo, ſed ſtatim egredior. Si autem cauſa Eccleſiæ finita non fuerit, item ſacramentis opus non habeo, quia nunquam de S. Euphemiæ Baſilica exire diſpono, niſi ſcandalum ab Eccleſia Dei fuerit amputatum.* Hæc ubi Juſtinianus à Legatis accepit, Epiſtolam, ſeu, ut Vigilius loquitur, chartam ad eumdem miſit, mendaciis ac injuriis refertam. Eam Petrus Referendarius pridie Kalendas Februarias tulit. Cùm verò non eſſet Imperatoris *manu ſubſcripta*, neque Petrus eidem nomen dare vellet, vel ſignare diem, quo allata fuerat, nullam illi Vigilius fidem præſtandam duxit. Ceterùm ne ream conſcientiam ſilentio apud imperitos prodere videretur, objecta quæcunque crimina validiſſimè ſe confutaſſe, in Epiſtola Encyclica conteſtatur.

XLIV. *Encyclicam Epiſtolam ſcribit.* Die verò quinta Februarii ejuſdem anni, Vigilius illam famoſam, ad univerſam Eccleſiam, dedit Epiſtolam, qua cuncta, quæ geſta eſſent, innoteſcerent. In ea exponit cauſas ſeceſsûs ſui ad Sanctam Euphemiam, & quid ibi egerit cum Legatis Juſtiniani, ſimulque fidei ſuæ confeſſionem interſerit. De ſententia in Theodorum Cappadocem lata, qua Epiſcopatu deponebatur, ſub finem ſcribit: *Pro manſuetudinis veſtræ intuitu, & ſpe converſionis ejus, ſicut dictum eſt, publicè proferre diſtulimus.* Data dicitur hæc Encyclica *Nonis Februarii imperante Domino Juſtiniano PP. Auguſto anno XXV, poſt Conſulatum Baſilii anno X*, ſed legendum, *anno XI*, ut annus XXV Juſtiniani cum menſe Februario conjunctus manifeſtum facit. Eſt inter Epiſtolas Vigilii in Collectione Conciliorum ordine XV.

XLV. *Parcit Mennæ & Theodoro veniam petentibus.* Juſtinianus Synodi peragendæ cupidus, aures jam tandem Vigilio dare cæpit, videbat enim reluctante Pontifice Romano nihil ſolidum ea in cauſa ſtatui poſſe. Quare non amplius alieno erat à Vigilio animo: quod ubi Mennas Conſtantinopolitanus, ac Theodorus Cæſareenſis, aliique intellexêre, libellum fidei contexuerunt, illumque Vigilio adhuc in Templo Divæ Euphemiæ commoranti obtulêre. In eo expedita fidei profeſſione juxta decreta quatuor Synodorum generalium, facti veniam à Vigilio his verbis poſtularunt:

De

De injuriis autem quæcumque Beatitudini , vel Sedi veſtræ facta ſunt , eas SEC. VI.
quidem non feci , ſed quia pro pace Eccleſiæ modis eſt omnibus feſtinandum, velut ſi eas feciſſem , veniam poſtulo. Quia verò tempore diſcordiæ excommunicatos , vel non receptos à Beatitudine Veſtra in communionem ſuſcepi, pariter veniam poſtulo. Subſcripsêre libellum *Mennas Conſtantinopolitanus , Theodorus Cæſareæ Cappadociæ , Andreas Epheſinus*, aliique. Poſt hæc Juſtinianus Edicta revocat, & jam Patribus Conſtantinopolim ad Synodum venientibus ex integro cauſa Trium Capitulorum dijudicanda dimittitur. Interea Mennas ineunte circiter Decembri ejuſdem anni quingenteſimi quinquageſimi ſecundi , diem obiit, cui ſubſtitutus eſt ſtatim Sanctus Eutychius.

XLVI. *Conſtantinopolim redit.*

Hic anno quingenteſimo quinquageſimo tertio ineunte, cum eſſet novus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Profeſſionem fidei ad Vigilium miſit, in qua laudatis quatuor Synodis generalibus, atque Sancti Leonis Epiſtolis, Vigilium rogat, ut jam tandem Concilium de Tribus Capitulis inchoet. Subſcripsêre Epiſtolam Eutychius Conſtantinopolitanus , Apollinaris Alexandrinus , Domninus Antiochenus, Patriarchæ, & Elias Theſſalonicenſis Metropolita. Vigilius ipſorum fidem collaudavit reſpondens VIII Idus Januarii; petitioni verò de diſcutienda cauſa Trium Capitulorum hæc reponit : *Annuimus , ut de tribus Capitulis , ex quibus quæſtio nata eſt , facto regulari Conventu, ſervata æquitate, mediis ſacroſanctis Evangeliis , Collationem cum unitis fratribus habeamus , & finis detur placitus Deo , & conveniens iis , quæ à Sanctis quatuor ſunt definita Conciliis.* At illis clauſulis , *facto regulari Conventu , ſervata æquitate* , ita Synodum indici Pontifex conſentiebat, ut & Latini Epiſcopi pari numero adeſſent, ne decretis poſtea Synodalibus adverſarentur. Porrò Vigilium relicta Calchedone, iterum Conſtantinopolim petiiſſe, poſt acceptam die Theophaniorum Eutychii Epiſtolam oſtendit Cardinalis Noriſius laudatus cap. 6.

XLVII. *Juſtinianus Synodum quintam generalem indicit.*

Cum itaque Vigilius Occidentales Epiſcopos, timore Juſtiniani, adeſſe nolle intelligeret, ſe cum paucis Italis atque Illyricis rem ita definiri poſſe negabat, ut nulla deinceps ab Occidentis Epiſcopis contradictio fieret. Ea tandem ſententia placuit, ut pari Latinorum, ac Græcorum numero Synodus componeretur, quod ante feſtum Paſchæ, anno DLIII die XX Aprilis celebratum, ſtatutum fuiſſe obſervat idem Cardinalis Noriſius citatus cap. 7. Ipſemet enim Vigilius in Conſtituto ad Juſtinianum , ait : *Poſtea verò hoc magis cum conſenſu fratrum noſtrorum , noſtrarum partium Epiſcoporum nuper ante Sanctum Paſcha diem Pietas Veſtra conſtituit, ut exæquato numero his Pontificibus qui in Conſtantinopolitana urbe præſentes ſunt , de Tribus Capitulis , ex quibus quæſtio vertitur ,*

SEC. VI. *ſecundùm ſuperius deſignatum fratrum noſtrorum Epiſcoporum profeſſionem deberemus inire tractatum.* At Græci Epiſcopi his intellectis tumultuari, veniſſe ſe ex longinquis provinciis Synodi Oecumenicæ cauſa, hujus auctoritatem, ac nomen deprimi, ſi à pauciſſimis celebretur: plurimos ſapientiſſimos excludendos, ſi pari cum Latinis numero coeundum ſit. Synodos frequentiſſimas à Solis Græcis celebratas: in Calchedonenſi ſexcentorum & triginta Patrum Conventu, Legatos tantùm Leonis Papæ ex Latinis interfuiſſe; Nicænam omnibus venerabilem Synodum ex Græcis tantùm conflatam: notam eſſe Occidentalium in Trium Capitulorum defenſione obſtinationem, cum quibus ſi exæquato numero Orientales diſputationem ineant, paribus hinc inde ſuffragiis, re infecta Concilium dimiſſum iri. Juſtinianus his acceptis, contra pacta conventa, à priori ſententia diſceſſit, Synodumque indixit ad diem quintum menſis Maii, ut habent Codices Bellovacenſis & Pariſienſis, non verò ad diem quartum ejuſdem menſis, ut legitur in Codicibus editis. De quo legendi Garnerius in Diſſert. de Quinta Synodo generali cap. 5. & Auctor Criticæ Baronii ad annum DLIII num. IX.

XLVIII. *Prima Synodi Collatio.* Die itaque quinta menſis Maii anni quingenteſimi quinquageſimi tertii prima Synodi Collatio habita eſt. Adfuêre tres Patriarchæ, Eutychius Conſtantinopolitanus, Apollinarius Alexandrinus, Domnus ſeu Domninus Antiochenus, Jeroſolymitanus per Vicarios. Patres univerſim centum ſexaginta quinque. Lecta eſt Sacra Divalis Juſtiniani, per Theodorum Silentiarium ad Synodum perlata, qua Imperator ſignificabat, nihil antiquius ſibi fuiſſe, quam, hæreſibus eliminatis, quietem Eccleſiæ dare poſt excitatos ab Acephalis tumultus: Patres ad Trium Capitulorum examen, & ad judicium de illis ferendum hortabatur, quæ Romani Pontificis Judicato jam confixa eſſent. Lectæ ſunt deinde Eutychii recèns Epiſcopi Conſtantinopolitani inaugurati literæ ad Vigilium datæ, fidei profeſſionem ipſius continentes, & preces humillimas, ut *præſidente* ejus *Beatitudine* controverſia de Tribus Capitulis finiretur, & Vigilii literæ ad Eutychium & ſubditos ipſi Epiſcopos, de quibus mox locuti ſumus.

XLIX. *Mittuntur ex ea Legati ad Vigilium PP.* Sed cum ſcirent Epiſcopi Græci Synodum, Romano Pontifice non præſente, nihil haberi apud Occidentales, eamque pro Oecumenica haberi non poſſe, niſi ſaltem per Legatos Romanus Pontifex adeſſet; nobiliſſima ad Vigilium deſtinata Legatione trium Patriarcharum, omnium Primatum autocephalorum, aliorumque Antiſtitum eum rogarunt, ut Synodo intereſſet, & ſecum diſputaret de Tribus Capitulis, quemadmodum datis ad Eutychium literis pollicitus fuerat. Eis repoſuit Vigilius: *Se propter corporis infirmitatem non poſſe ad hanc*

Digitized by Google

hanc petitionem reſpondere, in poſtero autem die pollicitus eſt manifeſtare quid ei de tali Conventu placuerit. Notandum autem eſt Legatos illos non citatoria mandata, ſed preces Vigilio detuliſſe: *Pervenientes*, inquiunt, *ad ſanctiſſimum Papam ſenioris Romæ petivimus ejus Beatitudinem convenire & diſputare nobiſcum de Tribus Capitulis.* Atque ita prima Collatio abiit. SEC. VI.

L. *Legati Vigilium ad Synodum iterum invitant.*

Poſtridie nempe ſexta Maii iidem Patriarchæ, Primates, atque Epiſcopi Vigilium iterum convenêre, enixè poſtulantes, ut ad Synodum accederet; quibus ille reſpondit, cum illis convenire non poſſe, quod Occidentales Epiſcopi ſibi adhærentes numero ab Orientalibus vincerentur: quamobrem ſe circa Trium Capitulorum quæſtionem, ſeorſim in ſcriptis dicturum ſententiam, eamque miſſurum ad Imperatorem à quo propterea poſtulaverat inducias. At Juſtinianus viginti dierum inducias, quas Vigilius poſtulaverat, concedere recuſavit, ceteris Epiſcopis longioris apud Regiam urbem moræ incommoda cauſantibus. Quare Glorioſiſſimi Judices, Imperatoris nomine, mandarunt Epiſcopis, ut etiam Vigilio abſente Synodum haberent.

LI. *Secunda & tertia Collatio.*

Collatio itaque ſecunda peracta eſt die octava Maii, in qua Legati à priori Collatione deſtinati, Vigilii reſponſa retulerunt. In ea Patres, Epiſcopos ad Vigilii Patriarchalem juriſdictionem expectantes, ad Synodum invitarunt, qui conſtanter adeſſe ſine Vigilio pernegarunt. Sequenti die, nempe die nona Maii iterùm ſimul Græci Antiſtites coeuntes, tertiam Collationem habuerunt. In ea quatuor Synodorum fidem profeſſi ſunt, earumque definitiones, nec non doctrinam ſanctorum Patrum, quos ceu Magiſtros Eccleſia veneratur: reprehenſa eſt etiam nimiùm in pleriſque radicata opinio, ſine Calchedonenſis Synodi injuria damnari non poſſe Tria Capitula. Et ſic habita eſt tertia Collatio.

LII. *In Collatione IV Theodorus Mopſueſtenus damnatur.*

Triduò pòſt, nempe die duodecima menſis Maii Collatione quarta Synodus cauſam ipſam diſcutere incæpit. Lectæ ſunt plures ſententiæ ex libris Theodori Mopſueſteni excerptæ, itemque Symbolum Judaicum quod Theodoro olim à Chariſio Philadelphienſis in Lydia Eccleſiæ Presbytero adſcriptum fuerat, & Marius Mercator fuſiùs circa annum CCCCXXXI impugnaverat, tanquam ab eodem Theodoro compoſitum. Dictum in eas blaſphemias; & in ipſum Theodorum à Patribus anathema. *Hoc Symbolum*, exclamavit univerſa Synodus, *Satanas compoſuit. Anathema ei qui hoc Symbolum compoſuit. Hoc Symbolum Epheſina prima Synodus una cum Auctore ejus anathematizavit. Anathema Theodoro Mopſueſteno. Iſte Evangelia reprobavit: Iſte diſpenſationem injuriavit. Anathema illis qui non anathematizant eum: Defenſores ejus Judæi ſunt: Sequaces ejus Pagani ſunt.*

Qq 3 Quinta

Digitized by Google

SEC. VI. LIII. *In quinta ſcripta ejus expenduntur.* Quinta Collatio habita eſt die decima ſeptima Maii, ut oſtendit Baluzius in nova Collectione Conciliorum pag.1510. In hac recitata ſunt quæ à ſanctis Patribus contra Theodorum Mopſueſtenum ſcripta fuerant, & quæ contra eumdem legibus Imperatorum erant ſancita. Recenſita ſunt teſtimonia ſancti Cyrilli, quibus præfati Theodori errores perſtringit. Lectus eſt Libellus ſancto Proclo Epiſcopo Conſtantinopolitano ab Epiſcopis, Clericis & Monachis Majoris Armeniæ & Perſidis contra eumdem Theodorum oblatus; item fragmentum Tomi à S. Proclo ſcripti ad Armenos; variæ ſancti Cyrilli Alexandrini Epiſtolæ, quibus probatum eſt Neſtorium hæreſim ſuam & blaſphemias ex Theodori fonte hauſiſſe. Epiſtola Rabulæ Edeſſeni Epiſcopi contra Theodorum. Fragmentum ex Hiſtoria Eccleſiaſtica Heſychii Presbyteri Jeroſolymitani, ex quo ejuſdem Theodori probata eſt impietas. Leges Theodoſii & Valentiniani Impp. contra Theodori & Neſtorii nomen & doctrinam. Fragmentum Epiſtolarum Theophili Alexandrini ad Porphyrium Antiochenum, & S. Gregorii Nyſſeni ad Theophilum. Teſtimonia Theodoreti, qui Theodorum adverſùs S. Cyrillum vindicans, fidem facit errores, quos Theodoro tribuit Cyrillus, verè ipſius eſſe. Tandem recitari juſſa eſt Mopſueſtena Synodus, ex cujus Actis probatum eſt Theodori nomen ex Eccleſiæ Diptychis jam olim expunctum fuiſſe, & in locum ejus S. Cyrilli nomen ſubſtitutum.

LIV. *Declaratur hæreticos poſt mortem damnare licitum eſſe.* Poſt hæc diſceptatum eſt, utrum liceret defunctos anathemate damnare, quod licitum eſſe & quandoque neceſſarium gravibus momentis probatum eſt; & veroſimiliter in hac Collatione variæ ſancti Auguſtini Epiſtolæ lectæ ſunt, nam in definitiva ſententia, prolata in octava Collatione contra Tria Capitula: *Auguſtini*, inquiunt Patres, *religioſæ memoriæ, qui inter Africanos Epiſcopos reſplenduit, diverſæ Epiſtolæ recitatæ ſunt, ſignificantes, quòd oportet hæreticos, & poſt mortem anathematizari.* Ea teſtimonia adduxit in Synodo Sextilianus Tunienſis in Africa Epiſcopus, Primaſii novi Carthaginenſis Antiſtitis in locum Reparati exulis ordinati Legatus, quæ lecta grandi præconio excepit Benignus Heracleæ Pelagoniæ in Macedonia Epiſcopus, ac Vicarius Eliæ Metropolitæ Theſſalonicenſis, addens hanc eſſe perpetuam Eccleſiæ traditionem.

LV. *Capitulum de Theodoreto expenditur.* In eadem quinta Collatione factus eſt poſtea tranſitus ad examen alterius Capituli, Scriptorum ſcilicet Theodoreti, multaque ex ejus Operibus contra Sanctum Cyrillum deflorata. Recenſitæ ejuſdem Epiſtolæ ad Andream Samoſatenum, ad Neſtorium poſt initam pacem inter Orientales & ſanctum Cyrillum. Ac denique ejus Epiſtola ad Joannem Antiochenum poſt mortem Cyrilli, qua ſuam de

ejus

Digitized by Google

ejus obitu ſignificabat lætitiam, multiſque ipſum onerabat maledictis. *SEC. VI.*
Baronius & poſt eum multi alii Viri docti exiſtimantes illam Epiſtolam Theodoreto ſuppoſitam, Quintæ Synodi Patres errore facti deceptos eſſe ſcripſerunt. Verùm Garnerius in Auctario ad librum Epiſtolarum Theodoreti pag. 99. oſtendit eam Epiſtolam, non ad Joannem, ſed ad Domnum Antiochenum Joannis ſucceſſorem datam, verum eſſe fœtum Theodoreti. Ejus argumenta apud eum & apud auctorem Criticæ Baronianæ ad annum CCCCXLIV num. VII & ſeqq. legenda, ex qua anno DLIII expungenda illa verba, quæ in numerum XIII, memoriæ lapſu irrepſerunt: *Verùm Patres Synodi* & reliqua uſque ad finem numeri; & eorum loco hæc ſubſtituenda: *Verum Patres Synodi errore facti decepti non ſunt, ut vult Baronius, cum Epiſtola illa ad Joannem Antiochenum, ſeu potius ad Domnum Ioannis ſucceſſorem à Theodoreto ſcripta, ſuppoſititia non ſit, ut ſuo loco oſtendimus.* Quod obiter notatum ſit. Synodus diſcuſſis Theodoreti dogmatibus, dixit: *Ex his quæ Theodoretus impiè conſcripſit, miranda eſt ſubtilitas Sancti Calchedonenſis Concilii. Sciens enim ejus blaſphemias, prius quidem multis ſæpius uſa eſt contra eum exclamationibus: poſtea verò non aliter eum ſuſcepiſſet, niſi prius anathematizaſſet Neſtorium, & ejus blaſphemias, pro quibus antea ſcripſit, defendens eas.*

LVI. *Vigilii ſententia de Theodoro in ſuo Conſtituto prolata.*

Vigilius die decima quarta Maij inter quartam & quintam Collationes Conſtitutum ſuum emiſit. In eo queritur Pontifex Synodum contra pactas conditiones coactam. Tum aggreditur diſputationem de Tribus Capitulis, & LX ſententias, quæ Theodori Mopſueſteni eſſe dicebantur, ab Imperatore per Benignum Epiſcopum Heracleæ Macedoniæ ad ſe tranſmiſſas damnat. Theodori verò perſonam ac nomen damnari non poſſe multis argumentis probat. Ex quibus de Theodoro Mopſueſteno ſic colligit: *Eum noſtra non audemus damnare ſententia, ſed nec ab alio quopiam damnari concedimus.* Subdit tamen ſe omnia capita & ſcripta Evangelicis & Apoſtolicis, ac ſanctarum quatuor Synodorum & Apoſtolicæ Sedis non congruentia doctrinis, non ſolum ſenſu, ſed vel etiam aure admittere nuſquam velle.

LVII. *Item de Theodoreto.*

Quoad Theodoretum, decernit ejus ſcripta ſpeciatim non debere damnari; cum in Synodo Calchedonenſi Neſtorio anathema dixerit, quod ſolum ab eo poſtularunt Patres. Quamobrem indignum eſſe ait Vigilius, ut ſub ejus viri nomine aliqua Neſtoriana dogmata damnentur, qui cum Patribus ipſum Neſtorium, ejuſque dogmata damnavit, idque in injuriam cedere Calchedonenſis Concilii. Unde ita colligit: *Hac ergo rerum veritate perpenſa, ſtatuimus atque decernimus nihil in injuriam atque obtrectationem probatiſſimi*

Digitized by Google

SEC. VI. *probatiſſimi in Calchedonenſi Synodo Viri, Theodoreti Epiſcopi Cyri, ſub taxatione nominis ejus, à quoquam fieri, vel proferri; ſed cuſtoditâ in omnibus perſonæ ejus reverentiâ, quæcunque ſcripta vel dogmata ejus, cujuslibet nomine prolata, ſceleratorum Neſtorii atque Eutychetis manifeſtantur erroribus conſonare, anathematizamus atque damnamus.* Ne verò Theodoretum defendendo, in hæreſeos Neſtorianæ ſuſpicionem veniret, eam quinque anathematiſmis percellit.

LVIII. *Item de Iba Epiſtola.* Denique nec Epiſtolam Ibæ ſub ejus nomine damnandam cenſet: tùm quia relectâ ea in Synodo Calchedonenſi, Orthodoxus Ibas judicatus eſt: tùm quia ſubſcripſit decretis ejuſdem ſanctiſſimæ Synodi & Epiſtolæ ſancti Leonis: unde in Sedem ſuam, conſentientibus Patrum ſuffragiis, reſtitutus eſt. Nefas autem eſſe retractare quæ à Concilio Calchedonenſi erant judicata, cujus decreta ſe inconcuſſa ſemper eſſe voluiſſe probat ex Epiſtola ſua, ſive *Iudicato* de Tribus Capitulis *ad Mennam.*

LIX. *Vigilius Conſtitutum claudit.* His demùm verbis Conſtitutum ſuum claudit: *Statuimus & decernimus nulli ad ordines & dignitates Eccleſiaſticas pertinenti licere quidquam contrarium his, quæ præſenti aſſeruimus, vel ſtatuimus Conſtituto, de ſæpè dictis Capitulis, aut conſcribere, vel proferre, aut componere, vel docere, aut aliquam poſt præſentem definitionem, movere ulterius quæſtionem. Si quid verò de iiſdem Tribus Capitulis, contra hæc, quæ hìc aſſeruimus, vel ſtatuimus, nomine cujuſcumque ad ordines & dignitates Eccleſiaſticas pertinentis, factum, dictum, atque conſcriptum eſt, vel fuerit, & à quolibet ubicunque repertum; hoc modis omnibus, ex auctoritate Sedis Apoſtolicæ, cui per Dei gratiam præſidemus, refutamus.* Sexdecim Epiſcopi Vigilianum illud Conſtitutum ſubſcripſerunt, & quidem illi ferè omnes, qui ejuſdem contra Theodorum Cappadocem ſententiam ſubſignarunt, tres Diœceſis Illyricianæ, ex Græcis verò Paſtor Metropolita Iconii in Lycaonia, & Vincentius Metropolita Claudiopolitanus provinciæ Ponticæ Honoriadis.

LX. *Conſtitutum Vigilii in Synodo lectum non eſt.* Licet autem Vigilius Conſtitutum ſuum die decima quarta Maii emiſerit, & quinta Collatio die decima ſeptima ejuſdem menſis habita fuerit, in ea tamen lectum non eſt, ſive quod illud nondum accepiſſet Imperator, ſive quod ſe accepiſſe diſſimularet. Imò in aliis Synodi Collationibus Conſtitutum lectum non fuiſſe rectè probat Petrus de Marca in Diſſert. de Vigilii decreto pro confirmatione Quintæ Synodi, ubi num. XII refellit ſententiam Baronii ſcribentis Conſtitutum à Juſtiniano ad Synodum miſſum. Si enim illud relectum fuiſſet in Synodo, illius recitatio relata eſſet in Acta, quibus inſertæ ſunt minoris momenti relectiones. Deinde promulgatio Conſtituti aliena fuiſſet ab inſtituto & à prudentia Imperatoris, qui

Digitized by Google

qui damnationi Trium Capitulorum, cum totus incumberet, non *SEC. VI.*
debuit ſuis votis officere, Vigilii auctoritate prolata, quæ deſiderium ejus improbaret. Imò verò, ut facilius obtineret, quem ſibi propoſuerat eventum, neu quis expectaret quid Principi Vigilius reſpondiſſet, quemadmodum pollicitus erat ſe facturum, per Conſtantinum Sacri Palatii Quæſtorem Juſtinianus in Collatione VII Synodo ſuggeſſit, Vigilii mentem ſatis explicatam eſſe ex iis, quæ hac de re ſæpiùs docuerat, cùm ſcriptis, tum viva voce. Plura alia hanc in rem congerit Petrus de Marca laudatus, & Baronii rationibus reſpondet, oſtenditque Juſtinianum, cùm probè ſciret primam in Synodis Oecumenicis ſemper fuiſſe ſententiam Romani Pontificis, quâ non expectata nihil decerni moris erat, ne prætermiſſa videretur hoc in negotio Vigilii auctoritas, Conſtitutum quidem ſuppreſſiſſe, ſed alias Vigilii priores ſententias, quæ annis ſuperioribus ab eo latæ erant, Synodo exhibuiſſe, ut in Actis omnia ritè & ſolemniter geſta fuiſſe viderentur. In eo tamen fallitur Marca, quòd exiſtimare videatur Judicatum Vigilii à Juſtiniano Synodo exhibitum fuiſſe & in ea lectum; illud enim à veritate alienum eſſe mox oſtenſum eſt. Ex opinione porrò Baronii Novatores intulerunt, Pontificis Romani ſcripta in Synodo non ſolum diſcuti, ſed etiam refutari, & definitionem illius decretis promulgaris contrariam cum anathemate proferri. Sed ex vera rerum geſtarum narratione, hanc illationem frivolam eſſe conſtat.

LXI. *Collatio VI Ibæ Epiſtolam diſcutit.*

Collatio ſexta habita eſt die decima nona Maii. In ea diſcuſſum tertium Capitulum, ſcilicet Epiſtola Ibæ ad Marim Perſam. Recenſita eſt Epiſtola Procli Epiſcopi Conſtantinopolitani ad Joannem Epiſcopum Antiochenum, in qua ſcripſit, apud ſe accuſatum eſſe Ibam, quod Neſtorii dogmata diligeret, ac nonnulla ex impiis Theodori Mopſueſteni Capitulis in Syrorum linguam tranſtuliſſet & quacumque tranſmiſiſſet. Propterea ſæpius accuſatum, & in Synodo Berytenſi æquè purgatum. Relecta ſunt pleraque Acta Epheſinæ Synodi; Epiſtolæ Sancti Cyrilli ad Neſtorium, & hujus ad Cyrillum; Cœleſtini Papæ ad Neſtorium Epiſtolæ; XII Sancti Cyrilli anathematiſmi; Sancti Leonis Epiſtola ad Flavianum, & Patrum Calchedonenſium ipſam approbantium ſuffragia; Symbolum Nicænum & Conſtantinopolitanum; denique Synodi Calchedonenſis definitio fidei. Cum quibus inſtrumentis collata Ibæ Epiſtola, convicta eſt erroris, & omnes Epiſcopi exclamaverunt: *Epiſtola Hæretica eſt. Epiſtolam, quæ dicitur Ibæ omnes condemnamus. Iſtam omnes anathematizamus. Epiſtola aliena Synodo eſt. Epiſtola contraria definitioni eſt, tota Epiſtola hæretica eſt. Tota Epiſtola blaſphema eſt. Qui hanc*

Rr *non*

Digitized by Google

SEC. VI. *non anathematizat, Hereticus eſt. Qui eam ſuſcipit non confitetur Deum Verbum hominem factum eſſe. Qui eam ſuſcipit, Cyrillum non ſuſcipit. Anathema Theodoro, & Neſtorio, & Epiſtolæ quæ dicitur Ibæ.*

LXII. *In Collat. VII Vigilii Epiſtolæ leguntur.*

In Collatione ſeptima, die vigeſima ſexta Maii peracta, Conſtantinus Sacri Palatii Quæſtor, cum inſtrumentis probantibus Vigilium Tria Capitula ſemper execratum eſſe ac damnaſſe, ad Synodum miſſus eſt ab Imperatore. Recitatum itaque anathema latum à Vigilio contra Romanos Diaconos Ruſticum & Sebaſtianum *Iudicati* impugnatores, & Trium Capitulorum pervicaciſſimos defenſores. Lectæ item Epiſtolæ à Vigilio hac de controverſia ſcriptæ ad Valentinianum Epiſcopum Tomitanum in provincia Scythiæ, & ad Aurelianum Epiſcopum Arelatenſem; ex quibus omnibus liquebat, Vigilium non ſemel Tria Capitula condemnaſſe. Iis itaque omnibus in conſeſſu Patrum perlectis, ultimum de Tribus Capitulis Judicium in diem Lunæ ſequentem I Junii menſis ſecundum dilatum eſt.

LXIII. *Synodus in Tria Capitula ſententiam fert.*

In Collatione octava & ultima dicta die ſecunda menſis Junii celebrata, omnibus, quæ antea geſta erant, compendio recenſitis, definitivam adverſùs Tria Capitula ſententiam protulit Synodus, in qua hæc inter alia leguntur: *Condemnamus autem & anathematizamus unà cum omnibus aliis Hereticis, qui condemnati & anathematizati ſunt à prædictis quatuor Conciliis, & à ſancta Catholica & Apoſtolica Eccleſia, & Theodorum, qui Mopſueſtiæ Epiſcopus fuit, & impia ejus conſcripta: & quæ impiè Theodoretus conſcripſit contra rectam fidem, & contra XII Capitula ſancti Cyrilli, & contra Epheſinam I Synodum, & quæ ad defenſionem Theodori & Neſtorii ab eo ſcripta ſunt. Super hæc anathematizamus & impiam Epiſtolam, quam dicitur Ibas ad Marim Perſam ſcripſiſſe; quæ denegat Deum Verbum de ſancta Dei Genitrice & ſemper Virgine Maria incarnatum, hominem factum eſſe; & S. memoriæ Cyrillum, qui rectè docuit, tanquam Hereticum, & ſimiliter Apollinario ſcribentem, calumniatur: & inculpat quidem Epheſinam I Synodum, tanquam ſine examinatione & quæſtione Neſtorio ab ea depoſito: & XII S. Cyrilli Capitula impia & contraria rectæ fidei vocat: defendit autem Theodorum, & Neſtorium, & impia eorum dogmata & conſcripta. Prædicta igitur Tria Capitula anathematizamus, id eſt, Theodorum impium Mopſueſtenum, cum nefandis ejus conſcriptis: & quæ impiè Theodoretus conſcripſit: & impiam Epiſtolam, quæ dicitur Ibæ, & defenſores eorum.*

LXIV. *Anathematiſmos XIV ſententiæ ſubjicit.*

Sententiæ ſubjiciuntur quatuordecim anathematiſmi, quorum tres poſtremi feriunt Tria Capitula: duodecimus non ſolum impia Theodori ſcripta, ſed ejus etiam nomen & perſonam, defenſoreſque configit. Decimus tertius & decimus quartus percellunt quidem Theodoreti ſcripta, & Ibæ Epiſtolam, eorumque defenſores: Theodo-

Digitized by Google

Theodoretum autem ipſum & Ibam Orthodoxos Antiſtites, & in pace Eccleſiæ defunctos non perſtringunt. His omnibus ſubſcripſêre Eutychius Conſtantinopolitanus Patriarcha, Concilii Præſes, Apollinarius Alexandrinus, Domnus Autiochenus, & alii ſuo ordine. SEC. VI.

Non ſolum Tria Capitula, ſed etiam Origeniſtas damnavit Quinta Synodus. Cedrenus enim ad annum Iuſtiniani XXVI refert literas ejuſdem Imperatoris ad Quintam Synodum, quibus Patres hortatur ad Origenem damnandum: *Vos hortamur*, ait, *ô ſanctiſſimi Patres, ut in unum collecti ſubjectam expoſitionem, & ſingula ejus capita examinetis, damnetiſque cum Origene omnes, qui idem ſentiunt.* Præterea in ſecunda profeſſione fidei, quæ habetur in Libro Diurno Romanorum Pontificum, poſtquam actum eſt de quatuor prioribus Synodis Oecumenicis, ſubnectitur: *Hæc igitur ſancta atque Univerſalia quatuor Concilia, etiam ſanctum Quintum Concilium venerandum aſſecutum eſt, & ſub pia memoria Iuſtiniano Principe apud Conſtantinopolitanam urbem eſt congregatum*, &c. *In hoc Origenes cum impiis diſcipulis & ſequacibus Didymo & Evagrio, & qui creatorem omnium Deum, & omnem rationalem ejus creaturam gentilibus fabulis proſecuti ſunt, æternæ ſunt condemnationi ſubmiſſi.* Ex quo & ſequitur, Origenem & ſectatores ejus, Juſtiniano imperante, non ſolùm in privato, ut ſcribit Garnerius in Differt. de Quinta Synodo, ſed etiam in Vniverſali Concilio Conſtantinopolitano damnatos eſſe.

LXV. *Origeniſtæ in Synodo V damnati.*

Ceterum cognitionem de Origene, ejuſque damnationem, Trium Capitulorum damnationem præceſſiſſe, Theophanes & Auctor Chronici Alexandrini indicant, dum ſcribunt, Synodum celebratam eſſe primò & præcipuè adversùs errores Origenis, & Evagrii, ac Didymi; ſecundo autem loco adversùs Tria Capitula. Præterea ut inquit Cardinalis Noriſius citatus cap. 6. Synodus Canone, ſeu Anathematiſmo XI ait: *Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Neſtorium, Origenem cum impiis eorum ſcriptis, & omnes alios hæreticos, qui condemnati & anathematizati ſunt à ſancta Catholica & Apoſtolica Eccleſia*, &c. *anathema ſit.* Quatuordecim Canones editi ſunt Collatione VIII, quæ cum poſtrema fuerit in cauſa Trium Capitulorum, evidens eſt antea jam Origenis cauſam cognitam fuiſſe; alioquin is indictâ causâ damnatus eſſet. Denique Theodorus Cappadox Origenis patronus probaturus poſſe Theodorum Mopſueſtenum, licet olim mortuum jure damnari, ita Synodum allocutus eſt Collatione V. *Et multos quidem etiam alios invenimus poſt mortem anathematizatos, nec non etiam Origenem, & ſi ad tempora Theophili ſanctæ memoriæ, vel ſuperius aliquis recurrerit, poſt mortem inveneris anathematizatum; quod*

LXVI. *Et quidem in principio Synodi.*

nunc in ipſo fecit & Veſtra Sanctitas, & Vigilius Papa religioſiſſimus antiquioris Romæ. Fatente ergo Origeniſtarum Principe, à Synodo Quinta & à Vigilio Papa Origenes damnatus fuit, & quidem antequam terminata eſſet Trium Capitulorum cognitio.

LXVII. *Vigilius à Iuſtiniano in exilium mittitur.*

Vigilium ſtatim non approbaſſe Concilium, ob idque in exilium à Juſtiniano Imperatore miſſum, Baronius aliique Anaſtaſium ſecuti memoriæ prodiderunt, in quo Anaſtaſius fidem meretur; licet enim Euſtathius in Vita Sancti Eutychii Epiſcopi Conſtantinopolitani & Victor Tununenſis in Chronico de hoc exilio ne verbum quidem habeant, non inde Anaſtaſio fides deneganda, quia argumentum negativum nullis aliis ſuffultum, valde infirmum eſt. Certè Juſtinianus Vigilium poſt Concilii Quinti celebrationem, cui ipſe refragatus eſſet, eò minus Conſtantinopoli verſari permiſiſſet, quò non ſolùm alios Epiſcopos definitioni Concilii contrarios, aut in exilium miſit, aut dignitate depoſuit, ut ſcribit Liberatus in fine ſui Breviarii; ſed etiam quia in Collatione ſeptima literas miſit ad Patres, quibus prohibuit Vigilii nomen in ſacris Diptychis recitari. Eas literas refert Baluzius in nova Collectione Concil. pag. 154. Quare Juſtiniano non magis religio fuit, Vigilium in exilium mittere, quam prohibere, ne nomen ejus in Diptychis recitaretur. Vigilii exilium diſertè etiam affirmat Continuator Marcellini mox laudandus.

LXVIII. *Ex eo revocatur.*

Idem Anaſtaſius tradit, Clerum Romanum Narſetem Imperatorii exercitûs in Italia ducem rogaſſe, ut unà ſecum Imperatorem deprecaretur, quò Vigilius ex exilio reverteretur, & Imperatorem, tam Narſetis, quàm Cleri Romani relatione recepta, Vigilium & Presbyteros ejus revocaſſe ex Præconneſo, quæ inſula eſt parva Aſiæ & Myſiæ Minoris in Propontide, quod anno quingenteſimo quinquageſimo quarto factum docet Continuator Marcellini: *Vigilius*, inquit, *Papa tandem ab Imperatoribus Romanis & Narſete de exilio relaxatus*, ubi Librarius loco, *ab Imperatore Romano*, ſcripſit, *ab Imperatoribus Romanis.*

LXIX. *Synodum V confirmat.*

Vigilium, antequam exilio ſolveretur conſenſiſſe Synodo, eamque approbaſſe teſtatur Evagrius lib. 4. cap. 37. & Pelagius II Papa in Epiſtola prolixa ad Epiſcopos Iſtriæ, quæ extat inter fragmenta Synodi Quintæ Tom. V Concil. pag. 615. Marca in laudata Diſſert. de Epiſtola Vigilii pro confirmatione Synodi V refert Epiſtolam Vigilii *ad Eutychium Archiepiſcopum Conſtantinopoleos, & ad præjacentem Synodum*, quæ dicitur data *ante ſextum Idus Decembres, imperii Domini noſtri Juſtiniani æterni Auguſti anno XXVII poſt Conſulatum Baſilii V. C. anno XII*,

ideoque

ideoque anno DLIII, exiſtimatque illam eſſe, quam Vigilius pro Synodi Quintæ confirmatione dedit. Sed hæc Epiſtola aliquibus viris doctis de ſuppoſitione ſuſpecta viſa eſt. Baluzius laudatus pag. 1551. invenit in veteri codice Bibliothecæ Colbertinæ *Conſtitutum Vigilii pro damnatione Trium Capitulorum*, datum menſe Februario anni DLIV, in ejus enim fine legitur: *Data VII Kalendarum Martiarum imperante Domino Juſtiniano perpetuo Auguſto anno XXVII, & poſt Conſulatum Baſilii V. C. anno XIII Conſtantinopolim.* Quod Conſtitutum videtur eſſe germanus & genuinus libellus, quo Vigilius Synodum V confirmavit, & Conſtantinopolim tam ad Imperatorem, quam ad Epiſcopos miſit: nihil enim in eo continetur, quod à ſtylo Vigilii diſſentiat. In eo Vigilius fusè, doctèque Tria Capitula explicat, refellit & damnat, tandemque concludit: *Prædicta igitur Tria impia Capitula anathematizamus atque damnamus, ideſt, Epiſtolam, quæ dicitur Ibæ ad Marim Perſam, in qua nefanda ſuperius deſignata blaſphemia continentur, & impium Theodorum Mopſueſtenum cum nefandis ejus conſcriptis, & quæ impie Theodoritus conſcripſit*, &c. *Quæcumque verò ſive meo nomine, ſive quorumlibet pro defenſione memoratorum Trium Capitulorum prolata fuerint, vel ubicumque reperta, præſentis noſtri pleniſſimi Conſtituti auctoritate vacuamus.* SEC. VI.

Poſtquam Vigilius ad Synodi ſententiam acceſſit, Romam dimiſſus eſt, ſed antea menſe Auguſto cum Imperatore ſeriò egit de univerſo provinciæ, ac præſertim urbis Romanæ regimine meliorem in formam reducendo. Juſtinianus ejus petitioni morem gerens nobilem Sanctionem Conſtantinopoli edidit *Idibus Auguſti* datam, quâ Italis plurimùm indulſit, illorumque fortunas diuturno bello Gothico, quo fuerant fatigati, depreſſas erexit. In ea de virginibus Deo dicatis hæc habet Juſtinianus: *Cum autem tyrannicæ ferocitatis præſumptionem res etiam illicitas quaſi permiſſas egiſſe ſine dubio ſit: ſancimus, ut ſi qui mulieres Deo ſacratas, vel habitum religioſum habentes ſibi conjunxiſſe inveniantur, nulla eis tenendi, vel dotes forte conſcriptas, iterum monaſteriis, vel Eccleſiis, aut ſancto propoſito, cui dedicatæ ſunt, reſtituantur.* Hanc Sanctionem cum Vigilius rediens in Italiam deferret, calculi dolore oppreſſus in Sicilia uſque ad mortem remanſit. LXX. *In Siciliam redit.*

Porrò, ut ad Synodum Quintam redeam, verè dixit Gregorius Magnus in Quinta Synodo non eſſe actum de fide, ſed de ſolis perſonis. Deinde non Quintum, ſed ſola quatuor prima Concilia tanquam Dei Evangelia veneratur idem Gregorius. Quare licet hujus Concilii ſumma ſit auctoritas, parem tamen cum aliis quatuor auctoritatem non habet. Hinc idem Gregorius in Epiſtola XXXVII lib. III ad Conſtantium Epiſcopum Mediolanenſem, qui conabatur LXXI. *Synodus V non eſt æqualis auctoritatis a quatuor priores.*

SEC. VI. Theodelimdam Longobardorum Reginam piiſſimam, à defenſoribus Trium Capitulorum ſeductam, ad communionem Eccleſiæ reducere, prudenter reſpondit: *Quod ſcripſiſtis, quia Epiſtolam meam Reginæ Theodelimdæ minimè tranſmittere voluiſtis, pro eo quod Quinta Synodus in ea nominabatur; ſi eam exinde ſcandalizari poſſe credidiſtis, rectè factum eſt, ut minimè tranſmitteretur. Unde nunc ita facimus, ſicut Vobis placuit, ut quatuor Synodos ſolummodo laudaremus, & Quintæ Synodi nullam mentionem faceremus.* Judicavit itaque Conſtantius per pravum & erroneum de Quinta Synodo judicium non deperdi fidem, ideoque poſſe illud diſpenſatoriè ad tempus tolerari, quod Gregorius comprobavit; cum tamen circa fidei decreta diſpenſatoriè diſſimulari non poſſit. Succeſſores tamen Vigilii & præcipuè S. Gregorius Synodum Quintam approbarunt, ut ex dicendis conſtabit.

LXXII. *Vigilii PP. Obitus.*

Continuator Marcellini ad annum XIII poſt Conſulatum Baſilii V. C. ſeu ad annum DLIV ſcribit: *Cum Romam redire capiſſet* (Vigilius) *in Sicilia morbo calculi tactus deceſſit, moxque Romam perlatus apud Sanctum Marcellum in Via Salaria ſepultus eſt.* Anaſtaſius verò ait eum veniſſe *in civitatem Siracuſanam, & ex multa afflictione calculi dolorem* habentem defunctum eſſe, ejuſque corpus Romam ductum ſepultum eſſe ad Sanctum Marcellum. Annum & diem mortis ex Anaſtaſio eruere non poſſumus, cum enim conſtet Pelagium ejus ſucceſſorem menſe Aprili anni DLV ordinatum eſſe, non potuit ſcribere Anaſtaſius Vigilium ſediſſe *annos ſeptemdecim, menſes quinque, dies viginti ſex*, cùm, ipſomet Anaſtaſio teſte, anno DXXXVII, die XXII Novembris conſecratus ſit, & poſt ejus obitum ſedes vacaverit menſibus tribus diebus quinque. Parum tamen refert illud ſcire, dummodo Pelagii primi ejus ſucceſſoris initium è tenebris educatur.

PELAGIUS *Pontif. LXII.*

Anno Domini DLV.

I. *Pelagius ordinatur Papa.*

PElagius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, natione Romanus, Vicariani filius, Vigilio ſucceſſor datus eſt poſt trium circiter menſium interpontificium, conſtat enim eum ordinatum menſe Aprili ex ejus epitaphio infrà referendo, & quidem die XI ejuſdem menſis, quæ anno DLV Dominicalis erat. Eum conſecratum menſe Aprili anni quingenteſimi quinquageſimi quinti invictè probatur ex ejus Epiſtola VI ad Epiſcopos Tuſciæ data XV Kalend. Martii anno XV poſt Conſulatum Baſilii V. C. qui eſt annus DLVI, quo

quo ideò, ante menſem Aprilem, imò & menſe Februario; quo ea Epiſtola data, jam Pontifex Romanus erat. Dies verò ordinationis deducitur ex ejus ſedis duratione in dicto epitaphio memorata.

II. *Ante Pontificatum ad Totilam Legatus mittitur.*

Pelagius ante Pontificatum Conſtantinopoli fuerat Vigilii Papæ Apocriſarius apud Juſtinianum Imperatorem, cum quo, ut ait Procopius mox laudandus, maximam ſibi conciliaverat amicitiam. Dum eo munere fungeretur, auctor fuit Juſtiniano ut Origeniſtas damnaret, ex dictis in Vigilio. Conſtantinopoli Romam rediit à Vigilio evocatus anno DXLIV, antequam Imperator primum Edictum contra Tria Capitula emitteret. Anno DXLVI ad Totilam Gothorum Regem Romam obſidentem Legatus miſſus, eum mitiorem reddidit capta Urbe, à quo quidquid voluit, obtinuit. Id deſcribit Procopius lib. 3. de Bell. Goth. cap. 20. *Erat tunc quidem*, ait, *fortè inter Romanos & ſacros Viros Pelagius quidam Diaconus, qui diu Byzantii commoratus, maximam ſibi cum Imperatore conciliaverat amicitiam. Unde & pecuniarum vi maxima circumfultus, Romam ſe paulo ante quam obſideretur, contulerat. In eaque deinde obſidione neceſſariis indigentibus ejus pecunia partem largiter impartitus, cum vel antehac eſſet inter Italos omnes vir probus, majorem (uti par erat) charitatis & in proximos quoſque benevolentiæ gloriam retulit. Hunc igitur cum præ fame indigna quæque Romani & difficillima paterentur, facile ſuadent, conventum ut Totilam precaretur, paucorum ſibi dierum inducias his conditionibus daret: ut ſi intra conſtitutum inter ſe tempus nemo ſibi ſuppetias ex Byzantio venerit, ſine mora ſe ipſi, Urbemque barbaris proderent. His cum mandatis ubi ad Totilam Pelagius venit, & ab eo eſt perbenignè ſuſceptus*, &c.

III. *Eum Romæ mitiorem reddit.*

Totilas Urbem ingreſſus, orandi gratia Petri Apoſtoli Templum ingreditur; ſed Gothi interea, quos obvios habent, obtruncant. Unde hoc pacto ex militibus quidem deſiderati viginti duntaxat ſunt, ſexaginta è plebe homines. Incunti itaque id Totilæ Templum, Pelagius ipſe ſe ſe obviam offert, Chriſti in manibus Evangelia geſtans, ſupplexque factus & genu procumbens: Parce, inquit, ô Princeps tuis. Tum ille arridens & ſane profuſius ita præfatus eſt: Nunc mihi ſupplicaturus advenisti Pelagi? Ita quidem, reſpondit, quandoquidem tuum me ſervum effecit Deus, ſed ab aliis jam abſtine manus, qui tibi in ſervitutem ceſſere. His itaque victus precibus Totilas, Gothis militibus edicto mox imperat, Romanorum de cetero ut neminem obtruncarent, & prædis abſtinerent. Deinde Pelagius Romanorum captivorum libertatem obtinuit à Totila, à quo

& ad-

Digitized by Google

SEC. VI. & ad Juſtinianum cum Theodoro uno ex præcipuis Urbis Rectoribus Legatus miſſus eſt pro pace impetranda, ut habet Procopius laudatus.

IV. *Vigilio in perſecutione adhæſit.* Pelagius poſtea à Vigilio Papa Conſtantinopolim evocatus fuit, ut ſibi in difficili cauſa de Tribus Capitulis auxilio eſſet, ſub quo etiam conſtanter pro Tribus Capitulis decertavit. Legitur enim ſubſcriptus Conſtituto Vigiliano. Cum nollet Synodum Quintam ſubſcribere, in exilium miſſus eſt, teſte Victore Tununenſi mox laudando. Juſtinianus Vigilii morte intellecta Pelagium ab exilio revocavit, qui Principi morem gerens, Tria Capitula damnavit, eoque pacto ad Romanam Sedem evectus eſt. Hæc Victoris Tununenſis verba: *Pelagius Romanus Archidiaconus Trium præfatorum defenſor Capitulorum Juſtiniani Principis perſuaſione de exilio redit, & condemnans ea, quæ dudum conſtantiſſimè defendebat, Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus à prævaricatoribus ordinatur.* Ita loquitur Victor, quia Trium Capitulorum erat obſtinatiſſimus defenſor.

V. *Non fuit auctor ſed ſocius ejus perſecutionum.* Hæc paulo fuſius narrata ſunt, ut pateat deceptum eſſe Anaſtaſium, quando ſcripſit Romanos à communione Pelagii ſe ſubtraxiſſe, quod auctor publicaretur malorum, quæ Vigilius Conſtantinopoli perpeſſus fuerat; ſubdens Pelagium tenentem *Evangelia & crucem Domini ſuper caput ſuum in ambonem* aſcendiſſe, *& ſic* ſatisfeciſſe *cuncto populo & plebi, quia nullum malum peregiſſet contra Vigilium.* Quomodo enim id verum eſſe poteſt, cùm conſtet Pelagium Vigilii perſecutionum ſocium fuiſſe; cum eo & pro eo ſtetiſſe, ac ſubſcripſiſſe Conſtitutum ejus, quo Quinta Synodus irritabatur, indeque in exilium expulſum eſſe, & Tria Capitula, ut ait Victor in Chronico, *conſtantiſſimè* defendiſſe. Quare coram populo in ambone nihil à ſe contra Vigilium tentatum jurejurando non affirmavit Pelagius, ſed quod nihil contra Synodi Calchedonenſis fidem in Trium Capitulorum damnatione à ſe ſtatutum fuiſſet.

VI. *A duobus Epiſc. & uno presbytero ordinatus.* Cum enim Romæ innotuiſſet Pelagium Tria Capitula condemnaſſe, ſinguli quique tùm ſacri, tùm laici homines ab ejus communione ſe ſeparabant, neque in tota Italia tertius inveniri potuit Epiſcopus, à quo conſecraretur; illum quippe uti Calchedonenſis Synodi prævaricatorem deteſtabantur. Quare à Peruſino, & Ferentino Epiſcopis, ac Andrea Presbytero Oſtienſi conſecratus fuit, ut tradit idem Anaſtaſius. Procul ergò a vero ſunt, quæ ſcripſit populum Romanum Pelagio offenſum fuiſſe, quia auctor fuerat perſecutionum Vigilii; ſicuti & quod tradit, Vigilio in cuſtodiam detruſo, Clerum Romanum miſſum eſſe in exilium *ad diverſa metalla* incidenda, conſtat enim ex eodem Victore Tununenſi, eos qui Tria Capitula defendebant, ab Imperatore in longinqua monaſteria ablegatos.

Digitized by Google

ablegatos. Porrò ignorantia controverſiæ de Tribus Capitulis Anaſtaſium, veterem alioqui Scriptorem, in eas fabulas impegit, quibus plures Scriptores fidem habuêre, ut ait Cardinalis Norisius in Diſſert. de Synodo Quinta cap. 9. §. 1. ubi hæc obſervavit.

VII. *In ejus electione novus mos inductus eſt.*

Ab ordinatione Pelagii non recedendum, niſi prius obſervemus in ejus electione novum morem inductum eſſe, & Juſtinianum Imperatorem, qui jam ab annis quatuor Româ potiebatur, confirmandi Romani Pontificis auctoritatem, ſibi, ſuiſque poſteris arrogaſſe, exemplo ducto à Gothorum Regibus, qui confirmationes electionum ad ſe traxerant. Inde poſt Vigilii mortem interpontificium trimeſtre fuit, & poſt mortem ſequentium Pontificum ſolito etiam diuturnius; quia confirmatio ex Aula Imperatoris expectanda erat. Imperatores verò electionem non confirmaſſe, niſi ſoluta auri quantitate conſueta, diſcimus ex Anaſtaſio in Agathone. Tertiam hanc electionis Pontificiæ periodum his verbis explicat Mabillonius in Commentario prævio in Ordinem Romanum paragr. 17. ex opere M S. Onuphrii Panuinii *de varia creatione Romani Pontificis*. Gothis Italiæ ditione à Narſete omnino exactis, Italiaque cum urbe Roma in Orientalis Imperii portionem redacta, inſignior fuit in electione Papæ mutatio uſque ad Carolum Magnum. Mortuo Pontifice Sedis Apoſtolicæ vacantis cura tribus præcipuis Cleri Miniſtris committebatur, ſcilicet Archipresbytero, Archidiacono, & Primicerio Notariorum. Ab his quàm primùm de morte Papæ nuncium ſignificatur Exarcho, quem, Gothis pulſis, Ravennæ inſtituit Imperator.

VIII. *Imperator electionis confirmationem ſibi attribuit.*

Poſt juſta defuncto perſoluta, exactumque tridui jejunium, de eligendo Pontifice tractabatur. Huic electioni intererant Clerus, Optimates, populus & milites, hoc eſt militum ſtationes, qui ad tutandam adversùs Longobardos, reliquam Italiæ partem, Romæ potiſſimum & Ravennæ conſiſtebant. De electione mox referebatur ad Imperatorem, à quo petebatur, expectabaturque factæ electionis approbatio. De eâ item ſcribebatur ad Exarchum, ad Judices, Archiepiſcopum & Apocriſarium Ravennæ, ut electioni faverent. Poſt datam ab Imperatore approbationem, electus tandem ordinabatur ad Confeſſionem Sancti Petri, ibique fidem profitebatur: moxque fidei ſuæ confeſſionem ad omnes Eccleſias dirigebat. Hæc omnia conſtant ex Libro Diurno Romanorum Pontificum, cujus formulæ ab eo tempore, ideſt, poſt electionem Pelagii, in uſu eſſe cæperunt. Ita Mabillonius, cui in omnibus conſentit Auctor Criticæ Baronii, niſi in eo quod ait morem hunc uſque ad Carolum Magnum perduraſſe; regnante enim Pippino Francorum Rege Eccleſiam ab illa ſervitute liberatam fuiſſe, infra cum eodem Auctore

Digitized by Google

SEC. VI. videbimus, licet Ludovico Pio imperante, mos ille in priſtinum ſtatum reſtitutus, & Pontificum Romanorum ordinatio coram Legatis Imperatoris iterùm peracta fuerit.

IX. *Pelagius Tuſcos Tria capitula defendentes increpat.*

Cùm Pelagius ubique veluti Calchedonenſis Concilii proditor traduceretur, Epiſcopi Tuſciæ illius nomen, uti moris erat, inter ſacroſancta myſteria recitare recuſabant, ut ipſemet teſtatur in Epiſtola VI ad eos *data XV Kalend. Martii anno XV poſt Conſulatum Baſilii*, ideoque anno DLVI: *Quomodo vos*, inquit, *ab univerſi orbis communione ſeparatos eſſe non creditis, ſi mei inter ſacra myſteria, ſecundùm conſuetudinem, nominis memoriam reticetis, in quo, licet indigno, Apoſtolicæ Sedis per ſucceſſionem Epiſcopatus præſenti tempore videtis conſiſtere firmitatem?* Eâ Epiſtolâ Pelagius eorum contumaciam graviter perſtrinxit. *Diviſionem veſtram*, ait, *à generali Eccleſia, quam tolerabiliter ferre non potero, vehementer ſtupeo.* Scripſit etiam Pelagius Epiſtolam Encyclicam ordine VII ad omnes Orthodoxos, & in hac ſicut in priori, ſe quatuor Conciliorum fidem tenere proteſtatus eſt; licet autem Synodum Quintam in ea non nominarit; tacitam tamen illius mentionem facit dicens: *Poſſemus quidem totius cauſæ rationem ad ſedandos rumores hominum, Divina nobis cooperante miſericordia, fiducialiter explicare, nihilque contra fidem Patrum, contra quatuor Synodorum firmitatem ullatenus eſſe tentandum* (legendum, tentatum) *lucidiſſimis approbationibus demonſtrare, magiſque id actum* (in Quinta Synodo) *ut memoratarum Synodorum firmitas contra omnes inimicos immobili ſoliditate conſiſteret. Sed quia hoc his, qui lacte potius, quam ſolido cibo nutriendi ſunt, neceſſarium eſſe non duximus*, &c.

X. *Scribit ad Childebertum Franc. Regem.*

Hoc eodem anno quingenteſimo quinquageſimo ſexto Pelagius ſalutatoriam ad Sapaudum Arelatenſem Epiſcopum ſcripſit Epiſtolam VIII, datam *IV Nonarum Iuliarum*, antequam ab eo literas acciperet. Tum Epiſtolâ IX data *decimo ſexto Kalendas octobris*, modeſtè laudes reiicit, quibus illum Sapaudus in literis ſuis ornarat. Tum utrique Epiſtolæ ſubjicitur decima ad Childebertum Francorum Regem data *III Idus Decembres.* Miſerat Childebertus Rufinum Romam ad Pelagium Papam, qui ab eo poſtulavit, ut vel Childeberto ſignificaret, ſe per omnia beati Leonis ſcriptis aſſentiri, vel propriis verbis confeſſionem ſuæ fidei ad eumdem deſtinaret; cujus petitionis hæc ratio fuit. Semina ſcandalorum in provinciis Galliarum à quibuſdam ſpargebantur, quaſi quid contra fidem Catholicam in Quinta Synodo generali peractum eſſet. Quare Pelagius literis tertio Idus Decembris datis priorem petitionem implevit, & anathema dixit iis, qui de

fide

Digitized by Google

fide aliter ſentiebant, quam in Epiſtolis Sancti Leonis, & in Concilio Calchedonenſi continebatur. *SEC. VI.*

XI. *Fidei ſuæ professionem ad eum mittit.* Quoad ſecundum caput petitionis à Childeberto factæ per eumdem Rufinum, Pelagius Epiſtolâ XVI ad Childebertum, ſine die & Conſule data, fidei ſuæ confeſſionem ad eum mittit, quæ Epiſtola ſine dubio ſcripta eſt Idibus Aprilis anni DLVII, cum eodem die data ſit ejus Epiſtola XV ad Sapaudum, cui notum facit, ſe ad Childebertum Regem ſcripſiſſe, ad eumque fidei ſuæ confeſſionem miſiſſe; & à Sapaudo petit Pelagius, ut ſibi ſignificet, an ſua fidei profeſſio tàm ei, quàm Regi placuerit. Hæc profeſſio fidei, ſeu *fides Papæ Pelagii* poſt utramque Epiſtolam ſequitur in Collectione Conciliorum.

XII. *Arelatenſi Epiſc. vices ſuas committit.* Idem Pontifex Epiſtolâ XII ad Sapaudum Arelatenſem data III Nonas Februarii anni DLVII, ipſi vices ſuas in Galliis delegat, palliique uſum impertitur, quod ſignificat Childeberto Regi Epiſtola XIII, quæ eſt ſine die & Conſule; tandemque Epiſtola XIV eumdem Regem privilegiorum Sedis Arelatenſis, & totius Eccleſiaſtici ordinis protectorem, canonumque vindicem agnovit, contra cujuſdam Epiſcopi temeritatem, qui Sapaudum ad alterius Epiſcopi tribunal vocaverat, ad ipſum ſcribens: *Pro quibus Chriſtianitatis veſtræ confidentia freti, paterno ſtudio poſtulamus, ut ſi quid tale factum eſt, congrua ſatisfactione celeriter amputetur, nec ullum ſui exemplum in perturbatione Eccleſiarum, quas Vobis Deus credidit, relinquere concedatur. Et hujuſmodi cauſis ſollicitam Vos in reliquo decet exhibere cautelam, ne quid contra Eccleſiaſticas regulas petentibus concedatur: quia, quod bene cognitum eſt religioſæ menti veſtræ non aliter Deo noſtro rectè poteſt Regalis devotio famulari, niſi providentiâ ejus Eccleſiaſticorum ordinum ſervetur integritas.* Porrò Sapaudus vices Romani Pontificis non geſſit, ut deceſſores Auxanius & Aurelianus, per eam tantùm Galliæ partem, cui Childebertus dominabatur, & per provincias in quas Epiſcopus Arelatenſis, cum Metropolitanus eſſet primi ordinis, jus Metropolicum exercebat, ſed per univerſam Galliam, ut ex laudatis Pelagii ad Sapaudum literis liquet.

XIII. *Illyrici & Africani ad unitatem Eccleſiæ redeunt.* In Vigilio Papa diximus Africanos & Illyricos Epiſcopos, coactis Synodis, pro Tribus Capitulis conſpiraſſe, & contra eoſdem Reſcriptum edidiſſe Juſtinianum Imperatorem conſtare ex Iſidoro lib. de Viris Illuſtribus cap. 18. Sed magnæ gloriæ vertitur Pelagio, quod illo Pontifice, non ſolum Africa & Illyricum, ſed & univerſa Italia præter paucos Epiſcopos Tria Capitula condemnavit. De Africanis id teſtatur Victor Tununenſis in Chronico ad annos DLIV & DLV; de Illyricis verò ad annum DLIX.

SEC. VI. XIV. *Pelagius pro Synodo quinta laborat.* Univerſo itaque Catholico orbe ad Synodum Quintam accedente, ſoli Venetiarum ac Iſtriæ Epiſcopi refragabantur. Pelagius ſchiſmati indignatus Epiſtolis II, III, IV & V ad Narſetem Patricium, exercitûs Juſtiniani in Italia ducem, eumdem hortatus eſt, ut repugnantes vi cogeret ad recipiendam Synodum. At illi Narſetem ipſum, licet Italicarum rerum ſumma cum poteſtate præfecturam gerentem, ab Eccleſiaſtica communione ſuſpenderunt: *Neque enim*, inquit Pelagius in Epiſtola IV, *ſine illius providentia factam eſſe credendum eſt, ut inſenſati & perverſi homines ad hoc uſque proſilirent, ut ſuam diviſionem Catholicam eſſe credentes Eccleſiam, à ſua Vos pollutione prohiberent.* Epiſcopi illi, Paulino Aquileienſi Metropolita incentore, adversùs Quintam Synodum, provincialem Aquileiæ Conventum habuêre, in quo Tria Capitula à Calchedonenſibus Patribus non damnata, à quopiam proſcribi poſſe negarunt, in quam ſententiam, dato ſacramento, ab omnibus itum eſt. Pelagius rei indignitate commotus egit cum Narſete, ut conſtat ex ejus Epiſtola V, ut Paulinus Antiſtes Synodi obtrectator, captivus ad Juſtinianum Byzantium mitteretur, quod tamen, cum meliora de ipſo ſperarentur, minimè factum eſt. Porrò in ea Epiſtola ordine V *Narſeti Patricio*, ut legitur in vulgatis Conciliorum editionibus, vel *Valeriano Patricio*, ut habet Collectio Romana Holſtenii, inſcripta, monet Pelagius non ſolum Paulinum Aquileienſem, ſed etiam Mediolanenſem Epiſcopum ad Juſtinianum ſub cuſtodia dirigendos, quia Mediolanenſis Epiſcopus Paulinum illegitimè ordinaverat, ut ex ea Epiſtola liquet.

XV. *Moritur.* Pelagium inchoaſſe ædificationem Baſilicæ Apoſtolorum Philippi & Jacobi teſtatur Anaſtaſius in ejus Vita. *Quæ dum initiaretur*, inquit, *fabricari, mortuus eſt, & ſepultus in Baſilica beati Petri Apoſtoli ſexto Nonas Martii.* Mortuus eſt itaque Pelagius anno quingenteſimo ſexageſimo, nocte inter ultimum Februarii & primum Martii diem, dieque quarta ejuſdem menſis ſepultus eſt ut legitur in ejus epitaphio; ordinatus enim fuerat die undecima Aprilis anni DLV, & ſedit juxta idem epitaphium *annos quatuor, menſes decem, dies decem & octo*; *Depoſitus IV Non Martii.* Sic enim omnia cohærent. Baſilicam Sanctorum Apoſtolorum à Joanne ejus ſucceſſore perfectam eſſe, in ejus Pontificatu videbimus. Dicta eſt autem Baſilica Apoſtolorum Philippi & Jacobi, quia ejus dedicatio peracta eſt die prima Maii SS. Apoſtolis Philippo & Jacobo ſacra; ædificata eſt enim in honorem duodecim Apoſtolorum, ut legitur in Bulla Joannis III Pelagii ſucceſſoris, quam refert Baronius anno DLIX, de qua infrà.

Una

Digitized by Google

Una Pelagii Papæ circumfertur Epiſtola ad Vigilium Epiſcopum, quam rectè obſervavit Baronius ſuſpectam eſſe, falſa enim Conſulari nota eſt inſignita, & ex Ithacii, ſanctique Leonis Magni verbis variè depravatis contexta, ideoque eam viri omnes Eruditi, uti adulterinam rejiciunt. *SEC. VI.* XVI. *Ejus Epiſtola ſpuria.*

JOANNES III. *Pontif. LXIII.*

Anno Domini DLX.

I. *Ioannes III creatur Pontifex.* POſt mortem Pelagii ceſſavit Epiſcopatus menſes quatuor, dies decem & ſeptem, non verò, ut legitur in Anaſtaſio, menſes tres, dies viginti quinque; cùm enim, ex ipſomet Anaſtaſio conſtet Joannem III natione Romanum, Anaſtaſii viri illuſtris filium ſediſſe *annos XII, menſes XI, dies XXVI*, & ſepultum eſſe *in Baſilica B. Petri ſub die XIII menſis Julii*, conſtat pariter interpontificium in Anaſtaſio male deſcriptum eſſe, Joannemque ordinatum die decima octava menſis Julii, in quam anno quingenteſimo ſexageſimo Dominica incidebat. Licet autem Joannis III Pontificatus tam diuturnus fuerit, ejus tamen geſta, deficientibus antiquis monumentis, penè ignota ſunt.

II. *Duo Epiſcopi Galli in Synodo depoſiti.* Salonius & Sagittarius fratres, à Sancto Nicetio Lugdunenſi Epiſcopo educati, ut narrat Gregorius Turonenſis lib. 5. cap. 20. ad Epiſcopatûs culmen aſcenderunt, Salonio in Epiſcopum Ebredunenſem, Sagittario verò in Epiſcopum Vapincenſem ordinato. *Sed aſſumpto Epiſcopatu in proprium relati arbitrium, cœperunt in pervaſionibus, cædibus, homicidiis, adulteriis, diverſiſque in ſceleribus, inſano furore graſſari: ita ut quodam tempore celebrante Victore Tricaſſinorum Epiſcopo ſolemnitatem Natalitii ſui, emiſſa cohorte cum gladiis & ſagittis irruerent ſuper eum. Venienteſque ſciderunt veſtimenta ejus, miniſtros cæciderunt, vaſa & omnem ad paratum prandii auferentes, relinquentes Epiſcopum in grandi contumelia. Quod cum Rex Guntherannus comperiſſet, congregari Synodum apud urbem Lugdunenſem juſſit; conjunctique Epiſcopi cum Patriarcha Nicetio beato, diſcuſſis cauſis, invenerunt eos, de his ſceleribus quibus accuſabantur, valde convictos: preceperuntque, ut qui talia commiſerant Epiſcopatûs honore privarentur.* Concilium illud Lugdunenſe II ex ſolis ditionibus Guntramni Regis coactum eſt. In eo conditi canones ſex: eique ſubſcripſerunt ſuâ, vel Vicariorum manu Epiſcopi XIV.

SEC. VI. Cùm verò in vulgatis Conciliorum editionibus habitum dicatur *anno VI regni glorioſiſſimi Guntramni Regis*, ad annum DLXVII revocandum videtur.

III. *Ad Ioannem PP. appellant.* *At illi*, ſubdit Gregorius, Salonius nempe & Sagittarius, *cum adhuc propitium ſibi Regem eſſe noſſent, ad eum accedunt, implorantes ſe injuſtè remotos: ſibique tribui licentiam, ut ad Papam urbis Romæ accedere debeant. Rex verò annuens petitionibus eorum, datis Epiſtolis eos abire permiſit. Qui accedentes coram Papa Joanne, exponunt ſe nullius rationis exiſtentibus cauſis dimotos. Ille verò Epiſtolas ad Regem dirigit, in quibus locis ſuis eos reſtitui jubet. Quod Rex ſine mora, caſtigatis prius illis verbis multis, implevit. Sed nulla, quod pejus eſt fuit emendatio ſubſecuta*, &c. Multa eorum ſcelera poſtea Gregorius narrat, & cap. 27. ejuſdem libri 5. Hiſtoriæ Francorum, ſcribit, anno decimo octavo Guntramni Regis, ideoque anno DLXXIX apud Cabillonum civitatem Synodum actam eſſe ex juſſu ejuſdem Regis, in qua duo illi Epiſcopi dignitate dejecti ſunt, & in Baſilicam ſancti Marcelli ſub cuſtodia detruſi, non ſolum propter illa crimina, ſed etiam, *quod eſſent rei majeſtatis, & patriæ proditores*; alioſque in civitatibus eorum ſubrogatos fuiſſe Epiſcopos.

IV. *Ioannes Synodum V defendit & approbat.* Anno quingenteſimo ſexageſimo octavo Italicæ quieti infeſtis Numinibus Longobardi à Narſete, ut nobiles ſcriptores prodidêre, invitati, Alboino Rege ductore in Italiam deſcendentes Aquileiam, ac vicina Venetiæ oppida uno ferè impetu occuparunt. Ita illarum urbium Antiſtites, à Romano Imperio ſeparati, ſecuriùs atque inſolentiùs Synodum Quintam deinceps impugnarunt. Verùm periculoſiſſimis temporibus Joannes Papa animum non deſpondit, ſed & rei Romanæ labenti opem ab Imperatore petiit, & Synodum Quintam defendit. Etenim ii, qui urbium Antiſtites conſecrabantur, in Synodi Quintæ decreta jurabant, ac fidei datæ chirographum ad Apoſtolicam Sedem tranſmittebant, ut teſtis eſt Gregorius Magnus lib. 3. Epiſt. 2. ad Conſtantium, ex qua eruitur Joannem Papam exegiſſe tale juramentum à Laurentio electo Epiſcopo Mediolanenſi: *Et quidem*, inquit Gregorius, *ſi quid de Tribus Capitulis in quocumque vel verbo, vel ſcripto nominatum eſt, benè Fraternitas tua reminiſcitur, quamvis deceſſor Fraternitatis tuæ Laurentius diſtrictiſſimam cautionem Sedi Apoſtolicæ remiſerit, in qua viri nobiliſſimi ex legitimo numero ſubſcripſerunt, inter quos ego quoque tunc Urbanam Præturam gerens pariter ſubſcripſi.* Initium Pontificatûs Laurentii, hactenùs in tenebris ſepultum, nos docuere Mabillonius Tomo I Muſæi Italici part. II, & Papebrocius in Exegeſi

Exegeſi de Epiſcopis Mediolanenſibus præfixa Tomo VII Sanctorum menſis Maii ; incidit autem in menſem circiter Januarium anni DLXXIII , ex quo conſequens eſt Laurentium cautionem ad Joannem Papam tranſmiſiſſe , qua Tria ſe Capitula damnare jurejurando affirmabat, quam ſyngrapham ab eo Joannes Papa exegerat , cum enim Synodum Quintam approbaſſet , Trium Capitulorum damnationem rectè factam propugnabat.

V.

SS. XII Apoſtolorum Baſilicam perficit.

De Joanne III Anaſtaſius ſcribit : *Hic perfecit Eccleſiam ſanctorum Philippi & Iacobi , & dedicavit eam.* Pelagius Joannis deceſſor eam Baſilicam inchoaverat , ut diximus ex eodem Anaſtaſio. Ea nunc vocatur Baſilica duodecim Apoſtolorum Baronius enim anno DLIX refert antiquum exemplar Bullæ Joannis III è manuſcriptis , ut ait , Vaticanis excerptum , cui hujuſmodi inſcriptio præpoſita legitur : *Exemplum Bullæ Papæ Ioannis tertii, ubi dicit Baſilicam duodecim Apoſtolorum initiatam per Pelagium prædeceſſorem ſuum , & morte prævento non abſolutam conſummaſſe , Titulumque Cardinalem eam conſtituiſſe , & aſſignat eidem Baſilicæ parochiæ fines , & eam diverſis donariis donat de ſuo veſtiario.* De eadem Baſilica loquitur Hadrianus Papa in Epiſtola ad Carolum Magnum de Imaginibus, dicens Pelagium & Joannem miræ magnitudinis Eccleſiam Apoſtolorum à ſolo ædificaſſe, & Hiſtorias diverſas tàm in muſivo , quàm in variis coloribus cum ſacris pinxiſſe imaginibus , *& nunc uſque hactenus* , inquit , *à nobis venerantur.* De eadem Eccleſia vide dicta in Pelagio. Idem libri Pontificalis Auctor ſcribit Joannem III conſtituiſſe , ut oblationes & Amulæ vel luminaria in cœmeteria per omnes Dominicas miniſtrarentur. Ex quo , in Stephano Papa hujus nominis primo deduximus , non ſolùm perſecutionis tempore , ſed etiam multo poſtea ritum offerendi in cœmeteriis obtinuiſſe. De quo vide etiam dicenda in Gregorio III.

VI.

Vitam cum morte commutat.

Poſtquam Joannes Papa annos XII, menſes XI , dies XXVI Romanam Eccleſiam gubernaſſet, ut ex Anaſtaſio num. I diximus, vitam cum morte commutavit die decima tertia menſis Julii, eodem Anaſtaſio teſte , ideoque anno quingenteſimo ſeptuageſimo tertio. Baronius rectè monet Epiſtolam *Epiſcopis per Germaniæ & Galliæ provincias conſtitutis*, quæ dicitur à Joanne Papa III ſcripta, commentitiam eſſe, & vultum exprimere Mercatoris. Sub ejuſdem Iſidori Mercatoris larva deliteſcit Auctor brevis Epiſtolæ ſub nomine etiam

Joannis

SEC. VI. Joannis ad Edaldum Viennenſem Archiepiſcopum ſcriptæ à Baronio in Addendis Tomi XII ſubjectis relatæ.

BENEDICTUS *Pontif. LXIV.*

Anno Domini DLXXIV.

I. *Benedictus fit Papa.* Licet Anaſtaſius ſcribat, poſt mortem Joannis III ceſſaſſe Epiſcopatum *menſes decem, dies tres*, ex ipſomet tamen Anaſtaſio conſtat diuturnius fuiſſe interpontificium; cum enim tradat Benedictum ejus ſucceſſorem ſediſſe *annos IV, menſem I, dies XXVIII*, & ſepultum eſſe *in Baſilica B. Petri Apoſtoli in Secretario, ſub die XXX menſis Julii*, ſi ab illo die retrocedamus, inveniemus juxta Anaſtaſium, Benedictum natione Romanum, ex patre Bonifacio, à Græcis Bonoſum nuncupatum, ordinatum fuiſſe die tertia menſis Junii anni quingenteſimi ſeptuageſimi quarti, in quam eo anno Dominica cadebat; & conſequenter ex ipſomet Anaſtaſio, poſt Joannis III mortem, ceſſaſſe ſedem menſes decem & dies viginti unum. Tam longi interpontificii cauſa in tumultus à Longobardis Italiam turbantibus excitatos videtur referenda. Obiit Benedictus nulla re geſta, quæ ad nos pervenerit, celebris.

II. *Moritur.* Anaſtaſius in Benedicto ſcribit, ejus tempore gentem Longobardorum invaſiſſe totam Italiam, ſimulque & famem nimiam, ita ut etiam multitudo caſtrorum ſe traderet Longobardis, ut temperare poſſet inopiam famis. Subdit poſtea: *In iſtis laboribus & afflictionibus poſitus ſanctiſſimus Benedictus Papa mortuus eſt, qui ſepultus eſt in Baſilica beati Petri Apoſtoli in Secretario pridie Kalendas Auguſti.* Obiit itaque Benedictus die trigeſima menſis Julii anni quingenteſimi ſeptuageſimi octavi, non vero anni quingenteſimi ſeptuageſimi noni, ut vult Papebrocius, hoc enim ultimo anno, die XVIII Februarii jam ſedebat Pelagius II Benedicti ſucceſſor, ut conſtat ex ejus Epiſtola eo die data, & recitata in Synodo Gradenſi, de qua in ejus Pontificatu ſermo erit.

III. *Epiſtola ipſi afficta.* Extat Epiſtola Benedicti Papæ nomine ſcripta *Epiſcopo David*, quæ ab aliquo impoſtore conficta eſt, qui Operis adversùs Warimadum Arianum capiti primo, variè interpolato, Philonis ſententiam, & I ad Thim. 4. adtexuit; verſionem ex Vetere & Hieronymiana ſibi peculiarem cudit, ac Epiſtolam commentitiâ Conſulatûs notâ obſignavit.

PELA-

PELAGIUS II. *Pontif. LXV.*

Anno Domini DLXXVIII.

Benedicto Papa mortuo, Sedes vacavit non menſes tres, dies decem, ut legitur in Anaſtaſio, ſed menſes quatuor; quod facile eſt demonſtrare. Cùm enim conſtet Pelagium II Benedicti ſucceſſorem mortuum eſſe die octava Februarii anni DXC, poſtquam ultra annos XI, menſes II, & dies X ſediſſet, ejus ordinatio neceſſariò retrahenda eſt ad diem trigeſimam Novembris anni DLXXVIII juxta noſtram opinionem, vel anni DLXXIX juxta eos qui volunt eum ſediſſe tantum annos X. Sed hoc ultimum dici non poteſt, nam in Synodo Gradenſi, de qua mox, eodem anno DLXXIX *die III Nonarum Novembrium* celebrata, lecta eſt Epiſtola Pelagii II die decima octava Februarii data, ex quo conſequens eſt ejus ordinationem die XXX Novembris anni DLXXVIII peractam, ideoque & juxta Anaſtaſium vacationem ſedis poſt mortem Benedicti fuiſſe quatuor menſium, cum ipſemet aſſerat Benedictum obiiſſe die XXX Julii, & Pelagium die octava Februarii. Pelagius itaque hujus nominis II, natione Romanus, ex patre Vinigildo ordinatus eſt Romanus Pontifex die trigeſima menſis Novembris ſancto Andreæ Apoſtolo ſacra, anno quingenteſimo ſeptuageſimo octavo. Ordinatus eſt autem *abſque juſſione Principis*, inquit idem Anaſtaſius, eò quòd Longobardi obſiderent civitatem Romanam, & multa *vaſtatio ab eis in Italia fieret.* Quare aliquando contigit, ut Romani Pontifices, neceſſitate urgente, non expectato Imperatoris conſenſu, aut Exarchi conſecrati fuerint. I. *Pelagius II ordinatur inſcio Imperatore.*

Univerſa Italia Synodum Quintam receperat, ſolique Tranſpadani, Iſtri, ac Veneti eidem eò ſecurius refragabantur, quò ſub Longobardorum Imperio vivebant. Quare pro Tribus Capitulis acerrimè adverſùs Romanos Pontifices diu pugnarunt. Paulinus Archiepiſcopus Aquileienſis, quem diximus Pelagium I literis ad Narſetem Patricium datis, inſecutum eſſe, captâ à Longobardis Aquileia, ſacram omnem ſupellectilem in Gradi inſula propé urbem in æſtuariis ſita, ſervandam curarat, illoque mortuo, atque Probino ejus ſucceſſore intra annum extincto, Helias Archiepiſcopus renunciatus fuerat. Qui cum Aquileiæ inter Chriſtianæ rei infenſiſſimos hoſtes haud tutò ſe degere poſſe animadverteret, Pelagium Papam rogavit, ut Metropolitàna ſedes Aquileienſis II. *Aquileienſem ſedem gradum transfert.*

Digitized by Google

SEC. VI. Gradum transferretur, ubi Templum Martyri Euphemiæ ædificarat. Pelagius, tùm ut initio Pontificatûs ſchiſmaticorum principem, collatis beneficiis, erga Sedem Apoſtolicam reverentiorem faceret, tùm quòd ſub Romano Imperio viventem ad obedientiam facilius revocari poſſe intelligeret, Heliæ precibus annuit, delegavitque Laurentium Presbyterum, cui cum literis Pontificiis Synodo provinciæ, ea de causâ celebrandæ, ſuo nomine adeſſet. Illam recitat Dandulus in Hiſtoria Veneta MS. & ex eo Ughellus Tomo V Italiæ ſacræ in Tabulis Aquileienſium Patriarcharum, extatque MS. tam in Bibliotheca Barberina, quam in Vaticana. Eſt porrò Gradus urbs ſita in parva inſula, quæ eſt in ora littorali maris Adriatici.

III. *Ea translatio in Synodo Gradenſi confirmatur.*

Coacta Synodus apud Gradum die tertia Novembris anni quingenteſimi ſeptuageſimi noni, ejus enim hoc eſt initium: *Imperante Sereniſſimo Tiberio Conſtantino Auguſto, anno Imperii ejus quinto, eodem Conſule, ſub die III Nonarum Novembrium, indictione XIII*, quæ notæ temporariæ annum DLXXIX certò deſignant. In ea lecta eſt Epiſtola Pelagii II, cujus ſumma his verbis continetur: *Quapropter veſtro compatientes mærori neceſſitudinem, imò etiam rabiem furentium perpendentes Longobardorum, inclinati precibus veſtris per hujus præcepti ſeriem, ſupraſcriptum caſtrum Gradenſe totius Venetiæ cum omnibus veſtræ Eccleſiæ pertinentibus etiam Iſtriæ Metropolim perpetuò confirmamus.* Dicitur Epiſtola data *XII Kalend. Martii Imperatore Tiberio II Auguſto.* Lectis literis acclamatum ab omnibus: *Exaudi Chriſte, Pelagio vitam: omnes uno conſenſu ſanctiſſimi Pelagii præceptionem, & veſtram ſequimur confirmantes ſententiam.* In fine Epiphanius juſſus eſt Patrum decreta legere, ſtatimque definitio fidei Synodi Calchedonenſis lecta eſt; pro illa enim Synodo Antiſtites mordicùs ſtabant. Præter Heliam Eccleſiæ Aquileienſis Epiſcopum, & Laurentium Preſbyterum Apoſtolicæ Sedis Legatum, Synodo ſubſcripſere Epiſcopi decem & octo Aquileienſi Metropolitæ ſubjecti, cujus ampliſſima erat juriſdictio; cum à Pannonia ſecunda uſque ad Abduam in Inſubria extenderetur. Continebat enim Rhætiam ſecundam, cujus Metropolis Sabio: Noricum, cujus primaria urbs erat Tiburnia ad Dravum. Denique complectebatur Iſtriam Forum-Julii ac Venetiam, quæ provinciæ uno *Iſtriæ* nomine id temporis, ac in Sexta Synodo vulgò appellabantur.

IV. *In ea Synodo Epiſcopi Iſtriæ à ſchiſmate non diſcedunt.*

Schiſmatici in hac Synodo contra Quintum Concilium iterum jurarunt, vano eo prætextu, ne Synodus Calchedonenſis læderetur.

In.

In laudata enim Danduli Hiſtoria legitur eos Epiſcopos *demonſtrata* *Synodo Calchedonenſi* ſubſcripſiſſe, & in Chronico Aquileienſi à Cardinali Noriſio, ex cujus Diſſert. de Synodo Quinta cap. 9. §. 4. hæc excerpta, laudato, habetur: *In qua Synodo quidquid de Calchedonenſi Concilio dubitabatur, pulſa dubitatione confirmatum eſt.* Quare eo beneficio ſchiſmaticis collato, nihil Pelagio collatum eſt. Ex illa autem ſedis translatione factum, ut Metropolitæ promiſcuè Aquileienſes, vel Gradenſes dicerentur. Ita Sanctus Gregorius Magnus Severum Heliæ ſucceſſorem Epiſcopum Aquileienſem dixit lib. I. Epiſt. XVI; Gradienſem vero lib. XI Epiſt. XXXVIII. Nulla porrò hujus Synodi Gradenſis in Collectione Conciliorum mentio. *SEC. VI.*

V. Pelagius eos à ſchiſmate reducere tentat.

Poſthàc, Tiberio Imperatore Orthodoxo Perſico bello occupato, atque anno DLXXXII defuncto, ſchiſmatici periculoſis temporibus in rebellione perſeverarunt. Longobardi enim in dies imperium per Italiam protendebant, Exarchis à Mauricio Imperatore, Tiberii ſucceſſore, bellum in Oriente gerente, ſuppetias non accipientibus. Sed cùm anno DLXXXVI Longobardi, Francorum Regis cum validiſſimis copiis adventum reformidantes, inducias cum Flavio Smaragdo Exarcho ſtatuiſſent, Pelagius Pontifex ſchiſmaticis ad Eccleſiam reducendis manum admovit. Redemptum itaque Epiſcopum Ferentinum, & Quodvultdeum Abbatem ad eoſdem Legatos miſit cum Epiſtola ordine V, cujus hoc eſt exordium: *Dilectiſſimis fratribus Eliæ, aliiſque Epiſcopis, univerſis filiis in Eccleſia Iſtriæ partibus conſtitutis,* &c. *quod ad dilectionem veſtram, fratres, filiique chariſſimi noſtra tardius ſcripta dirigantur, non malevola voluntatis, aut diſſimulationis, vel negligentiæ fuiſſe credatur, ſed, ſicut noſtis, temporalis qualitas, & hoſtilis neceſſitas hactenùs impedivit,* &c. *poſtea ergo quam Deus Omnipotens pro felicitate Chriſtianiſſimorum principum per labores & ſollicitudinem filii noſtri Excellentiſſimi Smaragdi Exarchi & Chartularii ſacri palatii pacem nobis interim, vel quietem donare dignatus eſt, cum omni ſollicitudine feſtinamus præſentia ad Vos ſcripta dirigere, hortantes, & obſecrantes, ne in diviſione Eccleſiæ ulterius quiſquam ſtudeat permanere,* &c. Pluribus poſtea eis inculcat in ſola unitate fidei procul à ſchiſmate homines ſalvari poſſe, tandemque ipſis aditum aperit, mediaque offert, quibus in iis ſchiſmatis vulnus ſanetur: *Si quid fortè cauſa eſt*, inquit, *unde veſtri ſcandalizati animi videantur, manentes in unitatis charitate, eligite de fratribus, ac filiis noſtris, quos ad nos inquirenda de quibus movemini, tranſmittere debeatis, & parati ſumus ſecundum*

SEC. VI. *præceptionem Apoſtolicam, & cum charitate eos ſuſcipere, & cum humilitate ad placita ſatisfactionis reddere rationem, & ſine impedimento aliquo cum omni dilectione, quando reverti voluerint, voluntate ſinceriſſima relegare.* Quo anno data ſit hæc Epiſtola, non indicatur; ſed ex induciis à Smaragdo ſtabilitatis, anno DLXXXVI ſcripta intelligitur.

VI. *Ipſos iterùm hortatur ut ad unitatem Eccleſiæ redeant.* His literis, hacque legatione nihil promovit Pelagius. Nam ſchiſmatici ſuos quidem cum literis nuntios ad ipſum miſerunt, ſed nullam inire voluerunt de cauſa diſſidii collationem, ut teſtatur Pontifex in Epiſtola VI ad ipſos datâ, quâ, ubi expoſuit, quam grave malum ſit ſchiſma, ipſos iterùm hortatur, ut quoſdam è ſuis Romam, vel ſi eos itineris incommoda remorantur, ſaltem Ravennam mittant, ubi facta Congregatione Sacerdotum, à Legatis Pontificiis ſatisfactionem pleniſſimam percipiant: ne amplius animæ ſimplices diviſæ à ſancta Eccleſia, pro ſuperfluis quæſtionibus, tàm longa obſtinatione permaneant. Nihil à Schiſmaticis obtinuerunt hæ literæ charitatem Apoſtolicam ſpirantes. Sed illi prolixiori Epiſtolâ cauſam ſuam defendere ſunt aggreſſi.

VII. *Tertiò ad ipſos ſcribit.* Quare Pelagius tertiò jam tandem ſchiſmaticos, prolixâ ſatis ad eoſdem datâ Epiſtola VII, monere non deſtitit. In ea Synodum Calchedonenſem, quod ad fidei decreta ſpectat, nihil per Concilium Quintum læſam oſtendit, idque ex ſancti Leonis Epiſtolis probat. Apoſtolicam Sedem fatetur initio per Vigilium Papam noluiſſe Tria Capitula damnare, quæ tamen, causâ poſtea diligenter diſcuſſa, Vigilio eodem auctore proſcripſit; ibique Theodorum Mopſueſtenum hæreticum ex SS. Patribus oſtendit; ac Theodoreti libros contra S. Cyrillum; itemque Epiſtolam Ibæ omninò damnandam eſſe demonſtrat. Illud verò quam maximè Pelagio diſplicebat, quod Iſtri Epiſcopi ab Apoſtolicæ Sedis communione ſe ſuſpenderant, contra quam etiam *interdictum*, teſte eodem, publicarant. Quare in hiſce poſtremis literis graviſſimum eorum crimen arguens, ait: *Cur non ad memoriam pro unitate ſervanda B. Auguſtini dictum reducitur? Qui dum de unico baptiſmate loqueretur, idcircò Cyprianum Martyrem, qui de iterando baptiſmate ſcripſerat, defunctum perhibuit, quia licet pravum quid ſenſerit, nunquam tamen ſe à totius Eccleſia communione ſuſpendit.* Hanc Pelagii Papæ Epiſtolam à Sancto Gregorio Magno ſcriptam fuiſſe auctor eſt Paulus Diaconus lib. 3. de Geſtis Longobardorum cap. 20.

VIII. *Contra eos vim adhibet, ſed fruſtrà.* Tam gravibus, tam eruditis, tam piis Epiſtolis fracta non eſt ſchiſmaticorum pervicacia. Quare Pelagius cùm ſurdis ſe canere intelli-

Digitized by Google

intelligeret, abjecto calamo, armata manu cum iis agendum ratus, *SEC. VI.*
Smaragdum Exarchum contra eoſdem per literas concitavit, eos ut poteſtate coerceret, atque ad parendum Sedi Apoſtolicæ cogeret. Smaragdus minaces ad Heliam, reliquoſque qui ſub Imperatoris poteſtate erant, literas dedit obedientia erga Apoſtolicam Sedem imperata. At illi Oratores ad Mauricium Imperatorem miſerunt, à quo etiam, ne quid moleſtiæ ipſis inferretur, ſubdola ſtatim arte impetrarunt. Id conſtat ex libello, quem iidem ſchiſmatici ad præfatum Imperatorem miſerunt ſub Sancti Gregorii Pontificatu. Paulò pòſt Heliam deceſſiſſe iidem affirmant, cui ſuffectus eſt Severus Trium Capitulorum æquè pertinax defenſor. Hunc Smaragdus, veritus ne & vicinias regiones ſchiſmate inficeret, in Gradenſi Eccleſia captum, vi Ravennam deduxit, ubi coram Joanne Archiepiſcopo Tria Capitula damnare coactus fuit. Sed poſt annum in Eccleſiam ſuam redux, non ante à ſuis collegis receptus in communionem eſt, quam in Synodo decem Epiſcoporum Marani congregata, rurſùs Trium Capitulorum defenſionem juraſſet. Hæc ſub Pelagii II Pontificatu contigêre, quæ viſum eſt hîc uno tenore referre, licet Synodus hæc Marani ſub initium Pontificatûs Sancti Gregorii celebrata fuerit.

IX. *Scribit librum pro defenſione Quintæ Synodi.*

Ceterùm Pelagius II Synodum Quintam non ſolùm decretis ſuis, & Exarchi auctoritate tutatus eſt; verùm etiam integrum pro ea volumen procudit, de quo hæc ſcribit Sanctus Gregorius libri II Epiſtola XXXVI, indictione X, ideoque anno DXCII ad Epiſcopos Hiberniæ data: *Vt igitur*, inquit, *de Tribus Capitulis animis veſtris ablata dubietate poſſit ſatisfactio abundanter infundi, librum quem ex hac re ſanctæ memoriæ deceſſor meus Pelagius Papa ſcripſerat, vobis utile judicavi tranſmittere; quem ſi poſito voluntariæ defenſionis ſtudio, puro, vigilantique corde ſæpius volueritis relegere, eum vos per omnia ſecuturos, & ad unitatem noſtram reverſuros nihilominus eſſe confido.* Liber ille Pelagii creditur eſſe prolixa illa Epiſtola ad Iſtriæ Epiſcopos data, quæ extat Tomo V Concil. pag. 615. quamque Paulus Uvarnefridus lib. 3. de Geſtis Longobard. cap. 20. ſcriptam dicit Pelagii Papæ nomine, à beato Gregorio cum adhuc Diaconus eſſet. De ea Epiſtola mox locuti ſumus.

X. *Auxilium petit contra Longobardos.*

Pelagius ad Aunacharium Epiſcopum Antiſiodorenſem Epiſtolam IV ſcripſit, qua Regum Francorum fide orthodoxa commendata, Annacharium hortatur, ut illis ſuadeat, ne cum Longobardis fœdus habeant, imo Italiæ & Urbi ſuccurrant. Hæc Epiſtola data eſt III Nonas Octobris anno DLXXXI juxta editionem Sirmondi, vel DLXXX juxta Vaticanam Conciliorum editionem. Epiſtola vero III ejuſdem Pontificis ad Gregorium Diaconum, poſtea Papam,

Digitized by Google

SEC. VI. tunc ſuum Conſtantinopoli Apocriſarium, qua ei dat in mandatis, ut Urbi contra Longobardos imminentes auxilium ab Imperatore impetret, *data* eſt *IV Nonas Octobris*, *indictione tertia*, ideoque anno DLXXXIV.

XI. *S. Gregorium Diaconum ordinat, & Cpolim miſit.*

Sanctum Gregorium, qui poſtea Pontifex Romanus renunciatus eſt, Diaconum ordinatum, à Pelagio II initio ſui Pontificatûs, ad Tiberium Auguſtum Apocriſarium Conſtantinopolim miſſum eſſe, non videtur ſupereſſe ambigendi locus. Gregorius ex dictis in Joanne III num. IV ſubſcripſit anno DLXXIII juramento à Laurentio Mediolanenſi Epiſcopo præſtito, dum Urbanam Præfecturam adhuc gereret. Non multò pòſt jusjurandum illud, Gregorium ſeculo renunciaſſe & Monachum induiſſe, ex eo deducunt Bollandus ad diem XII Martii in Commentario prævio ad ejus Vitam, Cardinalis Noriſius in Diſſert. de Synodo V cap. IX §. 3. & Mabillonius Tom. 2. Veter. Analect. in Diſſert. de Vita Monaſtica Gregorii Papæ I, quod plures annos in monaſterio S. Andreæ à ſe in Urbe condito commoratus eſt ante ſuſceptum Diaconatûs gradum & Legationem Conſtantinopolitanam. Certè ex libris Dialogorum ejuſdem Pontificis, & ex Joanne Diacono in ejus Vita deducitur, Gregorium ante annum DLXXIX jam vitam Monaſticam profeſſum eſſe. Cardinalis autem Noriſius loco laudato obſervat, Gregorium Tiberio imperante, Apocriſarium Sedis Apoſtolicæ apud eum egiſſe, quo tempore cum Eutychio Patriarcha Conſtantinopolitano de palpabilis carnis reſurrectione coram Imperatore litigavit. Rem ipſemet Gregorius deſcribit lib. 14. Moral. cap. 29. *Tunc itaque*, inquit Gregorius, *de hac re in longa contentione perducti, graviſſima à nobis capimus ſimulatione reſilire, cum pia memoria Tiberius Conſtantinus Imperator ſecretò me, & illum ſuſcipiens, quid inter nos diſcordia verſaretur agnovit.* Cum verò Eutychius die ſexta Aprilis anni DLXXXII, & Tiberius Auguſtus die decima quarta Auguſti ejuſdem anni, obierint, ea diſſenſio ad annum DLXXXI ad minus retrahenda eſt, ut poſſit dici *ex longa contentione* inter utrumque ſimulatio ſuborta, ideoque jam anno eodem Gregorius Pelagii Legatus in urbe Regia verſabatur; ex quo & ſequitur ab eodem Pelagio II & Diaconum & Apocriſarium ad Tiberium, Gregorium electum eſſe; Diaconi enim eo munere juxta antiquam conſuetudinem fungebantur, teſte eodem Gregorio lib. XI Epiſt. XLV ad Phocam Auguſtum.

XII. *S. Gregorius cum Eutychio Epiſc. CP. diſputat de carnis reſurrectione.*

Porrò cum Eutychius Patriarcha paulò antequam in morbum incideret, Commentarium edidiſſet de Reſurrectione carnis, quo cùm firmiter adverſus Gentiles & hæreticos eam aſtrueret,

Digitized by Google

ret, ex Origenis tamen erroribus aſſereret eam fore abſque carne palpabili; Gregorius tunc Apoſtolicæ Sedis & Pelagii II Apocriſarius, ipſo convento atque admonito, poſt multam inter eos diſputationem, interveniente Tiberio Imperatore, liber ille combuſtus eſt, & Eutychius errorem agnovit, qui & ægrotans, quandocumque noti Gregorii ad eum ſalutationis gratia pergebant, pellem manûs ſuæ tenens dicebat: *Confiteor quia omnes in hac carne reſurgemus*; quod omninò prius negare conſueverat. Refert hæc pluribus ipſe Gregorius lib. 14. Moral. cap. 29. quæ Euſtathius in Vita S. Eutychii diſſimulavit. Ceterùm haud valuit nævus iſte vel quantavis macula, quam citò abſterſit, Eutychii animæ labefactare pulchritudinem: ut non immeritò Græci eum ut ſanctum colant, anniverſariaque die ejuſdem Natale celebrent. *SEC. VI.*

XIII. *Fuit Inſtituti S. Benedicti.*

Quo in monaſterio vitæ Monaſticæ rudimenta didicerit Gregorius, docet ipſe variis in locis, nimirum in monaſterio Sancti Andreæ, quod Romæ conſtruxerat, ut ſcribit lib. 4. Dialog. cap. 21. Benedictinam verò eo loci viguiſſe Regulam oſtendit Mabillonius in parte 2. Diſſertationis laudatæ, ex ipſius ſcilicet Regulæ obſervatione & auctoritate apud Monachos Andreanos; ex Gregorii ſingulari ſtudio in eamdem Regulam, ejuſque Auctorem; ex ipſiuſmet Regulæ propagatione per Gregorii diſcipulos facta in magna Britannia, & ex teſtimoniis Veterum, qui ab annis ferè nongentis Gregorium ſodalibus Benedictinis adnumerant. Baronius quidem, quem alii ſecuti ſunt, Gregorium non Sancti Benedicti, ſed Sancti Equitii Inſtitutum amplexum fuiſſe credidit, & ad id probandum multa congeſſit; ſed Mabillonius loco citato ad ejus argumenta reſpondet, ut ibidem videre eſt.

XIV. *Pelagius caſſat Synodum Cpoli celebratam.*

Anno Chriſti quingenteſimo octogeſimo octavo Joannes *Iejunator* dictus, Epiſcopus Conſtantinopolitanus, Concilium Conſtantinopoli celebravit in cauſa Gregorii Epiſcopi Antiocheni, qui factione Aſterii Orientis Præfecti accuſatus ab Antiochenis de inceſto, & de crimine turbatæ pacis, ac tranquillitatis urbis Antiochiæ, ad Imperatorem & Concilium provocaverat; ſed Synodi atque Senatûs ſententiâ abſolutus liber ad civitatem ſuam reverſus eſt, ut pluribus refert lib. 6. cap. 7. Evagrius, qui tunc affuit, eidemque Gregorio adſtitit. Celebrem illam Synodum Joannes Jejunator indixit, non tàm ut Gregorii Antiocheni cauſam diſcuteret, quàm ut ſibi Synodali decreto Epiſcopi *Oecumenici*, ſeu *Univerſalis* titulum arrogaret & confirmaret, quod ex animi ſententia in eadem Synodo perfecit. Sed cùm ea Pelagius Papa

accepiſſet,

SEC. VI. accepiſſet, cuncta Synodi geſta, præter ſententiam pro Gregorio Anthiocheno latam diſſolvit & caſſavit; ſuumque apud Imperatorem Conſtantinopoli agentem Apocriſarium, ne eidem Joanni in ſacris communicaret, prohibuit, ut teſtatur Sanctus Gregorius lib. IV Epiſtola XXXVI ad Eulogium, Epiſt. XXXVIII ad ipſum Joannem, & Epiſt. LXX lib. VII ad Euſebium Theſſalonicenſem Epiſc. data: *Cognoſcat*, inquit in hac ultima, *fraternitas veſtra Joannem quondàm Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Antiſtitem, contra Deum, contra pacem Eccleſiæ, in omnium deſpectum & injuriam Sacerdotum, modeſtiæ ac menſuræ ſuæ terminos exceſſiſſe, & illicitè in Synodo ſuperbum ac peſtiferum Oecumenicum, ideſt univerſalis ſibi vocabulum uſurpaſſe. Quod beatæ recordationis Pelagius deceſſor noſter agnoſcens, omnia geſta ejuſdem Synodi, præter ea, quæ illic de cauſa venerandæ memoriæ Gregorii Epiſcopi Antiocheni ſunt habita, valida omninò diſtrictione caſſavit, diſtrictiſſimè illum corripiens, ut ſe à novo & temerario ſuperſtitionis nomine cohiberet, adeo ut ſuum illi Diaconum, niſi tantum nefas emendaret, procedere prohiberet.*

XV. *Ejus ad Ioannem Epiſc. CP. Epiſtola rejicitur.*

Epiſtola, quam Sanctus Gregorius ad Joannem Epiſcopum Conſtantinopolitanum à Pelagio II hac de re datam docet, periit, nam Epiſtola VIII, quæ extat Tomo V Conciliorum quæ dicitur à Pelagio Papa ad dictum Joannem ſcripta, dataque *Kalendis Martii*, *indictione V*, ideoque anno DLXXXVII, tanquam ſuppoſititia ab omnibus viris doctis hodie rejicitur: tùm quia è Procli, Cæleſtini, Leonis, Innocentii, Gregorii & Martini I ſcriptis conſorcinata eſt; tùm quia ſtylus à reliquis Pelagii II Epiſtolis abhorret, & pſeudo-Iſidori lineamenta refert.

XVI. *Duæ aliæ ejus Epiſtolæ ſpuria.*

Idem judicium ferendum de Epiſtolis I Pelagii *ad Benignum Archiepiſcopum de Epiſcoporum translatione*, & II, quæ dicitur data *Epiſcopis per Campaniæ, & Italiæ provincias militantibus*; prior enim cento eſt ex variis locis Athanaſii, Zoſimi, Cæleſtini, Leonis, Socratis, Ennodii, ac Concilii X Toletani, & horridam ubique barbariem exhibet, ut jam viris doctis demonſtratum. Poſterior verò farrago eſt ex variis ſententiis Proſperi, Hilari, Acacii, Ennodii, Conciliorumque Romani ſub Simmacho, Toletani VIII & Lateranenſis ſub Martino I, ut iidem viri Eruditi obſervarunt. Eſt autem ea de accuſationibus & judiciis Epiſcoporum.

XVII. *Ejus Epiſtola de Præfationibus Miſſæ ſuppoſititia.*

Suppoſititium pariter eſt Concilium Romanum anno DXC à Pelagio II habitum, ejus enim nullibi mentio reperitur, præterquam in Epiſtola IX Pelagii *ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ*, quæ à Pſeudo-Iſidori ſtylo non diſcrepat. In ea Epiſtola legitur Epiſcopos Germaniæ & Galliæ Pelagium rogaſſe, ut ordinem Præfationum Miſſæ eis mitteret, quem Sancta Romana Eccleſia tunc habebat, ipſumque

ipſumque reſpondiſſe eam novem tantum Præfationes ab antiquis temporibus ſervaſſe, eaſque ipſis tenendas mandare. Verùm, ut obſervavit Cardinalis Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 10. num. 3. ſi ætate Pelagii illis tantum novem Præfationibus, feſtis in ea Epiſtola memoratis, Romana Eccleſia tanquam dudum in ea receptis & probatis utebatur, quomodo Gregorius ejus immediatus ſucceſſor, ſacrorumque rituum tenaciſſimus cuſtos alias novas inſtituit? Suſpicionem auget Joannes Diaconus, qui cum res à Gregorio geſtas in Vita ipſius minutiſſimè proſequatur, nullam tamen de Præfationibus ab eo contra morem diu receptum inſtitutis mentionem facit. Ipſe item Gregorius in Epiſtola LXIV libri VII *ad Joannem Siracuſanum*, in qua de additis vel immutatis in ritibus ſacrificii, propter quæ reprehenſus fuerat, rationem reddit, de Præfationibus ſilet: ſicut & de Epiſtola Pelagii II ſilent Scriptores illius & ſequentium aliquot ſeculorum. Ad hæc in libris antiquis Sacramentorum, qui Romanæ Eccleſiæ titulum præ ſe ferunt, plures reperiuntur Præfationes, vixque ulla Miſſa eſt, cui propria & peculiaris non aſſignetur. Accedit teſtimonium Guitmundi ex Monacho Sancti Benedicti Epiſcopi Averſani, undecimo Eccleſiæ ſeculo demortui, Romanis ritibus jam ubique receptis, qui lib. 1. de Euchariſtia, refert Præfationem quam in quadam die Dominica, *per totum penè orbem Latinum inter Epiphaniam & Septuageſimam* recitari dicit: cujus Præfationis etiam auctoritate utitur Algerus Monachus Cluniacenſis, qui anno MCXXX floruit lib. 1. de Sacram. Corp. & Sang. Domini cap. 5. Quare decretum illud de novem Præfationibus nullibi receptum invenitur. Denique ante Pippini & Caroli M. tempora Gallicana Eccleſia non ſuſcepit Romanæ Miſſæ ritum & ordinem, ſed propriis officiis, propriaque Miſſa uſa eſt, ut ex variis antiquitatis monumentis oſtendit idem Cardinalis Bona citatus lib. 1. cap. 12. SEC. VI.

XVIII. *Præfationum numerus hodiernus.*

Quo tempore tot Præfationes defierint, non liquet; niſi quod in Miſſalibus ſcriptis poſt annum milleſimum ducenteſimum illæ novem duntaxat reperiuntur, in prædicta Pelagio II ſuppoſita Epiſtola enumeratæ; ſunt autem, una *in Albis Paſchalibus*, alia *de Aſcenſione Domini*, tertia *de Pentecoſte*, quarta *de Natali Domini*, quinta *de Apparitione Domini*, ſexta *de Apoſtolis*, ſeptima *de Sancta Trinitate*, octava *de Cruce*, nona *in jejunio & Quadrageſima tantummodo dicenda*. His novem duæ additæ ſunt, una communis antiquiſſima, quæ Gelaſii ſive Gregorii creditur eſſe, altera de beata Virgine ab Urbano II inſtituta. Et hæ undecim ſunt, quibus omnes Eccleſiæ ritui Romano adhærentes hodie utuntur.

XIX. *Pelagius II PP. Moritur.*

Gregorius Turonenſis lib. 10. cap. 1. poſtquam narravit inunda-

SEC. VI. tionem Tyberis Romæ menſe Novembri anni DLXXXIX, ſeu, ut ipſe ait, *menſe nono* factam, ſubdit: *Subſecuta eſt de veſtigio clades quam inguinariam vocant: nam medio menſe XI adveniens, primum omnium juxta illud quod in Ezechiele Propheta legitur,* à Sanctuario meo incipite, *Pelagium Papam perculit: quo defuncto magna ſtrages populi de hoc morbo facta eſt.* Lues itaque incæpit menſe Januario, qui undecimus dicitur à Gregorio Turonenſi, ſicut menſis November dicitur nonus, quia in Gallia anni initium à Paſchate, ſeu à menſe Martio initium ſumebat, ut videre eſt in Concilio Aurelianenſi III anno DXXXVIII celebrato, in quo menſis Majus vocatur menſis tertius. Dies mortis Pelagii notatur ab Anaſtaſio: *Qui mortuus eſt*, inquit, *& ſepultus ad beatum Petrum Apoſtolum, ſexto Idus Februarias*, ſeu die octava Februarii, poſtquam ſediſſet annos XI, menſes II, dies X. Sola difficultas eſt de annis, qui corrupti ſunt in omnibus Anaſtaſii exemplaribus, in quibus habetur eum ſediſſe annos tantum decem, ſed Biclarienſis Abbas hujus temporis ſcriptor annos undecim Pelagio II accuratè aſſignavit, & ex dictis neceſſariò ſequitur, ideoque obiit anno DXC.

XX. *Et quidem peſte inguinaria.* Pelagium peſte inguinaria obiiſſe præter Gregorium Turonenſem, qui hoc tempore vivebat, tradunt communiter Hiſtorici, & Siffridus Presbyter Miſnenſis Eccleſiæ in Saxonia lib. 1. ſuæ Epitomes refert hanc peſtem tanta ſævitia in Italia graſſatam eſſe, ut ſæpè quis ſternutando ſpiritum exhalaret: ac propterea cum aliquem ſternutantem quis audiret, ſtatim accurriſſe, & *Deus te adjuvet*, acclamaſſe, indeque ſervatam eſſe apud poſteros iſtam conſuetudinem, ut ſternutantem quis audiens, dicat ei; *Deus te adjuvet.* Subdit poſtea: *cum aliquis oſcitabat frequenter & continuò, & ſubitò ſpiritum exhalabat. Unde cum aliquis ſe velle oſcitare ſentiebat, continuò ſignum crucis ſibi imprimere feſtinabat, & hæc conſuetudo uſque nunc ſervatur.* Claruit autem Siffridus anno 1307. Sed illum ſalutandi uſum in ſternutamento, hac occaſione introductum eſſe negat Baronius anno DXC num. XXVI, obſervans hujuſmodi uſum longe ante apud Gentiles inoleviſſe, teſtari Plinium Natural. Hiſt. lib. 28. accidiſſe tamen certum eſſe, ut aliter illi, quàm nos ejuſmodi ſalutationem impertirent, Deos invocando, nos Deum.

XXI. *Ejus in pauperes & Eccleſiam beneficentia.* Beneficentiſſimus in pauperes præſertim ſenes fuit Pelagius II, quos propria domo in Xenodochium converſa excipiebat, teſte Anaſtaſio, qui addit eum veſtiiſſe corpus beati Petri Apoſtoli, ideſt confeſſionem ubi erat corpus ejuſdem ſancti, tabulis argenteis deauratis, & ſupra corpus beati Laurentii Martyris Baſilicam à fundamentis conſtruxiſſe, & tabulis argenteis ſepulchrum ejus exornaſſe. Cum porrò Sancti Laurentii corpus ab operariis quæreretur, miranda atque

Digitized by Google

atque pavenda illa contigerunt, quæ S. Gregorius lib. 3. Epiſt. XXX ad Conſtantinam Auguſtam his verbis enarrat: *Subitò*, inquit, *ſepulchrum ejus apertum eſt, & ii qui præſentes erant atque laborabant Monachi & Manſionarii, qui corpus ejuſdem Martyris viderunt, quod quidem minimè tangere præſumpſerunt, omnes intra decem dies defuncti ſunt, ita ut nullus ſupereſſe potuiſſet qui ſanctum juſti corpus illius viderat.* SEC. VI.

XXII. *Subdiaconis Siciliæ continentiam indixit Pelagius II.*

Quamvis Concilium Illiberitanum canone 33. Subdiaconis continentiam indixiſſet, certò tamen conſtat hanc legem nec alibi, nec in ipſa Hiſpania tunc fuiſſe receptam, ut Morinus demonſtrat p. 3. ſacr. ordin. exercit. 12. cap. 5. poſt ſextum verò ſeculum vix aliqua memoria Subdiaconorum reperitur, qui non fuerint continentiæ voto adſtricti. Et Romæ quidem jam ab his continentia ſervabatur tempore Pelagii II. Hic enim Pontifex Subdiaconis Siciliæ præcepit, ut more Romanæ Eccleſiæ nullatenus ſuis uxoribus miſcerentur, ut teſtatur Gregorius Magnus ejuſdem immediatus ſucceſſor lib. I Epiſt. XLII ad Petrum Siciliæ Subdiaconum: *Ante triennium*, inquit, *Subdiaconi omnium Eccleſiarum Siciliæ prohibiti fuerant, ut more Romanæ Eccleſiæ nullatenus ſuis uxoribus miſcerentur.* Ea autem Epiſtola data anno Pontificatûs Gregorii primo, ideoque ea prohibitio à Pelagio II facta fuerat; quod expreſſè aſſerit idem Gregorius lib. 3. Epiſt. XXXIV ad Leonem Epiſcopum Catanenſem: *Ex auctoritate*, inquit, *noſtri deceſſoris eſt iſto modo prohibitum, ut eodem tempore hi* (nempe Subdiaconi) *qui jam uxoribus fuerant copulati, unum ex duobus eligerent, ideſt, aut à ſuis uxoribus ſe abſtinerent, aut certè nulla ratione miniſtrare præſumerent.* A Romana autem ad alias Occidentis Eccleſias eadem inſtitutio propagata eſt, qua occaſione paulatim cœpit hic ordo à minoribus ſeparari, & majoribus ac ſacris accenſeri, quod factum eſt circa finem ſeculi XII; etenim Petrus Cantor, qui obiit anno 1197. relatus à Menardo in lib. Sacram. pag. 280. ait: *De Novo inſtitutum eſt Subdiaconatum eſſe ſacrum ordinem.* De Subdiaconorum continentia legendus Lupus P. 3. Synodorum Diſſert. I. proœmiali cap. 3. De eorum officiis lege Bonam Cardinalem lib. I. Rer. Liturgic. cap. 25. num. 16. ex quo hæc excerpta. Quo porrò præcisè tempore Subdiaconatus inter ſacros ordines recenſeri cœperit vide in Urbano III.

XXIII. *Primus ex Romanis Pontif. in ſuis literis indictiones uſurpavit.*

Tempora per *Indictiones* deſignandi conſuetudo obtineri cœpit in Italia regnante Theodorico Gothorum Rege; ſua enim diplomata indictionibus ſignabat, ut demonſtrant Epiſtolæ à Caſſiodoro ejus nomine ſcriptæ, formulæque dignitatum ſub ejus monarchia concedendarum: quam conſuetudinem ex Italia in Gallias eodem ſeculo ſexto derivatam exiſtimat Auctor Criticæ Baronianæ. Sed nullus ex

Vu 2 Pontifi-

Digitized by Google

SEC. VI. Pontificibus Romanis ante Pelagium II indictiones in ſuis Epiſtolis notavit.

S. GREGORIUS M. *Pontif. LXVI.*

Anno Domini DXC.

I. *S. Gregorius fit Pontifex.* PElagio II ad meliorem vitam tranſlato, *ceſſavit Epiſcopatus menſes ſex, dies XXV*, inquit Anaſtaſius. Quare Sanctus Gregorius Magnus, Senatorii generis, Gordiano patre, Silvia matre fœmina ſanctiſſima progenitus, atavo Felice III Pontifice Maximo, ordinatus eſt die tertia menſis Septembris, in quam anno quingenteſimo nonageſimo Dominica cadebat. Eumdem diem ordinationi Sancti Gregorii aſſignant non tantùm Martyrologium Romanum, Uſuardus in antiquiſſimo codice MS. San-Germanenſi, & Bellinus, ſed etiam alii Martyrologi apud Bollandum ad diem XII Martii in Vita hujus Sancti Pontificis. Quia tamen Epiſcoporum ordinationes, aliis ſæpe diebus, quam quibus contigerint, in Martyrologiis recitantur, certius argumentum ordinationis Sancti Gregorii eruitur, tùm ex charactere Dominicæ, quæ, ut dixi, anno DXC in diem tertium Septembris incidit, tùm ex ſedis ejus duratione. Sanctus enim Gregorius die XII menſis Martii anni DCIV ad Deum migravit, poſtquam Romanæ Eccleſiæ præfuiſſet *annis tredecim, menſibus ſex, & diebus decem*, ut non ſolùm Anaſtaſius, ſed etiam Joannes Diaconus in ejus Vita, & ceteri communi conſenſu tradunt: quamobrem die tertia Septembris anni DXC ordinatus fuerat. Gregorius ante Pontificatum fuerat Præfectus Urbis, deinde factus eſt Monachus ordinis Sancti Benedicti, ordinatus poſtmodum Diaconus à Pelagio II, Conſtantinopolim ab eodem Apocriſarius miſſus eſt, ubi cum Eutychio Patriarcha, de Reſurrectione carnis peſſimè ſentiente congreſſum, ſuperiùs in Pelagii II Pontificatu diximus.

II. *Confirmationem ſuam impedire fruſtrà tentat.* Electus Pontifex cum Clero non poſſet obſiſtere, neque reſiſtere populo poſtulanti, ad unicum illud remedium confugit, ad Pontificatum declinandum, ut Mauricium Imperatorem, ad quem de electione facta mittebatur à Clero populoque Romano decretum, literis ſuis dehortaretur à ſui confirmatione. Quæ præſentiens Germanus, tùnc Præfectus Urbis, occurrens malo, neſciente Gregorio, ejus ad Imperatorem literas intercepit; ipſe verò ſuas miſit, quibus eum monebat, nihil his perditiſſimis temporibus opportuniùs contingere potuiſſe, quàm, ut Gregorii, talis tantique viri electio confirmaretur. Quod & per facile fuit Imperatori ſuadere,

Digitized by Google

dere, qui Gregorio Conſtantinopoli olim fuiſſet familiariſſimè uſus, uſque eò, ut & compatrem delegiſſet, cum genitum à ſe filium ab eo ex ſancti lavacri regeneratione ſuſcipi voluit. Narrant hæc omnia Gregorius Turonenſis lib. 10. Hiſt. Franc. cap. 1. & Joannes Diaconus in Vita S. Gregorii lib. 1. cap. 39. & ſeq.

III. *Mortuo Pontifice, aut nondum ordinato Eccleſia à tribus regebatur.*

Baronius exiſtimavit poſt electionem novi Pontificis curam Romanæ Eccleſiæ non electum Pontificem ſolum geſſiſſe, ſed quatuor ſimul Eccleſiæ Miniſtros ſacros; quod colligit ex Epiſtola Romani Cleri ad Scotos reddita, cum ſedes vacaret morte Severini Pontificis, electuſque in locum ejus eſſet Joannes IV, ſed nondum conſecratus. Recitat eam Epiſtolam Beda lib. 2. Hiſt. Gentis Angl. cap. 19. ejuſque principium eſt: *Dilectiſſimis & ſanctiſſimis Thomiano,* &c. *Hilarus Archipresbyter, & ſervans locum Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, Joannes Diaconus & in Dei nomine Electus: item Joannes Primicerius, & ſervans locum Sanctæ Sedis Apoſtolicæ; & Joannes ſervus Dei Conſiliarius ejuſdem Apoſtolicæ Sedis.* Verùm rerum gerendarum poteſtas, vacante Sede, fuit penes Archipresbyterum, Archidiaconum & Primicerium Notariorum, niſi contingeret, ut ex illis tribus unus eligeretur Pontifex: tunc enim quartus ſubſtituebatur; & Archipresbyter, aut Archidiaconus, qui nomine Diaconi ſæpè exprimitur, ſuum locum ſervabant, ut liquet ex laudata Epiſtola, in qua Joannes IV Diaconus ſecundo tantùm loco nominatur, licet Pontifex electus eſſet. Profectò ſi ſervare locum Sedis Apoſtolicæ jure electionis ei competiiſſet, primo loco nominatus fuiſſet. Electo itaque nihil fuit juris ad res gerendas, donec ordinaretur, ratione electionis ſuæ, niſi ante eam *inter ſervantes locum Sedis Apoſtolicæ* connumeratus fuiſſet.

IV. *Imò eo etiam abſente.*

Archipresbyter, Archidiaconus & Primicerius Notariorum, non tantùm vacante ſede, ſed etiam abſente Summo Pontifice, Eccleſiam Romanam adminiſtrabant. Extat in capite 2. libri diurni Romanorum Pontificum titulo 1. formula literarum ad Exarchum *de Tranſitu Pontificis* ſcribi ſolitarum, in qua hæc leguntur: *Superſcriptio: Domino Excellentiſſimo atque præcellentiſſimo, & à Deo nobis longæviter in principalibus miniſteriis feliciter conſervando III Exconſuli, Patricio & Exarcho Italiæ, III Archipresbyter, III Archidiaconus, III Primicerius Notariorum, ſervantes locum ſanctæ Sedis Apoſtolicæ,* ubi III idem eſt quod hodie apud nos N., cum ſcilicet locus nominis indicatur. Præterea Sanctus Martinus Papa in Epiſtola XV ad Theodorum, ait in juſſione à Calliopa Exarcha ſcriptum fuiſſe, quod ipſe irregulariter & ſine lege Epiſcopatum ſurripuiſſet, & in Regiam urbem tranſmittendus eſſet, *ſubrogato Epiſcopo, quod,* inquit Sanctus Martinus, *necdum aliquando factum eſt, & ſpero quod nec aliquando*

SEC. VI. *fieri habet: quia in abſentia Pontificis Archidiaconus, & Archipreſbyter & Primicerius locum præſentant Pontificis.* Porrò animadvertit Garnerius in Notis ad citatum titulum, Archidiaconum priore loco à Martino nominatum, cum tamen ille, tàm in citata ad Scotos Epiſtola, quàm in illa formula, ſecundo tantum loco cenſeatur.

V. *S. Gregorius proceſſiones publicas indicit.*

Peculiare itaque privilegium fuit Sancti Gregorii Magni quod, Clero annuente, res adminiſtraverit, licet nondum ordinatus eſſet. In Gregorium, veluti ſi confirmatus eſſet Pontifex, intenti oculi omnium erant, ut ab eo in tanta, in qua ob peſtem ingruentem calamitate erant, remedii aliquid acciperent. Quamobrem, in tanta rerum & temporis neceſſitate, Gregorius ſe pro Pontifice geſſit, in his duntaxat, quæ ad expiationem Urbis ſpectarent, ad luem videlicet avertendam, de qua in morte Pelagii locuti ſumus. Litanias itaque generales indixit, atque proceſſiones publicas tàm Cleri, quàm populi omnis ordinis ac ſexûs. Cujuſmodi Litaniæ, *ſeptiformis* dictæ, ordo ſic deſcribitur in Sermone, quem tunc Gregorius ad populum habuit qui extat lib. XI Regiſtri Gregoriani Epiſt. 2. ut per diverſarum perſonarum varias claſſes, ſigillatim ex diverſis ipſis aſſignatis Eccleſiis procederent ſeorsùm Clerici, Viri Laici, Monachi, Ancillæ Dei, Fœminæ conjugatæ, Viduæ, Pauperes & Infantes. Præter has Litanias, ſeu proceſſiones, aliæ ſunt Litaniæ, quibus Sanctorum invocatio continetur, quarum uſum multò ante Gregorii magni tempora viguiſſe, probat Nicolaus Serarius lib. 1. de Litaniis cap. 4. Nullus tamen certus auctor proferri poteſt, qui Sanctorum Litanias primus invenerit; quamvis ſpeciales quaſdam, nempe Majores, quas vocant, in die ſancti Marci recitari ſolitas, à Gregorio Magno; ſicut Triduanas Rogationes ante Dominicam Aſcenſionem à ſancto Mamerto Epiſcopo Viennenſi circa annum CCCCLII inſtitutas, non contemnendi Auctores affirment. De utraque inſtitutione legendus Serarius lib. 2. de Proceſſionibus cap. 7. & 8. De Litaniarum autem uſu & efficacia Cardinalis Bona in Tractatu de Divina Pſalmodia cap. 14. §. 4.

VI. *Conatur ſuam ordinationem impedire.*

Cùm autem, paucis poſt hæc diebus, Imperatoris literæ de Gregorii electi confirmatione in Urbem delatæ fuiſſent, ipſe latibula captans, & quia palam egredi portas civitatis non poterat, diſſimulato habitu negotiationibus quibuſdam ſe immiſcens, in cavernis delituit. Sed diligenter à Romanis quæſitus, indicio columbæ fulgidæ ſuper ipſum jugiter è Cœlo dependentis inventus eſt; captuſque ad Sancti Petri Baſilicam tractus, & in ſummum Pontificem eſt conſecratus, & quidem die tertia Septembris, ut num. 1. dictum eſt. Quam ægrè curæ paſtoralis opus

Digitized by Google

opus ſuſceperit, teſtatur ipſe lib. 1. Epiſt. V ad Theoctiſtam Imperatoris Mauricii ſororem, & alibi. Narrat hæc Joannes Diaconus in ejus Vita, nec non Gregorius Turonenſis laudatus ex relatione cujuſdam ſui Diaconi, quem tunc iis omnibus Romæ intereſſe contigit, cum miſſus ab eo fuiſſet ad petendas ſacras reliquias. Quæ & eadem ex ipſius Gregorii Papæ ſcriptis fidem ſibi vendicant. SEC. VI.

VII. *Paſtoralem librum elucubrat.*

Sed cùm inter hæc, non ſolùm peſtis reliquiæ Urbem vexarent, verùm etiam ventorum vehementiâ eadem conquaſſata eſſet, ac Longobardorum infeſtationibus incurſaretur, diraque premeretur fame, ipſe Gregorius, quò magis increbreſcere vidit mala, eò fortiùs ad ea ſuperanda animi virtute ſurgens, hoc ipſo Pontificatûs ſui exordio, præclariſſimum *de Paſtorali cura* Commentarium elucubravit, occaſione accepta literarum Ravennatenſis Epiſcopi, quibus ab eo redargutus fuerat, quod paſtoralem curam delitеſcendo fugere voluiſſet. Tanti habitus fuit in Galliis Paſtoralis ille Sancti Gregorii liber, ut pleraque Galliæ Concilia, eum legere Epiſcopis juſſerint, ejus monitis inſiſtere, & præcepta exequi, ut Turonenſe canone III, Cabilonenſe II can. IV anno 813. & Aquiſgranenſe can. 4. anno 836. celebrata. Imò Hincmarus Remenſis Archiepiſcopus in Præfatione Opuſculi LV teſtatur, ſua ætate in more poſitum fuiſſe, ut Paſtorale S. Gregorii M. unà cum libro ſacrorum canonum in manus Epiſcopi qui ordinabatur, traderetur in ipſa ordinatione à Metropolitano, obteſtante illum, ut ita ſervaret in vivendo, docendo & judicando, ſicut ibi erat ſcriptum; quod & Epiſcopus ipſe ſpondebat. Hoc libro docet Gregorius quantum ſit officii paſtoralis pondus, quàm ægrè ſuſcipiendum, & quâ exequendum curâ. Quatuor in partes hunc librum diſtribuit. In prima explicat qualis ad Epiſcopatûs culmen venire quis debeat. In ſecunda docet qualem ſe in ipſo regimine Paſtor debeat exhibere. In tertia explicat quo modo Paſtor docere debeat. In quarta denique docet Paſtorem, qui ſuo tam ſanctè munere fungitur, ad ſemetipſum redire debere, *nec rectè reſpicere quæ egit, ſed quæ agere neglexit*, tandemque librum ſic concludit: *Ecce bone vir, reprehenſionis meæ neceſſitate compulſus, dum monſtrare qualis debeat eſſe Paſtor invigilo, pulchrum depinxi hominem pictor fœdus, alioſque ad perfectionis littus dirigo, qui adhuc in delictorum fluctibus verſor. Sed in hujus quæſo vitæ naufragio orationis tuæ me tabulâ ſuſtine, ut quia pondus proprium deprimit, tui meriti me manus levet.* Ita Sanctus Pontifex humilitate maximus. Liber ille S. Gregorii

ab

SEC. VI. ab Anaſtaſio Antiocheno non multò poſt in Græcum ſermonem verſus, ſed verſio interiit. Saxonicè etiam novo ſeculo eumdem vertit Alfredus, ſeu Aelfridus, ſeu Aluredus Occidentalium Saxonum Rex.

VIII. *Synodalem Epiſt. ad Patriarchas Eccleſiæ Orient. mittit.*

Aliquanto tempore pòſt ſuam ordinationem, nempe menſe Februario anni quingenteſimi nonageſimi primi, Gregorius Synodicam ad omnes Eccleſiæ Orientalis Patriarchas dedit, cui fidei ſuæ profeſſionem intexuit, conteſtatuſque eſt ita ſe quatuor Concilia Oecumenica Nicænum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum & Calchedonenſe, ſicut ſancti Evangelii quatuor libros ſuſcipere; & Quintum pariter Concilium, in quo Tria damnata ſunt Capitula, venerari. Etenim hic in Eccleſia mos id temporis vigebat, *ut quoties*, verba ſunt Gregorii, *in quatuor præcipuis ſedibus Antiſtites* ordinabantur, *Synodales ſibi Epiſtolas viciſſim* mitterent, *in quibus ſe ſanctam Calchedonenſem Synodum, cum aliis generalibus Synodis cuſtodire* fatebantur. Extat ea Epiſtola libro primo Regiſtri Gregoriani numero XXIV. Hic porro obſervandum in eodem libro primo contineri ſolas Epiſtolas datas indictione IX, ſeu primo anno Pontificatûs S. Gregorii, qui cum ea indictione menſe Septembri incipit anno DXC; ita tamen ut anni Pontificatûs, non per libros, ſed per indictiones diſtinguantur; quandoque enim idem liber, verbi gratiâ ſecundus, in duas partes dividitur, quarum prior continet Epiſtolas datas anno ſecundo Pontificatûs indictione X; ſecunda verò pars Epiſtolas datas anno tertio Pontificatûs indictione XI, ideoque anni Pontificatûs non per libros Regiſtri, ſed per indictiones diſtinguendi ſunt, incipiendo ab indictione nona, cum qua primus annus Pontificatûs S. Gregorii initium ſumpſit menſe Septembri anni DXC. Negari tamen non poteſt, Collectores ordinem temporis, quo datæ ſunt Epiſtolæ, non ſemper repræſentaſſe. Unde Sermo S. Gregorii dictus ab eo antequam ordinaretur Pontifex, extra locum ſuum poſitus eſt, nempe poſt Epiſtolam primam libri undecimi.

IX. *Synodum Romæ celebrat pro receptione Quintæ Synodi.*

Sancto Gregorio maximæ curæ fuit Synodum Quintam ubique recipi, quam in rem toto ferè ſui Pontificatûs tempore incubuit. Initio ſtatim Severum Epiſcopum Aquileienſem datæ fidei prævaricatorem (nam ut in Pelagio II diximus, Ravennæ Tribus Capitulis damnatis coram Joanne Archiepiſcopo ad Eccleſiam Romanam acceſſerat) Romam unà cum ceteris Epiſcopis ſchiſmaticis evocavit; & quò metum illis inferret, à Mauricio Imperatore contra eoſdem decretum obtinuit, quo Severo ac collegis idem injungebatur. Id conſtat ex Epiſtola XVI libri primi, à S. Gregorio ad Severum Aquileienſem data menſe Decembri anni DXC, qua Severo manda-

Digitized by Google

mandabat: *Imminente latore præſentium juxta Chriſtianiſſimi & Sereniſſimi rerum Domini juſſionem ad beati Petri Apoſtoli cum tuis ſequacibus venire te volumus, ut auctore Deo aggregata Synodo de ea, quæ inter vos vertitur dubietate, quod juſtum fuerit judicetur.* Eſt hæc prima Synodus Romana ſub Gregorio, cujus nullibi præterquam in dicta Gregorii Epiſtola, & in libello ſchiſmaticorum ad Mauricium Imperatorem mentio reperitur.

X. *Schiſmatici ad eam accedere recuſant.*

Verùm Severus illicò literas ad Collegas dedit, qui *Marani*, ſeu ut ſcribit Paulus Diaconus lib. 3. cap. 27. *Mariani*, Conventiculo congregato decrevêre, ne ullus Romam ad Synodum proficiſceretur, interimque literas ad Mauricium Imp. miſêre, quibus facti rationem reddebant, ut liquet ex ſupplici libello Schiſmaticorum ad Imperatorem, quem Appendici Tomi noni Baronius inſeruit. Huic Pſeudo-Synodo non interfuit Severus, nec quiſquam alius ex Iſtria Epiſcopus, quia horum urbes maritimæ in Imperatoris poteſtate perſeverabant, & Longobardi ægrè ferebant, ſuarum urbium Epiſcopos cum iis, qui ſubjectas Imperatori urbes regebant, convenire. Eſt porrò *Maranum* ſeu *Marianum*, vulgò hodie *Marano*, munitiſſimum Venetorum oppidum, ſtagnis Adriatici maris ferè circumdatum in Forojulienſi littore ad Celinam, ſeu, ut incolæ vocant, Zelinam. Conteſtabantur in literis ſuis ad Mauricium Epiſcopi, ſe Pontificem Romanum agnoſcere Judicem non poſſe, cum quo ipſis cauſa erat, & cujus communionem vitabant: *Quod etiam*, inquiunt, *ſacratiſſimis legibus veſtris ſtatutum eſt, nullum poſſe Judicem eſſe in cauſa, qua adverſarius comprobatur.* Huic Pſeudo-Synodo interfuerunt Epiſcopi decem.

XI. *Imperator vim Schiſmaticis inferri vetat.*

Interea Severus Aquileienſis, jam Gradenſis, quia uti Helias deceſſor, ob metum Longobardorum, apud Gradum degebat, alteram Synodum cum Epiſcopis Iſtriæ indixit, in qua ſtatutum, ut à Pontifice Romano ad Mauricium Imperatorem appellarent. Mauricius Imp. timens ne ſi vim adhiberet, Iſtros ad Longobardos proniores faceret, ſub quorum dominio liberè poterant in ſchiſmate perdurare, ſancto Gregorio prohibuit, ne ullam ipſis ob ſchiſma inferret moleſtiam. Cùm Imperatoris juſſionem accepiſſet Gregorius, ad Joannem Ravennatenſem Epiſcopum anno DXCII dedit Epiſtolam XXXII libri ſecundi, in qua ait: *Scitote quia de eadem re Sereniſſimis Dominis cum ſummo zelo Dei & libertate reſcribere non ceſſabo.*

XII. *Gregorius ſcribit ad Hibernos de Tribus Capitulis.*

Eodem anno quingenteſimo nonageſimo ſecundo Gregorius ſcripſit Epiſtolam XXXVI ejuſdem libri ſecundi, quæ in editione Conciliorum

Digitized by Google

SEC. VI. dicitur data *ad Epiſcopos Hyberniæ*, quod nulla veriſimilitudine niti credidit Cardinalis Noriſius. Nam cum in ea agatur de Tribus Capitulis, & nullos hac tempeſtate in Hibernia pro illis tumultus excitatos exiſtimet, nulla enim id Veterum monumenta prodidêre, eam ad Epiſcopos Iſtriæ idem Cardinalis in Diſſert. de Synodo V cap. IX §. V ſcriptam contendit, cùm Epiſcopi, ad quos Gregorius ſcribit, ſignificaſſent, gravem ſe pati perſecutionem, gloriari tamen quod pro fide tot moleſtias ſubirent: addentes quod à recepta Quinta Synodo inter alias provincias maximè flagellaretur Italia, quæ certè, inquit Noriſius, Hibernis Epiſcopis convenire non poſſunt, optimè verò Epiſcopis Schiſmaticis Iſtriæ, qui à Longobardis vexabantur. Sed Patricius Flamingus in Collectaneis Operum ſancti Columbani, refert Epiſtolam ejuſdem ſancti ad Bonifacium IV Papam, circa annum DCXII ſcriptam, ex qua conſtat Hibernos in ſchiſma defenſorum Trium Capitulorum lapſos eſſe, cum in ea S. Columbanus ſe & ſuos Hibernos Trium Capitulorum defenſores prodat, & queratur quod ipſemet Bonifacius Synodum Quintam admiſerit. Certè in pluribus codicibus MSS. & omnibus editis, ut habet Guſſanvillæus in Notis, legitur eam datam eſſe *univerſis Epiſcopis per Hiberniam.* Profectò ad alios, quam ad Iſtriæ Epiſcopos hæc Epiſtola ſcripta, cùm enim in ea dicat Gregorius, ſe ad eos mittere librum quem de Tribus Capitulis Pelagius Papa ſcripſerat, ad alios, quàm ad Iſtros, ſcribebat Gregorius, ad quos hunc librum non miſiſſet, quippe qui nihil aliud erat, quam Epiſtola illa prolixa, ab ipſo Gregorio adhuc Diacono, nomine Pelagii Papæ, ad Iſtriæ Epiſcopos ſcripta, ut habet Paulus Vuarnefridus lib. 3. de Geſtis Longobard. cap. 20. abſurdum autem fuiſſet, eam Epiſtolam ad eos rursùm tranſmittere, quam non ita pridem à Pelagio miſſam recepiſſent. Porrò hæc S. Columbani Epiſtola translata eſt cum aliis ejus Epiſtolis in Tomum XII Veterum Patrum editionis Lugdunenſis.

XIII. *Scribit ad Theodelindam Reginam Longobard. de eadem re.*

Cum accepiſſet Gregorius, Theodelindam Agilulphi Longobardorum Regis uxorem, à Conſtantii Epiſcopi Mediolanenſis communione ſe ſuſpendiſſe, quòd ille Tria Capitula, dato ſacramento, damnaſſe dicebatur, literas eidem deſtinavit lib. III Epiſt. IV, in quibus Synodum Quintam laudat ac defendit; Cùm verò Gregorius à Conſtantio intellexiſſet, illis literis, in quibus Synodi Quintæ mentio erat, poſſe Reginam offendi, ut conſtat ex Epiſtola XXXVII ejuſdem libri tertii ad Conſtantium data, iterùm ad eamdem reſcripſit Epiſtolam XXXIII, in qua profeſſus eſt, ſe

ſe quatuor Synodos recipere, addens ſe anathema dicere illi, *qui earumdem quatuor Synodorum, maximè autem Calchedonenſis, de qua quibuſdam imperitis hominibus nata eſt ſuperſtitionis occaſio, fidei addere, vel demere præſumit.* De Synodo autem Quinta nihil eſt interlocutus. Epiſtola IV ad Theodelindam data eſt menſe Septembri anni DXCIII, Epiſtolæ XXXIII ad eamdem & XXXVII ad Conſtantium, menſe Junio anni DXCIV. Depoſuit tandem errorem Theodelinda Regina, cum intellexiſſet Synodum Quintam Calchedonenſis Concilii fidem nullatenus convellere. Cùm enim Secundini Abbatis adversùs illam Synodum objectiones ad S. Gregorium miſiſſet, illas ut dilueret, & S. Gregorius Podagræ laboribus tunc afflictus, prolixiorem Epiſtolam reſcribere non potuiſſet, Quintæ Synodi Acta ad illam miſit cum Secundino communicanda; ut ex ipſorum lectione cognoſceret falſitatem eorum, quæ contra præfatam Synodum, & Sedem Apoſtolicam effutiebant Schiſmatici. Id conſtat ex Epiſtola VII libri XII data indictione VII, menſe Septembri anni DCIII inchoata.

Schiſmatis porrò Aquileienſis terminum omnes ponunt Sergio XIV.
Pontifice, qui anno DCLXXXVII Romæ ſedit. Verùm lon- *Schiſma quo*
gè antea Aquileienſes Epiſcopos Synodum Quintam, damnato ſchiſ- *anno extin-*
mate, recepiſſe contendit Cardinalis Noriſius laudatus §. VI ex *ctum?*
Synodo Lateranenſi ſub S. Martino Papa anno DCXLIX celebrata, in qua Maximus Archiepiſcopus Aquileienſis Secretario primo hæc pronunciavit: *Contra Theodorum autem & Origenem in ſancta Quinta Synodo accuſator quidem nullus, ſed tantummodo eorum conſcripta ad accuſationem ipſorum, & reprehenſionem ſuffeciſſe noſcuntur.* Id etiam probat ex eo, quòd Agatho Epiſcopus Aquileienſis ſubſcripſerit Synodo ſub Agathone Papa Romæ celebratæ. Sed ex iis non ſequitur aliquos in illo Patriarchatu in eum errorem non recidiſſe. Unde Beda in lib. de VI Ætatibus teſtatur, Tiberio Apſimaro imperante, & Sergio Papa ſedente Concilium Aquileiæ celebratum eſſe adverſùs eos qui Tria Capitula tuebantur, & hanc Synodum *ſalutaribus B. Papa Sergii monitis* inſtructam, Synodum Quintam recepiſſe. Idem habent Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 14. & Anaſtaſius in Vita Sergii Papæ; cum autem Tiberius Apſimarus anno DCXCVIII imperium invaſerit, ſchiſma Aquileienſe ante ſeptimi ſeculi finem non omnino extinctum. Vide dicenda in Sergio. XV.

Cùm Ariani in Hiſpania, quò tres naturas Divinas in tribus *S. Gregorius*
perſonis eſſe demonſtrarent, trina merſione in baptiſmo uterentur; *permittit Hiſ-*
& quidam ex Catholicis Sacerdotibus trinam, quidam verò alii *panis unica*
unicam merſionem facerent, ſanctus Leander Epiſcopus Hiſpalenſis *merſione baptizare.*

SEC. VI. Sanctum Gregorium Papam, quid in hac diverſitate faciendum eſſet, conſuluit. Hic Sanctus Pontifex Epiſtolam XLI libri primi anno DXCI ſcripſit *ad Leandrum*, in qua quidem unam vel trinam merſionem probavit, *quia*, inquit, *in una fide nihil officit Sanctæ Eccleſiæ conſuetudo diverſa. Nos autem quod tertiò mergimus triduanæ ſepulturæ ſacramenta ſignamus, ut dum tertiò infans ab aquis educitur, reſurrectio triduani temporis exprimatur. Quod ſi quis forte etiam pro ſumma Trinitatis veneratione æſtimet fieri, neque ad hoc aliquid obſiſtit, baptizando ſemel in aquis mergere: quia dum in tribus perſonis una ſubſtantia eſt, reprehenſibile eſſe nullatenus poteſt, infantem in baptiſmate in aquam vel ter, vel ſemel immergere, quando & in tribus merſionibus perſonarum trinitas, & in una poteſt divinitatis ſingularitas deſignari. Sed quia nunc uſque ab Hæreticis infans in baptiſmate tertiò mergebatur, fiendum apud vos eſſe non cenſeo: ne dum merſiones enumerant, Divinitatem dividant: dumque quod faciebant, faciunt, ſe morem noſtrum viciſſe glorientur.*

XVI. *Perperàm de hoc dubitavit Alcuinus.* Alcuinus anno ſeptingenteſimo nonageſimo octavo, Epiſtolam ordine LXIX Monachis Lugdunenſibus ſcripſit, in qua triplicis erroris Hiſpanos redarguit, quorum unus eſt quod contra univerſalem Eccleſiæ conſuetudinem in Baptiſmo ſub invocatione Sanctæ Trinitatis unam merſionem agendam affirmarent. In Epiſtola itidem LXX, quæ ſuperioris membrum eſſe videtur, ſermonem etiam de tria merſione facit, quam omninò adhibendam eſſe cenſet. Non diffitetur quidem objectioni locum eſſe ex quibuſdam Gregorii Magni literis, ſed ad eam his verbis reſpondet: *Epiſtolam verò quam à B. Gregorio de ſimpla merſione dicunt eſſe conſcriptam, in Epiſtolari ſuo libro, qui de Roma nobis allatus eſt, non invenimus. Alias verò omnes perſpeximus in libro, quem ad Occidentalium partium Eccleſias, Pontifices vel Reges ſcripſerat; Ideo dubii ſumus, an illius ſit, an ab aliquo hujus ſectæ auctore ejus ſub nomine ſcripta ſit.* Verùm Menardus in Obſervat. ad librum Sacramentorum Sancti Gregorii, Mabillonius Sec. I Benedictino in Elogio Hiſtorico Sancti Leandri Metropolitæ Hiſpalenſis, & Cointius in Annal. Eccleſiaſt. Francorum anno 798. num. 27. & ſeqq. hanc opinionem Alcuini validis argumentis jam refutarunt. Licet enim illa Gregorii Epiſtola deeſſet in exemplari Alcuino Româ allato, ejus tamen meminit Iſidorus Hiſpalenſis in lib. de Script. Eccleſiaſt. cap. 27. Concilium Toletanum IV anno DCXXXIII celebratum canone VI, & Joannes Diaconus in Vita Gregorii M. non longè poſt Alcuini mortem ab eo ſcripta. Quare perperam Alcuinus Gregorio M. abjudicat Epiſtolam, quâ Hiſpani innixi ſimplicem in baptiſmo merſionem tuebantur, conſtanter adhærentes & reſponſo tanti Pontificis, & Toletanæ Synodo IV, quæ canonem VI ex iiſdem Gregorii literis continnatum promulgarat.

Eodem

Google

Eodem anno quingenteſimo nonageſimo primo Gregorius dedit Epiſtolam XLII libri primi ad Petrum in Sicilia Subdiaconum, qua prohibuit ne impoſterum quis Subdiaconus ordinaretur, niſi continentiam ſervare Epiſcopo ſpopondiſſet: conjunctos verò ita manere monuit, ut nulla eis ſpes eſſet ad ſuperiorem ordinem aſcendendi, niſi ab ea quam acceperant uxore ſe penitùs ſeparaſſent; in quo mitigavit decretum Pelagii II, qui conjunctos ſeparari volebat. Eadem Gregorius repetit in Epiſtola XXXIV libri tertii ad Leonem Epiſcopum Catanenſem anno DXCIV data. In Concilio Romano II anno DXCV celebrato canonem ſtatuit, ut ſi quis Presbyter aut Diaconus uxorem duceret, anathema eſſet. Pluribus inſuper aliis Epiſtolis uſque ad finem ferè Pontificatûs, prohibuit Clericos habitare cum fœminis, niſi quas canon concedit ſanguine proximas. Ex quibus refellitur commentum illud, quod Centuriatores ex conficta S. Udalrici Auguſtani Epiſcopi ad Nicolaum Papam Epiſtola depromſerunt; nimirum cùm aliquando Gregorius juſſiſſet ex piſcina ſua piſces aliquot capi, piſcatores ſex millia capitum infantium ſuffocatorum reperiſſe; & cum eam cædem intelligeret Pontifex ex occultis fornicationibus Sacerdotum natam eſſe, continuò illud decretum ſuum revocaſſe. Id enim non ſolum ex dictis corruit; ſed etiam ex eo, quòd hæc Sancti Udalrici ad Nicolaum Papam Epiſtola conficta ex eo convincitur, quod cum hic Sanctus, teſte Gerardo Presbytero ejus familiari in ejus Vita Seculo V Benedictino recitata, obierit anno *CMLXXIII*, *ætatis LXXXIII*, *ordinationis autem L*, eum natum eſſe oportet anno DCCCXC, cùm tamen Nicolaus Papa longe ante obierit, ſcilicet anno DCCCLXVII.

SEC. VI. XVII. *Gregorius Subdiaconos ad continentiam adſtringit.*

Cùm accepiſſet Gregorius Judæos in Galliis violentiâ compelli ad fidem, ne id penitùs fieret, prohibuit, ſcribens ad Virgilium Arelatenſem & Theodorum Maſſilienſem Epiſcopos Epiſtolam XLV libri primi, menſe Junio anni DXCI data. De iiſdem rurſùs Judæis non perſequendis, ſed benignitate ad fidem alliciendis, dedit eodem anno idem Gregorius Epiſtolam XXXIV ejuſdem libri primi ad Petrum Epiſcopum Terracinenſem. Sed & poſtea anno DXCVII eadem de cauſâ dedit Epiſtolam V libri VII, indictione ſecunda, ad Januarium Calaguritanum Epiſcopum.

XVIII. *Iudæos vi ad fidem compelli vetat.*

Vetus illa in Numidia vigebat conſuetudo, ut Epiſcopus ordinatione antiquior Primas diceretur; cùm autem Epiſcopus quidam ſectæ Donatiſtarum, hoc tempore ceteris ſede antiquior reperiretur, ipſe ſibi Primatum vindicabat. Id autem ne ullo modo fieret Sanctus Gregorius interceſſit, ſcribens ad Gennadium Patricium & Exarchum in Africa, Epiſtolam LXXII libri primi, necnon ad Catholicos Epiſcopos Numidiæ Epiſtolam LXXV, eodem anno DXCI datas.

XIX. *Prohibet Epiſcopum Donatiſtam dici Primatem in Numidia.*

SEC. VI.

XX. *Donatiſtas in Africa invaleſcentes reprimit.*

Anno quingenteſimo nonageſimo ſecundo Legatos ex Numidia recepit, qui nunciarunt Donatiſtas pecuniâ datâ, ab Epiſcopo quodam Catholico impetraſſe, ut in ipſius civitate ſineretur pariter eſſe Epiſcopus Donatiſta, (quod quidem aliquando bono pacis permiſſum, poſtea ſublatum fuerat) eique concederetur iterùm baptizare Catholicos. Ad quæ enormia corrigenda, Gregorius in Numidiam proficiſci juſſit Hilarium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Chartularium Carthagine degentem, ut coacto Concilio, Epiſcopus ille, qui talia permiſiſſet, deponeretur. Hæc conſtant ex ejus Epiſtolâ XXXIII libri ſecundi ad Columbum in Numidia Epiſcopum, menſe Auguſto, indictione X datâ.

XXI. *Thebanum Epiſcopum reſtituit.*

Hadrianus Thebanæ civitatis in Bæotia Epiſcopus, damnatus à Coëpiſcopis ſuæ provinciæ Romam confugit, Apoſtolicam Sedem appellans. Gregorius cognitis iis, quæ contra eumdem Hadrianum allata eſſent, eum ut innocentem abſolvit: Archiepiſcopum verò primæ Juſtinianæ, qui eum damnaverat, ad certum tempus communione privavit: *Caſſatis*, inquit Gregorius in Epiſtola VI libri ſecundi, indictione undecima, ad Joannem Epiſcopum primæ Juſtinianæ, menſe Octobri anni DXCII data, *prius atque ad nihilum redactis prædicta ſententia tua decretis: ex beati Petri Principis Apoſtolorum auctoritate decernimus, triginta dierum ſpatio te ſacra communione privatum*, & infra: *Præfatum verò Hadrianum fratrem & Coëpiſcopum noſtrum ex tua ſententia (ut diximus) nequaquam canonibus, neque legibus exiſtente damnatum, in ſuum locum atque ordinem reverti, Chriſto comitante diſponimus.* Eodem quoque argumento ſcripſit ad Joannem Epiſcopum Lariſſæ, quem conſentientem in Hadriani damnatione aliis pœnis affecit Epiſtolâ VII ejuſdem libri, indictione XI menſe Octobri.

XXII. *Salonitanum in Dalmatia Epiſc. corripit.*

Ad Gregorium pariter eodem anno Romam allata eſt cauſa Natalis Epiſcopi Salonitani, qui Honoratum Archidiaconum ſuum loco ſummoverat, alio in ejus locum ſubſtituto, qui ſuis moribus obtemperaret; cum præfatus Honoratus in nulla re ei diſplicuiſſet, niſi quod vaſa ſacra & velamina Natalem ſuis parentibus dare prohibuiſſet. Quare Gregorius Epiſtolâ XIV libri ſecundi indictione X ad Natalem ſcripta decernit, ut eumdem Honoratum reſtituat in priſtinum locum; quod niſi obtemperet, uſu pallii eum privat; & ſi retardet adhuc excommunicatum denunciat: & de Epiſcopatu, an ipſum retinere debeat, alia ſententia definiendum relinquit. Scripſit eadem de re ad omnes Epiſcopos in Dalmatia conſtitutos Epiſtolam XV eadem indictione X. Honoratum Archidiaconum poſt hæc reſtitutum eſſe, & Natalem Epiſcopum ad meliorem frugem fuiſſe converſum, conſtat ex Epiſtolis XXXII ad Joannem Ravennatem Epiſcopum, & XXXVII ad eumdem Natalem Salonitanum, eadem indictione X à Gregorio datis.

Grego-

Digitized by Google

SEC. VI.

XXIII. *Homilias in Evangelia abſolvit.*

Gregorius Homilias XL in Evangelia, quarum nonnullas à ſe dictatas, aſſiſtenti plebi per Notarium recitari juſſerat, quaſdam verò ipſe pronunciaverat, emendatas miſit *ad Secundinum Taurominitanum Epiſcopum.* In earum Præfatione ita habet: *Inter Sacra Miſſarum ſolemnia, ex his quæ diebus certis in hac Eccleſia legi ex more ſolent, Sancti Evangelii quadraginta lectiones expoſui. Et quarumdam quidem dictata expoſitio, aſſiſtenti plebi eſt per Notarium recitata: quarumdam verò explanationem coram populo ipſe locutus ſum, atque ita ut loquebar ita excepta eſt.* Hoc autem anno DXCII Gregorius abſolvit conciones omnes illas quadraginta, cum trigeſima octava, in Baſilica Sancti Clementis hoc eodem anno dicta eſſe noſcatur, dum à tempore illo ingruentis in Urbe peſtilentiæ biennium ibi numeret, cum res tunc geſtas recenſet. Quare cum peſtilentia anno DXC in Urbe ſævierit, hæc Homilia XXXVIII, anno DXCII certò habita eſt.

XXIV. *Tunicam S. Ioannis Evang. Romam deferri curat.*

Hoc eodem anno quingenteſimo nonageſimo ſecundo felix illud ac fauſtum accidit, ut reperta tunica Sancti Joannis Evangeliſtæ Romam deferretur. Cùm enim Gregorio innotuiſſet, eam tunicam apud quemdam Epiſcopum aſſervari, Epiſcopum illum cum ea Romam venire præcepit, ut conſtat ex Epiſtola ejus tertia libri ſecundi ad Joannem Abbatem data menſe Septembri, indictione undecima. Perlatam quidem eam fuiſſe Romam, & collocatam ſub altare Sancti Joannis in Baſilica Conſtantiniana teſtatur Joannes Diaconus in Vita Sancti Gregorii lib. 3. cap. 59. qui tradit eamdem conſueviſſe coruſcare miraculis: *Quæ quidem veſtes*, inquit, *hactenus tantis miraculis coruſcare probantur, ut ſiccitatis tempore foras excuſſa pluviam conferant, inundationis verò ſerenitatem reducant.* Recenſet & alia miracula apud ipſum legenda. Mirum autem non eſt ſi in tunica Joannis ederentur divinitus ſigna, cum & in ſudariis ac ſemicinctiis Pauli miracula fierent.

XXV. *Cpolitanum & Tarentinum Epiſc. redarguit.*

Anno quingenteſimo nonageſimo tertio Gregorius Conſtantinopolim miſit Sabinianum Diaconum Apocriſarium, illum ipſum, qui eidem poſtea in Pontificatu ſucceſſit. Ei proficiſcenti Epiſtolam LII libri ſecundi dedit ad Joannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quem auctoritate Apoſtolica redarguit, & quod alium Joannem Presbyterum, qui injuriam ab ipſo paſſus Apoſtolicam ſedem appellaverat, adhuc inquietaret; & quod reprehenſionem ab eodem Gregorio ipſi factam de Anaſtaſio item Presbytero ac Monacho, quem Joannes fuſtibus puniri juſſiſſet, non eo quo ſcripta fuerat animo ſuſcepiſſet. Eodem pariter tempore Andream Epiſcopum Tarentinum duobus menſibus à celebratione Miſſarum ſuſpendit, quod mulierem quamdam fuſtibus ſubjeciſſet; privat verò Sacerdotio, ſi, ut ferebatur, concubinæ eſſet conſortio maculatus. Vetitum enim erat aliquem fuſtibus cædi; licet virgis reum ſubjicere ex pluribus ejuſdem Gregorii Epiſtolis conceſſum fuiſſe conſtet. Scripſerat

SEC. VI.

XXVI. *Caſſat Acta Concilii in Numidia habiti.* Scripſerat Gregorius ad Columbum Epiſcopum Numidiæ Epiſtolam XLVII libri ſecundi, & Epiſtolam XLVIII ad Adeodatum Numidiæ Primatem; priori etiam pro benedictione claves Sancti Petri cum ramentis de catena ejuſdem Apoſtoli incluſis tranſmiſerat, ut Concilium celebrarent. Hi dum ad Concilium celebrandum cum reliquis Epiſcopis Numidiæ conveniſſent, & præter jus faſque aliqua contra canones Eccleſiaſticos ſtatuiſſent, Gregorius ſacrorum canonum rigidus obſervator, illa nullius auctoritatis eſſe voluit, ut conſtat ex ejus Epiſtola VII libri tertii ad Gennadium Patricium & Exarchum Africæ menſe Septembri ejuſdem anni DXCIII, indictione XII data.

XXVII. *Dialogorum libros ſcribit.* Inter hæc autem idem Sanctiſſimus Pontifex laboribus & anguſtiis fatigatus, ad modicum temporis ſpatium ſolitudinem repetiit. Cum enim collegiſſet res præclarè geſtas ſanctiſſimorum virorum Italiæ, eorum potiſſimùm, qui ſua ætate vixerunt, quas vel ipſe probè ſciret, vel à viris fide digniſſimis accepiſſet, diligentiſſimam in his curam impendens, eaſdem per Dialogiſmum proſecutus eſt, interlocutorem adhibens Petrum Diaconum, virum à pueritia ſibi uſu amicitiæ intimum, quem in ſolitudinem ſecum duxerat. Quæ omnia ipſe in exordio Operis pluribus aperit. Eos verò quatuor Dialogorum libros elaboratos anno DXCIII, ſui Pontificatûs quarto, ejuſdem Gregorii ſæpè in eodem Opere teſtificatione certum redditur; dum de peſte agens, quæ Urbem vexavit eo anno, quo ipſe Pontifex creatus eſt, ante triennium accidiſſe affirmat lib. 4. Dialog. capp. *16. 36.* & alibi. Iidem Dialogorum libri poſtea à Zacharia Papa è Latino in Græcum converſi ſunt, ut tradunt Anaſtaſius in ejus Vita, & Photius in ſua Biblioth. cod. 252. Saxonicè verò iidem libri verſi ſunt ab Alfredo Saxonum Occidentalium Rege, ſed hæc verſio interiit.

XXVIII. *Ii libri non ſunt à Gregorio II ſcripti.* Nonnulli Auctores non ſolum Heterodoxi, ſed etiam Catholici libros Dialogorum Sancti Gregorii Magni eſſe negarunt, Gregorio II, qui propterea *Dialogus* à Græcis appellatus ſit, hoc opus tribuentes. Verùm hi refelluntur ipſius Gregorii Magni Epiſtola L libri ſecundi, indictione XI ad Maximianum Syracuſanum Epiſcopum, & ex initio libri ſecundi Dialogorum, ubi ſcripturus Vitam Sancti Benedicti, ait accepiſſe ſe quæ de eo dicturus eſt, à quatuor ejuſdem Sancti diſcipulis, quorum adhuc duo in vivis erant; quæ certè dicere non potuit Gregorius II centum quinquaginta annis junior. His accedunt Auctorum, qui poſt Sanctum Gregorium vixerunt, teſtimonia, qui ſummo conſenſu Dialogos illi tribuerunt. Ii autem ſunt S. Paterius ipſius diſcipulus in teſtimoniorum libro ex omnibus S. Gregorii Operibus collecto: Taius Cæſarauguſtanus Epiſcopus,

Digitized by Google

Epiſcopus, qui florebat anno DCXXX, in Collectaneo ex Operibus S. Gregorii; quinque in libros diviſo: S. Ildefonſus Toletanus Archiepiſcopus lib. de Script. Eccleſ. cap. 1. Julianus ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus in Prognoſtico futuri ſeculi: Beda lib. 2. Hiſt. cap. 1. Paulus Diaconus, & Joannes Diaconus in Vita S. Gregorii, & alii quamplures à Natali Alexandro Sec. VI cap. 3. art. 16. laudati, ubi & omnes adverſariorum objectiones ſoluit. Quare Gregorius II perperam à quibuſdam Græcis, *Dialogus* dictus eſt, hoc enim nomen Sancto Gregorio M. proprium eſſe ob editos Dialogorum libros perſpicuum eſt. SEC. VI.

Ante ſeceſſionem Gregorius univerſalis Eccleſiæ curam gerens, quam plurimas ad diverſos variis de rebus Epiſtolas dedit. Epiſtolâ XXXIX libri ſecundi ad Petrum Subdiaconum Campaniæ, puellam ſervituti obnoxiam, monaſticam vitam amplecti cupientem redimi Eccleſiæ pecuniâ voluit, ut voti compos effici poſſet. Epiſtolâ IX libri tertii ad Januarium Epiſcopum Calaritanum adversùs Judæos decernit, ne eorum ancillæ vel ſervi ad Eccleſiam confugientes illis redderentur: & Epiſtolâ XXXVII libri ſecundi ad Libertinum Præfectum Siciliæ mancipia Chriſtiana à Naſate Judæo empta reddi libertati mandat, ipſumque puniri, quod lucri cauſa captandi, Eliæ Prophetæ nomine erexiſſet altare, invitans Chriſtianos ad ejus cultum. Cumque audiſſet in angulo quodam Siciliæ adhuc reperiri quoſdam idololatras, & Angelorum cultores (quæ Judæorum hæreſis erat), loci Epiſcopum Eutychium admonuit pro eorum converſione ſtrenuè laborare, Epiſtolâ LX libri ſecundi ad ipſum data. Denique tot ſe occupationibus & tribulationibus detentum fuiſſe anno DXCIII Epiſtolâ LXIV libri ſecundi ad Narſetem Patricium, menſe Auguſto indictione XI data ſignificat, ut, quod ipſe ait, neque legere, neque per Epiſtolas multa loqui liceret; oblitumque ſe eſſe manducare panem ſuum à voce gemitûs ſui. Quæ videntur in cauſa fuiſſe cur ſeceſſum quæſierit, illæ enim omnes Epiſtolæ datæ ſunt ante menſem Septembrem, ſola excepta Epiſtola IX libri tertii, quæ data eſt menſe Septembri, quo quartus ejus Pontificatûs annus incepit, & quo ſe in ſeceſſu Dialogorum libros ſcripſiſſe teſtatur. Unde conjicio Gregorium in ſolitudinem ſeceſſiſſe, & libros Dialogorum ſcribere cæpiſſe circa finem Septembris ejuſdem anni DXCIII, cum menſibus Octobris, Novembris & Decembris nullæ in ejus Regiſtro Epiſtolæ datæ reperiantur, non quod aliquas ex eo ſeceſſu non ſcripſerit, ſed, ut conjectura eſt, admodum paucas, quæ ad nos non pervenerunt. In eodem Regiſtro ante menſem Maium anni DXCIV, tres tantum extant ejus Epiſtolæ, quarum duæ datæ ſunt menſe Januario, & una menſe Aprili,

XXIX. *Quo tempore elucubrati?*

Yy quod

SEC. VI. quod me monet ſuſpicari non tam brevem fuiſſe ejus ſeceſſionem, ut exiſtimat Baronius.

XXX. *Gregorii privilegium Sueſſionenſi S. Medardi monaſterio conceſſum.*

In eodem libro ſecundo Regiſtri Gregoriani, indictione XI poſt Epiſtolam XXXVIII recitatur privilegium, quod datum dicitur à Sancto Gregorio monaſterio Sancti Medardi Sueſſionenſi in Gallia, quo illud conſtituit caput monaſteriorum totius Galliæ, & nullius vult ditioni ſubjici, præterquam Sedis Apoſtolicæ. Dicitur illud datum indictione XI, menſe Maio, anno Incarnationis DXCIV, regnante in Gallia Theodorico. Sed cum indictio XI non incidat in annum DXCIV, ſed in annum DXCIII; Sanctus Gregorius annos Incarnationis in ſuis Epiſtolis nunquam adhibeat, & Theodoricus ante annum DXCVI in Gallia non regnaverit, Joannes Launoius in Diſſertatione ſingulari, quam de eo privilegio edidit, & Cointius in Annalibus Eccleſiaſticis Francorum illud privilegium ſuppoſititium eſſe contendunt. Adversùs Launoium ſcripſit Robertus Quatremarius Monachus Benedictinus Congregationis Sancti Mauri, & prædictum privilegium omiſſis ſubſcriptionibus publicavit. Legi poſſunt quæ in utramque partem hac de re edita ſunt.

XXXI. *Legis Imperatoris primam partem laudat Gregorius.*

Mauricius Imperator anno DXCII lege lata prohibuit, ne Curiales, ſive publicis rationibus obnoxii, in Clerum vel in monaſteria reciperentur, & ne milites ad Monaſticam admitterentur profeſſionem. Ea lege ad Sanctum Gregorium miſſa, hic Sanctus Pontifex Epiſtolâ LXII libri ſecundi, indictione XI, menſe Auguſto, ideoque anno DXCIII ad Mauricium Auguſtum data, primum caput Imperatoriæ legis laudavit, ita enim ſcribit: *Legem ſuſcepi in qua Dominorum pietas ſanxit, ut quiſquis publicis adminiſtrationibus fuerit implicitus, ei ad Eccleſiaſticum officium venire non liceat, quod valde laudavi, evidentiſſime ſciens, quia qui ſecularem habitum deferens ad Eccleſiaſtica officia venire feſtinat, mutare vult ſeculum non relinquere.*

XXXII. *Secundam partem poſſe temperari cenſet.*

Secundum verò caput dictæ legis ita poſſe temperari cenſuit in eadem Epiſtola, ut in monaſteriis ſuſcipi non poſſent, qui publicis rationibus erant obnoxii, niſi monaſterium eorum rationes redderet, ac debita ſolveret. Immediatè enim ſubjungit Gregorius: *Quod verò in eadem lege dicitur ut ei in monaſterio converti non liceat, omninò miratus ſum, dum & rationes ejus poſſint per monaſterium fieri, & agi poteſt, ut ab eo loco, in quo ſuſcipitur, ejus quoque debita ſolvantur.*

XXXIII. *Tertiam partem improbat.*

Eamdem legem quoad tertium caput, quo militum converſioni & ſaluti Mauricius Imperator impedimentum apponebat, Gregorius improbavit, ac de illius rigore apud Principem expoſtulavit, rogavitque ut ipſam temperaret, ita in dicta Epiſtola ſcribens: *In qua lege ſubjunctum eſt, ut nulli, qui in manu ſignatus eſt* (ideſt nulli militi)

Digitized by Google

liti) *converti liceat. Quam Conſtitutionem ego, fateor Dominis meis*, SEC. VI.
vehementer expavi; quia per eam Cœlorum via multis clauditur, & quod nunc uſque licuit, ne liceat prohibetur. Multi enim ſunt qui poſſunt religioſam vitam etiam cum ſeculari habitu ducere. Et plerique ſunt, qui niſi omnia reliquerint, ſalvari apud Deum nullatenus poſſunt. Ego verò hæc Dominis meis loquens, quid ſum niſi pulvis & vermis? Sed tamen quia contra auctorem omnium Deum hanc intendere Conſtitutionem ſentio, Dominis tacere non poſſum. Ad hoc enim poteſtas Dominorum meorum pietati cœlitus data eſt ſuper omnes homines, ut qui bona appetunt adjuventur, ut Cœlorum via largius pateat, ut terreſtre regnum cœleſti regno famuletur. Et ecce aperta voce dicitur, ut ei qui ſemel de terrena militia ſignatus fuerit, niſi aut expleta militia, aut pro debilitate corporis repulſus, Domino noſtro Jeſu Chriſto militare non liceat, &c. In Epiſtola vero LXV ejuſdem libri ad Theodorum Medicum ait Gregorius: *Quam legem primùm, ſicut ii dicunt, qui leges veteres noverunt, Julianus* (Imperator, Apoſtata dictus) *protulit, de quo ſcimus omnes quantum Deo adverſus fuerit.*

In fine dictæ Epiſtolæ LXII Gregorius Imperatorem rogat, ut hanc legem temperet, vel immutet: *Unde per eumdem tremendum Judicem deprecor, ne illa tanta lachryma, tanta orationes, tanta jejunia, tantaque eleemoſina Domini mei ex qualibet occaſione apud Omnipotentis Dei oculos fuſcentur, ſed aut temperando Pietas veſtra, aut immutando rigorem ejuſdem legis inflectat; quia tunc magis Dominorum exercitus contra hoſtes creſcit, quanto Dei exercitus ad orationem creverit.* In Epiſtolà autem LXV laudata Theodorum hortatur, ut id ſuggerat Imperatori: *Tu quidem, glorioſe fili*, inquit, *pro Chriſto loquere. Si auditus fueris, lucrum operatus es animæ prædicti Domini tui, & tuæ: ſi verò auditus non fueris, lucrum ſolummodo tuæ feciſti.*

XXXIV. *Imperatorem rogat, ut eam vel immutet, vel temperet.*

Imperatoris tamen legem in provincias miſit Sanctus Gregorius: *Ego quidem*, inquit in eadem ad Mauricium Imp. Epiſtola, *juſſioni ſubjectus, eamdem legem per diverſas terrarum partes tranſmitti feci; & quia lex ipſa Omnipotenti Deo minimè concordat, ecce per ſuggeſtionis meæ paginam Sereniſſimis Dominis nunciavi. Utrobique ergo, quæ debui exolui, qui & Imperatori obedientiam præbui; & pro Deo, quod ſenſi, minimè tacui.* Sed eam legem, conſentiente, ut videtur, Imperatore, nonnihil temperavit Sanctus Gregorius quoad ſecundam & tertiam partem, nam primam laudavit, ut mox dictum eſt; de ſecunda verò ita ſcribit ad Metropolitanos Epiſtola XI libri VII: *Quod ſi etiam tales* (ſc. rationibus publicis obligati) *quoque monaſterium petant, ſuſcipiendi nullo modo ſunt, niſi prius à rationibus publicis abſoluti fuerint.* De tertia verò parte ejuſdem legis ſubdit in eadem Epiſtola idem Sanctiſſimus Pontifex: *Si qui verò ex militaribus viris in monaſteriis converti*

XXXV. *Eam mittit in provincias & nonnihil temperat.*

SEC. VI. *feſtinant, non ſunt temerè ſuſcipiendi, niſi eorum vita fuerit fideliter inquiſita. Et juxta Normam Regularem, debent in ſuo habitu per triennium probari, & tunc Monachicum habitum Deo auctore ſuſcipere. Qua de re etiam Sereniſſimus, & Chriſtianiſſimus Imperator, mihi credite, omninò placatur, & libenter eorum converſionem ſuſcipit, quos in rationibus publicis implicatos non eſſe cognoſcit.* Quæ verba, *qua de re .... Imperator, mihi credite, omnino placatur*, ita de illo temperamento inter Gregorium & Mauricium conveniſſe non obſcurè judicant, cui acquievit Imperator juxtà monita Sancti Gregorii. Fruſtrà itaque Petrus de Marca recurrit ad Novellam CLII Juſtiniani Imp., qua facultas fiebat Præfectis Prætorio leges de rebus ſecularibus, & eorum exemplo, ut ipſe ſine teſte ſcribit, Patriarchis leges de rebus Eccleſiaſticis ad ſe miſſas in aliquo temperare. Porrò hæc ad Metropolitanos Epiſtola data eſt indictione prima, anno ordinationis S. Gregorii octavo, ideoque poſt initium Septembris anni DXCVII, & ante menſem Decembrem, ad quem ſequens Epiſtola pertinet.

XXXVI. *Incumbit converſioni Barbaricinorum Gentilium.* Cùm Vandali Africam occupaſſent, Gentiles quidam barbari ab iis ad Arauſium montem omnium altiſſimum abacti ſunt, ne eos paterentur infenſos. Hi procedente tempore, montes qui in Sardinia ſunt prope Calarim occupavêre: *ac primò quidem clanculùm latrocinia in vicinos exercentes, poſtea verò non minus quam ad tria millia crevêre, & manifeſtò excurſiones facientes, minime latere curaverunt, ac omnem circa oram depopulati ſunt; quamobrem Barbaricini à vicinis appellati ſunt*, inquit Procopius lib. 1. de Bello Vandal. Iiſdem Juſtinianus lege 2. de officio Præfecti Prætorio Africæ Ducem habere permiſit. Tempore autem Sancti Gregorii licet Dux Barbaricinorum eſſet Chriſtianus, Barbaricini tamen omnes adhuc erant Gentiles; quare Sanctus hic Pontifex maximè dolens locorum Epiſcopos nullam curam adhibere, ut eos redderent Chriſtianos, Felicem Epiſcopum & Cyriacum Abbatem in Sardiniam miſit, qui ipſorum converſioni incumberent, datis ea de re Epiſtolis libri tertii, XXV ad Zabardam Ducem Sardiniæ, & XXVII ad Hoſpitonem Ducem Barbaricinorum. Felix & Cyriacus invenientes Calaritanam Eccleſiam Paſtoris negligentiâ incultam, & colonos agrorum Eccleſiæ Barbaricinos æque ut alios perſeverare infideles, de his monuerunt S. Gregorium, qui Epiſtolâ XXVI ejuſdem libri ad Januarium Calaritanum Epiſcopum data, eum graviter redarguit, & admonuit ut per omnia in eorum converſionem vigilaret. Epiſtolæ illæ datæ ſunt menſe Maio, indictione duodecima, ideoque anno DXCIV. Barbaricinos porrò paulatim ad Chriſtianam fidem converſos, conſtat ex ejuſdem Gregorii Epiſtola XVII libri IX ad Speſindeo Præſidem Sardiniæ, data indictione IV, quæ cum menſe Septembri anni DC initium ſumſit.

Auguſta

SEC. VI.

XXXVII. *Caput S. Pauli Auguſta denegat.*

Auguſta Conſtantina Mauricii Imperatoris conjux in ſuo palatio Eccleſiam in memoriam ſancti Pauli Apoſtoli ædificavit, & à Gregorio Papa expetiit, ut Conſtantinopolim mitteret caput ejuſdem ſancti, ſive partem aliquam corporis; ſed Pontifex ſibi id minimè licere multipliciter excuſavit, nonnullis additis miraculorum exemplis, quæ edi conſueviſſent, cum quid ex ſacris Reliquiis tranſmutare Romæ quis auderet, quorum unum retulimus in Pelagio II num. XXI. Id conſtat ex Epiſtola XXX libri tertii ad Conſtantinam Auguſtam menſe Junio anni DXCIV data, in qua ſubdit: *Sudarium vero, quod ſimiliter tranſmitti juſſiſtis, cum corpore ejus* (nempe ſancti Pauli) *eſt; quod ita tangi non poteſt, ſicut nec ad corpus illius accedi. Sed quia Sereniſſima Domina tam religioſum deſiderium eſſe vacuum non debet, de catenis, quas ipſe ſanctus Paulus Apoſtolus in collo & in manibus geſtavit, ex quibus multa miracula in populo demonſtrantur, partem aliquam vobis tranſmittere feſtinabo, ſi tamen hæc tollere limando prævaluero. Quia dum frequenter ex catenis eiſdem multi venientes benedictionem petunt, ut parum quid ex limatura accipiant, aſſiſtit Sacerdos cum lima: & aliquibus petentibus ita concitè aliquid de catenis ipſis excutitur, ut mora nulla ſit: quibuſdam verò petentibus, diu per catenas ipſas ducitur lima, & tamen ut aliquid exinde exeat, non obtinetur.*

XXXVIII. *Sollicitus eſt pro Eccleſia Salonitana in Dalmatia.*

Cùm Natalis Salonitanus Epiſcopus obiiſſet initio anni DXCIII, ut conſtat ex Epiſtola XXII libri ſecundi menſe Martio data, & de procuranda ſucceſſoris electione, ipſe Gregorius haud mediocriter ſollicitus eſſet; electo prius ab ejuſdem Eccleſiæ Clero, Honorato Diacono, quem de criminibus objectis Gregorium ipſum innocentem abſoluiſſe conſtat ex Epiſtola XXXII ejuſdem libri menſe Maio data, iidem Dalmatiæ Epiſcopi Maximum quemdam pravum hominem, ejuſdem Eccleſiæ deligere ſtuduerunt Metropolitanum Epiſcopum. Quæ audiens Gregorius, Apoſtolica fultus auctoritate, non ſolùm Maximum rejecit, ſed & ne inconſulta Apoſtolica Sede alium quemvis eligerent, eiſdem præcepit Epiſtolâ XV libri tertii, indictione XII data ad Epiſcopos Dalmatiæ: *Quod ſi contra hæc quippiam*, inquit, *vel ſponte veſtra, vel à quolibet coacti præſumpſeritis vel tentaveritis agere: decernimus vos à Dominici corporis & ſanguinis participatione privatos.* Quare cùm nonobſtante illa prohibitione, Dalmatæ Epiſcopi in electione Maximi, quaſi Imperatoris juſſione prætenſa, perſiſterent, eumdemque animo obſtinato conſecraſſent, omnes à communione ſuſpendit Epiſtolâ XX libri tertii indictione XII, menſe Aprili, ideoque anno DXCIV data. Hæc cauſa cæpta indictione XI, finem non accepit ante indictionem ſecundam, ſeu annum DXCIX, quo

SEC. VI. Gregorius conceſſit, ut cum Maximus Romam venire nollet, ſaltem Ravennam ſe conferret, ubi delegatum à Sede Apoſtolica haberet judicem Marinianum Epiſcopum, ſub quo cauſam diceret. Præſtitit hoc Maximus, Ravennamque ſe contulit, ubi & juramento ſe purgavit ſupra corpus ſancti Apollinaris, ſe nimirum à Simoniaca labe integrum atque immunem eſſe: acceptaque pœnitentia de inobedientia & contumacia, qua in Apoſtolicam Sedem peccaſſet, ad Salonitanam eſt miſſus, conſentiente Gregorio, Eccleſiam, ut legitimus illic ſederet Sacerdos; cui & expetenti idem Pontifex pallium dedit. Hæc conſtant ex Epiſtolis LXXX, LXXXI, & LXXXII libri ſeptimi indictione ſecunda, menſe Julio datis, ideoque anno DXCIX.

XXXIX. *Sacramenti Confirmationis adminiſtrationem Presbyteris permittit.*

Licet juxtà Concilium Tridentinum ſeſſione 7. can. 3. de fide ſit Epiſcopum eſſe ſolum miniſtrum ordinarium ſacramenti Confirmationis, ex eo tamen deducitur, Presbyterum poſſe etiam ex diſpenſatione eſſe miniſtrum extraordinarium ejuſdem ſacramenti, quod Theologi ex ſancto Gregorio probant. Cùm enim hic ſanctus Pontifex Epiſtolâ IX libri tertii ad Januarium Epiſcopum Calaritanum datâ prohibuiſſet, ne *Presbyteri baptizatos infantes ſignare ſacro in fronte chriſmate* præſumerent, ſed Presbyteros, baptizatos infantes ungere debere in pectore, *ut Epiſcopi poſtmodum ungere debeant in fronte*: Presbyteris tamen Sardiniæ poſtea conceſſit Epiſtolâ XXVI ejuſdem libri ad eumdem Epiſcopum data menſe Maio, indictione duodecima, anno DXCIV currente, ut cum Epiſcopi deeſſent; Confirmationis adminiſtrare poſſent ſacramentum. *Pervenit ad nos*, inquit, *quoſdam ſcandalizatos fuiſſe, quod Presbyteros chriſmate tangere eos qui baptizati ſunt prohibuimus: & nos quidem ſecundum uſum noſtræ Eccleſiæ fecimus: ſed ſi omnino hac de re aliqui contriſtantur, ubi Epiſcopi deſunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos chriſmate tingere debeant, concedimus.* Hanc Gregorii diſpenſationem ſpectavit Eugenius quartus Papa in decreto unionis Armenorum cum Eccleſia Latina, ubi Miniſtrum confirmationis cum aſſignaſſet Epiſcopum, addit: *Legitur tamen aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem, & urgente admodum cauſa, ſimplicem Sacerdotem chriſmate per Epiſcopum confecto hoc adminiſtraſſe chriſmatis ſacramentum.* Quæ contra hæc à Proteſtantibus, imò & à quibuſdam Catholicis objiciuntur, refellit Natalis Alexander Seculo II Diſſert. X.

XL. *Donatiſtas in Africa reprimit.*

Hoc eodem anno DXCIV adversùs Donatiſtas in Africa invaleſcentes, Gregorius Epiſcopos Catholicos Epiſtolâ XXXV libri tertii negligentes incitavit, & Epiſtolâ XXXII ejuſdem libri, Pantaleonem Africæ Præfectum excitat contra eoſdem Donatiſtas qui

Digitized by Google

qui Catholicos iterùm rebaptizare tentabant. Hæ duæ Epiſtolæ datæ ſunt menſe Junio. Ex alia verò parte, cùm accepiſſet Dominicum Carthaginenſem Epiſcopum in Concilio contra Donatiſtas ſanxiſſe, ut Epiſcopi, qui hæreticos non inquirerent & expellerent, dignitate ac bonis privarentur, eum à nimio hoc impetu revocavit Epiſtolâ tertia libri quarti, menſe Septembri data, quòd majores videret id concitaturum inter ipſos Epiſcopos Catholicos diſcordias. De convertendis pariter Judæis ſollicitus, eos non violentia, ſed ſpe præmii allici debere monuit Epiſtolâ tertiâ libri tertii, & Epiſtolâ ſextâ libri quarti.

XLI. *Homilias in Ezechielem Prophetam componit.*

Annus quingenteſimus nonageſimus quintus toti Italiæ calamitoſus fuit, cum Longobardorum Rex Agilulphus, non ſolùm civitates ſibi per Romanum Ravennatenſem Exarchum ereptas, furore percitus iterum cepit, ſed & ipſum agrum Romanum maxima depopulatione vaſtavit, ut conſtat ex Paulo Diacono lib.4.cap. 7. Nihilominus Gregorius Papa hoc eodem tempore, flagitante populo, difficillimas Ezechielis Prophetias pro concione interpretabatur. Quod quidem admiratione dignum viſum eſt, ut videlicet potuerit in tanto Vrbis diſcrimine in his philoſophari, & populus in eodem periculo conſtitutus conciones tales ab eo exigere Sanctus Gregorius tamen vix tunc à cæptis eſt violenter abſtractus, ubi vallata Urbe, vulnera civium, vincula atque cædes eſt oculis contemplatus. Has in Ezechielem Prophetam Homilias, à Notariis, dum eas coram populo diceret, exceptas, poſtea idem Pontifex emendavit, & ad Marinianum Epiſcopum miſit.

XLII. *Increpat Ioannem Epiſc. CP. ob uſurpatum Vniverſalis nomen.*

Cùm Joannes Presbyter Calchedonenſis Eccleſiæ à Joanne Jejunatore Epiſcopo Conſtantinopolitano hæreſis injuſtè damnatus fuiſſet, ad Sedem Apoſtolicam appellavit; ideoque idem Joannes Jejunator Acta in ea cauſa ad Gregorium Papam tranſmiſit, in quibus per omnem penè verſum Oecumenicum Patriarcham ſe nominabat, ut conſtat ex Epiſtola XXXIX libri quarti Regiſtri Gregoriani ad Sabinianum Diaconum, Conſtantinopoli Sedis Apoſtolicæ Apocriſarium, ante menſem Julium anno DXCV data. Quare Gregorius, quia hactenus Joannis ſuperbiam ſumma toleraverat patientia, in ipſum mox excitatus, tùm literis ſuis corripuit, Sabinianumque admonuit, ne ullo modo cum illo communicaret, ne ejus videretur favere ſuperbiæ; tum ad Mauritium Imperatorem, Conſtantinam Auguſtam, Eulogium Epiſcopum Alexandrinum, & Anaſtaſium Antiochenum, alioſque adversùs eum literas dedit. Recitantur illæ omnes lib. IV Regiſtri, ſuntque 32. 34. 36. 38. & 39. quibus omnibus cum plura inculcet in deteſtationem ſuperbi illius nominis

SEC. VI. nominis *Patriarchæ Univerſalis*, demum in Epiſtola XXXIX addit, ei conſentire nihil aliud eſſe, quàm fidem perdere.

XLIII. *Servum Servorum Dei ſe inſcribit.* Poſt inſolentem illam Joannis Conſtantinopolitani arrogantiam, Gregorius ſe ſemper *Servum Servorum Dei* inſcripſit teſte Joanne Diacono in ejus Vita lib. 4. cap. 58. Unde Epiſtolæ, prima libri VIII & prima libri IX ita inſcriptæ ſunt: *Gregorius ſervus ſervorum Dei Romano defenſori Siciliæ*, &, *Gregorius ſervus ſervorum Dei Innocentio Africæ Præfecto.* Ad hæc Beda lib. 1. Hiſt. Gentis Angl. plures Epiſtolas refert, quibus Gregorius Laurentium Presbyterum, & Monachos in Angliam proficiſcentes commendat, in quibus ſe ſervum ſervorum Dei inſcribit. Cap. enim 28. ejuſdem libri unam adducit inſcriptam Virgilio Epiſcopo Arelatenſi cum hoc titulo: *Reverendiſſimo & ſanctiſſimo viro fratri Virgilio Epiſcopo Gregorius ſervus ſervorum Dei.* Hæc Epiſtola eſt LXIII libri noni Regiſtri Gregoriani, in quo ſine illa inſcriptione refertur, ſicut & quædam aliæ à Beda recitatæ. Guſſanvillæus quidem in Notis ad primam Epiſtolam libri VIII ejuſdem Regiſtri, Romano defenſori Siciliæ inſcriptam, dicit ſe dubitare an nuncupatio illa, *ſervus ſervorum Dei*, à Gregorio ibi uſurpata fuerit. Sed, ut obſervat Garnerius in Appendice ad Notas Capitis I libri de Ordine Romano; nulla eſt in toto Gregorii Regiſtro Epiſtola, quæ non ſit à Collectore, ſuis, quas haberet, ſolemnibus formulis ſpoliata: habuiſſe tamen omnes, vel ex eo uno apertum eſt, quod ad ſeculares viros, fœminaſque multæ datæ ſint, nec ulla tamen domini, dominæque nomen in epigraphe præferat, quamvis id nunquam omiſſum Joannes Diaconus in ejus Vita tradat. Porrò Beda laudatus cap. 29. refert Epiſtolam ejuſdem Gregorii ad Auguſtinum Cantuarienſem Epiſcopum, quæ in Regiſtro Gregoriano eſt XV libri XII, & cap. 30. Epiſtolam ad Mellitum, quæ in eodem Regiſtro eſt LXXI libri IX, in quibus etiam Gregorius *ſervum ſervorum Dei* ſe inſcribit, licet in eo Regiſtro hac formulâ ſint ſpoliatæ.

XLIV. *Cognoſcit de Judicio Joannis Epiſc. CP. in Synodo Rom. II.* Sed quod ſpectat ad dictum Joannem Presbyterum Calchedonenſis Eccleſiæ, qui ad ſedem Apoſtolicam appellaverat, Gregorius Concilium in ea cauſa Romæ celebravit die quinta Julii ejuſdem anni DXCV, indictione decima tertia, anno tertio decimo Mauricii Imperatoris, ut legitur in geſtis Concilii à Sancto Gregorio Epiſtolâ XLIV Libri IV, indictione XIII relatis. In eo Concilio, retractato Conſtantinopolitano Synodali Judicio, Joannes Presbyter abſolutus eſt, ut teſtatur idem Gregorius lib. V. Epiſtolâ XV ad Joannem Epiſcopum Conſtantinopolitanum; Epiſtolâ XVI ad Mauricium Imperatorem, & Epiſtolâ XVII ad Theoctiſtam cognatam Imperatoris. Sunt præterea in eo Concilio ſex canones ſtatuti, ad diſciplinam

diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentes; quibus Epiſcopi viginti duo, Presbyteri S. Romanæ Eccleſiæ triginta quatuor ſubſcripſerunt. Inter canones autem quartus eſt, ut corpora Romanorum Pontificum ſine tegmine deferrentur ad ſepulturam: ea nimirum occaſione, quod cum, ut ait, dalmaticis tegerentur, ipſas poſtea populus inter ſe partitus, loco ſacrarum Reliquiarum aſſervarent: quam monuit, ut è corporibus potius Apoſtolorum, ac Martyrum velamina acciperent. Ita namque ſibi Gregorius vivens conſultum volebat, ne poſt mortem coleretur ut Sanctus. Denique in ſcripto codice Sublacenſi reperiſſe ſe dicit Baronius, in hoc Concilio Romano eumdem Pontificem probaſſe & confirmaſſe Regulam Sancti Benedicti.

XLV. *Pro ordinationibus, & pro pallio aliquid accipi vetat.*

In eodem Concilio Romano pecuniam recipi vetuit Gregorius, non ſolum pro ordinationibus, ſed etiam pro pallio, pro literis & pro convivio die ordinationis præbendo, ut conſtat ex canone quinto, & ex laudata libri IV Epiſtola XLIV, in qua ait: *Antiquam patrum regulam ſequens, nihil unquam de ordinationibus accipiendum eſſe conſtituo, neque ex datione pallii, neque ex traditione chartarum, neque ex ea, quam nova per ambitionem ſimulatio invenit, appellatione paſtelli. Quia enim ordinando Epiſcopo Pontifex manum imponit, Evangelicam verò lectionem Miniſter legit, confirmationis autem ejus Epiſtolam Notarius ſcribit; ſicut Pontificem non decet manum, quam imponit, vendere; ita Miniſter vel Notarius non debet in ordinatione ejus vocem ſuam, vel calamum venundare. Pro ordinatione verò, vel pallio, ſeu chartis atque paſtello, eumdem qui ordinandus, vel ordinatus eſt, omninò aliquid dare prohibeo. Ex quibus prædictis rebus, ſi quis hinc aliquid commodi appellatione exigere, vel deferre fortè præſumpſerit, in diſtricto Dei omnipotentis examine reatui ſubjacebit.*

XLVI. *Arelatenſi Epiſc. vices ſuas in Galliis committit.*

Hoc eodem anno DXCV S. Gregorius menſe Auguſto dignitatem Vicarii in ditionibus Childeberti Francorum Regis, à quo rogatus fuerat, Virgilio Arelatenſi Epiſcopo, de ſuorum prædeceſſorum more conceſſit, data illi poteſtate convocandi concilia, in quibus Eccleſiaſticæ controverſiæ terminarentur. Quod ſi cauſa fidei illic ageretur, aut negotia inciderent, quæ dubia eſſent, aut ejus momenti, ut in provinciis decidi nequeant, jubet, ut ad Sedem Apoſtolicam referatur. Præterea illi hoc tribuit, ut perſonæ Eccleſiaſticæ, quæ extra Gallias proficiſci volent, teneantur ab eo accipere literas communicatorias. Tandem pallium ipſi tranſmittit, quo intra Eccleſiam ad ſola Miſſarum ſolemnia utatur. Hæc conſtant ex Epiſtolis L libri quarti ad Virgilium, LII ad Epiſcopos Galliæ & LIII ad Childebertum Regem menſe Auguſto, indictione XIII datis. Quare Virgilius per totam Auſtriam & Burgundiam

Digitized by Google

SEC. VI. Apoſtolicæ Sedis Vicarius fuit, Neuſtria enim erat penès Clotarium II ejuſdem Childeberti patruelem, & Gregorius vices ſuas Virgilio per regnum Childeberti duntaxat conceſſit, ut disertè in ejus Epiſtola exprimitur.

XLVII. *In quo conſiſteret Vicaria illa poteſtas.*

Attamen licet Epiſcopi Arelatenſes Vicariatum Apoſtolicæ Sedis accepiſſent ab hinc centum circiter annis cum auctoritate convocandorum Conciliorum, certum eſt, inquit Marca lib. 7. de concordia cap. 19. num. 12. eos nullam Synodum congregaſſe, ſi Synodos provinciæ Arelatenſis excipias. Contrà, ex Regum juſſu convocatæ fuerunt, & judicia in illis lata ſunt adversùs Epiſcopos, nulla mentione facta Epiſcopi Arelatenſis, ut plurimùm à Concilio abſentis. Nihil igitur Virgilio ſupererat præter honorem & amplitudinem Vicarii, & quandam velut generalem præfecturam in Eccleſia Gallicana, de cujus negotiis referebatur ad Summum Pontificem, quo cum particularem communicationem habebat. Certè, ut jam dixerat Marca lib. 6. cap. 19. num. 9. facile eſt cognoſcere integram convocandorum Conciliorum auctoritatem non fuiſſe penès Virgilium, quandoquidem ei S. Gregorius duodecim alios Epiſcopos adjunxit, & à Francorum Regibus poſtulavit, ut Synodum intra Gallias haberi juberent. Extincto Virgilio, extinctus quoque Vicariatus Epiſcopatûs Arelatenſis, cum nullus eorum, qui poſt Virgilium cathedram illam tenuêre, Apoſtolicæ Sedis Vicarius appellatus reperiatur. Quare perſonalia fuêre tàm Virgilii, quàm anteceſſorum, putà Cæſarii, Auxanii, Aureliani & Sapaudi privilegia, cum conſtet eam delegationem à Romanis Pontificibus poſtulaſſe.

XLVIII. *Pallium nonniſi poſtulantibus dari ſolitum.*

Cùm enim dignitas Vicarii Apoſtolicæ Sedis tùm conjuncta eſſet cum pallio, & iſtud non daretur niſi poſtulanti, ita nec Vicariatus Apoſtolicæ Sedis. Dignitatem Vicarii conjunctam fuiſſe cum pallio, ex eo conſtat, quòd Gregorius ad interrogationem Auguſtini Cantuarienſis Epiſcopi, qualiter deberet cum Galliarum & Britanniarum Epiſcopis agere, ita reſpondit apud Bedam lib. 1. cap. 27. *In Galliarum Epiſcopos nullam tibi auctoritatem tribuimus: quia ab antiquis prædeceſſorum meorum temporibus, pallium Arelatenſis Epiſcopus accepit, quem nos privare auctoritate percepta minimè debemus.* Ex quo ſequitur dignitatem Vicarii Apoſtolicæ Sedis cum pallio fuiſſe conjunctam: pallium autem non conceſſum niſi petenti, disertè teſtatur idem Sanctus Gregorius; cum enim Brunichildis Francorum Regina illud pro Syagrio Auguſtodunenſi Epiſcopo petiiſſet, diſtulit tantiſper hanc gratiam Gregorius, donec Syagrius ipſe illam poſtularet: *Quia*, inquit in Epiſtola V Libri VII ad Brunichildem Reginam menſe Octobri anni DXCVII data, *priſca conſuetudo obtinuit, ut honor pallii, niſi exigentibus cauſarum meritis, & fortiter poſtulanti dari* non

non debeat. Poſtea tamen Gregorius Papa hujus nominis III Sancto Bonifacio, *quæ minime petiit Archiepiſcopatus pallium direxit*, ut ſcribit Othlonus in ejuſdem Bonifacii Vita lib. 1. cap. 26. apud Mabillonium Sec. III Benedict. part. II. SEC. VI.

XLIX. *Gregorius regnum & Reges Franc. laudibus extollit.*

In laudatis ſuperius Epiſtolis L & LII libri quarti ad Virgilium Arelatenſem, & ad Epiſcopos Galliæ datis, Gregorius monet corrigenda eſſe nonnulla, quæ adversùs ſacros canones in Galliis agerentur; & ut id omnino perfici poſſet, Regias manus in auxilium petens, de iisdem ad Childebertum Francorum Regem dedit prædictam Epiſtolam LIII ejuſdem libri quarti: qua potiſſimùm illud admonuit, ne laici ſtatim tonſo capite raperentur ad Epiſcopatum, ſeu potius raperent ipſi Epiſcopatum: hoc ſuadens exemplo, quod ſicut non ante exercitui Dux præponeretur, niſi labor ejus fideſque probata conſtaret, ita nec Dux animarum conſtitui deberet, niſi quem anteactæ vitæ virtus & ſolicitudo aptum eſſe monſtraret. Scripſit & ad matrem Regis Brunichildem Reginam Epiſtolam V libri V indictione XIV, ubi inter alia de ipſo Francorum regno atque Rege hæc habet: *Non immeritò contigit, ut cuncta gentium regna præcelleret; quippe earumdem gentium creatorem & purè colit, & veraciter confitetur.* Et rurſùm poſtea ſcribens ad Childebertum Epiſtolam VI ejuſdem libri V ait: *Quanto ceteros homines Regia dignitas antecedit, tanto ceterarum gentium regna, regni veſtri profectò culmen excellit. Eſſe autem Regem, quia ſunt & alii, non mirum eſt: ſed eſſe Catholicum, quod alii non merentur, hoc ſatis eſt. Sicut enim magna lampadis ſplendor in tetra noctis obſcuritate luminis ſui claritate fulgeſcit, ita fidei veſtra claritas inter aliarum gentium obſcuram perfidiam rutilat, ac coruſcat. Quidquid autem Reges ſe ceteri gloriantur habere, habetis. Sed ipſi in hac re vehementius ſuperantur, quoniam hoc principale bonum non habent quod habetis.* Dedit verò Gregorius has literas Candido Presbytero, quem ad curandum patrimonium S. Petri, quod habebat in Galliis, miſit ad eumdem Regem; & unà cum literis munus dedit Rege Chriſtianiſſimo dignum; videlicet claves S. Petri, in quibus de limatura catenarum ejus aliquid incluſum eſſet, quæ, ut ait, collo ejus ſuſpenſæ, à malis eum omnibus tuerentur.

L. *Dolet pueros Anglos venales eſſe.*

Beda lib. 2. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Gentis Anglorum cap. 1. narrat, cùm quadam die Sanctus Gregorius nondum Pontifex in forum Romanum veniſſet, & *tres pueros venales*, candidi corporis, ac venuſti vultûs aſpexiſſet, & Anglos eſſe accipiſſet, *bene*, inquit, *nam Angelicam habent formam*, & à Romano Pontifice petiit, ut genti Anglorum aliquos Dei miniſtros mitteret, & ſeipſum in hoc opus paratum exhibuit, ſed cives Romani non permiſère, ut tam longe ab Urbe recederet. Benedicto Papa Eccleſiam Romanam regente illud conti-

Digitized by Google

SEC. VI. giſſe aſſerunt Joannes Diaconus in Vita S. Gregorii lib. 1. cap. 21. & Malmesburienſis lib. 1. de Reg. Angl. cap. 3. Parkerus verò in Antiq. Britann. pag. 34. in Eccleſiæ Romanæ odium ſcribit, hæc fabuloſa eſſe, hanc nempe fuiſſe occaſionem mittendi in Angliam S. Auguſtinum. Sed pravam hanc conſuetudinem in Anglia inoleviſſe pueros vendendi, ut conſtantem veritatem agnoſcit Seldenus & alii Proteſtantes Parkero moderatiores. Certè Malmesburienſis loco laudato ſcribit, Allæ Regis tempore, qui per annos XXXI Northumbriam rexit, & obiit anno DLXXXIX, *familiari & pene ingenita nationi illi conſuetudine* venales fuiſſe è Northumbria pueros. Hunc quidem barbarum morem conati ſunt Reges antiquare, & inter alios Inas Occidentalium Saxonum Rex, qui obiit circa annum DCCXXVI; ſed nonobſtantibus ejus & aliorum Regum legibus, ille mos adeò invaluerat, gentis vitio, ut uſque ad Henrici II Angliæ Regis tempora, ideſt ad medium uſque ſeculum duodecimum perdurarít. Eccleſiarum Prælati hunc morem exoſi lege lata hujuſmodi etiam mercimonia, naturæ gratiæque contraria ſæpè vetuerant, uti in Concilio Londinenſi ſub Anſelmo Cantuarienſi anno MCII, & priùs in Enhamenſi anno MVIII indicto, ut videre eſt apud Spelmanno & apud Alfordum in Annal. Anglic. ad annum 588. qui plura hac de re habet.

LI. *Anglos operâ S. Auguſtini convertit.* In Eleuthero Papa diximus ex Anaſtaſio, & ex Beda lib. 1. cap. 4. Hiſt. Eccleſ. Anglorum, Evangelium à Britannis publicè ſuſceptum fuiſſe ſub Lucio eorum Rege. Sed cum medio ſeculo quinto Britanni ab Anglis & Saxonibus ex inſula expulſi fuiſſent, ea ad idolorum cultum iterum rediit. Quare Gregorius, qui, ut mox diximus, ante Pontificatum de Anglorum converſione cogitaverat, anno DXCVI eam aggreſſus eſt, Auguſtino monaſterii S. Andreæ in Urbe à ſe præfecto, cum ſociis in Angliam miſſo, eumque multiplicibus literis ad Reges Francorum & diverſos Galliarum Epiſcopos datis commendavit. Extant ex lib. V Regiſtri Gregoriani ab Epiſtola LII ad LIX. Auguſtinus anno DXCVII à Virgilio Arelatenſi Epiſcopo ordinatus eſt Epiſcopus, indeque in Britanniam reverſus, Ethelbertum Cantii Regem baptizavit, & in die Nativitatis Domini, indictione prima, anno DXCVII Kalendis Septembris inchoata, pluſquam decem millia Anglorum baptizati ſunt, ut ſcribit Gregorius in Epiſtola XXX libri VII ad Eulogium Alexandrinum Epiſcopum menſe Junio ſequenti data. Cùm poſtea Auguſtinus Sancto Gregorio ſuggeſſiſſet, multam quidem eſſe meſſem in Anglia, operarios verò paucos, miſit idem Pontifex *plures cooperatores, ac verbi miniſtros: in quibus primi & præcipui erant Mellitus, Juſtus, Paulinus, Rufinianus; & per eos generaliter univerſa quæ ad cultum erant, ac miniſterium*

Digitized by Google

rium Eccleſiæ neceſſaria, vaſa videlicet ſacra, & veſtimenta altarium, SEC. VI.
ornamenta quoque Eccleſiarum, & Sacerdotalia, vel Clericalia indumenta; ſanctorum etiam Apoſtolorum, ac Martyrum reliquias, & codices plurimos, inquit Beda laudatus cap. 29. ubi & refert Epiſtolam à Gregorio ad Auguſtinum tunc Cantuarienſem Epiſcopum ſcriptam, datamque die decima Kalendarum Juliarum, indictione quarta, anno DCI currente, qua ſignificat ſe ei pallium dirigere, cujus uſum ei concedit, *ad ſola Miſſarum ſolemnia agenda;* ſimul & inſinuat qualiter Epiſcopos in Britannia conſtituere debeat.

LII. *Auguſtinum Vicarium Sedis Apoſt. conſtituit.*

In decretali Epiſtola à Sancto Gregorio ad Auguſtinum, qui eum de nonnullis conſuluerat, quæ extat etiam apud Bedam laudatum cap. 27. & in Regiſtro Gregorii eſt XXXI libri XII, mentio eſt Vicariatûs Apoſtolici Auguſtino conceſſi, non quidem conceptis verbis, ſed ex conſequentia, ut colligitur ex ſeptimo Gregorii reſponſo ad Interrogationem Auguſtini, qui ab ipſo petierat, qualiter deberet cum Galliarum & Britanniarum Epiſcopis agere. Reſpondit Gregorius: *In Galliarum Epiſcopos nullam tibi auctoritatem tribuimus: quia ab antiquis prædeceſſorum meorum temporibus, pallium Arelatenſis Epiſcopus accepit, quem nos privare auctoritate percepta minimè debemus.* Cum pallio igitur conjuncta erat dignitas Vicarii ſedis Apoſtolicæ, quam adimere Arelatenſi Epiſcopo noluit Gregorius. Porrò privilegium illud perſonale tantùm fuit, non verò perpetuum, ut manifeſte colligitur ex Epiſtola Gregorii ad Auguſtinum numero ſuperiori laudata; cùm præterea conſtet Cantuarienſes Archiepiſcopos, nonniſi diu poſt iſta tempora factos fuiſſe Vicarios Romani Pontificis, ita ut Eccleſiæ illius Epiſcopus diceretur Legatus natus Sedis Apoſtolicæ. Ita Baluzius in ſupplemento lib. 5. de Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 42. num. 9. juxta ea quæ habet Marca lib. 6. cap. 7. num. 3. ubi ait, ævo divi Gregorii invaluiſſe uſum, ut Romanus Pontifex pallio ornaret Metropolitanos, quibus vices ſuas in provinciis committebat, uti Archiepiſcopum Theſſalonicenſem, & Juſtinianæ primæ ſive Bulgariæ Metropolitam; & in Galliis, Arelatenſem. Verùm de uſu pallii, temporibus in quibus verſamur, non eſt una conſtanſque omnium ſententia, ut videre eſt apud Garnerium in appendice ad Notas capitis 4. libri de Ordine Romano. Sufficiat hic obſervare Epiſcopos Britanniæ Auguſtino Cantuarienſi à Gregorio ſubjici, his verbis quæ leguntur in fine ſeptimi reſponſi: *Britanniarum verò omnes Epiſcopos tuæ fraternitati committimus.*

LIII. *Miſſa in domibus privatis.*

Eodem anno DXCVI Gregorius omnium ex officio curam gerens, illud Epiſcopos magnoperè admonuit, ne lites haberent & contentiones cum provinciarum Præſidibus, ſed eos officiis promereri ſtu-

SEC. VI. derent; ad quod valde conduceret, ſi cum ſecularibus miniſtris Epiſcopi concordaſſent. Eſt de his elegans ejus Epiſtola XLIII libri V indictione XIV ad Joannem Epiſcopum Syracuſanum, quem admonet, ut omni ſtudio in gratiam redire conaretur cum Venantio Præfecturam illic gerente, & ſi opus ſit, etiam miſſas in ejus domo celebrari permittat, imò & ipſemet celebret. Caſſium Narnienſem Epiſcopum aliquando etiam *in Epiſcopii oratorio Miſſas* feciſſe ſcribit idem S. Gregorius Homilia 37. in Evangelium. Joannes item Epiſcopus Alexandrinus cognomento Eleemoſinarius, ſuam plebem alloquens, *poteram*, inquit *facere mihimet Miſſas in Epiſcopio*, ut teſtatur Leontius in ejus Vita cap. 41. Ex quibus intelligitur in domibus etiam privatis conſueviſſe dici miſſas, qui uſus poſtea vetitus, de quo lege Edmundum Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 3. art. 5.

LIV. *Plura altaria in eadem Eccleſia.* Sed nec inuſitatum fuit, quod obiiciunt Novatores, ut in una Eccleſia plura eſſent altaria. Id enim nos etiam docet Epiſtola L libri V Gregorii ad Palladium Epiſcopum Santonenſem, cum petitas ad eum mittens ſacras reliquias eum ſic alloquitur: *Veniens lator præſentium inſinuavit nobis fraternitatem veſtram Eccleſiam conſtruxiſſe, atque illic tredecim altaria collocaſſe.* Græci tamen, ut obſervat Cardinalis Bona lib. I. Rer. Liturgic. cap. 14. num. 3. antiquum morem retinuerunt & hactenus retinent, unicum enim altare in ſingulis Eccleſiis habent, nec fas eſſe putant intra ſepta ejuſdem Templi ſacrum eadem die iterare, cujus unitatis analogiam inde accipi ferunt, quia unus eſt Chriſtus, una Eccleſia, unum ſacrificium: plura tamen ipſi Eccleſiæ proxima, muroque disjuncta, habent ſacella, ſive oratoria, quæ parecclesiæ ab illis vocantur. Idem de Moſcovitis narrat Sigiſmundus Liber in commentario rerum Moſcoviticarum.

LV. *Presbyteri unà cum Epiſcopo concelebrantes.* Hic autem obſervandum venit, quod cum unicum olim in Eccleſiis eſſet altare, & presbyteris in eo altari, in quo Epiſcopus ſacrum fecerat, eadem die celebrare eſſet illicitum, ne presbyteri omninò à ſacrificio abſtinerent, eos unà cum Epiſcopo concelebrare haud infrequens erat, ut oſtendit Edmundus Martene laudatus art. 8. Hanc tempore Sancti Gregorii conſuetudinem adhuc viguiſſe conſtat ex ejus Epiſtola XXXI libri VI ad Eulogium Alexandrinum & Anaſtaſium Antiochenum Epiſcopos de Legatis Conſtantinopoli Romam miſſis, in qua ſcribit: *Eoſdem vero Reſponſales, quia hoc omninò humiliter precabantur, Miſſarum ſolemnia mecum celebrare feci.* Idem etiam habet in Epiſtola XXX ad Mauricium Imperatorem. Hunc ritum, qui apud Græcos hactenus ſervatur, quique apud Latinos in ſolis Epiſcoporum & Presbyterorum ordinationibus permanſit, per mille & trecentos annos in Orientali & Occidentali Eccleſia

Eccleſia communem extitiſſe, oſtendit idem Martene laudatus. *SEC. VI.*

Joanne Jejunatore Epiſcopo Conſtantinopolitano anno DXCV vita functo, & quidem die ſecunda Septembris, ut habetur in Menologio Baſilii Imperatoris ad eamdem diem, in ejus locum ſubſtitutus eſt Cyriacus optimi vir nominis, qui ſimul ac thronum conſcendit, Legatos ad Gregorium unà cum literis & fidei profeſſione Romam miſit. Sed licet ad eum reſcripſerit Gregorius, reciprocamque miſerit Catholicæ fidei regulam, ac pariter alias literas reddiderit de ejus electione gratulatorias ad Mauricium Imperatorem, & Epiſcopos qui eum ordinarant, quæ ſunt IV, V, VI, & VII libri ſexti, indictione XV, ideoque poſt menſem Auguſtum anni DXCVI datas; nihilominus tamen dedit Sabiniano Apocriſario ſuo in mandatis, ne aſſiſteret eidem Cyriaco Miſſarum ſolemnia celebranti, niſi uſurpatum à Joanne prædeceſſore illicitum *Oecumenici* nomen penitùs dimitteret. Id conſtat ex Epiſtola XXXI ejuſdem libri ſexti ad Eulogium Alexandrinum & Anaſtaſium Antiochenum Patriarchas anno DXCVII data. Cùmque eodem anno, Sabiniano revocato, Gregorius Anatolium Apocriſarium ad Imperatorem miſiſſet, Cyriacum Epiſtola XXVIII monuit, fieri minimè poſſe ut concordia mutua intercederet, niſi ſuperbum nomen aboleretur. Quo etiam argumento ad Imperatorem, alioſque quam plurimos ſcripſit Epiſtolas, ſcilicet XXII & ſequentes uſque ad XXX, cum ab iis per Sabinianum Romam redeuntem literas accepiſſet. Cyriacum tamen non deſtitiſſe affectare *Oecumenici* nomen, colligitur ex Epiſtola LXX libri VII indictione ſecunda, menſe Septembri anni DXCVIII inchoata, ad Euſebium Theſſalonicenſem, & ad Epiſcopos Orientis data, qua eos monet, ut ſi Cyriacus in Synodo, quam Conſtantinopoli indixerat, de nomine *Oecumenici* Conſtantinopolitano Epiſcopo attribuendo, vel quid ſimile canonibus contrarium decernendum attentaret, fortiter omnes illi reſiſterent. Hujus porrò Synodi Conſtantinopolitanæ memoria duntaxat reperitur in dicta Epiſtola LXX libri VII Regiſtri Gregoriani.

LVI. *Gregorius inſurgit in Cyriacum Epiſc. CP. Univerſalis nomen affectantem.*

Licet leges Eccleſiaſticæ Catechumenos, inquit Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 1. art. 8. nonniſi diu multumque probatos ſacræ regenerationis gratia donari permitterent, prudentiæ tamen ac diſcretioni Epiſcoporum, aut Presbyterorum relinquebatur, quamdiu duraret illa probatio, ut conſtat ex canone 7. Concilii Conſtantinopolitani primi. Concilium Illiberitanum biennii aliquibus, aliis trienniì probationem præſcribit. Concilium verò Agathenſe anno DVI celebratum canone 34. decernit, ut *Iudæi, quorum perfidia frequenter ad vomitum redit, ſi ad legem*

LVII. *Iudæos poſt ieiunium dierum XL baptizari permittit.*

SEC. VI. *legem Catholicam venire voluerint, octo menſes inter Catechumenos Eccleſiæ limen introeant. Et ſi pura fide noſcuntur venire; tum demum baptiſmi gratiam mereantur.* Sed his legibus non ita adſtricta erat Eccleſia, quaſi ab iis diſpenſare, cum ſic videret expedire, ac tempus præſtitum abreviare non poſſet. Unde Sanctus Gregorius lib. 7. Epiſtola XXIV ad Fauſtinum Eccleſiæ defenſorem, cuidam Epiſcopo permiſit, ut Judæos in agro Agrigentino baptizari cupientes, poſt indictum quadraginta dierum jejunium, ſacris undis immergeret, ita ad Fauſtinum ſcribens: *Cum Epiſcopo loci illius loquere, ut pœnitentia & abſtinentia quadraginta dierum indicta, aut die Dominico, aut ſi celeberrima feſtivitas fortaſſe occurrerit, eos Omnipotentis Dei miſericordia protegente baptizet.* De adminiſtratione baptiſmatis in ſolemnitatibus Paſchæ & Pentecoſtes lege dicta in Sancto Leone.

LVIII. *Roma tertiam Synodum celebrat.* Menſe Novembri anni Chriſti DC, ut probat Auctor Criticæ Baronianæ, Gregorius Concilium Romanum tertium celebravit, in quo Andreas Græcus homo, ſub Monachali habitu degens apud Baſilicam Sancti Pauli, damnatus, quod deteƈtus eſſet impoſtor, atque falſarius, ut liquet ex Epiſtola LXIX libri IX Regiſtri, indictione IV ad Euſebium Theſſalonicenſem data: ac præterea conceſſa eſt teſtandi facultas Probo Abbati monaſterii S. Andreæ, à divo Gregorio Papa conſtructi, quod nunc à Monachis Camaldulenſibus inhabitatur. Hujus Concilii Acta ad nos non pervenerunt, ſed qui errores in eo damnati fuerint, intelligi poſſe ait idem Criticæ Auctor, ex Bibliotheca Photii cod. 162. cujus titulus eſt: *Euſebii Epiſcopi contra Andream quemdam libri X*; Ex quibus conſtat quatuor errores prædicti Andreæ fuiſſe. I, corruptionis vocabulum ſoli peccato congruere. II, corpus Chriſti ex ipſa cum Verbo conjunctione immortale, impatibile, & incorruptibile factum eſſe. III, Adami corpus ante lapſum non fuiſſe natura mortale & corruptibile. IV, mundum incorruptibilem eſſe, & interitûs expertem. Erat conſequenter Andreas unus ex incorruptionis aſſertoribus, quorum ſecta, *Incorrupticolarum* dicta, ſicut & oppoſita *Corrupticolarum*, exorta eſt circa annum DXXX. Quæ quidem quæſtio non ad mortalitatem vel immortalitatem, neque ad reſolutionem in elementa, vel contrariam ſubſtantiam pertinebat, cùm & ipſi Eutychiani Chriſti corpus hujuſmodi corruptioni non fuiſſe obnoxium faterentur: ſed in controverſia erat an Chriſti corpus perinde ac noſtrum detrimenta pateretur, propter quæ reparanda opus haberet cibo, potu & requie ad reficiendas vires: an verò ſpecie tenùs affectiones iſtas pateretur, ſolaque œconomia, quemadmodum poſt reſurrectionem, ut explicat Nicephorus lib. 17. cap. 29. Refert præterea Photius Andream multa Sanctorum Patrum dicta adulterata, vi in

Digitized by Google

in ſuam detorſiſſe ſententiam, erroremque ſuum ex illis, *ut ſibi quidem perſuaſit* confirmaſſe, ac denique hæreticorum dicta quædam compilaſſe, eaque Sanctis Patribus attribuere auſum eſſe. Sed Euſebium Theſſalonicenſem Epiſcopum libris illis decem Andream confutaſſe, & controverſiam de *Corruptibili*, & *Incorruptibili* egregiè explicaſſe. SEC. VI.

LIX. *Reſpondet ad Hibernos de rebaptizatione hæreticorum.*

Epiſcopi Hiberniæ Gregorium Papam conſuluerant de hæreticorum ad Eccleſiam redeuntium rebaptizatione, & de quibuſdam aliis dubiis, quæ Sanctus Pontifex ſolvit Epiſtolâ LXI libri IX *Quirino Epiſcopo, & ceteris in Hibernia Catholicis* data. Non me latet Petrum de Marca in Appendice ad Concilium Claromontanum ſub Urbano II contendere eam Epiſtolam, non ad Epiſcopos Hiberniæ, ſed Hiberiæ, ſeu Iberiæ in Ponto ſcriptam eſſe. Sed ratio quam ex ipſa Epiſtola deducit, rem minime evincit, & licet quidam codices MSS. habeant *Hiberia*, ſeu *Iberia*, hoc etiam nihil officit, quia ut annotavit Auctor Criticæ Baronii, tempore divi Gregorii *Hiberni* vocabantur etiam *Hiberi*, ſeu *Iberi*. Non diſſimilem quæſtionem agitatam ſeculo decimo ſexto refert Maldonatus Diſp. de Baptiſmo quæſt. 4. *Meritò diſputatum eſt*, inquit, *à viris doctis de baptiſmo Calviniſtarum, nec deſunt, qui putant non eſſe verum baptiſmum.* Tum utriuſque partis argumenta refert. Pro validitate tamen talis baptiſmi pronuntiavit S. Pius V, ut notat Guſſanuillæus in Notis ad eam Gregorii Epiſtolam. Poſt Pium V Synodus Ebroicenſis anno 1576. quæ refertur inter decreta Eccleſiæ Gallicanæ per Ludovicum Bochellum collecta, Concilia Rotomagenſe anno 1581. & Aquenſe anno 1585. idem declararunt. Porrò Gregorius ſcribit eos, qui apud hæreticos in Trinitatis nomine baptizati ſunt, non eſſe rebaptizandos, ſed aut unctione chriſmatis, aut impoſitione manûs, aut ſola profeſſione fidei ad ſinum matris Eccleſiæ revocandos eſſe. Eos autem qui in Trinitatis nomine baptizati non ſunt, ut ſunt Bonoſiani, & Cataphrygæ, baptizandos eſſe; nec tamen ipſorum baptiſma dici poſſe iteratum, quia in Trinitatis nomine non erat datum.

LX. *Quartam Romæ Synodum cogit.*

Cum ſanctus Gregorius probè per experientiam cognoſceret, quantas interdum moleſtias Monachi ab Epiſcopis pati ſolerent, eorum quieti & indemnitati conſulere voluit. Quare nonis Aprilis anni DCI quartam Romæ Synodum celebravit Epiſcoporum viginti, ac Romanæ Eccleſiæ Presbyterorum quatuordecim & Diaconorum quatuor; in qua decretum edidit, quod *Conſtitutum* appellari conſuevit, ne ab Epiſcopis ullas impoſterum moleſtias paterentur, ſive in bonis, ſive in Abbatum electionibus, aut Monachorum, invitis Abbatibus, ordinationibus.

LXI. *Mauricii Imp. ſororem ab hæreſi revocat.*

Literis Theoctiſtæ Patriciæ Mauricii Imperatoris ſororis Conſtan-

Aaa tinopoli

SEC. VI. tinopoli ſcribentis, certior factus Gregorius, ipſam in ſuſpicionem addictam eſſe quarumdam hæreticarum opinionum, quibus aſſereret; obtentu religionis conjugia ſolvi poſſe; Baptiſma haud penitus peccata auferre; Si quis de peccatis ſuis in triennium pœnitentiam ageret, poſtmodum ei perversè licere vivere; ac denique, Si quis neceſſitate compulſus aliquid de quo reprehenderetur, anathematizare ſe diceret, anathematis vinculo ipſum non teneri: de his ad eamdem Theoctiſtam reſcribens Epiſtolam XXXIX libri IX indictione IV Gregorius, quamvis ipſam paſſam eſſe calumniam exiſtimare ſe dicat, admonet tamen eos errores anathematizare, atque ſe juramento purgare, & quatuor ſupradicta capita quibus ea affirmabatur obnoxia, confutat.

LXII. *Ad eum plures appellationes deferuntur.* Plura Epiſcoporum judicia ad Sedem Apoſtolicam delata fuerant quæ Gregorius anno DCII aliis cognoſcenda remiſit. Judicium enim Clementii Primatis Byzacenæ provinciæ gravium criminum rei, demandavit Concilio Epiſcoporum, quod in eadem provincia celebrari voluit Epiſtolâ XXXV libri X, indictione quinta. Cauſam Paulini Regenſis in Numidia Epiſcopi de Simonia accuſati, ac Donadei Diaconi ab Epiſcopo ſuo depoſiti, cognoſci pariter voluit Epiſtolis VIII & XXXII ejuſdem libri X, in alio Concilio, in eadem Numidia celebrando. Denique cauſam Pauli Docleatinæ civitatis Epiſcopi committit Joanni Epiſcopo primæ Juſtinianæ Epiſtolâ XXXIV ejuſdem libri X, quâ ei mandat Gregorius, ut cogat Paulum ob corporale crimen jam dignitate depoſitum, reſtituere Eccleſiæ, quæ dicebatur abſtuliſſe. Doclea porrò erat urbs Illyrici, cujus populi vocabantur *Docleata*, ut docet Ptolemæus lib. 2. Geogr. cap. 17. & quidem Epiſcopalis, quibuſdam *Antivari*, aliis *Cataro* ad Rhyzonicum ſinum. Ex quibus videre eſt bella non impediiſſe quominùs, tàm ab Oriente, quàm ab Occidente ex Tranſmarinis Eccleſiis appellationes & alia judicia deferrentur ad Sedem Apoſtolicam.

LXIII. *Gregorius Miſſarum ordinem digeſſit, & quædam canoni addidit.* Explicanda reſtant quædam Gregorii geſta, quæ nullo certo anno definiri poſſunt. Et primò quidem Gregorius antiquum Miſſale Gelaſianum, ſeu codicem de Miſſa recognovit. Nam Joannes Diaconus in ejus Vita à Mabillonio Seculo I Benedictino recitata hæc ſcribit lib. 2. cap. 2. *Sed & Gelaſianum codicem de Miſſarum ſolemniis, multa ſubtrahens, pauca convertens, nonnulla adjiciens pro exponendis Evangelicis lectionibus in unius libri volumine coarctavit.* Tàm Gelaſii, quàm Gregorii Miſſalia in Abbatia Centulenſi, ſive ſancti Richerii anno 831. extaſſe, diximus in Gelaſio. Ex libro Pontificali, & ex Beda lib. 2. Hiſt. Eccleſ. cap. 1. addidit Canoni Miſſæ hæc verba: *Dieſque noſtros in tua pace diſponas, atque ab æterna*

Digitized by Google

na damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas grege numerari, SEC. VI. quod idem ſcribit Joannes Diaconus in ejus Vita. In Miſſa orationi pro defunctis alia ſubnectitur incipiens, *Nobis quoque peccatoribus.* In hac autem aliquot ſancti recenſentur, quorum in priore parte Canonis mentio facta non eſt. Ii ſunt ex diverſis ordinibus ſelecti, ex Diaconis Stephanus, ex Apoſtolis Mathias, ex Diſcipulis Barnabas, ex Epiſcopis Ignatius, ex Summis Pontificibus Alexander, ex Presbyteris Marcellinus, ex Clericis minorum ordinum Petrus, ex Conjugatis Felicitas & Perpetua; cumque nullæ eſſent ex Virginibus, Gregorius Agatham, Luciam, Agnetem, Cæciliam & Anaſtaſiam huic parti Canonis adjunxit, ut ſcribit Aldelmus Epiſcopus lib. de Virginitate cap. 25.

LXIV. *Quædam alia conſtituit & quædam illi falſò tributa.*

Symmachus Papa ex libro Pontificali inſtituerat, ut omni die Dominico, vel Natalitiis Martyrum Hymnus *Gloria in excelſis Deo* diceretur. Illud decretum, quod omnes Presbyteros reſpicere videtur, reſtrinxit Gregorius ad ſolos Epiſcopos, ut patet ex ejus verbis initio libri Sacramentorum, quæ in Symmacho retulimus. Conſtituit præterea Gregorius juxta antiquam Eccleſiæ conſuetudinem, Subdiaconos albis tantùm amictos in ſacrificio altaris miniſtrare, ut liquet ex ejus Epiſtolâ LXIV libri VII ad Joannem Epiſcopum Syracuſanum: *Subdiaconos autem, ut ſpoliatos procedere facerem, antiqua conſuetudo Eccleſiæ fuit.* Sed errant qui putant Gregorium orationem Dominicam poſt Canonem recitari juſſiſſe; veterem quippe & Apoſtolicam conſuetudinem eſſe ipſemet teſtatur in dicta Epiſtolâ LXIV dicens: *Orationem Dominicam idcirco mox poſt precem dicimus, quia mos Apoſtolorum fuit, ut &c.* Non inſtituit etiam ut *Kyrie eleiſon* cantaretur, & *Alleluja* diceretur extra tempus Paſchale, ut de Alleluya in Damaſo Papa diximus; de Kyrie vero ipſemet Gregorius aſſerit in laudata Epiſtola. Vigebat enim ille mos cantandi Kyrie eleiſon in Romana, imò & in tota Occidentali Eccleſia longè ante Gregorium, ut ex Concilio Vaſenſi canone 3. ſub Felice IV, anno DXXIX celebrato, conſtat. Dum perlecta Epiſtolâ, præparat ſe Diaconus ad legendum Evangelium, Chorus Reſponſorium concinit, quod vocatur Graduale, non à gradibus altaris, ut quidam recentiores ſcribunt, ſed quia pſallitur in gradibus ambonis ſive pulpiti, cum cetera *ubicunque voluerit Clerus* pſallantur, ut aſſerit Caſſander in Liturgicis cap. 21. Sunt qui Gregorium eorum Gradualium, ſive Reſponſoriorum auctorem faciunt. Et Gregorius quidem ea in ſuo Antiphonario per ordinem digeſſit, quæ in ſingulis Miſſis per annum cantari debent: at uſum pſallendi, vel aliquot pſalmi verſiculos, vel totum pſalmum inter Epiſtolam & Evangelium, multo antiquiorem fuiſſe Gregorio, ſaltem in Africa,

SEC. VI. ex Auguſtino probat Cardinalis Bona lib. 2. rerum Liturgic. cap. 6. num. 4.

LXV. *Quaſdam Vrbis Eccleſias ſtationibus aſſignavit.*

Chriſtianos olim diebus jejuniorum tota nocte in Eccleſia vigilaſſe, & die ſequenti uſque ad Nonam, & in Quadrageſima uſque ad Veſperas in eadem Eccleſia ſine cibo & potu perſeveraſſe orantes & pſallentes, hincque Vigiliarum & Stationum nomen apud Eccleſiaſticos emanaſſe, oſtendit idem Cardinalis cap. 3. de Divina Pſalmodia §. 4. num. 3. ex Iſidoro lib. 6. Orig. Rabano Mauro lib. 2. de Inſtitut. Cleric. cap. 18. & Tertulliano lib. de Jejuniis cap. 10. & alibi, apud quem ſolvere ſtationem idem eſt, ac ſolvere jejunium, quâ loquendi formulâ utitur etiam Caſſianus Collat. 21. cap. 29. Sanctus autem Gregorius certas Urbis Eccleſias Stationibus aſſignavit, & diebus quoque ſolemnioribus Stationes fieri uſque ad Sextam juſſit; atque ad has Eccleſias iſtis etiam temporibus ſtatis diebus fidelium concurſus fieri ſolet: quamvis nocturnæ vigilantium excubiæ, & diurnæ Stationes, refrigeſcente charitate, ſublatæ nunc ſint, ſola jejunii abſtinentia permanente. De illis jejuniis & ſtationibus legendi Gabriel Albaſpinæus Epiſcopus Aurelianenſis in ſuis Obſervationibus de veteribus Eccleſiæ ritibus lib. 1. Obſervat. 16. & Dioniſius Petavius in Notis ad Epiphanium, ubi de veteribus Eccleſiæ ritibus, ad expoſitionem fidei pag. 356.

LXVI. *Sacramentarium compoſuit.*

In Gelaſio Papa diximus Collectarum, quibus nunc in Miſſa utimur, eum primum fuiſſe auctorem. Sed Gregorium Magnum meliores & emendatiores in ordinem redegiſſe, & ex iis librum compoſuiſſe, quem Sacramentarium inſcripſit, teſtatur non ſolùm Joannes Diaconus in ejus Vita lib. 2. cap. 17. ſed etiam Valafridus Strabo in lib. 2. de Divinis officiis cap. 22. *Curavit*, inquit, *B. Gregorius rationabilia quæque coadunare, & ſecluſis iis, quæ vel nimia vel inconcinna videbantur, compoſuit librum qui dicitur Sacramentorum.* Librum illum Sacramentorum, ſeu Sacramentarium ediderunt Pamelius Tom. 2. Liturgic. Angelus Rocca ex MSS. Vaticanis, & anno 1642. Hugo Menardus Benedictinus ex venerandæ antiquitatis codice MS. Sancti Eligii Bibliothecæ Corbeienſis cum notis Paris. in 4to.

LXVII. *Item Antiphonarium.*

Antiphonarium ſancto Gregorio pariter tribuit Joannes Diaconus in ejus Vita lib. 2. cap. 6. quod non ita intelligendum eſt, quaſi *Antiphona* compoſuerit omnia, quæ in eo leguntur, ſed quod ea recenſuerit, diſtinxerit, ordinaverit, novaque veteribus addiderit.

LXVIII. *Cantum adinvenit, & Cantores inſtituit.*

Licet ab initio Eccleſiæ uſus canendi Romæ fuerit, neſcimus tamen quales ante Gregorium fuerint Eccleſiaſticæ modulationes, quæ canentium diſciplina. Joannes Diaconus in ejuſdem Gregorii Vita lib. 2. cap. 6. ſcribit eum conſtituiſſe ſcholam Cantorum, &

Digitized by Google

ei cum nonnullis prædiis duo habitacula fabricaſſe, unum ſub gradibus Baſilicæ B. Petri Apoſtoli, alterum ſub domibus Patriarchii Lateranenſis. Cantum autem Eccleſiaſticum in meliorem formam licet inſtaurarit, non omnem tamen cantum, ſed planum & uniſonum adinvenit, quem ab ipſo Gregorianum nuncupamus, progredientem per certos limites & terminos tonorum, quos modos, ſeu tropos vocant muſici, & octonario numero definiunt, ſecundùm naturalem generis diatonici diſpoſitionem. Eo cantu deinceps ſemper uſa eſt Eccleſia latina. Porro Diaconos cantores eligi prohibuit canone I. Concilii Romani II, anno DXCV celebrati: Subdiaconis verò & inferioribus Clericis id munus demandari decrevit, qua de re legenda Epiſtola XLIV libri IV, ejus Concilii Romani geſta continens. SEC. VI.

LXIX. *Ejus Moralia in Iob.*

Sanctus Gregorius *Moralia in Iob*, de quibus nondum locuti ſumus, rogante ſancto Leandro, viriſque religioſis, quibuſcum Conſtantinopoli convivebat, dum Sedis Apoſtolicæ Apocriſarium apud Tiberium Imperatorem ageret, concepit, perfectumque opus eidem Leandro Hiſpalenſi Epiſcopo nuncupavit. Opus illud Moralis Evangelicæ promptuarium eſt, Concionatoribus & animarum Curatoribus ac Directoribus diligenter & aſſidue legendum. De eo lege dicenda in Martino Papa.

LXX. *Ad Deum tranſit.*

Tandem ſanctus Gregorius immenſis pro Eccleſia perfunctus confectuſque laboribus, ad Chriſtianam inſtitutionem & ædificationem perpetuam libris editis, mala valetudine diu afflictus, gravi diuturnaque vexatus podagra, ad immortalem vitam tranſiit, & *ſepultus* eſt *in Baſilica beati Petri Apoſtoli die XII menſis Martii*, inquit Anaſtaſius. Quare durationem ejus Pontificatûs accuratè conſignavit, cum ſcripſit eum ſediſſe, *annos tredecim, menſes ſex, dies decem.* Obiit itaque ſanctiſſimus hic Pontifex die XII Martii anni DCIV, quo die ejus memoria feſtivis honoribus celebratur. Epitaphium ipſi poſitum Venerabilis Beda exhibet lib. 2. Hiſt. Eccleſ. Gentis Anglor. cap. 1. ubi & ejus vitam compendio deſcribit. Columba in capite ad aurem ejus pingi conſuevit, quia ut ſcribit Joannes Diaconus in ejus Vita lib. 4. cap. *69.* cum quid de ſacris literis ſcribere vellet, viſa eſt à Petro Diacono ejus familiari columba deſuper lapſa, quæ in cauſa fuit, quod à Divino Spiritu, cujus columba ſymbolum tenet, quæcunque ab ipſo ſcripta ſunt, ipſi eſſe ſuggeſta, conſtans opinio fuerit. De corporis ejus Tranſlatione, quam Anaſtaſius & Joannes Diaconus laudatus cap. 80. libri 4. à Gregorio IV Papa factam ſcribunt, contentio eſt inter Romanos & Francos, his contendentibus, ſancti hujus Pontificis corpus anno DCCCXXVI ad Sueſſionenſe ſancti Medardi monaſterium

Google

SEC. VI. cum Reliquiis ſancti Sebaſtiani Martyris translatum fuiſſe, & tamen Gregorius IV ordinatus eſt Pontifex Romanus ſub finem duntaxat anni DCCCXXVII. Hæc lis ita componi poſſe videtur, non totum ſcilicet corpus ſancti Gregorii, ſed ejus tantum partem in Galliam translatam eſſe; quod idem fatetur Baronius de corpore ſancti Sebaſtiani Martyris. Franci enim innituntur Auctoribus coævis, ut legere eſt Tom. III Criticæ Baronianæ.

LXXI. *Traianum ab inferis non liberavit.* Joannes Diaconus lib. 2. cap. 44. Vitæ Sancti Gregorii ſcribit Traiano Imperatori ad bellum feſtinanti, viduam quamdam obviam proceſſiſſe flebiliter dicentem: filius meus innocens, te regnante, peremptus eſt: obſecro, ut quia mihi eum reddere non vales, ſanguinem ejus legaliter vindicare digneris. Cumque Trajanus, ſi ſanus reverteretur à prælio, hunc ſe vindicaturum reſponderet, vidua dixit: Si tu in prælio mortuus fueris, quis mihi præſtabit; Trajanus dixit: ille qui poſt me imperabit. Vidua dixit: & tibi quid proderit, ſi alter mihi juſtitiam fecerit. Trajanus reſpondit; utique nihil. Et vidua, nonne, inquit, melius tibi eſt, ut tu juſtitiam mihi facias, & pro hac mercedem tuam recipias, quam alteri hanc transmittas. Tunc Traianus ratione pariter, pietateque commotus, equo deſcendit, nec ante diſceſſit, quam judicium viduæ per ſemet imminens profligaret. Hujus ergo manſuetudinem Judicis, aſſerunt Gregorium recordatum, ad Sancti Petri Baſilicam perveniſſe, ibique tandiu ſuper errore clementiſſimi Principis defleviſſe, quo uſque reſponſum ſequenti nocte accepiſſet, ſe pro Trajano fuiſſe exauditum, pro nullo ulterius pagano preces funderet. Hæc Joannes Diaconus. Alii rem aliter, aliiſque figmentis hanc narrationem adornant, ſed eam ut fabuloſam rejecit Baronius anno DCIV & nuper Natalis Alexander Seculo II Differt. I, ubi fusè oſtendit Trajani Imperatoris ex inferis liberationem Sancti Gregorii precibus, commentitiam prorſus eſſe, nec à Theologo veritatis amante aſſerendam; quod pluribus probat, & ad adverſariorum objecta reſpondet.

LXXII. *Non eſt Auctor expoſitionis in pſalmos pœnitentiales.* Agendum nobis ſupereſt de Operibus Sancto Gregorio ſuppoſitis. Et primo quidem Expoſitio in ſeptem pſalmos pœnitentiales non eſt fœtus S. Gregorii, nec alicujus Auctoris ei æqualis, & ex modo loquendi de Regia & Imperiali auctoritate in eo uſurpato, apparet illum Commentarium editum Gregorio VII ſedente, & Henrico IV imperante, cui meliùs quam Mauricio aut phocæ attribui poſſunt, quæ Auctor Imperatori exprobrat, quod nempe ſchiſmate Eccleſiam ſciderit, & Simoniâ pacem Eccleſiæ turbarit. Non deſunt tamen qui cenſent eam Septem pſalmorum pœnitentialium expoſitionem Gregorio VII adjudicandam eſſe, uti notavit Petrus Guſſanuilla

Guſſanvilla in ultima editione operum S. Gregorii Magni. *SEC. VI.*

Commentarius in libros Regum videtur etiam ſuppoſitus S. Gregorio, nam Paterio Romanæ Eccleſiæ Notario, Sanctique Gregorii diſcipulo, omnibuſque Antiquis, qui vel teſtimonia ex S. Gregorii operibus collegerunt, vel ea commemorarunt, vel eorum teſtimonia laudare ſolent, fuit incognitus. Deinde Auctor hujuſce Commentarii vulgata Scripturæ ſacræ verſione utitur: Sanctus autem Gregorius Italica & Hieronymiana, & multa loca non eo modo affert, quô ſolet S. Gregorius, ut oſtendit laudatus Operum ipſius editor in Præfatione Tom. 3. Præterea ſtylus à Gregoriano diſcrepat. Denique S Gregorius de libris quidem Regum ſermones habuit ad populum, ſed illos ſcripto tradere præ infirmitate non potuit. Excepti autem ſunt à quodam Abbate Claudio, ſed non juxta mentem Sancti Doctoris, ut ipſe queritur Epiſtolâ XXII libri X. LXXIII. *Neque commentarii in libros Regum.*

Commentarius in Cantica Canticorum non eſt etiam fœtus Sancti Gregorii, non enim extat in codicibus MSS. melioris notæ. Deinde Sancto Paterio ignotus fuit, cujus ſilentium eloquentius eſt, ut perſuadeat hunc non eſſe S. Gregorii genuinum fœtum, quam S. Ildefonſi teſtimonium, ut illi tribuendum probetur hoc opus. LXXIV. *Neque Commentarii in cantica canticorum.*

SABINIANUS *Pontif. LXVII.*

Anno Domini DCIV.

Poſt Sancti Gregorii mortem, interpontificium fuiſſe menſium ſex, & unius diei, colligitur ex iis, quæ Anaſtaſius ſcribit de duratione ſedis Sabiniani ejus ſucceſſoris, & ſequentium Pontificum: quo pacto dicendum eſt Sabinianum, natione Tuſcum, patriâ, ut vult Baronius, Volaterranum, Boni filium, ordinatum fuiſſe Romanum Pontificem die decima tertia menſis Septembris, in quam anno ſexcenteſimo quarto Dominica cadebat. *SEC. VII.* I. *Sabinianus fit Papa.*

Fuerat Sabinianus Sancti Gregorii Diaconus & Apocriſarius apud Mauricium Imperatorem, ut in geſtis Gregorii ad annum DXCIII diximus, quo in munere perſeveravit uſque ad annum DXCVII, quo Romam revocatus eſt. Mos autem erat, ut ex Veterum monumentis eò pertinentibus manifeſtum eſt, Diaconos potiùs, quàm Presbyteros eligere in Summos Pontifices, quia Diaconi Eccleſiæ res non temporales tantùm, ſed etiam ſpirituales penitiùs noverant; cumque omnia in poteſtate haberent, reliquorum animos ſibi facile devinciebant, ut in Sancto Leone diximus. Sed hic dubium eſſe poteſt, an quando Romanus Pontifex ex Diaconis creabatur, prætermiſſo Presbyteri gradu, Pontifex ordinaretur. Affirmativam II. *Pontifices Rom. ex ordine diaconorum ſæpè aſſumpti.*

partem

SEC. VII. partem tuetur Joannes Mabillonius in Commentario prævio in Ordinem Romanum paragrapho 18. innixus ſecundo libello ordinis Romani, in quo, ubi de Pontificis Romani electione mentio fit, hæc leguntur: *Eligitur unus de Cardinalibus, de qualicumque titulo fuerit: tantum ut à prædeceſſore ſit Pontifice ordinatus aut Presbyter, aut Diaconus. Nam Epiſcopus eſſe non poterit.* At verò in ejuſdem Electi conſecratione, nullum eſt diſcrimen electi Diaconi, aut Presbyteri, ſed una eademque pro utroque præſcribitur ordinatio.

III. *Per ſaltum ordinari ſoliti.* Hanc conjecturam roborat Mabillonius exemplis Valentini & Nicolai I, quorum ille ex Archidiacono, hic ex Diacono electus, abſque alia ordinatione Pontifices creati ſunt, quod ex Anaſtaſio manifeſtum eſt. Valentinus quippe *ſtatim à ſua electione* (verba ſunt Anaſtaſii) *condignis gloria laudibus ad Lateranenſe Patriarchium deductus, & in Pontificali eſt poſitus throno.* Deinde *ejus conſecrationis die illuceſcente, eumdem ad Beati Petri Eccleſiam omnes pariter Romani à Palatio deducentes, in alto throno Summum conſecravêre Pontificem, qui mox culmina ſcandens beati Petri, ſacrificiis piè oblatis, ad Palatium remeavit.* Nicolaus verò, ubi apud Lateranenſem Baſilicam *Apoſtolico ſolio* impoſitus fuit; *poſtmodum in Baſilicam beati Petri deductus, præſente Cæſare conſecratus eſt, Apoſtolicaque ſublimatus in Sede factus eſt Pontifex, & Miſſarum ſolemnia ſuper ſacratiſſimum corpus Apoſtoli celebravit.* Vides utrobique nullam collati Presbyteratûs mentionem factam. Nec mirum; cum Diaconi ad Epiſcopatum electi per ſaltum apud Romanos ordinarentur, ut adſtruere videtur prior libellus Ordinis Romani. Eadem enim, qui ex Diacono, atque illius, qui ex Presbytero ordinatur, conſecratio. Nimirum fortaſſe quia, ut ſentit Hieronymus Epiſtolâ LXXXV, in Epiſcopo & Presbyter continetur.

IV. *Id Latinis Photius exprobrat.* Hanc ſententiam confirmat iſta Photii adverſùs Romanos objectio, cur Levitæ Epiſcopi fierent, Presbyteri gradu non priùs accepto? Iſtam quidem objectionem ex calumnia dicit oriri Ratramnus, eamque retorquet in adverſarios, qui *ex laicis ſubitò tonſis faciebant Epiſcopos contra regulas Eccleſiaſticas.* At Æneas Pariſienſis Epiſcopus facti veritatem non diffitetur, reſpondetque, *quod fortè illi, qui iſtiuſce ordinationi aſſentiunt, hoc intelligi velint, quia qui benedictione Pontificali perfungitur, reliquarum benedictionum honore decoretur; & quod in ſublimitate majoris Pontificis conſiſtat etiam honor minoris Sacerdotis.* Tum ſubdit: *Forſitan autem illi, qui de Diacono ordinant Epiſcopum prætermiſſa benedictione Presbyterali, aſſertioni beati Hieronymi loquentis ad Titum, ex parte concredere videntur, qui officium Presbyteri in aliquo comparticipari affirmat miniſterio Epiſcopali.* Ex quibus liquet Æneam admiſiſſe id quod Photius objiciebat, nempe quòd *tunc apud Romam*

Digitized by Google

Romam plerumque Diaconus quodam ſaltu, non percepta Presbyterali benedictione, in Epiſcopum ſubito conſecraretur. Quæ erat ſeptima objectio Photiana. SEC. VII.

V. *Quo tempore mos ille deſierit.*

Hæc ex Mabillonio citato translata ſunt in Criticam Baronii, in qua Auctor addit ſe ſuo loco dicturum, quandonam mos iſte ordinandi per ſaltum deſierit, quod tamen, memoriæ lapſu, non præſtitit. Hoc detegere conatus ſum, & in eadem Critica ad annum MLXXIII num. IV inveni Gregorium VII, qui ante ſuam electionem erat tantum Archidiaconus, priùs fuiſſe ordinatum Presbyterum, & altera die Pontificem. Unde ſola reſtat difficultas de iis Diaconis, qui poſt Nicolaum primum, & ante Gregorium ſeptimum Pontificatum adepti ſunt, qui pauci numero reperiuntur, ſcilicet Joannes VIII, de quo nihil inveni: Benedictus V, de quo Petrus Bibliothecarius apud Papebrocium in Conatu Chronico-Hiſtorico pag. 161. ait; Romani *eumdem Benedictum Diaconum in Romanum Pontificem* ordinaverunt, nulla Presbyteratûs mentione facta. Continuator Reginonis ad annum 964. aſſerit Leonem VIII Benedictum V è Pontificatu deturbaſſe, & tamen *ad preces Imperatoris*, *Diaconatûs ei tantum gradu uti* conceſſiſſe; ex quo conjectandi locus videretur, eum omiſſo Presbyteratu fuiſſe in Romanum Pontificem conſecratum, niſi aliquo modo obſtaret Luitprandus Ticinenſis in Hiſtoria ſui temporis lib. 6. cap. II. ubi poſtquam retulit depoſitionem Benedicti V à Leone VIII factam, hunc ita loquentem inducit: *Benedictum Sanctæ & Apoſtolicæ ſedis invaſorem omni Pontificatûs & Presbyteratus honore privamus.* Supereſt tandem Bonifacius VII, de quo nihil huc uſque reperire potui. Vide dicenda in Conſtantino Pſeudo-Papa. Edmundus Martene lib. I. de Antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 8. art. 3. num. 9 & 10. ubi agit de ordinationibus per ſaltum, nulla Valentini & Nicolai mentione facta ſcribit Paulum & Hadrianum utrumque primum, videri etiam ex libro Pontificali ordinatos per ſaltum, fuerant enim antea tantum Diaconi, & ante Gregorium VII unicum exemplum adducit, quo conſtat eam conſuetudinem jam abrogatam fuiſſe; obſervat enim ex Leone Marſicano in Chronici Caſinenſis lib. 2. cap. 98. Stephanum Papam IX, Alphonſum Salernitanæ Sedis electum ordinaturum, *in jejuniis Martii primò presbyterum* : *deinde ſequenti dominica Archiepiſcopum* conſecraſſe, ac *cum honore Salernum* remiſiſſe. Stephanus autem IX dictus eſt Pontifex anno MLVII, ideoque non multò ante Gregorium VII, qui primus ex diaconis videtur eſſe, qui priùs Presbyter & poſtea Romanus Pontifex conſecratus eſt.

VI. *Sabiniani PP. virtutes.*

Laudat Sabinianum Anaſtaſius, quod *Eccleſiam de Clero implevit*; quod *in Eccleſia B. Petri Apoſtoli luminaria dedit*; quod cùm eſſet *in civitate*

SEC.VII. *civitate Romana fames gravis, facta pace cum gente Longobardorum juſſit aperire horrea Eccleſiæ, & venundari frumentum populo, pro ſolido uno modios tritici triginta.* Denique ut ex Manlio in Epitaphiis Vaticanis refert Aringus Romæ ſubterraneæ lib. 2. cap. 8.

Hic hominum vitia blando ſermone removit;
Nec culpis Iudex, ſed medicina fuit.

VII. *Figmento injuſtè obſcura. a.*

Verùm, inquit Papebrocius in Conatu Chronico Hiſtorico, quia nonnulla exemplaria Anaſtaſii videntur de pretio frumenti habuiſſe, quòd Sabinianus pro modio frumenti ſolidos triginta exigeret, fabulam quis excogitavit, quâ propter tenacitatem à ſuo deceſſore S. Gregorio per noctem apparente increpitus, percuſſuſque in capite, non multò pòſt obiiſſe fingitur. Sed nihil tale quiſpiam Antiquorum de vita & miraculis S. Gregorii ſcribentium, nequidem Joannes Diaconus, qui tamen finem libri IV ejuſmodi vindictæ exemplis, per duodecim capita deductis, implevit. Mirum proinde eſt, ſubdit Papebrocius, fabulæ iſti, à Sigeberto temerè relatæ, fidem adhibuiſſe Baronium: qui etiam eo trahit, quod Sabiano *defuncto*, ut ait Anaſtaſius, *funus ejus evectum eſt per portam S. Ioannis, & ductum eſt foras muros civitatis per pontem Milvium*, ad Eccleſiam Vaticanam: quod ille præter morem factum eſſe putat, ad avertendam à corpore injuriam, ab irato populo metuendam, ſi per mediam urbem funus duceretur: cum aliæ multæ cauſæ hujus novitatis, eæque cum aliqua Sabiniani laude conjunctæ, poſſent à benigno conjectatore excogitari.

VIII. *Sabinianus non eſt inventor campanarum.*

Campanas ſeculo nono in Eccleſia Occidentali uſui fuiſſe, ex eo convincitur, quod refert Baronius ex Venetæ Hiſtoriæ Scriptoribus aſſerentibus Urſum Patritiacum Venetiarum Ducem anno DCCCLXV primum omnium dono miſiſſe Michaeli Imperatori Orientis duodecim campanas mirificæ artis & valde ſonoras. Jam dudum itaque in Occidentali Eccleſia receptæ erant; ſed à quo primùm inventæ, cujuſque operâ vel auctoritate in Eccleſiam introductæ ſint, incompertum eſt. Polydorus Virgilius lib. 6. de Inventoribus rerum cap. 12. & Onuphrius Panuinius in Epitome Romanorum Pontificum, cujus ſententiam ſequitur Ciaconius, id Sabiniano Pontifici adſcribunt. Sed cùm Anaſtaſius in ejus Vita nihil de campanis ab eo inventis dicat, dicere debuerant Polydorus & Onuphrius à quo id didicerint. Alii paſſim campanas à Paulino Nolano Epiſcopo, qui initio quinti ſeculi floruit, adinventas tradunt, alii verò earum uſum à gentilibus acceptum ad Eccleſiam ab eo

translatum

tranſlatum autumant; ſed nemo veterum Patrum, qui res Paulini *SEC. VII.* accuratiſſimè proſecuti ſunt, hanc memorabilem ejus inventionem laudat, vel attingit. Cardinalis Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 22. plura lectu digna habet de campanæ nomine & etymologia, deque Veterum tintinnabulis; ſed ei aſſentiri non poſſum in eo quod conjicere ſe ait, nomen campanæ grandioribus tintinnabulis impoſitum circa finem ſeculi ſeptimi, & octavo ac nono apud omnes diffuſum eſſe. Nam Mabillonius Sec. I Benedict. edidit Vitam S. Columbæ primi Abbatis Hyenſis in Britannia, ſcriptam à Cummuneo Albo dicto, qui anno DCLVII dictus eſt pariter Abbas Hyenſis, obiitque anno DCLXIX juxta Guillelmum Cave in Hiſtoria Literaria: in ea autem vita Cummeneus cap. 22. ſcribit S. Columbam, qui ex Annotatore Baronii obiit anno DXCIX, *media nocte pulſante campana* ad Eccleſiam perrexiſſe & cap. 25. hunc ſanctum *quadam die miniſtro ſuo campanam ſubitò pulſare* præcepiſſe, *cujus ſonitu fratres excitati, Eccleſiam protinus ſunt ingreſſi*, ideoque ante ſeculum ſextum abſolutum fideles ad Divina officia campanarum ſonitu convocabantur. Id etiam pluribus probat Edmundus Martene in Tractatu de Antiqua Eccleſiæ diſciplina in Divinis officiis celebrandis cap. 2. num. 11. ex Gregorio Turonenſi. De campanarum benedictione vide dicenda in Joanne XIII.

IX. *Sabiniani PP. obitus.* De geſtis à Sabiniano nihil aliud ad nos pervenit, præter ea quæ ex Anaſtaſio mox retulimus, qui ſubdit, eum ſediſſe *annum unum, menſes quinque, dies novem*, & ſepultum eſſe *in Eccleſia beati Petri Apoſtoli die XXII menſis Februarii.* Quare cum Regino in Catalogo Pontificum Romanorum, Hermannus Contractus in Chronico, Ordericus lib. 2. & Honorius Auguſtodunenſis, annum etiam unum, menſes quinque & dies novem Pontificatui Sabiniani aſſignent, ex ipſo Anaſtaſio colligitur ejus ordinationem peractam eſſe die XIII Septembris anni DCIV, & ejus mortem contigiſſe die XXII Februarii anni DCVI.

BONIFACIUS III. *Pontif. LXVIII.*

Anno Domini DCVII.

I. *Bonifacius III ordinatur.* Sabiniano Papa mortuo ſedem vacaſſe menſes undecim, dies viginti ſex ſcribit Anaſtaſius, ex quo ſequitur, Bonifacium III Romanum, ex patre Joanne Cataaudioce, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconum, qui anno DCIII Conſtantinopolim à S. Gregorio Apocriſarius Apoſtolicæ Sedis ad Phocam Imperatorem miſſus fuerat, ordinatum eſſe anno ſexcenteſimo ſeptimo, die decima nona Februarii,

SEC. VII. bruarii, in Dominica, & Anaſtaſium diem minus unum, quam par erat, in interpontificio numeraſſe, & nihilominus diem mortis Sabiniani ab eo excluſiſſe.

II. *Synodum Romæ celebrat.*

Ubi primùm ſedem Pontificiam adeptus eſt Bonifacius, in Baſilica Vaticana Synodum ſeptuaginta duorum Epiſcoporum convocavit, in qua ad reformandos pravos electionis Pontificiæ mores, ſub pœna anathematis conſtitutum fuit, ut non prius de eligendo ſucceſſore Pontificis agatur, quam defunctus Pontifex triduo ſepultus fuerit. Acta Concilii nullibi extant, ſed ea ſummatim recenſentur ab Anaſtaſio, qui in Vita Bonifacii III ſcribit: *Hic fecit conſtitutum* (id eſt decretum) *in Eccleſia Beati Petri, in qua ſederunt Epiſcopi ſeptuaginta duo, Presbyteri Romani triginta quatuor, Diaconi & omnis Clerus ſub anathemate, ut nullus Pontifice vivente, aut Epiſcopo civitatis ſuæ; præſumat loqui de ſucceſſore, aut partes ſibi facere, niſi tertio die depoſitionis ejus, adunato Clero & filiis Eccleſiæ tunc electio fiat, & quem quiſque voluerit habebit licentiam eligendi ſibi Sacerdotem.*

III. *Obtinet decretum à Phoca Imp. contra Epiſcopum Cpolitanum.*

Hic Pontifex obtinuit à Phoca Imperatore, quod Pelagius II & Gregorius impetrare non potuerant, ut Conſtantinopolitanus Epiſcopus Œcumenici nomen non amplius uſurparet. Hic enim Imperator, petente Bonifacio, qui eumdem ſibi demeruerat, dum eſſet Conſtantinopoli Apoſtolicæ Sedis Apocriſarius, profeſſus eſt ſolum Romanum Pontificem eſſe dicendum Œcumenicum, ſeu univerſalem Epiſcopum, quod diſertis verbis teſtatur Anaſtaſius: *Hic obtinuit*, inquit, *apud Phocam Principem, ut ſedes Apoſtolica Beati Petri Apoſtoli caput eſſet omnium Eccleſiarum, ideſt, Eccleſia Romana, quia Eccleſia Conſtantinopolitana primam ſe omnium Eccleſiarum ſcribebat.* Hujus Phocæ Imperatoris decreti meminit etiam Paulus Diaconus totidem ferè verbis lib. 4. cap. 11. de geſtis Longobard. Baronius, Binius & alii volunt Phocam edictum illud edidiſſe in odium Cyriaci Epiſcopi Conſtantinopolitani, in quem exacerbatus erat. Sed hæc conjectura non videtur admittenda, cum Cyriacus obierit menſe Octobri anni DCVI, & Thomas magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus die XXIII Januarii anni DCVII ei ſuffectus fuerit, antequam Bonifacius ordinaretur Romanus Pontifex. Quare cùm nullibi conſtet illud decretum in ejus odium editum eſſe, quid vetat dicere Phocam, cum bene noſcet Eccleſiam Romanam, jure Divino Primatum ſemper tenuiſſe ſuper omnes totius orbis Eccleſias, ex æquitate cauſam illam dijudicaſſe; cum præſertim conſtet, eum erga Romanos Pontifices propenſum fuiſſe, ut videtur in Bonifacio IV. Ex quibus corruit, quod Baronius ait, Cyriacum mœrore conſumptum, quòd Phocas id decretum edidiſſet, diem ſuum obiiſſe.

IV. *S. Mauri Vitam à Fauſto ſcriptam approbat.*

Fauſtus Sancti Mauri, à Sancto Benedicto in Gallias miſſi ſocius, cùm

Digitized by Google

cùm Bonifacio III ſedente Romam rediiſſet, ejuſdem Sancti Mauri Vitam literis mandavit, quam idem Bonifacius approbavit. Leo enim Oſtienſis in Chronico Caſinenſi lib. 1. cap. 3. ait: *Tertio interea Bonifacio Apoſtolicæ Sedi præſidente, memoratus Fauſtus, qui cum beato Mauro ad Gallias perrexerat, ad prædictum Lateranenſe cœnobium rediit, atque à Beato Theodoro (qui tunc poſt ſanctæ memoriæ Valentinianum tertius eamdem Congregationem regebat) rogatus atque compulſus, Hiſtoriam de vita beati Mauri ſignata veritate conſcripſit, quam idem Papa Bonifacius approbans, ſua auctoritate roboravit.* Extat ea Vita Seculo primo Benedictino, ſed ut oſtendit Auctor Criticæ Baronii ad annum 543. ab Odone Abbate Glannafolienſi ſeculo nono interpolata. Porrò Petrus Diaconus in libro de Ortu & Vita Juſtorum ſacri cœnobii Caſinenſis, Fauſtum Romæ ſepultum tradit in monaſterio Lateranenſi, ad quod Monachi Caſinenſes ſe receperant, eorum monaſterio jam pridem à Longobardis everſo quando Fauſtus è Gallia rediit. Nullam aliam Fauſti lucubrationem recenſet Petrus Diaconus præter Sancti Mauri Vitam. SEC. VII.

Cùm ex epitaphio Bonifacii III, quod extat in codice MS. Virdunenſis cœnobii Sancti Vitoni, in quo poſt Damaſi verſus referuntur quædam epitaphia Romanorum Pontificum, conſtet hunc Pontificem obiiſſe die decima Novembris anni DCVII, dicendum eſt Anaſtaſium, quando dicit eum ſepultum *in Eccleſia B. Petri Apoſtoli die duodecima menſis Novembris*, interpretandum eſſe non de die mortis, ſed de die quo terræ mandatus eſt, ideoque Bonifacium ſediſſe menſes octo, dies viginti duos, ut teſtantur tria exemplaria MSS. Anaſtaſii, unum Colbertinum, & duo Freheriana, poſterior catalogus Corbeienſis, Ordericus lib. 2. Luitprandus, Abbo & Hermannus Contractus. V. *Moritur.*

S. BONIFACIUS IV *Pontif. LXIX.*

Anno Domini DCVIII.

Bonifacius IV, natione Marſorum, de civitate Valeria, ex patre Joanne Medico, ordinatus eſt Romanus Pontifex die vigeſima quinta Auguſti anni ſexcenteſimi octavi, poſtquam ſedes vacaſſet menſes decem, dies duodecim, non verò dies ſex, ut per errorem Librariorum in Anaſtaſio legitur. Id ex ſedis ejus duratione fusè probat Auctor Criticæ Baronii ad annum DCXIV, quo Baronius eum mortuum exiſtimavit. *Hic domum ſuam monaſterium fecit, quod & ditavit*, inquit idem Anaſtaſius. I. *Bonifacius IV creatur Papa.* II. *Pantheon in Eccleſiam S. Mariæ convertit.*

Cum Bonifacius videret Phocam Imperatorem propenſo animo

 eſſe

SEC. VII. eſſe erga Romanos Pontifices, ab ipſo dari ſibi petiit Pantheon nobile Romæ delubrum, tot antiquorum Scriptorum præconiis celebratum, à Marco Agrippa ter Conſule tempore Auguſti erectum, Jovique vindici conſecratum; quod adhuc intactum remanſerat à demolientibus Dœmonum ſedes Romanis Chriſtianis. Cumque illud obtinuiſſet, expurgatum ab antiquæ ſordibus idololatriæ, in honorem Dei Genitricis Mariæ, & omnium ſanctorum Martyrum (quorum plurimorum reliquiæ ex cœmeteriis extra Urbem poſitis eo translatæ ſunt) conſecravit. Hæc narrant Anaſtaſius & Beda lib. 2. Hiſt. Eccleſ. cap. 4. Hæc Eccleſia etiamnum Romæ viſitur, diciturque *S. Maria Rotunda*, ob ædificii formam. Ejus dedicatio inſcripta eſt Martyrologio Romano ad diem XIII menſis Maii, ubi appellatur *dedicatio Eccleſiæ ſanctæ Mariæ ad Martyres.* Eam dedicationem Sigebertus in Chronico alligat anno primo Bonifacii, quem ait, *in Kalendis Novembris ibi* inſtituiſſe *ſolemnitatem omnium Martyrum, quæ poſtea creſcente religione Chriſtiana decreta eſt fieri in honore omnium Sanctorum.* De hac legendus Baronius in Notis ad Martyrologium Rom. die XIII Maii & prima Novembris, quem tamen latuit Gregorium Papam tertium hanc ſolemnitatem ſanctis Martyribus conſecratam, poſtmodum in honorem ſanctorum omnium ab omni Eccleſia obſervari decreviſſe, ut habet Uſuardus in ſuo Martyrologio. Vide etiam dicenda in Gregorio IV.

III. *Synodum Romæ celebrat.* Ethelbertus Cadthiorum Rex à ſancto Auguſtino ad Chriſti fidem converſus, ut dictum eſt in Pontificatu ſancti Gregorii, monaſterium fundavit extra muros Londinenſes in honorem beati Petri, qui, ut legitur in Vita ſancti Eduardi Anglorum Regis apud Bollandum ad diem V menſis Januarii, apparens cuidam piſcatori, eidem dixit ſe Epiſcopalem benedictionem præveniſſe. Idem teſtatur Villelmus Malmesburienſis lib. 2. de Pontif. Angl. ubi ait Mellitum Epiſcopum Londinenſem *ipſius Apoſtoli nuncio* admonitum, ſe monaſterium dedicaſſe, quod etiam legitur apud Sulcardum Monachum Weſtmonaſterienſem in Chronico, apud Nicolaum Papam II in literis ad eumdem Eduardum Regem datis, alioſque ut videre eſt Tomo I Monaſtici Anglicani pag. 55. Cum autem Beda lib. 2. cap. 4. referat Mellitum Romam ſe contuliſſe *de neceſſariis Eccleſiæ Anglorum cauſis cum Apoſtolico Papa Bonifacio* tractaturum, ipſumque in Synodo Romana anno DCX habita inter Italiæ Epiſcopos aſſediſſe, putavit Baronius Mellitum Romam profectum eſſe, ut ſciret utrum conſecratio Eccleſiæ illius monaſterii hoc modo peracta, rata haberi deberet, eaque de cauſa Synodum à Bonifacio IV celebratam exiſtimat.

Verùm

Digitized by Google

Verùm Holſtenius in Collectione Romana pag. 242. publicavit Bonifacii Papæ decretum, in hoc Concilio Romano promulgatum, quô diſcimus qua de cauſa celebratum fuerit. Erant quidam, qui in Anglia aſſerebant *Monachos, quia mundo mortui ſunt, & Deo vivunt, Sacerdotalis officii potentia indignos, neque pœnitentiam, neque Chriſtianitatem largiri, neque abſolvere poſſe per Sacerdotali officio divinitùs injunctam poteſtatem,* ut legitur in eo decreto, in quo ſubjungit Bonifacius: *Credimus à Sacerdotibus Monachis ligandi ſolvendique officium Deo imperante haud indignè adminiſtrari, ſi eos dignè contigerit ad hoc miniſterium ſublimari,* tandemque concludit: *Decertantes igitur Monachicæ Profeſſionis Presbyteros arcere officio, omnimodo præcipimus.* Recitat ibidem Holſtenius ejuſdem Bonifacii IV Epiſtolam ad Ethelbertum Regem ex eo Concilio datam, in qua Pontifex inquit: *Quod ab Apoſtolica Sede per Coëpiſcopum noſtrum Mellitum poſtulaſtis, libenti animo concedimus: ideſt, ut veſtra Benignitas in Monaſterio in Dorovernenſi civitate conſtituto, quod ſanctus doctor veſter Auguſtinus, beatæ memoriæ Gregorii diſcipulus, ſancti Salvatoris nomini conſecravit, cui ad præſens præeſſe dignoſcitur dilectiſſimus frater noſter Laurentius, licenter per omnia Monachorum regulariter viventium habitationem ſtatuat.* Quare hæc duo tantum in Anglorum favorem eo in Concilio peracta, repreſſi nempe qui Monachis adverſabantur, & confirmata fundatio monaſterii Dorovernenſis ſeu Cantuarienſis. Monaſterium illud maximis opibus ab Ethelberto Rege locupletatum, ſitum erat in ſuburbio Cantuariæ, duravitque uſque ad Henricum VIII Anglorum Regem, qui inde Monachos expulit. Nunc ejus maxima pars ruinis involuta, reliqua in ædem Regiam converſa.

S E C. VII.

IV. *Pro monachis Angliæ & monaſterio Cantuarienſi.*

V. *Non verò pro monaſterio VVeſtmonaſterienſi.*

Monaſterium verò, de quo numero III locuti ſumus, vocatum eſt poſtea *Weſtmonaſterium*, quia ſitum ad Occidentalem Londini plagam. Celeberrimum illud fuit, cùm Regum Angliæ inauguratione & coronatione, tum etiam ſepultura, ita ut à Lelando *Orbis miraculum* appelletur. Verùm regnante in Anglia Elizabetha, ejecti & variè divexati Monachi, & Eccleſia in Collegiatam Heterodoxorum converſa, ut videre eſt apud Cambdenum in deſcriptione Britanniæ, alioſque. De hoc tamen monaſterio in Concilio Romano ſub Bonifacio IV anno DCX, *octavo imperii Phocatis Principis, indictione XIII, tertia die Kalendarum Martiarum*, ut habet Beda laudatus, celebrato, nullatenus actum eſt, ut ex dictis conſtat.

VI. *In domino obdormit.*

Cùm juxta Anaſtaſium, Ordericum lib. 2. Abbonem, Hermannum Contractum in Chronico, & plures catalogos Bonifacius ſederit *annos ſex, menſes octo, dies tredecim*, ad Deum migravit die ſeptima Maii anni Chriſti ſexcenteſimi decimi quinti. Baronius refert ex monu-

Digitized by Google

SEC. VII. monumentis Vaticanæ Baſilicæ à Manlio collectis ejus ſepulchro inſcriptum ejus epitaphium, in cujus fine legitur: *Hic requieſcit Bonifacius junior, qui ſedit annos ſex, menſes VIII, dies XII; depoſitus eſt VIII Idus Maij, imperante Domino Heraclio, anno ejus V*, ubi tantum dies duodecim ſupra menſes octo numerantur, quia dies ſeptima Maij, quæ eſt emortualis, excluditur. Ex quibus & conſequens eſt ejus ordinationem diei XXV Auguſti à nobis rectè affixam fuiſſe, & vacationem ſedis poſt mortem Bonifacii III, in Anaſtaſio malè deſcriptam eſſe. Colitur Sanctus Bonifacius IV die XXV Maij, quo & Papebrocius in Actis Sanctorum vitam ejus refert.

S. DEUSDEDIT *Pontif. LXX.*

Anno Domini DCXV.

I. *S. Deuſdedit dicitur Pontifex.* POſt mortem Bonifacii IV ſedes vacavit menſes quinque, & dies duodecim, quod deducitur ex duratione ſedis & ex die mortis ejus ſucceſſoris, quæ oſtendunt Sanctum Deuſdedit, natione Romanum, filium Stephani Subdiaconi, ordinatum eſſe anno ſexcenteſimo decimo quinto, die decima nona menſis Octobris, in quam Dominica cadebat, ideoque & in Anaſtaſio vulgato, omnibuſque ejus codicibus MSS. interpontificium à Librariis male deſcriptum fuiſſe.

II. *Subdiaconi aliquando Pontifice Romani electi.* In exemplari Anaſtaſii, quo Baronius uſus eſt, legebatur: *Deuſdedit filius Stephani, ex Subdiacono ſedit annos tres.* Ad quæ verba ita ſcribit: *Ut autem Subdiaconus Romanus Pontifex crearetur, nunc primùm accidit, abſque majorum exemplo, ut plane in Clero magnas fluctuationes concitatas eſſe, ſit argumento. Sed, ut omiſſis aliis, Deuſdedit eligeretur, egregia id ejus ſanctitas præſtitit, qua mirificè inter tot tenebras illuſtratus emicuit.* Cum huc uſque viris doctis perſuaſum fuerit Subdiaconos in Romanos Pontifices nunquam fuiſſe electos, ex editione Regia Anaſtaſii, variiſque ejus codicibus MSS. prædictus locus in hunc modum reſtitutus eſt, *Deuſdedit ex patre Stephano ſubdiacono*, ita ut Deuſdedit non fuerit Subdiaconus, ſed Subdiaconi filius. Verùm, cum ex Liberati Diaconi Breviarii cap. 22. conſtet, Silverium *ex Subdiacono* Romanum Pontificem dictum eſſe, & Liberatus eodem tempore, quo Silverius electus vixerit, incertum remanet, quænam ex illis duabus lectionibus ſit præferenda, cum correctio prioris falſo fundamento nitatur. Subdiaconos porrò potuiſſe eligi exiſtimo, uſque ad tempora Stephani III, aliis IV, in cujus Synodo Romana, anno DCCLXIX celebrata, ſub anathemate interdictum eſt, *ne ullus*

Digitized by Google

nllus unquam præſumat laicorum, neque ex alio ordine, niſi per diſtinctos gradus aſcendens diaconus aut presbyter Cardinalis factus fuerit ad ſacrum Pontificatus honorem poſſe promoveri; ex his enim verbis mihi erui poſſe videtur tunc tantùm Subdiaconos à Pontificatu excluſos, cum ex Liberato laudato habeamus Silverium ex eo ordine ad Pontificatum aſſumtum nemine hanc ei incapacitatem objiciente, & ex Anaſtaſio incertum remaneat, an ipſe etiam Deuſdedit fuerit ante ſuam electionem ſolùm Subdiaconus, quod probabilius videtur, nam poſterior lectio habet quidem eum fuiſſe Subdiaconi filium, ſed non negat ipſum etiam fuiſſe Subdiaconum, quod prior diſerte habet. SEC. VII.

Eximiam Deusdedit ſanctitatem probat, quod de eo narrat Baronius ex Martyrologio, ut ipſe ait, Romano: ſcilicet quòd cùm anno DCXV Urbi, afflictatæ ob terræ motus vehementiſſimos, & ob eam quæ eos ſubſecuta eſt luem elephantiæ, proſpiceret, præſenſque viſitaret ægrotos, miſeratione commotus unum ex illis exoſculatus, Divino miraculo ab eodem morbo reddiderit mundum; illudque miraculum publicè decantari ſcribit in ejus Natali die, nempe octava menſis Novembris, qua fieri ipſius ſolet in Eccleſia commemoratio anniverſaria. III. *S. Deusdedit leproſum curat.*

Ejus in Clerum amorem & beneficentiam libri Pontificalis Auctor commendat, qui & ſcribit: *Hic conſtituit ſecundam Miſſam in Clero.* Ad quæ verba Petrus Urbevetanus in Scholiis apud Cardinalem Bonam lib. 1. cap. 14. num. 4. de Rebus Liturgicis, ait: *Quia tunc forſitan ad inſtar Græcorum non cantabatur in Eccleſia niſi una Miſſa, quod magis ædificabat ſecundùm Antiquos.* Verùm multo ante Deusdedit in Romanam Eccleſiam introductum fuiſſe morem iterandi ſacrificii, conſtat ex Leone Magno in Epiſtola LXXXI ad Dioſcorum Alexandrinum, qua mandat iterari ſacrificium, cum fidelium multitudo tanta eſt, ut omnes ſimul Baſilica recipere non poſſit; ex hoc enim ſequeretur quod una pars populi ſua devotione privaretur, ſi unius tantum Miſſæ mos ſervandus eſſet. Tum ait plenum pietatis ac rationis eſſe, ut quoties Baſilicam præſentia novæ plebis impleverit, toties ſacrificium ſubſequens offeratur. Quam ſacrificii iterationem S. Pontifex præcepit, ex more qui tunc Romæ vigebat; *ut in omnibus*, inquit, *obſervantia noſtra concordet.* Et infra: *Ut quod noſtra conſuetudini ex forma paternæ traditionis inſedit, tua quoque cura non negligat.* De iis plura habet idem Cardinalis Bona laudatus. Quid verò per hæc verba intelligat Anaſtaſius, aliis examinandum relinquo. IV. *Ejus conſtitutum.*

Rectè ſcribit Baronius planè dolendum eſſe tanti pontificis facta, Scriptorum inopiâ adeo obſcura eſſe relicta. Sed deceptus eſt cum exiſtimavit Epiſtolam, quæ dicitur à Deuſdedit ſcripta, ad Gordianum Epiſcopum Hiſpalenſem, genuinum eſſe hujus Pontificis fœ- V. *Epiſtola ad Hiſpalenſem Epiſc. ei ſuppoſita.*

 tum.

SEC. VII. tum. Eam enim ſuppoſititiam eſſe multa probant. Primum, quòd inſcribatur Gordiano Hiſpalenſi Epiſcopo; & tamen conſtat S. Iſidorum ab anno Chriſti DC ad DCXXXVI, quo, teſte Redempto ejus Clerico, ſive Archidiacono, obiit, Hiſpalenſem Eccleſiam rexiſſe, ideoque nullum, ſedente Deuſdedit, Gordianum extitiſſe Pontificem in ea Eccleſia. Secundò, Auctor Epiſtolæ Iſauriam, Orientis provinciam, cujus olim Metropolis fuit Saleucia, civitatem abſurdiſſimè vocat. Tertiò, Julii, Innocentii & Celeſtini decreta comminiſcitur, quibus conjuges, qui proprios filios ex baptiſmo ſuſcepiſſent, ſeparandos edixerant, eorumque ſolutum pronunciaverant matrimonium. At nihil fuiſſe à laudatis Pontificibus ſtatutum; imò nec ſpiritalem cognationem impedimentum fuiſſe matrimonii circa medium octavi ſeculi, colligitur ex Epiſtolis S. Bonifacii Moguntini Archiepiſcopi XI, XV & XXII. Denique cùm hæc Epiſtola uxoribus, quæ filios ex baptiſmo ſuſceperent permittant, ut expleto annò dotales tabulas recipiant, novumque matrimonium contrahant, Chriſti legi adverſatur, conjuges, quos Deus conjunxit ſeparare prohibentis, ſive matrimonii vinculum dirimere. Certè Deuſdedit S. Gregorii deceſſoris ſui ſententiam non ignoraſſet, Epiſtolâ XXXIX libri IX ad Theoctiſtam cap. 2. ſcribentis: *Si enim dicunt religionis causâ conjugia debere diſſolui, ſciendum eſt, quia etſi hoc lex humana conceſſit, lex divina tamen prohibuit. Per ſe enim veritas dicit:* Quæ Deus conjunxit homo non ſeparet. *Qua etiam ait:* Non licet dimittere uxorem excepta cauſa fornicationis. *Quis ergo huic cœleſti Legiſlatori contradicat?*

VI. *Ejus obitus.* Anaſtaſius de hoc Sancto Pontifice ſcribit: *qui defunctus & ſepultus eſt ad Beatum Petrum Apoſtolum, die octava menſis Novembris*, quod & Marianus Scotus in Chronico habet. Parte alia cum Gotfridus Viterbienſis, Martinus Polonus in Chronico, Auctor faſciculi Temporum, & plures Catalogi Pontificum Rom. habeant Deuſdedit ſediſſe, *annos tres & dies viginti*, conſequens eſt ordinationem ejus à nobis rectè alligatam cum die XIX Octobris anni DCXV, eumque obiiſſe die octava Novembris anni ſexcenteſimi decimi octavi. Ejus nomen in Martyrologio Galeſinii & in antiquioribus non legitur quidem, ſed Baronius ob præclaras ejus virtutes, illud martyrologio Romano à ſe auctoritate Apoſtolica emendato ad diem VIII Novembris inſcripſit.

BONIFACIUS V. *Pontif. LXXI.*

Anno Domini DCXIX.

I. *Bonifacius V Eccleſiæ Rom. præficitur.* BEda lib. 2. cap. 7. Hiſt. Eccleſ. Gentis Angl. ſecundùm editionem Chiffletianam & Cantabrigenſem omnium optimam ſcribit, poſt

Digitized by Google

poſt Deusdedit Bonifacium V Eccleſiæ præfuiſſe *anno Incarnationis Dominicæ ſexcenteſimo nono decimo.* Reſtat itaque inveſtigandum quibus menſe & die ordinatus fuerit. Auctor Criticæ Baronii recte aſſerit interpontificium poſt mortem Deuſdedit, fuiſſe anni unius, menſis unius & dierum ſedecim, quod colligit ex duratione ſedis ejus, & ex initio Pontificatûs Honorii ejus ſucceſſoris, quem conſtat jam fuiſſe Pontificem anno DCXXV, die X Decembris, ex quo ſequitur ſedis vacationem plus quam annuam fuiſſe, cum Bonifacius ſederit annos quinque & menſes decem, ut in ejus morte dicetur, obieritque juxta Anaſtaſium circa finem menſis Octobris; ex quibus conjicere eſt Bonifacium V, natione Campanum, de civitate Neapoli, Joannis filium, Archipresbyterum in titulo Sancti Sixti, ordinatum eſſe menſe Decembri anni ſexcenteſimi decimi noni, & quidem die vigeſima tertia ejuſdem menſis in quam Dominica cadebat. Quod hic explicandum fuit contra eos Scriptores, qui eum vel anno DCXVIII, vel anno DCXX ordinatum putant. Ex hoc enim Pontificum antecedentium Chronologia confirmatur. *S E C.VII.*

Cùm Mellitus Cantuarienſis Archiepiſcopus & Juſtus Rhofenſis Epiſcopus *magna Eccleſiam Anglorum cura, ac labore gubernarent, ſuſceperunt ſcripta exhortatoria à Pontifice Romanæ & Apoſtolicæ Sedis Bonifacio, qui poſt Deusdedit Eccleſiæ præfuit anno Incarnationis Dominicæ DCXIX*, inquit Beda loco laudato; ſed illa Bonifacii ſcripta, ſeu Epiſtolæ ad nos non pervenerunt. At initio Pontificatûs Bonifacii V eas ſcriptas eſſe Bedæ verba ſatis manifeſtè inſinuant. II. *Ad Epiſcopos Angliæ ſcribit.*

Mellito Cantuarienſi anno ſexcenteſimo vigeſimo quarto mortuo, Juſtus Rhofenſis ei in Archiepiſcopatum Cantuarienſem ſucceſſit. Cùm autem hic multam operam poſuiſſet in erudiendo Eadbaldo Cantii Rege, ſancti Ethelberti filio & ſucceſſore, *Romanum* pro ſe Epiſcopum Rhofenſem conſecravit, *data ſibi ordinandi Epiſcopos auctoritate à Pontifice Bonifacio, quem ſucceſſorem fuiſſe Deusdedit ſupra meminimus; cujus auctoritatis iſta eſt forma: Dilectiſſimo fratri Juſto, Bonifacius. Quam devotè*, &c., inquit Beda laudatus capite 8. in quo Bonifacii Epiſtolam recitat, in qua narrat Pontifex accepiſſe ſe ab Eadbaldo Rege, *quanta ſacri eloquii eruditione, ejus animum ad veræ converſionis, & indubitatæ fidei credulitatem* Juſtus perduxerit. Ait Bonifacius ſe ei pallium direxiſſe, ac concedere etiam ordinationes Epiſcoporum. Hæc Epiſtola data eſt anno DCXXIV non multo poſt mortem Melliti qui ex eodem Beda obiit octavo Kalendarum Majarum ejuſdem anni. III. *Pallium mittit Juſto Cantuarienſi Epiſc.*

Anno ſexcenteſimo vigeſimo quinto, ut refert idem Beda citatus cap. 9. gens Nordanhymbrorũ, hoc eſt, ea natio Anglorum, quæ ad Aquilonarem Humbræ fluminis plagam habitabat, cum Rege ſuo Eduino, qui in Ebora- IV. *Ad Regem & Reginam Northumbriæ ſcribit.*

SEC. VII. cenſi civitate morabatur, fidei Chriſtianæ ſuſcipiendæ ſpem dedit; accepta ab Eduino Rege in conjugem Edilburga, filia Sancti Ethelberti Regis & ſororis Eadbaldi tunc in Cantia regnantis. Miſſus itaque cum ea *Paulinus*, qui ideo *ordinatus eſt Epiſcopus*, ſcilicet Eboracenſis, *à Iuſto Archiepiſcopo*, nempe Cantuarienſi, *ſub die duodecima Kalendarum Auguſtarum anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo vigeſimo quinto*, inquit Beda. Ubi Bonifacius Papa hoc conjugium accepit, literas ad Eduinum Regem miſit, quibus eum ad fidem hortatus eſt, aliaſque ad conjugem ejus fœminam piiſſimam, quibus illam monuit, ut ſalutis Eduini Regis ſedulam curam ageret. Refertur utraque Epiſtola à Beda capp. 10. & 11. & Tom. V Conciliorum. Porrò Eduinus Rex Chriſti fidem poſtea ſuſcepit & baptizatus eſt, ex eodem Beda cap. 14. anno DCXXVII in die Sancto Paſchæ. Ad Paulinum verò Eboracenſem pallium miſit Honorius Papa, ut infra videbitur.

V. *Xenia eis mittit.* Cum ſupradictis literis Bonifacius Papa ad Eduinum Regem nondum Chriſtianum munera miſit, ait enim in prædicta ad eum Epiſtola: *Præterea benedictionem protectoris veſtri Beati Petri Apoſtolorum Principis Vobis direximus; ideſt camiſiam cum ornatura in auro unam, & lanam ancirianam unam: quod petimus, ut eo benignitatis animo gloria veſtra ſuſcipiat, quo à nobis noſcitur deſtinatum.* Ad Edilburgam verò Reginam: *Præterea benedictionem protectoris veſtri Beati Petri Apoſtolorum Principis Vobis direximus; ideſt ſpeculum argenteum & pectinem eboreum inauratum: quod petimus, ut eo benignitatis animo gloria veſtra ſuſcipiat, quo à nobis noſcitur deſtinatum.*

VI. *Moritur.* Poſtquam eas in Angliam literas miſit Bonifacius, diu ſuperſtes non fuit; eodem enim anno ſexcenteſimo vigeſimo quinto die vigeſima ſecunda Octobris ſupremum diem obiit, &, ut habet Anaſtaſius, *ſepultus eſt ad Beatum Petrum Apoſtolum die vigeſimo quinto menſis Octobris*, poſtquam ſediſſet *annos quinque, menſes decem*, ut habent Gotfridus Viterbienſis in Chronico, Luitprandus, Catalogus nominum Apoſtolicorum, codex MS. Anaſtaſii Colbertinus, & quatuor ex Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis, & quod rem extra dubium ponit ejus epitaphium à Baronio recitatum, quod duobus his verſibus clauditur:

Culmen Apoſtolicum quinque & bis menſibus, annis
Rexit, & ad magni culmen honoris abit.

Verum itaque eſt, quod initio diximus, Bonifacium ſcilicet die XXIII menſis Decembris anni DCXIX conſecratum eſſe Romanum Pontificem,

Digitized by Google

Pontificem, & immeritò Ciaconium ab Oldoino reprehendi, quòd *SEC. VII.* ſcripſerit, Bonifacium annos quinque, menſes decem ſediſſe; quod enim ait, communiter omnes affirmare eum ſediſſe annos circiter octo, adverſatur omnibus Antiquis, & ex dictis omninò corruit.

VII. *Quædam ab eo decreta.*

Hæc à Bonifacio conſtituta refert Anaſtaſius, ſive Auctor libri Pontificalis. Teſtamenta rata eſſe juſſit, ſecundùm leges Principum. Jus azilorum ſacrorum, ſeu immunitatem Eccleſiis conceſſit, aliquem ex eis vi abſtrahi prohibens, qui ad eas confugiſſet. Acolythis prohibuit, ne reliquias Martyrum levarent, ſoliſque id permiſit Presbyteris. Ut in Lateranis Acolythus non Baptizaret cum Diacono, ſed Subdiaconi ſubſequentes: quia ſcilicet licitum non erat inferioribus Clericis, præſentibus ſuperioribus baptiſmum miniſtrare; licet jus illud primò Epiſcoporum, poſtea Presbyteris, deinde Diaconis & ipſis etiam laicis in neceſſitate conceſſum fuiſſet. Subdit tandem Anaſtaſius Bonifacium cœmeterium Sancti Nicomedis perfeciſſe & dedicaſſe; mitiſſimum ſuper omnes homines & miſericordem fuiſſe, Clerum maximè dilexiſſe, in quem unicè liberalis & munificus fuit.

HONORIUS *Pontif. LXXII.*

Anno Domini DCXXV.

I. *Honorius Bonifacio V ſuccedit.*

LUcas Holſtenius in Collectione Romana publicavit Honorii Papæ Epiſtolam ad Epiſcopos Epiri directam, quæ dicitur data *Idus Decembris, indictione XIV*, ideoque anno DCXXV. Ex ea conſtat, Honorii electionem differri non poſſe in annum DCXXVI, & conſequenter durationem vacationis ſedis poſt Bonifacii V mortem, non ſolùm in vulgatis, ſed & in MSS. Anaſtaſii codicibus, ubi dicitur fuiſſe menſium ſex, & dierum decem & octo, mendosè deſcriptam eſſe. Honorius itaque, natione Campanus, ex patre Petronio viro Conſulari, ordinatus eſt Pontifex anno ſexcenteſimo vigeſimo quinto, & quidem die vigeſima ſeptima menſis Octobris in Dominica, poſtquam ſedes vacaſſet dies tantum quinque; cùm Anaſtaſius tradat eum mortuum & ſepultum eſſe in Baſilica B. Petri Apoſtoli *ſub die quarto Idus Octobris*, poſtquam ſediſſet *annos duodecim, menſes undecim, dies ſeptemdecim*, qui dies, menſes & anni præcisè inveniuntur computando diem XII Octobris, quo ſepultus eſt, in ejus Pontificatu, ut ſæpè fit. Mortuus eſt enim in omnium ſententia anno DCXXXVIII.

II. *Pontificis Rom. confirmatio Exarcho commiſſa.*

Dicet forſan aliquis intra quinque dies confirmationem Imperatoris, ſed nec Iſaaci Exarchi Ravennæ exiſtentis obtineri non potuiſſe, ut ordina-

SEC. VII. ordinaretur quinta die poſt Bonifacii mortem. Sed cùm tàm Bonifacii obitus, quàm Honorii ordinatio invictè à nobis probentur ex ipſomet Anaſtaſio, dicendum eſt cum Auctore Criticæ Baronii, confirmationem non ab Heraclio Imperatore, qui à triennio in Oriente, non Conſtantinopoli agebat, ſed ab Exarcha Ravennatenſi, propter rationes nobis ignotas Romæ tum agente, obtentam fuiſſe; & Heraclium, quando Iſaacum Conſtantinopoli Exarcham in Italiam miſit, hanc auctoritatem ei largitum eſſe, ne Eccleſia Romana, ſuæ abſentiæ occaſione, vacante Sede, incommodum pateretur. Hanc facultatem Exarchis ab Imperatoribus collatam tandem fuiſſe, aliqui viri docti jam obſervarunt, & in libro diurno Romanorum Pontificum, quadraginta poſt Joannis Papæ Pontificatum annis ſcripto, nonniſi obſcuram Imperatoris mentionem fieri; ac decretum de Electo Pontifice, cum libello precum pro conſenſione, ita delatum fuiſſe ad Exarchum, ac ſi tota in ipſum Imperialis poteſtas traducta eſſet. Rogantur etiam Archiepiſcopus Ravennas, Judices, & Apocriſarius Pontificis, Ravennæ, velut in Aula ipſa Imperiali reſidens, ut operam ſuam, non apud Imperatorem, ſed apud Exarchum interponant pro negotii celeri expeditione.

III. *Et quidem in electione Honorii.* Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico exiſtimat, hunc novum morem anno DCXL in creatione Joannis IV inductum fuiſſe. Sed Auctor Criticæ laudatus ſcribit breviſſimum interpontificium, quod mortem Bonifacii V ſecutum eſt, hunc morem in creatione Honorii cœptum demonſtrare; quod eo magis exiſtimandum, quod longum diuturnumque interpontificium, quod poſt mortem Deusdedit, Bonifacii V deceſſoris fuit, & damna inde ſecuta movere potuerint Clerum Romanum, ut Imperatorem rogaret, quò eam poteſtatem in Exarchum Ravennatenſem transferret. Addit aliquando contigiſſe, ut Pontifex electus, non expectata confirmatione, neque Imperatoris neque Exarchi, conſecraretur, ut in Pelagio II Gregorii Magni deceſſore oſtenſum eſt.

IV. *Laborat pro reſtitutione Regis Longobard. catholici.* Cùm Adaloaldus, ſeu Adalwaldus Longobardorum Rex Catholicus, anno DCXXVI de regno ejectus fuiſſet, & Arioaldus Arianus regnum ejus invaſiſſet, eo prætextu quod Adaloaldus everſa mente inſaniret, Honorius Pontifex ſciens, favore Epiſcoporum Ciſalpinorum, Arioaldum Arianæ hæreſis ſordibus labefactatum, in Regis Catholici locum fuiſſe ſubrogatum, nihil prætermiſit, ut eos puniret, literaſque de his dedit ad Iſaacum Exarchum Ravennatenſem, ut qui ejectus fuerat Adaloaldus in regnum reſtitueretur, & Epiſcopi illi Romam mitterentur, ne ſcelus hujuſmodi impunitum relinqueretur. Ex his autem literis rectè colligit Baronius, Adaloaldum

Digitized by Google

Adaloaldum rationis uſum omninò non amiſiſſe; cum alioquin Honorius Pontifex, pro eo reſtituendo operam ſuam non contuliſſet. Quid contra Epiſcopos illos Honorius egerit, haud compertum habetur.

V. *Epiſcopis Cantuariæ & Eboraci pallia mittit.*

Eduinus Nordanhymbrorum, ſeu Anglorum ad Aquilonarem Humbræ fluminis plagam habitantium Rex, anno DCXXVII, Honorii Papæ ſecundo, *Eboraci die Sancto Paſcha pridie Iduum Aprilium,* ut ſcribit Beda lib. 2. cap. 14. baptiſmum ſuſcepit, & in eadem civitate, *Doctori atque Antiſtiti ſuo Paulino ſedem Epiſcopalem donavit.* Subdit poſtea Beda cap. 17. *Quo tempore Præſulatum Sedis Apoſtolicæ Honorius Bonifacii ſucceſſor habebat, qui ubi gentem Nordanhymbrorum cum ſuo Rege ad fidem confeſſionemque Chriſti, Paulino evangelizante converſam eſſe didicit, miſit eidem Paulino pallium, miſit & Regi Eduino literas exhortatorias, paterna illum charitate accendens, ut in fide veritatis quam acceperant, perſiſtere ſemper ac proficere curarent.* Recitat poſtea illam Epiſtolam, quâ Honorius Eduino ſignificat, ſe *duo pallia utrorumque Metropolitanorum, ideſt Honorii & Paulini* direxiſſe. Erat Honorius Metropolita Cantuarienſis, Paulinus Eboracenſis. Honorius ſucceſſerat Juſto, cujus mortem recitat Beda cap. 18. recitatque ejuſdem Honorii Papæ alias literas ad Honórium Cantuarienſem datas, in quibus ait, ſe ei pallium mittere, *tàm juxta veſtram petitionem,* inquit, *quam filiorum noſtrorum Regum,* Eduini ſcilicet & Eadbaldi. Duæ illæ Epiſtolæ datæ ſunt anno DCXXXIV, ut legere eſt in Critica Baroniana. De Eduino Rege & Paulino Epiſcopo vide dicta in Bonifacio V Honorii deceſſore.

VI. *Angli Orient. Chriſti fidem ſuſcipiunt.*

Ad Honorii Papæ Pontificatum pariter pertinet converſio Anglorum Orientalium, quam anno ſexcenteſimo vigeſimo nono contigiſſe inſinuat Beda lib. 2. cap. 15. eamque ſic deſcribit. Sigbertus frater Carpualdi Orientalium Anglorum Regis, *vivente adhuc fratre cum exularet in Gallia fidei ſacramentis imbutus eſt, quorum participem mox ubi regnare cœpit totam ſuam provinciam facere curavit.* Sigbertus autem anno DCXXIX regnare cœpit, cujus ſtudiis Felix Epiſcopus, qui de Burgundionum partibus, ubi ortus & ordinatus eſt, cum veniſſet ad Honorium Archiepiſcopum Cantuarienſem ſeu Dorobernenſem, ab eo miſſus eſt ad prædicandum verbum vitæ provinciæ Orientalium Anglorum, quam totam ad fidem perduxit, *accepitque ſedem Epiſcopatus in civitate Dumnoc: & cum ſeptemdecim annis eidem provinciæ Pontificali regimine præfuiſſet, ibidem in pace vitam finivit.* Dumnoc hodie *Dunnicum* eſt, & fuit olim emporium

nobile,

Digitized by Google

SEC. VII. nobile, ſed quia locus mari conterminus, undarum vitio, vix habet oppidi veteris reliquias. Porrò Orientalium Anglorum regnum complectebatur provincias Norfolciam, Suthfolciam & Cantabrigiam cum inſula Elii, ut notavit Spelmannus in Prolegomenis ad Tom. I. Concil. Britanniæ. Quæ ſuperius diximus de converſione Nordanhymbrorum; & quæ ſtatim dicam de converſione Occidentalium Saxonum, mihi perſuadent, Honorii Papæ cura & ſtudio, hanc etiam Anglorum Orientalium converſionem factam eſſe.

VII. *Honorius Saxonum Occident. converſioni operam dat.*

Anno enim DCXXXV miſit Honorius Papa Birinum Epiſcopum nulli ſedi adſtrictum ad prædicandum verbum Dei Saxonibus Occidentalibus ut ſcribit Beda lib.3. cap.7. *Eo tempore*, inquit, *gens Occidentalium Saxonum, qui antiquitus Geniſſa vocabantur, regnante Cynigilſo, fidem Chriſti ſuſcepit, prædicante illis verbum Birino Epiſcopo, qui cum conſilio Papæ Honorii venerat Britanniam.* Baptizatum Cynigilſum à Birino Epiſcopo, ſuſcepit è fonte exeuntem Oſualdus Northumbriæ Rex, qui ejus filiam in conjugem accepit: *donaverunt autem ambo Reges eidem Epiſcopo* [Birino] *civitatem, quæ vocatur Dorcic, ad faciendam inibi ſedem Epiſcopalem*, inquit Beda citatus, qui addit & ibidem Birinum obiiſſe. Urbs illa hodie Dorceſtria vocatur, eſtque in Dobunis & Oxonienſi comitatu.

VIII. *Scotos de errore Paſchatis celebrandi admonet.*

Hermannus contractus in Chronico ad annum DCXXX habet: *His temporibus hæreſis de Paſcha, & Pelagiana Britanniam turbat.* Beda verò lib. de ſex ætatibus, narrata Eduini Nordanhymbrorum Regis, de quo mox locuti ſumus, pietate & imperio, ſcribit: *Eo tempore exortum apud Scotos, de obſervatione Paſchæ errorem Quartodecimanorum Honorius Papa per Epiſtolam redarguit, ſed & Joannes, &c.* Hæc controverſia de Paſchate, anno DCXXX exorta, cauſam dedit Epiſtolæ ab Honorio Papa ad Scotos miſſæ, de qua hæc Beda lib.2. cap. 19. Hiſt. Eccleſ. *Miſit idem Papa Honorius*, inquit, *literas etiam Genti Scotorum, quos in obſervatione ſancti Paſchæ errare compererat, juxta quod ſupra docuimus: ſolerter exhortans ne paucitatem ſuam in extremis terræ finibus conſtitutam, ſapientiorem antiquis ſive modernis, quæ per orbem erant, Chriſti Eccleſiis æſtimarent; neve contra Paſchales computos, & decreta Synodalium totius orbis Pontificum, aliud Paſcha celebrarent.* Hunc errorem Beda *Quartodecimanorum* appellat, non quod Scoti, aut Hiberni Judæorum more ſemper Paſcha celebraverint, ſed quod Dominicâ aliquando in XIV Lunam cadente, non expectaverint ſequentem, uti Nicæni Patres ſanciverant.

IX. *Romanum morem anno DCXXXI Scoti non obſervarunt.*

Hic error dicitur exortus anno DCXXX, licet Columba, aut certè diſcipuli ejus jam pridem ita Paſcha celebraverint; quia Scoti collegerunt eo anno Synodum, ibique alienum ritum ſtabiliviſſe putantur. Hæc Synodus habita eſt in campo Leniæ, unde Lenienſis Synodus appel-

appellata; de ea agunt Uſſerius in Antiquit. Britann. Eccleſ. pag. 482. & ſeqq. & Alfordus in Annalibus Eccleſiæ Anglo-Saxonicæ ad annum DCXXX. Veroſimile autem eſt in ea ſtatutum eſſe Paſcha alieno ritu à Romano celebrandum, nam anno DCXXXI proximo poſt Synodum illam Hiberni, Scotique in Britannia Paſcha celebrarunt à Romano more differenter, ut obſervavit Uſſerius ibidem, Scoti ſcilicet die XXI Aprilis, Romani verò die XXIV Martii. *SEC. VII.*

X. *Honorii monita non fuêre irrita.* Sanctior tamen Scotorum pars Romanorum morem diligentiùs explorari voluit. Unde Cummianus, qui hoc tempore vivebat in Hibernia, in Epiſtola ad Segenium, meminit aliquorum in Romanam urbem Legatorum, qui inde redeuntes retulerunt *per totum orbem terrarum* Paſcha anno DCXXXI celebratum eſſe die XXIV Martii. Unde Uſſerius laudatus pag. 934. de laudata Honorii Papæ Epiſtola, quæ anno DCXXXIV data eſt, loquens, ait: *Qua quidem monita* (Honorii ſcilicet) *irrita non fuiſſe, partim ex Beda colligo, qui gentes Anglorum, quæ in Auſtralibus Hiberniæ inſulis morabantur, ad admonitionem Apoſtolicæ ſedis Antiſtitis, Paſcha canonico ritu obſervare, didiciſſe narrat, partim ex Cummiano, qui eo ipſo tempore vixit; & in Epiſtolam ad Segenium Hyenſis cœnobii Abbatem de Alexandrinorum magno XXVIII Enneadecateridum, ſive DXXXII annorum cyclo, in Hibernia primùm admiſſo, ita ſcripſit*, &c.

XI. *Honorius Gradenſem Patriarcham conſecrat.* Anno ſexcenteſimo trigeſimo Honorius Papa, dejecto Fortunato Gradenſi Patriarcha, Reipublicæ proditore, Primogenium Subdiaconum Regionarium Eccleſiæ Romanæ in ejus locum ſubſtituit & conſecravit. De quibus extant in Chronico MS. Andreæ Danduli Ducis Venetiarum, ipſius Honorii Papæ literæ ad univerſos Epiſcopos per Venetiam & Iſtriam conſtitutos, quas refert Baronius eodem anno.

Initium hæreſis Monothelitarum.

XII. *Monothelitarum Palmaris error.* Duæ Honorii Papæ Epiſtolæ anno DCXXXIV ad Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum ſcriptæ, uberem inſigni controverſiæ præbuerunt materiam de orthodoxia ſeu illibata fide Honorii, vel de Monotheliſmo ejus: præſertim quod anathemate implicatus reperiatur in Actis Sextæ Synodi generalis, qualia nunc habentur. Quæ controverſia ut explicetur, quædam hîc de hæreſi Monothelitarum præmittenda ſunt. Palmaris eorum error in eo poſitus fuit, quod unicam in Chriſto operationem, adeoque unicam voluntatem propugnarent. Contendebant namque naturam humanam itá eſſe unitam Verbo, ut licet mente, aliiſque facultatibus, quæ naturæ ſunt appendices, prædita eſſet, ipſa tamen propriam non exerceret actionem; ſed unica eſſet actio, profecta quidem à Verbo, ut à cauſa principali, ab humanitate verò, ut à cauſa inſtrumen-

Digitized by Google

SEC. VII. taria. Id conſtat ex Epiſtola Cyri Alexandrini Monothelitarum Patriarchæ, ad Sergium Conſtantinopolitanum Patriarcham Monothelitarum principem, quâ in Epiſtolâ eam à Sergio ſe accepiſſe ſententiam profitetur. Plura alia in ejuſdem rei probationem adducit Monothelitarum teſtimonia Natalis Alexander Seculo VII cap. 2. §. 1. ubi etiam ex teſtimonio Sancti Maximi in diſputatione cum Pyrrho, oſtendit quanta fuerit Monothelitarum in exponendo, vel propugnando errore ſuo inconſtans levitas.

XIII. *Eorum hæreſis initium.* Hujus hæreſis varia aſſignantur initia. Auctor Criticæ Baronii eam circa annum DCXVI pullulare cæpiſſe, ex eo probat, quod idem Sanctus Maximus in dicta diſputatione cum Pyrrho, Sergii in Sede Conſtantinopolitana proximo ſucceſſore, Sophronii Jeroſolymorum Patriarchæ, de hujus mali origine à dicto Pyrrho accuſati, innocentiam tueri volens, reſpondet: *Vbi erat Sophronius, quando ad Georgium cognomento Arſam Paulianiſtam ſcripſit Sergius, rogans ut mitteret ſibi auctoritates de una operatione; inſeruitque Epiſtolæ facere etiam ſe his auctoritatibus unionem Eccleſiæ cum eis? Hanc autem Epiſtolam B. Joannes Papa Alexandrinus manu ab Arſa abſtulit. Vnde cum vellet eum ob ipſam deponere, impeditus tunc fuit ab incurſu à Perſis in Ægyptum facto.* Quare cùm anno DCXV & ſequenti Perſæ Ægyptum afflixerint, & S. Joannes Eleemoſynarius, Patriarcha Alexandrinus, menſe Novembri anni DCXVI obierit, Monothelitarum exordium ultra illum annum differri non poteſt.

XIV. *Heraclius Imp. ab ipſis deceptus.* Communiter tamen Monotheliſmi initium Scriptores cum anno DCXXII conjungunt, quo ipſi obſtetricatus eſt Heraclius Imperator imprudens, in eo congreſſu quem habuit in Armenia cum paulo Monoculo Severi hæretici ſectatore, cujus meminit Sergius in Epiſtola ad Honorium Papam, quæ extat Actione XIII Sextæ Synodi. Imò alii ejus initium ducunt ab anno DCXXIX, quo juxta Theophanem in Chronico, Heraclius alium congreſſum habuit apud Hierapolim non multum ab Edeſſa diſtantem, cum Athanaſio Jacobitarum Patriarcha. In utroque enim congreſſu, dogma de una in Christo voluntate & operatione propinavit Imperator. Sed quidquid ſit de hoc ſecundo congreſſu, certum eſt Heraclium anno DCXXII à dicto Paulo Severiano deceptum, conſuluiſſe tùm Sergium Conſtantinopolitanum Patriarcham; tùm Cyrum Epiſcopum Phaſidis, poſtea ad Archiepiſcopatum Alexandrinum tranſlatum, utrum ſcilicet in Chriſto duplex eſſet voluntas, an unica: à quibus illud habuit reſponſum, unam prorsùs in Chriſto dicendam eſſe voluntatem & operationem. Neque admodum Sergio hujus ſectæ patrono laborandum fuit, ut ad ſua pertraheret Heraclium ſpecioſo unionis titulo, Oriente tunc varias in ſectas miſerandum

Digitized by Google

miſerandum in modum diviſo; ſed tantum abeſt, ut ejus ſpei ac expectationi exitus reſponderit, ut teſtatur Sanctus Maximus in Epiſtola ad Petrum Illuſtrem, quòd *Eccleſia Catholica concordia frueretur, & unanimitate, necnon pacifica atque fide tranquilla, priusquam caliginoſam nubem & ſtridentem fluctum maris ipſe Dæmon turbationis amicus concitaret per miniſtros ſuos Monothelitas.*

XV. *Sergius Epiſc. CP. Pſeudo-Synodum celebrat pro ea hæreſi.*

Monothelitarum itaque parens fuit Sergius, Syrus genere, parentibus Jacobitis natus, qui ex Diacono Magni Templi Conſtantinopolitanus Epiſcopus dictus eſt anno DCX, poſt obitum S. Thomæ ejuſdem Eccleſiæ Patriarchæ. De eo legitur in libello Synodico: *Heraclius bello contra Perſas divinitus ſuſcepto, phaſidem fluvium in poteſtatem redegit, ubi quidam Acephalorum* (Paulus nempe Monoculus, de quo numero ſuperiori) *quæſtionem de voluntatibus & operationibus ei ſuggeſſit. Quam quidem quæſtionem magis cum Cyro Phaſidis Epiſcopo communicaſſet, & uterque dubitaret, Sergio Conſtantinopolitano iſtæc renunciarunt. Ille verò hæretico inſtituto Synedrio, & Acta Menæ particulatim conſiderans, unam voluntatem in Chriſto Deo & Servatore noſtro eſſe, Imperatori Heraclio reſcripſit.* Pſeudo-Synodus illa Conſtantinopolitana habita eſt anno DCXXVI. Hæc verò ita inter Cyrum & Sergium acta eſſe, tradit ipſemet Sergius in Epiſtola ad Honorium Papam, quam recitat Baronius anno DCXXXIII.

XVI. *Cyrus Epiſc. Alex. pro eadem Conciliabulum cogit.*

Cyrus Phaſidis Epiſcopus ad Alexandrinum Epiſcopatum evectus eſt. Cum autem Heraclius Imperator Juſſionem adversùs Paulum Severianum promulgaſſet, quâ, inter alia, duplicem dici in Chriſto operationem prohibebat, eamque ad illuſtriores Epiſcopos miſiſſet, ad Sergium imprimis Conſtantinopolitanum, & Cyrum Alexandrinum; hæſitavit primùm Cyrus, his verbis S. Leonis ad ſuſpendendum inductus aſſenſum: *Operatur utraque forma, cum alterius communione, quod ſuum eſt.* Sed Sergii ſuggeſtione in errore confirmatus, ſcrupulum omnem excuſſit, ut diſcimus ex Epiſtola ipſius ad Sergium, qui pravum dogma, quod Heraclium Imperatorem docuerat, ejus Juſſione ſtabiliri vehementer gaviſus eſt, illamque Juſſionem approbavit. Tenues hæ videri poterant ſcintillæ erroris, quæ in magnum eruperunt incendium, cum Cyrus Alexandrinus anno DCXXXIII, ſpecie unionis Acephalorum cum Eccleſia, Conciliabulum Alexandriæ coegit, in quo novem edidit Capitula, quorum ſeptimo aſſeruit, *Eundem unum Chriſtum & filium operari Deo decibilia & humana, unâ Deivirili operatione, ſecundùm S. Dionyſium.* Sed Cyrus S. Dionyſii textum interpolavit, & pro *nova Deivirili operatione*, ſubſtituit, unam, quam fraudem alii Monothelitæ

SEC. VII. ſecuti ſunt. Celebrata illa Pſeudo-Synodo Cyrus ſcripſit ad Sergium, Epiſtolæque ſuæ novem illa capitula Alexandriæ fabricata & promulgata adnexuit. Gratulatoriam reſcripſit ad Cyrum Epiſtolam Sergius, inſertam Synodo Lateranenſi ſub S. Martino, Secretario III, quâ ejus Capitula palam approbavit, immenſiſque laudibus proſecutus eſt, aſſeruitque, *Eundem unum Chriſtum operari Deo decibilia & humana, una operatione: quia omnis Divina & humana operatio ex uno eodemque incarnato Deo Verbo procedebat.*

XVII. *Sophronius Monachus ei adverſatur.* Sophronius adhuc Monachus, non multò pòſt Ieroſolymorum Patriarcha, ad eam Pſeudo-Synodum Alexandrinam venit, ſanctus enim Maximus in Epiſtola ad Petrum Illuſtrem, ait: *Divinus ergo, magnuſque Sophronius tunc Alexandriam veniens, mox ex prima lectione (dederat enim etiam ipſi Cyrus ad retractandum illa novem impietatis Capitula) lugubre quiddam & ingens vociferatus, fontes emittebat lachrimarum. illum fervidè obſecrans, ſupplicans, expoſtulans, in pavimento ipſius veſtigiis provolutus, quò nihil horum ſuper ambonem contra Catholicam Dei Eccleſiam prædicaret: quippe cum hæc liquidò impii eſſent Apollinaris dogmata.* Cùm Cyrum inter & Sophronium conveniri non poſſet, hic Conſtantinopolim profectus eſt, apud Sergium coràm acturus cauſam, & ad ſollicitandam ſeptimi Capituli abrogationem, in quo una tantum Deivirilis voluntas decerneretur. Sed nihil à Sergio obtinere potuit.

XVIII. *Fit Epiſc. Ieroſolymorum & Synodum celebrat.* Conſtantinopoli in Palæſtinam redux Sophronius, ſub finem anni DCXXXIII, vel initio ſequentis ſubrogatus eſt in locum Modeſti Jeroſolymorum Patriarchæ demortui, ſtatimque Concilium habuit Antiſtitum Palæſtinæ, in quo compoſuit ſacram illam Encyclicam mittendam de more ad Patriarchas, recitatam in Sexta Synodo Actione XI, in qua diſertiſſimis ſanctorum Patrum auctoritatibus abundè prædicavit duplicem dari in Chriſto voluntatem & operationem: *Actaque ſua Synodica Honorio Papæ Romano, & Sergio Conſtantinopolitano miſit*, ut legitur in libello Synodico.

XIX. *Sergius Epiſc. Cp. ſcribit ad Honorium PP.* Antequam Sergius Synodicam illam Sophronii reciperet, Romanum Pontificem per literas adiit, remque totam ad eum, tanquam primæ Sedis Epiſcopum, ac ſupremum fidei Iudicem retulit. Hac in Epiſtola, inſerta Actioni XII Sextæ Synodi, Sergius œconomiæ ſive diſpenſationi pernicioſæ viam aperuit, ut ſcilicet, neque una, neque duæ in Chriſto operationes deinceps dicerentur, ob emergens ex illarum vocum uſu ſcandalum: ſed unus idemque filius unigenitus verus Deus Dominus noſter Jeſus Chriſtus, diceretur operatus tàm divinam quàm humanam, & omnem Deo decibilem & homine dignam operationem.

Literas

Digitized by Google

XX. *Honorius ad Sergium reſpondet.*

Literas viciſſim ad Sergium dedit Honorius, quibus laudavit ipſum vocabuli novitatem auferentem, quod ſcandalum ſimplicibus parere poſſet, ſicque prolixam Epiſtolam concluſit: *Hac nobiſcum fraternitas veſtra prædicet, ſicut & ea nos vobiſcum unanimiter prædicamus, hortantes vos ut unius, vel geminæ novæ vocis inductum operationis vocabulum aufugientes, unum Nobiſcum Dominum Ieſum Chriſtum, filium Dei vivi, Deum veriſſimum, in duabus naturis operatum divinitus atque humanitus, fide orthodoxo, & unitate Catholica prædicetis.* Hanc ergo ſilendi diſpenſationem, quam fruſtra conatus erat Sergius perſuadere Sophronio, facilè Honorio perſuaſit, eumque ex hac parte, non ſine fidei detrimento, ad ſuas attraxit. Hæc prima Honorii ad Sergium Epiſtola extat in Actione XII Sextæ Synodi.

XXI. *Sophronius ad Honorium PP. Legatos mittit.*

Rebus tamen nondum ita ad extrema verſis, ut ſpes aliqúa conciliationis non appareret, Sophronius ab œconomia Honorii non abhorruit; ſive quia adhuc Sergium agnoſcebat Regiæ urbis Epiſcopum, cum quo blandiùs agendum erat, ne offenſione læſus animus, magis à fide redderetur alienus; ſive quia illud obſequium univerſali Eccleſiæ Paſtori debitum cenſebat, à quo inprimis pro Apoſtolicæ Sedis privilegio, Sergii correctio expectanda eſſet. Sed cum vidit non ceſſare Cyrum unam in Chriſto voluntatem prædicare, hanc temeritatem coercendam judicavit, incumbendumque, ut hæreſis unius voluntatis tolleretur è medio. Quamobrem Stephanum Eccleſiæ Dorenſis Metropolitam ad Honorium Papam miſit, ut legitur in Concilio Lateranenſi ſub Martino primo, in quo Stephanus dicit, id per ſe præſtare Sophronium non potuiſſe propter emerſam incurſionem Saracenorum. Addit poſtea *ſupplicatione omnium penè habitantium Orientalem tractum Reverendiſſimorum Epiſcoporum, & Chriſtianorum populorum*, ſe etiam ad hanc legationem invitatum fuiſſe, & ſæpè ſacris viris Romæ conſiſtentibus, omnia quæ in Oriente mota eſſent, ſecundùm veritatem expoſuiſſe.

XXII. *Honorius ſecundò ſcribit ad Sergium.*

Nihilominus Honorius de his edoctus ſecundam ad Sergium ſcripſit Epiſtolam, eodem quo prima argumento. Impoſuit ſilentium Cyro Alexandrino unam voluntatem & operationem in Chriſto prædicanti, ſcripſitque etiam ad Sergium, ut Cyrum de ſervanda jam ſtabilita œconomia admoneret. Literæ Honorii ad Cyrum non extant, ſed earum mentio eſt in literis Honorii ad Sergium datis, quarum fragmentum recitatum eſt in Actione XIII Sextæ Synodi. In ea igitur ad Sergium ſecunda Epiſtola decernit Honorius, *ut unius vel geminæ operationis vocabulum noviter introductum à prædicatione eximeretur, quia unius operationis vel duarum eſſe, vel fuiſſe Mediatorem Dei & hominum Dominum Ieſum Chriſtum, ſentire & premere ſatis ineptum eſt.*

Digitized by Google

SEC. VII.

XXIII. *Honorius PP. à Monotheliſmo immunis.*

His ſuppoſitis examinanda eſt Honorii Papæ fides, vox enim una ſingulis hæreticis eſt, eum in hæreſim lapſum eſſe, quod etiam quibuſdam Catholicis viſum, dicentibus indulgendum non eſſe humanis hac in parte conjecturis, ſed Sextæ Oecumenicæ Synodi judicio ſtandum, in cujus Actis, ut initio diximus, anathemate implicatus reperitur. Baronius viam antea intentatam iniit, exiſtimavitque Acta Sextæ Synodi non haberi ſincera, hancque ad muniendam Honorii defendendi rationem unicam valere credidit. Verùm cùm antiquis Scriptoribus numquam in mentem venerit arguere vitii, imo nec in dubium revocare Acta Sextæ Synodi, multo minus alia publicæ fidei inſtrumenta ſuppoſitionis damnare, aliam defenſionem Honorii molitus eſt Petrus de Marca, ut videre eſt in ejus Vita à Baluzio ſcripta, & libris ejus de Concordia Sacerdotii & Imperii præfixa. Baluzius igitur numero LXX ait, Marcam, dum viveret, promiſiſſe ſe ſcripturum Epiſtolam ad Philippum Labbeum, in qua Honorium à Labe Monotheliſmi prorſus immunem reddidiſſet, oſtendiſſetque nihil in eo damnatum eſſe in Sexta Synodo præter negligentiam, & quia variè ſe geſſerat. Primum probare decreverat evidentiſſimis argumentis germana eſſe Acta illius Concilii, neque à Græcis corrupta, & Honorium illic fuiſſe damnatum, non quia Concilium putarit illum docuiſſe *hæreſim*; ſed quia Sergii Conſtantinopolitani, & Cyri Alexandrini Patriarcharum conſultationem ambiguis reſponſis eluſerat, neque ſtatim damnaverat hæreſim tunc recèns emergentem.

XXIV. *Deceptus à Monothelitis.*

Hinc enim data populis Orientis occaſio, credendi Monothelitarum opinionem non eſſe hæreticam, quandoquidem eam prima Sedes non feriebat anathemate. Scilicet Honorius, ut autumavit Marca, eo deceptus eſt, quod Patriarchæ illi pollicerentur Orientem univerſum, ubi Neſtorii & Eutychetis errores vigebant, ad unitatem Eccleſiæ Catholicæ rediturum, Conciliique Calchedonenſis decretum de duabus naturis in Chriſto unitis amplexurum, ſi concedi aliquo modo poſſet unicam in Chriſto voluntatem fuiſſe. Et cum nova hæc opinio interpretationi tum obnoxia eſſet, quando videlicet nondum damnata erat ab Eccleſia, Honorius, quò facilius Orientem à vetuſtis erroribus revocaret, per Oeconomiam ac per diſpenſationem, à ſummo jure receſſit. Hæc tamen diſpenſatio infeliciter illi ceſſit. Hinc enim factum, ut damnationis ſententiam in eum pronuntiaverit Sexta Synodus, perſuaſumque fuerit orbi univerſo illum inſanam unius voluntatis opinionem foviſſe, quam incipientem extinguere debuerat.

XXV. *Incipientem Monotheliſmum non extinxit.*

Eam ob rem Leo ſecundus Pontifex Romanus de Honorio in Sexta Synodo damnato loquens, hæc ad Hiſpanos Epiſcopos ſcribit: *Qui flammam hæretici dogmatis, non, ut decuit Apoſtolicam auctoritatem, incipientem*

Digitized by Google

cipientem extinxit, ſed negligendo confovit. Sui ſimilis eſt idem Leo in Epiſtola ad Imperatorem Conſtantinum Pogonatum, cujus verba in contextu quidem latino ſubobſcura ſunt, ſed in græco mirè conveniunt cum verbis Epiſtolæ ad Hiſpanos juxta accuratam Marcæ verſionem: *Qui hanc Apoſtolicam Eccleſiam non eſt conatus luſtrare doctrina Apoſtolicæ traditionis, ſed profana proditione puram maculari permiſit.* Imperator verò Conſtantinus manifeſtè docet, Honorium in hac fidei cauſa ſe variè geſſiſſe: *Adhac & Honorius*, inquit Imperator in Edicto ſuo, *qui fuit antiqua Roma Papa, hujuſmodi hæreſeos confirmator, qui etiam ſui extitit oppugnator.* Significat, inquit Marca, pugnantia inter ſe ſcripſiſſe Honorium, atque hoc pacto hæreſeos fuiſſe confirmatorem, quæ in eamdem cum Leone ſententiam recidunt. His addebat Marca locum deductum ex ſecunda profeſſione fidei à Pontificibus Romanis poſt Sextam Synodum fieri ſolita, quæ legitur in libro diurno Romanorum Pontificum pag. 32. in qua Pontifex dicit ſe damnare *Auctores novi heretici dogmatis Sergium, Pyrrhum, Paulum & Petrum Conſtantinopolitanos, unà cum Honorio, qui pravis eorum aſſertionibus fomentum impendit.* SEC. VII.

Dicebat enim Marca negligentiam Epiſcopi in cauſa fidei crimen eſſe, quod depoſitionis pœnâ plecti deberet. In cujus ſententiæ probationem afferebat reſcriptum Imperatorum Honorii & Theodoſii ad Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem, datum V Idus Junias Ravennæ, Monaxio & Plinta Coſſ. comminatur enim Princeps ſecundùm canones, ut Marca ſcribit, Epiſcopatûs amiſſionem iis, qui ſegniter ſe geſſerint adversùs Pelagianos, & præter expulſionem à civitatibus, quæ pœna ſecularis eſt, interdictam quoque in perpetuum communionem. Addunt Imperatores: *Una enim eademque culpa eſt eorum, qui aut diſſimulando convenientiam, aut non damnando favorem noxium præſtiterint.* Id ipſum docent Leo primus & Innocentius III in Concilio Lateranenſi. Unde colligebat ipſe potuiſſe Honorium à Sexta Synodo damnari, non quòd docuiſſet hæreſim, aut quòd Monothelitis conſenſiſſet; ſed ob negligentiam in damnando eorum errore; cum eadem ſit culpa, ut inquiunt Imperatores, eorum qui, aut diſſimulando convenientiam, aut, non damnando, favorem noxium præſtiterint. Nam *inferiorum ordinum culpæ*, ut ait S. Leo in Epiſtola III juxta veterem ordinem, *ad nullos magis referendæ ſunt, quam ad deſides negligenteſque Rectores, qui multam ſæpe nutriunt peſtilentiam, dum neceſſariam diſſimulant adhibere medicinam.*

XXVI. *Negligens fuit in cauſa fidei.*

XXVII. *Ejus Oeconomia Monothelitis favebat.*

Honorii ſilentium, aut, ut Auguſti loquuntur, diſſimulatio, ex Epiſtolis

SEC. VII. Epiſtolis Papæ Leonis II deprehenditur, qui eum redarguit quod Monothelitarum hæreſim negligendo confoverit, & quod proditione ſua Apoſtolicam Eccleſiam, quæ pura erat, maculari permiſerit. Eædem Leonis Epiſtolæ docent eum favorem noxium præſtitiſſe huic peſtiferæ doctrinæ, quam non, ut decuit Apoſtolicam auctoritatem, incipientem extinxit, ſed negligendo confovit. Conſtantinus quin etiam Imperator hoc ſenſu dixit Honorium fuiſſe hæreſeos confirmatorem. Sed Præterea extant ipſæ Honorii Epiſtolæ ad Sergium Patriarcham ſcriptæ & in Synodo Sexta recitatæ, ob quas Synodus illa, cum agnoviſſet, eum aliquo modo tergiverſatum eſſe in cauſa fidei, ſententiam damnationis in eum protulit ut negligentem; quod negligentia Epiſcopi in cauſa fidei crimen ſit atrociſſimum, cui omnem veniæ ſpem præcidunt iidem Auguſti. Ita mentem Marcæ in ejus Vita exponit Baluzius.

XXVIII. *Ob id, non propter hæreſim à Sexta Synodo damnatus eſt.* Hanc poſtea opinionem magis explicarunt Garnerius in Appendice ad Notas capitis 2. libri diurni Romanorum Pontificum paragr. 6. & Tamagninus Auctor Hiſtoriæ Monothelitarum anno 1678. Pariſiis ſine Auctoris nomine editæ, qui fusè demonſtrant juſtè damnatum fuiſſe Honorium, non quod unius in Chriſto voluntatis aſſertor fuiſſet, aut unicam in Chriſto voluntatem docuiſſet, ſed tantum quod docentibus faverit, docendique opportunitatem ſuppeditaverit. Neque enim aliud fuit objectum Honorio, quam quod Sergio conſentiret, atque adeo foveret hæreſim. Conſenſit verò tantum, qua parte Sergius, ficto pacis nomine, diſſimulandum cenſebat; quare uterque concordiæ ſtudio fovit hæreſim: ſed Honorius alienam, quia non peremit; ſuam Sergius quia diſſimulavit. Subſcripſit uterque ſimilia reprobatis duorum ſcriptis Imperatorum: ſed Honorius Typo Conſtantis, (de quo agemus in Theodoro Papa) quo nihil imperabatur præter ſilentium; Sergius Heraclii Ecthesi, (de qua in Joanne IV Papa) qua præter ſilentii indictionem continebatur unius voluntatis profeſſio. Peccavit itaque Honorius ſua illa œconomia, quâ voluit, de una vel gemina operatione taceri, cum tamen religionis cauſa exigeret, apertè geminam defendere: ne ſcilicet ab Eutychianorum reliquiis fides de duabus naturis inconfuſis, impermixtis, & indiſtinctis, quæ obliquè petebatur, nutaret. Nullum verò peccatum eſt, quod fidei Catholicæ noceat, quin ab Eccleſia merito vindicari queat; nequit autem ſi exemptus ſit è vivis, qui peccavit, niſi eraſo de ſacris Tabulis nomine, infamatâ memoriâ, & combuſtis libris, quæ tria Sexta Synodus adverſus Honorium exercuit: eradi porro nomen de ſacris Diptychis id ipſum eſt, ſi agitur de mortuis, quod ab Eccleſia projici; infamari memo-

memoriam, nihil aliud quam propter nocumentum illatum fidei, damnari; comburi libros eſt indignos dici, qui legantur. *SEC. VII.*

XXIX. *Duæ Honorii PP. Epiſtolæ examinantur.*

Aſſerit Honorius in ſuis Epiſtolis neminem ex Patribus geminas in Chriſto voluntates apertè prædicare, ſed ſolum quodammodo balbutiendo id eſſe profeſſos. Poſtquam enim expoſuit controverſiam de una vel duplici in Chriſto voluntate & operatione, inquit: *Niſi fortaſſis, ſicut præfati ſumus, quidam aliqua balbutiendo docuerunt, condeſcendentes ad informandas mentes atque intelligentias parvulorum, quæ ad Eccleſiaſtica dogmata trahi non debent.* Indeque rurſus infert, voces geminæ voluntatis & operationis, utpote *novas*, & *recenter inductas*, Eccleſiæ ſcandala minari, nec eſſe inter fideles introducendas. Et tamen certum eſt, Sanctos Patres, non *balbutiendo*, ſed apertè definiendo, nec *ad informandas mentes parvulorum*, ſed ad erudiendos ſapientum intellectus, geminas in Chriſto prædicaſſe cum voluntatibus operationes, & conſequenter hujusmodi voces, nec eſſe *novas*, nec *recenter* in Eccleſiam *inductas*, ſed cum ipſis Eccleſiæ Patribus antiquiſſimis ortas eſſe. Certè unus Sophronius ſexcentas protulit Patrum ſententias, & tàm Concilium Lateranenſe ſub Martino primo, quàm Sextum Concilium generale plurimas etiam repreſentant. Nimio etiam contemptu proceſſiſſe videtur Honorius in hac graviſſima controverſia; ex qua pendebat firmitas Concilii Calchedonenſis & everſio Apollinariſtarum, Eutychianorum & aliorum hæreticorum, qui tunc in Oriente Eccleſiam lacerabant: manſiſſe enim in Chriſto poſt unionem duas voluntates & operationes appellat *leve*, *ineptum*, *otioſum* & *grammaticale.* Hæc ejus verba jam ſupra recitata: *Unius operationis, vel duarum eſſe, vel fuiſſe Mediatorem Dei & hominum Dominum Jeſum Chriſtum, ſentire ac promere ſatis ineptum eſt.* Et rurſùs: *Utrum præter opera divinitatis & humanitatis geminæ operationes debeant derivatè dici vel intelligi, ad nos iſta pervenire non debent, relinquentes ea grammaticis, qui ſolent parvulis exquiſita derivando nomina vendicare.* Atque demùm veritatem indagantes de una vel gemina in Chriſto voluntate, *vanos* appellat *naturarum ponderatores*, *otioſè negotiatores*, &c.

XXX. *Nimia fuit Honorii PP. levitas.*

Neque etiam *ineptum* dici poteſt, quod omnes Sancti Patres docent, & Orthodoxis prædicant ubique prædicandum: & præterea Sophronius, Joannes, Martinus, Maximus, Agatho, aliique ſexcenti Orthodoxi Sacerdotes, tot labores, ac tot perſecutiones fruſtra pertuliſſent; cum ſatis eſſet *ineptum* & *leve* ex Honorii calculo id *ſentire* & *promere*, ob quod unicè tot ipſi labores obiêre. Rurſus *grammaticale* dici non debuit, illud apertè profiteri, quod erat unicè neceſſarium ad defenſionem Concilii Calchedonenſis, & Epiſtolarum Sancti Leonis, atque ad auferendum probrum Eccleſiæ illa-

SEC. VII. tum per Conciliabulum Alexandrinum, de quo gloriabantur omnes hæretici. Demùm *otioſi negotiatores* nuncupandi non erant, qui tot incommoda laboreſque pertulère, ut innumeras emerent animas Chriſtianorum, quas Sergii, Cyri & aliorum hæreticorum tyrannica calliditas rapiebat. Multoque minus ut *vanus* haberi debet *naturarum ponderator*, qui ad defenſionem Conciliorum & fidei exactam inſtituit Chriſti naturarum conſiderationem.

XXXI. *Nimia item ejus facilitas.* Tandem nimia fuit Honorii facilitas, quam in ſuis Epiſtolis præfert, in aſſentiendo conſiliis Sergii, & in credendis calumniis multis, quas is in ſuis Epiſtolis confinxerat. Scribit Sergius extitiſſe Sophronium omnium diſſenſionum auctorem: id Honorius non ſolùm non arguit, ſed ulterius videtur comprobare. Confinxit Sergius in eadem ad Honorium Epiſtola, libellos quoſdam Mennæ ad Vigilium Papam, in quibus una prædicabatur in Chriſto voluntas & operatio, quos etiam ubique locorum promulgavit, uti S. Maximus aperuit in Dialogo cum Pyrrho. Et tamen Honorius neque impoſturam detexit, neque abſtulit hujuſmodi probrum, quâ Vigilio, quâ Sedi Romanæ inflictum. Imò altum de hoc ſilentium in Honorianis Epiſtolis: unde quod ſcribendo retundere tenebatur ex officio, viſus eſt comprobare ſilendo. His adde facilitatem, quâ ſimilem Sergii calumniam in Sophronium adinventam deglutivit, quod ſcilicet Sophronius, etiam rogatus, nec unum exhibere potuerit Patrum teſtimonium pro gemina in Chriſto voluntate; cum hoc non ſolum falſum eſſet, ſed prorſus improbabile, ut nempe ſimplex Monachus Patriarchis & Epiſcopis, nullo munitus aut ſacræ Scripturæ, aut Patrum teſtimonio acriter obniteretur? Quid plura. Affirmat Sergius neminem ex Patribus prædicaſſe duas in Chriſto voluntates: id & Honorius affirmat. Aſſumit ille quod ex determinatione hujus controverſiæ naſcerentur ſcandala: hoc & aſſumit Honorius. Inculcat Sergius ut aptam ſilendi œconomiam: hanc ut optimam confirmat Honorius. Illam Sergius ſtudet perſuadere Sophronio: hanc eamdem conatur Honorius Sophronii Legatis perſuadere. Miſcet ille in ſuis Epiſtolis multa fidei contraria: hæc nullatenus impugnat Honorius. Rapit Sergius ut hæreſis fautorem ſanctiſſimum Leonem: hoc Honorius nullatenus arguit. Movet Sergius bella in Orthodoxos: Sergium laudat Honorius. Quid inde mirabimur, ſi Patres Sextæ Synodi aſſerunt, quod Honorius eadem ſenſerit quod Sergius; & Leo ſecundus affirmavit, quod flammam hæretici dogmatis negligendo confoverit, ut inquit Auctor Anonymus Hiſtoriæ Monothelitarum Scrutinio VIII, qui tamen Scrutinio quinto vindicat à quacumque hæreſeos ſuſpicione Honorianam Epiſtolam, quæ legitur damnata in Sexta Synodo Actione XII,

XII, nec non fragmenta alterius quæ pariter afferuntur Actione XIII ejuſdem Synodi, oſtenditque Honorii doctrinam Catholicam eſſe, longeque alienam à Monotheliticis deliramentis, hoc eſt, ut loquitur Sanctus Maximus in Epiſtola ad Marinum, *Honorium Romanum Papam non diffiteri naturaliter in Chriſto voluntatum dualitatem, ſed hanc potius conſtabilire.* Is enim offenſionis & ſcandali lapis eſt, in quem impingunt quotidie unà cum hæreticis haud ignobiles Catholici; cùm tamen numquam Honorius Monothelitis conſenſerit, ſed tantùm hæreſeos fotæ, & inconſultæ diſſimulationis reus fuerit. De ejus Oeconomia vide dicenda in Theodoro Papa, ubi & de Typo Conſtantis Imp. SEC. VII.

Luculentum rectiſſimæ fidei Honorii Papæ teſtimonium exhibet Fauſtus Naironus in Differt. de Origine ac Religione Maronitarum num. XIV & ſeqq. Cùm Maronitæ petiiſſent à Romano Pontifice, ut eis proprium præficeret Patriarcham, ut in fine Pontificatûs Siricii diximus, Pontifex Joannem Monachum monaſterii Sancti Maronis, qui ob egregia in hæreticos facinora dictus eſt alter *Maro*, Patriarchali dignitate inſignivit. Hæc autem contigiſſe Honorio primo Eccleſiam regente legitur in Hiſtoria Arabica, quam latinè refert Quareſmius lib. Dilucidationis Terræ Sanctæ cap. 35. *Et profectus* (ſcilicet prædictus Joannes dictus Maro) *Tripolim Syriæ civitatem, ibi offendit Nuncium Papæ Honorii; cumque Nuncius adventum Maronis intellexiſſet, illum accerſivit, ut de illius fide periculum faceret, ad quem cum acceſſiſſet, & propoſitis appoſitè reſpondiſſet, in fide & profeſſione ſua apprimè verſatum inventum, ſecum Romam duxit. Romam cum perveniſſet, propter Maronem fuit ibi Concilium congregatum, in quo Maronis fide examinata, vera inventa fuit; tunc Pontifex illum Antiochiæ Patriarcham* (nempe Maronitarum) *ordinavit, mitram in capite ejus poſuit, in manu paſtorale, & in digito annulum, habitu Patriarchali indutus venit Antiochiam, ibique hæreſes à Macario diſſeminatas avulſit, & illi adhæſerunt Jacobitæ ibidem exiſtentes, qui confeſſi ſunt in Chriſto duas naturas, ac duas voluntates.* Confirmatur hæc hiſtoria ex alio codice MS. à Fauſto Nairono in Syria lecto, qui latinè redditus habet: *Profectus eſt cum Legato Papæ Romam* (ſcilicet Joannes Maro) *illumque excepit Pontifex, qui erat Honorius, & propter ejus fidem orthodoxam, illum Antiochiæ Patriarcham creavit, eumque miſit in Syriam, quem gaudio magno populi Montis Libani exceperunt, & Antiochiæ & Tripolis Syriæ aliqui ex Iacobitis eum ſecuti ſunt, ac in Chriſto Domino noſtro Ieſu Chriſto duas naturas, ac duas voluntates profeſſi ſunt.* Cùm itaque Honorius non ante conſecraverit Joannem Maronem Patriarcham Maronitarum, quam hic profeſſionem fidei emiſerit, in qua non XXXII. *Maronitis conſecrat Patriarcham Monothelitis adverſantem.*

 ſolùm

Digitized by Google

SEC. VII. ſolùm duas naturas, ſed etiam duas voluntates in Chriſto faſſus eſt, nihil clarius adduci poteſt ad probandam Honorii orthodoxiam & rectam fidem. Plura hac de re idem Naironus, & ex eo Auctor Criticæ Baronii ad annum DCXXXV, ubi & num. XIII ait, à tempore Innocentii III Moronitarum Patriarcham in Bullis Apoſtolicis appellatum reperiri *Patriarcham Antiochenum Maronitarum*.

XXXIII. *Moritur.* Obiit tandem Honorius Papa die duodecima menſis Octobris anni ſexcenteſimi trigeſimi octavi poſtquam, ut habet Anaſtaſius, ſediſſet *annos duodecim, menſes undecim, dies ſeptemdecim*, tam die ordinationis, quam mortis aut ſepulturæ, ut ſæpè fit in ſummam collato, ex quo manifeſtum fit nos juxta mentem Anaſtaſii ordinationem ejus rectè conjunxiſſe cum die XXVII Octobris anni DCXXV, cùm, eodem teſte, obierit & ſepultus ſit in Baſilica B. Petri Apoſtoli *ſub die quarto Idus Octobris*.

XXXIV. *Ejus in Eccleſiam munificentia.* De Honorii erga divinum cultum reverentia in diſponendis rebus Eccleſiaſticis, atque munificentiâ in ædificandis, ornandis, dotandiſque Eccleſiis multa admiranda apud Anaſtaſium inveniuntur. Omnem enim prope Clerum renovavit, Baſilicam B. Petri tegulis æneis, ex Ione Capitolino ſumptis cooperuit, altareque S. Petro argento incruſtavit, multis aliis additis ornamentis. Ædem S. Agnetis martyris à ſolo refecit. Ædem S. Pancratii Viâ Aureliâ reſtituit: Templum quoque Anaſtaſii ad Aquas Salvias: Templum Quatuor Coronatorum Martyrum: Templum S. Severini, apud urbem Tiburtinam, magnificentiſſimi operis ædificavit, & argento, auro, porphyreticis & marmoreis lapidibus incruſtatione parietum, opere tectorio, vermiculatoque exornavit. Reſtituit etiam cœmeterium SS. Marcellini & Petri: multas alias Eccleſias reſtituit, & multas de novo conſtruxit, primuſque inſtituit, ut unoquoque ſabbato à S. Apollinari ad S. Petrum iretur cum Litaniis. Sed mirabilius plane eſt, quod ejus Epitaphium & vetus alia inſcriptio à Caniſio Tomo 6. Antiq. Lect. relata teſtantur, ipſum nempe extinxiſſe ſchiſma Iſtriæ de Tribus Capitulis, quæ laus eſt non minima. Sed cùm in S. Gregorio probaverimus ſchiſma illud duraſſe uſque ad Sergium Papam, vel ſub Honorio omninò ſopitum non eſt, vel ſchiſmatici iterùm poſt Honorii mortem lapſi ſunt.

XXXV. *Ejus Opuſcula.* Extat Tom.8. Bibliothecæ Patrum Epigramma *de Apoſtolis in Chriſti ad Cœlos Aſcenſione obſtupeſcentibus*, ipſi tributum, niſi quis, inquit Baronius, forte illud magis tribuendum putaverit Venantio Fortunato, qui & Honorius dictus reperitur. Honorii Papæ Opuſcula promiſerat Joſephus Maria Suareſius Epiſcopus Vaſionenſis, cum Vita & Vindiciis ex Apibus Urbanis Leonis Allatii, ut refert Ludovicus

vicus Jacob in Bibliotheca Pontificia, ſed utrum ea in lucem emiſerit, mihi incompertum. *SEC. VII.*

SEVERINUS *Pontif. LXXIII.*

Anno Domini DCXL.

I. *Severinus poſt longum interpontificium ordinatur.*

MOrtuo Honorio Papa *ceſſavit Epiſcopatus annum unum, menſes ſeptem, dies decem & ſeptem,* inquit Anaſtaſius. Severinus itaque natione Romanus, ex patre Labieno conſecratus eſt Pontifex Romanus anno ſexcenteſimo quadrageſimo, & quidem die vigeſima octava menſis Maii, in quam Dominica cadebat. Tandiu dilatæ ordinationis cauſam reiicit Baronius in negatam confirmationem ab Exarcha Ravennatenſi & ab Imperatore, donec Electus *Ecthesim*, de qua mox, approbaſſet. Id colligit Baronius ex Epiſtola Cyri Alexandrini Epiſcopi ad Sergium Epiſcopum Conſtantinopolitanum, quâ ſignificatur Imperatoris Ecthesis, per Iſaacum Patricium & Exarcham Italiæ deſtinata, *quam profiteri deberet*, inquit Cyrus, *communis frater noſter Severinus Sanctiſſimus, Deo adjuvante, qui creatur Romæ*, ubi non dicit, *qui creatus eſt*, ſed, *qui creatur*, nondum ſcilicet confirmata electione, ſed veluti ſuſpenſa ſub nutu Imperatoris. Extat ea Epiſtola in Concilio Lateranenſi ſub Martino Papa Secretario III.

II. *Cauſa tam longi interpontificii.*

Certa videtur hæc Baronii conjectura. Sirmondus enim ſeculo ſuperiori, poſt mortem Baronii, Collectanea Anaſtaſii Bibliothecarii publicavit, in quibus recitatur Epiſtola Sancti Maximi Abbatis ad Abbatem Thalaſſium, ex qua diſcimus, Severino in Pontificem Romanum electo Conſtantinopolim miſſos eſſe *in cauſa promotionis Papæ cum delatis decretis Apocriſarios*, & Clerum Conſtantinopolitanum eiſdem ſignificaſſe, illos confirmationem, quam petebant, non obtenturos, niſi promitterent Clerum Romanum Ecthesi ſubſcripturum: *Protulerunt eis* (ideſt Eccleſiaſtici Conſtantinopolitani) *dogmaticam chartam nunc ab eis expoſitam, aſſerentes non aliter vobis in Capitulo, pro quo tantum tranſigentes navigium huc veniſtis, favorem præſtabimus, niſi prius vos ſuaſuros ei, qui ſacroſanctus eſt, profiteamini, huic chartæ ſubſcribere, & dogmatibus, quæ in ea continentur, exceptis dilationibus conſentire.* Addit S. Maximus in eadem Epiſtola, Legatos commento Græcos eluſiſſe, ac promiſiſſe, delaturos ſe ad Electum Pontificem *Ecthesim* & rogaturos, ut ei ſubſcriberet: quo pacto juſſionem, quam petebant Apocriſarii, obtinuerunt ab Imperatore.

Digitized by Google

SEC. VII. III. *Expilatur Patriarchium Lateranenſe.* Durante interpontificio Iſaacus Patricius & Exarcha Italiæ, & Mauricius Chartularius conſilio inito cum quibuſdam perverſis hominibus Patriarchium Lateranenſe expilarunt, incitantes, inquit Anaſtaſius, *exercitum Romanum*, & dicentes: *Quia nihil prodeſt quod tanta pecunia congregata ſunt in Epiſcopio Lateranenſi ab Honorio Papa, & miles iſte nihil exinde ſubventus habet, dum & roga veſtra, quas Domnus Imperator vobis per vices mandavit, ibi ſunt à ſancto viro recondita.* Quo prætextu uſi ſunt ad incitandos milites ad deprædationem. Licet autem idem Anaſtaſius aſſerat Iſaacum *ex parte ex ipſa ſubſtantia in civitatem Regiam ad Heraclium Imperatorem* miſiſſe, nihilominus Combefiſius in Hiſtoria Hæreſis Monothelitarum Diſput. I. paragr. 11. & 12. autumat hanc Lateranenſis Patriarchii expilationem, Heraclio Imperatori attribuendam non eſſe; cum vix poſſit intelligi, ut vel Sergius, vel Heraclius, qui Catholicorum ambirent nomen, ac Catholici hactenus habiti eſſent, multâque reverentiâ in Honorio habuiſſent Romanam Sedem, ſic malè de ea in Severino mereri voluerint.

IV. *Ectheſis Heraclii Imp. promulgatur.* Paucis nunc aperiendum in quo conſiſteret Imperatoris Ectheſis, à quo & quo anno compoſita & publicata. Sergius Conſtantinopolitanus Epiſcopus ad hæreſim Monothelitarum latiùs evulgandam compoſuit *Ectheſim*, ſeu fidei formulam & expoſitionem, in qua dici prohibebatur impoſterum cùm una, tùm duplex in Chriſti diſpenſatione operatio, licet interim in ea diſertè aſſeratur in Chriſto una tantum voluntas, tanquam doctrina ſanctorum omnium Patrum. Extat ea in Concilio Lateranenſi ſub Martino Papa Secretario III, & apud Baronium anno DCXXXIX. Eam Sergius non ſuo, ſed Heraclii nomine vulgandam curavit, ut majores hac arte tumultus in Eccleſia excitaret, majorem hoc nomine ipſi conciliando apud Palatinos Clericos & apud populos auctoritatem. Ectheſi enim nomen Heraclii præfixiſſe Sergium docet idem Martinus Papa loco laudato. Verùm Ectheſim, non anno DCXXXIX, ut hactenus ab omnibus creditum fuerat, ſed anno DCXXXVIII publicatam, & quidem *indictione duodecima* ut S. Martinus Secretario primo Concilii Lateranenſis ait, quæ eo anno Kalendis Septembris inchoata erat, ex eo probat Auctor Baronianæ Criticæ, quòd Sergius pſeudo-Synodum Conſtantinopoli coegerit ad eam confirmandam, & tamen mortuus eſt menſe Decembri anni DCXXXVIII, ut idem Auctor fusè probat ad annum DCXXXIX num. VIII. De illo Conciliabulo, ſicuti & de altero à Pyrrho ejus ſucceſſore celebrato mox agemus ad ſubſequentium clariorem notitiam.

V. *Damnatur à Severino PP.* Impia itaque illa Ectheſis ad Severinum Romanum Pontificem

Electum

Digitized by Google

SEC. VII.

Electum miſſa fuerat, ut ei ſubſcriberet. Verùm ſpe ſua ceciderunt Monothelitæ; non ſolùm enim Severinus ei non ſubſcripſit; verùm etiam eam reprobavit, ut colligitur ex teſtimonio Martini I in eodem Concilio Lateranenſi Secretario III, & liquet ex libro diurno Romanorum Pontificum, in quo cap. 3. tit. 6. recitatur profeſſio fidei, quæ à Romano Pontifice emitti ſolita erat ante Sextam Synodum generalem. In ea enim fidei profeſſione dicitur: *Profitemur etiam cuncta decreta Pontificum Apoſtolicæ Sedis, ideſt, ſanctæ recordationis Severini, Ioannis, Theodori atque Martini cuſtodire; qui adversùs novas quæſtiones in urbe Regia exortas, & pro propria doctrina cuncta zizaniarum ſcandala amputaſſe noſcuntur, profitentes, juxta duarum naturarum motum, ita & duas naturales operationes, & quæcumque damnaverunt, ſub anathemate damnamus: quæque ſuſceperunt, ſuſcipimus, & tota fidei integritate veneramur.*

VI. *Et quidem in Synodo.*

Baronius, Combefiſius laudatus, & alii exiſtimant Severinum non congregaſſe Synodum adverſùs Monothelitas, quòd breviori tempore ab adepto Pontificatu vixerit, ideoque Joannem IV proſcriptæ & reprobatæ Synodicè hujus hæreſeos gloriam primum retuliſſe. Verùm non viderant illi citatam fidei profeſſionem, ex qua Synodum à Severino, ut jure publico in Ectheſim decerneret coactam eſſe colligitur. Cum enim promitterent Pontifices Romani ſe decreta à Severino, Joanne, ac Theodoro adversùs Monothelitas edita ſervaturos, manifeſtum eſt ea in aliquo Concilio condita fuiſſe. Neque obſtat breve temporis intervallum, quo Severinus ſedit, cum Joannes IV ejus ſucceſſor, qui die XXIV Decembris anni DCXL Pontifex Romanus creatus eſt, ante mortem Heraclii, quæ die undecima Februarii anni DCXLI contigit, Monothelitas Synodicè confoderit. Joannes quidem Garnerius in Notis ad laudatam fidei profeſſionem autumat Severinum decretum edidiſſe, quo eam hæreſim condemnaret & anathematizaret; Joannem verò Theodorum, atque Martinum Conventus Epiſcoporum adversùs eamdem coegiſſe. Verùm fruſtra recurritur ad diſtinctionem, ubi nulla in fidei profeſſione exprimitur. Ac denique fruſtra dicitur Theophanem meminiſſe tantum Synodorum à Joanne, Theodoro & Martino Romanis Pontificibus convocatarum; cum Anaſtaſius Synodi à Joanne IV celebratæ nullam mentionem faciat, & argumentum negativum nullo alio ſuffultum nullius ſit ponderis, ut ait Criticæ Auctor laudatus num. IV & ſeq.

VII. *Confirmatur in duabus Pſeudo-Synodis Conſtantinop.*

Porrò Sergius hanc Ectheſim in Conciliabulo Conſtantinopolitano, anno ut diximus DCXXXVIII, quo mortuus eſt, congregato, confirmavit & ſub anathemate ſuſcipiendam ſanxit. Pyrrhus Chryſopolitanus Monachus & Presbyter, ejuſdem aſſertor & defenſor

hæreſeos

SEC. VII. hæreſeos in Sergii locum ſubſtitutus eſt meuſe Januario anni DCXXXIX. Is ubi Epiſcopatum adeptus eſt, Conciliabulum etiam Conſtantinopoli collegit, & *ea quæ à Sergio & Cyro Phaſiano decreta fuerant, corroboravit*, inquit Auctor libelli Synodici. Ipſemet Pyrrhus in fine Dialogi cum Sancto Maximo habiti innuit, ſe ad confirmandam Ecthesim Synodum illam hæreticam celebraſſe. Cùm enim Maximus conſuluiſſet, ut anathemate percuterentur Monothelitica dogmata, reſpondit Pyrrhus: *At ſi hoc fiat, reperientur cum his ſimul ejecti Sergius & Synodus, me Patriarchâ, habita.* Max. *Subit me admiratio, quomodo Synodum vocas, quæ non eſt habita, ut leges & canones Synodici, & jura Eccleſiaſtica jubent: nec enim Epiſtola Encyclica ex conſenſu Patriarcharum edita eſt, neque locus, neque dies conveniendi decretus.* Quæ de Synodo Pyrrhi, non verò Sergii ſunt intelligenda. Hujus Conciliabuli Pyrrhi quædam fragmenta exhibet Concilium Lateranenſe Secretario III, ubi inter alia hæc referuntur à Pyrrho ſcripta: *Curavimus, Deo donante, & ad eos, qui abſentes ſunt, apud nos geſta cum Encyclica deſtinare Epiſtola, quatenus & eorum unuſquiſque per ſuam ſimiliter ſubſcriptionem eidem Orthodoxæ prædicationi* (ſcilicet Ectheſi confirmationi) *conſentiat, & ſuam per ſubſcriptionem præcedentibus conjungat mentem.* Referuntur etiam ibidem Secretario IV, quæ Pyrrhus pro Cyro excuſans ſcripſiſſet, & poſtea ſubditur: *Ergo hanc Ectheſim Sergius & Pyrrhus per propria monumenta confirmantes, quatenus multo amplius dogmatum ſuorum viciſſim oſtendant ubique omnibus deſtructionem, ut noſtris, hæc allocuti ſunt* & reliqua Tom. VI. Concil. editionis Labbei pag. 214. & ſeq. legenda.

VIII. *Severinus Pp. mortalitatem explet.* Severinus poſt damnatam in Synodo Ectheſim non diu ſupervixit, nam cum ſediſſet, ut ſcribit Anaſtaſius *menſes duos, dies quatuor*, ſepultus eſt, Pontifex ſingulari Pietate & religione, benignitate & munificentia in pauperes commendatiſſimus, *ſub die quarto Nonas Auguſti.* Eamdem illi ſedis durationem attribuunt omnia exemplaria Anaſtaſii tàm vulgata, quàm MSS. Hermannus Contractus, Regino, Luitprandus, Abbo & Honorius Auguſtodunenſis. Cùm itaque die vigeſima octava Maii anni ſexconteſimi quadrageſimi ordinatus fuerit, obiit eodem anno die prima menſis Auguſti, poſtridie ſepultus.

JOANNES IV *Pontif. LXXIV.*

Anno Domini DCXL.

I. *Ioannes IV ſuccedit Severino.* JOannem IV, natione Dalmatam, ex patre Venantio Scholaſtico, S. R. Eccleſiæ Diaconum, ordinatum eſſe Romanum Pontificem die

die XXIV Decembris in Dominica anno ſexcenteſimo quadrageſimo *SEC. VII.*
conſtat ex Anaſtaſio, qui ſcribit eum ſediſſe *annum unum, menſes novem, dies decem & octo,* ac ſepultum eſſe *ad B. Petrum Apoſtolum ſub die IV Idus Octobris.* Obiit itaque die XI Octobris cum poſtridie ſepultus ſit, ſi autem retrocedas ab eo die ad XXIV Decembris invenies *menſes novem, dies XVIII.* Ex quo & ſequitur interpontificium poſt mortem Severini non fuiſſe menſium quatuor & dierum viginti novem, ut per errorem librariorum in Anaſtaſio legitur, ſed menſium quatuor & dierum viginti quatuor, ut legitur in Orderico lib. 2. & in duobus exemplaribus M S S. Anaſtaſii.

II. *Ante ordinationem ſcribit ad Scotos de Paſchate.*

Cùm recepiſſet Joannes IV, antequam ordinaretur, Epiſtolam Scotorum ad Severinum ſcriptam, ad eos reſcripſit Epiſtolam quam refert Beda lib. 2. Hiſt. Eccleſ. Gentis Anglorum cap.19. cujus hoc eſt exordium: *Scripta, quæ perlatores ad Sanctæ memoriæ Severinum Papam adduxerunt, eo de hac luce migrante, reciproca reſponſa, ad ea quæ poſtulata fuerant, ſiluerunt. Quibus reſeratis, ne diu tanta quæſtionis caligo indiſcuſſa remaneret, reperimus quoſdam provinciæ veſtræ, contra Orthodoxam fidem, novam ex veteri hæreſim renovare conantes: Paſcha noſtrum in quo immolatus eſt Chriſtus, nebuloſa caligine refutantes: & quartâ decimâ Luna cum Hebræis celebrare nitentes.* Poſtquam illud literarum exordium retulit Beda, ſubdit: *Quo Epiſtola principio maniſeſtè declaratur, & nuperrimè temporibus illis hanc apud eos hæreſim coortam, & non totam eorum gentem, ſed quoſdam in eis hac fuiſſe implicitos.*

III. *Britanni fidem à Græcia non receperunt.*

Ex hac Epiſtola conſtat valde deceptos eſſe illos Angliæ Proteſtantes; qui Britannorum fidei prima rudimenta è Græcia, Aſiaque petiverunt, non alio argumento, quam quia Britanni Aſiatico more Paſcha coluerunt, ab exordio naſcentis Eccleſiæ. Cùm enim anno DCXL, quo ea Epiſtola ſcripta, error ille novus apud Scotos à Romana Sede vocetur, & ab ipſo etiam Beda his temporibus exortus; conſtetque Britannos, poſt Scotos, hac in re erraſſe; planè falſum eſt, Britannos eo modo ſemper Paſcha celebraſſe. Deinde cum Scoti ipſi Severinum Papam per literas monuerint, vitium illud in eorum Eccleſiam irrepere, ideoque ordinata legatione antidotum quæſierint, evidens eſt ſaniorem, meliorem, majoremque partem Scotorum, integram ſtetiſſe, ac in Romanæ Eccleſiæ unione, ut inquit Alfordus in Annalibus Eccleſiæ Anglo-Saxonicæ ad annum DCXL.

IV. *Ioannes ad Scotos etiam ſcribit de hæreſi Pelagiana.*

Non ſolùm de Paſchate more Catholico celebrando, ſed etiam de reviviſcente Pelagiana apud eos hæreſi diligenter cavenda, in ea Epiſtola ſcripſit Joannes Papa ad Epiſcopos & Presbyteros Scotiæ, ait enim ibidem Beda: *Necnon & pro Pelagiana hæreſi (quam apud eos reviviſcere didicerat) cavenda ac repellenda, in eadem illa Epiſtola*

SEC. VII. *admonere curavit.* Et infra: *Expoſita autem ratione Paſchalis obſervantiæ, ita de Pelagianis in eadem Epiſtola ſubdunt: Et hoc quoque cognovimus, quòd virus Pelagianæ hæreſeos apud vos denuo reviviſcit: quod omninò hortamur ut à veſtris mentibus hujuſmodi venenatum ſuperſtitionis facinus auferatur*, & cetera apud Bedam legenda. Epiſtola ſcripta eſt ab Hilaro Archipresbytero & ſervante locum ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, Joanne Diacono & in Dei nomine Electo: item Joanne Primicerio, & ſervante locum ſanctæ Sedis Apoſtolicæ; & Joanne Servo Dei, Conſiliario ejuſdem Apoſtolicæ Sedis, qui omnes vacante Sede Eccleſiam Romanam regebant, ut dictum eſt in S. Gregorio num. III & ſeq.

V. *Ecthesim in Synodo damnat.* Joannes Papa, ſtatim ac Pontifex ordinatus fuit, Concilium Romæ coegit, in quo Monothelitarum hæreſim & Heraclii Ectheſim proſcripſit. Hujus Concilii meminit Theophanes ad annum Heraclii XX. Quædam etiam ejus videtur eſſe mentio in Actis S. Maximi apud Baronium anno DCXL num. VII. Sed Joannem Synodum iſtam congregaſſe, certò oſtendit profeſſio fidei, quæ à ſucceſſoribus ejus fieri ſolita erat, cujus verba in Severino num. V retulimus. In ea autem Synodo non videtur Joannes, Sergium aut aliquem in particulari damnaſſe, ſed tantummodo dogmata. In Epiſtola enim quam ſcripſit ad Conſtantinum Heraclii filium, appellat Sergium *reverendæ memoriæ Epiſcopum*, quod non dixiſſet, ſi memoriam ejus anathemate proſcripſiſſet, vel ſi ſemel animo damnationem illius concepiſſet. Id etiam colligitur ex Dialogo Sancti Maximi cum Pyrrho, ubi Sanctiſſimus Abbas, hæretico Patriarchæ medium quærenti, quo poſſet emendare errorem, & anteceſſorum famæ conſulere, reſpondit: *Alius non eſt modus, quam taceri perſonas, & anathemate affici talia dogmata.* Joannes itaque IV perſonis anathema non dixerat.

VI. *De hac damnatione ſcribit ad Pyrrhum CP. Epiſc.* Synodus hæc ipſo anni DCXLI initio coacta eſt; poſtquam enim in ea Joannes damnavit Ectheſim, ea de re ſcripſit ad Pyrrhum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, ut conſtat ex Epiſtola, quam Heraclius ante mortem ſuam, quæ die XI Februarii ejuſdem anni contigit, ad Joannem Papam ſcripſit. Cùm enim Sergius Ectheſim, non ſuo, ſed Heraclii Imp. nomine vulgaſſet, hic ſentiens quod in vituperium ejus in Occidente quidam prorumperent, per Epiſtolam ad Joannem Papam liberum ſe fecit ab Eccleſiæ querimonia, ſcribens: *Ectheſis*, inquit, *non eſt mea: neque enim ego vel dictavi, vel juſſi ut fieret. Sed cum hanc Sergius Patriarcha compoſuiſſet ante quinque annos, priuſquam ab Oriente repedaſſem, deprecatus eſt me, cum ad hanc felicem perveniſſem urbem,*

ut

ut nomine meo proponeretur cum ſubſcriptione: & ſuſcepi deprecationem SEC. VII. *illius. Nunc verò cognoſcens, quod quidam ſuper ea altercarentur, cunctis facio manifeſtum, quia non eſt mea. Hanc fecit juſſionem ad Beatum Joannem Papam condemnantem Ecthesim in his, quæ ſcripſerat tunc ad Pyrrhum.* Ex quo & conſtat Joannem Papam ipſo ſui Pontificatûs initio ad Pyrrhum ſcripſiſſe de damnata à ſe in Synodo Ectheſi, alioquin Joannis Epiſtola ad Pyrrhum non perveniſſet ante Heraclii mortem.

VII. *Pro Honorio PP. Apologiam ſcribit.*

Scripſit & Joannes Papa ad Conſtantinum, qui Heraclio patri in imperium ſucceſſerat Epiſtolam, ſeu potius Apologiam pro Honorio Papa, recitatam in Collectaneis Anaſtaſii, in qua ait: *Quantum ex diverſis ſuggeſtionibus, quæ ad nos catervatim venerunt, quin imò & ex ipſo quoque auditu didicimus, omnes Occidentales partes ſcandalizatæ turbantur, fratre noſtro Pyrrho Patriarcha per literas ſuas huc atque illuc tranſmiſſas, nova quædam & præter regulam fidei prædicante, & ad proprium ſenſum, quaſi Sanctæ memoriæ Honorium Papam deceſſorem noſtrum attrahere feſtinante, quod à mente Catholici Patris erat penitus alienum.* Et poſtquam Honorii doctrinam orthodoxam fuiſſe oſtendit, invehitur in Ecthesim & Imperatorem rogat, ut eam è locis publicis, in quibus eſt ſuſpenſa, depoſitam ſcindi jubeat.

VIII. *Ad ejus petitionem Conſtans Imp. Ecthesim comburi jubet.*

Quid reſponſum fuerit huic Epiſtolæ, & quid de Ectheſi factitatum fuerit, nos edocent Annales Eutychii Patriarchæ Alexandrini Oxoniæ à non multis annis publicati, ubi Eutychius Tom. 2. pag. 335. integram Conſtantis Imperatoris, Conſtantino patre ejus jam mortuo, Epiſtolam ad Joannem, vel ſaltem ſummam Epiſtolæ refert, cujus initium eſt: *Accepimus, ſancte, excellens mandatum tuum,* &c. Quod voluerat Joannes IV deturbari è valvis Ecthesim & dilacerari, mandatum executioni ſcribit Conſtans: *Atque illud*, inquit, *quod de charta comburenda, in qua calumniæ eſſent in Leonem Patriarcham Romanum ſanctum, & in Concilium Calchedonenſe, ratum habuimus, ipſamque igni tradidimus.* Scripſerat enim Joannes ſubſcribentes huic chartæ ſive Ectheſi, ſubſcribere *contra Tomum B. memoriæ Papæ Leonis & Calchedonenſem Synodum*, quia nempe per eam Monothelitæ Synodum Calchedonenſem deſtruere volebant. Verum quidem eſt Eutychium hanc ad Joannem Epiſtolam, non Conſtanti ſed Conſtantino Pogonato ejus filio attribuere; ſed refellitur ex Epiſtola Theodori Papæ ad Paulum Epiſcopum Conſtantinopolitanum recitata in Collectaneis Anaſtaſii pag. 50. ubi ait: *Cùm ea, quæ à Pyrrho adverſùs Apoſtolicam fidem noſtram ad ſubverſionem Synodalium decretorum prolata ſunt,*

SEC. VII. *tàm per dogma Sedis Apoſtolicæ, quod expoſitum eſt à prædeceſſore noſtro, quàm per juſſionem filii noſtri manſuetiſſimi Principis deſtructa ſunt: quam ob rem fraternitas tua à publicis locis chartam, quæ ſuſpenſa pridemque caſſata fuerat, non abſtulit.* Quæ verba Conſtanti conveniunt, non verò Conſtantino Pogonato, qui longe poſt mortem Theodori dictus eſt Imperator.

IX. *Joannes diſſidium inter Clericos & Monachos dirimit.* Cùm diſſidium ortum eſſet inter Clericos & Monachos, Clericis ægrè ferentibus Eccleſias Monachis ab Epiſcopis conceſſas, per Presbyteros ab ipſis Monachis inſtitutos & præpoſitos regi, Joannes Papa diſſidium illud ſedavit, & ſecundùm Monachos judicavit, datâ ad Iſaac Syracuſanum Epiſcopum Epiſtolâ, cujus hæc verba notanda ſunt: *Conſilio multorum fratrum diligentiſſimè exquiſito decernimus, ut amodò Eccleſiæ Monachis traditæ per ſuos Sacerdotes inſtituantur. Divinæ enim leges habent, & ſeculares, ut cujus eſt poſſeſſio, ejus fiat inſtitutio. Et ſi in dando, quod majus eſt facilis fuit charitas, ſit facilior in concedendo quod minus eſt ſancta largitas. Majus enim fuit poſſeſſionem dare, quàm ſit veſtituram concedere. Quomodo autem poſſeſſoris jura cognoſcentur, & ſuorum ſibi tributa reddentur, ubi quod ſuum eſt per alterum datur, & cum voluerit aufertur!*

X. *Captivos redimit, & SS. Reliquias Romam transferri curat.* Joannes Papa, teſte Anaſtaſio, per omnem Dalmatiam ſeu Iſtriam multas pecunias, ex theſauris quos Iſaacus Exarchus, ut in Severino diximus, dilapidaverat, reliquas, per fideliſſimum & Sanctiſſimum Martinum Abbatem miſit, propter redemptionem captivorum, quos deprædati erant Gentiles. Timens autem, ne Sanctorum Reliquiæ in Dalmatia patria ſua, à barbaris hoſtibus incumbentibus diſſiparentur, Sanctorum Martyrum Venantii, Anaſtaſii & Mauri Reliquias de Dalmatia & Iſtria adduci præcepit, teſte eodem Anaſtaſio & recondidit eas in Eccleſia Lateranenſi, in peculiari Oratorio quod in ipſorum honorem conſtruxit juxta baptiſterium Conſtantini, quod hactenus integrum perſeverat, quodque ab anno 1575. Virginis matris imagine miraculis ibi coruſcante, vulgò poſtmodum dictum eſt *la madona di S. Giovanni*. ut ſcribit Octavius Pancirolus apud Auguſtinum Oldoinum in Joanne IV.

XI. *Ad deum tranſit.* Tandem Joannes Papa cum ſediſſet *annum unum, menſes novem, dies XVIII*, ut ſcribit Anaſtaſius, in Domino obdormivit die undecima menſis Octobris anni ſexcenteſimi quadrageſimi ſecundi, & *ſepultus eſt ad Beatum Petrum Apoſtolum ſub die IV Idus Octobris*, ſeu die duodecima ejuſdem menſis. In duratione ſedis ejus Anaſtaſii textum purum eſſe ex eo deducitur, quod Regino, Luitprandus, Ordericus lib. 2. & Catalogus Vaticano-Palatinus eamdem anni unius,

Digitized by Google

unius, menſium novem & dierum decem & octo Sedis duratio- *SEC. VII.*
nem ei aſſignent.

THEODORUS *Pontif. LXXV.*

Anno Domini DCXLII.

THeodorus, natione Græcus, ex patre Theodoro Epiſcopo, de civitate Jeroſolymitana, conſecratus eſt Papa die vigeſima quarta menſis Novembris in Dominica, anno ſexcenteſimo quadrageſimo ſecundo, poſtquam ex Anaſtaſio, ceſſaſſet *Epiſcopatus menſem unum, dies XIII.* Is ab Exarcha Ravennatenſi eò citius confirmatus eſt, quo Græcus natione erat; neque enim intra menſem unum, & dies tredecim, quibus ſedes vacavit, Conſtantinopolim de electione facta nuncium mitti potuit, indeque Romam confirmatio. I. *Theodorus fit Papa.*

Pyrrhus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, qui ut in Severino Papa diximus, anno DCXXXIX, menſe Januarii in Sergii demortui locum ſubſtitutus fuerat, mortuo Heraclio Imp. & Conſtantino ejus filio ac ſucceſſore poſt quatuor imperii menſes eodem anno DCXLI, Martinæ novercæ inſidiis ſublato, earum particeps exiſtimatus eſt teſte Zonara. Quare cum imperium Conſtanti alteri Heraclii filio delatum eſſet, populus in Pyrrhum Patriarcham, gravi ſuſpicione conſpirationis in Conſtantinum cum Martina Auguſta initæ laborantem, commotus in ſacrarium irrupit. Quo tumultu perterritus Pyrrhus, pejoraque metuens ſequenti nocte Templum ingreſſus eſt: ubi ſacra omnia exoſculatus, detractoque pallio & in ſacra menſa depoſito, *non Sacerdotio*, inquit, *me abdico, ſed contumaci populo abrenuntio.* Id teſtatur S. Nicephorus in Chronographia. Inde opportunitatem nactus, navigavit Calchedonem, indeque trajecit in Africam. Id accidit *Menſe Octobri, indictione decima quinta*, ut ſcribit Nicephorus in Hiſtoria, ideoque anno DCXLI, quo ideo eodem menſe Octobri, *Paulus majoris Eccleſiæ Œconomus Patriarcha Conſtantinopolitanus eligitur Octobri menſe indictionis decima quinta.* II. *Pyrrho ſubrogatur Paulus in ſedem Cpolitanam.*

Paulus, ubi Theodori Papæ electionem accepit, ita callidè ſe geſſit in texenda Synodica, quam ad eum ſcripſit, ut laudes ab eo fraudulenter extorſerit in Epiſtola, quam ad eum reſcripſit, quæ extat in Collectaneis Anaſtaſii, in qua Theodorus ait: *Quoniam fide hominum corda purgantur, lecti apices dilectionis veſtræ limpida fidei fluenta vos de fontibus Salvatoris hauſiſſe, & ſicut prædicamus prædicare, & quemadmodum credimus credere & ſicut docemus indiminutè docere* III. *Synodicam ſuam ad Theodorum PP. mittit.*

 manifeſtarunt,

SEC. VII. *manifeſtarunt.* Videtur tamen Theodorus de Pauli fide dubitaſſe, eo quod Ecthesim Heraclii, Monothelismi confirmatricem, à publicis locis non abstuliſſet, ſubdit enim: *Quam ob rem fraternitas tua à publicis locis chartam, quæ ſuſpenſa pridemque caſſata fuerat, non abſtulit?* Qua de re gravem etiam ad eumdem Paulum Epiſtolam ſcripſerunt Africani Epiſcopi, quæ refertur in Concilio Lateranenſi ſub Martino Papa Secretario II. Ægrè etiam tulit Theodorus Paulum ſubſtitutum Pyrrho canonicè non depoſito, & cui ſeditio popularis jus ſedis non abſtulerat, de quo graviter conqueſtus eſt, tùm in dicta ad Paulum Epiſtola, tùm altera ad ejus ordinatores data, quæ etiam exrat in Collectaneis Anaſtaſii, in qua ait, ſe gaviſum quidem eſſe ſuper Pauli ordinatione, ſed debuiſſe Pyrrhum, qui ſanctis Dei Eccleſiis ſcandalum ſeminavit, canonicæ prius animadverſioni ſummitti. Unde in priori Epiſtola ad Paulum Theodorus ait, ſe ab Imperatore per literas enixius popoſciſſe, *ut ſcilicet ſupradictum Pyrrhum ad hanc Romanam urbem jubeat mitti, quatenus Conventu Synodico à nobis effecto pro ſua temeritate judicetur.*

IV. *Pyrrhus à S. Maximo convictus hæreſim abjurat & Romam petit.*

Pyrrhus interim in Africa degens, famoſam illam anno DCXLV de fide Catholica diſputationem habuit, cum Maximo Conſtantinopolitano Abbate Orthodoxo, in Africa tunc exiſtente. Cùm enim Pyrrhus hæreſim ſuam ubique diſſeminaret, adverſantem ſibi maximè habuit prædictum Maximum. Unde exigentibus Epiſcopis Africanis, ipſoque provinciæ Præfecto Gregorio Patricio, conventum eſt, ut iiſdem præſentibus, publica fieret inter eos de publicis controverſiis diſputatio, quam anno DCXLV contigiſſe, ipſe titulus Diſputationi præfixus nos edocet, dum dicitur acta, *menſe Julio, indictione tertia.* Eam græcè & latinè refert Baronius in Appendice ad Tomum 8., eamque ex Theophane & Anaſtaſio fusè proſequitur ad eum annum. Finis autem Diſputationis fuit, ut Pyrrhus erroris ſui convictus, pœnitens recantarit palinodiam, Romamque accedens, oblato fidei libello Theodoro Papæ, quo abjurabat errorem, & fidem Catholicam profitebatur, receptus ſit unà cum titulo Patriarchatûs in Eccleſiam Catholicam, eidemque omnia neceſſaria Eccleſiæ Romanæ ſumptibus honorificè ſubminiſtrata, ut non ex Theophane tantùm & Anaſtaſio, ſed & ex Actis ipſius Diſputationis conſtat.

V. *Cyprii Epiſcopi Monothelismum damnant.*

Paulus Conſtantinopolitanæ ſedis invaſor potuit ſanè brevi temporis intervallo venenum ebibitum comprimere pharmaco ſimulationis; verùm tumeſcente in dies conſcientia illud tandem vel invitus evomuit. Primi ejus accuſatores fuerunt Cyprii Epiſcopi cum

Digitized by Google

cum Sergio eorum Archiepiſcopo, qui anno DCXLIII in Concilio congregati Synodalem Epiſtolam ad Theodorum Papam (quem *Patrem Patrum*, & *univerſalem Papam* nominant) de Monothelitarum hæreſi ab ipſis damnata ſcripſerunt. Hæc Epiſtola extat Secretario II Concilii Lateranenſis.

VI. *Stephanus Dorenſis fit Vicarius S. Sedis in Palæſtina à Theodoro PP.*

Eodem circiter tempore Stephanus Dorenſis Epiſcopus, à Catholicis Palæſtinæ Antiſtibus delegatus, Romam ſe contulit pro Eccleſia Jeroſolymitana, quam invaſerant pſeudo-Epiſcopi, iidemque conjuncti Paulo Conſtantinopolitano Monothelitarum acerrimo fautori. Qui quidem Stephanus à Theodoro Papa conſecutus eſt Apoſtolicæ Sedis in illis partibus Vicariam Præfecturam, quâ illorum omnium caput Sergium Joppenſem Epiſcopum Monothelitam intruſum in ſedem Jeroſolymitanam condemnaret & ab eo ordinatos Epiſcopos gradu depoſitos in ordinem redigeret. Hæc conſtant ex ejuſdem Stephani libello oblato Martino Papæ in Concilio Lateranenſi.

VII. *Africani ad Theodorum PP. ſcribunt contra Paulum CP. Epiſcopum.*

Ex alia parte quatuor Primates Africani, in ſingulis ſibi ſubjectis provinciis, nempe Byzacena, Numidia, Mauritania, & Proconſulari Synodos anno DCXLVI convocarunt, ad confirmanda Catholica dogmata, quæ vidiſſent tam validè anno ſuperiori à Maximo Abbate contra Pyrrhum propugnata. Eorum Conciliorum monumenta recitata ſunt in Lateranenſi ſub Martino Papa Secretario II, videlicet Synodalis Epiſtola à tribus ſimul ipſorum nempe Byzaceno, Numidico & Mauritano ad Theodorum Romanum Pontificem, ſcripta ea occaſione, quod cum iidem Patres Africani Conſtantinopolim eſſent Legationem ad Paulum ejus civitatis Epiſcopum Monothelitarum Principem commonendum miſſuri, de ea re prius ipſum Theodorum certiorem reddere voluerunt, literiſque ſuis ad eum datis petierunt, ut ſua ad Paulum ſcripta per Apoſtolicæ Sedis Reſponſales ei redderentur; rogaruntque inſuper, ut niſi Paulus emendaret errorem, ab ipſo Romano Pontifice excommunicationis ſententiâ damnaretur. Non extant ipſæ Africanorum literæ ad Paulum ſcriptæ; ſed tantùm eæ, quas ſeparatim Patres Concilii Carthaginenſis Proconſularis provinciæ ad ipſum miſerunt, unà cum aliis Synodi Byzacenæ, eodem tempore ad Imperatorem ea de re ſcriptis, quæ legi poſſunt eodem Secretario II Concilii Lateranenſis.

VIII. *Summa Apoſtolicæ Sedis auctoritas.*

Porrò in dicta Patrum Africanorum ad Theodorum Papam Synodica dicunt Patres, ſe de ſua ad Paulum legatione Pontificem certiorem reddere voluiſſe, quod *antiquis regulis ſancitum eſſet, ut quicquid quamvis in remotis vel in longinquis poſitis ageretur provinciis, non prius tractandum eſſet, niſi ad notitiam almæ Sedis Apoſtolicæ fuiſſet deductum, ut ejus auctoritate juſta*

que

SEC. VII. *quæ fuiſſet pronunciatio firmaretur; indeque ſumerent ceteræ Eccleſiæ, velut de natali ſuo fonte, prædicationis exordium, & per diverſas totius mundi regiones puritatis incorruptæ manarent fidei ſacramenta ſalutis.*

IX. *Theodorus PP. Paulum monet de hæreſi ejuranda.* Cernens igitur Theodorus Papa in unam eamdemque ſententiam univerſam Eccleſiam Africanam convenire, omneſque una voce in Paulum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, tanquàm in Monothelitam conclamare, miſit Apocriſarios Conſtantinopolim ad eumdem Paulum cum acerrimis literis, quæ, ut notat Baronius ad nos non pervenerunt. Ita tamen factum fuiſſe literæ à Paulo ad Theodorum redditæ, à Baronio anno DCXLVI recitatæ, teſtantur. Paulus in iis reſpondens Theodoro, eo ferè modo Monotheliſmum expoſuit, quo Sergius in Ectheſi, una diſertè aſſerta voluntate, ad excludendam voluntatum in Chriſto contrarietatem, quod unum erat velamen tacentium quidem unam expreſsè operationem, poſtquam Honorius unam dici vetuerat, unam verò profitentium voluntatem. In ea Epiſtola Paulus profitetur ſe ſequi Sergium, & Honorium, ac univerſum Sanctorum ac Doctorum cætum. Eâ acceptâ Theodorus de ſententia depoſitionis adverſùs eum proferenda cogitavit, quam Africani Epiſcopi, ægrè ferentes Pauli in Eccleſiam molitiones, ſollicitabant.

X. *Paulus Typum promulgat.* Sed Paulus, ut fidem inſidiosè vulneraret, ſibique jam Catholicis exoſo conſuleret, *Typum* quendam, ſeu fidei formulam & expoſitionem compoſuit, & ſub Conſtantis Imp. nomine promulgavit, quâ, ſimulato pacis atque unionis prætextu, ſilentium imponebatur, quâ Catholicis, quâ Hæreticis; ne ſcilicet impoſterum quis auderet, de una vel duplici in Chriſto, tùm voluntate, tùm operatione ſermones inſtituere. Duxit inſuper opportunum vir ſubdolus, Ectheſim ab Eccleſiæ valvis deponere, ut liquet ex his Typi verbis: *Ad perfectam unitatem ſanctarum Dei Eccleſiarum & communem concordiam, & ut nulla occaſio relinquatur iis, qui ſine fine volunt contendere, & chartas quæ poſita fuerant in narthica ſanctiſſimæ magnæ Eccleſiæ hujus à Deo conſervandæ Regiæ noſtræ urbis, quæ continent prædictas quæſtiones, juſſimus levari.* Typum anno DCXLVIII promulgatum, conſtat ex Theophylacto Primicerio Notariorum Sedis Apoſtolicæ, qui in Concilio Lateranenſi Secretario IV ita habet: *Secundum juſſionem Beatitudinis veſtræ, Epiſtolam Pauli, & exemplar Typi, nuper, ideſt, tranſacto anno, per ſuaſionem ejuſdem Pauli expoſiti, præ manibus habeo.* Concilium autem Lateranenſe, ineunte Octobri anno DCXLIX celebratum eſt. Conſtat etiam ex Relatione *motionis factæ inter Domnum Abbatem Maximum, & ſocium ejus, atque Principes in Secretario*, ex qua hunc locum refert Baronius: *Et per Typum, qui nuper, ideſt, per ſextam indictionem promulgatus eſt*, quæ indictio in curſu

curſu fuit uſque ad Kalendas Septembris anni DCXLVIII. *SEC. VII.*

XI. *Typus Catholicis & quibuſdam Monothelitis invuſus.*

Conatum hunc à Paulo per Typum expreſſum, ceteris præcedentibus longe nequiorem agnoſcit Sanctus Martinus Papa in Epiſtola ad Sanctum Amandum tunc Trajectenſem Epiſcopum. Nec ſolis Catholicis hic ſenſus de Typo fuit: ſicut enim Ecthesis à Sergio compoſita, *non Orthodoxis tantum*, ut loquitur Zonaras agens de Heraclio, *ſed Severi etiam ſectatoribus ridicula viſa eſt*; ita etiam Typus à Paulo conflatus, non tantum Catholicis, verùm etiam à quibuſdam Monothelitis odio habitus. Unde Theodoſius Cæſarienſis in Collatione cum Maximo, *per Deum*, ait, *qui me judicaturus eſt, & quando factus eſt, dixi, & nunc id ipſum dico, quia malè & ad læſionem multorum factus eſt Typus.*

XII. *Omne Typi ſcelus in Paulum refunditur.*

Hæc autem impietatis conſilia non ita fidenter expoſuiſſet Paulus, niſi ſocium habuiſſet Conſtantem Imperatorem, qui nihil non molitus eſt, quò Monotheliſmus undique vulgaretur. Hunc ergo Paulus nactus ſceleris ſocium, Typum expoſuit & Conſtantis nomine promulgavit, quemadmodum Sergius Ecthesin ediderat, Heraclii auctoritate & nomine firmatam. Non tamen abs re Patres Orthodoxi crimen omne in Typo expreſſum in Paulum refundebant, ne ſcilicet Conſtantis Imperatoris animus laceſſitus contumeliis, licet ab ipſo meritis, pejora mala pareret Eccleſiæ. Unde Martinus Papa in Epiſtola ad eum data, appellat eum, *piiſſimum Dominum, diligentem Deum, ſincerum Chriſti Miniſtrum, optimum Imperatorem.* Quo pariter conſilio in Sexta Synodo idem Conſtans dicitur, *ſanctæ memoriæ Imperator*, ne videlicet Conſtantinus Pogonatus ejus filius, ob opprobria in parentem contorta, ſuſceptam fidei defenſionem deponeret, & fieret hoſtis Eccleſiæ, quem illa patronum prædicabat, & pacis Eccleſiaſticæ reparatorem.

XIII. *Honorii œconomia ſimilis œconomiæ Typi.*

Hic porrò ſe offert occaſio examinandi cum nupero Auctore Anonymo Hiſtoriæ hæreſis Monothelitarum, Honorianam ſilendi Oeconomiam, quæ ei ſimilis eſt, quæ præfertur in Typo. Ex Scrutinio itaque VII hujus Auctoris pauca quædam hic ſelegi. Approbat Honorius & commendat in utriſque ſuis Epiſtolis conſilium Sergii de Silentio, quà Catholicis, quà Hęreticis adhibendo, cùm circa unam, tùm geminas in Chriſto voluntates & operationes; quod etiam conatus eſt Sophronio perſuadere, ut apparet ex fragmentis ſuę ſecundæ Epiſtolę. Hanc ſilendi Oeconomiam quanto odio fuerint proſecuti in omni prorſus circunſtantia Patres Orthodoxi, qui viriliter obſtiterunt Monothelitis, argumento eſt damnatio Typi, in quo nihil invenies damnabile, ſi ſilendi diſpenſationem dempſeris: in hanc enim pręcisè tendunt omnia fulmina contorta à Patribus in Typum; quem ea de cauſa pręſertim anathe-

Digitized by Google

SEC. VII. anathematizarunt, quod *cum perfidis Hæreticis & Orthodoxos Patres abjiceret, & cum ſceleroſorum virorum vocibus, hoc eſt, una voluntate & operatione, pariter denegari faceret Orthodoxorum doctrinas, ideſt, duas ejuſdem Chriſti voluntates & operationes*, ut inquit S. Martinus in Concil. Later. Secret. V, qui non minùs abſonum arbitrabatur ſilentium in hoc puncto diſpenſare, quàm unam & duplicem à Chriſto expungere voluntatem & operationem. Non abſimili de cauſa S. Maximus, in Collatione cum Theodoſio Epiſcopo Cæſareę, ſilendi Oeconomiam in Typo expreſſam, Honorianę ſimilem his verbis confodit: *Quis fidelis ſuſcipit diſpenſationem, taceri facientem voces, quas dixi per Apoſtolos & Prophetas atque Doctores Deus omnium diſpenſavit.* Unde ipſe etiam Typus ab eodem Theodoſio licet Monothelita odio habitus eſt, ut num. XI diximus.

XIV. *Duplex œconomiæ genus.* Diſtinguendum autem eſt inter diſpenſationes & Oeconomias, quæ poſſunt in negotiis fidei adhiberi. Vel enim eæ cadunt ſupra perſonas, de quibus urget hæreſis ſuſpicio, vel ſupra fidei doctrinas. Et quidem, ſi de perſonis occurrat diſſenſio, non ita præcipitanter proſcribendus eſt ut hæreticus, qui apud Sedem Apoſtolicam, ut talis defertur: ac proinde prudentiſſimè poteſt ingeri diſpenſatio quædam & Oeconomia, qua protrahatur illius damnatio, donec intimius res eluceſcat. Quam diſpenſationem prudenter adhibuerunt Patres, qui Monotheliſmo naſcenti obſtiterunt: licet enim erumpentem hæreſim illicò damnarint, perſonas incolumes ſervarunt ab anathemate, donec tandem ad acriora remedia deventum eſt, & per Martinum Papam Synodicè damnati ſunt Monotheliſmi fautores, Cyrus, Theodorus, Sergius, reliquique. Si verò de fidei doctrinis occurrat diſſenſio, longe aliter res procedit, quippe ſi veritas aliqua impugnetur, quæ apertè contineatur in omnibus ſanctis Patribus, quæque è ſacrarum Scripturarum, & ſanctorum Conciliorum fontibus ſatis effluat abundè, nulla tunc opus eſt Oeconomia, aut ſilendi diſpenſatione; ſed ſtatim per quos ſpectat eſt manifeſtè definienda: niſi fortè à deceſſoribus definita reperiatur, quando præſertim liquet, his fraudibus Hæreticorum, pręcipites agi in foveas eorum complures ex Orthodoxis. Hoc Pacto proceſsêre veteres Patres, quando novæ hæreſes obortę ſunt: quod pluribus exemplis patefieri poſſet.

XV. *Excuſatio pro Honorii œconomia rejicitur.* Nec juvat dicere ad excuſandam Honorii Oeconomiam, eam potuiſſe laudabiliter ab Honorio induci, ut pote in re adhuc indifferenti, cum nulla tunc fuiſſet definitio Conciliorum, nullum Pontificum decretum, ſtatuens apertè duplicem in Chriſto reperiri voluntatem & operationem: quod de Typo dici non poteſt, cum ad illum

præceſſiſſet

præceſſiſſet Concilium Joannis IV hanc veritatem clarè definiens. *SEC. VII.* Hoc, inquam, nihil juvat, quia nullibi Patres Monotheliſmi profligatores, ac præſertim Martinus Papa & Abbas Maximus Typi Oeconomiam ex eo impugnarunt, quòd per ipſam everteretur Concilium Joannis IV, ſed quia deſtrueretur doctrina S. Leonis, Concilii Chalcedonenſis, totius Scripturæ, atque omnium Patrum: quæ ratio militat etiam contra Honorii diſpenſationem; cùm & hæc ſubſequens fuerit ad Concilium Calchedonenſe & Epiſtolas S. Leonis; ac proinde in eaſdem labitur cenſuras, in quas impingit Oeconomia ſeu Typus Conſtantis Imperatoris.

XVI. *Iterùm refellitur.*

Deinde Typi Oeconomia ideo mordicùs impugnabatur à Patribus, quòd ſilentium, unius aut duplicis voluntatis videbatur negatio: ſicque unanimiter exiſtimabant, tùm Martinus, tùm Maximus, tùm reliqui Monothelitarum hoſtes, idem prorsùs eſſe definire; ne una vel duplex in Chriſto diceretur voluntas aut operatio, ac omnem penitùs à Chriſto negare voluntatem aut operationem; quod abſurdum non magis præſumi debet ex Oeconomia Conſtantis, quàm ex Honorii diſpenſatione: quam ob rem vel utræque abſolvendæ, vel ambæ erant damnandæ. Tertiò tandem non minus per Oeconomias Honorii, quàm per Typi diſpenſationes enervatur doctrina veterum Patrum, qui unanimiter & apertè aſſerunt, duas eſſe in Chriſto voluntates & operationes. Unde ſi Patrum auctoritates vehementer impulerunt Martinum Papam, & Maximum Abbatem, ut Oeconomiam Typi acerrimè inſequerentur; cur eædem Patrum auctoritates ſatis eſſe non potuerint, ut Honorianam Oeconomiam hæreticis fomentum præbentem, ejecerint præſules Sextæ Synodi? Alias in favorem Honorianæ Oeconomiæ excuſationes refert & refellit idem Auctor Anonymus laudatus, quas hic repetere non vacat; eædem enim rationes quæ afferuntur ad excuſandam Honorii diſpenſationem, adduci etiam poſſunt ad defendendum Typum. Unde hæc ſatis ſint de Oeconomiis & diſpenſationibus, de quibus plura ibidem legi poſſunt.

XVII. *Theodorus PP. Pyrrhum in Synodo Rom. damnat.*

Pyrrhus Conſtantinopolitanus olim Patriarcha, qui Romæ hæreſim fictè abjuraverat, ut Orthodoxæ fidei ſimulatione Theodorum Papam & Occidentales Epiſcopos ſibi conciliaret, eorumque operâ & auctoritate poſſet reſtitui, ad publicam hęreſeos profeſſionem rediit, cum ipſi per Platonem Italiæ Exarcham patefacta eſſet via unionis cum Orientalibus, ut teſtantur Theophanes ad annum XX Heraclii & Auctor Libelli Synodici. *Pyrrhus*, inquit Theophanes, *cum Roma diſceſſiſſet, & Ravennam perveniſſet, ut canis ad vomitum ſuum reverſus eſt. Quo Papa Theodorus comperto, convocato Eccleſiæ cœtu, ad Sepulchrum Principis Apoſtolorum acceſſit, & divino calice expoſtulato, ex vivifico ſanguine in atramentum ſtillavit, & ita propria manu depoſitionem Pyrrhi, ac ei communi-*

SEC. VII. *nicantium fecit.* Iisdem ferè verbis utuntur tàm Paulus Diaconus Aquilegienſis in Hiſt. cap. 18. quàm Auctor libelli Synodici, & ſanguinis Chriſti ex calice in attramentum ſtillati meminêre. Certum eſt itaque Pyrrhum in Synodo Romana anno DCXLVIII à Theodoro Papa congregata anathematis & depoſitionis ſententiâ percuſſum eſſe, Theophane, Anaſtaſio, & Auctore libelli Synodici teſtibus.

XVIII. *Subſcribit damnationi calamo ſanguine Domini tincto.* Hic ritus ſubſcribendi calamo in calice tincto ſanguine Domini loco attramenti, peculiaris fuit Græcorum, à Theodoro tamen Papa, licet hujus facti Anaſtaſius mentionem non fecerit, in damnatione Pyrrhi uſurpatus. Idem narrat Baronius ex Niceta in Vita S. Ignatii Patriarchę Conſtantinopolitani, qui de damnatione Photii in Conſtantinopolitano Concilio loquens, ait apud Baronium anno DCCCLXIX: *Subſcribunt autem hujuſmodi damnationi non ſimplici attramento facto Chirographo, ſed horrendum dictu (ut ab iis, qui id norunt, accepi) ipſo videlicet Salvatoris ſanguine calamum tingentes ita damnarunt Photium.* Combefiſius in Hiſtoria hæreſis Monothelitarum Diſput. 1. Paragr. 13. ſcribit, nihil eâ velut Dominici ſanguinis abuſione, irreverentiâ gravius peccatum à præfatis Theodoro, Patribuſque Conſtantinopolitanis fuiſſe, uti nec à Baſilio, cum voluit ſecum Domini corporis particulam ſepeliri, ut ibidem legere eſt. Porrò S. Baſilii factum extat apud Amphilochium, cujus fragmentum citat Æneas Pariſienſis Epiſcopus in libro adverſus Græcos Spicilegii Tom. 7. pag. 81. Idem narrat S. Gregorius lib. 2. cap. 24. Dialog. feciſſe ſanctum Benedictum, qui adoleſcentem Monachum poſito cum reverentia ſuper ejus pectore corpore Domini ſepeliri juſſit. Obſervat etiam Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſię Ritibus cap. 5. art. 4. in ſolemni Eccleſiarum dedicatione tres portiones ex Dominico corpore detractas altari cum calce & Smalta incluſas fuiſſe; id quod in Majoris-Monaſterii Baſilicę dedicatione præſtitiſſe Urbanum Papam ſecundum narrat Auctor Anonymus de Geſtis Abbatum Majoris-Monaſterii. Oſtendit poſtea Martene nihil exinde honoris Chriſto debiti detractum cenſuiſſe antiquos.

XIX. *Typum non damnavit.* Baronius exiſtimavit Typum à Theodoro Papa in eadem Synodo damnatum, cum Paulo Epiſcopo Conſtantinopolitano. Verùm Typum nec in hac Synodo, nec poſt eam à Theodoro damnatum colligitur ex Anaſtaſio, Theophane & Auctore libelli Synodici, qui ſoli ex Antiquis de hac Synodo Romana locuti ſunt, quique ne verbum quidem habent vel de Typo, vel de Paulo in ea damnatis, ſed tantùm de Pyrrho. Cùmque nullibi legatur, Theodorum poſt eam Synodum, Typum damnaſſe, concludendum eſt cum Combefiſio laudato primam Typi damnationem Martino Papę deberi.

Certè

Certè ſi Theodorus Typum damnaſſet, Imperator ubi Martini creationem accepit, hunc non ſollicitaſſet ut Typo conſentiret, ſed ut decretum adverſùs Typum latum reſcinderet, poſtulaſſet. Forſan etiam tempore iſtius Synodi Romanę adhuc ignorabatur Typi promulgatio, quæ peracta eſt indictione ſexta, ideoque ante Kalendas Septembris anni DCXLVIII, quo eodem anno hæc Synodus Romana à Theodoro celebrata. *SEC. VII.*

XX. *Paulum Epiſc. C P. depoſuit, ſed extra Synodum.*

Quoad Paulum Conſtantinopolitanum Patriarcham, cum Theodorus poſt amantiſſimas commonitiones, & conteſtationes ardentiſſimas per ſuas Epiſtolas, ſuoſque Apocriſarios expoſitas, accepiſſet vulnus Pauli jam deſperatum, neque amplius lenociniis, ſed ferro & igne anathematum curandum; ſententiam excommunicationis & depoſitionis in eum tulit ſub finem ſui Pontificatûs, ſeu anno DCXLVIII exeunte, aut DCXLIX ante menſem Maium, quo obiit, ſed extra Synodum. Eum à Theodoro depoſitum conſtat ex teſtimonio Abbatum & Monachorum Græcorum in libello oblato Synodo Lateranenſi & Secretario II recitato, in quo aiunt: *Cum quibus & Typum, qui nunc contra Orthodoxam fidem factus eſt ex ſubreptione, non ex ſtudio aut mente piiſſimi noſtri Imperatoris, ſed ſuaſione importuna & falſiloquio Pauli depoſiti à prædeceſſore Veſtræ Sanctitatis Theodoro, ſanctiſſimæ recordationis Papa Veſtræ Apoſtolicæ Sedis, eidem anathemati ſubmittimus.* Ipſum autem extra Synodum damnatum ex Anaſtaſio deducitur, qui poſtquam de Synodo in qua Pyrrhus damnatus eſt, ſermonem habuit, narrat Tranſlationem SS. Martyrum Primi & Feliciani, aliaque à Theodoro Papa geſta, & poſtea ſubdit: *Sanctiſſimus Theodorus Papa ſcripſit Paulo Patriarchæ Regiæ civitatis, tam rogans, quàm regulariter increpans, nec non per Apocriſarios per hoc maximè deſtinatos præſentialiter admonens & conteſtans, quatenus proprium emendaret commentum, atque ad Orthodoxam fidem Catholicæ Eccleſiæ remearet. Et neque rogantes, neque increpantes potuerunt eum à ſuo conamine quoquo modo revocare. Propter quod ab Apoſtolica Sede ipſe depoſitionis ultione perculſus eſt*, ubi nulla alicujus alterius Synodi à Theodoro celebratæ, mentio eſt.

XXI. *Ejuſdem Pauli furor in Apoſtolicæ Sedis Apocriſarios.*

Quod attinet ad perſecutionem à Paulo in Apocriſarios Apoſtolicæ Sedis excitatam, de qua loquuntur Martinus Papa Secretario IV Concilii Lateranenſis, & Anaſtaſius in eodem Martino, videtur ea Theodori tempore contigiſſe, ut Baronius anno DCXLVIII probat. Paulus quidem primò altare & Oratorium, quod erat in ædibus, in quibus Apocriſarii Romanę Sedis habitare conſueviſſent, diripuit; deinde adverſùs eoſdem Apocriſarios, Conſtantinopoli

Digitized by Google

SEC. VII. tunc exiſtentes, necnon ceteros orthodoxos ipſis inhærentes perſecutionem movens, quoſdam carceri tradidit, alios in exilium miſit, rursùmque alios verberibus ſubmiſit. Quod Martini Papæ Apocriſarios paſſos dici non poſſe videtur, cùm ipſemet Martinus in literis adversùs Paulum Epiſcopum Theſſalonicenſem ſcriptis, doleat ſuos Apocriſarios ſeductos fuiſſe.

XXII. *Theodorus PP. Eccleſias & cœmeteria ædificavit.*

Theodorus Papa ſanctorum Martyrum Primi & Feliciani corpora, quæ erant in Arenario Via Nomentana ſepulta, in urbem Romanam deferri curavit; eaque recondidit in Baſilica beati Stephani Proto-Martyris, ubi & plura dona obtulit. Fecit etiam Eccleſiam à ſolo beato Valentino Via Flaminia juxta Pontem Milvium, quam & ipſe dedicavit, multaque ei pariter dona obtulit. Fecit etiam duo Oratoria, unum beato Sebaſtiano, intra Epiſcopium Lateranenſe, alterum beato Euplo Martyri, foras portam beati Pauli Apoſtoli, quæ omnia referuntur ab Anaſtaſio.

XXIII. *Sanctè moritur.*

His omnibus ita conſtanter, ſanctèque peractis, poſtquam, eodem Anaſtaſio teſte, ſediſſet *annos ſex, menſes quinque, dies XVIII,* humanis ereptus eſt die decima tertia Maii anni DCXLIX, *ſepultus ad beatum Petrum Apoſtolum* die decimâ quarta ejuſdem menſis, ſeu *die ſecundo Idus Maii.* Unde cùm conſecratus fuerit die XXIV Novembris anni DCXLII, dicendum cum quibuſdam exemplaribus MSS. Anaſtaſii & quibuſdam Catalogis, eum ultra annos & menſes ſediſſe dies XIX. Ejus nomen die decima quarta Maii inſcriptum eſt aliquibus Martyrologiis, ut videre eſt in Actis Sanctorum Bollandianis ad eum diem. De libris Moralium S. Gregorii Papæ, qui Romæ ſub ejus Pontificatu revelatione inventi ſunt, vide dicta in Martino.

S. MARTINUS *Pontif. LXXVI.*

Anno Domini DCXLIX.

I. *S. Martinus Eccleſiæ Rom. præficitur.*

ANaſtaſii omnia exemplaria, tam excuſa, quàm manuſcripta habent poſt Theodori Papæ mortem ceſſaſſe Epiſcopatum *dies quinquaginta duos*, quod idem etiam legitur in Martino Polono. Quapropter ſanctus *Martinus*, Fabritii filius, *de civitate Tudertina, in provincia Tuſcia*, nunc vulgò *Todi*, ordinatus eſt Romanus Pontifex die quinta menſis Julii, in quam eo anno, ſexcenteſimo quadrageſimo nono Dominica cadebat; numerando enim à die XIV Maii, quo Theodorus ſepultus eſt, & excludendo, ut ſæpè fit, diem ejus mortis ab interpontificio ad diem quintam Julii intercurrunt dies quinquaginta duo.

Poſtquam

II. *Fruſtrà tentatur ab Imperatore pro Typi confirmatione.*

Poſtquam Conſtans Imperator, pro more illius temporis electioni S. Martini conſenſiſſet, nihil prætermiſit, ut Typi confirmationem ab eo extorqueret. Sed Sanctus Pontifex facinus execratus, tantum abfuit, ut Conſtanti præberet aſſenſum, quin potius convocavit Synodum Lateranenſem, quæ cæpta fuit die quinta menſis Octobris ejuſdem anni DCXLIX, & Vigilia omnium Sanctorum abſoluta, ut conſtat ex titulis primi & quinti, ſeu ultimi Secretarii. A tàm ſancto propoſito non ſolùm deterreri non potuit Martinus literis Imperatoris, ſed nec ipſius Olympii Exarchi præſentia: qui in Italiam ad promulgandum Typum miſſus, Romam veniens eo ipſo tempore, quo Synodus habebatur, primò ſeditionem per exercitum movere tentavit; & cum fruſtrà id fieri videret, Spatharium ſuum impulit, ut dum ipſe Exarchus in Miſſarum ſolemniis ab eodem Pontifice communionem acciperet, eum interimeret: ſed excæcato divinitùs Spathario, ab iſto quoque imminenti periculo liberatus eſt Pontifex, ipſeque ei Olympius poſtea reconciliatus, ut tradit Anaſtaſius, quod in cauſa fuit cur in Epiſtola ad Conſtantem Imp. Martinus Papa hujus violentiæ mentionem non fecerit.

III. *Lateranenſe Concilium celebrat.*

His igitur nullo modo perterritus Martinus Synodum, ut diximus, celebravit. Ei interfuerunt centum & quinque Epiſcopi. In ea primò auditæ ſunt variæ legationes, ac lectæ literæ tàm Orientalium, quàm Occidentalium Antiſtitum adversùs Monothelitarum hæreſim, ejuſque ſectatores: deinde producta quæcumque ab ejuſmodi hæreticis contra Catholicam fidem ſcripta eſſe reperirentur, unà cum Ecthefi Heraclii & Typo Conſtantis Auguſtorum nomine promulgatis. Lecta ſunt præcipuè ſcripta Theodori Epiſcopi Pharanitani, erroris Monothelitarum Principis habiti, quòd ex ejus ſcriptis omnes qui hæreſim promulgarunt, acceperint. His à Synodo exactè diſcuſſis ad veram de Verbi Incarnatione doctrinam declarandam, & ad confutandas cunctas hæreſes, viginti ex doctrina ſanctorum patrum ſanciti ſunt canones, cum totidem additis anathematiſmis adversùs eos qui ſecus ſentirent: damnatique tùm omnes antiqui Hæreſiarchæ, tùm Monothelitarum impietatis auctores, fautoreſque præcipui, Theodorus Pharanita, Cyrus Alexandrinus, & Sergius, Pyrrhus, ac Paulus Conſtantinopolitani Epiſcopi, unà cum impiis ipſorum ſcriptis, nec non Ecthefi Heraclii & Typo Conſtantis; ac denique omnia firmata ſunt cunctorum Epiſcoporum ſubſcriptionibus. Prudenti œconomia erga Heraclium & Conſtan-

SEC. VII. Conſtantem Imperatores ſe geſſit Synodus: Ecthesim namque & Typum ſub eorum nomine damnare noluit nec anathemate ferire Principes ne ſchiſma faceret Conſtans, ne hæreſim promoveret audacius, ne perſecutionem inferret Eccleſiæ, ne denique ſpes omnis alienationis ipſius ab Hæreticis eo ſuccideretur anathemate, quo fuiſſet ab Eccleſia præciſus.

IV. *Hujus Concilii magna fuit auctoritas.* Conſtat Synodus quinque Secretariis, ſeu Conſultationibus, ſeu Seſſionibus, totidem diebus confectis. Porrò Secretarium erat ædicula ſeu camera vice exedræ templo ſeu ædi ſacræ adjuncta, in qua Eccleſiæ miniſteria recondebantur, & Sacerdotes ac Clerici, priuſquam ad ſacra procederent, veſtes Eccleſiaſticas induebant. In iis Secretariis Synodos ſæpè habitas fuiſſe, ex earum Actis diſcimus. Ex hac Lateranenſi ſcripta eſt à Martino Pontifice & ab univerſis Patribus Synodalis Epiſtola circularis ad omnes ubique fideles; de iis quæ ibi geſta eſſent, quæ extat, ex Sacris Scripturis magnâ induſtriâ concinnata, dignaque plane tanto Pontifice, tantoque Epiſcoporum Cœtu. Tanta fuit hujus Synodi auctoritas, ut poſt quinque Synodos generales in profeſſionibus fidei à Romanis Pontificibus olim fieri ſolitis, memoraretur. Hinc in libro diurno Romanorum Pontificum cap. 2. tit. 9. formulæ tres earumdem profeſſionum recitantur, & in tertia, quæ poſt ordinationem à Pontifice Romano fiebat, non ſolum confitetur Pontifex ſe quinque Synodos generales, ac præterea *Sextam nuper*, ut ibi dicitur, congregatam cuſtodire; ſed etiam cuncta decreta Pontificum Apoſtolicæ Sedis, *præſertim quæ à ſancta memoria Martino univerſali Papa, ad confirmationem prædictarum quinque Synodorum definita ſunt atque decreta.* Quare uſus adjiciendi confeſſionem Synodi Lateranenſis ſub Martino, poſt aſſertionem quinque univerſalium Synodorum, etiam poſt Sextam Synodum œcumenicam promulgatam, duravit.

V. *Acta Synodi in Africam, Aſiam & Galliam mittit S. Martinus.* Acta Synodalia in Africam tranſmiſit Martinus, ut conſtat ex Epiſtola quam ad Eccleſiam Carthaginenſem & ad Epiſcopos ei ſubjectos ſcripſit. Miſit & in Aſiam ad Joannem Epiſcopum Philadelphiæ, ut fidem faciunt aliæ ejus literæ ad ipſum, alioſque Orientales datæ. Miſit & in Gallias ad Clodoveum Neuſtriæ & Burgundiæ Regem cum Legatis per quos ab eo petiit, ut præcipuos Romam mitteret Gallicanos Epiſcopos, quibus Apoſtolica legatio credi poſſet, qua apud Imperatorem in Oriente fungerentur, & quæ ſtatuta fuerant in Concilio Lateranenſi cum aliis Synodalibus apicibus Conſtanti Auguſto præſentarent, ut conſtat ex ipſius Papæ literis ad ſanctum Amandum Trajectenſem Epiſcopum datis;

Digitized by Google

datis; ex quibus & liquet eum etiam miſiſſe Acta Synodalia ad Sigibertum Auſtraſiæ Regem, ad quem civitas Trajectenſis pertinebat. Hæc etiam teſtatur Audoënus in Vita S. Eligii, qui & ſcribit Legationem illam ad Francorum Regem miſſam Concilio jam habito, non verò ante Concilium ut habet Fridegodus in S. Audoëni Rotomagenſis Epiſcopi Vita, major enim fides Audoëno, quam Fridegodo hac in re habenda.

VI. *Ioannem Epiſc. Philadelphiæ Vicarium S. Sedis inſtituit.*

Literis ad Joannem Epiſcopum Philadelphiæ mox memoratis; Martinus ipſum creavit in Oriente Vicarium Apoſtolicæ Sedis, ut Jeroſolymitanæ, Antiochenæ, aliiſque earum partium Eccleſiis, Paſtoribus deſtitutis, vel ab hæreticis labefactatis ſuccurreret: unde ad alios quoſdam Epiſcopos, Archimandritas & Viros illuſtres, alias literas dedit, ut præſtò eidem Joanni Vicario eſſent, eidemque morem gererent. Epiſtolam pariter dedit ad Eccleſiam Jeroſolymitanam & Antiochenam, quâ nunciat, Monothelitarum hæreſim in Concilio fuiſſe damnatam, ordinationeſque Macedonii Antiochiæ, & Petri Alexandriæ, qui abſque ulla electione canonica Sedes illas invaſerant, perperàm factas eſſe.

VII. *Scribit unà cum Synodo ad Imp. Conſtantem.*

Non ad Epiſcopos, & Viros illuſtres tantùm, ſed ad ipſum etiam Conſtantem Imperatorem unà cum Synodo Epiſtolam ſcripſit, ſed eâ moderatione, ut nequaquam ei crimini daret Typi editionem, ſed Paulo Epiſcopo Conſtantinopolitano, qui ſuaſerat; verumtamen eum monuit, unà cum Orthodoxa fide bene cuſtodita creſcere Reipublicæ ſtatum, minui verò cum Imperatores & Reges pro adverſariis fidei pugnant. Epiſtolæ inſcriptio ſic ſe habet: *Domino piiſſimo & Sereniſſimo, victori, triumphatori, filio diligenti Deum & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Conſtanti Auguſto; Martinus Epiſcopus Servus Servorum Dei & univerſa Synodus in hac urbe Roma congregata*, ex quo patet jure merito à nobis dictum Martinum & Synodum prudenti Oeconomia erga Conſtantem ſe geſſiſſe.

VIII. *Paulum Theſſalonicenſem Epiſc. deponit.*

Cùm Paulus Theſſalonicenſis Epiſcopus ad Martinum recéns creatum Pontificem miſiſſet Apocriſarios unà cum fidei confeſſione; eâ perlectâ, & hæretica inventa, à Martino rejecta eſt. Sed excuſaverunt eum Apocriſarii, pollicitique ſunt eum accepturum fidei Catholicæ confeſſionem, quam ipſe Martinus mitteret: qua accepta Theſſalonicam reverſi ſunt. Sed tantùm abeſt, ut Paulus errorem correxerit, ut potiùs Sedis Apoſtolicæ Apocriſarios in eum traxerit, & inſuper corruperit literas Apoſtolicas, quibus Martinus ipſe rectæ fidei confeſſionem conſcripſit. Quare Martinus juſtè in eum infenſus, eum anathemate confodit, & ſede depo-

SEC. VII. fuit, ut conſtat ex ejus Epiſtola XII, & de cauſis ejus damnationis ad Theſſalonicenſem Eccleſiam ſcripſit Epiſtolam ordine XIII.

IX. *Scribit ad S. Amandum Trajectenſem Epiſc.*

Sanctus Amandus Trajectenſis Epiſcopus ad Martinum Papam ſcripſerat, Presbyteros ſeu Diaconos ſuæ diœceſeos poſt ſuas ordinationes in lapſum inquinari, ideoque velle ſe paſtorale obſequium pro eorum inobedientia deponere, & vacationem ab Epiſcopatûs laboribus eligere. Sed Martinus ad Amandum reſpondet, petitionem ejus denegans, eumque monet, ut Preſbyteros, & alios Eccleſiaſtici officii Miniſtros, quos poſt ordinationem apoſtatas fieri contigerit, à gradu deponat, & priſtinæ dignitatis recuperandæ ſpe penitùs ablata, eos remittat ad laicam communionem juxta canones pridem conſtitutos, qualis eſt nonus primæ Synodi Aurelianenſis, quo ſtatuitur; *ut ſi Diaconus, aut Presbyter crimen capitale commiſerit, ſimul & officio & communione pellatur.* Epiſcopatum tamen quem *coactus à Rege ac Sacerdotibus*, ut ait Baudemundus in ejus Vita Seculo II Benedictino recitata, Amandus ſuſceperat anno DCXLVIII, abdicavit anno DCL, ut legere eſt in Critica Baronii, nam, ut Milo in ſupplemento ejus Vitæ ſcribit, *augeſcentibus in deterius ſceleratorum actuum incorrigibilibus exceſſibus, ſicut librum Vitæ ejus legentibus liquet, etiam cathedram Epiſcopii ſibi commiſſi deſeruit.*

X. *Libri Moralium S. Gregorii Romæ revelatione inventi.*

In Appendice ad Concilium Toletanum VII; anno ut creditur, DCXLVI celebratum, ab Auctore Anonymo conſcripta legitur, Chintaſvintum Hiſpaniarum Regem in Toletana urbe Synodum celebrari juſſiſſe, ex qua miſſus eſt Romam Taio Cæſarauguſtanus Epiſcopus ad obtinendos à Pontifice Romano libros Moralium S. Gregorii Magni, qui in Hiſpaniis non reperiebantur. Cùmque à Summo Pontifice de die in diem differretur, quaſi in Bibliotheca non poſſent reperiri, pius Epiſcopus, ut ibidem legitur, in Baſilica SS. Petri & Pauli noctem unam in orationibus traduxit inſomnem, ac circa medium noctis eorumdem Apoſtolorum viſione, locus, in quo libri illi deliteſcebant, ei revelatus eſt. Requiſitus Taio à Martino Papa, quomodo locus ille eidem fuiſſet oſtenſus, eam revelationem ei declaravit. Ex hoc Baronius & alii deducunt eam inventionem factam ſub Martino. Sed cum Chintaſvintus ante Pontificatum S. Martini obierit, ut videre eſt Tom. 3. Criticæ Baronii, antea inventi erant illi libri. Hinc in omnibus editionibus eorundem librorum, ea res narratur ſuppreſſo Romani Pontificis nomine. Unde cum

Taio

Taio à Concilio Toletano VII Legatus Romam fuerit, videtur id contigiſſe ſub Theodoro Papa, quod etiam cenſent Rodericus, Vaſæus & Mariana Scriptores Hiſpani, qui & aſſerunt in omnibus monumentis à ſe viſis Romani Pontificis nomen taceri. Libros autem Moralium S. Gregorii, qui in Hiſpania deſiderarentur, fuiſſe tertiam & quartam partem eorumdem Moralium intelligi poteſt ex ejuſdem S. Gregorii Epiſtola XLVI lib. IV Indict. XIII ad ſanctum Leandrum Hiſpalenſem Epiſcopum; ad quem opus integrum inſcripſerat, in qua ait: *Tuæ quidem charitati in eo opere* (ſc. Moralium in Job) *tertiæ & quartæ partis codices non tranſmiſi; quia eos ſolummodo invenio, quos ex eiſdem partibus codices jam monaſteriis dedi, &c.* SÆC. VII.

XI. *Martinus PP. Romã violenter adducitur juſſu Conſtantis Imp.*

Cùm Conſtans Imperator accepiſſet Monothelitas & Typum in Synodo Romana à Martino Papa damnatos, eum Urbe pellere ſtatuit; ſed ne tyrannus in toto orbe Chriſtiano audiret & perſecutoris nomen conſequeretur, alias in eum damnationis cauſas confinxit, quibus ejus exilio & neci ſpecioſum colorem inderet. Tria igitur, conductis teſtibus, ipſi objecit crimina: Quod mutaſſet traditam à Majoribus fidem; quod adversùs Romanum imperium aliquid molitus eſſet cum Saracenis, quod contra Genitricis Dei Mariæ cultum neſcio quid eſſet locutus, ac denique quod irregulariter contra canones in Pontificiam Sedem intruſus fuiſſet. His adversùs eum criminibus confictis, Calliopas Italiæ Exarchus anno DCLIII, ut voluntatem Imperatoris exequeretur, Romam cum Theodoro Cubiculario venit, & cum militari manu Lateranenſem Baſilicam, ac palatium ingreſſus eſt; nihilque veritus loci ſanctitatem, ſed nec Cleri Romani magnitudinem animi, pro ſui defenſione Pontificis diro anathemate præſentes ferientis adverſarios, ac clamantis: *Anathema habeat quiſquis dixerit, vel crediderit, quia Martinus uſque ad unum apicem fidem mutavit, aut mutaturus eſt: & anathema habeant, qui in orthodoxa fide ſua uſque ad mortem non permanſerint*; nihil, inquam, hæc veritus Calliopas ſanctum Pontificem, haud renuentem, imò & rem armis à ſuis agi omninò prohibentem, ab eadem Eccleſia exturbavit, & corpore licet ægrum, podagræque doloribus afflictatum, *nocte quæ illuceſcit in feria quarta, quæ erat decimo tertio Kalendas Julias, circa horam quaſi ſextam noctis*, ut ipſemet Martinus in Epiſtola ordine XV ad Theodorum ſcribit, de palatio eductum ad portum Romanum duxit.

XII. *Perducitur ad inſulam Naxon.*

Anno itaque DCLIII, die decimo nono menſis Junii, qui in

 feriam

SEC. VII. feriam quartam conveniebat ſanctus Pontifex navi impoſitus eſt. *Et pervenimus*, inquit in dicta ad Theodorum Epiſtola, *Kalendis Iulias Meſenam* (ſcilicet Meſſinam,) *in qua erat navis, ideſt, carcer meus. Non autem Meſena tantum, ſed & in Calabria: & non tantum in Calabria, quæ ſubdita eſt magnæ Urbi Romanorum; ſed & in plurimis inſularum, in quibus nos vel tribus menſibus peccata impedierunt, nullam compaſſionem adeptus ſum: excepto duntaxat in inſula Naxia, quoniam ibi annum fecimus.* Eſt Naxos ſeu Naxus una ex inſulis Cycladibus in mari Ægæo poſitis. In ea manſit ſanctus Martinus uſque ad annum Chriſti ſexcenteſimum quinquageſimum quartum.

XIII. *Conſtantinopolim ducitur.* Cùm tandem, ut legitur in Relatione cujuſdam ex ejus diſcipulis, *perveniſſet Byzantium beatus ille ſeptimo decimo die Septembris, in portum juxta Euphemiam prope Arcadianon, reliquerunt eum à mane miniſtri uſque in horam decimam recubantem in grabato navis.* Inde ductus in carcerem, fuit ibi *clauſus, & ſine participatione penitus ſermonis alicujus, nonaginta tres dies. In ipſa verò nonageſima tertia die, quæ eſt dies Paraſceue, mane tulerunt eum de cuſtodia, conſtituendum in cella Sacellarii,* ſeu Procuratoris Fiſci, quæ dignitas magna fuit in Eccleſia Conſtantinopolitana, ut oſtendit Ducangius in Gloſſario mediæ & infimæ Latinitatis. In carcere itaque fuit ſanctus Martinus à die decima octava menſis Septembris anni DCLIV uſque ad diem XIX Decembris ejuſdem anni quo conſtitutus eſt in cella Sacellarii & ab eo coram accuſatoribus interrogatus.

XIV. *Coram Iudice ſiſtitur & indignè habetur.* Eadem die XIX Decembris, feriâ ſextâ, judicio ſiſti juſſus eſt. Multis illum calumniis falſi teſtes oppreſſêre, agente Imperatore & proceribus, ut Majeſtatis reus conſtitueretur, atque ita in diſcrimen capitis, nullo reclamante veniret. Ipſum accuſarunt initæ cum Olympio, Ravennæ nuper Exarcha contra Imperatorem conſpirationis. Dorotheus Siciliæ Patricius, inter falſos teſtes inſignis dixit: *Quinquaginta capita ſi haberet, non oporteret eum vivere, eo quòd ſolus ſubvertit & perdidit univerſum Occidentem & delevit: & revera unius conſilii fuit cum Olympio, & inimicus homicida Imperatoris, & Romanæ urbanitatis.* Poſt interrogationes Sacellarius, ut legitur in Collectaneis Anaſtaſii, *præcepit ſine mora* ipſi auferri *pſachnion ſummi & Apoſtolici atque præcipui Paſtoris omnium Chriſtianorum*, &c. *Cum ergo incidiſſet pſachnion Beati viri excubitor, & corrigiam campagiorum ejus, ſtatim tradidit eum Sacellarius Præfecto Urbis, dicens: Tolle eum, Domine Præfecte, & continuè membratim incide illum.* Pſachnion erat veſtis Summorum Pontificum, ut habet Ducangius laudatus in ea voce. Campagus verò erat genus calceamenti quo iidem Pontifices utebantur, unde in Hypomneſtico dicitur Anaſtaſium Apocri-

Apocriſarium à ſancto Martino donatum fuiſſe *uno ex campagis ejus, idest, caligis, quas nullus alius inter homines* portat, niſi ſanctus Papa Romanus. *SEC.VII.*

Poſtea carnifices circumpoſuerunt ferrea vincula in ſanctam ejus cervicem, & conjecerunt eum in unum carcerem cum homicidis, indeque *tranſpoſuerunt in eam, quæ dicitur Diomedis cuſtodia in Prætorio Præfecti. Fecit Reverendiſſimus Papa in eodem Diomedis ergaſtulo octoginta quinque dies poſt primas nonaginta tres, hoc eſt omne ſimul* CLXXVIII, inquit citatus Auctor Relationis, ideoque in eo carcere permanſit uſque ad diem decimum tertium menſis Martii anni ſexcenteſimi quinquageſimi quinti. Inde ut ibidem legitur translatus eſt in domum Sigolabæ Scribæ, poſt duos dies deportandus in exilium in Cherſoneſam. In eam porrò Diomedis cuſtodiam tanta vi translatus eſt, ut crura ejus dilaniarentur & ſanguis effluerer.

XV. *In Diomedis cuſtodia retruditur.*

De ſancto Pontifice jam tunc actum erat, niſi Paulus Conſtantinopolitanus Patriarcha hæreticus gladium ab ejus cervicibus, conſcientia ſtimulante, depuliſſet. Res ita accidiſſe narratur in Relatione laudata ab uno ex comitibus ſancti Martini facta, in qua, poſtquam narratum eſt, ſanctum Pontificem translatum eſſe in carcerem Diomedis, dicitur Imperatorem inviſiſſe Paulum Patriarcham, *proximus enim*, inquit; *erat morti*, eique narraſſe *quæ conſummata erant in Sanctiſſimum virum*, & Paulum *attentiùs* adjuraſſe *Imperatorem, ſufficere ei in his, quæ paſſus eſt* Martinus, *nihilque amplius ſuſtinere*; indignum ſcilicet reputans Paulus vel perduellionis reum, ut Martinum eſſe Imperator perſuadere volebat, eum talia pati. Ingemiſcens enim Paulus in has voces erupit: *Hei mihi! & hoc ad abundantiam judiciorum meorum actum eſt. Nunquidnam Domine, non eſt miſerabile talia pati Pontificem?* Sic Paulus Imperatorem adduxit, ut ejus ſanguini parceret.

XVI. *Opera Pauli Cpolitani Epiſc. morti eripitur.*

Inter hæc defunctum eſſe Paulum refert ejuſdem Relationis Auctor, ideoque mors ejus accidit inter diem decimum nonum menſis Decembris anni ſexcenteſimi quinquageſimi quarti, quo in carcerem Diomedis translatus eſt ſanctus Martinus, & diem decimum tertium Martii anni ſexcenteſimi quinquageſimi quinti, quo ex ea eductus in Cherſoneſam relegatus eſt. Conſtans Imperator in locum Pauli ſubrogavit Pyrrhum Expatriarcham, de quo in Theodoro Papa locuti ſumus. Sed non ante eum ſubrogavit, quàm ubi relatione ipſius

XVII. *Obitus Pauli & Pyrrhi Patriarcharum CP.*

SEC. VII. Martini, nec non Platonis antea Italiæ Exarchi, cum Romæ Pyrrhus anno DCXLV dedit libellum, cognoviſſet, id eum ſponte feciſſe, ac cum ſua voluntate abjuraturum Monotheliſmum Romam profectum eſſe; quod teſtatur Appendix Actorum S. Martini in Collectaneis Anaſtaſii à Sirmondo publicatis. Ideo autem ita ſe geſſit Imperator, quia hæreticum animum celans, videri nolebat exors fidei Romanæ Eccleſiæ, ac antiquæ diſciplinæ. Et parte alia ut tyranni notam elueret, oſtenderetque ſe minimè perſequi Eccleſiam Romanam, in Martinum ſæviit tanquam in reum majeſtatis, ut in laudata Relatione legitur. Sed Deus quantocyùs Pyrrhi crimen morte immiſſa ultus eſt, obiit enim eodem anno DCLV, in ejuſque locum ſubſtitutus eſt Petrus eadem hæreſi infectus.

XVIII. *Regimen Eccleſiæ quibus commiſſum dum S. Martinus eſſet in exilio.*

S. Martino die decima nona Junii anni ſexcenteſimi quinquageſimi tertii captivo in Græciam deportato, Archidiaconus, Archipresbyter & Primicerius Notariorum Eccleſiam Romanam rexêre, ut conſtat ex ejuſdem Sancti Pontificis laudata Epiſtola XV ad Theodorum ex urbe Conſtantinopolitana ſcripta, in qua ait: *Juſſio à Calliopa porrecta eſt Presbyteris & Diaconibus, in qua humilitatis meæ abjectio continebatur, quod irregulariter & ſine lege Epiſcopatum ſubripuiſſem, & non eſſem in Apoſtolica Sede dignus inſtitui, ſed omnimodis in hanc Regiam urbem transmitti, ſubrogato in loco meo Epiſcopo, quod nec dum aliquando factum eſt, & ſpero quod nec aliquando fieri habet: quia in abſentia Pontificis Archidiaconus & Archipresbyter, & Primicerius locum præſentant Pontificis.* Hæc Epiſtola poſt diem XVII Septembris anni DCLIV ſcripta, eo enim tantum die Sanctus Martinus Conſtantinopolim appulit. Quo tempore adhuc eum latebat Eugenii in Romanum Pontificem electio, alioquin non diceret nunquam accidiſſe, ut in abſentia Pontificis alter eligeretur, & ſperare ſe nunquam id peractum iri. De hoc vide dicta in S. Gregorio num. III & in Joanne IV num. IV.

XIX. *Electioni Eugenii S. Martinus conſenſit.*

Verùm Eugenius die octava menſis Septembris ejuſdem anni DCLIV ordinatus fuerat Pontifex. Clerus enim Romanus timens, ne daretur invitis ab Imperatore Romanus Epiſcopus, qui ejuſdem cum ipſo eſſet hæreſis propagator, alium Pontificem eligendum duxit, inſcio quidem, ſed poſtea conſentiente Martino; poſtquam enim, quæ geſta fuerant à Clero Romano ad præcavendas Imperatoris inſidias, accepit Martinus, eam electionem ſibi gratam fuiſſe teſtatus eſt, in Epiſtola à ſe Cherſona ad quem-

dam

dam ſibi cariſſimum ſcripta, in qua ait: *Verumtamen Deus per* SEC. VII.
interceſſionem Sancti Petri ſtabiliat corda eorum in Orthodoxa fide, & confirmet contra omnem hæreticorum & adverſariorum Eccleſiæ noſtræ perſonam, & immobiles cuſtodiat, præcipuè PASTOREM, quem eis NUNC PRÆESSE monſtratur. Hæc Epiſtola ſcripta poſt Paſcha anni DCLV, quo tempore S. Martinus Cherſonam pervenit.

XX. *Cherſonam deportatur ibique Martyr moritur.*

Hujus Epiſtolæ titulus hic eſt: *Ad quemdam ſibi cariſſimum de exilii ſui calamitate.* In ea autem ait: *Navigantes ſancta quinta feria Cœna Domini* (quæ anno DCLV in diem XXVI menſis Martii incidebat) *pertranſivimus Pharum, per diverſa loca transmeantes Idibus Maiis, & Cherſonam pervenimus.* In ea inſula ſanctus hic Pontifex ærumnis & inediâ confectus, Martyrum coronas percepturus migravit in Cœlum die decima ſexta menſis Septembris ejuſdem anni DCLV; in fine enim ejus Actorum, quæ extant in Collectaneis Anaſtaſii legitur: *Obiit autem idem Sanctiſſimus ter beatus Apoſtolicus Martinus Papa recens revera Confeſſor & Martyr Chriſti Dei noſtri in eadem exulatione Cherſoneſa juxta ejuſdem ad Dominum Deum petitionem, quam obtulit ei cum lacbrymis, exiens de navi & calcans terram illam, ideſt, ut in ea finiret vitam, bonum certamen certans, curſum Martyrii conſummans & bonam fidem ſervans, menſe Septembrio, die ſexta decima, in qua feliciſſimæ Martyris & fidem cuſtodientis orthodoxam Euphemiæ, pretioſiſſima & beatiſſima ſecundum anni circulum celebratur memoria, indictione quarta decima,* die prima Septembris anni DCLV inchoata. Eoſdem anni, menſis, Diei & indictionis characteres exhibet Hypomneſticon de Anaſtaſio Apocriſiario pag. 262.

XXI. *Ibidem ſepelitur, & Romam poſtea transfertur.*

Poſitus eſt autem, proſequuntur Acta; *In tumulis ſanctorum extra muros Cherſonitarum civitatis quaſi ſtadio uno, in pretioſiſſimo & reverentiſſimo Templo ſanctiſſimæ & præ omnibus ſanctis colendæ, caſtiſſimæ & immaculatæ, perbenedictæque glorioſiſſimæ & excellentiſſimæ omnium creaturarum, gratia pleniſſimæ, gaudium facientis & tribuentis Dominæ noſtræ, propria natura & veritate, ſolius Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ, quæ cognominatur Blachernas.* Colitur à Græcis S. Martinus ipſo quo obiit die, ſolemnius tamen in Aprili die XIII aut XIV. Ejuſdem relatio Conſtantinopolim & depoſitio in Blachernis commemoratur die XX Septembris; Romæ autem, quo poſtea delatum eſt ejus corpus ad Eccleſiam ſui nominis, SS. Silveſtri & Martini in Montibus dictam, die XII Novembris. Anaſtaſius à Baronio, &

Ciaconius

SEC. VII. Ciaconius, ab Oldoino perperàm reprehenduntur, quod ſcripſerint duas ordinationes à Martino per menſem Decembrem factas eſſe: duas enim, inquit Oldoinus, menſe Decembri minimè habere potuit, ſi primo tantum anno Sedis ſuæ menſe Decembri Romæ vixit. Sed cùm ex dictis manifeſtum ſit, eum quatuor Pontificatûs ſui prioribus annis Romæ menſem Decembrem tranſegiſſe, in hoc ab Anaſtaſio non diſcedendum. De duratione ſedis ejus in Eugenio verba faciemus. Ejus Martyrium celebrat S. Audoënus Rotomagenſis Epiſcopus, in Vita S. Eligii, nec minorem ejus gloriam eſſe ſcribit, quam eorum qui paganorum perſecutione ſublati ſunt, addens eum in exilio *ſola oratione* meruiſſe *cæco lumina reddere.*

S. EUGENIUS *Pontif.* LXXVII.

Anno Domini DCLIV.

I. *S. Eugenius fit Papa.* SAncto Martino Papa anno ſexcenteſimo quinquageſimo tertio, die decima nona menſis Junii captivo in Græciam ducto Archidiaconus, Archipresbyter & Primicerius Notariorum, ut in ejus Pontificatu diximus, Eccleſiam Romanam rexerunt, uſque ad diem octavum menſis Septembris anni DCLIV, quo die Eugenius, natione Romanus, ex patre Ruffiniano, de regione prima Aventina, *Clericus à cunabulis*, ut ait Anaſtaſius, ordinatus eſt Pontifex Romanus, poſtquam ob abſentiam Martini ſedes vacaſſet *annum unum, menſes duos, dies viginti*, ut legitur in quibuſdam exemplaribus Anaſtaſii MSS. in fine Regiæ editionis citatis, inſcio quidem, ſed poſtea conſentiente S. Martino, ut num. XIX ejus Pontificatûs probavimus. Ex quo ruit eorum opinio qui volunt Eugenium ante Martini mortem, hujus tantum Vicarium fuiſſe, cum mortuo vel abſente Pontifice Vicarius Eccleſiæ non præficeretur, ſed ea à tribus mox memoratis regeretur. Ruit pariter quod ait Baronius, Eugenium uſque ad mortem Martini, per imaginem ſediſſe, & accedente rurſùs ſimul antea lato conſenſu, legitimè ſedere cœpiſſe; cum legitimus Pontifex cenſeri debeat Eugenius à die ſuæ ordinationis, utpote quæ ſancto Martino grata fuerit. Tandem dicendum eſt mendum eſſe in Anaſtaſio, ubi dicitur Martinum ſediſſe *annos ſex, menſem unum, dies viginti ſex*; nam præterquamquod hoc pacto ſediſſet tantum uſque ad XXXI menſis Auguſti anni DCLV, quod ex ejus mortis die falſum eſſe conſtat; nec Anaſtaſius, nec Catalogorum Auctores ſoliti ſunt Pontificibus attribuere tempora, quæ poſt eorum abdicationem aut depoſitionem fluxerunt, ut viſum eſt in Silverio & Vigilio, ſed ea tribuunt ſucceſſoribus quomodocumque ordinatis.

Petrus

Digitized by Google

SEC. VII.

II. *Synodicam Petri Cpolitani Epiſc. explodit.*

Petrus Patriarcha Conſtantinopolitanus, quem in Martino diximus, ſubrogatum eſſe anno DCLV in locum Pyrrhi defuncti, cum eſſet hæreticus Monothelita, tamen ut faciem ſaltem Catholici hominis oſtenderet, ſicque ab Eugenio in communionem recipi mereretur, literas Romam ad eum miſit ambagibus involutas atque perplexas, quæ prohibente Clero, atque populo, minimè receptæ fuerunt. De his enim iſta habet Anaſtaſius: *Hujus Eugenii temporibus Petrus Patriarcha Conſtantinopolitanus direxit Synodicam ad Sedem Apoſtolicam, juxta conſuetudinem, omnium obſcuriſſimam & ultra regulam, non autem declarans operationes, aut voluntates in Domino noſtro Ieſu Chriſto. Et accenſus eſt populus & Clerus, eo quòd talem Synodicam direxiſſet, quæ minimè eſt ſuſcepta, ſed cum majori ſtrepitu eſt à ſancta Dei Eccleſia projecta: ut etiam nec eundem Papam dimitteret populus vel Clerus Miſſas celebrare in Baſilica Sanctæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ, quæ appellatur ad præſepe, niſi promiſiſſet iis ipſe Pontifex minimè eam aliquando ſuſcipere.*

III. *Apocriſarios cum ſua Synodica ad Conſtantem Imp. mittit.*

Eugenius de more deceſſorum ſuorum Apocriſarios ad Conſtantem Imp. miſit cum Synodica & ordinationem ſuam ſignificavit. Anaſtaſius quidem de hac legatione tacet; verùm eam nos edocet Sanctus Maximus in Relatione *Motionis factæ inter Dominum Abbatem Maximum & ſocium ejus, atque Principes in Secretario*, recitata in Collectaneis Anaſtaſii, quæ habita eſt anno DCLV aut tardiùs anno DCLVI, cum in iiſdem Collectaneis præponatur diſputationi inter ſanctum Maximum & Theodoſium Cæſareæ Bithyniæ Epiſcópum, quæ tamen eodem anno DCLVI habita eſt, ut rectè Baronius vidit. Ex ea enim Relatione intelligimus Petrum Conſtantinopolitanum Epiſcopum volentem & Catholicis & Hæreticis aſſentiri, triplicem in Chriſto voluntatem prædicaſſe; unam ſcilicet ſubſiſtentialem cum Monothelitis; duas verò naturales cum orthodoxis; & Romani Pontificis Apocriſarios à Petro illectos in novum illud erroris portentum conſenſiſſe. Hujus Relationis verba legi poſſunt apud Baronium anno DCLVII num. XV.

IV. *Non autem ad Petrum Epiſc. CP.*

Id etiam conſtat ex Epiſtola Anaſtaſii Monachi diſcipuli Sancti Maximi, *Ad commune Monachorum apud Calarim conſtitutorum Collegium*, ex qua conſtat, Apocriſarios Romani Pontificis errori Petri, duas & unam ſuper duas operationes ac voluntates dicenti, aſſenſiſſe: *Quibus, ut dictum eſt, ſuum corrigere nolentes ſermonem, adhuc & ſenioris Romæ, propria conſiſtere ſecta coegerunt Apocriſarios. Unam ſuper duas, ideſt, tres ſecum prædicandi in eodem Domino noſtro Ieſu Chriſto voluntates & operationes: ſimilem ſcientiæ ligno guſtum comminiſcentes, quemadmodum & iſti fidem ex bono & malo proferunt, affectantibus.* Illi autem Apocriſarii non poſſunt eſſe illi quos Vitalianus Papa

Iii Conſtanti-

SEC. VII. Conſtantinopolim miſit, ut vult Combefiſius in Hiſt. Hæreſis Monothelitarum Diſput. 1. paragrapho 15. quia Vitalianus dictus eſt Pontifex menſe Julio anni DCLVII & dicta diſputatio S. Maximi cum Principibus in Secretario pertinet ad annum DCLV, vel ad ſummum DCLVI. Mentio igitur eſt ibi de Apocriſariis ab Eugenio Papa miſſis. Porrò dubitandum non eſt, quin Eugenius, qui Petri Conſtantinopolitani Epiſcopi Synodicam exploſit, exploſerit etiam quod prævaricatores Apocriſarii egiſſent ejuſdem Petri ſuaſu, ad quem dicti Apocriſarii nullam detulerant Eugenii Epiſtolam, ex quo S. Maximus, cujus verba Baronius loco laudato recitat, infert, quod ſi cum Petro communicarent, nullum fieret Romanæ Sedi præjudicium: *Hi, qui venerunt*, inquit, *præjudicium quoquo modo Romanæ Sedi, quamvis communicent, eo quod Epiſtolam non detulerunt ad Patriarcham, facturi non ſunt.*

V. *Ad Deum tranſit.* Poſtquam Eugenius duabus ordinationibus Epiſcopos XXII creaſſet, & ſediſſet *annos duos, menſes octo, dies viginti quatuor*, ut legitur in Anaſtaſio, obiit die prima menſis Junii anni DCLVII, ſepultus *ſub die IV Nonas Junii*, ſeu die ſecunda ejuſdem menſis, ex quo patet Anaſtaſium Pontificatûs ejus initium deſumſiſſe, non à morte Sancti Martini, ſed à die octava menſis Septembris anni DCLIV qua, vivente S. Martino, ordinatus eſt, deducere, ideoque non immeritò à nobis dictum eſſe, mendum cubere in Anaſtaſio, ubi dicitur Martinum ſediſſe *annos ſex, menſem unum, dies viginti ſex*, ut num. primo oſtendimus.

VI. *Ejus virtutes.* Platina Eugenium virum miræ pietatis, religionis, manſuetudinis, & munificentiæ appellat: Anaſtaſius benignum, mitem, manſuetum, omnibus affabilem & ſanctitate præclarum. Nomen ejus inſcriptum eſt Martyrologio Romano ad diem ſecundam menſis Junii, & Baronius in notis eum non tantùm ſedis, ſed & ſanctitatis ſancti Martini ſucceſſorem extitiſſe, ſcribit.

VII. *Diſciplina Arcani ſub Eugenio adhuc in Oriente vigebat.* In Innocentii Papæ hujus nominis primi Pontificatu egimus de *Arcani Diſciplina* prioribus Eccleſiæ ſeculis uſurpata, nunc quo tempore ea defierit, inveſtigandum: licet enim ejus diſciplinæ finis tempus, quemadmodum & plurium aliorum antiquorum morum, certò definiri nequeat; aliqua tamen lux his tenebris affundi poteſt. Schelſtratius quidem in Diſſertatione Apologetica pro ea diſciplina cap. 6. exiſtimat eam in Oriente circa finem quinti ſeculi in deſuetudinem abiiſſe. Verùm Tentzelius in parte II Exercitationum Selectarum ſectione 6. num. 10. ex S. Maximo Abbate, qui ſub Vitaliano Papa maximè floruit, eam in Orientali Eccleſia eo Pontifice ſedente adhuc viguiſſe oſtendit. Hic enim

Sanctus

Digitized by Google

Sanctus Abbas in Miſtagogia cap. 14 diſertè ſcribit: *Poſt divinam Sancti Evangelii lectionem, & Catechumenarum & reliquorum, qui divina oſtendendorum Sacramentorum contemplatione indigni ſunt, fit per ſacros miniſtros dimiſſio & ejectio.* Præterea idem Sanctus Maximus in primo Dialogo colloquentes introducit Anomœum Hæreticum, & Orthodoxum, & in ipſo ſtatim exordio Arcani Diſciplinam ſervat. Hæc ejus verba; Anomœus. *An Chriſtianus es?* Orthodoxus. *Sane quidem.* A. *Quid eſt Chriſtianiſmus?* O. *At illud quidem dicere neceſſe fuit, quod ſim Chriſti ſervus; dicere verò quid ſit Chriſtianiſmus, tutum non fuerit, niſi cognovero, quiſnam ille ſit, qui hoc percontatur: ne fortè comperiar canibus res ſancta & porcis margaritas projicere. Etenim ſi quid ex me quæras, & fueris ex fidelium numero, qui myſteriis initiantur, promptè id quod ego ſum tibi dixero, ne fortè ſis Judæus, qui me interrogas.* Orthodoxus iſte de Symbolo fidei, tanquam Baptiſmi & Chriſtianiſmi teſſera loquitur, quod non initiatis prodere, ex Diſciplinæ Arcani præſcripto nefas habebatur. Utraque itaque Diſciplinæ Arcani pars, quæ tàm in reticentia myſteriorum, quàm in dimiſſione non initiatorum conſiſtebat, in Oriente adhuc hoc tempore vigebat.

VIII. *In Occidente quoad reticentiam myſteriorum ſeculo VII non amplius ſervata.*

Sed quod ſpectat ad Occidentem convenit quidem inter Schelſtratium & Tentzelium eam diſciplinam poſt ſextum ſeculum obſervatam non fuiſſe quoad reticentiam myſteriorum; quia cum poſt ſextum ſeculum rariores eſſent in Eccleſiæ Catholicæ regionibus, qui myſteria profanarent, vix ullus Scriptor Chriſtianus reperitur, qui profanationis metu, à clara & perſpicua de myſteriis noſtris doctrina abſtinuerit. Sed inter eos non convenit de tempore ceſſantis in Occidente dimiſſionis Catechumenorum, ſeu non initiatorum, quæ altera erat ex partibus Diſciplinæ Arcani. Schelſtratius enim arbitratus eſt eam ſeculo ſexto in Africa & Gallia adhuc obtinuiſſe; in Italia quinto ſeculo nondum deſiiſſe, ejuſque mentionem occurrere in Ordine Romano, quem aliqui octavo ſeculo compoſitum volunt; in Germania autem & Gallia nono ſeculo adhuc receptam; imò in Eccleſia Latina uſque ad duodecimum ſeculum obſervatam fuiſſe.

IX. *Sicut nec quoad dimiſſionem Catechumenorum.*

Verùm Tentzelius laudatus eam Cathecumenorum dimiſſionem in Occidente ſeculo ſeptimo etiam abolitam eſſe cenſet poſt Cardinalem Bonam, qui lib. 1. Rerum Liturgic. cap. 16. num. 6. ſcribit: *Iſtius dimiſſionis nulla fit mentio in antiquis Miſſalibus & Ritualibus: nec ullum ejus veſtigium extat apud Veteres Officiorum*

SEC. VII. *Expoſitores, Strabonem, Micrologum, Rabanum, Amalarium, Alcuinum: licet alios quoſcumque ritus minutiſſimè ſoleant explicare. Patres etiam & Concilia poſt annum DCC nihil prorsus de hac re agunt, quamvis nonnunquam de Miſſa Catechumenorum atque fidelium ex priſco uſu ſermonem habeant.* Id confirmat Tentzelius hoc argumento. Poſito, inquit, quod fatetur Schelſtratius, Doctores Eccleſiæ ſeptimi, ſequentiumque ſeculorum, in Tractatibus ſuis nihil occultaſſe, ſed ſymbola rituſque myſteriorum ſine ullis involucris, præſentibus quoque Catechumenis, evulgaſſe, cui bono dimiſſionem eorum ſcrupuloſius obſervaſſent? Cùm ſublato uno, alterum nulli foret uſui, nec quidquam impediebat, ut quod auribus Catechumenorum non amplius occultabatur, oculis eorum pariter exponeretur. Huc etiam refert Tentzelius locum ſancti Rhemberti Hamburgenſis Archiepiſcopi in Vita Sancti Anſcharii deceſſoris ſui, qui obiit anno DCCCLXV, recitata parte II Seculi IV Benedictini, capite enim 24. laudatâ Anſcharii in convertendis Nordarbi genſibus Paganis induſtria, ſubjicit: *Et cum multi inibi baptizati ſupervixerint, innumerabilis tamen albatorum multitudo exinde ad regna conſcendit Cælorum. Quia libenter quidem ſignaculum crucis recipiebant, ut Catechumeni fierent, quò eis Eccleſiam ingredi, & ſacris Officiis intereſſe liceret, Baptiſmi tamen perceptionem differebant, hoc ſibi bonum dijudicantes, ut in fine vitæ ſuæ baptizarentur, quatenus purificati lavacro ſalutari puri & immaculati vitæ æternæ januas abſque ulla retardatione intrarent.* Ex quo perſpicuum eſt ſeculo IX Cathecumenos à conſpectu myſteriorum amplius prohibitos non fuiſſe, ideoque jam ante, ſeculo VII conſuetudinem dimittendi non initiatos abrogatam fuiſſe. Quæ in contrarium Schelſtratius attulit, expendit, ſoluitque Tentzelius laudatus.

S. VITALIANUS *Pontif. LXXVIII.*

Anno Domini DCLVII.

I. *S. Vitalianus Eugenio ſuccedit.* Cùm, poſt Sancti Eugenii mortem Anaſtaſius aſſerat, ceſſaſſe Epiſcopatum *menſem unum, dies XXIX*, patet Vitalianum, Anaſtaſii filium, natione Signienſem provinciæ Campaniæ, ordinatum eſſe in locum Eugenii die trigeſima Julii, quæ anno ſexcenteſimo quinquageſimo ſeptimo cum Dominica coincidebat, maleque Oldoinum ſcripſiſſe, quod ſi ſequenda eſſet ſententia Anaſtaſii dicentis ſedem vacaſſe menſem unum dies viginti novem, referre opus eſſet Vitaliani ordinationem ad diem ultimam menſis Auguſti, cum ipſemet

met Oldoinus fateatur Eugenium ejus deceſſorem obiiſſe die ſecunda menſis Junii. *SEC. VII.*

Vitalianus ſtatim poſt ſuam ordinationem *direxit Reſponſales ſuos*, ſeu Apocriſarios, *cum Synodica juxta conſuetudinem in Regiam urbem ad piiſſimos Principes*, nempe Conſtantem & Conſtantinum ejus filium, jam ab anno DCLIV Auguſtum à patre renunciatum, *ſignificans de ordinatione ſua*, inquit Anaſtaſius. Cum literis ad utrumque Imperatorem attulerunt Apocriſarii Vitaliani Epiſtolam hortatoriam, quam is dedit ad Petrum Epiſcopum Conſtantinopolitanum, quæ quidem non extat, ſed cujus mentio eſt in Petri reſponſo ad Vitalianum, quod recitatum eſt in decima tertia Actione Sextæ Synodi generalis, ex qua conſtat Petrum, Patrum teſtimonia haud fideliter, ſed mutatis verbis ſuæ Epiſtolæ adnexuiſſe, quia oſtendere volebat ſuam ſuper unam voluntatem & operationem intentionem, quæ fraus in eadem Actione detecta eſt, tum à Græcis tum à Latinis. Quæ fuerit Petri circa Chriſti voluntates & operationes lege dicta in Eugenio num. III & ſeq.

II. *Apocriſarios cum Synodica ad Imperatorem mittit.*

III. *Conatur eum trahere ad partes Catholicorum.*

Vitalianus itaque ad utrumque Imperatorem, non verò ad Petrum Synodicam ſuam direxit; tùm quod Imperatores ex importuna ſuggeſtione impiorum Patriarcharum in Catholicos, potiùs quam ex obſtinata perfidia in fidem Catholicam, Viſi eſſent egiſſe quæcumque in S. Martinum, alioſque Orthodoxos fuerant executi: tùm quod ſaltem in hanc partem benignè traherentur à Vitaliano in utilitatem Eccleſiæ. Quo pariter conſilio in Synodo Lateranenſi Martinus ipſe, Patreſque alii eundem Conſtantem, licet fidei hoſtem infenſiſſimum, honorantes, in Patriarchas invecti ſunt, non verò in Heraclium aut Conſtantem, licet ille hæreſis Monothelitic æ ex Auctoribus unus fuerit, alter verò propugnator acerrimus. Præterea, ut mox dicetur, Conſtans munera ad Vitalianum miſit, quæ Pontifex ex officio accipere debuit, ne eum in Eccleſiam animaret. Si enim uſque adeo humaniter in Conſtantem egerunt Martinus & Eugenius, dum ille furens in fidem bacchabatur, inquit Auctor Anonymus Hiſtoriæ Monothelitarum Scrutinio 3. cur adeo rigidè ſe gerere debuiſſet Vitalianus, Imperatoris munera contemnendo; cum aliqua jam pœnitentiæ crepuſcula, adeo fidei ſalubria, in Conſtante eluceſcerent? Res quidem admirabilis hæc fuit, ſed omninò vera. Continuêre ſe Martinus, Eugenius & Vitalianus à damnatione Conſtantis, licet hic in Eccleſiam quæcumque peſſima fuiſſet aggreſſus. Quænam enim adeo ſceleſta & ſacrilega poſſunt excogitari cum iis conferenda, quæ Conſtans operatus

SEC. VII. eſt in fidem, & in ejus ſuprema capita, Romanos, inquam, Pontifices? Et tamen non ſolùm ab infligendo anathemate ſe continuerunt Martinus, Eugenius, & Vitalianus; verùm etiam illum laudantes, omne genus urbanitatis exercuerunt, ut ejuſdem animum demererentur, & ad bonam frugem reducerent. Quam etiam ob cauſam cum Romam Conſtans venit, quælibet benignitatis argumenta à Vitaliano ſuſcepit, ut num. poſt ſequentem videbimus.

IV. *Munera B. Petro à Conſtante Imp. oblata recipit.*

Miſſi ſeu Apocriſarii Vitaliani Papæ Conſtantinopoli reverſi ſunt Romam cum muneribus à Conſtante Imperatore ad Sanctum Petrum miſſis, ſcilicet Evangeliorum codice aureis literis ſcripto, & pretioſis gemmis ornato, ut teſtatur Anaſtaſius his verbis: *Per eoſdem Miſſos direxit Conſtans Imperator B. Petro & Evangelia aurea cum gemmis albis miræ magnitudinis ornata in circuitu*, quod munus, ut mox dictum eſt, reſpuere non debuit Vitalianus, ne eum in Eccleſiam magis animaret. Nam quod ait Baronius Conſtantem hæreſim abjuraſſe ſtatim poſt initum à Vitaliano Pontificatum, qui alioquin miſſam *per Reſponſales non accepiſſet oblationem*, nullo teſtimonio nititur; nulla enim apud Anaſtaſium, nec quemquam ex Veteribus de illa hæreſeos per Conſtantem abjuratione, mentio.

V. *Conſtanti Romam venienti obviam procedit.*

Idem Anaſtaſius narrat poſtea Conſtantem Imperatorem, anno DCLXIII Romam veniſſe, eique Vitalianum Papam obviam proceſſiſſe. *Hujus temporibus*, inquit in Vitaliano, *venit Conſtans Auguſtus de Regia urbe per litoraria Athenas, exinde Tarentum, inde Beneventum, & Neapolim per indictionem ſextam* (ideoque anno DCLXIII.) *Poſtmodum venit Romam, ideſt, quinta die menſis Julii, indictione ſupraſcripta. Et occurrit ei Apoſtolicus cum Clero ſuo milliario ſexto ab urbe Roma, & ſuſcepit eum. Et ipſa die ambulavit Imperator ad ſanctum Petrum ad orationem, & donum ei obtulit: die ſabbati ad ſanctam Mariam venit, itemque donum obtulit. Dominico die proceſſit ad S. Petrum cum exercitu ſuo: omnes cum cereis exierunt obviam ei, & obtulit ſuper altare illius pallium auro textum & celebratæ ſunt Miſſæ. Item ſabbati die venit Imperator ad Lateranas ædes, & lavit ſe, & ibidem pranſus eſt in Baſilica Julii.* Quemadmodum itaque S. Martinus Papa in Concilio Lateranenſi, ut jam diximus, œconomia erga Conſtantem uſus eſt; ita & Vitalianus quando Conſtans Romam venit. Inde enim Imperatore, ſaltem apparenter Catholico, & urbanè agente cum Catholicis, facilis fuit Eccleſiarum pax, & fidei tranquillitas, & Conſtantinus Pogonatus

Conſtantis

Conſtantis filius, planè Catholicus, optimè affectus Vitaliano Papæ, Sextam Synodum generalem procuravit. *SEC. VII.*

Per duodecim dies Romæ manſit Conſtans, ſed licet nullam religionis cauſam prætexeret, imò amicè agere videretur cum Vitaliano Papa, pretioſa quæque, tùm in Urbe, tùm locis aliis in Italia expilavit, nec ſacris ædibus, eorumque ſacris vaſis ac cimeliis parcens, ut in eodem Vitaliano ſubjungit Anaſtaſius: *Item Dominico die*, inquit, *fuit ſtatio ad ſanctum Petrum; & poſt Miſſas celebratas, vale fecerunt ſibi invicem Imperator & Pontifex. Duodecim dies in civitate Romana perſeverans, omnia quæ erant in ære ad ornatum civitatis depoſuit. Sed & Eccleſiam ſanctæ Mariæ ad Martyres, quæ tecta tegulis æreis erat, diſcooperuit & in Regiam urbem cum aliis diverſis rebus quas depoſuerat, direxit. Et poſtmodum ſecunda feria egreſſus de civitate Romana, reverſus Neapolim, inde terreno itinere pergens Rhegium, ingreſſus eſt Siciliam per indictionem ſeptimam, & habitavit in civitate Syracuſana, & talem afflictionem poſuit in populo ſeu habitatoribus vel poſſeſſoribus provinciarum Calabriæ, Siciliæ, Africæ, Sardiniæ per diagrapha ſeu capita, atque nauticationes per annos plurimos, quales à ſeculo nunquam fuerant: ſed & alia multa inaudita perpeſſi ſunt, ut aliqua ſpes vitæ non remaneret: ſed & ſacra vaſa vel cimelia ſanctarum Dei Eccleſiarum auferens, nihil dimiſit.* Manſit Conſtans in Sicilia uſque ad annum DCLXVIII, quo poſt diem XVI menſis Septembris iniquitatum ſuarum pœnas luit; eo enim anno interfectus eſt.

VI. Conſtans Romam & alia Italiæ loca expilat.

Mortuo anno DCLXIV Deuſdedit Archiepiſcopo Dorovernenſi ſeu Cantuarienſi, Egbertus Cantii, & Oſwius Northumbriæ Reges Romam miſerunt Wigardum Presbyterum, ut in locum Deuſdedit ordinaretur: *Qui ubi Romam pervenit*, inquit Beda lib. 4. cap. 1. Hiſt. Eccleſ. *cui Sedi Apoſtolicæ tempore illo, Vitalianus præerat, poſtquam itineris ſui cauſam, præfato Papæ Apoſtolico patefecit, non multò poſt & ipſe, & omnes penè, qui cum eo advenerant ſocii, peſtilentia ſuperveniente, deleti ſunt.* Quare Vitalianus Papa noluit, inconſultis Regibus, alium tàm citò ſubſtituere, ideoque ſcripſit ad Oſwium Northumbriæ Regem, & tàm Wigardi mortem, quàm rei difficultatem aperuit in ſucceſſore deligendo. Vitaliani Papæ literas recitat Beda lib. 3. cap. 29. in quibus inter alia refert miſiſſe ſe conjugi ejus Eanfledæ, ſuæ ſpiritali filiæ, per illius Legatos *Crucem clavem auream habentem de ſacratiſſimis vinculis beatiſſimorum*

VII. Legatio Regum Anglorum ad Vitalianum PP.

SEC. VII. *beatiſſimorum Apoſtolorum Petri & Pauli.* Regi Oſwio per eoſdem Legatos miſit Vitalianus, *Reliquias* eorumdem *Apoſtolorum, & ſanctorum Martyrum Laurentii, Ioannis & Pauli & Gregorii atque Pancratii.* Iiſdem literis gratulatus eſt ipſi fidem, eumque ad curandam in Inſula Paſchatis celebrationem legitimo tempore, ſecundùm Apoſtolicam traditionem hortatus eſt. Verùm hanc Legationem & Wigardi mortem Wigornienſis in annum DCLXVII confert, quod confirmat ordinatio Theodori.

VIII. *Vitalianus pro Anglis Archiep. ordinat.* Nam Vitalianus quæſivit, quem in Angliam mitteret idoneum, ad munus ſubeundum, Epiſcopum, & nactus eſt Theodorum Monachum Græcum Tarcenſem, probum moribus, ætate venerandum, ſeculari & divinâ literaturâ græcè & latinè inſtructum, quem anno DCLXVIII Archiepiſcopum Anglis ordinavit reſte Beda lib. 4. cap. 1. *Ordinatus eſt*, inquit, *à Vitaliano Papa anno Dominica Incarnationis ſexcenteſimo ſexageſimo octavo, ſub die ſeptima Kalendarum Aprilium, Dominica. Et ita unà cum Hadriano* (Monacho) *ſexto Kalendas Iunias Britanniam miſſus eſt.* Sed Arelate ſubſiſtit, quo uſque Ebroinus Major Domus Clotarii III Neuſtriæ & Burgundiæ Regis, copiam pergendi quoquò vellet, ei tribuit, ut inquit ibidem Beda.

IX. *Privilegium ei concedit.* Theodorus Cantuarienſis Archiepiſcopus ordinatus, dum adhuc in Galliis eſſet, ageretque cum Agilberto Pariſiorum Epiſcopo, didicit ab eo inter alia, Gregorium Magnum Auguſtino Cantuarienſium primo Antiſtiti plurima indulſiſſe Pontificiæ auctoritatis privilegia, quibus illi, in omnes Britanniæ Eccleſias juriſdictio conceſſa eſt: quam, quia recens ubique erat Eccleſia, exercere haud quaquam potuit. Scripſit inde Romam Theodorus, priuſquam in Angliam pergeret, & Vitalianum Papam humiliter rogavit, ea omnia ſibi concedi, quæ & totius Inſulæ, & Anglo-Saxonum præſertim Eccleſiæ bona eſſent. Reſcripſit Vitalianus Papa, eique petita conceſſit, ut legere eſt in literis quas Malmesburienſis lib. 1. de Pontif. recitat; deſunt enim in editionibus Conciliorum. Illo Apoſtolicæ Sedis privilegio munitus Theodorus, ſuam auctoritatem in omnes Anglo-Saxonum Eccleſias explicavit, ut videre eſt in Scriptoribus rerum Anglicarum.

X. *Creta Epiſc. ad Sedem Apoſt. appellantem reſtituit.* Eodem anno DCLXVII Joannes Epiſcopus Lappæ in Creta, injuſtitiam paſſus à Paulo Archiepiſcopo Cretenſi Metropolitano, à quo in Synodo provinciæ depoſitus fuerat, Romanum Pontificem appellavit, menſeque Decembri Romam venit, & cauſa cognitâ in ſedem à Vitaliano reſtitutus eſt, qui etiam Paulum Metropolitanum increpuit ob violatos canones, & quòd Epiſcopo Romam appellanti

appellanti, facultatem illuc ſe conferendi non dediſſet. Quæ conſtant ex quatuor ejuſdem Papæ Epiſtolis hac de re ſcriptis. *SEC. VII.*

XI. *Ravenna Epiſcopum excommunicat.*

Hieronymus Rubeus lib. 4. Hiſtoriæ Ravennatenſis prodit ex Eccleſiæ illius monumentis, à Vitaliano Papa excommunicatum fuiſſe Maurum tunc Epiſcopum Ravennatem; quod ab ipſo Romam vocatus, cauſam dicturus, adeſſe contempſerit. Qui quidem Exarchi fretus potentiâ & amicitiâ, eò veſaniæ progreſſus eſt, ut in Vitalianum eamdem anathematis ſententiam reciprocaret. Eo verò portentoſo facinore perculſi omnes Italiæ Epiſcopi, unà cum Vitaliano coeuntes eumdem Maurum ut indignum penitùs Sacerdotio exuerunt. At ille in furore ſuo perſiſtens, etiam in ipſo ſui tranſitu conteſtatus eſt omnes Ravennatis Eccleſiæ Clericos, ne unquam ſubjicerent ſe Romano Pontifici: qua de re ab omni prorsùs Eccleſiaſtica communione, ſuffragiis ſcilicet pro defunctis exhiberi ſolitis, & commemoratione è ſacris Diptychis interdictus eſt à ſucceſſore Vitaliani Adeodato. De Reparato Mauri ſucceſſore vide dicenda in Dono Papa.

XII. *Ad immortalem vitam tranſit.*

Vitalianus, poſtquam ſediſſet *annos quatuordecim, menſes ſex*, ut habent Anaſtaſius, Hermannus Contractus, Marianus Scotus, Luitprandus, Abbo, Ordericus lib. 2. Honorius Auguſtodunenſis & plures Catalogi, ad immortalem vitam tranſiit, die XXVII menſis Januarii anni ſexcenteſimi ſeptuageſimi ſecundi; quo die dicitur ſepultus ab Anaſtaſio & ab Hermanno Contracto ex editione Caniſiana, ubi & dicitur *indictione XV* demortuus, ideoque anno DCLXXII. Bollandus ad eum diem in ejus Vita, dicit eo die legi ejus nomen in quibuſdam Martyrologiis, ſed iis non valde antiquis; additque ſi literis eſſent hujus Sancti Pontificis geſta commendata, parem illum clariſſimis Pontificibus meritò habitum iri, cujus & in propaganda Catholica religione ſtudium, & animi magnitudo variis exercita caſibus eluxit.

XIII. *Ejus nomen è Diptychis expungi ponunt Monotheliſtæ.*

Petro Conſtantinopolitano Patriarcha hæretico, quem in Eugenio diximus Pyrrho ſucceſſiſſe, anno DCLXVI demortuo, Thomas ei ſubrogatus eſt, & huic anno DCLXVIII aut inſequenti Joannes: quo, anno DCLXXIV vita functo, Conſtantinus Patriarcha dictus eſt. Tres autem iſti Patriarchæ fuêre Orthodoxi ſcilicet Thomas, Joannes & Conſtantinus, unde jure merito in Actione XIV Sextæ Synodi dicuntur *in omnibus immaculati & irreprehenſibiles circa rectam Chriſtianorum fidem*; licet enim fuiſſent ab hæreticis ordinati, non propterea reprobati ſunt, ut ait Sanctus Taraſius Actione II ejuſdem Synodi. Quæ omnia ab Auctore Criticæ Baronii ſuis annis probata ſunt. Sedente Joanne Sanctus Vitalianus ad Deum migravit. Joannes ejus nomen inter ſacra Diptycha repoſuit,

SEC. VII. ita ut ipſe ſolus poſt Honorium Papam, in iis honorificè legeretur, expunctis unanimiter aliorum Pontificum Romanorum nominibus. Sed Conſtantino, anno DCLXXVI defuncto, Theodorus Presbyter Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, Syncellus & vaſorum cuſtos, ejus ſucceſſor, nequiſſimus Monothelita extitit. Hic Macario Antiocheno pariter hæretico junctus apud Conſtantinum Imperatorem omnem operam adhibuit, ut Vitaliani nomen è Diptychis eraderetur, donec per Concilium generale, decretum ſuper hoc fieret inviolabile. Id conſtat ex Epiſtola Conſtantini Imperatoris ad Donum Papam, in qua ait: *Multam nobis inſtantiam fecerunt tàm hic ſanctiſſimus Patriarcha, quàm Macarius ſanctiſſimus Patriarcha Theopoleos, ut ejiceretur Vitalianus beatiſſimus è Diptychis, aſſerentes Honorium memorari in Diptychis propter honorem Apoſtolicæ Sedis antiquæ noſtræ Romæ. Nam non acquievère, ut memorarentur Patriarchæ, qui poſtmodùm fuère in prædicta ſancta Romana Eccleſia, donec conquiſitio & ſatisfactio proveniat verborum, de quibus contenditur inter utraſque Sedes,* &c. *Sed ad hoc nos non acquievimus, ideſt, ut ejiceretur idem Vitalianus è Diptychis, hoc quidem, utpote omnem æqualitatem ſervantes, & utroſque Orthodoxos habentes.*

XIV. *Acquieſcit tandem Imperator.* Quamvis autem, ut ex his Conſtantini verbis eruitur, is initio reluctarit, ne Vitaliani nomen è Diptychis expungeretur; libellis tamen iterum, atque iterum, ſuper hac Vitaliani nominis controverſia porrectis, viſus eſt tandem Imperator acquieviſſe, ne iterum ſciſſuras Eccleſia pateretur, dum futuræ pacis atque unionis ſpes non modica irradiabat. Certum eſt enim Vitaliani nomen è Diptychis expunctum, ut oſtendit Actio VIII Sextæ Synodi, in qua Georgius Epiſcopus Conſtantinopolitanus petiit, ut reſtitueretur, ut videbimus de ea Synodo loquentes, cujus juſſu in ea reſtitutum eſt. An autem ea expunctio facta fuerit, Imperatore inſcio, vel invito non conſtat, ſed verba in Actione Sextæ Synodi relata Imperatoris ſaltem conniventiam probabiliter evincunt.

XV. *Vitaliani Epiſtola ad Monachos Siculos confiſta.* Suppoſititia eſt, quæ ſub nomine Vitaliani circumfertur Epiſtola ad Monachos Siculos, ipſo Baronio judice; ob id potiſſimum quod nonaginta octo civitates & caſtra plurima tunc in Sicilia poſſediſſe Monachi Benedictini in illa dicuntur, quod veriſimile non eſt, cum imò nec Imperator ipſe Inſulæ dominus tot illic civitates haberet.

XVI. *Eo permittente organa in Eccleſia audiri cœpta.* Organa audiri cœpiſſe in Eccleſia permittente Damaſo Pontifice quidam aiunt apud Creſolium in Myſtagogo cap. 27. Sed, ut ſcribit Cardinalis Bona cap. XVII paragrapho 2. Divinæ Pſalmodiæ, verior & communior ſententia Platinæ eſt aſſerentis, eorum uſum tempore Vitaliani Papæ in Eccleſiis incœpiſſe. Quando

cœperit

cœperit Organorum uſus, inquirit idem Bona lib. I. Rerum Liturgicarum cap. 25. num. 19. *SEC. VII.*

XVII. *Monachi confeſſionibus audiendis idonei.*

Monachos ab Epiſcopis in ſortem miniſterii ſui in Pœnitentiæ munere adſcitos eſſe, certum eſt. Cùm autem quidam ægrè ferrent id munus Monachis committi, eorum ora obturavit Bonifacius IV ſuo Synodali decreto, de quo in ejus Pontificatu egimus. Quantum autem à tempore Vitaliani Papæ eſſet Anglorum in deponendis apud Monachos peccatis ſtudium diſcimus ex Egberti Eboracenſis Archiepiſcopi Dialogo, in quo ait: *A temporibus Vitaliani Papæ & Theodori Dorobernenſis Epiſcopi inolevit in Eccleſia Anglorum conſuetudo, & quaſi legitima tenebatur, ut non ſolùm Clerici in monaſteriis, ſed etiam laici cum conjugibus, & familiis ſuis ad Confeſſores ſuos pervenirent*, ut purgati à peccatis ad communionem ſeſe præpararent. Plura hac de re Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 6. art. 6. num. 3.

ADEODATUS *Pontif. LXXIX.*

Anno Domini DCLXXII.

I. *Adeodatus creatur Papa.*

ADeodatum, natione Romanum, Joviani filium, ex Monachò Pontificem Romanum ordinatum eſſe eodem anno ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, & quidem die vigeſima ſecunda menſis Aprilis in Dominica, poſtquam Sedes Pontificia ceſſaſſet non *menſes duos, dies tredecim*, ut exſcriptorum vitio in Anaſtaſio legitur, ſed *menſes duos, dies viginti quinque*, ex ipſo Anaſtaſio demonſtratur; ſubdit enim eum ſediſſe *annos quatuor, menſes duos, dies quinque*, & obiiſſe vel ſepultum eſſe *ad B. Petrum Apoſtolum ſub die VI Kalend. Julias*, ſeu die XXVI menſis Junii, à quo die anni ſexcenteſimi ſeptuageſimi ſexti quo mortuus eſt, ſi per annos IV, menſes II, dies V retrocedas pervenies ad diem XXII menſis Aprilis anni DCLXXII, quo ideò die ordinatus eſt ſecundùm Anaſtaſium, qui conſequenter ſcribere non potuit, poſt Vitaliani mortem ſedem vacaſſe menſes duos, dies tredecim, cum ipſemet aſſerat Vitalianum obiiſſe die XXVII menſis Januarii.

II. *Privilegium monaſterii S. Martini Turonenſis confirmat.*

De geſtis ab hoc Pontifice nihil ſupereſt, præter diploma, quo confirmat privilegium, quod Crotbertus Turonenſis Epiſcopus monaſterio S. Martini conceſſerat. Illud in eo totum conſiſtit, ut Epiſcopus Turonenſis, in cujus diœceſi monaſterium Sancti Martini ſitum, nullam in eo poteſtatem habeat, niſi quod Monachis & ſacros conferat Ordines, & ſanctum Chriſma concedat. Joannes quidem Launoius in *Aſſertione Inquiſitionis in privilegium San-Medardenſe*, de quo dictum eſt in Gregorio Papa, duodecim argumentis iſtud impugnavit. Verùm Radulphus Monſnyerus, in libro de Juribus Eccleſiæ Sancti Martini Turonenſis, ea vana & futilia eſſe oſtendit, & Carolus Cointius in Annalibus Eccleſiaſticis

SÆC. VII. Francorum ad annum DCLXXVI, ubi utriuſque rationes expendit, & inter ſe confert, rectè concludit, in illo privilegio nihil occurrere, quod formulæ privilegii à Marculfo lib. 1. cap. 1. exhibitæ, refragetur, ideoque perperàm Launoium illud ſuppoſititium & ſubreptitium fuiſſe exiſtimaſſe.

III. *Ejus privilegii veritas oſtenditur.* Certè his temporibus plurima monaſteria Gallicana privilegio gaudebant ab Epiſcopis diœceſanis conceſſo, & Lirinenſe privilegium, in Actis Synodi Arelatenſis III ſub Sancto Leone Papa, & Ravennio Epiſcopo Arelatenſi habitæ memoratum, nihil complectitur, quod à Turonico diſſentaneum ſit. Idem ſanè privilegium Epiſcopi Africani numero CCXVII in Concilio ſub Joanne II Papa congregati omnibus Africæ monaſteriis conceſſerunt anno DXXXV, ut ibidem diximus. Occaſionem fortè his privilegiis dedit Epiſcoporum, circa monaſteriorum bona aut incuria, aut aliquando ea ſibi vindicandi Zelus & cupido, de qua Concilium Toletanum III ſub Pelagio II Papa celebratum canone XX ait: *Cognovimus Epiſcopos per parochias ſuas, non Sacerdotaliter, ſed crudeliter deſævire.* Unde Sanctus Gregorius in Conſtituto quod fecit in Synodo Romana IV, anno DCI: *Quia in plurimis monaſteriis*, inquit, *multa à Præſulibus præjudicia atque gravamina Monachos pertuliſſe cognoſcimus*, &c. *Prohibemus, ut nullus Epiſcoporum*, &c. Patres Concilii Toletani IV ſub Honorio Papa celebrati canone 51. loquentes de vexationibus, quas in multis Monachi ſuſtinebant, Epiſcoporum avaritia factum dicunt, *ut illuſtris portio Chriſti ad ignominiam ſervitutemque perveniat.* Legenda etiam Epiſtola LXIX libri 2. Gregorii VII ad Cunibertum Epiſcopum Taurinenſem, quâ eum arguit, quod moleſtiis afficiat Monachos Sancti Michaelis.

IV. *Adeodati PP. mors.* Anaſtaſius in Adeodato tradit hunc Pontificem ſediſſe *annos quatuor, menſes duos, dies quinque*, quod etiam legitur in duobus codicibus MSS. Anaſtaſii Colbertinis, in Luitprando, Orderico lib. 2. Reginone, Hermanno Contracto, Catalogo Vaticano-Palatino, aliiſque; ac ſepultum eſſe ad B. Petrum Apoſtolum die XXVI menſis Junii, ex quibus deduximus eum ordinatum die XXII Aprilis anni DCLXXII & obiiſſe die XXVI menſis Junii anni DCLXXVI, ut numeranti patet.

V. *Ejus virtutes.* Subdit poſtea idem Anaſtaſius: *Hic Eccleſiam beati Petri, quæ eſt in Portuenſi juxta campum Meruli, reparavit, atque dedicavit. Sed & monaſterium Sancti Eraſmi ſitum in Cœlio Monte, in quo conveniſſe viſus eſt prædictus ſanctiſſimus vir, multa nova ædificia coagmentavit, ſed & caſalia conquiſivit, ſed & in vita ſua Abbatem & Congregationem ibi conſtituit.* Ejus etiam affabilitatem ſingularem,

ſingulárem, & beneficentiam erga peregrinos commendat, ac inſuper addit eum ordinatione una per menſem Decembrem creaſſe Presbyteros XIV, & Diaconos II, Epiſcopos verò per diverſa loca XLVI. *SEC. VII.*

DONUS *Pontif. LXXX.*

Anno Domini DCLXXVI.

POſt menſium quatuor, & dierum quinque interpontificium Donus, aliis Domnus, aliis Domnio, natione Romanus, Mauritii filius, Romanam Sedem conſcendit, conſecratus anno ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſexto & quidem die prima Novembris Feſto omnium Sanctorum ſacra. Error enim irrepſit in Anaſtaſium ubi dicitur ſedem vacaſſe menſes quatuor, dies quindecim; ut ex dicendis in Doni morte manifeſtum fiet. I. *Donus fit Papa.*

Cùm Maurus Epiſcopus Ravennatenſis, de quo in Vitaliano locuti ſumus, extra Eccleſiæ communionem obiiſſet, ut ſcribit Rubeus lib. 4. Hiſt. Ravennat. in ejus locum ſubrogatus eſt Reparatus, qui & ipſe refractarius Apoſtolicæ Sedi, laboravit perficere per Imperatoris reſcriptum, ne Ravennatenſis Eccleſia Romanæ ſubjaceret. In fine tamen vitæ facti pœnitens, Dono Papæ ſe ſubjecit, & ſub eo obiit ex Anaſtaſio. Huic ſucceſſit Theodorus, Eccleſiæ Romanæ obſequentiſſimus, qui & interfuiſſe reperitur Synodo Romanæ ſub Agathone: imò & non ob aliam cauſam veniſſe tunc Romam, niſi ut ſe Pontifici ſubjiceret; teſtatur idem Anaſtaſius in Agathone. Poſtea tamen Felix Ravennæ itidem Epiſcopus ſub Conſtantino Papa ſe ſe ab obedientia Romani Pontificis ſchiſmate ſeparavit, ſed quo exitu ibidem dicetur. II. *Eccleſia Ravenn. Pontifici Rom. ſe ſubiicit.*

Ubi Conſtantinopoli innotuit Donum Romæ creatum eſſe Pontificem, Theodorus, quem in Vitaliano Papa diximus, anno DCLXXVI, eodem ſcilicet anno, quo Donus dictus eſt Papa Conſtantino in Patriarchatum Conſtantinopolitanum ſucceſſiſſe, nequaquam ex more Synodalem ad Donum Epiſtolam dedit, cùm probè ſciret minimè ab eo fore recipiendam, quòd hæreſis nomine à Romanæ Sedis Pontifice haberetur extorris: verùm hortatoriam ad eum Epiſtolam miſit, ut aliquando tandem inter Orientalem & Occidentalem Eccleſiam concordia ſanciretur. Hæc conſtant ex Epiſtola Conſtantini Pogonati Imperatoris ad Donum Papam, de qua mox, ex qua & liquet Theodorum ab eodem Imperatore admonitum ut Synodicam ſcriberet parere renuiſſe. Quid ad Theodorum Donus reſcripſerit, ignoratur. III. *Theodorus Epiſc. CP. Synodicam ad Donum mittere renuit.*

Digitized by Google

SEC. VII. IV. *Studium Imperatoris pro Eccleſiarum pace.* Sed pace, anno DCLXXVIII Romanos inter & Saracenos conſtituta, Imperator id præ ceteris ſummo ſtudio procuravit, *ut ſanctæ Dei Eccleſiæ diſſidium ubique pace à temporibus Heraclii Imp. proavi ſui, & veſani Sergii & Pyrrhi, qui Conſtantinopolitano throno indignè præfecti unam voluntatem, unamque item actionem in Domino Deo Salvatore noſtro Ieſu Chriſto docebant, in unionem atque concordiam revocaret*, inquit Theophanes. Quare ut ex dicta ad Donum Epiſtola liquet, pius Princeps quæſivit à Theodoro CPolitano & Macario Antiocheno Patriarchis, quænam controverſia inter Apoſtolicam Sedem & Conſtantinopolitanam de fide verteretur. Qui reſponderunt, verba quædam novitatis introducta fuiſſe à nonnullis ex imperitia, ab aliis ex temeritate: & ex hoc tempore convenire non potuiſſe utramque Eccleſiam.

V. *Imp. ſcribit ad Donum PP. pro Concilii generalis convocatione.* His permotus Imperator, Concilium convocavit Conſtantinopolim, ac ea de re ſcripſit ad Donum Pontificem Maximum, ad quem etiam miſit Epiphanium Virum Illuſtrem, qui erat ipſi à ſecretis, acturum cum illo, ut Legatos tùm Sedis Apoſtolicæ, cùm Occidentalis Synodi, ad Concilium œcumenicum mitteret, cum libris, ex quibus dirimi poſſet controverſia. Id conſtat ex ſacra Juſſione Conſtantini Imperatoris, quæ legitur in limine Sextæ Synodi. Eam Epiſtolam ſeu Juſſionem Conſtantinus Imperator videtur ſcripſiſſe anno DCLXXVIII, cum ea Romam non pervenerit, niſi poſt mortem Doni, quæ eodem anno, die undecima Aprilis contigit. Cùmque Agathoni ejus ſucceſſori reddita fuerit, quæ poſtea ſecuta ſunt, in ejus Pontificatu narrabimus.

VI. *Theodorum à Sede CP. dejicit & ei Georgium ſubſtituit.* Sed hic prætermittere non debemus, eodem anno Conſtantinum Imperatorem, Theodorum Patriarcham Conſtantinopolitanum, incertum qua de cauſa è ſede dejeciſſe, & Georgium in ejus locum ſubrogatum eſſe; ſed hæc poſtquam Conſtantinus ad Donum Papam ſcripſit. Baronius quidem contendit Theodorum cauſâ fidei fuiſſe depoſitum. Verùm Conſtantinus ea œconomia uſus eſt, ut Monothelitas omnes bene habuerit, donec per Concilium generale proſcriptus eſt Monotheliſmus. Neque credibile videtur Theodorum ob hæreſis cauſam fuiſſe Patriarchatu ſpoliatum, ſimulque in ejus locum ſubrogatum Georgium, ipſum quoque Monothelitam, qui per Concilium correctus eſt. Nec etiam credibile eſt eum fuiſſe depoſitum ob expunctionem Vitaliani Pontificis Romani à ſacris Diptychis, inſcio, vel invito Conſtantino, quia, ut ſupra in Vitaliano dixi, eodem Imperatore connivente, id factum videtur.

Tum

Tum etiam quia ſi Conſtantinus in pœnam temeritatis Theodorum Patriarcham ſpoliavit ; cur inde Macarium Antiochenum ſocium Theodori in expunctione Vitaliani , atque illo deteriorem , nedum non depoſuit ; verùm etiam honorificè habuit , ſpecioſiſque titulis inſignivit , donec de ejuſdem pertinacia in hæreſi tuenda conſtitit ? Cum itaque poſt celebratam Sextam Synodum , Georgio mortuo , iterum Theodorus Conſtantinopolitanum thronum aſcenderit , conjicere licet eum ab hæreſi reſipuiſſe , & Georgium qui à Concilio correctus eſt , hæreſim abjuraſſe. SEC. VII.

VII. *Quædam Doni PP. res geſta recenſentur.*

Donus Papa ex Anaſtaſio *atrium beati Apoſtoli ſuperius , quod eſt ante Eccleſiam in quadriporticum magnis marmoribus ſtravit* , cujus beneficii memoriam etiam nobis conſervavit Paulus Diaconus lib. 5. de Geſtis Longobardorum his verbis : *His diebus Donus Papa Romana Eccleſia locum qui Paradiſus dicitur , ante Baſilicam beati Apoſtoli Petri candidis & magnis marmoribus mirificè ſtravit.* Tradit inſuper Anaſtaſius eum inſtauraſſe & dedicaſſe Eccleſias Apoſtolorum Via Oſtienſi , & Eccleſiam divæ Euphemiæ Via Appia ſitam. Me autem latet an ea ſanctæ Euphemiæ Eccleſia eadem ſit, cum ea quam Oldoinus , neſcio quo Auctore , dicit ab Adeodato Papa Doni deceſſore extructam fuiſſe ad Exquilini montis radices, quam vetuſtate jam fatiſcentem Sixtus V ad Vrbis ornatum ſolo æquavit. Tandem Donus reperit in urbe Roma , in monaſterio , quod appellatur Boëtianum , Neſtorianos Monachos Syros , quos teſte eodem Anaſtaſio in varia monaſteria diviſit, ad pœnitentiam ſcilicet & Boëtianum monaſterium Romanis incolendum tradidit. Ordinationem unam habuit Presbyterorum X , Diaconorum V. Epiſcopos verò VI per diverſa loca ordinavit.

VIII. *Doni PP. obitus.*

Anaſtaſio ſcribenti Donum Papam ſediſſe *annum unum , menſes quinque, dies decem* ſuffragantur Luitprandus , Ordericus lib. 2. Regino , Honorius Auguſtodunenſis , Hermannus Contractus, Catalogus Vaticano-Palatinus , aliique. Obiit itaque Donus die undecima menſis Aprilis anni ſexcenteſimi ſeptuageſimi octavi, quo die etiam illum ſepultum aſſerit idem Anaſtaſius , ad *B. Petrum Apoſtolum ſub die III Idus Aprilis.* Ex quo, & conſequens eſt ejus ordinationem diei primæ Novembris anni ſexcenteſimi ſeptuageſimi ſexti rectè à nobis fuiſſe affixam, & errorem irrepſiſſe in Anaſtaſium , ubi legitur, poſt Adeodati mortem, ſedem vacaſſe

menſes

SEC. VII. *menſes quatuor, dies quindecim*, vacavit enim tantum, menſes quatuor, dies quinque, ut ſuperiùs diximus.

S. AGATHO *Pontif. LXXXI.*

Anno Domini DCLXXVIII.

I. S. Agatho Dono ſuccedit.

S Agatho, natione Siculus eodem anno ſexcenteſimo ſeptuageſimo octavo Pontificiam dignitatem adeptus eſt, conſecratus die vigeſima ſeptima menſis Junii in quam Dominica cadebat, poſtquam ut ſcribit Anaſtaſius, ceſſaſſet Pontificatus *menſes duos, dies XV*: diem enim emortualem Doni Anaſtaſius, ut alibi ſæpè, ab interpontificio excludit. Doni mortem, & Agathonis ordinationem Hermannus Contractus juxta editionem Caniſii cum anno ſexcenteſimo ſeptuageſimo octavo rectè connectit.

II. S. Wilfridum Episc. Eborac. in ſedem reſtituit in prima Synodo Rom.

S. Wilfridus Eboracenſis Epiſcopus, anno ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo ab Egfrido Northumbriæ Rege Epiſcopatu pulſus, Apoſtolicam Sedem appellavit, & ſequenti Romam ad Agathonem Papam perrexit. Pontifex congregato multorum Epiſcoporum Concilio *menſe Octobri, indictione ſeptima*, ut habet Eddius in Vita S. Wilfridi à Mabillonio Sec.IV Benedictino relata cap. 28. ideoque anno DCLXXVIII, Wilfridi cauſam agitavit, decretumque, ut is Epiſcopatum reciperet. Eddius laudatus ſcribit, Concilium celebratum eſſe in Baſilica *Salvatoris Domini noſtri I. C. quæ appellatur Conſtantiniana*, eique adfuiſſe Epiſcopos & Presbyteros *pluſquam quinquaginta*, inter quos nominatur Deodatus Tullenſis Epiſcopus, quem cum Wilfrido Romam miſerat Dagobertus II Franciæ Rex, ut ei dux eſſet in itinere ex eodem Eddio cap.27. De eodem Concilio loquitur Beda lib. 5. cap. 20. ubi ait: *Ubi cauſa ejus ventilata eſt* (ſcilicet Romæ) *præſente Agathone Papa, & pluribus Epiſcopis, univerſorum judicio abſque crimine accuſatus fuiſſe, & Epiſcopatu eſſe dignus inventus eſt.* Annum porrò dejectionis Wilfridi ab Epiſcopatu, cauſam diſſidii inter eum & Egfridum Regem, & iſtud Concilium Romanum, in quo abſolutus eſt, fusè in Critica Baronii referuntur & elucidantur.

Concilium Cpolitanum III Generale ſextum.

III. Alteram Romæ Synodum contrà Monothelitas celebrat.

Cùm inter Conſtantinum Aug. & Agathonem Papam, de cogenda Synodo Vniverſali actum eſſet, hic anno DCLXXIX alterum Concilium Romæ CXXV Epiſcoporum coegit contra Monothelitas, in

SEC. VII.

in quo facta eſt electio Legatorum, qui Conſtantinopolim ad Concilium generale mittendi erant. Hujus Concilii paucula hodie ſuperſunt apud Eddium in Vita S. Wilfridi. Nam cap. 50. loquens de Synodo Romæ a ſedente Joanne Papa VI habita, in qua rurſùs Wilfridus abſolutus eſt, ait: *Per IIII menſes & LXX Conciliabula ſanctiſſimæ ſedis, de fornace ignis examinandus, Apoſtolica poteſtate hoc modo auxiliante purificatus (ut dicam) evaſit. [recitatumque] breviter, quia in Sancto Paſcha, tertia die, ter beatiſſimi Agathonis Synodus adversùs pravitates hæreticorum cum centum XXV Orthodoxis Epiſcopis conſtituta eſt; ex quibus unusquiſque pro ſua provincia & civitate veram fidem confeſſus eſt, & ſubſcriptione ſua confirmavit. Hæc coram omni populo more Romanorum clara voce legebatur, in qua ſcriptura inventum erat inter cætera: Wilfridus Deo amabilis Epiſcopus Eboricæ civitatis, Apoſtolicam Sedem de ſua cauſa appellans, & ab hac poteſtate de certis incertiſque rebus abſolutus, & cum aliis CXXV Coëpiſcopis in Synodo judicii ſede conſtitutus pro omni Aquilonali parte Britanniæ & Hiberniæ inſulis, quæ ab Anglorum & Brittonum, nec non Scottorum & Pictorum gentibus colebantur, veram & Catholicam fidem confeſſus eſt, & cum ſubſcriptione ſua corroboravit.* Wilfridus enim Romæ poſt primum Concilium reſidere juſſus eſt, ut intereſſet huic Concilio contra Monothelitas, cujus etiam meminit Beda loco laudato his verbis: *Quo in tempore idem Papa Agatho cum Synodum congregaret Romæ centum viginti quinque Epiſcoporum, adversùs eos, qui unam in Domino Salvatore voluntatem atque operationem dogmatizabant, vocari juſſit & Wilfridum*, &c.

IV.
Ex ea mittit Legatos ad Synodum œcumenicam.

Ex recitatis Eddii verbis, habemus diem celebrati Concilii, hactenùs nobis ignotum, feriam ſcilicet tertiam Paſchatis, quæ anno DCLXXIX cum die quinto menſis Aprilis concurrebat. In eo Concilio, Agatho Apoſtolicæ Sedis Legationem, Theodoro & Georgio Presbyteris & Joanni Diacono impoſuit. Legationem verò Synodi Occidentalis Joanni Portuenſi, Joanni Regii, & Abundantio Paternenſi Epiſcopis. Id conſtat ex Epiſtola Conſtantini Imperatoris data ad Georgium, qui ut diximus in Dono, ejecto Theodoro anno DCLXXVIII inauguratus erat Regiæ civitatis Antiſtes. Ex eo pariter Concilio Epiſtolam dedit Agatho ad Conſtantinum Imp. & fratres ejus de fide Catholica contrà Monothelitas, ac inſuper aliam ad eoſdem nomine totius Synodi de fide Catholica conſervandá, quæ recitata eſt in Sexta Synodo generali Act. IV. Utraſque recitat Baronius anno DCLXXX.

V.
Gallicana & Mediolanenſis ſynodi juſſu Agathonis celebratæ.

Non ſolùm Romæ Concilium celebravit Agatho contrà Monothelitas, ſed & juſſit, ut in variis regionibus Synodi congregarentur, quibus Monothelitarum hæreſis damnata eſt in Italia, Galliis &

 Anglia,

Digitized by Google

SEC. VII. Anglia, ut ex literis mox laudatis ejuſdem Agathonis ad Imperatorem datis conſtat. Romanam Synodum præceſſerunt Gallicana & Mediolanenſis. In priori electi ſunt Felix Arelatenſis, Adeodatus, ſeu Deodatus Tullenſis, ſeu Leucorum, de quo mox locuti ſumus, Epiſcopi, & Taurinus Diaconus Eccleſiæ Telonenſis, qui intereſſent Synodo Romanæ, in qua fides Orthodoxa confirmanda, Monothelitarum hæreſis damnanda, & Legatio Conſtantinopolitana ad Synodum Oecumenicam decernenda erat. Synodo Mediolanenſi, eodem circiter, quo Gallicana tempore, coactæ præfuit ſanctus Manſuetus Mediolanenſis Epiſcopus, & ex ea idem Manſuetus ad Synodum Romanam delegatus eſt, cum Anaſtaſio Epiſcopo Ticinenſi. Hæc etiam Synodus ſcripſit Epiſtolam Synodalem miſſam ad Imperatorem, quæ extat Tom. VI Concil. pag. 601. quæque, ut ait Paulus Diaconus lib. 6. cap. 4. de Geſtis Longobard. in Synodo Romana Agathonis *non mediocre ſuffragium tulit.*

VI. *Item Anglicana.* Quod ſpectat ad Concilium Anglicanum, à Theodoro Archiepiſcopo Cantuarienſi indictum, ut quod alibi in Gallia, Italiaque adverſùs Monothelitas decretum fuerat, in Anglia etiam ſtatueretur, pertinet ad annum Chriſti DCLXXX, quo Beda in Recapitulatione hæc habet: *Anno DCLXXX facta eſt Synodus in campo Hedfelda de fide Catholica, præſidente Archiepiſcopo Theodoro, in qua adfuit Ioannes Abba Romanus.* Verum quidem eſt Bedam lib. 4. cap. 17. ſcribere hoc Concilium celebratum *ſub die XV Kalend. Octobres, indictione octava*, quod decepit Baronium, aliosque; quia cùm indictio octava incipiat Kalendis Septembris anni DCLXXIX, crediderunt illud Concilium die XVII Septembris ejuſdem anni celebratum; ſed Beda ibi uſurpans indictionem Conſtantinianam, quæ die vigeſima quarta Septembris exorditur, confirmat quod ſcripſit in Recapitulatione, coactum nempe illud eſſe anno DCLXXX, & quidem die XVII Septembris. Ex eo, ut inquit Beda laudatus cap. 18. *exemplum Catholicæ fidei Anglorum Romam perlatum eſt, atque ab Apoſtolico Papa, omnibuſque qui audière vel legère, gratantiſſimè ſuſceptum.*

VII. *Legati Apoſtolici Cpolim ingrediuntur.* In Anaſtaſio mendosè legitur, Legatos Agathonis Papæ & Apoſtolicæ Sedis Conſtantinopolim ingreſſos eſſe *die X menſis Novembris indictione IX*, anno ſcilicet DCLXXX, quo incœpta eſt prima Actio die ſeptima menſis Novembris, indictione nona, præſentibus Legatis Agathonis Papæ, quod fieri non potuiſſet, ſi Legati die tantum decima ejuſdem menſis Regiam urbem introiſſent. Apud Anaſtaſium itaque loco *X menſis Novembris*, legendum, *X menſis Septembris*. Poſtea ſubdit Anaſtaſius: *Et dans* (nempe Imperator) *inducias*

inducias ad retractanda ſcripta, tribuit eis omnia, quæ ad ſuſtentationem ſufficiebant in eorum expenſas in domo, quæ appellatur Placidia die XVIII menſis ſupraſcripti (ſcilicet Septembris.) *Die Dominico advocati ſunt in proceſſione ad ſanctam Dei Genitricem in Blachernas in tanta honorificentia, ut etiam de palatio caballos ſtratos dirigeret cum obſequio pietas Imperialis, & ſic eos ſuſciperet.* Adventarunt itaque Legati die X Septembris, die XVIII ejuſdem menſis Imperator tribuit eis omnia quæ ad ſuſtentationem ſufficiebant. Die verò Dominica adveniente, ſcilicet vigeſima tertia Septembris advocati ſunt in proceſſione.

VIII. *Epiſcopi vocantur ad Synodum generalem.*

Eodem die quo Legati advenerunt ac Miſſi à Synodo Occidentali, Imperator novam direxit ſacram Divalem Georgio Conſtantinopolitano Patriarchæ, pro diſponendis rebus Synodi, ac convocandis ad eam ſubjectis Throno Conſtantinopolitano Epiſcopis, data enim dicitur *quarto Idus Septembris.* Corrigendum & aliud mendum in Anaſtaſio, qui ait; *die viceſima ſecunda Novembris* in Baſilica ſuſceptos eſſe Miſſos Sedis Apoſtolicæ. Cum enim Acta Synodalia habeant, primam Actionem præſentibus Apoſtolicis Legatis, die ſeptima menſis Novembris inceptam, illud verum eſſe non poteſt. Textum verò Anaſtaſii, non ipſa Acta, vitiatum eſſe ex notis temporariis priorum Actionum elicit Auctor Criticæ Baronii. Nam ſecunda Actio, inquit, die X Novembris; tertia, die XIII; quarta, die XV ejuſdem menſis; quinta denique, die ſeptima Decembris celebrata, ut in Actis legitur. Quare mendum in Anaſtaſio reſidet, alioquin omnes illi numeri priorum Actionum depravati eſſent, quod incredibile eſt, cum ſine fundamento aſſeratur.

IX. *De numero Epiſcoporum Synodi.*

Adfuêre Synodo præter Legatos Apoſtolicæ Sedis & Agathonis, qui ei præfuerunt, ac Miſſos Synodi Occidentalis, duo Orientis Patriarchæ Georgius Conſtantinopolitanus, Macarius Antiochenus, Petrus Alexandrini Patriarchæ Vicarius: Georgius item Presbyter Jeroſolymitanæ Eccleſiæ nomine, & cum his Epiſcopi quamplurimi Orientis, de quorum numero non ſatis convenit inter Scriptores. Photius in libello de Synodis centum & ſeptuaginta; Theophanes & Cedrenus ducentos octoginta novem numerant; ſed poſtremæ Synodali Actioni centum tantum ſexaginta ſex ſubſcripti reperiuntur. Interfuit etiam Conſtantinus Pogonatus Imperator, & aliqui Magiſtratus ab ipſo delecti. Unde dicitur Concilium celebratum *præſidente piiſſimo & Chriſto amabili magno Imperatore Conſtantino*; licet enim ei præfuerint Apoſtolici Legati, quodam tamen ſenſu dici poteſt præfuiſſe Religioſiſſimum Principem, ut Defenſorem fidei, & Ordinis

SEC. VII. Judiciorum cuſtodem, non verò ut Judicem controverſiarum fidei. Magiſtratus verò qui paſſim in Synodo nominantur glorioſiſſimi Judices, adfuerunt ut conſervatores eſſent Synodi, ac libertatis partium.

X. *Synodus inchoatur.* Cœpta eſt itaque œcumenica Synodus Sexta, Conſtantinopoli die ſeptima menſis Novembris anno ſexcenteſimo octogeſimo, Agathonis Papæ tertio, Conſtantini Pogonati Imperatoris anno vigeſimo ſeptimo, poſt Conſulatum ejus decimo tertio, in Trullo, ſeu in Palatii vel Baſilicæ Secretario, cui *Trullo* nomen erat. Quid eſſet Trullus explicat Ducangius in Conſtantinopoli Chriſtiana paragr. 32. & ſeq. libri tertii dum deſcribit ædem S. Sophiæ. In eo ædificio habita Synodus, quod Anaſtaſius in Agathone *Baſilicam*, & in Leone II *Palatium* appellat. Sedebant à ſiniſtris Imperatoris Romani Pontificis Legati, à dextris Macarius Antiochenus & Georgius Conſtantinopolitanus. In quo ſeſſionis ordine nihil præter morem Eccleſiaſticum commiſſum eſt: nam & in Concilio Nicæno Euſtathius Antiochenus Epiſcopus primus ad dextram ſedebat, Oſio, aliiſque S. Silveſtri Legatis ſedentibus ad ſiniſtram. Et in Concilio Calchedonenſi Legati S. Leonis ad lævam ſedebant, Dioſcorus verò Alexandrinus Patriarcha ad dexteram propoſitis in medio Evangeliis. Nec mirum, cum ſiniſtra in Eccleſia honoratior ſit dextera, ut de Concilio Nicæno loquentes obſervavimus.

XI. *Acta in tribus prioribus Actionibus.* Loco autem medio Synodi, ex antiqua conſuetudine, ſacroſanctis Dei Evangeliis ſuper ſedem ornatam poſitis, Chriſtum ipſum repræſentantibus dato, Apoſtolicæ Sedis Legati aggreſſi loqui, ſui adventûs cauſam edocuerunt; queſtique ſunt, de eo quòd quatuor Conſtantinopolitanæ Sedis Epiſcopi, nempe Sergius, Pyrrhus, Paulus & Petrus, itemque Cyrus Alexandrinus, atque Theodorus Epiſcopus Pharanitanus novam induxiſſent hæreſim in Eccleſiam de una in Chriſto voluntate & operatione. Itaque jubente Imperatore, cauſam ab adverſa parte reddit Apoſtolicæ Sedis Legatis, coriphæus ejus ſectæ Macarius Antiochenus Epiſcopus, & cum eo alii pro ſede Conſtantinopolitana cauſam agentes, reſponderunt nullam à ſe novitatem introductam, ſed ea potius prolata eſſe, quæ à ſacris Synodis & Sanctis Patribus eſſent accepta. Quibus auditis Imperator, cum dixiſſet non paſſurum ſe in Synodo reſidere, niſi quæ propoſuiſſent omnia probarent, id Macarius pollicitus eſt præſtare. Itaque tàm in hac prima, quàm in duabus ſequentibus Actionibus nihil aliud actum eſt, niſi quod lecta ſunt trium Oecumenicarum Synodorum Acta, videlicet Epheſinæ, Calchedonenſis & Quintæ.

XII. *Actiones quarta, quinta & ſexta.* Actione quarta lectæ ſunt Epiſtolæ duæ dogmaticæ, una Agathonis,

Digitized by Google

thonis, altera Synodi Occidentalis, ad Conſtantinum Imperatorem, quibus geminæ in Chriſto voluntatis & operationis Catholicum dogma ex fidei regulis demonſtratur. Actionibus V & VI, quarum ultima habita eſt die XII Februarii anni ſequentis, ſeu Chriſti DCLXXXI, Macarius Antiochenus Patriarcha, Monothelita pervicaciſſimus, urgente Imperatore protulit teſtimonia ſanctorum Patrum, quibus una Chriſti voluntas aſſeri videbatur. Hæc verò teſtimonia truncata eſſe à Macario & ejus Symmiſtis, exceperunt Sedis Apoſtolicæ Legati, & quæ Patres de voluntate divina manifeſtè dixerunt, ab iis ad voluntatem Chriſti per Incarnationem fraudulenter fuiſſe translata. *SEC. VII.*

XIII. *Actio ſeptima.* Actione VII, die decima tertia Februarii habita, Legati recitarunt teſtimonia Sanctorum Patrum, qui duas voluntates & operationes prædicabant. Interrogati verò ab Imperatore Georgius Patriarcha Conſtantinopolitanus & Macarius Antiochenus, an definitioni Agathonis Papæ conſentirent, petierunt exemplar definitionis, & inducias, ut laudata ſanctorum Patrum loca cum codicibus Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ conferre poſſent.

XIV. *In octava Georgius Cpolitanus fidem orthodoxam profitetur.* Actione VIII die ſeptima Martii celebrata idem Georgius Cpolitanus ab Imperatore interrogatus, reſpondit ſe diligenti codicum collatione facta cum authenticis exemplaribus, cognoviſſe, recenſita in Relationibus Agathonis teſtimonia SS. Patribus conſona eſſe; ideoque ſe Relationes Agathonis Papæ & Occidentalis Synodi amplecti profeſſus eſt, eamdemque fidem ſectari. Egregium Orthodoxiæ ſpecimen dedit Georgius in eadem ſeſſione, cùm Vitaliani Pontificis nomen ſacris Diptychis reſtitui poſtulavit, quod malis artibus Macarii Antiocheni fuerat expunctum, quod obtinuit ab Imperatore. Ejus fidem feſtiva acclamatione commendavit Synodus: *Georgio orthodoxo Patriarchæ multos annos.* Omnes Epiſcopi Conſtantinopolitanæ Sedi ſubditi, cum Georgio ſe ſentire, Agathonis Epiſtolam ſuſcipere, fidem profiteri, hæreſim anathematizare, conteſtati ſunt.

XV. *In nona Macarius Antiochenus deponitur.* In eadem octava Actione Macarius Antiochenus cum Stephano Abbate peſſimo Monothelita, non ſolùm in errore obſtinatè perſtitit, ſed etiam procaciter conteſtatus eſt, ſe ab eo non diſceſſurum, nec ſi membratim præcideretur & abjiceretur in mare: quin imò impudenter nimis jactare non erubuit, ſe ut hæreſim ſuam ſtabiliret, Patrum ſcripta corrupiſſe. Itaque univerſa ſynodus in has voces erupit: *Hæreticum ſe ipſum manifeſtè demonſtravit. Novo Dioſcoro anathema. Hujuſmodi deponatur. Novum Dioſcorum foras mitte. Novo Apollinario malos annos. Meritò ab Epiſcopatu alienetur. Nudetur circumpoſito ei pallio.* Tandemque Actione nona, die ſequenti, octava

SEC. VII. nempe Martii habita, ſententia depoſitionis tam in Macarium, quàm in dictum Stephanum Abbatem prolata eſt. Epiſcopis & Clericis, qui errorem abjuraverant, ſervata eſt dignitas, eâ lege ut fidei libellos cum jurejurando Synodo offerrent. Porrò poſt Synodum Imperator Macarium Antiochenum, Stephanum Abbatem, Polychronium, de quo infra, Anaſtaſium Monothelitam, alioſque Macarii diſcipulos Romam in exilium miſit, ut auctor eſt Anaſtaſius, qua de re vide dicenda in Leone II.

XVI. *Acta in Actionibus* X, XI & XII.

Actionibus X, XI & XII, eodem menſe Martio celebratis, recepti ſunt libelli quorundam palinodiam recantantium: lectaque & approbata eſt Epiſtola Sophronii olim Epiſcopi Jeroſolymitani ad Sergium Conſtantinopolitanum: atque item lecta, ſed damnata Macarii, aliorumque hæreticorum ſcripta. Quærentibus verò Proceribus, ſeu Magiſtratibus, an Macarius in ſedem reſtituendus eſſet, ſi fortè revocaret errorem, ſancta Synodus dixit: Nullatenus divinam regulam pati ut in ſede Doctoris ulterius reſideret. Lectæ ſunt præterea Sergii Monothelitarum Principis ad Cyrum, & ad Honorium, nec non Honorii Pontificis Romani Epiſtola prima ad Sergium.

XVII. *In Actione* XIII *damnantur Monothelitæ.*

Actione XIII, die vigeſima octava ejuſdem menſis Martii habita, lata eſt ſententia in hæreticos Monothelitas; nominatimque adverſùs Sergium, Pyrrhum, Petrum & Paulum Epiſcopos olim Conſtantinopolitanos; nec non contra Cyrum Alexandrinum & Theodorum Epiſcopum Pharanitanum. Cum iis damnatus eſt & Honorius Papa, non quidem ut hæreticus, ſed ut hæreticorum fautor, ut in ejus Pontificatu oſtendimus. In hac eadem Actione lecta eſt ſecunda Honorii Papæ ad Sergium Epiſtola. Lecta pariter Epiſtola Pyrrhi Conſtantinopolitani ad Joannem IV Pontificem Maximum, quæ viſæ ſunt in impietatem Monothelitarum concurrere, & ideo igni coram Synodo traditæ ſunt. Relectæ pariter Epiſtolæ Synodales Thomæ, Joannis & Conſtantini olim Patriarcharum Conſtantinopolitanorum, qui Petro Monothelitæ ſucceſſerant, in quibus nihil inventum eſt Orthodoxæ fidei contrarium, quare ſancta Synodus edixit, *Hos ſanctæ memoriæ tres viros, ideſt Thomam, Ioannem & Conſtantinum in unitate manere, atque in ſacris Diptychis ſanctarum Eccleſiarum recitari, ut pote qui in omnibus immaculati atque irreprehenſibiles inventi eſſent circa rectam noſtram Chriſtianorum fidem.*

XVIII. *In Actione* XIV *Vigilii PP. Epiſtolæ falſatæ reperiuntur.*

Actione XIV, die ſecunda menſis Aprilis celebrata, lecti ſunt libelli Mennæ Patriarchæ quondàm Cpolitani ad Vigilium Papam, & Vigilii ad Juſtinianum Imperatorem & Theodoram Auguſtam Epiſtolæ:

Epiſtolæ : quas Apoſtolicæ Sedis Legati exclamaverunt non eſſe Vigilii , & falſatum eſſe librum geſtorum Quintæ Synodi. Quare cum examinarentur codices ejuſdem Quintæ Synodi , in quibus Epiſtolæ illæ Vigilii extabant , conſtitit illas olim deſideratas fuiſſe in antiquis , additoſque non ita multò ante fuiſſe tres quaterniones novos in initio Synodi : in ſeptima verò Actione , in qua continentur duæ illæ Vigilii Epiſtolæ , mutatum fuiſſe quintum decimum quaternionem, adjectumque eſſe quadrifolium non ſuperſcriptum ante decimum ſextum quaternionem , in quo feruntur duo libelli ſeu Epiſtolæ Vigilii. Quamobrem Patres decrevêre , chartaceum volumen, quod falſatum erat, caſſari in locis , in quibus adjectiones erant factæ , & anathema dixerunt libellis qui dicuntur ſcripti fuiſſe à Vigilio ad Juſtinianum & Theodoram. Verùm, ut inquit Baluzius in nova Collectione Conciliorum Tomo I , in Præfatione ad Acta Quintæ Synodi, hæc Epiſtolis illis Vigilii auctoritatem non abjudicant; non enim falſæ illæ dicuntur , ſed falſatæ & corruptæ ab iis , qui teſtimoniis illarum abuti volebant ad confirmandam opinionem ſuam de una in Chriſto voluntate & operatione. Et hæc eſt ratio cur fuerint falſitatis accuſatæ, quod ſcilicet ea pars, in qua de una Chriſti operatione agebatur, à Monothelitis addita erat. Plura hac de re Baluzius laudatus. *SEC. VII.*

XIX. *In Actione XV Polychronius impoſtor damnatur.*

Actione XV , habita die vigeſima ſexta ejuſdem menſis Aprilis, Polychronius Presbyter & Monachus , Macarii Antiocheni & Stephani Abbatis diſcipulus, in conſeſſum vocatus , & interrogatus de fide , non ſolùm ſe Monothelitam , ſed & præſtigiatorem prodidit, & publicum impoſtorem. Is enim chartulam , in qua ſcripta erat hæc propoſitio : *Qui non confitetur unam voluntatem , & unam Deivirilem operationem , non eſt Chriſtianus* , ſuper mortuùm poni poſtulavit , ſpondens illum ſe ſuſcitaturum , ut fidei ſuæ veritatem comprobaret , quam cœleſtibus viſionibus jam confirmatam mentiebatur. Cùm autem ejuſmodi miraculi pollicitatione, magnam populi multitudinem poſt ſe traxiſſet Polychronius , coacta eſt Synodus, ne fidei ſacramentum leviſſimi hominis petulantia in diſcrimen adduceretur, eam indignam licet conditionem ſubire. Præſentibus itaque Patribus, nec non Imperatore , atque univerſo populo appoſitum eſt coràm Polychronio defuncti recens hominis cadaver. Pluribus horis perſonam egit perfidi impoſtoris Polychronius , defuncto in aures inſuſurrans; ſuamque tandem impotentiam profeſſus eſt. Tunc populus exclamavit: *Novo Simoni anathema. Polychronio ſeductori populi anathema.* Poſt hæc in locum Synodi redactus , cum nollet hæreſim abjurare,

Digitized by Google

SEC. VII. abjurare, tanquam ſeductor popu i & manifeſtus hæreticus, omni Sacerdotali ordine & officio denudatus eſt, & anathematis vinculo ſuppoſitus.

XX. *In Actione XVI alius impoſtor exploditur.* Actione decima ſexta, quæ habita reperitur die nona Auguſti, alius hæreticus nomine Conſtantinus, Eccleſiæ Apameenſis Presbyter, accepta licentia dicendi, ad docendam Synodum ſe veniſſe profeſſus, temperamentum quoddam propoſuit, quo concordari poſſent Monothelitæ, atque Catholici; hac nimirum ratione, ut dicerentur in Chriſto duæ operationes, voluntas verò una; ita videlicet, ut Chriſtus aſſereretur humanam voluntatem deſeruiſſe cum carne & ſanguine Crucis tempore. Sed exploſâ à Synodo atque damnatâ ejuſmodi aſſertione tanquam Manichæorum, ipſe Conſtantinus parem cum ea damnationis ſententiam accepit. In eadem Actione petens Georgius Cpolitanus Epiſcopus, ut ſi fieri poſſet, nominatim non anathematizarentur Sergii, Pyrrhi, Pauli & Petri deceſſorum ſuorum perſonæ, rejectus eſt à Synodo. Georgius Synodo conſenſit. Secutæ ſunt acclamationes: *Conſtantino Imperatori Orthodoxo, pacifico, novo Theodoſio, novo Marciano, novo Juſtiniano, conſervatori rectæ fidei, multos annos. Agathoni Papæ Romano multos annos,* &c. Adjuncta ſunt anathemata in ſingulos nominatim hæreticos & eorum fautores, nempe *in Theodorum Pharanitanum, Sergium, Cyrum, Honorium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, Macarium, Stephanum, Polychronium, Aſpergium* Pergenſem Pamphiliorum Metropolitam; omnes denique hæreticos, & qui hæreticis ſuffragantur.

XXI. *In Actionibus XVII & XVIII editur & ſubſcribitur fidei definitio.* Actionibus XVII & XVIII, celebratis die undecima, & decima-ſexta menſis Septembris, edita eſt, & promulgata fidei definitio, quæ omnium Patrum ſubſcriptionibus munita eſt. Poſt hæc Imperator ſciſcitatus eſt, an cum omnium Epiſcoporum ſubſcriptione promulgata eſſet? Qui ad unum exclamarunt: *Omnes ita credimus una fides. Omnes id ipſum ſentimus. Omnes conſentientes & amplectentes ſubſcripſimus. Orthodoxè omnes credimus. Hæc eſt fides Apoſtolorum, hæc eſt fides Patrum, hæc eſt fides Orthodoxorum.* Tunc iteratæ ſunt acclamationes, & ingeminatum anathema *in Theodorum Pharanitam, Sergium & Honorium, Pyrrhum & Paulum, Cyrum & Petrum, Macarium, Stephanum & Polychronium*, & omnes qui prædicaverunt, vel prædicant & docent ac docturi ſunt unam voluntatem & unam operationem in diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei noſtri. Gratias deinde cum egiſſet Imperator Sanctæ Synodo ob extinctam hæreſim, ſermo acclamatorius ipſius Majeſtati compoſitus palam recitatus eſt, quo ipſum etiam rogabant Patres, ut Edicto Concilium firmaret, quatenus his, quæ geſta erant, nullus contradiceret, aut novam quæſtionem moliretur.

Unanimi

Digitized by Google

XXII. *Patres Synodi confirmationem ab Agathone PP. petunt.*

Unanimi etiam conſenſu ſcripſerunt Patres Synodicam Relationem ad Agathonem Pontificem Maximum, quam cum Actis Synodi tranſmiſerunt per Legatos, ab eo poſtulantes ut Synodum, ejuſque canonicas ſanctiones Apoſtolica auctoritate confirmaret, his verbis: *Orthodoxa autem fidei ſplendidam lucem vobiſcum clarè prædicavimus: quam ut iterum per honorabilia veſtra Reſcripta confirmetis, veſtram oramus Paternam Sanctitatem.* Sed priuſquam ſive Imperatoris & Synodi Epiſtolæ, ſive ipſa Synodus ad Urbem perferrentur, ſuum jam diem Agatho Pontifex obierat; unde de ejus confirmatione loquemur in Leone ſecundo ejus ſucceſſore. De hæreſi Monothelitarum, vide dicta in Honorio Papa num. XII & ſeqq.

XXIII. *Acta Synodi non fuêre interpolata.*

Nunc, ex Criticæ Baronianæ Auctore, oſtendendum eſt, Acta Sextæ Synodi, qualia nunc habentur, interpolata non eſſe, contra quod cenſuit Baronius, qui videns ſanctum Maximum Martyrem, alioſque magnæ pietatis & auctoritatis viros hæreſeos labem ab Honorio abſterſiſſe, huncque tamen in Actis hujus Concilii, anathemate implicatum reperiri, opinatus eſt ea ſincera ad nos non perveniſſe, quam opinionem pluribus viris doctis perſuaſit. Verùm, ut inquit idem Criticæ Auctor, Sextæ Synodi Acta quæ habentur, ſincera eſſe, noſtra ætate non videtur in dubium revocari poſſe, ut oſtendunt Combefiſius in Hiſtoria Monothelitarum Diſſert. Apologet. pro Actis Sextæ Synodi, Lupus in Diſſert. de Sexta Synodo generali ad Actionem XVIII, nuperus Auctor Anonymus Hiſtoriæ Monothelitarum Scrutin. VI, Natalis Alexander in Diſſert. II Seculi ſeptimi, Garnerius in Appendice ad Notas capitis 2. libri diurni Romanorum Pontificum, aliique. Ait Baronius, nullam fuiſſe cauſam ex parte Honorii cur damnaretur, cum duæ ejus Epiſtolæ nihil contineant, quod Catholicum non ſit. Verùm in ejus Pontificatu oſtendimus, eum erroris quidem purum fuiſſe, nihilominus tamen in Sexta Synodo damnatum, quod peccaſſet ſua illa Oeconomia, quâ voluit de una vel gemina operatione taceri; cum tamen religionis cauſa tunc exigeret, apertè geminam defendere.

XXIV. *Honorius PP. nonniſi primæ Sedis auctoritate damnatus in VI Synodo.*

Dicit ſecundò Baronius poteſtatem Synodum non habuiſſe, quâ primam Sedem judicaret. At Hadrianus ſecundus, qui Pontificatum iniit anno DCCCLXVII, atque adeo profeſſionem fidei emiſit, quæ extat in libro diurno Romanorum Pontificum cap. II tit. IX (ubi Honorius damnatur) cum primùm ſedere cœpit, ita de Honorio loquitur in Synodo Romana quæ refertur in Octavo Concilio Generali Actione VII: *Intolerabilis eſt ita præſumptio, & hanc aures præcordiorum, fateor, ſuſtinere non poſſunt. Quis autem veſtrûm tale quid, precor, audivit, vel quis hujuſmodi temeritatis, ſaltem lectione immenſitatem invenit? Siquidem Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus*

Digitized by Google

SEC. VII. *judicaſſe legimus, de eo verò quemquam judicaſſe non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolam licitum eſt minoribus Majorum ſuorum motibus reſiſtendi, vel pravos ſenſus liberè reſpuendi, quamvis & ibi, nec Patriarcharum, nec ceterorum Antiſtitum cuipiam de eo quamlibet fas fuerit proferendi ſententiam, niſi ejusdem primæ ſedis præceſſiſſet auctoritas*, quia ſcilicet, ut notat Lupus laudatus cap. 7. Legatis in privatis inſtructionibus ab Agathone Papa datis mandabatur, ut ſi Orthodoxi Græcorum Epiſcopi Honorium in profanis hæreticorum Diptychis ubique radiantem vellent damnatum, aliàs in Eccleſiarum pacem non conſenſuri, eum diſpenſatoriè damnari, & pro plurimorum ſalute immolari, utpote quia aliquid cauſæ dederat, permitterent.

XXV. *Legatis datum in mandatis ut ejus damnationi non obſtarent.*

Dicit tertiò Baronius, non fuiſſe tacituros, qui aderant Sedis Apoſtolicæ Legatos, ſi quid ejuſmodi attentatum fuiſſet. Verùm non deſunt qui Legatos timiditatis accuſent, ut qui meticuloſè ceſſerint Orientalibus, Sergii ſui, quem mirificè colerent, nec ſubducere poſſent anathemati, dedecus communione damnationis cum Romano Pontifice minuere volentibus. Deinde ſunt qui prudentem Oeconomiam laudi dent, ſiquidem communem univerſæ Eccleſiæ pacem, unius hominis honori prætulerint. Tertiò nihil aliud forſàn in Concilio factum Honorio, quàm quod in Synodo Romana, & in Agathonis literis; niſi quod Conſtantinopoli patentiùs & expreſſiùs actum, quod in Synodo Romana actum, ipſisque Agathonis literis implicitè & ſubobſcurè. Verùm, ut ex teſtimonio Hadriani Papæ mox in medium adducto liquet, id Legatis Apoſtolicis in mandatis datum fuit. Hæc enim ratio veroſimilior.

XXVI. *Theodorus CP. Patriarcha Acta corrumpere non potuit.*

Dicit denique Baronius, neque adulteratorem, neque adulterandi cauſas latere. At, ut inquit Garnerius laudatus, quod dicitur de Theodoro Patriarcha Conſtantinopolitano Actorum corruptore, fidem ferè omnem omni ex parte ſuperat. Nam etſi fictè profeſſus dicatur Catholicam fidem cupiditate ſedis recuperandæ, etſi retinuerit animo non tantùm errorem, ſed etiam odium in Sedem Apoſtolicam, qua ratione tandem potuit, quamvis maximè tentaverit, toties Acta vitiare, quoties Honorii mentio facta eſt? Quomodo licuit homini uni, fidei profeſſionem Epiſcoporum manibus ſubſcriptam, ipſaſque Conſtantini Imp. literas adulterare? Annon erat fides ſigillis obſignata? Annon ſuas literas Conſtantinus apprimè Catholicus manu ſua ſubſcripſit? An præcipiti imprudentia, & non matura potius, ut in re tanti momenti par erat, lectione recognovit, quod ſubſcriberet? An ipſe etiam Imperator, quem Conſtantino Magno Synodus parem dixit, venit in ſocietatem

tem facinoris cum Theodoro ? Quis ſibi, quis aliis perſuadeat, id tentatum à Principe tàm pio, tàmque ardenter Catholico, ut ipſiuſmet parentis Typum, avique Ectheſim proſcripſerit ?

XXVII. *Ioannes Legatus Acta corrupta non attuliſſet.*

Joannes V, qui duodecimus ab Honorio Pontificatum geſſit, unuſque Legatorum fuit Agathonis ad Sextam Synodum, cùm Romam Conſtantinopoli reverteretur, attulit Acta Synodi, quæ cum literis Imperatoris deferenda Romam accepit. Qualia verò accepit? Integra, an viciata? Si integra, cur revocantur in dubium, quæ ſcripſit Leo II integris Actis de Honorio conſona? Si viciata, quomodo facinus non agnovit, cum rerum pars magna fuerit ? Si agnovit quomodo non admonuit Summum Pontificem, queſtuſque eſt de nefario ſcelere? Quomodo Summus ipſe Pontifex in re tam infanda conticuit? Quomodo corruptorem non poſtulavit nefandi ſceleris apud Imperatorem ? Quomodo conſentanea Actis & Imperator ſcripſit, & ipſe Pontifex reſcripſit ? Quo crimine vir ſanctiſſimus Leo II Acta vitiata, Sedi Apoſtolicæ injurioſa, plenaque calumniis in Honorium, non approbavit tantùm; ſed etiam retento vitio, Latina fecit, Hiſpaniſque recipienda pariter ac Galliis miſit? Quomodo vitium iſtud in profeſſionem fidei, à Summis Pontificibus emittendam induxit ? Si hæc incredibilia non ſunt, qualia tandem ſunt ?

XXVIII. *Acta corrupta incredibile eſt.*

Jam verò quid faciemus aliis aliarum ſedium magnarum Legatis? Retuleruntne & ipſi ſuas in provincias Acta viciata, an integra ? Si integra, quomodo ex iis emendata non ſunt, quæ vitium paſſa erant, maximè cum Septima & Octava Synodi cogerentur ex Orbe toto ? Si vitiata, qui fieri potuit, ut de vitio nullus ex ſeptuaginta quinque ſupra centum Epiſcopis, nullus è Presbyterorum infinita penè multitudine verbum diceret ſcriberetque ? An totus orbis ea tempeſtate obſtupuerat eò uſque, ut & vitium & facinus agnoſcere non poſſet, tot Epiſcopis, totque Clericis, Actorum Synodi conſciis, & accuſare volentibus; vel ſi agnoſceret, uni homini, neque potentiſſimo, neque optimæ famæ, neque gratioſiſſimo Principibus adularetur ? Quid plura ? Quid conſequentium ſeculorum, quid Summorum Pontificum, Conciliorum generalium, illuſtrium ſcriptorum, de corruptione Actorum ſilentium? Quid Eccleſiæ ipſiuſmet Romanæ diuturnam in officio Sancti Leonis II confesſionem, quod in Sexta Synodo condemnati ſunt Cyrus, Sergius, Honorius, Pyrrhus &c. ? Quid infinita ejuſmodi argumenta ? Omitto dicere de Sancto Leone II, qui Synodum, etiam qua parte accuſatur Honorius, Latinis & legendam & recipiendam exhibuit; ſed etiam de Gallicanis, Hiſpaniſque Præſulibus, qui exhibitam recepêre; imò & de Collectoribus Canonum doctiſſimis, Jvone, Anſelmo, Deuſdedit &

 Gratiano,

Digitized by Google

SEC. VII. Gratiano, qui Sextam Synodum accenſuerunt aliis, ſine exceptione ulla aut animadverſione. Annon erat utrâque maximè opus, ſi vel ſpuria ſit Sexta Synodus, vel erroris, uſurpatæque auctoritatis rea? Ita Garnerius citatus.

XXIX. *Honorius ut hæreticorum fautor damnatus eſt.* His addi poteſt, quod ait teſtis oculatus & integerrimæ fidei Agatho Diaconus Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ & Scriniorum ejuſdem Theſaurarius, qui in Sexta Synodo Notarii munere fungebatur; in Peroratione enim publicata à Combefiſio in Hiſtoria Monothelitarum pag. 199. ait: *Omnes Tomos Actorum præfata Synodi, mundo codice, propria ipſe manu, Eccleſiaſticis literis conſignavi: qui etſi ſub ſignaculis, unà cum fidei definitione, quam ſancta Synodus palam edidiſſet, Patrum ſubſcriptione munita, in Imperatoris palatio fuerunt repoſiti, at tutò ſervati: quin & quinque Patriarchalibus ſedibus tradita definitionis ejuſdem, eadem Patrum ſubſcriptione munita exemplaria, eodem conſcripſi modo, ita jubente pia recordationis Imperatore Conſtantino, ac ſic fieri præcipiente; quo fidei Orthodoxæ ſinceritas atque veritas nullis pateret inſidiis.* Afferit poſtea Agatho Diaconus, Honorium cum Sergio & ceteris Monothelitis fuiſſe anathemate damnatum, & ex ſacris Diptychis expunctum; ſed ejus & aliorum proſcripta nomina Bardanem tyrannum, Synodi Sextæ hoſtem infenſiſſimum reſtituiſſe & imagines erexiſſe. Ex quibus omnibus concludendum eſt, de Actorum integritate & ſinceritate dubitandi locum non eſſe, & ex conſequenti Honorium à Synodo anathemate perculſum eſſe, non quidem propterea quod unicam in Chriſto voluntatem docuiſſet, aut de ejus Orthodoxia dubitaretur, ſed tantùm quod unicam in Chriſto voluntatem docentibus faverit, docendique opportunitatem ſuppeditaverit, ut in ejus Pontificatu oſtenſum eſt.

XXX. *Unus ex Legatis Cpoli miſſam latinè celebrat.* Antequam Sextæ Synodi hiſtoriæ finis imponatur, hic obſervandum Synodum Apoſtolicæ Sedis Legatis permiſiſſe Miſſam latino idiomate publicè celebrare, teſtante id imprimis Anaſtaſio in Vita Agathonis his verbis: *Tanta autem gratia divina omnipotentis conceſſa eſt Miſſis Sedis Apoſtolicæ, ut ad lætitiam populi vel Sancti Concilii, qui in urbe Regia erant, Joannes Epiſcopus Portuenſis Dominicorum die octavarum Paſchæ in Eccleſia B. Sophiæ Miſſas publicas latinè celebraret coram Principe & Patriarcha, ut omnes unanimiter in laudes & victorias piiſſimorum Imperatorum eo die latinis vocibus acclamarent.* Idem habet Hilario Monachus Oratione Dialectica de pane Græcorum myſtico & azymo Latinorum, ubi ait: *De Sexta Synodo apud Patres legi, poſtquam Monothelitarum hæreſis condemnata fuiſſet, in Octava Paſchæ Conſtantinopoli in Templo Sanctæ Sophiæ Deo gratias latinè celebraſſe Græcis omnibus modum latini ſacrificii*

collau-

Digitized by Google

collaudantibus. Ibidem Hilario legatum in azymo celebraſſe ſuppoſuit; ſed cum Anaſtaſius nihil dicat de azymis, & Hilario tardiùs vixerit medio nempe ſeculo decimo quinto, ex ejus auctoritate, nihil pro azymis certi ſtatui poteſt. Vide dicta in Joanne III.

XXXI. *Agatho decretum obtinet pro ordinatione Pontif. Rom.*

Idem Anaſtaſius de Agathone Papa ſcribit: *Hic ſuſcepit divalem juſſionem ſecundùm ſuam poſtulationem, ut ſuggeſſit, per quam relevata eſt quantitas; quæ ſolita erat dari pro ordinatione Pontificis facienda. Sic tamen ut ſi contigerit poſt ejus tranſitum electionem fieri, non debeat ordinari qui electus fuerit, niſi prius decretum generale introducatur in Regiam urbem ſecundùm antiquam conſuetudinem, & cum eorum conſcientia, & juſſione debeat ordinatio provenire.* Conſtantinus itaque Pogonatus ad Agathonis Papæ poſtulationem Romanam Eccleſiam liberavit ab illa pecuniæ penſitatione, quam Gothorum Reges Ariani perſolvendam Romanis Pontificibus indixerant, antequam ordinarentur. Retinere tamen voluit jus confirmationis, quod à ſuis deceſſoribus, Exarchis Ravennatenſibus conceſſum, ademit, & ad ſe retraxit. Illud tamen poſtea ante mortem penitùs dimiſit, ut in Benedicto II videbimus.

XXXII. *Hominem exuit.*

Poſtquam ſanctus Agatho *annos tres, menſes ſex, dies quatuordecim* ſediſſet, ad cœleſtem patriam tranſiit die decima menſis Januarii anni ſexcenteſimi octogeſimi ſecundi, conſecratus enim fuerat die XXVII menſis Junii anni DCLXXVIII, ut initio ejus Pontificatûs ex ipſomet Anaſtaſio probavimus, qui cum etiam ſcribat eum ſepultum *ſub die IV Idus Ianuarii*, manifeſtè indicat eum defunctum anno DCLXXXII, ideoque in ejus exemplaribus, ubi dicitur ſediſſe tantum *annos duos, menſes ſex, dies tres* errorem cubare, alioquin juxta ejus calculum die XXIX Decembris anni DCLXXX hominem exuiſſet, cùm ex ipſomet Anaſtaſio conſtet, Agathonem mortuum eſſe poſt abſolutam Sextam Synodum, cujus ultima Actio die decima ſexta menſis Septembris anni DCLXXXI habita eſt. In Anaſtaſio itaque legendum Agathonem ſediſſe *annos tres, menſes ſex, dies quatuordecim.* Sic enim Anaſtaſius ſibi ipſi non contradicit. Id ex electione Leonis II ejus ſucceſſoris magis innoteſcet.

XXXIII. *Epiſtola ei falsò adſcripta.*

Extat Epiſtola ejuſdem Agathonis *ad Edictum Viennenſem Epiſcopum pridie Kal. Martii* anni DCLXXXII data, quam ex Bibliotheca Floriacenſi Joannes à Boſco in lucem eruit, quâ ſignificat, ſe poſt reditum Legatorum à Synodo œcumenica, Romæ Concilium celebraſſe centum circiter Epiſcoporum, cui Donatus *Edicti* Diaconus interfuerit. Sed hæc Epiſtola ſuppoſititia eſt; nullus enim Edictus per hæc tempora Viennæ ſedit, ut videre eſt apud San-Marthanos in Gallia Chriſtiana, & apud Cointium in Annal.

Digitized by Google

SEC. VII. Eccleſiaſt. Franc. indeque ea Epiſtola non memoratur à Labbeo in noviſſima editione Conciliorum ; ſicuti nec Synodus Romana, cujus in ea mentio.

XXXIV. *Ejus virtutes.* Tantæ ſanctitatis fuit Agatho Papa, ut leproſum obviam factum, oſculo ſuo ſtatim liberaſſe dicatur ; tantæ præterea manſuetudinis & humanitatis, ut neminem à ſe unquam triſtem dimiſerit. Ordinationem unam fecit Preſbyterorum X & Diaconorum III. Epiſcopos præterea XVIII per diverſa loca ordinavit. Sepultus eſt ad ſanctum Petrum. Nomen ejus inſcriptum eſt Martyrologio Romano ad diem X Januarii. Galeſinius de eo agit eodem die, & die XXI Februarii à Græcis coli aſſerit, eorum tamen Menea eum memorant die XX Februarii. Eo jubente miſſi ſunt ex Urbe in Angliam Cantores, qui populum Cantum Romanum docerent, de qua miſſione agit Beda lib. 4. cap. 18.

S. LEO II. *Pontif.* LXXXII.

Anno Domini DCLXXXII.

I. *Leo II Eccleſiæ Rom. præficitur.* Agathone Papa mortuo, legimus in Anaſtaſio ceſſaſſe Epiſcopatum *annum unum, menſes ſeptem, dies quinque*, ſed illud interpontificium in Anaſtaſio depravatum eſſe, ex ipſomet Anaſtaſio demonſtratur, qui de S. Leone II Agathonis ſucceſſore, ſcribit: *Hujus temporibus die decima ſexta menſis Aprilis, indictione undecima, Luna eclypſim pertulit. Poſt Cœnam Domini nocte penè tota in ſanguineo vultu elaboravit, & niſi poſt galli cantum cœpit paulatim delimpidare, & in ſuum reverti reſpectum.* Hæc eclypſis, juxtà Calviſium in Opere Chronologico, contigit die XVI Aprilis, quæ anno DCLXXXIII coincidebat cum Cœna Domini, quia Paſcha eo anno celebratum eſt die XIX Aprilis ; quare cum acciderit ex Anaſtaſio temporibus Leonis II, neceſſariò ſequitur hunc iam Pontificem fuiſſe die XVI Aprilis anni DCLXXXIII, ideoque & interpontificium fuiſſe tantum menſium ſeptem, ut poſt Martinum Polonum in libello *de Mirabilibus Romæ*, ſcripſit Onuphrius Panuinius in Chronico Eccleſiaſtico, & conſequenter S. Leonem ordinatum fuiſſe die decima ſeptima menſis Auguſti ejuſdem anni DCLXXXII, poſtquam ſedes menſes ſeptem, dies ſeptem vacaſſet ; quod in ejus morte certiùs conſtabit. Erat Leo Pauli filius, natione Siculus.

II. *Pontifices Rom. à tribus Epiſc. ſemper ordinati.* Leonem II à tribus Epiſcopis ordinatum eſſe ſcribit idem Anaſtaſius: *Qui ſupraſcriptus*, inquit, *ſanctiſſimus vir, ordinatus eſt à tribus Epiſcopis, id eſt, Andrea Oſtienſi, Ioanne Portuenſi, & Placentino Veliternenſi, pro eo quod Albanenſis Eccleſia Epiſcopum minimè habuit.* Ex quo

corruit

Digitized by Google

corruit Sigonii opinio, qui in Hiſtoria de regno Italiæ ad annum DCLXXXII ait, ante Leonem II ſoli Epiſcopo Oſtienſi tributum fuiſſe, ut ſecluſis aliis Epiſcopis Pontificem Romanum conſecraret. Nam cum Anaſtaſius rationem reddat, quod pro Albanenſi Epiſcopo, cujus ſedes vacabat, ſuffectus ſit Veliternenſis; id argumento eſt morem antea fuiſſe, ut cum Oſtienſi & Portuenſi Epiſcopis, Albanenſis etiam ordinationi Romani Pontificis miniſtraret. Id confirmat Mabillonius, ſcilicet Romanos Pontifices à tribus Epiſcopis ordinari ſolitos, in Commentario prævio ad Ordinem Romanum, ex altero ex duobus libellis *de Ordinatione* à ſe publicatis: in eo enim, uti in Ordine Romano, trium Epiſcoporum mentio in Pontificis ordinatione habetur, qui libellus haud dubiè ſcriptus eſt ante Pontificatum Leonis II. Certè etiam ante Concilium Nicænum, ordinationes Epiſcoporum à tribus Epiſcopis Romæ factas fuiſſe, colligitur ex facto Novati, qui accitos Romam tres Epiſcopos temulentos, horâ decimâ incluſos, adumbrata quadam & inani manuum impoſitione, Epiſcopatum ſibi tradere coegit, ſcribente Cornelio Papa in Epiſtola ad Fabianum Antiochenum apud Euſebium lib. 6. cap. 43. unico contentus quidem futurus, ſi unus ad conſecrandum Romanum Antiſtitem tum ſuffeciſſet. Ita Mabillonius laudatus. Quod etiam poſtea ita peractum eſſe conſtat ex Anaſtaſio, qui in Pelagio primo ſcribit, in tota Italia tertium inveniri non potuiſſe Epiſcopum, à quo conſecraretur, ideoque à Peruſino & Ferentino Epiſcopis, ac Andrea Presbytero Oſtienſi conſecratum fuiſſe, ex eo enim conſtat ordinationem Romani Pontificis à tribus Epiſcopis fieri ſolitam ſemper fuiſſe. Vide dicta in Marco.

SEC. VII.

III. *Leo PP. Acta Synodi Sextæ recipit.*

Ex laudatis Anaſtaſii verbis conſtat, Legatos Agathonis Papæ & Synodi Occidentalis, qui Synodo Sextæ præfuêre Conſtantinopoli Romam rediiſſe ante Leonis II ordinationem, contra quod cenſuit Baronius; cum Joannes Epiſcopus Portuenſis, unus ex Legatis, unus etiam ex ordinatoribus Leonis II extiterit. Unde ipſemet Leo in Epiſtola ad Conſtantinum Imp. quam ſcripſit poſt menſem Auguſtum anni DCLXXXII, ait: *Legatos hujus Apoſtolicæ Sedis unà cum perſonis, quæ cum eis profectæ fuerant, per nuper elapſam decimam indictionem* (quæ in curſu fuit uſque ad Kalendas Septembris ejuſdem anni DCLXXXII), *menſe Julio cum Divalibus Clementiæ Veſtræ apicibus & Synodalibus geſtis, cum magno jucunditatis gaudio in Domino exultantes ſuſcepimus.* Legati itaque Pontificii hyemarunt Conſtantinopoli, ſollicitantes pro felici ſtatu Eccleſiæ Romanæ, aut ob alias cauſas nobis ignotas; ſed cùm accepiſſent Agathonis mortem & Leonis II electionem, quam ipſemet Leo Imperatori per literas ſignificavit, profecti ſunt Conſtantinopoli, deferentes Acta

Synodalia

SEC. VII. Synodalia & Epiſtolam Imperatoris ad Leonem, & menſe Julio indictionis X, ideoque anno DCLXXXII Romam pervenêre, ubi Joannes Portuenſis cum duobus aliis Epiſcopis eumdem Leonem, die XVII menſis Auguſti Pontificem conſecravit. Vnde in titulo Epiſtolæ Imperatoris ad Leonem, quam Baronius anno DCLXXXIII refert, corrigendum eſt illud quod dicitur miſſa ad Leonem *menſis Decembris decimo tertio indictione decima*, tunc enim Agatho nondum mortuus erat, legendumque, vel *menſis Maii*, vel *menſis Junii decimo tertio*, &c.

IV. *Ea confirmat.* Pontifex acceptis Synodalibus geſtis & Imperatoris Epiſtolâ, ad ipſum direxit Epiſtolam Synodi Sextæ confirmatricem, quæ dicitur data *Nonis Maii indictione X*, ſed hæc temporis obſignatio deſideratur in textu græco, ideoque addititia eſt, & flocci facienda, ex laudatis quippe Leonis verbis conſtat eam ſcriptam eſſe poſt indictionem decimam, ideoque poſt menſem Auguſtum. Sextam autem Synodum his verbis confirmavit Leo Pontifex: *Sancta igitur univerſalis, & magna Sexta Synodus, quam nutu Dei Veſtra Clementia & ſedulò convocavit, & cui pro Dei miniſterio præfuit, Apoſtolicam in omnibus Regulam, & probabilem Patrum doctrinam ſecuta eſt. Et quia definitionem recta fidei prædicavit, quam & Apoſtolica Sedes Beati Petri Apoſtoli (cujus licet impares miniſterio fungimur) veneranter ſuſcepit; idcirco & nos, & per noſtrum officium hac veneranda Sedes Apoſtolica, concorditer ac unanimiter his quæ definita ſunt ab ea, conſentit, & Beati Petri auctoritate confirmat, ſicut ſupra ſolidam Petram, qui Chriſtus eſt, ab ipſo Domino adeptis firmitatem propterea ſicut ſuſcepimus atque firmiter prædicamus ſancta quinque univerſalia Concilia, Nicænum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum I, Calchedonenſe & Conſtantinopolitanum, quæ & omnis Chriſti Eccleſia approbat & ſequitur: ita & quod nuper in Regia urbe, pio veſtræ Serenitatis anniſu, celebratum eſt, Sanctum Sextum Concilium, ut eorum pediſſequum, & ea interpretans, pari veneratione atque cenſurâ ſuſcipimus, & hoc cum eis dignè connumerari, tanquam unâ & æquali Dei gratiâ congregatum decernimus: & qui in eo fideliter convenerunt, Chriſti Eccleſiæ Sacerdotes, inter ſanctos Eccleſiæ Patres atque Doctores adſcribendos æquè cenſemus.*

V. *Ea in Hiſpaniam mittit.* Poſt hæc ſanctus Leo Acta Synodalia in Hiſpaniam miſit, ut Epiſcoporum Hiſpaniæ aſſenſu rata eſſent. Qua de re ſcripſit ad Ervigium Hiſpaniarum Regem, ad Epiſcopos ejuſdem regni, ad Quiricum Epiſcopum, & ad Simplicium Comitem, omnes Epiſtolas ejuſdem argumenti, nimirum quod abſoluta œcumenica Synodo, ipſe in Hiſpaniam mittat per Petrum Notarium Regionarium ejuſdem fidei definitionem, acclamatorium inſuper ſermonem Synodi ad Imperatorem, nec non ejuſdem Imperatoris Edictum: quò

Digitized by Google

quò ipſorum omnium Epiſcoporum ſubſcriptionibus munirentur, quæ in Oecumenico Concilio ſtatuta fuiſſent. Eas Epiſtolas Baronius ſuppoſititias credidit, quod ex damnatum à Synodo Sexta, ac ipſo Leone Honorium Papam teſtentur. Verùm Sanctus Leo non hæreſeos, ſed tantum negligentiæ & culpabilis conniventiæ Honorium perſtringit. In Epiſtola enim ad Epiſcopos Hiſpaniæ, ait: *Æterna damnatione mulctati ſunt Theodorus, Cyrus, cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit Apoſtolicam auctoritatem, incipientem extinxit, ſed negligendo confovit.* In Epiſtola verò ad Ervigium Regem eadem inculcans, *de Catholicæ*, inquit, *Eccleſiæ adunatione privati ſunt Theodorus Pharanitanus*, &c. *& una cum eis Honorius Romanus, qui immaculatam traditionis regulam, quam à prædeceſſoribus ſuis accepit, maculari conſenſit.* Alia ſuppoſitionis argumenta & ad ea reſponſiones legi poſſunt in Critica Baroniana. De Concilio Toletano, in quo Acta Synodi Sextæ recepta ſunt, in Benedicto II Leonis ſucceſſore agemus. SEC. VII.

VI.
Presbyterum & Diaconum Eccleſiæ CP. lapſos communioni reſtituit.

Agathone Papa ſedente, Macarium Antiochenum Epiſcopum, Stephanum Abbatem, alioſque Monothelitas in Synodo Sexta damnatos & depoſitos, Romam in exilium miſſos eſſe ex Anaſtaſio ibidem diximus; de iiſdem hæreticis idem Anaſtaſius in Leone II ſcribit: *Veruntamen ſupraſcriptos defenſores malorum hæreticos, Macarium, Stephanum, Polychronium, & Anaſtaſium dum nollent à ſuo recedere propoſito, per diverſa monaſteria Leo retruſit. Qui prædictus Sanctiſſimus Leo abſolvit duos viros in percipienda communione, qui de Regia urbe cum prædicto Macario, & ceteris in Romanam directi ſunt civitatem nec dum à Synodo anathematizatos, ideſt, Anaſtaſium Presbyterum, ac Leontium Diaconum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ in die ſancto Theophaniæ, exponentes videlicet per propria ſcripta fidem ſuam, juxta quod & ſancta Synodus determinavit, anathematizantes videlicet omnes hæreticos, ſed & ſupraſcriptos viros complices, quos Sancta Synodus, vel Sedes Apoſtolica anathematizavit.*

VII.
Epiſtola Imp. ad Leonem II germana eſt.

Baronius laudatam num. III Imperatoris ad Leonem II Papam Epiſtolam ſuppoſitionis arguit, quod in conſignatione temporis error inſit; ſed ut diximus error ille Librariis attribuendus. Deinde ait in in ea Conſtantinum aſſerere miſſas fuiſſe literas pro cogenda Synodo univerſali ad Agathonem Papam, quas liquet miſſas eſſe Dono deceſſori ejus. Quæ ratio nihil urget; loquitur enim Imperator compendio Hiſtorico, quia nempe Agatho literas, quas Imperator Dono miſerat, ipſemet poſt mortem Doni accepit, iiſque fecit ſatis. Nam inde haud abſonè Conſtantinus ſcribit ad Leonem II, miſiſſe ſe literas ad Agathonem.

VIII.
Macarius Epiſc. Antioch. Romam in exilium miſſus.

Sed ponamus eam Epiſtolam ſuppoſititiam eſſe, qua ratione Baro-

SEC. VII. nius anno DCLXXXI, ex ea mendacii arguit Anaſtaſium Bibliothecarium, ſcribentem Macarium Antiochenum Epiſcopum à Sexta Synodo depoſitum, cum ſuis ſequacibus Romam in exilium ab Imperatore directum eſſe, maximè cum ipſemet Baronius anno DCLXXXV referat, in Actione prima Concilii Nicæni II. Petrum Presbyterum & Apoſtolicæ Sedis Hadriani Papæ Vicarium dixiſſe: *Romæ quidem exterris erat Macarius à Sancta Synodo Sexta damnatus*, & cetera à nobis in Benedicto II num. IX recitata. Nec eſt quod dicat, nullum exemplum extare, ut exilio damnatis, pro exilii loco decreta fuerit Romana urbs; cum Callinicus Patriarcha Cpolitanus, ipſo fatente Baronio ad annum DCCIII num. II, à Juſtiniano Imperatore oculis orbatus fuerit, & Romam in exilium miſſus, quod confirmatur ex Vita ejuſdem Callinici græcè ſcripta, quam Lambecius Tomo VIII Bibliothecæ Cæſareæ pag. 210. ait in ea Bibliotheca aſſervari, ejuſque titulum eſſe: *Commemoratio Callinici Patriarchæ CP. qui effoſſis oculis Romam miſſus eſt in exilium, ubi in aliquo muro incluſus; miſerè obiit.* Denique quod ex ea Epiſtola deducit Baronius, ideo Macarium & ſectatores Romam miſſos, quia ad Sedem Apoſtolicam appellaverant, eſt omninò incredibile, cum Sexta Synodus quæ eum ſede dejecerat, in ultima ſeſſione profeſſa ſit, ſe in definitione Catholici dogmatis ſequi Agathonis Epiſtolam & Synodales literas Romani Concilii, ideoque Macarium ad Apoſtolicam Sedem appellaſſe nulla veriſimilitudine dici poteſt. Illud ergo tantùm ex dicta Epiſtola deduci mihi poſſe videtur, Macarium videntem Imperatorem decreviſſe, ipſum in exilium mittere; petiiſſe Romam mitti, quod non diſplicuit Imperatori, qui Pontificis Romani arbitriò ipſum reliquit in Sedem reſtituere, ſi reſipiſceret: *Ipſi autem*, inquit, *ſcriptis precibus Serenitatem noſtram omnes communiter deprecati ſunt, ut ſe ad Veſtram Beatitudinem mitteremus. Sic igitur fecimus, eoſque ad Vos miſimus, veſtro paterno judicio omnem ipſorum cauſam permittentes.* Et in Epiſtola ejuſdem Imperatoris ad Romanam Synodum, quæ reperitur in fine ultimæ Actionis Sextæ Synodi: *Univerſalis contentionis communi ſententia, de Sacerdotali dignitate repulſi ſunt* (Macarius & ſectatores) *& probationi Sanctiſſimi Papæ traditi ſunt.* Unde poſtea Benedictus II Macarium in ſedem reſtituere volebat, ut in ejus Pontificatu dicemus.

IX. Obtinuit Leo ab Imperatore Conſtantino Divales Juſſiones quibus Ravennatenſis Eccleſia reſtituta eſt ſub ordinatione Sedis Apoſtolicæ, juſſit enim Imperator, ut Ravennatenſi Archiepiſcopo defuncto, qui in ejus locum eligeretur, juxta antiquam conſuetudinem Romam veniret ordinandus. Ita Anaſtaſius, qui addit, Leonem feciſſe Conſtitutum, ut Archiepiſcopi nihil pro uſu pallii aut

Leo obtinet ab Imp. ut Epiſc. Ravenn. ordinatio Romæ fiat.

diverſis

diverſis officiis Eccleſiæ ſolvere deberent, quod olim S. Gregorium ſtatuiſſe in Synodo Romana II in ejus Pontificatu diximus. Vetuit inſuper, ne Mauri quondàm Ravennatenſis Epiſcopi in ſchiſmate contra Romanam Eccleſiam defuncti, de quo in Vitaliano Papa locuti ſumus, anniverſaria aut agenda celebraretur. SEC. VII.

X. *Ad cœleſtem patriam migrat.* Leonem Papam ſediſſe *menſes decem, dies ſeptem & decem*, ſcribit Anaſtaſius, ac ſepultum eſſe *ad B. Petrum Apoſtolum ſub die quinto Nonas Julias.* Quo etiam die eum obiiſſe Ordericus lib. 2. & Marianus Scotus in Chronico produnt. Eamdem ſedis durationem ei aſſignant idem Ordericus, Hermannus Contractus, Abbo, Luitprandus, Honorius Auguſtodunenſis, & varii Catalogi; nec ullus in tota antiquitate diuturniorem ſedem ei adſcripſit. Obiit itaque die tertia Julii anni ſexcenteſimi octogeſimi tertii, cum probaverimus argumento ineluctabili, eum jam ſediſſe die decima ſexta menſis Aprilis ejuſdem anni, ex quo & ſequitur neceſſariò, ordinationem ejus rectè à nobis affixam fuiſſe diei decimæ ſeptimæ Auguſti anni ſexcenteſimi octogeſimi ſecundi, & inſuper tàm diuturnum non fuiſſe interpontificium poſt Agathonis mortem, ſicut per errorem in Anaſtaſio legitur. Porrò annum DCLXXXIII fuiſſe Leonis emortualem ſcribit Hermannus Contractus ex editione Caniſii.

XI. *Ejus doctrina & pietas.* De Leonis doctrina atque moribus, & pietate hæc habet idem Anaſtaſius: *Leo natione Siculus, ex patre Paulo, vir eloquentiſſimus, in divinis Scripturis ſufficienter inſtructus, Græca, Latinaque lingua eruditus, cantinela & pſalmodia præcipuus, & in eorum ſenſibus ſubtiliſſima exercitatione limatus, lingua quoque ſcholaſticus eloquendi majori lectione polita, exhortator omnium bonorum operum, plebique florentiſſimam ingerens ſcientiam, paupertatis amator, & erga inopum proviſionem, non ſolum mentis pietate, ſed & ſtudii ſui labore ſollicitus.* Synodum Oecumenicam Sextam è Græco in Latinum vertit, Trithemio & Binio teſtibus. *Hic fecit Eccleſiam in urbe Roma*, ut poſtea ſubdit Anaſtaſius, *juxta ſanctam Bibianam, ubi & corpora ſanctorum Simplicii, Fauſtini & Beatricis, atque aliorum Martyrum recondidit, & ad nomen beati Pauli Apoſtoli dedicavit ſub die vigeſima ſecunda menſis Februarii, ubi & dona obtulit.* Ex quibus ultimis verbis conjectat Auctor Criticæ Baronii, die XXII Februarii anni DCLXXXIII, Leonem ſediſſe, quia dies XXII Februarii eo anno concurrebat cum Dominica, qua die Eccleſiæ dedicari ſolitæ erant.

XII. *Dies ejus cultûs.* Sed ut ad diem mortis ejus redeã, non obſtat noſtræ Chronologiæ, quod nomen Leonis II in nullis Martyrologiis, die tertia Julii, qua obiiſſe diximus, memoretur; cùm Sanctus Leo Magnus hujus nominis primus, die, quo è vivis exceſſit, nulli Martyrologio inſcribatur. Nam Leo Magnus Feſto annuo, Miſſa & Officio celebratus eſt die XXVIII Junii uſque ad Pontifi-

Digitized by Google

SEC. VII. catum Gregorii XIII, quo Galeſinius Protonotarius Apoſtolicus ejus mandato Romanum Martyrologium condens, feſtum ejus dìel XI Aprilis affixit, & diei XXVIII Junii feſtum S. Leonis II, aſſerens in Notis, ſe hac in re ſecutum eſſe auctoritatem Platinæ & Onuphrii, qui prioris Leonis mortem cum die XI menſis Aprilis copularunt, poſterioris verò cum die XXVIII menſis Junii. Certè Leonem Magnum in antiquis Eccleſiæ monumentis, die XXVIII Junii cultum fuiſſe, pluribus oſtendit Queſnellus Tomo II ejus Operum Differt. de Vita & rebus geſtis ejus ad annum CCCCLXI. Baronius etiam Martyrologium Romanum poſt Galeſinium recognoſcens, nihil in ea parte mutavit, quia Sanctos diebus memoriæ eorum ſacris obiiſſe communis ſententia ferebat; ſed fundamento illo innumeris certiſſimiſque exemplis nunc everſo, conſtat utrumque Sanctum Pontificem, aliis diebus, quàm quibus eorum nomina in Breviariis, Miſſalibus & ſacris Faſtis coluntur, ſpiritum Deo reddidiſſe. Sed Eccleſia eos dies cultui utriuſque aſſignavit, quia *non tàm conſtringitur lege temporum, quam victis ad ſuum cohibet nutum*, ut ait S. Petrus Damiani cap. 15. Opuſculi cui titulum fecit, *Dominus Vobiſcum*. Plura hac de re Auctor Criticæ Baronii tàm anno LXVII, quam annis CCCCLXI & DCLXXXIV. De utriuſque Sancti Leonis Translatione facta à Paulo V. lege dicta in S. Leone primo.

XIII. *Pontifices Rom. in ordinum collatione regulis communibus non adſtricti.* Leonis II Vitam his verbis terminat Anaſtaſius: *Hic fecit ordinationem unam per menſem Junii die viceſima ſeptima, Presbyteros novem, Diaconos tres, Epiſcopos per diverſa loca numero viginti tres.* Qui locus virorum Eruditorum ingenia valde torſit, qui reſpicientes ad ſabbatum Quatuor Temporum proximum poſt Pentecoſten, quod non poteſt convenire cum die XXVII Junii quocumque anno ponatur Pontificatus Leonis; alii legerunt XXVII Maii, ſed illi decepti ſunt, illud enim ſabbatum non reperitur etiam menſe Maio; alii legerunt quidem menſem Junium, ſed loco *die XXVII*, poſuerunt die IV, quo, anno DCLXXXIV ſabbatum quatuor Temporum poſt Pentecoſten incidit. Sed præterquamquod probavimus Leonem obiiſſe anno DCLXXXIII, Criticæ Baronii Auctor rectiùs, meo quidem judicio ſcribit, Anaſtaſii textum non eſſe ſollicitandum, ac Leonem eam ordinationem peregiſſe die XXVII Junii in ſabbato, licet non eſſet quatuor Temporum, quia ſicuti Pontifici Romano ob principem dignitatem id privilegii conceſſum eſt, ut ſolus abſque aliis Epiſcopis conſecraret Epiſcopos; ita & propter eamdem rationem, ut ſingulis ſabbatis Diaconos, Presbyteros & Epiſcopos ordinaret. Pontifices enim Romanos, in conferendis ordinibus, regulis communibus adſtrictos non fuiſſe oſtendit Alexander

Alexander III, dum Baronienſi Epiſcopo ſcribens, ait: *Subdiaconos nulli niſi Romano Pontifici licet diebus Dominicis ordinare*; quod confirmat in literis ad Herefordenſem Epiſcopum: *Ad Subdiaconatum niſi in Quatuor Temporibus, aut in ſabbato ſancto, vel in ſabbato ante Dominicam de Paſſione, nulli Epiſcoporum, præterquam Romano Pontifici licet aliquos ordinare.* SEC. VII.

XIV. *Ordinationes generales eorum à particularibus diſtinguendæ.*

Ceterùm, proſequitur idem Auctor, exiſtimandum non eſt Leonem II unica ordinatione feciſſe Presbyteros IX, Diaconos III, Epiſcopos XXIII; Anaſtaſius enim ſignificat eum durante ſuo Pontificatu feciſſe ordinationem generalem, & quandiu in Pontificatu vixit, Presbyteros IX, Diaconos III & Epiſcopos XXIII, ſed diverſis diebus ordinaſſe. Hanc eſſe genuinam Anaſtaſii mentem, tàm in hoc, quàm in ceteris Pontificibus, ipſemet innuit. Nam in Joanne VI ait: *Hic fecit ordinationem Presbyterorum, ſeu Diaconorum unam, id eſt, Presbyteros novem, Diaconos duos. Fecit autem & per diverſa loca Epiſcopos quindecim*; ubi vox, *ordinatio*, ad Presbyteros tantùm & Diaconos, non verò ad Epiſcopos referri poteſt. Idem confirmat Anaſtaſius in Vita Sergii primi: *Hic ordinavit per diverſas provincias Epiſcopos nonaginta ſeptem. Fecit autem & ordinationes duas per menſem Martii, Presbyteros XVIII, Diaconos quatuor*; ubi vox, *ordinatio*, & menſis Martius ad Presbyteros & Diaconos tantùm, non verò ad Epiſcopos refertur. Hinc in Vitis Pontificum, in quibus nulla mentio ordinationis Presbyterorum, & Diaconorum, nunquam legitur, *fecit ordinationem*, &c. *per menſem*, &c. *in Quadrageſima*, &c. quia ſcilicet tempus & menſis reſpiciebant tantum ordinationes generales, in quibus Presbyteri & Diaconi conſecrabantur. In Vita Joannis primi habetur tantum: *Hic ordinavit Epiſcopos per diverſa loca numero XIII.* In Vita Sabiniani: *Hic Eccleſiam de Clero implevit. Hic Epiſcopos fecit per diverſa loca numero ſex & viginti.* Idem habetur in Vita Eugenii I, Benedicti II, Joannis V & Cononis. Verum eſt in Vita Anteri legi: *Hic fecit ordinationem unam per menſem Decembris, Epiſcopum unum.* Sed præterquam quod Anterus ibi præponitur Pontiano, locus ille corruptus eſt, legendumque cum uno MS. Freherlano: *Hic fecit unum Epiſcopum in civitate Fundis Campaniæ, per menſem Decembrem.*

XV. *Hæc ordinationum diſtinctio explicatur.*

Adhæc Pontifices Romani ordinare tenebantur omnes Suburbicariarum provinciarum Epiſcopos à Clero & populo canonicè electos, abſque eo quod eorum conſecrationes diu differri poſſent, ne Eccleſiæ paſtoribus viduatæ remanerent. Quod ſi Epiſcopi à Pontificibus Romanis, nonniſi diebus ordinationum generalium, quibus Presbyteri ordinabantur, conſecrati fuiſſent, quale eſſet noſtrum judicium de Gregorio II, qui intra annos ſedecim, quibus

Digitized by Google

SEC. VII. ſedit, ſemel Epiſcopos conſecraſſet, & quidem CL uno eodemque die? Quale de Hadriano primo, qui intra annos XXIV, quibus Eccleſiam Romanam rexit, bis tantum Epiſcopos ordinaſſet, & intra duos dies CLXXXV? Hæc omnia profectò abſurda. Quare omninò dicendum Pontifices Romanos, non ſolùm Dominicis, & Sabbatis Quatuor Temporum; ſed etiam omnibus aliis diebus Dominicis, ubi opus erat Epiſcopos conſecraſſe, neque eos ſe ſe adſtrictos credidiſſe communi legi, quæ ſacras ordinationes Sabbatis Quatuor Temporum affigit. Ita rectè Annotator Baronii.

XVI. *Pontifices Rom. in collatione ordinum non fuiſſe regulis communibus adſtrictos probatur.*

Ad ea objici forſan poſſet prædictis in literis Alexandri III ad Batonienſem & Herefordenſem Epiſcopos, agi tantum de Subdiaconis, quorum ordo nondum inter ſacros accenſebatur, ideoque potuiſſe quidem Pontifices Romanos, quolibet ſabbato aut die Dominica minores ordines conferre, ſed non majores. Id enim ex eo refellitur, quod cùm Subdiaconatus inter majores ordines relatus eſt, & nonnulli adhuc Epiſcopi diebus quibuſve Dominicis, illum indifferenter conferrent, Concilium Dalmaticum anno 1191. celebratum canone 2. ita ſtatuit: *Prohibemus etiam ne aliquis Epiſcopus niſi in Quatuor Temporibus, juxta Sanctorum Patrum conſtitutionem, aliquem ad ſacros ordines promovere præſumat. Solus enim Romanus Pontifex Dominicis diebus Subdiaconos ordinare poteſt.* Ex quo & ſequitur tunc Subdiaconatum fuiſſe numeratum inter ordines ſacros. Licet autem Concilium de ſolis Subdiaconis loquatur, non inde tamen, Romanæ Sedis privilegium, de Diaconis & Presbyteris quocumque ſabbato aut Dominica ordinandis, deſtruitur; cum exempla nobis ante illud ſuppetant, quibus evincitur Romanos Pontifices etiam Diaconos & Epiſcopos ordinaſſe extra quatuor Tempora. De Epiſcopis jam ſupra dictum eſt in Simplicio Papa, ubi numero ultimo obſervavimus Agapetum Papam, Mennam Cpolitanum Patriarcham ordinaſſe die XIII Martii anni DXXXVI feria quinta. De Diaconis & conſequenter de Presbyteris exemplum habemus in Gelaſio II, qui die Dominica poſt ſabbatum quatuor Temporum Martii, decima nempe die ejuſdem menſis anno 1118. conſecratus Pontifex Rom. eodem ſuæ conſecrationis die, *Petrum Ruſum Diaconem Cardinalem*, inquit Pandulphus in ejus Vita à Papebrocio in Conatu Chronico-Hiſtorico relata, *Baronem Subdiaconum, & me Pandulphum Oſtiarium, qui hac ſcripſi, in Lectorem, & Exorciſtam promovit, & plures alios in minoribus gradibus ordinavit.* Unde Innocentius III apud Edmundum Martene de Antiquis Eccleſiæ Ritibus Tom. II pag. 283. ſcribit:

Solus

Solus Pontifex Romanus, qui ante hymnum Evangelicum conſecratur, SEC. VII. *& poſtmodum ipſe Miſſarum ſolemnia incipit, & perficit conſecratus, in die conſecrationis ſuæ valet ordines celebrare.* Ex quibus habemus Diaconos & Presbyteros conſecrandi quocumque ſabbato, vel die Dominica, imò & in die conſecrationis ſuæ, licet non eſſet Dominicalis, poteſtatem Romano Pontifici, & quidem ſoli reſervatam fuiſſe. Ideo porrò Concilium Dalmaticum de ſolis Subdiaconis loquitur, quia tunc de illis ſolis agebatur, ut enim dixi plures Epiſcopi ſibi licitum eſſe arbitrabantur qualibet die Dominica Subdiaconatum conferre, ut licitum fuerat antequam hic ordo inter majores recenſeretur, quod Concilium prohibet hanc poteſtatem ſoli Romano Pontifici reſervatam declarans.

S. BENEDICTUS II. *Pontif. LXXXIII.*

Anno Domini DCLXXXIV.

Cùm ex dictis S. Leo hujus nominis II., die tertia menſis Julii anni ſexcenteſimi octogeſimi tertii obierit, &, ut ſcribit Anaſtaſius ceſſarit *Epiſcopatus menſes XI, dies XXII*, S. Benedictus hujus nominis II., natione Romanus, ex patre Joanne ordinatus eſt die XXVI menſis Junii anni ſexcenteſimi octogeſimi quarti, in quam Dominica cadebat. In editione quidem Anaſtaſii, qua Baronius uſus eſt, legebatur, ut ipſe aſſerit, poſt Leonis mortem ſedem vacaſſe menſem unum, & dies viginti duos; ſed ea editio ſine dubio corrupta; aliæ enim omnes, ſicuti & codices MSS. habent menſes undecim & dies viginti duos, quod maximè advertendum, quia ex initio Benedicti II rectè conſignato, Leonis II. & ſucceſſorum Benedicti II Chronotaxis pendet. I. *S. Leoni II ſufficitur S. Benedictus II.*

Leo II Petrum Regionarium in Hiſpaniam miſerat pro ſignificanda Sextæ Synodi definitione, ut dictum eſt in ejus Pontificatu; ſed cum Epiſcopi Hiſpani, in Toletano Concilio XIII, poſt diem quartum Novembris anni DCLXXXIII congregati, abſoluto jam Concilio Leonis Epiſtolam & Geſta Concilii accepiſſent, non potuêre iterum aggregari, tùm quia jam ad propria redierant, tùm propter procelloſi temporis adverſitatem, quia ſcilicet *tellus omnis hiemali ſtricta gelu, glaciali nivium immenſitate duruerat*, ut teſtantur Patres Concilii Toletani XIV canone II. *Scribit in Hiſpaniam pro receptione Actorum Synodi Sextæ.*

SEC. VII. canone II & III, ſub finem anni DCLXXXIV congregati. Benedictus Pontifex electus, ſcripſit ad Petrum Regionarium in Hiſpania agentem, Epiſtolam cujus titulus: *Benedictus Presbyter & in Dei nomine Electus ſancta Sedis Apoſtolica, Petro Notario Regionario.* Eâ monet Petrum, ut commiſſum miniſterium peragat, & ſubſcriptiones Epiſcoporum poſt definitionem Synodicam Sexti Concilii procuret ſubjungi. Quare Patres dicti Concilii Toletani XIV, mox dictis ex canonibus II & III addunt, ſe ſparſis ſedibus atque locis approbaſſe quæ geſta fuerant in Sexta Synodo, & in canone quarto ſubjungunt: *Placuit proinde illo tunc tempore Apologetica defenſionis noſtra reſponſis ſatisfacientes, Romano Pontifici, ea ipſa geſta firmare.* Hæc Apologia adversùs hæreticos ad Romanum Pontificem miſſa, in qua Catholicæ religionis ſumma capita continebantur, Juliani Toletani Epiſcopi opus erat.

III. *Hac Epiſtola non eſt ſpuria.*

Baronius hanc Benedicti ad Petrum Regionarium Epiſtolam ſuppoſititiam contendit, & vim facit, in eo quod ex alia ejuſdem Benedicti ad Ervigium Hiſpaniarum Regem Epiſtola, cujus initium: *Cum unus extet rerum omnium Deus*, &c. dicat Benedictus, ſe miſiſſe Acta Synodalia ad Epiſcopos Hiſpaniæ per Petrum Regionarium, cùm tamen conſtet, ea à Leone per eumdem Petrum miſſa. Sed ea ad Ervigium Regem Epiſtola Benedicto II à Librariis perperàm attributa, quod decepit Baronium, quibuſdam exemplaribus Leonis, quibuſdam verò Benedicti nomen præferentibus, licet ea à ſolo Leone ſcripta fuerit. Veroſimile tamen eſt Benedictum II, alias ad Hiſpaniæ Epiſcopos literas ſcripſiſſe, quibus explicarit cauſam miſſionis ejuſmodi Epiſtolarum Leonis; ſed eæ non extant, ſicuti neque eæ, quibus juſſit explicari ſcripta à Juliano Epiſcopo Toletano *de Tribus ſubſtantiis*, ut habetur in Concilio Toletano XV, de quibus ſtatim agemus. Qua de re plura Combefiſius in Hiſt. Monothel. in Diſſert. Apologet. pro Actis Sextæ Synodi cap. 2.

IV. *Scribit ad Epiſc. Hiſp. quadam improbans in eorum Apologetico.*

Cum Apologeticum Hiſpaniæ Epiſcoporum de quo ſuperius, accepiſſet Benedictus II nonnulla in eo improbavit, atque in his quod de ſanctiſſima Trinitate diſſerens Julianus Toletanus Apologetici auctor dixiſſet: *Sapientiam ex ſapientia, voluntatem ex voluntate procedere*; & quod *Chriſtum Dominum ex tribus ſubſtantiis conflatum* affirmaſſet. Quare Benedictus ſcripſit ad Hiſpaniarum Epiſcopos, monuitque, ut corrigerent, quæ legiſſet in ſcriptis ab ipſis literis, quibus quæ decreta erant in Sexta Synodo, probabantur. Hæ quidem, ut dixi, Benedicti literæ non extant, ſed earum mentio in Concilio Toletano XV, die XI menſis Maii anni DCLXXXVIII celebrato. Quare Julianus Toletanus

Toletanus altero Apologetico ſatisfecit, ut videre eſt in Actis ejuſdem Concilii Toletani XV. Primæ Reſponſionis, ſeu primi Apologetici meminit Felix Epiſcopus Toletanus in Vita S. Juliani apud Bollandum ad diem VIII menſis Martii, ubi ſcriptorum ejus catalogum texens ſecundo loco nominat *Apologeticum fidei, quod Benedicto Romanæ urbis Papæ directum eſt.* Memorat ibidem ſecundum Apologeticum his verbis: *Item aliud Apologeticum de Tribus Capitulis, de quibus Romanæ urbis Præſul fruſtrà viſus eſt dubitaſſe.* Plura hac de re Bollandus & Baronius. *SEC. VII.*

V. *Novus mos in Eccleſia regimine vacante ſede.*

Sed ut ad dictam Benedicti Papæ ad Petrum Regionarium Epiſtolam redeam, ex ea intelligimus, vel in ejus electione, vel paulò antea deſiiſſe morem illum, quem in S. Gregorio, in Joanne IV & in S. Martino obſervavimus, vacante nempe Sede Apoſtolica, vel abſente Pontifice, Eccleſiæ regimen fuiſſe penès Archipresbyterum, Archidiaconum, & Primicerium Notariorum. Cùm enim tunc, ſoli illi tres in inſcriptionibus Epiſtolarum nominarentur, & adderetur nomen Pontificis Electi, ſi unus ex illis tribus eligeretur, in hac Epiſtola ſolus Benedictus Electus nominatur, quod certè clarè manifeſtat regimen Eccleſiæ non penès alios, ſed penes ipſum ſolum reſediſſe, licet nondum eſſet ordinatus, & conſequenter morem illum, vel in ejus electione, vel paulò antea deſiiſſe. Benedictum in favorem S. Wilfridi Eboracenſis Epiſcopi decretum edidiſſe, tùm cum adhuc eſſet Romanus Pontifex Electus, aſſerit Joannes VI in decreto abſolutionis ejus, de quo in ejus Pontificatu num. VII & Wilfridus ipſe coram Synodo Romæ coacta apud Eddium ibidem laudatum cap. XLVIII, *ut omnia*, inquit, *rectitudinis pietatiſque, quæ à beatiſſimis anteceſſoribus veſtris Dominis Apoſtolicis, Sancto Agathone, & Electo Benedicto, & beato Sergio unanimiter erga meam parvitatem decreta ſunt, vos largiflua pietatis benevolentia confirmare dignemini.*

VI. *Benedictus Rom. Eccleſiam in libertatem reſtitui obtinet.*

Diximus in Agathone Conſtantinum Imp. poteſtatem confirmandi Electos Romanos Pontifices Exarchis Ravennatenſibus abſtuliſſe & ad ſe retraxiſſe. Sed eam ſubjectionem ſub Benedicto Papa penitus dimiſit idem Conſtantinus, teſte Anaſtaſio in Benedicto, ubi ait: *Hic ſuſcepit divales juſſiones clementiſſimi Conſtantini magni Principis ad venerabilem Clerum, & populum, atque feliciſſimum exercitum Romanæ civitatis, per quas conceſſit, ut perſona, qui electus fuerit ad Sedem Apoſtolicam, è veſtigio abſque tarditate Pontifex ordinetur.* Juſtinianus tamen II Conſtantini Pogonati filius, ac ſucceſſor, videtur nullam habuiſſe rationem hujus juſſionis, cùm ſub Conone Papa neceſſaria iterum fuerit Exarchi confirmatio, ut ibidem videbitur.

Digitized by Google

SEC. VII. VII. *Imperatoris filii dantur ei in filios.* Idem Conſtantinus Imp. filios ſuos Juſtinianum & Heraclium Benedicto II in filios dedit, quod his verbis denotat Anaſtaſius: *Hic* (nempe Benedictus) *unà cum Clero & exercitu ſuſcepit mallones capillorum dominorum Juſtiniani & Heraclii filiorum Clementiſſimi Principis, ſimul & ejus juſſionem per quam ſignificabat eoſdem capillos direxiſſe.* Ea enim hoc tempore vigebat conſuetudo, ut per hujuſmodi exhibitionem capillorum, quis alicui offeratur in filium; quod diſcimus ex Paulo Diacono lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 53. ubi ait: *Carolus Princeps Francorum Pippinum filium ſuum ad Luitprandum* (Longobardorum Regem) *direxit, ut ejus juxta morem capillum ſuſciperet. Qui ejus cæſariem incidens, ei pater effectus eſt, multiſque eum ditatum Regiis muneribus genitori remiſit.* Sic igitur pius Imperator voluit, ut filii ſui ſcirent ſe Romanum Pontificem peculiarem habere patrem, cujus monitis impenſius parere deberent, eumdemque ut patrem diligere ac revereri.

VIII. *Mos tondendi pueros apud Europæos.* Porrò per *Mallones* intelliguntur cirri, cincinni, ſeu implexi crines; mallo enim eſt *lana*, *vellus*, ſeu coma demiſſa, ut videre eſt in Gloſſario mediæ & infimæ latinitatis, in voce *mallones*. Obſervat autem Mabillonius in Præfatione ad primam partem Seculi III Benedictini num. XVII, laicorum tonſuram penès Europæos, aliam puerorum fuiſſe, aliam adultorum. Pueri capillum intonſum aliquandiu gerebant; poſtea cincinnos à capite eorum demetebat Epiſcopus, aut certè is, qui *pater ſpiritalis* ob hoc dicebatur, ut conſtat ex mox laudatis Anaſtaſii & Pauli Diaconi verbis. Ab eo tempore videntur Reges Francorum capillos in orbem compoſitos geſtaſſe: „ nam antea, ut habet Agathias, qui ſeculo ſexto vixit, ſolemne erat „ Francorum Regibus intonſam habere comam à pueris, involitan- „ tibus utrimque in humeros capillorum cirris, anterioribus capillis „ à fronte diſcriminatis. Quippe in cereis Regum Carlovingorum iconibus, capilli in orbem æquati ad humeros uſque apparent. Ritus ille tondendi pueros profectus videtur à Paganis, qui plerique primum puerorum capillum, alicui Deorum ſuorum deciſum offerebant. An mos iſte à pueris ab initio Chriſtianæ religionis frequentatus ſit, incertum: cum nulla ferè iſtius rei exempla legantur ante ſeculum octavum, quo id *ex more* factum dicitur. Extant in Ordine Romano plures Orationes ad capillaturam incidendam, & *ad puerum tonſurandum*, aliæ ab eis, quæ *ad Clericum* faciendum aſſignantur. Priores videntur uſurpatæ fuiſſe in ſolemni iſto ritu, quo pueri primùm tondebantur extra ordinem Clericorum, qui à pueris illis corona ſecernebantur. Hæc Mabillonius laudatus.

IX. *Benedictus Macarium olim Epiſc. Antioch. ab hæreſi revocare tentat.* Macarius Antiochenus quondàm Patriarcha, à Sexta Synodo ſede ob hæreſim deturbatus, Romæ hoc tempore in exilio agebat. Hunc,

Hunc, mortuo anno DCLXXXV Theophane ejus in locum ſuffecto, in priſtinam dignitatem reſtituere volebat Benedictus, ſi damnata hæreſi ad Eccleſiæ Catholicæ communionem redire vellet; ſed cervicoſus homo Sancti Pontificis monita contempſit. Id conſtat ex Actis Synodalibus Nicæni Concilii ſecundi Act. 1. quæ ſic habent: *Petrus ſtudioſiſſimus Presbyter, & Apoſtolicæ Sedis Hadriani Papæ Vicarius dixit: Et Roma quoque exterris erat Macarius à Sancta Synodo Sexta damnatus: verùm piæ memorationis pater noſter Benedictus deliberandi ſpatium per triginta dies illi conceſſit: & quodam tempore Bonifacium Conſiliarium ad eum miſit, quò verbis admonitione plenis ex ſacra Scriptura illum inſtrueret: verùm ad meliorem mentem haud quaquam perduci potuit. Id autem pater beatus ob id egit, quò illum rursùs in priſtinum ſtatum reciperet.* SEC. VII.

X. *Ad vitam immortalem tranſit.*

Anaſtaſio ſcribenti Benedictum II Papam ſediſſe *menſes decem, dies duodecim*, ſuffragantur Ordericus lib. 2. Regino, Luitprandus, Abbo, Hermannus Contractus, Catalogus Vaticano-Palatinus, aliique. Quare cum die vigeſima ſexta menſis Junii anni ſexcenteſimi octogeſimi quarti ordinatus fuerit, ſupremum vitæ ſuæ diem confecit, die ſeptima Maij anni ſexcenteſimi octogeſimi quinti, & die octava ejuſdem menſis, ſeu *ſub die VIII Idus Maij*, ut prodit idem Anaſtaſius, ſepultus eſt: indeque Officio Eccleſiaſtico in Baſilica Vaticana Sancti Petri Apoſtoli, die ſeptima Maij celebratur, quo etiam die ejus memoria ſacra eſt in hodierno Martyrologio Romano, apud Notkerum, Molanum in prima editione Additionum ad Uſuardum, Galeſinium, Caniſium, Ghinium in Natalibus Sanctorum Canonicorum, alioſque Martyrologos à Papebrocio ad diem VII menſis Maij in Elogio de S. Benedicto II memoratos, qui & teſtatur, poſtridie, ſive die octava menſis Maij memorari à Greveno in Additionibus ad Uſuardum, & à Maurolyco, ac Felicio, & hoc juxta regulam ab Auctore Criticæ Baronii ſtatutam, Martyrologos ſcilicet uno tantum die, in alicujus Pontificis depoſitione conſignanda, inter ſe diſcrepantes, ſic conciliandos eſſe, ut alii ad diem eorum obitualem, alii ad diem, quo ſepulti ſunt, reſpexerint.

XI. *Ejus in Eccleſiam, Clerum & monaſteria munificentia.*

De ceteris Benedicti II geſtis hæc Anaſtaſius habet: *Hic Eccleſiam beati Petri Apoſtoli, ſed & beati Laurentii Martyris, quæ appellatur Lucinæ reſtauravit. Itemque in Eccleſia beati Valentini Viâ Flaminiâ fecit coopertorium ſuper altare cum clavis & faſtellis, & in circuitu palergium chryſoclavum pretioſiſſimum: ſimiliter & in Eccleſia beatæ Mariæ ad Martyres alium coopertorium porphyreticum fecit cum cruce ex gemmulis*, &c. *Fecit autem calices aureos miniſteriales duos penſantes ſingulos libras ſingulas*, &c. *Clerum diverſis ordinibus in die Sancto Paſcha honoribus ampliavit*, &c. *Dimiſit omni*

SEC. VII. *Clero, Monaſteriis, Diaconiis & Manſionariis auri libras triginta. Fecit autem Epiſcopos per diverſa loca numero duodecim.*

XII. *Ejus pietas & doctrina.* Ejus tandem virtutum ſplendorem & divinarum Scripturarum ſcientiam commendat idem Anaſtaſius: *Ab ineunte ætate ſua*, inquit, *Eccleſiæ militavit, atque ſe ſic in divinis Scripturis & cantilena à puerili ætate & in Presbyteri dignitate exhibuit, ut decet virum ſuo nomine dignum, in quo verè ſupernæ benedictionis gratia redundavit, ut nomine pariter & operibus dignus ad Pontificii regimen perveniret, paupertatis amator, humilis, manſuetus, patientiam habens, atque manu largiſſimus.*

JOANNES V *Pontif. LXXXIV.*

Anno Domini DCLXXXV.

I. *Joannes V fit Papa.* Poſt Sancti Benedicti II obitum, vacaſſe ſedem, *menſes duos, dies quindecim* ſcribit Anaſtaſius, & ex eo Ordericus lib. 2. ex quo ſequitur Joannem hujus nominis V, natione Syrum, patria Antiochenum, ex patre Cyriaco, ordinatum fuiſſe die vigeſima tertia menſis Julii anni ſexcenteſimi octogeſimi quinti, in quam Dominica cadebat. Non advertens autem Baronius Anaſtaſium ex interpontificio excludere diem ſeptimam Maii Benedicti II emortualem, & ordinationes Romanorum Pontificum diebus Dominicis fieri ſolitas eſſe, Joannis V ordinationem cum die vigeſima ſecunda menſis Julii connexuit.

II. *Præfuerat Synodo VI ut Legatus Agathonis.* Hic Pontifex *conſecratus eſt à tribus Epiſcopis, Oſtienſe, Portuenſe, Veliternenſe, ſicut prædeceſſor ejus Leo Papa*, inquit Anaſtaſius, ex quo inferendum eſt Sedem Albanenſem adhuc vacaſſe tempore ordinationis Joannis V, ſicut vacabat tempore Leonis II, ut elicitur ex Anaſtaſio qui dicit ideo Epiſcopum Veliternenſem fuiſſe unum ex ordinatoribus Leonis II, quia tunc Albanenſis ſedes vacua erat. Joannes V ante Pontificatum erat Diaconus Eccleſiæ Romanæ, fuitque unus ex Legatis Agathonis Papæ ad Sextam Synodum generalem, cui cum aliis præfuit, ex qua rediens *detulit præter alia etiam divales juſſiones, relevantes annonæ capita patrimoniorum Siciliæ & Calabriæ non pauca, ſed & præceptum frumentum ſimiliter, vel alia diverſa, quæ Eccleſia Romana annuè minime ſufficiebat perſolvere*, ex eodem Anaſtaſio.

III. *Juſtiniani Imp. divalis ad Cononem, non ad Joannem directa.* Extat Tomo VI Conciliorum Divalis Juſſio Juſtiniani Imperatoris directa ad Joannem Papam in confirmationem Sextæ Synodi, quâ Imperator Pontifici ſignificat, quod cum cognoviſſet Acta Synodalia in Regia urbe apud quoſdam Judices remanſiſſe, ſe adduxiſſe *ſanctiſſimos*

ac

Digitized by Google

ac beatiſſimos Patriarchas , cum ſua Beatitudinis Apocriſario, &c. & juſ- SEC. VII.
ſiſſe *prafatas Synodalium geſtorum chartas in medium adduci*, *& coram ſupradictis omnibus lectionem eorum fieri, omneſque diligenter audientes ſignare eas* feciſſe , *ut non ſit licentia in quolibet tempore his , qui timorem Dei nolunt habere , aliquid corrumpere aut ſubmutare ab his qua inſerta ſunt pranominatis Synodalibus geſtis.* Sed hanc Divalem Juſſionem ad Cononem , non ad Joannem directam , magna mihi ſuſpicio eſt. Id certè innuit Anaſtaſius, qui in Conone ſcribit : *Hic ſuſcepit Divalem Juſſionem Domini Juſtiniani Principis , per quam ſignificat reperiſſe Acta Sancta Sexta Synodi , & apud ſe habere , quam pia memoria Domnus Conſtantinus genitor ejus Deo auxiliante feceras.* Nec eſt quod dicatur Divalem illam directam eſſe ad Joannem , & poſt ejus mortem à Conone ſuſceptam, nam præterquamquod id nullibi ſcriptum reperitur, invictè refellitur ex ejuſdem Divalis ſubſcriptione ; *data* enim dicitur *decimo tertio Kalendas Martias , Conſtantinopoli in Imperiali domo , piiſſimoque & perpetuo Auguſto Juſtiniano Imperatore, anno ſecundo , & poſt Conſulatum ejus anno ſecundo, indictione decima quinta*, qui characteres conveniunt certò in menſem Februarium anni ſexcenteſimi octogeſimi ſeptimi , quo ſedebat Conon , & Joannes à ſeptem circiter menſibus obierat , quod Imperatorem latere non poterat. Exiſtimo itaque in prædicta Divali intruſum eſſe à Librariis Joannis nomen , & conſequenter nomen Cononis reſtituendum eſſe.

IV. *Ioannes Turritanam Eccleſ. Sedis Apoſt. redintegrat.*

Joannis Pontificatum , quòd , ut ait Anaſtaſius , *diuturna infirmitate detentus* fuerit, nulla res memorabilis inſignivit. Unde id tantùm de eo hæc habet: Joannes *poſt multorum annorum curricula propter transgreſſionem ordinationis Eccleſia Turritana in Sardinia , quam ſine auctoritate Pontificis feceras Citonatus Archiepiſcopus Calaritanus , pro eo quod antiquitus ordinatio fuit Sedis Apoſtolica , & ad tempus conceſſa fueras ipſius ordinatio eidem Eccleſia , poſtmodum protervia faciente Archiepiſcoporum, pracepto Pontificum ab eadem ordinatione ſuſpenſi ſunt , juxta determinationem Sancta memoria Martini Papa; & facto Concilio Sacerdotum , novellum Epiſcopum , qui ab eodem Archiepiſcopo ordinatus fuerat , ſub ditione Sedis Apoſtolica redintegravit atque firmavit ; quorum chirographus archivo Eccleſia retinetur.*

V. *Moritur.*

Sic tandem Joannis Pontificatum claudit Anaſtaſius : *Qui ſanctiſſimus vir diutina infirmitate detentus eſt , ut etiam vix ordinationem Sacerdotum explere potuiſſet. Hic dimiſit omni Clero , Monaſteriis & Diaconiis & Manſionariis ſolidos mille nongentos. Fecit autem Epiſcopos per diverſa loca numero tredecim : qui etiam ſepultus eſt ad beatum Petrum Apoſtolum ſub die ſecunda menſis Auguſti.* Obiit itaque Joannes V die prima Auguſti anni ſexcenteſimi octogeſimi ſexti, & die ſecunda ejuſdem

 menſis

SEC. VII. menſis ſepultus eſt; ſicque rectè idem Anaſtaſius jam ſcripſerat, eum ſediſſe *annum unum*, *dies novem*, quod & Ordericus lib.2. Regino, Hermannus Contractus, variique Pontificum catalogi etiam habent, ex qua dierum ſedis ejus enumeratione excludunt diem primam Auguſti, qua mortuus eſt.

VI. *Moritur & Theodorus Patriarcha Cpolitanus.* Joanne ſedente Theodorus ille Patriarcha Conſtantinopolitanus, qui ante Sextam Synodum ſede deturbatus, in eam poſtea anno DCLXXXIII, mortuo Georgio, reſtitutus fuerat, ſupremum diem obiit, poſtquam, ut ait Theophanes, poſt ſuam reſtitutionem annos tres ſediſſet, ex quo ſequitur ejus mortem anno DCLXXXVI affigendam eſſe. Hæc ex Critica Baronii; indeque ruunt omnes conjecturæ doctiſſimi Cardinalis, quibus probatum exiſtimat, Theodorum Acta Sextæ Synodi falſaſſe, & cum in eis nomen ejus inter damnatos hæreticos legeretur, nomen Honorii in ſui locum ſubrogaſſe, ac Acta vitiata Legatis Romanis, antequam ex urbe Regia recederent, tradidiſſe, cum ea in poteſtate habuerit. Conjecturæ, inquam, illæ evaneſcunt, cum Theodorus anno tantum DCLXXXIII in ſedem & in benevolentiam Conſtantini Pogonati redierit, & Legati Apoſtolicæ Sedis Romæ à ſancto Leone Papa ſuſcepti fuerint, menſe Julio anni DCLXXXII. Theodoro ſucceſſit in ſedem Conſtantinopolitanam *Paulus ex laico à ſecretis*, inquit Theophanes.

CONON *Pontif. LXXXV.*

Anno Domini DCLXXXVI.

I. *Conon eligitur Pontifex Rom.* JOanne V Papa mortuo, civitas in duas partes ſciſſa eſt, Clerus enim Petro Archipresbytero ſuffragabatur; Judices verò & exercitus Theodoro Presbytero favebant. Tandem Clerus communi conſilio in electionem tertii conſpiravit, ſcilicet Cononis genere Thracis, qui educatus apud Siciliam, & poſtmodum Romam veniens ad Presbyterii honorem devenerat. Hunc veneranda canities, ſimplex animus, quieti mores, religioſa vita, ſacra eruditio hoc præſtabant loco digniſſimum, ut ſcribit Anaſtaſius, qui ſubdit: *Poſt aliquot dies & ipſi flexi ſunt* (Judices ſcilicet & Primatus exercitûs) *& conſenſerunt in perſona prædicti ſanctiſſimi viri* (nempe Cononis,) *atque in ejus decreta devota mente ſubſcripſerunt, & Miſſos pariter unà cum Clericis & ex populo ad excellentiſſimum Theodorum Exarchum, ut mos eſt, direxerunt.* Ex his patet verum eſſe, quod in Benedicto II obſervavimus, Juſtinianum Imperatorem Conſtantini Pogonati filium & ſucceſſorem, juxta morem antea uſitatum ſtatuiſſe, ut conſecratio Romani Pontificis abſque confirmatione

Exarchi

Exarchi Ravennatenſis non perageretur. Remanſerunt itaque Romani liberati ab onere mittendi decreti electionis Conſtantinopolim, ſed obnoxii remanſerunt Exarchorum examini, donec ipſi ſeculo ſequenti defecêre, ut notat Marca lib.8.de Concordia cap.9.n.10. *SEC. VII.*

II. *Dies ordinationis ejus.*

Conon itaque Pontifex conſecratus eſt die vigeſima prima menſis Octobris anni ſexcenteſimi octogeſimi ſexti, in quam Dominica incidebat. Verum quidem eſt, in Anaſtaſio legi ceſſaſſe Epiſcopatum poſt Joannis V mortem, *menſes duos, dies XVIII*, ſed vel Anaſtaſius hac in parte corruptus, & legendum dies XIX, vel tam diem mortis, quam diem ſepulturæ excluſit ab interpontificio, quod neceſſariò dicendum eſt, ut Cononis ordinatio dicatur facta in die Dominica. Sed quidquid ſit, in ejus morte conſtabit, vel in tempus ſedis Joannis V, vel in tempus interpontificii poſt ejus mortem, unius ſaltem diei errorem irrepſiſſe, quod Chronologiæ noſtræ non officit; dummodo Cononis ordinatio diei Dominicæ affigatur.

III. *Ritus in ejus conſecratione ſervatus.*

Ritum in creatione Cononis ſervatum, antequam conſecraretur, habemus ex citatis Anaſtaſii verbis, ante quæ jam dixerat: Cononem *Sacerdotes & Clerus* unanimiter apud Lateranum elegerunt. Mox *omnes Judices unà cum Primatibus exercitûs ad ejus ſalutationem venientes, in ejus laudes acclamaverunt. Videns exercitus unanimitatem Cleri & populi*, electioni factæ *conſenſerunt, atque in ejus decreto* cum eiſdem *ſubſcripſerunt*. Demum iidem unà cum Clero & populo, *Miſſos ſuos ad Exarchum, ut mos* erat, *direxerunt*. Electio itaque primò fiebat per Clerum; deinde ſalutatio & acclamatio per Judices, & Primates. Sequebatur conſenſus exercitûs: omnium denique ſubſcriptio in decreto, quod ad Exarchum, & aliquando etiam ad Imperatorem mittebatur. Ex quibus & aliis, quæ idem Auctor narrat in Valentino Papa, Mabillonius in Commentario ad Ordinem Romanum paragrapho 18. explicat ritum ante ſeculum XI in conſecratione Romani Pontificis ſervari ſolitum. Electioni enim Pontificis ſuccedebat ejuſdem inſtitutio duabus rebus peracta, ordinatione ſcilicet ac inthronizatione. Ordinatio in Vaticana ſancti Petri Baſilica, inthronizatio in Lateranenſi fieri conſueverat. In his non conſtans ordo: nam etſi inthronizationem conſecratio præcedere ſolebat, nonnunquam tamen inthronizatio præmittebatur, ut in Conone factum vidimus, idemque in Valentini electione contigiſſe infrà narrabimus.

IV. *Juſtinianus Iun. Imp. à fide non defecit.*

De Conone ſcribit Anaſtaſius: *Hic ſuſcepit Divalem JuſſionemDomini Juſtiniani Principis, per quam ſignificat reperiſſe Acta Sextæ Synodi & apud ſe habere, quam piæ memoriæ Domnus Conſtantinus pater ejus fecerat, & promiſit ejus pietas illibatam & inconcuſſam perenniter cuſtodire & conſervare.* Hæc cum

SEC.VII. „ cum dicat Anaſtaſius, inquit Baronius ad annum DCLXXXVI, „ ex literis tamen Nicolai Pontificis ad Michaelem Imperatorem con- „ ſtat, haud ſanæ fidei extitiſſe, ſed & adverſatum fuiſſe eumdem „ Imperatorem Juſtinianum ipſi Cononi, cum Legatos ejus Con- „ ſtantinopolim miſſos prævaricari coegiſſet: ſed Nicolai verba ac- „ cipe dum invehitur in improbos Imperatores de Eccleſia Roma- „ na male merentes: *Tanta* inquit, *ſalutis oblata miniſtros duplici modo* „ *interemiſtis: quoniam aut participes illos ſui erroris effectos ſpiritualiter* „ *occiderunt*; *ſicut tempore reverendæ memoriæ Cononis contigit*, &c. Ar- „ guunt quidem iſta diverſæ fidei eſſe cœpiſſe Juſtinianum à Romano Pontifice, ob idque conſtat ſenſiſſe numen iratum, &c. Ita Baronius. Sed cùm de illo facinore, neque Anaſtaſius, neque alii Hiſtorici mentionem faciant; & parte alia nullus literis mandarit Juſtinianum ſenſiſſe numen iratum, & è ſolio dejectum, quia à fide defecerat, imò Agatho Diaconus Eccleſiæ Cpolitanæ in Peroratione cujus titulus eſt: *Peroratio ſcribæ Actorum Sextæ Synodi*: *ubi etiam traduntur, quæ tyrannus & inſipiens Bardanes adversùs eamdem ſanctam & œcumenicam Sextam Synodum temerè molitus eſt*; cum, inquam, Agatho dicat mala illa contigiſſe *ob peſſimam à principio, ſanguinariamque ejus* (Juſtiniani) *voluntatem*, in ſupradicta Nicolai Papæ Epiſtola VIII, ubi legitur *reverendæ memoriæ Cononis*, legendum videtur, *reverendæ memoriæ Conſtantini*, ſub cujus, non ſub Cononis Pontificatu, Bardanes tyrannus qui ſub Philippici nomine imperium invaſerat, Orthodoxis qui libello, quem pro abroganda Sexta Synodo dictaverat, ſubſcribere noluerunt, perſecutionem intulit, ut ibidem dicemus. Quo pacto non Cononis, ſed Conſtantini Papæ Legati prævaricari coacti ſunt à Philippico, non à Juſtiniano, qui, teſte Anaſtaſio, Cononi permiſit illibatam & inconcuſſam perenniter cuſtodire Sextam Synodum, quam Conſtantinus pater coegerat. Vide dicta in Conſtantino Papa.

V. *Conon PP. Franconiorum converſionem procurat.*

Conon ſanctiſſimum Hiberniæ Monachum Kilianum Apoſtolica donatum miſſione, & Epiſcopali dignitate auctum, ad Franconiorum converſionem deſtinavit, ut legitur in ejus Vita interpolata, quam publicavit Henricus Caniſius Tom. IV Antiq. Lection. Legitur enim & alia brevior optimæ notæ Seculo II Benedictino, in qua legitur Kilianum in Scotia, ut tunc Hibernia vocabatur, natum, cum aliquot ſociis veniſſe in Franciam Orientalem ad urbem Herbipolenſem, vulgò *Wirtzburg*, indeque cum ſociis, ut ibi prædicaret nomen Chriſti, ad Joannem Papam Romam ſe contuliſſe, ubi à Conone Papa honorificè ſuſcepti ſunt, quia Joannes V è vivis exceſſerat, & Conon Pontificatum Romanum regebat. *Sed illuc venientes & Apoſtolicum virum* (Joannem) *non invenientes, quin à Sancto Papa*

Google

Papa Canone (legendum Conone) *prædictus Pontifex Kilianus amabiliter & honorabiliter ſuſceptus eſt. Cum autem beatus Papa Canon* (Conon) *vidit unde venerat, & ad quem locum exinde prompta voluntate iturus fuerat; audita illius fide pariter & doctrina, ideo dedit illi ex S. Principe Apoſtolorum licentiam & poteſtatem prædicandi & docendi.* In vita interpolata hæc verba adduntur: *Itaque conſenſu totius Urbis beatiſſimum virum in Præſulatûs officio conſtituit, quò & chriſma conficere, & Eccleſias dedicare, & ſacros ordines conferre irreprehenſibiliter valeret.* S. itaque Kilianus Epiſcopus ordinatus eſt à Conone, nulli ſedi adſtrictus, ſed tantùm, ut quòcumque vellet Evangelium gentibus prædicaret.

Refert poſtea Auctor Vitæ non interpolatæ, Kilianum Epiſcopum Apoſtolicum cum Kolomanno Presbytero & Totmanno, ſeu Totmano Diacono, ſociis ſuis, Herbipolim rediiſſe, ibique Chriſtum annunciaſſe, atque Gozbertum Franconiæ Ducem baptizaſſe. Sed cùm poſtea Kilianus eum admonuiſſet, non licere ſibi conjugio frui uxoris fratris ſui, quæ Geilana vocabatur, hæc duorum miniſtrorum ſuæ crudelitatis operâ eoſdem interfici curavit. Hoc Martyrium anno DCLXXXIX contigiſſe, certum faciunt verſus, qui in epitaphio S. Kiliani leguntur, eo anno à Baronio recitati. Cùm verò poſtea Kiliani & ſociorum corpora in ſumma veneratione eſſent, & ad eorum ſepulchra multa fierent miracula, *cum conſilio & præcepto Zachariæ Papæ, mediante Bonifacio Archiepiſcopo, de tumulo honorificè ſublevati ſunt, regnante Pippino primo Orientalium Francorum Rege.* Quare facta hæc Translatio anno DCCLII à ſancto Burchardo Epiſcopo Wirziburgenſi primo, ut refert Anonymus Auctor ejuſdem S. Burchardi Vitæ, à Mabillonio Sec. III Benedictino part. I recitatæ. VI. *Operâ S. Kiliani.*

Si Cononis nomen S. Kiliani Apoſtolatus illuſtravit, ſcriptores hanc ei notam inuſſerunt, quòd cùm, morte Theophanis, vacaret Eccleſia Antiochena Paſtore, ut dictum eſt in Benedicto II, quorundam Eccleſiaſticorum perſuaſione, inconſulto Romanæ Eccleſiæ Clero, ordinarit Conſtantinum Diaconum Eccleſiæ Syracuſanæ, Rectorem tunc patrimonii Romanæ Eccleſiæ in Sicilia, eique pallium ex more conceſſerit. Sed factum eſt, ut cum qualis ille eſſet, detectus fuiſſet, nempe factioſus homo, & ad conflandas diſcordias natus; ejus rei gratia arcta cuſtodia aſſervari juſſus fuerit ab Imperatoris Magiſtratibus, qui Siciliam adminiſtrabant. Id, ut dictum eſt, alicujus imprudentiæ notam Cononi inuſſit, qui hujuſmodi hominem, Antiochenæ Sedis Epiſcopum ordinaſſet, minimè conſulto Romano Clero, quod *præter morem* Anaſtaſius ab eo factum ſcribit. Tanti periculi eſt Pontifices & Epiſcopos, abſque conſilio, homines haud ſatis probatos ad Eccleſiaſticas dignitates & miniſteria promovere. VII. *Eccleſia Antioch. Epiſcopum ordinat.*

SEC. VII. VIII. *Vitam cum morte commutat.* Conon adverſa per totum Pontificatum valetudine conflictatus, cum ſe morti propinquum videret, Clero & monaſteriis eam auri quantitatem, quam Papa Benedictus reliquerat, legavit, Paſchalis Archidiaconi & theſauri Pontificii diſpenſatoris arbitrio diſtribuendam, qui regnandi cupidus eam Exarcho Ravennatenſi obtulit, ut in Sergio Papa dicetur. Cumque Epiſcopos per diverſa loca numero ſexdecim ordinaſſet, & menſes undecim ſediſſet, ut habent Ordericus lib. 2. Honorius Auguſtodunenſis, Regino, Hermannus Contractus, Luitprandus, Abbo, duo exemplaria MSS. Anaſtaſii unum Colbertinum, alterumque Thuaneum, omneſque fermè veterum Pontificum catalogi, è vivis exceſſit die vigeſima prima menſis Septembris, ut ſcribit Marianus Scotus, quo die Anaſtaſius tradit eum ſepultum eſſe ad B. Petrum Apoſtolum. Quare error irrepſit in Anaſtaſium vulgatum, in quo legitur eum ſediſſe *menſes undecim, & dies viginti tres*, illi enim dies abundant, ut ex ipſius Anaſtaſii dictis in ſuperioribus Pontificibus conſtat. Annum autem ſexcenteſimum octogeſimum ſeptimum ei fuiſſe emortualem, ſuperiùs dicta in ejus ordinatione, nos dubitare minimè patiuntur.

S. SERGIUS *Pontif. LXXXVI.*

Anno Domini DCLXXXVII.

I. *Schiſma poſt Cononis mortem.* Paſchalis Eccleſiæ Romanæ Diaconus, quò facilius poſt Cononis mortem, Pontificatum adipiſceretur, literas ad Joannem novum Exarcham Ravennatenſem miſit, eique eam auri quantitatem, quam Benedictus Papa reliquerat, quamque tùm Clero, tùm monaſteriis Conon diſtribui juſſerat, obtulit, ſi ejus operâ ad Pontificatum eligeretur. Poſt ſeptem dies à defuncto beatæ memoriæ Conone, ut fieri mos erat, de ſucceſſoris electione agi cœptum. Populo duas in factiones diviſo, ſchiſma factum eſt. Pars una Theodoro Archipresbytero, Paſchali Archidiacono favebat altera. Una elegit Theodorum, altera Paſchalem. Theodorus cum populo, qui ei favebat, interiorem partem Patriarchii tenuit: Paſchalis exteriorem partem ab Oratorio S. Silveſtri & Baſilica domus Juliæ, quæ ſuper campum reſpicit, occupavit. Cumque unus alteri locum cedere nollet, Primates Judicum & exercitûs Romanæ militiæ, & Cleri plurima pars & præſertim Sacerdotum, ad ſacrum palatium perrexêre, & diu quid agendum eſſet, pertractantes: Deo annuente ſummo conſenſu tertium elegerunt, Sergium ſcilicet S. R. E. Presbyterum, natione Syrum, patriâ Antiochenum, Tiberii filium, Panormi in Sicilia educatum, quem Adeodatus Pontifex in Romanum

Clerum

Clerum adoptaverat, & Leo II Presbyterum ordinarat. Eum itaque *SEC. VII.*
de medio populi tollentes in Oraculum B. Cæſarii Martyris Chriſti, quod eſt intra palatium introduxerunt, & exinde in Lateranenſe Epiſcopium cum laudum acclamatione deduxerunt.

II. *Sergius legitimus Pontif. eligitur & ſchiſma ſedatur.*

Sergio legitimo Pontifici ſponte ceſſit Theodorus, Paſchalis in ſchiſmate pertinax, coactus ipſum ſalutavit, ſed ſuæ factionis hominibus Ravennam miſſis dictum Joannem cognomento Platyn Exarchum Romam advocavit, qui ipſi Pontificium nomen ac dignitatem aſſereret: Exarchus, cum Sergium legitimis ſuffragiis, ex communi conſenſu vidiſſet in Sede S. Petri collocatum, Paſchali ſuffragari non valuit: ſed à Sergio exegit centum auri libras, quas ipſi promiſerat Paſchalis. Quas cùm ſe nec promiſiſſe conteſtaretur Sergius, nec illis ſolvendis Eccleſiam ſatis eſſe, & ad flectendum Exarchum cantharos & coronas, quæ ante ſacrum altare, & confeſſionem B. Petri ex antiquo pendebant, deponi juſſiſſet, & in pignus tradi, nihilo magis commotus eſt homo pecuniæ avidus, nec Eccleſiæ moleſtus eſſe deſiit, donec centum auri libras accepiſſet. Non multò poſt magiæ convictus Paſchalis, Pontificis ſententia ab Archidiaconatûs officio dejectus eſt, & in Monaſterium detruſus, ubi poſt quinquennium impœnitens obiit. Hæc conſtant ex Anaſtaſio.

III. *Ordinatur.*

Sergium porrò die decima quinta menſis Decembris, in quam anno ſexcenteſimo octogeſimo ſeptimo Dominica cadebat, ordinatum eſſe, ex eo convincitur, quòd idem Anaſtaſius tradat, Conone mortuo, ſedem vacaſſe *menſes duos*, *dies XXIII* excludendo diem emortualem Cononis ab interpontificio; vel dies XXIV, ut habent tres codices MSS. Anaſtaſii eum diem includentes. Abbo tamen & Ordericus lib. 2. habent etiam dies XXIII. Papebrocius quidem in Conatu Chronico-Hiſtorico differt Cononis ordinationem in diem XXII Novembris anni ſexcenteſimi octogeſimi octavi: ſed hæc opinio ſuſtineri non poteſt, cum ex epitaphio Ceduallæ Saxonum Occidentalium Regis, qui anno DCLXXXIX Romæ obiit, conſtet Sergium eo anno die XVI menſis Aprilis ſecundum ſui Pontificatûs annum numeraſſe. Quare vel ex hoc ſolo epitaphio, de quo mox, à Beda lib. 5. cap. 7. relato, Chronologia noſtra, à Leone II ad mortem Sergii & duorum ejus ſucceſſorum, certa & indubitata redditur.

IV. *Corpus S. Leonis M. transfert.*

Sanctus hic Pontifex proximo à ſua ordinatione anno, nempe DCLXXXVIII, die vigeſima octava menſis Junii, corpus Sancti Leonis Papæ hujus nominis primi, quod in abdito inferioris Secretarii Baſilicæ Sancti Petri poſitum fuerat, in decentiorem locum tranſtulit, ut partim ex Anaſtaſio, partim ex ejuſdem Sancti Leonis Epitaphio probat Auctor Criticæ Baronii ad annos CCCCLXI & DCLXXXVIII, & ex eo in ejus Pontificatu retulimus.

SEC. VII.

V. *Probat Acta Concilii Toletani XV.*

Eodem anno ſexcenteſimo octogeſimo octavo, Idibus Maij celebratum eſt Concilium Toletanum decimum quintum, cui præfuit Sanctus Julianus Antiſtes Toletanus, in quo agitata quæſtio non parùm obſcura circa propoſitiones quaſdam ab Epiſcopis Hiſpaniæ prolatas, & Benedicto II Papæ ſuſpectas, de quibus in eodem Benedicto locuti ſumus. In eo Concilio ſecundus Juliani Apologeticus probatus Patrum auctoritate, ſancitumque nihil eum videri adversùs Chriſtianam pietatem committere, qui in Deo voluntatem ex voluntate procedere affirmarit, treſque ſubſtantias in Chriſto Dei filio eſſe: quod Concilium multipliciter expoſuit, & quomodo Catholico ſenſu, & abſque ullo errore dictum ſit, oſtendit: ſubſtantiæ nempe nomen in naturæ eſſentiæque ſignificatione uſurpari conſueviſſe, & voces abſtractas nempe formam ſignificantes, ſæpe pro concretis Veterum Scriptorum abuſu ſumi. Poſt Concilium Julianus Presbyterum, Diaconum & Subdiaconum viros eruditiſſimos Romam ad Sergium Papam miſit, qui eidem factam in Synodo expoſitionem obtulerunt, quam Summus Pontifex probavit, ut prodit Rodericus Archiepiſcopus Toletanus in Hiſt. Hiſp. à Baronio laudatus. Anno poſtea DCXCIII, in Concilio Toletano XVI, eam locutionem circa divinas perſonas, in hoc Concilio XV jam diſcuſſam, iterum explicarunt, cum enim dictum eſſet, voluntas de voluntate, eſſentia de eſſentia, id ita explicarunt tanquam ſenſus eſſet: pater voluntas genuit filium voluntatem; ſicut Catholicè dicitur Deus de Deo, lumen de lumine: ideſt, Deus pater genuit filium: Deus pater, qui eſt lumen, genuit filium, qui pariter eſt lumen, &c.

VI. *Ceduallam Saxonum Regem baptizat.*

Cedualla Occidentalium Saxonum Rex, cùm genti ſuæ duobus annis ſtrenuiſſimè præfuiſſet, relicto imperio propter Dominum, regnumque perpetuum anno DCLXXXVIII Romam venit, quò baptizaretur à Sergio Papa, ut ſcribit Beda tàm in Epitome, quàm in Hiſtoria lib. 5. cap. 7. ubi addit: *Cedualla illò* (ſc. Romam) *perveniens, Pontificatum agente Sergio Papa, baptizatus eſt die ſancto ſabbati Paſchalis, anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo octuageſimo nono, & in albis adhuc poſitus, langore correptus, duodecimo Kalendarum Maiarum die ſolutus eſt à carne; & beatorum eſt regno ſociatus in Cœlis. Cui etiam tempore baptiſmatis Papa memoratus Petri nomen impoſuerat, ut beatiſſimo Apoſtolorum Principi (ad cujus ſacratiſſimum corpus à finibus terræ pio ductus amore venerat) etiam nominis ipſius conſortio jungeretur: qui in ejus quoque Eccleſia ſepultus eſt; & jubente Pontifice epitaphium in ejus monumentum ſcriptum*, &c. Illud poſtea recitat Beda, hiſque verbis clauditur: *Hic depoſitus eſt* Cedual, *qui & Petrus, Rex Saxonum; ſub die duodecimo Kalendarum Maiarum, indictione ſecunda: qui vixit annos*

annos plus minus triginta, Imperante Domno Juſtiniano piiſſimo Auguſto, anno ejus Conſulatûs quarto, Pontificante Apoſtolico viro Domino Sergio Papa anno ſecundo. Ex hoc porrò Epitaphio conſtat, ut jam dictum eſt, Sergii Papæ ordinationem copulari non poſſe cum die XXII Novembris anni DCLXXXVIII; ſic enim Ceduallà, non ſecundo, ſed primo ejus Pontificatûs anno depoſitus fuiſſet. SEC. VII.

Cùm in Synodis generalibus Quinta & Sexta, nulli canones editi eſſent, ad diſciplinæ reſtaurationem & reformationem morum, Juſtinianus Imperator Trullanam Synodum congregavit, ad ſupplendas Quintam & Sextam Synodos. Hanc Synodi cauſam indicant, qui ad illam convenêre Epiſcopi, in ſua ad Imperatorem allocutione. *Quoniam autem*, inquiunt, *ſanctæ & univerſales duæ Synodi* (V nimirum & VI) *ſacros canones nequaquam conſcripſerunt, ſicut reliquæ quatuor univerſales Synodi .... propterea ergo tua pietatis juſſu in hac Dei obſervatrice & imperante urbe congreſſi, ſacros canones ſcripſimus.* Hinc *Quini-Sexta* hæc Synodus appellata, quòd velut ad ſupplementum utriuſque facta ſit; quam & *Erraticam* alii appellavêre. *Trullana* etiam dicta, quia habita in Trullo magni palatii, ut habet Balſamon. De Trullo vide dicta in Agathone. Verùm unde habuêre Græci non poſſe celebrari Synodum Oecumenicam abſque canonum editione; cum eæ, ut Leo Papa docet, ad extinguendam hæreſim, & fidem Catholicam confirmandam celebrentur. VII. *Synodus Trullana ſeu quini-ſexta.*

Tres ſunt, de anno celebrationis hujus Synodi, opiniones. Alii qui cùm Taraſio Epiſcopo, Conſtantinopoli tempore Septimæ Synodi generalis ſedente, volunt eam celebratam, quatuor aut quinque annis poſt Sextam Synodum Oecumenicam, ideoque anno ſexcenteſimo octogeſimo ſexto. Sed hæc opinio ſuſtineri non poteſt, in canone enim tertio dicitur eam celebratam currente indictione quinta, anno autem DCLXXXVI currebat indictio decima quarta. Præterea ex dicendis manifeſtum fiet, ejus epocham figendam eſſe ſub Pontificatu Sergii, qui menſe tantùm Decembri anni DCLXXXVII ordinatus eſt Pontifex. Tandem deceptum eſſe Taraſium, patet ex eò quod etiam aſſerat, qui ſubſcripsêre ſub Conſtantino Pogonato Sextæ Synodo, eoſdem & ſub Juſtiniano præſenti Synodo ſubſcripſiſſe. Huic enim ſubſcripſit Paulus Epiſcopus Conſtantinopolitanus, Sextæ Synodo Georgius; Huic Petrus Epiſcopus Alexandrinus, Sextæ idem Petrus adhuc Presbyter Alexandrini Patriarchæ Vicarius; Huic Anaſtaſius Epiſcopus Jeroſolymitanus, Sextæ Georgius Presbyter Jeroſolymitanæ Eccleſiæ nomine; tandem, ut de aliis taceam, huic Synodo ſubſcripſit Georgius VIII. *Prima de ejus epocha opinio refellitur.*

SEC. VII. Epiſcopus Antiochiæ, Sextæ adfuit Macarius ejuſdem Eccleſiæ Patriarcha, & depoſitionis ſententiam tulit.

IX. *Refellitur ſecunda.* Secunda opinio eſt Theophanis ſcribentis, hanc Synodum habitam anno Incarnationis ſecundùm Alexandrinos DCXCIX, qui inchoatur Kalendis Septembris anni Eræ noſtræ ſeptingenteſimi ſexti, à quibus ideo & infra Synodum inchoatam exiſtimat, unde addit à Sexta Synodo ad Trullanam fluxiſſe annos viginti ſeptem, & eos nugari *qui ſcriptis ſuis celebratos Sexti Concilii Capitulares typos, exactis poſtmodum annis quatuor, editos affirmant*; ubi Taraſium indicat, ejuſque opinionem ſugillat. Sed ea, quam proponit longe improbabilior eſt; cum Paulus Epiſcopus Conſtantinopolitanus, qui huic Synodo præfuit, anno ſexcenteſimo nonageſimo tertio obierit, & Callinico vacuam ſedem reliquerit, ipſo etiam Theophane teſte. Secundò Auctor libelli Synodici, poſtquam locutus eſt de Synodo Trullana, ait: *Cum autem Leontius imperium invaſiſſet, & Juſtinianum abſciſſis naribus Cherſonem relegaſſet, Artemius, qui & Anaſtaſius dicitur, Leontio ſucceſſit*, quare non anno Chriſti DCCVII, ſed ante anum DCXCV, quo Juſtinianus depoſitus eſt à Leontio, Trullana Synodus congregata. Tertiò Anaſtaſius diſertis verbis aſſerit hanc Synodum coactam, Sergio primo Eccleſiam Romanam adminiſtrante, eique tutò fides adhiberi debet, in Vita enim ejus ita accuratè narrat, quæ Juſtiniano Auguſto primùm imperante Romæ geſta ſunt, quò Quini-Sextæ Synodi decretis Sergius ſubſcribere compelleretur, ut eum de hujus Synodi tempore probè edoctum fuiſſe, certum videatur; cùm inſuper Beda, qui hac ætate vivebat, lib. de Sex ætatibus, & Paulus Diaconus qui ſeculo ſequenti floruit, lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 11. Auctores Theophane antiquiores eidem Anaſtaſio ſuffragentur.

X. *Vera ejus epocha ſtabilitur.* Cùm itaque in laudato tertio Synodi Trullanæ canone dicatur, eam celebratam præterito *anno ſexies milleſimo centeſimo nono*, & utriuſque opinionis defenſores fateantur, hunc locum corruptum eſſe, & ex Theophane ad annum Incarnationis ſecundum Alexandrinos DCLXXVII corrigendum, legendumque, *anno ſexies milleſimo centeſimo nonageſimo nono*; ille autem annus mundi, ſecundùm Eram Conſtantinopolitanam, deſinat cum menſe Auguſto anni ſexcenteſimi nonageſimi primi, eo pariter anno congregata eſt Synodus Trullana; Kalendis enim Septembris illius anni inchoatus eſt annus 6200 & indictio quinta, quibus obtinentibus Synodus habita eſt, & laudatus Canon ante initium menſis Februarii anni DCXCII conditus eſt. Plura hac de re Auctor Criticæ Baronii, qui in Diſſertatione de Periodo Græco-Romana Tomo primo præfixa, Eram illam mundi

mundi Conſtantinopolitanam, aliaſque Eras Græcorum tàm mundi, quàm Incarnationis fusè explicat. *SEC. VII.*

Matthæus Blaſtares in Proœmio ſui Nomocanonis de Synodo Trullana, ſcribit: *Principes ejus Synodi celebrabantur Paulus Conſtantinopolitanus, Paulus* (legendum Petrus) *Alexandriæ, Georgius Antiochiæ, Anaſtaſius Ieroſolymorum, Ioannes Novæ Iuſtinianopoleos, Baſilius Gortinæ Metropoleos Cretes Inſulæ, ac totius Synodi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ vices gerens. Ita namque poſt Imperatoris ſubſcriptionem, Patriarcharum & Metropolitarum ſinguli proprium nomen ac dignitatem veteribus in libris ſignaverunt.* Anaſtaſius tamen Bibliothecarius in Synodi VII ad Joannem VIII Papam Præfatione, aſſerit Patriarchas nequidem per Legatos ei adfuiſſe. Auctor libelli Synodici, Epiſcopos CCXL, Balſamon & Zonaras CCXVII huic Synodo interfuiſſe ſcribunt; in hodiernis tamen exemplaribus ſubſcripti tantùm reperiuntur CCXI, inter quos extitêre, quos probitas, doctrina & ſanctitas commendabiles reddebat. Baronius, & Binius imò & nuperus Auctor Anonymus delectûs Actorum Eccleſię univerſalis ſeu Novę Summę Conciliorum ſcribunt, Callinicum Pauli Conſtantinopolitani Patriarchę ſucceſſorem, hujus Synodi Auctorem & Pręſidem fuiſſe, ſed illud dicitur contrà manifeſtam ſubſcriptionum fidem, contra Balſamonis citati teſtimonium, contra Nicephorum in Chronico & Theophanem, qui Pauli mortem cum anno DCXCIII, & Callinici initium conjungunt. Eam tamen Baronii ſententiam ſecutus eſt Lupus in Differt. de Synodi Trullanę cauſa & tempore, ubi addit: *Ejus* (nempe Callinici) *ut viri infamis, nomen exiſtimem eraſum à poſterioribus Synodi patronis, ac intruſum nomen Pauli.* At Callinicum nullus Antiquorum alicujus criminis reum facit, & gratis dicitur nomen Pauli in locum nominis Callinici ſubrogatum fuiſſe. De Callinico infra ſermo erit.

XI. *Ejus Præſes & numerus Epiſcoporum.*

Apoſtolicam Legationem huic Synodo adfuiſſe, diſertè teſtatur Anaſtaſius in Vita Sergii Papę, in qua ſcribit: *Hujus Pontificis temporibus Iuſtinianus Imperator Concilium in Regia urbe fieri juſſit, quò & Legati Sedis Apoſtolicæ convenerant, & decepti ſubſcripſerant.* Hanc Legationem variè explicant recentes Hiſtorici, inter quos Marca lib. 5. de Concordia cap. 18. rem exactius expoſuiſſe videtur. Obſervat enim, Romanos Pontifices ſolitos fuiſſe Legatos ad Imperatores Chriſtianos mittere, pro negotiis Eccleſię univerſalis procurandis. Hi Legati, qui Apocriſarii & Reſponſales dicebantur, aſſidui erant in Comitatu Principis, & proprias Eccleſię Romanę cauſas apud eum proſequebantur, ac pro negotiis fidei & diſciplinę excuſabant; juriſdictionis tamen nullam partem attingebant, niſi ex delegatione ſpeciali. Quę cautio non inutilis erat, ad vitandas Patriarcharum

XII. *Apoſtolica Legatio ei adfuit.*

SEC. VII. charum Cpolitanorum machinationes; qui ſuæ ſedis amplificationi ſemper intenti, terrore & minis Principis, aſſenſum Legati ad res novas conſtituendas extorquere potuiſſent, ut ſaltem non incolorata videri poſſet immutatio, quæ Apoſtolicæ Sedis auctoritate aliqua muniretur. Attamen prudentia ſua obtinere Pontifices Romani non potuerunt, quin in eos laqueos inciderent, à quibus tam ſtudioſè ſibi cavebant. Etenim in hac Synodo Trullana, ut color aliquis novis decretis, quæ in ea condita ſunt, quæſitus videretur, illa Oecumenicæ titulum aſſumſit ob Romanæ Sedis auctoritatem adhibitam. Legati enim, ſeu Apocriſarii vel Reſponſales Apoſtolicæ Sedis, qui munere ſuggeſtionis apud Principem Juſtinianum fungebantur, huic Synodo interfuêre. Certè Sergius Papa Legatos mandatis ſuis inſtructos, ad eum Conventum non miſerat, eum quippe damnavit ut illicitum, ut mox videbitur. Baſilius Epiſcopus Gortinæ provinciæ Cretæ Metropolitanus, eam Legationem tunc ſolus obibat, unde in calce Canonum Synodi, ſe inſcribit Legatum totius Synodi Eccleſiæ Romanæ, exemplo trium Legatorum Agathonis & Synodi Occidentalis, qui in Sexta Synodo hoc nomen aſſumſerant.

XIII. *Ex canonibus in ea conditis qui improbati?*

Centum & duo canones in hac Synodo editi ſunt, ut teſtantur ſanctus Taraſius, Septima Synodus in Refutatione Conventûs Iconoclaſtici, Photius in Nomocanone & Auctor libelli Synodici. Ex illis plures ſunt optimi, & qui antiquam Eccleſiæ diſciplinam ut plurimùm redolent. Unde cum plurimi ſint laudati jureque laudandi, non ſunt omnes ab Eccleſia Romana rejecti, ſed tantùm quinque, nempe Canon II quo octoginta quinque Apoſtolorum canones & conſtitutiones decernuntur admittendæ, ſicuti & Canon XIII, quo Lex Eccleſiaſtici cælibatûs concutitur, & caſtiſſima Romanæ Eccleſiæ reprehenditur diſciplina, qua ſacris miniſtris uſus conjugii interdicitur. Quin etiam eos qui Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis conjunctionem & conſuetudinem cum legitima uxore prohibuerint anathemate ferit iſte canon. Non eſt etiam approbatus Canon LV quo jejunium ſabbati in Eccleſia Romana celeberrimum damnatur. Nec etiam Canon LXVII, abſtinentiam à ſanguine & ſuffocato Clericis, ſub depoſitionis pœna, laicis ſub pœna excommunicationis prohibens, eamque abſtinentiam velut ex divinæ Scripturæ mandato etiamnum obligante imponens. Nec omni ex parte approbatus eſt Canon LXXXII, quo prohibetur, ne Chriſtus Salvator depingatur in imagine agni, ſicut oſtenſus eſt Patribus in figura, ſed in imagine hominis, qua demum omnes ſunt adimpletæ figuræ.

Alii

Digitized by Google

Alii canones, quos jure laudandos diximus, ut ex eorum le- *SEC. VII.* ctione & examine cuilibet patebit, non ſunt ab Eccleſia Romana XIV. rejecti. Ut enim hic de primo & ultimo tantùm loquar, primus *Ex iis plures* fidem à ſex Conciliis Oecumenicis confirmatam, & ab Apoſtolicis *optimi.* traditam inviolabiliter ſervandam eſſe docet. Ultimus verò præſtantiſſimas pro excipienda Confeſſione leges & præcepta continet, & quam prudenter erga pœnitentes Sacerdos ſe gerere debeat. Ipſum nempe conſiderare debere peccati qualitatem; peccatoris pro converſione æſtuans deſiderium, & morbo convenientem medicinam. Debere examinare, an malum oriatur ex habitu, an ex infirmitate, an ex prava affectione. Denique Paſtoralis ipſius eſſe officii errantem ovem reducere; ideoque *neque per deſperationis præcipitia impellat* peccatorem, *nec ad vitæ diſſolutionem & contemptum fræna relaxet.* De omnibus Trullanæ Synodi canonibus tam approbatis, quàm reprobatis legendus Lupus in Notis & Scholiis ad Canones Concilii Trullani.

Omnia in Synodo acta *in Romanam urbem ad confirmandum, vel in ſuperiori loco ſubſcribendum Sergio Pontifici, utpote capiti Sacerdotum omnium* XV. *Eis ſubſcribere recuſat Sergius PP.* Juſtinianum Imperatorem direxiſſe ſcribit Anaſtaſius; cum enim Juſtinianus geſta hujus Synodi ſex tomis comprehenſa ab Epiſcopis ſubſcripta, & Imperiali manu confirmata, ad Sergium Papam miſit, charta pura in codice Concilii relicta eſt ante ceteros Patriarchas, poſt Juſtinianum Imp. ut eam ſubſcriptione ſua repleret. Eodem plane modo charta pura relicta eſt Epiſcopis abſentibus Theſſalonicenſi, Ravennæ, Sardiniæ & Heracleæ, ut ſaltem poſt ſolutam Synodum Actis ſubſcriberent; quod iiſdem verbis in codice adnotatum eſt: *Locus Theſſalonicenſis, locus Ravennatis*, & ceterorum. Sed Sergius Acta confirmare recuſavit: *Compellebatur autem & ipſe*, inquit Anaſtaſius, *ſubſcribere, ſed nullatenus acquievit. Pro eo quod quædam capitula extra ritum Eccleſiaſticum fuerant in eo annexa, quæ & quaſi Synodaliter definita, & in ſex tomis deſcripta*, &c. *Qui beatiſſimus Pontifex penitùs eidem Juſtiniano Auguſto non acquievit, nec eoſdem Tomos ſuſcipere, aut lectioni pandere paſſus eſt. Porrò eos ut invalidos reſpuit, atque rejecit, eligens magis mori, quam novitatum erroribus conſentire.* De iis canonibus in Joanne VII rursùs ſermo redibit.

Cùm itaque Sergius, Juſtiniani Imp. precibus haud quaquam XVI. fractus, Quini-Sextę Synodi canones rejeciſſet, Imperator Zachariam *Liberatur à* Protoſpatarium ſuum Romam miſit, qui Pontificem Conſtantinopolim *furere Imp.* deportaret. Sed militia Ravennę, vicinarumque partium juſſa Prin- *operâ militiæ* cipis nefanda contemnens, non permiſit ea executioni mandari. *Ravenn.* Quare cum omni ex parte multitudo militię conveniret, Zacharias

Qqq Protoſ-

Digitized by Google

SEC. VII. Protoſpatharius, in timorem propriæ ſalutis adductus, ad Pontificem protinus ſe recepit, atque ad pedes proſtratus veniam ſupplex oravit, & ne furori militum ſe dederet, obſecravit. Pontifex bonum ipſi animum habere juſſit, inde ad placandum profectus exercitum, pro Baſilica Theodori Pontificis, patefactis valvis aſſedit, ac militibus & populo ſedatis, quòd pro ſalute ſua tanta alacritate arma ſumpſiſſent, gratias egit. Nec tamen ante milites Urbe excedere voluerunt, quam onuſtum contumeliis, & metu perterritum inde Zachariam exegiſſent. Hæc conſtant ex Anaſtaſio in Vita Sergii, Bedâ lib. de ſex ætatibus, & ex Paulo Diacono lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 11.

XVII. *Regibus & Episc. Angliæ Brituvaldum Primatem commendat.*

Anno ſexcenteſimo nonageſimo tertio, vel nonageſimo quarto Sergius Papa ad Saxonum Reges ſcripſit, & Brituvaldum Cantuarienſem Præſulem, totiuſque Britanniæ primum Pontificem illis commendavit. Literas unus Malmesburienſis lib. 1. de Pontificibus pag. 209. recitat, harumque hæc eſt ſubſcriptio. *Sergius Epiſcopus, Servus Servorum Dei, Ethelredo, Alfridi, Adulpho, Regibus Anglorum*, quorum Regum, nomina tantùm nobis innoteſcunt. Scripſit idem Papa alias literas omnibus Britanniæ Epiſcopis, quibus eos hortatus eſt, ut Brituvaldo Primatum gerenti, morem gererent, eas Malmesburienſis ibidem recitat.

XVIII. *S. VVillibrordum Trajecti ad Rhenum primum Epiſcopum ordinat.*

S. Willibrordus Presbyter cum duodecim ſociis anno circiter ſexcenteſimo nonageſimo primo ex Hibernia in Friſiam venit, ubi acceptâ à Pippino Majore domûs Franciæ licentiâ ibidem prædicandi, *accceleravit venire Romam, cujus Sedi Apoſtolicæ tunc Sergius Papa præerat, ut cum ejus licentia & benedictione deſideratum evangelizandi gentibus opus iniret: ſimul & Reliquias beatorum Apoſtolorum ac Martyrum Chriſti ab eo ſe ſperans accipere*, inquit Beda lib. 5. cap. 12. Inde in Friſiam remeavit, ubi *poſtquam per annos aliquot*, ſubdit ibidem Beda, *in Freſia, qui advenerunt, docuerant, miſit Pippinus, favente omnium conſenſu, virum venerabilem VVilbrordum Romam, cujus adhuc Pontificatum Sergius habebat, poſtulans, ut eidem Freſonum genti Archiepiſcopus ordinaretur. Quod ab eo, ut petierat, impletum eſt anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo nonageſimo ſexto. Ordinatus eſt autem in Eccleſia ſanctæ Martyris Ceciliæ die Natalis ejus, impoſito ſibi à Papa memorato nomine Clementis.* Willebrordus Româ reverſus *cum ſumma honoris magnificentia* receptus eſt à Pippino, qui ex eodem Beda *donavit ei locum Cathedræ Epiſcopalis in caſtello ſuo inluſtri* ..... quod *linguâ Gallicâ Trajectum vocatur*; in quo ædificata Eccleſia, verbum Dei prædicans, multoſque ab errore revocans, plures per illas regiones Eccleſias, ſed & monaſteria nonnulla conſtruxit, & ut docet S. Bonifacius Epiſcopus Moguntinus in Epiſt. 97. ad

Digitized by Google

ad Stephanum Papam, Sedis Trajectenſis ad Rhenum auctor ac primus Epiſcopus fuit, quam Sedem Paulus IV anno MDLX in Archiepiſcopalem erexit. Sancti VVillebrordi Vitam ab Alcuino ſcriptam Caroli Magni Principatu refert Mabillonius Seculo tertio Benedictino parte prima. *SEC. VII.*

XIX. *Aquileienſis Eccleſiæ ſchiſma extinctum fuit.*

Anno circiter ſexcenteſimo nonageſimo octavo, Tiberio Apſimaro imperante, & Sergio Papa Romæ ſedente, finem accepit ſchiſma Eccleſiæ Aquileienſis de Tribus Capitulis. Paulus enim Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 14. poſtquam Tiberium imperium invaſiſſe narravit, quod contigit anno DCXCVIII, ſcribit: *Hoc tempore Synodus Aquileiæ facta, ob imperitiam fidei, Quintum univerſale Concilium ſuſcipere diffidit, donec ſalutaribus P. Papæ Sergii monitis instructa, & ipſa cum ceteris Chriſti Eccleſiis annuere conſentit.* Eadem ferè verba habet in Sergio Auctor libri Pontificalis, errore vulgari Anaſtaſio attributi qui hoc ipſo tempore vivebat. Paulus verò Diaconus non multò pòſt hoc tempus vixit. Cardinalis quidem Noriſius in Differt. de Quinta Synodo cap. 9. §. 1. contendit ex loco Bedæ in lib. de Sex ætatibus, Synodum illam Aquileienſem, eſſe Synodum à Paulino Aquileienſi Patriarcha contra Quintam Synodum ſeculo ſuperiori coactam: *Synodus*, inquit Beda, *Aquileiæ facta, ob imperitiam fidei, Quintum univerſale Concilium ſuſcipere diffidit, donec ſalutaribus B. Papæ Sergii monitis instructa, & ipſa huic cum ceteris Chriſti Eccleſiis adnuere conſenſit*, quo ex adverbio, *donec* Cardinalis doctiſſimus non obſcurè colligi ait, Bedam loqui de Concilio ante Sergium congregato. Sed præterquamquod veroſimile non eſt, Paulum Diaconum in Bedæ ſenſum non penetraſſe, etiamſi hoc concederetur, non tamen inde ſequeretur ſchiſma Aquileienſis Eccleſiæ ante Sergium penitùs extinctum eſſe, cum ibidem Beda aſſerat illam Eccleſiam *ſalutaribus B. Papæ Sergii monitis* instructam Quinto Concilio *cum ceteris Chriſti Eccleſiis adnuere* conſenſiſſe. Ad rationes ejuſdem Cardinalis reſpondimus in Pontificatu S. Gregorii.

XX. *A calumnia liberatur.*

Acta ſancti Aldhelmi Abbatis Malmesburienſis in Anglia, quæ extant apud Surium ad diem XXV Maii, produnt Sergium Papam calumniam paſſum, quaſi ſtupri reus eſſet, quòd nempe pater eſſet pueri recens nati, quem cum Aldhelmus Romæ exiſtens baptizaret, coram adſtantibus ei præcepit edicere, ſi pater ejus eſſet is, qui vulgò dicebatur. Puerum verò reſpondiſſe, *non ſe eſſe genitum illius opere, quem vanus in hoc referebat populus*, ſicque Pontificem ab infamia liberatum. Sed hæc narratio jure merito à Baronio in dubium vocatur, revera enim non habetur in ſancti Aldhelmi Vita, à VVillelmo Malmesburienſi elucubrata,

Digitized by Google

SEC. VII. licet legatur in alia Vita S. Aldhelmi, ſcripta ab Auctore Anonymo Monacho Malmesburienſi, qui paulò ante Willelmum Malmesburienſem vixit; ut oſtendit Henſchenius, qui eam publicavit, ad diem XXV Maii. Aldhelmi Vitam à Willelmo Malmesburienſi ſcriptam recitat Mabillonius parte I Sec. IV Benedictini.

XXI. *Non conſecravit S. Hubertum Leodienſem Epiſc.*

Baronius ex Molano in Indice Sanctorum Belgicorum refert, Sergium Papam divina admonitione prævia, ſanctum Hubertum Leodienſem Epiſcopum, dignum ſancti Lamberti Martyris in Epiſcopatum ſucceſſorem ordinaſſe. Qui S. Hubertus, ut ſuos Leodienſes in Romanæ Eccleſiæ fide, communione & obſervantia firmiùs contineret, & poſteros eodem vinculo obligaret, publicum ſigillum urbi tradidiſſe memoratur, in quo ſancti Lamberti Martyris imago erat cum hac inſcriptione: *Sancta Legia Romanæ Eccleſiæ filia.* Sed cùm ſanctus Lambertus, anno tantùm ſeptingenteſimo ſeptimo, martyrio coronatus fuerit, ut oſtendit Criticæ Baronianæ Auctor, & S. Sergius Papa anno ſeptingenteſimo primo ad Deum migrarit, S. Hubertus ab eo conſecrari non potuit. Porrò S. Lambertus Trajectenſis ad Moſam Epiſcopus erat, ſed ſanctus Hubertus Trajecto Leodium non reliquias tantùm S. Lamberti, ſed & Cathedram Pontificalem tranſtulit, ac deinceps Epiſcopi dicti ſunt Legienſes, ſeu Leodienſes, qui antiquiſſimè à Tungris Tungrenſes, & poſtea à ſuperiori Trajecto Trajectenſes appellabantur. Legia, qui vicus erat perexiguus, crevit temporibus ſancti Lamberti, poſtquam ibi ſanctum Theodardum deceſſorem ſuum ſepulturæ donavit: ſed poſtquam ſanctus Hubertus S. Lamberti corpus & Sedem Epiſcopalem Legiam tranſtulit, ea in urbem celeberrimam evaſit.

XXII. *Venerabilem Bedam Romam non vocavit.*

Willelmus Malmesburienſis lib. 1. de Regib. Ang. cap. 3. refert literas Sergii Papæ ad Ceolfridum Abbatem Anglicani monaſterii, in quo Beda Domino ſerviebat, quibus jubet, ut Venerabilem Presbyterum Bedam Romam mittat, *quia exortis*, inquit Sergius, *quibuſdam Eccleſiaſticarum cauſarum capitulis non ſine examinatione longiùs innoteſcendis opus nobis ſunt ad conferendum arte litteratura imbui.* Exclamat hoc loco Malmesburienſis: Ita jam celebris erat Bedæ fama, ut in quæſtionibus enodandis indigeret eo ſublimitas Romana. Baronius tamen obſervat Bedam Romam ſe non contuliſſe, cum in fine ſuę Epitome *cunctum ab infantia tempus vitæ ſuæ in ſui monaſterii habitatione peractum* à ſe affirmet. Mabillonius in Elogio Hiſtorico Bedę part. I. Sec. 3. Benedict. ait, nonnihil ſuſpicionis eſſe in ea Epiſtola, quòd vix Beda Presbiter ordinatus ſit ante mortem Sergii, & quia libris ſcribendis vacare cœpit, à tempore ſuſcepti Presbyteratûs, quibus

Digitized by Google

quibus factum eſt, ut fama ipſius ad poſteros ſpargeretur. Henſchenius verò ad diem XXVII menſis Maij in Vita Venerabilis Bedæ dicit, totam illam Epiſtolam ſibi ſuppoſititiam apparere. Verùm rectiùs, meo quidem judicio, exiſtimat Auctor Criticæ Baronii, eam ab aliquo Papæ Sergii ſucceſſore datam, qui cum, paulò poſt eam ſcriptam, mortuus fuerit, Ceolfridus Abbas Bedam Romam mittendum eſſe non judicavit.

XXIII. *Agnus Dei &c. in Miſſa cantari ſtatuit.*

Sergius Papa *ſtatuit, ut tempore confractionis Dominici corporis,* Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miſerere nobis, *à Clero & populo decantetur,* inquit Auctor libri Pontificalis. Et Sergius quidem inſtituit, ter dici, *miſerere nobis*; ſed multis poſtea ingruentibus Eccleſiæ adverſitatibus, ut ait Innocentius III lib. 6. de Myſteriis Miſſæ cap. 6. ſive ad tollendum ſchiſma, ut alii ſcribunt, ſtatutum fuit, ut in tertio diceretur, *dona nobis pacem:* qui ritus ubique receptus eſt, excepta Baſilica Lateranenſi, in qua adhuc ſervatur mos antiquus dicendi ter, *miſerere nobis*, quia ut obſervat Joannes Diaconus in libro de Eccleſia Lateranenſi cap. 6. hæc cœleſtis Eccleſiæ typum gerit; *In ea*, inquit, *non cantatur ad Miſſas Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem, quoniam ibi ſumma pax juſtorum ipſe Chriſtus erit.* A quo Pontifice facta ſit hæc mutatio, cantandi *dona nobis pacem*, Cardinalis Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 16. num. 5. nuſquam ſe legiſſe fatetur. At ſi verax eſt, inquit Bona, Robertus Abbas Montenſis, in ſupplemento Chronici Sigeberti hanc pacis poſtulationem attulit è Cœlo B. Virgo. Apparuit enim ut Robertus refert anno 1183. cuidam fabro lignario opus facienti in ſylva, deditque illi ſigillum cum imagine ſua & filii ſui cum hac inſcriptione, *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem:* juſſitque ut ferret ad Epiſcopum, atque ei diceret, ut qui vellent pacem Eccleſiæ, facerent hujuſmodi ſigilla, & portarent in ſignum pacis.

XXIV. *Altaria adolendi uſus antiquiſſimus.*

Idem libri Pontificalis Auctor ſcribit Sergium feciſſe *thimiamaterium*, ſeu ſuffitorium, vel thuribulum *aureum majus cum columnis & cooperculo, quod ſuſpendit ante imagines tres aureas B. Petri Apoſtoli, in quo incenſum & odor ſuavitatis Feſtis diebus, dum Miſſarum ſolemnia celebrantur, Omnipotenti Deo opulentius mittitur.* Uſum porrò eorum, vel ſimilium vaſorum, in quibus thura & varii odores incenduntur in ſolemni oblatione, ex Apoſtolica traditione & Moſaicæ legis exemplo profluxiſſe, oſtendit Cardinalis Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. num. 9. ſolemne enim fuit omni nationi quantumvis barbaræ, & veræ religionis experti, ut nullum ſacrificium ritè peragi poſſe crediderint ſine incenſo, vel aliquo ſaltem odorifero ſuffimento. Magi thure Chriſtum Deum venerati & profeſſi ſunt: ſimili

Digitized by Google

modo Poëtæ à divinitatis proteſtatione thuris oblationem inſeparabilem eſſe putabant. *Templa tibi ſtatuam*, ait Ovidius, *reddam tibi thuris honorem.* Conſtantinus Magnus, referente eodem Auctore libri Pontificalis in Silveſtro, obtulit thimiamateria duo ex auro puriſſimo. Uſum verò adolendi altaria intra ſolemnia divini officii vetuſtiſſimum eſſe indicat Ambroſius ad cap. 1. Lucæ dicens, *atque utinam nobis quoque adolentibus altaria ſacrificium deferentibus aſſiſtat Angelus.* Plura hac de re Bona laudatus.

XXV.
Sergius in purificatione & aliis feſtis litanias recitari conſtituit.

Quibus ornamentis Baſilicas Sanctorum Petri & Pauli, aliaſque Urbis exornaverit, narrat Anaſtaſius, qui & ſcribit ipſum conſtituiſſe ut Litaniæ à Sancto Hadriano quotannis dicerentur diebus Annunciationis Domini, Nativitatis, & Dormitionis Sanctæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ, ac ſancti Simeonis quam Hypapantem Græci, Latini Purificationem appellant. Quod idem habet Albinus Flaccus lib. de Divin. Offic. Dominicæ Crucis partem in capſula argentea, reconditiori loco abſconditam, honeſtiori ac celebriori loco repoſuit. Ordinavit per diverſas provincias Epiſcopos nonaginta ſeptem. Fecit autem ordinationes duas per menſem Martium, ordinavitque Presbyteros decem & octo, Diaconos quatuor.

XXVI.
Aſſumptionis feſtum quo tempore ad XV Augusti diem translatum?

Ex his Anaſtaſii verbis refellitur eorum opinio, qui aſſerunt feſtum Dormitionis, ſeu Aſſumptionis Beatæ Virginis, ſeculo tantùm octavo celebrari cœpiſſe; ut enim obſervat Franciſcus Maria Florentinius in Notis ad Martyrologium Hieronymianum, ad diem XVIII menſis Januarii, ante Mauricii Imperatoris tempora, ideoque ante ſexti ſeculi finem Aſſumptionis feſtum celebrabatur, & quidem die die decima octava Januarii. Id autem probat tùm ex eodem Martyrologio ſancto Hieronymo attributo, & à ſe edito, tùm ex aliis quæ laudat. Fusè enim de ejus feſti inſtitutione differit, autumatque illud à menſis Januarii die decimo octavo, ad decimum quintum menſis Auguſti à Mauricio Imperatore translatum fuiſſe. His addit Joannes Mabillonius in Liturgiæ Gallicanæ lib. 2. pag. 118. duo Kalendaria, Corbeienſe nempe, quod vix amplius uno poſt Mauricium ſeculo exaratum dicit, in quo ad XV Kalendas Februarii legitur depoſitio S. Mariæ Virginis, & ex alio perantiquo Floriacenſi, in quo, eodem die, ea depoſitio annotatur. Feſtum autem illud à Mauricio Imp. ad diem XV Auguſti translatum eſſe probat Florentinius laudatus ex Nicephori Calliſti lib. 17. cap. 28. ubi ſcribit: *Idem Imperator,* (nempe Juſtinianus) *tum primum Servatoris Exceptionem* (ideſt occurſum ſeu Hypapantem, quam Purificationem Virginis dicimus) *toto orbe terrarum feſto die honorare inſtituit, ſicut Juſtinus de Sancta Christi Nativitate fecit. Atque non ita*

longa

longo poſt tempore Mauricius Sacroſanctæ Dei Genitricis Dormitionem quindecimo Auguſti menſis die celebrari præcepit. Quibus ex verbis infert Florentinius, quod cùm Nicephorus, in Juſtiniani & Juſtini ſanctionibus, nihil de conſtituto die addiderit; de feſto verò Dormitionis in Mauricii Conſtitutione diem XV Auguſti præcisè ſignaverit, eum non obſcurè indicare, feſtum hoc in illum diem Auguſti menſis tranſlatum potius fuiſſe quam recenter inſtitutum. Sed ſi vera ſcribit Nicephorus de Mauricio, mihi tamen videtur falli in eo quod ait, Juſtinum Imp. conſtituiſſe ut feſtum Natalis Chriſti per totum orbem terrarum celebraretur, in Julio enim Papa oſtendimus, longè ante Juſtinum, feſtum Natalis Chriſti tùm in Occidente, tùm in Oriente vel die XXV Decembris, vel die ſexta Januarii ſolemne fuiſſe, & Juſtinianum anno DLI, non Juſtinum, lata lege ſtatuiſſe, ut die XXV Decembris coleretur; quod idem antea præceperat de feſto Purificationis, quod diei ſecundæ Februarii affixit, ut conſtat ex his Theophanis lib. 16. Hiſt. & Landulfi Sagacis in Vita Juſtiniani verbis: *Anno quinto decimo imperii Juſtiniani menſe Octobri, facta eſt mortalitas Byzantii, & eodem anno Hypapante ſumpſit initium, ut celebraretur apud Byzantium die ſecunda Februarii.* De Juſtini Conſtitutione nihil alibi ſcriptum inveni, quæ ſi vera ſit, dici poſſet, eam à Juſtiano Imp. innovatam fuiſſe, eo quod non obſervaretur. De feſto Purificationis, lege Criticam Baronii ad annum DXLII, de utroque verò feſto lege eumdem Mabillonium laudatum & Edmundum Martene Tom. 4. de Antiqua Eccleſiæ Diſciplina in divinis celebrandis officiis. De feſto tandem Nativitatis B. Mariæ lege dicenda in Innocentio IV.

XXVII. *Sergius PP. ad Deum tranſit.*

Poſtquam Sergius ex Anaſtaſio, *annos tredecim, menſes octo, dies XXIII* ſediſſet, ad immortalem gloriam tranſiit, die ſeptima Septembris, & ſepultus eſt *ad Beatum Petrum Apoſtolum VI Idus Septembris,* ſeu die octava ejuſdem menſis, *indictione XV, Tiberio Auguſto*, qui characteres certò indicant annum Chriſti ſeptingenteſimum primum, quo indictio XV Kalendis Septembris ab Anaſtaſio inchoatur, non verò, die XXIV ejuſdem menſis, ut ſcribit Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico: nam Anaſtaſium numerare indictiones à Kalendis Septembris, mors Conſtantini Pogonati nos dubitare non ſinit, ait enim in Joanne V, hunc Imperatorem obiiſſe *initio menſis Septembris indictione XIV,* qui in omnium ſententia mortuus eſt anno DCLXXXV, aliter dicendum eſſet Anaſtaſium Conſtantini mortem connectere cum anno DCLXXXVI. Colitur Sergius in Martyrologio Romano die IX Septembris. Quod ſpectat ad Sergii epitaphium à Baronio relatum, referendum eſt ad Sergium III ut ibidem dicetur.

JOANNES

Digitized by Google

JOANNES VI. *Pontif. LXXXVII.*

Anno Domini DCCI.

I. *Ioannes VI Sergio ſuccedit.*

NOn ex Anaſtaſio tantùm, tàm edito, quàm MS. ſed & ex omnibus ferè Catalogis Pontificum Romanorum, ac ex Ordcrico lib. 2. habemus poſt Sergii mortem ſedem vacaſſe *menſem unum, dies viginti*, vel *dies quinquaginta*, quod unum & idem eſt. Joannes itaque hujus nominis VI, natione Græcus, Sergii ſucceſſor ordinatus eſt die vigeſima octava menſis Octobris, Feſto ſanctorum Apoſtolorum Simonis & Judæ ſacra, ejuſdem anni ſeptingenteſimi primi, Anaſtaſius enim diem mortis Sergii ab interpontificio excludit.

II. *Eximitur à furore Exarchi.*

Statim ac Conſtantinopoli innotuit, Joannem creatum eſſe Romanæ & univerſalis Eccleſiæ Pontificem, Tiberius Imperator Theophylactum Cubicularium Patricium & Exarchum Romam miſit, ut ei, incertum qua de causâ, negotium faceſſeret. Sed ille ab exercitu, qui ex univerſa Italia ad tuendum Pontificem Romam convenerat, repreſſus eſt; opuſque fuit, ut ipſemet Pontifex, ne Theophylacti affligeretur perſona, ſe ſe medium daret, portas civitatis claudi juberet, & Sacerdotes ad caſtra mitteret, militumque ſeditionem ſedaret, qui Exarchum erant oppreſſuri. Hæc conſtant ex Anaſtaſio Bibliothecario in Joannis VI Vita.

III. *Captivos redimit.*

Anno ſeptingenteſimo ſecundo Giſulphus Beneventanus Dux Romanorum ditiones prædabundus incurſavit, multamque inde prædam colligens, domum reverſus eſt. Antequam reverteretur, cum captivos plurimos cepiſſet, Joannes Pontifex charitatem Apoſtolicam commendavit, miſſis enim ad eum in caſtris degentem Sacerdotibus cum Apoſtolicis donariis, univerſos captivos de ejus manibus redemit, & illum cum ſuo exercitu ad propria repedere fecit, ut tradunt Anaſtaſius in ejus Vita, & Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 27.

IV. *S. VVilfridus Epiſcopatu Eborac. deturbatus ad ſedem Apoſt. appellat.*

Anno ſeptingenteſimo tertio, Joannes Papa Synodum hac occaſione Romæ celebravit. Sanctus Wilfridus Epiſcopus Eboracenſis, de quo in Agathone Papa locuti ſumus, exulabat à ſua ſede jam ab anno DCXCII, & dudum Sergius Papa eum reſtituendum decreverat: ſed Aldfridus Northumbriæ Rex & Brituvaldus Cantuariæ Archiepiſcopus hactenus moras nectendo, Pontificis juſſa ſuſpenderant. Anno verò ſeptingenteſimo ſecundo, pietatis ſpeciem præferentes, Epiſcoporum Concilium cogunt: eò Wilfridum vocant, conanturque eum, quem vi expulerant, vel blandimentis ad libitum ſuum

Digitized by Google

ſuum inflectere, vel ſi non conſentiret opprimere, ut narrat Eddius *SEC. VIII.*
in ejus Vita cap. 44. Quare hic ſanctus Præſul ad Sedem Apoſtolicam appellavit. Anno itaque ſeptingenteſimo tertio, ut idem Eddius cap. 47. & ſeqq. cujus verba in ſummam contraho, ſcribit, Romam pervenit.

V. *Romam pergit.*

Ubi Romam advenit Wilfridus, Joannis Papæ pedibus provolutus, dixit ſe ad Sedem Apoſtolicam, *quaſi ad matris gremium* confugiſſe, quem cum ejus Presbyteris Pontifex benigna pietate ſuſcepit. *Interim quoque Legati à Sancto Archiepiſcopo Bertualdo cum ſuis ſcriptis accuſationis ad Apoſtolicam Sedem directis, ſupplices petentes ſibi præberi à glorioſiſſima ſede auditum Legationis ſuæ, qua fungebantur, ſimul pervenerunt.* Tunc Joannes Papa ad Synodalem locum venit, cui Wilfridus petitionis ſuæ chartulam coram omni Conventu obtulit. In ea continebatur, ut quod ab Agathone Papa decretum fuit, ejus pia auctoritas confirmare dignaretur: ſe ejus Sanctitatem humiliter deprecari, ut eadem auctoritatis inſtantia, Ethelredo Regi merciorum de vitæ ejus ſolatio imperare velit, ut ipſa monaſteria, cum ceteris ad ea pertinentibus, quæ ſibi ab ipſo Rege Ethelredo, vel aliis perdonata ſunt, nemo auferre & invadere, contra Sanctitatis ſuæ ſtatuta, atque ſupradicti Regis voluntatem præſumat. Petiit etiam, ut monitis obſecret Regem Alfridum, quò omnia, quæ Agatho & Sergius Papæ decreverant, adimpleat. Tum Wilfridus pro bono pacis offert ceſſionem Epiſcopatûs Eboracenſis, & quamplurimorum monaſteriorum, excepto Rypenſe & Haguſtaldenſi, quæ ſibi omninò reſtitui volebat.

VI. *Auditur in Synodo coram Ioanne PP.*

Introductis quoque viris à Berthuvaldo Archiepiſcopo ad Apoſtolicam Sedem directis, Romanus Pontifex dixit examinanda eſſe ſcripta ex utraque parte ad Apoſtolicam Sedem olim miſſa, quod univerſæ Synodo placuit. Tum quadam die vocati in Synodum accuſatores, qui dixerunt," Wilfridum illic præſentem judicia Berthualdi Cantuariorum Epiſcopi, ab Apoſtolica Sede miſſi, ſtatuta coram Synodo contumaciter contempſiſſe. Wilfridus ſtans dixit, dum eſſet in Concilio, miſſum ad ſe unum ex numero Epiſcoporum illic congregatorum, interrogantem an paratus eſſet Archiepiſcopi judicio conſentire, an non, & quamvis nunquam antea factum eſſet, ut aliquis juramento ſe obſtringeret ſervare decretum cujus vim non noſſet, ſpopondiſſe tamen, ſe in cunctis Archiepiſcopi judicio ſubjacere paratum eſſe, dummodo non diſcreparet à Sancti Agathonis Synodo, ceterorumque Orthodoxorum ejus ſucceſſorum. Poſtea *ſe ad aliarum dierum conflictum præparantes ad manſiones ſuas redierunt.* Et ſic utraque pars, anno, ut videtur, DCCIII dimiſſa, ut cetera capitula alio tempore examinarentur.

Digitized by Google

VII. *Proviſorio decreto abſolvitur.*

Anno itaque ſeptingenteſimo quarto, eadem cauſa, coràm Joanne Pontifice, iterùm examinata, accuſationum capita excuſſa, & Wilfridus innocens pronunciatus. *Per plura ſpatia dierum & menſium* inquit Eddius cap. 50. *ab omni piaculo ſcelere degradandi purè perfectèque excuſatus probabilis ſanctus Pontifex noſter apparuit. Nam per IIII menſes & LXX Conciliabula* (ideſt Seſſiones, ſeu, ut hodie loquimur Congregationes) *ſanctiſſima Sedis de fornace ignis examinandus Apoſtolica auctoritate hoc modo auxiliante purificatus* (ut dicam) *evaſit.* Narrat poſteà Eddius, recitatum eſſe in hac Synodo, quod de Wilfrido ſtatutum fuerat in ſecunda Synodo Romana ſub Agathone, & nonnullos dixiſſe accuſatores ejus dignos eſſe *pœnas luere in ima carceris anguſtia, uſque ad finem mortis* incarceratos, tandemque refert ſententiam abſolutionis Wilfridi à Joanne VI prolatam: *Beatus VVilfridus Deo amabilis Epiſcopus, in quo nullam criminis per tot Conciliabula noſtra examinando tam diligenter objectionem invenimus, beati Petri Apoſtoli & Apoſtolorum Principis auctoritate, qui habet poteſtatem ſolvendi ligandique ab occultis delictis, exſolutus ſit: & quod beatus Agatho, & electus Benedictus, ſanctuſque Sergius Apoſtolici Præſules, de eo cenſuerunt, noſtra quoque parvitatis humilitas, cum totius Synodi conſenſu, Regibus & Archiepiſcopis ſcripta judicia per manum beati VVilfridi Epiſcopi ad eos emiſſa affirmare decrevit, hoc modo dicens.*

VIII. *Joannes PP. decretum pro VVilfrido ad Angliæ Reges mittit.*

Recitat deinde Eddius cap. 51. Epiſtolam ſeu decretum Joannis Papæ ad Ethelredum Regem Merciorum, & Alfridum Deirorum & Berniciorum, ideſt, Northumbriæ Regem, qua eoſdem monet Wilfridum fuiſſe abſolutum, ſaltem proviſoriè: *Donec*, inquit, *principales perſonæ, de quibus contentio exorta eſt, præſentes affuerint, quos neceſſe erat, ut contentio omnis finem accipiat, advenire, & conſedere. Et idcirco admonemus Berthualdum Præſulem ſanctæ Cantuariorum Eccleſiæ, quem auctoritate Principis Apoſtolorum Archiepiſcopum ibidem confirmavimus reverentiſſimum fratrem noſtrum, ut Synodum convocet unà cum VVilfrido Epiſcopo: & Concilio regulariter celebrato Bozam, atque Joannem Epiſcopos in Synodum faciat advenire, voceſque partium audiat, & conſideret quid ſibi invicem partes valeant approbare: & ſiquidem eo ſuffragante apud Synodum hoc regulariter determinare valuerit, gratum nobis & partibus expedit: ſin aliter acciderit, illos Synodaliter moneat, ut commonitionibus ſuis quæque prodeſſe ſuis partibus* (*poſſunt*) *unaquæque conſideret, & ad hanc Sedem Apoſtolicam ſimul occurrant, ut ampliori Concilio flagitetur* [legendum, agitetur] *ac decidatur, quod hactenus non valuit terminari.* Erat Boza Epiſcopus Eboracenſis in locum VVilfridi ordinatus, Joannes verò Epiſcopus Haguſtaldenſis.

IX. *Synodi illius epocha ſtabilitur.*

Hanc porrò Synodum anno DCCIII inchoatam, anno DCCIV,

idcoque

ideoque ſub Joanne VI, non verò ſub Joanne VII, ut quidam volunt, finem accepiſſe, ex eo deducitur quod Malmesburienſis lib.3. de Geſt. Pontif. Angl.pag.266. ſcribit, VVilfridum mare tranſiiſſe, Romamque introiiſſe, *jam ſeptuagenarium*; ex Eddio autem & ex Eadmero in ejus Vita colligitur, eum natum anno ſexcenteſimo trigeſimo quarto. Certius argumentum epochæ hujus Synodi deducit Auctor Criticæ Baronii, ex mox laudata Joannis Papæ ad Ethelredum Merciorum Regem Epiſtola de abſolutione Wilfridi, & de iis quę agenda reſtarent, dictus enim Rex, ut ex Beda & aliis Auctoribus Anglicis quos citat, certò conſtat, *anno ſeptingenteſimo quarto, Monachus factus, Coënredo regnum dedit*, ideoque ad Coënredum, non ad Ethelredum Pontifex ſcripſiſſet, ſi Synodum poſt annum DCCIV abſolviſſet. Quid poſtea de hac controverſia acciderit apud Auctores Anglos legere eſt; hic tamen monendum Wilfridum, à Coënredo, & Ethelredo jam Monacho optimè ſuſceptum fuiſſe; ſed durè habitum ab Alfrido, quo non poſt multum temporis defuncto, Ofredus filius ejus ſententiam Joannis Papæ executioni mandari permiſit, cùm Synodo facta juxta fluvium Nidd, partes conveniſſent; ſanctus tamen Wilfridus Eboracenſem Sedem non recuperavit, ſed Boza mortuo, Joannes Haguſtaldenſis, conſentiente eo, dictus eſt Eboracenſis Epiſcopus; & ipſe Haguſtaldenſi Eccleſiâ, translatione Joannis vacua, & ſuis monaſteriis contentus fuit, vixitque uſque ad annum DCCIX quo ſanctiſſimè obiit, quæ omnia dictæ Criticę Auctori obſervata. SEC. VIII.

Joannis VI Pontificatum his verbis claudit Anaſtaſius: *Hic fecit in Baſilica Beati Andreæ Apoſtoli quæ ponitur infra Eccleſiam beati Petri Principis Apoſtolorum ambonem novum. Hic ſuper altare Eccleſiæ ſancti Marci coopertorium fecit, & in Baſilica beati Pauli Apoſtoli inter columnas altaris dextra lævaque vela alba. Hic fecit ordinationem Presbyterorum & Diaconorum unam, ideſt Presbyteros novem, Diaconos duos: fecit autem per diverſa loca Epiſcopos quindecim. Qui etiam ſepultus eſt ad beatum Petrum Apoſtolum*, ubi Anaſtaſius diem ſepulturę pręter morem omiſit, ſed cùm jam dixiſſet, Joannem ſediſſe *annos tres, menſes duos, dies duodecim*, ut legitur in omnibus ejus codicibus tàm vulgatis, quàm MSS. & in Luitprando, Orderico lib. 2. Reginone, Catalogo Vaticano-Palatino, aliiſque, dicendum eſt eum obiiſſe die nona Januarii anni ſeptingenteſimi quinti, ordinatus quippe fuerat die vigeſima octava menſis Octobris anni ſeptingenteſimi primi. Certè Joannem obiiſſe anno DCCV duratio ſedis ejus demonſtrat, & confirmat Marianus Scotus in Chronico ubi ait: X. *Joannes VI vitam cum morte commutat.*

 Joannes

Digitized by Google

SEC.VIII. *Papa obiit indictione III ſecundum geſta Pontificum*, ſeu ſecundum librum Pontificalem, qui ejus tempore nondum tribuebatur Anaſtaſio Bibliothecario, in quo conſequenter reperiebatur etiam indictio illa tertia, quæ & modo reperitur in uno manuſcripto Anaſtaſii Freheriano.

XI. *Epiſcoporum CP. per hæc tempora chronotaxis.* Non multò poſt mortem Joannis VI, certè eo anno quo obiit, ſcilicet ſeptingenteſimo quinto in finem vergente Juſtinianus in imperium reſtitutus eſt. Eo dejectus fuerat à Leontio, qui imperium invaſit anno ſexcenteſimo nonageſimo quinto: quo, anno ſexcenteſimo nonageſimo octavo, in monaſterium detruſo, Tiberius Apſimarus imperium invaſit, quod tenuit uſque ad annum ſeptingenteſimum quintum, quo Juſtinianus, operâ Trebellii Bulgarorum Regis, Conſtantinopolim clàm ingreſſus, tàm Leontius, quàm Tiberius capite truncati ſunt. Juſtiniano imperante Paulus Conſtantinopolitanus Epiſcopus dictus fuerat, ut in fine Pontificatûs Joannis V dictum eſt. Paulo, anno ſexcenteſimo nonageſimo tertio defuncto, ſucceſſit Callinicus, qui Leontio adhæſerat, quando Juſtinianum è ſolio dejecit, & Cherſonam relegavit. Quare Juſtinianus recuperato anno DCCV imperio Callinicum oculis orbatum, Romam in exilium miſit, ubi carceri incluſus miſerè obiit. Colitur in Menæis die XXIII menſis Auguſti, ex quibus patet deceptos eſſe Baronium, & Bollandum ad diem VIII Januarii in Vita Cyri Patriarchæ CP. ejus ſucceſſoris, qui exiſtimantes eum præfuiſſe Quini-Sextæ Synodo, de illo tanquam de novatore, & viro factioſo loquuntur. In Callinici locum ſubſtitutus eſt Cyrus quidam, in Amaſtris inſula Monachus incluſus. Sed hic à Philippico, qui anno DCCXI, occiſo Juſtiniano, Imperator dictus eſt, è Patriarchali ſede dejectus, ejuſque loco ordinatus Joannes, de quo in Conſtantino Papa neceſſariò nobis agendum eſt: unde tàm ad dictorum, quàm dicendorum intelligentiam, hæc Patriarcharum Conſtantinopolitanorum Chronotaxis ex Critica Baronii ſtabilienda erat.

JOANNES VII *Pontif. LXXXVIII.*

Anno Domini DCCV.

I. *Joannes VII dicitur Papa.* JOannem VII, natione Græcum, ex patre Platone genitum, die prima Martii in Dominica eodem anno ſeptingenteſimo quinto conſecratum eſſe Romanum Pontificem ex Anaſtaſio deducitur, qui ſcribit eum ſediſſe *annos duos, menſes ſeptem, dies ſeptemdecim*, ac ſepultum eſſe *ad B. Petrum Apoſtolum, ſub die XV Kalendas Novembris indictione ſexta, Juſtiniano Romanam Rempublicam gubernante*, qui characteres

SEC. VIII.

racteres conveniunt anno Chriſti ſeptingenteſimo ſeptimo, quo ideo, die XVII Octobris obiit, poſtridie ſepultus. Si autem ab eo die retrocedas, pervenies ad diem primam menſis Martii anni DCCV, quibus ideo anno, & die ordinatus eſt Papa, poſtquam ſedes vacaſſet menſem unum, dies XIX, vel dies XX, non verò XVIII ut per errorem Librariorum in eodem Anaſtaſio legitur.

II. *Synodi Trullana canones confirmare recuſat.*

Hic Auctor loquens de reſtitutione Juſtiniani in imperium, quæ, ut mox dictum eſt, circa finem ejuſdem anni DCCV contigit, ſcribit: *Illicò ut palatium ingreſſus eſt, propriumque adeptus imperium, Tomos, quos antea ſub Domino Sergio Apoſtolicæ memoriæ Pontifice Romam direxerat, in quibus diverſa Capitula Romanæ Eccleſiæ contraria, ſcripta inerant, per duos Metropolitanos Epiſcopos demandavit, dirigens per eos & ſacram, per quam Joannem VII Pontificem conjuravit, ac adhortatus eſt, ut Apoſtolicæ Eccleſiæ Concilium aggregaret, & quæ ei viſa eſſent, ſtabiliret, & quæ adverſa renuendo excluderet.* Juſtinianus itaque non ſolùm à Sergio Papa, ut ſuperiùs dictum eſt, confirmationem Synodi Quini-Sextæ poſtulavit, & repulſam tulit; ſed eam etiam petiit à Joanne VII, qui, ut ſubdit Anaſtaſius, *humana fragilitate timidus hos nequaquam Tomos emendans per ſupraſatos Metropolitas direxit ad Principem, poſt quæ non diu in hac vita duravit.* Joannem itaque VII arguit Anaſtaſius quod noluerit cribrare canones Synodi Quini-Sextæ, & triticum à palea ſeparare. Nec ſine fundamento, inquit Lupus in Notis & Scholiis ad Canones Concilii Trullani, verè enim de hac Synodo ait libellus Synodicus, *Omiſſos in Quinta & Sexta Synodo canones edidit, & ab omni Græca*, ideſt Gentili, *atque Iudaica, quin & hæretica traditione Eccleſias purgavit.* Habet hæc Synodus bona malis mixta, & inutile ab inutili non vitiatur; quare poterat ſeparari, inquit idem Lupus.

III. *Eo ſedente Alpes Cottiæ Eccleſiæ Rom. reſtituuntur.*

Joanne ſeptimo ſedente, Aribertus ſeu Aripertus hujus nominis II, Rex Longobardorum donationem patrimonii Alpium Cottiarum, quæ ad jus Romanæ Eccleſiæ pertinuerant, ſed à Longobardis multo tempore fuerant ablatæ reſtituit, & hanc donationem aureis exaratam literis Romam direxit, ut teſtis eſt Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 28. qui & cap. 43. ejuſdem libri ſcribit, Luitprandum Anſprandi filium & ſucceſſorem, reſtitutionem illam Romanæ Eccleſiæ factam confirmaſſe. Anaſtaſius quidem id factum dicit ſedente Joanne VI; ſed Hermannus Contractus in Caniſiana Chronici ſui editione eam donationem conjungit cum anno DCCVII, quo Joannes VII adhuc ſedebat, ad eum enim annum ſcribit: *Anno DCCVII. Hoc tempore Haribertus Rex Longobardorum poſſeſſionem Alpium Cottiarum, dudum à Longobardis*

 captam

Digitized by Google

SEC. VIII. *captam atque detentam, per privilegium aureis litteris ſcriptum S. Petro, Joannique Papa reddidit.* Porrò Alpium Cottiarum, ſic à Rege Cottio, qui eas perdomuit, dictarum initium Ammianus Marcellinus lib. 15. cap. 10. ſumit à Seguſione oppido; in Itinerario verò Burdigalenſi earum initium ſumitur ab Ebreduno oppido in Delphinatu hodierno; ſic enim in eo legitur: *Manſio Hebriduno M. 16. Inde incipiunt Alpes Cottiæ*, & infra: *Civitas Secuſſione M. 16. Inde incipit Italia.* Sed Paulus Diaconus laudatus lib. 2. cap. 16. enumerans Italiæ provincias ſcribit Alpes Cottias, *ſic à Cottio Rege, qui Neronis tempore fuit*, appellatas, à Liguria in Eurum versùs, uſque ad mare Tyrrhenum extendi, ab occiduo verò Gallorum finibus copulari: in eaque provincia, quam quintam Italiæ numerat, dicit haberi Dertonam & monaſterium Bobium, Genuam quoque & Saonam civitates. Sed quod ſpectat ad Regem Cottium Paulus Diaconus fallitur, quando dicit eum fuiſſe Neronis tempore, Ammianus enim loco laudato, aſſerit eum *in amicitiam Octaviani Principis*, ſcilicet Auguſti fuiſſe receptum. Dicit deinde cap. 18. Paulus Diaconus nonam Italiæ provinciam eſſe in Apenninis Alpibus, *quæ inde originem capiunt, ubi Cottiarum Alpes finiuntur*, tandemque concludit: *Sunt qui Alpes Cottias & Apenninas, unam dicunt eſſe provinciam: ſed hos Victorini revincit Hiſtoria, quæ Alpes Cottias per ſe provinciam appellat.*

IV. *Joannes* PP. *moritur.* Joannes Papa in Baſilica Sancti Petri Oratorium in honorem Dei Genitricis ſtruxit, cujus parietes vermiculato opere intecti, dexterâ, lævâque quorumdam Patrum vultus oſtendebant. Baſilicam præterea ſanctæ Eugeniæ vetuſtate collapſam reſtituit. Cœmeteria quoque ſanctorum Marcellini, Marci, Damaſique Pontificis exornavit. Fecit verò & diverſas imagines per diverſas Eccleſias, quas quicumque noſſe deſiderabat, in eis vultum ipſius depictum reperiebat, teſte Anaſtaſio, qui ſubdit eum feciſſe *Epiſcopos per diverſa loca numero decem & octo*, ſepultumque eſſe *ad beatum Petrum Apoſtolum ante altare Oratorii ſanctæ Dei Genitricis, quod ipſe conſtruxit, ſub die decimo quinto Kalend. Novembris indictione ſexta, Juſtiniano Romanam Rempublicam gubernante*, ideoque ut num. primo dictum eſt, obiit die XVII Octobris anni ſeptingenteſimi ſeptimi.

SISINNIUS *Pontif.* LXXXIX.

Anno Domini DCCVIII.

I. *Siſinnius fit Papa & moritur.* SIſinnius, natione Syrus, Joannis filius poſt trium menſium interpontificium, ad ſummum totius Eccleſiæ Paſtoris gradum evectus eſt

eſt & conſecratus die decima octava menſis Januarii, Cathedræ ſancti Petri ſacra, anno ſeptingenteſimo octavo. Hic Pontifex adeò podagra laboravit, ut cibum propriis manibus capere non poſſet: erat tamen conſtans animo, & curam gerens pro habitatoribus civitatis: qui & calcarias pro reſtauratione murorum juſſit decoquere: cùmque jam omnem materiam paraſſet, qua & mœnia Urbis & Templa vetuſtate collapſa, in meliorem formam reſtitueret, celebrioraque redderet, morte repentina ſublatus eſt, poſt vigeſimum à ſua creatione diem, ideoque die ſexta Februarii ejuſdem anni DCCVIII, ſepultuſque eſt teſte Anaſtaſio *ad B. Petrum Apoſtolum ſub die VII Februarii, indictione ſexta*, poſtquam feciſſet *in Eccleſia Corſica Epiſcopum unum*.

CONSTANTINUS *Pontif. XC.*

Anno Domini DCCVIII.

Romana Eccleſia, morte Siſinnii, ſupremo Paſtore vacua fuit per menſem unum & dies XIX, non verò XXIX, ut mendosè legitur in Anaſtaſio, cujus exemplaria MSS. Regium, Mazarinum, & Thuanum habent tantum dies XIX, quibus conſonat Ordericus lib. 2. ſcribens, ſedem vacaſſe menſem unum, dies XVIII, quia diem emortualem Siſinnii ab interpontificio excludit: quo pacto Conſtantinus, natione pariter Syrus, Joannis filius ordinatus eſt eodem anno ſeptingenteſimo octavo, & quidem die vigeſima quinta menſis Martii, in quam Dominica & feſtum Annunciationis B. Mariæ incidêre. I. *Conſtantinus Siſinnio ſuccedit.*

Ipſo Conſtantini Papæ exordio, Damiano Ravennatenſi Epiſcopo mortuo, Felix in ejus locum ſubrogatus eſt; qui Romam licet reluctans, ex more ſe conferens, ut conſecrationem à Pontifice acciperet, profeſſionem fidei edidit, & obedientiæ ſponſionem. Sed Ravennam rediens civium inſtigatione, eam violavit, & à ſede Apoſtolica ſe ſe ſchiſmate iterùm diviſit: cujus rei gratiâ in ipſum concitatus Juſtinianus Imperator, Theodorum Patricium cum exercitu Ravennam miſit, qui capta civitate rebelles bonis ſpoliàvit, ac vinctos Conſtantinopolim miſit; ubi morte puniti ſunt, ipſeque Felix Archiepiſcopus oculis privatus, ac in Pontum exilio deportatus eſt. Ita Anaſtaſius, qui tamen in Conſtantino Papa addit, occiſo Juſtiniano, Felicem liberatum eſſe exilio, & licet cæcum, Eccleſiæ ſuæ reſtitutum, poſt præſtitam Romano Pontifici ſolitam obedientiam. Imò eum egregia claruiſſe ſanctitate, ac miraculis etiam coruſcaſſe, Auctor eſt Hieronymus Rubeus in Hiſtoria Ravennatenſi. Ex quo tempore Præſules ejuſdem civitatis in omnibus ſe obedientiſſimos Eccleſiæ Romanæ Pontifi- II. *Ravennatenſes dant pœnas de ſchiſmate contra Eccleſiam Rom.*

SEC. VIII. Pontificibus exhibuerunt uſque ad ſeculum undecimum ineuntem, ut in Paſchali II videbimus.

III. *Merciorum & Saxonum Orient. Reges Romam vergunt.*

Secundum Conſtantini Papæ Pontificatus annum maximè illuſtrem reddidit abdicatio Coënredi Merciorum, & Offæ Orientalium Saxonum Regum, qui regnis relictis propter Chriſtum, anno ſeptingenteſimo nono Romam perrexerunt, ubi Monachicum habitum induerunt, quos ad Apoſtolorum limina venientes humaniſſimè ſuſcepit Conſtantinus Papa, gaudens eos terrenis abdicatis regnis Petro Piſcatori inſervire. Hæc conſtant ex Beda, tàm in Epitome, quàm in Hiſtoria lib. 5. cap. 20. *Anno DCCVIIII*, ſcribit in Epitome, *Coënred Rex Merciorum, poſtquam quinque annis regnabat, Romam pergit.* In Hiſtoria verò: *Anno imperii Oſredi* (Northumbriæ Regis) *quarto* (qui abſolvitur anno DCCIX) *Coinred, qui regno Merciorum, nobiliſſimè tempore aliquanto præfuerat, nobilius multò ſceptra regni reliquit. Nam venit Romam, ibique attonſus, Pontificatum habente Conſtantino, ac Monachus factus, ad limina Apoſtolorum, in precibus, jejuniis & eleemoſynis uſque ad diem permanſit ultimum: ſuccedente in regnum Ceolredo filio Edilredi, qui ante ipſum Coinredum idem regnum tenebat. Venit autem cum illo & filius Sigheri Regis Orientalium Saxonum; vocabulo Offa, juvenis amantiſſima ætatis & venuſtatis, totæque ſuæ genti ad tenenda ſervandaque regni ſceptra exoptatiſſimus, qui pari ductus devotione mentis, reliquit uxorem, agros, cognatos & patriam propter Chriſtum & propter Evangelium, ut in hac vita centuplum acciperet, & in ſeculo venturo vitam æternam. Et ipſe ergo, ubi ad loca ſancta Romam pervenerunt, attonſus, & in Monachico habitu vitam complens, ad viſionem Beatorum Apoſtolorum in Cœlis, diu deſideratam pervenit.*

IV. *Conſtantinus PP. Cpolim vocatur ab Imp.*

Anno ſeptingenteſimo decimo Juſtinianus Auguſtus ad Conſtantinum Pontificem Sacram miſit, qua eum Conſtantinopolim accerſivit, ut finem aliquem imponeret controverſiæ natæ ob canones Trullanæ Synodi. Conſtantinus *egreſſus eſt à portu Romano, die quarta menſis Octobris indictione IX*, ut tradunt Anaſtaſius, Abbo Floriacenſis, & Marianus Scotus in Chronicis, ideoque anno DCCX. Româ Neapolim, indeque in Siciliam perrexit. Inde egrediens per Regium & Cortonam transfretavit Galliopolim. Dum verò Hydrunti moras faceret, eo quod hiems erat, illic ſuſcepit ſigillum Imperiale per Theophanium Regionarium, continens, *ut ubi denominatum contingeret adeſſe Pontificem, omnes Judices ita eum honorificè ſuſciperent, quaſi ipſum præſentialiter Imperatorem viderent*, inquit Anaſtaſius, qui ſubdit eum inde egreſſum, parteſque Græciæ contingentem, in inſula quæ dicitur Cæa, cum ſummo honore ſuſceptum fuiſſe à Theophilo Patricio & Stratego, ſeu duce Curaviſianorum.

Ab

SEC. VIII.

V.

Ab eo honore & humilitate recipitur.

Ab eo loco navigans à ſeptimo milliario Conſtantinopolim venit, unde egreſſus Tiberius Imperator Juſtiniani Auguſti filius cum Patriciis & omni Senatu & Cyrus Patriarcha cum Clero & populi multitudine, omnes lætantes & diem feſtum agentes, ei obviam proceſſerunt. *Pontifex autem & ejus Primates cum ſellaribus Imperialibus, ſellis & franis inauratis, ſimul & mappulis, ingreſſi ſunt civitatem. Apoſtolicus Pontifex cum caumelaco, ut eſt ſolitus Roma procedere, à Palatio* Septimi *egreſſus in Placidias uſque, ubi hoſpitaturus erat properavit. Dominus autem Iuſtinianus Imperator*, proſequitur Anaſtaſius, *audiens ejus adventum, magno repletus gaudio, à Nicaa Bithynia, miſit Sacram gratiarum actione plenam, & ut debuiſſet Pontifex occurrere Nicomediam, & ipſe venire à Nicaa, quod & factum eſt. In die autem, qua ſe viciſſim viderunt Auguſtus Chriſtianiſſimus cum regno in capite ſe ſe proſtravit, pedes oſculans Pontificis. Deinde in amplexum mutuum corruerunt, & facta eſt latitia magna in populo, omnibus aſpicientibus tantam humilitatem boni Principis. Die verò Dominico, Miſſas Imperatori fecit, & communicans Princeps ab ejus manibus, proque ſuis delictis ut deprecaretur, Pontificem poſtulans, omnia privilegia Eccleſia renovavit, atque ſanctiſſimum Papam ad propria reverti abſolvit.* Conſtantinopolim itaque adventavit Conſtantinus ineunte vere anni DCCXI, cùm, ex dictis numero ſuperiori, Hydrunti, vulgo *Ottranto*, quæ urbs eſt in ora maris Adriatici poſita, hiemaverit.

VI.

Confirmat canones Trullanos decretis Eccleſia Rom. non contrarios.

Quid Conſtantinus Papa Conſtantinopoli egerit, Scriptorum inopia & ſilentio latet, ſed agitatam ibi fuiſſe tunc controverſiam de canonibus Trullanæ Synodi deducit Baronius, ex eo quod, cùm nulla his temporibus alia verteretur quæſtio inter Orientales & Occidentales, idem tamen Anaſtaſius in Vita Gregorii II ſcribit: *Gregorius* (Romanæ tùm Eccleſiæ Diaconus) *cum Viro ſancto Conſtantino Pontifice ad Regiam profectus eſt urbem, atque à Iuſtiniano Principe inquiſitus de quibuſdam capitulis optima reſponſione unamquamque ſolvit quaſtionem*, quam reſponſionem aut latere aut periiſſe dolendum eſt. Chriſtianus verò Lupus in Scholiis & Notis ad Canones Trullanos pag. 1078. ex ſuperius laudatis Anaſtaſii verbis colligit, Conſtantinum primum fuiſſe è Pontificibus Romanis, qui canones Synodi Trullanæ, Eccleſiæ Romanæ decretis non adverſantes probarit, & Juſtinianum, quod à Joanne VII poſtularat, à Conſtantino obtinuiſſe, ideoque omnia Romanę Eccleſiæ privilegia Juſtinianum novis edictis confirmaſſe. Nam & antea, ut numero ſecundo dixi, reſtituerat Eccleſiam Romanam adversùs repullulantem autocephaliam ac rebellionem Archiepiſcoporum Ravennatenſium. Quę Apoſtolica confirmatio Trullanorum Canonum Hadriano I Pontifici Romano, & ſancto Taraſio Epiſcopo

SEC. VIII. Conſtantinopolitano fundamentum dedit, illuſtre de iis canonibus teſtimonium ferendi. Sed Hadrianus I ſolos Synodi Trullanæ canones probavit, qui jure & orthodoxè promulgati ſunt, inquit idem Lupus: qui addit valde falli eos, qui exiſtimant, authenticam eſſe confirmationem dictorum canonum factam à Septima Synodo in primo ſuo Canone; cum & Septimæ Synodi canones omnes Romana Eccleſia nunquam confirmarit. Hinc Canonum Trullanorum per Conſtantinum Papam confirmatio manſit incognita, non ſolùm apud Romanam, ſed & apud ceteras, Conſtantinopolitanâ exceptâ, Patriarchales Eccleſias, ideoque per Joannem VIII opus habuit innovari, ut in ejus Vita videbimus.

VII. *Romam revertitur.*

Poſtquam Conſtantinus Papa menſes aliquot Conſtantinopoli moratus eſt, Romam rediit eodem anno ſeptingenteſimo undecimo, ut ſcribit Anaſtaſius: *Egreſſus igitur à Nicomedia civitate, crebris valetudinibus Pontifex attritus, tandem ſoſpitatem Domino tribuente, incolumis ad portum Cajetæ pervenit, ubi Sacerdotes & maximam populi Romani reperit multitudinem: ac vigeſima quarta die menſis Octobris, indictione decima Romam ingreſſus eſt, & omnis populus exultavit atque lætatus eſt. Fecit autem ordinationes Epiſcoporum in eundo & redeundo per diverſa loca Epiſcopos duodecim.* Romam itaque introiit die XXIV Octobris anni DCCXI, quo indictio decima in curſu erat à Kalendis Septembris.

VIII. *Juſtiniano occiſo Philippicus fit Imperator.*

Poſt menſes tres ab ingreſſu Conſtantini Papæ in Romanam urbem, nunciatum eſt Juſtinianum Imperatorem Orthodoxum à Bardane trucidatum eſſe; qui Imperator dictus, mutato nomine *Philippicus* appellatus eſt. Hic ſine pugna Conſtantinopolim ingreſſus, Tiberium Juſtiniani filium occidit, paulò poſt Juſtiniano caput amputari ac in Occidentem conſpiciendum traduci juſſit. Philippicus hæreticus Monothelita, ſtatim ac dictus eſt Imperator, *Sextæ Synodi imaginem, ab annis jam aliquot, prope, ac inter quartam, ſextamque ſcholam, in Imperialis Palatii veſtibulo, expoſitam dejici juſſit; alioquin, inquiens, non ſuſtinens ingredi in Regiam non ſuam, niſi ita prius res habuiſſet. Id præterea auctoritate decernens, ut Sergii, Honoriique ab eadem ſancta ac œcumenica Synodo ejectorum, ac anathemati ſubjectorum, nomina, in ſacra ſanctiſſimarum Eccleſiarum Diptycha præconio publico referrentur, eorumque per loca imagines erigerentur*, inquit Agatho Diaconus in Peroratione laudata in Agathone num. XXIX, & in Conone num. IV.

IX. *Sextam Synodum abolere tentat.*

Pergit Agatho Diaconus: *Sed & brevi poſtmodùm præfatos quoque ſanctæ ejuſdem ac œcumenicæ Sextæ Synodi, cum mea ipſius manu conſcriptos inveniſſet Actorum Tomos, educens publicanſque igni in ſecreto Palatii*

Palatii tradidit, ac abolevit; Piis plurimis, ac Orthodoxis perſecutionem inferens, eorumque nonnullos exilio relegans; eos maximè, qui libello, juxta quod ipſe juſſiſſet, compoſito ac dictato, de fide ſcilicet, ac velut pro ſancta ipſa, ac œcumenica Sexta Synodo abroganda; haud quaquam ſubſcribere voluiſſent. Ad hanc ſine dubio perſecutionem referendum quod ex Nicolai Papæ Epiſtola VIII in Vita Cononis retulimus cum Baronio, Imperatorem nempe coegiſſe Legatos Apoſtolicæ Sedis prævaricari; & ut loquitur Nicolaus *participes illos ſui erroris effectos, ſpiritualiter* occidiſſe; nihil quippe ſimile à Juſtiniano tentatum produnt antiqui Scriptores, quod tamen rectè dici poteſt contigiſſe tempore Philippici, qui Agathone Diacono, Theophane & Nicephoro teſtibus perſecutionem in Orthodoxos excitavit, ut Sextam œcumenicam Synodum abrogaret. SEC. VIII.

X. *Ejus profeſſionem hæreticam reſpuit Conſtantinus PP.*

Philippicus, ubi creatus eſt Imperator, ad Conſtantinum Romanum Pontificem profeſſionem fidei execratione dignam miſit, quam ipſe Conſtantinus reſpuit, ut teſtatur Anaſtaſius: *Ejus* (nempe Philippici) *& Sacram cum pravi dogmatis execratione Conſtantinus ſuſcepit, ſed cum Apoſtolicæ Sedis conſilio reſpuit. Hujus rei cauſa Zelo fidei accenſus omnis cœtus Romanæ urbis, imaginem quam Græci pancarezyn vocant, ſex continentem ſanctas ac univerſales Synodos in Eccleſia Beati Petri erexerunt.* Imò cùm nec Imperatoris effigies in Eccleſiam introducta eſſet, nec ejus nomen ad Miſſarum ſolemnia proferretur, contigit ut cùm Petrus quidam hæreticus ab Imperatore, Romano Ducatui præfectus fuiſſet, magna pars populi Romani ſtatuerunt nullo modo hunc Ducem ſuſcipere. Unde inter dictum Petrum, & Chriſtophorum, qui antea erat eidem Ducatui præfectus, bellum exortum eſt, ita ut ante Palatium ſe ſe commiſerint, & ex utraque parte amplius quam viginti quinque viri aut plagis affecti fuerint aut interierint. Quod bellum ut ſedaret Conſtantinus Papa, Sacerdotes cum Evangeliis & crucibus miſit, & ad ejus juſſum pars Chriſtophori, quæ *Chriſtiana* vocabatur, receſſit, ut refert idem Anaſtaſius. Eadem de nomine Imperatoris exoſo & execrabili facto tradunt Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 33. & Ado Viennenſis in Chronico.

XI. *Pſeudo-Synodum Cpoli cogi curat, Cyro Patriarcha depoſito.*

His non contentus Philippicus Cyrum Patriarcham Conſtantinopolitanum ſede dejecit, & Joannem Diaconum, & Chartularium œconomii in ejus locum promovit, primoque imperii ſui anno, ſeu anno DCCXII *inſanum Conciliabulum adverſus ſanctum œcumenicum Concilium* celebrari curavit, cui Joannes Conſtantinopolitanus Patriarcha, *Andreas Metropolitanus Cretæ, ac Germanus*

SEC. VIII. *Cyzici Metropolita propalam ſubſcripſerunt, ac anathemate damnarunt, cum omnibus collegis, præfatam in Monothelitas celebratam ſanctam œcumenicam Synodum*, inquit Theophanes in Chronico, cui conſentit Nicephorus in Hiſtoria pag. 31. Verùm Joannes Conſtantinopolitanus Patriarcha in Epiſtola, quam ad Conſtantinum Papam ſcripſit, poſt Philippici mortem, quæ menſe Junio anni ſeptingenteſimi decimi tertii, ineunte contigit, quæ extat Tom. VI Concil. pag. 1409. excuſat ſilendi œconomiam, quam Philippico Tyranno indulſerat, & conatur oſtendere quoſdam ex antiquis Patribus, ac inter eos Magnum Baſilium diſpenſationes laudabiliter invexiſſe: *Nos parum aliquid*, inquit, *quod ait Magnus Baſilius viri moribus cedendum duximus, ut confeſſio fidei in iis, quæ momentum haberent, ſin vocibus, & ſenſibus ſaltem ac intelligentia, incommutabilis firmaque ſervaretur.* In fine petit à Pontifice Romano, ut ſibi iterum univerſam Dei Eccleſiam videre liceat, oſtenditque, lapſos in Latrocinio Epheſino facile receptos, idque longe antea præſtitiſſe S. Cyrillum cum eis, qui ſibi ac ſuæ Synodo anathema dixerant. Ea œconomia non fuit tantum Joannis Cpolitani, ſed & S. Germani tunc Epiſcopi Cyzici, poſtmodùm verò Patriarchæ Cpolitani, & Andreæ Cretenſis Epiſcopi; quos ſancti Nicephorus, & Theophanes laudati nominant velut primarios in ea Joannis cooperatores, aliorumque ferè per Orientem Epiſcoporum.

XII. *Joannes* CP. *Patriarcha ſuam apud Conſtantinum* PP. *excuſat.*

Verùm, ut obſervat Combefiſius in Notis ad eam Joannis Epiſtolam, ad Conſtantinum Papam Tomo II Supplem. Biblioth. Patrum, licet ex Epiſcopis Orientalibus multi Sextæ Synodi damnationi, imò & Calchedonenſis ſubſcripſerint, ſociique acceſſerint Philippico, hique rei proditæ fidei fuerint: alii tamen ex animo Orthodoxi, ac omninò caventes, ne tam grave damnum per collegarum vel malitiam vel ignaviam, publicæ nimirum Sextæ Synodi, ac SS. Patrum anathematizationis, Orientalis Eccleſia ſubiret, medium hoc invenerunt, ut ederent fidei formulam ſenſu Catholico, qua tamen ſupprimerentur voces nuper definitæ à Sexta Synodo, geminæ in Chriſto operationis & voluntatis Philippico duriores ac invidioſæ. Nec alia fuit Joannis Oeconomia, ut ipſemet in ſua Synodica affirmat, non alia Germani tunc Epiſcopi Cyzici, non alia Andreæ Cretenſis. Qua in re non ſolùm non peccarunt; ſed & rem dignam laude egiſſe videntur, majori ſcilicet depulſo malo ab Eccleſia, ac minori permiſſo potius quam acto. Qua de re plura Combefiſius laudatus. Certè Agatho Diaconus laudatus in Peroratione plures, contra quod ſcribit Theophanes pro ſana doctrina ſtetiſſe manifeſtè oſtendit, dicens Philippicum pios plurimos perſecutum eſſe,

SEC. VIII.

eſſe, eorumque nonnullos in exilium miſiſſe, & poſtquam retulit Anaſtaſium Virum Pium & Orthodoxum, dictum eſſe Imperatorem in locum Philippici & à Joanne Patriarcha coronatum, ſubdit: *Sic verò paulò poſt, ipſo pariter probante ac annuente* (nempe Anaſtaſio Imp.) *conſequenter etiam congruè excuſando Epiſtolæ datæ ſunt ab hujus urbis ſanctiſſimo Epiſcopo Ioanne, ad Conſtantinum ſanctiſſimum ac beatiſſimum Papam Veteris Romæ; quæ & unà cum conſuetis Synodicis literis miſſæ ſunt, congruam aptè univerſorum, quæ præſcripta ſunt facientes fidem*, tandemque concludit, iterùm depictam eſſe imaginem Sextæ Synodi in loco è quo à Philippico eraſa fuerat, & ſuæ Perorationi exemplar dictæ Joannis ad Conſtantinum Papam Epiſtolæ, ſubjicit quæ manifeſtè indicant, Joannem à recta fide non defeciſſe, ſed œconomia ad majus malum ab Eccleſia avertendum uſum eſſe.

XIII. *Anaſtaſius Imp. & profeſſionem fidei ad Conſtantinum PP. mittit.*

Anno ſeptingenteſimo decimo tertio impius Bardanes ſeu Philippicus, poſtquam anno uno & menſibus ſex imperium tenuiſſet, ut tradunt Paulus Diaconus lib. 6. de Geſt. Longobard. cap. 34. & Beda lib. de Sex ætatibus, die tertia menſis Junii imperio pulſus dejectuſque eſt; & Philartemius, mutato nomine Anaſtaſius appellatus Vir Pius ac Orthodoxus, die ſequenti in feſto Pentecoſtes in ejus locum ſubrogatus, & coronatus, ad Conſtantinum Papam, per Scholaſticum Cubicularium Patricium, quem in Italiam Exarchum deſtinavit, fidei ſuæ profeſſionem miſit, ut tradit Anaſtaſius in Conſtantino: *Non poſt multos autem dies ſcripta venêre à Siculienſi inſula, quæ nunciaverunt, quod Philippicus hæreticus à principali vertice depulſus eſſet, & Anaſtaſius Orthodoxus Auguſtus ſceptra regalia gubernanda ſuſcepiſſet. Tunc Orthodoxis exultatio magna, tenebrarum autem dies cunctis hæreticis ſuperfuſa eſt. Poſt aliquod verò tempus Scholaſticus Cubicularius Patricius & Exarchus Italiæ veniens Romam, detulit ſecum Sacram Anaſtaſii Principis, per quam verè ſe Orthodoxæ fidei prædicatorem, & Sancti Sexti Concilii confeſſorem eſſe omnibus declaravit, quam & Pontifici obtulit.*

XIV. *Conſtantinus Apocriſarium Cpolim mittit.*

Cùm itaque Conſtantinus Papa audiſſet, Catholicum in Oriente regnare Imperatorem, à quo & Orthodoxam fidei profeſſionem per Exarchum miſſam accepiſſet: eumdem in Catholicam communionem acceptum, In album Orthodoxorum Imperatorum, quò pro eo univerſa Eccleſia exoraret, referri voluit: ad quem etiam ex more miſit pro reſponſis Eccleſiaſticis Michaelem Presbyterum Apocriſarium, ut refert Theophanes. Perneceſſaria ejuſmodi videbatur eſſe Legatio, ut Conſtantinopoli eſſet, qui auctoritate Apoſtolicæ Sedis lapſos in perſecutione Philippici Epiſcopos pœnitentes Catholicæ conciliaret Eccleſiæ: cum enim multi, non-

SEC. VIII. niſi timore concuſſi, in Sextæ Synodi damnationem conſenſiſſent perfacilis fuit eorum reſipiſcentia: iiſque naufragis per ſuum Apocriſarium manum porrigens Conſtantinus Papa, quam citiùs ſubvenire curavit: id enim ab ipſo Conſtantino, velut à *Chriſtiani Sacerdotii capite* Epiſtolâ mox laudata rogaverat Joannes Cpolitanus Epiſcopus.

XV. *Ticinenſis Eccleſia ſedi Apoſt. ſubjecta.*

Conſtantino Papa ſedente, quo anno incertum, lis orta eſt inter Mediolanenſem Archiepiſcopum, & Ticinenſem Epiſcopum. Archiepiſcopus adversùs receptum morem, Epiſcopi conſecrationem ad ſe traducere voluit, quod jus ad eum non pertinere Epiſcopo contendente, *Benedictus Archiepiſcopus Mediolanenſis orationis voto* Romam venit, *& ſuo ſe Pontifici* præſentavit*: altercatus vero eſt pro Eccleſia Ticinenſi, ſed victus eſt, eo quod à priſcis temporibus Sedi Apoſtolicæ ejuſdem Ticinenſis Eccleſiæ Antiſtes ad conſecrandum pertinebat, atque pertinet,* inquit Anaſtaſius. Eadem refert Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 29. addens Benedictum fuiſſe virum *egregiæ ſanctitatis, de quo per univerſam Italiam bonæ opinionis fama flagravit.* Hic Benedictus inter ſanctos reperitur relatus, ejuſque memoria ſacris Tabulis adſcripta die undecima menſis Martii, annis ſingulis in Eccleſia iteratur.

XVI. *Conſtantinus PP. ex humanis excedit.*

Cùm, ex Anaſtaſio, Conſtantinus Papa Romanam Eccleſiam rexerit per *annos ſeptem, dies quindecim,* & ſepultus ſit *ad B. Petrum Apoſtolum, V Idus Aprilis, Indictione XIII, Anaſtaſio Auguſto,* dubitari non poteſt, quin vitam prorogarit uſque ad annum ſeptingenteſimum decimum quintum, quo, die octava menſis Aprilis obiit, die inſequenti ſepultus. Nam annos etiam ſeptem ei attribuunt Honorius Auguſtodunenſis, Luitprandus, Abbo Floriacenſis, Regino, Marianus Scotus, Catalogus Vaticano-Palatinus, aliique, ex quibus, ac ex indictione XIII in omnibus Anaſtaſii codicibus memorata, annus mortis invictè demonſtratur. Cùmque die XXV Martii anni DCCVIII conſecratus fuerit, ejus mors diei octavæ Aprilis anni DCCXV aſſigenda eſt, ut dici poſſit ſediſſe annos ſeptem, dies quindecim.

XVII. *Ejus virtutes.*

Magnam ex Pontificatu benè perfuncto, ſibi gloriam comparavit Conſtantinus, cum enim ceteris throno eminens eſſet, ut ait Anaſtaſius, omnium humillimus ſpiritu erat, atque mitiſſimus, ideóque omnibus Eccleſiæ ordinibus magnum ſui reliquit deſiderium, ſed pauperibus præcipuè, in quibus, penuriæ tempore, ſublevandis, nihil officii prætermiſerat. Ordinationem unicam habuit, in qua creavit Preſbyteros decem, Diaconos duos: Epiſcopos verò per diverſa loca numero ſexaginta quatuor ordinavit.

S. GRE-

Digitized by Google

S. GREGORIUS II *Pontif. XCI.*

Anno Domini DCCXV.

ORdericus lib. 2. & Martinus Polonus in Chron. poſt Auctorem libri Pontificalis ſcribunt, mortuo Conſtantino ceſſaſſe Epiſcopatum *dies quadraginta*, ex quo ſequitur, ſanctum Gregorium hujus nominis II, natione Romanum, ex patre Marcello, anno ſeptingenteſimo decimo quinto, die decima nona menſis Maii, in quam Dominica cadebat, Summum Pontificem fuiſſe ordinatum. Tot enim dies intercurrunt inter diem octavum Aprilis Conſtantini emortualem, & decimum nonum menſis Maii Gregorii Natalem, ſi, ut fieri debet, dies mortis unius, & conſecrationis alterius excludantur. I.

S. Gregorius II Eccleſiæ præficitur.

Gregorius *à parva ætate in Patriarchio nutritus* fuerat, *ſub ſanctæ memoriæ Domno Sergio Papa Subdiaconus atque Sacellarius factus; Bibliothecæ eſt illi cura commiſſa: deinde ad Diaconatûs ordinem provectus eſt à ſancto viro vir caſtus, divina Scripturæ eruditus, facundus loquela, & conſtans animo, Eccleſiaſticarum rerum defenſor & contrariarum fortiſſimus impugnator*, inquit Anaſtaſius. Dum adhuc eſſet Romanæ Eccleſiæ Diaconus, in Conſtantini Papæ comitatu, Conſtantinopolim profectus, Juſtiniano Imperatori de pluribus diſciplinæ capitibus, occaſione Trullanorum canonum quæſtionem moventi pro ſua eruditione fecit ſatis, idem enim Anaſtaſius in ejus Vita ſcribit: *Gregorius cum viro ſancto Conſtantino Pontifice, ad Regiam profectus eſt urbem, atque à Juſtiniano Principe inquiſitus de quibusdam capitulis, optima reſponſione unamquamque ſoluit quæſtionem*, ut in Conſtantino Papa jam dictum eſt. II.

Ejus primordia ante pontificatum

Ubi Gregorii creatio Orientalibus innotuit, Joannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus, Synodalem Epiſtolam ex more ad eum ſcripſit, ut idem Anaſtaſius auctor eſt, qui ait: *Hujus temporibus Joannes Conſtantinopolitanus Antiſtes Synodicam ei miſit, atque ad eum reſcriptis idem uſus eſt Pontifex.* Aliqui cum Baronio exiſtimant, rejectam à Gregorio Synodalem Joannis Epiſtolam, hunceque ab eo tanquam hæreticum habitum: ideoque Anaſtaſium Imperatorem acceptis Gregorii Papæ literis, Joannem in ordinem redegiſſe ac è throno depoſuiſſe, ejuſque depoſitionis meminiſſe Theophanem. Verùm non ſolum Theophanes, ſed etiam Anaſtaſius in Hiſtoria Eccleſiaſtica, ſeu in verſione Theophanis, disertè habent, Joannem Patriarcham poſt annos tres III.

Ioannis Patriarchæ CP. Synodicam recipit.

ſedis

SEC. VIII. ſedis mortuum eſſe; cùmque ſolus Zonaras hujus Joannis exauctorationis meminerit, longè major fides Theophani habenda. Ex iis autem, quæ in Conſtantino Papa diximus, conſtat Joannem non fuiſſe Monothelitam, ideoque nec ejus Synodicam à Gregorio II rejectam, cùm ſtatim ac Philippicus tyrannus ſublatus eſt, Oeconomiam ſuam Conſtantino Papæ ſignificavit, pro ea excuſarit, ac in eadem non paucos ſocios habuerit, & inter eos Germanum ejus in ſede Conſtantinopolitana ſucceſſorem, & Andream Cretenſem magnæ virtutis viros. Quod mirum non eſt fugiſſe Baronium, qui Joannis Epiſtolam ad Conſtantinum ſcriptam, & à Combefiſio publicatam non viderat.

IV. *Joanni Patriarchæ ſuccedit S. Germanus.*

Hic porro Joannes, non ſolùm ex Theophane & Anaſtaſio laudatis, ſed etiam ex Nicephoro in Chronico, poſtquam tres annos ſediſſet, obiit, ideoque anno ſeptingenteſimo decimo quinto, eodemque anno, die undecima menſis Auguſti ſanctus Germanus Cyzici Metropolita ad Conſtantinopolitanæ Eccleſię regimen translatus eſt, ut ſcribit Theophanes anno Incarnationis ſecundùm Alexandrinos DCCVII qui inchoatur Kalendis Septembris anni Chriſti Dionyſiani DCCXIV, quo pariter die Imperatorum annos exorditur. *Eodem ſecundo*, inquit, *imperii Artemii, qui etiam Anaſtaſius, indictione decima tertia, menſis Auguſti die undecimo, è Cyzicena Metropoli Conſtantinopolim Germanus translatus eſt*, de quo infra non ſemel nobis ſermo habendus, quia pro ſanctarum Imaginum defenſione Imperatori reſtitit ac in exilium miſſus eſt.

V. *Sexta Synodi imago ab Anaſtaſio Imp. Cpoli reſtituitur.*

Cùm Artemius, dictus poſtea Anaſtaſius, die quarta menſis Junii anni ſeptingenteſimi decimi tertii, ut ſuperiùs diximus, Imperator coronatus eſſet, ac imperium annos duos & menſes octo tenuiſſet, tumultuantibus militibus & alium ſibi Imperatorem deligentibus nomine Theodoſium, imperio dejectus eſt, & in monaſterium detruſus, ideoque Theodoſius circa initium anni DCCXVI dictus eſt Imperator, qui quòd Catholicus eſſet nihil antiquius habuit, quam ut quod Philippicus Imperator fuerat demolitus, ipſe reſtitueret nobile monumentum, quo ſex œcumenicæ Synodi depictę erant: qui hoc facto ita compreſſit ora hęreticorum, ut omnis de fide quęſtio in ea urbe ceſſarit. Ita Baronius ex Anaſtaſio in Gregorio II. Sed deceptum hac in re Anaſtaſium certa mihi ſtat ſententia: Anaſtaſium enim Imp. non verò Theodoſium Sextę Synodi imaginem in Palatio Imperiali à Philippico eraſam reſtituiſſe, diſertè aſſerit Agatho Diaconus in Peroratione ſępiùs laudata tàm in Agathone, quàm in Conone, cui, ut pote teſti oculato, potior fides habenda, quàm Anaſtaſio. In ea poſtquam dixit Anaſtaſium

virum

virum pium ac Orthodoxum dictum eſſe Imperatorem, eoque probante ac annuente Joannem Patriarcham ad Conſtantinum Papam ſcripſiſſe, ſubdit: *Quia verò poſt ſuperius declaratam integra Synodorum imaginis, eraſa Sexta Synodi imagine, abolitionem, qui nefariè aboleri juſſerat miſer ac inſanus Bardanes, in dicta Melii camera, ſanctis tantùm quinque relictis Oecumenicis Synodis, ipſe ſe, unà cum Sergio, rectum ſtantem ejus medio, in imagine depingi præceperat, neceſſariò planè ac valdè congruè, deturbatis inde ejuſmodi ambabus perſonis, ſancta eadem ac œcumenica Sexta Synodus, una cum aliis quinque, ibidem iterum loci depicta eſt; univerſo Dei amante ſanctæ Eccleſiæ cœtu, communi tripudio ac lætitia, ſpiritalique in Chriſto exultatione, ovante pro ſanctiſſimarum Eccleſiarum conceſſa tranquillitate & pace.* Vide de hoc Bardanis ſeu Philippici Imp. facto dicta in Conſtantino Papa, quem etiam cum Baronio ex Theophane obſervavimus Conſtantinopolim miſiſſe Michaelem Romanæ Eccleſiæ Presbyterum, Apocriſarium ad Anaſtaſium Imp. quem tamen hic Baronius dicit miſſum à Gregorio II. — SEC. VIII.

VI. *Gregorius Cumanum caſtrum Eccleſiæ reſtituì curat.*

Siſinnium Papam de reſtaurandis Romanæ urbis muris ſeriò cogitaſſe, ob idque calcarias decoquere juſſiſſe diximus. Idem initio ſui Pontificatûs tentaſſe Gregorium II, aſſerit Anaſtaſius, ſed emergentibus variis tumultibus præpeditum eſſe. Quinam autem fuerint illi tumultus, quibus à propoſito avocatus eſt, idem Auctor refert. Longobardos nempe caſtrum Romanæ Eccleſiæ ſub dolo pacis pervaſum eripuiſſe: cùmque nec ultionis divinæ metu, nec muneribus à Gregorio Papa oblatis ad illius reſtitutionem flecti poſſent, Gregorius, Ducis, populique Neapolitani auxilio illud recuperavit, ſeptuaginta auri libris, ut promiſerat, pro ejus redemptione datis. Eadem habet Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 40. qui nos edocet caſtrum illud, quod non nominat Anaſtaſius, fuiſſe caſtrum Cumanum, quod Beneventanus Longobardorum Dux Eccleſiæ eripuerat. Idem Paulus Diaconus laudatus cap. 42. refert etiam Luitprandum Longobardorum Regem eo tempore confirmaſſe reſtitutionem Alpium Cottiarum jam Eccleſiæ factam Joanne ſeptimo ſedente ut ibidem dictum eſt. Addit Beda lib. de Sex ætatibus Luitprandum Alpes Cottias à Romano Pontifice repetiiſſe, ſed *admonitione venerabilis Gregorii Papæ* eam Ariperti reſtitutionem confirmaſſe.

VII. *S. Corbinianum poſtea Friſingenſem Epiſc. invuum ordinat.*

Anno primo S. Gregorii Pontificatûs, ſanctus Corbinianus Friſingenſis Epiſcopus primus, Romam veniens, Evangelium in Germania prædicandi munus accepit. Natus erat in Galliis Corbinianus, ubi cùm longè, latèque ſanctitatis ejus fama creſceret, Pippinus

Digitized by Google

SEC. VIII. Major domûs unum ex chariſſimis ſibi optimatibus ad eum tranſmiſit, ſeque ejus precibus commendavit. Cùmque vir Dei crebris advenientium colloquiis occuparetur, Romam petiit, ubi Gregorius Papa Sacerdotalem ei honorem, quamvis renitenti conferre voluit. In Galliam reducem Carolus Pippini filius etiam Major domûs, ad ſe accerſivit, ut ejus confeſſionem audiret. Hæc ex Aribone in ejus Vita à Mabillonio Seculo III Benedictino parte I recitata, qui in eo ſolùm emendandus, quòd hic loco Caroli ſcripſerit etiam, ſicuti ſuperius Pippinum, ut viri docti animadverterunt. *Coactus ergo*, inquit, *Sacerdotalem ſuſcepit benedictionem, accepto etiam pallio cum benedictione & adjutorio beati Petri Apoſtoli, ut ubique prædicationis officium exercere in toto orbe poſſet, & tanti Patris conceſſu poteſtatem haberet.* Licet autem generatim ad omnes Evangelium prædicandi poteſtatem à Gregorio accepiſſet, titulum tamen Friſingenſis Eccleſiæ eſt conſecutus. Verùm quia amator nimium erat ſolitudinis, atque ſecreti ſilentii, *continuis ſeptem annis*, poſt profectionem ſuam Romanam in ſeceſſu quodam, *eò advenientibus, ſecumque commorantibus verbum Dei ſedulò miniſtravit*; ubi, cùm fama ejus magis increbreſceret, ipſeque *ſupervenientium turbas ſuſtentare non* poſſet, iterum anno ſeptingenteſimo viceſimo ſecundo Romam petiit, ut Epiſcopatum abdicaret, & ſecreta monaſterii peteret; ſed cum fruſtra Gregorium Papam rogaſſet, ut Epiſcopali munere dimiſſo monaſterium ingredi ſibi liceret, in Bajoariam, ubi Friſinga ſita, rediit, ibique anno ſeptingenteſimo trigeſimo ſpiritum Deo reddidit, juxta Annales Friſingenſes à Velſero lib. 4. Hiſt. Bojorum citatos.

VIII. *Ejus hortatu monaſterium Caſinenſe reſtauratur.* Initio etiam ſui Pontificatûs Gregorius monaſteria & Baſilicas plurimas reſtauravit, ac Monachis in iis conſtitutis divinum cultum reſtituit. Domum propriam poſt obitum *Honeſtæ* matris, in monaſterium & Eccleſiam commutavit, quam Deo in memoriam ſanctæ Agathæ Virginis & Martyris voluit eſſe ſacram. Hæc conſtant ex Anaſtaſio. Ex Paulo verò Diacono lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 39. habemus circa annum DCCXVII Petronacem, Brixiæ in Italia nobili genere natum, Romam petiiſſe, *hortatuque tunc Gregorii Apoſtolicæ Sedis Papæ*, Caſſinum veniſſe ad inſtaurandum celeberrimum illud toto orbe monaſterium Caſſinenſe à ſancto Benedicto fundatum, qui ejus vaſtationem à Longobardis anno circa DLXXX factam prædixerat teſte Gregorio Magno lib. 2. Dialog. cap. 17. Fuit autem Petronax ſextus ejuſdem monaſterii Abbas à B. Benedicto, vixitque uſque ad annum circiter DCCL. Colitur die ſexta Maii ad quem diem de eo agit Henſchenius in Actis Sanctorum & Mabillonius Sec. III Benedict. part. I. ejus elogium Hiſtoricum exhibet, oſtenditque

Digitized by Google

oſtenditque eum non ſub Gregorio III, ſed ſub Gregorio I I Caſſinenſe monaſterium inſtauraſſe. *SEC. VIII.*

Theodonem Bajoariorum Ducem, Orationis gratia, Romam ad Beatorum Apoſtolorum limina veniſſe, ſcribit Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 44. Id autem accidiſſe Gregorio ſecundo ſedente, & quidem anno ſeptingenteſimo decimo ſexto, ex Anaſtaſio, in ejus Vita, certâ temporis notâ eruitur: *Hujus temporibus*, inquit, *ſignum in luna factum eſt Indictione XIV & viſa eſt cruentata uſque ad mediam noctem. Eo itaque tempore Theodo Dux gentis Bajoariorum ad Apoſtoli Beati Petri limina primus de gente eadem occurrit, Orationis gratiâ.* Accidit hæc eclypſis Lunæ, indictione XIV ideoque anno DCCXVI, dieque decima tertia menſis Januarii, feriâ ſecundâ, horis poſtmeridiem ſeptem. Cœpta Luna obſcurari paucis minutis poſt horam quintam à meridie, duravitque uſque ad horam ferè nonam, ut docet Calviſius in Opere ſuo Chronologico. Eo itaque anno Theodo hujus nominis II, quem ſanctus Rudbertus Salisburgenſis Epiſcopus ad Chriſtianam fidem convertit, Romam petiit, ut pluribus explicat Auctor Criticæ Baronii, qui & ſcribit ſanctum Rudbertum, cujus Vitam recitat Mabillonius Sec. III Benedict. part. 1. ad Deum migraſſe anno ſeptingenteſimo decimo octavo. Theodonis I I Romam adventum etiam commemorat Frodoardus Canonicus Remenſis in Fragmento de Romanis Pontificibus, quod recitat idem Mabillonius parte ſecunda ejuſdem Seculi: IX. *Theodo II Dux Bavaria Romam orationis gratiâ pergit.*

Primitiæ gentis Germana ab origine Princeps
Culmen Apoſtolicum petit, & ſacra limina Petri.

Ubi Frodoardus indicare videtur Theodonem, fuiſſe primum Principem *germana ab origine* Chriſtianum, quia licet Theodo hujus nominis primus Chriſtianus fuerit, ejuſque tempore S. Emmerammus Epiſcopus Evangelium in Bajoaria ſeu Bavaria annunciarit, poſtea tamen religio Chriſtiana ea in provincia defecerat, & idololatria, variæque hæreſes in eam introductæ fuerant. Unde Aribo in Vita ſancti Corbiniani mox laudata, loquens de Bajoaria, tempore Theodonis I I, ſcribit: *Cari ibi habebantur Sacerdotes, ut ſolet apud novitios*, ideſt, apud homines noviter ad fidem converſos. Dici etiam poteſt, ita locutum eſſe Frodoardum, quia Theodo I I, *primus de gente* Bajoariorum, ut loquitur Anaſtaſius, Romam venit.

Anno ſeptingenteſimo decimo ſeptimo Theodoſius Auguſtus hortantibus tùm militiæ Præfectis, tùm civilibus Magiſtratibus imperio X. *Leo Iſauricus fit Imperator.*

Digitized by Google

SEC. VIII. perio ſe abdicavit, & *tùm ipſe, tùm filius quoque Clericorum albo adſcripti, reliquum vitæ tempus in pace tranſegère*, inquit Theophanes pag. 327. qui pag. 346. ſcribit: *A menſis Martii die XXV decima quinta indictione* Leonem Iſaurum, qui ſubrogatus eſt Theodoſio, imperare cœpiſſe, quare die vigeſima quinta menſis Martii anni ſeptingenteſimi decimi ſeptimi, indictione decima quinta notati, Leo Iſaurus inauguratus eſt Imperator.

XI. *Fidei profeſſionem ad Gregorium PP. mittit.*

Leo ad imperium evectus, ne quid prætermitteret quod præſtare ſolerent Orthodoxi Imperatores, ſcripſit ad Gregorium Papam, de ſua promotione eumdem reddidit certiorem, fideique ſuæ orthodoxam confeſſionem adjungens, ex more communicationem Catholicam ab eo expetiit. His acceptis literis Gregorius, qui & literis Germani Patriarchæ de ſincera fide Imperatoris pariter admonitus fuerat, Apoſtolicas ad eumdem Imperatorem literas reddidit, quibus ſignificaret, ſe eum ut Eccleſiæ filium benignè ſuſcipere & curaturum, ut ubique in Occidente Principes Chriſtiani ipſi fœdere amicitiæ jungerentur: factumque tunc, ut miſſæ Romam imagines ejuſdem Imperatoris, quas Laurata nominare conſueverunt, à civibus magno fuerint honore ſusceptæ, atque id ipſum in provinciis præſtaretur à Principibus Chriſtianis, æque ejuſdem Gregorii operâ curatum eſt. Hæc omnia fuſiùs explicata ab ipſo Romano Pontifice, in Epiſtola dogmatica, quam ad ipſum Imperatorem, anno ſeptingenteſimo triceſimo ſcripſit, quæ extat apud Baronium anno DCCXXVI, & de qua infra.

XII. *Gregorius S. Bonifacium Evangelii præconem in Germaniam mittit.*

Anno ſeptingenteſimo decimo octavo Sanctus Bonifacius, qui ex Anglia in Friſiam trajecerat, Romam ad limina Apoſtolorum perrexit, cui Gregorius Papa die trigeſima menſis Novembris Divo Andreæ Apoſtolo ſacra, viva voce poteſtatem fecit Evangelium gentibus in Germania annunciandi, eumdemque Legatum ſuum declaravit, quo factum ut tàm Willibaldus in ejus Vita, quàm Othlonus, qui ejuſdem Bonifacii Vitam etiam ſcripſit, utramque à Mabillonio Sec. III Benedict. part. II recitatam, ejus Epiſcopatûs initium ab eo die deſumant, quia Epiſcopatum pro concionandi munere impropriè uſurpant, eumque Epiſcopum dicunt, quem Gregorius II Præconem fidei, Legatumque Sedis Apoſtolicæ per Germaniam creavit. Bonifacius itaque acceptis literis Apoſtolicis ſuæ legationis, die decima quinta Maii anni ſeptingenteſimi decimi noni datis, in Thuringiam venit, inde *in Friſiam navigavit, ibique verbi divini ſemina ſpargens, permultos ab errore idololatriæ retraxit*, ut inquit Othlonus lib. 1. cap. 10. ejus Vitæ. Ibidem per triennium permanſit, indeque in Haſſia & Thuringia feliciſſimo ſucceſſu prædicavit.

Poſtea

Digitized by Google

Poſtea de proſpero ſuſceptæ prædicationis eventu Gregorium Papam per unum è ſuis certiorem fecit, ſtatimque Romam literis Apoſtolicis invitatus, eò magnis itineribus contendit, ubi pridie Kalendas Decembris ordinatus eſt Epiſcopus ab eodem Papa, & quidem anno ſeptingenteſimo vigeſimo tertio, ut conſtat ex literis ejuſdem Gregorii Papæ poſtero die poſt Bonifacii ordinationem, omnibus Chriſtianis in Germania conſtitutis, inſcriptis, quas exhibet Willibaldus. Gregorius itaque Bonifacium, Epiſcopum nulli tamen ſedi affixum conſecravit, ut Apoſtolicæ dignitatis auctoritate fulciretur, & in officio prædicandi cunctis acceptior foret. A Bonifacio exegit Gregorius ſolemne ſacramentum de fidei integritate & unitate Eccleſiæ conſervanda, deque obedientia ſingulari Sedis Apoſtolicæ Pontificibus perpetuò præſtanda. Quod juramentum propria ſubſcriptione munitum, ſupra corpus ſancti Petri pro more depoſuit, ut refert Othlonus laudatus cap. 14. *SEC. VIII. XIII. Epiſcopum eum ordinat.*

Bonifacium Epiſcopum conſecratum eſſe dixi, ſed nulli ſedi affixum, ad cujus rei intelligentiam obſeruandum eſt cum Serario Not. 25. in Vitam ſancti Bonifacii, diſtinguenda eſſe duo Epiſcoporum & Archiepiſcoporum genera: „ Quibuſdam, inquit, certa „ ſedes, certuſque locus, & fixus eſt, cujus Epiſcopi aut Archie- „ piſcopi appellentur. Quibuſdam verò incerta ſedes, nulluſque „ certus & fixus locus; & poſterius hoc genus in iis plerumque gen- „ tibus ac provinciis invenitur, quæ ad Chriſti fidem aggregari pri- „ mò incęptant. Cùm enim ii, qui Evangelium eis annunciant, huc „ illuc procurrere debeant, neque congregatum adhuc ovile in una „ quapiam aut ditione, aut urbe obtineant, Epiſcopalem quidem „ Presbyterorum ordinandorum, variiſque in locis collocandorum, „ vel Archiepiſcopalem etiam creandorum Epiſcoporum poteſtatem „ ab Apoſtolico accipiunt, ſed incertis interea vagantur ſedibus, „ & ad verum ſummumque animarum Paſtorem Chriſtum Jeſum, „ quotquot & undique poſſunt, oves congregant. Et hi quidem „ præcisè ac ſimpliciter Epiſcopi, vel generatim ejus regionis, in „ qua laborant, gregemque Domini conquirunt, Epiſcopi & Ar- „ chiepiſcopi nuncupantur. Ita Serarius. Poſterioris generis Epiſcopum fuiſſe ſanctum Bonifacium ex duobus ejus Vitæ Auctoribus patet. *XIV. Sed nulli ſedi affixum.*

Bonifacium variis literis commendatitiis ad Carolum Ducem & Majorem domûs Regię Francorum, ad Epiſcopos & alios omnium ordinum tùm Clericos, tùm laicos, ad Clerum, Optimates, & omnem populum Thuringorum & Saxonum munitum remiſit Gregorius, ut cœptum Apoſtolatûs officium obire pergeret. *XV. Mandata quæ ipſi dedit unde deſumtæ.*

Ex Epiſtola autem ejuſdem Gregorii ad Clerum & plebem, quam

SEC. VIII. cum aliis quinque refert Othlonus lib. 1. conſtat Pontificem Bonifacio in mandatis dediſſe, ne ordinationes præſumeret illicitas; ne bigamum, aut qui virginem uxorem non duxiſſet, illiteratum, quavis parte corporis vitiatum, pœnitentiæ publicæ olim ſubditum, curialem, aut cuilibet conditioni obnoxium, aut aliquâ infamiæ notâ inuſtum, ad ſacros ordines admitteret: ne Afris paſſim manus imponeret: ut ordinationes extra ſabbatum Quatuor Temporum non celebraret: ut baptiſma extra Paſcha & Pentecoſten, niſi in vitæ diſcrimine poſitis non conferret: ut Eccleſiæ miniſteria, ornamenta, patrimonia ſtuderet augere, nuſquam imminueret: ut quatuor in portiones Eccleſiaſticos reditus, & oblationes diſtribueret. Mandata illa videntur deſumta ex Epiſtola IX Gelaſii Papæ primi *ad Epiſcopos per Lucaniam & Bruttios & Siciliam conſtitutos* directa anno CCCCXCIV, de qua ibidem egimus, ut de ſingulis anno DCCXXIII num. 17. & ſeq. oſtendit Cointius in Annal. Eccleſ. Francorum. Gregorius tamen de cavendis illicitis ordinationibus ſermonem habens meminit Afrorum, de quibus ſilet Gelaſius, & hanc rationem reddit Gregorius, quod *aliqui eorum Manichæi, aliqui rebaptizati ſæpiùs ſunt probati.* Saraceni priuſquam in Hiſpaniam tranſirent, Africam occuparunt, & extorres Africani ſe ſe in Europam infundentes, victum ex ordinibus Eccleſiaſticis cœperunt quærere. Verùm quia plerique eorum agniti ſunt, vel Manichæi, vel Donatiſtæ, *univerſali lege*, ut Baronius eodem anno DCCXXIII ſcribit, ſancitum eſt, ne Africanus aliquo modo à quopiam Epiſcoporum ordinaretur. Neque dubium, quin Gregorius per Afros deſignet Donatiſtas, quia in magno numero fuerunt in Africa, & pertinaciter Anabaptiſmum defenderunt.

XVI. *Gregorius de variis quæſtionibus à Bonifacio conſulitur.* Anno ſeptingenteſimo vigeſimo ſexto Gregorius à Bonifacio variis de capitibus conſultus, reſpondit ad ſingula, Epiſtolâ quæ incipit: *Deſiderabilem mihi*, quæ dicitur *data X Kalendas Decemb. imperante piiſſimo domino Auguſto Leone à Deo coronato magno Imperatore, anno X imperii ejus: ſed & Conſtantino magno Imperatore, regni ejus anno VII, indictione X*, ex qua indictione currente menſe Novembri anni DCCXXVI, juncta cum anno X Leonis Imp. apparet initium imperii Leonis anno DCCXVII rectè fuiſſe affixum. Multis ſeculis hæc Eccleſiæ Monaſteriorumque praxis viguit, ut pueri, ſeu infantes à parentibus oblati perpetuo adſtringerentur Monachatui, nec eis liceret hunc vitæ ſtatum ante, vel poſt pubertatis annos repudiare. Cujus praxis exempla non pauca apud Francos cis & ultra Rhenum extant. De hac praxi Gregorius à Bonifacio conſultus reſpondit in hæc verba: *Addidiſti etiam* (nempe in ſeptima conſultatione)

Digitized by Google

ſultatione) *quod ſi pater vel mater filium vel filiam intra ſepta monaſterii in infantia annis ſub regulari tradiderint diſciplina; utrum liceat eis, poſtquam pubertatis impleverint annos, egredi & matrimonio copulari. Hoc omnino devitamus, quia nefas eſt, ut oblatis à parentibus Deo filiis voluptatis frana laxentur.* Quod in ſecundo reſponſo permittit Gregorius, ut ſi mulier infirmitate correpta, non valuerit debitum viro reddere, vir, ſi non poſſit continere, nubat, hoc ſic accipiendum eſt, ut intelligatur de impedimento perenni, quod neſciebatur quando contraxit. Gregorii reſponſa ad alias Bonifacii conſultationes refert Natalis Alexander Seculo VIII. Hanc Epiſtolam Gregorio III perperàm adſcripſit Gratianus. Reliqua ſancti Bonifacii Apoſtolatum reſpicientia in Gregorio III & Zacharia examinabuntur. SEC. VIII.

XVII. *Synodum Romæ celebrat.*

Sed ut ad cetera Gregorii II geſta redeam. Hic anno ſeptingenteſimo viceſimo primo, indictione quarta, Nonis Aprilis Synodum Romæ apud ſanctum Petrum celebravit, cui interfuerunt Epiſcopi viginti duo; in qua editum eſt Conſtitutum ſive decretum, adversùs illicita ob cognationem ſpiritualem vel carnalem conjugia, & maximè adversùs eos qui in uxores ducerent Monachas, ſeu etiam Presbyteras & Diaconas; eas videlicet mulieres, quæ ex mutuo conſenſu à viris ad ejusmodi ſacros ordines promotis relinquebantur, quæ & ipſæ tenebantur caſtitatem ſervare. Hæ diverſæ erant à Monialibus, quæ virgines erant & perpetuam virginitatem Deo profitendo vovebant. Non ſolùm autem illos anathemate ferit Synodus; ſed etiam illos, qui commatrem ſpiritualem, fratris uxorem, novercam, aut nurum, neptem, conſobrinam cognatam, vel affinem uxorem duxerint. Anathema etiam ea in Synodo latum eſt in viduarum, virginumque raptores: in eos inſuper qui ariolos, aruſpices, incantatores conſuluerint aut philacteriis uſi fuerint. Excommunicatione pariter plectendos viſum & Clericos, qui comam laxarent, & à militia Clericali deficerent. Hanc porrò Synodum anno DCCXXI celebratam demonſtrant, indictio quarta in ea memorata, aliique characteres in ea expreſſi.

XVIII. *Eudoni Aquitaniæ duci ſpongiam pro benedictione exercitûs mittit.*

Ex verbis Anaſtaſii in Vita Gregorii, aſſerentis Saracenos cum Eudone Aquitaniæ Duce pugnaſſe, & ex iis quæ Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 46. de ingreſſu Saracenorum in Aquitaniam ſcribit, inter ſe collatis, Auctor Criticæ Baronii rectè deducit, prælium illud habitum eſſe anno ſeptingenteſimo viceſimo quinto, victoriamque reportatam fuiſſe ab Eudone ope ſpongiæ ſibi à Gregorio II miſſæ: *Adjiciens*, inquit Anaſtaſius de Eudonis Epiſtola ad Pontificem ſcripta loquens, *quod anno præmiſſo*

in

Digitized by Google

SEC. VIII. *in benedictionem à prædicto Viro eis directis tribus ſpongiis, quibus ad uſum menſæ Pontificis apponuntur, in hora qua bellum committebatur, idem Eudo Aquitaniæ Princeps populo ſuo per modicas partes tribuens ad ſumendum eis, nec unus vulneratus eſt, nec mortuus ex his qui participati ſunt*, ubi loquitur Anaſtaſius de ſpongia, quâ menſa Pontificis tergebatur, Eudoni tranſmiſſa, & pro benedictione exercitûs diſtributa. De ea victoria ope ſpongię relata loquitur etiam Frodoardus lib. de Pontificibus Romanis in Gregorio II.

Externos etiam benedictio lata collata triumphos
Concelebrat Papa victores ſpongia Francos
Dum reddens Agarenorum tutatur ab armis
Participes ferri neque læſos vulnere tantum
Proſtratis tali vacuis pro tegmine paucis.

Quæ Frodoardi verba manifeſtè evincunt hoc prælium inter Agarenos ſeu Saracenos & Francos habitum ſub Gregorio II, diverſum eſſe ab eo quod anno DCCXXXII ſub Gregorio III commiſſum eſt. De ſpongiis legendi Theſaurus linguæ Latinæ & Calepinus in voce *ſpongia*, ubi invenies Antiquos ſpongias in deliciis habuiſſe, ſtrigilum vice, linteorumque illis utentes ad diſtringenda & emundanda corpora. Martialis lib. 14. 149. aſſerit morem fuiſſe iis menſas tergere : *Hac tibi forte datur tergendis ſpongia menſis.*

XIX. *Caroli Martelli auxilium contra Longobardos implorat.*

Circa idem tempus Gregorius II à Longobardis vexatus, Caroli Martelli Majoris domûs Francię auxilium per literas imploravit; quod unus nos edocet Anaſtaſius in Vita Stephani II Papæ, ubi ait, hunc Pontificem, cum nihil opis ab Imperatore elicere poſſet adversùs Aiſtulphum Longobardorum Regem, exemplo Gregorii II, Gregorii III, ac Zachariæ prædeceſſorum ſuorum, qui Caroli Martelli opem oraverant, à Pippino Rege per literas auxilium poſtulaſſe : *Et dum ab eo* [ſcilicet Aiſtulpho] *nihil hac de re obtineret* (nempe Stephanus II,) *cernens præſertim & ab Imperiali potentia nullum eſſe ſubveniendi auxilium, tunc quemadmodum prædeceſſores ejus beatæ memoriæ Domnus Gregorius & Gregorius alius & Domnus Zacharias beatiſſimi Pontifices Carolo excellentiſſimæ memoriæ, Regi* (ideſt Principi) *Francorum direxerunt, petentes ſibi ſubveniri propter oppreſſiones, ac invaſiones, quas & ipſi in hac Romanorum provincia à nefanda Longobardorum gente perpeſſi ſunt. Ita modo & ipſe venerabilis pater*, &c. Quæ Anaſtaſii verba Gregorium clàm ſaltem ideſt per literas privatas ad Carolum Martellum confugiſſe nos dubitare non ſinunt.

Hoc

SEC. VIII.

XX. *Ina Saxonum Occident. Rex regnum ſuum Eccleſiæ Rom. vectigale facit.*

Hoc etiam circiter tempore, ideſt anno ſeptingenteſimo viceſimo quinto Ina Occidentalium Saxonum Rex, *cum triginta & ſeptem annis imperium tenuiſſet gentis illius*, relicto regno, *ad limina beatorum Apoſtolorum, Gregorio Pontificatum tenente profectus eſt*, inquit Beda lib. 5. cap. 7. Regnum inierat Ina anno ſexcenteſimo octogeſimo octavo ut in Sergio diximus, illud itaque anno circiter DCCXXV abdicavit, Ethelburga Regina virum ad Monaſticam vitam incitante, quę & ipſa idem vitæ genus amplexa eſt. Antequàm Ina regnum deponeret, illud Romano Pontifici vectigale fecit, *ſingulis argenteis nummis, quos denarios vocant, in ſingulas domus impoſitis*, inquit Polydorus Virgilius lib. 5. de eodem Ina. Ranulfus Ceſtrenſis lib. 5. cap. 24. ſcribit: *Qui primus omnium Regum denarium ex ſingulis domibus regni ſui B. Petro fertur conceſſiſſe, quod diu ab Anglis Romeſcot, Latinè verò Denarius Petri vocabatur.* Polydorus quidem Virgilius aſſerit Inam anno tantum circiter ſeptingenteſimo quadrageſimo regnum ſuum Romano Pontifici vectigale feciſſe; ſed ex dictis id ſubſiſtere non poteſt; eo enim anno Ina vel jam obierat, vel in monaſterio vitam ducebat.

XXI. *Scholam Anglorum Romæ fundat.*

Ina Romæ exiſtens à Gregorio II obtinuit, ut ſibi liceret habere domum, Scholam Anglorum appellatam, *ad quam Reges Angliæ & genus Regium*, ut ſcribit Matthæus Weſtmonaſterienſis, *cum Epiſcopis, Presbyteris & Clericis in doctrina & fide Catholica erudiendi venirent, ne quid in Eccleſia Anglicana ſiniſtrum, aut veritati Catholicæ contrarium doceretur, & ſic in fide ſtabili roborati ad propria remearent. Fecit præterea juxta domum præfatam, Eccleſiam in honorem Beatæ Mariæ Virginis fabricari, in qua Anglis Romam advenientibus divina celebrarentur myſteria, & in qua poſſent, ſi quem ex Anglis Romæ mori contingeret, ſepeliri; & hæc omnia ut perpetuæ firmitatis robur obtinerent, ſtatutum eſt generali decreto per totum regnum Occidentalium Saxonum, in quo prædictus Ina regnabat, ut ſingulis annis de ſingulis familiis Denarius unus B. Petro, & Eccleſiæ Romanæ mitteretur, ut Angli ibidem commorantes vitale ſubſidium inde haberent.* Scholam hanc auxit poſtea Offa Merciorum Rex ſub hujus ſeculi finem, qui & ipſe eumdem S. Petri denarium regno ſuo impoſuit. Sed hæc Schola poſtea verſa eſt in Xenodochium, quod Sancti Spiritûs dicitur; quove nullum illuſtrius Europa habet, ut videbitur in Hadriani primi Pontificatu.

XXII. *Uſus Imaginum in veteri Eccleſia parum frequens.*

Initium hæreſis Iconoclaſtarum.

Primis ab ortu Chriſtianæ religionis temporibus, cùm adhuc gentilis in eam exardeſceret furor, & in hominum mentibus lateret

Digitized by Google

SEC. VIII. adhuc idolorum ſuperſtitio, non tam frequentem fuiſſe ſacrarum uſum Imaginum, ut neque Templorum atque Baſilicarum, obſervat Dionyſius Petavius lib. 15. Theologic. Dogmatum de Incarnatione cap. 13. Cùm enim Imagines ex eorum genere, ſint, quæ ad ſalutem omninò neceſſaria non ſunt, nec ad ſubſtantiam ipſam religionis attinent, in poteſtate Eccleſiæ eſt, ut ea vel adhibeat, vel ableget, pro eo atque ſatius eſſe decreverit, cujuſmodi *poſitivi* vulgò *juris* eſſe dicuntur. Ex eo nata eſt illa Infidelium exprobratio, quæ apud Minucium Felicem his verbis exprimitur pag. 25. *Cur nullas aras habent, Templa nulla, nulla nota ſimulacbra?* Cui Octavius p. 95. reſpondens: *Putatis autem nos*, inquit, *occultare quod colimus, ſi delubra & aras non habemus? Quod enim ſimulachrum Deo ſingam, cum ſi rectè æſtimes, ſit Dei homo ipſe ſimulachrum? Templum quod & extruam, cum totus hic mundus ejus opere fabricatus eum capere non poſſit: & cum homo latiùs maneam, intra unam ædiculam vim tantæ majeſtatis includam? Nonne melius in noſtra dedicandus eſt mente, in noſtro imo conſecrandus eſt pectore?* Ergo neque Templa tunc extrui Deo fas eſſe quidam opinati ſunt; quod nondum in Chriſtiano populo inſtitutum erat; necdum per rerum potientes Ethnicos licebat, nefas & illicitum rati: & de ſacris Imaginibus, atque ab Idolis multum diſcrepantibus non diſparem plerique ſententiam habuiſſe videntur. Quod utrumque paulatim dedocti ſunt Chriſtiani, poſtquam uſu & ratione magiſtra compererunt, neutrum damnandum eſſe, ſed ad pietatem prodeſſe poſſe.

XXIII. *Ceſſante periculo idololatriæ frequentiùs uſurpatus.*

Quamobrem uti Baſilicas, ſive, ut appellari tandem ceperunt, Eccleſias & altaria in Dei honorem ac cultum extruere non dubitarunt, & quidem magnificè ac ſumptuosè, pace ac libertate reddita: nec priſtino illo uſu & antiquo more, ac magnorum etiam virorum auctoritate deterriti ſunt, quominus ita facerent; ſic Imagines Chriſti atque Sanctorum, quarum nondum hactenus percrebuerat uſus, eodem tempore uſurpavit Eccleſia; cum jam nullum idololatriæ periculum eſſet, & ad propagandam Chriſti, ac Martyrum, Sanctorumque ceterorum memoriam, & animandos ad pietatis conſtantiam, illorum exemplo, fideles, utile id eſſe videretur. Atque hoc neutiquam omnibus in locis, eodem inſtituto ac tempore conſtat eſſe factum: ſed alibi citiùs, alibi tardiùs, prout nationum captus & indoles erat; & qui illis præerant expedire judicabant. Quod eò diligentiùs obſervandum, quòd ad pleraque valet interpretanda memoriæ veteris exempla & teſtimonia, quibus ad oppugnandum Eccleſiæ ritum abutuntur Proteſtantes; nimiùmque commoventur interdum repugnantes illis Catholici Theologi; cum

cum ſic ubi conſtet Imagines repudiatas & damnatas ab Orthodoxis fuiſſe, pro locorum ac temporum ratione iſtud commodè explicari debeat. Quare in controverſia de Imaginibus, citerioris Eccleſiæ potius exemplorum & inſtitutorum, quam antiquioris duci rationem oportet. Cùm enim plenis adhuc velis Gentilium ſuperſtitio ferretur, multa primis illis Eccleſiæ ſeculis vel non inutilia per ſe ſe, vel etiam commoda ſupprimi, omittique ſatius viſum eſt, dum periculum erat, ne offenſionis aliquid traheret externa quorundam rituum ſpecies, cum iis, quæ ab Ethnicis celebrabantur, ſimilitudine ipſa congruens, velut ne Imagines Chriſti atque Sanctorum, pro idolis, quibus erant aſſuefacti, à rudibus & imperitis haberentur, & ut eorum animus ab inanium ſimulachrorum conſuetudine ac memoria longiùs avocaretur. Credibile itaque eſt, parum à Chriſtianis uſurpatas fuiſſe primis ferè quatuor ſeculis; per quæ nefanda Dæmonum in idolis religio, & Chriſtiani nominis crudeliſſima vexatio curſum ſuum tenuit. Quinto demùm ſeculo, poſtquam adepta libertate lacertos quodammodo ſuos explicare cępit Eccleſia, pleriſque locis Imagines palam haberi cœptæ, atque in Templis & Oratoriis propoſitę ſunt; cum hactenùs, etſi in uſu eſſent aliquo, non tamen promiſcuè ac frequenter adhiberentur. Hęc & plura alia Petavius citatus de uſu Imaginum in veteri Eccleſia. Hunc uſum, cultumque Imaginum Chriſti ac Sanctorum non ſolum cum lege Dei non pugnare, ſed religioni conſentaneum eſſe, & Fidelium pietati excitandę utilem, pluribus demonſtrat Natalis Alexander Seculo VIII Diſſert. VI. *SEC. VIII.*

XXIV. *Iconoclaſtarum hæreſis à quibus & quando exorta*

Quo eodem ſeculo octavo ineunte exortum eſt in Oriente monſtrum horrendum, hoc eſt hęreſis Iconoclaſtarum, quę venerandis Imaginibus bellum indixit. Ejus fuiſſe pręcurſores Gentiles, Judęos, Marcionitas, Manichæos, Theopaſchitas teſtatur Septima Synodus Actionibus prima & quinta. A Judęis bellum tam impium inſtauratum eſt anno Chriſti ſeptingenteſimo vigeſimo tertio, quo, jubente Jezido Arabum Calipha, è Chriſtianorum Templis, totius regni ſui finibus, Chriſti & Sanctorum Imagines deturbarunt, ut eo anno refert Baronius ex Theophane, & ex Relatione Joannis Monachi, Vicarii Orientalium Epiſcoporum ex eadem Septima Synodo Actione quinta, ex cujus Actione quarta conſtat, eam impietatem ab Hæbręis ad Chriſtianos derivatam eſſe, auctore Conſtantino Nacolię in Phrygia Salutari Epiſcopo, qui à ſuis Diœceſanis expulſus, in Imperatoris Leonis Iſauri aulam irrepſit, eumque in ſanctas Imagines accendit. Sed & Judęi, quibus Leo Iſaurus jurejurando ſe obſtrinxerat, con-

SEC. VIII. ceſſurum ſe illis quidquid poſtulaſſent, cum ad imperium evectus eſſet, quod ipſi fuerant vaticinati, ipſum impulêre, ut ſanctas Imagines, ac earum cultum, quaſi idololatriç reliquias aboleret, ut teſtantur Cedrenus, Zonaras & Conſtantinus Manaſſes Græci Hiſtorici.

XXV.

Leo Imp. ſacris Imaginibus bellum indicit.

Sicuti ergo aliàs Imperatores Ethnici annis Decennalibus ſuis dicatis, adversùs Chriſtianos Edicta promulgabant; ſic Leo Iſaurus *decimum ſuæ tyrannidis annum*, ut loquitur Zonaras auſpicatus, ideoque anno Chriſti vigeſimo ſexto ſupra ſeptingenteſimum, adversùs Orthodoxos perſecutionem excitavit, & bellum ſacris Imaginibus indixit. *Poſt decimum ſui imperii annum* (ideſt inchoatum, inquit Stephanus Diaconus Eccleſiæ Cpolitanæ in Vita S. Stephani Junioris Monachi & Martyris quam ſcripſit anno circiter DCCCVIII, quamque Græcè & Latinè publicavit Tomo I Analectorum Græcorum Jacobus Loppinus Monachus Benedictinus) *novus ille Baltaſſar* (Leo Iſaurus Imp.) *Manichæam hæreſim & Æphthartodocitarum, ut ita loquar, forte haud diſſimilem in Eccleſiam ſpiravit. Itaque ſubjecta ſibi plebe convocata coram omnibus leoninum rugiens inhumana hæc bellua, & Leonis nominis inſignis, ex iracundo corde, velut ex Ætna monte ignem & ſulphur miſerandam illam vocem eructavit, & protulit: Quandoquidem Imaginum fabricatio ars eſt idolica, illas adorare non oportet.* Id autem accidiſſe anno decimo Leonis tantùm inchoato, ut ſcribit Zonaras, non tranſacto, ut inſinuare videtur Stephanus Diaconus, patet etiam ex Auctore Anonymo à Combefiſio inter Scriptores Hiſtoriæ Byzantinæ, qui poſt Theophanem ſcripſêre publicato, in Invectiva edita *ad confutationem eorum, qui ſanæ fidei, Sanctorumque ac Orthodoxorum Patrum doctrinæ adverſantur*, in qua teſtatur Leonem veritati obſiſtere cœpiſſe *indictione nona*, quæ anno DCCXXVI uſque ad Kalendas Septembris concurrit cum ejus imperii anno decimo. Hic autem Anonymus vivebat anno DCCLXX.

XXVI.

Sibi timens eas per dolum abolere tentat.

Eam hæreſim ipſo ejus initio fuiſſe acerbiſſimam obſervat Theoſterictus Monachus & diſcipulus ſancti Nicetæ Hegumeni Medicienſis in Bithynia ſacrarum Imaginum defenſione clariſſimi, anno DCCCXXIV in exilio mortui. Scripſit ille hujus Sancti vitam intra quinque priores annos ab ejus morte, recitatam à Bollando ad diem III Aprilis, in eaque ait: *Sed & hoc modo conſidera, alias quidem hæreſes ab Epiſcopis inferioribusque Presbyteris ortum habuiſſe, hanc verò ab ipſis proceſſiſſe Imperatoribus (noſti autem quantum Reges inter & Sacerdotes interſit;) & iſtas quidem docendo & contradicendo coaluiſſe, paulatimque invaluiſſe; hanc verò ab Imperatoria poteſtate fuiſſe*

fuiſſe ab initio valentiſſimam. Ingens tamen tumultus excitatus eſt à plebe, ſtatim ac prodiit decretum Leonis Imp. de abolendis Imaginibus. Unde ſibi metuens Imperator ſacrilegum conſilium diſſimulavit. *Non hìc*, inquit, *ſpectat mea ſententia, ut ea prorſus deleantur, ſed hoc aio ſublimiore loco eas locandas eſſe, ne ore quiſquam eas contingat, atque ita quodammodo rebus honore dignis contumeliam inferat.* His artibus omnem Imaginum venerationem abolere meditabatur. SEC. VIII.

Eodem anno ſeptingenteſimo vigeſimo ſexto Leonem Auguſtum ad Gregorium Papam ſcripſiſſe, ut ſi Imperialem gratiam habere vellet, Sanctorum Imagines deponeret, & viciſſim Gregorium II ad Imperatorem reſcripſiſſe, teſtantur Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 49. Anaſtaſius, & Theophanes. Sed ex Epiſtolæ periêre. Poſtea cum Imperator nihil à Gregorio obtinere poſſet, ſæpius per ſuos Exarchos, Duces, alioſque miniſtros inſidiatus eſt vitę hujus ſancti Pontificis; ſed pro illius defenſione Romani & Longobardi piè fœderati ipſum conjunctis viribus ab eorum dolis & inſultibus incolumem ſervavêre: *Unà ſe quaſi fratres, catena fidei conſtrinxerunt Romani atque Longobardi, deſiderantes cuncti mortem pro defenſione Pontificis ſuſtinere glorioſam, nunquam illum paſſuri perferre moleſtiam, pro fide vera & Chriſtianorum certantes ſalute*, inquit Anaſtaſius. Pontifex verò, ut idem Auctor ſubdit, *gratias voluntati populi referens pro mentis propoſito; blando omnes ſermone, ut bonis in Deum proficerent actibus, & fide perſiſterent, rogabat; & ne deſiſterent ab amore & fide Romani imperii admonebat.* Imperator infenſus erat Gregorio II, non ſolùm ob novas opiniones, quas hic rejiciebat; ſed etiam quod novum cenſum agi in Romana provincia non pateretur, indeque eum per Marinum Spatharium Ducem Romanorum, deinde verò per Paulum Patricium & Exarchum interfici curavit: *Paulus verò Exarchus*, inquit Anaſtaſius, *Imperatoris juſſione, eumdem Pontificem conabatur interficere, eò quod cenſum in provincia ponere prepediebat.* Erat cenſus ille capitatio ei ſimilis, quam Siciliç & Calabriç indixit, de qua loquitur Theophanes.

XXVII. *Furit adverſus Gregorium PP.*

Leonis Iſauri impietati, quâ potuit conſtantia, obſtitit ſanctus Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus. Ipſi per quemdam ex pręcipuis Eccleſiæ Miniſtris ſignificavit ab initio poſt Chriſti in Cœlos aſſumptionem Imagines expreſſas eſſe, ſe pro illis libentiſſimè moriturum, & qui Chriſti Imaginem ignominiâ afficit, in illum, quem ea exhibet, injuriam rejicere. Ipſi itaque traditionem & uſum ſanctę Eccleſiæ objecit, honorariam Imaginum venerationem

XXVIII. *S. Germanus Epiſc. CP. Leonem ab impietate revocare tentat.*

Digitized by Google

 à Conciliis probatam; ſolemnia, quæ emiſerat, promiſſa de non convellendis Eccleſiæ ritibus, cum Imperator inauguratus eſt, revocavit in memoriam; ipſum per ſacra omnia exoravit, ne ipſo imperante, ſacrarum Imaginum fieret everſio: Antichriſti præcurſorem fore adjiciens, qui facinus iſtud perpetraret. Tandem nullum non movit lapidem, ut illum à concepta revocaret impietate. Hæc conſtant ex alia ejuſdem S. Stephani Junioris Monachi & Martyris Vita, quæ à Baronio, aliiſque perperàm tribuitur Sancto Joanni Damaſceno, quòd Joannes Billius eam hujus Sancti operibus ſubjunxerit, cum tamen hæc genuinus ſit fœtus Metaphraſtes, ut docet Allatius in Diatriba de Simeonibus pag. 126.

XXIX. *Patriarchatum abdicat & ejicitur à Patriarchio.* Sed nihil promovit ſanctus Patriarcha; quin imò anno ſeptingenteſimo triceſimo, *die ſeptima menſis Ianuarii, indictione decima tertia, feriâ hebdomadis tertiâ, irreligioſus Leo*, inquit Theophanes ad eum Chriſti annum, *Silentium* (ideſt Conventum Optimatum tractandis imperii negotiis Imperatoris mandato coactum) *contra ſanctas venerandaſque Imagines in Novemdecim Accubitorum Tribunalio celebravit, Germano ſanctiſſimo Patriarcha advocato, cui perſuadendum arbitrabatur, ut ſuo de abolendis ſacris Imaginibus decreto, tandem ſubſcriberet. At fortis Chriſti ſervus abominando Leonis conſilio nequaquam cedens, imò veritatis verbum recto ſenſu diſtribuens, Epiſcopatu ſe ſe abdicavit.* Tum Imperator Satrapas in Patriarchicam domum miſit: *quibus præcepit, ut cum pugnis & conviciis ſanctum virum inde deturbarent*, inquit Stephanus Diaconus in laudata ſancti Stephani Junioris Vita. Germanus Platanium in Domum gentilitiam ſeceſſit, vitam privatam acturus, ſed paulò poſt è domo ſua in monaſterium longè diſſitum, Leone jubente, deportatus eſt, ac ſtrangulatus prope centenarius, ſubdit Stephanus Diaconus.

XXX. *Ei impius Anaſtaſius ſubſtituitur.* *Eo autem ejecto & Monaſtica vitæ participe facto, videre erat univerſam civitatem, mellifluâ Patris doctrina orbatam, fletum & gemitum non parvum edere; ita ut dies illa, non dies, ſed tenebræ & fletus ſuper fletum, & væ ſuper væ eſſet, ut loquitur Propheta. Iiſdem miſeris diebus impius Anaſtaſius* [ipſius ſancti Germani diſcipulus & conſacellaneus] *impietatis manu Pontificatum occupavit* (ordinatus ut ſcribunt Anaſtaſius & Auctor Miſcellæ die viceſima ſecunda ejuſdem menſis Januarii) *vi militum non ſuffragio divinæ pietatis; qui quidem omnia ad Eccleſiam pertinentia Imperatoris ædibus tradidit.* Annum tum agebat nonageſimum quintum ſanctus Germannus, ut legitur in Epiſtola Gregorii Papæ ad Leonem eodem anno ſcripta. Varia ſcripſit Opera, quorum pleraque adhuc inedita ſunt. Colitur in Menæis Græcorum die XII menſis Maii.

Tum

Digitized by Google

SEC. VIII. XXXI. *Leo Imp. Imaginem Christi dejici jubet.*

Tum Tyrannus, proſequitur idem Auctor, *libera poteſtate prodendæ hæreſis accepta, illicò ſanctam & Dominicam Chriſti Dei noſtri Imaginem quæ ſuper Imperatoria atria collocata, ob effigiem Sancta Ænea dicebatur, dejicere & igni tradere tentavit, quod quidem peregit. Interim verò dum tollebatur, divino zelo roborata honorabiles mulieres fortiter irruerunt, arreptaque ſcala, Spatharium, qui imaginem amovebat, in terram projecerunt, diſtractumque morti dederunt. Poſt hæc ad Patriarchicam domum ſtatim properantes, impium Anaſtaſium lapidibus petunt, aientes:* Impuriſſimum caput, & veritatis hoſtis, ergone, idcirco Sacerdotium invaſiſti, ut ſancta & ſacra anathemata, ſive donaria everterentur? *Hanc de ſe victoriam non ferens prophanus, à conſpectu piarum mulierum aufugit, & ad tyrannum confugiens, ei auctor fuit, ut ſanctas illas mulieres ferro interimeret. Quod quidem factum eſt, illaque pro Chriſti Imagine inito certamine, victoria præmium ab ipſo Chriſto receperunt, cum omnibus ſanctis victricibus in regno Cœlorum lætantes.* Harum piarum mulierum, virorumque martyrium memoratur in Menæis ad diem IX menſis Auguſti.

XXXII. *Hæc ſacra Imago diverſimodè appellata.*

Servabatur Imago illa in æde Deiparæ ſacra, Chalcopratiana appellata, ab urbis tractu, in quo condita fuit; inde modò dicitur Chalcopratiana, modò Ærea, aut Ænea, & modò Antiphonetes, velut dicas *ſponſor ac fidejubens.* Combefiſius in Hiſtoria Hæreſis Monothelitarum pag. 613. publicavit piam Narrationem *de Dominica Imagine in Chalcoprateis*, in qua origo religionis erga iſtam imaginem explicatur, & cur dicatur *Antiphonetes* aperitur. Suſpicatur ibidem Combefiſius, mulieribus conceſſum eſſe, ut in Sancta Sanctorum ac locum altaris ingredi poſſint in Eccleſia, cum in Eccleſiis aliis per Orientem ſoli ingrederentur miniſtri, ac Imperator cùm erat facturus oblationem, vel etiam Monachi cum Deo conſecrabantur; ſuſpicatur, inquam, ſibi pias fœminas ſub Leone ingreſſum arrogaſſe, ut ejus ſacrilegum miniſtrum ab impio conatu deterrerent, ita ſapienter judicantes, non eſſe velut pro religione ſervandum, quod in caſu militaret contra religionem. Quare in præmium illius zeli liber fuit ingreſſus loci altaris illius Eccleſiæ mulieribus, quia ipſæ præiverant tanto facinori ac ſcalam detraxerant.

XXXIII. *Provinciæ Italiæ ab Imperatore deficiunt.*

Interea Leo Imperator miſſo Edicto, quo Imagines dejici præcipiebat, Gregorio II gratiam ſuam pollicetur, ſi nefariæ definitioni ſubſcriberet, alioquin ſuo gradu quantociùs pellendum minatur. Gregorius ſtatim ſe adversùs *hoſtilem* Principis animum parat, monetque Pentapoleos & Venetiarum exercitus, ut ab ea impietate ſibi caveant: *Igitur permoti*, inquit Anaſtaſius, *Pentapolenſium*

&

SEC. VIII. *& Venetiarum exercitus juſſioni Imperatoriæ reſtiterunt, & nunquam ſe ejus Pontificis condeſcendere neci dicebant; ſed quod pro ejus magis defenſione viriliter decertarent.* Omnium mentes ad Pontificem tuendum inclinatæ, ab Exarchi obſequio deciſcunt, & delectu ſuo quique ſibi Duces præficiunt, ut teſtatur idem Anaſtaſius: *Anathemati Paulum Exarchum, vel qui cum direxerant, ejuſque conſentaneos ſubmittunt, ſpernentes ordinationem ejus, ſibi omnes ubique in Italia Duces elegerunt, atque ſic de Pontificis, deque ſua immunitate cuncti ſtudebant.* Ex eo tempore Ducem Romana provincia, quemadmodum & ceteræ, ſuo arbitratu, ideſt, Procerum delectu, habuit, qui eodem jure uteretur in adminiſtranda Republica, quo Duces ab Imperatore miſſi. Voluerunt Itali in Apertam defectionem erumpere, & novum Principem creare: ſed Pontifex interceſſit, & hortatu Luitprandi Longobardorum Regis in amicitiam rediit cum Eutychio Exarcho, eique ſuam auctoritatem, teſte Anaſtaſio, reſtituit in civitate Romana: *Cognitâ*, inquit, *Imperatoris nequitiâ omnis Italia conſilium iniit, ut ſibi eligeret Imperatorem, & Conſtantinopolim duceret. Sed compeſcuit tale conſilium Pontifex, ſperans converſionem Principis.* Et infrà: *Ne deſiſterent ab amore vel fide Romani Imperii admonebat.* Ex quibus liquet Theophanem, eumque ſecutos Zonaram & Cedrenum Auctores Græcos, de rebus in Occidente geſtis plerumque parùm edoctos, perperàm ſcripſiſſe Gregorium Papam Romam atque Italiam, ceteraſque Occidentis provincias ab obedientia, imperioque Leonis abduxiſſe, cum præter ea, quæ ex Anaſtaſio retulimus, Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobard. cap. 49. etiam ſcribat, eum populos in officio & in fide imperio debita continuiſſe, qua de re mox.

XXXIV. *Gregorius PP. duas Epiſtolas dogmaticas ad Leonem Imp. ſcribit.*

Eodem anno ſeptingenteſimo trigeſimo Gregorius de hæreſi Leonis à ſancto Germano Patriarcha certior factus, cui reſpondit Epiſtolâ inſerta Actioni quartę Septimę Synodi, & acceptis literis ipſius Leonis, duas Epiſtolas dogmaticas, Summo Pontifice dignas ad ipſum ſcripſit, de quibus loquitur Theophanes ſcribens, Gregorium *eumdem Leonem per Epiſtolas, quæ multis ſunt notæ manifeſtè* redarguiſſe. Eas Epiſtolas recitat Baronius anno DCCXXVI, quo ſcriptas credit, ſed, ex mox dicendis, claré conſtabit eas anno DCCXXX datas eſſe. Cùm enim videret Leo jam Romanos, Campanos, Ravennates & Pentapolitanos à ſe defeciſſe & de imperio ſibi abrogando, agi, rursùs ad eumdem Pontificem ſcripſit, petiitque Concilium generale indici. Gregorius omne cum eo literarum commercium diſſolverat, quod eum vitâ exuere tentaſſet. Reſpondit tamen ejus literis, illumque irriſit, quod ei inſolenter inſultaret

inſultaret & minas intentaret. *Scripſiſti*, inquit Gregorius in priori ſua Epiſtola, *ut Concilium univerſale cogeretur: & nobis inutilis ea res viſa eſt. Tu perſecutor es Imaginum, & hoſtis contumelioſus, & everſor. Ceſſa, & nobis hoc largire, ut taceas; tum mundus pace perfruetur, & ſcandala ceſſabunt. . . . . Non animadvertis hunc tuum conatum, quo adverſus Imagines inſurrexiſti, facinus eſſe turbulentum, & inſolens, & ſuperbum? Cùm Eccleſiæ Dei alta pace fruerentur, tu pugnas, & odia & ſcandala ſuſcitaſti. Ceſſa & quieſce, tum Synodo minimè opus erit. Scribe ad omnes & in quaſcumque regiones orbis terrarum quibus offendiculo fuiſti, Germanum Patriarcham Conſtantinopolitanum, & Gregorium Papam Romanum circa Imagines peccaſſe; & nos ab hac cauſa quietum te præſtabimus, nè peccatum aut lapſus ullus ſit tuus, ut pote qui à Deo poteſtatem & cœleſtia & terrena ſolvendi acceperimus.* His præmiſerat Pontificię & Regię poteſtati pręſcriptos fines: *Scis*, inquit, *Imperator! Sancta Eccleſia dogmata non Imperatorum eſſe, ſed Pontificum, qui tutò aſſolent dogmata tradere. Idcirco Eccleſiis præpoſiti ſunt Pontifices à Reipublicæ negotiis abſtinentes: & Imperatores ergo ſimiliter ab Eccleſiaſticis abſtineant, & quæ ſibi commiſſa ſunt capeſſant.* SEC. VIII.

Illas porrò Gregorii ad Leonem Epiſtolas dogmaticas anno DCCXXX datas eſſe conſtat, in priori enim ait: *Tu Eccleſias Dei denudaſti; quas ſancti Patres conveſtierant & ornarant, tu ſpoliaſti atque denudaſti; tametſi talem habebas Pontificem, Dominum, inquam, Germanum fratrem noſtrum & Comminiſtrum. Hujus debebas tanquam Patris ac Doctoris & tanquam Senioris, multaque rerum cùm Eccleſiaſticarum, tum civilium experientiâ pollentis, conſiliis obtemperare. Annum etenim agit hodie vir ille nonageſimum quintum, ſingulis Patriarchis & Imperatoribus inſerviens.* Germanus itaque, quando ea Epiſtola ſcripta ad Imperatorem, Conſtantinopoli non erat & Pontificatum abdicarat, quem tamen, ipſo fatente Baronio, anno tantùm DCCXXX abdicavit. Præterea meminit in ea Epiſtola Gregorius Imaginis Salvatoris, quæ *Antiphonetes* appellatur, & necis Spathario ab Imperatore miſſæ, ut eam dejiceret, illatæ, poſtquam ter ſecuri Imaginis Salvatoris faciem percuſſiſſet: meminit inſuper martyrii ſanctarum illarum mulierum, quæ iniquum illud facinus non ferentes, Spatharium necaverant, quod accidit poſtquam Anaſtaſius S. Germani ſedem occupavit, ut mox ex Actis Sancti Stephani Junioris demonſtratum eſt, ideoque menſe Januario anni DCCXXX, quo ideo pręfatæ Gregorii II Epiſtolæ ſcriptæ, poſt initium menſis Septembris, quo indictio decima quarta inchoata eſt.

XXXV. *Illarum Epiſtolarum epocha.*

His non contentus Gregorius Papa, Synodum Romæ celebravit,

XXXVI. *Gregorius Romæ Synodum celebrat.*

Xxx in

SEC. VIII. in qua cum vicinis Epiſcopis conſidens, ac præſidens Iconomachorum damnavit hæreſim, fidemque Catholicam de ſanctis Imaginibus confirmavit. Hujus Synodi unicum extat fragmentum ab Hadriano primo Romano Pontifice recitatum in Epiſtola prima ad Carolum Magnum. Hujus etiam Synodi meminerunt Cedrenus & Zonaras, ex quibus Baronius deducit, Gregorium, cùm videret Imperatorem penitùs hæreticum, eum hac in Synodo anathemate execratum eſſe, tumque Romanos & Italos ab ejus obedientia recedere feciſſe, eique tributa ſolvere prohibuiſſe. Idem ſcribunt Bellarminus lib. 5. de Rom. Pontif. cap. 8. Sigonius lib. 3. de Regno Italiæ, aliique plures.

XXXVII. *Tributa Imp. ſolvere non prohibuit, nec eum excommunicavit.*

Verùm tantum abeſt, ut Gregorius Italos & Romanos ad defectionem impulerit, aut eos à penſione tributorum ſolvenda impedierit, ut Ravennæ & Venetiarum exercitus ad rebellionem paratos in officio continuerit. Paulus enim Diaconus lib. 6. de Geſt. Longobard. cap. 49. qui hoc ſcire melius potuit, quam Theophanes, Cedrenus & Zonaras, de rebus in Occidente geſtis parùm inſtructi, ſcribit: *Omnis Ravenna exercitus, vel Venetiarum talibus juſſis uno animo reſtiterunt, & niſi eos prohibuiſſet Pontifex, Imperatorem ſuper ſe conſtituere fuiſſent aggreſſi.* Anaſtaſius præterea Bibliothecarius in Vita Gregorii II rem tanti momenti non omiſiſſet, qui tamen ea tradit, quæ contrarium planè inſinuant, quæque num. XXXIII retulimus. *Cognitâ,* inquit, *Imperatoris nequitiâ, omnis Italia conſilium iniit, ut ſibi eligerent Imperatorem, & Conſtantinopolim ducerent; ſed compeſcuit tale conſilium Pontifex, ſperans converſionem Principis.* Narrat poſtea Anaſtaſius, quibus ſe ſe armis munierit Pontifex contra Eutychii Exarchi perſecutionem, licet Romanos & Longobardos contra eum ſui cauſâ armatos videret: *His ita ſe habentibus,* inquit, *elegit majus præſidium pater ille, diſtribuere pauperibus largiſſima manu qua reperiebat, incumbens orationibus & jejuniis, & Litaniis Deum quotidie deprecabatur: & ſpe ita manebat ſemper fultus pluſquam hominum; gratias tamen voluntati populi referens pro mentis propoſito, blando omnes ſermone, ut bonis in Deum proficerent actibus, & in fide perſiſterent, rogabat; ſed ne deſiſterent ab amore vel fide Romani imperii admonebat: ſic cunctorum corda molliebat, & dolores continuos mitigabat.*

XXXVIII. *Eum tradi Satanæ niſi reſipiſcat Deum precatur.*

Denique in neutra Gregorii II Epiſtola dogmatica ad Leonem Imp. ſcripta aliquod verbum habetur, ex quo conjici poſſit Pontificem aliis armis uſum eſſe, ut Imperatorem ab impietate revocaret, quàm humaniſſimis cohortationibus, & admonitionibus. Hæc tantum leguntur in ſecunda ejus Epiſtola, ex quibus potius colligitur, Gregorium non denunciaſſe Imperatorem Eccleſiaſtica communione

munione in publico fidelium conſeſſu privatum, aut tributorum penſionem inhibere in animo non habuiſſe: *Imperatores*, inquit, *qui piè & in Chriſto vixerunt, Eccleſiarum Pontificibus obedire minimè recuſarunt, nec eos vexarunt. Tu verò, Imperator, cum transgreſſus fueris, ac perverſus evaſeris, & manu propria ſubſcripſeris, te ipſum ſubjiciens, & confeſſus fueris, eum qui terminos Patrum tollit execrabilem eſſe, in hoc proprio judicio condemnatus es, ac Spiritum Sanctum à te alienaſti. Perſequeris nos, ac tyrannicè vexas militari carnalique manu. Nos inermes, ac nudi, qui terrenos & carnales exercitus non habemus, invocamus Principem exercitûs omnis creaturæ ſedentem in Cœlis Chriſtum, qui eſt ſuper omnes exercitus Supernarum Virtutum, ut immittat tibi Dæmonem, ſicut ait Apoſtolus: Tradere hujuſmodi Satanæ in interitum carnis, ut ſpiritus ſalvus ſit.* SEC. VIII.

XXXIX. Aliter ſe geſſit Gregorius Papa erga Anaſtaſium, quem Leo Imperator in locum S. Germani, Patriarcham Conſtantinopolitanum ordinari curarat, eum enim, ejuſque Synodicam rejecit, ut in Gregorii Vita tradit Anaſtaſius: *Qui* (ſcilicet Anaſtaſius Patriarcha) *miſſa Romam Synodica, dum tali hæreſi eum conſentientem reperiret, Vir ſanctus non cenſuit eum fratrem, aut Conſacerdotem ſolitò vocari, ſed reſcriptis commonitoriis, niſi ad Catholicam converteretur fidem, etiam extorrem à Sacerdotali officio eſſe mandavit. Imperatori quoque ſuadens ſalutaria, ut à tali execrabili miſeria declinaret, ſcriptis commonuit.* Quibus ex verbis etiam liquet Pontificem erga Leonem Imperatorem ultra ſcripta non proceſſiſſe, aliterque ſe geſſiſſe erga eum ac erga Anaſtaſium invaſorem ſedis S. Germani, quem *extorrem à Sacerdotali officio eſſe mandavit.*

Aliter ſe geſſit erga Anaſtaſium Patriarcham CP.

XL. Non obſtante tanta ſancti Pontificis moderatione, Leo Imperator adeò exarſit, ut in odium vindicatarum ab eo Imaginum, patrimonia Eccleſiæ Romanæ in Calabria & Sicilia ſita in fiſcum redegerit, & diœceſes Illyricianas, Calabriam, Siciliam, & reliquas provincias uſque Thraciam à Romano Patriarchatu per ſummam tyrannidem diſtraxerit, poſtquam ſanctum Germanum è Conſtantinopolitana Sede dejecit. Id liquet ex fine Epiſtolæ Hadriani Papę ad Carolum Magnum, quæ extat ad calcem Synodi Nicænæ II pag. 962. editionis Labbeanæ. Has provincias Pontifices Romani hoc tempore amiſêre, quod hæreſi Iconomachorum adhærere nollent, & avitam fidem fortiter defenderent; juſtiſſimarum autem expoſtulationum tàm Hadriani primi, quàm Nicolai primi nullam rationem Græci habere voluêre; earum enim reſtitutionem etiam petiiſſe Nicolaum conſtat ex ejus ad Michaelem Imperatorem Epiſtola. Allatius lib. 2. de Eccleſiæ Occident. & Orient. perpetua conſenſione

Origo ſeparationis Græcorum ex provinciis Illyrici per vim ab Eccleſia Rom. diſtractis.

Digitized by Google

SEC. VIII. cap. 1. refellit Græcos ſchiſmaticos, qui aſſerunt Latinos ſe ab Orientalis Eccleſiæ communione ſubduxiſſe & variis hæreſibus addictos fuiſſe, quorum aliqui utriuſque Eccleſiæ diviſionem ad Iconomachorum tempora referunt; tandemque cap. 3. num. 7. cauſam ſchiſmatis his verbis aperit: *Ut Græci intelligant, ſchiſma ſub Leone Iſauro, quod ferè omnes Orientis Eccleſias à ſuo capite avulſit, non ex aliqua hæreſi (licet id, ut vidimus, invaſores prætenderent, ut ſpecioſo aliquo titulo ſeceſſionem ſuam coboneſtarent) ſed ex contentione ob diœceſes malè uſurpatas, exortum eſſe*, quod probat teſtimoniis, ex laudatis Hadriani I ad Carolum Magnum & Nicolai ad Michaelem Imp. Epiſtolis, petitis.

XLI. *Gregorius jejunium & Miſſam feria quinta in Quadrageſima fieri inſtituit.* In Melchiade Papa diximus hunc Pontificem conſtituiſſe ne Fideles die Dominica, aut quinta feriâ jejunium agerent, *quia eos dies & Pagani quaſi ſacrum jejunium celebrabant.* Cùm ergo in Quadrageſima non ſolùm jejunio, ſed etiam Officio Miſſæ careret feria quinta, Gregorius II ex Anaſtaſio, *Quadrageſimali tempore, ut in quinta feria jejunium, atque Miſſarum celebritas fieret in Eccleſiis, quod non agebatur, inſtituit.* Walfridus tamen Strabo cap. 20. auctor eſt etiam ante Gregorium II Miſſam in feriis quintis Quadrageſimæ celebratam fuiſſe, ſed repetitam ex Dominica præcedenti, Gregorium verò II his feriis propria adjunxiſſe Officia. Sed verior videtur ſententia Anaſtaſii, quam Strabonis, certum eſt enim in antiquis Sacramentorum libris, itemque in Lectionariis & Calendariis nullam inveniri Miſſam vel Evangelium tàm in Quadrageſima, quàm extra ipſam per totum annum feriæ quintæ aſſignatum, niſi poſt Gregorium II in Quadrageſima tantùm & in Octava Paſchæ. Cujus Eccleſiaſtici ritus ex Concilio Narbonenſi, anno DLXXXIX celebrato, rationem petendam putat Joannes Fronto in Prænotatis ad ſuum Calendarium §. 6. in quo ſtatutum eſt, ne ullo religioſo cultu, hæc dies tranſigeretur, ad tollendum abuſum qui irrepſerat ut multi feriâ quinta in honore Jovis opera non facerent, ſed eum diem colerent; unde ſanctus etiam Auguſtinus in fine ſermonis 215. de tempore adversùs eos declamat. Anaſtaſii & Strabonis ſententias ſic conciliari poſſe ſcribit Cardinalis Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 18. num. 2. ſi dicatur nullum feriâ quinta coactum fuiſſe Fidelium conventum, donec Gregorius II ſtatuit ut in Quadrageſima jejunio & Miſſa, feria quinta coleretur, ſicut aliæ legitimæ feriæ: extra Quadrageſimam verò diu manſiſſe feriam quintam ſine proprio & ſolemni officio, & ſi quis privatim ſacrificare voluiſſet, præcedentis Dominicæ Miſsâ uſum eſſe. Ita Card. Bona apud quem hac de re plura.

XLII. *Ad ſuperos evolat.* Gregorium II ſediſſe annos XVI, menſes VIII, dies XX & ſepultum

ſepultum eſſe ad Beatum Petrum Apoſtolum *ſub die III Idus Februarii, indict. XIV*, legitur in Anaſtaſio vulgato, ſed cùm oſtenderimus eum conſecratum die decima nona menſis Maii anni ſeptingenteſimi decimi quinti, quo anno juxta ipſummet Anaſtaſium Conſtantinus Papa obiit, dubitari non poteſt, quin in Gregorii Pontificatûs duratione, in ipſum error irrepſerit. Cùm enim dicat, Conſtantinum Papam obiiſſe indictione XIII, menſe Aprili, ſeu anno DCCXV, & Gregorium obiiſſe menſe Februario, indictione XIV, ideoque anno DCCXXXI, annos tantum XV, menſes VIII & dies XXIII vel XXIV ſedit, totidem enim anni, menſes & dies interjiciuntur, à die XIX Maii anni DCCXV, quo conſecratus eſt, ad diem XI Februarii anni DCCXXXI, quo ſepulturæ mandatus eſt, & revera exemplar MS. Anaſtaſii Colbertinum, & quatuor catalogi Pontificum Romanorum præfixi Tomo I Criticæ Baronianæ, totidem annos, menſes & dies Gregorii Pontificatui adſcribunt. Annos etiam tantum XV exhibent Hermannus Contractus, & Abbo Floriacenſis, qui ultimus habet etiam dies XXIV includendo diem XI Februarii, & Hermannus dies XXIII quia eum excludit, nam quoad menſes, omnes ferè conveniunt. Concludendum igitur eſt ſanctum hunc Pontificem juxta ipſius Anaſtaſii mentem obiiſſe die decima Februarii anni ſeptingenteſimi triceſimi primi, poſtridieque ſepultum eſſe.

XLIII. *Inter Sanctos relatus.*

Quatuor ordinationes fecit menſe Septembri & unam menſe Junio, quibus Presbyteros triginta quinque, & Diaconos quatuordecim creavit; Epiſcopos verò per diverſa loca centum quinquaginta inauguravit. Doctrinæ & ſanctitatis famâ enituit, & ideo inter Sanctos ab Eccleſia Catholica relatus, ejuſque Natalis dies anniverſaria commemoratione die XIII Februarii recolitur; Martyrologia verò Arnaldi Uvionis & Hugonis Menardi ſanctitatis ejus laudes celebrant die XI Februarii. Præter Epiſtolas quas memoravimus, extat Gregorii II Capitulare datum Martiniano Epiſcopo, Georgio Preſbytero, aliiſque in Bajoariam ablegatis. Liturgiam etiam compoſuiſſe fertur, quæ extabat olim Græcè Conſtantinopoli in Bibliotheca Patriarchali unà cum Liturgiis SS. Baſilii Magni & Joannis Chryſoſtomi, teſte Antonio Verdero nobili Gallo Bibliothecario, quamque ex Arabico in Latinum vertit Victorius Scialac Arculenſis Maronita; ſed an hæc Liturgia ſit Gregorii II vel alterius, incertum eſt. A quibuſdam Græcis Gregorius II dictus eſt Dialogus, quod nomen S. Gregorio M. proprium eſſe in ejus Pontificatu diximus.

XLIV. *Conſtantinus Copronymus fit Imperator.*

Sedente ſancto Gregorio Leoni Imperatori, anno ſeptingenteſimo decimo octavo, natus eſt filius Conſtantinus poſtea appellatus,

SEC. VIII. & auctus titulo *Copronymi*, à fœdato ſacro fonte cùm infans i tingeretur. Eum ſanctus Damaſcenus, ſacrarum Imaginum generoſus defenſor, in Oratione Demonſtrativa de ſacris ac venerandis Imaginibus, vocat *Caballinum* ab equino ſtercore, cujus odore & tactu homo impuriſſimus delectabatur. Hunc Leo Imperator anno ſeptingenteſimo vigeſimo, *indictione tertia*, *ipſo Paſchatis die*, ut ſcribit Theophanes, conſortem imperii fecit, quare ejus anni numerantur à die XXXI Martii, in quem diem illo anno Paſcha incidebat.

GREGORIUS III *Pontif.* XCII.

Anno Domini DCCXXXI.

I. *Gregorius III fit Papa.* GRegorio ſecundo ad aliam vitam tranſlato, ſedes vacavit *menſem unum, & dies quinque*, ut legitur in omnibus exemplaribus MSS. Anaſtaſii, vel dies XXXV, ut in pluribus catalogis legitur, ideòque Gregorius hujus nominis III, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyter, natione Syrus ex patre Joanne ordinatus eſt Pontifex die decima octava menſis Martii, in quam anno ſeptingenteſimo trigeſimo primo Dominica cadebat.

II. *Statim poſt mortem deceſſoris.* Gregorium Græcæ, Latinæque linguæ peritia, Divinarum Scripturarum ſcientia, Pſalmorum, quos memoria complectebatur, intelligentia, facundia, fidei conſervandæ ſtudium, animi fortitudo & conſtantia, ſapientia & manſuetudo ſingularis; paupertatis amor; pro redimendis captivis, orphanis, viduis, egeniſque omnibus ſublevandis pia ſollicitudo, in Viros Religioſos propenſio, ita Summo Pontificatu dignum fecêre, ut teſte Anaſtaſio, *Viri Romani, ſeu omnis populus à magno ad parvum. divina inſpiratione permoti, ſubitò cum ejus deceſſor de hoc ſeculo migraſſet, dum in obſequio ſui anteceſſoris eſſet intentus, vi abſtollentes in Pontificatûs ordinem* eum elegerint. Idem ſcribit Frodoardus in Fragmento de Romanis Pontificibus:

Inſiſtens Patris exſequiis de funere raptus
Eximitur, lectuſque ad regmina ſumma vocatur.

III. *Quare dilata ejus ordinatio.* Licet porrò Gregorius III Pontifex electus fuerit, ſtatim ac Gregorius II mortem oppetiit, ejus tamen ordinatio dilata eſt uſque ad diem XVIII menſis Martii, trigeſimum quintum à deceſſoris morte, quia ejus confirmatio petenda fuit ab Exarcho Ravennatenſi, qua ſervitute liberata eſt Eccleſia Romana poſt mortem Gregorii III, ut in

Digitized by Google

in Zachariæ ſucceſſoris Pontificatu videbitur. Ex his Anaſtaſii & Frodoardi verbis etiam erui mihi poſſe videtur formulam literarum quas poſt electum Pontificem Clerus Romanus ſcribebat ad Exarchum, ad Judices, ad Archiepiſcopum & Apocriſarium Ravennę, quibus electionem factam referebant, & confirmandam petebant, quæque extat cap. 2. libri diurni Pontificum Romanorum, ſcriptam non eſſe poſt mortem Gregorii II ad petendam ſcilicet confirmationem Gregorii III, quia hic poſt mortem deceſſoris *ſubitò*, & *dum in obſequio ſui anteceſſoris eſſet intentus* ut ait Anaſtaſius, vel dum inſiſteret anteceſſoris *exſequiis*, ut ſcribit Frodoardus, electus eſt; ille verò cujus, his literis, poſtulabatur confirmatio, poſt triduum tantum à morte deceſſoris, ut in iiſdem legitur. Pręterea tempore electionis Gregorii, ſede vacante Regimen Eccleſiæ erat penès electum Pontificem, non verò penès Archipresbyterum, Archidiaconum & Primicerium Notariorum, ut in Benedicto II probavimus, ideoque hanc formulam quam Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico in Diſſert. Pontificatui Gregorii II ſubjuncta, exiſtimans eandem nondum lucem vidiſſe, integram recitat, longè ante Gregorium III exaratam eſſe, veriſimile crediderim. *SEC. VIII.*

IV. *Legationem ad Imperatorem mittit.*

Gregorius inito Pontificatu, cultum ſacrarum Imaginum, qui ab Imperatoribus Leone & Conſtantino impugnabatur, ſibi defendendum exiſtimans, literas ſubitò ad eos ſcripſit, ad tam pravam opinionem abjiciendam adhortans. Quas literas Gregorius Presbyter, qui pertulit, reddere præ metu perſecutionis, quâ his temporibus Leo Imp. multos tàm Epiſcopos, quàm Patricios, omniſque generis homines in exilium expulit, vel neci tradidit, reddere non auſus, re infecta Romam rediit, eaſque ad Pontificem integras retulit. Qua de cauſa graviſſimè à Pontifice exceptus, fuiſſet etiam in Synodo, ea de re Romę celebrata, depoſitus, niſi interceſſione Patrum ejuſdem Synodi iram Pontificis mitigaſſet: quod tamen ea conditione fecit, ut idem ipſe Gregorius Presbyter iterùm cum iiſdem literis Conſtantinopolim peteret. Verùm Imperator eum in Sicilia retineri, ſcripta auferri & in exilium amandari juſſit, quę omnia tradit Anaſtaſius.

V. *Iconomachos anathemate percellit in Rom. Synodo.*

His in Urbem delatis, ſubdit Anaſtaſius, Gregorius Pontifex Romę apud S. Petrum Concilium nonaginta trium Epiſcoporum anno ſeptingenteſimo trigeſimo ſecundo collegit, præſente etiam reliquo Clero, atque Primoribus Urbis, & populo; primùmque omnium ad confirmandas antiquas Patrum traditiones de cultu ſacrarum Imaginum, decretum conſtituit, quod *Conſtitutum* appellant, quo, diro anathemate ferit omnes qui eidem adverſarentur, his verbis:

Digitized by Google

SEC. VIII. verbis : *Si quis deinceps antiquæ conſuetudinis, & Apoſtolicæ Eccleſiæ fidelem uſum contemnens adversùs eamdem venerationem ſacrarum Imaginum, videlicet Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti, & Genitricis ejus ſemper Virginis immaculatæ, atque glorioſæ Mariæ, beatorum Apoſtolorum & Sanctorum omnium depoſitor atque deſtructor & prophanator vel blaſphemus extiterit, ſit extorris à corpore & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti, vel totius Eccleſiæ unitate atque compage.*

VI. *Alium Legatum mittit, qui in carcerem truditur.* Additum prætereà eſt, ut iterùm ex Synodo literæ commonitoriæ ad Imperatorem mitterentur. *Poſt peractum igitur hoc memoratum ſuperius Synodale Conſtitutum, iterum miſit* (Gregorius) *alia ſimiliter ſcripta commonitoria pro erigendis Imaginibus ad Leonem Imperatorem per Conſtantinum defenſorem. Quæ ſimiliter, ut anteriora detenta ſunt, & portatorem eorum fortiſſima cuſtodia conſtrinxerunt ferè per integrum annum, poſtmodum auferentes ei ipſa ſcripta, comminantes ei poſt tanti temporis cuſtodiam cum injuriis remiſerunt.*

VII. *Sacras Imagines ſumptuoſè erigit.* Sanctiſſimus Pontifex Gregorius, non ſolùm ſcriptis, ſed etiam factis adversùs impietatem Imperatoris obniſus eſt in cultu ſacrarum Imaginum, & veneratione ſanctarum Reliquiarum. Anaſtaſius enim ſuperius dictis addit, eum Imagines Salvatoris & Apoſtolorum ex una parte, Deiparæ & ſanctarum Virginum ex altera in Baſilica ſancti Petri magnifico opere erexiſſe: ibidemque conſtruxiſſe Oratorium, in quo ſacras Reliquias undique conquiſitas ad cultum condidit, Sanctorumque Natalitia ſacris officiis & Miſſis quotidie celebrari ſtatuit à Monachis trium monaſteriorum illic Domino miniſtrantium : & tandem à Sacerdote, in ipſo Oratorio Miſſas agente, hanc clauſulam in Canone, poſt illa verba, *& omnium Sanctorum tuorum*, dici inſtituiſſe : *Quorum ſolemnitas hodie in conſpectu tuæ majeſtatis celebratur, Domine Deus noſter, in toto orbe terrarum*, quam inſtitutionem in eodem Oratorio in tabulis lapideis conſcribere fecit. Sed hoc ſpecialiter pro illo Oratorio inſtituit Gregorius, atque ideo, ut notat Walfridus cap. 22. non eſt Canoni qui generaliter dicitur, adnotatum. Cardinalis Bona lib. 3. Rerum Liturgic. cap. 11. num. 2. in magno illo Miſſalium MSS. quæ pervolvit numero, unum duntaxat ſe reperiſſe teſtatur, in quo hæc verba adſcripta ſint, quod extat in Bibliotheca Barberina cod. 1858. Similem tamen clauſulam exhibere codicem Colbertinum num. 2585. qui fuit olim monaſterii S. Dionyſii in Francia, obſervat Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 4. art. 8. num. 16. In eo enim habetur : *Necnon & illorum Martyrum, quorum hodie ſolemnis in conſpectu gloriæ tuæ celebratur triumphus.* Ceterùm has ſimileſve additiones, interrogatus ea de re à Guillelmo Abbate S. Albani, haud

quaquam improbavit Innocentius III, ut ſcribit Matthæus Paris in Vitis Abbatum S. Albani. De Canone Miſſæ vide dicta in Gelaſio.

VIII
Tertiò ſed fruſtrà hortatur Impp. ut ab impietate deſiſtant.

Cùm nihil magis cordi eſſet Gregorio, quam ut Leonem Iſaurum Imp. ab hæreſi & impietate revocaret, tertiam ad eum Legationem deſtinavit, & adhortatorias iterùm literas *direxit per Petrum defenſorem apud Regiam urbem tàm Anaſtaſio invaſori Sedis Conſtantinopolitanæ, quàm Principibus Leoni & Conſtantino*, inquit Anaſtaſius, qui antea ſcripſerat: *Cuncta generalitas iſtius provinciæ Italiæ ſimiliter pro erigendis Imaginibus ſupplicationes ſcriptas unanimiter ad eoſdem Principes Leonem & Conſtantinum direxère: quæ & ipſa ſimiliter ut anteriora ablata ſunt à Sergio Patricio Extratego, qui dignitate Strategi functus fuerat ipſius inſulæ Siciliæ, ac ferè per octo menſes Legati detenti, remiſſi ſunt ſimiliter cum exprobrationibus portatores.* Hæc pertinent ad annum ſeptingenteſimum triceſimum tertium. Quid hæc conſecutum ſit non narrat Auctor; ſed nihil penitùs actum eſſe, reliqua eventa declarant, cum certum ſit Imperatores nunquam ab impietate ceſſaſſe, in Orthodoxos ſemper ſæviiſſe, rectæ fidei Confeſſores eorum errores deteſtantes exagitaſſe, inter quos reperiuntur plures ſancti Epiſcopi ea de cauſa ab ipſis è ſede abrepti, & in exilium miſſi.

IX.
Conſulitur à S. Bonifacio, cui pallium mittit.

Cùm inaudiiſſet Sanctus Bonifacius Germanorum Apoſtolus defunctum eſſe Gregorium II, à quo Apoſtolatum acceperat, & in ejus locum ſubrogatum fuiſſe Gregorium III, ad ipſum Romam Legatos miſit, qui omnem ſubjectionem Sedi Apoſtolicæ debitam promitterent, *converſionem quoque plurimorum in Germania habitantium intimarent*, Pontificem denique nonnullis de quæſtionibus nomine ſuo conſulerent. Deſunt quidem Bonifacii literæ, quas anno ſeptingenteſimo triceſimo primo ad Gregorium III Papam dedit, ſed ſuperius dicta diſcimus ex Othlono in ejus Vita lib. 1. cap. 26. qui addit Gregorium Bonifacio Archiepiſcopatûs pallium, quod non petebat direxiſſe, ut eo in ſolemni Miſſarum celebratione, & conſecratione Epiſcoporum uteretur: Ad illius etiam conſultationes, novem capitibus conſtantem reſponſionem miſit quæ legi poſſunt in Collectione Conciliorum & apud Baronium etiam extant. Hæc porrò reſponſa data ſunt anno ſeptingenteſimo triceſimo ſecundo, ut vidit Baronius.

X.
S. Bonifacium Romæ cum magno gaudio ſuſcipit.

Anno ſeptingenteſimo triceſimo octavo S. Bonifacius tertiò Romam, *tàm pro hoc ut Apoſtolici Patris, cujus faciem necdum agnoverat, ſalubri frueretur agnitione ſimul & colloquio, quàm ut ſe SS. Apoſtolorum, aliorum Sanctorum in urbe Romana quieſcentium orationibus commendaret*, inquit Othlonus in ejus Vita lib. 1. cap. 28. Gratanter ſuſceptus eſt à Gregorio Papa Bonifacius. Poſt hæc verò cum remeare decerneret,

SEC. VIII. muneribus & reliquiis Sanctorum, pro quibuſcumque petiit datis, honorificè ditatus eſt à Præſule Apoſtolico. Eidem Romæ decedenti tres Epiſtolas dedit Pontifex; primam Prælatis & Presbyteris omnium provinciarum; alteram Optimatibus ac populo Germaniæ; tertiam Epiſcopis in Alemannia & Bajoaria conſtitutis, quæ extant apud eumdem Othlonum. Bonifacio adhuc Romæ exiſtente, Gregorius III Concilium ibidem celebrare ſtatuerat, cujus meminit idem Bonifacius in Epiſtola quæ in Codice Bonifaciano eſt ordine XXVII: *Gratanter*, inquit, *nos cum gaudio Apoſtolicus Pontifex ſuſcepit*, &c. *Nunc autem hic expectantes Sacerdotum Concilium, vel Synodi conſultum, adhuc ignoramus, quando hoc fieri faciet Apoſtolicus Pontifex*. Quid in ea Synodo tractandum eſſet, & an poſtea habita fuerit, nullus Veterum prodit. Eidem Bonifacio permiſit Gregorius Papa, ut Preſbyterum, qui ſibi ſuccederet in Eccleſiaſticum miniſterium, eligeret; ut ipſemet Bonifacius teſtatur in Epiſtola 132. ad Zachariam Gregorii III ſucceſſorem.

XI. *Confirmat diviſionem Bavariæ in quatuor Epiſcopatus ab ipſo factam.*

Anno ſeptingenteſimo triceſimo nono literis *dat. quarto Kalendas Novembris, indictione VIII* confirmavit diviſionem, quam Bonifacius tanquam Legatus fecit Bajoariæ in quatuor diœceſes, ſcilicet Saliſburgenſem, Friſingenſem, Ratiſponenſem & Patavienſem: *Provinciam Bajoariorum*, inquit Willibaldus in Vita S. Bonifacii cap. 7. *Odilone Duce conſentiente, in quatuor diviſit Parochias, quatuorque his partibus præſidere fecit Epiſcopos, quos ordinatione ſcilicet facta in Epiſcopatus gradum ſublimavit.* Quatuor poſtea ſupradictos Epiſcopatus numerat, in eo tantum ab Othlono differens, quod civitatem quam Willibaldus *Reginam* vocat, ipſe appellat *Ratiſponam*, quia Ratiſpona aliàs vocata fuit *Reginum* contra confluentem Regini amnis poſitum, ut notat Cluverius in Vindelicia & Norico cap 4. Eccleſiæ Patavienſi præfectus eſt Vivilus, quem Gregorius III anno DCCXXXVI Epiſcopum ordinaverat ex eodem Othlono cap. 31.

XII. *Eccleſiæ Eboracenſi Archiepiſcopatum reſtituit.*

Eccleſia Eboracenſis poſt Paulinum Archiepiſcopum, cui Honorius Papa pallium miſerat, ab Epiſcopis ſolum adminiſtrata fuit; ſed Gregorius III anno ſeptingenteſimo trigeſimo quinto, eidem Eccleſię Archiepiſcopatum reſtituit, miſſo pallio Egberto, qui anno ſeptingenteſimo triceſimo ſecundo, Wilfrido Juniori Epiſcopo Eboracenſi defuncto ſucceſſerat. Id conſtat ex Catalogo Pręſulum Eboracenſium à Labbeo Tomo I Bibliothecæ publicato, in quo legitur: *VVilfridus peractis ſui Epiſcopatùs quindecim annis, ſucceſſorem habuit Egbertum, virum de Regio ſemine nobilem & induſtrium, qui poſt Paulinum primus ab Apoſtolica Sede accepit pallium ſeptimo anno*

regni

Digitized by Google

regni Ceolvulſi Regis, centeſimo tertio anno poſt diſceſſum Paulini, hoc eſt anno Dominicæ Incarnationis DCCXXXV, quo anno Venerabilis Doctor Beda obiit in Gyruum. Hujus Anonymi verba exſcripſit Thomas Stubs, idemque habent Malmesburienſis lib. 3. de Pontif. & Hovedenus ad annum DCCXXXV, & Continuator Epitomes Bedæ ad eumdem annum. Legenda & Baronii Critica ad annos DCXXXIII & DCCXXXI. Hic porrò obiter advertendum annum Bedæ emortualem rectè ab hoc Anonymo conſignatum, ut eodem anno DCCXXXI in eadem critica fusè probatur. SEC. VIII.

XIII. *Duas legationes ad Carolum Martellum mittit.*

Anno ſeptingenteſimo quadrageſimo Luitprandus Longobardorum Rex Romam obſidione cinxit, eò quòd Traſamundus Spoletanus & Godeſcalcus Beneventanus Duces ſibi infenſi, eſſent in amicitia Romani Pontificis. Quare Gregorius anno ſeptingenteſimo quadrageſimo primo duplicem Legationem ad Carolum Martellum Majorem Domûs Regiæ Francorum cum clavibus S. Petri & particulis catenarum miſit, duplicemque ad eum ſcripſit Epiſtolam eo conſilio, *ut eos à tanta oppreſſione Longobardorum liberaret*, inquit Anaſtaſius, qui unius quidem tantum Legationis meminit obitæ per Anaſtaſium Epiſcopum & Sergium Presbyterum. Sed duplicem Legationem ad Carolum à Gregorio miſſam habemus ex continuatore Fredegarii, qui cap. 110. ſcribit Gregorium, non ſolùm opem Caroli contra Longobardos imploraſſe; ſed etiam contra Imperatorem, qui, ut ait Baronius, concitaverat Regem Longobardorum contra Eccleſiam Romanam: *Eo tempore*, inquit Continuator, *bis à Roma B. Papa Gregorius claves venerandi ſepulchri cum vinculis Sancti Petri & muneribus magnis & infinitis, Legationem (quod antea nullis auditis aut viſis temporibus fuit) memorato Principi* (nempe Carolo) *deſtinavit.* Cujus duplicis Legationis hæc ratio profertur ab eodem Anonymo: *Eo pacto patrato, ut ad partes Imperatoris recederet & Romanum Conſulatum* (ſeu Patriciatum) *præfato Principi Carolo ſanciret.*

XIV. *Pro auxilio contra Longobardos & Imperatorem.*

Gregorium non ſolùm contra Longobardos, ſed etiam contra Imperatorem auxilium poſtulaſſe, expreſſè legitur in Annalibus Metenſibus, qui in Collectione Hiſtoricorum Francorum Ducheſnii extant: *Anno DCCXLI Carolus Princeps domitis circumquaque poſitis gentibus, dum ea, quæ pacis erant, infra ſui regiminis terminos diſponeret, bis eodem anno Legationem beatiſſimi Gregorii Papæ ab Apoſtolica Sede directam ſuſcepit. Qui ſibi claves venerandi ſepulchri Principis Apoſtolorum Petri, ejuſdemque pretioſa vincula cum muneribus magnis delatis obtulerunt: quod antea nulli Francorum Principi à quolibet Præſule Romanæ urbis directum fuit. Epiſtolam quoque decreto Romanorum Principum ſibi prædictus Præſul Gregorius miſerat, quod ſe ſe populus Romanus,*

SEC. VIII. *relicta Imperatoris dominatione ad ſuam defenſionem & invictam clementiam convertere voluiſſet.* Ex quo etiam liquet duplicem Legationem illam pertinere ad annum DCCXLI, Gregoriumque à Carolo petiiſſe ut ab Imperatoris parte recederet.

XV. *Carolus Martellus Eccleſiæ Rom. defenſionem ſuſcipit.*

Quid legationibus, literiſque Gregorii III reſponderit Carolus, nullus Veterum prodidit; ſed eas Carolo gratiſſimas accidiſſe, nos edocet Continuator Fredegarii, qui in ſua Appendice ſcribit: *Ipſe mirifico ac magnifico honore ipſam legationem recepit, munera pretioſa contulit, atque cum magnis præmiis cum ſuis ſodalibus miſſis Grimonem Abbatem Corbeienſis monaſterii & Sygobertum Recluſum Baſilicæ Sancti Dionyſii Martyris Romam ad limina S. Petri & S. Pauli deſtinavit.* Cùm hæc Legatio Carolo gratiſſima fuerit, non dubium quin per Miſſos, Luitprando Regi bellum denunciarit, niſi ditione Romana quamprimùm excederet, & Luitprandum ejus minis ab incœpto deterritum Papiam, unde venerat, rediiſſe, retentis tamen, ut habet Anaſtaſius, oppidis quatuor quæ occupaverat, quæ poſtea ſub Zacharia Gregorii ſucceſſore reſtituta ſunt, ut ibidem dicemus. Auxilia Pontifici promiſiſſe Carolum dubitandi etiam locus non eſt, ſed cum eodem anno DCCXLI obierit, ea præſtare non potuit.

XVI. *A Gregorio PP. fit Patricius Romanorum.*

Porrò ex his Continuatoris Fredegarii & Annaliſtæ Metenſis verbis deducitur Conſulatum, ſeu, ut Auctor Criticæ Baronii fusè explicat, Patriciatum Carolo Gregorium III obtuliſſe, cum poſterior dicat populum Romanum relicta Imperatoris dominatione ad ſuam defenſionem Carolum vocaſſe. Patricii enim dignitas conferebatur illis, qui ad defenſionem Eccleſiarum & inopum adverſùs vim potentiorum eligebantur, ut liquet ex formula à Paulo Diacono in Hiſt. Longobard. in MS. Vaticano relata, quâ Princeps Patricium renunciabat: *Hunc honorem tibi concedimus, ut Eccleſiis Dei, & pauperibus legem facias, & inde apud Altiſſimum Iudicem rationem reddas. Tunc induat eum Imperator mantum, & ponat ei in dextro indice annulum, & det ei bombacinum propria manu ſcriptum: Eſto Patricius miſericors & juſtus. Tunc ponat ei in caput aureum circulum & dimittat.* Importabat Patriciatus jus quoddam protectionis extraordinarium, ut explicat Marca lib. 1. de Concordia cap. 12. num. 1. quod Eccleſiis ſibi non ſubditis, adverſùs potentiorum vim publicam aut privatam, impertiri ſolent illi, qui aliàs ex munere ſuo ad id non obligantur; licet enim Principes Eccleſias in regnis ſuis conſtitutas ex officio tueri teneantur; illud tamen jus protectionis ordinarium eſt, & à jurisdictione pendet. Jus illud extraordinarium protectionis concedebatur proceribus viris, qui vocabantur *Patroni, Defenſores, Protectores, & Advocati*, qui protectionem & defenſionem ſingularem Eccleſiis particularibus impendebant, præter eam quæ à Regibus ex ordine diſciplinæ publicæ expectabatur. Sed

Digitized by Google

XVII.
In quo conſiſtat ille Patriciatus?

Sed Patriciatus Eccleſiæ Romanæ, ſeu Patricii Romanorum nomen, duo quædam complectebatur, & juriſdictionem, quâ Reges Francorum in Urbe ex conſenſu Pontificis & populi Romani potiebantur, & protectionem, ſeu defenſionem, quam Romanæ Eccleſiæ polliciti erant, quæ defenſio pactis cum Romanis Pontificibus initis conſtituta erat. Pactorum illorum initium de protectione cum Eccleſia Romana conventorum confert Marca in hæc tempora, quibus Gregorius III, ſe, ſuamque Eccleſiam Tuitioni Caroli Francorum ducis commiſit; & protectionem iſtam novis quibuſdam legibus, à Pippino Rege Francorum et Stephano II Pontifice Romano, qui Patricii dignitatem Pippino & ejus filiis attribuit, firmatam fuiſſe ſcribit. His itaque difficillimis temporibus Carolum Martellum Patricium Romanorum & Defenſorem Eccleſiæ dictum eſſe, præter Fredegarii Continuatorem laudatum, evidenter inſinuant Carolus Magnus & Ludovicus Pius Imperatores: ille in diviſione regni ſui anno 806. inter filios facta, in qua ait: *Super omnia autem jubemus, ut ipſi tres fratres curam & defenſionem Eccleſiæ Sancti Petri ſimul ſuſcipiant, ſicut quondàm ab avo noſtro Carolo, & beata memoria genitore Pippino Rege, & à nobis poſtea ſuſcepta eſt; & ut eam cum Dei adjutorio ab hoſtibus defendere nitantur, & juſtitiam ſuam, quantum ad ipſos pertinet, & ratio poſtulaverit, habere faciant.* Idem habet Ludovicus Pius in diviſione regni ſui, quam Goldaſtus Tomo 2. Imperial. Conſtitut. & Baluzius Tomo 1. Capitul. anno 837. Auctor verò Criticæ Baronii rectiùs anno 835. factam exiſtimat: *Super omnia jubemus, atque præcipimus, ut ipſi tres fratres curam & defenſionem Eccleſiæ S. Petri ſimul ſuſcipiant, ſicut quondam à proavo noſtro Carolo & avo noſtro Pippino, & beatæ memoriæ Carolo genitore noſtro Imperatore, & à nobis poſtea ſuſcepta eſt.* Ex quibus concludendum eſt Carolum Martellum primum fuiſſe omnium Principum Francorum, aut cujuſque alterius gentis, qui Urbis, Eccleſiæque Romanæ patrocinium ſuſcepit. Qui plura hac de re cupit, conſulat Marcam laudatum, & Criticam Baronii ad annum DCCXL.

XVIII.
Nunciorum Apoſtolicorum in Francia origo.

Ex Legatione illa Gregorii III ad Carolum Martellum, penes quem Franciæ tunc omnis adminiſtratio erat, orta videtur origo Nunciorum Apoſtolicorum in Francia. Tunc enim primùm Apocriſarii Romanæ Sedis in Francia viſi ſunt, qui bis cum Carolo Martello egerunt, ut auxilio conſilioque Romanis eſſet. Qui Romanum Pontificatum poſt Gregorium III geſſerunt, inquit Cointius in Annal. Eccleſiaſt. Franc. ad annum DCCXL num. VII, ii frequentiùs Nuncios direxerunt in Franciam, reſque eò devenit, ut præter Legatos, qui pro novis cauſis emergentibus Româ mittebantur, Apocriſarius Apoſtolicæ Sedis in Comitatu Regis aſſiduè maneret, nec

SEC. VIII. rarò id muneris à Romano Pontifice collatum eſt ei, quem Rex Archicapellanum Palatii ſui conſtituerat.

XIX. *Gregorius III ſupremum vitæ diem explet.* Gregorius benè de Deo & hominibus meritus poſtquam ſediſſet *annos decem, menſes octo, & dies viginti*, ut habet Anaſtaſius, ex hac luce ſubtractus, *ſepultus eſt in cœmeterio Petri Apoſtoli quarto Kalendas Decembris indictione decima*, ideoque anno ſeptingenteſimo quadrageſimo primo, quo indictio decima inchoata eſt die prima Septembris. Sed cùm ex dictis conſecratus fuerit die decima octava menſis Martii anni DCCXXXI, error irrepſit in dies quos ſupra annos & menſes ſedit, legendumque cum catalogo Reginonis, eum ſediſſe annos X, menſes VIII, dies XI, quo pacto ſepultus eſt die vigeſima octava Novembris, quem etiam diem Regino in ſummam confert, & obiit die vigeſima ſeptima ejuſdem menſis. Pietatem ſuam commendavit Gregorius in pleriſque Baſilicis & monaſteriis reſtaurandis, ac ornandis, de quibus ſicuti & de ingentibus aureis, argenteis, gemmeiſque donariis, nec non redditibus eis collatis ad luminaria & oblationes, legendus Anaſtaſius Bibliothecarius in ejus Vita, qui addit eum ſcripſiſſe ad Leonem Imperatorem & ad Conſtantinum Copronymum ejus filium, libros tres pro cultu ſanctarum Imaginum, & Epiſtolarum librum unum; ſed hæc monumenta ipſius etiam Anaſtaſii tempore deſiderabantur, ut ipſemet aſſerit. Porrò Gregorium ſolemnitatem quæ celebrabatur die XIII Maii in honorem S. Mariæ & SS. Martyrum obſervari decreviſſe in honorem omnium Sanctorum diximus in Bonifacio IV. Vide etiam dicenda de hoc feſto in Gregorio IV.

XX. *Leo Iſaurus Imp. moritur.* Paulò ante Gregorium III, die decima octava menſis Junii, indictionis nonæ, ſeu anni Chriſti DCCXLI ſimul cum animæ mortem obiit corporis Leo Iſaurus Imperator. Sed eo mortuo, extincta non eſt Iconoclaſtarum hæreſis; filium enim multò ante, à ſe in imperii ſocietatem adſcitum reliquit impietatis ſuæ, non minùs, quàm imperii hæredem Conſtantinum Copronymum, qui ipſo ſui Principatûs exordio Edictum contra ſacras Imagines promulgavit. Quod Regiæ urbis cives indigniſſimè & impatientiſſimè ferentes Artabaſdum Curopalatem Imperatorem eodem anno DCCXLI Imperatorem conſalutarunt. Verùm breviſſima fuit de ejus exauctoratione lætitia; coacto enim exercitu, Artabasdum fudit Copronymus, eoque cum filiis trucidato, imperio abſque æmulo potitus eſt, anno ſeptingenteſimo quadrageſimo tertio. Conſtantinus Leone patre tetrior ac deteſtabilior fuit, ut videre eſt in Scriptoribus Græcis, horret enim animus ea literis prodere, quæ de hujus impietate ab iis memorantur.

S. ZA-

Digitized by Google

S. ZACHARIAS *Pontif. XCIII.*

Anno Domini DCCXLI.

GRegorio III, die XXVII Novembris anni DCCXLI, ex rebus humanis exempto, vixque illi perſolutis extremis, quarto poſt die nempe trigeſimo ejuſdem menſis Sancto Andreæ Apoſtolo Sacro, poſtquam ut ſcribit Anaſtaſius ſedes vacaſſet dies quatuor, utroque extremo incluſo, Zacharias natione Græcus, Polychronii filius, in ejus locum ordinatus eſt. Codices quidem aliqui Anaſtaſiani habent ceſſaſſe ſedem dies octo, ſed plures alii & ipſe Anaſtaſius vulgatus, habent tantùm dies quatuor, & hanc fuiſſe Anaſtaſii mentem demonſtrant, tàm dies ejus mortis, quàm anni, menſes, & dies ipſi ab eodem Auctore attributi, de quibus in morte ejus ſermo erit. Tam breve interpontificium, quod poſt mortem Gregorii III fuit, oſtendit nec petitam nec expectatam Exarchi Ravennatenſis confirmationem, præſertim cum idem contigerit in electionibus ſucceſſorum Zachariæ, in cujus electione Eccleſia Romana ab ea ſervitute liberata eſt. Fuit porrò Zacharias vir humanitatis laude inſignis, tardus ad iram, velox ad miſericordiam, Cleri populique Romani amantiſſimus teſte Anaſtaſio. I. *Zacharias Gregorio III ſubrogatur.*

Sanctus hic Pontifex invenit totam Italiam Longobardorum armis turbatam, & Luitprandum, eorum Regem ad bellum contra Romanum Ducatum, cui jam quatuor civitates eripuerat, nempe Hortam, Polimartium, Ameriam & Bledam, ſe præparantem; quare *miſſa Legatione apud jam dictum Longobardorum Regem* (verba ſunt Anaſtaſii) *ſalutaria illi prædicavit; cujus Sancti viri admonitionibus inclinatus prænominatas quatuor, quas à Ducatu Romano abſtulerat civitates, reddere promiſit.* Sed cùm interea prædictas quatuor civitates Rex Luitprandus non reſtitueret, Zacharias eum Interamnæ in ditione Spoletina ſedentem, conveniendum exiſtimavit anno ſeptingenteſimo quadrageſimo ſecundo. Ita univerſo Romano proſequente Clero, Urbe egreſſus, illuc iter intendit. Id poſtquam Rex accepit humanitate ſe vinci haud paſſus, Legatum ei obviam, qui Narnium uſque deduceret, miſit, ubi Duces & milites plerique eum exceperunt. Interamnam appropinquanti Rex, cum reliquo Optimatum ac militum agmine occurrit: aliquot cum eo ſpatia, jucundiſſimo ſermone illato confecit, & ad palatium ei paratum dimiſit. Poſtridie, cùm iterùm ad colloquium proceſſiſſent, ſanctus Pontifex ita Regis animum demulſit, ut ei quæcumque poſtulabat, indulſerit, & *prædictas quatuor civitates, quas ipſe antè biennium per obſeſſionem factam* II. *Cum Luitprando Rege Longobard. pacem facit.*

SEC. VIII. *factam pro prædicto Traſimundo Duce Spoletino* (ideſt occaſione ipſius) *abſtulerat, eidem ſancto cum eorum habitationibus* redonaverit *viro. Quas & per donationem confirmavit*, inquit idem Anaſtaſius, qui addit Regem ultrò Pontifici reſtituiſſe Sabinenſe patrimonium, triginta ante annos Romanæ Eccleſiæ ereptum, atque inſuper Narnienſem, Anconitanum, Auximanum patrimonia & Vallem agri Sutrini, quæ vocatur Magna per donationis titulum ipſi beato Petro Apoſtolorum Principi reconceſſiſſe, & pacem cum Ducatu Romano ipſum Regem in viginti annos confirmaſſe. Sed & captivos omnes quos tenebat prædicto Pontifici redonaſſe. Tandem quatuor civitates redditas & Pontificem Romam regreſſum eſſe.

III. *Ad eumdem Regem pergit in favorem Ravennatenſium.* Anno poſtea ſeptingenteſimo quadrageſimo tertio idem Luitprandus Rex, Exarchatum Ravennæ ſibi ſubjicere tentavit, ſe ſeque ad Ravennam obſidendam parabat. Quare Pontifex, Eutychii Exarchi & Joannis Archiepiſcopi Ravennatenſis rogatu, ad eam urbem ſe contulit, Romana urbe Stephano Patricio & Duci ad gubernandum relicta. Antequam Româ diſcederet Legatos cum muneribus ad Luitprandum miſit, obſecrans, ut à propoſito recederet & caſtrum Ceſennatenſe Ravennatenſibus redderet. Sed cum nihil obtinere potuiſſet, Ravennam venit, ubi Ravennatenſes profuſis lachrymis eum ſuſceperunt clamantes & dicentes: *Venit, venit Pater noſter, qui ſuas reliquit oves, & ad nos perditos liberandos occurrit.* Ex eadem urbe miſit ad Regem, Stephanum Presbyterum, & Ambroſium Primicerium, ut ei ſuum adventum nunciarent, ipſeque fines Longobardorum ingreſſus, ſequipes factus eſt ſuis Miſſis, quos dictus Rex ſuſcipere noluit. Sed cum Pontifex die viceſima octava Junii ad Padum conveniſſet, Rex ad eum ſuſcipiendum Optimates ſuos miſit, cum quibus Ticinum, ubi Rex reſidebat, pervenit. Ad eum Rex foras muros civitatis acceſſit, inde pro Vigiliarum beati Apoſtolorum Principis Petri celebrandis Miſſarum ſolemniis, in Baſilicam ejus, quæ vocatur ad Cœlum Aureum, perrexit: & poſt, expleta libatione, eamdem urbem ingreſſus eſt.

IV. *Obtinet quidquid ab eo petit.* Poſtero die pro ipſius Principis Apoſtolorum Natali celebrando invitatus Zacharias Pontifex, Miſſarum ſolemnia celebravit, ibique mutuò invicem ſalutantes, pariter ſuſceperunt cibum. Sequenti die Rex eum ad Palatium ſuum invitavit, à quo honorificè ſuſceptus eum obſecravit, ne amplius Ravennatium provinciam opprimeret, ſed ablatas civitates redonaret cum finibus, ſimul & caſtrum Ceſennatenſe. Cui Rex licet gravatè, id ſe facturum reſpondit. Decedentem inde uſque ad Padum proſecutum dimiſit, datis ex primoribus ſuis, qui Ravennatium loca, imprimiſque Ceſennam redderent.

Digitized by Google

redderent. Quibus locis receptis Pontifex Urbem repetiit, ac gratiis Deo actis denuo Natale Principum Apoſtolorum Petri & Pauli celebravit. Hæc omnia conſtant ex Anaſtaſio. Ex quibus Marca lib. 3. de Concordia cap. 11. num. 5. concludit, non poſſe liquidiùs de-„monſtrari retentam hac tempeſtate à Summis Pontificibus imperii „curam, & Imperatorios Magiſtratus Ravennæ & Romę rebus ad-„miniſtrandis pręfuiſſe; ita ut ſpes omnis conſervandæ Italiæ in „ſumma Pontificis dignitate collocata eſſet. Ex his vide, inquit Baronius ad annum DCCXLIII, quam injuſtæ ſint querelæ Orientalium de Romano Pontifice, quod exuerit Occidentali imperio Orientales Imperatores. *SEC. VIII.*

V. *Confirmat tres Epiſcopatus à S. Bonifacio erectos.*

Sanctus Bonifacius Germaniæ Apoſtolus, ut in Gregorio III diximus, Bajoariam in quatuor Epiſcopatus diviſit, verùm creſcente in Eccleſiis illius regionis numero Fidelium, tres Epiſcopatus erexit, ſingulos in ſingulis provinciis; unum in Francia Orientali apud *VVirtzburg*, alterum in Haſſia apud *Buraburg*, tertium in Thuringia apud *Erphesfurt*, ut ipſemet teſtatur in Epiſtola, quam ſcripſit exeunte anno DCCXLI, vel initio anni ſequentis ad Zachariam Papam, qua ei gratulatus eſt quod renunciatus eſſet Pontifex Romanus. Eâ Epiſtolâ inter Bonifacianas ordine 132. petit Bonifacius à Zacharia, ut trium illorum Epiſcopatuum erectionem auctoritate ſua confirmet, & permittat Synodum celebrari in ditione Carolomanni Majoris domûs. Zacharias his acceptis literis, Kalendis Aprilis anni DCCXLII ad eum reſcripſit, confirmavitque tres Epiſcopatus ab illo inſtitutos, facultate illi facta Synodum in ditione Carolomanni celebrandi, miſitque quædam decreta quę in ea publicanda eſſent. Wirtzburgum ad Mœnum poſita eſt, alioque nomine Herbipolis appellatur. Buraburg ſeu Burisburg præcipuum fuit olim oppidum inter Friteslariam & Paderbornam, cujus hodie ruinę duntaxat ſuperſunt. Erphesfurt, hodie Herphordia, Thuringię caput eſt ad Geram fluvium.

VI. *Reſpondet ad quaſdam ejuſdem Bonifacii interrogationes.*

Iiſdem literis Zacharias reſpondit ad quinque Interrogationes ejuſdem Bonifacii. Prima erat de Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconibus adulteris, concubinariis, ebrioſis, venatoribus, & qui præliis intererant, ſanguinemque hominum fundebant. Reſpondet Zacharias, ut ſi quos horum criminum reos Bonifacius repererit ante Synodum celebrandam, hos altaribus miniſtrare vetet. Secunda Bonifacii interrogatio ſpectabat licentiam eligendi ſucceſſoris, quam Gregorius tertius conceſſerat. Hanc negat Zacharias, *contra omnem Eccleſiaſticam regulam, & inſtituta Patrum* eſſe reſpondens, ut vivente Epiſcopo ſucceſſor ipſi deſignetur. Indulget tamen diſ-

Digitized by Google

SEC. VIII. penſatione ſingulari, ut imminente obitu, præſentibus cunctis, ſucceſſorem eligat, qui ad Sedem Apoſtolicam accedat conſecrandus. Tertia Bonifacii interrogatio erat de laico, qui licentiam à Gregorio III ſibi indultam aſſerebat, ut mulierem in tertia generatione ſibi propinquam, avunculi ſui viduam, ab altero viro conſobrino ſuo adhuc ſuperſtite digreſſam, & ante matrimonium velatam, in uxorem aſſumeret. Reſpondit Zacharias veriſimile non eſſe quod Gregorius III matrimonium hujuſmodi permiſerit: quia, inquit, *ab Apoſtolica Sede illa non diriguntur, quæ contraria eſſe Patrum ſive Canonum inſtitutis inveniuntur.* Quamobrem commonendos eſſe & increpandos, ut à ſceleſto illo matrimonio recedant. Quarta Bonifacii interrogatio erat de Kalendis Januariis, de auguriis, philacteriis, incantationibus, & aliis obſervationibus, quas aiebant Gentili more in urbe Roma fieri. Reſpondet Zacharias, hæc omnibus Chriſtianis deteſtanda & pernicioſa eſſe: hæc à Patribus abſciſſa: & quia inſtigatione Diaboli iterum Romæ pullulabant, Gregorii III deceſſoris ſui decretis & ſuis, fuiſſe radicitùs amputata. Quinta Bonifacii interrogatio erat, de Epiſcopis ac Presbyteris adulteris, & fornicatoribus, qui Româ reverſi, dicebant ſe licentiam obtinuiſſe à Papa, ut in Eccleſia ſuis muneribus fungerentur. Reſpondet Zacharias, id falſum eſſe, jubetque, ut canonica in eos vindicta exerceatur. His literis aliam communem addidit Zacharias ad tres Epiſcopos nuper à Bonifacio inſtitutos, Burchardum ſcilicet Epiſcopum Wirtzburgenſem, Wittam Buraburgenſem & Adelharium Erphesfurdienſem.

VII. *Ad eum tria pallia pro tribus Archiepiſcopis mittit.*

Cùm Bonifacius, anno ſeptingenteſimo quadrageſimo tertio Liptinis, quæ domus Regiæ erant in diœceſi Cameracenſi hodierna ſitæ, celebraſſet, in quo de variis rebus Eccleſiaſticis & Monaſticis conſultum, & à Zacharia eorum, quæ in eo acta eſſent, confirmationem poſtulaſſet, Pontifex ad eum ſcripſit Epiſtolam ordine IV in editione Conciliorum, qua teſtatur duo ſibi pręcipuè ſignificata à Bonifacio. Primum, quod non unum duntaxat Carolomannum, in cujus Majoratu Liptinæ poſitæ erant, ſed etiam Pippinum ejus fratrem in prędicatione ſocios & adjutores expertus eſſet. Deinde loquitur de tribus Metropolitanis ſibi à Bonifacio commendatis, nempe Grimone Rotomagenſi, Abele Remenſi & Ardoberto, ſeu Artberto Senonenſi, pro quibus Pallia mittit: *De Epiſcopis verò Metropolitanis*, inquit Zacharias, *ideſt Grimone, quem nos jam compertum habemus, & de Abel & Artbberto, quos per unamquamque Metropolim per provincias conſtituiſti, hoc per tuum teſtimonium confirmamus, & pallia dirigimus ad eorum firmiſſimam ſtabilitatem.* De iiſdem

tribus

tribus palliis loquitur idem Pontifex in alia Epiſtola, ad eumdem Bonifacium ordine V, eaque ſibi ab eo poſtulata teſtatur. Duæ autem illæ Epiſtolę indictione XII datę ſunt, ideoque poſt menſem Auguſtum anni ſeptingenteſimi quadrageſimi tertii. *SEC. VIII.*

VIII. *Synodum Romæ celebrat.*

Eodem anno ſeptingenteſimo quadrageſimo tertio Synodum Romæ celebravit Zacharias, cui quadraginta Epiſcopi interfuerunt, & in qua quindecim decreta ſunt, ad diſciplinam Eccleſiaſticam utcunque reformandam. Omnes è Clero habitum Clericalem exuentes, ita ſecularibus confundebantur, ut vix inter illos diſcrimen deprehenderetur; quare Concilium canone tertio ſtatuit, ut Epiſcopus, Presbyter & Diaconus tunicam Sacerdotalem, *Sotanam* vulgò nuncupant, quocumque per civitatem ierit, cum operimento ſeu pallio deferat, præterquam *ſi in itinere longo ambulaverit. Quia ſicut mulier orans in Eccleſia non velato capite, deturpat caput ſuum, juxta Apoſtoli vocem; ita Sacerdos ſine operimento deturpat ſuum Sacerdotium.* Canone decimo quarto mederi tentatum eſt abuſui qui irrepſerat nonnullis in Eccleſiis, ubi Epiſcopus ſive Presbyter dicta collecta ab altari recedebat, quod ſupererat Miſſæ alteri peragendum dimittens: *Ut Epiſcopus aut Presbyter, dum ingreſſus fuerit ad Miſſarum ſolemnia celebranda, nullo modo audeat data oratione recedere, ut ab alio Epiſcopo aut Presbytero ſuppleantur Miſſarum ſolemnia; ſed qui initium ponit, ſuppleat uſque ad finem; quia ſcriptum eſt: qui perſeveraverit uſque in finem hic ſalvus erit. Si quis vero præſumpſerit præter quod poſuimus agere, à ſacro Corpore & Sanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti ſit ſuſpenſus.* Alii canones in Tomis Conciliorum legendi. Illud porrò Concilium anno DCCXLIII, indictione XII à Kalendis Septembris inchoata coactum rectè dicit Baronius, ex literis Zacharię eodem anno datis.

IX. *Legatos Cpolim mittit.*

Zacharias Pontifex dictus, juxta ritum Eccleſiaſticum fidei ſuę ſponſionis orthodoxę Synodicam Eccleſiæ Conſtantantinopolitanæ anno ſeptingenteſimo quadrageſimo ſecundo miſit, aliamque ſuggeſtionem per Reſponſales ſuos Conſtantino Imperatori; ſed hi intra Palatium Regiæ urbis invenerunt Artabaſdum invaſorem & rebellem. Poſtquam verò tàm Artabaſdo, quàm filiis ejus eruti fuerunt oculi, Conſtantinus Copronymus licet hęreticus, requirens Miſſum Apoſtolicæ Sedis eum Romam dimiſit, *& juxta quod beatiſſimus Pontifex Zacharias poſtulaverat, donationem in ſcriptis de duabus maſſis, quæ Nymphas & Normias appellantur, juris exiſtentibus Reipublicæ, eidem ſanctiſſimo Papæ, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ jure perpetuo direxit poſſidendas*, inquit Anaſtaſius, quę donatio contigit anno ſeptingenteſimo quadrageſimo tertio, ut Artabaſdi depoſitio demonſtrat. Porrò *maſſa*

Digitized by Google

SEC. VIII. idem eſt ac *manſus*, vel *manſa*, deſignatque certam agri portionem, ut explicat Ducangius in Gloſſario mediæ & infimæ Latinitatis in vocibus, *manſus* & *maſſa*. Ex quo Baronii Annotator obſervat evidenter patere Gregorium II imperii jugum non excuſſiſſe, nec conſequenter Leonem Iſaurum anathemate perculiſſe; Zacharias enim cum Conſtantino, Leone patre deteriori, commercium aliquod non habuiſſet, ſi hic à deceſſore ſuo excommunicatus, & tributorum ſolutione mulctatus fuiſſet.

X. *Scribit ad S. Bonifacium de forma Baptiſmi.* Anno ſeptingenteſimo quadrageſimo quarto Zacharias reſcripſit ad S. Bonifacium de formâ Baptiſmi. In Baioaria Sacerdos quidam formâ ſolita, ſed vitiata latinitate baptizavit, dicens: *Baptizo in nomine Patria, & Filia & Spiritua Sancta.* Quos ille baptizavit, rebaptizandos eſſe exiſtimavit Bonifacius, ſed interceſſere Virgilius & Sedonius, qui Evangelii propagandi causâ in Baioariam venerant, ſeque in ipſius Bonifacii diſciplinam tradiderant: hi enim rem totam Romano Pontifici per literas referri petierunt. Reſpondit Zacharias in hæc verba: *Si ille qui baptizavit, non errorem aut hæreſim introducens, ſed pro ſola ignorantia, Romanæ latinitatis infringendo linguam, baptizans dixiſſet, non poſſumus conſentire, ut denuò baptizentur. Quia, quod tua bene conceptum habet Sancta Fraternitas, quicumque baptizatus fuerit ab hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, nullo modo rebaptizari, ſed per ſolam manûs impoſitionem purgari debet.* Zachariæ Epiſtolam anno DCCXLIV ſcriptam, conſtat ex eo quod dicitur data Kalendis Juliis Conſtantini Imperatoris anno quarto, indictione duodecima, quæ eo anno obtinuit uſque ad Kalendas Septembris, quove Conſtantinus die decima octava Junii annum imperii quartum inchoavit.

XI. *Secundam Romæ Synodum celebrat.* Anno inſequenti, ſeptingenteſimo quadrageſimo quinto, idem S. Bonifacius Apoſtolicæ Sedis in Germania Vicarius, Deneardum Presbyterum Romam miſit, qui Zachariæ ſignificaret maximum ſibi laborem eſſe contrà Aldebertum natione Gallum, & Clementem natione Scotum duos hæreticos peſſimos & blaſphemos contra Deum & Catholicam fidem, qui Germaniam ex parte & Galliam ſuis inſanis erroribus dementabant. Aldebertus ſeu Adalbertus ſub pietatis prætextu, Angelum Domini, qui ei ſacras reliquias de longe attulerat ſe vidiſſe mentiebatur; eaque ratione mulierculas & ruſticorum multitudinem ſeducebat, cruciculas diſtribuebat, Oratoria mediis in campis in quibus Adalberti nomen invocaretur vulgus erigebat, qui peccata, ea confiteri volentibus, etiam non audita dimittebat, in inceſſu demùm, habitu & moribus ſe Sanctum fingebat. Clemens verò nonnihil audaciùs ſe gerens, in Eccleſiæ fidem inſurrexerat, docueratque Chriſtianum, Judæorum more,

more, poſſe viduam fratris defuncti in uxorem accipere; Chriſtum in inferos deſcendentem inde fideles & idololatras eductos ex æquo liberaſſe. De Dei itidem prædeſtinatione multa contra fidem affirmabat. Zacharias acceptis per Deneardum Bonifacii literis menſe Octobri ejuſdem anni DCCXLV Synodum Romæ coegit, cui ſubſcripſerunt Epiſcopi octo; ut & poſt eos ſeptemdecim Presbyteri ex Eccleſiarum ſuarum titulis Cardinales, quæque tribus ſecretariis, ſeu Seſſionibus acta eſt; decretumque Aldebertum, *quia ſe Apoſtolum cenſuit nominare, & capillos atque ungulas ſuas populis pro ſanctuario exhibuit, & ſub obtentu Angelorum Dæmones in ſuo auxilio invocavit*, deponendum eſſe. Si perſeveraverit ei dictum eſt anathema, quod etiam latum eſt in Clementem niſi reſipuerit. Illam porrò Synodum anno ſeptingenteſimo quadrageſimo quinto celebratam, demonſtrat Auctor Criticæ Baronii ad eum Chriſti annum. *SEC. VIII.*

XII. *Moguntiam in Metropolim pro S. Bonifacio confirmat.*

Idem Bonifacius ad Zachariam ſcripſerat, Carolomannum & Pippinum Francorum Principes elegiſſe unam civitatem in partibus Germaniarum ut *ibi Sedem Metropolitanam perpetuo tempore habere* deberet Bonifacius. Eam civitatem Baronius & alii Moguntiam interpretantur; ſed ex ipſa Zachariæ ad Bonifacium reſponſione patet fuiſſe civitatem Colonienſem, quam his verbis Metropolitanam declarat apud Baronium anno 745. num. 45. *De civitate namque illa, quæ nuper Agrippina vocabatur, nunc verò Colonia, juxta petitionem Francorum, per noſtræ auctoritatis præceptum, nomini tuo Metropolim confirmavimus & tuæ Sanctitati direximus, pro futuris temporibus ejuſdem Metropolitanæ Eccleſiæ ſtabilitate.* Sed cùm Sedes Moguntina vacaret, per Gervilionis Epiſcopi depoſitionem, factam in Concilio Germanico II, eodem anno DCCXLV à S. Bonifacio coacto, ea proceribus Francorum aptior viſa eſt, quæ Sede Metropolica exornaretur. Quare eam Zachariæ propoſuêre, iſque ſuis literis anno DCCXLVIII datis, Moguntiam Metropolim confirmat, eique ſubjicit has quinque civitates, Tungris, Coloniam, Wormatiam, Spiram, & Trajectum ad Rhenum. Porrò eam confirmationem Metropolitanæ Sedis Moguntinæ anno ſeptingenteſimo quadrageſimo octavo factam, deducitur ex eo quod Zacharias in iiſdem literis ſcribat Bonifacio: *Elaboraſti, Deo prævio, nunc uſque per annos XXV, in eadem prædicatione, ex quo Epiſcopatum ſuſcepiſti*, &c. *Et dum in his piis operibus occupata eſſet tua Fraternitas, nunc uſque Cathedralem ſedem minimè ſibi vindicavit.* Cùm itaque ex dictis, anno ſeptingenteſimo viceſimo tertio exeunte Bonifacius Epiſcopus Regionarius Romæ Ordinatus fuerit, illi anni XXV demonſtrant eam Epiſtolam anno DCCXLVIII datam, & ſic eo anno Bonifacium Archiepiſcopum Moguntinum à Zacharia Papa dictum eſſe. Id etiam aſſerit Hinc-

SEC. VIII. marus in Epiſtolæ VI capite 19. Bonifacium nempe, poſtquam Epiſcopus ordinatus eſt, per annos XXV in prædicatione ſine Cardinali ſede laboraſſe, donec *Zacharias Papa inter cetera in privilegio ſibi directo ſcripſit atque firmavit ad locum*, nempe ad Moguntinam Metropolim.

XIII. *Ad varia Pippini & Bonifacii capitula reſpondet.* Anno ſeptingenteſimo quadrageſimo ſeptimo, Nonis Januarii idem Zacharias Papa reſpondit ad varia capitula de quibus fuerat à Pippino Majore domûs conſultus per Ardabanium Presbyterum. Septem ac viginti capitibus conſtat hæc reſponſio, pro numero capitulorum à Pippino propoſitorum, totaque ex antiquis canonibus petita eſt, ut legenti patet. Anno verò 748. Kalendis Maij reſpondit ad capitula alia propoſita in literis, quas per ſanctum Burchardum Wirzeburgenſem Epiſcopum Bonifacius ad ipſum ſcripſerat. Quorum capitulorum decimum eſt de fixo apud Moguntiam Bonifacii Archiepiſcopatu: *Alia denique ſcriptura tuæ Fraternitatis*, ait Zacharias, *continebat, quod jam olim de Agrippina civitate ſcripſiſti, quod Franci non perſeveraverunt in verbo, quod promiſerunt, & nunc moratur tua Fraternitas in civitate Moguntina. Petiſti autem, ut cum noſtro conſultu, ſuperveniente tibi ſenectute & plena dierum ætate, atque imbecillitate corporis, ſi invenire potueris alium, in eamdem ſedem, in qua praees, pro tui perſona debeas collocare. Tu verò, cariſſime, Legatus & Miſſus es, ut fuiſti, Sedis Apoſtolicæ. Nos verò, adjutore Deo, conſilium præbemus tuæ reverendæ Sanctitati, ut pro ſalute animarum rationabilium, factore Chriſto, Sedem, quam obtines Sanctæ Moguntinæ Eccleſiæ nequaquam relinquas, &c. ſin verò, ſi Dominus dederit juxta tuam petitionem hominem perfectum, qui poſſit ſolicitudinem habere & curam pro ſalute animarum, pro tui perſona illum ordinabis Epiſcopum*, &c. Tunc itaque Moguntino Epiſcopatu potiebatur Bonifacius, & poſtea ut num. ſuperiori diximus, literis menſe Novembri ejuſdem anni DCCXLVIII datis, Zacharias eamdem Eccleſiam Metropolitanam confirmavit; literis verò menſe Maio datis ipſi Bonifacio permittit, ut ſibi Coadjutorem aſſumat, & ordinet.

XIV. *Fuldenſe monaſterium privilegio munit.* Anno ſeptingenteſimo quadrageſimo quarto S. Bonifacius ad Carolomannum Majorem-Domûs perrexit, ab eoque petiit, ut locum ſibi concedere vellet *in ſolitudine, quæ Bochonia nuncupatur, juxta fluvium, qui dicitur Fulda*, ad fundandum monaſterium, quem locum Carolomannus ei tradidit, ejuſque exemplo Optimates quidquid ibi proprietatis habebant eidem donarunt, ut refert Othlonus in Vita S. Bonifacii lib. 2. cap. 18. Quare eodem anno, Hermanno Contracto, Mariano Scoto, Lamberto Schafnaburgenſi, Annaliſta Fuldenſi, aliiſque compluribus teſtibus, monaſterium illud à S. Sturmio, ſeu Sturmione primo ejus Abbate à Bonifacio conſtituto, ædificari cœptum

tum eſt. Ibi Sturmio ſcholam in gratiam juventutis erexit, in qua aliquando Alcuinus docuit, & ex qua prodiêre lumina clariſſima *Aimo*, *Freculfus*, *Rabanus*, *Walafridus Strabus*, aliique innumeri. Ex hoc monaſterio plures ad infulas rapti, è quorum numero novem Præſules Moguntia ſibi vindicat. Illud ſub Sancti Benedicti Regula fundatum, Zacharias rogante Bonifacio, Sedis Apoſtolicæ munivit privilegio, eidemque Sedi immediatè ſubjecit. Privilegium illud extat apud Othlonum lib. 2. cap. 15. diciturque datum *pridie Nonas Novembris, imperante Domino Auguſto Conſtantino, anno XXXII imperii ejus, indictione quinta*, ideoque annò Chriſti ſeptingenteſimo quinquageſimo primo. Perſtat etiam hodie celeberrimum iſtud monaſterium, oppido ac ditione propria auctum, ſitum in Buchoniæ Pago ad amnem Fuldam, cujus Abbas Abbatum Germaniæ Primas eſt, & ſpiritalem in ſubditos juriſdictionem habet, ut videre eſt apud Browerum in lib. de Antiquit. Fuldenſibus, ubi plura refert de Sanctis & Viris illuſtribus, qui in eo monaſterio floruêre. SEC. VIII.

XV. *Carolomannum Monachi habitu induit.*

Anno ſeptingenteſimo quadrageſimo ſeptimo Carolomannum Majorem-Domus Franciæ devotionis causâ, *regnum unà cum filio ſuo Drogone in manibus germani ſui Pippini* commiſiſſe, *& ad limina beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli Romam in Monachorum ordinatione* perſeveraturum adveniſſe teſtatur Continuator Fredegarii, cui ſuffragantur Annaliſtæ Metenſis, Nazarianus, Petavianus, Maſciacenſis & Auctor Chronici San-Dionyſiani. Eadem refert Anaſtaſius in Vita Zachariæ Papæ his verbis: *Hujus Pontificis temporibus Carolomannus filius Caroli Francorum principis, præſentis vitæ relinquens gloriam, atque poteſtatem terrenam, ad beatum Petrum Apoſtolorum Principem devotus cum aliquantis ſuis advenit fidelibus; ſe ſeque Dei contulit Apoſtolo, atque in ſpeciali habitu fore ſpondens permanſurum Clericatus jugum ab eodem ſanctiſſimo ſuſcepit Pontifice. Et poſt aliquantum temporis ad B. Benedicti, quod in Aquinenſium finibus ſitum eſt profectus eſt monaſterium, in quo & ſuam finiri vitam jure profeſſus eſt jurando.* Ubi Clericatûs nomine, Monaſticum ſtatum intelligit Anaſtaſius: quo ſenſu paſſim alibi hoc vocabulum uſurpatur. Ex quo corrigendi illi, qui Carolomannum primò Caſinum adiiſſe, ibique Monachum factum affirmant; nam Herkempertus ſcribit eum Romam adiiſſe & à Zacharia Papa factum eſſe Monachum, indeque Caſinum *poſt aliquantum temporis* profectum eſſe. Eo autem intermedio tempore *in Monte Soracte monaſterium in honorem S. Silveſtri ædificavit: ubi quondam tempore perſecutionis, quæ ſub Conſtantino facta eſt latuiſſe fertur*, ut ſcribit Eginhardus in Annalibus ad annum 746. Eadem refert hic in Vita Caroli Magni cap. 2. & ex eo Adrevaldus in lib. de Miraculis S. Benedicti cap. 14. qui addit multos nobiles ex Francia

Romam,

Digitized by Google

SEC. VIII. Romam, ad vota ſolvenda commeantes, & otium, quo maximè delectabatur in monaſterio Soractis Montis, interrumpentes, eum mutare locum compuliſſe. Ex quibus ſequitur Carolomannum ab ipſo Papa Zacharia Romæ Monachico habitu indutum fuiſſe.

XVI. *Rachim Regem Longobard. ad vitam monachicam adducit.* Rachis Longobardorum Rex nulla habita ratione pacis vicennalis, quam cum Romano Pontifice ſanciverat, Pentapolitanam invaſit provinciam, ferro & igne omnia vaſtans, Peruſiam obſidione cinxit. Quod audiens Zacharias Papa, aſſumptis quibuſdam ex ſuo Clero, divina ſpe fretus ad eamdem pervenit civitatem, eumque muneribus & precibus placatum ad ſolvendam obſidionem adduxit; quin & ſacris exhortationibus, tantum ipſi ſecularis vitæ indidit faſtidium, ut abdicato regno cum uxore Theſia & filia Rattruda, vitam religioſam ſub Regula S. Benedicti profeſſus ſit: ille in Caſinenſi monaſterio; iſtæ in monaſterio puellarum, quod non procùl à Caſino conſtruxêre & dotavêre, ut conſtat ex Anaſtaſio in Vita Zachariæ, Leone Oſtienſi in Chronico Caſinenſi cap. 8. & Sigeberto in Chronico, ubi teſtatur Rachin nuncium ſeculo miſiſſe anno Chriſti ſeptingenteſimo quadrageſimo nono, quem annum etiam exhibet Monachus Nonantulanus Anonymus in Vita S. Anſelmi Abbatis Nonantulani in Italia primi apud Mabillonium Sec. IV Benedict. part. 1.

XVII. *Conſulitur à Francis an Pippinus Rex ſit dicendus* Anno ſeptingenteſimo quinquageſimo primo Galliarum Optimates, videntes Regiam poteſtatem reſidere apud vacuum Regii nominis ſimulachrum, regnum transferre decreverunt in Pippinum Ducem, Caroli Martelli filium, acerrimum bello, & pacis artibus ſolertem virum, ut Franciam inteſtinis ſeditionibus agitatam, & à finitimis populis laceſſitam potentiſſimè tueretur; tùm etiam, ut religionem Chriſtianam in Italia periclitantem ob Longobardorum & Græcorum hæreſim; in Hiſpaniis oppreſſam Mahometici ſacrilegii peſte; & in pleriſque Germaniæ regionibus extinctam ob idololatriam, in libertatem priſtinumque decus aſſereret. Sed cum in negotio tam ſerio, de ſacramenti quoque religione ageretur, quo Hilderico Regi obſtricti erant, Zachariam Papam per Burchardum Epiſcopum Wirziburgenſem & Fulradum Abbatem Sancti Dionyſii, quos Legatos ad eum miſerunt, conſulendum cenſuêre, & ſuperiùs narrata expoſuêre. Reſpondit Zacharias, Regio nomine ornandum eſſe Pippinum, penès quem erat libera totius regni adminiſtratio. Quare Proceres ſecuti ſunt ſanctæ Sedis conſulentis & monentis auctoritatem, ut explicat Marca lib. 3. Marcæ Hiſpanicæ cap. 4. qui addit Eghinardum in Annalibus, ne populi permiſſas ſuo arbitrio putent Regum mutationes, Sedis Apoſtolicæ auctoritatem adjungere; huic verò conſenſum Procerum, & utriſque ſeriem

continuam

continuam Regum, quorum ſocordia & inertia fuerat exitialis rei publicæ Chriſtianæ. Hanc Legationem ad annum ſeptingenteſimum quinquageſimum primum pertinere oſtendunt, Eguwardus in Vita Sancti Burchardi, Eginhardus & Annaliſta Fuldenſis, quos Baronius ſequitur. *SEC. VIII.*

XVIII. *Pippinus fit Rex Francorum.*

Legatis Româ reverſis, Proceres Pippinum in urbe Sueſſionica ſcuto impoſitum, ut tùm mos gentis erat, & unctione ſacra à Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino delibutum, anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo venerati ſunt, & Hildericus ultimus Meroningorum Franciæ Regum in monaſterium truſus eſt, ut teſtantur Annales Francorum à Pithæo editi his verbis: *Septingenteſimo quinquageſimo ſecundo anno ab Incarnatione Domini Zacharias Papa ex auctoritate beati Petri Apoſtoli, mandat populo Francorum, ut Pippinus, qui poteſtate Regia utebatur, nominis quoque dignitate frueretur. Itaque Hildericus Rex, qui ultimus Merovingorum Francis imperavit depoſitus & in monaſterium miſſus eſt. Pippinus verò in civitate Sueſſionum à Sancto Bonifacio Archiepiſcopo in Regem unctus, regni honore ſublimatus eſt.* Pippinum antequam à Stephano Papa II in Regem ungeretur, in ipſa ad regnum aſſumptione unctum fuiſſe à Sacerdotibus Galliarum disertè aſſerit Anonymus Scriptor clauſulæ libro Gregorii Turonenſis de Gloria Confeſſorum ſubjunctæ, quam refert Mabillonius lib. 5. de Re Diplomatica pag. 384. In hac enim clauſula anno DCCLXVII, ipſo Pippino adhuc vivente ſcripta legitur: *Pippinus, Rex pius, per auctoritatem & imperium ſanctæ recordationis Domni Zachariæ Papæ & unctionem ſancti chriſmatis, per manus beatorum Sacerdotum Galliarum, & electionem omnium Francorum, in regni ſolio ſublimatus eſt.* Hanc verò unctionem ſpeciatim à S. Bonifacio peractam, præter Annales Pithœanos laudatos teſtantur Regino, Marianus Scotus, Sigebertus, Annaliſtæ Tilianus, Metenſis, aliique.

XIX. *Ungitur à S. Bonifacio & deinde à Stephano PP.*

Et quidem Pippinus videtur eſſe primus ex Francorum Regibus qui unctus eſt in Regem; nullus enim antea ab Epiſcopis benedictus legitur, ſed omnes ut regni imperium adepti erant, à populis clypeo evecti, conſtituebantur Reges. Longe autem antiquiorem fuiſſe Regum Scotiæ & Hiſpaniæ benedictionem oſtendit Edmundus Martene lib. 2. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus Tom. 3. cap. 10. ubi exponit ritus in ſolemni Regum benedictione adhibitos, in quibus corporis partibus fieret unctio, tandemque refert varios Ordines benedictionum & unctionum Regum, in quorum quinto extat Reginæ benedictio, quæ, ni valde fallor, in hac Pippini Regis unctione, etiam uncta eſt; cùm Continuator Fredegarii in ſecunda Appendice juſſu Nibelungi Comitis Childebrandi fratris priori Appendici ſubjuncta, ſcribat: *Unà cum conſilio & conſenſu omnium*

SEC. VIII. *Francorum miſſa relatione à Sede Apoſtolica auctoritate percepta, præcelſus Pippinus electione totius Franciæ in Sedem regni cum conſecratione Epiſcoporum & ſubjectione Principum, unà cum Regina Bertradane, ut antiquitùs ordo depoſcit, ſublimatur in regno.* Quod confirmatur ex narratione de unctione Pippini cum filiis & uxore facta à Stephano Papa hujus nominis II anno DCCLIV, quæ extat apud Hilduinum in Areopageticis, de qua infra. Ceterùm utraque Pippini ſive benedictio, ſive unctio, ſive coronatio nullum in eo jus confirmavit; coronatio enim tàm Summorum Pontificum, quàm Regum, mera cæremonia eſt, indeque reſcripta, quæ beneficiorum Eccleſiaſticorum conceſſionem continent, à Summis Pontificibus ante conſecrationem emiſſa, effectum habent in Gallia, ut ex Supremæ Curiæ Pariſienſis Arreſtis conſtat.

XX. *Zacharias Epiſcoporum nominationem Pippino Majori-domus conceſſit.*

Nominationem Epiſcoporum pro Eccleſiis vacantibus in regno Galliarum Pippino Regi Zachariam conceſſiſſe, ſcribit Baronius ex Epiſtola Lupi Abbatis Ferrarienſis ad Amulum Archiepiſcopum Lugdunenſem; ſed ex ea deducitur tantùm id conceſſum eſſe à Zacharia Pippino non Regi, ſed dum adhuc Major-Domûs eſſet, & quidem in Concilio Sueſſionenſi anno ſeptingenteſimo quadrageſimo quarto celebrato, ait enim Lupus apud Baronium: *Pippinus, à quo per maximum Carolum & religioſiſſimum Hludoguicum Imperator ducit Rex noſter* (ſcilicet Carolus Calvus) *originem, expoſita neceſſitate hujus regni Zacharia Romano Papa in Synodo, cui Martyr Bonifacius interfuit,* (ideoque Sueſſionenſi) *ejus accepit conſenſum, ut acerbitati temporis, induſtriâ ſibi probatiſſimorum decedentibus Epiſcopis mederetur; ne forte ſimplicitate Pontificum poſſet contingere quod in hac Heduorum urbe, cujus nos nunc cura exercet, evenit.* Unde in Synodo Sueſſionenſi, cui Pippinus Dux & Princeps Francorum, ac Sanctus Bonifacius interfuêre, canone tertio hæc verba leguntur: *Conſtituimus per conſilium Sacerdotum, & Optimatum meorum & ordinavimus per civitates legitimos Epiſcopos, & idcirco conſtituimus ſuper eos Archiepiſcopos Abel & Ardobertum,* hunc Senonis, illum Remis. Eodem jure uſus fuerat Carolomannus in Synodis Germanica & Liptinenſi ante Sueſſionenſem congregatis, & Zacharias cuncta, quæ in illis Synodis ſtatuta ſunt approbavit.

XXI. *Libros dialog. Gregorii M. in Græcum tranſtulit.*

Zachariam libros Dialogorum Sancti Gregorii Magni è latino in græcum tranſtuliſſe tradunt Anaſtaſius Bibliothecarius in ejus Vita, Photius Codice 252. & Joannes Diaconus lib. 4. cap. 75. Vitæ ejuſdem Sancti Gregorii, ubi ſcribit: *Quos libros,* (ſcilicet Dialogorum) *Zacharias Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus Græco Latinoque ſermone doctiſſimus, temporibus Conſtantini Imperatoris, poſt annos ferme centum ſeptuaginta quinque* (quindecim ad minus annos plus numerat Joannes

nes Diaconus) *in Græcam linguam convertens, Orientalibus Eccleſiis* SEC. VIII.
divulgavit, quamvis aſtuta Græcorum perverſitas in commemoratione Spiritûs Sancti à Patre procedentis, nomen Filii ſuaptim radens, abſtulerit. Nam cùm libro 2. Dialogorum capite ultimo ſcriptum reliquiſſet Gregorius: *Cum enim conſtet, quia Paraclitus Spiritus à Patre ſemper procedat & Filio*, in vulgato Zachariæ contextu Græco legitur: *Apertè igitur patet, quod Paracletus Spiritus à Patre procedit, & in Filio permanet.*

Zacharias rebus pro Eccleſiæ ſalute & Apoſtolicæ Sedis auctoritate, non minùs piè, quàm proſperè geſtis, ita ut inter primores Pontifices & ſanctitate inſignes numerandus veniat, in Domino obdormivit die decima quarta menſis Martii anni ſeptingenteſimi quinquageſimi ſecundi, poſtquam juxta Anaſtaſium ſediſſet *annos decem, menſes tres, dies XIV*, & *ſepultus eſt ad B. Petrum Apoſtolum Idibus Martii*, die ſcilicet decima quinta Martii, *indictione V*, ad quem diem nomen eius inſcriptum eſt Martyrologio Romano; in Martyrologio tamen Bellini *ſecundùm morem Romanæ Eccleſiæ* anno 1498. Venetiis edito, aliiſque à Bollando, ad diem XV Martii in ejus Vita memoratis, nomen ejus inſcribitur ad diem decimum quartum Martii, quo mortuus eſt anno, ut diximus, DCCLII, quove indictio quinta ab Anaſtaſio memorata in curſu erat. Eum porrò ſediſſe annos decem, menſes tres & dies XIV, præter Anaſtaſium vulgatum, habent etiam ejus exemplaria MSS. Regino, Luitprandus, variique Catalogi. XXII. *Vitam cum morte commutat.*

Erat Zacharias vir humanitatis laude inſignis, tardus ad iram, velox ad miſericordiam, ut inquit Anaſtaſius num. 1. laudatus, qui & multas ædes ſacras ejus piâ munificentiâ, vel reſtauratas, vel ornatas memorat; ſicuti & ab ipſo caput ſancti Georgii Martyris inventum, ac in Baſilicam ſub ejus invocatione Deo ſacram, quæ *ad Velum Aureum* appellatur, tranſtuliſſe, *ubi immenſa miracula & beneficia Omnipotens Deus ad laudem nominis ſui per eumdem ſanctiſſimum Martyrem operari dignatur.* XXIII. *Ejus virtutes & munificentia.*

STEPHANUS ELECTUS.

Anno Domini DCCLII.

DEfuncto Zacharia Papa, Stephanus quidam Presbyter, natione Romanus, à populo ſtatim creatus eſt Romanus Pontifex, & in Lateranenſe Patriarchium immiſſus, *ubi biduo manens, tertio die poſtquam à ſuo ſurgeret ſomno*, ac domeſticas res diſponeret, ſubitò dum ſederet alienatus obmutuit, *& ſequenti die defunctus eſt*, in- I. *Stephanus eligitur PP. ſed moritur antequam ordinetur.*

SEC. VIII. quit Anaſtaſius, qui eum inter Romanos Pontifices non numerat. Onuphrius in Chronico Eccleſiaſtico ac in Notis ad Platinam, & poſt eum Baronius, hunc Stephanum inter Pontifices Romanos enumerant; ſed hæc opinio omnes antiquos Scriptores contrarios habet, omneſque Romanorum Pontificum Catalogos, in quorum nullo legitur nomen hujus Stephani Presbyteri, quia ſcilicet tantùm Pontifex Electus, nunquam verò ordinatus fuit. Licet enim moris eſſet Electum ſtatim à ſua electione induci in poſſeſſionem Patriarchii, non tamen dicebatur ſimpliciter, aut erat verus Pontifex, antequam ordinaretur. Unde Anaſtaſius & Frodoardus in Fragmento de Romanis Pontificibus, à nobis ſæpius laudatus, qui anno ſexageſimo ſecundo ſeculi decimi obiit, ſequentem Stephanum, ſecundum hujus nominis vocant, & ſic deinceps ceteros hujus nominis Pontifices, numerorum notâ ſervata; quod certè non feciſſent, ſi tunc iſte Stephanus Electus inter Romanos Pontifices fuiſſet adnumeratus. Ad confuſionem itaque vitandam, Stephanum poſt hunc ſequentem, dicemus quidem Stephanum ſecundum, ſed cum hoc addito, *aliis tertium*, & ſic in aliis uſque ad Stephanum decimum.

STEPHANUS II ALIIS III *Pontif. XCIV.*

Anno Domini DCCLII.

I. *Stephanus II ordinatur Papa.* ANaſtaſius duratione Sedis Zachariæ, & die quo ſepulturæ mandatus eſt, memoratis, ſcribit: *Ceſſavit Epiſcopatus ejus dies duodecim*, quod etiam legitur in exemplaribus ejus MSS. Ex quo inferendum eſt Stephanum hujus nominis II, vulgò III, natione Romanum, ex patre Conſtantino, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconum, ordinatum eſſe Romanum Pontificem die vigeſima ſexta menſis Martii, in quam anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo Dominica cadebat. Anaſtaſium dies illos duodecim vacationis Sedis deſumere à morte Zachariæ, non verò Stephani Presbyteri Electi, ex eo deducitur, quod ipſemet Anaſtaſius ſcribat, Stephanum II ſepultum eſſe die vigeſima ſexta Aprilis anni ſeptingenteſimi quinquageſimi ſeptimi *indictione decima* notati, poſtquam ſediſſet *annos quinque & dies viginti novem*, vel *viginti octo*, ut eſt in Anaſtaſio vulgato, unde ex eodem Anaſtaſio neceſſe eſt eum fuiſſe ordinatum, vel die vigeſima ſexta, vel die vigeſima ſeptima Martii anni DCCLII, ideoque ab eo numeratos eſſe dies illos duodecim vacationis Sedis à morte Zachariæ, non verò à morte Sthephani Electi, qui conſequenter ab eodem Anaſtaſio excluſus eſt à numero Pontificum Romanorum. Stephanus porrò II *poſt tranſitum patris ſui derelictus, in venerabili*

Digitized by Google

venerabili cubiculo Lateranenſi pro doctrina Apoſtolicæ traditionis ſub prædeceſſoribus beatis Pontificibus permanſit, quem ſingillatim per Clericales ordines promoventes, Diaconatûs ordine eum ordinaverunt, inquit idem Anaſtaſius.

II. *Auxilium Imp. contra Longobardos fruſtrà implorat.*

Stephanus II difficillimis temporibus creatus eſt Pontifex, ipſo enim Pontificatûs ejus initio Aiſtulphus Longobardorum Rex, rupto fœdere quod cum Eccleſia Romana pepigerat, ipſam Romam petere decrevit, quo tempore, Imperatoris obſequium Romani nondum deſeruerant. Pontifices enim Romani, poſt ſua latifundia invaſa, & hæreſim Leonis Imperatoris, ejus ac Conſtantini Copronymi imperium coluerunt, & Reipublicæ curam non deſeruerunt, & Romana civitas licet calamitatibus belli ab Aiſtulpho Rege vexata, ejuſdem Conſtantini imperium agnoſcebat: à quo miſſus Romam Joannes Silentiarius cum literis ad Papam & ad eumdem Regem Aiſtulphum, qui Ravennam adiens cum Paulo Stephani Papæ fratre, provinciarum ab eo Romano imperio ablatarum reſtitutionem obtinere non potuit. Quare Stephanus Pontifex ab Imperatore per Legatos petiit, *ut juxta quod ei ſæpiùs ſcripſerat, cum exercitu ad tuendas has Italiæ partes modis omnibus adveniret, & de iniquitatis filii morſibus Romanam hanc urbem, vel cunctam Italicam provinciam liberaret*, inquit Anaſtaſius in Stephano II.

III. *Ad Pippinum Francorum Regem confugit.*

Cùm verò nulla ſpes præſidii ex Oriente ſupereſſet, & Aiſtulphus Rex Romam obſideret, ut eam ſuæ ditioni ſubderet, ac Romanæ Eccleſiæ civitates invaderet, Stephanus preces publicas pro Urbis ſalute fudit, unicumque ſaluti ſubſidium cenſuit, Gallicanæ pietatis arma implorare: *Cernens*, inquit Anaſtaſius, *ab imperiali potentia nullum eſſe ſubveniendi auxilium: tunc quemadmodum prædeceſſores ejus beatæ memoriæ Domnus Gregorius & Gregorius alius, & Domnus Zacharias beatiſſimi Pontifices Carolo excellentiſſimæ memoriæ Principi Francorum direxerunt, petentes ſibi ſubveniri propter oppreſſionem & invaſionem, quas & ipſi in hac Romana provincia à nefanda Longobardorum gente perpeſſi ſunt: ita & modo ipſe venerabilis Pater divina gratia inſpirante, clam per quemdam peregrinum ſuas miſit literas Pippino Regi Francorum* directas, quibus ad auxilia mittenda eum ſollicitavit. Pippinus, his literis acceptis, Droctegangum Abbatem Romam direxit. Ut verò prædictum peregrinum alii Nuncii Apoſtolici, ſic & Droctegangum Abbatem ſecuti ſunt alii Miſſi Regii, Chrodigangus Epiſcopus & Autcharius Dux, Droctegango Roma interim Franciam verſùs digreſſo cum literis ad Regem, Proceresque deferendis.

IV. *Româ diſcedens Papiam pergit.*

Stephanus Papa Regiorum Miſſorum, Chrodigangi Metenſis Epiſcopi, & Autcharii Ducis adventu recreatus, egreſſus eſt ab urbe Romana *decimo quarto die menſis Octobris, indictione ſeptima*, juxta

Digitized by Google

SEC. VIII. Anaſtaſium, ideoque anno ſeptingenteſimo quinquageſimo tertio, atque cum illis in Longobardiam, indeque in Franciam, juxta quod petierat, profectus eſt. Papiam tranſiens reſtitutionem eorum, quæ ablata fuerant, ab Aiſtulpho Rege nequaquam impetrare potuit. Quare *quinta decima die menſis Novembris prædictæ ſeptimæ indictionis à civitate Papia movens, ſuum in Franciam profectus eſt iter*, quod cœptum gradiens ad Agaunenſe, ſeu Sancti Mauricii monaſterium pervenit, in quo aliquantis commoratus eſt diebus. Celeberrimum illud monaſterium Agaunenſe, modò Tornatenſe ab oppidulo ibi condito denominatum, ſitum erat in Burgundiæ regno, non longe ab Octoduro, de quo legendus Tomus ſecundus Criticæ Baronianæ. Ad illud monaſterium convenerunt à Pippino Rege directi Fulradus Presbyter & Capellanus, ſive Archicapellanus Palatii, & Rotardus Dux, *petentes eumdem Pontificem ad ſuum progredi Regem. Quem in magno honore cum omnibus, qui cum eo erant, ad eum deduxerunt.*

V. *Inde in Franciam.* Poſt diem Natalis Domini Pippinus Rex ſtatim ad villam Regiam Pontigonem in pago Pertenſi, non procùl à Victoriaco-Incenſo ſitam, in occurſum Papæ perrexit, *unà cum conjuge, filiis etiam ac Primatibus.* Præmiſerat ad millia paſſuum non pauca, Carolum filium natu majorem obviam ei cum ſuis Optimatibus; ipſe cum uxore Bertrada & altero filio Carolomanno ad tertium lapidem ſe obtulit; atque ad ejus conſpectum de equo deſcendens, ſeque in terram inclinans, unà cum conjuge, filiis ac Proceribus ſuis ipſum excepit, & aliquo etiam ſpatio operam ſtratoris ei navavit, ut teſtatur Anaſtaſius. Pontifex profectus eſt ad præfatum palatium *ſexta Ianuarii menſis die, in Apparitione Domini & Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti Sacratiſſima ſolemnitate*, ideoque anno ſeptingenteſimo quinquageſimo quarto; Anaſtaſio enim hæc ſcribenti, ſuffragantur quoad annum Auctor poſterioris Appendicis ad Continuationem Fredegarii, & Annaliſta Metenſis. Pontifex in dicto Pontigonenſi palatio exiſtens, poſtero die Pippinum Regem deprecatus eſt, ut cauſam beati Petri & Reipublicæ Romanæ defenderet; Pippinus autem Rex Pontifici promiſit ſe ſe *Exarchatum Ravennæ & Reipublicæ jura* reſtitui modis omnibus curaturum, ut teſtantur Annales Metenſes.

VI. *In monaſterio S. Dionyſii hyemem tranſigit.* Ex Pontigonenſi palatio Stephanus Papa ad monaſterium Sancti Dionyſii prope Pariſios perrexit: *Sed quia tempus imminebat hyemale*, ſubdit Anaſtaſius, *eumdem ſanctiſſimum Papam cum ſuis omnibus Pariſius apud venerabile monaſterium beati Dionyſii ad hybernandum pergere fecit.* Tunc Pippinus Rex *Legationem ad Aiſtulfum Regem Longobardorum* miſit, *petens, ut propter reverentiam beatiſſimorum Petri & Pauli in partibus Romæ hoſtiliter non ambularet, & ſuperſtitioſas ac impias, & contra legis*

legis ordinem cauſas, quas antea Roma nunquam fecerat, propter ejus petitionem facere non deberet, inquit Anonymus qui ſecundam Appendicem adjecit ad Continuationem Fredegarii, quique annum à Kalendis Martii exordiens, ſubdit: *Cum prædictus Rex Pippinus, quod per Legatos ſuos petierat, non impetraßet, & Aiſtulfus hoc facere contempſiſſet, evoluto anno* ſeptingenteſimo quinquageſimo tertio, Pippinum Kalendis Martii omnes Francos, ſicut mos eſt Francorum, in Brennaco villa Regia regni pagique Sueſſionici, poſita ad flumen Viduſam, quę vulgò *Braine* appellatur. ad ſe venire præcepiſſe.

VII. *Cariſiacum pergit.*

Pippinus poſtea ad preces Stephani Papæ Cariſiacum perrexit, ibique, ut ſcribit Regino in Chronico, Paſcha celebravit: *Pippinus*, inquit Anaſtaſius, *cum admonitione & oratione venerabilis Pontificis ad locum, qui Cariſiacus appellatur, pergens, ibique congregans cunctos Proceres Regiæ ſuæ poteſtatis, & eos tanti patris admonitione imbuens, ſtatuit cum eis, quæ ſemel, Chriſto favente, una cum eodem Papa decreverat, perficere.* Anno DCCLIV Paſcha celebratum eſt die decima quarta menſis Aprilis, quod ut dixi, Regino ſcribit Pippinum Cariſiaci celebraſſe eo anno, quo Stephanus II in Francia erat, quem perperam dicit fuiſſe DCCLI. Eſt porrò Cariſiacum vulgò *Quirſi*, aut *Chirſi* Gallicè nuncupatum, locus ad Iſaram fluvium, tunc villa Palatina, paucis leucis ab urbe Noviomago diſtans, de qua legenda Diſſertatio à Mabillonio edita lib. 4. de Re Diplomatica pag. 258. Eodem perductus eſt Stephanus Papa, ibique promiſſio ipſi à Pippino, filiiſque Carolo ac Carolomanno facta eſt, ut Romano Pontifici res à Longobardis ereptæ reſtituerentur, ſicut teſtatur idem Anaſtaſius in Hadriano primo.

VIII. *Reſpondet ad conſulta Monachorum Brettiniacenſium.*

Dum apud Cariſiacum cum Pippino Rege moraretur Stephanus II, Monachi Brittaniacenſes eum convenerunt, de quibuſdam Eccleſiaſticis rebus interrogaturi: quibus ipſe reſponſa dedit edita Tomo II Conciliorum Galliæ ſub hoc titulo: *Stephani II Papæ Reſponſa, quæ cum in Francia eſſet in Cariſiaco villa Brittanniaco Monaſterio dedit ad varia Conſulta, de quibus fuerat interrogatus, anno Chriſti DCCLIV.* Subſequuntur Reſponſa XIX ad totidem interrogata, quæ in triplici verſantur materia; decem ſunt de Matrimonio, quinque de Baptiſmo, cetera de Clericis. Ea explicat Natalis Alexander Seculo VIII in Stephano II, quem juxta vulgarem errorem Stephanum III appellat. Erat porrò Brittaniacum, monaſterium quondam agri Noviomagenſis ad Oeſiam fluvium, nunc Prioratus Ordinis Cluniacenſis, Gallicè *Bretigny*.

IX. *Carolomannus Monachus in Franciam Legatus*

Pippino verò Cariſiaci etiam cum Stephano Papa exiſtente, Carolomannus ejus frater tunc Monachus Caſinenſis, illuc quoque venit ex Italia, & *nitebatur omninò & vehementer decertabat ſancta Dei Eccle-*

ſiæ

SEC. VIII. *ſia cauſam ſubvertere, juxta quod à Præfato Rege Aiſtulfo fuerat directus,* inquit Anaſtaſius. Sed veroſimilius eſt quod ſcribit Eginhardus in Annalibus ad annum 753. Carolomannum ſcilicet, invitum Legationem illam obiiſſe, *quia nec ille Abbatis ſui juſſa contemnere, nec Abbas illius præceptis Regis Longobardorum, qui ei hoc imperavit, audebat reſiſtere.* Hanc Legationem juſſione ſui Abbatis ſuſcepiſſe Carolomannum, ſcribit etiam Annaliſta Laureshamenſis & multi alii. Sed Pippinus ſicut jam Pontifici ſpoponderat, ejus & Romanæ Eccleſiæ patrocinium ſuſcepit.

X. *Stephanus Pippinum & ejus filios in Reges ungit.* Bellum undique contra Aiſtulphum Regem parabatur, ſed ob gravem & periculoſum morbum Stephani Papæ expeditio tantiſper retardata fuit. Ægrotabat circa finem menſis Julii Stephanus in monaſterio ſancti Dionyſii, ut conſtat tàm ex Anaſtaſio, quàm ex ipſomet Stephano in Epiſtola ejus, quæ legitur apud Hilduinum in Areopageticis, poſt quam ſequitur narratio de unctione Pippini cum filiis & uxore facta à Stephano, *hoc anno,* inquit Hilduinus, *qui eſt ab Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſeptingenteſimus quinquageſimus quartus, quinto Kalendas Auguſti.* Stephanus itaque, inſigni miraculo ejuſdem ſancti Dionyſii Martyris interceſſione ſanatus, ut referunt tùm Anaſtaſius, tùm Pontifex ipſe in laudata Epiſtola, Pippinum, ejuſque filios Carolum & Carolomannum, ac uxorem Bertradam, in Reges Francorum unxit die vigeſima octava menſis Julii, quæ anno DCCLIV in Dominicam incidebat; hujuſmodi enim ceremoniæ diebus Dominicis, aut ſolemnioribus feſtis fieri ſolitæ erant. Bis itaque Pippinus in Regem unctus eſt, primùm à ſancto Bonifacio Apoſtolicæ Sedis Legato, ut in Zacharia Papa oſtenſum eſt, ſecundò à Stephano Papa, ut teſtantur Annaliſtæ Bertinianus, Loiſelianus, Metenſis & alii, necnon & Anaſtaſius.

XI. *Eos Romanorum Patricios dicit.* Stephanus Pippinum, Carolum & Carolomannum Reges inungens, eos Romanorum Patricios dixit, ut deducitur ex literis ad eos ſcriptis, quæ extant in Codice Carolino num. IX, & quarum hæc eſt inſcriptio: *Domnis Excellentiſſimis filiis Pippino Regi, & noſtro ſpirituali compatri, ſeu Carolo & Carolomanno item Regibus, & utriſque Patriciis Romanorum, Stephanus Papa.* Sed rem extra dubium ponit Annaliſta Metenſis, qui ad annum DCCLIV ſcribit: *Ordinavit* [ſcilicet Stephanus) *ſecundùm morem Majorum unctione ſacra Pippinum piiſſimum Principem Francis in Regem, & Patricium Romanorum: & filios ejus duos felici ſucceſſione Karolum & Karlomannum eodem coronavit honore.* Cùm verò in dicta Epiſtola, & non infrequenter in aliarum Epiſtolarum inſcriptione ac contextu, Stephanus Pippinum *ſpiritualem* ſuum *compatrem* vocet; quin & ipſos Carolum & Carolomannum *ſpirituales* ſuos *filios*, eorumque matrem Bertradam, *ſpiritualem* ſuam *commatrem,*

Digitized by Google

trem, in Epiſtola ad eumdem Pippinum ordine VIII in Codice Carolino, etiam appellet; hujus rei alia ratio adduci non poteſt, quam quod Stephanus II Carolum & Carolomannum è ſacro fonte levaverit, antequam eos in Reges inungeret. Quare falluntur, inquit Cointius in Annal. Eccleſiaſt. Francorum ad annum 754. num. 58. qui Carolum apud Moguntiam à Bonifacio illius civitatis Epiſcopo baptizatum eſſe volunt. *SEC. VIII.*

XII. *Pippinus Regem Longobard. vincit.*

Cùm interea Pippinus Legatos ad Aiſtulphum Regem miſiſſet, & ab eo quod petierat non impetraſſet, in eum cum exercitu movit, ut narrant Auctor citatus ſecundæ Appendicis ad Continuationem Fredegarii, & Anaſtaſius, qui hanc expeditionem dicit contigiſſe menſe Septembri, octava jam inchoata indictione, ideoque menſe Septembri ejuſdem anni ſeptingenteſimi quinquageſimi quarti. Miſit itaque Pippinus Rex ante ſuum occurſum aliquot ex ſuis Proceribus, & cum eis partem exercitûs ad cuſtodiendas proprias Francorum clauſas, ſeu Alpium anguſtias; ipſeque tandem cum toto exercitu Alpes transgrediens, in ipſis montium faucibus, eumdem Aiſtulphum Longobardorum Regem prælio vicit, fugatumque inſequens Papiæ obſedit: cum Pontifex novam timens Chriſtiani ſanguinis effuſionem, cum eo egit, ut accepto ab Aiſtulpho juramento, obſidibuſque pro reſtituenda Ravenna, aliiſque civitatibus, ipſe in Gallias regrederetur.

XIII. *Stephanus PP. Romam redit.*

His ita quam feliciſſimè geſtis, Pippinus Rex victor cum ſuis in Gallias, Stephanus autem Papa Romam rediit, ubi ſummo gaudio à ſuis exceptus, dignas Deo laudes pro tot tantiſque beneficiis publicè apud Baſilicam ſancti Petri ex more perſoluit. Stephanum Romam comitatus eſt Hieronymus, frater Pippini Regis, ut habet Annaliſta Fuldenſis; Annaliſtæ verò Loiſelianus, Laureshamenſis, Bertinianus, & Regino Fulradum unum ex Pippini miſſis Hieronymo adjungunt. *Ipſe* Pippinus, inquit Annaliſta Laureshamenſis, *in regnum ſuum regreſſus eſt, & Stephanum Papam cum Fulrado Preſbytero Capellano, & non minima Francorum manu, Romam remiſit.* Stephanus autem Romam pervenit ante finem anni DCCLIV, ut ex dicendis conſtabit. Addit Paulus Æmilius, Pippinum domum gloriam retuliſſe, ſe omnium mortalium primum, nullo ſuo dolore bellum externum adversùs gentem rebus geſtis nobiliſſimam pro religione ſuſcepiſſe, nulloque ſuo commodo confeciſſe.

XIV. *Non canonizavit S. Suidbertum.*

Circumfertur Epiſtola ſub nomine ſancti Ludgeri Epiſcopi Monaſterienſis ad Rixfridum Epiſcopum Trajectenſem, in qua legitur Pippinum Regem Stephano Papæ in Galliis exiſtenti, expoſuiſſe miracula ſancti Swiberti ſeu Svidberti, qui labente ſeculo ſeptimo in Britannia Epiſcopus Regionarius ordinatus fuerat, ut gentibus ver-

Bbbb bum

Digitized by Google

SEC. VIII. bum Dei annunciaret; & ab eo petiiſſe, ut Sanctorum Confeſſorum catalogo adſcriberetur: & Pontificem ægrotantem apud ſanctum Dionyſium, commiſiſſe vices ſuas ad canonizandum ipſum ſanctum *Hildulpho Treverorum, Bonifacio Moguntinorum Archiepiſcopis, Fulcario Leodienſi Epiſcopo, & præcipuè Hildegero Colonienſi Archiepiſcopo*, ſed eos propter incurſionem Saxonum & expeditionem Italicam Pippini *diſtuliſſe canonizationem ſancti Swiberti Epiſcopi uſque ad reditum ipſorum de Italia.* Editæ ſunt literæ *Rixfridi Trajectenſis Epiſcopi ad Ludgerum Monaſterienſis Eccleſiæ Epiſcopum*, petentis, ut *modum & ordinem Elevationis & canonizationis ſancti Suidberti in ſcripta redigeret*; tum ipſius Ludgeri id ipſum exequentis. Sed Henſchenius ad diem XXVI menſis Martii in Vita ſancti Ludgeri, & ad diem primum ejuſdem menſis in Vita ſancti Swiberti; ac Mabillonius Sec. III Benedictino parte I in Elogio Hiſtorico ejuſdem ſancti Suidberti, eas literas ſuppoſititias eſſe demonſtrarunt. Neque enim canonizationis nomen ante ſeculum X auditum, & Sanctorum canonizatio ante ſeculum XII Pontificibus Romanis non reſervata ut Tomo ſequenti videbimus.

XV. *Queritur quòd Rex Longobard. pacta non ſervaret.*

Eodem anno in finem vergente, Hieronymus Pippini Regis frater, & Fulradus Abbas monaſterii ſancti Dionyſii Româ in Franciam rediêre cum literis in Codice Carolino num. VII recitatis per quas apud Pippinum, Carolum & Carolomannum Reges Francorum, ac Patricios Romanorum, queſtus eſt Stephanus Papa, quod Aiſtulphus Rex promiſſis minimè ſtaret, nihilque cùm Eccleſiæ Romanæ, tum Reipublicæ Romanorum reddidiſſet. In illis enim literis ait Pontifex de Aiſtulpho: *Nec unius palmi terræ ſpatium beato Petro, ſanctæque Dei Eccleſiæ, vel Reipublicæ Romanorum reddere paſſus eſt*, etſi, illi, nempe Pippinus & filii, *propria voluntate, per donationis paginam Beato Petro, ſanctæque Dei Eccleſiæ, & Reipublicæ civitates & loca reſtituenda* confirmaſſent: Ex quibus verbis etiam colligere eſt; cum ventum eſt ad pacem inter Stephanum & Aiſtulphum, legem hanc à Pippino huic fuiſſe impoſitam, ut ablata cùm Eccleſiæ Romanæ, tum Reipublicæ Romanæ reſtitueret, non verò Imperio Romano, ut perperàm quidam ſcribunt.

XVI. *Petit à Pippino ut eum ad reſtitutionem ablatorum cogat.*

Non ſolùm Aiſtulphus ablata Eccleſiæ Romanæ non reſtituit, ſed poſt Fulradi & Hieronymi reditum in Galliam, ſtatim per Scameras, ſive exploratores, perque deprędationes ſeu devaſtationes Stephano Papæ ſe ſe moleſtum exhibuit. Qua re motus Stephanus, literas, quæ num. IX in Codice Carolino leguntur, per Willharium ſeu Wilearium Numentanum Epiſcopum, ad prędictos Reges mox deferendas curavit, quibus ipſos urgebat, ut Aiſtulphum compellerent ad reſtituendum Eccleſię & Reipublicę Romanæ quod abſtulerat,

ſtulerat, & quod Pippinus Romanæ Sedi donare decreverat: *Etenim,* inquit, *ſicut primitùs Chriſtianitati veſtræ ediximus, iniquus Aiſtulfus Rex, ingreſſo in ejus perfido corde Diabolo, omnia quæ per ſacramentum B. Petro per noſtros Miſſos reſtituenda promiſit, irrita fecit, & nec unius palmi terræ ſpatium B. Petro reddere voluit . . . . Non enim quia jam reddere, ut conſtituit, propria B. Petri noluit, ſed etiam ſcameras atque deprædationes ſeu devaſtationes in civitatibus & locis B. Petri facere ſua imperatione non ceſſavit, nec ceſſat . . . . . Pro quo peto Vos, Excellentiſſimi & à Deo protecti filii, & nimis obſecro, doleat Vobis pro ſancta Dei Eccleſia & B. Petri cauſa, & quod per donationem B. Petro offerendum promiſiſtis, eidem contradere debeatis.* SEC. VIII.

XVII. *Roma à Rege Longobard. obſidetur.*

Anno ſeptingenteſimo quinquageſimo quinto ineunte Aiſtulphus Rex rursùm ingenti comparato exercitu ipſam urbem Romam obſidione cinxit, omnia circùm loca tàm ſacra, quàm prophana devaſtans ac comburens, ſacras Imagines in ignem conjiciens, ſacroſanctum Corpus Dominicum polluens, Monachos plagis lanians, ſanctimoniales contaminans, ceteros Eccleſiaſticos laicoſque utriuſque ſexûs jugulans, infantulos à mamillis matrum extractos interimens, nullum denique impietatis & crudelitatis genus non exercens. Sthephanus in his rerum anguſtiis, Legatos de ſervandis pactis ad Aiſtulphum Regem ſubitò miſit, ſed cùm pacati nihil retuliſſet, *omnem, poſt Deum, ſpem in Regibus & gente Francorum conſtituens*, Warnerium Abbatem ad ſe à Pippino directum, & in Urbe defendenda militis officio egregiè functum, itinere maritimo, quò tutiùs ac celeriùs perveniret, in Franciam cum Legatis ſuis *Georgio* Epiſcopo, & *Thomerico* Comite proficiſci juſſit, ac Pippino hęc univerſa ſignificare, ipſum per omnia ſacra obteſtans, ut quę ſemel promiſerat, aliquando impleret. Duas per illos Legatos Epiſtolas in Franciam tranſmiſit; unam ſuo nomine Pippino Regi; alteram ſuo & omnium Romanorum in afflictione poſitorum nomine ad eumdem Pippinum, ejuſque filios, necnon ad Epiſcopos, Abbates, Presbyteros, Monachos, Duces, Comites, ceteroſque Francos. Ex iis porrò literis conſtat Romam Kalendis Januarii jam fuiſſe obſeſſam.

XVIII. *Scribit ad Pippinum S. Petri nomine.*

Sed cùm obſidio acriùs à Longobardis urgeretur, Stephanus novo, miroque exemplo, quod nec à Deceſſoribus antea, nec poſt à Succeſſoribus uſurpatum eſt, ipſius Sancti Petri Apoſtoli nomine, ad eoſdem Reges Pippinum, Carolum & Carolomannum, ſive ad omnem generalitatem Francorum ſcripſit; quibus omnibus enixius, verbiſque ad excitandam commiſerationem quàm maximè compoſitis, obteſtatus eſt, ut afflictiſſimæ ſuccurrerent Eccleſiæ & urbi Romanæ; & quemadmodum *omnes gentes quæ ad Francorum fortiſſimam gentem refugiſſent, ſalvæ factæ ſunt*; ita ſanctam Dei Eccleſiam, &

SEC. VIII. ejus populum ab hoſtium oppreſſione liberare feſtinarent. Ex literis ad Pippinum Regem conſtat, Eccleſiam, populumque Romanum ſpem ſuam omnem in Chriſtianiſſimo Rege, ac Francis ut in liberatoribus ſuis poſuiſſe: *Adjuva nos*, inquit, *& auxiliare noſtri ſub magna velocitate, Chriſtianiſſime ..... Peto te, ne pereamus, nequando dicant gentes, quæ in cuncto orbe terrarum ſunt: Ubi eſt fiducia Romanorum, quam poſt Dominum in Regibus Francorum habebant ...... Salva nos antequam pereamus, Chriſtianiſſime Rex ..... Conſidera fili, conſidera, & omninò percogita, per Deum vivum te conjuro, quoniam & noſtra, & omnis Romanorum Populi anima, poſt Deum, & ejus Principem Apoſtolorum, in tua à Deo protecta Excellentia, & gente Francorum à Deo tibi commiſſa pendent ..... Quoniam nulli alio, niſi tantummodo tua amantiſſima Excellentia, vel dulciſſimis filiis, & cunctæ genti Francorum, per Dei præceptionem & B. Petri, Sanctam Dei Eccleſiam, & noſtrum Romanorum Reipublicæ populum commiſimus protegendum.*

XIX. *Exarchatum Ravennæ & alia munificentiâ Pippini recipit.*

Pippinus, cognitâ Aiſtulphi Regis fraude, irâ & dolore exarſit, & novo decreto bello, novos populis delectus indixit. Tum cum exercitu in Longobardos movit, Aiſtulphum ad Alpium anguſtias fugatum Papiæ obſedit; nec veniam unquam rupti fœderis ei roganti tribuere voluit, quouſque Ravennam cum univerſo Exarchatu, Pentapolimque, ac viginti civitates iis provinciis comprehenſas Romano Pontifici tradidiſſet. Aiſtulphum coegit, inquit Anaſtaſius, ad confirmandum pactum; *quod per octavam elapſam indictionem inter partes provenerat*, & factam in ſcriptis donationem Romam ad Stephanum Papam transmiſit, ideoque poſt menſem Auguſtum ejuſdem anni DCCLV, quo menſe Septembri nona indictio initium ſumſit. Pippinus in Franciam rediens, reliquit in Italia Fulradum Abbatem monaſterii Sancti Dionyſii, qui civitates in pacto contentas ab Aiſtulpho reciperet, receptaſque mox in poteſtatem Pontificis Romani transferret, uti narrat Anaſtaſius.

XX. *Ab hoc tempore Pontifices Romæ in civilibus dominantur.*

Fulradus cum Procuratoribus Aiſtulphi in Exarchatum, Pentapolimque progreſſus, omnes urbes præter Ferrariam, Faventiam & alias quaſdam recepit, & obſidibus de unaquaque ſumptis, ac Primoribus ſecum earum ductis, Romam adiit, atque ſingularum urbium claves unà cum tabulis ipſius Donationis à Pippino Rege factæ in Confeſſione Sancti Petri depoſuit. Ravennæ etiamnum in antiqua tabula legitur hæc epigraphe, à Papyrio Maſſono lib. 2. relata PIPINUS. PIUS. PRIMUS. AMPLIFICANDÆ ECCLESIÆ. VIAM. APERUIT. ET EXARCHATUM. RAVENNÆ. CUM AMPLISSIMIS ...... cetera verba exeſa. Sed ea inſcriptio longè poſt Pippini mortem poſita, & poſtquam imitatores habuit, cum *primus* dicatur Eccleſiam amplificaſſe. Quid porrò Donatio Pippini conti-

Digitized by Google

contineret, & quas civitates complecteretur, inter Scriptores non *SEC. VIII.*
convenit, nam præter civitates, quas Anaſtaſius recenſet, Leo Oſtienſis in Hiſt. Caſin. lib. 1. cap. 7. latioribus eandem donationem extendit terminis. Sed quidquid ſit, illud certum videtur Annotatori Baronii, ab hoc tempore plenam in rebus civilibus adminiſtrationem Pontifices Romanos, tàm Romæ, quàm in Exarchatu Ravennatenſi exercuiſſe, niſi rebellionum motibus aliquando impedirentur. Romani enim, inquit, ab eo tempore, quo Pippinus Exarchatum Ravennæ Principi Apoſtolorum, ejuſque ſucceſſoribus conceſſit, Conſtantini Copronymi Imperatoris hæretici, qui eos adverſùs Longobardos defendere non poterat, dominationem penitùs excuſſère, & Rempublicam inſtituère, cujus caput Romanus Pontifex, Defenſor verò ac Protector Pippinus Francorum Rex dicti ſunt. Hinc quando Stephanus II in ſuis literis de Aiſtulpho & de vexatione urbis Romæ ſermonem habet, nuſquam meminit Imperatoris, & Romanos populum ſuum appellat, ut videre eſt in ejus Epiſtolis III, IV & VI ad Pippinum Regem. Iiſdem loquendi formulis utuntur Paulus Papa, Stephani ſucceſſor, & Hadrianus I, ille in Epiſtolis ordine II & VII ad Pippinum; hic in Epiſtola IV ad Carolum Magnum anno DCCLXXV data. Nec refert quod Pontifices in ſubſcriptionibus dictarum Epiſtolarum memorent annos Conſtantini Imperatoris, dicuntur enim datæ *imperante Domino piiſſimo Auguſto Conſtantino à Deo coronato magno Imperatore* anno XXXII, vel aliquo alio ejuſdem Imperatoris; nam & Concilium Romanum, anno DCCXLIII dicitur habitum, *anno ſecundo Artabaſdi Imperatoris, necnon Luitprandi Regis anno trigeſimo ſecundo*; inde tamen non ſequitur Romam Luitprando Longobardorum Regi fuiſſe ſubditam. Præfati itaque Pontifices Romani iis formulis tunc uſi ſunt tanquam notis temporariis, quæ ſubjectionem nullam inferebant.

Aiſtulpho Longobardorum Rege, anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſexto, mortuo, Stephanus Papa, inter Longobardos pro ſucceſſione excitatos tumultus compreſſit, & Deſiderium Tuſciæ Ducem ad obtinendum regnum juvit, ſancito cum ipſo fœdere, ipſique auxilium Francorum impetravit, iis conditionibus, ut civitates, quas Aiſtulphus ad mortem uſque contra pactum retinuerat, & quas Pippini Donatio complectebatur, Eccleſiæ Romanæ reſtitueret, ut teſtatur Anaſtaſius Bibliothecarius. Hæ civitates erant Faventia, Imola & Ferraria cum earum finibus, Auximum, Ancona & Humana, cum earum territoriis, & Bononia, ut conſtat ex literis Stephani ad Pippinum Regem ea de re datis, & per Fulradum Abbatem, Georgium Epiſcopum, & Joannem Sacellarium transmiſſis, quibus eum rogavit, ut cum Deſiderio, ubi promiſſa im-

XXI. *Deſiderium juvat ad obtinendum regnum Longobard.*

Digitized by Google

SEC. VIII. pleviſſet, amicitiam fœduſque paciſceretur. Solum tamen Ferrariæ Ducatum Stephanus recepit, Deſiderio Rege ceteras civitates contra promiſſa retinente.

XXII.

Septima Pſeudo Synodus Cpoli celebratur.

Stephano II Papa ſedente, anno ſeptingenteſimo quinquageſimo quarto Conſtantinus Copronymus Imperator pſeudo-Synodum adverſùs ſacras Imagines Conſtantinopoli celebravit, *nullo præſente ex Catholicis ſedibus, Romana ſcilicet, vel Antiochena, Alexandrina aut Jeroſolymitana. A quarto Idus Februarii incipientes perduraverunt uſque ad ſextum Idus Auguſti ejuſdem ſeptimæ indictionis*, inquit Theophanes ad annum XIII ejuſdem Imperatoris. Hæc pſeudo-Synodus, cui trecenti trigenta octo Epiſcopi interfuêre, celebrata eſt in Templo Sanctiſſimæ Dei Genitricis ad Blachernas. Hujus mentio eſt in Vita Sancti Stephani Junioris Monachi, qui ob defenſionem ſacrarum Imaginum anno ſeptingenteſimo ſexageſimo ſeptimo martyrium ſubiit, à Stephano Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diacono circa annum octingenteſimum octavum ſcripta, & à Loppino publicata. Ex ea Vita diſcimus, Conſtantinum Copronymum Imperatorem, *propoſitis vivifico corpore & Sanguine Chriſti, intemeratiſque lignis, in quibus Chriſtus Deus pro nobis manus extendit, atque etiam inviolatis Evangeliis* omnes jurare feciſſe: *Sanctam Imaginem ſe non adoraturos, ſed eam idolum vocaturos*; poſtea, Conſtantinum Monachum, Sylæi antea Epiſcopum, *non Dei & Sacerdotum ſuffragio, ſed proprio dolo in Eccleſiam* adduxiſſe; *ubi cum ambo in ambonem aſcendiſſent*, ab ipſo Copronymo Patriarcha Conſtantinopolitanus dictus eſt in locum Anaſtaſii nuper defuncti. Deinde omnium conſenſu decretum eſt, ut ſacras Imagines quilibet *Idola* nuncuparet, earumque cultores *Idololatras*: itemque non ſolùm Sanctos, ſed nec ipſam Deiparam Virginem, poſt obitum aliquid juris habere ad intercedendum pro nobis, vel aliquo modo poſſe nobis prodeſſe; prohibitum eſt pariter, Apoſtolos, vel Martyres, alioſque Confeſſores, aut Virgines *Sanctos* appellari. Denique decretum, ut hoc ipſorum Conciliabulum *Septima Synodus Oecumenica* diceretur.

XXIII.

Synodus dici nequit œcumenica niſi à Rom. Pontifice approbetur.

Sed, ut refert Stephanus Diaconus in laudata Sancti Stephani Junioris Vita, hic Sanctus ad Epiſcopos, qui eum à ſacrarum Imaginum cultu revocare volebant, ita reſpondit: *Quanam ratione veſtram Synodum Oecumenicam dicitis, quam neque approbavit Romanus Pontifex (quamquam canone præſcribitur res Eccleſiaſticas abſque Papa Romæ conſtitui non debere) neque Alexandrinus, ut verum fatear, neque Antiochenus, neque Ieroſolymitanus? Ubi enim illorum libelli, ut falſa veſtra Synodus Oecumenica prædicetur? Quomodo porrò Septimam nuncupatis, quæ ſex priores non eſt ſecuta?* Et infra: *Vos verò qui ſex Synodorum traditiones anti-*

antiquaſtis, quonam titulo veſtram Synodum Septimam nominetis, ignoro. **SEC. VIII.**
Tandem ait ſex priores Synodos in Templis Sanctorum celebratas fuiſſe, in quibus *omnibus Imagines ſculpta erant, quas Patres approbavêre & adoravêre.* Conſtantinus porrò Copronymus, ut id obiter notem, bellum ſacris Imaginibus indicendo, eaſdem in minutiſſimas partes comminuendo, & quæ in parietibus erant depictæ, partim aqua calida, partim calce, vel atramento obliterando, Crucis cultum abjicere auſus non eſt, cùm, ex mox dictis, ſolemni jurejurando ſupra ſacroſanctum corpus Dominicum, ac venerandam Crucem & Sancta Evangelia populum Conſtantinopolitanum adſtrinxerit, nunquam ſe ſacras Imagines adoraturos, ſed eas Idola vocaturos.

XXIV. *Stephanus PP. hanc Pſeudo-Synodum irritat.*

Non ſolùm hæc Synodus ab aliis Patriarchis & ab ipſo Romano Pontifice approbata non eſt, ut legitur in prædicta Sancti Stephani Junioris Vita; ſed etiam à Stephano Papa irrita reddita eſt & caſſata, idemque Conſtantinus Imperator ab eo monitus literis, ut ab errore deſiſteret, ut teſtatur Hadrianus itidem Pontifex Romanus in Epiſtola ad Conſtantinum & Irenem Auguſtos. Hæc eadem Septima pſeudo-Synodus, in Actione ſeptima Nicænæ ſecundæ Synodi, Septimæ Oecumenicæ damnata eſt, & anathemate nominatim confixi ſunt Iconomachorum Principes, ut ibidem dicetur.

XXV. *Moritur.*

Stephanus Papa, poſt immenſos labores pro Romana Eccleſia honeſtè perfunctos, ex hac vita migravit die vigeſima quarta menſis Aprilis anni ſeptingenteſimi quinquageſimi ſeptimi, & *ſepultus eſt*, inquit Anaſtaſius, *in Baſilica B. Petri Apoſtolorum Principis ſexto Kalendas Maij, indictione X*, ſeu die vigeſima ſexta ejuſdem menſis; ſedit enim, ut habent duo exemplaria MSS. ejuſdem Anaſtaſii ac tres Catalogi Criticæ Baronianæ præfixi, *annos quinque, & dies viginti novem*, ordinatus quippe fuerat die vigeſima ſexta menſis Martii anni ſeptingenteſimi quinquageſimi ſecundi.

S. PAULUS *Pontif. XCV.*

Anno Domini DCCLVII.

I. *S. Paulus dicitur Papa.*

Cum, poſt Stephani II mortem, ſedes vacaſſet menſem unum, dies quinque, ut habent vetuſtiſſimus codex Bibliothecæ Cæſareæ, de quo loquitur Lambecius Tom. II ejuſdem Bibliothecæ pag. 927. & ſeq. alter codex Anaſtaſii Colbertinus & varii Catalogi, Paulus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, natione Romanus, ex patre Conſtantino, Stephani II frater, conſecratus eſt Pontifex die vigeſima nona menſis Maij, in quam anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſeptimo Dominica incidebat.

Paulus

SEC. VIII.

II. *Ejus primordia & virtutes.* Paulus ante Pontificatum in Lateranenſi Patriarchio ſub Gregorio tertio, & Zacharia Pontificibus mores & Eccleſiaſticam perdidicit diſciplinam, & à Zacharia cum fratre Stephano Diaconus creatus eſt. Mortuo fratre in ejus locum ſubrogatus eſt, ob integritatem vitæ & doctrinam; duorum enim fratrum ſucceſſio in ſummo Sacerdotio exemplo carebat, quæ nec impoſterum unquam viſa eſt; & parte alia cum Stephanus frater ægrotaret & plures ex populo Theophylactum Archidiaconum in Sedem Romanam euehere peroptabant, ſed validior & ſanior pars Paulum in Pontificem elegit; erat enim vir mitiſſimi ingenii, clementiæque ſingularis, ut ſcribit Anaſtaſius. Luſtrabat carceres, indeque pleroſque eorum qui ære alieno oppreſſi in iis detinebantur, perſoluto creditoribus pretio dimittebat, viduis, pupillis, egeniſque omnibus patrem ſe exhibens. infirmos etiam cum quibuſdam familiaribus noctu viſitabat, quibus alimenta, ceteraque neceſſaria ſubminiſtrabat.

III. *Ante ordinationem Pippino Regi ſuam electionem ſignificat.* Ubi Paulus creatus eſt Pontifex, ad Pippinum Francorum Regem literas dedit, quibus Stephani fratris obitum & ſuam electionem ſignificat, indicatque ſe in amicitia ab eodem Stephano inita cum Francis perſeveraturum, petens ab eo ut idem præſtaret. Hæ literæ fuerunt primæ ab ipſo datæ, ut pote ante ſuam ordinationem ſcriptæ, earum enim hæc eſt inſcriptio: *Domno excellentiſſimo filio Pippino Francorum, & Patricio Romanorum, Paulus Diaconus, & in Dei nomine Electus Sanctæ Sedis Apoſtolicæ.* Hæc Epiſtola in Collectione Concil. Labbei prima ordine rectè ponitur; in Codice verò Carolino eſt XIII.

IV. *Carolus M. Auctor eſt Codicis Carolini.* Hic porrò locus ſe offert de Auctore Codicis Carolini Lectorem monere. Jacobus Gretzerus anno MDCXIII Ingolſtadii publicavit Epiſtolas, quas Romani Pontifices Gregorius III, Zacharias, Stephanus II, Paulus, Stephanus III, Hadrianus & pſeudo-Papa Conſtantinus ad Carolum Martellum Majorem-Domûs, ad Pippinum, ad Carolum Magnum, & ad Carolomannum ejus fratrem miſerunt. Hæ Epiſtolæ collectæ olim in unum volumen fuerant ſtudio & cura ipſius Caroli Magni, & ſunt omninò nonaginta novem. Eas idem Carolus Magnus anno DCCXCI iterum reſcribendas curavit, eo quod nimia vetuſtate jam ex parte deletæ eſſent, ut liquet ex antiqua inſcriptione majuſculis literis exarata, quæ ab illo ipſo, qui ejus juſſu eas in unum corpus redigendas deſcripſit, Collectioni earum præfixa eſt. Et hæc Collectio vocatur Codex Carolinus ab ejus Auctore Carolo M. Lambecius porrò lib. 2. Bibliothecæ Cæſareæ cap. 5. teſtatur eam extractam eſſe ex antiquo M S. ejuſdem Bibliothecæ, ſed eum qui Codicem deſcripſit, & ad Gretzerum miſit, nimiam nonnullis in locis corrigendis & mutandis ſibi arrogaſſe licentiam, ideo-

que

que operæ pretium fore, ſi prima illa editio de integro conferatur cum laudato exemplari authentico. Denique omnes illæ Epiſtolæ anno DCCXCI anteriores ſunt, cum earum Collectio eo anno facta fuerit. Extant etiam apud Ducheſnium Tom. 3. *SEC. VIII.*

V. *Paulus PP. fit compater Pippini Regis.*

Eodem anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſeptimo, Pauli Papæ primo, nata eſt ex Bertrada Regina Pippino filia Giſlana appellata, ut teſtatur Annaliſta Petavianus à Ducheſnio editus. Pippinus ſtatim, per Wlfardum Abbatem monaſterii Sancti Martini apud Turonos, tranſmiſit ad Paulum Papam ſabanum, ſeu linteum in quo Giſlana *ſacratiſſimo lavacro abluta, ſuſcepta eſt*, ut inquit Pontifex in Epiſtola VI ad Pippinum Regem, in Codice Carolino XXVII. *Quem & cum magna jucunditate & aggregata populi coborte, infra aram ſacrati corporis auxiliatricis veſtræ Beatæ Petronillæ, quæ pro laude æterna memoria nominis veſtri nunc dedicata dignoſcitur, celebrantes Miſſarum ſolemnia cum magno gaudio ſuſcepimus & per allatum eumdem ſabanum, eam tanquam præſentialiter nos ſuſcepiſſe gaudemus.* Tegumentum itaque illud, quod filiæ ſuæ jam baptizatæ Pippinus præbuerat, Paulus Papa accepit, ac ſi præſens Regiam puellam è ſacro lavacro ſuſcepiſſet, & exinde Pippinum *compatrem*, Bertradam Reginam *commatrem* & Giſlanam *ſpiritalem filiam* ſuam dixit, ut legere eſt tùm in citata Epiſtola, tùm in aliis ab eo ad Pippinum ſcriptis.

VI. *Auxilium ab eo contra Longobardos petit.*

Deſiderius Longobardorum Rex provinciâ Pentapoleos, cum Ducatibus Spoletano & Beneventano, igne ferroque vaſtatis, Albinum Ducem Spoletanum, nonnulloſque Proceres, qui ſe Beato Petro, Pippinoque Regi ſummiſerant, in vincula detruſit. Georgium præterea Conſtantini Imperatoris Legatum, qui priùs in Franciam directus fuerat, Neapoli accerſivit, communicatoque conſilio, Imperatorem literis ſollicitavit, ut contrà Ravennates exercitum in Italiam dirigeret, ſeque ſubſidiarias copias pro viribus miſſurum ſpopondit. Licet autem ſciret, hæc non latere Paulum Papam, ad eum tamen eodem anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſeptimo Romam venit, rogantique ut reſtitueret Imolam, Bononiam, Auximum, Anconam & alias civitates, quas præſentibus Franciæ Legatis, Fulrado ſcilicet Abbate & Rodberto, eodem anno à Pippino miſſis, ſe redditurum promiſerat, haud acquievit, ſimulateque reſpondit, ſe pacem ultro amplexurum cum Sede Apoſtolica, modo ſibi remitterentur obſides, quos Pippino Regi tradiderat. Papa ſemel & iterum ad Pippinum Regem ſcripſit, veritusque ne literæ in manus Longobardorum incidiſſent, tertias literas tranſmiſit per Georgium Epiſcopum & Stephanum Presbyterum, quos in Franciam Legatos deſtinabat, quibus præcepit, ut auxilium à Pippino

SEC. VIII. popoſcerent ad repetendas civitates, quas Rex Longobardorum Apoſtolicæ Sedi nondum reſtituerat. Hæc conſtant ex Epiſtola II Pauli ad Pippinum, quæ in Codice Carolino eſt ordine XV.

VII. *Pippinum & gentem francorum commendat.* Scripſit inſuper Paulus Pontifex Epiſtolam ordine X in editione Conciliorum, XXII in Codice Carolino, ad omnes Francos, in qua poſt uberrimas gratiarum actiones, hæc ad commendationem Pippini, gentiſque Francorum obſervatione digna habet: *Verè elevatum eſt nomen gentis veſtræ ſuper multas generationum nationes, & regnum Francorum vibrans, emicat in conſpectu Domini, quod talibus benigniſſimis Catholicæ & Apoſtolicæ Sanctæ Dei Eccleſiæ liberatoribus, præornatur Regibus. Novus quippe Moyſes, novuſque David in omnibus operibus ſuis effectus eſt Chriſtianiſſimus & à Deo protectus filius, & ſpiritalis compater Dominus Pippinus, Dei nutu victorioſiſſimus Rex, per quem exaltata Dei Eccleſia triumphat, & fides Catholica ab hæreticorum telo illibata conſiſtit. Et vos quidem, cariſſimi, gens ſancta, regale Sacerdotium, populus acquiſitionis, cui benedixit Dominus Deus Iſraël, gaudete & exultate, quia nomina veſtra, Regumque veſtrorum, exarata ſunt in Cœlis, & merces veſtra magna eſt coram Deo & Angelis ejus*, &c. Ut omnibus Francis eas literas ſcriberet impulſus fuiſſe videtur Paulus Pontifex literis, per quas Pippinus Senatum, ac populum Romanum cohortatus eſt, ut fidem erga Romanam Eccleſiam, & eumdem Pontificem religioſiſſimè cuſtodirent. Extat ad illas Pippini literas reſponſio Pauli in Codice Carolino num. XXXVI.

VIII. *Longobardos ad auxilium contra Græcos pertrahere tentat.* Conſtantinus interea Imperator, ut Ravennam totumque Exarchatum ad defectionem ſollicitaret, Leonem Miſſum Imperialem cum literis eò direxit. Exemplar illius Epiſtolæ, in Codice Carolino ordine XXVIII, Sergius Archiepiſcopus Ravennas Romano Pontifici deferendum curavit. Paulus acceptum tranſmiſit Pippino, eumque rogavit, ut Deſiderium Longobardorum Regem hortaretur ad auxilium Ravennæ, & civitatibus maritimis Exarchatûs ferendum, ſi quid Græci molirentur. Unde patet Paulum Epiſtolas ſuas tempori ſapienter accommodaſſe: in prioribus enim literis, quia Græci tunc quieſcebant, de Longobardorum Rege queſtus eſt; in his verò, quia Græci bellum minantur, agit apud Pippinum, ut eumdem Longobardorum Regem hortetur auxilium præſtare *tàm Ravennæ, quàm Pentapoleos maritimis civitatibus.*

IX. *Cum Deſiderio eorum Rege convenit.* Pippinus Rex Paulo Pontifici ſuaſit, ut pacem cum Deſiderio Longobardorum Rege ſervaret. Quare cum Deſiderius anno ſeptingenteſimo quinquageſimo octavo, autumnali tempore, causâ orationis Apoſtolorum limina adiiſſet, cum eo colloquium habuit, deque reſtituendis Eccleſiæ quibuſdam in Tuſcia & alibi patrimoniis, cum eodem convenit. Hæc conſtant ex Epiſtola XXVI Codicis Carolini, quam

Digitized by Google

quam ad Pippinum ſcripſit Paulus, ex qua & conſtat eumdem Regem Pippinum, *Deſiderium admonuiſſe Regem Neapolitanos ac Caietanos conſtringere ob reſtituenda patrimonia* Eccleſiæ Romanæ ablata. *SEC. VIII*

X. *Nihil omittit ut Pippinum à Conſtantino Imp. diſſociet.*

Frequentes his temporibus ultrò citròque curſitabant Nuncii, cùm Pontificii, tum Regii. Quare Paulus Papa per Epiſtolam XXXVII Codicis Carolini Pippinum Regem rogavit, ut Nuncium Romæ demoraturum mitteret. Hoc intendebat potiſſimùm Pontifex, ut contra Græcos orthodoxam fidem, ſuumque Principatum tueretur; neque ſibi videbatur quicquam acturus magis opportunè, quam ſi Pippinum Regem ab Imperatore Conſtantino diſſociaret. Ut id aſſequeretur nihil intentatum reliquit; amorem ſingularem erga Pippinum, odium vehemens adverſùs Conſtantinum ſignificavit; palamque teſtatus eſt, in Pippino, poſt Deum, ſpem omnem ſe ſe collocaſſe, ac ſibi ab uno Conſtantino metum ac terrorem incuti. Ne literas quidem ab Alexandrino Patriarcha per Monachum Acoſmam accepit, quin earum exemplar Pippino, ut Regi Orthodoxo, & Defenſori Catholicæ fidei transmitteret. Cujus rei teſtis eſt Epiſtola XXXV Codicis Carolini eodem penè tempore, quo ſuperior ſcripta.

XI. *Cantum Romanum in Galliam introduci curat.*

Hoc eodem anno ſeptingenteſimo quinquageſimo octavo, Paulus Pontifex loco muneris Pippino Regi tranſmiſit Antiphonale & Reſponſale, inſimul artem Dialecticam Ariſtotelis, Dionyſii Areopagitæ libros, & alios quoſdam, ut conſtat ex embolo Epiſtolæ XXV ejuſdem Codicis Carolini ad Pippinum datæ. Antiphonalia & Reſponſalia, libroſque hujuſmodi Româ ſæpè tranſmiſerant in Franciam Romani Pontifices, ex quo divina officia Romana cum Romano cantu in Galliam ſunt introducta, Stephano II tum Pontifice, & Pippino Rege, ut obſervat Baronius anno DCCLIV. Quod ſpectat ad cantum Romanum, ut à Gallis ediſceretur plurimùm adlaboravit Paulus Pontifex, & ſimul cum eo Remigius Rotomagenſis Archiepiſcopus, Pippini Regis frater, ut teſtatur idem Paulus in Epiſtola XLIII Codicis Carolini ad eumdem Pippinum.

XII. *Fruſtrà Conſtantini Imp. converſionem tentat.*

Multum etiam laboravit Paulus, ut Conſtantinum Coprónymum Imperatorem à ſua erga ſacras Imagines impietate converteret, tùm literis, tùm Apoſtolicis Legatis ad eum miſſis. Deſiderantur quidem literæ ab eo ſcriptæ, ſed earum diſerta mentio eſt in Epiſtola Hadriani Papæ ad Conſtantinum & Irenem Auguſtos. Meminit & de his Anaſtaſius his verbis: *Sapiùs ſuos Miſſos cum Apoſtolicis obſecratoriis atque commonitoriis literis, præfatis Conſtantino & Leoni* (ejus filio) *Auguſtis direxit pro reſtituendis, confirmandiſque in priſtino venerationis ſtatu ſanctiſſimis Imaginibus Domini Dei & Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti, ſanctæque ejus Genitricis, atque beatorum Apoſtolorum,*

SEC. VIII. *omniumque ſanctorum Prophetarum, Martyrum & Confeſſorum.* Sed fruſtra Paulum id egiſſe, quòd Conſtantinus in lapidem obduruiſſet, eventus demonſtravit.

XIII. *Optat fieri Pater luſtralis filii Pippini.* Annaliſta Metenſis apud Ducheſnium ad annum ſeptingenteſimum quinquageſimum nonum ſcribit: *Natus eſt autem ei* (nempe Pippino Regi) *filius, cui nomen ſuum impoſuit. Qui vixit duos annos, & in tertio defunctus eſt.* Cùm Paulus Pontifex, filii Pippini nativitatis certior factus eſſet, mox per Epiſtolam vigeſimam tertiam Codicis Carolini Pippinum Regem enixè rogavit, *ut à ſacratiſſimo Baptiſmi lavacro eum ſuſcipere* mereretur. Utrum eum revera è ſacro fonte ſuſceperit, nos latet.

XIV. *Monet Pippinum, Deſiderium Regem ſibi ex parte ſatiſfeciſſe.* Sub initium anni ſeptingenteſimi ſexageſimi pervenerunt in Italiam Remedius, ſeu Remigius Archiepiſcopus Rotomagenſis, Pippini Regis frater, & Autharius, ſive Andegarius Dux, ejuſdem Pippini Oratores, quibus Deſiderius Longobardorum Rex ſpopondit, ſe Paulo Pontifici omnia beati Petri patrimonia, jura etiam, fines & territoria diverſarum civitatum, quæ Reipublicæ Romanorum fuerant, pleniſſimè reſtituturum hoc eodem anno, menſe Aprili, indictione decima tertia. Atque reipſa partem reddidit, aliam partem pollicitus ſe paulò poſt quoque redditurum. Rogavit inſuper Paulum, ut Pippinum Regem de rebus illis certiorem faceret, quod quidem Paulus legitur præſtitiſſe literis, miſſoque etiam in Franciam Petro Presbytero, ita tamen ut Regi Francorum ſupplicaret, ne deſiſteret à ſollicitando Deſiderio, donec is ritè ſuas omnes pollicitationes exſolviſſet. Conſtant hæc ex Epiſtola XXI Codicis Carolini, quæ in editione Conciliorum Labbeana eſt ordine III. *Innoteſcimus*, inquit Paulus, *præcelſæ Chriſtianitati Veſtræ, quod nuper dum ad nos conjunxiſſent fideliſſimi veſtri, ſcilicet Deo amabilis Remedius germanus veſter, atque Autharius glorioſiſſimus Dux, conſtitit inter eos & Deſiderium Longobardorum Regem, ut per totum inſtantem Aprilem menſem iſtius XIII indictionis, omnes juſtitias fautoris veſtri beati Petri Apoſtolorum Principis, omnia videlicet patrimonia, jura etiam & loca, atque fines & territoria diverſarum civitatum noſtrarum Reipublicæ Romanorum, nobis pleniſſimè reſtituiſſet. Unde ex parte quidem eaſdem juſtitias ſe profitetur, atque omnino ſpondet nobis eſſe facturum. Quapropter impenſius nos præfatus Deſiderius Longobardorum Rex obſecratus eſt, ut veſtræ à Deo protectæ Excellentiæ noſtris Apoſtolicis relationibus intimare debuiſſemus, & ecce ſicut noſtro poſt Deum Liberatori hoc ipſum eximiæ, atque ſublimiſſimæ & à Deo protectæ Chriſtianitati Veſtræ per has Apoſtolicas noſtras innotuimus ſyllabas.* Obteſtatur poſtea Paulus Pippinum, ut ſi Deſiderius iſta neglexerit, illum, ſicut Stephano Papæ & ſibi promiſerat, ad reſtitutionem cogeret.

In

In hac Epiſtola, ut advertit Cointius in Annalibus Eccleſiaſticis Francorum ad annum DCCLX num. VII, patrimonia diſtinguuntur à juribus, locis, finibus ac territoriis civitatum. Nam jura, loca, fines & territoria civitatum pertinent ad donationem Pippinianam, partemque conſtituunt Principatûs à Pippino Rege Pontifici Romano collati. Patrimonia verò tùm intra, tùm extra donationem Pippinianam conſiſtunt, *pro ſubſidio tantum & alimento pauperum Chriſti ſeu luminarium concinnatione*, ut loquitur Gregorius Papa III in literis ad Carolum Majorem-Domûs patrem Pippini Regis, quæ extant apud Baronium anno DCCXL. Sita porrò erant illa patrimonia in Ducatibus Beneventano, Spoletano & Tuſco, necnon in territoriis Neapolitano & Caietano, & pertinebant ad Pontifices Romanos ante donationem Pippinianam, ut liquet ex Epiſtola XXVI Codicis Carolini à Paulo Papa ad Pippinum Regem data, de qua num. IX locuti ſumus. SEC. VIII. XV. *Patrimonia Eccleſiæ Rom. ab ejus juribus diſtinguenda.*

Anno ſeptingenteſimo ſexageſimo primo Paulus Papa privilegium conceſſit monaſterio, quod Romæ in paterna domo à fundamentis conſtruxit in honorem ſancti Stephani Papæ & Martyris, necnon ſancti Silveſtri itidem Pontificis & Confeſſoris, quod cum multis prædiis dotaſſet, & rebus omnibus neceſſariis inſtruxiſſet, eorumdem ſanctorum Stephani & Silveſtri corpora in illud tranſtulit, & in Oratorio repoſuit; aliorum verò Sanctorum Reliquias recondidit in Eccleſia infra clauſtra monaſterii conſtructa & magnificè ornata, Monachorumque Græcorum Congregationem ibi inſtituit, qui Græco ritu ſacra operarentur. Monaſterium illud ad ſanctos Martyres in Schola Græcorum nominavit, quam nuncupationem deinceps retinuit. Temporis deinde progreſſu monaſterium illud tranſiit ad Moniales, quæ dicuntur ſancti Silveſtri, quæ in locum Monachorum ſubrogatæ ſunt. Datum dicitur privilegium *quarto Nonas Junii indictione XIV*, ideoque anno DCCLXI. Ita legitur in editione Conciliorum; apud Baronium verò habetur, *quarto Nonas Iulii*, ſed quæcumque lectio retineatur, non concordat cum verbis additis in fine privilegii, quæ habent eadem indictione corpora ſanctorum Stephani & Silveſtri in eam Eccleſiam tranſlata die XIX Junii vel Julii, & die XVII Auguſti, niſi dicamus hæc verba addita eſſe poſt dictum diem XVII Auguſti, quo una ex his Tranſlationibus facta ſupponitur. Vide dicta in ſancto Silveſtro. XVI. *Paulus PP. conſtruit monaſterium SS. Stephani & Silveſtri.*

Anno ſeptingenteſimo ſexageſimo ſecundo, idem Pontifex aliud monaſterium ſancti Silveſtri dictum, in monte Soracte ſitum, cum tribus aliis ei ſubjacentibus Pippino Regi donavit, ut liquet ex Epiſtola XII Codicis Carolini ab eo ad Pippinum ſcripta, in qua Pontifex ait: *Quoniam conſtat præcelſa Eximietas Veſtra à nobis petiiſſe mo-* XVII. *Quædam monaſteria Pippino Regi donat.*

 naſterium,

SEC. VIII. *naſterium, ſcilicet B. Silveſtri Pontificis atque Confeſſoris, ſitum in monte Soracte, necnon & alia illi tria ſubjacentia monaſteria, ſancti ſcilicet primi Martyris Stephani, & B. Andreæ Apoſtoli, atque Victoris*, in perpetuum concedimus atque largimur *à præſenti quinta decima indictione*, quæ in curſu fuit uſque ad Kalendas Septembris anni DCCLXII, *pro ſuſtentatione pauperum, & alimoniis* fratrum noſtrorum, Chriſti pauperum atque Monachorum, illic nunc & impoſterum ſpiritalem vitam degentium.

XVIII. *Gratulatur ei de ſuo in ſedem Apoſt. ſtudio.*

Cùm interea Pontifex ſibi à Longobardis timeret, Pippinus Rex Haribertum Murbachienſem Abbatem & Dodonem Comitem, anno ſeptingenteſimo ſexageſimo tertio Romam ad eum direxit, qui certiorem redderent de firmo propoſito, magnaque conſtantia, quam ipſe Pippinus in cauſis Apoſtolicis perficiendis gerebat; paulòque poſt reverſi ſunt in Franciam cum Legatis Pontificiis, Joanne Subdiacono & Abbate, ac Petro primo Defenſore, gratulatoriiſque literis ad Pippinum pro ſincero atque conſtanti erga Sedem Apoſtolicam ſtudio, ut videre eſt in Codicis Carolini Epiſtola XVIII à Paulo Papa data.

XIX. *Legati Pauli PP. de fide diſputant cum Legatis Imp.*

Anno ſeptingenteſimo ſexageſimo quarto, Conſtantinus Imperator Anthimum Spatarium & Syneſium Eunuchum, Oratores in Franciam ad Pippinum Regem miſit, ſed Pippinus, ut ſuum erga Sedem Apoſtolicam, & Paulum Pontificem ſtudium in dies magis ac magis teſtaretur, eos nec videre, nec audire voluit, niſi præſentibus Legatis Apoſtolicis; & diſputationibus interfuit, quas utrique inter ſe inierunt de obſervatione fidei orthodoxæ, & pia Patrum traditione. Deinde cum Anthymo, qui Conſtantinopolim redibat, ſuos quoque miſit Oratores, per quos Imperatorem cunctis de rebus certiorem fecit. Romam verò direxit Flavinum Capellanum unà cum Legatis Apoſtolicis Joanne Subdiacono & Abbate, atque Pamphilo Defenſore Regionario, per quos deferri curavit ad Pontificem, non literas modò, quæ geſti negotii ſeriem omnem complectebantur; ſed & exemplar ipſarummet, quas acceperat à Conſtantino, vel eidem Imperatori reſcripſerat. Paulus Pontifex ampliſſimas gratias egit, miſſo protinùs Legato cum literis, quæ fidem earum rerum faciunt. Hæ literæ quidem periêre, ſed Epiſtola XX Codicis Carolini dictorum confirmationem continet.

XX. *Paulus PP. ſtudet conciliare Taſſilonem Bavariæ Ducem cum Pippino.*

Taſſilo Bajoariæ ſeu Bavariæ Dux, anno DCCLVII ſuper corpora Sanctorum Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii, nec non ſancti Germani & ſancti Martini juraverat ſe Pippino Regi & filiis ejus fidem ſervaturum. Sed poſtpoſitis ſacramentis & jurejurando anno DCCLXIII è Placito Nivernenſi, ſine licentia Pippini aufugit, & in Bajoariam reverſus eſt. At facti poſtea pœnitens ſæpius Paulum Papam

Digitized by Google

pam rogavit, ut pacis inter eum & Pippinum componendæ cauſâ Legatos in Franciam mitteret. Annuit Paulus, annoque ſeptingenteſimo ſexageſimo quarto Philippum Presbyterum & Urſum cum litteris ad Pippinum direxit menſe Maio; ſed illi cum Ticinum veniſſent à Deſiderio Longobardorum Rege, qui filiam ſuam in matrimonium Taſſiloni, vel jam collocaverat, vel brevi ſe collocaturum ſperabat, prohibiti ſunt ulteriùs progredi. Quo comperto Pontifex eaſdem literas ad Pippinum tranſmiſit per alium Legatum. Hæc conſtant ex eadem Epiſtola XX Codicis Carolini, Pippino Regi data. Non videtur tamen Taſſilo in gratiam cum Pippino rediiſſe; Annaliſta enim Metenſis ad annum DCCLXIII ſcribit, Taſſilonem *nunquam amplius faciem Regis Pippini videre* meruiſſe, poſtquam fidem fregit, è Placito Nivernenſi aufugiens.

Sanctus Chrodegangus Epiſcopus Metenſis monaſterium Gorziæ ad amnem cognominem haud procul à Moſella fluvio, ſexto milliario ſupra Mediomatricum civitatem condidit, annoque ſeptingenteſimo ſexageſimo quarto *Romanum adiit Apoſtolicum Paulum nomine, poſcens ſibi dari pignora aliqua Sanctorum, quæ has inſignirent partes regionis. Qui concitùs volente Deo ejus annuens precibus, tradidit ei tria corpora ſanctorum Martyrum, Gorgonii, Naboris & Nazarii*, inquit Auctor Anonymus Gorzienſis, qui medio ſeculo X Hiſtoriam Translationis ſancti Gorgonii in monaſterium Gorzienze à Mabillonio part. II Sec. III Benedictini recitatam deſcripſit, qui ſubdit Chrodegangum, ſanctum Naborem Hilariaco monaſterio delegaſſe; ſanctum Nazarium cuidam religioſæ fœminæ tradidiſſe, quæ in prædio ſuo ultrà Rhenum, quod dicitur *Lorſan*, ſeu potius *Laureſham* illum collocavit; beatum verò Gorgonium penès ſe ſtatuiſſe *in loco, qui dicitur Gorzia, anno ab Incarnatione Domini DCCLXV.* Reliquias itaque illas Chrodegangus à Paulo Papa obtinuit quidem anno DCCLXIV, ſed earum Translatio facta eſt tantum anno DCCLXV, ad quem eam referunt Rabanus Maurus in ſuo Martyrologio ad diem XII menſis Junii, Notkerus in ſuo itidem Martyrologio, Marianus Scotus, Lambertus Schafnaburgenſis, aliique Annaliſtæ. Porrò monaſterium Gorzienze, quod plurium Sanctorum Seminarium fuit, inter bella ſeculi XVI geſta ſubverſum, tandemque in Collegium duodecim Canonicorum redactum. XXI. *S. Gorgonii corpus & alia duo Epiſc. Metenſi tradit.*

Anno ſeptingenteſimo ſexageſimo quinto Paulus Papa certior factus, quod ſex Patricii cum trecentis navibus Conſtantinopoli ſolviſſent, auctique claſſe Sicula Romam properare, deinde in Franciam irrumpere decreviſſent, literas ipſas, quas ea de re ab amicis acceperat, Pippino tranſmiſit per Conibertum hominem Francum, XXII. *Pippino nunciat Græcos mittere claſſem in Italiam.*

qui

SEC. VIII. qui Romæ tunc erat. Præterea tres ſaltem in Italia Oratores mitti rogavit, qui Deſiderium Longobardorum Regem apud Ticinum convenirent, atque inde Romam duo proficiſcerentur, tertius in Franciam Ticino rediret, Deſiderii Regis reſponſum Pippino laturus; ille enim nihil eorum reſtituerat, quę coram Francicis Legatis toties promiſerat ſe redditurum; imò literas ſcripſerat minis refertas, quas Paulus æquè Pippino deferendas curavit. Hæc liquent ex Epiſtola XXIV Codicis Carolini ad Pippinum à Paulo Papa data.

XXIII. *Significat etiam Deſiderium ſuas ditiones vaſtaſſe.* Antequam hę literæ in manus Pippini venirent, ſcripſit ei Deſiderius nihil à Longobardis tentatum contra Romanum Pontificem. Quod ubi Paulus per Andream & Gundericum à Pippino directos reſciit, eos cum Deſiderii Legatis coram ſe vocavit in colloquium, totoque negotio palam facto, quàm primùm in Franciam remiſit, cum alia Epiſtola in Codice Carolino ordine XIV, qua apud Pippinum de mendacio Deſiderii graviter queſtus auxilium petiit, quia Longobardi Senogalliam ferro & igne vaſtarant, cęſis incolis, abactaque prædâ; nec minori clade caſtrum Valentis in Campania jam percuſſerant, quæ omnia conſtant ex dicta Epiſtola XIV à Paulo ad Pippinum ſcripta.

XXIV. *Adversùs eum à Pippino auxilium petit.* Anno ſeptingenteſimo ſexageſimo ſexto duas Paulus Pontifex à Pippino Rege accepit Epiſtolas, alteram per Petrum primum Eccleſię Romanæ Defenſorem, quem in Franciam miſerat, alteram per Widmarum & Gelbertum Abbatem, atque Hugbaldum virum illuſtrem, quos Pippinus Romam Oratores dirigebat. Hi cum Legatis Deſiderii Regis Longobardorum, necnon & Pentapolenſium, ac ſingularum civitatum, quę Pontificiæ erant ditionis, coram ipſo Papa congreſſum habuerunt, conſtititque de nonnullis peculiis inter utraſque partes reſtitutis, ſed quoad fines urbium Pontificiarum, & patrimonia Beati Petri, tantùm abeſt, ut quidquam decretum fuerit, quin & Longobardi quę prius Eccleſiæ reddiderant, ea denuò invaſerunt; conventum tamen fuit, ut Francię, civitatumque Pontificiarum Legati Deſiderium Regem adirent. At Paulus Pontifex nihil inde ſperandum duxit, imò potiùs vereri cępit, ne Longobardi ceteris Eccleſię bonis inſidiarentur; quapropter Epiſtolam XVII Codicis Carolini ad Pippinum ſcripſit, ejuſque opem enixè

XXV. *Pippino ſcribit Deſiderium ſibi plenariè non ſatisfeciſſe.* poſtulavit. In ea ait Pontifex: *Pro certo agnoſcat Excellentiſſima Chriſtianitas veſtra, quia ſi nobis præfati civitatum noſtrarum ab eiſdem Longobardis invaſi fines, atque patrimonia reddita non fuerint, etiam ea, quæ primitùs reddiderunt invadere inſidiabuntur.*

Anni ſeptingenteſimi ſexageſimi ſeptimi initio, Pippinus Rex Wilcharium

Digitized by Google

Wilcharium Epiſcopum, Dodonem & Wichardum, Oratores Romam miſit exploraturos, utrum Deſiderius Rex ea reſtituiſſet Paulo Papæ, quæ ſe redditurum promiſerat, qui cum comperiſſent, quod eorum, quæ pollicitus fuerat, nihil adhuc præſtitiſſet, in Franciam ſtatim redeuntes, ejuſdem Pontificis ad Pippinum Epiſtolam in Codice Carolino ordine XIX detulerunt, in qua ait Paulus: *Tu poſt Deum nobis refugium Chriſtianiſſime Rex, tu cum Dei brachio firma exiſtis opitulatio, & veſtri à Deo confortati Regni ſecuritas, noſtra eſt immenſa lætitia, quo tam Nos, quàmque univerſus populus iſtius provinciæ (divina Vos ſatisfaciat Majeſtas) firmi atque immobiles in veſtra charitate ac dilectione & regni veſtri à Deo protecti Francorum amoris conſtantia permanentes permanebimus, & nullus nos poterit humanus favor aut terror à veſtri amoris dulcedine, charitatisque affectu ſeparare, ſed una nobis erit in veſtro amore vita ac mors.* Deinde exponit ſtatum cauſę propter quam Legatos Romam miſerat, quibus, inquit, *de ſingulis, quæ à vobis injuncta habuerunt, nobis referentibus ſingillatim de omnibus reſponſum reddentes, in eorum poſuimus ore, quæ Veſtra Excellentia ſuggerere debeant, effectum ex hoc à Veſtra adipiſci optantes Excellentia.* SEC. VIII.

Eodem anno ſeptingenteſimo ſexageſimo ſeptimo, Paulus Papa, dum in Eccleſia beati Pauli Apoſtoli æſtivo tempore ob fervorem caloris demoraretur, ęgritudine corporis correptus, illic laborum mercedem à Deo recepturus evocatus eſt in Cœlum, die vigeſima octava menſis Junii, poſtquam *annos decem, menſem unum* ſediſſet, ut ſcribit Anaſtaſius, & cum eo Martinus Polonus & Luitprandus, & ob honorem quem Apoſtolo Paulo jugiter, ac impenſè detulerat, primus in eadem Sancti Pauli Baſilica ſepeliri ſe voluit; verùm aliquibus menſibus elapſis in Vaticanum translatus eſt, & in Oratorio, quod ipſe prope Altare majus erexerat, conditus fuit. Ejus nomen inſcriptum eſt à Baronio in Martyrologio Romano ad diem XXVIII Junii, quo mortalitatem explevit; antea enim nomen ejus memoratum fuerat ad diem XXVII Januarii à Petro de Natalibus lib. 3. cap. 30. à Carthuſianis Colon. in Additionibus ad Uſuardum, à Caniſio, Maurolyco, Felicio & Galeſinio. XXVI. *Ad cælos evolat.*

CONSTANTINUS ANTIPAPA.

Anno Domini DCCLXVII.

Die vigeſima octava menſis Junii præfati anni ſeptingenteſimi ſexageſimi ſeptimi, antequam Paulus Papa ſpiritum exhalaret, Toto Dux Nepeſinæ civitatis ſubitò fratrem ſuum Conſtantinum hominem laicum exiſtentem, per vim in Sedem Pontificiam in- I. *Conſtantinus ex laico fit Antipapa.*

 truſit,

Digitized by Google

SEC. VIII. truſit, fecitque per Georgium Præneſtinum Epiſcopum, licet reluctantem, in Clericum tonſurari: *Alio verò die*, inquit Auctor Vitæ Stephani III Anaſtaſio vulgò tributę, *illuceſcente ſecundâ feriâ* Conſtantinus *Subdiaconus, atque Diaconus ab eodem Epiſcopo* Præneſtino *contra ſanctorum canonum inſtituta conſecratus eſt. Sicque univerſum populum ſibi ſacramentum prabere fecit, & adveniente Dominico die rursùm cum multitudine armatorum exercituum in Baſilicam Beati Petri properans, Pontifex ab eodem Georgio Epiſcopo Praneſtino, & aliis duobus Epiſcopis, Euſtraſio Albanenſe & Citonato Portuenſe conſecratus eſt. Et per anni ſpatium, & menſem unum Sedem Apoſtolicam invaſam detinuit.* Factus eſt itaque Conſtantinus Clericus die vigeſima octava Junii; die vigeſima nona ejuſdem menſis, feriâ ſecundâ; Subdiaconus & Diaconus; dieque tandem quinta menſis Julii, quæ cum Dominica concurrebat, Pontifex Romanus conſecratus eſt. Ex quibus conſtat verum eſſe quod in Sabiniano Papa diximus, Pontifices Romanos ex Diaconis aſſumptos, per ſaltum ordinatos eſſe. In hac enim narratione, ubi Anaſtaſius ſumma cum diligentia omnem Conſtantinianæ intruſionis ordinem deſcribit, nulla fit mentio Presbyteratûs ipſi collati; quod indicio eſt prætermiſſum prorsùs ab eo fuiſſe. Veroſimile quippe eſt Conſtantinum eum ordinem haud quaquam neglecturum fuiſſe, ſi neceſſarius extitiſſet.

II. *Pippinum ad ſuas partes pertrahere fruſtrà tentat.*

Conſtantinus pſeudo-Papa ut uſurpatam Sedem ſibi ſtabilire poſſet, duas ad Pippinum Francorum Regem ſcripſit Epiſtolas, quæ in Codice Carolino ſunt XCVIII & XCIX, in quibus ad conciliandam ſibi ejus ac Francorum amicitiam multa magnificè ſcripſit, ſeque vel invitum Pontificem factum illi perſuadere voluit. In prioribus literis ait: *Obnixis deprecationibus, tanquam præſentialiter coram veſtro mellifluo Regali aſſiſtens conſpectu, flexo poplite deprecor Præcellentiam veſtram, ut illud, quod Beato Petro polliciti eſtis, ſimulque & charitatem atque amicitiam, quam cum beata recordationis Domno Stephano Summo Pontifice vel ejus germano, prædeceſſoribus noſtris habuiſtis, omnimodo recordari, & conſervare jubeatis*, &c. Pippinus Legatum Romam direxerat, qui libros de Geſtis Sanctorum à Paulo Papa poſtularet, per quem Româ in Franciam redeuntem, Conſtantinus priores has literas ad Pippinum tranſmiſit, in iis enim paulò pòſt hæc ſcribit: *Huic veſtro Miſſo hoc ipſum in ore poſuimus Veſtra benigna Excellentia ſuggerendum. Geſta quippe Sanctorum, de quibus miſiſtis Vobis dirigi, in quantum reperire valuimus, Vobis tranſmiſimus.* Pippinus his Conſtantini literis ſe ſe decipi paſſus non eſt, ignorare enim non poterat malas artes, quibus Apoſtolicam Sedem invaſerat.

III. *Ad eum mittit exemplar Synodica Patriarcha Ieroſolymorum.*

Eodem anno ſeptingenteſimo ſexageſimo ſeptimo Theodorus Jeroſoly-

Jeroſolymorum Patriarcha, ad Paulum Papam Synodicas fidei literas, per Conſtantinum Presbyterum miſit, quibus alios Patriarchas, Alexandrinum nempe & Antiochenum, necnon plurimos Orientis Metropolitanos Epiſcopos ſecum conſentire teſtabatur, cultumque ſacrarum Imaginum, in Orientalibus partibus multùm fervere prædicabat. Eas, mortuo Paulo, recepit Conſtantinus pridie Idus Auguſti, indictione quinta, ideoque anno DCCLXVII, earumque mox exemplar Latinè & Græcè deſcriptum in Franciam, per Chriſtophorum Presbyterum & Anaſtaſium Notarium Regionarium miſit Pippino, quem denuò rogavit, ut Eccleſiæ partes defendendas ſuſciperet, utque Georgium Epiſcopum & Marinum ac Petrum Presbyteros, à Paulo deceſſore in Franciam quondàm directos, in Italiam redire ſineret, quia vocabantur ardentiſſimis precibus ab agnatis ſuis; & quia Epiſcopatus & Eccleſiæ, quas obtinebant, iis abſentibus, plurimùm ſuæ dignitatis amiſerant. *Innoteſcimus Excellentia Veſtra*, inquit Conſtantinus in Epiſtola XCIX Codicis Carolini, *quod duodecima die præteriti Auguſti menſis quinta indictionis conjunxit ad nos à ſancta civitate quidam religioſus Presbyter, Conſtantinus nomine, deferens Synodicam fidei miſſam à Theodoro Ieroſolymitano Patriarcha ad nomen prædeceſſoris noſtri Domni Pauli Papæ, in qua & reliqui Patriarchæ, ideſt, Alexandrinus, & Antiochenus, & plurimi Metropolitani Epiſcopi Orientalium partium, viſi ſunt concordaſſe, eamque cum magna lætitia ſuſcipientes atque amplectentes in populo in ambone relegi fecimus. Cujus exemplar in Latino & Græco eloquio Veſtræ Excellentiæ direximus, ut agnoſcatis, qualis fervor ſanctarum Imaginum Orientalibus in partibus cunctis Chriſtianis imminet*, &c. Sequitur poſtea embolum, quò Georgium Epiſcopum ſuperiùs dictum & Marinum ac Petrum Presbyteros, jam ante à Paulo Papa in Franciam directos ad ſua reverti permittat, ob rationes mox allatas.

IV. *Deponitur & in monaſterium deportatur.*

Anno ſeptingenteſimo ſexageſimo octavo, *viceſima octava Julii menſis, indictione ſexta, veſpere, in ipſo crepuſculo noctis, in ipſa vigilia beatorum Martyrum Abdon & Sennen*, Sergium & Waldipertum Presbyteros cum Longobardis repente in urbem Romanam ingreſſos, & zelo fidei, collecta militum manu, Totonem Conſtantini Pſeudo-Papæ fratrem occidiſſe, refert Anaſtaſius in Vita Stephani III. *Alio* verò *die Dominico*, nempè die triceſima prima menſis Julii, quæ eo anno Dominicalis fuit, Waldipertum Presbyterum extraxiſſe ex monaſterio ſancti Viti, Philippum quemdam Presbyterum, huncque Papam elegiſſe; ſed Philippum eodem die ad ſuum monaſterium redire coactum eſſe. *Alio die* ſubdit Anaſtaſius, nempe die quinta menſis Auguſti, feria ſexta, Stephanus tertius totius Cleri, Optimatum, ac populi conſenſu electus eſt legitimus Romanus Pontifex,

Digitized by Google

SEC. VIII. & Conſtantinus invaſor Apoſtolicæ Sedis in monaſterium Cellanovas deportatus; *ſabbato verò, die diluculo*, ſexta Auguſti, *ante unum diem ordinationis beatiſſimi Papæ Stephani, aggregati aliquanti Epiſcoporum, ſeu Presbyterorum, & Cleri in Baſilica Salvatoris, iterùm præfatus Conſtantinus in medium allatus eſt.; accedens enim Maurianus Subdiaconus orarium de collo ejus abſtulit, & ante pedes ejus projecit, & compages ejus abſcidit, ſicque alio die Dominico antedictus beatiſſimus Stephanus conſecrationem ſuſcepit Pontificatus.*

V. *Ex eo vi extractus excæcatur.* His actis Conſtantinus, ut dictum eſt, Cellanovas deportatur, unde paulò poſt à militibus, inſcio quidem Stephano, ſed juſto Dei judicio, violenter extractus eſt, ac crudeliter excæcatus; eadem pariter pœna, necnon linguæ abſciſſione, aliis quibuſdam affectis, qui ipſi adhæſiſſent; ipſe verò Conſtantinus jacens in platea, relictus eſt. Anno tamen ſequenti ſeptingenteſimo ſexageſimo nono adductus eſt ad Synodum, quam Stephanus III Romæ celebrabat, & de invaſione Sedis Apoſtolicæ interrogatus, vim ſibi à populo Romano factam dixit; ac in terram proſtratus, veniam à Patribus precatus eſt: ſed mutato conſilio, ſequenti die ſuam propugnare voluit ordinationem, reponens Sergium Ravennatem, & Stephanum Neapolitanum Archiepiſcopos, ex laicis eſſe conſecratos. Tum illum colaphis cædi juſſum extra Eccleſiam Patres ejecerunt, & Acta Conciliabuli, quod in ſuæ intruſionis confirmationem collegerat, igni tradidêre. Quid de Epiſcopis, Presbyteris & Diaconis à Conſtantino conſecratis ſtatutum fuerit in eadem Synodo Romana, dicetur in Pontificatu Stephani III.

STEPHANUS III aliis IV *Pontif. XCVI.*

Anno Domini DCCLXVIII.

I. *Stephanus III ordinatur.* ANaſtaſius, quem Martinus Polonus & Luitprandus ſequuntur, ſcribit Conſtantinum pſeudo-Papam *per anni ſpatium & menſem unum Sedem Apoſtolicam invaſam* detinuiſſe, ad quod temporis ſpatium etiam coarctat interpontificium, cum ait Sedem vacaſſe *annum unum & menſem unum*, numerando ſcilicet à die quinta Julii anni ſeptingenteſimi ſexageſimi ſeptimi, qua Conſtantinus conſecratus eſt, ad diem quintam menſis Auguſti anni ſeptingenteſimi ſexageſimi octavi, qua in monaſterium conjectus eſt. Non numerat itaque Anaſtaſius duos dies, qui fluxerunt ſupra annum unum & menſem unum, uſque ad Stephani III conſecrationem, quæ ex eodem Anaſtaſio peracta eſt die ſeptima Auguſti ejuſdem anni DCCLXVIII, & ad ejus electionem tantum reſpicit, quæ ex dictis in Conſtantino contigit die quinta

quinta menſis Auguſti. Fuit Stephanus III, natione Siculus, ex patre Olivo; qui ex monaſterio à Zacharia Papa aſſumptus ad Cubicularii munus, & deinde Presbyter tituli S. Cæciliæ conſecratus, ipſi ac Stephano ſecundo, & Paulo primo ob pietatem & ſacram eruditionem gratiſſimus, ac inter primarios Miniſtros, Pontifex renunciatus ac inauguratus eſt die ſeptima Auguſti quæ erat Dominicalis, ex eodem Anaſtaſio. *SEC. VIII.*

II. *Legationem mittit ad Francorum Reges.*

Stephanus Papa ipſo ſui Pontificatûs exordio ad Pippinum Francorum Regem, ejuſque filios Carolum & Carolomannum Francorum itidem Reges & Romanorum Patricios, Sergium Secundicerium & Nomenclatorem Legatum direxit, petiitque ut aliquot ex regno ſuo Epiſcopos eruditos & ſanctorum canonum peritos Romam mitterent, ad Synodum illic agendam pro reſtauratione Eccleſiaſticæ diſciplinæ, quam Conſtantinus pſeudo-Papa pervertiſſet. Sed cum Legatus in Gallias adveniſſet, & Pippinum mortuum inveniſſet, obiit enim VIII Kalendas Octobris ejuſdem anni ſeptingenteſimi ſexageſimi octavi, cauſam ſuæ legationis Carolo ac Carolomanno expoſuit, & ſecum ex Gallia in Italiam duxit ſelectiſſimos Epiſcopos duodecim, doctrina & pietate præſtantiſſimos, quorum nomina, quæ in Anaſtaſio deſiderantur, ex ſchedis Onuphrii Panuinii ſupplevit Sirmondus Tom. II Conciliorum Galliæ, ſcilicet *Wilicarius Senonenſis*, *Lullus Moguntinus*, *Gavienus Turonenſis*, *Addo Lugdunenſis*, *Herminardus Bituricenſis*, *Daniel Narbonenſis*, *Tilpinus Remenſis*, *Herulfus Lingonenſis*. *Item Herembertus*, *Babulfus*, *Giſelbertus*, & *Joſeph*. Heremberti, Babulfi & Giſelberti Sedes ignorantur, ſed Joſeph erat Epiſcopus Avenionenſis, ut prodit Noguierus in Hiſtoria Antiſtitum Avenionenſium.

III. *Synodum Romæ celebrat.*

Anno ſeptingenteſimo ſexageſimo nono, menſe Aprili habita eſt Synodus Romæ in Baſilica Salvatoris juxta Lateranenſe palatium. Præfuit Stephanus Papa, cui conſederunt Epiſcopi Gallicani mox nominati, & alii plures Tuſciæ, Campaniæque, atque aliarum Italiæ provinciarum. Damnavit Synodus Conſtantinum Apoſtolicæ Sedis invaſorem, ut in ejus pſeudo-Pontificatu diximus. Poſt hæc populus, confeſſione facta, veniam deprecatus eſt, quòd de manibus Conſtantini communionem ſuſcepiſſet: *Tunc allatis ſacratiſſimis canonibus*, inquit Anaſtaſius in Stephano III, *eiſque liquidò perſcrutatis, prolata ſententia eſt ab eodem Sacerdotali Concilio, ſub anathematis interdicto, ne ullus unquam præſumat Laicorum, neque ex alio ordine, niſi per diſtinctos gradus aſcendens, Diaconus aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad ſacrum Pontificatûs honorem poſſe promoveri.* Proviſum eſt rationi & modo, quo poſthàc in Summi Pontificis electione liberè procedatur; ex Presbyterorum ſcilicet Cardinalium, & Diaconorum

SEC. VIII. rum itidem Cardinalium ordine ille aſſumatur; ita ut ſub anathemate prohibitum fuerit armata manu quemquam ingredi, ut liberè Papa eligeretur, & canonico ritu omnia ritè peragerentur. Et tùm primùm, ut mihi quidem videtur, ſummus Pontificatus ſolis Presbyteris, & Diaconis Cardinalibus ita reſervatus, ut nullus alius ex alio ordine eligi poſſet. Antea enim etiam Subdiaconi eligi poterant, ut de Silverio, in Pontificatu Deusdedit diximus.

IV. *Quid in eo ſtatutum de ordinatis à Conſtantino Antipapa.*

De Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, quos Conſtantinus conſecraverat, ſtatutum eſt, *Ut Epiſcopi illi, ſi aliquis eorum Presbyter, aut Diaconus fuerit in priſtinum honoris ſui gradum revertantur. Et ſi placabiles fuiſſent coram populo civitatis ſuæ, denuò facto decreto electionis, more ſolito, cum Clero & plebe, ad Apoſtolicam adveniſſent Sedem, & ab eodem ſanctiſſimo Stephano Papa, benedictionis ſuſcepiſſent conſecrationem.* De Presbyteris & Diaconis idem ſtatutum, additumque, ut qui ex eis conſecrandi erant, ad Epiſcopalem dignitatem nuſquam promoverentur: qui verò ab eodem ex laicis ordinati erant, in religioſo habitu, reliquo vitæ tempore, permanerent. Hac promulgatâ ſententiâ, Epiſcopi illi, qui ab eodem Conſtantino ordinati fuerant, ab eodem ſanctiſſimo Papa conſecrati ſunt. Ita enim in eo Concilio ſancitum eſt, *ut omnia, quæ isdem Conſtantinus in Eccleſiaſticis ſacramentis ac divino cultu egit, iterata fuiſſent, præter ſanctum Baptiſma atque ſanctum Chriſma.* Hujus Synodi aliqua fragmenta ab Holſtenio è tenebris eruta extant Tom. VI Concil. editionis Labbei.

V. *He ordinationes à Stephano PP. non fuerunt iteratæ.*

Ex Anaſtaſii porrò narratione graviſſima difficultas oritur de ſacrarum ordinationum iteratione. Videtur enim Stephanus Papa iterum ordinaſſe Epiſcopos, quos Antipapa Conſtantinus conſecraverat. Sed reſpondet Natalis Alexander Sec. VIII cap. 1. art. 8. ex Baronio, ſacramentum Benedictionis vocari ab Anaſtaſio, quod Sacramentale quoddam fuit, ritusque facer, quo antiquitùs depoſiti, & gradu ſuo dejecti, Pontificiæ reconciliationis beneficio ad priſtinos honores iterùm promovebantur, & priſtinos in gradus reſtituebantur. Ritum etiam illum Conſecrationem appellavit Anaſtaſius, quia cum Ordinum ſacrorum inſignia reciperent coram altari & benedictione Epiſcopi reconciliarentur, ac poteſtatem obeundi omnia munia Ordinum, quos illegitimè ſuſceperant, ejus indulgentiâ conſequerentur, videbantur quaſi de novo conſecrari. Ita Natalis Alexander laudatus apud quem hac de re plura.

VI. *Cultus ſacrarum Imaginum in ea Synodo ſancitur.*

In eodem Concilio Romano lecta & approbata eſt Synodica Theodori Patriarchæ Jeroſolymitani, Coſmæ Alexandrini & Theodori Antiocheni itidem Patriarcharum ad Paulum Papam ſcripta, de qua in Conſtantino locuti ſumus, pro cultu ſacrarum Imaginum: quæcumque

cumque adverſùs eas in pſeudo-Synodo Conſtantinopolitana anno ſeptingenteſimo quinquageſimo quarto ſub Stephani Papæ II Pontificatu, decreta fuerant, anathemati ſubjecta ſunt, & ſacrarum Imaginum veneratio ſancita. Hæc conſtant non ſolùm ex Anaſtaſio, ſed etiam ex tractatione Hadriani Papæ ad Carolum Magnum de ſacris Imaginibus cap. 12. Act. 6. ubi quædam hujus Concilii fragmenta reperiuntur. Poſtea quæ in eo Concilio ſtatuta, promulgata in Baſilica Beati Petri, à Leontio Scrinario, tandemque Stephanus Papa ſuis literis ſignificavit Conſtantino Copronymo Imperatori, ea quæ pro ſacrarum Imaginum cultu Romæ ſtatuta erant, eumque admonuit ut ab errore deſiſteret, quod teſtatur Hadrianus ejus ſucceſſor in Epiſtola ſua recitata in Actione ſecunda Nicæni Concilii poſterioris. *SEC. VIII.*

Paucis poſt hanc Synodum menſibus, Sergio Ravennate Epiſcopo defuncto, Longobardorum potentiâ Michael ejuſdem Eccleſiæ Scrinarius, nullo Sacerdotali fungens honore intruſus eſt: ad quem dimovendum Stephano Papæ fuit plurimùm laborandum toto anno ſeptingenteſimo ſexageſimo nono & ſequenti, donec Francorum Regum Legatis adhibitis, idem Michael expulſus eſt, & Romam vinctus miſſus: Leo verò Archidiaconus legitimè à Ravennatibus electus, Archiepiſcopus eſt conſecratus ab eodem Stephano Papa, ut refert idem Anaſtaſius.

VII. *Stephanus PP. Epiſcopum Ravennatibus conſecrat, intruſo rejecto.*

Eodem anno ſeptingenteſimo ſexageſimo nono *Deſiderius Rex Longobardorum ſub obtentu orandi Romam ingreſſus, aliquos nobilium Romanorum captos excæcavit*, inquit Sigebertus in Chronico ad eumdem annum. Id fuſiùs narrat Anaſtaſius in Stephano III & in Hadriano I, ex quo conſtat, quod cum Deſiderius ſpe conatuque ſuo ſe depulſum ſenſiſſet, operâ Chriſtophori & Sergii, qui Conſtantino pſeudo-Papa exauctorato, de Stephani Papæ amicitia cum Regibus Francorum arctiſſimè nectenda, fovendaque ſtudioſiſſimè laborabant, eos ſibi conſtituit de medio removendos, ne conſiliis, cœptiſque ſuis in futurum adverſari poſſent. Præterquam enim quod Eccleſiam à Conſtantini tyrannide ſtrenuè vindicaverant, indeſinenter etiam agebant, ut Deſiderius ei priſtina jura reſtitueret. Deſiderius itaque inito conſilio cum Paulo Afiarta Stephani Papæ Cubiculario, ad Urbem fraudulenter properans, eumdem Pontificem in colloquium foras evocatum, intra Eccleſiam Beati Petri incluſit, & Chriſtophorum ac Sergium tentos, contra fidem datam excæcavit.

VIII. *Concilium de interficiendo Papa irritum redditur.*

Totum hoc negotium ab Anaſtaſio fusè deſcriptum, aliter deſcribitur in Epiſtola Stephani Papæ Bertradæ Reginæ Franciæ & Carolo Regi filio ejus inſcripta, quæ extat in Còdice Carolino num. XLVI, in qua ait Pontifex, ſe magno dolore accepiſſe, Chriſtophorum

IX. *Stephanus PP. illud aperit Carolo M. Regi.*

Digitized by Google

SEC. VIII. phorum & Sergium ejus filium, conſilio inito cum Dodone Miſſo germani ejus Carolomanni Regis, ſe ſe interficere meditatos eſſe. Unde cum eodem Dodone & ipſis Francis in Patriarchium Lateranenſe cum exercitu ingreſſos eſſe, ſeque vix, dum Romæ apud ſe Deſiderius Rex pro faciendis ſibi diverſis juſtitiis beati Petri exiſteret, valuiſſe cum ſuo Clero refugium facere ad ſanctum Petrum, ac continuò direxiſſe ſuos Sacerdotes ad eoſdem Chriſtophorum atque Sergium, ut ad ſe ad beatum Petrum properarent, quod cum ipſi facere renuiſſent, & cognoviſſet univerſus populus eorum iniquum conſilium, eos coactos atque nolentes in Eccleſiam ſancti Petri deduxiſſe. Illos autem, inquit, *interficere univerſus populus nitebantur, & vix de eorum manibus eos valuimus eripere, & dum infra Civitatem nocturno ſilentio ipſos ſalvos introducere diſponeremus, ne quis eos conſpiciens interficeret, ſubitò hi qui ſemper eis inſidiabantur, ſuper eos irruentes, eorum eruerunt oculos, Deo teſte dicimus, ſine noſtra voluntate atque conſilio.* Subdit Stephanus ſe ſe in mortis periculum venturum fuiſſe, niſi Dei protectio, atque beati Petri Apoſtoli, & Deſiderius Rex ſibi auxilio fuiſſent: ſe ſe credere, quod dum tanta prædicti Dodonis iniquitas ad aures Carolomanni Regis pervenerit, nullo modo ei placituram. Ait tandem: *Agnoſcat autem Deo amabilis Religioſitas veſtra, atque Chriſtianiſſima Excellentia tua, eo quod in nomine Domini bona voluntate nobis convenit cum præfato Excellentiſſimo, & à Deo ſervato filio noſtro Deſiderio Rege, & omnes juſtitias beati Petri ab eo pleniùs, & in integro ſuſcepimus.*

X. *Scribit, ſed coactè Regem Longobard. ſibi ſatisfeciſſe.* Cointius in Annalibus Eccleſiaſticis Francorum, ad annum ſeptingenteſimum ſexageſimum nonum, rectè conjicit videri Stephanum coactum Epiſtolam illam exaraſſe, urgente eodem Deſiderio Rege, qui Pontificem detinebat in Vaticano, ubi eam ſcripſit, quique res ablatas Apoſtolicæ Sedi ſe redditurum ſimulabat, & diſſenſionem inter Carolum & Carolomannum Reges fratres fovere ſuis artibus ſatagebat. Quapropter iis, quæ de Chriſtophoro & Sergio, quæque de Dodone Carolomanni Regis Oratore narrantur à Stephano, fidem integram nequaquam haberi debere. Neque enim illi quidquam moverunt adverſùs Romanum Pontificem; ſed cum ſibi timerent à Deſiderio, fieri potuit, ut Dodone conſcio, atque in partem conſilii vocato, Romanos contra Paulum Afiartam, quem Deſiderio favere deprehenderant, ad arma provocarent, & exorto in Urbe tumultu, inſcio atque inconſulto Pontifice, excæcarentur. Artifex itaque totius mali Deſiderius Rex Stephanum Papam luſit, Apoſtolicæ Sedi ne vicum quidem reſtituit, unde rectè conjicit Cointius, eo auctore ſcriptam eſſe à Stephano Epiſtolam, quæ contrarium aſſerit. Certè fraudulenter ac ſimulatè ſe geſſiſſe Deſiderium

derium Regem, Baronius anno DCCLXX num. VII, ei Hadrianum Papam exprobraſſe ſcribit.

XI. *Regibus Franc. gratulatur redintegratam inter eos amicitiam.*

Diſſenſio quæ inter Carolum & Carolomannum fratres Francorum Reges exorta fuerat, anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo ſopita eſt: Reges ad ſinceram dilectionem & fraternum amorem converſi ſunt, atque de redintegrata inter ſe concordia, deque ſuo in Sedem Apoſtolicam zelo Stephanum Papam certiorem fecerunt, Gauziberto Epiſcopo, Fulchberto Monacho, Anſfredo & Helingario glorioſiſſimis viris Romam quam primum directis. Gaviſus eſt ſummoperè Pontifex, ſtatimque per eoſdem Nuncios ad prædictos Reges Epiſtolam XLVII Codicis Carolini, in editione Conciliorum Labbei ordine ſecundam tranſmiſit, in cujus priori parte Stephanus ſignificat, ſe plurimùm lætari de renovata utriuſque Regis amicitia.

XII. *Eis ſignificat Longobardos ablata non reſtituiſſe.*

In eadem Epiſtola Stephanus per tremendum judicii diem, & ipſius Principis Apoſtolorum nomine vehementer obteſtatus eſt, ut in firmo propoſito rerum, quæ beato Petro ſublatæ fuerant à Longobardis exigendarum, conſtantiſſimè permanerent, & cuilibet illas redditas aſſerenti fidem denegarent: *Vnde*, inquit, *obnixè, tanquam præſentialiter petimus, & coram Deo vivo, qui vos regnare præcepit, conjuramus Excellentiam veſtram, ut plenarias juſtitias beato Petro, ſub nimia velocitate ſecundùm capitulare, quod vobis per præſentes veſtros fideliſſimos Miſſos direximus, exigere & beato Petro reddere jubeatis, ſicut & veſtra continet promiſſio, & omnia quæ beato Petro & ejus Vicariis cum veſtro ſanctæ memoriæ progenitore promiſiſtis, adimplere dignemini*, &c. *Tamen & de omnibus juſtitiis beati Petri prædictis veſtris Miſſis ſubtilius locuti ſumus, veſtro Regali Culmini cuncta enarranda, & jam ſicut terra ſitiens imbrem præſtolatur, ita veſtrum auxilium & congruum effectum de noſtris petitionibus poſtulamus*, &c. *Nam ſi, quod non credimus, ipſas juſtitias exigere neglexeritis, aut diſtuleritis, ſciatis vos de iſtis rationem fortiter ante tribunal Chriſti eidem Principi Apoſtolorum eſſe facturos. Si quis autem vobis dixerit, quod juſtitias beati Petri recepimus, vos ullo modo ei non credatis.* Ex his patet rectè ſcripſiſſe Cointium, mox à nobis laudatum, Epiſtolam Codicis Carolini XLVI, anno DCCLXIX à Stephano Papa ſcriptam, quę reſtitutionem à Deſiderio factam fingebat, vi ac metu extortam fuiſſe.

XIII. *Compater fieri optat Carolomanni Regis.*

Epiſtolâ XLVIII Codicis Carolini Stephanus Papa Carolomanni Regis, in cauſis Apoſtolicis tuendis conſtantiam plurimùm commendavit, eademque poſtulavit, ut Carolomanni Regis compater fieri mereretur. Carolomanno enim anno DCCLXX Pippinum filium natum eſſe, nos edocet Annaliſta Petavianus, cujus pater luſtralis fieri

SEC. VIII. Papa peroptavit. Erat tamen tunc alia Carolomannno proles; laudatam enim Epiſtolam ſic claudit Stephanus : *Deus Omnipotens, per quem Reges regnant, & Principes imperant, ſua vos protegat gratia, & victoriam vobis de Cœlo pro ſua ſancta Eccleſia defenſione tribuat, atque longævos & ſoſpites in ſolio regni pariter cum Excellentiſſima & Chriſtianiſſima filia noſtra Regina, dulciſſima veſtra conjuge, & amantiſſimis natis, conſervare, & cœleſtis regni æterna gaudia concedere dignetur poſſidenda.*

XIV. *Regis Longobard. filia in Franciam ducitur uni ex Regibus copulanda.*

Eodem anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo, ut tradunt varii Francorum Annaliſtæ, Berta ſeu Bertrada Regina, Pippini Regis relicta, in Bajoariam profecta eſt, eo, ut videtur conſilio, ut amicitiam inter Taſſilonem Ducem & Carolum Regem Francorum, hoc eſt inter conſobrinos renovaret. Inde in Italiam ſe contulit. Deſiderius Longobardorum Rex è ſua re eſſe duxit ſibi devincire Francorum Reges, quos in amicitiam ſimul rediiſſe noverat, & amicos eſſe Stephano Papæ, quem laceſſebat, ſeque faciliùs quod optabat aſſecuturum credidit, ſi Giſelam eorundem Regum ſororem Adalgiſo filio ſuo in uxorem poſtularet. Quare egit de illo conjugio cum Bertrada Regina, atque ut mutuus amor utrimque arctiùs necteretur, de filia ſua alteri Regum Francorum ſocianda, ſermonem quoque habuit, indeque factum, ut hæc in Franciam adduceretur.

XV. *Stephanus PP. illud matrimonium improbat.*

Ubi Stephanus Papa hæc reſcivit, Bertæ Reginæ conſilia vehementer improbavit, ſtatimque Reges Francorum hortatus eſt, ne uxores ſuas repudiarent & alias ſuperducerent, quod Chriſtianis Principibus indignum : & ne conjugium inirent cum alienigenis, & præcipuè cum Longobardorum filiabus, qui perjuri erant & Romanæ Eccleſiæ inimici. In memoriam revocavit exemplum Pippini, qui Conſtantino Copronymo Imperatori ſororem eorum Giſelam uxorem dare noluit, quamquam ardentiſſimis votis expetitam. Obteſtatus eſt ne contra Apoſtolica mandata & voluntatem Pontificis nuptias ipſis indecoras, & Eccleſiæ rebus incommodas contraherent; neque Giſelam ſororem, filio Deſiderii Regis collocarent : hoc enim fœdere violatam iri amicitiam, & fidem, quam Apoſtolicæ Sedis Pontifici promiſerant. Ipſos, inquam, adjurat per Deum vivum & verum, per tremendi judicii diem, per omnia divina myſteria & ſacratiſſimum corpus S. Petri, ne hujuſmodi nuptiis conſentiant. Hanc adjurationem Regibus Francorum inſcriptam in Confeſſione B. Petri poſuit; ſuper eam ſacrificium, atque Hoſtiam Deo obtulit, deinde cum lachrymis ex eadem ſacra Confeſſione, illam per Legatos, Petrum Presbyterum & Pamphilum defenſorem Regionarium direxit; contrà quam, inquit, ſi quis agere præſumpſerit, *ſciat ſe auctoritate B. Petri Apoſtolorum Principis, anathematis*

anathematis vinculo eſſe innodatum, & à regno Dei alienum, atque cum SEC. VIII.
Diabolo & ejus atrociſsimis pompis, & ceteris impiis, æternis incendiis concremandum, deputatum. Extat ea adjuratio in Codice Carolino num. XLV.

XVI. *Carolus eam ducit, & poſtea repudiat.* Sed hoc non obſtante, Carolus Deſiderii filiam in uxorem duxit, de eo enim in ejus Vita ſcribit Eginhardus: *Cum matris hortatu filiam Deſiderii Regis Longobardorum duxiſſet uxorem, incertum qua de cauſa, poſt annum repudiavit, & Hildegarde de gente Suevorum præcipua nobilitate fœminam in matrimonium accepit.* Habemus itaque ex Stephani Papæ adjuratione num. ſuperiori recitata, Carolum ante Pippini Regis patris mortem matrimonio junctum fuiſſe cum muliere quadam Franca, cujus nomen ignoratur, quam repudiavit, cum Deſideratam Deſiderii Longobardorum Regis filiam duxit: ſed hâc etiam poſt annum repudiatâ, quia contra leges Eccleſiaſticas ductâ; ad Francæ illius nuptias non rediit, vel quia eo tempore mortua eſt; vel quia legitimis rationibus motus eſt ad eam dimittendam, ſi nempe Pippino patre cogente eam conjugem accepiſſet; ſic enim propter eamdem rationem Ludovicus XII à Joanna, & Henricus IV Francorum Reges à Margarita uxoribus diſceſſêre, aliaſque duxêre; de quibus rationibus nondum edoctus erat Stephanus, quando laudatam Epiſtolam ſcripſit. Carolus itaque, poſt repudiatam Deſiderii filiam, tertiam uxorem accepit Hildegardem nempe, eaque tandem defunctâ, Faſtradam ſibi copulavit, ut Eginhardus laudatus ſcribit, qui addit, Carolum ſuſcepiſſe filium *de concubina quadam cujus nomen*, inquit, *modò memoriæ non occurrit*, quam concubinam fuiſſe Hilmintrudem & Pippinum ex ea natum naturalem filium Caroli extitiſſe, probat Annotator Baronii ad annum DCCLXXI ex eodem Eginhardo, Paulo Diacono, aliiſque Auctoribus coævis.

XVII. *Deſiderius Rex quaſdam civitates Stephano PP. reſtituit.* Quoad matrimonium Giſelæ, Caroli Magni ſororis, cum Adalgiſo ejuſdem Regis Longobardorum filio, quod etiam Stephanus Papa improbabat, illud effectum non habuit. Giſela ſeu Giſila, vel Giſlena, annum tunc ætatis decimum quartum agebat, ex dictis enim nata erat anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſeptimo. Paulò poſt verò hoc tempus cœpit inter Moniales vitam degere, ut idem Eginhardus citatus teſtatur: *Erat ei* (nempe Carolo) *unica ſoror nempe Giſla, à puellaribus annis religioſæ converſationi mancipata, quam ſimiliter, ut matrem, magna coluit pietate, quæ etiam paucis ante obitum illius annis, in eo quo converſata eſt monaſterio deceſſit.* Hic porrò omittendum non eſt, Bertradam ſeu Bertam Reginam, Regum Francorum Caroli & Carolomanni matrem, obtinuiſſe à Deſiderio Longobardorum Rege, in eo quod cum illo in Italia habuit col-

Digitized by Google

SEC. VIII. loquio, ut quaſdam civitates Eccleſiæ ablatas, Stephano Papæ reſtitueret. Nam Ducheſnius Tom. II. Hiſt. Franc. poſt ſecundam Appendicem ad Continuationem Fredegarii refert fragmentum Veterum Annalium, in quo legitur: *An. DCCLXX fuit Berta Regina in Longobardia ad Placitum contra Deſiderium Regem, & reddita ſunt Civitates plurima ad partem ſancti Petri.* Et ibidem in Annalibus Petavianis ad annum DCCLXX habetur: *Hoc anno Domna Berta fuit in Italia propter filiam Deſiderii Regis: & reddita ſunt Civitates plurima ſancti Petri*; quod Berta à Deſiderio poſtulaſſe videtur, ut Stephanum, à conjugio filiæ Deſiderii cum Carolo valdè alienum, mitigaret, inquit idem Baronii Annotator ad annum DCCLXX num. VII.

XVIII. *Prima mentio ſeptem Epiſcoporum Cardinalium.* Stephanus Papa ex Anaſtaſio ſtatuit: *Ut omni die Dominico à ſeptem Epiſcopis Cardinalibus hebdomadariis, qui in Eccleſia Salvatoris,* ſeu Lateranenſi, *obſervant Miſſarum ſolemnia, ſuper altare ſancti Petri celebraretur, & Gloria in excelſis Deo diceretur.* Ad quem locum Baronius obſervat, hic primam mentionem de ſeptem Epiſcopis Cardinalibus reperiri, illis ſcilicet, qui proximos Urbi habentes Epiſcopatus, aſſiſterent Pontifici, eidem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ annexi cardini. Hos autem recenſet Joannes Diaconus in libro de Eccleſia Lateranenſi cap. 8. *Epiſcopus Hoſtienſis, qui debet conſecrare & benedicere Apoſtolicum, præ omnibus aliis, Epiſcopus S. Rufinæ ſecundus, Epiſcopus Portuenſis tertius, Epiſcopus Albanenſis quartus, Epiſcopus Tuſculanenſis quintus, Epiſcopus Sabinenſis ſextus, Epiſcopus Praneſtinenſis ſeptimus.*

XIX. *Qui ſunt Eccleſiæ Lateranenſis hebdomadarii.* Ex hoc loco etiam habemus, olim in Eccleſia Lateranenſi, ſeptem illos Epiſcopos Cardinales hebdomadatim Miſſarum ſolemnia perſolviſſe, quam Eccleſiam, ob hanc prærogativam, laudat & extollit Petrus Damiani lib. 2. Epiſtola 1. ad ſanctos Epiſcopos Lateranenſis Eccleſiæ Cardinales, ut advertit Edmundus Martene lib. 1. de Antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 3. art. 8. num. 3. ubi addit, de hac conſuetudine hæc ſcribere Joannem Diaconum laudatum: *Ad hoc igitur tam ſolemne ſacroſanctum altare . . . . . nullus ad ſacrificandum audet accedere præter Domnum Apoſtolicum, & ſeptem Cardinales Epiſcopos ejuſdem Eccleſiæ hebdomadarios, qui Miſſam in hac ſacroſancta Baſilica celebrant per hebdomadas ſuas.* In aliis verò Patriarchalibus Urbis Baſilicis ſeptem Presbyteri item Cardinales, hebdomadarii fungebantur officio, quos recenſet idem Joannes Diaconus cap. 16. Habemus denique ex hoc loco Stephanum III renovaſſe decretum ſancti Gregorii Papæ ſaltem pro Eccleſia Lateranenſi, ſcilicet ut hymnus Gloria in excelſis Deo à ſolis Epiſcopis uſurparetur, de quo decreto in Symmacho Papa locuti ſumus.

SEC. VIII.

XX. *Sergius Secundicerius occiditur.*

Annus Chriſti ſeptingenteſimus ſeptuageſimus ſecundus Sergio Secundicerio, de quo ſuperiùs locuti ſumus fatalis fuit. Novis enim, turbis Urbs exagitata eſt, factione Pauli Afiartæ Stephani Papæ Cubicularii, cujus operâ idem Sergiùs jam inde excæcatus, tunc è cellario Lateranenſi, ubi ſervabatur, eductus plurimis confoſſus eſt vulneribus. Quod impium facinus poſtea ſub Hadriano Stephani ſucceſſore punitum eſt, ut diffusè narrat idem Anaſtaſius in ejuſdem Hadriani Vita. Hæc enim acta ſunt initio anni DCCLXXII cum Stephanus ægrotaret.

XXI. *Stephani PP. mors.*

Poſt dies non multos obiit Stephanus Papa hujus nominis III, poſtquam ſediſſet *annos tres*, *menſes quinque*, *dies viginti ſeptem*, uti legitur in Codice MS. Anaſtaſii Colbertino num. 417. in tribus ex Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis, in duobus aliis à Schelſtratio in Appendice ad Antiquitatem Eccleſiæ pagg. 629. & 651. publicatis, ſicuti & in Luitprando. Quare cum ordinatus fuerit die ſeptima Auguſti anni DCCLXVIII, mors ejus differri non poteſt ultra diem ſecundam menſis Februarii anni ſeptingenteſimi ſeptuageſimi ſecundi. Bollandus ad diem primam menſis Februarii, inter Sanctos prætermiſſos notat, hunc Stephanum *Sanctum* appellari, & referri eo die à Ferrario, & Octavio Cajetano, ab Hugone Menardo, & aliis; ſed necdum apud eos, qui Vitas Pontificum ſcripſêre, de cœleſtibus honoribus ei delatis quidquam ſe ſe legiſſe.

HADRIANUS *Pontif. XCVII.*

Anno Domini DCCLXXII.

I. *Hadrianus Rom. Eccleſiæ præficitur.*

Stephano III defuncto ſedes vacavit *dies octo*, ex Anaſtaſio: unde cum inter omnes conveniat Hadrianum, natione Romanum, Theodori filium die nona menſis Februarii, in quam anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo Dominica cadebat, ordinatum eſſe Romanum Pontificem, neceſſariò concludendum eſt Anaſtaſium tàm diem mortis Stephani III, quàm diem ordinationis Hadriani in interpontificio incluſiſſe, ſicque utrumque diem bis numeraſſe, ut aliquando alibi ab ipſo factum. Erat Hadrianus nobilitate, pietate, eruditione, caritate in pauperes, ſtudio traditionis & prædicationis Evangelicæ, conſtantia, ceteriſque virtutibus conſpicuus; qui à Paulo Papa Clericali militiæ adſcriptus, & Subdiaconus factus; à Stephano tertio poſtmodum ad Diaconatûs ordinem eſt provectus, ut fusè narrat idem Anaſtaſius in ejus Vita. Ubi Hadrianus dictus eſt Pontifex, ipſa ſuæ electionis die revocavit Judices,

SEC. VIII. tàm de Clero, quàm de militia, qui paulò ante Stephani III obitum, à Paulo Cubiculario cognomento Afiarta, in exilium fuerant deportati, & ceteros, qui in carcerem conjecti erant, libertate donavit.

II. *A Deſiderio Rege Longobard. vexatur.* Ipſo eodem ſui Pontificatûs exordio Hadrianus graviſſimum cum Deſiderio Longobardorum Rege diſſidium habuit. Hic enim, ut de Carolo Francorum Rege, qui divortium cum filia ejus Deſiderata fecerat, ultionem ſumeret, Gilbergam Carolomanni itidem Francorum Regis, qui anno DCCLXXI obierat, conjugem ejuſque filios in fidem ſuſcepit. Gilberga quippe, ut ſcribit Annaliſta Metenſis *cum duobus parvulis & paucis Principibus de parte viri ſui Italiam petiit, & ad Deſiderium Regem Longobardorum pervenit.* Deſiderius itaque, ut aut Carolum ab amicitia Pontificis alienaret, aut bello civili in Francia concitato, Romam faciliùs ſubigere poſſet, Oratores ad Hadrianum miſit, qui nomine ſuo ipſi amicitiam jurarent, & civitates Pontificiæ ditionis ex Pippiniana Donatione, quas retinebat reſtitutionem integerrimam: ab eo petens ut Gilbergæ filios Francorum Reges conſecraret. Nam Carolus, audita Carolomanni fratris morte, in ejus regnum venerat, ibique unctus in Regem fuerat, à quo tempore *obtinuit feliciter Monarchiam regni Francorum*, inquit Annaliſta Metenſis laudatus. Legatis Deſiderii pro renovando fœdere miſſis, colloquiumque cum Pontifice ſollicitantibus, Hadrianus reſpondit ſe ſe Nuncios pro tranſigendo negotio miſſurum, qui civitates reciperent & mutuam ipſi amicitiam ſuo nomine ſponderent.

III. *Deſiderius ditiones Pontificis invadit.* Deſiderius Rex hoc reſponſo ſe deluſum ratus, exercitum in Exarchatum & in Pentapolim miſit, duobuſque menſibus novi Pontificatûs nondum exactis, Nuncium Romam pervenit eum nova fraude Faventiam urbem & Ducatum Ferrariæ, ac Commachium Ravennatenſis Exarchatûs civitatem invaſiſſe, & ſummam annonæ difficultatem Ravennatibus inferre. Pontifex, ut ejus animum mitigaret, ad eum Legatos miſit conjurans & obſecrans, ut Civitates occupatas Eccleſiæ reſtitueret. Sed Deſiderius reſpondit id ſe priùs non impleturum, quàm Hadrianus cum ipſo præſens his de rebus contuliſſet. Interea Pontifex clàm dedit in mandatis Leoni Archiepiſcopo Ravennatenſi, ut Paulum Afiartam, ex Longobardi Regis Aula redeuntem, ſeu Ravennæ, ſeu Arimini in cuſtodia detineret. Quod cum impleviſſet Leo, quæſtio de Sergii Secundicerii nece ab Urbis Præfecto habita eſt, jubente Pontifice Hadriano, qui Paulum Conſtantinopolim in exilium deportari mandavit. Sed Ravennas Archiepiſcopus, inſcio Papa, ipſum juſſit occidi.

Ob

Ob extinctum Longobardicæ factionis principem in furorem actus Deſiderius, in Umbriam cum exercitu irrumpens, Senogalliam, Montem Feretri, Urbinum, Eugubium, aliaſque civitates & caſtra Pontificię ditionis occupavit, ferro & igne omnia longè latèque devaſtans. Frequentes hinc inde Legationes miſſæ, ſed cum nullus earum fructus eſſet, Deſiderius minatus eſt Romam ſe hoſtiliter obſeſſurum. Quamobrem Pontifex dum Civitatis munitiones curabat, ut Longobardorum inſultibus obſiſtere poſſet, ad ſolitum Sedis Apoſtolicæ præſidium, Francorum ſcilicet gentem confugit. Legatos maritimo itinere miſit ad Carolum Regem, obſecrans ut Pippini genitoris exemplo, Romanæ Eccleſiæ ſuccurreret, & Deſiderium Regem ad Civitatum, quas hucuſque detinuerat, vel nuper invaſerat, reſtitutionem compelleret: ei præterea ſignificavit Deſiderium Regem, velle ſe ſe cogere ad Carolomanni defuncti filios in Reges Francorum inungendos.

SEC. VIII. IV. *Pontifex Caroli Regis Franc. auxilium implorat.*

V. *In Deſiderium Romam euntem anathema intorquet niſi recedat.*

Tum Deſiderius cum Adalgiſo filio & exercitu Romam versùs iter arripuit, ſecum ducens uxorem & filios Carolomanni quondàm Regis, miſitque Legatos, qui ſuum in Urbem adventum Pontifici denunciarent. Pontifex intrepidus negavit ſe ſuſcepturum Longobardorum Regem, niſi prius Civitates Apoſtolicæ Sedi reſtituiſſet: Urbem muniri, ac præſidiis majoribus atque intentioribus cuſtodiri præcepit, collecto ex Tuſcia, Campania, Ducatu Peruſino & Pentapolitanis civitatibus exercitu, ad propulſandos Longobardos. Tum ſententiam excommunicationis in ſcriptis latam Deſiderio Regi ſignificavit per tres Epiſcopos ad eum miſſos, quam eſſet ipſo facto incurſurus, ſi fines Romanorum, abſque Pontificali venia, ingrederetur. Hoc fulmine territus Deſiderius, qui non omnem religionis ſenſum exuerat, Viterbio in Longobardiam reverſus eſt. Quæ omnia fusè ab Anaſtaſio referuntur.

VI. *Carolus Rex Hadriani PP. defenſionem ſuſcipit.*

Eodem anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo tertio, Caroli Regis Legati Romam adventarunt, *inquirentes, ſi præfatus Longobardorum Rex ſublatas Civitates & omnes juſtitias Beati Petri reddidiſſet, ſicut falsè in Franciam dirigebat, aſſerens ſe omnia reddidiſſe. Et ſatisfacti ſunt præſentialiter nihil ab eo redditum fuiſſe*, inquit Anaſtaſius. Caroli Regis Legatos in Franciam redeuntes comitati ſunt Apoſtolici Nuncii, qui cùm eidem Regi ſignificaſſent, quæ geſta fuiſſent à Deſiderio, ſtatim miſit ad eumdem Legatos, eum deprecans ut ablatas Apoſtolicæ Sedi Civitates redderet; ſed cùm nihil ab eo obtinere poſſet *univerſam regni ſui Francorum exercituum multitudinem* ad occupandas cluſas direxit. Tunc Deſiderius fugam capiens Ticinum venit, & ad eam civitatem defendendam ſe præparavit. Carolus Rex Papiam, ſeu Ticinum adventavit menſe Junio, ut legitur in

SEC. VIII. in Excerptis Chronici S. Vincentii de Wlturno apud Ducheſnium Tom. III Scriptorum Francorum pag. 693. *Super Papiam Rex advenit tempore Adriani Papæ menſe Iunio*, quo tempore Ticinum omni ex parte vallavit.

VII. *Veronam capit & Papiam obſidet.* Cùm autem accepiſſet Adalgiſum Deſiderii Regis filium, Veronam præ omnibus civitatibus Longobardorum fortiſſimam tuendam ſuſcepiſſe, ad eam properavit, eamque ſub ſuam poteſtatem redegit. Deinde Ticinum remeavit, eamque urbem obſedit circa menſem Octobrem: Anaſtaſius enim ſcribit: *Et dum per ſex menſium ſpatium ipſe Francorum Rex Papiæ demoraretur in obſeſſione ipſius civitatis, magnum deſiderium habens ad limina Apoſtolorum properandi, Romam per Tuſciæ partes properavit, ita feſtinanter adveniens, ut in ipſo Sabbato ſancto ſe liminibus præſentaret Apoſtolicis*, ideoque die ſecunda menſis Aprilis anni ſeptingenteſimi ſeptuageſimi quarti, quo Paſcha celebratum eſt die tertia Aprilis, à quo menſe per ſex alios retrocedendo, pervenitur ad initium menſis Octobris anni ſeptingenteſimi ſeptuageſimi tertii, quo Carolus Rex Papiam obſidione cinxit: quo eodem anno in ea obſidione Natalem Domini celebravit, ut ſcribit Annaliſta Metenſis: *Deſiderio incluſo*, inquit, *ipſam civitatem Rex obſedit, ibique in ipſa caſtra Dominus Rex Natalem Domini celebravit.*

VIII. *Romam pergit.* Romam itaque perrexit Carolus circa finem menſis Martii anni ſeptingenteſimi ſeptuageſimi quarti, in eamque die ſecunda Aprilis in Vigilia Paſchæ adventavit: *Cujus adventum audiens Beatiſſimus Hadrianus Papa*, inquit Anaſtaſius, *quod ſic repente ipſe Francorum adveniſſet Rex, in magno ſtupore & extaſi deductus, direxit in ejus occurſum univerſos Iudices ad ferè triginta millia ab hac Romana urbe, in locum, qui vocatur Novas, ubi eum cum bandora* (ideſt vexillo) *ſuſceperunt. Et dum appropinquaſſet ferè unius milliario à Roma urbe, direxit univerſas ſcholas militiæ unà cum Patronis, ſimulque & pueris, qui ad diſcendas literas pergebant, deportantes omnes ramos palmarum atque olivarum, laudeſque omnes canentes, cum acclamatione earundem laudum vocibus ipſum Francorum ſuſceperunt Regem; obviam illi ejus Sanctitas direxit venerandas Cruces, ideſt, ſigna, ſicut mos eſt ad Exarchum aut Patricium ſuſcipiendum, eum cum ingenti honore ſuſcipi fecit.*

IX. *Ibidem cum laudibus excipitur.* Dum Carolus Romæ eſſet, *ſecundâ feriâ*, Paſchatis ſcilicet, *ſimili modo in Eccleſia beati Petri, more ſolito, ipſe conſpicuus Pater & egregius Pontifex Miſſarum ſolemnia celebrans, Deo Omnipotenti & præfato Carolo Excellentiſſimo Regi Francorum & Patricio Romanorum laudes reddere fecit.* Quando Imperatores Romani creabantur, imagines eorum in provincias deferebantur, ac in

celebrio-

celebrioribus ceremoniis illorum laudes magna populorum lætitia acclamabantur, quod pluribus exemplis oſtendi poſſe ſcribit Annotator Baronii. Paulus Ciaconus lib. 3. de Geſtis Longobard. cap. 15. de inauguratione Mauricii Imperatoris loquens, ait: *Mauricius indutus purpura, redimitus diademate ad circum proceſſit, acclamatiſque ſibi laudibus, largitus populo munera, primus ex Græcorum genere in imperio confirmatus eſt.* Quibus conceptis verbis Laudes illæ acclamarentur, indicatur initio libri XI Epiſtolarum Gregorii Magni: *Venit Icona ſupradictorum Phocæ & Leontiæ Auguſtorum Romam, VII Kalendas Maii; & acclamatum eſt iis in Lateranis in Baſilica Iulii ab omni Clero & Senatu:* Exaudi Chriſte, Phocæ Auguſto, & Leontiæ Auguſtæ Vita. *Tunc juſſit ipſam Iconam Dominus Beatiſſimus & Apoſtolicus Gregorius Papa reponi in Oratorio ſancti Cæſarii Martyris intra Palatium.* Erant itaque Laudes iſtæ, victoriæ, vel vitæ diuturnioris adprecationes. Cum ſimilibus igitur Laudum acclamationibus Romæ ſuſceptus videtur Carolus, tanquam Patricius ac Defenſor Eccleſiæ Romanæ, quemadmodum & ſub Leonis III Pontificatu, quando quartùm Romam profectus eſt, ut in ejuſdem Pontificis Vita notavit Anaſtaſius. Earundem porrò laudum uſum Traguri, quæ parvula inſula eſt Dalmatię proxima, adhuc continuari, obſervat Joannes Lucius in Hiſtoria Dalmatiæ & Croaciæ lib. 2. cap. 6. ubi laudes hæ inter Miſſæ ſolemnia à duobus ex Canonicis umbonem aſcendentibus acclamantur, choro loco populi reſpondente, ſed loco Imperatoris, Summi Pontificis nomen profertur. Legendum etiam Gloſſarium mediæ & infimæ Latinitatis Ducangii in voce, *Laudes*. SEC. VIII.

X. *Pro eo in Miſſa Pontificia oratur ex Hadriani inſtitutione.*

Ad hanc Romanam Caroli profectionem commodè etiam revocari poteſt, cùm annus inſtitutionis ignoretur, quod legitur in primo Ordine Romano, à Mabillonio Tomo II Muſæi Italici publicato, in quo num. XXIV, ubi agitur de Miſſa, quam initio Quadrageſimæ Romanus Pontifex celebrat, habetur: *Veniens Pontifex aſcendit ad Sedem, dicit:* Oremus. *Diaconus*, flectamus genua, *&*, levate, &c. *Simili modo agitur ſecundâ feriâ, & ſabbato per totam Quadrageſimam. Nam ſabbato tempore Adriani inſtitutum eſt, ut flecteretur pro Carolo Rege, antea verò non fuit conſuetudo.* Tum num. XXVIII:, *Feria IIII, quæ eſt pridie in Cœna Domini, hora tertia Pontifex cum Clero & ordine ſuo procedit ad altare in Eccleſia Majori, & dicit orationes ſolemnes hoc ordine*, &c. *Dicit orationem pro Rege Francorum, deinde reliquas per ordinem.* Hic ordo Romanus non multò poſt Hadriani mortem conditus, cum citetur ab Amalario ſub nomine libelli Romani; Amalarius autem ſub Ludovico Pio Caroli filio floruit.

SEC. VIII. *Feriâ quartâ*, ſcilicet Paſchatis, ideoque die ſexta menſis Aprilis,

XI. *Quid Carolus Donationi Pippini addiderit?* Hadrianus Papa paterno affectu Carolum Regem adhortatus eſt, *ut adimpleret in omnibus ipſam promiſſionem, quæ in Francia, in loco, qui dicitur Cariſiacus, facta eſt*, ipſeque Carolus *aliam donationis promiſſionem ad inſtar anterioris*, ſcribi juſſit *per deſignationem confinium, à Lunis cum inſula Corſica, deinde in Suriano, deinde in monte Bardono, inde in Verſato, deinde in Parma, deinde in Rhegio, & exinde in Mantua, atque monte Silicis, ſimulque & Exarchatum Ravennatenſium, ſicut antiquitus erat, atque provincias Venetiarum, & Hiſtriam, necnon & cunctum Ducatum Spoletinum & Beneventanum*, inquit Anaſtaſius. Conſtat verò ex Epiſtolis Hadriani Papæ, Carolum civitatibus ac provinciis, quas Pippinus pater Apoſtolicæ Sedi conceſſerat, plurimas addidiſſe, ſed hæ nec omnes ſimul, nec in hac Romana Caroli profectione datæ ſunt. Eo enim anno DCCLXXIV donationi à Pippino factæ, ſuperaddidit *Ducatum* duntaxat *Spoletanum*, de quo Hadrianus ipſe meminit in Epiſtolis ante annum DCCLXXXI Carolo directis, ut legere eſt in Codice Carolino. Neque enim ſermonem ullum habet præterea niſi de Pentapoli & Exarchatu Ravennatenſi, ſeu de donatione à Pippino patre facta, & de patrimoniis Sabinenſi, atque aliis in Corſica, in partibus Tuſciæ, Spoleti, ac Beneventi, & in territorio Neapolitano, quæ quidem patrimonia, ut disertè de Sabinenſi legitur in Epiſtola LXIX ejuſdem Codicis Carolini *pro luminarium concinnationibus, atque alimentis pauperum*, conceſſa fuerant, ut pluribus probat Cointius in Annal. Eccleſiaſt. Francorum ad annum DCCLXXIV num. VI & ſeqq.

XII. *Carolus Papia capta, fit Rex Longobard.* Non multò poſt feſta Paſchalia Carolus Rex Papiam reverſus, eam fortiter obſidens ſimul cum Deſiderio Rege, atque cunctis, qui cum eo erant comprehendit, & ſuæ poteſtati omne regnum Longobardorum ſubjugavit. *Præfatum verò Deſiderium Longobardorum Regem, & ejus conjugem ſecum in Franciam deportavit*, inquit idem Anaſtaſius, cui ſuffragatur Annaliſta Metenſis. Deſiderius cum uxore & filia Leodium primùm, dein Corbeiam relegati ſunt, ut probat Annotator Baronii, à quo tempore Carolus dictus eſt Rex Longobardorum, cujus regni epocha poſt diem nonum menſis Maii & ante diem decimum tertium menſis Junii anni DCCLXXIV initium ſumſit, ut etiam certis teſtimoniis idem Annotator demonſtrat.

XIII. *Synodus Rom fictitia.* In Chronico Sigeberti interpolato ad annum DCCLXXIII legitur Carolum Romam veniſſe, poſtea Papiam rediiſſe & occupaſſe: iterumque Romam rediiſſe, & Synodum conſtituiſſe cum Hadriano Papa, & CLIII Epiſcopis & Abbatibus, *in qua Hadrianus dedit ei jus eligendi Pontificem & Epiſcopos per* ſingulas

ſingulas provincias , quos ab eo inveſtituras accipere definivit. *SEC. VIII.* Eamdem Synodum Romanam ſummopere prædicat Gratianus Diſt. 63. cap. 23. Sed cùm in editione Sigeberti ab Auberto Miræo curata , cum exemplaribus MSS. collata , hujus Synodi nulla mentio reperiatur, ea alicui interpolatori attribuenda; cumque Gratianus non habuerit *delectum Auctorum, ex quibus decreta collegit*, ut ſcribit Bellarminus in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis ad annum 1145. inde eamdem , quam Interpolator Sigeberti , narrationem primæ parti decreti ſui inſeruit. Eam itaque Synodum ut commentitiam meritò rejicit Baronius, ſed argumenta quibus utitur ad ejus falſitatem convincendam non probat Marca lib. 8. de Concordia cap. 12. ideoque quatuor aliis eam probat , ex quibus duo potiora hæc ſunt.

XIV. *Potiora ſuppoſitionis ejus argumenta.*

Primum petitur ex teſtimonio Flori Magiſtri in Tractatu *de electione Epiſcoporum*, quem ſcripſit circa annum octingenteſimum vigeſimum , ubi conſenſum Regis conſuetudine inductum docet. Quare Viro illi erudito incognita erat hæc conſtitutio Hadriani, & Synodi Univerſalis , quæ dicitur ab eo celebrata. Adde Epiſtolam L X X X I Lupi Ferrarienſis Abbatis ad Amulum Archiepiſcopum Lugdunenſem , qui de jure Regum in electionibus ſtabiliendo tractans , omne robur trahit, à conceſſione Zachariæ, Pippino tunc Majori-Domûs facta , non omiſſurus privilegium ab Hadriano , in Romana Synodo , Carolo Magno collatum , ſi quod extitiſſet. Secundum argumentum deducit Marca ex duabus Hadriani Papæ Epiſtolis ad Carolum datis ; ex quarum altera anno D C C L X X X I V ſcripta docemur , Epiſcoporum in regno Longobardico conſtitutorum ordinationes ab Hadriano factas poſt Cleri & plebis decretum ad ſe miſſum. Jus itaque inveſtiendi ſeu inſtituendi Epiſcopos Carolo non conceſſerat Hadrianus in Romana Synodo. Altera Epiſtola ab Hadriano ad Carolum anno D C C L X X X V I I data indicat , deſiderium Chriſtianiſſimi illius Regis , ut Epiſcopi Ravennatis electio non fieret abſque Miſſorum ſuorum interventu. Cui reſpondet Hadrianus , id nunquam factum ; ſed morem iſtum obſervatum etiam temporibus Pippini Regis , ut decreto Cleri atque plebis ad Sedem Apoſtolicàm perlato , proprium Antiſtitem ſibi conſecrandum Ravennates peterent. Multò minus ergo conceſſiſſet Carolo jus eligendi Romanum Pontificem. Non me latet poſſe contra hæc objici Conſtitutionem Leonis V I I I , qui hoc privilegium conceſſiſſe dicitur Ottoni Imperatori anno D C C C C L X I V , in qua hujus Synodi Romanæ mentio reperitur ; ſed hæc etiam Leonis

 Conſti-

Digitized by Google

SEC. VIII. Conſtitutio, ut in ejus Pontificatu videbimus, commentitia eſt. Vide dicta in Zacharia.

XV. *Leo Epiſc. Ravenn. Pontificis ditiones invadit.*

Statim ac Carolus relictâ Italiâ, in Franciam rediit, Leo Ravennatenſis Epiſcopus, fingens pleraſque Æmiliæ urbes cum univerſa Pentapoli à Carolo Rege ſibi conceſſas, Faventiam, Forum-Popilli, Forum-Livii, Cæſenas, Bobium, Comaclum, Ducatum Ferrariæ, Imolam & Bononiam occupavit; direxitque Theophylactum, qui commentum iſtud Pentapolitanis inſinuaret. Hi tamen conſtantiſſimè manſerunt in fide Hadriani Pontificis, qui literas queribundas, per Anaſtaſium Cubicularium, ea de re Carolo Regi ſcripſit, quæ extant in Codice Carolino num. LIV, ne præmiſſi à Leone Ravennatenſi Nuncii Regium animum fraude deciperent; utque potentiſſimum Francorum Regem in Italiam denuò vocaret: imprimis conqueſtus eſt graviſſimè, quod inimici palam exprobrarent, quid prodeſſet Apoſtolicæ Sedi gentem Longobardorum abolitam & regno Francorum ſubditam fuiſſe; cum eorum, quæ promiſſa fuerant, nihil adimpleretur, & quæ beato Petro à Pippino Rege priùs conceſſa fuerant, inſuper auferrentur.

XVI. *Hadrianus Carolum rogat ut Romam veniat*

Carolus Rex lectis Hadriani Papæ literis, ſtatim anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo quinto Poſſeſſorem Epiſcopum & Rabigaudum Abbatem Oratores ſuos ad eumdem Pontificem miſit, cum literis, per quas ſe bello Saxonico confecto, iter in Italiam, atque ad Apoſtolorum limina ſuſcepturum ſignificavit. Hadrianus obviam Regis Oratoribus, ſuos honoris cauſa direxit Nuncios Peruſium uſque. Illi autem Peruſio Spoletum profecti, per eoſdem Nuncios Romano Pontifici Regias tranſmiſerunt literas, ſeque Romam venturos ſcripſerunt, poſtquam cum Hildebrando Duce Spoletano colloquium habuiſſent. Hadrianus acceptis Caroli literis, nec expectato ſupradictorum Oratorum adventu, per alios, qui Romam priùs à Rege miſſi fuerant, aliam Epiſtolam ordine LXIII in Codice Carolino ad eumdem Carolum Regem mox direxit, rogans, ut juxta pollicitationem factam è Saxonia revertens, ad limina ſancti Petri properaret.

XVII. *Auxilium petit adverſus hoſtes Eccleſiæ Rom.*

Quia verò Oratores Regii ſupradicti, per alios Nuncios ab Hadriano rogati fuerant, ut Spoleto Romam ſe conferrent, Spoleto tamen quam primum Beneventum abierant, Hadrianus Epiſtola LVIII Codicis Carolini ad Carolum data, queſtus eſt graviſſimè ea de re, aſſeruitque auctam inde Spoletanorum protervìam; & Spoletanum Ducatum, quem Principi Apoſtolorum ſe præſente haud pridem obtulerat, ſibi reddi poſtulavit. Verebatur enim Pontifex, ne Duces Spoletanus, Beneventanus, Forojulienſium & Cluſinorum vires ſuas jungerent cum Græcis & Adalgiſo Deſiderii

Digitized by Google

Deſiderii filio Longobardorum Exrege, proximoque menſe Martio terra marique bellum in Ducatum Romanum transferrent, Romam ipſam invaderent, & Longobardorum Regem in ſolium & priſtinam majeſtatem reſtituerent. Quapropter alias literas ordine LIX in Codice Carolino ſcripſit, quibus velut in præſentiſſimo periculo poſitus, auxilium à Carolo Rege cum crebris adjurationibus poſtulavit. Tot Apoſtolicis Epiſtolis opus non erat. Carolus enim à conſilio, quod ante Saxonicam expeditionem ſuſceperat, nunquam receſſit, eodemque anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo quinto iter in Italiam ſuſcepit, circa finem anni; Natalem enim Domini celebravit in Alſatia. Hæc fuſiùs referuntur à Cointio laudato ad annum DCCLXXV. SEC. VIII.

XVIII. *Caroli filios in Reges ungit.*

Anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo ſexto in Italiam quidem perrexit Carolus Rex, & Ducatum Forojulienſem ac vitam ademit Rotgaudo, quem ei, poſt everſum Longobardorum regnum, præfecerat; ſed cum Romam properare diſponeret, ut illic ab Hadriano Papa, filius quem Hildegardis Regina nuper pepererat, ipſo die Paſchæ è ſacro fonte levaretur, eadem velocitate, qua in Italiam profectus fuerat, ad Rhenum redire coactus fuit, quia Saxones iterum rebellaverant. Qui motus, & alia bella impedierunt; quominus Romam pergeret, ante annum ſeptingenteſimum octogeſimum primum, quo, ut ſcribit Regino in Chronico, *celebravit Paſcha in Roma, & ibi baptizatus eſt filius ejus Pippinus ab Hadriano Papa, qui & ipſe eum de ſacro fonte ſuſcepit, & duo filii ejus à ſupradicto Pontifice inuncti ſunt in Reges, idem Pippinus ſuper Italiam, Ludovicus ſuper Aquitaniam.* Filius Caroli Magni, quem Hadrianus Papa baptizavit, vocabatur antea Carolomannus, ſed Hadrianus Papa, mutato nomine, eum Pippinum nominavit, ut nos docet Appendix ad Chronicon Nibelungi Comitis. Natus autem erat anno DCCLXXVI, Ludovicus verò anno DCCLXXVIII, ut videre eſt in Critica Baroniana.

XIX. *Legatos ad Bavariæ ducem mittit.*

Dum Carolus Romæ eſſet convenit inter ipſum & Hadrianum Pontificem, ut ſimul Legatos mitterent ad Taſſilonem Bavariæ Ducem, qui eum commonerent de ſacramento, quod Pippino Regi ac filiis ejus juraverat, ſcilicet ut ſubjectus ei ac obediens eſſet. Legati itaque Apoſtolici Formoſus & Damaſus Epiſcopi cum Miſſis Caroli Regis, *directi ſunt ad Taſſilonem Ducem, commonentes & conteſtantes ex auctoritate Apoſtolica, ut recordaretur priorum ſacramentorum, & non aliter faceret, niſi ſicut jurejurando jamdudum promiſerat Pippino Regi & filiis ejus. His admonitionibus conſenſit Taſſilo, & ſumtis obſidibus ad Regem venit Wormatiam, ubi renovavit ſacramenta, & dedit duodecim obſides; ſed non diu præfatus Taſſilo promiſſa conſervavit*, ſubdit Regino laudatus in Chronico.

Digitized by Google

SEC. VIII.

XX. *Sabinenſe territorium ſibi integrum reddi petit.*

Carolum Romæ exiſtentem Hadriano Papæ & ſucceſſoribus territorium Sabinenſe integrum conceſſiſſe, diſcimus ex Epiſtolis, quas anno proximè ſequenti, ſcilicet ſeptingenteſimo octogeſimo ſecundo ad Carolum Regem ſcripſit Hadrianus. Hæ ſunt quatuor in Codice Carolino, nempe LXIX, LXXVI, LXXVIII, & LVI. Ex priori enim conſtat, pleraque bona in territorio Sabinenſi olim ab Imperatoribus Eccleſiæ Romanæ data, nec à Deſiderio Longobardorum Rege, quantumvis hoſte Romanorum Pontificum, occupata; ipſum verò territorium Sabinenſe Apoſtolicæ Sedi à Carolo Rege integrum *noviter* (ideſt anno præterito, Epiſtola enim, ut jam dixi, anno DCCLXXXII ſcripta) traditum fuiſſe, ſicut antiquitùs totum ab Eccleſia Romana poſſeſſum eſt. Altera Epiſtolâ ordine LXXVI Pontifex aſſerit, velle ſe ſtare judicio Itherii & Maginarii Regiorum Oratorum, Deumque teſtem invocat, quia *nullorum fines irrationabiliter* appetit. Hadrianus itaque non patrimonium aliquod, ut olim, in territorio Sabinenſi, ſed ipſum Sabinenſe territorium integrum ſibi dari poſtulat. Porrò illud territorium à Carolo Eccleſiæ Romanæ datum videtur, loco Ducatûs Spoletini, qui totus, excepta Sabinenſi diœceſi, ſub Francorum poteſtate permanſit. Epiſtolâ poſtea LXVIII ejuſdem Codicis Carolini, quæ anno ſeptingenteſimo octogeſimo tertio ſcripta videtur, teſtatur Pontifex Itherium & Maginarium, quorum alterum Abbatem, alterum Capellanum dicit, Regios Oratores, in Franciam reverſos eſſe; cum ſtrenuè prius allaboraſſent, ut integrum Sabinenſe territorium Apoſtolicæ Sedi reſtitueretur, ut in mandatis habebant.

XXI. *Hæreſis Felicianæ quo anno exorta?*

Ad annum circiter ſeptingenteſimum octogeſimum ſecundum pertinere initium hæreſis Felicianæ, quam Hadrianus Papa damnavit, deducitur ex Epiſtola XCVII Codicis Carolini univerſis Epiſcopis per Hiſpaniam conſtitutis ab Hadriano ſcripta, ut probat Cointius laudatus; in ea enim Epiſtola hæc hæreſis rejicitur, licet in Epiſtola XCVI Ægilæ Epiſcopo anno DCCLXXXII data, in qua Hadrianus multos carpit errores in Hiſpaniæ partibus ortos, nullam hæreſeos Felicianæ mentionem faciat. Epiſtolâ itidem XCV eidem Ægilæ Epiſcopo inſcriptâ, annoque etiam DCCLXXXII ſcriptâ, Hadrianus Papa eum hortatur, ut orthodoxam fidem teneat, & jejunium ſextâ feriâ, ſabbatoque celebret, nec tamen aliquid habet de illa hæreſi: ex quibus conſequens eſt ejus initium, vel anno DCCLXXXII deſinente, vel initio anni DCCLXXXIII Hadriano Papæ ſolùm innotuiſſe. Ita porrò cœpit.

XXII. *Felicis Urgellitani Epiſc. errores.*

Elipandus Eccleſiæ Toletanæ Archiepiſcopus Felicem, Urgellitanæ ſedis in Catalaunia, apud montium Pyrenæorum radices, Epiſcopum, præceptorem quondàm ſuum conſuluit, quo pacto Chriſtum Dei

Digitized by Google

Dei filium agnoſceret, naturalem, an adoptivum? Felix libris ſuis profeſſus eſt, Chriſtum ſecundùm naturam aſſumptam, non naturalem, ſed nuncupativum, adoptivumque filium eſſe. Reſponſo accepto Elipandus, qui ea doctrinâ imbutus antea fuiſſe videtur, hoc peſtiferum dogma tàm per Aſturias, quàm per Galliciam diſſeminavit: Felix verò per Septimaniam. Acceſſêre ad eam ſectam Cordubenſes nonnulli, ut liquet ex Elipando in Epiſtola ad Felicem nuper converſum. Iſti aſſerebant, Chriſtum, qua parte homo eſt, filium Dei eſſe adoptione, non natura. Unde licet unam perſonam in Chriſto confiterentur, per conſequentiam tamen quandam recidebant in Neſtorii hæreſim. Naturâ enim & adoptione unius patris filius unus eſſe non poteſt, niſi gemina perſona admittatur: quod erat Neſtorii delirium. Hanc hæreſim Elipandus & Felix hauſerunt ex malè intellectis Miſſæ Sancti Iſidori Orationibus. Alter Felicis & Elipandi error ad primarium illum conſequens, erat, Chriſtum hominem eſſe ſervum conditionalem Patris æterni. Agobardus Epiſcopus Lugdunenſis in libro adverſùs Felicem, alios ejus errores enumerat. Sed quod quidam Auctores ſcribunt, alterum Felicianæ hæreſis caput fuiſſe de tollendis ſacris Imaginibus, hallucinati ſunt, errorque ille inde fluxit, quod in Synodo Francofordienſi, adverſùs Felicem Vrgellitanum congregata, quæſtionem quoque de Imaginibus in medium allatam noviſſent.

XXIII. *Hadrianus PP. ad Hiſpaniæ Epiſc. contra eos ſcribit.*

Hæc ubi reſcivit Hadrianus Papa, ad univerſos Hiſpaniarum Epiſcopos laudatam Epiſtolam XCVII Codicis Carolini ſcripſit, eoſque monuit, ut Migentii cujuſdam, ejuſque diſcipuli Ægilæ Epiſcopi Illiberitani errores caverent. Huic Epiſtolæ in eodem Codice Carolino hoc argumentum præfigitur: *Exemplar Epiſtolæ Hadriani Papæ directæ omnibus Epiſcopis per univerſam Spaniam commorantibus, maximè tamen Eliphando vel Aſcarico cum eorum conſentaneis, pro hæreſi vel blaſphemia, quod filium Dei adoptivum nominant, cum multis capitulis Sanctorum Patrum eos reprehendens. Necnon & de Paſchali feſtivitate*, &c. Migentiani enim circa diem Paſchatis aberrabant, quos convocato Epiſcoporum Provincialium cœtu, incunctanter repreſſit Elipandus, ut ipſe in Epiſtola ad Fidelem Abbatem gloriatur, proprium tamen errorem, quem à Felice Vrgellitano acceperat, publicare non deſtitit.

XXIV. *Felix damnatur in Synodo Ratiſpon. & ducitur ad Hadrianum.*

Cùm verò Felix hæreſim ſuam etiam promulgare non deſiſteret, anno ſeptingenteſimo nonageſimo ſecundo, ut ſcribit Eginhardus in Annalibus, ductus eſt ad Palatium Regis Caroli (qui ex Annotatore Baronii ab anno DCCLXXVIII Catalauniâ potiebatur) tunc Ratiſponæ in Bavaria exiſtentis, *ubi congregato Epiſcoporum Conciliò auditus eſt, & erraſſe convictus, ad præſentiam Hadriani Pontificis Romam miſſus,*

SEC. VIII. *miſſus, ubi etiam coram ipſo in Baſilica Beati Petri Apoſtoli, hæreſim confeſſus eſt, atque abdicavit. Quo facto ad civitatem ſuam reverſus eſt.* Ductus eſt autem Romam ab Angilberto tunc Abbate Centulenſi, poſtea ſummo Palatii Cancellario, qui varias legationes poſthàc obivit. Ad vomitum tamen poſtea rediit Felix, ut de Concilio Francofordienſi, anno DCCXCIV celebrato, loquentes videbimus.

XXV. *Ab eodem Hadriano PP. damnatur.* Sed Felicem poſt Synodum Ratiſponenſem ab Hadriano Papa damnatum fuiſſe, disertè etiam docet Alcuinus lib. I. adverſùs Elipandum: *Antequam*, inquit, *ego eodem ſapientiſſimo Rege Carolo jubente veniſſem in Franciam, hæc eadem veſtri erroris ſecta, eodem glorioſo Principe præſidente, præſente Felice, quem multum laudare ſoles, veſtræ partis tunc temporis defenſore, ventilata eſt in celeberrimo loco, qui dicitur Raginisburg* (ideſt Ratiſpona) *& Synodali auctoritate Sacerdotum Chriſti, qui ex diverſis Chriſtiani imperii partibus convenerant, anathemate damnata: imò & à B. memoria Hadriano Papa, qui tunc temporis S. Romanæ Eccleſiæ Apoſtolica auctoritate rexerat Sedem, funditùs exterminata, donec idem Felix infeliciter ad veſtras refugiens partes, ſopitos infidelitatis cineres, vobis exhortantibus reſuſcitare intendit*; jam enim reductus fuerat ad hæreſim ab Elipando Toletano, qui virus ſuum in Gallias ac Germaniam diffundere ſatagebat, quod in cauſa fuit cur convocaretur Synodus Francofordienſis, de qua infra, priùs enim agendum nobis eſt de ſecunda Synodo Nicæna Oecumenica, quæ Francofordienſem præceſſit.

Concilium Nicænum II, Generale Septimum Contra Iconoclaſtas.

XXVI. *Paulus Patriarcha CP. fit monachus, & moritur.* LEone IV Imperatore, Conſtantini Copronymi filio, initio menſis Septembris anni ſeptingenteſimi octogeſimi mortuo, Conſtantinus Leonis filius annum duodecimum agens, & Irene ejus mater Imperium ſuſceperunt, qui monaſteria in libertatem aſſeruêre, & viam ſalutis omnibus aperuêre. Iis annum adhuc quartum in imperio agentibus, Paulus Conſtantinopolitanus Patriarcha morbo affectus, Monaſticum habitum aſſumpſit in Flori monaſterio. Imperatrix mœſta, ipſum convenit, rationem facti quærens. Cui Paulus lachrymis perfuſus: *Utinam*, inquit, *Eccleſiâ Dei tyrannicè adminiſtratâ, & à reliquis ſedibus ea de cauſa, reſciſſa, dirisque & execrationibus devota, in Sacerdotii throno Conſtantinopoli nunquam ſediſſem!* Illa Patricios & ſpectatiſſimos quoſque è Senatu miſit, quæ ipſe diceret, audituros. Qui ad ipſos: *Niſi Synodum*, inquit, *univerſalem coegeritis*,

Digitized by Google

ritis, & obtinentem apud vos correxeritis errorem, nulla vobis ſupereſt ſalus. Reſponderunt ipſi: *Cur ergo Patriarcha deſignatus, inter ordinationis ſolemnia, Imagines te nunquam adoraturum ſubſcripſiſti?* Tum ille: *Hæc*, ait, *lachrymarum mearum cauſa eſt: Illud me pœnitentiam amplexandam impulit, Deum deprecantem, ne me veluti Pontificem huc uſque mutum, nec veritatem, ſolo inſaniæ veſtræ metu, palam annunciantem corripiat.* His dictis Paulus ſpiritum emiſit. Hæc referunt Theophanes & Cedrenus: adduntque liberam exinde unicuique fuiſſe poteſtatem de ſacrarum Imaginum cultu diſputandi, ac illum propugnandi. Monachicum porrò habitum induit Paulus *menſis Auguſti die triceſimo primo, indictione ſeptima* ex Theophane, ideoque anno DCCLXXXIV. SEC. VIII.

XXVII. *S. Taraſius Paulo ſufficitur.*

Eodem anno, *menſis Decembris die quinto ſupra viceſimum, & indictione octava*, ſubdit idem Theophanes, Taraſius Imperatori à ſecretioribus mandatis Patriarcha in locum Pauli renunciatus eſt. Is cum munus illud, cui ſe, utpote laicum, imparem judicabat, diu ac pertinaciter, ut ait Ignatius in ejus Vita, recuſaſſet, illud tandem ſuſcepit eâ conditione, ut Synodus generalis cogeretur: quod Conſtantinus & Irene libenter conceſſerunt. Taraſius itaque ut primùm inauguratus eſt, fidei ſuæ profeſſionem, & ſupplices pro Concilii Oecumenici celebratione literas ad Hadrianum Papam direxit: miſſiſque, inquit Theophanes, Synodicis ſuis literis & libello fidei ſuæ teſte, ab Hadriano Papa in Eccleſiæ communionem admiſſus eſt, ea ſcilicet conditione, ut mox dicetur, ut pro reſtituendis Sacris Imaginibus ſedulò laboraret.

XXVIII. *Impp. ſcribunt ad Hadrianum PP. pro celebratione Concilii generalis.*

Eodem tempore Conſtantinus & Irene ad eumdem Papam Hadrianum ſcripſerunt, rogantes ut Conſtantinopolim venire dignaretur, Concilio præfuturus, aut Legatos mitteret, qui vices ſuas obirent ac locum tenerent. Extant hæ literæ in Præambulis ad Septimam Synodum, ſed datæ ſunt anno tantùm ſeptingenteſimo octogeſimo quinto, & quidem IV Kalend. Septemb. indictione VIII. Has literas miſerunt per Conſtantinum Epiſcopum Leontinum in Sicilia, & Dorotheum Epiſcopum Neapolitanum in Campania. Taraſius verò Patriarcha Leonem Presbyterum ſuum cum literis ad Hadrianum direxit. Hæ quidem non extant, ſed Hadrianus in ſuo reſponſo id diſertè aſſerit, ait enim: *Poſt confeſſionem fidei veſtræ notum factum eſt nobis, quod veſtra venerabilis Sanctitas poſtulaverit ab Orthodoxis & propugnatoribus veritatis, piiſſimis videlicet Imperatoribus noſtris, qui ad gloriam Dei facti ſunt, quo fieret venerabilis Synodus.* Leo Presbyter ubi in Siciliam pervenit, juſſionem Imperatorum accepit, ut cum Theodoro Catanæ in Sicilia Epiſcopo, & Epiphanio Legato Archiepiſcopi Sardiniæ ad Hadrianum proficiſceretur, & juſſionem

 eorundem

Digitized by Google

SEC. VIII. eorundem Imperatorum deferret, quod & præſtitit. Priores itaque Legati revocati ſunt ab Imperatoribus, & hi poſteriores Romam deſtinati, qui Hadrianum Papam de Imperatorum orthodoxia certiorem fecêre, eorumque literas reddidêre. His ſuas conſignavit Hadrianus, datas *ſeptimo Kalendas Novembris indictione nona*, eodem ſcilicet anno ſeptingenteſimo octogeſimo quinto, quo indictio nona menſe Septembri inchoata eſt.

XXIX. *Ad eos reſcribit Hadrianus.*

Epiſtola Hadriani ad Imperatores extat ex parte in Actione ſecunda Septimæ Synodi, integra verò apud Anaſtaſium in Præambulis ejuſdem Synodi, eâque ipſos primò adhortatur ad Sedis Apoſtolicæ reverentiam, de cujus divina auctoritate hæc habet: *Nam ipſe Princeps Apoſtolorum B. Petrus qui Apoſtolicæ Sedi primitùs præſedit, Apoſtolatûs principatum, ac principalis curæ, Succeſſoribus ſuis, qui in ejus ſacratiſſima Sede perenniter ſeſſuri ſunt, dereliquit: quibus & auctoritatis poteſtatem, quemadmodum à Salvatore noſtro Domino Deo ipſi conceſſa eſt, & ipſe quoque ſuis contulit ac tradidit divino juſſu ſucceſſoribus Pontificibus: quorum traditione Chriſti ſacram effigiem, ſanctaque ejus Genitricis, Apoſtolorumque & omnium Sanctorum veneramur Imagines.* Deinde multa profert ad ſacrarum Imaginum venerationem aſſerendam. Tertiò rogat Imperatorem & Imperatricem, ut ſi poſſibile non ſit ſacras Imagines in priſtinum ſtatum ſubitò reſtituere, imprimis refutetur, præſentibus Sedis Apoſtolicæ Legatis, pſeudo-Synodus Conſtantinopolitana Iconomachorum. Deinde Imperatores, Patriarcha, & Senatus Regiæ urbis ſacramento ſe adſtringant, fore ut partibus non faveant, nec ullam mittendis ab Apoſtolica Sede Legatis vim inferant; imò eos honorificè excipiant, foveant, & ad Urbem remittant incolumes. Rogat etiam ut reſtituant patrimonia B. Petri ab Orthodoxis Principibus ad concinnationem luminarium & alimoniam pauperum olim collata: necnon conſecrationes Epiſcoporum Sedi Romanæ ex jure veteri competentes.

XXX. *Miratur titulum Univerſalis Taraſio Patriarchæ tributum.*

Poſtea Hadrianus Imperatoribus ſignificat, ſe Taraſio novo Patriarchæ ſuccenſere, propter uſurpatum Univerſalis Patriarchæ titulum: *Mirati ſumus*, inquit, *quod in veſtris Imperialibus juſſis pro Patriarcha Regiæ urbis ſcilicet Taraſio directis, Univerſalem ibi reperimus exaratum; ſed utrum per imperitiam, aut ſchiſma, vel hæreſim iniquorum ſcriptum eſt, ignoramus*, &c. Sed id factum erat juxta Orientalium conſuetudinem, de qua audiendus Anaſtaſius in Præfatione ad Septimam Synodum Joanni VIII Papæ dicata: *In eo ſanè*, ait, *quo Univerſalem Græci Patriarcham ſuum inconvenienter appellant, Apoſtolatus veſter adulationi veniam det, ſæpè Prælatis ſuis non ſine reprehenſione placere ſtudentium. Verùm cum apud Conſtantinopolim poſitus, frequenter Græcos ſuper hoc vocabulo reprehenderem, & faſtus vel arrogantiæ redarguerem; aſſerebant*,

Digitized by Google

aſſerebant, quod non ideo Oecumenicum, quem multi Vniverſalem interpretati ſunt, dicerent Patriarcham, quòd univerſi Orbis teneat Præſulatum, ſed quòd cuidam parti præſit Orbis, quæ à Chriſtianis inhabitatur. Nam quod Græci Oecumenem vocant, à Latinis non ſolum Orbis, à cujus univerſitate Univerſalis appellatur; verùm etiam habitatio vel locus habitabilis nuncupatur. At hæc ratio pro aliis etiam Patriarchis militat, qui tamen ſe nunquam Patriarchas Vniverſales appellarunt. Porrò quam procul à vana tituli illius ambitione abfuerit Taraſius, oſtendit ejus ſubſcriptio quæ legitur Actione IV Septimæ Synodi, facta poſt Hadriani Papæ Vicarios, licet Epiſcopi non eſſent: *Taraſius miſericordia Dei Epiſcopus Conſtantinopoleos novæ Romæ confirmans ſic ſe habere veritatem, omnia quæ ſuperius efferuntur, libenter admittens, his ſubſcripſi.*

XXXI. *Approbat Taraſii electionem ſub conditione.*

Tandem Hadrianus ſignificat Imperatoribus, ſe Taraſio ſuccenſere, quod ex laico ad Epiſcopatum fuerit ſubitò promotus. Unde Taraſii electionem, ut perperàm, & contra canones factam improbat: quam tamen non reſcindit, ſed canonum in ea infractorum dat veniam, ea conditione ut pro reſtituendis ſacris Imaginibus ſedulò laboret: *Si autem*, inquit, *ſacras ac venerabiles Imagines in illis partibus non reſtitueris, conſecrationem veſtram modis omnibus recipere non audemus.* Epiſtola Hadriani, ut jam dixi, ex parte inſerta eſt Actioni ſecundæ Concilii Nicæni II, ſed quæ reſpiciebant Taraſii electionem, titulumque Univerſalis ipſi ab Imperatoribus tributum, omiſſa ſunt, quòd ad rem non pertinerent. At Anaſtaſius laudatus eam integram recitat.

XXXII. *Taraſius alios Patriarchas de indictione Synodi monet.*

Taraſius tres alios Patriarchas de indictione Synodi generalis monuit per Legatos, qui eos hortarentur, ut ad eam venirent, Legati per Ægyptum & per Orientem inter mille pericula iter fecêre, cumque Jeroſolymam perveniſſent, Theodorum Patriarcham mortuum invenerunt, & Eliam, qui ei ſucceſſerat, à Protoſymbolo Caliphæ Ægypti in exilium miſſum. Traditum tamen eis fuit exemplar Synodicorum, à Theodoro ad reliquos Patriarchas ſcriptorum, quando ordinatus eſt Patriarcha Jeroſolymorum. Diverterunt enim apud Monachos vitæ ſanctitate illuſtres, ex quibus duo inventi, quorum alter, ſcilicet Joannes, Antiocheni Patriarchæ, alter ſcilicet Thomas, Alexandrini Syncellus fuerat, quos loco Policiani Alexandrini, & Theodoreti Antiocheni Patriarcharum, ad Synodum Monachi delegarunt. Illi quippe Patriarchæ, ſub Saracenorum jugo gementes, Synodo intereſſe non potuerunt; nam licet pax inter Imperatorem & Saracenos vigeret, tamen ob perſecutionem, quam ab his patiebantur, in deſerta ſe ſe abdere cogebantur. Hæc conſtant ex literis eorumdem Patriarcharum ad Taraſium Conſtantinopolitanum Patriarcham. Illi ergo Monachi trium ſedium Patriarchalium

Digitized by Google

SEC. VIII. nomine, in Synodo egerunt, & Eccleſiarum Ægypti, Orientis & Palæſtinæ fidem & antiquam traditionem de ſacris Imaginibus teſtati ſunt. Quare Synodo in hanc formam ſubſcribunt: *Locum retinens trium Apoſtolicarum Sedium Alexandrinæ, Antiochenæ, & Ieroſolymitanæ.*

XXXIII. *Hadrianus Legatos mittit qui ei præſint.* Miſit Hadrianus Papa Petrum Archipresbyterum Eccleſiæ Sancti Petri, & Petrum Abbatem Sancti Sabæ, Conſtantinopolim Legatos, qui ſuo nomine Concilio præſſent, de quibus ad Taraſium ita ſcripſit: *Dilectos autem noſtros, Petrum ſcilicet Archipresbyterum ſanctæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ, & Petrum Monachum & Presbyterum, atque Abbatem, qui miſſi ſunt à nobis ad veſtigia tranquilliſſimorum Imperatorum, rogamus propter amorem Sancti Petri Apoſtolorum Principis, & propter nos, omni benigna ſuſceptione, & humanitate dignos apud vos judicandos & habendos.* Hi Legati Actione prima nominantur ante Taraſium, ut *tenentes locum Apoſtolicæ Sedis almi & ſanctiſſimi Archiepiſcopi ſenioris Romæ Adriani.*

XXXIV. *Synodus Cpoli inchoatur & diſſolvitur.* Synodus itaque cœpta eſt in Baſilica SS. Apoſtolorum, Conſtantinopoli *menſis Auguſti die decimo ſeptimo, nona indictione* ex Theophane, ideoque anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſexto. Verùm Scholariorum & Excubitorum copiæ, à propriis Rectoribus, Iconomachorum hæreſi infectis incitatæ, nudatis gladiis, impetum in Patriarcham, alioſque fecêre, magnumque tumultum concitavêre, ut oſtendit Ignatius Metropolita Nicænus, qui tradit eos Baſilicam, ubi erant Epiſcopi congregati, obſediſſe, *clamantes non eſſe ferendum infirmare & transgredi ea, quæ olim viſa fuerant Conſtantino* Copronymo. *Non enim permittimus*, aiebant, *illius abrogari dogmata, & prædicari eſſe ſtatuendas Imagines. Quod ſi quis hoc incœperit, ſanguine Sacerdotum terram reddemus purpuream.* Sanctus Taraſius Actione prima Synodi addit: *Habebant in auxilium quoſdam Epiſcopos, qui facilè numerari poſſunt, quorum nomina voluntariè prætermimus, quoniam omnibus nota ſunt.* Soluta eſt igitur Synodus, & poſtquam ſeditio ſopita fuit, omnes Epiſcopi Conſtantinopoli remanſerunt, exceptis Legatis Apoſtolicis, qui, ut ſcribit Hadrianus Papa in Reſponſo ad dubia Francorum, *in Siciliam reverſi ſunt, & demum Imperatores poſt eos mittentes, iterum Conſtantinopolim adſcendere fecerunt.*

XXXV. *Nicæam transfertur.* *Cùm diſſolutus eſſet Cœtus ille*, inquit S. Theodorus Studita in Vita Sancti Platonis Hegumeni ſeu Abbatis monaſterii Symbolorum, in Actis Sanctorum Bollandianis ad diem IV Aprilis recitata, *pro veritate ſtabilienda collectus, evaſit Imperatrix, velut è medio Leonum, facta, ut ſic loquar, citra ſanguinem Martyr*, incredibiliſque fuit ejus eo in negotio prudentia. Nam ut copias illas, quas Conſtantinus Copronymus diſciplina ſua imbuerat, Conſtantinopoli pelleret, Duces omnes

Digitized by Google

nes legionum, quæ erant in Thracia, ſibi devinxit, quæ, ſimulata in partes Orientales, quaſi Arabibus illuc irrumpentibus profectione, Urbem ingreſſæ, Imperatoris & Imperatricis matris auctoritatem firmavêre. Tum copiis ſeditioſis & hæreticis Irene Auguſta ſignificavit: *Armis depoſitis & ad me remiſſis, operâ veſtra me non indigere noveritis*; impoſitiſque in naves eorum familiis, ſingulos in provincias ſuas ac domos ſe recipere juſſit, & Nicæam Bithyniæ Metropolim, quæ ob primi Concilii generalis majeſtatem, & Arianæ perfidiæ everſionem, in maximo honore habebatur, tanquam ad hoſtes Eccleſiæ debellandos conſtitutam, Synodum tranſtulit, & quidem menſe Maio, indictione decima, ut ſcribit Theophanes in Chronico, ideoque anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſeptimo. SEC. VIII.

XXXVI. *Patrum Synodi numerus.*

Tota itaque æſtate ejuſdem anni ſeptingenteſimi octogeſimi ſeptimi, omnes Epiſcopi, qui Conſtantinopoli remanſerant, aliique numero trecenti quinquaginta eximii vitæ, eruditioniſque præſtantiâ, Nicæam convenerunt, cum Taraſio Regiæ urbis Patriarcha, & Legatis Apoſtolicis ex Sicilia reverſis. Adfuerunt etiam Monachi trium Patriarchalium Sedium Orientalium Legati, Joannes & Thomas, qui in literis eorumdem Patriarcharum ad Taraſium *ſanctifici ſilentii*, ſeu Monaſticæ profeſſionis *amatores* vocantur, ac Orthodoxæ fidei zelo ſuccenſi; & Theophanes ſcribit, Thomam fuiſſe virum pietate inſignem, & antea extitiſſe Archiepiſcopum Theſſalonicenſem. Interfuêre & alii Archimandritæ & Monachi, qui Patrum conſeſſum ſanctitatis & doctrinæ ſplendore magnificè decorabant; inter quos eminebant Plato Hegumenus Sacundionis, Sanctus Theophanes Auctor Chronographiæ. Adfuit tandem Nicephorus, qui erat à ſecretis Imperatoris, quique *Byzantii ſedis Patriarchalis ſuſcepit honorem poſt Taraſii ſanctam conſummationem*, inquit Ignatius in Vita S. Taraſii, cum aliis Proceribus ab Imperatore miſſis, ut ordine omnia in Concilio peragi curarent. Locus ſynodi fuit primaria Nicææ Baſilica, Æternæ ſapientiæ ſub titulo ſanctæ Sophiæ ſacra.

XXXVII. *In prima Actione quidam Epiſcopi lapſi reſtituuntur.*

Die vigeſima quarta menſis Septembris, indictione undecima Synodus eſt inchoata. Illam Taraſius Patriarcha, penès quem, utpote in arduis negotiis valde exercitatum & linguæ Græcæ peritiſſimum, Legati Apoſtolici Synodi directionem reliquerant, brevi ſed eleganti oratione aperuit. Lectæ ſunt Conſtantini & Irenes literæ ad Synodum directæ, quibus inter alia decernebant, ut literæ ab Hadriano Papa per Legatos miſſæ, *ſecundùm jus Canonicum* legerentur, quia ſcilicet Romanorum Pontificum literis Oecumenicæ Synodi dirigebantur. Deinde Synodus ad cognoſcendam lapſorum Epiſcoporum cauſam converſa eſt. Tres præcipui, Baſilius Ancyranus, Theodorus Myrenſis, & Theodorus Amorii libello fidei

Digitized by Google

SEC. VIII. oblato, cum ſinceram pœnitentiam exhibuiſſent, & hęreſim ſolemni ritu ejuraſſent, in ſacrum Conſeſſum admiſſi ſunt. Taraſio enim dicente: *Videtur vobis ut recipiant ſedes ſuas?* *Sancta Synodus dixit: Placet omnibus nobis.* Palinodiam porrò recantantes hi tres Epiſcopi, hoc anathema poſuerunt: *His qui dicunt, quod Diabolica argumentationis inventio ſit factura Imaginum & non SS. Patrum traditio, anathema. His qui præſumunt dicere, Catholicam Eccleſiam aliquando Idola ſuſcepiſſe, anathema.*

XXXVIII. *Aliorum cauſa in alteram Actionem remittitur.* Producti ſunt ſubinde alii Epiſcopi lapſi, quorum cauſa difficilior erat, & mora in hæreſi diuturnior: quorum occaſione dixit Taraſius: *Diuturniores paſſiones difficiliores ſunt ad curandum: ſic & anima quæ in obſcuro eſt hæreſeos, orthodoxiæ lumen difficilè recognoſcit.* Propter illos facta eſt diſquiſitio diligentior, de modo quo recipiendi eſſent hæretici, & potiſſimùm, utrum ab hæreſi redeuntes, ad ſacrorum Ordinum miniſteria & Eccleſiaſticas dignitates eſſent admittendi. Prolati ſunt varii ea de re canones, veterum Patrum teſtimonia, & Hiſtorię Eccleſiaſticæ monumenta. Præterea mota quæſtio fuit de ordinationibus factis ab Hæreticis, an probandæ eſſent. Probandas oſtendit Taraſius, Synodus edixit: nihilominus præfatorum Epiſcoporum reſtitutio in aliam Seſſionem dilata eſt.

XXXIX. *In Actione II Hadriani PP. literæ probantur.* Actio ſecunda celebrata ſexto Kalendas Octobris. Adductus eſt in Synodum Gregorius Neocæſareæ Epiſcopus, veniamque à ſancta Synodo ſupplex poſtulavit. Ejus tamen cauſa in tertiam Seſſionem dilata eſt, juſſumque ut in ea cum libello ſe ſiſteret. Lectæ ſunt poſtea Hadriani Papæ literæ ad Imperatores datæ, ejuſdemque Epiſtola ad Taraſium. Tum Apoſtolici Legati dixerunt: *Dicat nobis ſanctiſſimus Taraſius Patriarcha Regiæ civitatis, ſi conſentiat literis ſanctiſſimi Papæ Senioris Romæ Hadriani, an non?* Cumque Taraſius reſpondiſſet ſe eas probare, iterum Legati à Synodo quæſiêre, an literas Hadriani ſuſciperet? Reſpondit ſancta Synodus: *Sequimur, & ſuſcipimus, & admittimus.* Deinde ſinguli Epiſcopi profeſſi ſunt, ſe recipere ſacras Imagines, *ſecundùm Synodicas Epiſtolas Beatiſſimi Papæ Senioris Romæ Hadriani.* Sententiam dixerunt Archimandritæ ex ſingulari privilegio, quod Synodus conceſſit. De his Hadriani literis ſcripſit Taraſius ad ipſum Pontificem poſt Synodum: *Qui cum omnes ſediſſemus, caput fecimus Chriſtum. Iacebat enim in ſancta ſede Evangelium ſanctum, conteſtans omnibus nobis ſacratis viris, qui conveneramus: Iuſtum judicium judicate: Iudicate inter ſanctam Dei Eccleſiam, & novitatem quæ facta eſt, & cum prælata primitùs veſtræ fraternæ Sanctitatis Literæ legerentur, præſtolabantur omnes, ſpiritualibus eduliis, tanquam in Regalibus cœnis fruentes, quæ Chriſtus per literas tuas epulan-*

Digitized by Google

epulantibus præparabat : & ſicut oculus totum corpus ad rectitudinis & veritatis ſemitam oſtendebas. Quæ egregiè demonſtrant quanta ſit in Conciliis Oecumenicis Apoſtolicæ Sedis auctoritas. SEC. VIII.

XL. *In Actione III Taraſii ad Patriarchas & horum ad Taraſium literæ leguntur.*

Tertio Kalendas Octobris habita eſt Actio tertia, in qua Gregorius Neocæſareæ Epiſcopus, de quo in ſuperiori Actione, dato libello fidem Orthodoxam profeſſus eſt, cùmque probari non poſſet, illum perſecutionis tempore vexaſſe Catholicos ſacrarum Imaginum cultores, tùm ipſe, tùm alii Epiſcopi lapſi, de quibus in prima Actione, in ſuas ſedes reſtituti ſunt. Lectæ ſunt deinde literæ Taraſii ad alios Orientis Patriarchas directæ, quæ & profeſſionem fidei continebant, & preces, ut Synodo intereſſent. Lectæ ſunt & literæ eorumdem Patriarcharum ad Taraſium, per Joannem & Thomam Monachos Legatos ſuos allatæ; quibus ob Barbarorum tyrannidem, ſe ſe ad Synodum venire non potuiſſe teſtabantur; neque abſentiam ſuam, quæ juſta erat, obfuturam ne Synodus œcumenica eſſet; quod probarunt Sextę Synodi exemplo; à qua Alexandrinus & Jeroſolymitanus Patriarchæ aberant; cetera quippe ſupplere Romani Pontificis auctoritatem: *Ne moleſta vobis appareat*, inquiunt, *trium Apoſtolicarum ſedium almorum Patriarcharum & ſanctiſſimorum Epiſcoporum, qui ſub ipſis degunt, abſentia, non ex proprio eorum accidens propoſito, ſed ex tenentium, ſeu dominantium illis terribilibus minis, & mortiferis pœnis. Hoc autem ſubtilius eſt conſiderandum, etiam in ipſa ſacra Univerſali Sexta Synodo, in qua nullus eorum qui per idem tempus in his partibus Epiſcopi erant, conveniſſe repertus eſt, propter Barbarorum tyrannidem: ſed nullum ex hoc ſancta adhæſit Synodo præjudicium: neque vires habuit prohibitio aliqua ſtatuendi, & manifeſta faciendi recta dogmata pietatis: præcipuè cum ſanctiſſimus Apoſtolicus Papa Romanus concordaverit, & in ea inventus ſit per Apocriſarios ſuos. Et nunc, Sanctiſſimi, hoc cum auxilio Dei ſimiliter fiat. Nam ſi tunc illius fides in Orbis terræ perſonuit fines; ita & Synodi, quæ nunc per gratiam Dei congreganda eſt per interventionem veſtram, & ejus qui moderatur Apoſtolorum Principis ſedem, prædicabitur in omni loco, qui ſub cœlo eſt.* Prolixum hunc locum retuliſſe non piget, quia illuſtre eſt etiam pro Sedis Apoſtolicæ dignitate & auctoritate teſtimonium.

XLI. *In eadem legitur Synodica Theodori olim Patriarchæ Ieroſolymorum.*

In eadem tertia Actione lecta eſt Synodica Theodori, dum viveret Patriarchę Jeroſolymitani ad Coſmam Alexandriæ, & Theodorum Antiochię Patriarchas directa, cujus audita lectione, Apoſtolici Legati profeſſi ſunt, ſe ſuſcipere literas Orientalium Patriarcharum, *Ut quæ in orthodoxa fide, & adoratione venerabilium Imaginum, Hadriano Papa & Taraſio novæ Romæ Patriarcha concordarent*, & contrarium ſentientibus anathema dixerunt ſub hac formula: *Et*

qui

SEC. VIII. *qui non ita confitentur, anathema ſint à ſanctis trecentis decem & octo Patribus, qui hic ante collecti ſunt.* Sancta Synodus dixit: *Fiat, fiat, fiat.* Quare anathema illud illatum nomine trecentorum decem & octo Patrum, qui primum Nicænum Concilium celebraverant. Porrò Theodorus ille Jeroſolymitanus, alius non eſt quam Theodorus, qui anno DCCLX & ſequentibus Eccleſiam Jeroſolymitanam rexit, eo ipſo tempore quo Coſmas Alexandrinam, & alter Theodorus Antiochenam; ad quos ideo Theodorus Jeroſolymitanus Synodicas ſuas direxerat, ut oſtendit Annotator Baronii ad annum DCCLXXXVII.

XLII. *In Actione IV promulgantur anathematiſmi.* Quarta Actio Kalendis Octobris celebrata, in eaque juſſa ſunt afferri ſacra Volumina, ex quibus de cultu ſacrarum Imaginum teſtimonia recitarentur: quæ primùm quidem ex Sacra Scriptura, tàm veteris, quàm novi Teſtamenti prolata ſunt; deinde verò ex SS. Patribus quamplurimæ ſententię decerptę, allata exempla, & propalata ingentia planè & multiplicia miracula, pro cultu ſacrarum Imaginum, diverſis locis, & temporibus divinitùs edita. Tum Synodus anathematiſmos contra Iconomachos promulgavit, editaque poſtmodum definitio fidei, cui primo loco ſubſcripſêre Legati Apoſtolici; poſt ipſos Taraſius Patriarcha Conſtantinopolitanus; deinde Joannes & Thomas, Patriarcharum Alexandrini, Antiocheni & Jeroſolymitani Legati; ac tandem ſinguli Epiſcopi.

XLIII. *In Actione V Legati Apoſt. decretum edunt de colendis Imaginibus.* Quinta Actio quarto nonas Octobris habita, in eaque cùm Taraſius oſtendiſſet, Iconoclaſtas ſectatos eſſe Judæos, Saracenos, Gentiles, Samaritas, & Manichæos; patefactæ ſunt Hæreticorum fraudes, quas tempore urgentis perſecutionis admiſiſſent in corrumpendis, abolendis, & incendendis ſacris codicibus, in quibus de venerando cultu ſacrarum Imaginum mentio aliqua eſſet inventa. Intercedente poſthàc Saba monaſterii Studii Abbate, & conſentiente Synodo, ut ſacræ Imagines ſuis locis reſtituerentur, Legati Apoſtolici decretum hac de re edidêre: *Petrus Archipreſbyter ſanctiſſimæ Eccleſiæ ſancti ac laudabilis Apoſtoli Petri, & Petrus Preſbyter & Hegumenus monaſterii Sancti Sabæ, ambo loci ſervatores Hadriani Papæ Senioris Romæ: Juſtum arbitramur, ut ſecundùm pronunciationem omnium noſtrûm, imò juxta antiquam traditionem Catholicæ Eccleſiæ, ſicut omnes ſancti Patres edocent nos, veniat in medium noſtrûm colenda Imago, & hanc ſalutemus . . . . Et aliud capitulum ſuggerimus, ut omnes conſcriptiones, quæ contra venerabiles Imagines factæ ſunt, cum anathemate deleantur, vel igni tradantur.* Sancta Synodus dixit: *Veniat, Fiat.* Denique iterati ſunt adversùs Iconomachos anathematiſmi.

XLIV. *In Actione VI Conciliabulum Cpolitanum confutatur.* In Actione ſexta, quæ celebrata eſt tertio Nonas Octobris, perlecta pſeudo-Synodus Conſtantinopolitana, ſub Conſtantino Copronymo

nymo Imperatore coacta, eaque per ſingula capita confutata eſt, *SEC. VIII.*
& quantum ſatis erat, explicatum, divinarum Scripturarum teſtimonia, quibus idola gentium redarguuntur, adverſùs Sanctorum Imagines ab Hæreticis ſtultiſſimè detorqueri; proinde iuſtiſſimum ſancta Synodus anathema conſtituit in nequiſſimi illius Conciliabuli auctores. In ipſo principio oſtenſum eſt nullum Epiſcoporum Conventum mereri nomen Oecumenicæ Synodi, cui non interfuerit Romanus Pontifex, vel per ſe, vel per Legatos, vel per literas Synodicas. Sed & confutatum inter alia, quod Iconoclaſtæ Sanctiſſimum ſacramentum Euchariſtiæ Imaginem vocaſſent in illa pſeudo-Synodo, cum alioqui veritatem Corporis & Sanguinis Chriſti in ſacramento confiterentur, ut Diſſertatione ſingulari probat Natalis Alexander Seculo VIII: oſtenſumque ab univerſa Synodo variis Scripturæ auctoritatibus, panem & vinum poſt conſecrationem nequaquam Imaginem dici debere, ſed verè & propriè eſſe carnem & ſanguinem Chriſti; licet nonnulli ex Patribus, eadem ante conſecrationem Typos & Antitypa vocaverint, de quo etiam vide dicta in Innocentio.

XLV. *In Actione ultima honoraria adoratio duntaxat Imaginibus exhibetur.*

Actio ſeptima tertio Idus Octobris habita, in eaque condita eſt fidei definitio, quâ ſex Concilia Oecumenica imprimis recepta ſunt & confirmata. Deinde ſtatutum: *Sequentes divinitùs inſpiratum Sanctorum Patrum noſtrorum magiſterium, & Catholicæ traditionem Eccleſiæ; (nam Spiritus S. hanc eſſe novimus, qui nimirum in ipſa habetur.) Definimus in omni certitudine & diligentia, ſicut figuram vivificæ Crucis, ita venerabiles ac ſanctas Imagines proponendas, tam quæ de coloribus & teſſellis, quam quæ ex alia materia congruenter ſe habente, in ſanctis Dei Eccleſiis & ſacris vaſis, & veſtibus, & in parietibus ac tabulis, domibus & viis, tam videlicet Imaginem Domini Dei & Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti, quam intemeratæ Dominæ noſtræ Sanctæ Dei Genitricis, honorabiliumque Angelorum, & omnium Sanctorum ſimul & almorum virorum. Quantò enim frequentiùs per Imaginalem formationem videntur, tantò, qui has contemplantur alacriùs eriguntur ad Prototyporum memoriam, & deſiderium, & ad honorariam his adorationem tribuendam, non tamen ad veram latriam, quæ ſecundùm fidem eſt, quæque ſolum divinam naturam decet, impartiendam: ita ut iſtis, ſicuti figuræ pretioſæ ac vivificæ Crucis, & ſanctis Evangeliis, & reliquis ſacris monumentis, incenſorum & luminum oblatio exhibeatur, quemadmodum & Antiquis pia conſuetudinis erat. Imaginis enim honor ad primitivum tranſit: & qui adorat Imaginem, adorat in ea depicti ſubſiſtentiam*, ideſt perſonam. Ex quibus patet Concilii mentem fuiſſe cultum latriæ nec Imagini Chriſti, nec Cruci, nec ulli alii creaturæ exhiberi poſſe.

XLVI. *Canones in Synodo conditi,*

Peracta Synodo, Patres Conſtantinopolim ab Imperatoribus evo-

Hhhh cati

Digitized by Google

SEC. VIII. cati ſunt, ex Legatorum enim Apoſtolicorum & omnium Epiſcoporum ore, quæ geſta eſſent in Synodo audire voluêre. Quod factum eſt octavo Kalendas Novembris. Licet autem, quæ eo die geſta ſunt, ſub Actionis octavæ titulo Synodi Actis adjecta ſint, ea Actio non eſt propriè Synodalis, nec vera Synodi pars; non ſolùm enim Græci, ſed etiam Latini ſolas ſeptem Actiones agnoſcunt. Fauſtis itaque acclamationibus Conſtantinum & Irenem Impp. proſecuta Synodus, ſoluta eſt, & Patres muneribus honeſtati, ad ſuas Eccleſias rediêre. Canones porrò viginti duo hac in Synodo conditi pro Eccleſiaſtica diſciplina, quæ graſſante hæreſi & perſecutionibus collapſa fuerat, ubique reſtauranda. Sed incertum qua in Actione editi ſint. Eorum explicatio legi poteſt apud Lupum in Scholiis & Notis ad Synodum VII, & apud Natalem Alexandrum Seculo VIII.

XLVII. *Synodus à Romanis Pontif. confirmata.*

Literas poſtea dedit Taraſius ad Romanum Pontificem Hadrianum, quibus rerum omnium, quæ geſta fuerant, rationem reddidit. Hadrianus Synodum quidem, datâ ad omnes Eccleſias, aut ad Imperatores Epiſtolâ non confirmavit; ſed ſolemniori ritu eam confirmaſſe dicendus eſt, cum ſcripſerit Epiſtolam ſeu libellum reſponſorium ad Carolum Magnum libris Carolinis oppoſitum pro defenſione Synodi Septimæ, *arguens errorem eorum, qui infirmare conabantur quædam capita, quæ ſecunda Nicana Synodus promulgaverat, auctoritate trecentorum quinquaginta Epiſcoporum, qui hæreſim execrantium Imagines Dei Sanctorumque ejus anathematizaverunt*, inquit Sigebertus in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Hujus etiam Sacroſanctæ Synodi decreta confirmata poſtmodùm ſunt ab octavo Oecumenico Concilio, à Nicolao primo in Epiſtola ad Michaelem Imperatorem, à Leone IX in Epiſtola ad Petrum Antiochenum Epiſcopum, & aliis.

XLVIII. *Hadrianus PP. Legatos in Angliam mittit.*

Sed, ut ad geſta Hadriani Papæ redeam, Annaliſta Mailroſenſis ad annum ſeptingenteſimum octogeſimum ſextum ſcribit: *Hadrianus Papa Legatos in Britanniam direxit, ut fidem Catholicam innovarent, & confirmarent, qui honorificè recepti ſunt, & remiſſi.* Legati illi, ſcilicet Georgius Oſtienſis & Theophylactus Tudertinus Epiſcopi, duas Synodos anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſeptimo in Britannia celebrarunt. Prior, in qua viginti canones pro diſciplina Eccleſiaſtica reſtituenda conditi ſunt, legitur apud Spelmannum & Tomo VI Conciliorum Labbei, diciturque *Calchutenſis*, in regno Merciorum; Spelmannus tamen, qui eam ſic appellat, ubi locus ſit, determinatè non definivit. Unde Alfordus in Annalibus Anglo-Saxonicis ad annum 787. duas Synodos habitas eſſe exiſtimat, alteram in Septentrionali parte inſulæ à Georgio, alteramque in Auſtro vel in Occidente à Theophylacto: Certè Annaliſta Mailroſenſis ad eumdem

Digitized by Google

dem annum 787. loquitur de alia Synodo, quæ, ut ipſe ſcribit, *congregata eſt in Pincanhale*, qui locus in Dunelmenſi Epiſcopatu ſitus eſt. De utraque Synodo legendus Alfordus laudatus. **SEC. VIII.**

XLIX. *Carolus Franc. Rex Romam pergit & plura Eccleſiæ Rom. donat.*

Anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſeptimo Carolus Francorum Rex iterum Romam perrexit, ubi ab Hadriano Papa honorificè ſuſceptus, cum eo per aliquot dies manſit, indeque ejuſdem Pontificis hortationibus, ut ſcribit Annaliſta Metenſis, Beneventanorum fines intravit, ut Arigis eorum Ducis rebellionem domaret, qui obſides & munera Carolo tribuit, quibus acceptis *juraverunt ei omnes Beneventani fidelitatem, & reverſus eſt Romam, ibique celebravit Paſcha cum Præſule Sedis Apoſtolicæ*, quo anno Paſcha celebratum eſt die octava menſis Aprilis. Carolus tamen Arigiſum Capuâ & aliis civitatibus in Campania mulctavit, quas Apoſtolicæ Sedi tradidit, ſuas ac Pippini patris donationes amplificaturus. Hæc donatio, in donatione à Ludovico Pio Caroli Magni filio Eccleſiæ Romanæ factâ, expreſſis verbis concepta eſt; ex qua conſtat, Carolinam hanc donationem in duobus capitibus præcipuè conſiſtere; quorum primum Civitates in Tuſcia Longobardorum, alterum Civitates in Campania repræſentat: ſcilicet *in partibus Tuſciæ Longobardorum, Caſtellum Felicitatis, Urbevetum, Balneum Regis, Ferenti caſtrum, Viterbium, Martam, Tuſcaniam, Populoniam, Soanam, Roſellas: item in partibus Campaniæ, Soram, Arces, Aquinum, Arpinum, Theanum, Capuam.* Licet autem hæc Ludovici Pii donatio à viris doctis rejiciatur ut ſuppoſititia, qua de re ſuo loco, hæc tamen Caroli non propterea rejicienda, cum ex Epiſtolis LXXXI & LXXXVI Codicis Carolini colligatur Hadrianum Papam ſtatim integrè ferè recepiſſe has omnes civitates, in iis quippe Epiſtolis, juſtitias tantum *de Populonio & Roſellis* ſibi *ſub integritate* fieri, fineſque *Populonienſes, ſeu Roſellenſes, ſicut ex antiquitus fuerant*, ſibi *contradi* poſtulavit. Epiſtola verò LXXIII apud Carolum queſtus eſt Campanos ad defectionem continuò à Beneventanis ſollicitari; ex quibus neceſſariò ſequitur ſupradictas civitates, tàm in Tuſcia, quàm in Campania conſtitutas, Eccleſiæ Romanæ à Carolo Rege conceſſas fuiſſe, ideoque & hanc Caroli donationem non eſſe commentitiam. De ea legendus Cointius in Annal. Eccleſ. Franc. ad annum DCCLXXXVII.

L. *Hadrianus PP. Legatos Taſſilonis Bavariæ Ducis ſuſcipit.*

Dum Carolus Romæ adhuc degeret, Taſſilo Bavariæ Dux Legatos ad Hadrianum Papam miſit, rogantes *ut pacem faceret, litemque terminaret inter Carolum Regem & Taſſilonem Ducem: quod libenter ſuſcepit Papa*, inquit Annaliſta Metenſis, qui ſubdit, Carolum Pontifici aſſeruiſſe, ſe cum eiſdem Miſſis pacem velle firmare. Sed cùm Miſſi dicerent, *ſe non audere pro Domino ſuo definitivam ſententiam dicere, neque ſe ad hoc deſtinatos eſſe, videns Apoſtolicus ficta mendacia &*

SEC. VIII. *cognoſcens Ducis inſtabilitatem, iratus anathematizavit ipſum Taſſilonem, & omnes illi faventes, niſi fidelitatem, quam Regi Pippino & filio ejus Carolo promiſerant, per omnia obſervarent. Conteſtans per ſuos Miſſos Ducem & monens ne per ejus perfidiam ſanguis Chriſtianorum funderetur, & terra vaſtaretur.* Id conſtat non ſolùm ex laudato Annaliſta, ſed etiam ex Monacho Egoliſmenſi à Pithœo edito in Vita Caroli Magni, quam Baronius ſub nomine Chronici Pithœani citat. Uterque porrò addit, Carolum Româ reducem, cum exercitu verſus civitatem Auguſtam profectum eſſe, & filium ejus Pippinum de Italia cum alio exercitu Tridentum veniſſe; & Taſſilonem ex omni parte circumdatum ad Carolum Regem acceſſiſſe, ſeque manibus ejus *in Vaſſaticum* tradidiſſe.

LI. *Gregorianum cantum & Officium in Francia recipi curat.*

Gallicanam Eccleſiam, à Stephano Papa hujus nominis II, cantus Eccleſiaſticos perfectiùs edoctam eſſe per Romanos Clericos, tradit Walafridus Strabo cap. 25. de rebus Eccleſiaſt. circa finem. Monachus verò Egoliſmenſis mox laudatus, poſtquam locutus eſt de contentione, quæ anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſeptimo, dum Carolus Rex Romæ eſſet, orta eſt per dies feſtos Paſchæ inter Cantores Romanorum & Gallorum de cantûs Eccleſiaſtici præcellentia, quam Carolus Romanis adjudicavit, ſcribit eumdem Regem ab Hadriano Papa petiiſſe Cantores peritiſſimos Eccleſiæ Romanæ, qui à Sancto Gregorio, ideſt ſecundùm Gregorianas notas à Gregorio Magno quondàm ſtatutas, eruditi fuerant, qui Franciam corrigerent cantu: Hadrianum verò ei dediſſe Theodorum & Benedictum doctiſſimos Cantores, & Antiphonarios Sancti Gregorii: unumque ex illis à Carolo Metas, alterum Sueſſionem miſſum eſſe, & ad utrumque ex univerſa Francia, qui corrigerentur, Regio juſſu, delatos eſſe Antiphonarios. Ab eo tempore Carolus Magnus Gregorianum officium Ambroſiani loco ubique recipi procuravit, ſed non ſine labore. Guillelmus enim Durandus lib. 5. cap. 2. notat eum ad id *Clericos minis & ſuppliciis per diverſas provincias* coegiſſe, & *libros Ambroſiani officii* combuſſiſſe.

LII. *Mittit Legatos ad Synodum Francofordienſem.*

Cum Elipandus Archiepiſcopus Toletanus Felicem Urgellenſem Epiſcopum, de quo ſuperiùs, ante Concilium generale Nicænum II, locuti ſumus, ad hæreſim reduxiſſet, ut virus extra Hiſpaniam, in Gallias ac Germaniam diffunderet, ſcriptis ad Carolum Francorum Regem literis, perfidiæ ſuæ profeſſionem, quam teſtimoniis Patrum aut depravatis, aut detruncatis fulcire conabatur, petiit à Theologis examinandam; nec dubitavit ſanctum Ildefonſum, alioſque, qui præceſſerant, Toletanos Antiſtites de hæreſi per inſignem calumniam ſugillare. Sed Carolus Rex Elipandi literas examinandas Hadriano Papæ tranſmiſit, & ex totius Occidentis provinciis Synodum

Synodum cogi viſum eſt. Collecta eſt itaque Francofordiæ ad Mœnum fluvium in Germania, ex univerſa Italia, Gallia, Germania atque Britannia, eique trecenti circiter Epiſcopi adfuerunt: unde ob numeroſitatem Antiſtitum, præſentiamque Legatorum Apoſtolicæ Sedis, hæc Synodus *Plenaria* reperitur nominata. *Aſſuerunt in eadem Synodo Legati Romani Pontificis Theophylactus & Stephanus Epiſcopi, vicem tenentes ejus, à quo miſſi fuerant Hadriani Papa*, inquit Eginhardus in Annalibus. SEC. VIII.

LIII. *In ea Synodo hereſis Feliciana damnatur.*

Carolo Rege in ipſa Synodo præſente, & de cauſa fidei optimè diſſerente, lectæ ſunt Hadriani Papæ literæ ad Epiſcopos Hiſpaniarum ea de re ſcriptæ in Synodo Romana; Carolus enim in ſua ad Elipandum & ceteros Epiſcopos Hiſpaniæ Epiſtola, ait: *Primò quod Domnus Apoſtolicus cum ſancta Romana Eccleſia & Epiſcopis illis in partibus quaquaverſum commorantibus, & Catholicis Doctoribus ſentiret, ſub unius libelli tenore ſtatuimus.* Lectus non eſt in ea Synodo libellus Sacro-ſyllabus, quem de ſanctiſſima Trinitate ſcripſit Paulinus Forojulienſis Patriarcha, ut quidam volunt; hic enim libellus poſt Synodum Francofordienſem compoſitus eſt à Sancto Paulino, ut demonſtrat Auctor Criticę Baronii ad annum DCCXCIV; legitur tamen Tomo VII Conciliorum, ſub hoc titulo: *Libellus Epiſcoporum Italiæ contra Elipandum Concilii decreto miſſus ad provincias Hiſpaniæ*, & præponitur canonibus Francofordienſibus, cum Epiſtola Hadriani Papæ ad Elipandum & ceteros Gallæciæ & Hiſpaniæ Epiſcopos. Hæc tamen, ut jam dixi, lecta eſt in Synodo, quæ omnibus ritè examinatis, hęreſim Felicianam omnium conſenſu damnavit, unà cum ejus reſtauratoribus Elipando atque Felice. Deinde Synodica Concilii miſſa eſt ad Pręſules Hiſpanię, cui Carolus Magnus privatas literas adjecit ad Elipandum & ceteros Hiſpanię Epiſcopos datas, tanto Principe dignas, quibus ſuaderet omnibus, ut ab errore deſiſterent, & Patrum definitionibus inhęrerent, in iiſque ſe *filium & defenſorem ſanctæ Dei Eccleſiæ* nominat. Hęc porrò Synodus anno ſeptingenteſimo nonageſimo quarto, ęſtivo tempore celebrata eſt, anno vigeſimo quarto regni Caroli Magni, ut ſcribit Annaliſta Moiſſiacenſis.

LIV. *Eiuſdem Synodi decretum de cultu Imaginum.*

Hujus Concilii canones ſex & quinquaginta primus publicavit Sirmondus, antea enim duo tantum prodierant, quorum primus damnat Elipandum & Felicem Epiſcopos, qui in Dei filio adoptionem adſerebant. Secundus eſt de adoratione Imaginum, hiſque verbis conceptus eſt: *Allata eſt in medium quaſtio de nova Græcorum Synodo, quam de adorandis Imaginibus Conſtantinopoli fecerunt, in qua ſcriptum habebatur, ut qui Imaginibus Sanctorum ita ut Deificæ Trinitati, ſervitium aut adorationem non impenderent, anathema judicarentur.*

SEC. VIII. *Qui ſupra ſanctiſſimi Patres noſtri omnimodis adorationem & ſervitutem renuentes contempſerunt, atque conſentientes condemnaverunt.* Synodum Nicænam II Patres Francofordienſes vocant Conſtantinopolitanam, quia Conſtantinopolim convocata fuerat, unde Nicæam tranſlata eſt. Ideò porrò hoc decretum ediderunt, quia putaverunt, contra quod veritas haberet, adorationem latriæ, quæ ſoli Deo debetur, à Nicæna II Synodo fuiſſe Imaginibus decretam, ſicut Deificæ Trinitati, lato in eos qui refragarentur, anathemate; quo pacto dicendum eſt cum Cardinalibus Baronio, Bellarmino & Perronio eos deceptos eſſe errore facti, ſed conſtitutum à Synodo Nicæna dogma de Imaginum veneratione non impugnaſſe, aut ab ea de ſumma fidei diſſenſiſſe. Vel dicendum cum Mabillonio in Præfatione ad priorem partem Seculi IV Benedictini, Gallos tàm in Synodo Francofordienſi, quàm in Conventu Pariſienſi, ſub Eugenio II anno DCCCXXV congregato, culpâ non vacaſſe, ſi non in ritu colendi Imagines, ſaltem in modo impugnandi decretum Nicænæ Synodi, quam Univerſalem eſſe pernegabant, ut probat caput 28. libri 4. Carolini. Perſpectam verò probatamque Romanis Pontificibus Gallorum religionem in Imagines ſacras ſatis apparere, tùm ex reſponſo Hadriani, qui eos nunquam erroris notat; tùm ex aliis Pontificibus, qui nullum hac de re negotium Eccleſiæ Gallicanæ faceſſerunt, ut inquit Mabillonius citatus, qui ex omnibus Auctoribus qui de ea materia egêre, videtur ſolidius eam tractaſſe, & in ſenſum Auctorum eo tempore viventium meliùs penetraſſe.

LV. *Offa Merciorum Rex Romam pergit.* Anno ſeptingenteſimo nonageſimo tertio Ethelbertus Anglorum Orientalium Rex, ut matri & Proceribus regni ſui, qui ſucceſſorem cupiebant, obſequeretur, ad Offam Merciorum Regem profectus eſt, ut Alfredam ejus filiam, poſt datam acceptamque fidem, uxorem acciperet, & officiosè domum deduceret. Sed Offa Ethelbertum dolosè occidit, ut fusè narrant Scriptores Anglici. At non multò poſt, culpam ſuam faſſus, illam expiare conatus eſt; Templum itaque Herefordiæ ædificavit, ſanctum Albanum Inſulæ proto-Martyrem inſigni Baſilica honoravit, quo ejus reliquias invenit, Albanenſe monaſterium extruxit, illudque Monachis Benedictinis conceſſit. Deinde anno ſeptingenteſimo nonageſimo quarto ad limina Apoſtolorum profectus eſt, ut ſcelus expiaret, & ab Hadriano Papa peteret, non ut ſanctum Albanum canonizaret, quod ſcribit Spelmannus Tomo I Conciliorum Angliæ, longè enim ante hæc tempora Albanus pro ſancto Martyre habebatur, ut legere eſt in Hiſtoria Bedæ; & parte alia ſolemnes Sanctorum canonizationes, quales hodie fiunt, ante ſeculum decimum non

Digitized by Google

non peractæ ; ſed Hadrianum Papam convenit, ut in Vita ejus apud Matthæum Pariſium habetur, *ad canonizandum & privilegiandum* ejus monaſterium *auctoritate Romani Pontificis.* Matthæus enim Weſtmonaſterienſis ad annum DCCXCIV refert, Hadrianum Papam hoc reſponſum Offæ reddidiſſe : *Fili cariſſime, Offa Rex Anglorum potentiſſime, devotionem tuam circa regni tui Proto-martyrem, non mediocriter commendamus, & monaſterio conſtruendo, illudque privilegiando, petitioni tuæ gratanter aſſenſum præbemus, injungentes tibi in tuorum remiſſionem peccatorum, ut rediens ad terram tuam, ex conſilio Epiſcoporum & Optimatum tuorum, quas volueris poſſeſſiones, ſive libertates Beati Albani monaſterio conferas*, &c.

LVI. *Regnum ſuum Eccleſiæ Rom. vectigale reddit.*

Ina Occidentalium Saxonum Rex, Gregorio II ſedente, Romæ Scholam Anglorum fundavit, ut ibidem diximus, & regnum ſuum Romano Pontifici vectigale fecit ; ſed Offa Merciorum Rex Romæ exiſtens, ut teſtatur idem Weſtmonaſterienſis laudatus. *Scholam Anglorum, quæ tunc Romæ floruit, ingreſſus ; dedit ibi ad ſuſtentationem gentis regni ſui illuc venientis, ſingulos argenteos de familiis ſingulis, omnibus impoſterum diebus, ſingulis annis, quibus videlicet ſors tantùm contulit extra domos in paſcuis, ut triginta argenteorum pretium non excederet.* His addit Matthæus Paris in Vita Willegodi primi Abbatis monaſterii Sancti Albani ab Offa Rege fundati : *Quæ Schola propter peregrinorum confluxum ibidem ſolatia ſuſcipientium, verſa eſt in Xenodochium, quod Sancti Spiritûs dicitur. Ad quod exhibendum Rex Offa, ex Regali munificentia, & pietatis affectu, Denarium, qui dicitur Sancti Petri, de maxima parte regni ſui conceſſit.* Xenodochium igitur Sancti Spiritûs ortum quidem ſuum Inæ Occidentalium Saxonum Regi debet, ſed incrementa Offæ Merciorum Regi, qui regnum ſuum Romanæ Sedi vectigale fecit ſub Hadriano Papa. De Ina & Denario Sancti Petri vide dicta in Gregorio II, & ex dictis corrige Polydorum Virgilium qui lib. 4. hanc Offæ Romanam profectionem confert in annum DCCLXXV.

LVII. *Hadrianus PP. ad Deum tranſit.*

Poſtquam Hadrianus Pontifex ſediſſet annos XXIII, menſes X, dies XVII, ut legitur in Anaſtaſio & in clauſula ejus epitaphio ſubjuncta, ad Deum tranſiit, *in Nativitate Domini*, ut ſcribunt Marianus Scotus, Lambertus Schafnaburgenſis, & omnes illi Francorum Annaliſtæ, qui annum à Nativitate Domini auſpicantes, mortem ejus alligant cum anno DCCXCVI, ex quo ſequitur eum obiiſſe die XXV Decembris anni DCCXCV ; certè Auctor Vitæ ejus à Mabillonio Tom. I Part. II Muſæi Italici recitatæ, & Annales Francorum à Lambecio lib. 2. Bibliothecę Cæſareę cap. 5. editi & tempore Caroli Magni conſcripti, disertè ſcribunt eum obiiſſe *die VIII Kalend. Ianuarii* : ſepultus autem eſt die vigeſima ſexta Decembris,

quem

Digitized by Google

SEC. VIII. quem diem Carolus Magnus in ejus epitaphio, vocat diem obitûs, quod & non rarò etiam habet Anaſtaſius. Nec eſt quod Papebrocius in Conatu Chronico-Hiſtorico, de Hadriano loquens dicat, ſe necdum agnoviſſe eo die quemquam Romanorum Pontificum mortuum, quo ſepultum Anaſtaſius tradit. Nam prętcrquamquod Anaſtaſius alibi ſępè diem ſepulturę pro die mortis memorat, mirum videri non debet ita locutum eiſe de Hadriano, noſque aliquando dixiſſe Pontifices Romanos mortuos & ſepultos eſſe eadem die, cum ipſemet Carolus Magnus, die quo vitam cum morte commutavit, terrę mandatus fuerit, ut probat Annotator Baronii; quod idem dicendum de Pontificibus Romanis, quorum exequię pluribus ab eorum morte diebus non celebrabantur, ſed vel ipſo die quo animam efflabant, vel ſaltem uno aut altero poſt, terrę mandabantur.

LVIII. *Carolus M. de ejus anima & ſepultura ſollicitus.*

Hadriani Papæ obitum multis lachrymis deflevit Carolus Magnus Francorum Rex, qui cum ut patrem coluerat, & ut amicum plurimùm dilexerat. Id conſtat ex Eginhardo qui in Vita Caroli ſcribit: *Carolus Magnus nunciato ſibi Hadriani Pontificis obitu, quem amicum præcipuum habebat, ſic flevit, ac ſi fratrem, aut chariſſimum filium, amiſiſſet.* Fletui religioſa conjunxit officia, ſuffragiaque cum eleemoſinis, nec tantum per ſuas ditiones, ſed etiam per extera regna, quorum Reges ad eamdem pietatem ſcriptis Epiſtolis provocavit, & inter alios Offam Merciorum Regem, ut conſtat ex literis à Willelmo Malmesburienſi deſcriptis lib. 1. de Geſtis Regum Anglorum cap. 4. & à Baronio ad annum DCCXCVI relatis. Eum religioſis officiis atque ſuffragiis animam ejus proſecutum eſſe, ejuſque ſepulchrum in Vaticana Baſilica collocatum Regio epitaphio decoraſſe, aſſerit etiam Annaliſta laudatus à Lambecio editus ad annum DCCXCV his verbis; *Die VIII Kal. Januarii ſanctæ memoriæ Domnus Hadrianus Summus Pontifex Romanus obiit, pro quo Domnus Rex, poſtquam à planctu ceſſavit, orationes per univerſum Chriſtianum populum infra terminos fieri rogavit, & eleemoſinas ſua pro eo multipliciter tranſmiſit, & Epitaphium aureis literis in marmore conſcriptum juſſit in Francia fieri, ut illud partibus Romæ tranſmitteret ad ſepulturam Summi Pontificis Hadriani ornandam.* Illud Epitaphium mox referemus, quod etiamnum extat pro foribus Baſilicæ Vaticanæ, quamvis ætate Romani Canonici, qui aliud deſcripſit in Baſilicæ Vaticanæ deſcriptione, qualis erat tempore Eugenii III, amplius lectum non fuiſſe ſcribat Papebrocius laudatus.

LIX. *Hadriani munificentia in pauperes & Eccleſias.*

De Hadriani munificentia, tum in profundendis erga pauperes eleemoſinis, tum in reparandis, atque magnificentiſſimè ornandis cunctis Urbis Eccleſiis & cœmeteriis, necnon in reſtaurandis muris & aquæ-

aquæductibus ejuſdem civitatis, prorsùs mira habet Anaſtaſius: è *SEC. VIII.* quibus non omittendum de candelabro in modum crucis formato, quod penſile poſuit ante Presbyterium Eccleſiæ Sancti Petri, in quo ſuis diſtinctis locis apponi poterant mille trecentæ ſeptuaginta candelæ; conſtituitque, ut quater in anno accenderetur, videlicet in Natali Domini, in die Paſchatis, in Natali Sanctorum Apoſtolorum, & in Natali, ſeu in die ordinationis Romani Pontificis. Mirum etiam dictu eſt Hadrianum, in Vaticanæ tantùm Sancti Petri Baſilicæ ornamenta, auri libras quingentas octoginta ſupra duo millia, argenti verò nongentas ſeptem impendiſſe; præter mille & centum auri libras, quas erogavit ad reparandos collapſos Urbis muros. Hæc tamen omnia refert Anaſtaſius.

Decem & octo Epiſtolæ, ab Hadriano ſcriptæ, extant Tomo VI Conciliorum editionis Labbei. Extant & plures aliæ à Gretzero, & poſtea à Ducheſnio Tomo III Scriptorum Francorum publicatæ. Extat præterea Epitome canonum, quam obtulit Carolo Magno, dum Romæ eſſet, quamque Henricus Caniſius primus publicavit Tomo VI Antiquarum Lectionum. Verùm non Epitomen tantùm, ſed integram Collectionem canonum, ex quibus illa Epitome deinceps conflata eſt, Carolo oblatam fuiſſe ab Hadriano exiſtimat Sirmondus Tom. II Conciliorum Galliæ, qui addit illum ipſum Carolo datum eſſe librum, qui Codex Canonum à Nicolao Papa dicitur diſtinct. 19. cap. *Si Romana Eccleſia.* Hujus Collectionis exemplaria quædam ſuperſunt in Bibliothecis Galliarum, quorum in fronte, velut oblati muneris dedicatio, præfixa eſt Hadriani ad Carolum Epiſtola. In prædicta porrò Epitome canonum à Gretzero & Ducheſnio edita continentur canones Apoſtolici XLV, Ancyrani XXIV, Neocæſarienſes XV, Gangrenſes XX, Antiocheni XXV, Laodiceni LVIII, Sardicenſes XXI, Carthaginenſes XXXIII, Africani CV. Collectio verò complectitur viginti canones Nicænos, Conſtantinopolitanos, Epheſinos, Calchedonenſes, qui in Epitome deſunt. Scripſit etiam Hadrianus ad Carolum Magnum, Epiſtolam ſeu libellum reſponſorium, libris Carolinis oppoſitum, pro defenſione Synodi ſeptimæ. De aliis ab eodem Pontifice ſcriptis legendus Ludovicus Jacob in Bibliotheca Pontificia.

LX. *Ejus ſcripta*

Hadrianum Romæ mortuum & ſepultum ex eo deducit Papebrocius, quia altero quo obiit die electus eſt, & tertio ordinatus Leo III ejus in Petri ſede ſucceſſor, & erraſſe nominis identitate deceptos Nonantulanos illos Monachos, qui Hadriani Papæ in ſuo monaſterio ſepulti, mortem & miracula deſcribentes, ei aptarunt Vitam & Geſta Hadriani Papæ primi, tàm proſâ, quàm carmine, in iis, quæ extant apud Ughellum monumentis: quem errorem

LXI. *Mortuus eſt & ſepultus Romæ non in Nonantulano Monaſterio.*

SEC. VIII. corrigentes poſteri venerantur ſub altari ſuo majori collocatum corpus Hadriani Papæ III, quem conſtat in Æmilia peregrè mortuum eſſe & ſepultum. Ita Papebrocius. Sed quidquid ſit de Hadriano III, Nonantulanorum traditionem de Hadriano primo, invictè deſtruere mihi videtur Annaliſta laudatus à Lambecio editus, cujus verba mox recitavimus, dum ſcribit Carolum Magnum, Hadriani *Epitaphium aureis literis in marmore conſcriptum* juſſiſſe *in Francia fieri, ut illud partibus Romæ transmitteret ad ſepulturam Summi Pontificis Hadriani ornandam*, quæ ideo ſepultura erat Romæ, non verò in Eccleſia monaſterii Nonantulani.

LXII. *Epitaphium ei à Carolo M. poſitum.*

Ejus porrò Epitaphium à Carolo Magno tanquam filio patri compoſitum, tale eſt:

Hic Pater Eccleſiæ, Romæ decus, inclytus auctor,
Hadrianus requiem Papa beatus habet.
Vir, cui vita Deus, pietas Lex, gloria Chriſtus,
Paſtor Apoſtolicus, promptus ad omne bonum.
Nobilis, ex magna genitus, nam gente parentum,
Sed ſacris longè nobilior meritis.
Exornare ſtudens devoto pectore Paſtor
Semper ubique ſuo Templa ſacrata Deo.
Eccleſias donis, populos & dogmate ſancto
Imbuit, & cunctis pandit ad aſtra viam.
Pauperibus largus, nulli pietate ſecundus,
Et pro plebe ſacris pervigil in precibus,
Doctrinis, opibus, muris erexerat arces,
Urbs, caput orbis, honor, inclyta Roma, tuas.
Mors cui nil nocuit, Chriſti quæ morte perempta eſt,
Ianua ſed vitæ mox melioris erat.
Poſt Patrem lachrymans Carolus hæc carmina ſcripſi,
Tu mihi dulcis amor, te modò plango, Pater.
Tu memor eſto mei: ſequitur te mens mea ſemper,
Cum Chriſto teneas regna beata poli.
Te Clerus, populus, magno dilexit amore,
Omnibus unus amor, optime Præſul, eras.
Nomina jungo ſimul titulis, clariſſime, noſtra:
Hadrianus, Carolus; Rex ego, tuque Pater.
Quiſquis legas verſus, devoto pectore ſupplex,
Amborum mitis, dic, miſerere Deus.
Hæc tua nunc teneat requies, cariſſime, membra,
Cum ſanctis anima gaudeat alma Dei.

Ultima

Digitized by Google

Ultima quippe tuas donec tuba clamet in aures,
Principe cum Petro ſurge videre Deum,
Auditurus eris vocem, ſcio, judicis almam,
Intra nunc Domini gaudia magna tui;
Tum memor eſto tui nati, te, Pater optime, poſco,
Cum Patre, dic, natus pergat & iſte meus.
O pete regna, Pater felix, cœleſtia Chriſti,
Inde tuum precibus auxiliare gregem.
Dum ſol ignicomo rutilus ſplendeſcit ab arce,
Laus tua, ſancte Pater, ſemper in orbe manet.

Huic Epitaphio ſubjuncta eſt hęc Chronologica clauſula: *Sedit beatæ memoriæ Hadrianus Papa annos XXIII, M. X. D. XVII. Obiit VII Kal. Ian.*, qui dies, ex jam dictis, eſt dies ſepulturæ, non mortis.

FINIS.

FASTI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

FASTI CONSULARES

Ab Anno 326. cum Littera Dominicali, Paſchate & Indictione cuilibet Anno convenientibus.

Anno trecenteſimo vigeſimo quinto celebratum primum Concilium Generale Nicææ in Bithynia, in quo decretum eſt, Paſcha celebrandum eſſe Dominica die poſt decimam quartam Lunam menſis Martii, ideoque ab anno ſequenti trecenteſimo vigeſimo ſexto, Paſcha cujuslibet anni, cum littera Dominicali & Indictione currente exhibebitur.

Conſules *Conſtantinus Aug. VII. & Conſtantius Cæſar.* 326.
Littera Dominicalis B. Paſcha 3. Aprilis, Indictione 14.

Flavius Valerius Conſtantinus & Maximus. 327.
Littera Dominicalis A. Paſcha 26. Martii Indict. 15.

Januarius & Juſtus. 328.
Litt. Dom. GF. Paſcha 14. April. Indict. 1.

Conſtantinus Aug. VIII. & Conſtantinus Cæſar IV. 329.
Litt. Dom. E. Paſcha 6. April. Indict. 2.

Gallicanus & Symmachus. 330.
Litt. Dom. D. Paſcha 19. April. Indict. 3.

Baſſus & Ablavius. 331.
Litt. Dom. C. Paſcha 11. April. Indict. 4.

Pacatianus & Hilarianus. 332.
Litt. Dom. BA. Paſcha 2. April. Indict. 5.

Fl. Valerius Julius Delmatius & M. Aurelius Zenophilus. 333.
Litt. Dom. G. Paſcha 22. April. Indict. 6.

L. Acontius Optatus & Anicius Paulinus Junior. 334.
Litt. Dom. F. Paſcha 7. Aprilis Indict. 7.

Julius Conſtantius & Ceionius Rufius Albinus. 335.
Litt. Dom. E. Paſcha 30. Martii Indict. 8.

Nepotianus & Facundus. 336.
Litt. Dom. DC. Paſcha 18. Aprilis Indict. 9.

Ti. Fabius Titianus & Felicianus. 337.
Litt. Dom. B. Paſcha 3. Aprilis Indict. 10.

Vrſus & Polemius. 338.
Litt. Dom. A. Paſcha 28. Martii Indict. 11.
Conſtantius Aug. II. & Conſtans Aug. 339.
Litt. Dom. G. Paſcha 15. Aprilis Indict. 12.
Acindynus & Proculus. 340.
Litt. Dom. FE. Paſcha 30. Martii Indict. 13.
Marcellinus & Probinus. 341.
Litt. Dom. D. Paſcha 19. Aprilis Indict. 14.
Conſtantius Aug. III. & Conſtans Aug. II. 342.
Litt. Dom. C. Paſcha 15. Aprilis Indict. 15.
M. Macius Memmius Furius Placidus & Fl. Piſidius Romulus. 343.
Litt. Dom. B. Paſcha 27. Martii Indict. 1.
Leontius & Saluſtius. 344.
Litt. Dom. AG. Paſcha 15. Aprilis Indict. 2.
Amantius & Albinus. 345.
Litt. Dom. F. Paſcha 7. Aprilis Indict. 3.
Conſtantius Aug. IV. & Conſtans Aug. III. 346.
Litt. Dom. E. Paſcha 25. Martii Indict. 4.
Euſebius & Rufinus. 347.
Litt. Dom. D. Paſcha 6. Aprilis Indict. 5.
Fl. Philippus & Fl. Salia. 348.
Litt. Dom. CB. Paſcha 3. Aprilis Indict. 6.
Vlpius Limenius & Aco Fabius Catullinus. 349.
Litt. Dom. C. Paſcha 23. Aprilis Indict. 7.
Sergius & Nigrinianus. 350.
Litt. Dom. G. Paſcha 8. Aprilis Indict. 8.
Anno CCCLI. Nulli in imperio Rom. Conſules creati.
Litt. Dom. F. Paſcha 31. Martii Indict. 9.
Decentius & Paulus. 352.
Litt. Dom. ED. Paſcha 19. Aprilis Indict. 10.
Conſtantius Aug. VI. & Conſtantius Gallus Caſar II. 353.
Litt. Dom. C. Paſcha II. Aprilis Indict. II.
Conſtantius Aug. VII. & Conſtantius Gallus III. 354.
Litt. Dom. B. Paſcha 27. Martii Indict. 12.
Arbetio & Lollianus. 355.
Litt. Dom. A. Paſcha 16. Aprilis Indict. 13.
Conſtantius Aug. VIII. & Iulianus Cæſar. 356.
Litt. Dom. GF. Paſcha 7. Aprilis Indict. 14.
Conſtantius Aug. IX. & Iulianus Caſar II. 357.
Litt. Dom. E. Paſcha 20. Martii Indict. 15.
Neratius Cerealis & Datianus. 358.
Litt. Dom. D. Paſcha 12. Aprilis Indict. 1.

Flavius

Digitized by Google

Flavius Euſebius & Hypatius. 359.
Litt. Dom. C. Paſcha 4. Aprilis Indict. 2.
Conſtantius Aug. X. & Iulianus Cæſar III. 360.
Litt. Dom. BA. Paſcha 23. April. juxta Alexandrinos, 26. Mart. juxta Latinos Indict. 3.
Taurus & Florentius. 361.
Litt. Dom. G. Paſcha 4. Aprilis Indict. 4.
Mamertinus & Nevitta. 362.
Litt. Dom. F. Paſcha 31. Martii Indict. 5.
Iulianus Aug. IV. & Saluſtius. 363.
Litt. Dom. E. Paſcha 20. Aprilis Indict. 6.
Iovianus Aug. & Varronianus Nobiliſſimus puer. 364.
Litt. Dom. DC. Paſcha 4. April. Indict. 7.
Valentinianus Aug. & Valens Aug. 365.
Litt. Dom. B. Paſcha 23. Mart. Indict. 8.
Gratianus Nobiliſſimus puer & Dagalaiphus. 366.
Litt. Dom. A. Paſcha 16. April. Indict. 9.
Lupicinus & Jovinus. 367.
Litt. Dom. G. Paſcha 10. April. Indict. 10.
Valentinianus Aug. II. & Valens Aug. II. 368.
Litt. Dom. FE. Paſcha 20. Mart. Indict. II.
Valentinianus nobiliſſimus puer & Victor. 369.
Litt. Dom. D. Paſcha 12. April. Indict. 12.
Valentinianus Aug. III. & Valens Aug. III. 370.
Litt. Dom. C. Paſcha 28. Mart. Indict. 13.
Gratianus Aug. II. & Sextus Petronius Probus. 371.
Litt. Dom. B. Paſcha 4. April. Indict. 14.
Modeſtus & Arintheus. 372.
Litt. Dom. AG. Paſcha 8. April. Indict. 15.
Valentinianus Aug. IV. & Valens Aug. IV. 373.
Litt. Dom. F. Paſcha 31. Mart. Indict. 1.
Gratianus Aug. III. & Equitius. 374.
Litt. Dom. E. Paſcha 13. April. Indict. 2.
Anno CCCLXXV nulli Conſules creati ſunt.
Litt. Dom. D. Paſcha 5. April. Indict. 3.
Valens Aug. V. & Valentinianus Iunior Aug. 376.
Litt. Dom. CB. Paſcha 27. Mart. Indict. 4.
Gratianus Aug. IV. & Merobaudes. 377.
Litt. Dom. A. Paſcha 16. April. Indict. 5.
Valens Aug. VI. & Valentinianus Iunior Aug. II. 378.
Litt. Dom. G. Paſcha 1. April. Indict. 6.

Auſonius

Digitized by Google

Auſonius & Q. Clodius Hermogenianus Olybrius. 379.
Litt. Dom. F. Paſcha 21. April. Indict. 7.
Gratianus Aug. V. & Theodoſius Aug. 380.
Litt. Dom. ED. Paſcha 12. April. Indict. 8.
Flavius Eucherius & Flavius Syagrius. 381.
Litt. Dom. C. Paſcha 28. Mart. Indict. 9.
Antonius & Syagrius. 382.
Litt. Dom. B. Paſcha 17. April. Indict. 10.
Merobaudes II. & Saturninus. 383.
Litt. Dom. A. Paſcha 9. April. Indict. 11.
Clearchus & Richomeres. 384.
Litt. Dom. GF. Paſcha 24. Mart. Indict. 12.
Flavius Arcadius Aug. & Bauto. 385.
Litt. Dom. E. Paſcha 13. April. Indict. 13.
Honorius Nobiliſsimus puer & Evodius. 386.
Litt. Dom. D. Paſcha 5. April. Indict. 14.
Valentinianus Aug. III. & Eutropius. 387.
Litt. Dom. C. Paſcha 25. April. Indict. 15.
Theodoſius Aug. II. & Cynegius. 388.
Litt. Dom. BA. Paſcha 9. April. Indict. 1.
Fl. Timaſius & Fl. Promotus. 389.
Litt. Dom. G. Paſcha 1. April. Indict. 2.
Valentinianus Aug. IV. & Neoterius. 390.
Litt. Dom. F. Paſcha 12. April. Indict. 3.
Tatianus & Q. Aurelius Symmachus. 391.
Litt. Dom. E. Paſcha 6. April. Indict. 4.
Arcadius Aug. II. & Rufinus. 392.
Litt. Dom. DC. Paſcha 28. Mart. Indict. 5.
Theodoſius Aug. III. & Abundantius. 393.
Litt. Dom. B. Paſcha 17. April. Indict. 6.
Arcadius Aug. III. & Honorius Aug. II. 394.
Litt. Dom. A. Paſcha 2. April. Indict. 7.
Olybrius & Probinus. 395.
Litt. Dom. G. Paſcha 25. Mart. Indict. 8.
Arcadius Aug. IV. & Honorius Aug. III. 396.
Litt. Dom. FE. Paſcha 13. April. Indict. 9.
Cæſarius & Atticus. 397.
Litt. Dom. D. Paſcha 5. April. Indict. 10.
Honorius Aug. IV. & Eutychianus. 398.
Litt. Dom. C. Paſcha 18. April. Indict. 11.
Fl. Mallius Theodorus & Eutropius. 399.
Litt. Dom. B. Paſcha 10. April. Indict. 12.

Fl. Stili-

Digitized by Google

Fl. Stilicho & Aurelianus. 400.
Litt. Dom. AG. Paſcha 1. April. Indict. 13.
Vincentius & Fravita. 401.
Litt. Dom. F. Paſcha 14. April. Indict. 14.
Arcadius Aug. V. & Honorius Aug. V. 402.
Litt. Dom. E. Paſcha 6. April. Indict. 15.
Theodoſius Iun. Aug. & Fl. Rumoridus. 403.
Litt. Dom. D. Paſcha 29. Mart. Indict. 1.
Honorius Aug. VI. & Ariſtanetus. 404.
Litt. Dom. CB. Paſcha 17. April. Indict. 2.
Fl. Stilicho II. & Anthemius. 405.
Litt. Dom. A. Paſcha 2. April. Indict. 3.
Arcadius Aug. VI. & Anicius Probinus. 406.
Litt. Dom. G. Paſcha 22. April. Indict. 4.
Honorius Aug. VII. & Theodoſius Iun. Aug. II. 407.
Litt. Dom. F. Paſcha 14. April. Indict. 5.
Anicius Baſſus & Fl. Philippus. 408.
Litt. Dom. ED. Paſcha 29. Mart. Indict. 6.
Honorius Aug. VIII. & Theodoſius Aug. III. 409.
Litt. Dom. C. Paſcha 18. April. Indict. 7.
Fl. Varanes & Tertullus. 410.
Litt. Dom. B. Paſcha 10. Aprilis Indict. 8.
Theodoſius Aug. IV. abſque Collega. 411.
Litt. Dom. A. Paſcha 26. Mart. Indict. 9.
Honorius Aug. IX. & Theodoſius Aug. V. 412.
Litt. Dom. GF. Paſcha 14. April. Indict. 10.
Lucius & Heraclianus. 413.
Litt. Dom. E. Paſcha 6. April. Indict. 11.
Fl. Conſtantius & Conſtans. 414.
Litt. Dom. D. Paſcha 22. Mart. Indict. 12.
Honorius Aug. X. & Theodoſius Aug. VI. 415.
Litt. Dom. C. Paſcha 11. April. Indict. 13.
Theodoſius Aug. VII. & Junius Quartus Palladius. 416.
Litt. Dom. BA. Paſcha 2. April. Indict. 14.
Honorius Aug. XI. & Fl. Conſtantius II. 417.
Litt. Dom. G. Paſcha 22. April. aliis 25. Mart. Indict. 15.
Honorius Aug. XII. & Theodoſius Aug. VIII. 418.
Litt. Dom. F. Paſcha 7. April. Indict. 1.
Monaxius & Plinta. 419.
Litt. Dom. E. Paſcha 30. Mart. Indict. 2.
Theodoſius Aug. IX. & Fl. Conſtantius III. 420.
Litt. Dom. DC. Paſcha 18. April. Indict. 3.

Digitized by Google

Agricola & Euſtathius. 421.
Litt. Dom. B. Paſcha 3. April. Indict. 4.
Honorius Aug. XIII. & Theodoſius Aug. X. 422.
Litt. Dom. A. Paſcha 26. Mart. Indict. 5.
Aſclepiodorus & Marinianus. 423.
Litt. Dom. G. Paſcha 15. April. Indict. 6.
Caſtinus & Victor. 424.
Litt. Dom. FE. Paſcha 6. April. Indict. 7.
Theodoſius Aug. XI. & Valentinianus Cæſar. 425.
Litt. Dom. D. Paſcha 19. April. Indict. 8.
Theodoſius Aug. XII. & Valentinianus Aug. II. 426.
Litt. Dom. C. Paſcha 11. Aprilis Indict. 9.
Hierius & Ardaburius. 427.
Litt. Dom. B. Paſcha 3. April. Indict. 10.
Felix & Taurus. 428.
Litt. Dom. AG. Paſcha 22. April. Indict. 11.
Florentius & Dionyſius. 429.
Litt. Dom. F. Paſcha 7. April. Indict. 12.
Theodoſius Aug. XIII. & Valentinianus Aug. III. 430.
Litt. Dom. E. Paſcha 30. Mart. Indict. 13.
Anicius Baſſus & Fl. Antiochus. 431.
Litt. Dom. D. Paſcha 19. April. Indict. 14.
Fl. Aëtius & Valerius. 432.
Litt. Dom. CB. Paſcha 3. April. Indict. 15.
Theodoſius Aug. XIV. & Fl. Anicius Petronius Maximus. 433.
Litt. Dom. A. Paſcha 26. Mart. Indict. 1.
Areobindus & Aſpar. 434.
Litt. Dom. G. Paſcha 15. April. Indict. 2.
Theodoſius Aug. XV. & Valentinianus Aug. IV. 435.
Litt. Dom. F. Paſcha 31. Mart. Indict. 3.
Fl. Anthemius Iſidorus & Senator. 436.
Litt. Dom. ED. Paſcha 19. April. Indict. 4.
Fl. Aëtius II & Sigiſvultus. 437.
Litt. Dom. C. Paſcha 11. April. Indict. 5.
Theodoſius Aug. XVI. & Anicius Acilius Glabrio Fauſtus. 438.
Litt. Dom. B. Paſcha 27. Mart. Indict. 6.
Theodoſius Aug. XVII. & Feſtus. 439.
Litt. Dom. A. Paſcha 16. April. Indict. 7.
Valentinianus Aug. V. & Anatolius. 440.
Litt. Dom. GF. Paſcha 7. April. Indict. 8.
Cyrus abſque Collega. 441.
Litt. Dom. E. Paſcha 23. Mart. Indict. 9.

Eudoxius

Digitized by Google

Eudoxius & Dioſcorus. 442.
Litt. Dom. D. Paſcha 12. April. Indict. 10.
Fl. Anicius Petronius Maximus II & Paterius. 443.
Litt. Dom. C. Paſcha 4. April. Indict. 11.
Theodoſius Aug. XVIII & Cacina Decius Albinus. 444.
Litt. Dom. BA. Paſcha 23. April. Latinis quibuſdam 26. Mart. Indict. 12.
Valentinianus Aug. VI & Nomus 445.
Litt. Dom. G. Paſcha 8. April. Indict. 13.
Fl. Aetius III & Q. Aurelius Symmachus 446.
Litt. Dom. F. Paſcha 31. Mart. Indict. 14.
Alypius & Ardaburius 447.
Litt. Dom. E. Paſcha 20. April. Indict. 15.
Fl. Zeno & Ruffius Prætextatus Poſtumianus. 448.
Litt. Dom. DC. Paſcha 11. April. Indict. 1.
Fl. Aſturius & Fl. Protogenes. 449.
Litt. Dom. B. Paſcha 27. Mart. Indict. 2.
Valentinianus Aug. VII & Gennadius Avienus 450.
Litt. Dom. A. Paſcha 16. April. Indict. 3.
Marcianus Aug. & Fl. Adelphius 451.
Litt. Dom. G. Paſcha 8. April. Indict. 4.
Sporatius & Fl. Herculanus. 452.
Litt. Dom. FE. Paſcha 23. Mart. Indict. 5.
Vincomalus & Opilio 453.
Litt. Dom. D. Paſcha 12. April. Indict. 6.
Studius & Aetius. 454.
Litt. Dom. C. Paſcha 4. April. Indict. 7.
Valentinianus Aug. VIII & Anthemius 455.
Litt. Dom. B. Paſcha 24. April. Latinis quibuſdam 17. April. Indict. 8.
Varanes & Joannes in Oriente, Avitus Imp. in Occidente 456.
Litt. Dom. AG. Paſcha 8. April. Indict. 9.
Conſtantius & Rufus 457.
Litt. Dom. F Paſcha 31. Mart. Indict. 10.
Leo Aug. & Julius Majorianus Aug. 458.
Litt. Dom. E. Paſcha 20. April. Indict. 11.
Patricius & Fl. Ricimer 459.
Litt. Dom. D. Paſcha 5. April. Indict. 12.
Magnus & Apollonius 460.
Litt. Dom. CB. Paſcha 27. Mart. Indict. 13.
Severinus & Dagalaiphus. 461.
Litt. Dom. A. Paſcha 16. April. Indict. 14.
Leo Aug. II & Vibius Severus Aug. 462.
Litt. Dom. G. Paſcha 1. April. Indict. 15.

Digitized by Google

Fl. Cacina Baſilius & Vivianus 463.
Litt. Dom. F. Paſcha 21. Aprilis Indict. 1.
Ruſticus & Fl. Anicius Olybrius 464.
Litt. Dom. ED. Paſcha 12. April. Indict. 2.
Fl. Baſiliſcus & Hermenericus 465.
Litt. Dom. C. Paſcha 28. Mart. Indict. 3.
Leo Aug. III. & Tatianus 466.
Litt. Dom. B. Paſcha 17. April. Indict. 4.
Puſæus & Joannes 467.
Litt. Dom. A. Paſcha 9. April. Indict. 5.
Anthemius Aug. II ſine Collega 468.
Litt. Dom. GF. Paſcha 31. Mart. Indict. 6.
Zeno & Marcianus 469.
Litt. Dom. E. Paſcha 13. April. Indict. 7.
Severus & Jordanus 470.
Litt. Dom. D. Paſcha 5. April. Indict. 8.
Leo Aug. IV & Probianus 471.
Litt. Dom. C. Paſcha 28. Mart. Indict. 9.
Marcianus & Feſtus 472.
Litt. Dom. BA. Paſcha 16. April. Indict. 10.
Leo Aug. V ſine Collega 473.
Litt. Dom. G. Paſcha 1. April. Indict. 11.
Leo Junior Aug. ſine Collega 474.
Litt. Dom. F. Paſcha 21. April. Indict. 12.
Zeno Aug. II ſine Collega 475.
Litt. Dom. E. Paſcha 6. April. Indict. 13.
Baſiliſcus II & Armatus 476.
Litt. Dom. DC. Paſcha 28. Mart. Indict. 14.
Anno CCCCLXXVII nullus Conſul fuit
Litt. Dom. B. Paſcha 17. April. Indict. 15.
Illus ſine Collega 478.
Litt. Dom. A. Paſcha 9. April. Indict. 1.
Zeno Aug. III ſine Collega 479.
Litt. Dom. G. Paſcha 25. Mart. Indict. 2.
Baſilius Junior ſine Collega 480.
Litt. Dom. FE. Paſcha 13. April. Indict. 3.
Placidus ſine Collega 481.
Litt. Dom. D. Paſcha 5. April. Indict. 4.
Trocondus & Severinus Junior 482.
Litt. Dom. C. Paſcha 25. Aprilis Indict. 5.
Fauſtus abſque Collega 483.
Litt. Dom. B. Paſcha 10. April. Indict. 6.

Theodoricus

Theodoricus & Venantius 484.
Litt. Dom. AG. Paſcha *I.* Aprilis Indiƈ. 7.
Q. Aurelius Memmius Symmachus Iunior 485.
Litt. Dom. F. Paſcha 21. April. Indiƈ. 8.
Longinus & Decius 486.
Litt. Dom. E. Paſcha *6.* April. Indiƈ. 9.
Boëtius abſque Collega 487.
Litt. Dom. D. Paſcha 29. Mart. Indiƈ. 10.
Dinamius & Fiſidius. 488.
Litt. Dom. CB. Paſcha 17. April. Indiƈ. 11.
Euſebius & Probinus 489.
Litt. Dom. A. Paſcha 2. April. Indiƈ. 12.
Longinus II & Fl. Fauſtus Iunior 490.
Litt. Dom. G. Paſcha 25. Mart. Indiƈ. 13.
Olybrius Iunior abſque Collega 491.
Litt. Dom. F. Paſcha 14. April. Indiƈ. 14.
Anaſtaſius Aug. & Rufus 492.
Litt. Dom. ED. Paſcha 5. April. Indiƈ. 15.
Euſebius II & Albinus Iunior 493.
Litt. Dom. C. Paſcha 18. April. Indiƈ. 1.
Turcius Rufinus Apronianus Aſterius & Præſidius. 494.
Litt. Dom. B. Paſcha 10. April. Indiƈ. 2.
Fl. Viator abſque Collega 495.
Litt. Dom. A. Paſcha *26.* Mart. Indiƈ. 3.
Paulus abſque Collega 496.
Litt. Dom. GF. Paſcha 14. April. Indiƈ. 4.
Anaſtaſius Aug. II ſine Collega 497.
Litt. Dom. E. Paſcha *6.* April. Indiƈ. 5.
Ioannes Scytha & Paulinus Decius 498.
Litt. Dom. D. Paſcha 29. Mart. Indiƈ. *6.*
Ioannes Gibbus abſque Collega 499.
Litt. Dom. C. Paſcha 11. April. Indiƈ. 7.
Fl. Hypatius & Patricius 500.
Litt. Dom. BA. Paſcha 2. April. Indiƈ. 8.
Ruffius Magnus Fauſtus Avienus & Fl. Pompeius 501.
Litt. Dom. G. Paſcha 22. April. Indiƈ. *9.*
Fl. Avienus Iunior & Probus 502.
Litt. Dom. F. Paſcha 14. April. Indiƈ. 10.
Dexicrates & Voluſianus 503.
Litt. Dom. E. Paſcha 30. Mart. Indiƈ. 11.
Cethegus abſque Collega 504.
Litt. Dom. DC. Paſcha 18. April. Indiƈ. 12.

Sabianus & Theodorus 505.
Litt. Dom. B. Paſcha 10. April. Indict. 13.
Areobindus Junior & Meſſala 506.
Litt. Dom. A. Paſcha 26. Mart. Indict. 14.
Anaſtaſius Aug. III & Venantius 507.
Litt. Dom. G. Paſcha 15. April. Indict. 15.
Celer & Venantius Junior 508.
Litt. Dom. FE. Paſcha 6. April. Indict. 1.
Baſilius Importunus abſque Collega. 509.
Litt. Dom. D. Paſcha 22. Mart. Indict. 2.
Anicius Manlius Severinus Boëtius abſque Collega 510.
Litt. Dom. C. Paſcha 11. April. Indict. 3.
Secundinus & Felix 511.
Litt. Dom. B. Paſcha 3. April. Indict. 4.
Paulus & Muſchianus 512.
Litt Dom. AG. Paſcha 22. April. Indict. 5.
Probus & Clementinus 513.
Litt. Dom. F. Paſcha 7. April. Indict. 6.
Senator abſque Collega 514.
Litt. Dom. E. Paſcha 30. Mart. Indict. 7.
Anthemius & Florentius 515.
Litt. Dom. D. Paſcha 19. April. Indict. 8.
Petrus abſque Collega 516.
Litt. Dom. CB. Paſcha 3. April. Indict. 9.
Fl. Anaſtaſius & Agapitus 517.
Litt. Dom. A. Paſcha 26. Mart. Indict. 10.
Magnus abſque Collega 518.
Litt. Dom. G. Paſcha 15. April. Indict. 11.
Juſtinus Aug. & Eutharicus 519.
Litt. Dom. F. Paſcha 31. Mart. Indict. 12.
Vitalianus & Ruſticus 520.
Litt. Dom. ED. Paſcha 19. April. Indict. 13.
Juſtinianus & Valerius 521.
Litt. Dom. C. Paſcha 11. April. Indict. 14.
Symmachus & Boëthius 522.
Litt. Dom. B. Paſcha 3. April. Indict. 15.
Fl. Anicius Maximus abſque Collega 523.
Litt. Dom. A. Paſcha 16. April. Indict. 1.
Juſtinus Aug. II & Opilio 524.
Litt. Dom. GF. Paſcha 7. April. Indict. 2.
Fl. Philoxenus & Probus Iunior 525.
Litt. Dom. E. Paſcha 30. Mart. Indict. 3.

Olybrius

Digitized by Google

Olybrius abſque Collega 526.
Litt. Dom. D. Paſcha 19. April. Indict. 4.
Mavortius abſque Collega 527.
Litt. Dom. C. Paſcha 4. April. Indict. 5.
Juſtinianus Aug. II abſque Collega 528.
Litt. Dom. BA. Paſcha 26. Mart. Indict. 6.
Decius Junior abſque Collega 529.
Litt. Dom. G. Paſcha 15. April. Indict. 7.
Lampadius & Oreſtes 530.
Litt. Dom. F. Paſcha 31. Mart. Indict. 8.
Annis DXXXI & DXXXII nulli Conſules fuerunt
Anno DXXXI Litt. Dom. E. Paſcha 20. April. Indict. 9.
Anno DXXXII Litt. Dom. DC. Paſcha 11. April. Indict. 10.
Juſtinianus Aug. III abſque Collega 533.
Litt. Dom. B. Paſcha 27. Mart. Indict. 11.
Juſtinianus Aug. IV & Fl. Decius Theodorus Paulinus Junior ultimus Conſulum Occidentalium 534.
Litt. Dom. A. Paſcha 16. April. Indict. 12.
Fl. Beliſarius abſque Collega 535.
Litt. Dom. G. Paſcha 8. April. Indict. 13.
Anno DXXXVI & anno DXXXVII nulli Conſules fuerunt
Anno DXXXVI Litt. Dom. FE. Paſcha 23. Mart. Indict. 14.
Anno DXXXVII Litt. Dom. D. Paſcha 12. April. Indict. 15.
Fl. Joannes abſque Collega 538.
Litt. Dom. C. Paſcha 4. April. Indict. 1.
Appio abſque Collega 539.
Litt. Dom. B. Paſcha 24. April. Indict. 2.
Juſtinus Junior abſque Collega 540.
Litt. Dom. AG. Paſcha 8. April. Indict. 3.
Baſilius Junior ultimus privatorum, qui Conſulatum in Oriente geſſit 541.
Litt. Dom. F. Paſcha 31. Mart. Indict. 4.

Ab hoc anno uſque ad 567. annus hac formulâ notatus eſt: *Poſt Conſulatum Baſilii I, II, III, &c.* Anno verò 567. Juſtinus Junior Auguſtus ſolus Conſul proceſſit, & Conſulatum ordinarium à privatis ad Imperatores tranſtulit, eumque perpetuum eſſe voluit, ita ut ab ea dignitate anno ſecundo Imperii ſumpta, ab eo ad mortem tot Conſulatûs, quot imperii annos numerarent; quæ Conſulatûs forma uſque ad Conſtantinum Pogonatum duravit. Hic enim anno 668. ſtatuit, ut Conſulatûs anni à primo Imperii numerarentur, ita ut tot eſſent

eſſent anni Conſulatûs, quot Imperii, ut videre eſt in Critica Baronii. Quare poſthac, litteras ſolùm Dominicales, dies Paſchatis, & Indictiones cuilibet anno competentes annotabimus.

Anno 542.	Litt. Dom. E.	Paſcha 20. Aprilis	Indict. 5.
An. 543.	Litt. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 6.
An. 544.	Litt. Dom. CB.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 7.
An. 545.	Litt. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 8.
An. 546.	Litt. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 9.
An. 547.	Litt. Dom. F.	Paſcha 24. Mart.	Indict. 10.
An. 548.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 12. April.	Indict. 11.
An. 549.	Litt. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 12.
An. 550.	Litt. Dom. B.	Paſcha 24. April.	Indict. 13.
An. 551.	Litt. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 14.
An. 552.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 15.
An. 553.	Litt. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 1.
An. 554.	Litt. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 2.
An. 555.	Litt. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 3.
An. 556.	Litt. Dom. BA.	Paſcha 16. April.	Indict. 4.
An. 557.	Litt. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 5.
An. 558.	Litt. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 6.
An. 559.	Litt. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 7.
An. 560.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 8.
An. 561.	Litt. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 9.
An. 562.	Litt. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 10.
An. 563.	Litt. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 11.
An. 564.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 13. April.	Indict. 12.
An. 565.	Litt. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 13.
An. 566.	Litt. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 14.
An. 567.	Litt. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 15.
An. 568.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 1. April.	Indict. 1.
An. 569.	Litt. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 2.
An. 570.	Litt. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 3.
An. 571.	Litt. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 4.
An. 572.	Litt. Dom. CB.	Paſcha 17. April.	Indict. 5.
An. 573.	Litt. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 6.
An. 574.	Litt. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 7.
An. 575.	Litt. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 8.
An. 576.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 5. April.	Indict. 9.
An. 577.	Litt. Dom. C.	Paſcha 25. April.	Indict. 10.

An. 578.

Digitized by Google

Anno 578.	Litt. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 11.
An. 579.	Litt. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 12.
An. 580.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 21. April.	Indict. 13.
An. 581.	Litt. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 14.
An. 582.	Litt. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 15.
An. 583.	Litt. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 1.
An. 584.	Litt. Dom. BA.	Paſcha 2. April.	Indict. 2.
An. 585.	Litt. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 3.
An. 586.	Litt. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 4.
An. 587.	Litt. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 5.
An. 588.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 18. April.	Indict. 6.
An. 589.	Litt. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 7
An. 590.	Litt. Dom. A.	Paſcha 26. Mart. aliis 2. April.	Indict. 8.
An. 591.	Litt. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 9.
An. 592.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 6. April.	Indict. 10.
An. 593.	Litt. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 11.
An. 594.	Litt. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 12.
An. 595.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 13.
An. 596.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 22. April.	Indict. 14.
An. 597.	Litt. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 15.
An. 598.	Litt. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 1.
An. 599.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 2.
An. 600.	Litt. Dom. CB.	Paſcha 10. April.	Indict. 3.
An. 601.	Litt. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 4.
An. 602.	Litt. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 5.
An. 603.	Litt. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 6.
An. 604.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 22. Mart.	Indict. 7.
An. 605.	Litt. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 8.
An. 606.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 9.
An. 607.	Litt. Dom. A.	Paſcha 23. April.	Indict. 10.
An. 608.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 7. April.	Indict. 11.
An. 609.	Litt. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 12.
An. 610.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 13.
An. 611.	Litt. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 14.
An. 612.	Litt. Dom. BA.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 15.
An. 613.	Litt. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 1.
An. 614.	Litt. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 2.
An. 615.	Litt. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 3.
An. 616.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 11. April.	Indict. 4.
An. 617.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 5.
An. 618.	Litt. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 6.

Anno 619.	Litt. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 7.
An. 620.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 8.
An. 621.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 9.
An. 622.	Litt. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 10.
An. 623.	Litt. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 11.
An. 624.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 15. April.	Indict. 12.
An. 625.	Litt. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 13.
An. 626.	Litt. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 14.
An. 627.	Litt. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 15.
An. 628.	Litt. Dom. CB.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 1.
An. 629.	Litt. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 2.
An. 630.	Litt. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 3.
An. 631.	Litt. Dom. F.	Paſcha 24. Mart.	Indict. 4.
An. 632.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 12. April.	Indict. 5.
An. 633.	Litt. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 6.
An. 634.	Litt. Dom. B.	Paſcha 24. April.	Indict. 7.
An. 635.	Litt. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 8.
An. 636.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 9.
An. 637.	Litt. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 10.
An. 638.	Litt. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 11.
An. 639.	Litt. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 12.
An. 640.	Litt. Dom. BA.	Paſcha 16. April.	Indict. 13.
An. 641.	Litt. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 14.
An. 642.	Litt. Dom. F.	Paſcha 24. Mart.	Indict. 15.
An. 643.	Litt. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 1.
An. 644.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 4. April.	Indict. 2.
An. 645.	Litt. Dom. B.	Paſcha 24. April.	Indict. 3.
An. 646.	Litt. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 4.
An. 647.	Litt. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 5.
An. 648.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 20. April.	Indict. 6.
An. 649.	Litt. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 7.
An. 650.	Litt. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 8.
An. 651.	Litt. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 9.
An. 652.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 1. April.	Indict. 10.
An. 653.	Litt. Dom. F.	Paſcha 21. April.	Indict. 11.
An. 654.	Litt. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 12.
An. 655.	Litt. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 13.
An. 656.	Litt. Dom. CB.	Paſcha 17. April.	Indict. 14.
An. 657.	Litt. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 15.
An. 658.	Litt. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 1.
An. 659.	Litt. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 2.

Anno *660*.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 5. April.	Indict. 3.
An. *661*.	Litt. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 4.
An. *662*.	Litt. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 5.
An. *663*.	Litt. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. *6*.
An. *664*.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 21. April.	Indict. 7.
An. *665*.	Litt. Dom. E.	Paſcha *6*. April.	Indict. 8.
An. *666*.	Litt. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 9.
An. *667*.	Litt. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 10.
An. *668*.	Litt. Dom. BA.	Paſcha 9. April.	Indict. 11.
An. *669*.	Litt. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 12.
An. *670*.	Litt. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 13.
An. *671*.	Litt. Dom. E.	Paſcha *6*. April.	Indict. 14.
An. *672*.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 25. April.	Indict. 15.
An. *673*.	Litt. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 1.
An. *674*.	Litt. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 2.
An. *675*.	Litt. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 3.
An. *676*.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 6. April.	Indict. 4.
An. *677*.	Litt. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 5.
An. *678*.	Litt. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. *6*.
An. *679*.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 7.
An. 680.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 8.
An. *681*.	Litt. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 9.
An. *682*.	Litt. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 10.
An. *683*.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 11.
An. *684*.	Litt. Dom. CB.	Paſcha 10. April.	Indict. 12.
An. *685*.	Litt. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 13.
An. *686*.	Litt. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 14.
An. *687*.	Litt. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 15.
An. *688*.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 1.
An. *689*.	Litt. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 2.
An. *690*.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 3.
An. *691*.	Litt. Dom. A.	Paſcha 23. April.	Indict. 4.
An. *692*.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 14. April.	Indict. 5.
An. *693*.	Litt. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. *6*.
An. *694*.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 7.
An. *695*.	Litt. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 8.
An. *696*.	Litt. Dom. BA.	Paſcha *26*. Mart.	Indict. 9.
An. *697*.	Litt. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 10.
An. *698*.	Litt. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 11.
An. *699*.	Litt. Dom. E.	Paſcha 23. Mart.	Indict. 12.
An. 700.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 11. April.	Indict. 13.

Digitized by Google

Anno 701.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 14.
An. 702.	Litt. Dom. A.	Paſcha 23. April.	Indict. 15.
An. 703.	Litt. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 1.
An. 704.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 2.
An. 705.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 3.
An. 705.	Litt. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Indict. 4.
An. 707.	Litt. Dom. B.	Pıſcha 27. Mart.	Indict. 5.
An. 708.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 15. April.	Indict. 6.
An. 709.	Litt. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 7.
An. 710.	Litt. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 8.
An. 711.	Litt. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 9.
An. 712.	Litt. Dom. CB.	Paſcha 3. April.	Indict. 10.
An. 713.	Litt. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Indict. 11.
An. 714.	Litt. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 12.
An. 715.	Litt. Dom. F.	Paſcha 31. Mart.	Ind ct. 13.
An. 716.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 19. April.	Indict. 14.
An. 717.	Litt. Dom. C.	Paſcha 4. April.	Ind ct. 15.
An. 718.	Litt. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 1.
An. 719.	Litt. Dom. A.	Paſcha 16. April.	Ind ct. 2.
An. 720.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 31. Mart.	Indict. 3.
An. 721.	Litt. Dom. E.	Paſcha 20. April.	Indict. 4.
An. 722.	Litt. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 5.
An. 723.	Litt. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 6.
An. 724.	Litt. Dom. BA.	Paſcha 16. April.	Indict. 7.
An. 725.	Litt. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 8.
An. 726.	Litt. Dom. F.	Paſcha 24. Mart.	Indict. 9.
An. 727.	Litt. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 10.
An. 728.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 4. April.	Indict. 11.
An. 729.	Litt. Dom. B.	Paſcha 24. April.	Indict. 12.
An. 730.	Litt. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 13.
An. 731.	Litt. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 14.
An. 732.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 20. April.	Indict. 15.
An. 733.	Litt. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 1.
An. 734.	Litt. Dom. C.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 2.
An. 735.	Litt. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 3.
An. 736.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 8. April.	Indict. 4.
An. 737.	Litt. Dom. F.	Paſcha 24. Mart.	Indict. 5.
An. 738.	Litt. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 6.
An. 739.	Litt. Dom. D.	Paſcha 5. April.	Indict. 7
An. 740.	Litt. Dom. CB.	Paſcha 24. April. aliis 17.	Indict. 8.
An. 741.	Litt. Dom. A.	Paſcha 9. April.	Indict. 9.

An. 742.

Anno 742.	Litt. Dom. G.	Paſcha 1. April.	Indict. 10.
An. 743.	Litt. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 11.
An. 744.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 5. April.	Indict. 12.
An. 745.	Litt. Dom. C.	Paſcha 28. Marr.	Indict. 13.
An. 746.	Litt. Dom. B.	Paſcha 17. April.	Indict. 14.
An. 747.	Litt. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 15.
An. 748.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 21. April.	Indict. 1.
An. 749.	Litt. Dom. E.	Paſcha 13. April.	Indict. 2.
An. 750.	Litt. Dom. D.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 3.
An. 751.	Litt. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 4.
An. 752.	Litt. Dom. BA.	Paſcha 9. April.	Indict. 5.
An. 753.	Litt. Dom. G.	Paſcha 25. Mart.	Indict. 6.
An. 754.	Litt. Dom. F.	Paſcha 14. April.	Indict. 7.
An. 755.	Litt. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 8.
An. 756.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 28. Mart.	Indict. 9.
An. 757.	Litt. Dom. B.	Paſcha 10. April.	Indict. 10.
An. 758.	Litt. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 11.
An. 759.	Litt. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 12.
An. 760.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 6. April. aliis 13.	Indict. 13.
An. 761.	Litt. Dom. D.	Pacha 29. Mart.	Indict. 14.
An. 762.	Litt. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 15.
An. 763.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 1.
An. 764.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 25. Marr.	Indict. 2.
An. 765.	Litt. Dom. F.	Pacha 14. April.	Indict. 3.
An. 766.	Litt. Dom. E.	Paſcha 6. April.	Indict. 4.
An. 767.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 5.
An. 768.	Litt. Dom. CB.	Pacha 10. April.	Indict. 6.
An. 769.	Litt. Dom. A.	Paſcha 2. April.	Indict. 7.
An. 770.	Litt. Dom. G.	Paſcha 22. April.	Indict. 8.
An. 771.	Litt. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 9.
An. 772.	Litt. Dom. ED.	Paſcha 29. Mart.	Indict. 10.
An. 773.	Litt. Dom. C.	Paſcha 18. April.	Indict. 11.
An. 774.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 12.
An. 775.	Litt. Dom. A.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 13.
An. 776.	Litt. Dom. GF.	Paſcha 14. April.	Indict. 14.
An. 777.	Litt. Dom. E.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 15.
An. 778.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 1.
An. 779.	Litt. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 2.
An. 780.	Litt. Dom. BA.	Paſcha 26. Mart.	Indict. 3.
An. 781.	Litt. Dom. G.	Paſcha 15. April.	Indict. 4.
An. 782.	Litt. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 5.

Digitized by Google

Anno 783.	Litt. Dom. E.	Paſcha 23. Mart.	Indict. 6.
An. 784.	Litt. Dom. DC.	Paſcha 11. April.	Indict. 7.
An. 785.	Litt. Dom. B.	Paſcha 3. April.	Indict. 8.
An. 786.	Litt. Dom. A.	Paſcha 23. April.	Indict. 9.
An. 787.	Litt. Dom. G.	Paſcha 8. April.	Indict. 10.
An. 788.	Litt. Dom. FE.	Paſcha 30. Mart.	Indict. 11.
An. 789.	Litt. Dom. D.	Paſcha 19. April.	Indict. 12.
An. 790.	Litt. Dom. C.	Paſcha 11. April.	Indict. 13.
An. 791.	Litt. Dom. B.	Paſcha 27. Mart.	Indict. 14.
An. 792.	Litt. Dom. AG.	Paſcha 15. April.	Indict. 15.
An. 793.	Litt. Dom. F.	Paſcha 7. April.	Indict. 1.
An. 794.	Litt. Dom. E.	Paſcha 23. Mart.	Indict. 2.
An. 795.	Litt. Dom. D.	Paſcha 12. April.	Indict. 3.

INDEX

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Digitized by Google

INDEX

RERVM *Quæ* Tomo Primo BREVIARII GESTORVM PONTIFICVM ROMANORVM *Continentur.*

A.

ABundantius *Paternenſis Epiſc. Synodi Occident. Legatus ad ſextam Synodum Generalem.* Pag. 449.

Acacius *Epiſc. Cpolitanus receptus non eſt in communionem ab Innocentio pp.* 137 & ſeq. *Calendionem Antiochiæ Epiſc. contra canones conſecrat.* 217. *Infenſus eſt Ioanni Talaiæ Epiſc. Alex. & quare* 218. *Romam à felice III. pp. citatur* 221. *Legatos Apoſtolicæ Sedis indignè tractat* 222. *deponitur in Synodo Rom.* 223. *Calendionem è Sede Antiochena pelli & Petrum Fullonem in eam reſtitui curat* 224. *damnatur iterum in Synodo Rom. ibid. moritur extra communionem Eccleſiæ* 228. *Ejus nomen è ſacris diptychis expungi vult Gelaſius pp.* 229. *Expungitur ex iis ſub Hormiſda* 251. & ſeq.

Acephali *Hæretici qui* 303.

Achridæ *ſeu prima Iuſtinianæ Antiſtes ſit vicarius S. Sedis* 290

Acæmetæ *Monachi Scythis adverſantes in errorem labuntur* 272. *à Ioanne pp. damnantur* 274. *quare dicti Acameti & à quo fundati.* 275. *damnantur ab Agapeto pp.* 282.

Acolytis *permittitur vaſa ſacra tangere.* 22.

Adeodatus *creatur Papa* 442. *monaſterii S. Martini Turonenſis privilegium confirmat* ibid. *moritur* 444 *Ejus virtutes* ibid.

Aconius *Arelatenſis Epiſc. queritur apud Symmachum pp. de Viennenſi Epiſc.* 238. & ſeq.

Africani *hæreticos rebaptizantes non ſunt à Stephano pp. excommunicati* 51. *Africani Pelagii & Cæleſtii cauſam ad Apoſtolicam ſedem referunt* 140 & ſeq. *Adverſus Zozimum pp. expoſtulant, quod eos innocentes credat* 148. *Zozimi Tractoriam recipiunt & ad eum gratulatorias literas ſcribunt* 149. *Eidem Tractoriæ ſubſcribunt* 155. *contendunt cum Pontifice Rom. de appellationibus ad ſedem Rom.* 152. 155. & ſeq. *Eas admittunt* ibid.

Africani *perſecutionem patiuntur ab Hunnerico Vandalorum Rege* 224. *petunt à Pontifice Rom. quo modo ſe gerere debeant cum lapſis in perſecutione* 225. *In eos perſecutionem movet Traſamundus Vandalorum Rex* 246. *Forum miſeriam ſublevat Symmachus pp.* ibid. *Africanorum Epiſc. Synodica ad Ioannem ſi miſſa* 276. *Ad eam reſpondet Agapetus pp.* 278. *Africani pro Tribus capitulis ſtant* 298. *Vigilium pp. excommunicant* 299. *à Iuſtiniano*

niano Imp. male habentur 302. Synodum quintam recipiunt 323. Ad Theodorum pp. ſcribunt contra Paulum Epiſc. Cp. Monothelitam 415.

S. Agapetus ſit Papa 277. Bonifacii II decretum contra Dioſcorum irritat 278. Ad Africanorum Synodicam reſpondet ibid. Contumelioſi Regienſis Epiſc. appellationem ſuſcipit ibid. Canonum diſpenſationem Cæſario Arelat. Epiſc. & Iuſtiniano Imp. recuſat 278. & ſeq. Ad eumdem Imp. legationem ſuſcipere cogitur à Theodato Gothorum Rege 279 In itinere mutum & claudum ſanat ibid. Anthimum Epiſc. Cpolitanum in communionem admittere recuſat 280. Eum deponit & Mennam in ejus locum ordinat ibid. Mennæ & Iuſtiniani fidei profeſſiones recipit 281. Iuſtiniani profeſſionem confirmat & Acemetas Monachos damnat 282. Cpoli moritur ibid. poſt ejus mortem decreta ejus in Synodo Cpolitana confirmantur 283. Epiſtola ei falſo adſcripta ibid.

S. Agatho dicitur Papa 448. Synodum Romæ celebrat in qua S. Wilfridum Epiſcopum Eborac. in ſedem reſtituit ibid. convenit cum Conſtantino Pogonato Imp. de cogendo Concilio generali ibid. ſecundam Romæ Synodum habet contra Monothelitas, ex qua Legatos ad Synodum Æcumenicum mittit 448. & ſeq. plures alias particulares Synodos contra eoſdem hæreticos celebrari jubet 449. & ſeq. Ejus Legati Cpolim ingrediuntur 450. decretum ab Imp. obtinet quo Eccleſia liberatur à penſitatione pecuniæ pro ordinatione Summi Pontificis 461. Hominem exuit ibid. Epiſtola ei falsò adſcripta ibid. Ejus virtutes 462.

Agnus Dei ter in miſſa cantari ſtatuit Sergius pp. 493.

Aiſtulphus Longobard. Rex Romanam Eccleſiam vexat 557. monetur à Pippino Franc. Rege ut ab his vexationibus deſiſtat 558. & ſeq. à Pippino vincitur 561. promiſſis non ſtat 562. Romam obſidet 563. à Pippino iterum vincitur & Exarchatum Ravennæ aliaque Pontifici Rom. tradere cogitur 564. moritur 565.

Aldebertus hæreticus in Synodo Rom. ſub Zacharia pp. damnatus 548.

S. Alexander ſit Pontifex Rom. poſt Evariſtum 19. memoria paſſionis domini ab eo ſacrificio miſſæ non addita 19. & ſeq. Aquam benedictam in hominum habitaculis ſervari ſtatuit 20. Non addidit canoni miſſæ hæc verba, qui pridie quam pateretur &c. ibid. nec etiam ut aqua in calice vino miſceatur ibid. de azymis nihil ſtatuit 20. Conſulitur ab Epiſcopis Siculis ibid. Ad ipſos Sabiniamum Presbyterum mittit ibid. Martyrium facit ſub Traiano 21. Decretales tres ei falsò adſcripta ibid.

Alexander Hierapolitanus Metropolita cum tota ſua provincia ad Sixtum III. pp. appellat poſt Concilium Epheſinum 183.

Alexandrina Eccleſia fundatur 4. & ſeq. primum locum poſt Romanam obtinet & quare 5.

Alexandrina perſecutio ſub Philippo Imp. ex motu populari orta 45.

Alexandrina Synodus contra Neſtorium 169. Realem in Euchariſtia Chriſti præſentiam aſſerit ibid.

Alexandrini fruſtra petunt à Legatis Anaſtaſii pp. in communionem recipi & quare 235.

Alpes Cottiæ Eccleſiæ Rom. reſtituuntur 501. & ſeq. Earum Alpium ſitus 502. à quo ſic dicta ibid.

Altaria adolendi uſus antiquiſſimus 493. Altaria plura in eadem Eccleſia ſeculo ſexto 366.

S.Aman-

S. Amandus *Epiſc. Trajectenſis abdicat* 426.

S. Ambroſius *Iovinianum in Concilio Mediolanenſi damnat* 115.

S. Anacletus *pp. Cleto ſubrogatur* 15. *Super S. Petri corpus Eccleſiam conſtruit* ibid. *ſub Domitiano Martyr occubuit* ibid. *à Cleto diſtinguendus* ibid. *Tres decretales ei falso adſcripta* ibid.

S. Anaſtaſius *fit Papa* 122. *Origenis errores damnat* ibid. *Item Rufinum Periarchon interpretem* 123. *Carthaginenſis Concilii Legationem recipit* ibid. *Conſtitutum ab eo pro Presbyteris* 124. *Ejus obitus* ibid. *Ejus elogium* ibid. *Decretales ei falsò adſcripta* 125.

Anaſtaſius II. *Eccleſiæ præficitur* 234. *Anaſtaſium Imp. miſſis Legatis ab hæreſi revocare tentat* ibid. *Acacii nomen è diptychis expungi poſtulat* ibid. *Nihil pro Eccleſiæ pace proficit* 235. *à calumnia purgatur* ibid. *Gratulatur Clodoveo Francorum Regi de baptiſmo ſuſcepto* 236. *Ejus conſtitutum de Eccleſia Arelatenſi periit* ibid. *Ejus obitus* 237.

Anaſtaſius *S. Germani Cpolitani Epiſc. diſcipulus ejus thronum invadit* 526. *deponitur à Gregorio II pp.* 531.

Anaſtaſius *Imp. Legatos Anaſtaſii pp. dolosè detinet* 234. *fruſtrà tentat ab eo obtinere ut Zenonis Henotico ſubſcribat* ibid *&* 235. *à Symmacho pp. excommunicatur* 245. *Scribit ad Hormiſdam pp. pro Eccleſiæ pace* 247. *Concilium Heraclea convocat* ibid. *&* 248. *profeſſionem fidei ad eum mittit, ſed non vult conſentire expunctioni nominis Acacii è ſacris diptychis* 248. & ſeq. *Moritur* 250. & ſeq. *Ejus nomen è ſacris tabulis expungitur* 252.

Anaſtaſius *in locum Bardanis ſeu Philippici fit Imperator* 509. *fidei profeſſionem Catholicam ad Conſtantinum pp. mittit* ibid. *Sextæ Synodi imaginem Cpoli reſtituit* 512. & ſeq. *Imperio dejicitur* ibid.

Anglorum *puerorum venalitas occaſio Angliæ converſionis ad fidem* 363. & ſeq. *Anglorum multa millia baptizantur* 364. *Angli Orientales Chriſti fidem ſuſcipiunt* 391.

Anglicana Synodus contra Monothelitas celebratur 450.

S. Anicetus *pp. Pio ſubrogatur* 28. *Cum Polycarpo Smyrnenſi Epiſc. de die Paſchatis celebrandi contendit* ibid. *Cum eo tamen communicat* 29. *Romæ Synodum celebrat in qua ejus ſententia confirmatur* ibid. *Sub eo Hegeſippus Romæ vixit* ibid. *Decretales ipſi attributæ ſpuriæ* 29. & ſeq.

S. Anterus *fit Papa & Martyr* 39. *Ejus decretalis ſuſpecta* ibid.

Anthimus *Epiſcopus Cpolitanus ab Agapeto pp. deponitur* 280. *damnatur & à Vigilio pp.* 289.

Antiochena *Eccleſia à S. Petro fundatur* 2. & ſeq. *Antiochenum Concilium ſecundum Pauli Samoſateni errores damnat* 55. *Hujus Concilii geſta & epocha explicantur* 56. *Antiochenum Concilium in Encæniis Conciliabulum non fuit in principio* 86. *Noviſſima ejus Concilii Arianis imputanda* ibid. *Antiochena altera Synodus S. Athanaſium damnat* 94.

Apollinaris *errores* 104. *damnantur in tertia Synodo Rom. ſub Damaſo pp.* ibid.

S. Apollonia *ſub Philippo Imp. Martyr* 45.

Appellationum *jus Rom. Pontifici in cauſis Epiſcoporum à Concilio Sardicenſi confirmatur* 87. & ſeq. *Ab ipſis Africanis admittitur in cauſis Presbyterorum & aliorum minorum Clericorum* 155. & ſeqq. *Appellationes ad ſedem Rom. ex Oriente antiquiſſimæ* 181. & ſeqq.

Digitized by Google

Aquæ benedictæ *uſus ab Apoſtolis emanat* 20. *ſervari in hominum habitaculis ſtatuit Alexander pp.* ibid.

Aquam in calice vino miſceri Apoſtolici eſt inſtituti 20.

Arauſicana *Synodus II Semipelagianos damnat* 265. & ſeqq. *à Bonifacio II pp. confirmatur* 269. & ſeq.

Arcadius *Imp. non fuit à S. Innocentio pp. excommunicatus* 137.

Arcadius *Epiſc. Legatus Cæleſtini pp. ad Concilium Epheſinum* 172. *Epheſum appellit & Actioni* 2. *intereſt* 175.

Arcani diſciplina *ex Patribus probata* 130. & ſeq. *fideles non reſpiciebat* 131. *non ſolos ritus ſed & dogmata ſacramentorum occultabat* ibid. *Non tamen omnia dogmata* 132. *Ex ea ſacramentorum numerus male impugnatur.* ibid.

Arcani diſciplina medio ſeculo ſeptimo adhuc in Oriente vigebat 434. & ſeq. *In occidente tam quoad reticentiam myſteriorum, quam quoad dimiſſionem catechumenorum ſeculo ſeptimo non amplius ſervata* 435. & ſeq.

Arelatenſe *Concilium Donatiſtas damnat, & Cæcilianum abſolvit* 74. *Rebaptizationes prohibet* ibid. *Canones condit & confirmationem à S. Silveſtro Papa petit* 75.

Arelatenſe Conciliabulum S. Athanaſium damnat 94.

Arelatenſis Eccleſiæ privilegia à Zozimo pp. augentur 151. *Iis exuitur à S. Leone* 188. *Ex parte reſtituuntur* 189. *à Symmacho pp. confirmantur* 240.

Arianæ *hæreſis initium à quo anno repetendum* 75. *Arii patria* ibid. *Arius à S. Petro Alex. Epiſc. diaconus ordinatur* ibid. *Ambitio eum ad fabricandam hæreſim impellit* ibid. *Ejus errores* 75. & ſeq. *Ariana hæreſis in Concilio Alexandrino damnatur* 76. *contra eam convocatur Concilium Nicænum* 76. *Arius cum hæreſi ſua in eo Concilio damnatur* 81. *Arius exilio mulctatur & obit extra communionem Eccleſiæ* 82. & ſeq.

Ariani in Oriente tumultuantur odio in S. Athanaſium 85. *S. Athanaſium in Conciliabulo Antiocheno deponunt* 86. *Rogant Iulium pp. ut ejus cauſæ judex eſſe velit* ibid. *Vocati ad Synodum Rom. vanas excuſationes prætexunt* ibid. *Ariani in Concilio Seleucienſi interſe diviſi* 97.

Ariani per ſolam manus impoſitionem in Eccleſia recipiendi 99.

Aribertus *Longobard. Rex Alpes Cottias Eccleſiæ Rom. reſtituit* 501. & ſeq.

Ariminenſis *Concilii patres Arianæ ſubſcribunt perfidiæ* 97. & ſeq.

Ariminenſe Concilium à Liberio pp. caſſatur 99.

Aſiani *excommunicantur à Victore pp. ob Paſchatis celebrationem* 33. *ad preces S. Irenæi Eccleſiæ reconciliantur* ibid.

Aſſumptionis *ſeu dormitionis B. Mariæ feſtum ante Mauricii Imp. tempora celebratum* 494. *Ab eo à die* 18. *Ianuarii ad* 15. *Auguſti translatum* ibid.

S. Athanaſius *adhuc diaconus divini verbi cauſam propugnat in Concilio Nicæno* 81. *In Conciliabulo Arianorum Antiocheno deponitur Epiſcopatu* 86. *Reſtituitur à Iulio pp. in Synodo Rom.* ibid. *Item abſolvitur à Sardicenſi Synodo* 87. *damnatur in Conciliabulo Arelatenſi* 94. *Item in Antiocheno* ibid. *Tum in Mediolanenſi* 95.

Attila *Hunnorum Rex miraculosè à S. Leone pp. mitigatur* 201. & ſeq.

S. Auguſtinus *plures libros ſcribit, & quatuor contra Pelagianorum literas ad Bonifacium pp. mittit* 157.

S. Auguſtinus *Anglorum Apoſtolus in*

Digitized by Google

in Angliam à S. Gregorio pp. mittitur 364. *Angliæ Regem & multa Anglorum millia baptizat* ibid. *Sedis Apoſtolicæ Vicarius conſtituitur* 365.

Avitus *Viennenſis Epiſc. queritur de Symmacho pp. quod Arelatenſi Epiſc. ordinationes adjudicaſſet* 139.

Aurelianus *Imp. nonam perſecutionem movet* 58. *contra Paulum Samoſatenum edictum emittit* ibid.

Aurelianus *Epiſc. Arelatenſis fit Vicarius S. Sedis in Galliis* 292.

Auxanius *Arelatenſis itidem Epiſc. fit etiam Vicarius S. Sedis* 291. *fit judex cauſæ Prætextati Cabellicenſis Epiſc.* ibid.

Auxentius *in ſedem Mediolanenſem intruditur* 96. *Contra eum Damaſus pp. Synodum celebrat* 103.

Azymorum *uſus adſcribendus non eſt Alexandro pp.* 20. *Eorum uſus in Eccleſia Occident. perpetuus* 130.

B.

BAptiſmum *hæreticorum non iterandum ſtatuit Stephanus pp.* 50. *Baptiſmi tempus in Paſchate & Pentecoſte* 113. & 161. *Aliis diebus dari improbat Siricius pp.* 113. *Idem improbat S. Leo* 205. *Plures alii dies pro ejus adminiſtratione in Galliis poſt S. Leonem deſignati* ibid. *Tempore perſecutionis, obſidionis & in formidine naufragii ſemper adminiſtrabatur* 206. *quo tempore deſierit conſuetudo baptiſmi adminiſtrandi ſolis Paſchæ & Pentecoſtes diebus* ibid. *Baptiſmo recens regenerati corpori & ſanguini Domini communicabant* 213. *Baptiſmus gratis conferendus* 229. *In natali Chriſti Clodoveo Franc. Regi adminiſtratus* 236. *Unica merſione adhibita datus ex permiſſione S. Gregorii pp.* 347. & ſeq.

Baptiſmus hæreticorum an ſit validus 369. *de baptiſmi forma Zachariæ pp. reſponſum* 548.

Barbaricini *Gentiles quare ſic dicti* 356. *Eorum converſioni incumbit S. Gregorius* ibid.

Bardanes *tyrannus ſub Philippici nomine imperium occupat* 500. & 506. *Conſtantini pp. Legatos prævaricari cogit* 480. *Sextam Synodum abolere tentat* 506. *Hæreticam fidei profeſſionem ad Conſtantinum pp. mittit* 507. *Cyrum Patriarcham deponit & Ioannem diaconum ei ſubrogat* ibid. *Pſeudo Synodum contra Sextam Synodum Cpoli celebrari curat* 507. & ſeq. *Imperio dejicitur* 509.

Bavaria *in quatuor Epiſcopatus à S. Bonifacio dividitur* 538.

Beda *presbyter Venerabilis dictus à Sergio pp. Romam vocatus non eſt* 492.

Beliſarius *Patricius S. Silverium pp. ſemel & iterum in exilium mittit* 284. & ſeq.

Benedictio *Regum Franciæ ſub Pippino cœpiſſe videtur* 553. *Regum verò Scotiæ & Hiſpaniæ antiquior* ibid.

Benedictus *dicitur Pontif. Rom.* 328. *moritur* ibid. *Epiſtola ei affictа* ibid.

S. Benedictus II. *Leoni II ſuccedit* 471. *ſcribit in Hiſpaniam pro receptione Actorum Sextæ Synodi* ibid. *Hæc Epiſtola ſpuria non eſt* 472. *Scribit ad Hiſpanos quædam in eorum Apologetico improbans* 472. *Adhuc electus Pontifex decretum edidit in favorem S. Wilfridi Epiſcopi. Eborac.* 473. *Pontificem Rom. conſecrari abſque confirmatione vel Imperatoris vel Exarchi Ravenn. à Conſtantino Imp. obtinet* ibid. *Conſtantini Imp. filios in filios ſuſcipit* 474. *Macarium Epiſc. Antiochenum ab hæreſi revocare fruſtrà tentat* 474. & ſeq. *Ad Deum tranſit* 475. *Ejus*

Digitized by Google

in Eccleſiam, Clerum & monaſteria munificentia ibid. Ejus pietas & doctrina 476.

Bertrada à S. Bonifacio Epiſc. & deinde à Stephano II pp. in Reginam Franciæ ungitur 554. & 556.

S. Bonifacius fit Papa 152. Contra eum in ſchiſmate eligitur Eulalius Antipapa ibid. Ab Honorio Imp. Ravennam advocatur 153. In ſedem ab eodem Honorio reſtituitur 154. Eccleſiæ quieti pro futura electione proſpicit ibid. Contra Pelagianos Conſtitutionem obtinet ab Honorio Imp. 154 & ſeq. Tum primum ſubſcriptiones de hæreticorum damnatione in uſum vocata 155. Appellationum jus ad ſedem Rom. contra Africanos tuetur 156. Literas Juliani Pelagiani ad S. Auguſtinum mittit 157. Ab eodem Auguſtino recipit libros contra illas literas ibid. Vices ſuas in Illyrico committit Theſſalonicenſi Epiſc. 158. Epiſcopos Illyrici in officio continere tentat ibid. Perigenem Corinthiorum Epiſcopum à Summo Pontifice conſtitutum, in dignitate permanere jubet & obtinet 159. & ſeq. Eccleſiæ Narbonenſis jura reſtituit 160. Valentini Epiſc. cauſam in Synodo ab Epiſcopis Gallicanis judicari decernit ibid. Moritur 161. Ejus conſtituta ibid.

Bonifacius II Felici IV ſuccedit 267. Contra eum eligitur Dioſcorus in ſchiſmate, qui citò moritur 268. Bonifacius Dioſcorum mortuum anathematizat ibid. In prima Synodo Rom. Vigilium ſibi ſucceſſorem conſtituit ibid. Illud conſtitutum in ſecunda Synodo Rom. caſſat ibid. Tertium Romæ Synodum celebrat ibid. Et hanc pro cauſa Stephani Leviſſenſis Epiſcopi 269. Valentinam & Arauſicanam II Synodos confirmat 269. & ſeq. Moritur 271. Epiſtola ei affictæ ibid.

Bonifacius III ordinatur Pontif. Rom. 379. Romæ Synodum celebrat ad reformandos pravos mores electionis Pontificiæ 380. Decretum à Phoca Imp. obtinet contra Epiſcopum Cp. titulum Univerſalis affectantem ibid. S. Mauri vitam à Fauſto ſcriptam approbat 381. Moritur ibid.

S. Bonifacius IV creatur Papa 381. Pantheon in Eccleſiam S. Mariæ Rotundæ convertit 382. Synodum Romæ celebrat pro Monachis Angliæ & monaſterio Cantuarienſi 382. & ſeq. In Domino obdormit 383. & ſeq.

Bonifacius V Eccleſiæ præficitur 386. & ſeq. Scribit ad Epiſcopos Angliæ 387. Pallium mittit Juſto Cantuarienſi Epiſc. ibid. Scribit & munera mittit ad Regem & Reginam Northumbriæ 387. & ſeq. Moritur 388. Quædam ab eo conſtituta recenſentur 384.

S. Bonifacius à Gregorio II. in Germaniam mittitur prædicandi Evangelii cauſa 516. Ab eodem Epiſcopus nulli ſedi affixus & mandatis inſtructus in Germaniam remittitur 517. & ſeq. Gregorium II pp. de variis quæſtionibus conſulit 518. & ſeq. Gregorium III pp. de aliis conſulit, & ab eo Pallium recipit 537. Ab eodem Romæ ſummo cum gaudio ſuſcipitur ibid. Bavariam in quatuor Epiſcopatus dividit 538. Tres Epiſcopatus in Germania erigit 545. Zachariam pp. de quinque capitulis conſulit ibid. Pallia pro tribus Archiepiſcopis petit & recipit 546. Fit Archiepiſcopus Moguntinus 549. & ſeq. Fuldenſe monaſterium fundat 550. & ſeq. Pippinum Francorum Regem ungit 553.

Bonoſus Sardicenſis Epiſc. à Siricio pp. damnatur 115. Ejus errores ibid.

Britannia ſub Eleuthero pp. Chriſti fidem ſuſcipit 31. à Romanis nondum tota ſubacta erat 32. Ad idolorum cultum redit,

ſed

ſed S. Gregorii operâ iterum fidem ſuſcipit 364. *à Græcis fidem non ſuſcepit* 409.

Brituvaldus *Cantuarienſis Primas Regibus & Epiſcopis Angliæ à Sergio pp. commendatur* 490. *Contrarius eſt S. Wilfrido Epiſcopo Eborac.* 496. *Contra eum Romam miſſos dirigit* 497.

Buriburgenſis *in Germania Epiſcopatûs inſtitutio* 538.

C.

CÆcilianus *fit Epiſcopus Carthaginenſis* 67. *Damnatur in Concilio Carthaginenſi & quare* 68. *Reſtituitur in Synodo Rom.* ibid.

S. Cæleſtinus *ſuccedit S. Bonifacio pp.* 161. *Pelagianos Italia pellit* 162. *S. Germanum contra eos in Britanniam mittit* ibid. *Palladium pro Scotis Epiſcopum ordinat* 163. *Vicariatum Illyrici Theſſalonicenſi Epiſc. continuat* 164. *S. Cyrillum Epiſc. Alexandrinum conſulit de Neſtorio* 167. *Neſtorii & Cyrilli literas recipit* ibid. *Reſpondet ad Neſtorii literas* 168. *Eum in Synodo Rom. damnat* ibid. *Sententiæ executionem Cyrillo, eique vices Apoſtolicæ ſedis demandat* ibid. *Legatos mittit ad Epheſinum Concilium* 171. *Decretum Synodi Epheſinæ adverſus Neſtorianos. Epiſcopos depoſitos reſtringit* 177. *Semipelagianos comprimit* 178. *Non eſt auctor capitulorum de gratia* ibid. *Scribit ad Epiſcopos Viennenſis & Narbonenſis Provinciæ* 179. *Novatianorum Epiſcopum Româ pellit* ibid *Conſtitutum edit de Pſalmis Davidicis* ibid. *Moritur* 180.

Cæleſtius *à Pelagio hæreſiarcha errore infectus* 139. *Damnatur ab Innocentio pp.* 142. *à Zoſimo pp. innocens creditur* 147. *Ab eo poſtea damnatur* 148.

S. Cæſarius *Arelatenſis Epiſc. Synodo Arauſicanæ II contra Semipelagianos præeſt tanquam Legatus Sedis Apoſtolic.* 265. & ſeqq. *Valentinam Synodum indixit* 269. *Utriuſque confirmationem à Bonifacio II obtinet* 270.

S. Caius *ex genere Diocletiani fit Papa* 59. *Ejus conſtitutum de ordinibus* ibid. *Moritur Confeſſor non Martyr* ibid. *Decretalis ejus ſpuria* 60.

Calchedonenſis *Synodus Oecumenica Nicæa à Marciano Imp. Calchedonem transfertur de conſenſu S. Leonis* 195. & ſeq. *Sexdecim Actionibus conſtat quæ recenſentur* 196. & ſeqq. *In Actione prima damnatur Dioſcorus & abſolvitur Flavianus* 196. *In Actionibus* 2. & 3. *legitur Epiſtola S. Leonis & Dioſcorus deponitur* ibid. *In Actione quarta Epiſtola S. Leonis Symbolis Nicæno & Cpolitano conſentanea declaratur* 197. *In Actione quinta definitio fidei editur* ibid. *In Actione ſexta Marcianus Imp. Synodi Patres alloquitur* 198. *In eadem Actione Calchedonenſis Eccleſia fit Metropolitana* ibid. *In Actione ſeptima diſcutitur cauſa Epiſcopi Ieroſol.* ibid. *In octava Theodoretus abſolvitur* ibid. *In nona & decima Ibas abſolvitur & pſeudo-Synodus Epheſina aboletur* ibid. *Actio undecima de Domno Antiocheno non eſt ſuppoſita* ibid. *In tribus Actionibus ſequentibus quædam cauſæ particulares diſcutiuntur* 198. & ſeq. *In Actione decima quinta fit canon inter alios de Eccleſia Cpolitana* 199. *In Actione ultima Legati Apoſtolici contra illum canonem reclamant* ibid. *Eum caſſat S. Leo* 200.

Calendio *conſecratur Cpoli ab Acacio Patriarcha Antiochenus Epiſc.* 217. *è Sede pellitur* 224.

Callinicus *fit Epiſc. Cpolitanus* 500. *E ſede dejicitur* ibid. *Romam in exilium mittitur, ibique moritur* ibid. & 446.

Digitized by Google

non præſuit Synodo Quini-ſexto 447.

S. Calliſtus *Eccleſiæ præficitur* 36. *Eccleſiam in honorem partus S. Virginis erigit* ibid. *Cœmeterium ibidem facit* 36. & ſeq. *Martyrium ſubit* 37. *Duæ Epiſtolæ ipſi aſſictæ* ibid.

Campanarum *uſus in Eccleſia ante finem ſeculi ſexti* 379. *Earum inventio Sabiniano pp. non adſcribenda* ibid. *neque etiam S. Paulino Nolano* ibid.

Canon *miſſæ ex Apoſtolica traditione ſuſceptus* 231. *quid ei additum à S. Leone pp.* 206. & ſeq. *quid à S. Gregorio M.* 370. & ſeq. *utrum aliquid ei additum à Gregorio III pp.* 536.

Canones *Apoſtolorum S. Clementi falsò adſcripti* 11. & ſeqq. *Eorum collectio anterior eſt Synodo Nicæna* 12. *Poſterior eſt anno CCLVIII ibid. Quo ſenſu canones illi apocryphi dicti* ibid. *Quinquaginta admittit Occidentalis Eccleſia* 13. *Orientalis octoginta quinque* ibid. & 14.

Cardinalibus *tantum presbyteris & diaconis ſummus Pontificatus reſervatur* 581. & ſeq. *Cardinalium ſeptem Epiſcoporum prima mentio* 588. *Septem Cardinales Epiſcopi miſſarum ſolemnia in Eccleſia Lateranenſi hebdomadatim celebrabant* ibid.

Carolus Martellus *Major domus Franciæ duplicem à Gregorio III Legationem recipit pro defenſione Eccleſiæ Rom.* 539. *fit Patricius Romanorum* 540.

Carolomannus *Pippini Regis frater monachi habitu induitur à Zacharia pp. & Caſſinum pergit* 551.

Carolomannus *Pippini Regis filius à Stephano II pp. in Regem unctus & patricius Rom. dictus* 566. *Ab eodem Papa è ſacro fonte levatus* ibid. & ſeq.

Carolus Magnus *à Stephano pp. in Regem ungitur & dicitur patricius Rom.* 566. *Ab eodem è ſacro fonte levatus* ibid. & ſeq. *Auctor eſt Codicis Carolini* 568. *Deſideratam Deſiderii Longobard. Regis filiam uxorem ducit, eamque repudiat* 587. *Hadriani pp. patrocinium contra eumdem Regem ſuſcipit* 591. *Veronam & Papiam obſidet* 592. *Romam pergit ibique cum laudibus excipitur* 592. & ſeq. *Donationi à Pippino Eccleſiæ Rom. ſacra plura addit* 594. *Papiam & Deſiderium Regem capit, fitque Longobard. Rex* ibid. *Romam iterum pergit* 597. *Sabinenſe territorium integrum concedit Eccleſiæ Rom.* 598. *Felicem Vrgellitanum hæreticum in Synodo Ratiſponenſi damnari curat* 599. & ſeq. *Romam iterum pergit, & plura Eccleſiæ Rom. donat* 611. *Taſſilonem Bavariæ ducem in vaſſaticum ſuſcipit* 612. *Cantores petit ab Hadriano pp. quos in Franciam mittit* ibid. *Gregorianum officium loco Ambroſiani in Francia recipi curat* ibid. *Francofordienſem Synodum contra Felicis Urgellitani hæreſim convocat* 612. & ſeq. *De Hadriani pp. anima & ſepultura ſollicitus eſt* 616. *Ejus Epitaphium condit* 618.

Caſſinenſe *monaſterium hortatu Gregorii II à Petronace Abbate reſtauratur* 514.

Caſſiodorus *Senator floret & Ioannis II pp. precibus ſe commendat* 275. & ſeq.

Ceduallа *Occidentalium Saxonum Rex à Sergio pp. baptizatur* 484. *Romæ moritur* ibid.

Celidonius *Biſuntinenſis Epiſc. in ſedem ſuam à S. Leone pp. reſtituitur* 188. & ſeq.

Cerdo *Hæreſiarcha ſub Hygino pp. Romam pergit & turbas excitat* 25.

Chriſtus *naſcitur* 1. *Circumciditur* ibid. *à Magis adoratur* ibid. *Fugit in Ægyptum* ibid. *In Palæſtinam redit* 2. *à Joanne baptizatur*

Digitized by Google

baptizatur ibid. *Crucifigitur* ibid. *è mortuis reſurgit* ibid. *Ter diſcipulis apparet* ibid. *Petro univerſalis Eccleſiæ curam committit* ibid. *In cœlum aſcendit* ibid. *Petrum in terris Vicarium relinquit* ibid.

Chriſti nativitatis feſtivitas poſt Teleſphorum ſub Julio primo inſtituta 23. *à Julio pp. diei XXV Decembris affixa* 89. & ſeqq. *Quo tempore in Oriente à feſto Epiphaniæ diſtincta* ibid. *An ſecundo ſeculo natalis Chriſti celebraretur incertum* 92. *Medio ſeculo 3. nondum celebrabatur vide in Addendis.*

S. Clemens *Lino immediatè ſuccedit* 9. *Ejus ad Corinthios Epiſtola quo tempore ſcripta* ibid. *Septem Notarios Romæ inſtituit* 10. *Cherſonam relegatur à Traiano Imp.* ibid. *Corpus ejus Romam transfertur & inde ad monaſterium Caſæ aureæ* ibid. *Duæ ejus ad Corinthios Epiſtolæ genuinæ* ibid. *Scripta ejus ſuppoſititia* 11. *Conſtitutiones Apoſtolorum nomine inſcriptæ ei non adſcribendæ.* ibid. *Neque Canones Apoſtolorum* 12.

Clemens *quidam hæreticus ſub Zacharia pp. damnatur* 548.

S. Cletus *Clementem pp. excipit* 14. *urbem in XXV parochias dividit* ibid. *Sub Domitiano pro Chriſti fide moritur* ibid. *non eſt auctor iſtius formulæ in literis Apoſtolicis* Salutem & Apoſtolicam &c. ibid.

Codicis Carolini *Auctor Carolus M.* 568.

Coënredus *Merciorum Rex abdicato regno Romam pergit & monachicum habitum induit* 504.

Confeſſio *publica ab Eccleſia nunquam præcepta* 204. & ſeq.

Confirmationis *ſacramentum ex Eccleſiæ diſciplina ſtatim poſt baptiſma collatum* 48. *Ejus adminiſtratio ex diſpenſatione Apoſtolicæ Sedis Presbyteris commiſſa* 358.

Conon *Eccleſiæ Rom. Presbyter fit Papa* 478. & ſeq. *Juſtiniani II Imp. dualem pro Actis Sextæ Synodi ſuſcipit* 476. & ſeq. & 479. *Kilianum Monachum Hibernum pro converſione Franconorum Epiſcopum ordinat* 480. & ſeq. *Conſtantinum Diaconum Antiochenum Epiſcopum ordinat ſed infauſto exitu* 481. *Vitam cum morte commutat* 481.

Conſtans *Imp. ad preces Ioannis IV. pp. Heraclii Ecthеſim comburi jubet* 411. *Ejus nomine Typus promulgatur* 416. *S. Martinum pp. Româ Cpolim captivum duci jubet* 427. & ſeqq. *Ejus ſanguini parcit hortatu Pauli Cp. Epiſcopi* 429. *Pyrrhum Expatriarcham in locum Pauli defuncti ſubrogat* ibid. *Munera S. Petro Romam mittit* 438. *Romam pergit* ibid. *Romam & alia Italiæ loca expilat* 439. *Iniquitatum ſuarum pœnas luit & interficitur* ibid.

Conſtantinopolitana Eccleſia *primum locum poſt Romanam obtinet in œcumenico Concilio ſecundo* 108. *Item in Actione XV Concilii Calchedonenſis* 199. *Sed hunc Canonem S. Leo pp. caſſavit* 200. *Hunc locum non obtinuit ante Innocentium tertium* 108.

Conſtantinopolitana Pſeudo-Synodus *œcumenica ſeptima falsò dicta contra ſacras Imagines celebratur* 566. *à Stephano II pp. caſſatur* 567. *à ſeptima œcumenica confutatur* 608. & ſeq.

Conſtantinopolitanum Concilium *primum generale ſecundum celebratur* 107. *quo ſenſu œcumenicum* ibid. *Macedonii, Apollinaris & Eunomii hæreſes damnat* 108. *Tres canones edit* ibid. *Tertius canon de ſecundo Epiſcopi Cp loco poſt Romanum non eſt ſpurius* ibid. *Quo*

tempore

tempore finitum ibid. *Ejus Acta à Damaſo pp. confirmantur* 108. & ſeq. *Symbolum fidei edit* ibid. *Ejus Symbolum ab omnibus Græcorum Eccleſiis in locum Nicæni ſubſtituitur* 109. *In Hiſpaniis poſtea receptum* ibid. *Item in Galliis ſub Carolo M.* 110. *Tandem receptum ab Eccleſia Rom.* ibid. *Catechumenis antequam baptizarentur traditum eſt* ibid. *Illius Symboli tenor* ibid.

Conſtantinopolitanum Concilium ſecundum, *generale quintum*, *vide quinta Synodus.*

Conſtantinopolitanum Concilium tertium, *generale ſextum convocatur* 446. *Legati Apoſtolicæ Sedis Cpolim perveniunt* 450. *Epiſcopi throno Cpolitano ſubjecti ad illud convocantur* 451. *Numerus Epiſcoporum Concilii* ibid. *Concilium inchoatur* 452. *In tribus prioribus Actionibus lecta ſunt Acta trium œcumenicarum Synodorum Epheſinæ, Calchedonenſis & Quintæ* ibid. *In quarta lecta ſunt Epiſtolæ dogmaticæ Agathonis pp. & Synodi Occident.* 452. & ſeq. *In quinta & ſexta Macarius Epiſcopus Antioch. truncata protulit Patrum teſtimonia pro una in Chriſto voluntate* 453. *In ſeptima lecta ſunt Patrum pro duabus voluntatibus teſtimonia* ibid. *In octava Georgius Epiſc. Cp. orthodoxam fidem profeſſus eſt* ibid. *In nona Macarius Antiochenus deponitur* 454. *Acta in decima, undecima & duodecima Actionibus* ibid. *In Actione XIII lata eſt ſententia in hæreticos Monothelitas* ibid. *In Actione XIV Vigilii pp. Epiſtolæ falſatæ reperiuntur* 454. & ſeq. *In Actione XV Polychronius impoſtor damnatur* 455. *In Actione XVI alius impoſtor damnatus eſt* 456. *In duabus ultimis editur & ſubſcribitur fidei definitio* ibid. *Synodi confirmationem Patres ab Agathone pp. petunt* 457. *Acta Concilii non fuère interpolata* 457. & ſeqq. *Poſt Concilium Legati Apoſtolici Miſſam Latine Cpoli celebrant* 460. *Acta Concilii confirmantur à S. Leone II pp.* 465. *In Hiſpaniam ab eodem Pontifice mittuntur* ibid.

Conſtantinus M. *Imp. dat inducias Donatiſtis* 68. *nec baptizatus, Nec à lepra mundatus eſt à S. Silveſtro pp.* 70. *Non fuit rebaptizatus* 71. *In fine tantum vitæ baptizatus* ibid. *Concilium Arelat. convocat pro Donatiſtarum cauſa* 74. *Nicænum Concilium convocat ſed de conſenſu Silveſtri pp.* 76. & 80. *Adeſt Concilio* 77. *Patres ad concordiam adhortatur* 76. *Arium in exilium miſit & poſtea revocavit* 83.

Conſtantinus Pogonatus *Imp. Vitaliani pp. nomen è diptychis eradi patitur* 442. *Pacem Eccleſiarum procurare ſtudet* 446. *Scribit ad Domnum pp. pro Concilii generalis ſexti celebratione* 446. *Theodorum Patriarcham Cp. è ſede dejicit, eique Georgium ſubrogat* ibid. *Apoſtolicos Legatos ad Sextam Synodum pergentes magnifice ſuſcipit* 450. & ſeq. *Omnia diſponi curat pro ejuſdem Synodi celebratione* 451. *Concilio adeſt* 452. & ſeqq. *Eccleſiam Rom. liberat à penſitatione pecuniæ pro ordinatione Pontificis* 461. *Confirmationem Pontificis Exarcho aufert & ſibi retinet* ibid. *Ab ea ſubjectione Eccleſiam penitus liberat* 473.

Conſtantinus Copronymus *naſcitur & à Leone Iſauro patre fit conſors Imperii* 533. & ſeq. *Patri ſuccedit* 542. *Exauctoratur ſed brevi in imperium reſtituitur* ibid *Duas maſſas ſeu manſas Eccleſiæ Rom. donat* 547. *Pſeudo-Synodum falsò ſeptimam œcumenicam dictam contra ſacras Imagines celebrari curat* 566. *Ejus converſio*

Conſtantinus Papa *Siſinnio ſubrogatur* 503. *Felicem Epiſc. Ravenn. conſecrat* ibid. *Merciorum & Saxonum Occident. Reges ſuſcipit* 504. *Juſtiniano II Imp. Cpolim evocatur* ibid. *Ab eo cum honore & humilitate recipitur* 505. *Confirmat Canones Trullanos decretis. Eccleſiæ Rom. non contrarios* ibid. *Romam redit* 506. *Philippici Imp. Monothelitæ profeſſionem fidei reſpuit* 507. *Anaſtaſii Imp. orthodoxi fidei profeſſionem ſuſcipit* 509. *Apocriſarium Cpolim mittit* ibid. *Ticinenſis Epiſc. ordinationem Apoſtolicæ ſedi vindicat* 510. *E vivis excedit* ibid. *Ejus virtutes* ibid.

Conſtantinus *laicus fit Antipapa* 577. & ſeq. *Pippinum Franc. Regem in ſuas partes pertrahere fruſtra tentat* 578. *Ad eum mittit exemplar Synodicæ Patriarchæ Jeroſolymorum* 579. *Deponitur & in monaſterium traditur* ibid.

Conſtantinus *Apameenſis Presbyter Monothelita à Synodo Generali ſexta exploditur* 456.

Conſtantinus *Diaconus Syracuſanus à Conone pp. ordinatur Antiochenus Epiſc.* 481. *Imperatoris juſſu in cuſtodia detinetur* ibid.

Conſtantius Chlorus *liberat Gallias à perſecutione Diocletiani* 62. & ſeq.

Conſtantius *Imp. S. Athanaſium in Conciliabulo Arelat damnari curat* 94. *Item in Mediolanenſi* 95. *Apoſtolicos Legatos damnationi Athanaſii ſubſcribere recuſantes in exilium mittit* 96. *Liberium pp. vocat* ibid. *Eum in exilium mittit* ibid. *Eum revocat* ibid. *Seleucienſem & Ariminenſem Synodos indicit* 97. *Legatos & Patres Ariminenſis Synodi Arianæ perfidiæ ſubſcribere cogit* 98.

Conſtitutiones *Apoſtolorum S. Clementi falsò adſcriptæ* 11.

Conſtitutum *Vigilii pp. pro tribus Capitulis* 311. *In Synodo quinta lectum non eſt* 312. & ſeq.

Contumelioſus *Regienſis Epiſc. deponitur* 275. *Appellat ad Pontificem Rom. ejuſque appellationem ſuſcipit Agapetus pp.* 278.

S. Corbinianus *poſtea Friſingenſis Epiſc. invitus à Gregorio II pp. ordinatur* 513. *Ejus vitæ Synopſis* 514.

S. Cornelius *poſt interpontificium plus quam annum fit Papa* 46. *Cauſa tam longi inter Pontificii* 45. *Synodum Romæ contra Novatianum Antipapam cogit* 46. *Eum anathemate percellit* ibid. *Confeſſores jam antea lapſos ad pacem Eccleſiæ recipit* ibid. *Ea de re ad Fabium Antiochenum Epiſc. ſcribit* ibid. *In exilium à Gallo Imp. mittitur* 47. *In exilio moritur* ibid. *Ejus Epiſtolæ duæ & Acta ſuppoſititia* ibid.

SS. Coſmæ & Damiani *Eccleſia Romæ conſtruitur* 264. *Eorum SS. tria paria diſtinguuntur* ibid.

Crotbertus *Turonenſis Epiſc. monaſterio S. Martini privilegium concedit* 443. *Illud Adeodatus Papa confirmat* ibid.

Crux *Domini quo tempore à S. Helena Jeroſolymis inventa* 64. & ſeq.

Cumanum *caſtrum Eccleſiæ Rom. reſtituitur* 513.

S. Cyprianus *Epiſcopus Carthag. ſcribit ad S. Cornelium pp. exulem* 47. *Novatum & Novatianos in Synodo Carthag. damnat* 48. *Literas dat ad Lucium pp.* 49. *Hæreticorum rebaptizationem tuetur in tribus Conciliis* 50. *Sententiam poſtea mutavit & Stephano pp. adhæſit* 51. *ſub Valeriano & Gallieno Impp. martyrio vitam finivit* 53.

Cyprii *Epiſcopi Synodalem Epiſtolam contra Paulum Cp. Epiſc. ad Theodorum pp. mittunt* 414. & ſeq.

Digitized by Google

Cyriacus *Epiſcopus Cp. redarguitur à S. Gregorio pp. quod œcumenici titulum affectaret* 567.

S. Cyrillus *Patriarcha Alexandrinus ſcribit Monachis Ægypti contra Neſtorium* 167. *à Cœleſtino pp. conſulitur* ibid. *Cœleſtinum de erroribus Neſtorii certiorem facit* ibid. *Acceptâ Cœleſtini pp. ſententiâ contra Neſtorium Alexandriæ Synodum celebrat* 169. *Sedis Apoſtolicæ vices fungitur contra Neſtorium* 168. *Sententiam Cœleſtini pp. Neſtorio intimari curat* 170. *Cœleſtini nomine Epheſino Concilio præeſt* 173. *à Ioanne Antiocheno Epiſc. in Conciliabulo deponitur* 174 *Hæc ſententia à Synodo caſſatur* 175. *Poſt Concilium Epheſinum Alexandriam redit* 176. *Cum Ioanne Antiocheno pacem init* 181.

Cyrus *Epiſcopus Alexandrinus pro hæreſi Monothelitarum Conciliabulum cogit* 395. *Damnatur in Synodo Lateran. ſub S. Martino pp.* 423. *Damnatur & in ſexta Synodo Generali* 454.

Cyrus *fit Epiſcopus Cpolitanus in locum Callinici* 500. *è ſede deijcitur* ibid.

D.

Damaſus *fit Papa* 102. *Adverſus Urſicinum Antipapam & alios Synodum Romæ celebrat* ibid. *Secundam Synodum cogit contra Auxentium Mediolanenſem intruſum* 103. *Tum tertiam contra Apollinariſtas* 104. *Tandem quartam contra varios hæreticos & Urſicini ſectatores* 105. *Orientales ad Synodum Rom. vocat* 107. *Confirmat Acta Concilii Cpolitani ſecundi œcumenici* 108. & ſeq. *Moritur* 111. *Ejus ſcripta* ibid. *Non eſt Auctor Chronici quod ipſi tribuitur* ibid. *Non eſt Auctor ritûs alternatim canendi* 112. *Neque canenda doxologia* Gloria Patri, &c. ibid. *Neque decreti de libris apocryphis* ibid. & 227. & ſeq. *Purgatur à calumniis* 106. *Miſſam ante horam diei tertiam celebrari prohibuiſſe probabile eſt* 24. & ſeq.

Damianus *divini verbi miniſter in Britanniam ab Eleuthero pp. mittitur* 31. *Regem & alios baptizat* ibid.

Datius *Mediolanenſis Epiſc. improbat Edictum Iuſtiniani Imp. contra Tria Capitula* 304.

Decius *Imp. ſeptimam perſecutionem movet* 45.

Decretales *Pontificum Rom. uſque ad Siricium ſuppoſititiæ* 15. *Ejus ſuppoſitionis fundamenta adducuntur* ibid. & 16. *Ejus ſuppoſitionis auctor incertus* 17. *Decretales circa finem ſeculi octavi in Gallias ex Hiſpaniis à Riculpho Moguntino Epiſc. allatæ* ibid. *Immeritò ab hæreticis atrocioribus verbis dilacerantur* ibid.

Decretum *de libris apocryphis cui Pontifici tribuendum* 227. & ſeq.

Demetrianus *Epiſc. Antiochenus Novatianum damnat* 48.

Demetrius *Epiſc. Alexandrinus primus non inſtituit Epiſcopos in Ægypto* 5.

Deſiderata *Deſiderii Longobard. Regis filia matrimonio jungitur Carolo M. & ab eo repudiatur* 586. & ſeq.

Deſiderius *Tuſciæ Dux fit Rex Longobard.* 565. *Ferrariæ Ducatum Stephano II Papæ reſtituit, ſed alias civitates contra pacta retinet* 566. *Fraudulenter agit cum Legatis Pippini & cum Stephano II pp.* 569. *De quibuſdam cum eodem Pontifice convenit* 570. *Ei ex parte ſatisfacit* 572. *Eccleſiæ antea reſtituta de novo invadit* 576. *Pravum ejus conſilium contra Stephanum III pp.* 582. *Eum cogit ad ſcribendum Carolo M. ſibi ab eo ſatisfactum*

ctum eſſe 584. & ſeq. *Quaſdam civitates ei reſtituit* 587. & ſeq. *Hadrianum pp. vexat ejuſque ditiones invadit* 590. *Romam invadere tentat, ſed impeditur ab Hadriano pp.* 591. *Ticinum ſe recipere cogitur* ibid. *à Carolo M. capitur & in Franciam ducitur* 594.

S. Deusdedit *fit Pontifex Rom.* 384. *An antea eſſet tantum Subdiaconus* ibid. & ſeq. *Leproſum curat* 385. *Ejus conſtitutum de ſecunda miſſa in Clero* ibid. *Epiſtola ad Hiſpalenſem Epiſc. ei falsò adſcripta* ibid. *Ejus obitus* 386.

Diaconi *ſeptem Epiſcopi aſſiſtentes Romæ à S. Evariſto ordinantur* 18. *Iis Diaconis Fabianus Urbis quatuordecim regiones dividit* 40. *Regionarii inde dicti* ibid. *Eorum controverſia cum Presbyteris Rom.* 124. *Diaconis ſtolæ uſus conceditur à Zozimo Papa* 151. *Diaconi pluries ad Eccleſiæ regimen aſſumpti quam Presbyteri & quare* 186. & 375. *Tunc per ſaltum omiſſo Presbyteri gradu ordinari ſoliti* 376. *Quo tempore mos ille deſierit* 377.

Dialogorum *libri à Gregorio M. non à Gregorio II & quo tempore ſcripti* 352. & ſeq. *à Zacharia Papa in Græcum tranſlati* 554.

Diocletianus *Imp. nonam perſecutionem movet* 61. *Conjugem & filiam Chriſtianas ſacrificio pollui cogit* ibid.

S. Dionyſius *fit Papa* 54. *Parochias presbyteris vacuas iterum dividit* 55. *Dionyſium Alexandrinum accuſatum quod naturæ divinæ diſtinctionem tueretur ad Concilium Rom. citat* ibid. *Contra Paulum Samoſatenum nullam Synodum celebravit* ibid. *Moritur* 56. *Decretalis ei falsò adſcripta* 57.

Dionyſius *Alexandrinus Epiſc. Sabellium refellit* 55. *Accuſatus quod divinæ naturæ diſtinctionem tueretur, Romam citatur* ibid. *de ea calumnia ſe purgat & abſolvitur* ibid.

Dionyſius *Mediolanenſis Epiſc. ſubſcribit damnationi Athanaſii ſed poſtea ab ea reſilit* 96. *In exilium mittitur & in eo moritur* ibid.

Dioſcorus *Epiſc. Alexandrinus Eutychetis fautor præeſt Epheſinæ Pſeudo-Synodo* 193. *In Calchedonenſi Concilio ſedet non tanquam judex, ſed tanquam reus* 196. *In Actione prima ejuſdem Concilii condemnatur* ibid. *In ſecunda deponitur* 197.

Dioſcorus *Legatus Hormiſdæ pp. ad Iuſtinum Imp.* 251. *Eligitur Pontifex in ſchiſmate contra Bonifacium II pp.* 268. *Citò moritur* ibid. *Poſt mortem à Bonifacio anathematizatur* ibid. *Illud anathema caſſat Agapetus II pp.* ibid. & 278.

Domitianus *Imp. ſecundam perſecutionem movet* 17. & ſeq.

Domnus *Epiſc. Antiochenus apud Theodoſium Imp. Eutychem accuſat de hereſi* 191. *Damnatur in Pſeudo-Synodo Epheſina* 194. *In Actione undecima Concilii Calchedonenſis penſionem annuam ex Eccleſiæ Antiochenæ facultatibus recipit* 198.

Donatus *à Caſis nigris Epiſcopus Majorini Carthaginenſis ordinator* 68. *Ab eo Donatiſtæ ſic dicti* ibid. *Damnatur in Synodo Rom.* ibid. *Confeſſus eſt ſe rebaptizaſſe* 69.

Donatiſtarum *ſchiſmatis initium & origo* 67. *à quo ſic nominati* 68. *Donatiſtæ ad Imperatorem recurrunt* ibid. *Damnantur in Synodo Rom. ſub Melchiade pp.* ibid. *Donatiſtarum ſchiſma in hereſim evaſit* 69. *Eorum errores* ibid. *Donatiſtæ cauſæ ſuæ reviſionem petunt & damnantur in Concilio Arelat.* 74.

ſacramento comprobatur 27. & ſeq. *Eucharistia poſt Extremam unctionem antiquitus administrata* 65. & ſeq.

Eucharistia fermentum *appellata* 66. 116. & 128. *Ad abſentes mittebatur* ibid. *Quare ſub fermenti nomine occultata* 129. *In Eccleſia Occidentali in azymo pane ſemper confecta* 130. *Realis Christi præſentia in Eucharistia à Synodo Alexandrina ſub S. Cyrillo aſſeritur* 169. *Eucharistia recèns baptizatis administrata* 213.

Eudo *Aquitaniæ Dux Saracenos vincit ope ſpongiæ à Gregorio II miſſa* 519. & ſeq.

Eugenius *fit Papa vivente adhuc S. Martino pp.* 430. *Eugenii electioni poſtea conſenſit S. Martinus* ibid. & 431. & 432.

Eugenius Pauli Epiſcopi CP. Synodicam explodit 433. *Suam Synodicam non ad eumdem Paulum ſed ad Conſtantem Imp. cum Apocriſariis mittit* 433. & ſeq. *Ad Deum tranſit* 434. *Ejus virtutes* ibid. *Eo ſedente diſciplina Arcani adhuc in Oriente vigebat* 434. & ſeqq.

Eulalius *Archidiaconus eligitur in ſchiſmate contra S. Bonifacium pp.* 152. *Sacra agit in Baſilica S. Petri* 153. *Ravennam ab Honorio Imp. evocatur* ibid. *Honorii mandata ſpernit* 154. *Ab eodem ſede pellitur* ibid. *Fit poſtea Epiſcopus Nepeſinus* ibid.

Eunomii *Cyziceni Epiſcopi blaſphemiæ damnantur in Concilio Cpolitano æcumenico ſecundo* 108.

Euphemius *Epiſcopus Cpolitanus fidei profeſſionem ad Gelaſium pp. mittit* 228. *à Gelaſio in communionem non recipitur & quare* 229. *Ejus nomen è ſacris diptychis expungitur* 252. *à communione tamen Eccleſiæ non ſegregatur* ibid.

S. Euſebius *pp. ſuccedit Marcellino* 64. *ſub eo crux Domini Ieroſolymis non eſt inventa* ibid. & ſeq. *Moritur* 65. *Duæ ei falsò adſcriptæ Epiſtolæ* ibid. *Ejus decretum de Extrema unctione* 65. & ſeq.

Euſebius *Vercellenſis Epiſc. juſſu Liberi pp. ad Synodum Mediolanenſem pergit* 94. *Damnationi Athanaſii ſubſcribere recuſat* 95. *In exilium mittitur* 96.

Euſebius *Dorylæi Epiſc. Eutychem de hæreſi accuſat apud Flavianum Epiſc. Cp.* 191. *Eum admonet de abjiciendo errore* 192. *Damnatur in Pſeudo-Synodo Epheſina* 194. *Actorem agit in Concilio Calchedonenſi* 196. *à labe hæreſeos in eo purgatur* ibid.

Euſtachius *Lylibæorum Epiſc. Siculo Concilio adeſt* 20.

Eutherius *Tyanenſis Metropolita ad Sixtum III pp. appellat poſt Concilium Epheſinum* 181. & ſeq.

S. Eutychianus *fit Papa* 58. *Vetat martyres ſepeliri ſine Dalmatica* ibid. *Moritur Confeſſor non Martyr* 59. *Ejus corporis translatio* ibid. *Decretales ei aſſictæ* ibid.

S. Eutychius *fit Patriarcha Cpolitanus* 307. *Profeſſionem fidei ad Vigilium pp. mittit* ibid.

Eutychianæ *hæreſis initium* 190. *In quo hæc hæreſis conſiſteret* 191.

Eutyches hæreſi de unica in Christo natura initium dat 190. *In judicium vocatur apud Flavianum Epiſc. Cp.* 191. *Damnatur in Synodo Cpolitana* ibid. *ad Pontificem Rom. appellat* 192. *à S. Leone Papa damnatur* 192. & ſeq. *Eius cauſa retractatur Cpoli* 193. *Abſolvitur à Pſeudo-Synodo Epheſina* 193. & ſeq. *Contra eius hæreſim celebratur Concilium Calchedonenſe* 196. & ſeqq.

Digitized by Google

F.

S. FAbianus *Pontifex Rom. divinitus electus* 40. *Septem Subdiaconos inſtituit pro Actis Martyrum conſcribendis* ibid. *Septem diaconis Urbis regiones dividit* ibid. *Multa ædificia in cœmeteriis fieri juſſit* ibid. *Privatum hæreticum communione privat* ibid. *Martyrium ſub Decio Imp. patitur* ibid. & 45. *Philippos Imperatores non baptizavit* 41. & ſeqq. *Fabiani decretales tres pſeudigrapha* 44. & ſeq. *S. Pontiani pp. corpus Romam tranſtulit* 38.

Felicitas & Perpetua *ſub Severo Imp. Martyres & ubi* 36.

S. Felix *fit Pontifex Rom.* 57. *Miſſas ſupra ſepulchra Martyrum celebrari ſtatuit* ibid. *Moritur* ibid. *Decretales ei ſuppoſita* ibid.

S. Felix II *Liberio pp. in exilium ab Imp. pulſo ſubrogatur* 101. *An verè fuerit Pontifex Rom.* 101. & ſeq.

S. Felix III *dicitur Papa* 221. *Fuit atavus S. Gregorii M.* ibid. & 265. *Legatos Cpolim mittit & Acacium Epiſc. Cp. Romam citat* 221. *Legatos illos & Acacium in Synodo Rom. deponit* 223. *Sententiam in Acacium latam mittit per Tutum Eccleſiæ Rom. defenſorem quem poſtea communione privat* ibid. *Secundam Romæ Synodum celebrat, in qua Petrum Fullonem, Acacium & Petrum Mongum damnat* 224. *Synodum alteram Romæ celebrat pro lapſis in perſecutione contra Africanos excitata* 225. *Zenonis Imp. Henoticum rejicit* ibid. *Moritur* 226. *Poſt mortem apparet Tarſillæ virgini pronepti ſuæ* ibid.

Felix IV *pro Pontifice Rom. proponitur à Theodorico Italiæ Rege* 263. *Ordinatur* ibid. *SS. Coſmæ & Damiani Eccleſiam conſtruit* 264. *Laicos ordinari Sacerdotes prohibet* 264. & ſeq. *Non fuit S. Gregorii M. atavus* 265. *quædam capitula contra Semipelagianos ad Cæſarium Arelatenſem mittit* ibid. *Eumdem Cæſarium Apoſtolicæ ſedis Legatum conſtituit* 266. & ſeq. *Ejus obitus* 267. *Epiſtolæ ipſi affictæ* ibid.

Felix *Ravenn. Epiſcopus à Conſtantino pp. ordinatur* 503. *Ab Eccleſia Rom. ſchiſmate ſe ſeparat* ibid. *In exilium mittitur & ab eo revocatus ſanctè moritur* ibid.

Felix *Urgellitanus Epiſcopus hæreſim ſeminat* 598. *Ejus errores* ibid. & ſeq. *Contra eum ad Hiſp. Epiſcopos ſcribit Hadrianus pp.* 599. *Damnatur in Ratiſponenſi Synodo* ibid. *Damnatur & ab Hadriano pp.* 600. *Damnatur & in Synodo Francofordienſi* 612. & ſeq.

Fermenti *nomine in decretalibus Melchiadis, Siricii & Innocentii Pontif. Rom. non intelligitur panis benedictus* 129. & ſeq.

Flavia Domitilla *ſub Domitiano in inſulam Pontiam relegata* 18.

Flavianus *Epiſc. Cp. Eutychem in Synodo Cpolitana damnat* 191. & ſeq. *à Pſeudo-Synodo Epheſina damnatur* 193. & ſeq. *In exilium amandatur & ſanctè moritur* 194. *In Calchedonenſi Concilio ab hæreſeos labe vindicatur* 196.

Flavita *fit Epiſcopus Cpolitanus & moritur* 228.

Flavius Clemens *Martyr ſub Domitiano Imp.* 17.

Francofordienſis *Synodus ſub Hadriano pp. Felicem Urgellitanum & Elipandum Toletanum damnat* 612. & ſeq. *Ejus ſecundus canon de Imaginum cultu explicatur* ibid.

Franconia

Digitized by Google

Franconia *fidem Chriſti ſuſcipit operâ S. Kiliani à Conone pp. Epiſcopi ordinati* 480. & ſeq.

Francorum *Reges & regnum à S. Gregorio laudibus extolluntur* 363. *Franci conſulunt Zachariam pp. an Pippinus Rex ſit dicendus* 552. *Eum in Regium ſolium evehunt* 553. *Francorum Regum benedictio in Pippino cœpiſſe videtur* 553.

Fugatius *divini verbi Miniſter ab Eleuthero pp. in Britanniam mittitur* 31. *Regem & alios baptizat* ibid.

Fuldenſe *Monaſterium fundatur, & à Zacharia pp. privilegio munitur* 550. & ſeq.

G.

Galerius *Maximianus cauſam fingit ad perſequendos Chriſtianos* 62.

Gallicana *Synodus contra Monothelitas celebratur* 449. & ſeq.

Galliæ à Diocletiani perſecutione immunes 62. & ſeq.

Gallianus *Imp. Chriſtianis pacem concedit* 53.

Gallus *Imp. Decii perſecutionem continuat* 45. *Ejus imperium breve* 46.

Gelaſius *fit Pontifex Rom.* 226. *de ſua electione Epiſtolas ſcribit* ibid. *Primum Romæ Synodum celebrat, in qua Miſenum Epiſc. Eccleſiæ reconciliat* 227. *In ſecunda Synodo Rom. decretum edit de libris recipiendis & non recipiendis* ibid. & 228. *Euphemium Epiſc. Cp. & alios Epiſc. Orientis in communionem non recipit ob Acacii nomen in ſacris diptychis retentum* 229. *Scribit ea de re ad Anaſtaſium Imp.* ibid. *Tres Epiſtolas & Tractatum contra Pelagianam hæreſim ſcribit* ibid. *Baptiſmum gratis conferri ſtatuit* ibid. *Ordinationes ſacras quatuor Temporibus affigit* 230. *Eccleſiæ reditus in quatuor partes dividit* ibid. *Lupercalia Romæ abolet* ibid. *Miſſarum ordinem digeſſit* 231. *Non eſt auctor præfationum miſſæ licet multas ediderit* ibid. *Non eſt auctor Canonis Miſſæ* ibid. & 232. *Decretum edit contra Manichæos ſub ſpecie vini non communicantes* 232. & ſeq. *Tractatum edit de vinculo excommunicationis* 233. *Auctor eſt Operis de duabus naturis* ibid. *Libri ejus deperditi* ibid. *Non eſt auctor Breviculi Hiſtoriæ Eutychianiſtarum* 234. *Moritur* ibid.

Genſericus *Vandalorum Rex ad S. Leonis pp. preces, Româ capta à ferro & igne abſtinet* 203.

Georgius *preſbyter Legatus Agathonis pp. ad ſextam Synodum generalem* 449.

Georgius *alter Monothelita fit Epiſc. Cp. Theodoro ab Imperatore ſede pulſo* 446. *In Synodo ſexta orthodoxam fidem profitetur* 451. *Vitaliani pp. nomen in diptychis reſtitui petit & obtinet* ibid. *Moritur* 478.

S. Germanus *Antiſſiodorenſis Epiſc. in Britanniam contra Pelagianam hæreſim mittitur à S. Cæleſtino pp.* 162.

S. Germanus *fit Epiſc. Cp.* 512. *Leonem Iſaurum Imp. ab Iconomachorum hæreſi revocare tentat* 525. *è Patriarchio ejicitur* 526. *Prope centenarius ſtrangulatur* ibid. *Ejus opera & cultus.* ibid.

Giſulphus *Beneventanus Dux Romanorum ditiones infeſtat* 496.

S. Gorgonii *Reliquiæ ad Gorzienſe monaſterium tranſlatæ* 575.

Gozbertus *Franconiæ Dux baptizatur* 481.

Gra-

Gradenſis *civitas Aquileienſis ſedis dignitate decoratur* 329. & ſeq.

Gradenſis Synodus pro ea translatione celebratur 330.

Græcorum *ab Eccleſia Latina ſeparationis origo* 331. & ſeq.

S. Gregorius *poſtea Papa Diaconus ordinatur & Cpolim Apocriſarius mittitur* 334. *Cum Eutychio Patriarcha Cp. de carnis reſurrectione diſputat* ibid. *Fuit inſtituti Benedictini.* 335. *Fit Papa* 340. *Confirmationem ſuam impedire tentat ſed fruſtra* ibid. *Proceſſiones publicas indicit* 341. *Ordinationem ſuam impedire volens delitescit* ibid. *Indicio columbæ detegitur & ordinatur* ibid. *Paſtoralem librum elucubrat* 343. *Synodalem Epiſtolam ad Patriarchas Orientis mittit* 344. *Synodum Romæ celebrat pro receptione quintæ Synodi Generalis* 344. & ſeq. *Schiſmatici ad eam venire recuſantes à Mauricio Imp. probantur* ibid. *Scribit ad Hibernos de Tribus Capitulis* 345. & ſeq. *Scribit eadem de re ad Theodelindam Longobard. Reginam* 346. & ſeq. *Permittit Hiſpanis unica merſione baptizare* 347. & ſeq. *Hæc Epiſtola ſpuria non eſt* ibid. *Subdiaconos ad continentiam adſtringit* 349. *Iudæos vi ad fidem compelli vetat* ibid. *Prohibet Donatiſtam Epiſcopum in Numidia Primatem dici* ibid. *Donatiſtas in Africa reprimit* 350. 358. & ſeq. *Thebanum Epiſcopum reſtituit* 350. *Salonitanum in Dalmatia Epiſc. corripit* ibid.

Homilias in Evangelia abſoluit 351. *Tunicam S. Ioannis Evangeliſtæ Romam deferri curat* ibid. *Cpolitanum & Tarentinum Epiſcopos redarguit* ibid. *Caſſat Acta Concilii in Numidia habiti* 352. *Dialogorum libros ſcribit* ibid. *Hi libri à Zacharia pp. in Græcum tranſlati* 554. *Sueſſionenſi S. Medardi monaſterio privilegium concedit* 354. *Legem Mauricii Imp. de Curialibus in Clerum vel in monaſteria & militibus in monaſteria non recipiendis partim laudat partim improbat* 354. *Eam in Provincias mittit & nonnihil temperat* 355. & ſeq. *Barbaricinorum gentilium converſioni incumbit* 356. *Caput S. Pauli Conſtantinæ Imperatrici denegat* 357. *Eius ſollicitudo pro Eccleſia Salonitana in Dalmatia* ibid. *Gregorius Sacramenti Confirmationis adminiſtrationem Presbyteris permittit* 358. *Homilias in Ezechielem Prophetam componit* 359. *Increpat Ioannem Epiſc. Cp. ob uſurpatum* Univerſalis *titulum* 359. & ſeq. *Servum Servorum Dei ſe inſcribit* 360. *Synodum Romæ celebrat in qua cognoſcit de iudicio Epiſcopi Cp. contra Ioannem Presbyterum* 360. & ſeq. *Iubet ut corpora Pontificum Rom. ſine tegmine ad ſepulturam deferantur* 361. *pro ordinationibus & pallio aliquid accipi vetat* ibid. *Virgilio Arelatenſi Epiſ. vices ſuas in Galliis committit* 361. & ſeq. *Regnum & Reges Francorum laudibus extollit* 363.

Gregorius ex puerorum Anglorum venalitate occaſionem ſumit eos ad Chriſti fidem convertendi operâ S. Auguſtini Monachi 363. & ſeqq. *Auguſtinum Sedis Apoſt. Vicarium conſtituit* 365. *Miſſam in domibus privatis celebrari permittit* 365. & ſeq. *Inſurgit in Cyriacum Epiſc. Cp. œcumenici titulum affectantem* 367. *Iudæos poſt jejunium dierum quadraginta baptizari permittit* 367. & ſeq. *Tertium Romæ Synodum celebrat contra quemdam Andream Græcum* 368. *Reſpondet ad Hibernos de hæreticorum rebaptizatione* 369. *Quartam pro Monachis Romæ Synodum celebrat* ibid. *Mauricii Imp.*

Imp. ſororem ab hæreſi revocat 369. & ſeq. Plura Epiſcoporum judicia ad ſedem Apoſt. delata aliis cognoſcenda remittit 370. Miſſarum ordinem digerit & quædam canoni miſſæ addit 370. & ſeq. Decretum Symmachi pp. de hymno Gloria in Excelſis Deo ad ſolos Epiſcopos reſtringit 371. Subdiaconos albis tantum amictos in ſacrificio miniſtrare conſtituit ibid. Orationem Dominicam poſt canonem recitari non inſtituit ibid. Neque etiam ut Kyrie eleiſon in miſſa & alleluya cantaretur extra tempus Paſchale. ibid. Non eſt etiam auctor Gradualium 371. & ſeq. quaſdam urbis Eccleſias ſtationibus aſſignavit 372. Sacramentarium & Antiphonarium compoſuit ibid. Cantum adinvenit & cantores inſtituit 372 & ſeq. Moralia in Iob edidit 373. Traianum Imp. ab inferis non liberavit 374. Non eſt auctor expoſitionis in pſalmos pœnitentiales; neque commentariorum in libros Regum & in Cantica Canticorum 374. & ſeq. Ad Deum tranſit 372. De ejus corporis tranſlationem inter Romanos & Francos contentio ibid.

S. Gregorius II Eccleſiæ præficitur. 511. Ante Pontificatum cum Conſtantino pp. Iuſtiniano II Imp. ſatisfacit de quæſtione Trullanorum canonum 505. & 511. Ioannis Patriarchæ Cp. Synodicam recipit 511. & ſeq. Cumanum caſtrum Eccleſiæ reſtitui curat 513. S. Corbinianum poſtea Friſingenſem Epiſc. invitum ordinat ibid. Ejus hortatu Caſſinenſe monaſterium reſtauratur 514. Gregorio II ſedente Theod. Baioariæ Dux Romam orationis causâ pergit 515. Gregorius Leonis Iſauri Imp. profeſſionem fidei recipit 516. Eum ut Eccleſiæ filium benignè ſuſcipit ibid. S. Bonifacium ad prædicandum Evangelium in Germaniam mittit ibid. Epiſcopum nulli ſedi adſtrictum eum ordinat 517. Unde deſumta mandata quæ Bonifacio dedit 518. De variis quæſtionibus à Bonifacio conſulitur ibid. Romæ Synodum celebrat 519. Eudoni Aquitaniæ Duci ſpongiam pro exercitûs benedictione mittit ibid. Caroli Martelli auxilium contra Longobardos implorat 520. Sub eo Ina Saxonum Occident. Rex regnum ſuum Eccleſiæ Rom. vectigale reddit 521. Ina permittit ut Scholam Anglorum Romæ fundet ibid. Epiſtolas duas dogmaticas pro ſacrarum Imaginum cultu ad Leonem Iſaurum ſcribit 528. & ſeq. Synodum Romæ celebrat in qua Iconoclaſtarum hæreſim damnat 529. & ſeq. Tributa Imperatori ſolvere non prohibuit, nec eum excommunicavit 530. & ſeq. Anaſtaſium pſeudo-Patriarcham Cp. excommunicavit 531. Iejunium & miſſam feria quinta in quadrageſima fieri inſtituit 532. Ad ſuperos evolat 532. & ſeq. Inter ſanctos relatus eſt 533. Non eſt dialogorum auctor ibid. & 352.

Gregorius III. Gregorio II pp. ſuccedit 534. Ejus ordinatio quare dilata ibid. Legationem pro cultu ſacrarum Imaginum Cpolim mittit 535. Iconomachos in Synodo Rom. anathemate percellit ibid. Alium Legatum Cpolim mittit qui in carcerem truditur 536. In Baſilica S. Petri ſacras Imagines ſumptuosè erigit ibid. Tertiò ſed fruſtra tentat Leonem Imp. ab hæreſi Iconoclaſtarum revocare 537. Conſulitur à S. Bonifacio cui pallium mittit ibid. Eumdem Bonifacium Romæ ſuſcipit ibid. Confirmat diviſionem Bavariæ in quatuor Epiſcopatus 538. Eboracenſi Eccleſiæ Archiepiſcopatum reſtituit ibid. Duplicem Legationem mittit ad Carolum Martellum pro auxilio contra Longobardos & Imp. cum clavibus & vinculis

S. Petri 539. *Carolum Patricium Romanorum dicit* 540. *Supremum diem obit* 542. *Ejus pietas & ſcripta* ibid.

Gregorius Presbyter *à Gregorio III. pp. Cpolim legatur pro ſacrarum Imaginum cultu* 555. *Re infecta Romam redit metu perſecutionis* ibid. *Cpolim redire jubetur, ſed ab Imperatore in exilium mittitur* ibid.

Gundabundus *Vandalorum Rex pacem Eccleſiæ Africanæ reddit* 225.

H.

Hadrianus *fit Pontifex Rom.* 589. *Exules à Paulo Afiarta ſub ſuo deceſſore factos revocat* ibid. *Paulum Afiartam retineri jubet* 590. *Cum Deſiderio Longobard. Rege diſſidium habet* ibid. *Caroli Franc. Regis auxilium implorat* 591. *Deſiderium anathemate percellit ſi fines Romanorum ingrediatur* ibid. *Carolum M. cum laudibus Romæ excipit* 592. & ſeq. *Statuit ut in Miſſa Pontificia oretur pro Carolo M.* ibid. *Ejus hortatu Carolus multa addit donationi Pippini* 594. *Non conceſſit Carolo jus eligendi ſummum Pontificem & Epiſcopos* 594. & ſeqq. *Carolum rogat ut in Italiam pergat* 596. *Auxilium ab eo petit contra hoſtes Eccleſiæ* ibid. *Ejus filios in Reges ungit* 597. *Legatos in Bavariam mittit* ibid. *Sabinenſe territorium ſibi integrum reddi petit* 598. *Scribit ad Epiſcopos Hiſpaniæ contra Felicis Urgellitani hæreſim* 599. *Eumdem Felicem damnat* 600. *Reſcribit ad Impp. Orientis pro celebratione ſeptimæ Synodi generalis* 602. & ſeq. *Diſpenſat de infractione Canonum in electione S. Taraſii Epiſc. Cp. ea conditione ut pro Imaginum reſtitutione laboret* 603. *Legatos mittit qui præſint Synodo Generali* 604. *Jam confirmat* 610. *Legatos in Angliam mittit* ibid. *Capuam & alias civitates à Carolo M. obtinet* 611. *Taſſilonis Bavariæ Ducis Legatos ſuſcipit* ibid. *Gregorianum cantum & officium in Francia recipi curat* 612. *Legatos mittit ad Synodum Francofordienſem* ibid. *Sub eo regnum Merciorum Eccleſiæ Rom. vectigale redditur* 614. & ſeq. *Ad Deum tranſit* 615. *De ejus anima & ſepultura Carolus M. ſollicitus eſt* 616. *Ejus munificentia in pauperes & Eccleſias* ibid. & 617. *Ejus ſcripta* ibid. *Ejus mortis & ſepulturæ locus* ibid. *Ejus epitaphium* 618.

Hæreſis *ſæpe ſine Synodo damnata* 143. & 157.

Hæretici per ſolam manus impoſitionem in Eccleſia recipiendi 99. & 113.

Hæreticorum damnationis ſubſcriptiones in uſum vocatæ 155.

S. Hegeſippus *Romæ floret ſub Aniceto* 19. *Libros Actuum Eccleſiaſticorum ſcribit* ibid. *Diverſus ab Hegeſippo qui tractat de rebus Iudæorum* ibid.

S. Helena *Crucem Domini Ieroſolymis reperit, & quo tempore* 64. & ſeq.

Helladius *Tarſenſis Metropolita ad Sixtum III appellat poſt Concilium Epheſinum* 181. & ſeqq.

Henoticum *ſeu unitivum edictum Zenonis Imp. merito ab Eccleſia rejectum* 225. & ſeq. *Ei ſubſcribere recuſat Anaſtaſius II pp.* 234. & ſeq.

Heracla *Epiſc. Alexandrinus Papæ nomen primus non tulit* 6.

Heracleon Valentini diſcipulus damnatur in Concilio ſæculo 20. *Quæ eſſet ejus hæreſis* ibid.

Heraclius

Heraclius *Imp. à Monothelitis decipitur* 394. *Ei tribuenda non eſt expilatio Patriarchii Lateranenſis poſt mortem Honorii pp.* 406. *Ejus nomine Ecthesis ſeu fidei formula promulgatus* ibid.

Herbipolenſis, *vide Wirtzburgenſis.*

Herphortienſis *in Germania Epiſcopatus fundatur* 545.

Hiberniæ *converſio S. Patricio deletur* 163.

S Hilarii *Epiſcopi Arelatenſis diſſidium cum S. Leone pp. explicatur* 188. & ſeqq.

Hilarius *diaconus à Liberio pp. ad Imperatorem Legatus* 94. *Athanaſii damnationis ſubſcribere recuſat* 95. *Flagris cæſus in exilium mittitur* 96.

Hilarus *poſtea Papa Legatus S. Leonis ad Epheſinam Pſeudo-Synodum* 193. *Male cum aliis Legatis ab hæreticis habetur* 194. *Romam vix pervenire poteſt* ibid. *Fit Papa* 208. *Tres Synodos Generales confirmat* ibid. *Creationem ſuam Arelatenſi Epiſc. ſignificat* ibid. *Hermetem Narbonenſis Eccleſiæ invaſorem coercet* 208. & ſeq. *Concilia quotannis celebrari decernit* 209. *Cyclum DXXXII annorum à Victorio componi ante Pontificatum curaverat* ibid. *Scribit contra Mamertum Viennenſem Epiſc. qui Dienſibus Epiſcopum ordinaverat* 210. *Concilium Romæ celebrat* ibid. *Irenæum à regimine Barcinonenſis Eccleſiæ removet & quare* 211. *Eccleſiæ Ebredunenſi jura ſua reſtituit* 212. *Anthemio Occidentis Imp. reſiſtit* ibid. *Moritur* 213. *Ejus munificentia* ibid.

Hildericus *ultimus Merovingorum Rex in monaſterium traditur* 553.

Hiſpalenſis *Epiſcopus fit Vicarius ſanctæ ſedis* 215. & 254.

Hiſpanorum *Epiſcoporum in ſedem Apoſtolicam reverentia* 211.

Hiſpaniæ Regum benedictio ſeculo octavo antiquior 553.

Honorius Imp. *Pelagium, Cæleſtium & ſectatores Româ pelli jubet* 149. *Pontificis Rom. electioni ſe immiſcet & qua occaſione* 152. & ſeq. *Stat pro Eulalio contra S. Bonifacium legitimè electum* 153. *De veritate certior factus utrumque Ravennam vocat* ibid. *Bonifacium ſedi ſuæ reſtituit* 154. *Eccleſiæ quieti proſpicit pro futura electione* ibid. *Conſtitutionem emittit contra Pelagianos* ibid. *Zozimi pp. Tractoriam contra illos ab omnibus ſubſcribi vult* 155. *Obtinet à Theodoſio Imp. reciſionem legis quo jura Illyrici Pontifici Rom. auferebantur* 158.

Honorius *conſecratur Pontifex Rom.* 389. *Laborat pro reſtitutione Adaloaldi Longobard. Regis Catholici* 390. & ſeq. *Cantuariæ & Eboraci Epiſcopis pallium mittit* 391. *Anglorum Orientalium, & Saxonum Occidentalium converſioni operam dat* 391. & ſeq. *Scotos de errore Paſchatis celebrandi admonet* 392. *Ejus monita non fuêre irrita* 393. *Gradenſem Patriarcham conſecrat* ibid. *Sergii Epiſcopi Cp. Monothelitarum parentis literas recipit* 396. *Ad eas reſpondet* 397. *Sophronii Ieroſolymorum Epiſc. Legatos pro Monothelitarum cauſa ſuſcipit* ibid. *Secundò ſcribit ad Sergium* ibid. *Incipientem Monotheliſmum non extinxit* 398. & ſeq. *Negligens fuit in cauſa fidei* 399. *Ejus œconomia Monothelitis favebat* 400. *Ob id non propter hæreſim à ſexta Synodo damnatus eſt* ibid. *Duæ ejus ad Sergium Epiſtolæ examinantur* 401. & ſeqq. *Maronitis Patriarchã conſecravit, ex quo ejus orthodoxia demonſtratur* 403. *Moritur* 404. *Ejus in*

Eccleſiam munificentia ibid. *Ejus opuſcula* ibid. *Pro Honorio pp. Apologiam ſcripſit Ioannes IV pp.* 411. *Honorii œconomia ſimilis œconomiæ Typi ſub Conſtantis Imp. nomine promulgati* 417. *Excuſatio pro Honorii œconomia rejicitur* 418. & ſeq. *Honorius damnatus à Synodo ſexta non ut hæreticus & quare* 454. & 460. *Nonniſi primæ ſedis auctoritate damnatus eſt* 457. & ſeq.

Hormiſdas *fit Papa* 247. *Anaſtaſii Imp. literas pro pace Eccleſiæ recipit* ibid. *Ad eum Legatos mittit* 248. *Legati illi re infecta redeunt & quare* ibid. *Legatos Anaſtaſii recipit* 249. *Alios Legatos ſed fruſtra ad Anaſtaſium dirigit* ibid. *Dolet de ſcelere commiſſo in Maronitas ab Hæreticis* 251. *Pacem inter utramque Eccleſiam conciliat* 252. *Acacii, Euphemii & Macedonii Epiſcoporum Cp. nomina è diptychis expungi curat* ibid. *Theſſalonicenſem Epiſcopum Vicariatu ſedis Apoſtolicæ per Illyricum privat* 253. *Ad Hormiſdæ communionem redeunt Illyrici & Dardani Epiſcopi* 254. *Hormiſdas Tarracenſi & Hiſpalenſi Epiſcopis vices ſuas committit* ibid. *Decretalem ad Hiſpanos ſcribit* ibid. *Vſque ad adventum ſuorum Legatorum Cpoli agentium judicium in cauſa Monachorum Scytharum ſuſpendit* 256. *Ad conſultationem de Fauſti libris poſſeſſori reſpondet* 258. *Moritur* ibid. *Non eſt Auctor decreti de libris recipiendis & non recipiendis* 227. & ſeq.

S. Hubertus *Leodienſis Epiſcopus à Sergio pp. non eſt ordinatus* 492.

Hunericus *Vandalorum Rex in Africa perſecutionem excitat* 224. *Moritur* 225.

S. Hyginus *dicitur Papa* 25. *Ejus conſtitutum de Clero* ibid. *Sub eo Valentinus & Cerdo Hæreſiarchæ Romam pergunt* ibid. *Nihil de patrinis in baptiſmo decrevit* 26. *Duæ decretales ipſi ſuppoſitæ* ibid.

Hymnus *Sanctus, ſanctus, &c. Sacerdote incipiente à populo decantatus* 22. *Hymnum illum dici delere in omnibus miſſis ſtatuit Concilium Vaſenſe* ibid.

Hymni Gloria in Excelſis, &c. priora verba Angelorum voce ad nos derivata 23. *Cetera non addidit Teleſphorus pp.* 23. & ſeq. *Sed ab Eccleſiaſticis doctoribus compoſita* 24. *Totius Hymni meminit S. Athanaſius* ibid.

I.

IBas *Edeſſenus Epiſc. in pſeudo-Synodo Epheſina damnatur* 194. *Abſolvitur in Actione nona Concilii Calchedonenſis* 198. *Quid contineret ejus Epiſtola ad Marim Perſam* 293. *Quid de ea cenſeat Vigilius pp. in ſuo conſtituto* 312. *Diſcutitur à Synodo quinta* 313. *In ea damnatur* ibid. & 314.

Iconoclaſtarum *hæreſis à quibus & quando exorta* 523. *Eò acerbior fuit, quo ab Imperatoribus proceſſit* 524. & ſeq. *Damnatur à Gregorio II in Synodo Rom.* 529. & ſeq. *Item à Gregorio III ejus ſucceſſore* 535. & ſeq.

Jejunium *quadrageſimale ex Apoſtolorum traditione acceptum* 24.

Jeroſolymitanum *Concilium tempore Apoſtolorum* 3. *Ei præeſt S. Petrus* ibid. *Decreta in eo* ibid.

S. Ignatius *Epiſc. Antiochenus Martyr ſub Trajano* 19.

Illiberitani *Concilii epocha, auctoritas & canones* 63.

Illyricum *tum Orientale quam occidentale Pontifici Rom. ſubditum* 115. & ſeq. 254. & 269. & ſeq. *Theodoſius Imp. illud*

Digitized by Google

illud in Patriarcham Cp. lege transfert 1.8. *Sed ad preces Honorii Imp. eam legem reſcindit* ibid. *Illyrium in ſpiritualibus ſubditur Antiſtiti primæ Iuſtinianæ à Vigilio pp.* 290. *Per vim à Leone Iſauro ab Eccleſia Rom. diſtrahitur* 531. & ſeq.

Illyrici Epiſcopi pro Tribus capitulis ſtant 298. *Synodum pro iis celebrant* 299. *Synodum quintam recipiunt* 323.

Imaginum *uſus in veteri Eccleſia parum frequens & quare.* 521. & ſeq. *Ceſſante periculo idololatriæ frequentius uſurpatur* 522. & ſeq.

Imago Chriſti ænea jubente Leone Iſauro deiicitur 527.

Imagines ſumptuosè à Gregorio III in Baſilica S. Petri erectæ 536. *In pſeudo-Synodo Cpolitana damnantur.* 566. *Earum cultus in Synodo Rom. ſub Stephano III ſancitur* 582. & ſeq. *Honorariam duntaxat adorationem eis exhibendam definitur in Concilio Nicæno ſecundo* 609. *Francofordienſis Synodi ſub Hadriano pp. ſecundus canon de eo cultu explicatur* 613. & ſeq.

Imperatores *quandoque ſecundò & tertio coronati poſt Iuſtinum Imp.* 261.

Ina *Saxonum Occidentalium Rex regnum ſuum Eccleſiæ Rom. vectigale facit* 521. *Scholam Anglorum Romæ fundat* ibid.

Indictio *quo tempore in literis Pontificum Rom. primò notata* 339. & ſeq.

Indulgentiæ *Baſilicis Lateranenſi & S. Sebaſtiani à S. Silveſtro conceſſæ commentitiæ* 70.

S. Innocentius *fit Papa* 125. *Jejunium ſabbati obſervari decreto ſtatuit* ibid. & 127. *Conſtitutum facit de regulis monaſteriorum* 125. & ſeq. *Ejus decretalis ad Victricium Epiſc. Rotomagenſem ſincera* 126. *quo anno data* ibid. *Quædam ejus decreta explicantur* ibid. *Ejus decretalis ad Exuperium Toloſanum ſeptem decreta continet* 126. & ſeq. *Tertia ejus decretalis ad Decentium Eugubinum explicatur* 127. & ſeq. *Ejuſdem decretalis quintum decretum de Euchariſtia explicatur* 128. & ſeqq. *Quædam aliæ ejus decretales recenſentur* 133. *Innocentius judicium contra S. Joannem Chryſoſtomum in Synodo latum caſſat* 135. *Item ſecundum judicium* ibid. *Hæc judicia irritat extra Synodum & quare* 136. & ſeq. *Arcadium Imp. & Eudoxiam Aug. non excommunicavit* 137. *Acacium Epiſc. Cpolitanum non recepit in communionem* ibid. *Legatur ad Honorium Imp. pro pace cum Alarico Gothorum Rege* 138. *Pelagianum dogma damnat & auctores à communione ſeparat* 142. *Pelagium Romam non vocavit & quare* ibid. & 143. *Recipit Epiſtolas Synodicas Conciliorum Africæ* 141. *Recipit etiam literas familiares quinque Epiſcoporum* ibid. *Ad eas reſpondet* 143. *Nullam convocavit Synodum ad damnandum Pelagium* 143. *Theſſalonicenſem Epiſc. S. Sedis Vicarium conſtituit per Illyricum* 145. *Novatianis multas Eccleſias Romæ adimit* ibid. *Dedicat Eccleſiam SS. Gervaſii & Protaſii* ibid. *Moritur* 145. & ſeq.

S. Joannes Apoſtolus *à Domitiano in Pathmos inſulam relegatur* 17. *Ibi Apocalypſim ſcripſit* ibid. *Romæ in ferventis olei dolium immittitur* ibid. *S. Joannis tunica Romam defertur* 351.

Joannes Antiochenus *Epiſc. de induſtria accedit ad Concilium Epheſinum poſt primam Actionem* 171. *Epheſi Conciliabulum celebrat* 174. *S. Cyrillum in eo deponit, & tentat impedire ne miſſam celebret* ibid. *Excommunicatur in Synodo*

Epheſina 175. *Sedi ſuæ reſtituitur* 177. *Cum S. Cyrillo pacem init*, 181.

Joannes Apamenus *fit Antiochenus Epiſc.* 217. *è ſede dejicitur* ibid.

Joannes Cappadox *Patriarcha Conſtantinopolitanus fidei profeſſionem ad Hormiſdam pp. mittit* 251. *Libellum fidei Legatis Hormiſdæ dat pro pace Eccleſiæ* 251. & ſeq.

S. Joannes Chriſoſtomus *ſemel & iterum Epiſcopatu Cpolitano deponitur* 133. & ſeq. *de utroque judicio ad Innocentium pp. appellat* 134. & ſeq.

Joannes Jejunator *Patriarcha Conſtantinopolitanus Synodum Conſtantinopoli celebrat in qua œcumenici ſeu Vniverſalis titulum ſibi arrogat* 335. *Hæc Synodus à Pelagio II pp. caſſatur* 336. *Ioannes Iejunator à S. Gregorio ob uſurpatum titulum univerſalis increpatur* 359. & ſeq.

Joannes Lappæ *Epiſcopus à Metropolitano ſuo depoſitus à Vitaliano pp. in ſedem reſtituitur* 440.

Joannes Maro *qui vixit ſeculo ſeptimo non fuit hæreticus ſed primus patriarcha Maronitarum* 121. *Ab eo Maronitæ denominationem non acceperunt* ibid.

S. Joannes *dicitur Papa* 259. *à Theodorico Italiæ Rege Conſtantinopolim mittitur* ibid. *Quid à Iuſtino Imp. petierit, & quid non petierit* 259. & ſeq. *Cpoli Latinum ritum adhibet* 360. *Iuſtinum Imperatorem coronat* 361. *Primus ex Pontificibus Rom. Imperatorem coronavit* ibid. *Multa tum in itinere tum Cpoli miracula patrat* 261. & ſeq. *Martyr moritur* 262. *Epiſtolæ duæ ipſi affictæ* ibid.

Joannes II. *fit Pontifex Romanus* 271. *Edictum contra Simoniacos ab Athalarico Italiæ Rege obtinet* 272. *Monachorum Scytharum propoſitionem examinat* ibid. *Eam approbat* 274. *Acametas Monachos damnat* ibid. *Confirmat judicium S. Cæſarii contra Contumelioſum Regienſem Epiſc.* 275. *Ioannis precibus ſe commendat Caſſiodorus Senator* 275. & ſeq. *Africani Epiſcopi Synodicam ſuam ad Ioannem pp. mittunt* 276. *Ioannis pp. obitus* 277. *Epiſtola ei ſuppoſita* ibid.

Joannes III *Eccleſiæ Romanæ præficitur* 325. *Appellationem admittit duorum Epiſcoporum in Gallia depoſitorum* ibid. & 326. *Synodum Quintam defendit & approbat* 326. *SS. Duodecim Apoſtolorum Baſilicam perficit* 327. *Moritur* ibid. *Epiſtolæ ei falsò adſcriptæ* ibid.

Joannes IV *Papa creatur* 408. *Antequam ordinetur ſcribit ad Scotos de paſchate* 409. *Item de hæreſi Pelagiana apud eos reviviſcente* ibid. & 410. *Romæ Concilium celebrat in quo Monothelitas & Ecthesim Heraclii damnat*

Digitized by Google

damnat 410. De ea damnatione ſcribit ad Pyrrhum Epiſcopum Conſtantinopolitanum ibid. Pro Honorio pp. Apologiam ſcribit 411. Ad ejus petitionem Conſtans Imperator Ecthesim comburi jubet ibid. Diſsidium inter Clericos & Monachos in horum favorem dirimit 412. Captivos redimit & SS. Reliquias ex Dalmatia Romam transfert ibid. Ad Deum tranſit ibid.

Joannes poſtea Papa hujus nominis V Legatus Agathonis pp. ad ſextam Synodum Generalem 449. Fit Pontifex Romanus ſub Ioannis V nomine 476. Turritanam Eccleſiam in Sardinia Apoſtolicæ ſedis ditioni redintegrat 477. Moritur ibid.

Joannes VI Sergio pp. ſuccedit 496. Eximitur à furore Exarchi Ravenn. ibid. Captivos à Giſulpho Beneventi duce factos redimit ibid. Synodum Romæ cogit pro S. VVilfridi Epiſc. Eborac. cauſa 496. & ſeqq. Proviſorio decreto S. VVilfridum abſolvit & decretum in Angliam mittit 498. Moritur 499.

Joannes VII dicitur Papa 500. Synodi Quini-ſextæ canones confirmare recuſat 501. Alpium Cottiarum reſtitutionem ab Ariberto Longobard. Rege obtinet ibid. è vita migrat 502.

Joannes fit Patriarcha Cpolitanus in locum Pauli depoſiti 500. & 507. In Pſeudo-Synodo Cpolitana œconomia uſus eſt 508. Eam œconomiam excuſat ibid. Ejus Synodicam recipit Gregorius II pp. 511. & ſeq. Moritur 512.

Joannes Philadelphiæ Epiſc. fit Vicarius S. Sedis à S. Martino pp. 425.

Joannes Portuenſis Epiſc. Legatus Synodi Occident. ad ſextam Synodum Generalem 449. Poſt Synodum miſſam Latine Cpoli celebrat 460. Fuit unus ex conſecratoribus Leonis II pp. 463. ac etiam Ioannis V pp. 476.

Joannes Regii Epiſcopus Legatus Synodi Occident. ad ſextam Synodum Generalem 449.

Joannes Talaia fit Epiſc. Alex. 217. Literas Synodicas ad Simplicium pp. mittit ibid. Non item ad Acacium Cp. Epiſc. 218. Sede pellitur & ad Pontificem Romanum appellat ibid. Romam pergit ibid. Supplicem libellum Felici III porrigit 221. Eccleſiæ Nolanæ præficitur, ibique obit 224. Apologiam ſcripſit contra hæreſim pelagianam quam Gelaſio pp. nuncupavit 229.

Jovinianus Hæreſiarcha à Siricio pp. damnatur 114. Ejus errores ibid. Damnatur etiam à S. Ambroſio in Concilio Mediolanenſi 115.

S. Irenæi Lugdunenſis Epiſc. operâ Aſiani à Victore pp. reconciliantur Eccleſiæ 33. S. Irenæus Martyr ſub Severo Imp. 36.

Irenes Imperatrix Conſtantinopolit. Sacras Imagines propugnandi facultatem facit 600. & ſeq. Scribit ad Hadrianum pp. pro celebratione

Digitized by Google

ſeptima Synodi generalis 601. *Synodum Cpoli Nicæam transfert* 604. & ſeq.

Iſtriæ *& Venetiarum Epiſcopi Tria Capitula defendunt* 329. *In Concilio Gradenſi à ſchiſmate recedere nolunt* 330. & ſeq. *Ad Mauricium Imp. confugiunt* 332. & ſeq. *Ad eumdem eadem de cauſa iterum confugiunt* 344. & ſeq.

Italiæ *provinciæ ab Imperatore deficiunt* 517. & ſeq.

Judæos *vi ad fidem compelli vetat S. Gregorius M.* 349.

Judicatum *Vigilii pp. contra Tria capitula* 298. *Quare in Collatione ſeptima Synodi quintæ non lectum* 300. & ſeq.

S. Julius *fit Pontif. Rom.* 85. *S. Athanaſium & Euſebii Nicomedienſis ſectatores Romam ad Synodum vocat* 86. *In ea S. Athanaſium innocentem declarat* ibid. *Item Marcellum Ancyranum* ibid. *Conſtanti Imp. Athanaſii cauſam commendat* 87. *Ad Mediolanenſem Synodum Legatos mittit* 89. *In Romana Synodo Photinum damnavit* ibid. *Moritur* ibid. *Ejus ſcripta ſincera & ſpuria* ibid. *Feſtum Natalis Chriſti diei XXV decembris affixit* 23. 89. & ſeqq.

Julius *Puteolanus Epiſc. S. Leonis Legatus ad Pſeudo-Synodum Epheſinam* 193. *male in ea ab Hæreticis habetur* 194.

Juſtinianæ *primæ Antiſtes fit Vicarius S. Sedis per Illyricum* 190.

Juſtinianus *Imp. adverſus Acemetas Monachos Romam Legatos mittit* 272. *Fidei profeſſionem dat Agapeto pp.* 281. *Achridæ patriæ ſuæ Antiſtiti vices Sedis Apoſt. committi procurat* 292. *Edictum contra Tria Capitula emittit* 293. & ſeq. *Vigilium pp. Cpolim vocat* 295. *Africanos Trium Capitulorum defenſores male habet* 302. *Secundum contra Tria Capitula edictum emittit* 303. *Conſentit ut Concilium Quintum celebretur pari Latinorum & Græcorum numero* 307. *Ab ea ſententiâ diſcedens Synodum Quintam contra pacta conventa indicit* 308. *Vigilium pp. in exilium mittit, & ex eo revocat* 316. *Pontificem Rom. confirmandi jus ſibi attribuit* 321.

Juſtinianus II *Imp. iterum ſubjicit Eccleſiam Rom. ſervituti expectandi conſenſûs Exarchi Ravenn. pro Pontificis ordinatione* 473. *Ejus divalis de repertis Actis Sextæ Synodi Cononi, non Joanni V directa* 476. & ſeq. *Juſtinianus à fide non defecit* 479. & ſeq. *Synodum Quiniſextam celebrari jubet* 485. *Ejus Acta ad Sergium pp. mittit, ut eis ſubſcribat* 489. *Eum ſubſcribere recuſantem Cpolim per vim duci fruſtra jubet* 489. & ſeq. *Imperio deturbatur & in illud reſtituitur* 500. *Conſtantinum pp. Cpolim vocat* 504. *Summo cum honore eum ſuſcipit* 505. *Trullanorum canonum decretis Eccleſiæ Rom. non adverſantium confirmationem ab eo obtinet* ibid. *occiditur* 506.

S. Juſtinus *Martyr ſub Marco Aurelio* 30.

Juſtinus *Imp. ſuam electionem Hormiſdæ pp. ſignificat* 251. *Legatum ad eum mittit pro pace Eccleſiæ* ibid. *Quid conceſſerit Arianis ne Catholici Romæ vexarentur* 260. *à Ioanne pp. Cpoli coronatur* 261. *Primus ex Imperatoribus à Pontifice Rom. coronatus eſt* ibid.

K.

S. Kilianus *monachus Hibernus à Conone pp. Epiſcopus ordinatur pro converſione Franconiorum* 480. *Gozbertum Franconiæ ducem baptizat* 481. *Martyrium patitur* ibid. *Ejus corpus Zachariæ pp. præcepto transfertur* ibid.

Kolo-

Digitized by Google

Kolomannus *Presbyter cum S. Kiliano in Franconia verbum Dei annuntiat* 481. *Martyrio coronatur* ibid. *Ejus corpus Zachariæ pp. præcepto transfertur* ibid.

L.

S. LAurentius *Sixti II pp. Diaconus quo anno Martyrio coronatus* 38. & ſeq.

Laurentius *Archipresbyter fit Antipapa contra Symmachum* 237. *Nuceriæ Epiſcopus renunciatur* 240. *Iterum ſchiſma excitat* 241. *In exilium mittitur* 244.

Lateranenſe *Concilium, vide Rom. Synodus.*

Latinus *ritus Cpoli à Ioanne Papa adhibetur* 260.

S. Leo *fit Papa* 185. *Sermonem habet ad populum ipſa ſuæ ordinationis die* 186. *Manichæos & Priſcillianiſtas inſectatur* 186. & ſeq. *Item Pelagianos* 187. *cum S. Hilario Arelat. Epiſc. contentionem habet* 188. *Eccleſiam Arelat. ſuis privilegiis exuit* ibid. *Ea ex parte reſtituit* 189. *Hilarium poſt mortem pro viro ſancto habet* 189. & ſeq. *Celidonium Epiſc Biſuntinenſem in ſedem reſtituit* 188. & ſeq. *Ab Eutychete deceptus ad eum reſcribit, ejuſque zelum laudat* 191. *Admonetur à Flaviano Epiſc. Cp. de erroribus Eutychetis* 192. *Ejus errores damnat.* 193. *Scribit ad Flavianum celebrem illam Epiſtolam de Incarnatione verbi* ibid. *Legatos mittit ad pſeudo-Synodum Epheſinam* 193. *Ejuſdem pſeudo-Synodi Acta reſcindit* 194. *Ejus Epiſtola ad Flavianum olim tempore Adventûs in Eccleſia Rom. legebatur* 193. *Legitur & approbatur in Synodis Cpolitana & Calchedonenſi* 195. & ſeqq.

Leo optat Synodum œcumenicam in Italia celebrari 195. *Legatos mittit ad Synodum Nicænam qui rogant Imp. ut Synodus Calchedonem transferatur* ibid. *Huic translationi conſentit* 196. *Caſſat canonem de Eccleſia Cpolitana in Synodo Calchedonenſi editum* 200. *Proterii Epiſc. Alex. literas recipit, & ad eum ſcribit* ibid. *Timotheum Ælurum Eccleſiæ Alex. invaſorem in exilium mitti curat* 201. *Legatos Cpolim mittit* ibid. *Timotheo Saloſaciolo gratulatur de ſua electione in Epiſcopum Alex.* ibid. *Attilam Hunnorum Regem miraculosè mitigat* 202. & ſeq. *Originem dat Nuntiis Apoſtolicæ ſedis* 202. *Genſerico Vandalorum Regi obviam procedit* 203. *Ab eo obtinet ut igne & ferro abſtineat* ibid. *Conſulitur à Theodoro Forojulienſi Epiſc. & ad eum reſpondet* ibid. *Ad Ruſtici Narbonenſis inquiſitiones reſpondet* 204. *Confeſſionem publicam nunquam ab Eccleſia præceptam docet* ibid. *Baptiſmum in Natalitiis martyrum conferri vetat* 205. *Quid addiderit canoni miſſæ* 206. & ſeq *Ejus mors & tranſlationes* 207. & ſeq. & 483. *Ejus Opera vera & ſuppoſita* 207. & ſeq. *Non eſt Auctor librorum de vocatione omnium gentium* ibid. & 188.

S. Leo II *Eccleſiæ præficitur* 462. *à tribus Epiſcopis ordinatur* ibid. *Synodi ſextæ generalis Acta recipit* 462. *Ea confirmat & in Hiſpaniam mittit* 464. & ſeq. *Presbyterum & Diaconum Eccleſiæ Cp. in Synodo ſexta depoſitos reſtituit* 465. *Obtinet ab Imp. ut ordinatio Epiſc. Ravenn. juxta antiquum uſum Romæ fieret* 466. *Ad cœleſtem patriam migrat* 467. *Ejus doctrina & pietas* ibid. *Dies ejus cultûs* ibid. *Quo tempore ordinationem fecerit explicatur* 468.

Leo *Archidiaconus à Stephano II pp. Epiſcopus Ravenn. ordinatur* 583.

Leo magnus *Imp. Timotheum Ælurum Eccleſiæ Alex. invàſorem in exilium*

mittit 201. *Timotheum Saloſaciolum ordinari curat* ibid. *Scribit ad S. Leonem & collationem cum hæreticis haberi petit.* ibid.

Leo Iſaurus *fit Imperator & fidei profeſſionem ad Gregorium II pp. mittit* 516. *Sacris Imaginibus bellum indicit* 523. & ſeqq. *Furit adverſus Gregorium II pp. ob earumdem cultum* 525. *Hujus ſancti Pontificis vitæ inſidiatur* ibid. *Fruſtra à S. Germano Patriarcha Cp. admonetur* 525. & ſeq. *Hunc ſanctum Patriarcham è patriarchio ejicit* 526. *Impium Anaſtaſium ei ſubſtituit* ibid. *Imaginem Chriſti dejici jubet* 527. *Non fuit à Gregorio II excommunicatus* 530. *Illyricum & alias provincias per vim ab Eccleſia Rom. diſtrahit* 531. *Conſtantinum Copronymum filium Imperii conſortem dicit* 533. & ſeq.

Leo IV *Imperator Orientis cum Irene matre imperans facultatem facit ſacras Imagines propugnandi* 600. & ſeq. *Scribit ad Hadrianum pp. pro celebratione ſeptimæ Synodi generalis* 601.

Leontius *Juſtinianum II Imperio deturbat, illudque occupat* 500. *In monaſterium detruditur* ibid.

S. Liberius *Julio pp. ſuccedit* 93. *Concilii celebrationem à Conſtantio Imp. per Legatos petit* 93. & ſeq. *Alios Legatos pro eadem re mittit* 94. & ſeq. *à Conſtante Imp. Mediolanum accerſitur* 96. *Athanaſii damnationi ſubſcribere recuſans in exilium mittitur* ibid. *Subſcribit tandem ejus damnationi & tertiæ fidei formulæ Sirmienſi* ibid. *Romam redit* ibid. & 97. *Ariminenſi Concilio ſubſcribere recuſat* 98. *Illud caſſat* 99. & ſeq. *Ejus orthodoxia probatur* 98. & ſeq. *Generalia ad provincias decreta mittit* 99. *Ad Deum migrat* 100. *Ejus magna in Eccleſia fama* 99. *Duæ Epiſtolæ ei ſuppoſitæ.* 100.

S. Linus *S. Petri Vicarius & ſucceſſor* 9. *Mulieres velato capite in Eccleſiam inſtituit* ibid. *Sub Nerone martyrio afficitur* ibid. *Libri de paſſione SS. Petri & Pauli ei falsò adſcripti* ibid.

Literæ formatæ *ab Apoſtolica ſede Epiſcopis datæ* 22.

Longobardorum *regni in Italia initium* 326. *Regnum illud evertitur* 594.

Lucifer *Calaritanus Epiſcopus à Liberio pp. ad Conſtantium Imp. Legatus* 94. *Damnationi Athanaſii ſubſcribere recuſat* 95. *In exilium mittitur* 96.

Lucius Verus *Imp. quartam perſecutionem excitat* 30.

Lucius *Britanniæ Rex divini verbi miniſtros ab Eleuthero pp. poſtulat & obtinet* 31. *Chriſti fidem ſuſcipit* ibid.

S. Lucius *fit papa* 49. *In exilium à Gallo Imp. mittitur* ibid. *Ex eo revertitur* ibid. *Obit Confeſſor non martyr* ibid. *Epiſtola ei adſcripta ſuſpecta fidei* ibid.

Lugdunenſes *Martyres ſub M. Aurelio & Lucio Vero in quarta perſecutione* 30.

Luitprandus *Longobard. Rex Alpium Cottiarum reſtitutionem Eccleſiæ Rom. factam confirmat* 501. & ſeq.

Lupercalia *à Gelaſio pp. Romæ abolentur* 130. & ſeq.

M.

Macarius *Antiochenus Epiſc. Vitaliani pp. nomen è diptychis eradi petit & obtinet* 442. *In Synodo ſexta truncata SS. Patrum teſtimonia profert pro unica in Chriſto voluntate* 453. *Obſtinate in errore perſtat* ibid. *à Synodo deponitur* 454. *In exilium Romam mittitur* ibid. & 465. & ſeq. *In ſua hæreſi perſtat* 474. & ſeq.

Macce-

Digitized by Google

Macedonianorum *hæreſis initium & errores* 103. *Damnatur à Damaſo pp. in ſecunda Synodo Rom.* ibid. *Anathematiſmi contra Macedonianos pronuntiati in quarta Synodo Rom. ſub Damaſo* ibid. *Macedoniana hæreſis damnatur in Concilio Cp. œcumenico ſecundo* 108.

Macedonii *Epiſcopi Cpolitani nomen è ſacris tabulis expungitur, quia perſtiterat in communione Acacii* 252. *Non eſt tamen Macedonius à communione Catholica ſegregatus* ibid.

Macrianus *Valeriano Imp. ſuadet ut perſecutionem excitet* 53.

Majorinus *in ſchiſmate ordinatur Epiſc. Carthaginenſis contra Cæcilianum* 68.

Manichæi *ad Eccleſiam redeuntes quomodo recepti* 117. *Sub ſpecie vini non communicantes reprimuntur à Gelaſio pp. & quare* 232. & ſeq. *Item à Symmacho pp.* 246.

S. Marcellinus *dicitur Papa* 60. *Idolis thus non adolevit* ibid. & ſeq. *An martyr occubuerit* 61. *à Marcello diverſus* ibid. *Decretales ipſi affictæ* 61. & ſeq.

S. Marcellus *fit Pontifex Rom. & moritur* 63. *à Maxentio in exilium pulſus fuerat* 64. *Titulos ſeu parochiales Eccleſias Romæ diviſit* ibid. *à Marcellino diverſus* ibid. *Ejus decretales ſpuria* ibid.

Marcellus Ancyranus *Epiſc. in Conciliabulis Cpolitano & Antiocheno depoſitus à Iulio pp. reſtituitur* 86. *Hæreticus poſtea agnoſcitur* 87.

Marcianus *fit Imperator* 194. *Synodum Cpoli cogi jubet in qua Eutyches & Neſtorius damnantur* 195. *Apud Nicæam Synodum œcumenicam indicit* ibid. *Eam Calchedonem transfert & quare* ibid. *Intereſt ſextæ Actioni Concilii* 197 & ſeq.

Marcion *Hæreſiarcha Ponticus Eccleſia pulſus Romam Hygino mortuo ſe confert* 25. *à Romanis Presbyteris Eccleſia ejicitur* ibid. *In Pontum redit* ibid. *Ibi errores ſuos diſſeminat* ibid.

S. Marcus *Eccleſiam Alex. fundat* 4. & ſeq. *Plures Epiſcopos in Ægypto inſtituit* 5. *Evangelium ſcribit* 5. & 8.

S. Marcus *Eccleſiæ Rom. præficitur* 83. *Oſtienſem Epiſc. pallio donat* ibid. *Moritur* ibid. *Epiſtola ei falsò adſcripta* ibid. *Adhuc presbyter adfuerat Concilio Rom. contra Donatiſtas* 68.

S. Mariæ *virginis Eccleſia à Calliſto pp. trans Tiberim ædificata* 36.

Marinus *Arelatenſis Epiſc. Iudex ſchiſmatis Donatiſtarum in Synodo Rom.* 68.

S. Maro *Abbas floret* 120. *Maronitæ ab eo dicti* ibid. *Non ab aliquo Marone hæretico* 121.

Maronitæ *Catholicæ fidei defenſores* 121. & ſeq. *Calchedonenſem Synodum defendentes ab hæreticis nefariè occiduntur* 219. & ſeq.

S. Martinus *Theodoro pp. ſuccedit* 422. *Fruſtrà à Conſtante Imp. pro confirmatione Typi tentatur* 423. *Lateranenſe Concilium celebrat* ibid. *In eo hæreticos plures Monothelitas, Ecthesim Heraclii & Conſtantis Typum damnat* ibid. *Illius Concilii Acta in Africam, Aſiam & Galliam mittit* 424. *Ioannem Epiſc. Philadelphiæ S. Sedis Vicarium inſtituit* 425. *Scribit unà cum Synodo ad Conſtantem Imp.* ibid. *Paulum Epiſcopum Theſſalonicenſem deponit* ibid. *Scribit ad S. Amandum Trajectenſem Epiſc. ne Epiſcopatum abdicet* 426. *Juſſu Conſtantis Imp. Româ violenter abducitur* 427. *Ad inſulam Naxon perducitur* 428. *Inde Cpolim* ibid. *Coram Judice ſiſtitur & indignè habetur* ibid. *In cuſtodia retruditur* 429.

Operâ Pauli Cp. Epiſcopi morti eripitur ibid. Electioni Eugenii pp. ſe vivente facta conſenſum prabuit 430. Cherſonam deportatur, ibique Martyr moritur 431. Ibidem ſepelitur, & Romam poſtea transfertur 431. & ſeq. Libri Moralium S. Gregorii Theodoro, non Martino ſedente inventi 426.

Martyres cum dalmatica ſepeliendi 58. Supra martyrum ſepulchra cerei non accendebantur & quare 57.

Maternus Agrippinenſis Epiſc. Judex ſchiſmatis Donatiſtarum in Synodo Rom. 68.

Mauricius Imp. Trium Capitulorum defenſoribus ſchiſmaticis vim inferri vetat & quare 344. & ſeq. Ejus Lex de Curialibus & militibus in Clerum & monaſteria non recipiendis à S. Gregorio partim laudatur, partim improbatur 354. Recipitur cum temperamento 355. & ſeq.

Maurus Epiſc Ravenn. à Vitaliano pp. excommunicatur & quare 441. Extra Eccleſiæ communionem obit 445.

Maximianus Herculius Imp. nonam perſecutionem movet 62.

Maximianus Monachus ſubrogatur Neſtorio in Epiſcopatum Cp. 176. Synodum Cpoli celebrat 177. In ea confirmat depoſitiones Epiſcoporum à Synodo Epheſina factas ibid.

Maximinus Imp. ſextam in Chriſtianos perſecutionem excitat 39.

Maximus cubiculi Imperatoris præfectus baptizatur & Martyrium patitur 37.

S. Maximus Abbas diſputat cum Pyrrho Epiſcopo Cp. eumque ad hæreſim ejurandam compellit 414.

Mediolanenſis Synodus ſub Julio pp. Photinum damnat 89.

Mediolanenſis Synodus ſub Liberio pp. S. Athanaſium damnat 95.

Mediolanenſis Synodus ſub S. Ambroſio Jovinianum Hereſiarcham damnat 115. & ſeq.

Mediolanenſis Synodus contra Monothelitas celebratur 449. & ſeq.

S. Melchiades fit Papa 66. Ejus decretum de Euchariſtia ad abſentes mittenda ibid. & 28. & ſeqq. Vetat jejunium Dominica ac feria quinta & quare 66. Moritur 66. & ſeq. Decretalis ipſi falsò attributa 67. Romæ Synodum in cauſa Donatiſtarum celebrat 68.

Meletius Lycopolis in Ægypto Epiſc. à S. Petro Epiſc. Alex. depoſitus ſchiſma facit 75. Pro ejus ſchiſmate extinguendo convocatur Concilium Nicænum 80. Quid de eo ſtatutum in Concilio 81.

Memnas ordinatur Epiſcopus Cp. ab Agapeto pp. 280. Ante ordinationem obtulerat profeſſionem, poſt ordinationem verò libellum fidei ei offert 281. Cpoli Concilium celebrat poſt mortem Agapeti 283. à Vigilio pp. à ſacra communione ſuſpenditur 297. Eidem conciliatur ibid. Iterum ab eodem ſacra communione ſuſpenditur 30?. Veniam petit à Vigilio & obtinet 306. Moritur 307.

Memnon Epheſinus Epiſc. in Conciliabulo Joannis Antiocheni Epiſc. deponitur 174. Hæc ſententia caſſatur à Synodo Epheſina 175.

Merciorum regnum Eccleſiæ Rom. vectigale redditur 615.

Miſenus Cumanus Epiſc. à Felice III pp. Cpolim mittitur pro cauſa Joannis Talaia Epiſc. Alex. 221. Acacii communione polluitur 222. Romam redit ibid. In Synodo Rom. deponitur 223. à Gelaſio pp. Eccleſiæ reconciliatur 227.

Miſſa in nocte Nativitatis Chriſti à Teleſphoro pp. non eſt inſtituta 23. Miſſa poſt Teleſphorum ante horam diei tertiam celebrata

Digitized by Google

celebrata 24. *Non autem poſt Damaſum* 25.

Miſſas ſuper ſepulchra Martyrum celebrari ſtatuit S. Felix pp. 57.

Miſſa in domibus privatis ſeculo ſexto celebrata 366.

Moguntia *fit ſedes Archiepiſcopalis* 549. & ſeq.

Monachi *Scythæ Legatis Hormiſdæ pp. Cpoli libellum fidei offerunt* 255. *Repelluntur à Legatis* ibid. *Aliquos è ſuis Romam mittunt* 256. *à Juſtino Imp. & à Juſtiniano commendantur* ibid. *Epiſcopis Africanis exponunt quid de perſona Chriſti, de gratia & libero arbitrio ſentiant* 257. *Ab iis commendantur* ibid. *Româ egrediuntur* ibid. *Eorum propoſitio à Joanne II pp. examinatur* 272. *Nec Eutychianis, nec Neſtorianis favebat* ibid. & ſeq. *à Joanne pp. approbatur* 274.

Monachi *confeſſionibus idonei* 383. & 443.

Monaſteria *in Occidente longe ante Siricium pp.* 117. & 125. ac ſeq.

Monaſterium S. Martini Turonenſis privilegio donatur 443. *Privilegii illius veritas oſtenditur* 444.

Monothelitarum *hæreſis palmaris error* 393. *Varia ejus initia aſſignantur* 394. *Monothelitarum parens Sergius Epiſc. Cp.* 395.

Monothelitarum hæreſis damnatur in Concilio Lateranenſi ſub S. Martino pp. 423. *Item in Conciliis Romano, Gallicano, Mediolanenſi & Anglicano* 448. & ſeqq. *Tum in ſexta Synodo generali* 452. & ſeqq.

Muſæus *Maſſilienſis Presbyter non eſt auctor Canonis miſſæ* 231. & ſeq.

N.

Narbonenſis *Eccleſiæ jura reſtituit Bonifacius pp.* 160.

Natalius *Epiſc. Theodotianorum pœnitens à S. Zephyrino pp. recipitur* 34.

Nativitatis *Chriſti feſtivitas ſub Julio primo inſtituta* 23. & 89. ac ſeqq.

Nero *Imp. primam in Chriſtianos perſecutionem excitat* 8.

Neſtorianæ *hæreſis initium* 164. & ſeq. *In quo ſita eſſet* 166.

Neſtorius fit Epiſcopus Cp. 164. *Hæreſim ſuam ſtatim propalat* 165. *Ad ejus blaſphemias fideles exhorreſcunt* ibid. *In Neſtorium Presbyteri & laici inſurgunt* 166. *Neſtorius à Proclo Cyziceno Epiſc. refellitur* 166. & ſeq. *Ipſe viciſſim Proclum refellit* ibid. *Semel & iterum ſcribit ad Cœleſtinum pp.* 167. *Damnatur à Cœleſtino in Synodo Rom.* 168. *Tertiò ſcribit ad Cœleſtinum, Synodumque œcumenicam indictam monet* 169. *Cœleſtini pp. ſententia Neſtorio intimatur* 170. *Item ſententia Synodi Alexandrinæ* ibid. *Neſtorius anathematiſmi S. Cyrilli totidem opponit* 170. *In prima Actione Concilii Epheſini deponitur* 173. *In ſuum monaſterium à Theodoſio Imp. amandatur* 176. *Ejus libri combuſti* ibid.

Nicænum *Concilium generale primum a Conſtantino M. indicitur de conſenſu S. Silveſtri pp.* 76. & 80. *Ejus præſides* 77. & ſeqq. *Cauſa convocationis Concilii* 80. *Arius cum ſua hæreſi in eo damnatur* 81. & ſeq. *Symbolum fidei in eo editur* ibid. *Paſchatis tempus in eo determinatur* 81. & ſeq. *Clementius in eo agitur cum Meletio Lycopolis Epiſc.* 82. *Canones XX in eo eduntur* ibid. *Concilii Epiſtola ad S. Silveſtrum ſuppoſititia* ibid.

Nicænum *Concilium ſecundum, generale ſeptimum convocatur* 600. & ſeq. *Cpoli inchoatur ſed diſſolvitur* 604.

Nicæam transfertur ibid. *Patrum Concilii numerus* 605. *In Actione prima quidam Epiſcopi lapſi reſtituuntur* ibid. *In ſequenti Hadriani pp. literæ probantur* 606. *In tertia Actione aliorum Patriarcharum literæ leguntur* 607. *In eadem legitur Synodica Theodori Jeroſolymorum quondam Patriarchæ* ibid. *In quarta Actione promulgantur anathematiſmi* 608. *In quinta Legati Apoſtolici decretum edunt de Imaginibus colendis* ibid. *In ſexta confutatur pſeudo-Synodus Cpolitana ſub Conſtantino Copronymo celebrata* 608. & ſeq. *In ſeptima honoraria duntaxat adoratio ſacris Imaginibus exhibetur* 609. *Canones viginti duo in eo Concilio editi* 610. *Concilium ab Hadriano pp. & aliis Pontificibus Rom. confirmatum* ibid.

Notarii *ſeptem à S. Clemente pp. Romæ inſtituti qui Acta Martyrum conſcriberent* 10. *Iis Subdiaconi ſeptem præficiuntur* 40.

Novatianus *Romanus in lecto baptizatus* 47. *Fit presbyter* 48. *Fit Antipapa* 46. *Damnatur, in Synodo Rom. à S. Cornelio* ibid. *à tribus Epiſcopis per vim conſecratus eſt* ibid. *Novatiani & Novatianorum errores* 48. *Concilia contra eos congregata* ibid. *Novatiani hæreſim cum ſchiſmate conjunxerunt* ibid. *Uſque ad Cæleſtini Pontificatum Romæ Epiſcopum habuerunt* ibid. 47. *à S. Cypriano damnantur* 48. *Item à Demetriano Epiſc. Antiocheno* ibid. *Ab Innocentio pp. Romæ exagitantur* 145. *Novatianorum Epiſcopum Româ pellit Cæleſtinus pp.* 179.

Novatus *Presbyter Carthaginenſis ſchiſmatis Novatianorum auctor* 47.

Nunciorum *Apoſtolicorum origo* 202. & 484. *Eorumdem in Francia initium* 541. & ſeq.

O.

OEconomiæ *ſeu diſpenſationis in negotiis fidei duplex genus* 418.

Oeconomia Honorii pp. in cauſa Monothelitarum ſimilis eſt œconomiæ Typi Conſtantis Imp. 417. & ſeq.

Oecumenica *Synodus abſque Canonum editione celebrari poteſt* 485.

Offa *Orientalium Saxonum Rex Romam pergit & Monachicum habitum induit* 504.

Offa *Merciorum Rex Romam pergit, & regnum ſuum Eccleſiæ Rom. vectigale reddit* 614. & ſeq.

Orarium, *vide ſtola*

Ordinationes *ante Simplicium pp. juxta regulam communem in menſe decembri factæ* 219. *Ab ea regula immunes erant Pontifices Rom.* 219. & ſeq. *Ordinationes ſacræ à Gelaſio pp. quatuor Temporibus affixæ* 230.

Ordinationes generales à Pontificibus Rom. factæ à particularibus diſtinguendæ 469. *Hæc ordinationum diſtinctio explicatur* ibid.

Ordinationes Conſtantini Antipapæ à Stephano III pp. non ſunt iteratæ 582.

Organa *permittente Vitaliano pp. in Eccleſia audiri cœpta* 442.

Orientales *hæreticorum rebaptizationem aſſerentes non ſunt à Stephano pp. excommunicati* 50.

Origenes *pro Chriſti fide profugus à Zephyrino pp. humaniter ſuſcipitur* 34. *Leonidem patrem ad Martyrium hortatur* 36. *Lapſus non eſt in perſecutione Decii* 45. *Damnatur à Juſtiniano Imp.* 292. *Ejus errores damnantur ab Anaſtaſio pp.* 123. *Item in Synodo quinta generali* 315. & ſeq.

Oſculum

Oſculum *pacis datur poſt conſecrationem & quare* 127. *Ab Apoſtolis inſtitutum* ibid.

Oſtienſis *Epiſcopus Pallio donatur à Marco pp.* 83. *Pontificis Rom. eſt conſecrator & quidem primus* ibid. & 84. *Primus ex Epiſcopis pallii honore donatus* ibid.

P.

Palladius *an ad Scotos, aut ad Hibernos miſſus ſit controvertitur* 163.

Pallium *quibus dari ſolitum* 84. *Ejus origo & materia* 85. *Pallio nemo uti poteſt extra Eccleſiam excepto Pontifice Rom.* 84. *Pallium ſolis petentibus datum* 362. *Bonifacio Archiep. non petenti datum* 363. & 537.

Pancratius *presbyter à Liberio pp. ad Imp. Legatus* 94. *Athanaſii damnationi ſubſcribere recuſat* 95. *In exilium mittitur* 96.

Pantheon *mutatur in Eccleſiam S. Mariæ Rotundæ ſeu ad Martyres* 382. *à Gregorio III pp. poſtea in honorem omnium Sanctorum ejus dedicatio decreta* ibid.

Papæ *nomen priùs Romano quam Alexandrino Epiſcopo tributum* 6. *Ejus nominis ſignificatio apud Græcos* ibid.

Paſchalis *Eccleſiæ Rom. Diaconus mortuo Conone pp. ab una factione eligitur Pontifex* 482. *Sergio legitimè electo cedere recuſat* 483. *Magiæ convictus à Sergio Archidiaconatu deponitur, & in monaſterium truditur* ibid. *Impœnitens obit* ibid.

Paſchalis cerei *benedictio omnibus parochiis conceſſa à Zoſimo pp.* 151.

Paſchalis canon *ſeu cyclus DXXXII annorum à Victorio Aquitano componitur* 209. & ſeq.

Paſchatis *die dominica celebrandi decretum Pio pp. aſſictum* 27. *De hac celebratione cum S. Aniceto contendit S. Polycarpus* 28. & ſeq. *Synodus Rom. ſub Aniceto definit paſcha celebrandum die dominica* 29. *Idem definit Synodus Rom. ſub Victore pp.* 32. *Item Cæſarienſis ſub eodem pp.* ibid. *Pro Paſchatis celebratione Concilium Nicænum indictum* 80. *Tempus ejus celebrationis in eo determinatur* 81. & ſeq. *Scoti de pravo uſu celebrandi Paſchatis ab Honorio pp. moniti illum rejiciunt* 392. & ſeq. *Eadem de re Severinum pp. conſulunt* 407.

Paſtoralis *liber S. Gregorii quo tempore elucubratus* 343. *Quanti habitus fuerit in Galliis* ibid. *In quatuor partes diviſus eſt* ibid.

Patriciatus *Romanorum in quo conſiſteret* 541.

S. Patricius *Hiberniæ Apoſtolus* 163.

Patrinorum *in baptiſmo antiquitas, officium & numerus adducuntur* 26.

S. Paulinus *Nolanus utrum inventor campanarum* 378. & ſeq.

S. Paulinus *Trevirenſis Epiſc. damnationi S. Athanaſii ſubſcribere recuſans in exilium mittitur* 94. *In eo moritur* ibid.

S. Paulus *Apoſtolus martyrio coronatur* 6. *Corpus ejus à Sixto II pp. transfertur in catacumbas* 54.

Paulus Samoſatenus *Epiſc. Divinitatem Chriſti negans damnatur in ſecundo Concilio Antiocheno* 55. *Erravit etiam in Trinitatis fide* ibid.

S. Paulus *creatur Papa* 567. *Ejus primordia & virtutes* 568. *Electionem ſuam Pippino Franc. Regi ſignificat* ibid. *Fit ejus compater* 569. *Contra Longobardos ab eo auxilium petit* ibid. *Eum & gentem Francorum commendat* 570. *Longobardos ad auxilium contra Græcos pertrahere*

tentat

Digitized by Google

tentat ibid. *Cum Deſiderio Longobard. Rege convenit* 570. & ſeq. *Pippinum à Conſtantino Imp. diſſociare conatur* 571. *Cantum Romanum in Galliam introducere tentat* ibid. *Conſtantini Imp. converſionem fruſtra aggreditur* ibid. *Optat fieri pater luſtralis filii Pippini Regis* 572. *Scribit ad Pippinum querens de Deſiderio Longobard. Rege* ibid. *Conſtruit monaſterium SS. Stephani & Silveſtri* 573. *Quadam monaſteria Pippino Regi donat* ibid. *Gratulatur ei de ſtudio in ſedem Apoſt.* 574. *Taſſilonem Bavariæ Ducem cum eo conciliare ſtudet* ibid. *S. Gorgonii corpus & alia Metenſi Epiſc. tradit* 575. *Pippino nunciat Græcos mittere claſſem in Italiam* ibid. *Significat ei Deſiderium Regem Longobard. ſuas ditiones vaſtaſſe* 576. *Adverſus eum ad Pippinum ſcribit* 576. & ſeq. *Ad Deum tranſit* 577.

Paulus *Theſſalonicenſis Epiſc. à S. Martino pp. deponitur & quare* 425. & ſeq.

Paulus *fit Epiſcopus Cpolitanus in locum Pyrrhi* 413. *Synodicam ſuam ad Theodorum pp. mittit* ibid. *à Cypriis Epiſcopis accuſatur de Monotheliſmo apud Theodorum pp.* 414. & ſeq. *Admonetur à Theodoro pp. de hæreſi curanda* 416. *Typum ſeu fidei formulam ſub Conſtantis Imp. nomine promulgat* ibid. *&* 417. *Pauli furor in Apocriſarios Sedis Apoſt.* 421. & ſeq. *Paulus deponitur à Theodoro pp. ſed extra Synodum* 421. *Damnatur à S. Martino pp. in Concilio Lateranenſi* 423. *Auctor eſt Conſtanti Imp. ut parcat ſanguini S. Martini pp.* 429. *Moritur* ibid. *Damnatur à Synodo generali ſexta* 454.

Paulus *alter ſuccedit Theodoro in ſedem Conſtantinopolitanam* 478. *Præeſt Synodo Quini-ſextæ ſeu Trullanæ* 487. *Moritur* 500.

Paulus *alter Cpolitanus Epiſc. fit Monachus & moritur* 600. *Hæreſim Iconomachorum ante mortem abjurat* 601.

Paulus Afiarta *Romæ tumultus excitat* 589. *Ravennæ detinetur & occiditur* 590

Pelagianæ *hæreſis initium à quo tempore deſumendum* 138. & ſeq.

Pelagianorum errores 139. & ſeq. *Ab Innocentio pp. damnantur* 142.

Pelagiana hæreſis à ſede Apoſt. primùm damnata 143. & ſeq.

Pelagiani Româ pelluntur 154. & ſeq. *Poſtea tota Italia imò & Britannia* 162. *Damnantur à Cæleſtino pp. in Synodo Rom.* 168.

Pelagiana hæreſis confutatur à Gelaſio pp. 229. *Item à Joanne Talaia Epiſc. Alexandrino* ibid.

Pelagius Hæreſiarcha *Monachus, Britannus à Rufino Aquilejenſi deceptus* 138. *Ejus magiſtri & præcurſores* 139.

Pelagius à Synodis Carthaginenſi & Milevitana damnandus cenſetur 140. & ſeq. *Damnatur ab Innocentio pp.* 142. *Quare Romam ab eo non vocatus* 143. *à Zoſimo pp. innocens creditur* 147. *Ab eo poſtea damnatur* 148.

Pelagius *fit Pontifex Rom.* 318. *Ante Pontificatum Cpoli Apocriſarius auctor fuit damnationis Origeniſtarum* 292. *&* 319. *Ad totilam Gothorum Regem Legatus eum mitiorem reddiderat* 319. & ſeq. *Non fuit auctor ſed ſocius perſecutionum Vigilii pp.* 320. *à duobus tantum Epiſcopis & uno Presbytero eſt ordinatus & quare* 320. & ſeq. *Tuſcos Tria Capitula defendentes increpat* 322 *Scribit ad Childebertum Franc. Regem* ibid. *Fidei ſuæ profeſſionem ad eum mittit* 323. *Arelatenſi Epiſc. vices ſuas committit* ibid. *Eo ſedente Illyrici & Africani à ſchiſmate redeunt*

redeunt ibid. *Pelagius pro quinta Synodo multum laboravit* 324. *Baſilicæ Apoſtolorum Philippi & Jacobi ædificationem inchoat* ibid. *Moritur* ibid. *Ejus Epiſtola ſpuria rejicitur* 325.

Pelagius II *ordinatur Papa inſcio Imp. & quare* 329. *Aquileienſem ſedem Gradum transfert* ibid. *Iſtriæ & Venetiarum Epiſcopos Tria Capitula defendentes à ſchiſmate revocare ſtudet* 331. *Ipſos iterum hortatur ut ad unitatem Eccleſiæ redeant* 332. *Tertiò ad ipſos ſcribit* ibid. *Contra eos vim fruſtra adhibet* ibid. & 333. *Librum ſcribit pro defenſione quintæ Synodi* 333. *Auxilium a Francorum Rege & ab Imp. contra Longobardos petit* ibid. *S. Gregorium poſtea Papam Diaconum ordinat & Cpolim Apocriſarium mittit* 334. *Caſſat Synodum Cpoli à Joanne Jejunatore celebratam & quare* 335. & ſeq. *Tres ejus Epiſtolæ ſuppoſititiæ* ibid. *Ejus Epiſtola de præfationibus miſſæ rejicitur* 336. & ſeq.

Pelagius peſte inguinaria moritur 337. & ſeq. *Ejus in pauperes & Eccleſias beneficentia* ibid. *Siciliæ Subdiaconis continentiam indixit* 339. *Primus ex Pontificibus Rom. in ſuis Epiſtolis Indictiones notavit* ibid.

Penſionum *Eccleſiaſticarum origo* 199.

Perpetua & Felicitas *ſub Severo Imp. martyrium faciunt & ubi* 26.

Perſecutio *Eccleſiæ prima ſub Nerone Imp.* 8.

Secunda ſub Domitiano 17. & ſeq.

Tertia ſub Traiano 19.

Quarta ſub M. Aurelio & L. Vero 30.

Quinta ſub Severo 35. & ſeq.

Sexta ſub Maximino 39.

Septima ſub Decio 45. *à Gallo & Voluſiano continuata* ibid.

Octava ſub Valeriano 53.

Nona ſub Aureliano 58.

Perſecutio ſub Galerio præludium fuit perſecutionis decimæ generalis 62. *Decima perſecutio à Diocletiano & Maximiano indicta* ibid. *Ab ea Gallia immunes fuère* 62. & ſeq. *Quo tempore finierit* 63. *Cauſa ſeu prætextus perſecutionis* ibid.

Petronax *Abbas Caſſinenſe monaſterium hortatu Gregorii II pp. reſtaurat* 514.

S. Petrus Apoſtolorum Princeps *à Chriſto conſtituitur* 2. *Chriſti Vicarius in terris relinquitur* ibid. *Ante vocationem Simon dictus* ibid. *Antiochenam fundat Eccleſiam* 3. *Jeroſolymitano Concilio præeſt* ibid. *Romam non venit ſub Claudio Imp.* 3. & ſeq. *Sed ſub Nerone* ibid. *Alexandrinam Eccleſiam per S. Marcum fundat* 4. & ſeq. *Simonem magum precibus proſtravit* 6. *Martyrio coronatur* 7. *Sancti Petri ſcripta genuina* ibid. *Spuria* 8. *S. Petri corpus à Sixto II pp. in catacumbas transfertur* 54.

S. Petrus Chryſologus *ordinatur Ravenn. Epiſcopus à Sixto III pp.* 183.

Petrus Mongus *Diaconus communicare recuſat cum S. Proterio Epiſc. Alex.* 200. *Ordinatur ab uno hæretico Epiſcopus Alex.* 217. *E ſede dejicitur* ibid. *In eum reſtituitur* 218. *In duabus Synodis Rom. deponitur* 223. & ſeq.

Petrus Fullo *Antiochenam Eccleſiam invadit* 216. *Ex ea pellitur* ibid. *In eam reſtituitur* ibid. *In Cpolitana & Romana Synodis damnatur* ibid. *Item in alia Synodo Rom.* 224.

Petrus *quidam Monothelita fit Epiſc. Cp. in locum Pyrrhi* 430. *Ejus Synodicam rejicit Eugenius pp.* 433. *Ejus error de triplici in Chriſto voluntate* ibid. & 437. *Damnatur à ſexta Synodo generali* 454.

Philippicus *Imp. vide Bardanes.*

Philippi *Imperatores non fuerunt à S.*

Digitized by Google

Fabiano pp. baptizati 40. Non fuerunt Chriſtiani 41. & ſeqq.

Philippus quidam Presbyter fit Antipapa, ſed ſtatim ad ſuum monaſterium redire cogitur 579.

Philippus presbyter Legatus Cæleſtini pp. ad Concilium Epheſinum 172. Epheſum appellit & Actioni ſecundæ Concilii intereſt 175.

Phocas Imp. decretum edit contra Epiſcopum Cp. œcumenici titulum uſurpantem 380. Pantheon Bonifacio IV pp. tribuit 382.

Photinus Sirmienſis Epiſc. primò in Synodo Mediolanenſi damnatus 89. deinde in Romana, tum in Sirmienſi ibid. Photiniani dicti etiam Bonoſiaci 115.

Pippinum majorem domûs Franciæ Regem dicendum reſpondet Francis Zacharias pp. 552.

Pippinus fit Rex Franc. 553. Ungitur à S. Bonifacio & poſtea à Stephano pp. 553. & ſeq. Pippinus nominationem Epiſcoporum antequam Rex eſſet à Zacharia pp. obtinuit 554. Stephanum II pp. in Francia ſuſcipit 558. & ſeq. Ab eodem Rex ungitur & dicitur Romanorum patricius 560. Aiſtulphum Longobard. Regem vincit & in Franciam redit 561. Iterum eum vincit & Exarchatum Ravennæ aliaque Eccleſiæ Rom. donat 564. & ſeq. Fit compater Stephani II pp. 569.

S. Pius ante Anicetum pp. ſedet 27. decretum ejus de celebrando Paſchate die dominico ſuppoſititium ibid. Pœnitentiam imponit ei cujus negligentia de ſanguine domini aliquid ſtilla ibid. Decretales ipſi falsò adſcriptæ ibid.

S. Polycarpus Smyrnæ Epiſc. Romam pergit 28. Cum S. Aniceto contendit de die celebrandi paſchatis 28. & ſeq. Romæ tamen in Eccleſia conſecrat 29. Martyrium patitur ſub Marco Aurelio 30.

Polychronius presbyter & Monachus impoſtor Monothelita damnatur in ſexta Synodo generali 455. Romam in exilium mittitur 454.

S. Pontianus Urbano pp. ſuccedit 38. In exilium mittitur & martyrium conſummat 38. & ſeq. Decretales ipſi attributæ ſuſpectæ 39 Ejus corpus à Fabiano pp. Romam transfertur 38.

Poſſeſſor Epiſc. Africanus Cpoli exul Hormiſdam pp. de Fauſti libris conſulit 258.

Præfationum miſſæ inſtitutio Apoſtolis vel Apoſtolicis viris tribuenda 231.

Præfationum multiplicitas 337. Numerus hodiernus ibid.

Presbyteri Romani vacante ſede Eccleſiam adminiſtrabant 25. Curvi ſtare juſſi cum legebatur Evangelium 124.

Presbyteri ſeculo ſexto unà cum Epiſcopo ſæpe concelebrabant 366.

Priſca Diocletiani uxor Chriſtiana ab eo cogitur ſacrificio pollui 61.

Privatus hæreticus ab Africanis damnatus à S. Fabiano pp. communione privatur 40.

Proclus Montani diſcipulus à S. Zephyrino pp. anathemate percellitur 34.

Proclus Cyzicenus Epiſc. Neſtorium refellit & ab eo refellitur 166. & ſeq.

Projectus Epiſcopus Legatus Cæleſtini pp. ad Concilium Epheſinum 172. Epheſum appellit & Actioni ſecundæ Concilii intereſt 175.

Proterius Alex. Epiſc. dictus in Dioſcori locum ſcribit ad S. Leonem pp. à quo viciſſim literas recipit 200. Ab hæreticis occiditur ibid.

Purificationis B. Virginis feſtum à Juſtiniano Imp. inſtitutum 494. & ſeq.

Pyrrhus

Pyrrhus *Monothelita ſuccedit Sergio in Epiſcopatum Cpolitanum* 407. *Ecthesim Heraclii in pſeudo-Synodo confirmat* 407. *Cpoli fugit ob popularem ſeditionem & in Africam trajicit* 413. *à S. Maximo Abbate convictus hæreſim abjurat & Romam petit* 414. *Redit ad hæreſim & à Theodoro pp. in Synodo Rom. damnatur* 419. *Subſcribitur damnationi ejus calamo ſanguine domini tincto* ibid. & 420. *Pyrrhus damnatur à S. Martino pp. in Concilio Lateranenſi* 423. *Iterum Epiſcopatum Cp. recipit* 429. *Scelerum pœnas luit & moritur* 430. *Damnatur in ſexta Synodo generali* 454.

Q.

Beatus Quartus *cum Sixto II ſub Valeriano & Gallieno Martyrio coronatur* 54.

Quini-ſexta Synodus *à Juſtiniano II Imp. cur congregata* 485. *Quare dicta Quini-ſexta & erratica* ibid. *quo anno celebrata* 485. & ſeq. *Ejus Præſes & numerus Epiſcoporum* 487. *Apoſtolica legatio ei adfuit* ibid. *Ex centum & duobus canonibus in ea editis qui improbati* 488. *Ex iis plures optimi* 489. *Eis ſubſcribere recuſat Sergius pp.* ibid. *Item Joannes VII pp.* 501. *Ejus canones non contrarii decretis Eccleſiæ Rom. à Conſtantino pp. confirmantur* 505.

Quinta Synodus *generalis à Juſtiniano Imp. Cpolim convocatur contra pacta cum Vigilio pp. conventa* 307. & ſeq.

Prima *collatio fit à tribus patriarchis & pluribus Epiſcopis abſente Vigilio pp.* 308. *Ex ea mittuntur Legati ad Vigilium* ibid. *Legati illi iterum Vigilium conveniunt* 309.

Secunda & tertia collationes habentur ibid.

In quarta collatione Theodorus Mopſueſtenus damnatur 309.

In quarta ſcripta ejus expenduntur 310. *In eadem declaratur licitum eſſe hæreticos poſt mortem damnare* ibid. *In eadem Capitulum de Theodoreto expenditur* 310. & ſeq.

In Collatione ſexta Epiſtola Ibæ Edeſſeni Epiſc. diſcutitur 313.

In Collatione ſeptima Vigilii Epiſtolæ leguntur 314.

In Collatione octava & ultima Synodum in Tria Capitula ſententiam fert ibid. *Anathematiſmos XIV ſententiæ ſubjicit* 314. & ſeq.

In principio Synodi Origeniſtæ damnati fuerant 315. & ſeq.

Quinta Synodus à Vigilio pp. tandem confirmata eſt 316. & ſeq. *Non eſt æqualis auctoritatis ac quatuor priores* 317. & ſeq.

Pro Synodo quinta Pelagius II pp. librum ſcribit 333.

R.

Rachis *Longobard. Rex abdicato Regno fit Monachus* 552.

Ravennatenſes *dant pœnam ſchiſmatis contra Eccleſiam Rom.* 503.

Ravennenſis Exarchatus Eccleſiæ Rom. à Pippino Francorum Rege datur 564.

Renatus *Presbyter S. Leonis pp. Legatus ad pſeudo-Synodum Epheſinam* 193. *Ab hæreticis male habetur* 194.

Reparatus *Ravennenſis Epiſc. Rom. Eccleſiæ ſe ſubjicit* 445.

Rheticius *Auguſtodunenſis Epiſc. Judex ſchiſmatis Donatiſtarum in Synodo Rom.* 68.

Riculphus *Moguntinus Epiſc. Decretales Pontificum Rom. Epiſtolas in Gallias ex Hiſpania labente ſeculo octavo affert* 17.

Digitized by Google

Romana Eccleſia *à S. Petro imperante Nerone fundata* 3. *A Presbyteris Rom. vacante ſede adminiſtrata* 25. *&* 54. *Aliarum Eccleſiarum inopiam liberalitate ſua ab Apoſtolorum temporibus ſublevavit* 30. & ſeq. *A quibus ſeculo ſexto adminiſtrata mortuo vel abſente Pontifice* 321. 341. & ſeq. & 430. *A penſitatione pecuniæ pro ordinatione Pontificis liberatur à Conſtantino Pogonato Imp.* 461. *Liberatur & ab eodem à ſervitute petendæ confirmationis Pontificis ab Exarcho, & Imp. eam ſibi reſervas* ibid. *In libertatem penitus aſſeritur* 473. *Iterum ſervituti ſubjicitur* ibid. *&* 478. & ſeq. *Quo tempore à Pontifice electo & non ordinato adminiſtrari cœpta* 473. *Romanæ Eccleſiæ patrimonia ab ejus juribus diſtinguenda* 572. & ſeq.

Romani Pontificis *feretrum Dalmaticis tegi vetat S. Gregorius M.* 58. & 361. *Ad Romanum Pontificem pertinet convocatio Conciliorum œcumenicorum* 80 *Romani Pontificis auctoritas requiſita ut aliqua Synodus dicatur œcumenica* 566 & ſeq *Romanorum Pontificum literis œcumenicæ Synodi dirigebantur* 605.

Romani Pontificis conſecratores qui 83. & ſeq. 461. & ſeq. *&* 476.

Rom. Pontifex ſemper pallio utitur 84.

Romani Pontificis jus appellationum in cauſis Epiſcoporum à Sardicenſi Concilio confirmatur 87. & ſeq. *Ius illud admittitur ab Africanis in cauſis presbyterorum & aliorum* 155.

Romani Pontificis electioni ſe immiſcet Honorius Imp. 152. & ſeq

Romani Pontifices quibuſcumque ſabbatis ordinare ſemper potuerunt, imò & quibuſcumque diebus 119 & ſeq 470.

Romani Pontificis electionem non poſſe fieri abſque Italiæ Regis conſenſu lex ſtatuens abrogatur 241.

Romanum Pontificem eligendi jus ſibi attribuit Theodoricus Italiæ Rex 265.

Romanum Pontificem electum confirmandi jus ſibi attribuit Juſtinianus Imp. 321. *In Romani Pontificis electione novus mos inducitur* ibid.

Romanus Pontifex ex ordine diaconorum aſſumptus per ſaltum ordinabatur 376. *&* 578. *Quo tempore mos ille deſierit, inveſtigatur* 377. *Romani Pontificis electio fieri prohibetur niſi tertio die depoſitionis deceſſoris* 380.

Romani Pontificis confirmatio in electione Honorii primi Exarcho Ravenn. *commiſſa* 389. & ſeq.

Romani Pontifices in civilibus Romæ dominantur, excuſſo à Romanis Imperatoris jugo 564. & ſeq.

Romana Synodus *ſub Aniceto pp. pro celebratione Paſchatis* 29.

Alia ſub Victore pro eadem cauſa 32.

Romana Synodus ſub Melchiade contra Donatiſtas 68.

Alia ſub S. Silveſtro ad diſputationem de religione ineundam ſuppoſititia 69. *Altera poſt baptiſmum Conſtantini ab eodem Papa coacta commentitia* 71.

Romana Synodus ſub Iulio S. Athanaſium & Marcellum Ancyranum abſolvit 86. *Altera ſub eodem pp. Photinum damnat* 89.

Romana Synodus ſub Damaſo contra Urſicinum Antipapam & alios 102.

Altera ſub eodem contra Auxentium 103.

Altera contra Apollinariſtas 104.

Altera contra varios hæreticos & Urſicini ſectatores 105.

Rom. Synodus ſub Siricio 113.

Altera ſub Cœleſtino 168. *Altera ſub eodem* 172.

Rom. Synodus ſub Hilaro 201. *quæ occaſione congregata* 212.

Altera

Altera ſub Simplicio Timotheum Aelurum, Petrum Fullonem & alios hereticos damnat 216

Rom. Synodus ſub Felice 3. *Acacium Cp. Epiſcopum è ſede deiicit* 223.

Altera ſub eodem contra Acacium, Petrum Fullonem & Petrum Mongum 224.

Altera ſub eodem de lapſis in perſecutione Vandalica 225

Rom. Synodus *ſub Gelaſio pro Miſeni Epiſcopi reconciliatione* 227.

Altera in qua conditur decretum de libris apocryphis 227. & ſeq.

Rom. Synodus ſub Symmacho de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis 238.

Altera ſub eodem in qua Laurentius Antipapa fit Epiſc. Nuceriæ 240.

Tertia pro abrogatione legis Odoacris Italiæ Regis 241.

Quarta Palmaris *dicta in qua Symmachus abſolvitur* 242. & ſeqq.

Romanæ Synodi tres ſub Bonifacio II pp. 268. & ſeq.

Romana Synodus ſub S. Gregorio M. pro cauſa Trium Capitulorum 344. & ſeq.

Secunda ſub eodem pro cauſa Joannis Presbyteri Calchedonenſis à Joanne Epiſc. Cp. injuſte hæreſis damnati 360. & ſeq.

Tertia ſub eodem contra quendam Andream Græcum 363.

Quarta ſub eodem pro Monachis 369.

Rom. Synodus ſub Bonifacio III ad reformandos pravos uſus electionis Pontificiæ 380.

Rom. Synodus ſub Bonifacio IV pro Monachis Angliæ & Cantuarienſi monaſterio 381. & ſeq.

Rom. Synodus ſub Severino Monothelitas, & Heraclii Ecthesim damnat 407.

Rom. Synodus ſub Ioanne IV Monothelitas etiam & Ecthesim damnat 410.

Rom. Synodus ſub Theodoro Pyrrhum Epiſc. Cp. damnat 419. & ſeq.

Rom. Synodus ſub S. Martino contra Monothelitas & Typum Conſtantis Imp. 423. *Hujus Synodi magna fuit auctoritas* 424.

Rom. Synodus ſub Agathone pro reſtitutione S. Wilfridi Epiſc. Eborac. 443.

Secunda ſub eodem ex qua mittuntur Legati ad Synodum generalem ſextam 448. & ſeq.

Rom. Synodus ſub Ioanne VI in cauſa S. Wilfridi Epiſc. Eborac. 497. & ſeqq.

Rom. Synodus ſub Gregorio II de variis diſciplinæ capitibus 519.

Altera ſub eodem in qua Iconoclaſtarum hæreſis damnatur 529. & ſeq.

Rom. Synodus ſub Gregorio III contra Iconoclaſtas 535. & ſeq.

Rom. Synodus ſub Zacharia pro reformatione diſciplinæ Eccleſ. 547.

Altera ſub eodem contra Aldebertum & Clementem hæreticos 548. & ſeq.

Rom. Synodus ſub Stephano III contra Conſtantinum pp. ſtatuit ut ſoli Cardinales Presbyteri & Diaconi ad ſummum Pontificatum evehantur 581. & ſeq.

Rom. Synodus ſub Hadriano quæ jus conceſſit Carolo M. eligendi Pontificem & Epiſcopos fictitia 594. & ſeq.

Rufinus *Aquileienſis verſionem periarchon Origenis Romæ publicat* 117. *S. Siricium pp. decepit* ibid. *Damnatur à S. Anaſtaſio pp.* 123. *Pelagii Hæreſiarchæ magiſter fuit* 118.

Ruſticus *Narbonenſis Epiſc. S. Leonem conſulit de pluribus ad ſacramenta & alia pertinentibus* 204.

Ruſticus *Eccleſiæ Rom. Diaconus Vigilii pp. Iudicatum contra Tria Capitula magnis laudibus extollit* 196. *Illud poſtea improbat* 199. *à Vigilio pp. excommunicatur* idid.

S.

SAbellius *Trinitati perſonarum diſtinctionem aufert* 55. *à Dionyſio Alex. Epiſc. refellitur* ibid.

Sabinianus *diaconus poſtea Papa à S. Gregorio Cpolim Apocriſarius mittitur* 351. *Cpoli revocatur* 367. *Fit Papa* 375. *Ejus virtutes figmento obſcuratæ* 377. *Non eſt inventor campanarum* 378. & ſeq. *Ejus obitus* 379.

Sagittarius *Vapincenſis Epiſc. ſede dejectus ad Pontificem Rom. appellat, ad quam reſtitutus, iterum deponitur* 325. & ſeq.

Salonius *Ebredunenſis Epiſc. ſede dejectus Pontificem Rom. appellat, ad quam reſtitutus iterum deponitur* 325. & ſeq.

Sepaudus *Arelatenſis Epiſc. fit Vicarius S. Sedis per univerſam Galliam* 323.

Sardicenſis *Synodus celebratur* 87. *S. Athanaſium & alios abſolvit* ibid *Ius appellationum in Epiſcoporum cauſis Pontifici Rom. aſſerit* 87. & ſeq.

Saxones *Occidentales Chriſti fidem ſuſcipiunt* 392. *Eorum regnum Eccleſiæ Rom. vectigale redditur* 521.

Schola Anglorum *Romæ fundatur* 521. *In Xenodochium S. Spiritûs dictum poſtea verſa eſt* ibid.

Scoti *de pravo more celebrandi Paſchatis ab Honorio pp. moniti illum reijciunt* 192. & ſeq. *Conſulunt Romanum Pontificem de ejuſdem celebratione* 409.

Scotiæ Regum benedictio ſeculo octavo antiquior 553.

Sebaſtianus *Eccleſiæ Rom. Diaconus Vigilii pp Iudicatum contra Tria Capitula magnis laudibus extollit* 298. *Illud poſtea improbat* 299. *à Vigilio pp. excommunicatur* ibid.

Seleucienſe *Concilium in duas partes ſcinditur* 97.

Semipelagiani *oriuntur* 178. *à Cæleſtino pp. comprimuntur* ibid. *In Synodo Arauſicana II ſub Felice IV damnantur* 265. & ſeqq. *Item in Valentina* 269. & ſeq.

Serapio *Martyr ſub Philippo non ſub Decio* 45.

Sergius *Presbyter Eccleſiæ Rom. eligitur Papa* 482. *Centum auri libras Exarcho Ravenn. ſolvere cogitur ad ſedandum ſchiſma* 483 *Ordinatur* ibid. *Probat Acta Concilii XV Toletani* 484. *Ceduallam Occidentalium Saxonum Regem baptizat* ibid. *Trullanæ ſeu Quini-ſextæ Synodi Actis ſubſcribere recuſat* 489. *Liberatur à furore Imperatoris operâ militiæ Rom* 489. & ſeq. *Regibus & Epiſcopis Angliæ Brituvaldum Primatem Cantuarienſem commendat* 490. *S. Willibrordum Trajectenſem ad Rhenum primum Epiſcopum ordinat* ibid. *Sub Sergio Aquileienſis Eccleſiæ ſchiſma de Tribus Capitulis extinguitur* 491. *Sergius à calumnia ipſi afficta liberatur* ibid. *Non conſecravit S. Hubertum Epiſc. Leodienſem* 492. *Venerabilem Bedam Romam non vocavit* ibid. *Agnus Dei &c. in miſſa cantari ſtatuit* 493. *Ante imaginem S. Petri thuribulum aureum ſuſpendi fecit* ibid. *In purificatione, Aſſumptione, & aliis feſtis Litanias recitari juſſit* 494. *Ad Deum tranſit* 495.

Sergius *Epiſc. Cp. Monotheliſmum Heraclio Imp. inculcat* 394. *Monothelitarum parens dicitur* 395. *Pſeudo-Synodum pro ea hæreſi celebrat* ibid. *Scribit ad Honorium pp.* 396. *Ecthesim ſeu fidei formulam Heraclii Imp. nomine componit & evulgat* 406. *Eamdem in pſeudo-Synodo Cpolitana confirmat* 407. & ſeq. *à S. Martino pp. in Concilio Lateranenſi damnatur* 423. *Tum à Synodo generali ſexta* 454.

Severinus *Honorio pp. ſuccedit poſt*

longum

longum interpontificium 405. *Huius interpontificii cauſa* ibid. *Monothelitas & Ecthesim Heraclii Imp. in Synodo damnat* 406. & ſeq. *Moritur* 408.

Severus *Imp. quintam excitat perſecutionem* 35. & ſeq.

Siculi *Epiſcopi Alexandrum pp. conſulunt* 20. *Concilium contra Heracleonem hareticum celebrant* ibid.

S. Silverius *ordinatur Pontif. Rom.* 283. *Erat tantum Subdiaconus* 284. *In exilium mittitur* ibid. *Romam redit, & iterum ex ea pellitur* 285. *In exilio moritur* 286. *Ejus ſpuria contra Vigilium ſpuria* ibid. *Siculi & Amatoris ad eum & ejus ad Amatorem Epiſtolæ* 287.

S. Silveſter *à Marcellino pp. presbyter ordinatus* 69. *Fit Papa* ibid. *Ejus Acta ſuppoſititia* ibid. *Indulgentiæ à Silveſtro conceſſæ ſuppoſititiæ* 70. *Silveſter Conſtantinum Imp. non baptizavit* ibid. *Perſecutionem à Conſtantino paſſus non eſt* 71. *Falsò ei adſcribitur Synodus Rom. poſt baptiſmum Conſtantini* ibid. *Silveſter ſacrificium altaris in lineo confici ſtatuit* 72. *Incertum an conſtituerit ut altaria eſſent lapidea* ibid. *Unctionem verticalem in baptiſmo inſtituit* 73. *Primus cum tiara in capite depictus* ibid. *Arelatenſe Concilium contra Donatiſtas confirmat* 75. *Ejus conſenſu convocatur Concilium Nicænum* 76. *Huic Concilio per Legatos præſidet* 77. & ſeqq. *Concilii Nicæni ad Silveſtrum Epiſtola, & reſcriptum Silveſtri ad Nicænam Synodum rejiciuntur* 82. *S. Silveſtri mors* 71. *Tranſlatio ejus corporis* ibid. & ſeq.

Simon Magus *ob magicas artes ſummo in honore Romæ habetur* 6. *Orationibus SS. Petri & Pauli proſternitur* ibid.

Simplicius *fit Papa* 214. *Decretum Concilii Calchedonenſis pro Cpolitana Eccleſia confirmare recuſat* ibid. *Hiſpalenſem Epiſc. Primatem declarat* 215. *Ejus ſollicitudo pro Eccleſia Alexandrina* ibid. *Pro ea & pro Eccleſia Antiochena Romæ Synodum celebrat* 216. *Confirmat electionem Antiocheni Epiſc. contra Canones factam* 217. *Scribit ad Imperatorem in favorem Joannis Talaiæ Epiſc. Alex. & contra Petrum Mongum* 218. *Moritur* 219. *Utrum in tempore ordinationum mutationem fecerit* ibid.

Siniſtra *in Conciliis honoratior dexterâ* 78. & ſeq.

Sinueſſana *Synodus ſuppoſititia* 60. & ſeq.

S. Siricius *creatur Pontif. Rom.* 112. *Ejus electio turbatur* ibid. *Ejus decretalis ad Himerium Tarraconenſem* ibid. *Sincera eſt* 114. *In ea improbat baptiſma datum aliis diebus quam Paſchatis & Pentecoſtes* 113. *Siricius Romæ Synodum celebrat* ibid. *Ex ea ſcribit ad Epiſcopos Africanos* ibid. *Hæc Epiſtola eſt etiam ſincera* 114. *Siricius Jovinianum Hæreſiarcham damnat* ibid. *Item Bonoſum Epiſc. Sardicenſem* 115. *Vices ſuas per Illyricum Theſſalonicenſi Epiſc. concedit* 115. & ſeq. *Siricii conſtitutum de Euchariſtia* 116. *Explicatur* 128. & ſeqq. *Item aliud de Manichæis* 117. *Siricius à Rufino Aquileienſi deceptus excuſatur* 117. *Contra hæreticos pugnavit* 118. *S. Hieronymum in Orientem abire permiſit & quare* 118. & ſeq. *Ejus ſanctitas* 119. & ſeq. *Nomen ejus in Martyrologio Rom. non legitur & quare* 118. & ſeq. *Ad Deum tranſit* 118.

Sirmienſis *Synodus Photinum damnat* 89.

Siſinnius *dicitur Pontifex Rom. & moritur* 502. & ſeq.

S. Sixtus *Alexandro pp. ſuccedit* 22. *Ejus de literis formatis conſtitutum* ibid.

Sixtus

Sixtus vaſa ſacra ab aliis quam à miniſtris tangi vetat ibid. Hymnum Sanctus, Sanctus &c. ſacrificio miſſæ non addidit ibid. Illum à populo decantari ſtatuit ibid. Sub Hadriano Imp. curſum conſummavit 23. Duæ decretales ipſi ſuppoſitæ ibid.

S. Sixtus II Eccleſiæ Rom. præficitur 53. Corpora SS. Petri & Pauli in catacumbas transfert 54. Sub Valeriano & Gallieno Martyrium ſubiit 53. & ſeq. Duæ ejus decretales ſpuriæ ibid.

S. Sixtus III Cæleſtino pp. ſubrogatur 180. Scribit ad Neſtorium & Orientis Epiſcopos pro pace ibid. Gaudet de pace inter S. Cyrillum & Joannem Antiochenum 181. & ſeq. S. Petrum Chryſologum à S. Petro Apoſtolo admonitus Epiſcopum Ravenn. ordinat 183. Vices ſuas in Illyrio Theſſalonicenſi Epiſc. committit ibid. Julianum Pelagianum in Eccleſiam admittere recuſat 184. Primus ante Pontificatum ſub Zoſimo pp. contra Pelagium & Cœleſtium anathema pronunciavit 180. Purgatur à calumnia 184. Moritur 185. Libri ei falsò adſcripti ibid.

Sophronius Monachus poſtea Jeroſolymorum Patriarcha Cyro Epiſc. Alex. Monotheliſmum ſtabilienti adverſatur 396. Synodum Jeroſolymis contra Monothelitas celebrat ibid.

S. Soter Anicetum pp. excipit 30. Ejus conſtitutum de Monachabus ibid. Exulibus & ad metalla damnatis alimenta & munera ſubminiſtrat 31. Ad Deum migrat 30. Duæ decretales ipſi ſuppoſitæ 31.

S. Stephanus creatur Papa 50. Sacerdotes & diaconos ſacris veſtibus in Eccleſia tantum uti ſtatuit ibid. Romæ Synodum celebrat & hæreticos non rebaptizandos decernit ibid. Nec Africanos nec Orientales contrarium ſentientes excommunicavit 50. & ſeq. Solum baptiſmum verbis Evangelicis prolatum ratum eſſe cenſet 51. Sub Valeriano & Gallieno Martyrium facit 52. & ſeq. Ejus corpus à Paulo primo pp. transfertur 52. In cryptis martyrum in quibus celebrabat decollatus eſt ibid. Decretales ipſi attributæ pſeudigraphæ 52. & ſeq.

Stephanus quidam Presbyter eligitur Papa ſed moritur ante conſecrationem 555. Non numeratur inter Pontifices & quare 556.

Stephanus II dicitur Pontifex 556. Auxilium Imp. contra Longobardos fruſtrà implorat 557. Ad Pippinum Franc. Regem confugit ibid. Papiam pergit & inde in Franciam 557. & ſeq. Hyemem tranſigit in monaſterio S. Dionyſii 558. & ſeq. Inde Cariſiacum pergit ubi reſpondet ad conſulta Monachorum Brittiniacenſium 559. Pippinum Regem, ejuſque filios & uxorem ungit 554. & 560. Eos Romanorum Patricios dicit 560. & ſeq. Carolum & Carolomannum Pippini filios è ſacro fonte levat ibid. Romam redit 561. Queritur apud Pippinum quod Rex Longobard. pacta non ſervet 562. Petit à Pippino ut eum ad reſtitutionem ablatorum cogat ibid. Roma à Longobard. Rege obſidetur 563. Scribit ad Pippinum S. Petri nomine ibid. Exarchatum Ravennæ & alia munificentiâ Pippini recipit 564. Deſiderium Tuſciæ ducem juvat ad obtinendum Longobard. regnum 565. Pſeudo-Synodum Conſtantinopolitanam falsò dictam ſeptimam œcumenicam caſſat 565. Moritur ibid.

Stephanus III fit Papa 579. & ſeqq. Legationem mittit ad Franc. Reges 581. Synodum Romæ celebrat 581. & ſeqq. Ravennatem Epiſcopum conſecrat, intruſo rejecto 583. In vitæ diſcrimen adducitur ibid.

Digitized by Google

ibid. *Cogitur ſcribere ad Carolum M. Deſiderium Longobard. Regem ſibi ſatisfeciſſe* 584. & ſeq. *Regibus Franc. gratulatur de redintegrata inter eos amicitia* 585. *Eis ſignificat Longobardos ablata non reſtituiſſe* ibid. *Carolomanni Regis compater fieri optat* 585. *Improbat matrimonium filiæ Deſiderii Regis cum Carolo M.* 586. *Quaſdam civitates à Deſiderio Rege recipit* 587. & ſeq. *Statuit ut hymnus* gloria in Excelſis *à ſolis Epiſcopis uſurparetur* 588. *Item ut ſoli ſeptem Epiſcopi Cardinales in Eccleſia Lateran. die dominica celebrent* ibid. *Moritur* 589.

Stephanus Lariſſenſis *Epiſc. exauctoratur ab Epiphanio Cp. Epiſc. ſedem Apoſt. appellat* 269.

Stephanus Dorenſis *Epiſc. fit Vicarius S. Sedis in Palæſtina à Theodoro pp.* 415.

Stephanus Abbas *Monothelita à ſexta Synodo generali deponitur* 453. & ſeq. *Romam in exilium mittitur* 454.

Stephanus *fit Epiſc. Antiochenus & moritur* 217.

Stephanus *alter* Junior *dictus fit Epiſc. Antiochenus* 217. *In Eccleſia occiditur* ibid.

Stolæ *uſus Diaconis conceſſus* 151. *Subdiaconis, Lectoribus & Cantoribus vetitus* ibid.

S. Sturmio *fit primus Abbas Fuldenſis* 550. & ſeq.

Subdiaconi *ſeptem à S. Fabiano pp. Notariis præfecti pro conſcribendis Actis Martyrum* 40.

Subdiaconis ſtola uſus vetitus 151.

Subdiaconis Siciliæ continentia injuncta à Pelagio *II pp.* 339. *Item à S. Gregorio* 349. *Eis permittitur ſacra vaſa tangere* 22. *Subdiaconos albis tantum amictos ſacrificio miniſtrare ſtatuit S.Gregorius* 371. *Subdiaconi poterant eligi in Romanos Pontifices* 384. & ſeq *à Summo Pontificatu excluduntur* 581. & ſeq

Subdiaconatus quo tempore dictus ordo ſacer 339.

S. Suidberti *per Stephanum II pp. canonizatio commentitia* 561. & ſeq.

S. Suſannæ *Acta vel in toto, vel in parte ſuppoſititia* 59. & ſeq.

Suſceptores, *vide* Patrini

Symbolum *fidei in Concilio Niceno editum exhibetur* 81. *Illud omnes Græcorum Eccleſiæ aſſumunt* ibid. *In ejus locum ſufficitur Conſtantinopolitanum* ibid. *Symbolum fidei in Concilio Niceno editur* 108. *Ab omnibus Græcorum Eccleſiis & aliis recipitur* 109 & ſeq. *Catechumenis traditur* 110. *Exhibetur integrum* ibid.

S. Symeon *Jeroſolymorum Antiſtes Martyr ſub Trajano* 19.

Symmachus *Eccleſiæ Rom. præficitur* 237. *à Theodorico Italiæ Rege in ſede contra Laurentium Antipapam confirmatur* 238. *Primam Romæ Synodum habet* ibid. *Scribit Epiſtolas pro diſſidio Arelatenſis & Viennenſis Eccleſ.* ibid. *Viennenſem Epiſc. ad ſe tuendum invitat* 239. *Sententiam fert pro Arelatenſi* 240. *Reſpondet ad conſultationes Cæſarii Arelat.* ibid. *Secundam Romæ Synodum celebrat* ibid. *Tertiam pro abrogatione legis Odoacris Italiæ Regis* 241. *Quartam palmarem dictam convocari conſentit* 242. *In ea lapidibus impetitur* 243. *Abſolvitur in eadem* ibid. & 244. *Quintam Synodum celebrat* 244. *Item ſextam* 245. & ſeq. *Anaſtaſium Imp. excommunicavit* 245. *Lauriacenſi Archiep. pallium mittit* 246. *Afrorum Epiſcoporum exulum miſeriam ſublevat* ibid. *Manichæos perſequitur* ibid. *Non eſt auctor hymni* Gloria in Excelſis Deo ibid. *Moritur* 247.

Digitized by Google

Synodus *œcumenica haberi poteſt abſque editione canonum* 485.

Synodus *dici non poteſt œcumenica abſque auctoritate* Pontificis *Rom.* 566. & ſeq.

Synodi *œcumenicæ literis* Pontificum *Rom. dirigebantur* 605.

Synodus Romana *vide Romana Synodus.*

T.

S. Taraſius *fit Epiſc. Cp. ea conditione ut generalis Synodus cogatur pro cultu ſacrarum Imaginum* 601. *Monet alios* Patriarchas *de indictione ſeptima* Synodi *generalis* 603. *Concilium Nicænum II generale ſeptimum eleganti oratione aperit* 605. *Scribit ad Hadrianum pp. de geſtis in Concilio* 606. & 610.

Tarraconenſis *Epiſc. fit Vicarius S. Sedis* 254.

S. Teleſphorus *pp. Sixto ſuccedit* 23. *Non inſtituit miſſam in nocte Nativitatis Domini* ibid. *Non eſt auctor hymni* Gloria in excelſis Deo, *&c.* ibid. *Conſtituit ut hymnus ille diceretur ante ſacrificium* 24. *Non inſtituit Quadrageſimale* jejunium, *nec miſſam celebrari non poſſe ante horam diei tertiam* ibid. *Sub Hadriano Imp. martyrio coronatur* 25. *Decretalis ei ſuppoſita* 23.

Tertullianus *à Zephyrino excommunicatur* 34.

Theodatus *Gothorum in Italia Rex Agapetum pp. invitum Conſtantinopolim ad Juſtinianum Imp. Legatum pro pace mittit* 279. *S. Silverium per vim & metum ordinari curat* Pontificem *Rom.* 283.

Theodoretus *Cyrenſis Epiſc. in Epheſina pſeudo-Synodo damnatur* 194. *Abſolvitur in Actione octava Concilii Calchedonenſis* 198. *In Collatione quinta Synodi quintæ generalis ejus cauſa diſcutitur* 310. *Quid de eo ſenſerit Vigilius pp. in ſuo conſtituto* 311. & ſeq. *Ejus ſcripta damnantur in quinta Synodo* 314.

Theodo II *Bajoariæ Dux orationis gratia Romam pergit* 515.

Theodoricus *Italiæ Rex pro Symmacho pp. contra Laurentium Antipapam ſententiam dicit* 238. *Synodum Romæ* Palmarem *dictam indicit de conſenſu Symmachi pp.* 242. *Joannem pp. Conſtantinopolim ire cogit pro Arianorum cauſa* 259. *Eum Conſtantinopoli reducem inhumaniter habet* 262. *Eligendi Romanum Pontificem jus ſibi attribuit* 265.

Theodorus *Panormæorum Epiſcopus adeſt Concilio Siculo* 20.

Theodorus *Mopſueſtenus Epiſc. Neſtorii Magiſter* 165. *Ejus laudes habentur in Epiſtola Ibæ Edeſſeni ad Marim Perſam* 293. *Ejus nomen è ſacris Mopſueſtiæ diptychis expunctum* 301. & ſeq. *Damnatur cum ſuis ſcriptis in Synodo Quinta* 309. & ſeq. & 314. *Quid de eo ſenſerit Vigilius pp. in ſuo conſtituto* 311.

Theodorus *Forojulienſis Epiſc. de pœnitentiæ diſciplina S. Leonem pp. conſulit* 203.

Theodorus *Lauriacenſis Archiep. à Symmacho pp. pallium recipit* 246.

Theodorus *Cæſareæ Cappadociæ Metropolita Auctor controverſiæ de Tribus Capitulis* 292. & ſeq. *à Vigilio pp. increpatur* 302. *Auctor eſt ſecundi Edicti Juſtiniani contra Tria Capitula* 303. *à Vigilio pp. deponitur* 305. *Veniam à Vigilio petit & obtinet* 306. & ſeq.

Theodorus *Pharanitanus Epiſc. errorum Monothelitarum parens in Lateranenſi Concilio ſub S. Martino pp. damnatur* 423. *Item in Synodo Generali ſexta* 454.

Theodo-

Digitized by Google

Theodorus *fit Papa* 413. *Pauli Epiſc. Cp. Synodicam recipit* ibid. *De ejus fide dubitat* 414. *Synodalem Epiſtolam Cypriorum Epiſc. ſuſcipit* 415. *Stephanum Dorenſem Epiſc. Vicarium S. Sedis in Palæſtina dicit* ibid. *Paulum Cp. Epiſcopum monet ut hæreſim abjuret* 416. *Pyrrhum Epiſc. Cp. damnat in Synodo Rom.* 419. *Ejus damnationi ſubſcribit calamo ſanguine Domini tincto* ibid. *&* 420. *Typum non damnavit* ibid. *Paulum Epiſc. Cp. deponit ſed extra Synodum* 421. *Sanctè moritur* 422. *Eccleſias & cœmeteria ædificavit* ibid.

Theodorus *Cpolitanus Epiſcopus Vitaliani pp. nomen è diptychis eradi petit & obtinet* 442. *Synodicam ſuam ad Donum pp. mittere recuſat* 445. *è ſede dejicitur* 446. *Sexta Synodi generalis Acta non corripit* 458. *&* 478. *In ſedem reſtituitur & moritur* 478.

Theodorus *Jeroſolymorum Patriarcha Synodicas ſuas literas ad Paulum pp. mittit* 579.

Theodorus *Archipresbyter Eccleſiæ Rom. mortuo Conone pp. ab una factione Pontifex eligitur* 482. *Sergio legitimè electo cedit* 483.

Theodorus *Presbyter Legatus Agathonis pp. ad ſextam Synodum generalem* 449.

Theodorus *Monachus Tarſenſis pro Anglis Archiepiſcopus à Vitaliano pp. conſecratur* 440. *Privilegium ab eo recipit* ibid. *Concilium in Anglia contra Monothelitas celebrat* 450.

Theodoſius *Junior Imp. Illyricum Pontifici Rom. lege aufert* 158. *Eam legem reſcindit* ibid. *Neſtorio favens Concilium Epheſinum generale inſcio Rom. Pontifice indicit* 171. *Reſcindit Acta in prima Actione Epheſini Concilii* 175. *Legatos ejuſdem Concilii & ſchiſmaticorum ad ſe Conſtantinopolim vocat* 176. *Eos in villa Rufiniana audit* ibid. *Orthodoxos Legatos Cpolim ſecum ire jubet ad ordinationem novi Epiſcopi in locum Neſtorii* ibid. *Eutychem Hæreſiarcham tuetur* 192. *Acta contra eum retractari jubet* 193. *Pſeudo-Synodum Epheſinam convocat* ibid. *Publicis legibus S. Flavianum Epiſcopum Cp. damnat* 194. *Moritur* ibid.

Theodoſius *alter fit Orientis Imperator* 512. *Imperio ſe abdicat* 515. & ſeq.

Theodotus *Hæreſiarcha à Victore pp. damnatur* 33.

Theophilus *Alexandrinus Epiſc. pp. Cæſareæ in Palæſtina Concilium cogit pro die celebratione Paſchatis* 32.

Theophylactus *Exarchus Ravennæ Joanni VI pp. negotium faceſſere volens ab exercitu reprimitur* 496.

Theſia *Longobardorum Regina fit Monacha* 551.

Theſſalonicenſis *Epiſc. fit Vicarius S. Sedis per Illyricum* 115. & ſeq. 145. 158. 164. & 183. *Eo Vicariatu privatur ab Hormiſda pp.* 253. *Illud jus ad Antiſtitem primæ Juſtinianæ à Vigilio pp. transfertur* 290.

Tiberius Apſimarus *imperium invadit* 500. *Exarchum Ravenn. Romam mittit ad faceſſendum negotium Joanni VI pp.* 496. *Capite truncatur* 500.

Tiburtius *S. Valeriani frater baptizatur & Martyrio coronatur* 37.

Ticinenſis *Epiſc. ordinatio ad papam pertinet* 510.

Timotheus Ælurus *Epiſcopatum Alex. invadit* 200. *à Leone Imp. in exilium mittitur* 201. *Ab exilio revocatur & iterum Epiſcopatum invadit* 215. *In Synodis Cpolitana & Rom. damnatur* 216. *Moritur* 217.

Timotheus Saloſaciolus *ordinatur Epiſcopus Alex.* 201. *De ſua ordinatione ad S. Leonem ſcribit & literas ab eo recipit* ibid. *Pellitur è ſede & in monaſterio latere cogitur* 215. *In ſedem reſtituitur & moritur* 217.

Tituli *Romæ à S. Evariſto Papa Presbyteris aſſignati* 18. *à S. Marcellino conſtituti* 64.

Toletani *Concilii XV Acta à* Sergio *pp. probantur* 484.

Tonſura *laicorum puerorum alia à tonſura adultorum* 474.

Tomannus *diaconus verbum Dei cum S. Kiliano Epiſc. in Franconia annunciat* 481. *Martyrio coronatur* ibid. *Ejus corpus Zachariæ pp. præcepto transfertur* ibid.

Trajanus *Imp. tertiam perſecutionem excitat* 19. *Ejus ab inferis liberatio S. Gregorii precibus ficititia* 374.

Tria Capitula *quæ* 293. *De Tribus Capitulis controverſia orta occaſione damnationis Origenis* 292. *Hujus controverſiæ auctor Theodorus Cæſareæ Cappadociæ Metropolita* ibid. *Primum Juſtiniani edictum contra Tria Capitula quo anno emiſſum* 293. & ſeq. *Eccleſiam diviſit* 294. *Ei ſubſcribere recuſant Vigilius pp. & Occidentales Epiſc.* 295. *Secundum edictum publicat Imperator contra Tria Capitula* 303. *Illud edictum improbatur à Vigilio pp. à Zoilo Alex. & Datio Mediolan.* 304. *Tria Capitula damnantur in Synodo quinta generali* 314.

Trullana Synodus, *vide, quini-ſexta.*

Turritana *Eccleſia in Sardinia Sedis Apoſt. ditioni redintegratur* 477.

Tutus *Eccleſiæ Rom. deſenſor Cpolim fert ſententiam in Acacium latam* 223. *à Felice pp. communione privatur & quare* ibid.

Typus *ſeu fidei formula ſub Conſtantis Imp. nomine promulgatur* 416. *Catholicis & quibuſdam Monothelitis inviſus eſt* 417. *Typi ſcelus in* Paulum *Epiſcopum Cp. refunditur* ibid. *Typus à Theodoro pp. non eſt damnatus* 410. *Prima ejus damnatio S. Martino pp. debetur* ibid. *Damnatur à S. Martino in Synodo Lateranenſi* 423.

V.

Valens *Epiſc. Murſiæ à Sardicenſi Synodo damnatus in communionem recipitur à Mediolanenſi* 88. & ſeq. *Ad vomitum rediens auctor eſt damnationis S. Athanaſii in Conciliabulo Arelatenſi* 94. *Ejus artibus Hilarius Legatus Apoſtolicus flagris cæditur* 96. *Legatos Synodi Ariminenſis à Conſtantio Imp. audiri impedit* 98. *Adverſus eum Damaſus pp. Synodum celebrat, eumque deponit* 101. & ſeq.

Valentina *Synodus contra Semipelagianos* 269. *à Bonifacio II pp. confirmatur* 270.

Valentinus *Hæreſiarcha Romam ſub Hygino pp. pergit & turbas excitat* 25.

Valeria *Diocletiani Imp. filia Galerio Maximiano marito ſupervixit* 61. *à Diocletiano patre ſacrificio pollui cogitur* ibid.

Valerianus S. *Cæciliæ ſponſus baptizatur & pro Chriſti fide moritur* 37.

Valerianus *Imp. octavam in Chriſtianos perſecutionem excitat* 53.

Vaſa ſacra *ab aliis quam à ſacris miniſtris non tangenda* 22. *Subdiaconis ea tangere conceditur* ibid. *Item Acolythis* ibid. *Vaſa ſacra à temporibus Apoſtolorum ex pretioſo metallo* 38.

Vicariatus *ſedis Apoſtolicæ Epiſcopis Arela-*

Arelatenſibus conceſſus in quo conſiſteret 361.

S. Victor Eleuthero pp. ſubrogatur 32. Synodum celebrat pro celebrando Paſchate die dominica poſt lunam decimam quartam ibid. Ejus celebrationis cauſæ adducuntur ibid. Victor Aſianos contrarium contendentes excommunicat 31. Eos ad preces S. Irenæi communioni reſtituit ibid. Theodotum Coriarium Hæreſiarcham damnat ibid. Moritur & ſepelitur in Vaticano ibid Non fuit Martyr ibid. Epiſtolæ ipſi ſuppoſita ibid.

Victorius Aquitanus Cyclum ſeu canonem paſchalem DXXXII annorum componit 109.

Vigilius diaconus conſtituitur ſucceſſor Bonifacii II pp. 268. Illud conſtitutum caſſatur ibid. Vigilius tractat de invadendo Pontificatu 284. S. Silverio ſede pulſo ordinatur Antipapa 285. & 287. Calchedonenſem Synodum damnat 285. Scribit ad Profuturum Epiſc. Bracarenſem 288. Item ad Cæſarium Arelatenſem Epiſc. ibid. Silverio mortuo legitimus Pontifex declaratur 289. Quatuor Synodos generales profitetur ibid. Vices ſuas committit Archiepiſcopo primæ Juſtinianæ 290. & ſeq. Item Auxanio Epiſc. Arelat. 291. Eidem committit judicium cauſæ prætextati Epiſc. ibid. Edicto Juſtiniani contra Tria capitula ſubſcribere recuſat 295. Cpolim à Juſtiniano evocatur ibid. Româ invitus & coactus diſcedit ibid. Moras in Sicilia trahit 296. Romanis obſeſſis frumentum mittit ibid. E Sicilia Cpolim pergit 296. & ſeq. Mennam Cp. Epiſc. à communione ſuſpendit 297. Theodoræ Auguſtæ precibus eam ei reſtituit ibid.

Vigilius Concilium Cpoli quorundam Epiſcoporum celebrat 297. & ſeq. Judicatum emittit quo Tria Capitula damnat 298. Ruſticum & Sebaſtianum Diaconos excommunicat 299. Ab Africanis ob Judicatum excommunicatur ibid. Judicatum ſibi reſtitui curat 300. Theodorum Cappadocem increpat 302. Secundum Juſtiniani contra Tria Capitula edictum improbat 304. In S. Petri Eccleſiam ſe recipit ibid. Theodorum Cappadocem deponit, & Mennam Cp. Epiſc. communione privat 305. Calchedonem fugit ibid. Juſtiniani Imp. Legatos ſuſcipit 306. Encyclicam Epiſtolam ſcribit ibid. Parcit Mennæ & Theodoro Cappadoci veniam petentibus ibid. & ſeq. Cpolim redit 307. Annuit ut Concilium celebretur ſed ſub certis conditionibus ibid. Semel & iterum invitatur ut præſit Synodo ſed fruſtrà 308. & ſeq. Quare Synodo intereſſe noluerit 309. Conſtitutum ſuum emittit dum celebraretur Synodus 311. Ejus ſententia de Theodoro Mopſueſteno, de Theodoreto, ac de Epiſtola Ibæ 311. & ſeq. Vigilius conſtitutum ſuum claudit 312. Non vult approbare Concilium quintum generale, ideoque in exilium mittitur 316. Ex eo revocatus illud confirmat ibid. In Siciliam redit 317. Ibidem moritur 318. Corpus ejus Romam transfertur ibid. Ejus Epiſtola pro unica in Chriſto voluntate à Monothelitis falſata 454. & ſeq.

Vincentius Presbyter S. Silveſtri pp. Legatus præſidet Concilio Nicæno generali primo 76. & ſeq. Capuanus poſtea Epiſc. ad Conſtantium Imp. legatur à Liberio pp. 94. In Conciliabulo Arelatenſi S. Athanaſii damnationi ſubſcribere cogitur ibid. Arianæ perfidiæ cum patribus Ariminenſis Concilii ſubſcribere recuſat 98.

Virgilius Arelatenſis Epiſc fit Vicarius S. Sedis in Galliis 361. In quo conſiſteret ille Vicariatus explicatur 362.

Vitalianus *Eugenio pp. ſuccedit* 436. *Apocriſarios cum Synodica ad Conſtantem Imp. mittit; eumque ad Catholicorum partes trahere conatur* 437. & ſeq. *Conſtantis munera B. Petro oblata recipit* 438. *Ei Romam venienti obviam procedit* ibid. *Anglorum legationem ſuſcipit* 439. *Archiepiſcopum pro eis ordinat* 440. *Huic Archiep. privilegium concedit* ibid. *Ravennæ Epiſcopum excommunicat & quare* 441. *Ad vitam immortalem tranſit* ibid. *Ejus nomen è diptychis expungi petunt Monothelitæ* 441. & ſeq. *Eis acquieſcit tandem Imperator* 442. *Ejus Epiſtola ad Monachos ſiculos conficta* ibid. *Vitaliano permittente organa in Eccleſia audiri cæpta* ibid. *Ejus nomen in diptycha reſtituitur à ſexta Synodo generali* 453.

Vitalis *Epiſc. Tarentinus Legatus à Felice III Conſtantinopolim mittitur pro cauſa Ioannis Talaiæ Epiſc. Alex.* 221. *Acacii communione polluitur* 222. *Romam redit* ibid. *In Synodo Rom. deponitur* 223. *In excommunicatione moritur* 227.

Vito *Presbyter Legatus S. Silveſtri pp. præſidet concilio Nicæno* 75. & ſeq.

Unctio extrema *ante viaticum adminiſtrata* 65. & ſeq.

Voconius *Epiſc. Caſtellanenſis non eſt auctor Canonis miſſæ* 231. & ſeq.

Voluſianus *Imp. Decii perſecutionem continuat* 45.

S. Urbanus *dicitur Pontifex Rom.* 37. *Plures nobiles Romanos baptizat* ibid. *Martyrio coronatur* ibid. *Ejus decretalis ſpuria* 38. *Ante Urbanum vaſa ſacra erant argentea* ibid.

Urſacius *Epiſc. Singindonis à Synodo Sardicenſi damnatus in communionem recipitur à Mediolanenſi* 88. & ſeq. *Ad vomitum rediens auctor eſt damnationis S. Athanaſii in Conciliabulo Arelatenſi* 94. *Ejus artibus Hilarius Legatus Apoſtolicus flagris cæditur* 96. *Legatos Synodi Ariminenſis à Conſtantio Imp. audiri impedit* 98. *Adverſus eum Damaſus pp. Synodum celebrat, eumque deponit* 102. & ſeq.

Urſicinus *fit Antipapa* 102. & 105. *Contra eum Romæ Synodus celebratur* 102. *Româ pellitur* 106. *In Galliam exulat* ibid. *Romanam ſedem iterum invadere conatur* ibid. *Tentat impedire Siricii pp. electionem* 106. & 112. *Non fuit poſtea Epiſcopus Neapolitanus* 106.

W.

WEſtmonaſterienſe *cænobium ab Ethelberto Cantii Rege fundatum extra muros Londinenſes* 382. *Angliæ Regum coronatione & ſepultura celebre* 383. *In Collegiatam Heterodoxorum ab Elizabetha Regina converſum* ibid.

S. Wilfridus *Eboracenſis Epiſc. ſede dejectus ad ſedem Apoſt. appellat* 448. *Ab Agathone pp. in eam reſtituitur* ibid. *Adeſt Concilio Rom. ab eodem Papa contra Monothelitas habito* 449. *Ad ſedem Apoſt. iterum appellat* 496. *Romam pergit* 497. *Auditur in Synodo coram Joanne VII pp.* ibid. *Proviſorio decreto abſolvitur* 498. *Eboracenſem Epiſcopatum nunquam recuperavit* ibid. *Sanctiſſimè mortuus eſt* ibid.

S. Willibrordus *primus Trajectenſis ad Rhenum Epiſcopus à Sergio pp. ordinatur* 490.

Wirtzburgenſis *Epiſcopatûs in Germania inſtitutio* 545.

Z.

Digitized by Google

Z.

S. ZAcharias *ſuccedit Gregorio III pp.* 543. *Cum Luitprando Longobard. Rege pacem facit* ibid. *Ad eumdem Regem pergit in favorem Ravennatenſium, à quo obtinet quidquid petit* 544. & ſeq. *Trium Epiſcopatuum erectionem in Germania à S. Bonifacio factam confirmat* 545. *Ad ejuſdem Bonifacii conſulta reſpondet* ibid. *Ad eum tria pallia pro tribus Archiepiſcopis mittit* 546. *Romæ Synodum celebrat pro reformanda diſciplina Eccleſ.* 547. *Legatos Cpolim mittit* ibid. *Reſcribit ad S. Bonifacium de forma baptiſmi* 548. *Secundam Synodum Romæ contra Aldebertum & Clementem hæreticos celebrat* 548. & ſeq. *Moguntiam in Metropolim erigit* 549. & ſeq. *Ad varia Pippini & S. Bonifacii capitula reſpondet* 550. *Fuldenſe monaſterium privilegio munit* ibid. *Carolomannum Majorem-domûs Franciæ Monachi habitu induit* 551. *Rachim Longobard. Regem ad monachicam vitam adducit* 552. *Conſulitur à Francis an Pippinus Rex ſit dicendus* 552. & ſeq. *Epiſcoporum nominationem Pippino nondum Regi conceſſit* 554. *Libros dialogorum S. Gregorii M. in Græcum transfert* ibid. *Ejus præcepto S. Kiliani & ſociorum corpora de terra levantur* 481. *Ejus mors, virtutes & munificentia* 555.

Zacharias *Protoſpatharius à Juſtiniano II Imp. Romam mittitur ad deportandum Sergium pp. Cpolim* 489. *Contumeliis onuſtus Româ exire cogitur* 490.

Zeno *Imp. rogat Pontificem Rom. ut confirmet electionem Epiſc. Antiocheni contra canones factam* 217. *Ad eum ſcribit contra Joannem Talaiam Epiſc. Alex.* 218. *Joannem Talaiam è ſede pellit* ibid. *Calendionem ex Eccleſia Antiochena ejicit, & Petrum Fullonem in eam reſtituit* 224. *Henoticum ſeu unitivum edictum emittit* 225. *Sed illud ab Eccleſia rejectum* 226. *Zenonis nomen e ſacris tabulis expungitur* 252.

S. Zephyrinus *fit Papa* 33. *Ordinationes publicè in Eccleſia fieri ſtatuit* ibid. *Natalium Theodotianorum Epiſc. hæreticum pœnitentem recipit* 34. *Proclum Montani diſcipulum, ipſumque Tertullianum anathemate percellit* ibid. *Origenem Romæ humaniter ſuſcipit* ibid. *Ad Deum tranſit* ibid. *Adulteros pœnitentes recipit* 35. *Montani hæreſim non propugnavit* ibid.

Zoilus *Alexandrinus Epiſc. Tria Capitula damnare recuſans deponitur* 304.

S. Zoſimus *fit Pontifex Rom.* 146. *Cæleſtium & Pelagium Hæreſiarchas innocentes credit* 147. *Hac de re ſcribit ad Africanos* ibid. *Eos deinde damnat* 148. *Eos & ſectatores eorum Româ pelli ab Honorio Imp. obtinet* 149. *Afrorum gratulatorias literas de eorum damnatione recipit* 149. & ſeq. *Tractoriam ſuam contra illos ad Orientales etiam miſit* 150. *Arelatenſis Eccleſiæ privilegia auget* 151. *Paſchalis cerei benedictionem omnibus parochiis concedit* ibid. *Uſum ſtolæ diaconis tribuit* ibid. *Moritur* 152. *Zoſimi Tractoria contra Pelagianos ab omnibus ſubſcripta* 155.

Addenda et emendanda.

Pag. 26. poſt illa verba num. IV, *ſed & omnes Antiqui ſilent, adde*: quid de patrino ſtatuerit Hyginus, habes C. in Catechiſmo de Conſecrat. Diſt 4. Ita in notis ad Ciaconium Victorellus. pag 92. *dele* hæc verba in margine numeri XIV poſita: *Secundo ſeculo an celebraretur, incertum*, & ſcribe: *Medio ſeculo tertio nondum celebratum à Catholicis*. Et in fine numeri adde.

Imò ex iis inferri debet nec Chriſti baptiſmum tunc à Catholicis fuiſſe celebratum, ſed à ſolis Baſilidis ſectatoribus, qui cum negarent Chriſtum veram carnem aſſumſiſſe, & ſpecie tenus tempore ſui baptiſmi cum mortalibus apparuiſſe aſſererent, feſtum ejus baptiſmi celebrabant, alii quidem die ſexta, alii die decima menſis Januarii; poſt laudata enim verba ſtatim ſubdit Clemens Alexandrinus: *dicunt autem eum eſſe annum decimum quintum Tiberii, decimum quintum menſis Tubi* (ſeu diem decimum Januarii; nam menſis Aegyptiotum Tubus, ſeu Tybus incipit die XXVII decembris noſtri); *aliqui autem eum eſſe undecimum ejuſdem menſis*, ideſt ſextum Januarii. Poſt Clementem Alexandrinum feſtum Epiphaniæ aut Natalis nondum fuiſſe celebratum anno ducenteſimo quadrageſimo ſexto indicat Origenes lib. 8. Contra Celſum, quem eo anno compoſuit; ibidem enim inſinuat, Chriſtianos tunc alios feſtos dies non agnoviſſe præter dominicas, paraſcevas, quibus jejunabant, Paſcha & Pentecoſten, nam pag. 522. editionis pariſienſis anni 1604. explicans quid ſit feſtum, & qui verè feſtum celebret, ait: *Quod ſi quis nobis ex adverſo regerat noſtras dominicas, paraſcevaſque, aut Paſcha & Pentecoſten recurrentes ſolemniter: reſpondendum eſt* &c. Ex quibus inferendum eſt ſolas has feſtivitates medio ſeculo tertio fuiſſe celebratas, & Epiphaniæ vel Natalis Chriſti ſolemnitates Catholicis prorſus fuiſſe incognitas.

Illud tamen certò conſtat priſcis Eccleſiæ temporibus, ac poſt Clementem Alexandrinum, & Origenem feſtum Epiphaniæ & cetera ut in dicta pag. 92.

Errata

Digitized by Google

Errata graviora ſic corrige.

Pag. 34. lin. 2. *ſedent*, lege, *ſedente*. pag. 43. lin. 8. *ut eju nummis conſtat*, lege, *ut ex ejus nummis conſtat*. Ibid. lin. penultima, *apparet*, lege, *appareat*. p. 44. l. 7 *e ſi*, lege, *& ſi*. p. 48. l. 20. *vel ut*, lege, *velut*. p 66. l. 11. *exlanguis*, lege, *exſanguis*. p. 81. in margine numeri 28. lege, *Tempus celebrandi Paſchatis determinatur*. p 82. lin 17. *num* lege, *numero*. p. 99. l. 35. *peculiarii*, lege, *peculiari*. p. 138 lin. 23. *eorum*, l. *Pelagianorum*. p 139. lin. 16. *cornicantur*, debet ſcribi charactere italico. p. 140. l 40. *Milcni*, l. *Milevi*. p. 147. l. 7. *conceſſum*, l. *confeſſum*. p. 148 l. 37. *proviſerat*, l. *promiſerat*. p. 151. l. 35. & 37. *Ovariis*, l. *Orarius*. Ibid. l. 39. & 42. *Ovarium*, l. *Orarium*. p. 152. l. 3. *Ovarium*, l. *Orarium*. p. 153. l. 20. *mendacii*, l. *mendaci*. p. 154. l. 3. *indices*, l. *judices*. Ibid. in margine numeri 8. *pro funera*, lege, *pro futura*. p. 156. lin. 15. *lucius*, l. *hujus*. p. 160. l. 26. *poſitus*, l. *potitus*. pag. 163. l. 37. *Hibernii*, l. *Hibernia*. p. 167. lin. 41. *tentaſſe*, l *tentaſſet*. pag. 174. l. 25. *à Concilium*, l. *ad Concilium*. pag. 177 l. 31. poſt hæc verba *non adhiberi*, addenda duo puncta. p. 197. lin. 5. *ſiſnificant*, lege. *ſignificavit*. p 227. *Eutycheti*, l. *Eutychete*. pag. 245. lin. 19. *perſitus*, l. *percitus*. pag. 249 lin. 1. *conceſſerunt*, lege *conceſſurum*. Ibid. l. 13. *danatis*, l. *damnatis*. p. 264. l. 20. *XXV Septembris*, l. *XXVII Septembris*. p. 275. l. 5. *Inſumnes*, l. *Inſomnes*. p. 276. l. 15. & 19. *Galetius*, l. *Garetius* p. 280. l. 28. *Multis de*, l. *Multis te*. p. 296. l. 24. *citata*, l. *citato*. Ibid. l. 33. *ab datum*, l. *ob datum*. p. 300. l. 36. poſt vocem *Epiſcopos* adde, ad verbum recitarant. p 304. l. 6. *intellexerit*, l. *intellexit*. p 330. l. 6. *cui*, l. *qui*. p. 333. l. 12. *vicinias*, l. *vicinas*. pag. 338. l. 8. *anni initium*, l. *annus*, & dele, *initium*. p. 344. l. 2. *novo*, l. *nono*. p. 354. l. 1. *mone*, l. *movet*. p. 359. l. 34. *quia*, l. *qui*. p. 361. l. 6. *quam*, l. *quem*. p. 364. l. 19. *Spelmanno*, l. *Spelmannum*. p. 366. l. 33. *erat*, l. *fuiſſe*. p. 368. l. 4. *præſtitum*, l. *præſtitutum*. p. 377. l. 13. *Ioannes VIII, de quo*, l. *Ioannes VIII & Marinus ſeu Martinus II, de quibus*. p. 378. l. 17. *Sabiano*, l. *Sabiniano*. p. 380. l. 39. *vioetur*, l. *videbitur*. p. 382. l. 23. *Caathiorum*, l. *Cantiorum*. p. 386. l. 21. *quia eſt: hoc*, l. *quia etſi hoc*. p. 391. l. ult. *Dumnicus*, l. *Dumvicus*. p. 393. l. 19. *Epiſtolam*, l. *Epiſtola*. p. 404. *Ione*, l. *Iove*. p. 418. l. 11. *dixi*, l. *dici*. p. 419. l. 41. *& vivifico*, l. *ex vivifico*. p. 420. l. 6. *Anaſtaſio*, l. *Paulo Diacono*. p. 437. l. 16. poſt vocem *Petri*, adde, *ſententia*. p. 440. l. 11. *Tarcenſem*, l. *Tarſenſem*. p. 442. l. 36. dele, *imò*. p. 474. l. 7. *offeratur*, l. *offerretur*. p. 477. in margine num. IV l. *ſedis Apoſtolica ditioni redintegrat*. p. 478. l. 32. *Primatus*, l. *Primates*. p. 491. l. 12. *P. Papa*, l. *B. Papa*. p. 495. l. 21. *Iuſtiano*, l. *Iuſtiniano*. p. 496. l. 28. *repedere*, l. *repedare*. p. 504. in margine numeri III. *vergunt*, l. *pergunt*. p. 505. in margine num. V lege, *ab eo cum honore & humilitate recipitur*. p. 512. l. 6. *ſignificavit*, leg. *ſignificarit*. p. 520. l. 9. *lata collata*, dele, *collata* & pone in margine cum hoc aſteriſco *. pag. 546. lin. 28. *celebraſſet*, lege, *Concilium celebraſſet*. p. 554. lin. 21. *Imperator*, lege, *Imperatores*. p. 583. in margine num. VIII *Concilium*, l. *conſilium*. p. 593. l. 3. *Paulus Ciaconus*, l. *Paulus Diaconus*. p. 601. l. 4. *me pœnitentiam*, l. *me ad pœnitentiam*. p. 609. l. 41. dele, *alii*. p. 622. ubi ad annum 349. ponitur littera dominicalis C. debet poni A. pag. 639. col. 2. lin. 26. *Ioannem ſi*, lege, *Ioannem II*. pag. 644. col. 1. lin. 39. *Leviſſenſis*, l. *Lariſſenſis*. pag. 646. col. 1. lin. 1. *Quini-ſexto* l. *Quini-ſexta*. ibid. col. 2. lin. 9. *ſacra*, l. *facta*. pag. 647. col. 2. lin. 4. *dualem*, l. *divalem*. p. 648. col. 2. in fine, adde: *Ejus converſio à Stephano pp. II fruſtrà tentata* 571. p. 649. col. 2. lin. 11. *annum*, l. *annuum*. p. 666. col. 2. lin. 2. lege, *introire inſtituit*. p. 675. col. 2. lin. 12. *Synodum*, l. *Synodus*. p. 679. col. 1. lin. 14. *ejus ſpuria*, l. *ejus Epiſtola*. p. 681. col. 2. lin. 15. *In Concilio Nicano*, l. *in Concilio Cpolitano*. p. 683. col. 1. lin. 20. *corripit*, leg. *corrupit*.

Digitized by Google

FACULTAS.

REVERENDI PATRIS PROVINCIALIS.

Frater Carolus de Pertuis de Saint Amant Artium & Sacræ Theologiæ Doctor, & in Provincia S. Ludovici Minorum Conventualium S. Franciſci Miniſter Provincialis & Commiſſarius Generalis.

CUm R. Pater FRANCISCVS PAGIVS, ejuſdem noſtri Ordinis & Provinciæ Exprovincialis Opus compoſuerit ſub hoc titulo: *Breviarium Hiſtorico-Chronologico-Criticum illuſtriora Pontificum Romanorum Geſta, Conciliorum Generalium Acta*, &c. complectens, illudque à duobus noſtri Ordinis Theologiæ Profeſſoribus de mandato noſtro recognitum ſit, & prælo dignum judicatum, præſentium tenore facultatem facimus, ut primus Tomus, ſervatis de jure ſervandis, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu noſtra ſubſcriptas, & noſtræ Provinciæ ſigillo munitas dedimus in conventu Avenionis die decima quinta Aprilis anni milleſimi ſeptingenteſimi decimi quarti.

FR. CAROLUS DE St. AMANT. Miniſter Provincialis & Commiſſarius Generalis.

FR. ELZEARIUS BRUN Secretarius & Aſſiſtens.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MAG 2001930

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google